

DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

Digitized by the Internet Archive
in 2014

Strab. Touru

ANDREÆ ALCIATI

V. C.

EMBLEMATA

CVM

CLAVDII MINOIS I. C.

Commentariis

Ad postremam Auctoris editionem
auctis & recognitis

EX OFFICINA PLANTINIANA

§ RAPHELENGII. P

1608.

D6
EMBLEM
EBR
A352E
1099

478508

TYPOGRAPHVS LECTORI

S.

VM animaduertemus, beneuole Lector, quamplurimos optate Emblemata Alciati ita excusa habere, vt inserta charta quo loco luberet, noua Amicorum Symbola siue Emblemata adscribi aut adpingi facile possent: & tamen iidem utilissimis Commentariis carere se nolle profiterentur; vt ij vtriusque sui voti compotes fierent, eo quo vides modo Emblemata à Commentariis seiuncta damus: sperantes id vt iis qui ita fieri desiderarūt, commodum erit; ita nec alijs incommodum futurum. Commentaria verò expressimus ad vltimam auctoris editionem, appendicibus in loca sua reductis, & innumeris quibus illa editio scatebat mendis, quoad primo hoc conatu fieri potuit, sublatis. Si quid tamen labis ab ista editione alicubi in hac nostra remansisse reperias, Lector; mirari noli: Hercule enim aliquo opus fuisset purgando isti stabulo. Vale.

Effigies Andreæ Alciati.

~X5.

Eloquio Ius Romanum lucebat & arte; id
Turba obscurarant barbara Legulei.
Andreas prisco reddit sua Iura nitore,
Consultosq; facit doctius inde loqui.

Ben. Arias Montanus.

V. C.

ANDREÆ ALCIATI I. C.
MEDIOLANENSIS

VITA,

PER CLAVDIVM MINOEM

IURISC. CONSCRIPTA.

ANDREAS ALCIATVS in pago Alciato seu Alzato Mediolanensi natus, è nobili Alciatorum familia, Iurifconsultorum & politorum hominum gloriam incredibili studio ac virtute longo post se reliquit interuallo. Is adolescens cùm primum ingenij cultum caperet, non pœnitendos institutores à quibus edoceretur, nactus est, sed maximè Ianum Parrhasium, qui Romæ ac Mediolani litteras humaniores summo omniũ applausu docuit. Eas primas artes Alciatus auidè arripuit, seque iis non leuiter tinxit, earum tamen vsus omnem ad peritiã iuris, cui se totum addicebat, optimè referendum esse duxit, vt ea studia, in quibus alij, tanquam apud Syrenios scopulos consenescant, huic vni ancillarentur. Ille itaque quòd seriò & percupidè eam iuris scientiam persequeretur, breui admodum spatio temporis ita promouit, vt dignus existimaretur, qui Doctoris insignibus cohonestaretur. Eò primùm honore donatus sic ab omnibus suspiciebatur, tantamque de se admirationem concitabat, vt de rebus etiam grauissimis, & quæ non nisi veteranis, & longo vsu exercitatis viris proponi solitæ essent, argutè politèque responderet. Rogatus enim à Quæsitore, quem appellant, hæreticæ prauitatis de re admodum perplexa & dubia, quæque iam antè multos sanè doctos, tum Theologicæ rei peritos, tum iuris professores exercuerat, ita satisfecit, vt Quæsitòr ille non tam ab homine, quàm ab ipso edoctus oraculo abierit: agebatur de supplicio Lamiarum, & earum mulierum quæ venificæ aut sortilegæ vulgato vocabulo nominantur: sed cùm Lamiarum seu strigum non esset vna species, ex iisque aliæ dicerentur in Crucem imminxisse, CHRISTVM Deum abnegasse, præsentibus ipsas & vigilantes, venificiis atque deuotio-

nibus infantes extinxisse: aliæ nonnullæ aliquando matribus interminatæ, noctu ad earum filios, quàmuis foribus obsecratis, valuisque oclulis irrepisse, eos fascino pressisse: quos pueros constabat morbo repentino capros & medicis non cognito decessisse. Respondit in has illasque Quæstorem debere suo fungi munere. Quanquam enim (dicebat) ex iis aliæ reuera, & vt vulgus loquitur, personaliter non accessissent, tamen id Lemuribus suis videri mandasse. Quædam etiam nihil vltra egisse arguebantur, nisi quod sub arbore Tellina choreas duxissent, quod tamen hæ negabant. Et ea quidem vna suspicione, quamquam solo vulgi rumore vagaretur, eas tamen volebat Quæstor tormentis subiici, eo quod in fauorem fidei, consciorum & consceleratorum testimonium admitteretur. Alciatus contra, id verum de iis quæ vigilantes vidissent, non quæ dormientes & in somnis: multaque alia præclare, quibus totam hanc quæstionem soluit, vt nihil ad eam dubitationis relinqueret. Ergo Mediolani per triennium moratus, sese foro parabat, munusque aduocationis cum aliqua laude, certè magna fide ac religione sustinebat, cum nomen cœpit eius apud exterarum nationes, nedum suos Italos propagari. Accitus enim est ad publicum profitendi munus ab Auenionensibus, proposito ei stipendio sexcentorum, cum nunquam ad eum diem cathedram, quod ipse ait, conscendisset. quæ in vrbe per aliquot annos ita ingenium suum & industriam probauit, vt vnus penè inter laudatos iuris interpretes, solusque egregiè doctus prædicaretur. Ea hominis fama excitatus FRANCISCVS I. ingeniorum solers & magnificus æstimator, Alciatum ad Biturigum Academiam vocauit, anno Christiano 1529. honorario illi duplicato, adèd vt pro sexcentis, secundo sui aduentus anno, mille & ducenti præstarentur. Quæ in vrbe Galliæ celebri, & qua nobilium auditorum frequentia, quantum ille laborum summa sua laude pertulerit, idque quinquennium exlerit quo fuit in Gallia, supersunt etiam hodie testes longè multi, laudati viri, qui Alciatum docentem audiuerunt: testes etiam libri editi æterna digni memoria, quos ille succisuis horis summo studio, pari que ingenio reliquit. Cùm enim ad laborem, non ad ocium se vocatum à magno principe, & in Academia Galliarum florentissima intelligeret, ne quid de ea laude, quam multis magnisque vigiliis consecutus erat, imminui pateretur, initium duxit ab ea Constitutione, quæ est De quin-

que pedum præscriptione, magna omnium, sanèque doctòrum hominum admiratione, eoque successu laudis, vt is labor, vel potius indefessi animi contentio, ianuam famæ nunquam intermorituræ aperuerit. Non est mihi animus singula percurrere quæ magna doctriinæ laude, pari que dignitate toto eò quinquennio perfecit. eius orationem vix possum transilire quam ille habuit ex tempore cum FRANCISCUS Rex auditorium eius ingressus, præsens interesset. Eam vnã laudem è multis non vltimam fuisse censemus, tanto principi placuisse, eius auditoris animum demulsiisse, vt quasi Regia illa maiestas Iurisprudentiæ in suo sedenti solio fasces submittere videretur. Ea viri ad publicam vtilitatem nati virtus, cum in dies incrementum caperet, FRANCISCUS SFORTIA Mediolanensium Dux, sui popularis amore ac gloria captus, eum moras neccentem, penèque tergiuersantem ad patriam reuocauit: vt que omnem excusationis remoram interciperet, senatoria dignitate ornauit, & vt Ticini docendi partes sustineret ab eo impetrauit. Oratione ea quam publicè Ticinũ habuit fatetur ipsemet se de longinquis regionibus à principè Sfortia sola virtutis commendatione agnitum, fuisse reuocatum, & summæ dignitatis codicillis ornatum, amplo etiam donatum honorario vt professionis munus obiret. Paulò post certis de causis Bononiam, studiorum omnium altricem petiit, in qua totos quatuor annos ea celebritate ius ciuile docuit, vt nullus satis doctus è scholis redire putaretur, nisi qui Alciatum audiuiisset. Quod quoties animo complector, succurrit illud Homericum de Tiresta,

Οὐδὲ πείσεται, τοῖς ἴσιν ἀίοντα.

Nam præter eloquentiam, qua ille vnus sua ætate prudentiam iuris illustrabat, linguæ vtriusque cognitionem, qua suos æquales omnes anteibat, ingenio ad eò felici & vberè historiam omnem vetustatis hauserat & expresserat, vt nihil penitus ignorare videretur: iuris labyrinthos ita ingeniosè penetrabat, ea mysteria purè diserteque tractabat, vt veterum laudem penè adæquaret, recentium industriam facillè superaret. Ticinum reuocatus, ita rubente CAROLO IMPERATORE, per annos aliquot illic resedit, nihil de inceptis laboribus remisit, gloriam quam tot vigiliarum impensis meratus erat, auxit, vt putaret sibi exemplar propositum Herculis, cui apud Tragicum, finis vnus laboris, ad

sequentem gradus pararetur. Ferrariam deinde inuisit, Ducis HERCVLIS honorificis adductus conditionibus, & prostratam Academiam ea sollertia extulit, qua cæteras euexerat, peneque excitarat. Ea in vrbe, vt in aliis quas incoluerat, non modò viua voce profitendo, sed & permulta variaque scribendo id effecit, ne viuis & præsentibus modò consuleret, sed & posteris idem multò cumulatius præstaret. Post multos tandem peregrinationum labores, Ticinum repetiit, in eaque vrbe suarum fortunarum tabulas postremò collocauit; docuit tres, quatuorve ad summum annos, vir qui nullis aetatis difficultatibus, neque quietis alicuius, quam capere poterat, blanditiis delinitus, à cœpto opere ac studio cessauit. De qua tamen adeò frequenti concursatione, quam plerisque suspectam præsentiebat, seipsum publicè ita purgauit, vt non temerè rationem probabilem reddiderit. Quid enim si Auenione primùm, quid si Ticini, Bononiæ, Biturigibus professus sit, tanquam qui nusquam posset consistere? prompta enim excusatio hæc illi fuit: nam dum bellicos furores subterfugeret, tutamque suis quietem studiis perquireret, diuissimè peregrinatum, principumque iussionibus huc atque illuc agitatum certam sedem tenere non potuisse dicit. enimvero meminerat Plautini verbi, Di nos tanquam pilas, homines habent: ita se raptum instar lignorum, quæ pro fluctuum impetu feruntur, varièque agitantur: quicquid tamen erroris hoc fuerit, in publicam semper vtilitatem cessisse. Aliis etiam rationibus inconstantix huius culpam deprecabatur, neminem esse dicebat qui Solem vituperaret, quòd dum radiis & calore suo cuncta viuificet, ambitum terræ omnem circumquaque percurreret; nec quemquam, qui eo animo fixas stellas laudaret, vt errantes improbaret. Celebratum Homeri carminibus Vlysses, quòd mores hominum multorum & vrbes viderit: sed & philosophos veteres, vt Pythagoram, Platonem, Apollonium, aliosque multos, doctrinæ causa, peregrinationes maximas suscepisse: Dionem Prusiensem, quod ad Celtas & Sarmatas se contulisset, tanti à Traiano Imperatore factum, vt reuertentem aureo curru exceperit: & Aristotelem, ei qui ciuilibus administrationis studia profiteretur, admodum conuenire peregrinationem, existimasse, idque Hippodami Milesij exemplo, qui diu per multas vrbes errarit, priusquam aliquid scribere sit aggressus: idem de Lycurgo, Solone, Zaleuco, Philolao, multisque præterea aliis proditum. hinc illud apud

Sophoclem, οἴκει μίνοι δὲ τὸν καλῶς εὐδαίμονα, domi manendum cuncta cui sunt prospera, sapientes deus intelligere dumtaxat, qui priuatam vitam agerent, quiq̄ue domi & in ocio marcescere citra publicum incommodum possent: alioqui publico litterarum professori, qui versaretur in hominum luce & frequentia, haudquaquam conuenire, linguam quæ plurimis Academicis prodesse possit, intra vnius loci cancellos, in quo propter bellorum strepitus & horrores gymnasium nullū sit, concludere: multum profecisse hac ratione professores alios: sibi peregrè agenti firmissimū semper fuisse in doctrina præsidium: legalem hanc professionem sibi tanquam Palladis ægiferæ clypeum, quo superatas Gorgones, id est monstra omnia fabulæ prodiderunt. Et hæc quidem ille, vt passim multa de sua peregrinatione: quam tamen tam crebram locorum mutationem nihil moramur, quin potius eximiam hominis sollertiam admiramur. Ille disciplinarum liberalium, historiæ omnis, Græcæ & Romanæ linguæ fretus subsidiis, iuris studia nitore pristino feliciter restituit, æmulatus veteres quosdam magni nominis Iurisconsultos, Herennium Modestinum, Antistium Labeonem, Attium Capitonem, aliosq̄ue, qui pares fuere in vtriusque linguæ cognitione, artiumq̄ue meliorum facultate. Iam verò si quid aliquando inter disputandum pronunciari aduersus receptas à maioribus opiniones, hoc non eo animo fecit, vt lectorem etiam reluctantem in suam sententiam pertraheret, sicuti obiectum illi fuit à quibusdam maleuolis, qui omnia eius consilia sinistrè acciperent. Multa enim dum doceret, varia quasi fercula, vt in apparatusissimo conuiuio, solitus erat apponere, ex quibus quod magis saperet, vocati conuiuæ pro suo arbitratu eligerent. In qua tentanda iudiciorum alea, quàm se prudenter & circumspèctè gesserit, id argumento est, quod se ad vtrunque compararit: vt si fortè populari aura exciperetur non idèò tamen exsultaret: didicerat enim ex Biante plures esse malos, & non quicquid continuò multis placeret, id sapientibus arridere: contra si paucis probaretur, non idèò remittendum animum, cùm, deserto ab omnibus auditoribus discipulo, Antigénides, mihi cane & Musis, dixerit. Sic enim aduersus insanam hominum quorundam petulantiam, adeoq̄ue caninam facundiam sese obfirmabat, vt neque cauillis moueretur, neque conuiciis ab incæpto cursu reuocaretur. Qua de re tamen maturius paulo post. Duodecim post annos, cùm civilis & Pontificij iuris professoriis insignibus donatus esset, Parado-

xa & disputationes in publicum emisit, opus, ut ipse dicit, elaboratum horis succisuis, & à candidato adhuc & tirone. Quoties enim ea quæ à suis doctoribus acceperat, studio ipse secum perpenderet, si qua essent quæ probabilibus argumentis digna refutatione viderentur, ne quod occorrebat memoria protinus excideret, quibusdam quasi aduersariis describere consueverat: quæ omnia tum in manus accepta, cum paulò accuratius expolisset, in codicem verasque tabulas referenda duxit, tandemque studiosis omnibus communicauit. Quod opus non tam ut gloriam, cuius illa ætas solet esse auidissima, captaret, à se fateatur editum, quàm ut ratione aliqua Doctorum, qui tum studia iuris profitebantur, iudicium conuelleret, qui bonarum litterarum cognitionem non modò Iureconsulto non necessariam vbique asseuerabant, sed contrariam potiùs, & seriis omnibus studiis blanda quadã & illiciti voluptate repugnantem: quapropter non secus quàm à nauigantibus Homericas illas Sirenes, euitandam, Vlyssisque sequendum exemplum, qui se malo nauis alligasset, fociisque aures cera illeuisset, ne vocum modulatione capti à cœpto cursu aberrarent. Quæ tamen quia dici fierique hominũ more agnoscebat, qui ea facillè aspernarentur quæ assequi ipsi non possent, à suo proposito non discedebat, nihiloque secius industriam suam excitabat. Interdum tamen eorum conuicia non ferebat, qui quòd elegantius quàm cæteri disputaret, pro obscuro incessebat vulgò, adedò ut imperiti auditores ceu noctuæ ad Solem caligarent: quinetiam aliquando inclamarent, *Indoctius loquere, sed apertius*. Quod tamen non tam auditorum, quàm Professorum iudicium fuit, qui crescenti gloriæ Alciati apertè inuiderent. Ex iis Doctoribus neminem in precio fuisse habitum constat (vno aut altero exceptis) qui non omnium aliarum artium rudis esset. Satis igitur sibi factum eo tempore arbitrabatur, si suum litteris humanioribus honorem seruasset, iungique eas sua ætate sapientiæ studiis posse docuisset. Quod dum viua voce, & scriptis conatur, iuris Doctores tanquam transfugam eum insectabantur, iidemque libris editis lacessere non desinebant. apud humanitatis verò professores, tanquam omninò alienus esset, nec sibi locus, nec ratio vlla constabat: quorum alij eum tanto æri soluendo non esse, alij prædiis prædibusque non satis idoneum: alij alia comminiscantur. quo factum, ut maximam apud omnes inuidiam, gloriæ loco, adeptus sibi videretur, & huius incassum cœpti conatus tæderet, vel potiùs malo edoctus laboris eum pœniteret, do-

nec paulatim libri quos emiserat in publicum, & docendi ratio quam sequebatur, in multis gymnasiis sese insinuârunt. Nec verò ipse, quoties occasio fert, dissimulat se reiecta seculorum aliquot ante lapsorum consuetudine, quam iuuenis erat amplexatus, ad imitationem & præscriptum veterum iuris explicandi rationem omni conatu studioque reuocasse. Sed quod obseruaret esse qui barbaras & impolitas interpretationes elegantioribus præferrent, & tritico neglecto cū atavis vesci malient glandibus, cū primùm hanc disciplinam profiteri cœpit, eo quòd nondum sibi tantum auctoritatis comparasset, seruire scenæ ac tempori cogebatur; quantumque fieri poterat, studia sua discipulorum auribus accommodabat. Interea tamen de trita vulgataque docendi ratione identidem querebatur, suosque monebat, ad utilitatem publicam valdè pertinuisse Iustiniani edictum obseruari, & eam studiorum sequi methodum, quam ipse præmio Digestorum præfixisset. Humana quadam curiositate deceptos longè multos modum non tenuisse, & eò planè deuentum, vt Alciatus ipse quiq̃ue in eodem studio versarentur dare manus consuetudini pridem receptæ cogerentur, non enim æquales, non auditores, non gymnasiorum præfectos omninò permissuros antiquatum & obsoletum morem in vsum reuocari; pluris eos facere cœptam ducentis ab hinc annis docendi viam, quàm legislatoris ipsius iussum. itaque se ea de re securum fore posthac, neque moturum eo nomine controuersiam: id nihil esse aliud quam aduersus torrentem natate, cuique se discrimini permittere, vt qui

Fertur equus auriga, neque audit currus habens.

In quo cū diutiùs hæsisset, non destitit tamen quin se totum componeret ad veterum imitationem: non tamen, in tanta opinionum varietate ac dissensione, alicui seclæ nomen dedit, aut in alicuius magistri verba iurauit; quòd optimè censeret, vt in omnibus aliis artibus, sic in ea maximè quam profitebatur, primas partes tenere sanum iudicium, vixque fieri posse, qui natura dubiæ sanitatis esset, idem legalis sapientiæ certus doctor euaderet. Nec verò est quod quis existimet *αυθαδίας* aut etiam *φιλαυτίας* eum studio captū quædā suo tempore innouasse, aut secus docuisse quàm qui superiore seculo floruisent, si quibus locis errasse veteres doctores animaduerneret, eorum nominibus parcebat, sed tanquā aliud agens ostendebat quatenus eis standum esset; in quo suum candorem certè laudandum exhibuit. nouerat enim tributum fuisse vitio Aristoteli, quòd quæ com-

pilasset, eis accepta non referret à quibus acceperat: contra vbi
 eos peccasse animaduertisset, nominatim carperet atque inse-
 ctaretur. sibi Iuris interpreti agendum esse modestius, quia mo-
 ralis quam profitebatur sapientia, hoc ceu inhumanum & in-
 ciuile non admitteret: altercandi studium eiusmodi ad nihil
 conferre aliud quàm artis opprobrium, nec cedere in laudem
 altercantis. Eo consilio Alciatus sua studia publicæ utilitati pro-
 desse voluit, & citra omnem ambitionem bona fide suos audi-
 tores docuit. Videbat hominum varia esse iudicia, & quot ca-
 pita tot sensus: esse qui breuitatem eam affectarent quam vete-
 res Dynus, Oldradus, Rainerius ætate sua secuti sunt, alios qui
 copiam maiorem vellent, etiam citra acumen vllum, qualis in
 Barbario, Felino, aliisque nonnullis agnoscitur: quosdam sub-
 tilita perquirere, & cum Arcino, Socino, Ruino imaginari mal-
 le, vel ἀισθητικῶν ἔμφροσφρῶν τὸν ἥλιον, per aëra incidere, & ci-
 tra Solem satagere, quod de Socrate Aristophanes ait. Sed ipse
 longo vsu didicerat, neminem vnum sequendum esse, at opti-
 ma quæque de singulis decerpenda: quod prudentiæ opus pla-
 nè singulare ab eodem persecutum, nedum tentatum, quo suum
 Iurisprudentiæ lumen redderet. De elegantia vero & polito ge-
 nere dicendi, quod in iuris Doctore non ferebant morosi qui-
 dam veterani, vt qui à suis magistris persuasi errorem vsu con-
 firmatum mordicè tenebant, ille quædam disputauit, idque
 suis vigilis consecutus est, vt vincita barbaries à philosophiæ &
 iuris latifundiis ablegaretur. Quod cum faceret, nō tamen vete-
 rum, doctorum sanè hominum, auctoritatem eleuauit: de iis
 semper candidè sensit: eorum doctrinam magni fecit, quan-
 quam sermonis elegantia caruerint: id enim vitium non homi-
 num, sed temporum fuisse perspiciebat. Conuenire quidem Iu-
 risconsulto oratoriæ artis facultatem censebat: faciliorem enim
 aditum ad ius Quiritium præstare, non tamen corpus efficere,
 solam eius superficiem colorare. maximos fuisse Iurisconsultos
 Bartolum, Baldum, Castrensem, Accursium, quos constan-
 ne summis quidem labiis politiores artes attigisse: eorum non
 ferendam censuram qui supercilio grauissimo in eos inuehant
 eo vno nomine quòd bonarum litterarum rudes extiterint: id
 enim perinde esse ac si quis minoris Astrologum faciat, quòd
 Musicam ignoret: Galenum præstantissimum medicum nullo
 habeat in numero, quòd Euclidis geometriæ numquam circi-
 num in manus sumperit. Eos ita summos iuris Doctores euol-
 uebat, quos propter insignem peritiã colebat imprimis, ne

que ob linguæ minus politæ horrorem dedignabatur : interea tamen quicquid ex eorum fertilibus arcibus ad suum excolendum studium colligebat , puræ Latinæque locutionis fluuiis irrigabat . Quod apertius quàm antea sibi faciendum censuit , accitus in scholam Biturigum , cum tertius Pandectarum tomus pro lege Academiæ esset explicandus : titulum enim de verborum obligationibus ad explicandum est aggressus , in quo non prætermittebat , quæ à Bartolo & recentioribus copiosius & acutiùs ob materiæ subtilitatem explanata fuerant , qualia sunt quæ ad moræ purgationem , quæ ad pœnalis stipulationis commissionem , quæ ad renunciationem fideicommissorum pertinent . Et profidenti frequentes aderant nobilissimi ex Gallia , Germaniaque adolescentes , qui eius doctrinæ illicio capti , eaque Suedæ medulla non leuiter allecti , vnà cum viris doctissimis , qui ei frequentes aderant , mirati tamen eum tritam in scholis & nimium patienter approbatam docendi rationem consecrari , stimulos illi admouerunt , ne id quod sciret meliùs & politius eos ita celaret , vt inuidere videretur . Cum ergo incusabant illi , vt qui ceu Plautinus Euclio , quos in pectoris penu thesauros haberet , occluderet , nec in apertum referret , dicebant nihil absurdius , quàm qui optima quæque haberet in manibus , ad imitandum ea non proponere , obseruabant eum aduersus legum scita quæ tractaret ipse , non solum facere , sed & recentiores alios iussisse Iustinianum *κατὰ πρόδα* interpretationes fieri , nihilque magis semotum ab antiquorum vsu & consuetudine , quàm toto anno decem leges magno apparatu explicare , verboseque commentarios conficere . cœpisse quidem Pyleum , Acurtium , Azonem , & glossematum scriptores alios , quod in se fuit , leges ad litteram explicare , nec id eis infeliciter cessisse negocium : subsecutos Bartolum , & qui didascalici rectè nominantur , vt sunt Castrensis , Alexander , Iason , qui certis doctrinæ limitibus & cancellis ius concludere , hos non parua laude dignos , suoque seculo principes habitos , non putabant esse sequendam nouissimam opiniosorum sectam non multis antè annis enatam , quæ modum omnem excessisset , quæque iam in studiorum pernicio retineretur : hos esse vt viperinos sætus parentibus exitiales , vt qui ætate posteriores seniorum sententiis aduersarentur , omnemque horam quàm doctrinæ impendisse debuerant , contradicendo insumere , de Bartoli verbis , aiebant , non debere Doctorem ita anxie sollicitum in multis & à proposito alienis immorari , satis esse quod sentiret intelligi , & bre-

uiter admonere, clarioreque ordine quàm fecisset ipse: non illius tantùm, sed cæterorum sententias, si quæ ad rem facerent adducendas videri; se minimè probare fatebatur Doctores eos qui suggestus passim occuparent, quatuor aut sex ad summum leges toto anno interpretari solitos; Alciatum centum posse: & quot illi constitutiones, cum totidem integros cum suis titulis tractatus: illos, viros quidem bonos, sed non satis eruditos, sola in rubrica tres menses insudare: qua ex lectionum pompa neminem ferè doctiorem redire domum; multos, sed ignaros, Doctorum laborem admirari; paucos qui inde aliquid proficerent. Et ea quidem sanè vehementi & acuta auditorum oratione permotus Alciatus, ut qui se omnibus vtilem & morigerum doctorem præstare cuperet, postea non nisi perspicua & luculenta oratione docuit, non nisi quæ optima essent proposuit, immò iudicio & ratione suis ea conuiuis apponi voluit quæ conferrent ad valetudinem, non quæ cuique facerent ad stomachum. Iam verò cùm ipse suo munere defungi posset vnius horæ spatio, maluit tamen clepsydras duplicare: nempe ut viua voce, integra hora doceret: altera verò dictaret, quò qui possent aut etiam vellent exscribere, id ceu auctarium ab eo consequerentur. Opportunè id quidem & ingeniosè cogitatum ab erudito homine, qui citra fucum omnem doceret. intelligebat enim Iuriconsulto memoriam esse maximè necessariam, quam non parum obtunderet aut etiam imminueret anxia illa cogitatio, quæ circa iuris subtiles quæstiones implicaretur. Post auditionem idèò assiduam & diligentem non posse leuari melius, quàm scriptione obseruabat: quàmquam enim essent aliqui qui valerent excellenti illo naturæ bono, memoria, tamen & temporis interuallo, & curis interdum hebetari, quædam in ipso orationis cursu minus ab auditore percipi, quæ ex commentario facilè intelligeret. Quam præclaram sanè & commodam docendi rationem plerique postea sunt omni conatu persecuti, sed nescio an ex multis pauci sint assecuti. Ex hoc flagranti studio summaque animi contentione ad id gloriæ peruenit quam numquam antè sperauerat, id non semel fassus est, ut ad idem studiorum iter ingrediundum adolescentes excitaret. Bellica primùm clade, afflicto censu, cùm nusquam in patria pedem figere tutò posset, ad professionem iuris, quam sacram anchoram vocat, se confugisse ait: ab ea salutem, honorem, opes, summum denique decus esse consecutum. utque Zenonem dixisse ferunt, cùm naufragus enataisset, se nunquam

feliciter nauigasse, quàm cum rebus amissis vacare philotophiæ cœpisset: sic Alciatū, cum in patria nimio ocio marcesceret, atrocitate bellorum tandem excitatum cœpisse peregrinari, & ad disciplinam confugisse, quæ illi fuerit vt Myrtili clypeus. fuisse illum ingentis animi militem, scuto dimicare solitum, quem, cum ad expeditionem maritimam nauigasset, submersa fortè nauis, eidem clypeo innixum, in tutum se recepisse. De hoc legitur epigramma Græcum, quod ipse retulit in classem Emblematum. Id eiusmodi est:

*Bina pericla vnus effugi Myrtilus armis,
Cum premererq̄ solo, cum premererq̄, salo.
Incolamem ex acie clypeus me præstitit, idem
Nauis fragum apprensus, lissus ad vsque tulit.*

Professionis autem ad alias nationes occasio quanquam non vna esset, eam tamen à multis exteris approbari voluit, non se vltro, vt omnis egentem opis, erronem, & ignotum obtrudere. hic ne quidem possum transilire sanè lepidum ea de re carmen Albutij Aurelianensis ad Alciatum, quo cum monuit, vt detumultibus Italicis se subduceret, in Galliam concederet, illicque profiteretur, in quo materiam sumpsit à pomi Persici translatione, quod suo in solo noxium, in exteris consitum tandem haberi cœpit in precio. Sic ergo ille:

*Qua dedit hos fructus arbor, cælo aduena nostro,
Venit ab Eoo Persidis axe prius:
Translatu facta est melior, qua noxia quondam
In patria, hic nobis dulcia poma gerit:
Fert folium lingua, fert poma simillima cordi,
Alciate, hinc vitam degere disce tuam.
Tu procul à patria, in precio es maiore futurus:
Multum corde sapu, nec minus ore vales.*

Sua quædam correxit ætate maturior, quæ sibi adolescenti fateatur excidisse, ex eo à quibusdam reprehensus, id se fecisse maxima ratione nec sine exemplis innuit. Cum enim famæ suæ consuleret, noluit in publica studiorum causa præuaricari. idem factum ab Hippocrate, Medicorum Principe, qui ne posterii errarent, quædam malè à se tradita primus correxit. fecit M. Tullius, qui cum libri Rhetorici, quos adolescens emiserat, parum probarentur, alios oratorios adornauit, & à se antè tradita damnauit; & earum rerum occasione in quibus lapsus esset, nouis libris editis suam gloriam permultū auxit. Eodem etiam modo Fab. Quintilianus, duobus à se scriptis libris de Rhetorica,

quod nec sibi, nec aliis placerent, duodecim illos magna cura elaboratos, singulari doctrinæ laude confectos edidit. Quod ergo aliis gloriæ datum est, fraudi non debuit esse Alciato. dandam hanc scriptoribus veniam, hocque præmio ad studia illustranda, vel etiam quoquo modo esse alliciendos, in quibus emendatio sit erranti concessa, & noua, quod dicitur, permittenda lima, qua niteant & poliantur ea quæ aut incuria fuderit, aut humana natura parum cauerit, vt ait Flaccus. Nec verò inficiatus est rectè ab eodem suatum, vt in nonum annum scripta premantur, quæ diutius durare velimus: sed ferè nullum esse ex omnibus, qui sit præceptum hoc ad vnguem seruaturus: quosdam enim, qui ex tempore, quàm à cura præstantiores habeantur, alios qui sic ingenio suo indulgeant vt compescere nimiam licentiam non possint, nonnullos etiam reperiri qui à se conscripta semel approbent, corrigendi tadium non ferant; dixisse Ouidium decentiorem esse faciem cui næuus infeser aliquis.

Hac celebritate famæ notus Alciatus, vt à viris solidè doctis cultus est (missos lubens facio exteros) imprimisque Iacobo Minutio, Ioanne Sciua, Petro à Stella, multisque aliis qui verè scæpeque de ingenio iudicare poterant, sic quibusdam certè maleuolis & inuidis obtrektoribus malè acceptus, & nonnumquam exagitatus est. Longouallium infestum habuit, hominem interdum sine mente ac sine iure tumultuantem, Alciato detrahentem, alios etiam in eam contentionis rabiem velis remisque pertrahentem. Fuit etiam illi æmulus, & *σύνδομος* in Italicis academiis, doctor quidam iuris, nomine Alexandrinus, à quo non semel prouocatus, sæpeque conuiciis imperitus nihil respondit: vt tamen interdum solet esse acrior viri boni iracundia, indignè tulit eum quasi sibi opponi, & in eodem suggestu successorem nominari, quod ostendit hoc carmen:

*Aliuolam miluus comitatur degener harpam,
Et prada partem sæpe cadentis habet,
Mullum prosequitur, qui spretas Sargus ab illo
Præteritasq; auidus deuorat ore dapes:
Sic mecum Oenocrates agit: at deserta studentum
Vritur hoc lippo curia tanquam ocula.*

Ita læsus sibi temperabat. sed tamen ne foro cedere prorsus videretur, iniuriam acceptam interdum vlciscebatur: quod id em fecit prouocatus intolerabili planeque indigna Francisci Floridi maledicentia, qui Zazium, Budæum, Alciatum, viros in-

comparabiles fuerat ausus laceſſere: poſtquam enim hominis infaniam, petulantiam, orisq̄e duritiam pertuliſſet, ipſe qui ſtillacumine facile confodere Floridum poterat, ſatis habuit hoc vibrare ſatyricon, nomine paululum immutato, verſoque in Ranciſcum Olidum.

*Audent flagriſeri matula, ſtupidiq̄ magiſtri
Bilem in nos olidi pectoris euomere,
Reddemisne vicem opprobriis? ſed nonne cicadam
Ala una obſtreperam corripere iſtud erit?
Quid prodeſt muſcas operoſis pellerè flagris?
Negligere eſt ſatius quod nequeas regere.*

Relictis Biturigibus Italiam repetens, urbem eam in ſe beneficam, hoc tetraſticho, grati animi teſte donauit.

*Urbs Biturix inuisus amans te deſero amantem,
Quinque per æſtates terra habitata mihi:
Nunc opus ad viſulos eſt à veruecibus ire.
Ergo vale, & felix ſit tibi lanicium.*

Quod tamen ab homine candido candidè ſcriptum carmen maledicus quidam nugator, Alciati nomini neſcio qua cauſſa inſenſus, ita ſuggillauit, vt totidem numeris ei calumnioſè occineret.

*Non nos, ſed noſtros nummos Alzatus amabat,
Qui tacitus ſpretis vanuit hoſpiſibus.
Ille ergo valeat viſulos paſturus: at illum
Noſtra vel horrentem frigore lana teget.*

Ex quo illud verum intelligimus uſurpatum iam olim, felicitatem omnem inuidiæ obnoxiam: ſolam miſeriam carere inuidia: Qua tamen nugacitate minimè deterritus Alciatus, perinde ſe geſſit vt Hercules ille in ruſticum Lyndium, cuius inſanas voces contumeliarum plenas non magis curabat ac muſcas: aut vt Hecate, quæ canum latratus nihil moratur. Ea ratione facile conicimus ſcriptum Emblemata aduerſus inanem quorundam impetum.

*Lunarem noctū vt ſpeculum canis inſpicit orbem,
Seq̄ videns, alium credidit eſſe canem.
Et latrat: ſed fruſtrà agitur vox irrita ventis;
Et peragis curſus ſurda Diana ſuos.*

Sed & Doct̄or quidam nouus, & Ciſalpinus profeſſus in vniuerſitatem Teſtoſagum (ea eſt Tholoſſa) in ea peregrinatione non ſolùm Italarum vitia, qui quorundam mos, ſed & virtutes ſe addidiciſſe gloriatus, cuiuſdam legis aggreſſus explicationem

in eum sermonem incidit, ut diceret aliter à se legum nodos intelligi quàm ab Alciato, qui nihil apud nos, inquit, facit, quàm quòd floreat iura; docti tum quidam aderant, qui his auditis, seu hominis arrogantiam perosi, seu risus captandi causa, dixerunt, quæ Alciatus floreat iura, iste oletat. Ea fuit magnæ & præstantis sanè virtutis comes invidia, quæ virum omni genere laudis admirabilem toto professionis tempore continenter exerceuit. Is quanquam sano, viuidoque habitu corporis à natura conformatus, quo tempore de minuendis laboribus, quos multos grauesque pertulerat, ob ætatem ingrauescentem cogitaret, neque dum excederet annum ætatis octauum & quinquagesimum, dolore pedum primùm leuiter correptus, deinde paulò grauius & crebrius, ad eò ut continuæ febris symptoma illi morbo adiungeretur, paulatim confectus intra decem & quatuor dies, integris sensibus, animam Deo reddidit, incuntè anno Christiano, ad Romanæ curiæ calculum, 1559. Ticini sepultus honorificè in basilica vrbs; vir cui (ausim dicere) plus sua patria, quàm ipse patriæ debeat: vnus qui multis annis obsuam & occupatam quibusdam quasi opinionum senticetis, & vinctam barbariæ laqueis Iurisprudentiam asseruit, vindicauit, purgauit: quem qui perstrinxerunt, aut inuidi aut etiam maleuoli; qui parcius laudarunt, parum candidi; qui pro dignitate coluerunt, eiusque doctrinam sanè vtilem sunt amplexati, gratose & probos nec leuiter eraditos præstiterunt.

Hic symbola hominis omni laude posteritatis dignissimi non prætermittam, quæ ad raram illius doctrinam virtutemque prædicandam non parum pertineant. vnum fuit gentilitium, ut ipse in Emblematis testatus est, ad nomen Alciatorum familiæ alludens, in scuti planitie depicta conspicitur Alce, fera Germanica, quæ vnguibus tenet epigramma, *μνδ'ε' ε'ραβααδ'οδ'η*, cuius symboli explicationem ipsemet edidit Emblemate, ad hunc modum:

Alciata gentis insignia sustinet Alce,

Vnguibus & μνδ'ε' fert ε'ραβααδ'οδ'η:

Constat Alexandrum sic respondisse roganti

Qui eos obiuisset tempore gesta breuis?

Nunquam, inquit, differre volens: quod & indicat Alce:

Fortior hac dubites, ocyor anue fiet.

Alterum symbolum sibi ipse proprium & præclare fecit, ut pridem Paulus Iouius me docuit, eo libello sanè venusto quem de symbolis armorum & amoris lingua patria scripsit.

caduceus est Mercurij inter duo Amaltheæ cornua, cum inscriptione hac, *ἄνδ' ἑγὼ δικάω κατ' ὅς ἐκ δ' ἰδύμεν*, huius hæc sententia:

Anguibus implicitis geminis caduceus alis

Inter Amaltheæ cornua relictus adest.

Pollentes sic mente viros, fandiq; peritos

Indicas, ut rerum copia multa beat:

In ea tamen icone Alciati, ad viuum expressa, qua me nuper donavit ANDREAS THEVETIVS, Cosmographus Regius vir lectissimus, subtus expressa ostenduntur insignia familiæ Alciatorum: quorum alterum gentilitium est, cuius sic se planities habet à læua, turricula, cui erecta stans aquila corona insignita summo in apice conspicitur; à dextra, repagula quatuor: supra scuti planitiam, galea (signum dignitatis equestris) superius etiam ceruinum caput, porrectis & eminentibus anterioribus animalis pedibus. in apice, sententia est de qua dixi, *μηδ' ἐν ἀναστάσει μὲν*. Quæ singula si quis attendat accuratè, facile percipiet, ab ingenioso & solerti homine nihil aut cogitatum aut prætermissum quod ad illustrandum nomen suum (ut optimus quisque gloria ducitur) aut augendam rei literariæ dignitatem conduceret.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI
EX LIB. POETICES VI.
de Alciati Emblematis IVDICIUM.

ALCIATI, præter Emblemata, nihil mihi videre contigit: ea verò talia sunt, vt cum quouis ingenio certare possint. Dulcia sunt, pura sunt, elegantia sunt: sed non sine neruis. sententiæ verò tales, vt etiam ad vsum ciuilis vitæ conferant.

LILIVS GYRALDVVS
LIB. II. DE POETIS
nostrorum temporum.

ALCIATVS potest inter poëtarum collegium & consortium reponi, eo quòd eius extant carmina plurima diuersis in vrbibus iam impressa, vt sunt Epigrammata & Emblemata. De hoc enim illud verissimè dici potest quod est apud Ciceronem de Sexuola, Iurisperitorum eloquentissimus, eloquentium Iurisperitissimus: addam ego, & polyhistor, bonusque poëta. Sed nostra commendatione non indiget Alciatus, qui suis scriptis iam toti orbi illustris & clarus habetur.

EMBLEMATVM INDEX

in locos communes ad studiosorum
commoditatem digestorum.

*Numerus ad Emblematis cuiusque refertur
ordinem.*

I NSIGNIA ducatus Medio-	In deprehensum.	21
lanensis.	1 Custodiendas virgines.	22
Mediolanum.	2 Vino prudentiam augeri.	23
Numquam procrastinandū.	3 Prudentes vino abstinent.	24
DEVS SIVE RELIGIO.	In statuam Bacchi.	25
In Deo lætandum.	4 Gramen.	26
Sapientia humana, stultitia est,	IUSTITIA.	
apud Deum.	5 Nec verbo, nec facto quem-	
Ficta Religio.	6 quam lædendum.	27
Non tibi, sed religioni.	7 Tandem, tandem iustitia ob-	
Quà dii vocant eundem.	8 tiner.	28
VIRTUTES.	Etiā ferocissimos domari.	29
FIDES.	Gratiam referendam.	30
Fidei symbolum.	9 Abstinentia à muneribus ca-	
Fœdera.	10 piundis.	31
Silentium.	11 Bonis à diuitibus nihil timen-	
Non vulganda consilia.	12 dum.	32
Ne quæstioni quidem ceden-	FORTITUDO.	
dum.	13 Signa fortium.	33
PRVDENTIA.	<i>Α νίχη καὶ ἀπίχη.</i>	34
Consilio & virtute Chimæram	In adulari nescientem.	35
superari, hoc est, fortiores &	Obdurandum aduersus virgen-	
deceptores.	14 tia.	36
Vigilantia & custodia.	15 Omnia mea mecum porto.	37
<i>Νῆφι, κήμιονος ἀπιστία, ἄρ-</i>	CONCORDIA.	
<i>θεα, &c.</i>	16 Concordiæ symbolum.	38
<i>Πᾶ περιβῶ, τί δ' ἔρεξα; τί μοι</i>	Concordia.	39
<i>θεοῦ ἔκ ἐπιλόθῃ;</i>	17 Concordia insuperabilis.	40
Prudentes.	18 Vnum nihil, duos plurimum	
Prudens magis quàm loquax.	19 posse.	41
19	Firmissima conuelli non poss-	
Maturandum.	20 se.	42

SPES.		In amatores meretricum.	75
Spes proxima.	43	Cauendum à meretricibus.	76
In simulacrum Spei.	44	Amuletum Veneris.	77
In dies meliora.	45	Inviolabiles telo Cupidinis.	
Illicitum nihil sperandum.	46	78	
Pudicitia.	47	Lasciuia.	79
VITIA.		DESIDIA.	
PERFIDIA.		Desidia.	80
In victoriam dolo partam.	48	Desidiam abiiciendam.	81
In fraudulentos.	49	In faciliè à virtute desciscentes.	
Dolus in suos.	50	82	
Maledicentia.	51	Ignauia.	83
In receptatores sicariorum.	52	AVARITIA.	
In adultores.	53	Auaritia.	84
Ei qui semel sua prodegerit,		In auaros.	85
aliena credi nō oportere.	54	In aulicos.	86
STULTITIA.		In sordidos.	87
Temeritas.	55	In diuites publico malo.	88
In temerarios.	56	In auaros vel quibus melior	
Furor & rabies.	57	conditio ab extraneis offer-	
In eos qui supra vires quidquā		tur.	89
audent.	58	GVLA.	
Impossibile.	59	Gula.	90
Cuculi.	60	Ocni effigies.	91
Vespertilio.	61	In parasitos.	92
Aliud.	62	Paruam culinam duobus ga-	
Ira.	63	neonibus non sufficere.	93
In eum qui sibi ipsi damnū ap-		Captiuus ob gulam.	94
parat.	64	In garrulum & gulosum.	95
Fatuitas.	65	Doctōrum agnomina.	96
Oblivio, paupertatis parens.	66	NATURA.	
SVPERBIA.		Natura.	97
Superbia.	67	As naturam adiuuans.	98
Impudentia.	68	In iuuentam.	99
<i>Philautia.</i>	69	In quatuor anni tempora.	100
Garrulitas.	70	ASTROLOGIA.	
Inuidia.	71	Scyphus Nestoris.	101
LVXVRIA.		Quæ supra nos, nihil ad nos.	
Luxuria.	72	102	
Luxuriosorum opes.	73	In Astrologos.	103
Tumulus meretricis.	74	Qui alta contemplantur, ca-	

dere.	104	Tumulus Io. Galeacij.	133
AMOR.		Optimus cuius.	134
Potentissimus affectus, amor.		Strenuorum immortale no-	
105		men.	135
Potentia Amoris.	106	Nobiles & generosi.	136
Vis Amoris.	107	Duodecim certamina Hercu-	
In studiosum captū amore.	108	lis.	137
<i>ἀντίπαρ</i> , id est amor virtutis.	109	In nothos.	138
<i>ἀντίπαρ</i> , amor virtutis alium		Imparilitas.	139
Cupidinem superans.	110	In desciscentes.	140
Dulcia quandoque amara fie-		Æmulatio impar.	141
ri.	111	Albutij ad Alciatum, &c.	142
Ferè simile ex Theocrito.	112	PRINCEPS.	
In statuam Amoris.	113	Princeps subditorum incolu-	
In obliuionem patriæ.	114	mitatem procurans.	143
Sirenes.	115	In senatū boni principis.	144
Senex puellam amans.	116	Consiliarij principum.	145
In colores.	117	Opulentia tyranni, paupertas	
FORTVNA.		subiectorum.	146
Virtuti fortuna comes.	118	Quod non capit CHRISTVS,	
Fortuna virtutem superans.	119	rapit fiscus.	147
Paupertatem summis ingenis		Principis clementia.	148
obesse ne prouehantur.	120	RESPUBLICA.	
In Occasionem.	121	Salus publica.	149
In subitum terrorem.	122	Respublica liberata.	150
In illaudata laudantes.	123	VITA.	
In momentaneā felicitatem.	124	In vitam humanam.	151
Ex damno alterius, alterius vi-		Ære quandoque salutem redi-	
litas.	125	mendam.	152
Bonus auspiciis incipiendū.	126	MORS.	
Nihil reliqui.	127	Cum laruis non luctandū.	153
Malè paria, malè dilabuntur.		De morte & amore.	154
128.		In formosā fato præreptā.	155
Semper præsto esse infortunia.		In mortem præproperam.	156
129		Terminus.	157
Remedia in arduo, mala in		Opulenti hæreditas.	158
prono esse.	130	AMICITIA.	
HONOR.		Amicitia etiam post mortem	
Ex arduis perpetuū nomē.	131	durans.	159
Ex literarum studis immorta-		Mutuū auxiliū.	160
litatem acquiri.	132	Auxiliū numquā deficiēs.	161

Gratiæ.	162	Litera occidit, spiritus viuifi-	
HOSTILITAS.		cat.	185
In detractores.	163	Dicta septem sapientum.	180
Inanis impetus.	164	IGNORANTIA.	
Aliquid mali propter vicinum		Submouendam ignorantiam.	
malum.	165		187
In eum qui truculentia suorum		Mentem non formam plus	
perierit.	166	pollere.	188
<i>ἐχθρῶν ἀδωχῶν δ' ἄεθ.</i>	167	Diues indoctus.	189
A minimis quoque timendum.		MATRIMONIUM.	
168		In fidem vxoriam.	190
Obnoxia infirmitas.	169	Reuerentiam in matrimonio	
Vel post mortem formidolosi.		requiri.	191
170		In fecunditatem sibi ipsi dam-	
VINDICTA.		nosam.	192
Iusta vindicta.	171	Amor filiorum.	193
Iusta ultio.	172	Pietas filiorum in parentes.	194
Parem delinquentis & suavis		Mulieris famam, non formam	
culpam esse.	173	vulgatam esse oportere.	195
Alius peccat, alius plectitur.		In Pudoris statuam.	196
174		Nupta contagioso.	197
Infani gladius.	175	ARBORES.	
PAX.		Cupressus.	198
Pax.	176	Quercus.	199
Ex bello pax.	177	Salix.	200
Ex pace vbertas.	178	Abies.	201
SCIENTIA.		Picea.	202
Doctos doctis obloqui nefas		Cotonea.	203
esse.	179	Hedera.	204
Eloquentia fortitudine præ-		Ilex.	205
stantior.	180	Malus medica.	206
Facundia difficilis.	181	Buxus.	207
Antiquissima quæque com-		Amygdalus.	208
menticia.	182	Morus.	209
Insignia poetarum	183	Laurus.	210
Musicam Diis curæ esse.	184	Populus alba.	211

FINIS.

C L. VIRI
ANDREÆ ALCIATI

I N
LIBRVM EMBLEMATVM
P R Æ F A T I O

A. D.
CHONRADVM PEVTINGERVM
AVGVSTANVM.

VM pueros iuglans, iuvenes dum
tessera fallit,
Detinet & segnes chartula picta
viros;

Hac nos festiuis Emblemata cudi-
mus horis,

Artificum illustri signaq; facta manu:

Vestibus vt torulos, petasis vt figere parmas,

Et valeat tacitis scribere quisque notis.

At tibi supremus pretiosa nomismata Cæsar,

Et veterum eximias donet habere manus,

Ipse dabo vati chartacea munera vaies,

Quæ, Chonrade, mei pignus amoris habe.

AD ILLVSTRISSIMVM
MAXIMILIANVM, DVCEM
MEDIOLANENSEM:

Super insigni Ducatus Mediolani.

EMBLEMA PRIMVM.

EXILIENS infans sinuosi è faucibus anguis,
Est gentiliis nobile stemma tuis.
Talia Pellæum gessisse nominata regem
Vidimus, hisq; suum concelebrasse genus: (sam,
Dum se Annone satam, matrem anguis imagine lu-
Diuini & sobolem seminis esse docet.
Ore exit, tradunt sic quosdam enitier angues,
An quia sic Pallas de capite orta Iouis?

MEDIOLANVM.

EMBLEMA II.

BITVRIGIS veruex, Heduis dat sacula signum:
 His populis patriæ debita origo mea est,
 Quam Mediolanum sacram dixere puella
 Terram: nam vetus hoc Gallica lingua sonat.
 Culta Minerua fuit, nunc est vbi numine Tecla
 Mutato, Matris virginis ante domum.
 Iam niger huic signum sus est, animalq; biforme,
 Acribus hinc setis, lanitis inde leui.

Nunquam procrastinandum.

EMBLEMA III.

ALCIATÆ gentis insignia sustinet Alce,
 Vnguibus & μνδ'ερ fert ἀρακαλλόμεν &.
 Constat Alexandrum sic respondisse roganti,
 Qui tot obiuisset tempore gesta breui?
 Nunquā, inquit, differre volēs, quod & indicat Alce?
 Fortior hæc, dubites, ocyor ἀννε fiet.

In Deo lætandum.

EMBLEMA IIII.

ASPICE vt egregius puerum Iouis alite pictor
Fecerit Iliacum summa per astra vehi.

Quisne Iouem tactum puerili credat amore?

Dic, hæc Mædonius sinxerit vnde senex.

Consilium, mens atque Dei cui gaudia præstant,

Creditur is summo raptus adesse Ioui.

Sapientia humana, stultitia est
apud Deum.

EMBLEMA V.

QVID dicā? quonam hoc compellem nomine monstrū
Biforme, quod non est homo, nec est draco?
Sed sine vir pedibus, summis sine partibus anguis.
Vir anguipes dici, & homiceps anguis potest.
Anguem pedis homo, hominem eructavit & anguis:
Nec finis hominis est, initium nec est fera.
Sic olim Cecrops doctis regnavit Athenis:
Sic & gigantes terra mater protulit.
Hac vasrum species, sed religione carentem,
Terrena tantum quicq̄, curet, indicat.

Ficta religio.

EMBLEMA VI.

REGALI residens meretrix pulcherrima sella,
 Purpureo insignem gestat honore pepulum.
 Omnibus & latices pleno è cratere propinat:
 At circum cubitans ebria turba iacet.
 Sic Babylona notant: quæ gentes illice forma,
 Et ficta stolidas religione capit.

Non tibi, sed religioni.

EMBLEMA VII.

ISIDIS effigiem tardus gestabat asellus,
 Pando verenda dorso habens mysteria.
 Obuius ergo Deam quisquis reuerenter adorat,
 Piasq̄, genibus concipit flexis preces.
 Ast asinus tantum præstari credit honorem
 Sibi, & intumescit, admodum superbiens:
 Donec eum flagris compefcens, dixit agaso,
 Non es Deus tu, aselle, sed Deum vehis.

Quà Dij vocant, eundum.

EMBLEMA VIII.

IN triuio mons est lapidum: supereminet illi
 Trunca Dei effigies, pectore facta tenus.
 Mercury est igitur tumulus, suspende viator
 Serta Deo, rectum qui tibi monstrat iter.
 Omnes in triuio sumus, atque hoc tramite vita
 Fallimur, ostendat nî Deus ipse viam.

Fidei Symbolum.

EMBLEMA IX.

STET depictus HONOS tyrio velatus amictu,
 Eiusq̄ iungat nuda dextram Veritas.
 Sitq̄ AMOR in medio castus, cui tempora circum
 Rosa it, Diones pulchrior Cupidine.
 Constituunt hæc signa Fidem, Reuerentia Honoris
 Quam fouet, alit Amor, parturitq̄ Veritas.

Fœdera.

Ad Maximilian. Mediolan. Ducem.

EMBLEMA X.

HANC citharã, à lembi quæ formã halientica fertur,
 Vendicat & propriam Musa Latina sibi,
 Accipe Dux: placeat nostrum hoc tibi tempore munus,
 Quo noua cum sociis fœdera inire paras.
 Difficile est, nisi docto homini, tot tendere chordas:
 Vnãq̃ si fuerit non bene tenta fides,
 Ruptãve (quod facile est) perit omnis gratia concha,
 Illeq̃ præcellens cantus, ineptus erit.
 Sic Itali cœiunt proceres in fœdera: concers
 Nil est quod timeas, si tibi constet amor.
 At si aliquis desciscat (vti plerumque videmus)
 In nihilum illa omnis soluitur harmonia.

Silentium.

EMBLEMA XI.

CVM tacet, haud quicquã differt sapientibus amens:
 Stultitia est index lingua q̄, vox q̄ sua.
 Ergo premat labias, digito q̄, silentia signet:
 Et sese Pharium vertat in Harpocratem.

Non vulganda consilia.

EMBLEMA XII.

LIMINE quod ceco, obscura & caligine monstrum,
 Gnostiacis clausit Dadalus in latebris,
 Depictum Romana phalanx in praelia gestat,
 Semiuiroq; nitent signa superba boue:
 Nosq; monent, debere Ducum secreta latere
 Consilia. auctori cognita techna nocet.

Nec quæstioni quidem cedendum.

EMBLEMA XIII.

CECROPIA effictam quam cernis in arce Leanam,
 Harmodij (an nescis hospes?) amica fuit.
 Sic animum placuit monstrare viraginis acrem
 More fera, nomen vel quia tale tulit.
 Quòd fidibus contorta, suo non prodidit vllum
 Indicio, elinguem reddidit Iphicrates.

Consilio & virtute Chimæram superari,
hoc est, fortiores & deceptores.

EMBLEMA XIII.

BELLEROPHON vt fortiseques superare Chimæram
Et Lycij potuit sternere monstra soli:
Sic tu Pegaseis vectus petis æthera pennis,
Consilioq; animi monstra superba domas.

Vigilantia & Custodia.

EMBLEMA XV.

INSTANTIS quòd signa canens det gallus Eoi,
 Et reuocet famulas ad noua pensa manu:
 Turribus in sacris effingitur arca peluis,
 Ad superos mentem quòd reuocet vigilem.
 Est leo: sed custos oculis quia dormit apertis,
 Templorum idcirco ponitur ante fores.

Νῆφε, κὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν· ἀρεθρα ταῦτα τ' φρεσῶν.

EMBLEMA XVI.

NE credas, ne (Epicharmus ait) non sobrius esto:
 Hi nerui humana membraq, mentis erunt.
 Ecce oculata manu credens id quod videt: ecce
 Pulegium antiqua sobrietatis olus:
 Quo turbam ostenso sedauerit Heraclitus,
 Mulxerit & tumida seditione grauem.

Πῆ παρέδωκ' ἰδ' ἔρεξα; τί μοι δέον ἐκ ἐτελείωθ';

EMBLEM A XVII.

ITALICÆ Samius secl̄a celeberrimus auct̄or
 Ipse suum clausit carmine dogma breui:
 Quò prætergressus? quid agis? quid omittis agendum?
 Hanc rationem vrgens reddere quemque sibi.
 Quòd didicisse Gruum volitantum ex agmine fertur,
 Arreptum gestant quæ pedibus lapidem:
 Ne cessent, neu transuersas mala flamina raptent.
 Qua ratione, hominum vita regenda fuit.

Prudentes.

EMBLEMA XVIII.

I ANE bifrons, qui iam transacta futuraq̄, calles,
 Quiq̄, retro sannas, sicut & antè, vides:
 Te tot cur oculis, cur fingunt vultibus? an quòd
 Circumspectum hominem forma fuisse docet?

Prudens magis quàm loquax.

EMBLEMA XIX.

NOCTVA Cecropius insignia præstat Athenis,
 Inter aves sani noctua consilij.
 Armifera merito obsequiis sacrata Minervæ,
 Garrula quo cornix cesserat antè loco.

Maturandum.

EMBLEMA XX.

MATURARE iubent properè, & cunctarier omnes;
 Ne nimium præceps, neu mora longa nimis.
 Hoc tibi declaret connexum e cheneï de telum:
 Hæc tarda est, volitant spicula missa manu.

In deprehensum.

EMBLEMA XXI.

IAMDVDM quacunq; fugis, te persequor: at nunc
 Casibus in nostris denique captus ades.
 Amplius haud poteris vires eludere nostras:
 Ficulno anguillam strinximus in folio.

Custodiendas virgines.

EMBLEMA XXII.

VERA hæc effigies innuptæ est Palladis : eius
 Hic Draco qui domine constitit ante pedes.
 Cur Diuæ comes hoc animal? custodia rerum
 Huic data: sic lucos, sacraq; templa colit.
 Innuptas opus est cura asseruare puellas
 Peragili. laqueos vndique tendit amor.

Vino prudentiam augeti.

EMBLEMA XXIII.

HÆC Bacchus pater & Pallas communiter ambo
 Tempa tenent, soboles vtraque vera Iouis.
 Hæc caput, ille femur soluit: huic vsus oliui
 Debitus, inuenit primus at ille merum.
 Iunguntur meritò: quòd si qui abstemius odit
 Vina, Deæ nullum sentiet auxilium.

Prudentes vino abstinent.

EMBLEMA XXIIII.

*QVID me vexatis rami? sum Palladis arbor.
Auferte hinc botros, virgo fugit Bromium.*

In Statuam Bacchi.

DIALOGISMVS.

EMBLEMA XXV.

BACCHE pater quis te mortali lumine nouit,
 Et docta effinxit quis tua membra manu?
 Praxiteles, qui merapientem Gnosida vidit,
 Atque illo pinxit tempore, qualis eram.
 Cur iuuenis, teneraq; etiam lanugine vernat
 Barba, queas Pylum cum superare senem?
 Muneribus quandoque meis si parcere disces,
 Iunior & forti pectore semper eris.
 Tympana non manibus, capiti non cornua desunt:
 Quos nisi dementis talia signa decent?
 Hoc doceo, nostro quod abusus munere sumit

Cornua, & insanus mollia sinistra quatit.
 Quid vult ille color membris penè igneus? omen
 Absit, an humanis vreris ipse focus?
 Cùm Semeles de ventre parens me fulmine traxit
 Igniuomo, infectum puluere mersit aquis.
 Hinc sapit hic, liquidis qui nos bene diluit vndis:
 Qui non, ardenti torret ab igne iecur.
 Sed nunc me doceas, qui vis miserier? & qua
 Te sanus tutum prendere lege queat?
 Quadrantem addat aquæ, calicem sumpsisse falerni
 Qui cupit, hoc sumi pocula more iuuat.
 Stes intra heminas: nam qui procedere tendit
 Ultra, alacer, sed mox ebrius, inde furit.
 Res dura hæc nimium, sunt pendula guttura, dulcè
 Tu fluis. heu facile comoda nulla cadunt!

Gramen.

EMBLEMA XXVI.

GRAMINEAM Fabio patres tribuere corollam,
 Fregerat ut Pœnos Hannibalemq; mora.
 Occulit inflexo nidum sibi gramine alauda,
 Vulgò aiunt, pullos sic fouet illa suos.
 Saturno Martiq; sacrum, quo Glaucus adeso
 Polybides, factus creditur esse Deus.
 His meritò arguitur nodis tutela salusq;
 Herbaq; tot vires hæc digitalis habet.

Nec verbo, nec facto quenquam
lædendum.

EMBLEMA XVII.

ASSEQVITVR, Nemesisq̄, virūm vestigia seruat,
 Continet & cubitum duraq̄, frena manu.
 Ne malè quid facias, nève improba verba loquaris:
 Et iubet in cunctis rebus adesse modum.

Tandem, tandem iustitia obtinet.

EMBLEMA XXVIII.

ÆACIDÆ Hectoreo perfusum sanguinem scutum,
 Quod Græcorum Ithaco concio iniqua dedit,
 Iustior arripuit Neptunus in æquora iactum
 Naufragio, vt dominum posset adire suum:
 Littoreo Atacis tumulto namque intulit vnda,
 Quæ boas, & tali voce sepulchra ferit:
 Vicisti Telamoniade tu dignior armis.
 Affectus fuit esse cedere iustitia.

Etiam ferocissimos domari.

EMBLEMA XXIX.

ROMANVM postquàm eloquiũ, Cicerone perempto,
 Perdiderat patria pestis acerba sue:
 Inscendit currus victor, iunxit q̄ leonès,
 Compulit & durum colla subire iugum:
 Magnanimos cefisse suis Antonius armis,
 Ambage hac cupiens significare duces.

Gratiam referendam.

EMBLEMA XXX.

AERIO insignis pietate Ciconia nido,
 Inuestes pullos pignora grata fouet.
 Taliaq; expectat sibi munera mutua reddi,
 Auxilio hoc quoties mater egebit annus.
 Nec pia spem soboles fallit, sed fessa parentum
 Corpora fert hameris, praestat & ore cibos.

Abſtinentia.

EMBLEMA XXXI.

MARMOREÆ in tumulis vna ſtat parte columnæ
 Vrceus, ex alia cernere malluuium eſt.

Ius hæc forma monet dictum ſine ſordibus eſſe,
 Deſunctum puras atque habuiſſe manus.

On a pedestal stands a large
 column. On the other side
 a pitcher. On a table stands
 This teaches that virtue is to be
 spoken without corruption, and
 that the Deceased had clean
 hands.

Bonis à diuitibus nihil timendum.

EMBLEMA XXXII.

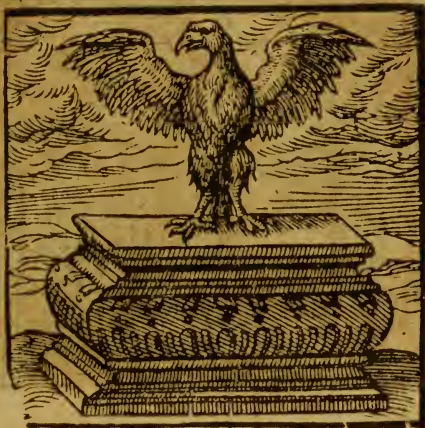

IUNCTVS contiguo Marius mihi pariete, nec non
 Subbardus, nostri nomina nota fori,
 Edificant bene nummati, sataguntq; vel vltro
 Obstruere heu nostris vndique luminibus.
 Me miserū! geminae quem tanquam Phinea raptant
 Harpyia, vt propriis sedibus eiciant,
 Integritas nostra, atque animus quaesitor honesti,
 His nisi sint Zetes, his nisi sint Calais.

Signa fortium.

DIALOGISMVS.

EMBLEMA XXXIII.

QVÆ te caussa mouet volucris Saturnia, magni
 Vt tumulo insideas ardua Aristomenis?
 Hoc moneo, quantum inter aues ego robore praesto,
 Tantum semideos inter Aristomenes.
 Insideant timida timidorum busta columba;
 Nos aquila intrepidis signa benigna damus.

Ἀνέχεσθαι καὶ ἀπέχεσθαι.

EMBLEMA XXXIIII.

ET toleranda homini tristis fortuna ferendo est,
 Et nimium felix saepe timenda fuit.
 Sustine (Epictetus dicebat) & abstine. oportet
 Multa pati, illicitis absq; tenere manus.
 Sic ducis imperium vincetus fert poplite taurus
 In dextro: sic se continet à grauidis.

In adulari nescientem.

EMBLEMA XXXV.

SCIRE capis dominos toties cur Theſſalis ora
 Mutet, & vt varios quarat habere duces?
 Nescit adulari, cuiquámve obrudere palpum:
 Regia quem morem Principis omnis habet.
 Sed veluti ingenuus sonipes, dorso excutit omnem,
 Qui moderari ipsum nesciat Hippocomon.
 Nec ſauire tamen domino fas: vltio ſola eſt,
 Dura ferum vt iubeat ferre lupata magis.

Obdurandum aduersus vrgentia.

EMBLEMA XXXVI.

NITITVR in pondus palma, & consurgit in arcum;
 Quò magis & premitur, hoc mage tollit onus:
 Fert & odoratas, bellaria dulcia, glandes,
 Quis mensas inter primus habetur honos.
 I puer, & reptans ramis has collige: mentis
 Qui constantis erit, premia digna feret.

Omnia mea mecum porto.

EMBLEMA XXXVII.

HVNNVS inops, Scythiciq̄, miserrimus accola Ponti,
 Vstus perpetuo liuida membra gelu:
 Qui Cereris non nouit opes, nec dona Lyei,
 Et pretiosa tamen stragula semper habet.
 Nam murina illum perstringunt vndique pelles:
 Lumina sola patent, caetera opertus agit.
 Sic furem haud metuit, sic ventos temnit & imbres;
 Tutus apudq̄, viros, tutus apudq̄, Deos.

Concordiæ symbolum.

EMBLEMA XXXVIII.

CORNICVM mira inter se concordia vita est,
 Mutua statq; illis intemerata fides.
 Hinc volucres hæc sceptragerunt, quod scilicet omnes
 Consensu populi stantq; caduntq; duces:
 Quem si de medio tollas, discordia præceps
 Aduolat, & secum regia fata trahit.

Concordia.

EMBLEMA XXXIX.

IN bellum ciuile duces cùm Roma pararet,
 Viribus & caderet Martia terra suis:
 Mos fuit in partes turmis coëuntibus easdem,
 Coniunctas dextras mutua dona dare.
 Fœderis hæc species: id habet concordia signum,
 Vt quos iungit amor, iungat & ipsa manus.

Concordia insuperabilis.

EMBLEMA XL.

TERGEMINOS inter fuerat concordia fratres,
 Tanta simul pietas mutua, & vnus amor:
 Inuicti humanis vt viribus ampla tenerent
 Regna, vno dicti nomine Geryonis.

Vnum nihil, duos plurimum posse.

EMBLEMA XLI.

LAERTE genitum, genitum quoque Tydeos vnâ,
 Hac cera expressit Zenalis apta manus.
 Viribus hic præstat, hic pollet acumine mentis,
 Nec tamen alterius non eget alter ope.
 Cùm duo coniuncti veniunt, victoria certa est.
 Solum mens hominem, dextrâve destituit.

Firmissima conuelli non posse.

EMBLEMA XLII.

OCEANVS quamuis fluctus pater excitet omnes;
 Danubiumq; omnem barbare Turca bibas:
 Non tamen irrumpes per fracto limite, Caesar
 Dum Carolus populis bellica signa dabit.
 Sic sacra quercus firmis radicibus adstant,
 Sicca licet venti concutiant folia.

Spes proxima.

EMBLEMA XLIII.

INNVMERIS agitur Respublica nostra procellis,
 Et spes ventura sola salutis adest:
 Non secus ac nauis medio circum aquore, venti
 Quam rapiunt; salsis iamq₃ fatiscit aquis.
 Quod si Helena adueniant lucentia sidera fratres:
 Amissos animos spes bona restituit.

In simulacrum Spei.

EMBLEMA XLIV.

QVÆ Dea tam leto suspectans sidera vultus?
 Cuius peniculis reddita imago fuit?
 Elpidj fecere manus. Ego nominor illa,
 Quæ miseris promptam Spes bona præstat opem.
 Cur viridis tibi palla? quod omnia me duce vident,
 Quid manibus mortis tela refracta geris?
 Quod viuos sperare decet, præciðo sepulcris.
 Cur in dolioli tegmine pigra sedes?
 Sola domi mansi volitantibus undique noxis,
 Ascraei vt docuit Musa verenda senis.
 Quæ tibi adest volucris? Cornix fidissimus oscen;
 Est bene cum noqueat dicere, dicit, erit.
 Qui comites; bonus Euentus, præcepj, Cupido.
 Qui præcunt? Vigilum somnia vana vocant.
 Quæ tibi iuncta astat? scelerum Rhamnusia vindex,
 Scilicet vt speres nil, nisi quod liceat.

In dies meliora.

EMBLEMA XLV.

ROSTRA nouo mihi setigeri suis obtulit anno,
 Hæcq; cliens ventri xenia, dixit, habe.
 Progreditur semper, nec retrò respicit vnquam,
 Gramina cùm pando proruit ore vorax.
 Cura viris eadem est, ne spes sublapsa retrorsum
 Cedat, & vt melius sit, quod & vltimus.

Alid Town

Illicitum non sperandum.

EMBLEMA XLVI.

*SPES simul & Nemesis nostris altaribus adsunt,
Scilicet ut speres non nisi quod liceat.*

Pudicitia.

EMBLEMA XLVII.

PORPHYRIO, domini si incestet in adibus vxor,
 Despondetq; animum, praq; dolore perit.
 Abdita in arcanis natura est causa: sit index.
 Sincera hac volucris certa pudicitia.

In victoriam dolo partam.

EMBLEMA XLVIII.

AIACIS tumulum lacrymis ego perluo Virtus,
 Heu misera albentes dilacerata comas!
 Scilicet hoc restabat adhuc, vt iudice Græco
 Vinceret: & causa stet potiore dolus.

In fraudulentos.

EMBLEMA XLIX.

PARVA lacerta, atris stellatus corpora guttis
 Stellio, qui latebras, & caua busta colit,
 Inuidia, prauiq; doli fert symbola pictus.
 Heu nimium nuribus cognita zelotypi!
 Nam turpi obtegitur faciem lentigine quisquis,
 Sit quibus immersus stellio, vina bibat.
 Hinc vindicta frequens decepta pellice vino,
 Quam forma amisso flore relinquit amans.

Dolus in suos.

EMBLEMA L.

ALTEILIS allectator anas, & carula pennis,
 Assucta ad dominos ire redire suos,
 Congeneres cernens voltare per aëra turmas,
 Garrit, in illarum se recipit q̄, gregem,
 Prætenſa incautas donec sub retia ducat:
 Obstrepitant captæ, conscia at ipsa silet.
 Perfida cognato se sanguine polluit ales,
 Officiosa aliis, exitiosa suis.

Maledicentia.

EMBLEMA LI.

ARCHILOCHI tumulo insculptas de marmore vespas
Esse ferunt, lingue certa sigilla male.

In receptatores sicariorum.

EMBLEMA LII.

LATRONVM, furumq; manus tibi Scæua, per urbem
 It comes, & diris cincta cohors gladiis:
 Atque ita te mentis generosum prodige censes,
 Quod tua complures allicit olla malos.
 En nouus Actæon, qui postquam cornua sumpsit,
 In prædam canibus se dedit ipse suis.

In adulatorēs.

EMBLEMA LIII.

SEMPER hiat, semper tenuem, qua vescitur, auram
 Reciprocet Chamaleon:

Et mutat faciem, varios sumitq; colores,
 Præter rubrum vel candidum.

Sic & adulator populari vescitur aura,
 Hiansq; cuncta deuorat:

Et solum mores imitatur Principis atros;
 Albi & pudici nescius.

Ei qui semet sua prodegerit, aliena
credi non oportere.

EMBLEMA LIIII.

COLCHIDOS in gremio nidum quid congeris? eheu
Nescia cur pullos tam malè credis auis?
Dira parens Medea suos seuisima natos
Perdidit; & speras parcat vt illa tuis?

Temeritas.

EMBLEMA LV.

IN PRÆCEPS rapitur, frustra quoque tendit habenas
 Auriga, effreni quem vehit oris equus.
 Haud facile huic credas, ratio quem nulla gubernat,
 Et temerè proprio ducitur arbitrio.

In temerarios.

EMBLEMA LVI.

ASPICIS aurigam currus Phæthonta paterni
 Igniuomos ausum flectere Solis equos;
 Maxima qui postquam terris incendia sparsit,
 Est temerè in seffo lapsus ab axe miser.
 Sic plerique rotis fortuna ad sidera Reges
 Euecti, ambitio quos iuuenilis agit,
 Post magnam humani generis clademq; suamq;
 Cunctorum pœnas denique dant scelerum.

Furor & rabies.

EMBLEMA LVII.

ORA gerit clypeus rabiosi picta leonis,
 Et scriptum in summo margine carmen habet:
 Hic hominum est terror, cuius possessor Atrida:
 Talia magnanimus signa Agamemno tulit.

In eos qui supra vires quicquam audent.

EMBLEMA LVIII.

DVM dormit, dulci recreat dum corpora somno
 Sub picea, & clauam ceteraq; arma tenet,
 Alciden Pygmaea manus prosternere letho
 Posse putat, vires non bene docta suas.
 Excitus ipse, velut pulices, sic proterit hostem,
 Et saui implicitum pelle leonis agit.

Impossibile.

EMBLEMA LIX.

ABLVIS *Aethiopem quid frustra? ah desine: noctis
illustrare nigra nemo potest tenebras.*

Cuculi.

EMBLEMA LX.

RVRICOLAS agreste genus plerique cucullos
 Cur vocitent, quanam prodita caussa fuit?
 Vere nouo cantat Coccyx, quo tempore vites
 Qui non absoluit, iure vocatur iners.
 Fert oua in nidos alienos, qualiter ille
 Cui thalamum prodit vxor adulterio.

Vespertilio.

EMBLEMA LXI.

ASSUMPSISSE suum volucris ex Meneide nomen,
 Socraticum auctores Charephoönta ferunt.
 Fusca viro facies, & stridens vocula, tali
 Hunc hominem potuit commaculare nota.

Aliud.

EMBLEMA LXII.

VESPERE quæ tantum volitat, quæ lumine fusca est,
 Quæ cum alas gestet, cætera muris habet;
 Ad res diuersas trahitur: mala nomina primum
 Signat, quæ latitant, iudiciumq₃ timent.
 Inde & Philosophos, qui dum cælestia quærent,
 Caligant oculis, falsaq₃ sola vident.
 Tandem & versutos, cum clam sectentur vtrumque,
 Acquirunt neutra qui sibi parte fidem.

Ira.

EMBLEMA LXIII.

ALCÆAM veteres caudam dixere leonis,
 Qua stimulante iras concipit ille grāues.
 Lutea cū surgit bilis, crudescit & atro
 Felle dolor, furias excitat indomitas.

In eum qui sibi ipsi damnum apparat.

EMBLEMA LXIII.

*CAPRA lupum non sponte meo nunc vberè lacto,
 Quod malè pastoris prouida cura iubet.
 Creuerit ille simul, mea me post vbera pascet:
 Improbitas nullo flectitur obsequio.*

Fatuitas.

EMBLEMA LXV.

MIRARIS nostro quòd carmine dixeris Otus,
 Sit yetus à proavis cùm tibi nomen Otho.
 Aurita est, similes & habet ceu noctua plumas,
 Saltantemq; auceps mancipat aptus auem.
 Hinc fatuos, captu & faciles, nos dicimus otos:
 Hoc tibi conueniens tu quoque nomen habe.

Obliuio paupertatis parens.

EMBLEMA LXVI.

CVM lupus esuriens mandit ceruarius escam,
 Praeque fame captum deuorat hinnuleum,
 Respiciat si forte aliud, vel lumina uertat,
 Praesentem oblitus quem tenet ore cibum,
 Quaeitat incertam (tanta est obliuio) praedam.
 Qui sua neglexit, stulte aliena petit.

Superbia.

EMBLEMA LXVII.

EN statua statua, & ductum de marmore marmor,
 Se conferre Deis ausa procax Niobe.
 Est vitium muliebri superbia, & arguit oris
 Duritiam, ac sensus, qualis inest lapidi.

Impudentia.

EMBLEMA LXVIII.

PVBE tenuis mulier, succincta latrantibus infra
 Monstrorum catulis Scylla biformis erat.
 Monstra putantur auarities, audacia, raptus:
 At Scylla est, nullus cui sit in ore pudor.

Φιλαντία. 11

EMBLEMA LXIX.

QVOD nimium tua forma tibi Narcisse placebat,
 In florem, & noti est versa stuporis olus.
 Ingenij est marcor, cladesq̄, Φιλαντία, doctos
 Quae pessum plures datq̄, deditq̄, viros:
 Qui veterū abiecta methodo, noua dogmata quarunt,
 Nilq̄ suas prater tradere phantasias.

Garrulitas.

EMBLEMA LXX.

QUID matutinos Progne mihi garrula somnos
 Rumpis, & obstrepero Daulias ore canis?
 Dignus Epops Tereus, qui maluit ense putare,
 Quàm linguam immodicam stirpitus eruere.

Inuidia.

EMBLEMA LXXI.

SOVALLIDA vipereas manducans femina carnes,
 Cuiq̄ dolent oculi, quaq̄ suum cor edit,
 Quam macies & pallor habent, spinosaq̄ gestat
 Tela manu: talis pingitur Inuidia.

Luxuria.

EMBLEMA LXXII.

ERVCA capripes redimitus tempora Faunus
 Iminodica Veneris symbola certa refert,
 Est eruca salax, indexq₃ libidinis hircus:
 Et Satyri Nymphas semper amare solent.

Luxuriosorum opes.

EMBLEMA LXXIII.

RVPIBVS æriis, summiq̄, crepidine saxi
 Immites fructus ficus acerba parit:
 Quos corui comedunt, quos deuorat improba cornix,
 Qui nihil humane commoditatis habent:
 Sic fatuorum opibus parafiti & scorta fruuntur,
 Et nulla iustos vilitate iuuant.

Tumulus meretricis.

EMBLEMA LXXIV.

QVIS tumulus? cuius urna? Ephyrae est Laidos. ah! non
 Erubuit tantum perdere Parca decus?
 Nulla fuit tum forma, illam iam carpserat aetas,
 Iam speculum Veneri cauta dicar'at anus.
 Quid sculptus sibi vult aries; quem parte leana
 Vnguibus apprehensum posteriore tenet?
 Non aliter captos quidd' & ipsa teneret amantes:
 Vir gregis est aries, clune tenetur amans.

In amatores meretricum.

EMBLEMA LXXV.

VILOSÆ indutus piscator tegmina capra,
 Addidit vt capiti cornua bina suo;
 Fallit amatorem stans summo in litore sargum,
 In laqueos simi quem gregis ardor agit.
 Capra refert scortum: similis fit sargus amanti,
 Qui miser obscæno captus amore perit.

Cauendum à meretricibus.

EMBLEMA LXXVI.

SOLE sata Circes tam magna potentia fertur,
 Verterit ut multos in noua monstra viros.
 Testis equum domitor Picus, tam Scylla biformis,
 Atque Ithaci postquam vna bibere sues.
 Indicat illustri meretricem nomine Circe,
 Et rationem animi perdere, quiquis amat.

Amuletum Veneris.

EMBLEMA LXXVII.

INGVINA dente sero suffossam Cypris Adonin
 Lactuca foliis condidit exanimem.
 Hinc genitali aruo tantum lactuca resistit,
 Quantum eruca salax vix stimulare potest.

Inuiolabiles telo Cupidinis.

EMBLEMA LXXVIII.

NE dirus te vincat amor, neū femina mentem
 Diripiat magicis artibus vlla tuam:
 Bacchica avis praesto tibi motacilla paretur,
 Quam quadriradiam circuli in orbe loces:
 Ore crucem & cauda, & geminis vt complicit alis,
 Tale amuletum carminis omnis erit.
 Dicitur hoc Veneris signo Pagasaeus Iasos
 Phasiacis laedi non potuisse delis.

Lasciuia.

EMBLEMA LXXIX.

DELICIAS & molliem mus creditur albus
 Arguere, at ratio non sat aperta mihi est.
 An quod ei natura salax & multa libido est?
 Ornat Romanas an quia pelle nurus?
 Sarmaticum murem vocitant plerique Zibellum,
 Et celebris suavi est vngvine muscus Arabs.

Desidia.

EMBLEMA LXXX.

DESIDET in modio Effens, specularur & astra,
 Subtus & accensam contegit igne facem.
 Segnities specie recti velata cucullo,
 Non se non alios vtilitate iuuat.

Desidiam abiiciendam.

EMBLEMA LXXXI.

QVISQVIS iners, abeat. nam in chænice figere sedem
 Nos prohibent Samij dogmata sancta senis.
 Surge igitur, duroq; manus assuesce labori;
 Det tibi dimensos crastina vt hora cibos.

In facile à virtute desciscentes.

EMBLEMA LXXXII.

PARVA velut limax spreto Remora impete venti,
 Remorumq̄, ratem sistere sola potest:
 Sic quosdam ingenio & virtute ad sidera vectos
 Detinet in medio tramite caussa leuis.
 Anxia lis veluti est, vel qui meretricius ardor
 Egregiis iuvenes seuocat à studiis.

Ignavi.

EMBLEMA LXXXIII.

IGNAVI ardeolam stellarem effingere serui.
 Et studia, & mores, fabula prisca fuit:
 Quæ famulum Asteriam volucris sumpsisse figuram
 Est commenta: fides sit penes historicos.
 Degener hic veluti qui ceuet in aëre falco est,
 Dicitus ab antiquis vatibus ardelio.

Auaritia.

EMBLEMA LXXXIV.

HEV miser in mediis sitiens stat Tantalus vndis,
 Et poma esuriens proxima habere nequit.
 Nomine mutato de te id dicetur auare,
 Qui, quasi non habeas, non frueris quod habes.

In avaros.

EMBLEMA LXXXV.

SEPTITIVS populos inter ditissimus omnes,
 Arua senex nullus quo magis ampla tenet;
 Defraudans geniumq̄, suum, mensasq̄, paratas,
 Nil prater betas duraq̄, rapa vorat.
 Cui similem dicam hunc, inopem quem copia reddit?
 An'ne asino? sic est: instar hic eius habet.
 Namque asinus dorso pretiosa obsonia gestat,
 Seq̄, rubo aut dura carice pauper alit.

In aulicos.

EMBLEMA LXXXVI.

*VANA Palatinos, quos educat aula, clientes;
Dicitur auratis neſtere compedibus.*

In fordidos.

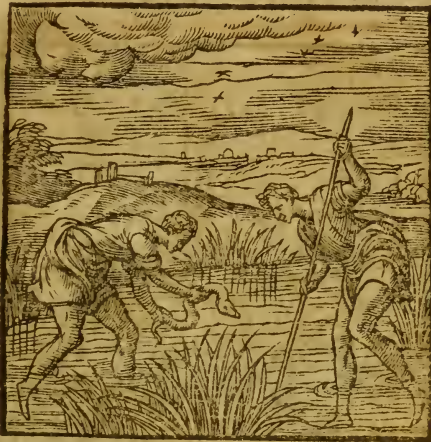
EMBLEMA LXXXVII.

QUÆ rostro, clystere velut, sibi proluit aluum
 Ibis, Niliacis cognitæ littoribus,
 Transit opprobrii in nomen: quo Publius hostem
 Naso suum appellat, Battiadesq; suum.

In diuites publico malo.

EMBLEMA LXXXVIII.

ANGVILLAS quisquís captat, si limpida verrat
 Flumina, si illimes áusit adire lacus,
 Cassus erit, ludetq̄, operam: multum excitet ergo
 Si creta, & vitreas palmula turbet aquas;
 Diues erit: Sic iis res publica turbida lucro est,
 Qui pace, arctati legibus, esurimus.

In avaros, vel quibus melior conditio
ab extraneis offertur.

EMBLEMA LXXXIX.

DELPHINI insidens vada carula sulcat Arion,
Hocq; aures mulcet, frenat & ora sono.
Quàm sit avari hominis, non tam mens dira feravũ est:
Quiq; viris rapimur, piscibus eripimur.

Gula.

EMBLEMA XC.

CVRCVLIONE gruis, tumida vir pingitur aluo,
 Qui Laron, aut manibus gestat Onocrotalum:
 Talis forma fuit Dionysi, & talis Apici,
 Et gula quos celebres deliciofa facit.

Ocni effigies, de iis qui meretricibus donant,
quod in bonos vsus verti debeat.

EMBLEMA XCI.

IMPIGER haud cessat funem contexere sparto,
Humidaq₃ artifici iungere fila manu.
Sed quantum multis vix torquet strenuus horis,
Protinus ignaui ventris afella vorat.
Femina iners animal, facili congesta marito
Lucra rapit, mundum prodigit inq₃ suum.

In Parasitos.

EMBLEMA XCII.

Qvos tibi donamus, fluuiales accipe caneros;
 Munera conueniunt moribus ista tuis.
 His oculi vigiles, & forfice plarimus ordo
 Chelaram armatus, maximaq; alius adest:
 Sic tibi propensus stat pingui abdomine venter,
 Pernicesq; pedes, spiculaq; apta pedi.
 Cum vagus in triuitis, mensaq; seditibus erras,
 Inq; alios mordax stomachata salsa iacis.

Paruam culinam duobus Iganconibus
non sufficere.

EMBLEMA XCIII.

IN modicis nihil est quod quis lucretur: & vnum
Arbustum geminos non alit erithacos.

Aliud.

IN tenui spes nulla lucri est: vnoq³ residunt
Arbusto gemina non bene ficedula.

Capitius ob gulam.

EMBLEMA XCIII.

REGNATORQUE penus, mensaq; arrosor herilis
 Ostrea mus summis vidit hiulca labris,
 Quae teneram apponens barbam, falsa ossa momordit:
 Ast ea clauserunt tacta repente domum;
 Deprensus & tetro tenuerunt carcere furem,
 Semet in obscurum qui dederat tumultum.

Ingarrulum & gulosum.

EMBLEMA XCV.

VOCE boat torua; pralargo est gutture; rostrum
 Inſtar habet naſi, multiſoriūq; tubæ.
 Deformem rabulam, addiſtum ventriq; gulaq;
 Signabit, volucer cūm Truo pictus erit.

Doctorum agnomina.

EMBLEMA XCVI.

MORIS vetusti est, aliqua professoribus
Superadiici cognomina.

Faciles apertosq; explicans tantum locos,
Canon vocatur Curtius.

Reuoluitur qui eodem, & iterat qui nimis
Meander, vt Parisius.

Obscurus & confusus, vt Picus fuit,
Labyrinthus appellabitur.

Nimis breuis, multa amputans, vt Claudius,
Mucronis agnomen feret.

Qui vel columnas voce erumpit, Parpalus,
Dicitur truo est scholasticis.

Contra est vocatus, tenuis esset, Albus
 Quod voce, vesperilio.

At vltimas mytilays, colobotes, syllabas,
 Hirundo Crassus dicitur.

Qui surdus alius solus ipse vult loqui,
 Ut sturnus in proverbio est.

Hic blasus, ille raucus, iste garriens
 Hic sibilat ceu vipera.

Tumultuatur ille rictu & naribus,
 Huic lingua cerebellam facit.

Singultit alius, atque tussit haesitans,
 At conspuat alius, ut psecas.

Quam multa rebus vitia in humanis agunt,
 Tam multa surgunt nomina.

Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas
 Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas
 Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas
 Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas
 Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas
 Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas
 Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas
 Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas
 Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas
 Ad hunc est veritas, ad hunc est veritas

Natura.

EMBLEMA XCVII.

PANA colunt gentes (naturam hoc dicere rerum est)
 - Semicaprumq; hominem, semivirumq; Deum.
 Est vir pube tenus, quod nobis instat virtus
 Corde oriens, celsa verticis arce sedet.
 Hinc caper est, quia nos natura in secula propagat
 Concubitu, ut volucres, squamea, bruta, feras,
 Quod commune aliis animantibus, est caper index
 Luxuria, Veneris signaq; aperta gerit.
 Cordi alij sophian; alij tribuere cerebro:
 Inferiora modus, nec ratio vlla tenet.

Ars naturam adiuuans.

EMBLEMA XCVIII.

V T sphaera Fortuna, cubo sic insidet Hermes:
 Artibus hic variis, casibus illa praest:
 Aduersus rim fortuna est ars facta: sed artis
 Cum fortuna mala est, saepe requirit opem.
 Discite bonas artes igitur studiosa iuuentus,
 Quae certa secum commoda sortis habent.

In iuuentam. sup. al.

EMBLEMA XCIX.

NATVS vterque Iouis, tener atque imberbis vterque,
 Quem Latona tulit, quem tulit & Semele,
 Saluete, aeterna simul & florete iuuenta,
 Numine sit vestro qua diuturna mihi.
 Tu vino curas, tu victu dilue morbos,
 Vt lento accedat curua senecta pede.

In quatuor anni tempora.

EMBLEMA C.

ADVENISSE hiemem frigilla renunciat ales:
 Ad nos v̄ere nouo garrula hirundo redit.
 Indicat astatem sese expectare cucullus:
 Autumno est tantum cernere ficedulas.

Scyphus Nestoris.

EMBLEMA I. C. L. I.

NESTOREVM geminis cratera hunc accipe fundis,
 Quod grauis argenti massa profundit opus.
 Claviculi ex auro, stant circum quatuor ansae:
 Vnamquamque super fulua columba sedet.
 Solus eum potuit longaeuus tollere Nestor.
 Maonida doceas quid sibi Musa velit?
 Est calum, scyphus ipse: colorq; argenteus illi,
 Aurea sunt cali sidera claviculi.
 Pleiadas esse putant, quas dixerit ille columbas.
 Umbilici gemini magna minorq; fera est.
 Hac Nestor longo sapiens intelligit vsu:
 Bella gerunt fortes: callidus astra tenet.

Quæ

Quæ supra nos, nihil ad nos.

EMBLEMA CII.

CAUCASIA aeternum pendens in rupe Prometheus
 Diripitur sacri prapetis vngue iecur.
 Et nollet fecisse hominem: sigulosq; perosus
 Accensam rapto damnat ab igne facem.
 Roduntur variis prudentum pectora curis,
 Qui cali affectant scire, deumq; vices.

In astrologos.

EMBLEMA CIII.

ICARE, per superos qui raptus & aëra, donec
 In mare precipitem cera liquata daret,
 Nunc te cera eadem, feruensq; resuscitat ignis,
 Exemplo ut doceas dogmata certa tuo.
 Astrologus caueat quicquam predicere: praeceptis
 Nam cadet impostor dum super astra volat.

Qui alta contemplantur, cadere.

EMBLEMA CIV.

DŪ M turdos visco, pedica dum fallit alaudas,
 Et iacta altivolam figit arundo gruem,
 Dipsada non prudens anceps pede percūlit: vltiix
 Illa mali, emissum virus ab ore iacit.
 Sic obit, extento qui sidera respicit arcu,
 Sécurus sati quod iacet ante pedès.

Potentissimus affectus Amor.

EMBLEMA CVI

ASPICE ut inuictus vires auriga leonis,
 Expressus gemma pugio vincat Amor?
 Utq; manu hac scuticam tenet, hac ut flectit habenas,
 Utq; est in pueri plurimus ore decor.
 Dita lues procul esto: feram qui vincere talem
 Est potis, à nobis temperet ànne manus?

Potentia amoris.

EMBLEMA CVI.

NVDVS Amor viden' vt ridet placidumq; tuctur?
 Nec faculas, nec qua cornua flectat, habet:
 Altera sed manuum flores gerit, altera piscem,
 Scilicet vt terra iura det atque mari.

Vis amoris.

EMBLEMA CVII.

ALIGERVM fulmen fregit Deus aliger, igne
Dum demonstrat vii est fortior ignis Amor.

In studiosum captum amore.

EMBLEMA CVIII.

IMMERSVS studiis, dicundo & iure peritus,
 Et maximus libello,
 Helianiran amat, quantum nec Thracius vnquam
 Princeps sororis pellicem.
 Pallada cur alio superasti iudice Cypri?
 Nam sat sub Ida est vincere?

Ἀντίπαος, id est, amor virtutis.

EMBLEMA CIX.

Dic vbi sunt incurui arcus? vbi tela Cupido?
 Mollia queis iuuenum figere corda soles.
 Fax vbi tristis? vbi penna? tres vnde corollas
 Fert manus? vnde aliam tempora cincta gerunt?
 Haud mihi vulgari est hospes cū Cypride quicquam,
 Vlla voluptatis nos neque forma tulit.
 Sed puris hominum succendo mentibus ignes
 Disciplina, animos astraq; ad alta traho.
 Quatuor eq; ipsa texo virtute corollas:
 Quarum, quæ Sophia est, tempora prima regit.

Ἀντέρωσ, Amor virtutis alium Cupi-
dinem superans.

EMBLEMA CX.

ALIGERVM, aligeroq̄₃ inimicum pinxit Amori,
Arca arcum, atque ignes igne domans Nemesis.
Vt qua aliis fecit, patiatur: at hic puer olim
Intrepidus gestans tela, miser lacrymat.
Ter spuit inq̄₃ sinu imos: res mira, crematur
Igne ignis, furias odit Amoris amor.

Dulcia quandoque amara fieri.

EMBLEMA CXI.

MATRE procul lieta, paullum secesserat infans
 Lydius: hunc dire sed rapuistis apes,
 Venerat hic ad vos placidas ratus esse volucres,
 Cum nec ita immitis vipera sana foret.
 Qua datis, ah, dulci stimulos pro munere mellis;
 Prô dolor, heu sine te gratia nulla datur.

Fere simile ex Theocrito.

EMBLEMA CXII.

ALVEOLIS dum mella legit, percussit Amorem
 Furacem mala apes, & summis spicula liquit
 In digitis: tumido gemit at puer anxius vngue,
 Et quatit errabundus humum, Veneriq; dolorem
 Indicat, & grauitur queritur, quod apicula paruuni
 Ipsa inferre animal tam noxia vulnera possit.
 Cui ridens Venus, Hanc imitaris tu quoque, dixit,
 Nate, feram, qui das tot noxia vulnera paruus.

In statuam Amoris.

EMBLEMA CXIII.

QVIS sit Amor, plures olim cecinere Poëta,
 Eius qui vario nomine gesta ferunt.
 Conuenit hoc, quod veste caret, quod corpore paruus,
 Tela alasq₃ ferens lumina nulla tenet.
 Hæc ora hic habitusq₃ Dei est. Sed dicere tantos
 Si licet in vates, falsa subesse reor.
 Ecce nudus agat? Diuo quasi pallia desint,
 Qui cunctas domiti possidet orbis opes.
 Aut qui quæso niues boreamq₃ euadere nudus
 Alpinum potuit, strictaq₃ prata gelu?
 Si puer est, puerumne vocas qui Nestora vincit?
 An nosti Ascrai carmina docta senis?

Inconstans puer hic obdurans pectora, qua iam
 Transadiit, numquam linguere sponte potest.
 At pharetras & tela gerit, quid inutile pondus?
 An curuare infans cornua dira valet?
 Alas cū ve tenet quas nescit in athera ferre?
 Inscius in volucrum flectere tela iecur.
 Serpit humi, semperq̄, virūm mortalia corda
 Ledit, & haud alas saxeus inde mouet.
 Si cæcus, vittamq̄, gerit, quid tania cæco
 Vtilis est? ideo num minū ille videt?
 Quisve sagittiferum credat qui lumine captus?
 Hic certa, at ceci spicula vana mouet.
 Igneus est, aiunt, versatq̄, in pectore flammās.
 Cur age viuit adhuc? omnia flamma vorat.
 Quinetiam tumidis cur non extinguitur vndis
 Naiadum, quoties, mollia corda subit?
 At tu ne tantis capiare erroribus, audi.
 Verus quid sit Amor, carmina nostra ferent.
 Iucundus labor est, lasciuia per otia: signum
 Illius est nigro punica glans clypeo.

In obliuionem patriæ.

EMBLEMA CXIIII.

IAMDVDM missa patria, oblitusq₃ tuorum,
 Quos tibi seu sanguis, siue parauit amor;
 Romam habitas, nec cura domum subit vlla reuerti,
 Aeterna tantum te capit vrbis honos.
 Sic Ithacum præmissa manus dulcedine loti
 Liquerat & patriam, liquerat atque ducem.

Sirenes.

EMBLEMA CXV.

ABSQVE alijs volucres, & cruribus absque puellas,
 Roſtro absque & pisces, qui tamen ore canant,
 Quis putat eſſe vllos? iungi hac Natura negavit:
 Sirenes fieri ſed potuiſſe docent.
 Illicium eſt mulier que in piſcem deſinit atrum,
 Plurima quod ſecum monſtra libido vehit.
 Aſpectu, verbis, animi candore trahuntur,
 Parthenope, Ligia, Leucoſiaq; viri.
 Haſ Muſæ explumant, haſ atque illudit Vlyſſes:
 Scilicet eſt doctis cum meretrice nihil.

Senex puellam amans.

EMBLEMA CXVI.

DV M Sophocles (quamuis affecta atate) puellam
 A questu Archippen ad sua vota trahit,
 Allicit & pretio, tulit agrè insana iuuentus
 Ob zelum, & tali cårmine vtrumque notat:
 Noctua vt in tumultu, super viq; cadauera bubo,
 Talis apud Sophoclem nostra puella sedet.

In colores.

EMBLEMA CXVII.

INDEX mæstitia est pullus color : utimur omnes
 Hoc habitu, tumulis cum damus inferias:
 At sinceri animi, & mentis stola candida pura:
 Hinc sindon sacris linea grata viris.
 Nos sperare docet viridis. Spes dicitur esse
 In viridi, quoties irrita retrò cadit.
 Est cupidis flauus color: est & amantibus aptus,
 Et scortis, & queis spes sua certa fuit.
 At ruber armatos equites exornet amictus;
 Indicet & pueros erubuisse pudor.
 Ceruleus nautas, & qui cælestia vates
 Attoniti nimia religione petunt.
 Vilia sunt giluis natiuaq̃, vellera burrhis:
 Qualia lignipedes stragula habere solent.

Quem cura ingentes cruciant vel zelus amoris,
 Creditur hic fulua non malè veste tegi.
 Quisquis sorte sua contentus ianthina gestet;
 Fortuna equanimis tadia quique ferat.
 Vt varia est natura coloribus in gignendis,
 Sic aliis aliud: sed sua cuique placent.

Virtuti fortuna comes.

EMBLEMA CXVIII.

ANGVIBVS implicitis, geminis caduceus alis
 Inter Amalthea cornua rectus adest.
 Pollentes sic mente viros, fandiq; peritos
 Indicat, vt rerum copia multa beet.

Fortuna virtutem superans.

EMBLEMA CXIX.

CÆSAREO postquam superatus milite, vidit
 Ciuili vndantem sanguine Pharsaliam;
 Iam iam stricturus moribunda in pectora ferrum,
 Audaci hos Brutus protulit ore sonos:
 Infelix virtus, & solis prouida verbis,
 Fortunam in rebus cur sequeris dominam?

Paupertatem summis ingeniis obesse
ne prouehantur.

EMBLEMA CXX.

DEXTRA tenet lapidem, manus altera sustinet alas:
 Vt me pluma leuat, sic graue mergit onus.
 Ingenio poteram superas volitare per arces,
 Me nisi paupertas insida deprimeret.

In Occasionem.
EMBLEMA CXXI.

ὁ γὰρ λογιστικῶς.

LYSIPPI hoc opus est, Sicyon cui patria. tu quis?
 Cuncta domans capti temporis articulus.
 Cur pinnis stas? vsque rotor. calaria plantis
 Cur retines? passim me leuis aura rapit.
 In dextera est tenuis dic vnde nouacula? acutum
 Omni acie hoc signum me magis esse docet.
 Cur in fronte coma? occurrens vt preudar. At heus tu
 Dic cur pars calua est posterior capitis?
 Me semel alipedem si quis permittat abire,
 Ne possim apprenso postmodò crine capi.
 Tali opifex nos arte, tui caussa edidit, hospes:
 Vt q̄ omnes moneam, pergula aperta tenet.

In subitum terrorem.

EMBLEMA CXXII.

EFFUSO cernens fugientes agmine turmas,
 Quis mea nunc inflat cornua? Faunus ait,

In illaudata laudantes.

EMBLEMA CXXIII.

INGENTES Galatùm semerini milite turmas,
 Spem præter trepidus fuderat Antiochus:
 Lucarum cùm seua bouum vis, ira, proboscis,
 Tum primùm hostiles corripuisset equos.
 Ergo trophæa locans Elephantis imagine pinxit,
 Insuper & sociis, Occideramus, ait,
 Bellua seruasset nî nos fœdissima barrus:
 Vt superasse iuuat, sic superasse pudet.

In momentaneam felicitatem.

EMBLEMA CXXIII.

AERAM propter creuisse cucurbita pinus
 Dicitur, & grandi luxuriasse coma:
 Cum ramos complexa, ipsumque egressa tacumen,
 Se prestare aliis credidit arboribus.
 Cui pinus, Nimum brevis est hac gloria: nam te,
 Protinus adueniet, qua male perdet, hiems.

Ex damno alterius, alterius vtilitas.

EMBLEMA CXXV.

DVM sauis ruerent in mutua vulnere telis,
 Vngue leana ferox, dente timendus aper,
 Accurrit vultur spectatum, & prandia captat.
 Gloria victoris, prada futura sua est.

One's loss becomes another's gain.

Bonis auspiciis incipiendum.

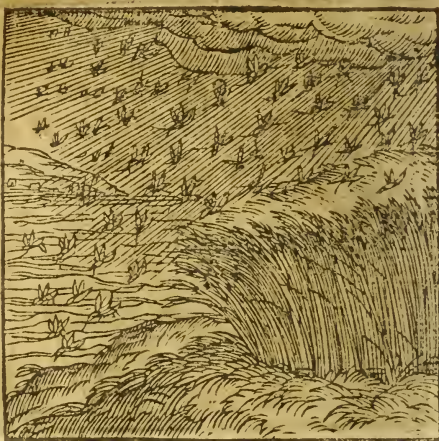
EMBLEMA CXXVI.

AVSPICIIS res cepta malis, bene cedere nescit.
 Felici qua sunt om̄ine facta, iuuant.
 Quidquid agis, mustela tibi si occurrat, omitte:
 Signa malæ hæc sortis bestia prava gerit.

Nihil reliquit.

EMBLEMA CXXVII.

SCILICET hoc deerat post tot mala, denique nostris
 Locusta ut raperent quicquid inesset agris.
 Vidimus innumeras Euro duce tendere turmas,
 Qualia non Atyle castrave Xerxis erant.
 Haec foenum, milium, farram omnia consumpserunt.
 Spes & in angusto est, stant nisi vota super.

Malè partà malè dilabuntur.

EMBLEMA CXXVIII.

MILVVS edax, nimia quem nausea torserat esca,
 Hei mihi, mater, ait, viscera ab ore flunt.
 Illa autem, quid, spes? cur hac tua viscera credas,
 Qui rapto viuens sola aliena vomis?

Semper præsto esse infortunia.

EMBLEMA CXXIX.

LVDEBANT parili tres olim etate puella
 Sortibus, ad Stygias quæ prior iret aquas.
 At cui iactato malè cesserat alea talo,
 Ridebat sortis caca puella sua:
 Cùm subito ic̃ta caput labente est mortua tecto,
 Soluit & audacis debita fata ioci.
 Rebus in aduersis mala fors non fallitur: aſt in
 Fauſtis, nec precibus, nec locus eſt manui.

„
 „

Remedia in arduo, mala in prono esse.

EMBLEMA CXXX.

ÆTHER IIS postquam deiecit sedibus Aten
 Iupiter, heu, vexat quàm mala noxa viros?
 Euolat hæc pedibus celer & pernicious alis,
 Intactumq; nihil casibus esse sinit.
 Ergo Litæ, proles Iouis, hanc comitantur euntem,
 Sarturæ quidquid fecerit illa mali.
 Sed quia segnipedes, lusca, lassaq; senecta,
 Nil nisi post longo tempore restitunt.

Ex arduis perpetuum nomen. II

EMBLEMA CXXXI.

CREDIDERAT platani ramis sua pignora passer,
 Et benè, ni seuo visa dracone forent.
 Glutiit hic pullos omnes, miseramq; parentem
 Saxeus, & tali dignus obire nece.
 Hec, nisi mentitur Calchas, monumenta laboris
 Sunt longi, cuius fama perennis eat.

Ex litterarum studiis immortalitas
 et gloria acquiri.

EMBLEMA CXXXII.

NEPTUNI tubicen (cuius pars ultima cetum,
 Equoreum facies indicat esse deum)
 Serpentis medio Triton comprehenditur orbe,
 Qui caudam inserto mordicùs ore tenet.
 Fama viros animo insignes, præclaraq; gesta
 Prosequitur, toto mandat & orbe legi.

Tumulus Ioannis Galeacij Vicecomitis,
primi Ducis Mediolanensis.

EMBLEMA CXXXIII.

PRO tumulo pone Italiam, pone arma ducesq̄,
Et mare, quod geminos mugit adusque sinus.
Adde his Barbariem conantem irrumpere frustra,
Et mercede emptas in fera bella manus.
Anguiger* est summo sistens in culmine, dicat:
Quis paruis magnum me super imposuit?

*al. &

Optimus ciuis.

EMBLEMA CXXXIIII.

DV^M iustis patriam Thrasibulus vindicat armis,
 Dumq̄, simultates ponere quemque iubet,
 Concors ordo omnis, magni instar muneris, illi
 Palladiæ fertum frondis habere dedit.
 Cinge comam Thrasibule, geras hunc solus honorem:
 In magna nemo est æmulus vrbe tibi.

Strenuorum immortale nomen.

EMBLEMA CXXXV.

ÆACIDÆ tumulum Rhoet eo in litore cernis,
 Quem plerumque pedes visitat alba Theris.
 Obtegitur semper viridi lapis hic amaranto;
 Quod numquam heros sit moriturus honos.
 Hic Graium murus, magni nex Hectoris. Haud plus
 Debet Meonide, quàm sibi Meonides.

Nobiles & generosi.

EMBLEMA CXXXVI.

AVREA Cecropias necebat sibula vestes,
 Cui coniuncta tenax dente cicada fuit:
 Calceus, Arcadico suberat cui lunula ritu
 Gestatur patribus mulle a Romulidis.
 Indigenas quod se adfererent, hac signa tulerunt
 Antiqua illustres nobilitate viri.

Duodecim certamina Herculis.

EMBLEMA CXXXVII.

ROBORIS inuicti superat facundia laudes:
 Dicta sophistarum, laqueosq; resoluit inanes:
 Non furor aut rabies virtute potentior vlla est:
 Continuum obcursum sapienti opulentia cedit:
 Spernit auaritiam, nec rapto aut fœnore gaudet:
 Vincit femineos spoliatq; insignibus astus:
 Expurgat sordes, & cultum mentibus addit:
 Illicitos odit coitus, abigitq; nocentes:
 Barbaries feritasq; dat impia denique pœnam:
 Vnius virtus collectos dissipat hostes:
 Inuehit in patriam externis bona plurima ab oris:
 Docta per ora virum volat, & non interit vnquam.

In nothos.

EMBLEMA CXXXVIII.

HERCVIEOS spurij semper celebretis honores;
 Nam vestri Princeps ordinis ille fuit.
 Nec prius esse Deus potuit, quam sugeret infans
 Lac, sibi quod fraudis nescia Iuno dabat.

Imparilitas.

EMBLEMA CXXXIX.

V T sublimè voians tenuem secat aëra falco;
 Vt pascuntur humi graculus, anser, anas:
 Sic summum scandit super aethera Pindarus ingens;
 Sic scit humi tantùm serpere Bacchylides.

In desciscentes.

EMBLEMA CCXL.

QVOD sine egregios turpi maculaueris orsus; IA

In noxamq; tuum verteris officium;

Fecisti quod capra; sui mulctralia lactis; 16

Cum scit, & proprias calce profundit opes;

17

18

Æmulatio impat.

EMBLEMA CXLII

ALTIVOLAM miluus comitatur degener harpax,
 Et præde partem sæpe cadentis habet.
 Mullum persequitur, qui spretas fargus ab illo
 Præteritasq; avidus deuorat ore dapes.
 Sic mecum Oenocrates agit: at deserta studentum
 Vititur hoc lippo curia tamquam ocule.

Albutij ad D. Alciatum, suadentis, vt de
tumultibus Italicis se subducatur,
& in Gallia profiteatur.

EMBLEMA CXLII.

QVÆ dedit hos fructus arbor, celo aduena nostro,
Venit ab Eoo Persidis axe prius.

Translatu facta est melior, quæ noxia quondam
In patriâ, hîc nobis dulcia poma gerit.

Fert folium lingua, fert poma simillima cordi:
Alciate hinc vitam degere disce tuam.

Tu procul à patria in pretio es maiore futurus;
Multum corde sapiis, nec minus ore vales.

ob Princeps subditorum incolumi-
tatem procurans.

EMBLEMA CXLIII.

TITANII quoties conturbant æquora fratres,
Tum miseros nautas ancora iacta iuuat:
Hanc pius erga homines Delphin complectitur, imis
Tutius ut possit figier illa vadis.
Quàm decet hæc memores gestare insignia Reges,
Ancora quod nautis, se populo esse suo!

In Senatum boni Principis.

DIALOGISMVS.

EMBLEMA CXLIIII.

EFFIGIES manibus truncæ ante altaria diuûm
 Hinc resident, quarum lumine capta prior.
 Signa potestatis sursum, sanctiq; Senatus
 Thebanis fuerant ista reperta viris.
 Cur resident? quia mente graues decet esse quieta
 Iuridicos, animo nec variare leui.
 Cur sine sunt manibus? capiant ne xenia, nec se
 Pollicitis flecti muneribusve sinant.
 Cecus at est Princeps; quod solis auribus, absque
 Affectu, constans iussa Senatus agit.

Consiliarij Principum. LI

EMBLEMA GXLVCI

HEROVM genitos, & magnum fertur Achillem
 In stabulis Chiron erudiisse suis.
 Semiferum doctorem, & semivirum Centaurum,
 Absideat quisquis Regibus, esse deset.
 Est fera, dum violat socios, dum proterit hostes:
 Estq; homo, dum simulat se populo esse piū.

Opulentia tyranni, paupertas
subiectorum.

EMBLEMA CXLVI.

HVMANI quod splen est corporis, in populi re
Hoc Caesar fiscum dixerat esse suum.
Splene aucto reliqui tabescunt corporis artus,
Fisco aucto arguitur ciuica pauperies.

Quod non capit Christus, rapit fiscus.

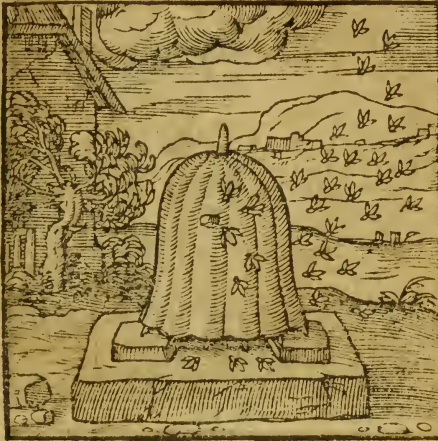
EMBLEMA CXLVII.

EXPRIMIT humentes, quas iam madefecerat antè,
 Spongiolas cupidi Principis arcta manus.
 Prouehit ad summum fures, quos deinde coërcet,
 Vertat vt in fiscum quæ malè parta suum.

Principis clementia.

EMBLEMA CXLVIII.

VESPARYM quòd nulla vnquam Rex spicula figet,
 Quodq̄, alijs duplo corpore maior erit;
 Arguet imperium clemens moderataq̄, regna;
 Sanctaq̄, iudicibus credita iura bonis.

Salus publica.

EMBLEMA CXLIX.

PHOEBIGENA erectis Epidaurius insidet aris,
 Mitis, & immani conditur angue Deus.
 Accurrunt agri, veniatq̄ salutifer orant.
 Annuit, atque ratas efficit ille preces.

Respublica liberata.

EMBLEMA CL.

CÆSARIS, exitiò ceu libertate recepta,
 Hac ducibus Brutis cusa moneta fuit.
 Ensiculi in primis, queis pileus insuper astat,
 Qualem missa manu seruitia accipiunt.

In vitam humanam.

EMBLEMA CLĪ.

PLUS solito humana nunc desie incommoda vita,
 Heraclite: scatet pluribus illa malis.
 Tu rursus, si quando aiàs, extolle cachinnum,
 Dêmocrite: illa magis ludicra facta fuit.
 Interea hac cernens meditor, qua deniq, tecum
 Fine fleam, aut tecum quomodò splene iocer.

Ære quandoque salutem redimendam.

EMBLEMA CLII.

ET pedibus segnis, tumida & propeudulus aluo,
 Hac tamen insidias effugit arte fiber.
 Mordicus ipse sibi medicata vitilia vellit,
 Atq; abicit, sese gnarus ob illa pati.
 Huius ab exemplo disces non parcere rebus,
 Et, vitam vt redimas, hostibus ara date.

Cum laruis non luctandum.

EMBLEMA CLIII.

ÆACIDÆ moriens percussu cuspidis Hector,
 Qui toties hostes vicerat antè suos:
 Comprimere haud potuit vocem insultantibus illis,
 Dum curru & pedibus neçtere vincla parant.
 Distrabite vt libitum est: sic casti luce leonis
 Conuellunt barbam vel timidi lepores.

De Morte & Amore.

EMBLEMA CLIV.

ERRABAT socio Mors iuncta Cupidine: secum
 Mors pharetras, paruus tela gerebat Amor.
 Diuertère simul, simul vna & nocte cubârunt:
 Cæcus Amor, Mors hoc tempore cæca fuit,
 Alter enim alterius male pronida spicula sumpsit;
 Mors aurata, tenet ossea tela puer.
 Debit inde senex qui nunc Acheronticus esse,
 Ecce amat, & capiti florea sarta parat.
 At ego mutato quia Amor me perculit arcu,
 Deficio, iniiciunt & mihi fata manum.
 Parce puer, Mors signa tenens victricia parce:
 Fac ego amem, subeat fac Acheronta senex.

In formosam fato præreptam.

EMBLEMA CLV.

*CUR puerum Mors ausa dolis es carpere Amorem,
Tela tua vt iaceres, dum propria esse putas?*

In mortem præproperam.

EMBLEMA CLVI.

QVI teneras forma allexit, torfitq̄, puellas,
 Pulchrior & iota nobilis vrbe puer,
 Occidit ante diem, nulli magè flendus, Avesti,
 Quàm tibi, cui casto iunctus amore fuit.
 Ergo illi tumulum, tanti monumenta doloris,
 Astruis, & querulis vocibus astra feris.
 Me sine abis, dilecte: neque amplius ibimus vnà?
 Nec mecum in studiis otia grata teres?
 Sed te terra teget; sed fati, Gorgonis ora,
 Delphinesq̄, tui signa dolenda dabunt.

Terminus.

EMBLEMA CLVII.

QVADRATVM infoditur firmissima tessera saxum,
 Stat cirrhata super pectore imago tenus,
 Et sese nulli profitetur cedere. talis
 Terminus est, homines qui scopus vnus agit.
 Est immota dies, praefixaq₃ tempora satis,
 Déq₃ ferunt primis vltima iudicium.

Opulenti hereditas.

EMBLEMA CLVIII.

PATROCLVM falsis rapiunt hinc Troës in armis;
 Hinc socj, atque omnis turba Pelasga vetat.
 Obtinet exuuias Hector, Graciq; cadauer.
 Hac fabella agitur, cum vir opimus obit.
 Maxima rixa oritur, tandem sed transigit heres,
 Et coruis aliquid, vulturisq; sinit.

Amicitia etiam post mortem durans.

EMBLEMA CLIX.

ARENTEM senio, nudam quoq, frondibus vlmum,
 Complexa est viridi vitis opaca coma:
 Agnoscitq, vices natura, & grata parenti
 Officij reddit mutua iura suo.
 Exemplôq, monet, tales nos querere amicos,
 Quos neque disiangat fœdere summa dies.

Mutuum auxilium.

EMBLEMA CLX.

LORIPEDEM sublatum humeris fert lumine captus:
 Et socij hæc oculis munera retribuit.
 Quo caret alteruter, concors sic præstat vterque:
 Mutuat hic oculos, mutuat ille pedes.

Auxilium nunquam deficiens.

EMBLEMA CLXI.

BINA pericla vnus effugi sedulus armis,
 Cùm premererq₃ solo, cùm premererq₃ salo.
 Incolumem ex acie clypeus me præstitit: idem
 Nauifragum appensus littora adusquetulit.

Gratiæ.

EMBLEMA CLXII.

TRES Charites Veneri assistūt, domināmq; sequuntur:

Hincq; voluptates, atque alimenta parant:

Letitiam Euphrosyne, speciosum Aglaia nitorem;

Suadela est Pithus, blandus & ore lepos.

Cur nudæ? mentis quoniam candore venustas

Constat, & eximia simplicitate placet.

An quia nil referunt ingrati, atque arcula inanis

Est Charitum? qui dat mœnera, nudus eget.

Addita cur nuper pedibus talaria? bis dat

Qui citò dat: minimi gratia tarda pretii est.

Implicitus vlnis cur vertitur altera? gratus

Fenerat: huic remanent vna abeunte duæ.

Iupiter iis genitor. cali de semine diuus

Omnibus acceptas edidit Eurynome.

In detractores.

EMBLEMA CLXIII.

AVDENT flagriferi matula, stupid'q, magistri
 Bilem in me impuri pectoris euomere.
 Quid faciam? reddámne vices? sed nóne cicadam
 Ala vna obstreperam corripuisse ferar?
 Quid prodest muscas operosis pellere flabris?
 Negligere est satius, perdere quod nequeat.

Inanis impetus.

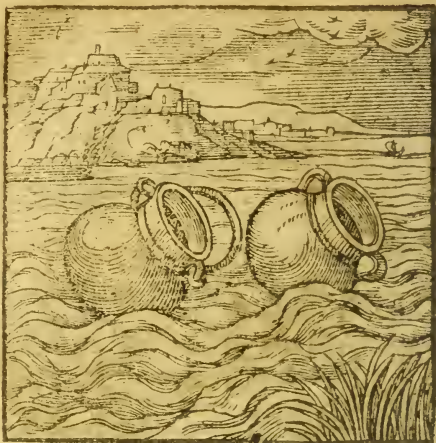
EMBLEMA CLXIV.

LUNAREM noctu, ut speculum, canis inspicit orbem:
 Seq̄, videns, alium credit inesse canem,
 Et larrat: sed frustra agitur vox irrita ventis,
 Et peragit cursus surda Diana suos.

Aliquid mali propter vicinum malum.

EMBLEMA CLXV.

RAPTABAT torrens ollas, quarum vna metallo,
 Altera erat figuli terrea facta manu.
 Hanc igitur rogat illa, velit sibi proxima ferri,
 Iuncta vt precipites vtraque sislat aquas.
 Cui lutea, Haud nobis tua sunt commercia cura,
 Ne mihi proximitas hæc mala multa ferat.
 Nam seu te nobis, seu nos tibi conferat vnda;
 Ipsa ego te fragilis sospite sola terar.

In eum qui truculentiâ suorum perierit.

EMBLEMA CLXVI.

DELPHINEM inuitum: me in littora compulit æstus,
 Exemplum infido quant a pericla mari;
 Nam si nec propriis Neptunus parcat alumnis,
 Quis tutos homines nauibus esse putet?

Ε' χθρῶν ἀδωρα δῶρα.

EMBLEMA CLXVII.

BELLORVM cepisse ferunt monumenta vicissim
 Scutiferum Aiacen, Hectoraq; Iliacum.
 Baltea Priamides, rigidum Telamonius enses,
 Instrumenta sua cepit uterque necis.
 Ensis enim Aiacem confecit; at Hectora sanctum
 Traxere Amonis cingula nexa rotis.
 Sic titulo obsequij, quæ mittunt hostibus hostes
 Munera, venturi præscia fata ferunt.

A minimis quoque timendum.

EMBLEMA CLXVIII.

BELLA gerit Scarabeus, & hostem prouocat vltro:
 Robore & inferior, consilio superat.
 Nam plumis Aquila clam se neq₃ cognitus abdit,
 Hostilem vt nidum summa per astra petat.
 Ouáq₃ confodiens, prohibet spem crescere prolis:
 Hocq₃ modo illatum dedecus vltus abit.

Obnoxia infirmitas.

EMBLEMA CLXIX.

PISCICVLOS *Aurata* rapit medio aequore sardas,
 Ni fugiant pauida, summa marisq; petant.
 Ast ibi sunt mergis sulcisq; voracibus esca.
 Eheu intuta manens vndique debilitas!

Vel post mortem formidolosi,

EMBLEMA CLXX.

CÆTERA muteſcent, coriũmq; ſilebit ouillum,
 Si conſecta lupi tympana pelle ſonent.
 Hanc membrana ouium ſic exhorreſcit, vt hoſtem
 Exanimis quamuis non ferat exanimem.
 Sic cute detracta Ziſcas, in tympana verſus,
 Bœmos potuit vincere Pontifices. . .

Iusta vindicta.

EMBLEMA CLXXI.

DVM residet Cyclops sinuosi in faucibus antri,
 Hac secum teneras concinit inter oues:
 Pascite vos herbas, sociis ego pascar Achivis,
 Postremúmque, Vt in viscera nostra ferent.
 Audiit hac Ithacus, Cyclopáque, lumine cassum
 Reddidit. en pœnas vt suus auctor habet.

Iusta ultio.

EMBLEMA CLXXII.

RAPTABAT volucres caprum pede coruus in auras
 Scorpion, audaci pramia parta gule.
 At ille infuso sensim per membra veneno,
 Raptorem in Sygias compulit vltor aquas.
 O risu res digna! aliis qui fata parabat,
 Ipse perit, propriis succubuitq₃ dolis.

Parem delinquentis & suasoris
culpam esse.

EMBLEMA CLXXIII.

PRÆCONEM lituo perflantem classica, victrix
Captivum in tetro carcere turba tenet.
Queis ille excusat, quod nec sit strenuus armis,
Vllius aut seuo læserit ense latus.
Huic illi: Quin ipse magis timidissime peccas,
Qui clangore alios aris in arma cies.

Alius peccat, alius plectitur.

EMBLEMA CLXXIIII.

ARRIPIT vt lapidem catulus, morsúque fatigat,
 Nec percussori mutua damna facit:
 Sic plerique sinunt veros elabier hosteis,
 Et quos nulla grauat noxia, dente petunt.

Infani gladius.

EMBLEMA CLXXV.

SETIGERI medius stabat gregis ensifer Ajax,
 Cede summi credens cadere Tantalidas.
 Hostia sic tamquam sus succidaneæ pœnas
 Pro Lærtiade, pro caueâq, dabat.
 Nescit obesse suis furor hostibus: errat ab iclu,
 Consiliûq, impos in sua damna ruit.

Pax.

EMBLEMA CLXXVI.

TVRRIGERIS humeris, dentis quoque barrus eburni,
 Qui superare ferox Martia bella solet,
 Supposuit nunc colla iugo. stimulisq₃ subtractus,
 Cesareos currus ad pia templa vehit.
 Vel fera cognoscit concordēs vndiq₃ gentes,
 Proiectusq₃ armis munia pacis obit.

Ex bello pax.

EMBLEMA CLXXVII.

EN galea, intrepidus quam miles gesserat, & qua
 Sapius hostili sparsa cruore fuit:
 Parta pace apibus tenuis concessit in usum
 Alueoli, atque fauos, gratâq; mella gerit.
 Arma procul iaceant: fas sit tunc sumere bellum,
 Quando aliter pacis non potes arte frui.

Ex pace vberitas.

EMBLEMA CLXXVIII.

GRANDIBVS ex spicis tennes contexe corollas,
 Quas circum alterno palmite vitis eat.
 His comptæ Alcyones tranquilli in marmoris vnda
 Nidificant, pullos inuolucrêsq; souent.
 Latius erit Cereri, Baccho quoque fertilis annus,
 Aquorci si rex alitûs instar erit.

Doctos doctis obloqui nefas esse.

EMBLEMA CLXXIX.

Quid rapis heu Progne vocalem saeva cicadas,
 Pignoribusq; tuis sercula dira paras?
 Stridula stridentem, vernam verna, hospita ladis
 Hospitam, & aligeram penniger ales auem?
 Ergo abite hanc prædam: nã musica pectora summũ est
 Alterum ab alterius dente perire nefas.

Eloquentia fortitudine præstantior.

EMBLEMA CLXXX.

ARCVM leua tenet, rigidam fert dextera clauam,
 Contegit & Nemeës corpora nuda leo.
 Herculis hac igitur facies? non conuenit illud
 Quòd vetus, & senio tempora cana gerit.
 Quid quòd lingua illi lenibus traiecta catenis,
 Queis fissa facileis allicit aure viros?
 An'ne quòd Alciden lingua, non robore Galli
 Præstantem populis iura dedisse ferunt?
 Cedunt arma togæ, & quamuis durissima corda
 Eloquio pollens ad sua vota trahit.

Facundia difficilis.

EMBLEMA CLXXXI.

ANTIDOTVM *Ææe medicata in pocula Circes*
Mercurium hoc Ithaco fama dedisse fuit.
Moly vocant: id vix radice euellitur atra,
Purpureus sed flos, lactis & instar habet.
Eloquij candor facundiâque allicit omnes:
Sed multi res est tanta laboris opus.

Antiquissima quæque commentitia.

EMBLEMA CLXXXII.

PALLONÆ senex, cui forma est histrice, Proteu,
 Qui modo membra viri fers, modo membra feri:
 Dic age, qua species ratio te vertit in omnes,
 Nulla sit ut vario certa figura tibi?
 Signa vetustatis, primæui & præfero secli,
 De quo quisque suo somnia: arbitrio

Insignia Poëtarum.

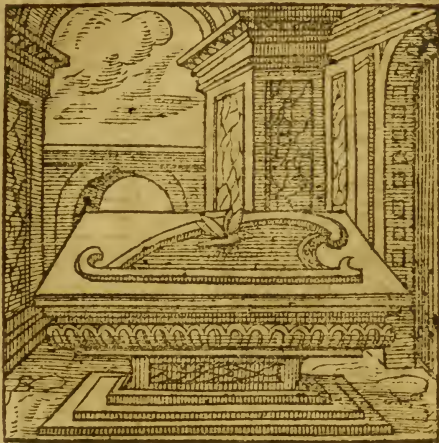
EMBLEMA CLXXXIII.

GENTILES clypeos sunt qui in Iouis alite gestant,
 Sunt quibus aut serpens, aut leo, signa ferunt:
 Diræ sed hæc vatum fugiant animalia ceras;
 Doctâq; sustineat stemmata pulcher Olor.
 Hic Phœbo sacer, & nostræ regionis alumnus:
 Rex olim, veteres seruat adhuc titulos.

Musicam Dijs curæ esse.

EMBLEMA CLXXXIV.

LOCRENSIS posuit tibi Delphice Phœbe cicada
 Eunemus hanc, palma signa decora sua.
 Certabat plectro Sparthyn commissus in hostem,
 Et percussa sonum pollice fila dabant.
 Trita fides rauco cepit cum stridere bombo,
 Legitimum harmonias & vitare melos:
 Tum cithara argutans suavis sese intulit ales,
 Quæ fractam impleret voce cicada fidem:
 Quæq; allecta, soni ad legem descendit ab altis
 Saltibus, ut nobis garrula ferret opem.
 Ergo tua ut firmus stet honos, ô sancte, cicada,
 Pro cithara hic fidicen aneus ipsa sedes.

Littera occîdit, spiritus viuificat.

EMBLEMA CLXXXV.

VIPEREOS Cadmus dentes vt credidit aruis,
 Seuit & Aonio femina dira solo:
 Terrigenûm clypeata cohors exorta virorum est,
 Hostili inter se qui cecidere manu.
 Euasere, quibus monitu Tritonidos armis
 Abiectis data pax, dextrâq; iuncta fuit.
 Primus Agenorides elementa, notâsq; magistris
 Tradidit, iis suauem iunxit & harmoniam.
 Quorum discipulos contraria plurima vexant,
 Non nisi Palladia qui dirimuntur ope.

Dicta septem Sapientum.

EMBLEMA CLXXXVI.

HÆC habes, septem sapientum effingere dicta,
 Atque ea picturis qui celebrare velis.
 Optimus in rebus modus est, Cleobulus ut inquit:
 Hoc trutinæ examen, siue libella docet.
 Noscere se Chilon Spartanus quemque iubebat:
 Hoc speculum in manibus, vitraq; sumpta dabunt.
 Quod Periander ait, frena adde, Corinthius, ira:
 Pulegium admotum naribus efficiet.
 Pittacus at, ne quid, dixit, nimis. hæc eadem aiunt,
 Contracto qui gith ore liquefaciunt.
 Respexisse Solon finem iubet. vltimus agris
 Terminus haud magno cesserit ipse Ioui.
 Heu quam vera Bias, Est copia magna malorum:
 Musimoni insideat effice Sardus eques.
 Ne præ esto, Thales dixit; sic illita visco
 In laqueos sociam parra, meropsq; trahit.

Submouendam ignorantiam.

EMBLEMA CLXXXVII.

QVOD monstrum id? Sphinx est. Cur candida virgini
nis ora,

Et volucrum pennas, crura leonis habet?

Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia: tanti

Scilicet est triplex causa & origo mali.

Sunt quos ingenium leue, sunt quos blanda voluptas,

Sunt & quos faciunt corda superba rudes.

At quibus est notum, quid Delphica littera possit,

Præcipitis monstri guttura dira secant.

Namq; vir ipse bipesq; tripesq; & quadrupes idem est,

Primaq; prudentis laurea, nosse virum.

Mentem, non formam, plus pollere.

EMBLEMA CLXXXVIII.

INGRESSA vulpes in Choragi pergulam,
 Fabrè expositum inuenit humanum caput,
 Sic eleganter fabricatum, ut spiritus
 Solùm deesset, ceteris viuisset.
 Id illa cùm sumpsisset in manus, ait,
 O quale caput est! sed cerebrum non habet.

Diues indoctus.

EMBLEMA CLXXXIX.

TRANAT aquas residens pretioso in vellere Phryxus
 Et flauam impavidus per mare scandit ouem.
 Ecquid id est? vir sensu hebeti, sed diuite gaza,
 Coniugis, aut serui quem regit arbitrium.

In fidem vxoriam.

EMBLEMA CXC.

ECCE puella, viro qua dextrâ iungitur : ecce
 Ut sedet, vt catulus lufitat ante pedes !
 Hæc fidei eſt ſpecies: Veneris quam ſi educat ardor,
 Malorum in laua non malè ramus erit;
 Poma etenim Veneris ſunt. ſic Scheneïda vicis
 Hippomenes , petiit ſic Galatea virum.

Reuerentiam in matrimonio requiri.

EMBLEMA CXCI.

CUM fuit in Venerem, pelagi se littore sistit
 Vipera, & ab stomacho dira venena vomit:
 Murenam q̄, ciens ingentia sibi tollit,
 At simul amplexus appetit illa viri.
 Maxima debetur thalamo reuerentia: coniux
 Alternum debet coniungi & obsequium

In fœcunditatem sibi ipsi damnosam.

EMBLEMA CXCII.

LVDIBRIVM pueris lapides iacentibus, hoc me
 In triuio posuit rustica cura nucem:
 Qua laceris ramis, perstrictoq; ardua libro,
 Certatim fundis per latus omne petor.
 Quid sterili posset contingere turpius? eheu,
 Infelix, fructus in mea damna fero!

Amor filiorum.

EMBLEMA CXCIH.

ANTE diem vernam boreali cana palumbes
 Frigore nidificat, praeoqua & oua fouet:
 Mollis & pulli ut iaceant, sibi vellicat alas,
 Quae nuda hiberno deficit ipsa gelu.
 Ecquid Colchi pudet, vel te Progne improba? mortem
 Cum volucris propria prolis amore subit?

Pietas filiorum in parentes.

EMBLEMA CXCIV.

PER medios hosteis patriæ cum ferret ab igne
 Aeneas humeris dulce parentis onus:
 Parcite, dicebat: vobis sene adorea raptò
 Nulla erit, erepto sed patre summa mihi.

Mulieris famam, non formam,
vulgatam esse oportere.

EMBLEMA CXC.V.

ALMA Venus, quanam hæc facies? quid denotat illa
 Testudo, molli quam pede Diua premis?
 Me sic effinxit Phidias, sexumq; referri
 Feminæ nostræ iussit ab effigie:
 Quodq; manere domi, & tacitas decet esse puellas,
 Supposuit pedibus talia signa meis.

In Pudoris statuam.

EMBLEMA CXCVI.

PENELOPE desponsa sequi cupiebat Vlysssem,
 Ni secus Icarius mallet habere pater.
 Ille Ithacam, hic offert Sparten. manet anxia virgo.
 Hinc pater, inde viri mutuus urget amor.
 Ergo sedens velat vultus, obnubit ocellos:
 Ista verecundi signa pudoris erant.
 Quis sibi prelatum Icarius cognouit Vlysssem,
 Hocq; Pudori aram schemate constituit.

Nupta contagioso.

EMBLEMA CXCVII.

DII meliora piis, Mezenti. cur age sic me
 Compellas? emptus quod tibi dote gener;
 Gallica quem scabies, dira & mentagra perurit:
 Hoc est quidnam aliud, dic mihi seue pater,
 Corpora corporibus quam iungere mortua viuis,
 Efferatq; Etrusci facta nouare ducis?

Cupressus.

EMBLEMA CXCVIII.

INDICAT effigies metæ, noménq; Cupressi
Tractandos parili conditione suos.

Aliud.

FVNESTA est arbor, procerum monumenta Cupressus,
Quale apium plebis, comere fronde solet.

Aliud.

PVLCHRA coma est, pulchro digestaq; ordine frondes;
Sed fructus nullos hæc coma pulchra gerit.

The foliage is beautiful, and the branches
arranged in beautiful order

But this beautiful foliage bears no fruits.

Quer-

Quercus.

EMBLEMA CXCIX.

GRATA Ioui est quercus, qui nos seruat q̄, fouet q̄:
 Seruanti quem querna corona datur.

Aliud.

GLANDE aluit veteres, sola nunc proficit umbra:
 Sic quoque sic arbor officiosa Iouis.

Salix.

EMBLEMA C C.

QVOD frugisperdam salicem vocitavit Homerus,
Clitoris homines moribus adsimilat.

Abies.

EMBLEMA CCI.

APTA fretis Abies in montibus editur altis:
Est & in aduersis maxima commoditas.

Picea.

EMBLEMA CCII.

AT picea emittat nullos quòd stirpe stolones,
Illius est index, qui sine prole perit.

Cotonea.

EMBLEMA CCIIL.

POMA nouis tribui debere Cydonia nuptis
 Dicitur antiquus constituisse Solon:
 Grata ori & stomacho cùm sint, vt & halitus illis
 Sit suauis, blandus manet & ore lepos.

Malus Medica.

EMBLEMA CCVI.

Handwritten notes:
 P
 211-12
 mis placed
 see 216

AVREA sunt Veneris poma haec: iucundus amaror
 Indicat, est Gracis sic γλυκύμηρ & amor.

BUXUS.

EMBLEMA CCVII.

PERPETVO viridis, crispòq; cacumine buxus,
 Vnde est disparibus fistula facta modis,
 Deliciis apta est teneris & amantibus arbor:
 Pallor inest illi, pallet & omnis amans.

Amygdalus.

EMBLEMA CCVIII.

*CVR properans foliis præmittis amygdale flores?
Odi pupillos præcoci ingenij.*

Morus.

EMBLEMA CCIX.

SERIOR at morus numquam nisi frigore lapsø
Germinat: & sapiens nomina falsa gerit.

Hedera

EMBLEMA C CIIII.

HAVDQVAQVAM arescens hedera est arbuscula, Cisso
 Qua puero Bacchum dona dedisse ferunt:
 Errabunda, procax, auratis fulva corymbis,
 Exterius viridis, cetera pallor habet.
 Hinc aptis vates cingunt sua tempora fertis:
 Palescunt studiis; laus diuturna viret.

Ilex.

EMBLEMA CCV.

DVRITIE nimia quòd sese rumperet ilex,
Symbola ciuilibs seditionis habet.

3

Laurus.

EMBLEMA CCX.

PRÆSCIA venturi Laurus, fert signa salutis:
 Subdita puluillo somnia vera facit.

Aliud.

DEBETVR Carlo superatis laurea Pœnis:
 Victrices ornent talia ferta comas.

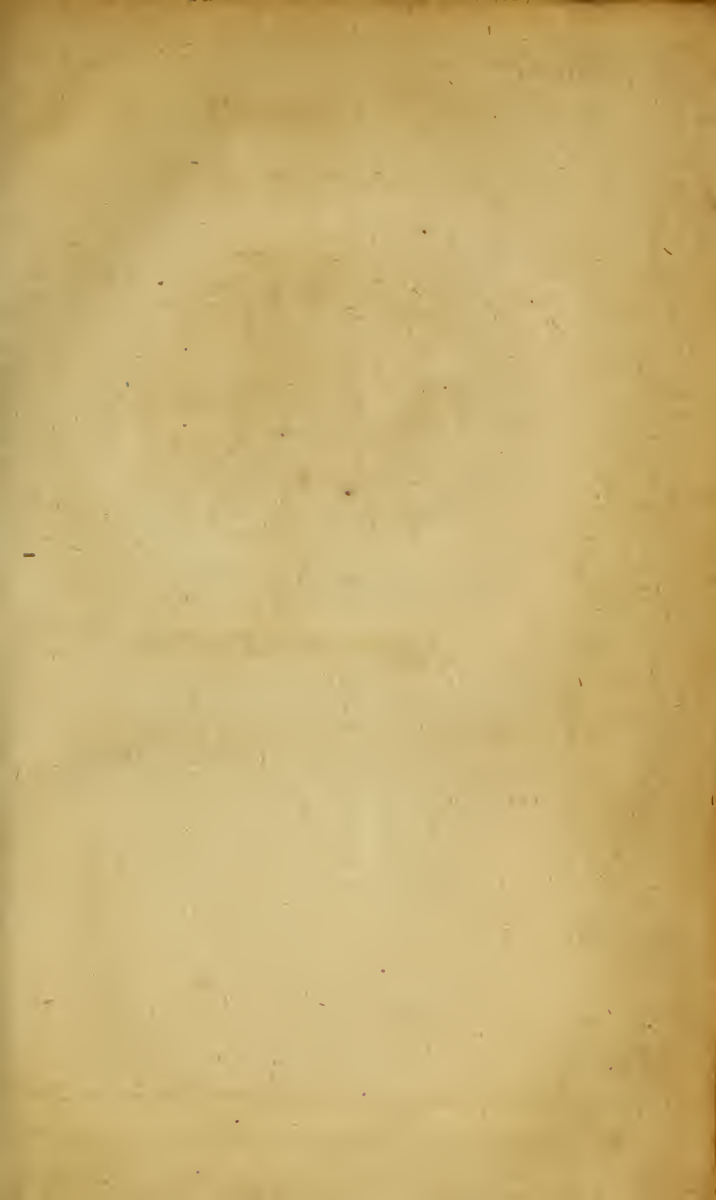
Populus alba.

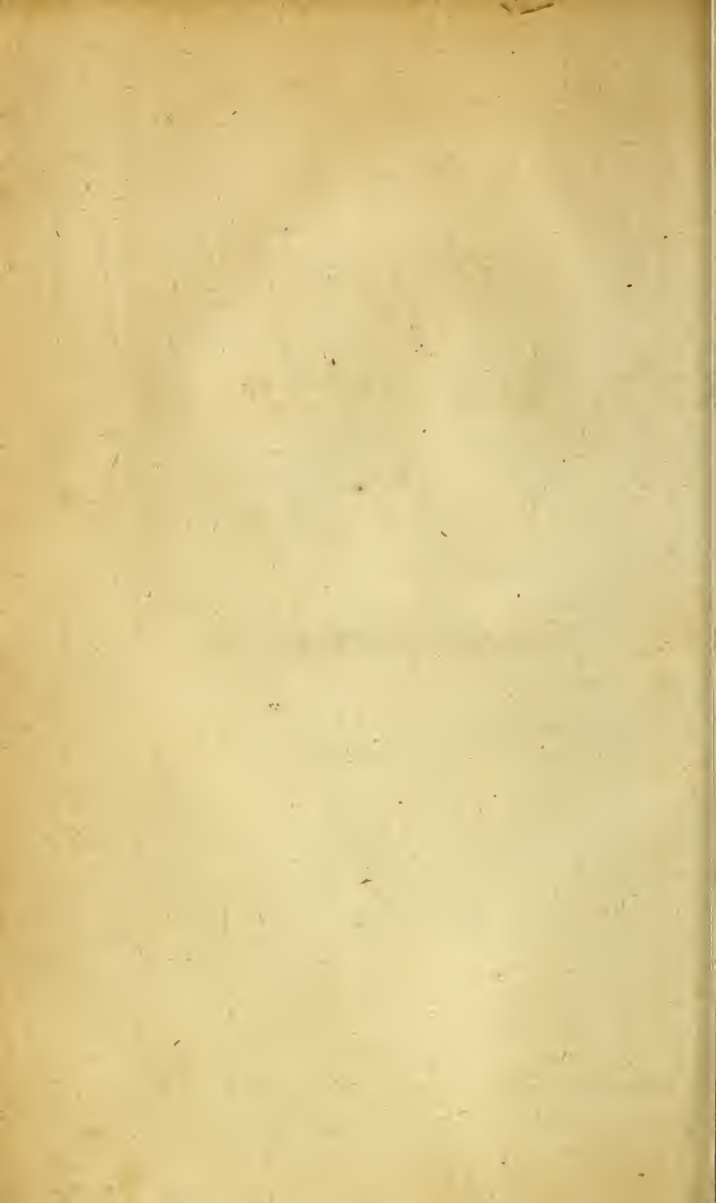
EMBLEMA CCXI.

HERCVLEOS crines bicolor quòd populus ornet,
Temperis alternat noxq̄, diésque vices.

FINIS.

CLAVDII MINOIS

I. C.

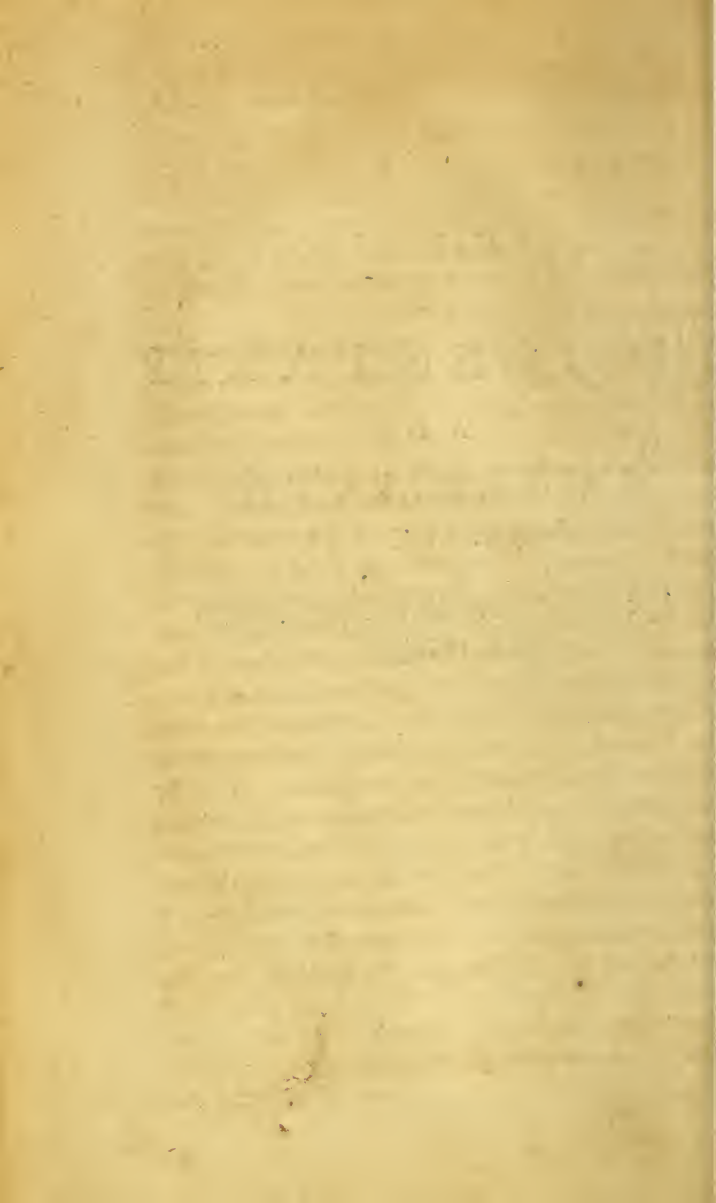
COMMENTARII

A D

EMBLEMATA

ANDR. ALCIATI,

Ad postremam Auctoris recognitionem
aucti & recogniti.

LODOICO SEGVIERIO,

in suprema Galliarum Curia Senatori
Regio, & Ecclesiæ Parisiensis Decano
lectissimo.

AGINA iudicium docti subitura ve-
resur

Iudicis, vt Clavis missa legenda Deo.

Quid enim iis non ausim verbis
affari te, vir laudatissime, qui te
vnum ex multis adgrediar; nec
tam impetu, quàm consilio, tui
nominis vsus auspicijs? quod reue-

nt non tibi, qui meo præconio non egeas, sed mihi pu-
ui adoptandum, vt libelli mei, quem tibi nunc exhi-
eo, oportunum quærerem patrocinium. Fretus ergo
ni candore, qui certè magnus est, & cuius ego speci-
en, alijque multi me meliores, non rarè experti su-
us, dicam liberè quod sentio. Meus iste qualiscun-
ue liber pridem per hominum manus abiit; nec mo-
dò nostratium, sed etiam exterorum; at quem penè
iecturus eram, sanèque repudiaturus, quia mihi ado-
lenti excidisset, quo tempore Academiæ Parisiensis
uus hospes esse incepissem. Is tamen nescio quo
modo sese mihi subinde offert, & quasi tacita prece
rgat, ne omnino desertus & abiectus, vt erro & vagus
quis, cogatur exulare. Quatuor anni penè lapsi
nt, quibus me cepit anceps ac dubia cogitandi ra-
: sed ne amplius isti meo fœtui moueatur status
ntrouersia, videlis, æquissime & ornatissime Sena-
; an me κατὰ τὸ ἀπέποιον gesserim, qui te vnum ex om-

nibus ad extremum aduocârim , cui meos in Alciati
 Emblemata Commentarios credam ac committam:
 nec in præsens modò tempus , sed in posterum , si vi-
 cturus iste genium possit habere liber. Non spero ta-
 men illi accessionem aliquam gratiæ, vel commenda-
 tionis fore promptiorem , quàm ex opinione ac fama
 tui: vt ipsi perinde contingat ac floribus & frugibus,
 quæ nisi Sôlis radijs , & stillanti rore vegetantur , alio-
 qui marcescunt , nisi his recreentur necessarijs adiu-
 mentis. Iamdiu me afficiebat tui splendor nominis ac
 generis; patris tui, amplissimi viri, illibata gloria; tuus
 senatorius decor , qui te tot iam annos tuis ciuibus &
 aliis commendat ; permagnus in ecclesia Parisiens
 gradus, qui tibi famam constantem pepererit, fratrum
 tuorum, grauissimorum hominum, & de nostra repu-
 blica quàm optimè meritorum, egregia fides , summa
 concordia , & , quod instar omnium habeo , sinceru
 iustitiæ cultus : quæ vt magna sint omnia , id vnun
 perraræ laudis est quòd tu, tuique illi , nacti sine inui-
 dia honorem sitis & amicos pares. Et hîc ignosce mi-
 hi, vir consultissime, si quod æmulari non possum, sa-
 tem proposito & affectu , meaque oratione verè & c
 animo celebrem. Nec verò existimo quemquam fore
 cui vel probitas , vel doctriinæ gloria , vel pietas con-
 est, qui in hoc consilio meo, vel iudicium, vel ratione
 desideret. Quanta enim virtus tua, norunt ciues nost
 vtriusque militiæ penè innumerabiles, itémque am-
 ci plurimi, & clientes , & hospites. Exijs adeò mul-
 ti vel vltimo loco censeari possum , annuente ita prop-
 tio Numine , tamen in minimis nunquam me pat
 æstimari. Viue felix. Lutetia, ad X. Kalend. Sept.

NON est quod te celem, amice Lector, stomachi mei fastidium, qui meos in Alciati Emblemata Commentarios, toties excusos typis, Antuerpiæ primùm per Plantinum, deinde Lutetia non semel, ac Lugduni, iam dudum pro derelicto cogitabam, quia in ijs nihil præter adolescentiæ meæ priores impetus agnoscerem, & uos improbare facilius quàm emendare. Nec enim mihi eam est ætas, neque mens: ut id quicquid est opella, facile remissurus essem alijs, quibus hoc studij genus arrideat. Si uidem me vis quadam maior abripit, publica professione Iuris vtriusque renocatus, & quam Spartam sum nactus, pueri ornandam potiùs, pro ingenij modulo, quàm tamdiu Sinenum abduci cantibus, & apud ipsarum consensescere sculos. Quia tamen labor iste meus à Philologis, & eruditis nonnè multis hominibus, cum applausu aliquo exceptus est, pro factum quanquam vix dum satis maturum, interdum cecepi, fuitque sinu, & ad eum augendum locupletandumque, aliquid de meis temporibus sum aquo animo suffuratus, quod semel mihi multos ante annos exciderat, contemptum prorsus & abiectum videretur. Nec enim vnquam à ceteris amœnioribus abhorruì; & antiquitatis studia sum mixè persecutus; quibus & utendum mihi censui ad prudentiam Iuris multò diligentius excolendam. Studia isthac humanitatis adolescentiam alunt, senectutem oblectant, noscum pernoctant, peregrinantur, rusticantur, ait oratorum inceptus. vel, quod Plinius Secundus, prudens ac disertus rebus estimator, his literis iocamur, ludimus, querimur, irascimur, describimus aliquid modò præsius, modò altius, atque sa varietas tentamus, ut alia alijs, quadam fortasse omnibus placeant. Scio equidem plerosque esse qui solis studijs libus assueverint, sic capiantur, ut alia vel cultiora fastidiant.

diant. Ut qui Scholaſtica Theologia, vel rei Medica ſolis deſixi
 pronunciat, ſolos ſuos auctores laudant, ab ijs toti pendent,
 nulla linguarum meliorum tincti cognitione, nulla rerum an-
 tiquarum peritia docti, videntur habere ſuſpectos auctores,
 quibus humanitas excolitur; quin & obliquè, aut inuidioſè
 traducunt eos, qui his lautitijs oblectantur, & quaſi melio-
 rum ſtudiorum, vt ita dixerim, condimentis. Caterum non
 videntur mihi parum ſapere Medica rei periti, Iuris ſapient-
 res, & rerum Sacrarum profeſſores, qui ſuas quique artes
 principes, ac præcipuas priore loco habent: non tamen vt pe-
 nitus ab auctorum politiorum lectione abhorreant; ſed qui-
 bus vtantur tanquam Aegyptiorum ſpolijs, vt rectè Beatus
 Hieronymus, qui quamquam Theologia peritiſſimus, lingua-
 rum meliorum ac diſciplinarum penè omnium, qua homini
 ingenuo non indigna videbantur, exactam cognitionem hau-
 ſit & expreſſit, nec vnquam ſibi eam commoditatem inuidit
 aut alijs putauit inuidendam. Hoc tamen non idè dico, quaſi
 qui res eas acceſſorias adèdè impenſè celebrem, vt quas prior
 loco haberi velim (id enim obiectum iam olim, ſed à pleriquè
 moroſulis, & tetricis, qui niſi quod ipſi ſapiunt, nihil rectum
 putant) ſed quia confidenter aſſeuerare audeam, ſine polit-
 & humanioribus artibus, doctrinam omnem quamquam hu-
 manæ vitæ accommodam, penè ſemper videri ſquallentem &
 horridam, perinde atque cibos, certè bonos, inſuaues tamen
 & auſteros, qui ſaſamentis oportunitis careant. Itaque non
 detrecto iam libri multo auctioris copiam facere, vt ſi til-
 cordi ſit, eo vtaris impenſius, & nauos fortasſe plures qui
 incuria operarum, vel mea obreperunt, non adèdè durè acci-
 pias, vt putes aliquid omni ex parte beatum. Suus cuique er-
 ror attributus, & non videmus mantica quid in tergo eſt
 Quin facile eſt dormitanti & nihil proſus agenti, de aliorum
 laboribus pronunciare. Certus alioqui mihi fore candidior
 eos, qui factò periculo ſentiunt, & ſapiunt, quot in ten-
 etiam labore perficiendo deuoranda moleſtia. Si minimè pe-
 ſuade.

adeo, per me sint omnia protinus alba, & nihil moror Criticos nimium diligentes, qui ferè de aliis impunè ac securè iu-
cant, seipfos vix vnquam uerunt. Et quod peritissimus to-
atorum Varro dixit; Nobis videmur belli, festiui, saperda,
et simus $\sigma\alpha\epsilon\phi\omicron\iota$. Id quicquid est vigiliarum perfici cura &
te exactiore potuit, sed quia non satis otij mihi relictum
est, non potui lambendo diutius, quasi vrsinum foetum polire
perficere. Quin facilius instituta semel persequor, quam
sumo interrupta; & pendeo animi, cum quid orsus tradu-
r alio, eo quod dum prior impetus retardatur, hebescit in-
dustria, debilitatur animus: nec satis bellè negotium vel in-
ituitur, vel perficitur, quod sit ab occupato & impedito.
igitur abductus ordinario penso Iuris profitendi, quod me
tum tenet, vix, vel nisi rarò admodum, possum minus man-
etioribus oblectare animum, quamquam ea grauium stu-
orum duritiam non parum emolliant. Hoc vnã ingennè
osteor, multo plura in meis schedis esse complicata, ex
tibus libri huius moles non incommodè potuit excrescere:
d, vt dixi iam, otium defuit; adde quòd vererer, ne foret
hor iste irritus, nulliusque frugis, fortasse quibusdam cons-
odus, mihi minimè, qui viderer operam penè inutilem ten-
turus. Si tamen quod impendi gratuitè tibi placeat, aut
idem certè non displiceat, sic tibi persuade, Lector candide,
eod in vetere verbo, Elousiniam habere quod iterum reui-
ribus obijciat. Vale.

EPISTOLA

priorum editionum.

PROTOGENEM pictorem sua ætate nobi-
 lem, tam improbo fuisse studio, tamque in-
 defessa pingendi cura diligentiaque, memo-
 riæ proditum est, ut Apelli parem in omni-
 bus futurum dicerent, si manum de tabula
 tollere potuisset: ad eò utile in omni vita
 humanæ instituto vulgatum illud, *μυδι-
 ἀρα*, ut Isocratea in compositione cura diligentior à plerisque
 reprehendatur. Quod id eò à me dictum volo, amice Lector,
 ut planum tibi faciam, quis meæ commentationis in hæc Em-
 blemata modus à me sit adhibitus: in quo nimirum è multo
 quæ facile cogere citra negotium poteram, ea duntaxat in suis
 locos contuli, quæ ad rem præsentem magis accommodata vi-
 derentur. In quo malui brevius omnia persequi, & leuiter at-
 tingere, quæ nemini esse ignota suspicabar, quam quasi *ῥαψο-
 δία*, perque locos communes identidem exspatiari. Sed ne
 pluribus morer, non erit alienum, si re ab ovo ducta, que
 aiunt, huius meæ lucubrationis consilium explicem, ut eade-
 via compertum habeas, quid quantumque in literis contende-
 rim, quosque labores hæctenus incredibili facultatum per-
 omnium inopia laborans in ipsis pueritiæ meæ rudimentis su-
 perpeffus. Quo tempore cum sperarem me liberatum iri dissi-
 cultatibus &, pænè dicam, miseriis, quibus exerceri & interdum
 obrui pupillus solet omni parentum ope destitutus, mane-
 dum quasi aliqua in vigilia mihi statuebam, neque animus
 ita deiciebam, ut à liberalium artium studio penitus auocari
 tametsi neque fortuna, neque alia melior occasio hunc mi-
 fructum, quem Dei beneficio videor consecutus, haud quomodo
 quam polliceri videretur. Nam me (anno ætatis duodecim
 per septennium fermè ad inferiores relegatum scholas, & nudi-
 dis, quibus me expedire non nisi serò admodum potui, dete-
 tum constrinxit inimica & certè molesta sortis conditio, que
 studia mea nescio quo veterno quasi sopita & fermè extin-
 reddidit. Quibus tamen in ærumnis sic animus occalluit,
 septem anni citius elapsi sint, quam meum me otium tam mi-
 lè collocasse senserim. Quæ quanquam vera sunt, tamen cum
 exantlatos à me labores in memoriam reuoco, est certè qui-
 sum

sumo

amo & præpotenti Deo immortales habeam gratias, quæ
hoc veluti gyro includi primùm voluerit: atque me, quan-
tum ea ætate nimium rudem, nec dum satis confirmatum,
vinciam suscipere concessit, ad quam partim ætatis imbecil-
tate, partim etiam ingenioli modulo ac captu omninò eram
aptus. Postquam enim linguæ Latinæ & Græcæ, Mathema-
ticæ & Philosophiæ peripateticæ rudimenta delibassem, ea-
rumque disciplinarum cognitionem aliquam certè mediocrem
cepissem in palæstra viri literatissimi L. Baëzæ, Hispani ho-
minis (cuius in Logicis & Arithmeticis commentationes in lu-
men editæ à doctis commendantur) opportunitatem aliquam
mihi nactus ea omnia recoquendi sedulius, quæ per triennium
anteo plus in Philosophico stadio primùm hauseram. In quo
idem diuturna certè, parumque vtili meditatione retexendo,
sperandum mihi diutius fuit quàm vnquam cogitassem, vt
si scopulum Sisyphium toto fermè septennio effractis penè
victus voluerem. Quæ tamen à me dicta, nolim à quoquam
accipi, ac si quas in studiis ærumnas pertuli, tam molestè
me debeam: nihil enim est quod tanti faciam labores nescio
quos, aut spontaneas illas molestias, quæ studiosos comitari
sunt: quanquam tamen (vt id ingenuè ac liberè) dubius sim
ratione aliqua conqueri mihi liceat, quòd fortunam non
mihi iniquam habuerim, quàm ingenium inani admodum &
inutili quodam pudore præpeditum. Dei enim optimi ma-
ximi beneficio (cuius munere ac dono sum id quod sum) recrea-
tulum occepit ingenij mei languor: & ita hucusque peri-
i, vt nunquam me poenituerit tantillis laboribus adeptum
meliorum fructus vberiores quàm vnquam cogitassem: non
quòd ingenio me valere iactem (quod in me quàm sit exi-
mum, planè sentio) sed quòd mihi nasci cõtigerit tempore feli-
ce, quo inciderim in præceptorem cordatissimum, multiplici-
tate in cognitione locupletem, & quod in maximis duco, cui
meum studium probari haud dubiè perciperem. Ex eo itaque
non excessi, quantum in me fuit, bonorum auctorum Græco-
rum Latinorumque pomœria libero & quieto animo peruo-
lavi, erat enim mihi otij satis: bibliothecas virorum aliquo-
rum auditorum adij, quantum mihi concessum fuit; & eruditio-
nalicuius comparandæ instrumenta quam plurima perqui-
si, eaque avidè arripui, quasi diuturnam sitim explere cu-
ras, vt ea mihi nota essent, quorum postea vsus aliquem,
nonquam admodum mediocrem, sum diligentia & studio
sectatus. In his itaque cum mihi viderer aliquantò implica-

tus, de quæ multis multa consultarem, commodè incidit in ma-
 nus meas Alciati liber Emblematum, quem recens nobis Lug-
 duno aduectum, & aliquot annis antè, Parisiis excusum, ne-
 ueram à philologis omnibus non minimùm commendat.
 Quem cum de manibus ferè non deponerem, & multa in e-
 perobscura deprehenderem, in quibus hærebam diutiùs, & in
 multis nitendo sudans, quòd tunc quos vellem imprimis libere
 non haberem, sciscitabar ex Leodegario Agathochthonio, Be-
 nedictino Diuionensi, homine verè pio, & in Hebræa, Græca
 Latinaque lingua non mediocriter versato, vnde mihi omni-
 nodi & scrupuli dissolui possent. Ille quidem de nonnullis mihi
 liberè admonuit, sed hoc maximè, vt fontem ipsum, si fieri
 posset, adirem, ex quo nimirùm Emblemata quodque sumptus
 esse constaret: & Alciatum Alciato interprete, quoad eius ma-
 ximè fieri posset, enarrarem: id est, Alciati scripta alia, quòd
 præstarem commodiùs, sedulò & accuratè voluerem: vt quæ
 ingenij vires periclitari paterer, meque nihilo segnitiùs exerce-
 rem, cum studia mihi alia grauiora non suppeterent, ipsa om-
 nia Emblemata scholijs & commentarijs illustrarem. Cui
 viri consilio primùm non leuiter inflammatus, primas line-
 (quantum per ætatem certè tenellam & consilij inopem lie-
 bat) ducere incepi: in quo primo impetu satis mihi sum co-
 scius, me non secus atque vrsinum fœtum inconditum pla-
 & informem peperisse. Quòd enim mihi hic auctor impensi-
 simè placeret, cum summa perlegi auiditate: cuius opes ad-
 mirabiles vt accuratiùs & meliùs aperirem mihi, alios plerosque
 qui ad hoc argumentum tam plausibile facere videbantur, con-
 uorauit: perque multas Philologiæ areas locupletissimas sum-
 ma cum voluptate exspatiatus, ad extremum id mihi lucrifere
 quod nunquam fuisset consecutus, nisi animum ad hanc
 explicandam difficultatem applicuissim. Et quidem non
 potuit hic liber vel ob argumenti splendorem varietatemque
 vel auctoris nomen clarissimum apud omnes qui non sunt al-
 ni à Musarum amœnorum choro, non gratissimus esse: cu-
 lepores & concinnitatem eò pluris facio, quòd video mai-
 rem cum voluptate vtilitatem in eo coniunctam, quam a
 penè innumerabilibus qui quotidie manibus teri consue-
 runt. Quis igitur mihi iure succenseat, aut paulò etiam in-
 quius frontem corrugat, quòd aliquas horas in eo explanari
 collocarim? Non enim meam qualemcunque industriam
 studium ab hoc genere scriptionis putauit vnquam alienum esse
 debere, quanquam non parum in eo esse difficultatis agnos-

quæ nisi ab homine & otio & literis abundante, vix solui
 e videretur. Quòd si quis, vt sunt varia & iniqua ferè ho-
 um iudicia, animo reputet commentarium nullo labore à
 is absolutum, censeatque id operis quibuslibet aut etiam
 mmaticulis committi non minùs quàm mihi potuisse, ve-
 enter errat. Quotus enim quisque est (absit arrogantia di-
 qui vel Ethicæ disciplinæ aut physiologiæ ignarus, ne di-
 historiæ aut linguæ Græcæ prorsus inscium, qui vnum aut
 um Emblemata pro dignitate enarrârit? At vt isthæc missa
 am, quis noster in eo explicando & illustrando libello co-
 is fuerit & industria, vt eruditos non latuerit, ita imperi-
 on potest non esse perobscurum & valdè ignotum, qui
 plus ea de re quàm cæci de coloribus iudicent. In quo si
 ingenij dexteritas aliqua vel rerum peritia melior eluces-
 , certè diligentia quædam obseruari non obscurè ab iis po-
 qui sunt æqui rerum æstimatores. Id verò maximè, nisi
 or, perspicuum erit in obseruando fonte & origine cuius-
 que Emblematis, in comparandis vtriusque linguæ aucto-
 is, qui magnum videbantur adferre adiumentum ad sin-
 is notas & explicationes, vt denique in cumulandis iis locis,
 sparsim apud Alciatum in scriptis aliis prolixissimis ha-
 atur. Quæ cum dico, scio equidem quid mihi obiici hoc
 possit: quasi qui velim diligentiam ab omnibus approbari
 m, vt nihil omninò concedam iis qui in eo libello primùm
 rando elaborârunt, suamque nobis industriam probauc-
 . Certè, vt verum fatear, modestiùs de me sentio, quàm vt
 n incidere in minimam arrogantix suspicionem: sed vt
 um ingeniorum sum candidus æstimator, ita velim hoc
 i tribui concedique, vt de me non falsa iactanti, mihi cre-
 r. Ne enim dissimulare videar, scio ante annos octodecim,
 istianum Stokamerum Germanum in aliquot Alciati Em-
 mata scripsisse commentariola (sic enim appellat) familia-
 admodum & studio facili concinnata: sed an fuerit aucto-
 mentem, & argumenti splendorem secutus, aliorum esto
 cium. Loquor de Tornesij Lugdunensis Typographi edi-
 e, non de alia quadam quam ante aliquot annos adorna-
 plantinus hac nostra ætate diligentissimus Typographus:
 nim aliquot accessionibus longè alia est quàm prior: quod
 erit obscurum ei qui editionem vtramque conferre volet.
 l posterior, vtut sit, ea est tamen, vt eruditorum oculis non
 digna videatur. Sed estò; scripsit Stokamerus ille in ali-
 Emblemata, non tamen attigit omnia: si quidem fortè
 diui-

diuinare non potuit quid in aliis auctor sibi vellet; ita quædam
 perobscura sunt, vt vel multa rerum cognitione, vel Delio
 ratore sit opusei qui ea commodè velit explicare. Adhæc, etiam
 si Bartholomæus Anulus, vir eruditus, breuibus verbis, om-
 nium ferè Emblematum sententiam complexus sit, cum tamen
 non puduit aliquot intacta omninò prætermisisse, quam
 causam nescio, nisi quod verissimum esse video quod vulgè
 dicitur, Docti est etiam quædam ignorare: vel, vt cum Poëta
 Non omnia possumus omnes. Nihil enim moror Iesuitanæ
 milix sodalem aliquem, quem accipio ante annos sex in
 Academia publicè interpretatum hæc eadem Emblemata: tamen
 quædam, non omnia attigit: quamnam ob causam nescio,
 nec vt sciam sum admodum sollicitus: me tamen non
 gemit, si persecuturus esset quod inceperat, aliorum quorundam
 industria ei fuisse vtendum, aut certè vigilias maximas eu-
 impensurum in explanandis rebus tam variis, tamque inge-
 niosè ab ingeniosissimo Iureconsulto excogitatis aut efformi-
 tis. Quod tamen dictum nolim, vt Iesuitæ illi quicquam
 trahi velim (quandoquidem lubens fateam literatis omnibus
 cuiuscunque professionis & instituti habeantur) non hoc dic-
 inquam, vt mihi canere videar, qui nihil aliud possim de
 asserere, quàm quòd ingenio pænè nullo sim: & si quid sit, illi
 diligentix cuipiam velim tribui potius quàm acumini aut d-
 teritati. At si adiuſtam carminum tam lepidorum explicat-
 nem multa deesse obiecerit aliquis; dico, nihil esse quod o-
 nibus numeris absolutum dici & perfectum possit. Sum eq-
 dem, vt verè dicam, quod potui, consecutus, nullumque
 quam laborem in bonis auctoribus euoluendis, qui in
 mihi possent esse commodiores, effugi, vt ipsam auctoris
 tem elicerem: quam si nondum affectus omni parte videar,
 men quantum à me fieri potuit, conatus sum; vt eo nom-
 nostram qualemcunque diligentiam doctis non nimium r-
 rosus probatum iri confidam. Quam si gratam studiosis, vt
 lem spero, & aliqua dignam approbatione intellexero, effice-
 profectò, vt qualiscunque nostra industria excitetur ad e-
 commentationem non modò illustrandam, sed etiam locu-
 tandam. Quid enim desperem studium eiusmodi gratum fe-
 cum res per se iucunda & fructuosa mirabiles amores in ani-
 corum qui sunt ingenui & liberales, excitet? Laudatur à ne-
 Orator, Poëta, Historicus, Philosophus, aut aliquis alius se-
 tor, si *γνώμῃς* insignioribus tanquam stellulis effulgeat
 splendescat: quæ cum alicubi leguntur, digito aut transu-
 cala

mo notari solent, vt memoriæ commodiùs infigantur, & occurrant, cùm iis opus erit. Atqui has sententias non semper, nec vbiuis reperire est facile, cùm nullum sit velle, quod præter sententiam non afficiat animum rei veritate, & egregia quadam antiquitatis cognitione. Adhæc sunt interdum obscuriores, neque omnibus peruiæ esse videntur: Emblemata aut subiectæ picturæ causa, aut carminis causa aut επιγραφῆ, aliquam facilitatem habet, in qua possit animus conuiescere. Proinde non mirum videri debet, si hoc studiij genus & Alciato, & viris plerisque grauibus admodum placuerit, vt aliquid eiusmodi ludis eruditis consequi possent, quod studia grauiora dulci (vt ita dicam) lenimento reficerent. Id enim simile præstitere post Alciatum Gulielmus Perizonius Tholosus, qui Morosophiam centum Latinis & totidem Graecis tetraſtichis conscripsit. Hinc pegma Costalij habuit, hinc Bartholomæi Anuli pictam Poësim egregiè & soller- laboratam: mitto enim Bocchij laudatum ingenium, qui hoc genere summum se artificem præstitit: postremoque ingenium optimè post Alciatum, si quid mihi credendum sit, habuit Iohannes Sambucus, & Adrianus Iunius, sua nobis Emblemata præstiterunt, quibus nihil ingeniosius aut accuratiùs adinuentum, & diligentius elucubratum aut absolutum esse constat. Sed superior ætate Alciatus fuit, ita, ni fallor, se priorem & ingenij sollertia, & doctrinæ laude præstitit: quem cùm hoc in genere primas tenere dicam, quas suo iure mihi repetere videam, non est quòd quis suspicetur me non nihil famæ doctissimi- um huius seculi virorum Iunij, Sambuci, Achillis Bocchij præstasse. Id verò studiij genus nisi fuisset liberale censendum, non octo homine dignum, nolissent ipsi perfectò viri tantum in industriam contulisse, aut bonas interdum horas collo- care in iis quæ nihili facienda esse duxissent. Sed de his iam

perest vt breuiter totam nostræ commentationis rationem aperiam, iisque respondeam quos ad obrectandum citiùs imitandum paratos fore præsentio. In hac tota ineunda ratione nihil magis obseruandum esse duxi, quàm scrupos omnes & mæandros difficiliore, vt locos etiam obscuros enarra- re Emblematum pænè omnium originem ex suo fonte ducere, vt repetere, postremoque vsum cuiusque loci & sententiæ hanc rem pro virili parte adiciere. Quàm verò perspicuè & com- pletè à nobis tentatum sit, non dico perfectum, alij viderint: sed quid certè laboris & diligentix obseruari non obscure potest,

*Consilium et
methodus ho-
rum Commen-
tationum.*

rest, doctrinæ nullam mihi tribui dari ve laudem postulo
 quo tamen ab iis qui seridò docti sunt & literis politioribus
 culti, facilius aliquam gratiam impetrare mihi videbor, qu
 imperitis & quibusdam nebulonibus, qui omnia non me
 temerè vellicant, sed, quod ait Comicus, nisi quod ipsi faci
 nihil rectum putant. Nullum adhuc scriptorem legi, qui cu
 bet in omnibus satisfecerit. Nam in multis cura aut labor d
 deratur, in aliis ingenij dexteritas, aut Græcæ linguæ peri
 vel Latinæ proprietas: in aliis denique multorum auctor
 lectio, aut historiarum cognitio: quasi verò virtutes hæ om
 singulæ in singulis tam facilè deprehendi possent. Non en
 me latet in Virgilij poëmata, Seruij Grammatici diligent
 accurati operam sæpenuerò desiderari: quemadmodum
 defunt, qui idem in Porphyriionis & Acronis commenta
 in Horatium obseruent: sed certè hi mihi videntur molestiss
 censores, qui cùm nihil faciant, nulloq̃ue se labore nobis ce
 mendent, importunè tamen de aliorum scriptis conquerun
 Nòn tamen vt mea qualicunque commentatione præiudic
 alicui velim, quasi mea tam vnice probem, vt nolim aliqua
 vel emendari, vel castigari. A qua suspicione quantum abh
 ream, qui me propiùs agnouerunt, facilè liberabunt: qui n
 aliud à doctis requiram, quàm vt hæc minutias sua repreh
 sione in quibus erratum fuerit, aliquando dignentur: vt in
 recognoscendis parem diligentiam atque operam impertis
 Non enim nostros errores emendari feremus impatienter;
 que nos villo modo piguerit audire potiora suggerentem
 meliora: vt nec molestum erit priorem sententiam commut
 si quid minùs accuratè tractatum aut expensum à nobis
 spiam conqueratur. Quod dum facio, videri nolim in pub
 literarum causa præuaricari, & ea docere quæ aliquando
 tem dedocenda. Quod tamen nec sine exemplis nec rationi
 me præstaturum intelligent, si modò ad sit aliqua in iudica
 æquitas, cùm nemini dubium sit, posteriores cogitationes
 liores esse: & in monumentis veterum legamus, Hippocra
 artis medicæ principem quædam à se non satis diligenter
 dita, primum emendasse, ne cæteri etiam in idem impinger
 Idem factum à M. Tullio meminimus, qui cùm Rhetoricil
 quos adolescens scripserat, non satis placerent, vt minùs eli
 bratos damnare magna parte maluit, quàm corrigere; scrip
 que accuratiùs libros alios oratoris, quos tanti fieri à de
 agnoscimus. Sed & Fabius duos libros à se primùm De
 dicendi scriptos, quòd non satis probarentur, expunxit, &

in illos vtilissimos nobis magno studiosorum omnium ap-
 pusu dedit, in quibus videtur & priores emendasse, & perfe-
 ctius aliquid reliquisse. Quod illis igitur tantis viris laudi da-
 re est in suis retractandis, non debet nobis esse damno vel
 di, vt meminerint quorum maximè interest, doctiores per-
 ta scire, non tamen omnia. Itaque vt seueriorem omnem
 arguendi ansam præcludam, subinde Horatianum istud
 ed cum qui sit reprehensus, oppono, vt & seipsum norit, &
 a mea me non deprecantem sustineat:

Si quid nouisti rectius istis,

Candidus imperti: si non, his utere mecum.

Actia, C I O. I O. LXXX.

Viri

Viri doctiff. NICOLAI GVLO NII, literar
Græcarum Lutetiæ Professoris Regij, de his in
Alciati Emblemata commentariis.

Odyff.

Ε Νείαρ Ⓞ μινάλου Διος ἠὲ Μίνως ἰάριος,
τ' κνώσου βασιλῆς, ὡπιερ Ὀμηρ Ⓞ ἔφη,
Ἐπαρὰ κ' μῆτι διδάσκει κ' ἐπίφρονα βουλῶ,
ἀρχαίνοις ὁσίους Κρησιν ἔθηκε νόμους.
τ' δ' ἡμῶν Μίνα μῦσση πρέψαιτ', κ' αὐτῆ
δ' ἄκην τοῖ δ' ἀφης ἐρθ' ἴζον ἔδειν,
ἐκ τ' πῶϊν κρήνην ἰλικανίδ Ⓞ ἔνθεν ὕδωρ,
τ' εἰ κ' χορὸν ἀμρ Ⓞ μῦσση ἀερε θῶϊ.
ἄνεκ' ῥητήρων εἴτ' ἐν θυμῷ μάλα φαίει,
ἐκ χρυσοῦ γόματ Ⓞ τ' ἰμάλα λαμπρὰ ῥέει.
εἴτε παλαιότερων ἐπομῆματ' ἀφείξῃ τ' ἀνδρῶν,
ἢ εἰ Ⓞ, ἀλλανό Ⓞ γηραλί Ⓞ φροσίει.
εἴτε σαφλῶ ἴζει κρυφίαν ἀνίγματο μύθων,
μάντις ἀληθείης Ὀ' ἰδίποδ Ⓞ κρυφίει.
αἰ τ' παρὶ βολῶν Ἀλκίαν εἰς δ' αἰδάλα ἔργα,
ἀτρεκίως τ' ἴμοι μαρτυρίαισι λόγῳ.

D. GVLO NII EPIGRAMMA Latinis
expressum numeris.

TE R ternos Iovis auditor rex Gnosius annos,
Maonide ut cecinit Musa verenda, fuit:
A quo consilium, sacros mentisq; recessus
Percipiens, leges Cretibus ille tulit.
At nostrum Musa Minōem aluere benigna,
Cuius Apollinea tempora fronde tegunt:
Dantq; Heliconiadum sacros haurire liquores;
Inde satur retulit munera lata Deum.
Oratorum igitur siue enthymemata torquet,
Aureus ex sacro defluit ore lepos:
Sen referat nobis veterum monimenta virorum,
Mens cana illius nil puerile sapit:
Siue etiam abstrusas res prorsum anigmata pandat,
Oedipodem vates veridicus superat.
Explanata quidem Alciati hac Emblemata, passim
Testantur me nunc omnia vera loqui.

Vertebat P. Pinellus Vindocinensis.

Amplissimi viri IANI CLERICI, Regij Senatoris, & Libellorum supplicum in suprema Curia Præsidis,

AD CLAVDIVM MINOËM.

Mortalis Minos mortales dum incolit auras,

Iudex è terris eluit omne nefas.

Immortalis ubi huic Minos ex orbe reducet,

Astræa ad superos maesta redibit iners.

Generi humano prodest tua longior ætas,

Es brevis ignavos vita decere solet.

TIAM inter ipsas lites, & in medio strepitu forensi, me te cogitare dices, vt de Ennio solebat Scipio, qui hæc carmine in ipso senatu, in ipso calore iudicij, in recordatione tui nominis defixus, exaravi. Sed pulchritudo, aut potius amplitudo nominis, multa mihi suggerebat; vt planè mirari non deas, si in vberibus, & fertillissimis istis agris, tanta sæcunditas mihi obrulerit: in sterili & inerti fundo, hæc copia continere mihi non potuisset. Pulchrum est iudicis personam sustinere. nec vnquam Dij immortales quicquam è cælo in terras miserint, ipsa iustitia præstantius vel amabilius, quæ sola generis humani viuentium societatem tuetur & sustinet: vmbra sed & figuras, & imagines inanes istius æqui & boni, licet honore vsu in eo exerceamur, nos solum tenemus. At verò æquis igniculi à natura tibi inditi, nomini tuo decus & ornamentum adferunt, teque adeò Minoëm, & æquum iudicem instituunt, vt æquitatem simul ex lacte nutricis suxisse videatur. Iurisconsultum esse non tam difficile est, quàm vulgo præcatur; nullæ enim sunt pœnæ constitutæ aduersus eum qui iocoranter, absurdè, aut ineptè, de Iure responderit, cum ille iuratur, si quod iustum & æquum putauit, in apertum proxerit. Sed Iurisconsulti & Minois simul fungi partibus, & vtroque præstare, hæc veræ sunt & germanæ tuæ laudes: quis ego inflammatus me continere non potui, quin mortalis, & generi humano restatum relinquerem, numquam non absurdam iustitiam, quamdiu iucunda consuetudine, &abili conspectu Iurisconsultorum & Minoum tui similitudinemur. Vale. Non. Sept. 1584.

EIVSDEM.

Lactet Apollinea Mopsus sublimis in arte
 Quot generet teneras porca gravata sives.
 Quisq; recensendos suscepit in arbore grossos,
 Thestorides celebri laude beatus eat.
 Noueris aërij discernere signa volatus,
 Sortibus obluētans Amphiarāe tuis.
 Quemq; canunt olim linguis viguisse duabus
 Transferat Actaeus labra bisulca Cecrops.
 Dignior his Minos, huic est facundia lingua
 Ausonia, Argolico verba tenore sonant.
 Huic modulaminibus Musarum iurba nouenis
 Certat honorata ducere plectra lyra.
 Hec est codicibus candela notata sacratis,
 Candela in media parte locanda domus.
 Ut sal exhibitis eius doctrina medelis
 Curat ab innumeris putria membra malis.
 Orpheus carminibus potuit fera saxa mouere,
 Viua mouet Minos pectora: maior uter?
 Ergo quid Argolicas Graeci mirantur Athenas?
 Cur Rhodos Auricomos fit celebrata deo?
 Nam tua cum summum virtus pulsarit Olympum;
 Nec tibi sit similem Gallia nacta virum:
 Quando lucidior superat vaga sidera Phœbe,
 Hoc tua Palladius tempora cinget honos.

EIVSDEM.

Cantabunt celebres passim tua scripta Poëta,
 Ingenij decora alta tui, & mens cognita viuet,
 Dum stabit medio pendens grauis aethere tellus,
 Viues, aeterno Minos celebraberis auct.

EX 2. EPIGRAMMATVM VIRI CLARIS-
 SIMI, STEPHANI PASCHASII, REGII CON-
 fularij, in Rationalium decuria.

Quasitor Minos urnam mouet, hoc tibi, Claudi,
 Emblema in prima fronte notato libri.
 Atque hic augusta sedeat sub imagine Minos,
 Omnia qui iusto temperet imperio.
 Hoc autem cur te sortiri schema velimus,
 Si petis, in promptu plurima caussa subest.

*Nam dum Lethæo venocas Emblemata ab Orco,
 Alciantum campis reddis & Elysiis:
 Si veterum laudas laudanda, errata repurgas,
 Pro merito tribuens præmia cuique suo,
 An tu non isto, Minos, Emblemate dignus,
 Qui cum minois nomine numen habes?*

GERMANI AVDEBERTI AVRELIAN.
 INDICION. REGIARVM PRÆSIDIS.

AN tibi, an Alcianto plus, Minos do te, pararis
 Nominis & fame, quis neget ambiguum?
 Sic enigma facis, nodosa Emblemata solvens,
 Vis dicam? tu te vincis & Alciantum.

ROBERTI VVIDII, TORNODORÆI
 DICASTÆ.

Artibus exiguis magna est excellere laudis.
 Quid, summa si sit primus in arte locus?
 Dum studeo, ne postremas & iuris & aequi,
 Ne facilis Musa cognitione ferar;
 Ante oculos utriusque duo exemplaria pono,
 Minœm Musa, iuris & Alciantum.
 Hic solidam ex reliquis iuris percalluit artem;
 Nil Minos quicquid scitque docetque læue est:
 Et quos argute labyrinthos fecerat ille,
 His aditum Minos, non Ariadna parat.
 Perge igitur, Claudii, qui enigmata docta recludis;
 Instruis ad summum tu tibi lumen iter.

ISACII BLANCHARDI AVRELIANENSIS.

Grecia quid tantis Terpandrum laudibus effert?
 Nunc desinat, meritoque cedat Gallia.
 Ix Spartanorum Terpander tempore multo,
 Et milite domuit furorem plurimo.
 Isti omni Minos doctrinâ imbutus & arte,
 Animos furentis voce propria domat.
 Voce domat Tigres, & mulcet voce feroces
 Animos Leonum, mollificat & silicos.

Voce sua *Parcas* ducentis *stamina* vita
 Domat, *cruentos* & *animos* *Ditis* domat.
 Omnino *novus* *Orpheus* est, est alter *Arion*;
Mortalia mouet hic, & *immortalia*.
Nubila si quando lateant, & *aquosus* *Orion*
 Solem, repente voce *missa* ostenditur.
Iupiter humano generi dum *fulmina* dextra
 Vibrat, repente voce *flectitur* sua.
 Sed non mirandum, *Minos* *Pandora* deorum est,
 Di cuncta possunt, sic potest hic omnia.
 Est illi melius donum *doctrina* tributum,
 Sic sapius rebus hic in omnibus vitur,
 Moliri potis est oris *facundia* cuncta;
 Sic cuncta molitur sua *eloquentia*.
 Hunc lege, *Amice*, *librum*, dices cum legeris omnem,
 Hic *Phœbus* est, & *Pallas*, & *Cyllenius*.

FRANCISCI IVRETI DIVION.

Parturit ingenita *Natura* lege *feracis*
 Semper noui quid *Africa*.
 Hoc etiam *Minos* censendus more videtur,
Monso vel omni iudice.
 Namque subinde parit *fecunda* mente libellos,
 At monstra non sunt *Africa*.
 Tali *Pieridum* foetu *Respublica* gaudet
 Nouis subaucta liberis.
 Tali *Pieridum* foetu *Respublica* lumen
 Sumit recens & *efficax*.
 Quod sua si soboles venerando iure parenti
 Sequax rependit prae *premium*:
 An bella *Minos* debebit prole beatus
 Iusto carere *premium*?
 An quod liuor edax extrema silere sepultus
 Post fata tantum cogitur:
Viuis adhuc fructum *merita* non laudis habebit
 Vt hac fruatur posthumus?
 At satis ante fides *studiorum* exacta tuorum
 Est visa doctis omnibus.
 Quem tua longinquum iam non transcenderat errans
 Adulsa fama *Caucasum*?

Nimirum liquido generosum nosse valemus
Solis leonem ex unguibus.

Quinetiam vasti salsum maris ire liquorem
Vna probatur guttula.

Haud tamen interea languescit fracta veterno
Grauiq; mens sub otio.

Nam noua prateritis ad crescere plura videntur
Negotiis prioribus,

Tot veluti curis sudorum totq; catenis
Agmen tuorum extenditur:

Vix simili ut verset labentem culmine montis
Labore saxum Sisyphus.

Ac si vera canunt, gaudent diuina moueri
Non desinente lubrico:

Et, qua colligitur nullis rationibus, actum
Æternitas se perficit.

Cuius quicquid habet nomen geniumq; laboris
Natura, mosq; dicitur.

Num calum indefessa rotat vertigo, marisq;
Æstus vagatur inquires?

An datur immoto tardum pede cernere Solem,
Facis corusca prodigum?

Igneæ mens igitur, quibus et cælestia constant,
Cum seminam sit particeps:

Quid mirum nusquam si torpet, sentiat vllas
Nec corporis moras sui?

Vna tamen Minos subit admiratio mentem,
Tam multa quod cedis noua:

Sed partum generosa nequit mens edere, inundet
Ni literarum flumine.

Aut hunc præcipiti periturum pellit abortu,
Nec vlla opem Lucina fert.

Pectus habes grauidum præclaris artibus, ornat
Tagoq; vena ditior.

Vt tibi sit satis, ut furi nimiumq; rapaci,
Cui dum reuersa nil Ceres

Quàm lolium infelix, sterilesq; relinquit auenas,
Opes tuas depascitur.

Nec meminisse potest quàm sit tibi lauta supellex,
Et alma rerum copia.

O felix nimium, cui tam licet esse beato:
Non aqua fors est omnium.

Verè autem inuerso testaris nomine, *Minos*,
 IN LUCIDO MUSAS fore:
 Nam *Musa* interitus horrent, splendoris amore
 Tenentur eadem maximo.
 Dum tua lucem igitur cæcis adhibere tenebris
 Non desinit solertia;
 Educus specula lumen, quod semper adeptum
 Tuto sequantur posteri.

NICOLAI QUATERSOLIDI, PRÆFECTURÆ COLYMERIENSIS VICELEGATI.

TE semel ut vidi, facilem, doctumq; repente
 Agroui, verbis mellifluumq; tuis.
 Ut vidi, haud deceptus ego, neque me abstulit error,
 Nam bene conueniens tu tibi nomen habes.
 Nimirum ignoscant Charites, Musaq; polita,
 Et si quid peccem, parcat Apello mibi;
 Nominis hoc anagramma tui, & cognominis è re est,
 O ANIMVS DVLCIS! quem tua scripta probant.

AD ANAGRAMMATISMVM CLAVDII
 MINOIS, IN CASV SOLIDVM.

IN CASV SOLIDVM, præfers anagrammate nomen:
 Quod verum; at paucis cognita causa tamen.
 Casibus oppressus fortis nam præpete fato
 Musarum solidas tu tibi nactus opes.
 S. B. D.

ALIVS EIVSDEM ANAGRAMMATISMVS
 OS DVLCI IN MVSA.

OS DVLCI IN MVSA, qui præbes oscula Musis:
 Sic facis æternum fœdera cum studijs.
 I. Tab. Diuion. B.

DE COMMENTARIIS: MINOIS IN AL-
 CIATI EMBLEMATA.

Alciatum Minos scholijs locupletibus ornat,
 Ornanti nunquid ditior est animus?
 I. B. DVVALLIVS.

SYNTAGMA

DE SYMBOLIS,

STEMMATVM ET SCHEMATVM

RATIONE, QUÆ INSIGNIA SEV

arma gentilitia vulgò nominantur:

Deque Emblematis.

DE SYMBOLIS & rerum notis nonnulla plerique scripserunt: eorum tamen nemo est adhuc, quod sciam, qui rationem & argumentum sit accurata disputatione persecutus. Ut præstare quodammodò possum, quòd videam eas partes hoc loco mihi demandatas, de inuentione symbolorum, eorumque vsu sine quædam, si non accuratè, certè breuiter dicenda mihi videntur, ne subinde cogar anxie rettere quæ semel dixisse satis erit.

Qua fuerit inuentio prima Symbolorum.

COMPERTVM quidem nos est vel sola coniectura, primos os homines, sed potissimum Egyptios & Chaldaeos, qui in hola Memphitica philosophati sunt, imò ante expressam notarum characterum inuentionem & scripturæ usum, reperisse symbola quædam rudia, vt animalium, vel rerum, vel rerum aliarum, quæ ἱερογλυφικά, id est, sculpturas sacras appellarunt: quod primum ab his factum esse constat, ne ab operita multitudine mysteria & cana sapientiæ, quam colebant irris animis ac manibus, facilè ofanatentur, sed ab iis duntaxat intelligerentur, qui sacris iisdem secretati essent. Quarum rerum iniuncta præterita fuisse admodum rudia simplicia nemo ambigit, qualia sunt esse rerum præter omnium incipia, quæ à rebus minimis or-

ta tandem progressum ampliorum, & certè maiorem consequuntur. Quod nobis planum esse poterit, si eam inuentionem, quam Egyptiis & Chaldæis acceptam tribuimus, conferamus cum ornatu, & accurata expolitione, quam huic præclaræ inuentioni Græci adiecerunt, tanta profectò cum venustate & apparatu, vt posteriores Græcorum cogitationes prioribus his, & fermè incultis Egyptiorum lignis præferre non dubitemus. Eo enim factum esse crediderim, quòd etiam inuento scripturæ vsu a curiosis quibusque ingeniis, sed maximè philologis, Imperatoribus, ducibus, & aliis etiam, quibus politior quædam literarum cognitio, rerumque meliorum elegans & culta natura placuit, auctus sit & asseruatus non sine literarum politiorum ornatu is ἱερογλυφικῶν vsus. Ad quam philologiæ partem quodam modo hoc Syntagmate declarandam (non enim mei pudoris est magnum quidpiam de me polliceri, quicquid sit, velim studiosi æqui consulant: nam aliis fortasse trado lampada, qui perficient quod hinc à me inchoatum potiùs quàm perfectum) fingamus primum nobis aliquem ordinem familiarem, vt eruditos homines, & maximè rerum antiquatum studiosos hac qualicunque, sed tamen familiari commentatione iuueamus.

Quid SYMBOLUM, & quomodo
plex sit huius vocis acceptio.

SYMBOLUM ita Graeci definiunt: *σύμβολον* ἔστιν ἐξ ἧ ὁρίσθησθε *συμβάλλειν* καὶ γίνεσθαι: est id quo aliqua coniectamus & cognoscimus. Vocabuli huius multae significationes occurrunt: ex quibus haec sunt in primis. Symbolum accipi vulgate est pro signo quod epistola, vel vasi, aut dolio, aut ceteris eiusdem generis imptimitur, ne resignetur à quibus minime oporteat: idque nos vulgari lingua Martquam nominamus. Deinde pro bellico signo, quam Tessera vocant, Gallis *Mét de guer.* Nempe vox haec symbolum, pro belli signo seu tessera, quae datur militibus pugnaturis, quod in bellis civilibus olim etiam solebatur habitum: quibus quoniam & armorum habitus par, & sonus idem vocis, & mos vnus, atque eadem bellandi instituta, ne qua doli subreptio fiat, symbola dux quisque suis militibus distincta dat, vt si forte quispiam occurreret de quo dubitetur, symbolum edat, & ita si sit hostis vel socius facile agnoscat. Quare temporibus innotum civilium, & seditio-nū intestinarū, C. Marij symbolū fuit, Lar Deus; L. Syllae, Apollo Delphicus; C. Caesaris Iulij Venus genitrix. In vigilis etiam castren-sibus symbola id genus dari consueuerunt, vt Palma, Virtus, Victoria. Quae tamen praecipua ex vsu disciplinae militaris quotidie variari debent, ne hinc detur hostibus occasio insidiandi, & exploratores impunè versentur. Tertio idem sonatae collatio vel pecunia, qua plures in vnum conferunt ad epulas & conuiuia celebranda: quo sensu plerique viri eruditi etiam symbolum, & symbolam, vsurpant neutro & feminino generibus, & quibusdam rationibus confirmant, Symbolam dedi, apud Terentium, non Symbolum dedi,

esse legendum. Quarto, Symbolum nuptiarum annulum significat. Quinto, coniecturam seu iudicium, quo praenoscimus aliquem vel conicimus, vel obseruatione dignum putamus, quo sensu à res varias transferri testantur aetorum monumenta. Sexto, pro Principis nomismate sumitur. Septimo, pro argumento, seu etymē seu denique vaticinio aut notā quadam qua quidpiam occultatur, sed tamen docuis auribus intelligendum proponitur, quae sensu positremo nos Symbolum a Emblematis naturam accommodamus, & veluti ad finem nostrum huius Syntagmatis explanare conatur.

De Symboli Aegyptiaci.

OBSERVAMVS itaque sapientibus Aegyptiis symbola primum fuisse vsurpata illa, quae *ιερογλυφικὰ* nuncupabant, quibus suam raram illam quidem & inconditam sapientiam solis iis annitam esse volebant, qui ea se dignos praestarent. Ab ea enim confulto & prudenter hisce ingeniosos & eruditissimos, vt iam admonui, profanum vulgus arcebat: eosque modo arcana illa doctrinae reuera primae & arduae, castis beneque rotundis auribus preparatis animis excipi volebant. Insignis est apud Clementem Alexandrinum locus Strom. quo loco ait, Aegyptiis & Hebraeos symbolis vsos fuisse reconditos, vt sapientia diuini eos participes efficiere, qui rebus sacris initiati essent. Addit etiam nefas existimatum Platoni, cui qui minime purus esset, ad purum quidpiam attectandum accedere quam ob causam sacra vaticinia anigmatis reddita olim fuisse constat, nec vera mysteria ostendi solita, qui temere & impudenter accederent, sed qui primum purgati essent, seseque diligenter prepararent. Obseruat idem eos, qui

Ægyptiis docerentur, primum
dem arripuisse viam & ratio-
nem, quæ vocabatur. *ἡπισταλογε-
α*, id est ad epistolâs scribendas
parata methodus: alteram,
sacerdotes utebantur, id est
ἡπισταματεῖς: tertiam & postre-
mam *ἡπισταλογικὴν* nominabant,
est sacram quandam sculptu-
ram vel cælaturam: ex quibus ma-
ximè celebris fuit ea quæ *συμβολο-
γία* dicebatur. Longior esse, si
templâ Clementis vsurparem,
eadem panè sunt apud Orum
iacum. Sed vnum id dunta-
taxat. Omnes quotquot vetustis
scriptis mandarunt, tam Bar-
tholomæus quàm Græci, rerum principia
ulta esse voluerunt, & ipsam
causam (*τ' ἀληθείας*) ænigmatis, si-
militer, symbolis, & allegoricis qui-
dam figuris tradiderunt. Ea-
rum fuerit celebrata illa Græco-
rum oracula: quæ causa est cur
Pythius cognomen *λογίας* ac-
ceperit, eò quòd obscure ac obli-
tesponderet. Cum Clemente
polyhistorè vnâ coniungam
archum, qui disputatione
ἡπισταλογικὴ & *ἡπισταλογος* idem omni-
potens, inter quæ alia ostendit
veterum Ægyptiorum insti-
tum fuisse, vt ab iis legerentur
scripturæ, vel ex ordine sacerdotum,
eorum qui militiæ nomen da-
bant: eò quòd illi ob fortitudi-
nem, hi verò ob sapientiam magni
habebantur. Si quis è
regibus rex crearetur, statim se-
natoribus erudiendum dabat,
quæque sapientiæ particeps effi-
ciatur, eius inquam sapientiæ
fabulis pleraque occultabat,
obscuro quodam verborum
lucro veritatem complecter-
etur. Hæc eius verba: *ἄθως ἐγγύ-
θω ἡπισταλογικῶν, καὶ μετέχε τ' φιλοσο-
φικὰ κρυμμένα τὰ πολλὰ μύθοις
καὶ ἀμυδρὰς ἐμφάσεις τ' ἀληθείας
ἐμφάσεις ἐχέσθαι*. Quod certè ipsi
faciunt, cum Sphinges ad templo-

rum limina locant: innuunt enim
eam, quam de rebus sacris doctri-
nam profitentur, ea sapientia con-
sistere, quæ obscura sit, & inuolu-
cris quibusdam lateat.

De Pythagora symbolis.

CERTÈ antiqua illa Pythagoræ
symbola huius Philosophiæ vsum
non minimum præbuere; quæ
cum à Tyrtheniis (apud quod fuit
educatus, teste Plutarcho) aut ab
Ægyptiis, vt relatum est ab Iam-
blichio nobili Philosopho, accepis-
set, ita excoluit, vt magnam suæ
doctrinæ partem hisce mysteriis
occlusam esse voluerit. Tradit
enim idem Iamblichus, eos olim
designasse per nauis gubernato-
rem, supremum Deum, primum
motorem, & primam illam cau-
sam rerum omnium; vt ostende-
rent omnia Dei prouidentia cura-
que administrari: vt per mundi lu-
tum, materiam aptam ad gene-
randum, ipsumque corpus intelli-
gi volebant. Atqui & interdum
non alio symbolo Deum designa-
bant, quàm oculo depicto, cui &
baculum seu sceptrum substitue-
bant: quandoquidem Deus vnus
est, qui omnia videat, & penes
quem sit præcellens & regia di-
gnitas. Nonnulli tamen stantem
baculum ad aliud referunt, nem-
pe ad naturam diuinam *ἡπισταλογικὴν*
& *ἡπισταλογικὴν*, id est mutationi minimè
obnoxiam, & quæ nunquam la-
befactari aut imminui vllò vn-
quam pacto possit. Hanc Ægy-
ptiorum Philosophiam Chæremon
complexus est, vt & Orus Apollo
Niliacus: auxit Pythagoras, illu-
strarunt excellentes quidam Phi-
losophi, & scriptores nobiles Athe-
næus, Clemens & Cyrillus Alex-
andrini, Pausanias, Porphyrius,
Plinius, Appuleius, Plutarchus:
quamque nostra ætate panè inter-
mortuam magno labore ac indu-
stria, imò verò admirabili panè quæ-
diuino ingenio excitauit, suisque
perfecit numeris Pierius Valeria-

nus, magnis illis Hieroglyphicōn Commentariis. Cuius primæ sapientia: vsus, ne id dissimulare videat, retinuerunt multo ante Pythagoram Moses, Salomon, alique Hebræorum sapientes: sunt & qui de Chaldæorum symbolis ex Pielli commentariis, quibus magica oracula seu Chaldaica Zoroastres exequuntur, nonnulla posteris reliquerunt. Sic enim ex figura plantarum, florum, animalium, stellarum, rerumque aliarum pleraque inuoluebant, ut minimè putem commodius sapientia: veterum quaedam reliquias adnotata vsque tempora transmitti potuisse. Id verò si quis velit ostensum esse aliqua exemplorum farragine, statim colliget, pro fertilitatis symbolo Papauer vsurpatum, Cupressum pro morte, Oliuam signum pacis, Laurum & Hedera: ingenij semper virentis, Malum cotoneum connubij notam iisdem habitam fuisse, ut Satyrum vel Capram libidinis, Leonem terroris, iracundia:, dominatus: Solem anni, Lunam mensis, & cetera alia longè multa, quæ immenso labore parique doctrina idem Pierius executus est.

De Pythagoræ symbolis obiter quædam.

VERVM quia de Pythagoræ symbolis meminimus, placet quædam huc adijcere, quæ ad id argumenti genus fortassis conducant, quæque rerum antiquarum studiosi non auertentur. Fuit vnus ille Pythagoras, primus modestia: magister, & qui prior φιλοσόφος nomen sibi tribuit, quàm σοφῆ nomen sibi tribui, & qui ad sobrietatem, primum sapientia: omnis humanæ fundamentum, sui seculi homines reuocauit. Cuius Doctoris sanè præstantis, & omnium iudicio magi, sententia: præclaræ, quæ symbola vulgato verbo dicuntur, notis expressa subobscuris, placet obiter enarrare, & aliquo

interpretationis lumine insigniri.

Prius illud occurrit, NE DISGVSTARIS EX IIS QVIBVS ES NIGRA CAUDA. μη γίνεσθε μελανύραον, Melanuros ne gustato: I enim malum cum Gyraldo reddi: non ut Ficinus & Guarinus Veronensis: qui non aduertebant Melanuros esse ex genere piscium quod postremo Erasimus ex Plinio meminit. Simile fuit ænigmi Antiphonis Comici, à Melanuro & Mugile cauendum. Apud Latinos atrum nigrumque, pro malo & improbo accipi, alijs locis videtur commodius. Sunt ergo Melanuri, dolosi, fraudulentis, infideli, ij denique omnes qui aliquid in ore promptum habent, aliud pectore celant; sicuti etiam fallaces, præstigiatores, qui que calumnijs rem suam agunt aliorum dependio, etiamque interdum exitio. Suidas, & alij quidam à Melanuro abstinentum esse censent. Pythagoram scribit, causam reddidit occultio:rem, de qua hic nihil attinet dicere. Obseruandum adhuc non bene ab Erasmo præcipiam poni pro melanuro: est enim non rectè secutus interpret Laërtij: ut etiam in prouerbio, quitur Perca Melanurum.

Stateram ne transilias.] Sat erit mel admonuisse, vnus & eiusdem symboli, ut adagij sententiam prima quidem fronte generatim quæ tamen ad varios vsus & significatus traduci possit. Cypri Alexandrinus, Stateram, inquit transilato, hoc est, avarus ne es. Item & Athenæus qui hoc symbolo αλεονείξια, avaritiam sugendam esse censet, & æqualitatem sectandam. Sunt tamen qui precipi putent studijs in omni moderationem & temperantiam adhibendum: alij simpliciter ad pondera & mensuras referunt quæ iustæ debent esse: nos de his ni potius æquitate intelligi, vnde hoc tanquam ad reges principum

monitum generale, ut etiam
 es prouinciarum, aliisque
 es qui rempublicam admini-
 strant, ut legum seruata auctori-
 tate gerant, populisque sibi cõ-
 silijs iuste & legitime in officio
 utant. Nota est Iustitiæ pul-
 cherrima descriptio ex Carneadis libr.
 1. 4. *ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δίκαιος* apud Gell. 14.
 Ciceronis verba illa magnifica
 oratione pro Cluentia: *Legum
 interpretis magister: legum interpretes
 legum denique idcirco omnes ser-
 uamus, ut liberi esse possimus.* Sed
 hoc est veterum emblemata,
 Iustitiam & Nemesein ita pin-
 xerunt, ut stateram manu altera,
 modicum altera ostentaret: ni-
 si ut indicarent duo præstan-
 tia Iustitiæ munia, vnum qui-
 bus possumus in facultate suam
 retribueri; alterum vero in
 rebus facinorosis. Exempla
 sunt qui stateram transilierint
 non adducere Imperatorum
 nomina, & eorum qui non prin-
 cipum, sed pestes suæ reipublicæ
 fuerunt, ut Neronis, Domitiani, He-
 roclii, Caracallæ, Cambysis,
 & quæ nimis multorum; sed
 præcipue Iulii. Interea fuisse viros eru-
 dum Lilio Gregorio qui ex
 hoc symbolo duo fecerint,
 quæ deceptos lectione, in qua
 iugum, modò stateram le-
 uant. Nam apud Plutarchum
 in officio ita enunciatur, *παρὰ
 τὴν ἀρετὴν*: quo loco Saron
 in pro Zygon positam credit.
 Sed ne multa; *σάρκος*, ut
 Pollux explicat, est instrum-
 entum quo pauimenta & areæ
 metuntur, à verbo *σάριον*, *σαρῶν*.
 Ne vertendum fuit scopas non
 metendum; hoc est, ne simus
 in cunctis proni, ne leui
 causa à ratione abducamur.
 In carminibus aureis Pytha-
 goræ præcipitur, ob leue erratum
 non ad amico non esse succen-
 dendum. *μὴ ἔχθρας φιλεῖν καὶ ἀμαρ-
 τίας μικρὰς.* & quæ multa

καὶ ματριότητος ab alijs disputan-
 tur.

Chœnici ne infideles.] Chœnicem
 Clearchus hemerotropum nun-
 cupat, id est, diutnum cibum, &
 demensum, quod in dies alicui im-
 penditur. à recentioribus Latinis
 sportula & salarium. Rhemnius
 Fannius, aliique nonnulli, chœni-
 cem mensuram aiunt esse quater-
 ni sextarij: Qui quater assumptus
 fit Graio nomine Chœnix. Picus
 Mitandulanus in quadam oratio-
 ne sic exposuit, ut omnia nos ani-
 ma rationali metientes, ad men-
 suram & regulam cuncta diriga-
 mus. ait enim: Præcipit Pythago-
 ras, ne super modicum sedeamus,
 id est, rationalem partem, qua ani-
 ma cuncta metitur & examinat,
 ne otiosa desidia remittentes amit-
 tamus, sed rationis exercitatione
 ac regula & dirigamus assidue,
 & excitemus. Hæc ille. Itaque
 misero otio vita traducenda non
 est. sed id penitus excutiamus.
 Rectè Plautinus ille senex, Ado-
 lescentem cum sis, & cum est san-
 guis integer, rei tuæ quærendæ
 conuenit operam dare. Itèmque,
 Nimis homo nihili est qui piger
 est, nimisque id genus odi ego
 malè. *Vigilare decet hominem qui vult
 sua temporis conficere negotia: qui dor-
 mit libenter sine lucro & cum malo
 comest.* Monet itaque ne simus
 ἡμετέροις, sed exemplo formicæ fu-
 turis prospiciamus.

Ne cuius dextram.] Edochemur id
 noto versiculo,

Nec cuiò desisto, nec temerè incipio.

Ceterum potrigere, & dare dex-
 tram, est suppetias opemque ferre;
 dare manus, victum se fateri; ma-
 num iniicere, vim inferre; manus
 addere, deridere. Apud præcos si
 quid firmum & illibatam esse vel-
 lent, id dextra sanciebant, ut tra-
 dit Aurel. Probus. Accipiebant
 item dextram pro patte feliciore,
 religiosiore & sanctiore; & dex-
 trum pro felici & prospero, ut No-
 nius

nias retulit. Multus essem, & fortissimè nimis, si huc locus congererem de dextra porrecta, pro fidei sacramento: ad alia itaque veniendum.

Arctium annulum ne gestato.] Idem & Plutarchus, Flamines etiam Diales apud Romanos ea ratione utebantur peruiso & casto annulo. Plautinum illud symbolo huic quadrat, Liberæ sunt ædes, liber sum ego, liberè me uti volo. Adeo libertas res est inestimabilis, ut censent iuris auctores. Sanè annulum pro hieroglyphico poni feruntur, qualis est maritalis, constat ex veteribus. Nam etiam quantum etymo nominis annuli colligimus, deducitur ab *AN* particula quæ circum significat, ideoque compedum vel manicarum seu vinculum annulus notam habet. Ex hoc ergo Pythagoræi videntur monuisse cauendum, ne nos in eam seruitutem conijciamus, quæ dura sit & incommoda, qualis est connubij societas & quasi colligatio, duris implicita molestiis, sollicitudinum moribus, & quasi laqueis, à quibus nos expedire minimè possumus, postquam volentes iugum trahere cepimus.

Ignem ne gladio fodito.] Porphyrius ignem symbolum esse dicit naturæ, eamque ob rem in templis asseruari, capitaleque fuisse, si sacerdotes ignem ipsum extinguere passi essent: quo pacto apud Romanos, virgines Vestales, & apud Persas igni præficiantur: quæ de re alij, & Clemens non parum multa. Symbolum igitur ita placet explicare, diuinam naturam, hoc est, Deum immortalem, non gladio impetendum, hoc est, linguæ acumine & maledicentia. Plerique hoc significari dicunt, potentiorum iram non esse diuisi lacessendam, quod id non nisi communi, aut certè multorum periculo fieri possit. Etenim peri-

culosum est in eum scribere possit proscribere. Ex quo cum duceretur ad regem Antinum, reus flagitij capitalis, ducebant, hominem bono animo monebant, futurum esse ut solueretur cum ad regis occiperet: At, inquit ille, Cypro me crudem vultis apponi alludebat ad regem Iulium. Quod cum regi delatum esset, homini iussit interfici. Ita in suam pacem miser ille gladio ignem incauit. Quod de principibus dicitur, idem de alijs omnibus dicitur, neminem scilicet vel a vel factio lædendum, aut precandam quod iracundiam accitet. Nam & sapienter accepta à Solomone, moderatus se frangit iracundum animum, a rus furorem accessit. Et hoc dem symbolum vnum ex illis quæ Andocidæ Pythagore Græcis scriptoribus, non Pythagoræ ipsi ascribuntur. Politianus legit, *πῦρ σιδῆρου μὴ σκαλίειν*, ignem ferro ne foveato. Alii *μυχαίρα μὴ σκαλίειν*, ignem galea ne scalpito. Scio & alios esse uerbij sensus, ex quibus quæ ita obsecræ concepti, ut perdicere: quod ad morum cultum vel honestam doctrinam facis placet, & iis finibus nostra dia terminantur.

Cor ne edito.] Cicero de Belliphonte, vertit ex Homero *suum cor edens campis errabat*. Et Phocylides, apud ignem quem cor frustra non inuenit præcepit hoc versu, *μὴ δὲ μέγιστον πῦρ καθίστας μείζους φίλον ἢ τὸν*. quidem: nam præterquam tristitiarum moles, & cor edacium onus aduersam valentem & corpori infestam ad nec cogitationum quoque si liberam permittit esse ante. Non est igitur cor edendum, mul & sapere & valere cupi. Sunt etiam qui hoc sym-

Pythagoram fuisse affue-
quod cordis caro comesa,
natura non facilè concor-
r. Ex Cyrillo didicimus,
ora craticulam impositum,
& igne supposito, apud
ies significare iram futu-
e: quò i cor edendum vetuit
goras, eadem ratione cere-
non edendum vetuit, hoc
Græcè dicitur *πυθαγορείου*.
cerebrum ne mandito: quod
s exponitur de obliuione
la. Ex quo Apuleius ait:
nes sunt anxitis mentibus,
corporeibus, vira querula.
quidem & vetè: nam quor
mine sunt perturbatiões,
nant quasi prædones infe-
ruenti carnifices, qui nun-
on quiescere miferum ani-
permitterant. Ea ratione de
um conditione conquesti
philosophi longè multi. Sile-
m pronunciauit, optimum
sci, aut quàm ocysimè
duc referre possis Heracliti-
nas de hominum miseris,
is *περὶ ἀσπίδος* solitudines,
um & Philosophorum fa-
aculeos. Saluberrimum
hoc oraculum Pythagoræ
s, in quo bona pars Phi-
æ moralis occupatur, te-
h mordicus, vt quisque ne-
nemine sit se non parum
te, qui malis affectibus se-
legem indixerit. Sit ergo,
us monet, Lætus in præ-
imus, quò i vltra est, ode-
re, & amara læto tempe-
Nam & Chryssippus *νύκτω*
ον hominis appellat: ete:
tristatur & mœrore con-
quasi senescit miser, ma-
e & pallorem contrahit.
Galenus hoc vnum præ-
cutandam valetudinem, à
rioribus & à mœrore ani-
brahendum, eo quòd in-
bis afflicti sunt humana
fieri que interdum vt fan-

guis intra præcordia, quasi vi
quadam trusus, confestim extin-
guat insitum calorem, ex quo ca-
bes aut etiam mors consequatur.
Sed vt vult Iamblicus, cor i deo
& cerebrum mandii non permittit
Pythagoras, quòd quasi duo sunt
duces, & tanquam gradus sedes ve
viuendi & sapiendi. Quidam
etiam sunt qui symbolum id ad
amicos traducant, quibus non
esse obtestandum vel absentibus,
ratio ipsa suader. Amicum enim
& cor, & corculum, blandienti
caussa dicunt: vt que sine anima &
corde viui, sic sine amicitia com-
modè vita traduci non potest.

A faba abstinet.] Timycha Py-
thagorica, cum eam Dionysius
cogeret id mysterij patefacere, ipsa
arcanum ne proderet, mordicus
sibi linguam præscindens in fa-
ciem tyranni dicitur expulisse:
quod idem scribit Iamblicus &
Olympiodorus his serè verbis in
Platonis Phædone: Mulier, iu-
quir, Pythagorica coacta enun-
ciare cur fabam non comestet, di-
cit, *φάγομαι ἄν, ἢ ἔρωμαι ἄν*: rursus
coacta cum eisset, ait *ἔρωμαι ἄν, ἢ
φάγομαι ἄν*: & demum linguam sibi
abscidit, instrumentum scilicet &
loquendi, & gustandi. Tametsi
abditum est (inquam) fabæ my-
sterium: Antiochæus in iis quæ
de fabæ natura scripsit, ad Michaë-
lem Byzantium imperatorem, ait
fabas malum succum ferre, in-
somnia turbulenta facere, eam-
que ob rem Pythagoram fabis ab-
stinuisse. Idem Plinius memoriæ
tradidit. Heron 2. rei rusticæ ex
Geoponicis Didymi, idem cum
Suida & Plinio; sed dicit in faba-
rum flore auspiciam quoddam
lugubre reperiri. Horat. Serm. 2.
Saty. 6.

*O quando faba Pythagora cognata,
simulq;*

*Vulsa saty pingui ponentur oluscula
turdo?*

Origenes in eo quem ipse *εὐα-
γγε-*

σφαλῶν inſcriptis, Zaretham ait Chaldaū has afferre cauſas cur à fabis abſtinendum eſſet, quòd faba ſi macerata ad ſolem per aliquod tempore ſpatium dimittatur, ſeminis humani odorem contrahat. Clarius etiam hoc exemplum profert, quòd ea florente, vnà cū flore in olla circumlutata ſi concludatur, humoſque obruatur, & poſt aliquot dies effodiatur, pudendi muliebris effigiem habere reperietur, & mox etiam uerilicis capitis. Lucianus eo Dialogo, cui *βίον ἀράτης* nomen, illud præcipuè notat, ſi viridem fabam folliculo exuas, apparere virilibus genitalibus ſimilem: coctam autem ſi nocturno tempore ad lunam certo ſpatio dimiſeris, ſanguini perſimilem fieri. Acron, A faba, inquit, Pythagoras abſtinuit, quòd viridis in pyxide ætea ſeruata, vertitur in ſanguinem. Memoratur & illud Pythagoræ tributum apophthegma, qui rogatus quo tempore Veneti opera danda eſſet; Cūm te ipſe fieri debiliorem & imbecilliozem voles, inquit. Plutar. de inſtitutione liberorum, abſtinendum interpretatur à ſuffragiis, quæ per bicolores fabas vt plurimum ſeruntur: id quod & Athenienſes in primis feciſſe in principibus & magiſtratus ſortiendis, teſtis eſt Lucianus. Et *κικμοτῶν* apud Græcos pro uerbij vice dicitur in eum qui inde victitat, hoc eſt, in dandis præſtandiſque ſuffragiis, quaſi Latine dicas, Fabæ roſor. Scribit Pauſanias quòd Pheneutæ Arcadiæ populi, fabam ideo immundam & impuram exiſtimant, quòd cūm illic Proſerpinam quaerens dea Ceres diuertiffet, omnibus qui eam hoſpicio ſuſcepiffent legumina præbuit, præter fabas: quo argumento eam impuram eſſe agnouere, atque idcirco eam Pythagoras prohibuit. Marcellus Virgilius *κικμοῦς* oua eſt interpretatus,

cyamonque quaſi *κύνων*, facti & conceptum animalis intere maluit, ac ſi per ipſas fabas loſophus non mixtus ab animalis principio ſeminèque abſtineat innuat, quàm ab abſoluto & perfecto animali.

Cibum in matellam.] Amis Gvas in quo vrina & excrementa deponuntur. Symbolum ita dem interpretantur; ſordidum inhonestos homines non eſſe triendos. Sed placet interprete Plutarchi; non ſunt (vt etia ſacris præcipitur) inter ſuſcipiendæ margaritæ. Vt enim genda, & cultu perdiligenter paranda tellus, antequam ſemen mandeſ: ita non niſi purèque præparatis animi ſtrina honeſta committenda. Quorſum enim Horatius? *ne libe puro peſſore verba puer.* idem ipſum uerbis aliis in Clementis 2. Pædagogii: *ἑδαιλό γδ τῷ ἁγίον μελιώδαι ὄσπον εἰκός.*

Ad finem ubi perueneris, ne uertare.] Sic Suidas; *ἀποδημιεὶ πῆς ὄρεος ἀνεπιπρεωλείν.* E nymus ſic enunciat: Cūm cūctus fueris, ne redeas. exilium enim Pythagoram animorum mortalitatem oſtendiſſe, nequaquam *μετεμψύχων* aut *πενεσίαν* ſignificat. Monebat in non eſſe vitam expetendam mortem, vt Hieronymus ex Plutar. de liber. educand. cūriendum eſt, inquit, & vitæ num in proximo eſſe uide id æquo ferre animo debet Suidas vetò, Cūm petegit eſt in finibus, non retroſſum; vel, quod idem fert, Diogenem, in finibus peregrini non redeundum, hoc eſt, concupiſcentiis & deſideriis ſata iam vitæ ratione, viuere eſſe, neque iis quidem uoluntatibus, nec illecebris, quibus Alio pro uerbio dicitur, à c.

ad metam. Sic ergo composita vitæ ratio est, ut cum iam bona pars transacta sit, non fiat nos ad pueritiam redeundi, sed vanumque desiderium; sed & naturæ pareamus, & naturam omnem spem ab animo bellamus; in hoc ne quidem spes nisi quod liceat.

[*peris impari numero.*] Ea ratio, ut id obiter, quidam putant, magorani abstinendum iussisse a pisce, quod per eam ternio numeri mysterium coleret. Publicus tamen Pythagoram ait illi ex ternario numero factasse, propter tripodem, ut ait, tri ex sententia. Et Theon Saur-Platonicus, ternarium numerum in libaminibus ea causa solitari abhiberi fuisse, quod primus inter numeros dicitur omnia.

Multa de ternario numero les ad initiū Timæi Platonis, ssum apud auctores veteres, [*publicam viam ne ambules.*] Sic Apollodorus retulit *φεύγει τὰς βίας*, fugiendas vias publicas, publicis viis deflectendum. Sensus: Populares vias fuge, pericula vadito. Politian. Re-viam declinato, per semitas ditor. Id traduci placet Gy- ad vitam cenobitarum; bene, ipse viderit. Quidam literam à Philosopho desum- volunt fuisse, de qua multa. Huc pertinet Evangelij scriptum, NE IN VIAM GEN- ABIERITIS.

[*anti onus auxiliare.*] Alij legunt *συνθευρεῖν, μὴ ὄσωναι*. Ficinus sic: viro qui pondus auxiliare, non tamen cum penas. Sententia hæc est, quidam tollendum onus, simul tamen deponendum. In symbolum dici potest, qui aliquod vitæ sanctioris in- professi, ad laxiorem de- viuendi normam, seu li- m verius, contulerint.

Olympiodor. in Platonis Phædo- ne ita legit *μὴ ἀποπθίνας, ἀλλὰ συν- επιπθίνας βάρη*: non deponenda, sed vna subeunda onera. quod ipse ita exponit: simul in vita ope- randum, non autem contra fa- ciendum, hoc est *συμπράττειν τῆ ζαῖ, ἐκ ἀντιπράττειν*. cum eo sentit Cyrillus: Non oportet (inquit) cooperari cuiquam ad ignavianam; sed ad virtutes & labores. Idem Plurarc. Symposiacis.

[*Olla vestigium in cinere confunde.*] Post inimicitias iræ meminisse malorum est, ait ille. Sic habet Prophetæ vaticinium, Olla igne & carbonibus succensa, hoc est, cor plenum curis & sollicitudinibus. Olla pro corde, cinis pro pœnitentia interdum sumitur à sacris doctoribus.

[*Vnguium, criniumque praefragmina vrina non iusspergenda.*] Quid verò dicas, si non calcaudam, nec penitus negligendam rerum externarum curam suo hoc symbolo docuit Pythagoras? Ideo, scribit Iamblicus, in die festo nec vngues secari, neque comas tonderi volebat. At contrarius est symboli sensus, si (vt Ficinus transtulit) enuncietur, capillorum & vnguium superfluitates postquam abscideris, pessunda: ac si innuat de externis minimè curandum. Theodoretus capillos mortalitatis habere symbolum dicit; mortui enim sunt, nec doloris sensum habent.

[*Quæ unci sunt vnguibus non nutrienda.*] Monemur hoc symbolo, vt rapaces homines fugiamus, néve inter familiares & domesticos habeamus: quoniam rapiendi desiderio, insatiabilique auiditate omnia confundunt & conturbant. quod præcipuè in aulis principum est videre, & quibus terè huiusmodi rei familiaris magistri præficiuntur de industria, qui amplius aliquid concedere & conseruare dominis ostentant, vt eo am- plius

plius ipso rapiant & furentur. Vnguicuruia igitur non nutrienda, nec domi habenda. Alij verò significari volunt omnem rapacitatem è ciuitate exterminandam esse, quod & sensit Æschylus, qui leonis catuluni non esse alendum in Repub. scripsit.

Οὐ γὰρ λέοντος σκύμνον ἐν πόλει
τρέφει,

Μάλιστα μὲν λέοντα μὴ πόλει
τρέφει,

Ἦν δὲ ἐκδοφῆ τις τοῖς βόωσις
ὑπηρετεῖν.

*Catulum leonis aere in urbe non
nutrit.*

*Sed magis cauendum ne leonem nu-
trias,*

*Quem qui educarit, eius & mores
ferat.*

Quod de Alcibiade Poëta intellexit tum temporis adolescente in primis factioso, rerumque nouarum appetente.

Aduersus solem ne mingas.] Vsu comprobatum est, cum in disciplinis reliquis, nedum in prima re litteraria, non multum profecturum, qui manifestæ veritati contumax repugnat. Sol pro deo interdum accipitur. Ergo aduersus diuinitatem loquendum non est. Apud Hebræos is loquendi mos est, vt aliquid contra solem fieri dicant, quod in conspicuo & aperto fiat, vt est apud Mosem.

Hirundinem sub eodem tecto ne habeto.] Apud varios scriptores varia est huius symboli explicatio, domesticas hirundines ne habeto, ne domi patere hirundines. D. Hieronymus reddit, hirundinem in domo non suscipiendam: alius, sub eodem tecto hirundinem ne habeto. Marcus Ficinus, hirundinem domi ne suscipias, ὁμορφώσις enim est eiusdem vel recti vel culminis. Significatur admittendos non esse in contubernium amicos illos fucatos qui sui compendij causa colant amicitiam. Auctor ad Herennium: Vt hirundines æstiuo

tempore præstò sunt, frigore decedunt; ita falsi amici, se vitæ tempore adsunt; simula fortuna immutata est, deus omnes. Alij tamen de garrulo & suspicacibus dici malunt. spectat illud Horatij, *Percursum fugito, nam garrulus idem* Alexander Myndius, & Dion Heliopolites, hirundinem inanis malum significare prouertunt: vt non temerè videatur Pythagoras hirundinum consuetudinem vitandam præcepisse.

Stragula semper circumuoluta.] Nere Pythagoram crediderit tuius, ait Gyraldus, vt parati ad expediti semper simus, quæ in procinctu, tanquam peribituri, nam & in castris, cum grandum est, omnia conuoluta habere, & colligata, conuoluta solemus. Ad animum tamen ferri potest, ac si ab hac morte sit migrandum, ne nos itatos mors offendat. Quasi moneat, cum non firmam habitabilem mansionem habeas & varij plerumque casus inueniant atque impendant, vt per semper simus, quocumque rerum peregrinandum sit, sed mutanda: nosque in nobis omnia nostra posita habere, nescque fortunæ casus longè te inferiores esse ducere debemus tales esse, quales qui sua secum bona omnia in tria direptione ferre assueverunt.

In annulo, Dei figuram.] In annulo Dei imaginem ne circumferas, enim Iamblicus explicat, ἐν ἀννύλῳ θεοῦ εἰκόνα μὴ περιφέρειν, ea ratione ne polluarur. Cydeorum imagines, inquit, ne in annulis: in hanc sententiam significationem, de diis ne diuulges. Sed Cælius Rhodius sic interpretatur, non esse in annulo, quæ imago Dei est, sanctam in corpus, quo planus annulus gemma, animæ vitæ

neti videtur, nec mancipandam. Sed, ut Gyalduſus ait, ſymbolum os monet, ne in delictis & propa- alo Dei eſſigiem ac memoriam habeamus: nam non temere, & algò Dei nomen pronunciandum ebrais, nobis que: oportet ab- um & arcana eſſe oportet diui- myſteria.

Sellam oleo ne abſterſeris.] Quidam tant, nos moneri vt amicorum nnia ita curemus atque propria: que blandis verbis, & ſermon- im ſuoco placeamus, ſed veri ſtu- o: ſedes enim amicitia veritas, non aduſatio. Quid ſi nos interpretemur, vt θάλασσαν pro ſono & cathedra, vt Latini ſem & ſellã pro ſolio & tribunali, eſt, pro imperio & magiſtratu ſcipiunt. Oleum pro aſſentati- onem, vt & pro fictis ſermonibus pòque: vt illud Dauidis, Oleum caroris non pingue faciet car- meum; & Pro. oleum ore e, de aſſentatione blandien- n dici videtur, & oleum ferre- uriculam.

oroſum ne carpiſo.] Cyrillus, Hie- ymus, alii que tradunt, Pytha- am eo ſymbolo monuiſſe diſ- los, ne vrbium & ciuitatum uibus eos eſſe conſingeret, le- deſcreta que contemnerent, ne- iolarent, ſed ea cuſtodirent ac olata ſeruarent: ne ve magi- us principes que vrbium, qui odie per coronarum & dia- atum inſignia ſignificatur, ſſendo prouocarent. Id quod hriſtianiſ legibus præcipitur. arus rectiſſimè dixit, legem ium eſſe dominam, cui vt parendum, & Ariſtoteles alii- multi præceperunt: qua ra- e Plato minatur excidium ei- ati, in qua non lex magiſtra- ſed legi magiſtratus præſue- Mitto præclaram diſputa- am Dionis Chryſoſtomi de- as: tantum admonco, coro-

nam pro regio ſaſtiglio, ipſa que eadè nomophylacia multos ſane auctores adnotaiſſe, quorum ra- tiones, quia ſatis celebratas exilli- mo, hic non recito.

Quæ ceciderunt ne colligito.] Id & ſuperſtitioſe nodie à quibusdam obſeruati monuit Gyalduſus, quem tamen morem ſi adanimum, & animi cibum conuertamus, nihil ſuperſtitionis erit metuendum. Saldas huius meminit, ad hunc modum, τὰ πτωχὰ ὄντα ὑπὸ τῆς πρὸ- πωχῆς μὴ ἀναρπείτω, & eadem ſer- me quæ Diogenes aſſert. Sunt & qui ſic efferunt, μὴ γίνωσκῶν ἀπὸ- πτωχὸς τῆς πρὸ πωχῆς κερταριον, id eſt, ne guſtato quæcumque in menſa deciderint. Sunt qui paulo populariùs explicant, quæ decide- runt, ne tollito: hoc eſt, non decet quemquam ſuarum rerum eſſe auidioſum, vt etiam vilem ſeſe de- mittat ob aſſem, quos Horatius ait. Nil quiſ malit ad ſuorum mortem referre, quos ardentius appetere, vel requirere, præter hu- mani iudicij modum eſt. Video & qui non male ad lites accommodent, quas ſemel extinctas, non oportet reuiuſcere, vt Iuſi con- ſulti aſſeuerant.

A gallò candido abſtineas.] Laërtius & Saldas ſcribunt, gallum album non attingendum, quò Houi ſacer ſit, & Lunæ, atque horarum nunci- us & diei. Meminit 4. Sympòſ. Plat. ſed cauſam non aſſert. Scri- bit Pauſanias in Laconicis, in Me- thana ad Iſthmum vrbe, cuius contra Africum vineis ſtoteſcenti- bus ac germinantibus inſeſtum, galli pennis albis ac niueis reme- dio uſos fuiſſe, quem gallum ho- mines in diuerſa trahentes diſcer- pebant, per vineas diſcurrentes, demum in eundem locum redeun- tes, vbi diſcerperant gallum ſepe- liebant. Diuerſi hi ſperere à Py- thagoræ inſtitutis, quem tradunt gallum album adeò amaſſe, vt ſi quem videret, frãtliſ germani lo- ce ſa-

co salutaret, & apud se haberet: suis tamen sectatoribus qui politici dicti sunt, permisisse ait Iamblicus, vt gallum, agnum, & alia quædam paullo antè nata, præter vitulum, rectè sacrificarent. Idem ferè Suidas.

Panem ne frangito.] Plerique sic interpretantur, vt dicant, hominis vitam distrabendam & consumendam non esse, ea scilicet ratione quòd panis sit humanæ vitæ subsidium. Alij verò ita, vt ad concordiam & communionem conseruandam inducamus. Nam vt ex multis granis vnus panis conficitur, sic ex multorum voluntate & consensu communio & concordia conflatur: quibus ita pacæ res crescunt, vt contrà maximæ dilabantur. Ab ea Pythagorea superstitione Christiani sunt alieni maximè, quorum religio in fractione panis præcipuè sita est ex Dominico instituto, hoc est, Christi seruatoris, quo Deus sese verè ipsum nobis exhibet. Apud Plut. Symp. Laciis Tyrocheus eos Pythagoreos reprehendit, qui in amicorum sociorumque cœnis panem non frangebant. Apud Q. Curtium cùm Alexander Macedo Roxanis amore captus, eam vxorem duceret, in medio cupiditatis ardore iussit afferri patti more panem: quod erat apud Macedones sanctissimum conuictorum pignus: quem panem diuisum gladio vterque libabat, Credo (inquit Curtius): os qui gentis mores condiderit parco & parabili victu ostendere voluisse iungentibus opes, quantulo contenti esse deberent.

Salem apponito.] Quia sal à putrefactione seruat omnia, & ex purissimis liquidissimisque constat rebus, aqua maique, pro amicitia symbolo sale vsi veteres Pythagoræi. Huic symbolo non nihil congruit Prouerb. Salem & mensam ne præterito. nam sal &

mensa amicitia sancitur, vt ex sequentibus intelligitur. Antiqui salem apponebant in conuiuio hospitibus ante alios cibos, quæ amicitia firmitas significabatur vel quia conseruat & producit eorū multarum corpora, vel quia e aquis multis & fustilibus sal cogitur, & in solidum quid & vnus coalescit: ita ex diuerso conuenientes animi coniunguntur. Sui qui hoc symbolo iustitiam significari putent: nem sal, inquit nota modestia, quoniam in cibus hominis admittitur, nec plus minus nec minimus, nam vtrumque respicitur. Sed & salem mystici sapientiam prudentiamque legimus: itaque dices in communi sermone, omnibus in tebus sale adhibendum. Et faceto mordaque lepore quodam dicta, sale & sales nostri sæpe dixere. Quæ & pro acrimonia sal ponitur, oleum pro mollitia. Scribitur Platone, salem diuinis tebus maxime conuenire: idcirco ab Homero diuinus sal appellatur: quod Hebræis Plato accepisse videt potest, apud quos Moses omnia quæ in sacrificio offeruntur, sal condiri præcipit, cùm ait, *כי כל דבארזתו תוסיף מלח*. Euangelica hystoria, sed alio sermo dicitur, Omnis vitima saliet: Apud gentes ad placandos deos sal apponebatur. Ouid. in Fastis

*Antè deus homines quod consilia
valeret,*

*Far erat, & puri lucida mensa
salu.*

In via ne feces ligna.] Via, vitæ humanæ cutsum, & lignum, fides tem animum, etiam in sacris litteris videmus significare. Malum tamen nos moneri, ne publica, quæ sunt vniuersitatis, turbemus velimus. Ad eam tem temeritas, quid in loco publico, & similia Prætoris interdicta.

Ne libes diis, &c.] Solomo, maximus & sapiens, vineam

lectum, hominis stulti vitam intelligit, quæ sine doctrina est bonusque actionibus. Et id non vni Pythagoræ fuit præceptum, sed & triquorum legibus cautum, ut meminit Plinius. Seruius Maurus in sacris dici ait, ut is furore corripiatur qui de vino sacrificauerit uod de vitibus esset impuratis. Romani etiam Iouis sacerdotem (ut ait Plutarch.) sub vitem ingredi noluerant, quod eum scilicet ebrium fieri non deceret.

Ne sacrificatio sine farina.] Hoc est, et mundi ac mente candida, & purgata conscientia, probè que christiana, Deo sacrificemus. Itaque cæcæ gentes mola, quæ ex farina & oleo conficiebatur, victimarum capita, antequam mactarent, insperere solebant. Et Hebræi eadem causa, ut conijcimus, sua pleaque sacrificia, farina & oleo conspersa Deo offerre consueuerant, ut patet apud Mosem, Philonem, Iosephum.

Adorato circumactus.] Vertigine quis adorato. Plutarch. videtur hoc adscribere Numæ, non Pythagoræ, qui & multa scitu digna de vertigine in sacris affert. Aiunt hoc symbolo quidam eruditi, prudentiam circa diuinæ preces soluisse indicare Pythagoram, ne nos videlicet iure retorqueri posset, Nescitis quid peratis. Scio ac de re multa, scitūque digna posse huc consertis: sed quia Theologorum veriū, quàm philologorum sum est, ad alia facio transiim.

Adoraturi sedent.] Exponitur hoc: Oportere certa vota concipere, & in his quæ optima fuerint perseverare. Id dictum eâ ratione, quod sedentes meliorem pacationemque animum assequi existimant; (nam sedendo & quiescendo animus melior fit, teste Philosopho) eâque causa rectius de re uaque censere. Ergo iudicem, quæ sententiâ est dicturus, pro-

tribunali sedere, tanquam deo sacra sit facturus, legibus cautum est.

Surgens è lecto, &c.] Erasmus hic fallitur, qui putat idem esse hoc prouerbiū, Stragula semper conuoluta habet, cum hoc; E lecto surgens, ipsa conturbat stragula. Plutarch. Symp. hoc ait pertinere ad pudorem thalami & reuerentiâ, quàm lectam & illibatam esse oportet. Sic Gyrald. Surgens è lecto, stragula explicato, exponit, somno mortalis huius vitæ erige te ad diuinam lucem, & ad celestium, diuinarumque rerum contemplationem: corporeos sensus deserto, & perinde corporis vestigium & stragula confundito: hoc est, ne ad momentanea & mortalia, sensuque obnoxia respexeris, eorumve memineris. Non poterit ergo rectè philosophari, qui fluxarum rerum curam non abiecerit. Nam & facti interpretes per lectum, seu cubile, carnis voluptates interpretantur: quod & poëtæ secuti, lectum seruare putum castumque, lectum non polluere, lectum scdare dicunt.

A piscibus abstinere.] Quo loco dicit, nullum piscem idoneum ad sacrificium, de Aegyptiis intelligendum: nam & apud gentes quasdam veteres de thynno & anguilla rem sacram faciebant, quod pluribus ostendit Athenæus in 7. & M. Varro lib. 3. de re rust. de certis piscibus rem sacram fieri apud Lydios scribit. Non tamen existimandum est, omni genere piscium Hebræos abstinuisse, quippe qui tantum vesci iis prohibiti essent qui pinnulis & squamis carerent, ut est apud Mosem. Sane præter Aegyptios, & Syros abstinuisse piscium usum legimus. Itaque apud eos Atergatis dea colebatur, quæ sic dicebatur, quia sine pisce esset, quippe Syrorum lingua, Ater priuatiua est dictio, & Gatis piscem significat. Homerus

etiam videtur abſtinentiam piſcium aſſerere, quòd nuſquam ſuo carmine, piſcium eſum oſtenderet: quod idem Plutarch. meminit. Meleager tamen Gadadeus ἐν χάριτι tradit, Homerum, cum Syrus eſſet, iuxta patrium morem feciſſe ut priſci illi heroës piſcibus abſtinerent. Sed potuit ea quoque ratione Pythagoræ piſcium uſum interdicare voluiſſe, quòd fortaiſſe ab Hebræis didiciſſet, piſces ignobiliffima eſſe animalia. Tradit enim Philo in ſua κοſμοποιία, inter animalia primos eſſe creatos piſces, quia videlicet eorum ſit anima ignobiliffima, ut hominis eſt acutiſſima: quæ autem amborum eſt intermedia, terreſtribus & volucribus data eſt: magis enim hæc ſenſilis quàm in piſcibus: hebetior verò quàm in hominibus. Ergo inter animantes, Deus piſces primos condidit, magis corporis ſubſtantię, quàm animæ participes, & quodammodo animalia & non animalia, mobilia inanima, atque ad ipſam ſolam corporis conſeruationem Deus illis indidit ſpiritum animale, ſeu (ut dicitur) ſal carnibus inſpergitur ne facile putreſcant. Vide Plutarch. περὶ ἀρχοφαγίας, & H. Steph. ibidem.

Vnde proſectus Stemmaturum uſus.

Ex quo factum eſſe conſtat, ut ſapientes quique poſtiori inuentioni huic tam ingenioſæ multum ornamentum adiecerint ſuis tum libris, tum diſputationibus: ſic etiam permulti nobiles & generoſi, virique principes, qui bellicis olim negotiis præſecti ſunt, ut etiam hodie, qui eundem dignitatis gradum obtinent, quò ſui nominis atque familiæ ſplendorem quam latiſſime propagarent, ſtemmata quædam & ſymbola ſibi uſurparunt. Et certè omnibus præne gentibus in more poſitum fuit, ut ſpeciale aliquod ſignum militare haberent, quo facilius co-

gi poſſent, & in vnum conuocati locum milites, qui vel ſpatiſi vel fuſi extra caſtra eſſent. Occurrit mihi quòd Diodorus Siculus 1. Βιβλιοθ. retulit, quo loco initium cuiuſmodi ſchematum videtur repetere à temporibus Oſtridis, his planè verbis: τὸ δ' οὖν Ο'σίριδι σωισσακτιῦδα δὺο λίγχιον ὑπὲς Ἀ'ντιόπι κρι Μακαρόνα διαφέρεται ἀνδρεία ἀμφοτέρως χηρῶσάδαι τῆς ὀπισημοτάτης ὀπις δὸτὶ πῖων ζῶον ἐκ ἀνοικείων τῆ ἀπὲ ἀυτῆς ὀπιτυμῖα. Pindarus enim teſtis eſt Amphitaurum in expeditione Thebana pictum draconem in clypeo circumtuliffe: Staius Capaneum hydræ Polnicem Sphingis imagine, uſos in ſcutis fuiſſe. In bello Troiano Agamemnon pictum habebat in ſcuto Leonem unà cum epigrammate, ἔτος κῆρ φέρεσθαι βεβλῆν Ulyſes delphinem: Typhonem Hippomedon ore fumos eſſantem: Perſeus Meduſæ vel Gorgonis caput. Virgilius 7. Æneid. ad finem, graphicè nobis exhibet arma Turni picturis elegantibus & ingenioſis conſpicua, his omnino verbis:

Ipſe inter primos præſtanti corpore Turnus

Virtutis arma tenens, & toto verberice ſupra eſt:

Cui triplici crinita ſuba galea alta Chimæram

Suſtinet, Aethnaos effluantem faucibus ignes.

At laeuem clypeum ſublatis cornibus Io

Auro inſignibat, iam ſetiſ obſita, iam bos,

(Argumentum ingens) & euſto virginis Argus,

Celataque amnem fundens pater Inachus urna.

Et Romanis in more poſitum olim poſtes ſpoliis hoſtium exornare. Verba hæc Polybij: ἐν ταῖς δικταῖς κατὰ τοῦ ἐπιφανεῖς ἀπὸ τῶν πειθῶσι τὰ σῶμα. Virgil. 2. Æneid.

Barbaris poſtes auro ſpoliisq; ſuperbi, Muſæque

*Multaque præterea sacris in possibua
arma;*

*Captivi pendent currus, euruoque
secures,*

*Et cruxa capitum, & portarum ingen-
tia claustra,*

*Spiculaque, clypeique, ereptaque vo-
stra carinu.*

eque enim dubium potest esse
tin & ceteri Nobiles suæ insignia
nilix, seu symbola quædam
propria sibi vendicant. Homerus
ter 8. *Æneid.* id minimè sibi
etermittendum putauit, cum
urni auxiliare copias memorat,
orum hominum arma signaque
igenter & studiosè persecutus
Cimbrorum & Teutonum
illo illo horribili, quod in Mario
archus describit, id memoria
gnum notat, eos populos, quan-
am immanitate barbaros, suis
peltis, scuris, aliisque id genus
licis instrumentis, non modò
orem armorum habuisse, sed
depictas feratum imagines.
Innulli putant Marium pri-
m Aquila pro schemate vsus,
præter ceteros testis occurrit
l. Maxim. Primis enim imperij
mani temporibus, in expedi-
nibus bellicis cum educenda
et acies, aut etiam manus con-
endæ, pro signo, sæni manipu-
vtebantur: vnde legiones ma-
ulantes primò appellatas esse
listat. Sed cum incrementum
quod cepisset imperium, signa
sibi finxerunt, qualia fueret
oi, Equi, Capri, Minotauri, pro
io Principum arbitrio, qui
ritibus præficiantur. Sed ut
elemum Aquila vsurpati cæpta
pro publico & perpetuo impe-
Romani symbolo; sic vsus in-
ait, ut quæcunque legio distin-
in insignium notas haberet.
quid posteris ita transmissum est,
ius rei memoria, quanquam
ga temporum intercapedine,
goque spatio, & pænè verusta-
obliuione demersa, scriptorum

beneficio tamen nondum inter-
mori potuerit. Dio tradit in Pom-
peij Magni annulo expressa fuisse
trophæa tria, ut antè idem Sylla
dictator fieri sibi curarat. Plutar-
chus verò ait in eo summi pretij
lapillo, qui Pompeij fuit, qui que
post mortem eius, Cæsarem coë-
git ad lachrymas, Leonis conspi-
cuam fuisse imaginem ensem te-
nentis. Quod genus doctrinæ re-
conditoris quamquam plerique
ludicrum esse censent, ausim ta-
men dicere id sapientibus olim
hominibus familiare habitum pro
certo constare: quod declarant
erudita & literata illa symposia:
quo maximè nomine Principibus
digna videri debet ea exercitatio,
quos si verè Principes agant, lite-
ratis colloquiis suas epulas con-
dire par est: non ut inertes quidam
aulici, & (quod dicebat ille) arie-
tes in aureo vellere, qui lapillis &
tesseris, qui cubis & foliorum lu-
su non modò totos dies terunt, in
quibus luditur quidem, sed inte-
rea permultum otij & pecunia-
rum impenditur, multoque plus
temporis infumitur, quàm neces-
se esset; cum in ea symbolorum
doctrina exercenda, & liberis ho-
minibus digna cognitione, non
mediocri vtilitas capiatur, inge-
nium intendatur, iudicium au-
geatur, exerceatur memoria, miri-
fica oblectatio capiatur. Sed hæc
missa faciamus. Quàm enim su-
perioribus anteaactis seculis hic
symbolorum vsus magnis quibus-
dam viris artiferit, exemplis innu-
merabilibus testatum habemus:
Quia id antiquarij & studioſi lon-
gè antè, & hoc nostro seculo dili-
genter obseruatum in quibusdam
prætorum temporum numisma-
tis æreis & argenteis, tum saxi &
ædificiis, longa seculorum caligi-
ne, & quasi senio ferè omninò
collapsis, ex quibus illorum veter-
um hominum studium agnos-
cunt in obseruandis familiis, vel

gēntis alicuius stemmatis, aut effingendis iis quæ ipsi suo arbitratu conceperant, quæque vel multis, vel certè paucis, & quidem eruditis atque ingeniosis proposita esse cupiebant. Siquidem, ut è multis pauca sublegam, Alexander Magnus Serpentis imagine usus est, quod se à Ioue Ammone patre sub forma serpentis esse natum credi vellet. Augustus Cæsar magnam sui animi moderatorem, alienumque ab omni temeritate iudicium, id est maturitatem in rebus gerendis ostensurus, in altera nudi autem parte, quod eudendum ea maximè causa iusserat, Papilionem unà cum fluuiatili Cancro cælari voluit; altero quidem tarditatem, altero verò celeritatem intelligebat. Eundem & Sphragidis imaginem in sigillo seu sphragidio sumpsisse memorant: quo plerique coniciunt eum designasse suam in rebus obscuris illustrandis, & consuecendis negotiis alioqui perplexis admirabilem solertiam, quod tamen signum cōmutauit Republ. primùm composita, & imagine Alexandri Magni postea fecit usus, fortasse ut Monarchiam, qua se dignum putabat, intelligeret: quàm ubi magna, planeque inaudita felicitate consecutus est, non alia delectatus est imagine quàm sua. Mæcenas eques Augusto familiarissimus, Ranam usurpauit, fortasse Scythiam, ut quibusdam placet, ad arcani fidem, quam vnice obseruabat ille, designandam. Titus Vespasianus Augustum à mulatus, proprium sibi ac peculiare schema vel symbolum habuit, quo maturandum esse præcipiebat, Delphinum anchoræ alligatum. Narratur historiis Ecclesiasticis, & D. Hieronymi Commentariis, litteram Hebraicam טאυ, salutis fuisse olim signum etiam Paganis ipsis habitum, quod parietibus templi Serapidis passim visum fuit. Nul-

lus est ex nostris, quin audierit aut legerit memorabilem illam Constantiniani Magni expeditionem aduersus Maxentium, qua maximè signis militaribus signum Dominicæ Crucis tum primùm cepit. Et certè Crux, merito pro salutis nota usurpari cœpta est quod T literæ, quod fuit olim ab solutionis signum, videatur respondere, si picturam & lineas spectes.

Quid enim, ut externa illa quæ innumerabilia sunt, transiliam, ut quæ leguntur de Atheniensium Noctua, Persarum Aquila aurea vel Solis effigie, aut igni sacro Thebanorum Sphinge, Osiridis Canè, Cyri Gallo aureo, & aliis etiam pluribus, de quibus fidem scriptores faciunt? Sed nescio quo modo nos magis delectant & afficiunt domestica, ut est Nauis illa, quam pro stemmate habuerunt Franci veteres, sicuti Sidonius Apollinarius & Panegyristes ille Pacatum testantur: quod idem signum Parisiorum esse adhuc aperte videmus: ut tria illa Repagula rubea seu veda, quibus in publico stemmate Burgundiones vsi sunt; & Vrsi, quibus Heluetij: ut Leone quibus Germani quidam duces, ut Igniarium unà cum silice, quæ equites illi torquati, qui à Gundogo duce primùm instituti sunt: longum enim esset in singulis inmorari. & ad ea omnia explanationes adicere. Quid, inquam nunc memorem veterum illorum Gallorum stemmata & insignia quæ sibi vel ingeniosi finxerunt aut aliqua nati sunt occasione vel tanquam hæreditario iure posteris usurparunt? Quia tamen multus essem, imò verò fortassis nimis in ea rerum veterum commemoratione, quas subinde fatæ cogimur longa verustatis oblivione nobis pænè deletas & obteratas: facilius videtur, me quidem iudicio, in iis pedem,

aliquat, figere, quæ non tam
 rificorum hominum libris, quàm
 so nostrorum patrum, & qui-
 em huius ætatis hominum ex-
 mpla, planè attinguntur. Itaque
 pater publicum & solenne im-
 perij Germanici stemma, quod
 Carolus quintus superioribus an-
 nis pro imperatorio iure habuit,
 symbolum etiam peculiare sibi
 indicauit, duas Herculis Colum-
 nas, vnà cum symboli anima
 LÆTERIVS: Lodoicus XII. ante-
 quam ad regnum euectus esset,
 iqua ratione Histricem, quem
 orcum spicem vulgus appellat:
 ranciscus I. felicis memoriæ
 rinceps, tria lilia, quibus alij Re-
 gis nota vsque tuerunt vsi ad
 æc nostra vsque tempora, & Sa-
 mandram aliqua causa pro-
 iam sibi fecit. De Salamandra
 ranciscus I. hoc placet adijcere,
 od pauci, aut nulli ex scriptoris-
 as attigerunt vel ex nostris, alio-
 ni curiosis, & eruditis: forte quia
 usum Principis assequi non pō-
 erint, aut quia noluerint tene-
 as amores, quibus ille delectatus
 tur impensius, suis celebrare
 mmentarijs. Accepimus enim
 oatribus, principem reuera maxi-
 um, à quibusdam familiaribus
 on semel monitum, abstineret ab
 u amorum nimio, opposuissẽ
 onfultoribus alioqui bonis suam
 lamandram, quæ (seu saxum,
 u animal sit, non est hoc loco
 zartere) coniecta in focum eripi-
 ntem, dicitur algore suo flamas
 as restringere. Ad altiorem
 men sensum traxit Salamandram
 am regiam auctor distichi,
 od litteris autis exscriptum vi-
 mus in regia Callistoës, id est,
 l saltum Fontis aquæ bellæ, his
 minò numeris,

*Vrsus atrox, aquilæq; leues, & corollis
 anguis,*

Cesserant flammæ iam Salamandra sua.

Celebratur Francisci victoria de

Heluetiis, quorum symbolum
 vrsus, quod & in numismatis ip-
 sotum videre est: item de Germa-
 nico Cæsare, Carolo V. cuius insi-
 gne, aquila, ratione Imperij: deque
 duce Mediolanensi, cuius gentili-
 tium stemma, serpens, de quo nos
 speciatim ad Emblemata primum.
 Henricus II. eius filius, crescen-
 tem Lunam, vnà cum hemisti-
 chio, **DONEC TOTVM IMPLEAT
 ORBEM:** Margarita Nauarræ Re-
 gina, inagni Francisci soror, he-
 roïna verè illustris, Heliotropium
 non sine causa sibi legit. Carolus
 IX. duas columnas in se compli-
 catas vnà cum, **PIETATË ET IV-
 STITIÄ**, descripto epigrammate:
 haud dubiè significatum hoc sym-
 bolo duplici, principatum omnem
 Christianum duabus niti quasi co-
 lumnis firmissimis, pietate seu re-
 ligione, quæ Deo iungit: & iusti-
 tia, quæ societatem tueretur ho-
 minum, & concordiam ciuili vin-
 culo firmat, vnâque homines ho-
 minibus consociat. Henricus III.
 Gallico & Polonico regno potis-
 tus, symbolo trium coronatum
 specioso donatus, ex quibus duæ
 æqualiter iunctæ visuntur, tertia
 verò sublimior ac superior, ad-
 dito subius emblemate, **MANET
 VLTIMA C'OELO.** **HENRI-
 CVS IIII.** rex inuicissimus, &
 Galliatum bono singulari natus,
 vel cuius heroïcæ virtutes lau-
 dationem omnem superant, inter
 multa schemata quibus certatim
 exornatur à viris eruditis, hoc
 fere primum euulgatum: vt scpe-
 tra duæ colligata, ense interme-
 diò simul aduectantur, ad regni
 Francisci & Nauarrici ius desi-
 gnandum, addito verbo, **DVO
 PROTÉGIT VNVS.** Sed id
 quidem parum, si tanti, tam-
 que inuicti Principis res gestas
 cum summa omnium admiratione
 ne velimus æstimare, quem Thra-
 sybulo, & Camillo superiorem
 censere non dubitamus, imò

ex nostris, Carolo Magno, & Philippo Augusto vel patem, vel certe nusquam infetiozem cognoscimus: qui tantum nobis protuit, vt merito iure illi salutem, vitam, ornamenta dignitatis omnia, libertatem debeamus. Id nisi sponte confitemur, indigni luce communi sumus. Pacem princeps bonus aranis quæsit, imò qui nunquam nisi lacusculus ad arma profiliit. Et quis in magna etiam armorum libertate eo principe mansuerit? quis patta victoria in supplices ac victos elementior? quis in pactis conueniis, in ipducis, fœderibus, promissis omnibus constantior ac fidior? Communi quodam errore lapsos se fatentur qui aduersus eum coniurarant: postquam agnouerunt qui & quantus esset, arma sponte abiecerunt, manûsque dederunt: illi autem vicerunt qui se victos fassifunt, ipsèque Princeps duplici victor nomine, qui sese vicit in victoria. Catharina Medicea, Regum mater, Iridem seu cælestem arcum, adiecto symboli argumento, *φῶς σίψῃ ἰδέ γαράβῆλω*: Annas Mommosiucius, milirum magister, nudum Ensem, vnâ cum verbo *ΑΨΑΝΟΣ*: quo innuebat, se ab omni fraude alienum, operam fidam ac studium in summo magistratu præstitisse. Marcellus Santandreas nodum Gordium: Plerique idem tribuunt Regi Catholico, vt Iouius ipse: Cardinalis Borbonius, pastoricia dignitatis notam, Ensem seu gladium flammeum habuit, quo verbi diuini vim intelligi aiunt: Carolus Lotharenius Cardinalis Hederam alta pyramidi hærentem, vnâ cum versiculi parte altera *TE STANTE VIREBO*: Franciscus Turnonius Cardinalis cæleste Manna: Christophorus Madrucius Cardinalis Tridentinus, Phœnicem se igni comburentem, vnâ cum sententia, *PERIT VIVAT*:

Ferratiensis denique Cardinalis Hesperidum mala ab insomni noctu custodita dracone, quo virtutis significati constar. Alphonsus Aragonum rex libro aperto, ad libertatem designandam, vt malum Franciscus Storcia cum Ducatu Mediolanensem obtineret, Canisibi symbolum pingi fingique curauit, vnâ cum epigrammate, *NAMO QVIBIVM IMPVNE LACERSET*. Duo inier cetera Principum Italorum symbola, eruditio hominibus placuerunt, nempe vnus Laurentis illius Mediceæ, & alterum Prosperi Columnæ: Ille quidem tres plumas habuit colorum triplici distinctas, albo, viridi, rubeo, vnâ cum *SEMPER* adiecto vocabulo, quod eruditi homines ad virtutem triplicem, Fidem, Spem, Charitatem, retulerunt: Hiverò Columna, quo tempore Ravensennati Reipub. præfectus, vrberobseffam defendebat, duplicem circumtulit, alterum è Cupressoe è Palma verò alterum, vnâ cum sententia adiecta ab eloquenti homine Antonio à Casanova, *ERIT ALTERA MERCES*. Illum quidem raram, mortis, victoria hunc esse notam volebat: vt significaret in ea expeditione sibi certissimum esse mori, vel vincere. Quibus profectò notis & signis illustribus magni illi heroës ac Principes excellentem aliquam suorum animorum cogitationem non obscure ostendi voluerunt.

De qua quidem philologicæ parte, ne cogar singula per censere cum quosdam viros excellenti doctrina, & antiquitatis vel maxime studiosos aliquando disputare audiebam, memini vltro citroque habitos ea de re sermone eruditos, ex quibus tamen ad extremum, vt vno dicam verbo, nihil ferè præter coniectanea mihi comparavi. Nam vt prisca illa & externa præteream, quidam au-

ctores

es sunt non omninò mali, à
us accepimus priorum Gallia
am, qui à Pharamundo ptofe-
nt, insignia fuisse tres Bufones
Rubetas: nonnulli tres Coro-
nalunt: alij Leonem quæ Aqu-
ad caudam habeat. In quo illi
Scriptores temerè interdum
ne iudicio caligant: quippè
quod Regum quorundam pe-
re symbolum fuetit, ad alios
n tanquam commune om-
a referant. Videri autem cer-
toteft, tribus Liliis primum
uouem fuisse vsum, cùm pri-
i suadente Clotilde vxore le-
na, religioni Christianæ no-
dedit: quod hliorum trium
ma posterì etiam Reges ad
a vsque tempora retinue-

lydorus Virgilius in Anglica
ria, quo loco vitam Gulielmi
i persequitur, auctor est Re-
Anglos ad eam vsque regis
atatem certas insignium
minimè habuisse: sed pro-
a varia successione, etiam
illa fuisse varia. In quibus
bus primò exegitandis,
endis, exornandis, aliqua
ie pingendis vel sculpendis,
ideo quid veri certique sta-
tò possit; nisi dicamus pro-
orum & opinionum varie-
niram semper pænequò in-
ilem symbolorum eiusmodi
atatem extitisse. Esset quidem
iti hominis, parumque in
veterum historia exercita-
i auderet affirmare nullam
e sententiam in ea ingeniosa
one stemmatum, schema-
nsgnium & symbolorum:
eteres ipsi non tam studiosè
issent, nisi suæ doctrinæ so-
is, suæ laudis & gloriæ, sua-
e cogitationum aliquam
inimam partem aliis notam
luisent.

Symbolorum tria genera.

PRIMUM ne hoc quidem præ-

termissum velim, Symbola & Em-
blemata, de quibus hoc agitur li-
bro, multiplicia esse & varia: quo-
rum tamen rationem multiplicem
ad quosdam quasi cancellos reuo-
care possumus. Quædam enim
historica sunt, alia physica, alia
ethica, & certè allegorica, quibus
aliquid petitum à fabulis aut ter-
rum natura, ingeniosè ad mores
vt plurimùm traducitur. Historica
sunt ea, quæ dicuntur ex historiis,
vt Leana statua ærea in acropoli
Atheniensi posita, de qua 13. Em-
blemate. Triumphus M. Antonij
triumviri de M. Tullio interfecto,
29. Emblem. Hunni Scythici de-
scriptio, 37. &c. Physica verò, vt
Bacchi & Palladis simulachris
eadem ara erectis, 23. vt de Cicō-
niæ ἀντιπαρρησία, 30. quæ tamen
ad mores omnia mihi reduci pos-
se facilè videntur, quia ex iis om-
nibus, quanquam non semper ita
perspicuè, moralis sententia eli-
ciatur.

*Differre inter se schemata, imagi-
nes, seu insignia, symbola.*

QVOD cùm fortasse pluribus
ostendo, nolo mihi quispiam suc-
censeat, vt qui nullum planè dis-
crimen constituam inter schema-
ta illa seu insignia vel arma, quæ
vocantur gentilitia, imagines, &
peculiaritiam hominum vel publica
nationum aut ciuitatum symbola.
Scio equidem vt primò de
schematis, id facilè vel tacente me
intelligi ab iis qui omninò non
sunt obtusi: nullum stemma esse
puto, quod symbolo & nota non
constet: sed tamen non omnia
symbola stemmata esse possunt:
Alterum enim, nempè symbol-
um, latius strictiùs verò & spe-
cialiùs alterum accipi competitif-
simum est.

Alia verò imaginum ratio,
quamquam ad eundem fortasse
finem olim Romani sumpsisse vi-
deantur imagines, vt posterì, &
hodie Nobiles sua illa stemmata.

Si certè nobiles erant, qui sui generis imagines poterant ostendere, teste M. Tullio: quæ causa fuit, vt sæpè imagines pro nobilitate vsurpari familiare sit auctoribus. Eas Romæ patricij in primis sibi tribuerunt, & qui soli maiores magistratus, nempe Aedilitatem maiorem, Præturam, Censuram, Consularum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint, lib. 6. Polybius me docuit, Plinius 35. vt etiam M. Tullius permultis locis. Erant enim simulacra quædam oris similitudinem artificiosè fictam, coloribus & pigmentis adumbratam referentia, quas in insigniote domus parte positas armaria lignea includebant. Eas autem imagines diebus festis exornabant apertis armaris: cumque aliquis è propinquis aut affinibus mortuus elatus esset, in funere circumferiebantur, addito, vt magnitudine quam simillimi apparent, reliquo corporis trunco. Eas demum cereas fuisse me locus admonet Plinianus, quem citavi proximè: ut incè appareat maiorum imagines posteris eriam temporibus nominatas, sed non ita tamen vsurpatas. Nam insignia Nobilium imagines habent illas quidem, sed non humani vultus, vt fuere olim Romanorum. Pro quibus certè imaginibus posteriora secula cœperunt habere sua illa, quæ vulgò Arma vocantur, id est insignia gentilitia: quæ vt ad honorem & gloriam veteribus vsurpara sunt, sic certè, vti credibile est, fuere postea virtutis præmia, & rerum præclare gestarum aperta testimonia.

Quæ spectentur in symbolis.

Ad extremum itaque quid ad conficienda symbola in primis obseruandum sit, adiiciam, vt tandem eorum gratia maximè, qui hanc liberalem & ingeniosam cognitionem colunt) formulam quandam apponam sym-

bolorum conficiendorum, ex ditam illam quidem & facti iuxta Iouij doctrinam, qui modò noras herôicas Principi multis excogitauit, sed & aliquandam apertam & compendiosam admodum inchoauit, quàm perfecit.

Symbolorum id proprium peculiare est, vt gyris quibusdam & mæandris, nempe obscuris tentiarum inuolutis obtegant. Si enim tam aperta & populæ esset inuentio, nihil doctrinæ gratiæ in iis esse videretur; quod symbolis Ægyptiorum, Chætarum, Pythagoræorum, Græcorum, & aliorum iam antè quædam ex parte demonstratum est.

Deinde, in eo vel maximè est Symbolorum ratio, vt eorum grauitate breuitateque quam plurimum sententiæ contineant quod obseruandum norat aut grauis & acutus Demetrius Lereus.

Id præterea obseruatur vt plurimum, vt symbolum habeat quam cum adagio seu paræsimilitudinem. Et quidem si numero sit, vt symbolorum adagiorum eadem natura esse pateat, quanquam inter se ratæ quadam differant. Quod Plectchus diligenter obseruauit in quibusdam: & præter eum Appulpius etiam exemplum apponit cum olim diceretur, Ex quo quoque ligno Mercurium non significabant omnia & quæ ingenia minimè ad doctrinam pessendam idonea, neque etiam que animum ita esse à natura formatum, vt ingenij cultum commodè capere possit.

Quæ tamen fortasse magis nent ad ea symbola, quæ otatè viuæque voce vsurpantur, neque quæ *παρασχημα* & *ἀφανὴ σύμβολα* nominantur. Certè inter vtriusque magna potest intercedere similitudo, vt nusquam esse non

ter res & verba non minima ratio: aut si magis placeat, ut nata, sic symbola sunt alia in se, in sententijs alia; quaedam in utroque, imò interdum et atque syllabis. Quod plura illustrarem, si putarem id utilem aliquo tandem modo dari.

quaedam inveniendorum & excogitandorum symbolorum.

itaque, qui symbolum aliter vel schema commodè volere, spectanda hæc primùm conantur, ut iusta sit animi corporis analogia (per animum animam yno, altero, vel certè aliis comprehensum verbis innoto: nomine corporis, symbolum ipsum designari placet.) Deinde ita tenebrosum sit & obscuro, ut Delio natatore opus sit. Tertio, ut faciliè conspicui iudicari possit, si fortè aliquid effectum habeat: ut interdum sidera, stellæ, luna, sol, ignis, nubes, silvæ, rupes, spelun- & alia innumerabilia. Quæ quæ humana forma, nisi admodum raro, depingatur. Postremo adhibeatur interdum anima symboli lingua quadam nobilissimeque vulgari, ut id *παιδαγωγία*, ingeniosaque innoto, quæ cogitationem requirit & eam quidem cruditam, quæ plus dignitatis habeat & auctoritatis. Id autem fieri ab eruditissimis vel iis qui à liberali & poetarum cognitione aucterimum non habeant, Græcè aut Latinè commodè solet: ut lenique, si magis placeat, quæ quadam lingua, idque notia breui, arguta, graui, vel heroico, aut etiam hemistichio, octo versu nonnumquam, qui recens natus, vel aliundè natus sit, dummodò argutarum sententiarum & falis contineat. De notis, schematis, & stemmatione iam satis: nunc tan-

dem de Emblemate quædam commentemur.

Quaedam de symbolis exempla Typographorum.

NON tamen mihi tempero, quin animi causa, quorundam rei Typographicæ peritorum hominum huc adijciam eiconas, quibus ingeniosè uti soleant in suorum librorum frontispicijs, quibus se vel ingenio, vel arte, meliorum litterarum adiumento necessaria commendent. Vnus in primis habitus litteris primùm renascentibus, qui purè, nitidèque typographicam illustravit, ALDVS MANVTIVS Romanus, qui pro nota singulari ac propria sibi sumpsit Delphinum anchoræ alligatum, forte ad laudem maturitatis, quæ medias partes teneat inter nimiam ac præcipitem celeritatem, & tarditatem; de quo nos ad Emblemata, cuius epigraphæ, MATVRANDVM. Excidit mihi memoria typographi ex solo Italico, qui etiam ante Aldi ætatem Sirenem habuit, quæ vsus in suorum fronte voluminum, ad eloquentiæ, nisi me coniectura fallit, simulacrum ostentandum. Alioqui me non fugit Sirenium nomen ad alios hæc sensus, de quibus nos etiam suo loco. SEBASTIANVS GRYPHVS Lugduni eam artem peruigili studio illustriorem fecit, suamque sollertiam nobili symbolo patefecit, captato sui nominis etymo, vel allusione potiùs. In tabellæ planicie Gryphis effigies, qui vnguibus pedis dextri saxum quadratum atrollat: subtus orbis, seu figura spherica, ad cuius partem utramque totidem alæ, seu plumæ adfixæ: addito noëmate, VIRTVTE DVCE, COMITATE FORTVNA. Quæ verba duo vim schematis ingeniosi concipiunt.

Apud Germanos, Basileæ, Frobenius, artis eiusdem apud suos Roscius,

Roscius, stemma libris editis affixit erectum baculum duabus ar-
 reptum manibus, in cuius apice,
 auricula, & ex parte utraque duo
 serpentes complicati, sed nullo
 addito vocali symbolo. Credibile
 est virum solertem his notis bene
 dicendi artem, quæ baculo innui-
 tur, quasi sepiri ac colligari sapientia,
 quæ apud veteres serpentis nomi-
 mine signaretur. Ioan. Oporinus,
 eruditus sanè vir, nedum typogra-
 phus, Delphino insidentem Ario-
 na lyra fides digitis atrectantem
 sibi legit, fortè indicans litterato-
 rum virorum salutem in medijs
 ac tempestuosis vitæ huius flucti-
 bus tutam ac securam: aut etiam
 eruditos homines à suis nonnun-
 quam malè haberi, ab extraneis
 excipi humaniùs. Nimis multus
 esset, si singularem vrbium Ger-
 manicarum velim collustrare of-
 ficinas: alioqui fateor ingenuè
 plures esse vel Colonia Agrippinæ,
 vel Francofurti, vel Spira, aliisque
 celebribus Germaniæ ciuitatibus,
 quarum typographi eruditis suis
 symbolis non minus sese orbi
 Christiano commendarunt. Sed
 ad nostros venio, qui sese iis supe-
 rioribus æquarunt, vel certè nus-
 quam inferiores habiti sunt. Inter
 eos nemo mihi occurrit illustrior,
 vel suo æuò peritior, aut diligen-
 tior Roberto Stephano, qui pro
 familiari schemate arborem ha-
 buit in ramos porrectam, addita
 figura speculantis hominis, verbo
 ascripto D. Apostoli, NOLI AL-
 TVM SAPERE: qua nota visus est
 arguere nimis curiosam de rebus
 obscuris ac diuinis inuestigatio-
 nem, & doctrinæ cuiuscumque ap-
 ponendum modum. Simonis Col-
 linzi, politici hominis, laudata no-
 stris & exteris industria, qui vt
 litteras, carumque gloriam ne
 quidem tempore intermorituram
 suo agalmate representaret, Sa-
 eurnum falce metentem omnia
 depinxit, addito versiculo vt sym-

boli anima, VIRTUS SOLA AC-
 RETVNDIT ISTAM. Non pra-
 reo Andream Wecheli equum
 gasum, de quo in fabulis, quoc-
 gnium immortalis nominis
 doctrinam comparandi. Eleg
 & bene subactum ingenium, it-
 cium par, mores inculpati Fed-
 ci Motelli, cuius insigne, Fons,
 ennes fluuios doctrinæ omnis
 genur ac liberalis significat.
 vir cum in viuis esset, bona
 præstitit quod artis fuit, & i-
 quit liberos, qui eandem palm
 extendunt in dies vberius, nec
 quam Fontem illum sinunt
 scere. Sebastianum Niuellii
 probum & honestum virum
 iam dudum Ciconiæ delectari
 notum signum τῆς ἀντιπαλῆς
 Et Iacobum Puteanum, sua Sa-
 ritana puteo proxima, non
 alium quæ sita finem, quàm vt
 luderet ad sui cognominis,
 quam rationem. Nicolao C-
 nello, seu Querculo placuit Q-
 cus, & telorum seu arundiu
 fasciculus vnà colligatus, & at-
 ri appensus, affixo epigramati
 teio, VIS NESCIA VINCI. Qu-
 ex Scylluri peritum monito a-
 lios, cum morti proximus c-
 cordiam suaderet. Christop-
 ri Plantini, cuius memoriam i-
 etè colo, signum familiare ac p-
 prium, circinus, eam erudita G-
 ina, LABORE ET CONSTANT
 Circulus in se circumactus la-
 rem indefessum: idem in pun-
 hærens, constans animi prop-
 tum notat. Id sanè Plantino spi-
 gidion conueniens, quo hom-
 nullus laboris patientior, nullu
 vitæ omni proposito tenac-
 fuit, præter eam moram facili-
 tem, qua sese omni hominum
 ti probauit. Egidius Beyl
 Plantini gener, vir certè bon-
 idemque industrius, conatus
 certi studia æmulari, laboriosè
 constanter sese gessit, & præp-
 ra morte desiderium sui reliq-

im ante annos penè sedecim
olum sibi peculiare ac pro-
quæreret, me percontatus,
ut aliquid reperirem, quod
a commune non foret: ego
tum albi lilij lubens exhi-
ddiro boni Poëtæ hemilli-
CASTA PLACENT SUPERIS.
olum moribus hominis ac-
modum, quem noram ab om-
illecebris turpium volupta-
primis abhorrere. Nec Verò
n transilire Ioannis Richerij
em virentem, cum sen-
sa nota, *ὁρῶστος ἀὐτάρχης*: quæ
parum admodum respon-
soti ei virenti, si bene cor-
nboli cum anima xstime-
rauius sanè & melius, meo
iudicio, Stephanus Tasse-
cherij focer, antè vsurpat
m viroris plenam, addito
ex Dauide, FOLIVM NON
V & T. Hoc est, meiuenti
nihil defuturum. Quæ om-
asi per satyram conijcio,
gula persequit cogito, quæ
regare difficillimam esset,
perinde frugiferum. Alio-
mini me, cum quidem plus
quadatem, vel antequam
lici muneris ratio totum
isset, selegisse librum sym-
m quas vulgus nostratum
nuncupat, non tam genio-
nam voluntari aliorum ser-
teotsum etiam, dum studiis
ibus quæro mihi solatium,
aca scupti emblemata, in
cecini mihi hæcenus ac
dèque iis edendis non sum
perè, sollicitus.

*Ænigmatæ & Anagramma-
tismo.*

sanè locus me admonet,
am satis qui pridem mihi
vellicarunt ad hanc dispu-
institutz de symbolis per-
m rationem, de affinis
orum Ænigmatibus, atque
mmatistis, seu onoma-
quidpiam adijcetote. Ve-

rùm de griphis, seu ænigmatibus,
non est necesse hîc commenrari
aliquid; & id nodi genus facillè
permittit iis quibus plus otij sup-
petat, & ingenij, vt qui in rebus
obscuris enodandis operam cum
fruge aliqua locare possint. Quan-
quam enim emblemata longè
multa videri ænigmatica possint,
eo quòd doctrinæ reconditoris
aliquid in se contineant: absunt
tamen non parùm ab ænigmatibus,
& sicuti res à verbis differunt.
Alioqui de ænigmatum omni na-
tura disputationem adornate, ho-
minis est vel egregiè solertis, vel
non parum antiquarij, quæve non
aliunde occupatus possit ingenij
aciem in aspectum lucemque pro-
ferre. Tantumdem penè dixerim
de transmutatis nominibus, in
quibus bona pars studiosorum
hominum nimis operosè occupa-
tur: & docti, indoctique his ca-
piuntur aurium atque oculorum
illicitis, vt quamquam falli se in-
terdum sentiant, ludicro tamen,
& ferè inani errore delectantur.
Tamen in anagrammatistis
non pauci iudant nitendo; alij
post longam, certèque fastidiosam
ὀρνίθια, seu *περὶ ὀρνίθια*, quam stre-
nuam inerriam Flaccus ait, nihil
tamen proficiunt. Quid enim de
ijs qui nescio quid doctrinæ re-
conditæ in eiusmodi putant esse
litterarum metathesi? Equidem
non prorsus probo vel improbo
ingeniosam istam litterarum mistio-
nem, dum quid *γυμνασίων* in se ha-
bear: sed nò ex eo mihi deposcama
palmarium, quia fieri possit, ve
eiusdem nominis & cognominis
elementa flecti in contrarios sen-
sus omninò possint: cuius rei ex-
empla non pauca in plerisque vi-
rorum principum nominibus, ne-
dum aliorum, in quibus variè con-
torquendis nasuti quidam & vi-
mis otiosè luxuriant. Et hæc se-
culi nostri scabies, vel opinio as-
secatrix, vt delicatus quisque ac
nitidus

nitidas suas laudes magis putet esse proprias ac peculiare, ex suo quasitas anagrammate, quasi qui e suo fundo fruges esse meliores arbitretur. — *trahit sua quemque voluptas*. Nec fastidio aliorum stomachum, meo diffusus ingenio; sed vereor ne nimia illa cura anagrammatum, nihil ferè aliud habeat quàm affectationem, & studium vanitatis. Hic desisto, & ad alia quæ magis instant, propero.

DE EMBLEMATE.

PLERIQUE sunt non satis acuti, qui Emblemata cum Symbolo, cum Ænigmate, cum Sententia, cum Adagio temerè & imperitiè confundant. Fatemur Emblematis quidem vim in symbolo sitam esse: sed differunt, inquam, ut Homo & Animal: alterum enim hic maximè generaliùs accipi, specia- liùs verò alterum norunt omnes qui aliquid iudicij habeant. Emblemata ænigma non est, quanquam interdum cum ænigmate aliquam similitudinem habeat: Ratio enim quædam est apertior in Emblemate, propter notas quæ apertæ & perspicuæ sunt: Ænigma verò in verbis ambiguum est & obscurum, ut etiam viros alioqui solertes & ingeniosos interdum longa mora teneat. At Symbolorum & Emblematum, de quibus maximè hic agimus, ratio debet esse clarior & apertior: ut quemadmodum ab istis imperiti arcentur, sic docti homines aliquid habeant in quo ingenium exercent. Neque Emblemata est *γνώμη* seu sententia, quanquam sæpe Emblemata sententias in se contineant: nisi fortasse qua ratione Emblemata sumitur *μπαρυσμικῶς* pro epigrammate seu explicatione Emblematis. *γνώμη* enim verbis exprimitur: & nisi fallor, aliter *γνώμη* esse minimè potest, nisi pro eo vsurpetur, quod *ἐπιδύρασμα* diceremus: Emblemata enim *λεπενυμερό* est

ἄφρονος: nec semper necesse est Emblemate esse adiectum grammata. Denique, ut vno verbo Sententia & Emblemata vide mihi differre ut verba & res signa quædam rerum, & res signa. Denique non est Adagio vel paræmia: quia Emblemata aliquid ingeniosè ab ingenio cogitatum, ut ita dicam: adagio verò sermo sit in ore omni versans. In quo advertendum est, ut acutè viderint, & non aberrant, qui quascunque sententias, adagia, similia, apophthegmata, historias ad Emblemata posse reuocari censuerunt, ex re quavis Emblemata confici deberet.

Supereest itaque Emblematis explicatio, si priùs ad verba ex Commentario in titulum & verborum significatio apponatur. Verba significant, inquit significantur: tametsi & res significantur, ut Hierophica apud Orum & Chæticam, cuius argumenti & nominis libellum composuit, cuius titulus est Emblemata. Hæc

EMBLEMA quid, unde dicitur quomodo id nomen propriè, & quomodo figuratè accipiatur.

DICITUR Emblemata, qui interfertur ornatus causa, modo parietibus & pavimentis, sed & rebus aliis permultis, sicut, pateris, vestibus: cuius sunt clauiculi, aut imagines, vel argenteæ, vniones & gemmæ, ceteraque generis eiusdem. vel *δαίδαλμα* dicitur Emblemata, nempè ornamentum ex quo quod innoxie demi potest aureis vel argenteis, idem poni. Id enim nominis deducere esse constat *παρὰ τῆ ἐπιπέδου* aut *ἐπιπέδου*, quod est in interponere, vel iniicere. quibus enim lapillis quibus quadratis & minutè factis,

, in quibus eicones quædam
 textæ essent, ædes magnatum
 principum regis ut plurimum
 bantur, ut colligere est ex
 ania, Plutarcho, Appuleio,
 oltrato, & aliis plerisque:
 s etiam rei usum aliquem vi-
 us in quibusdam templis, tum
 us publicis & privatis, ut no-
 hæc ætas antiquitatis æmula
 m esse cœpit. Itaque *μπα-
 ðε* hîc Emblemata vocantur
 ina, quibus imagines, agal-
 pegmata, & id genus alia
 adiuuenta, variè & eruditè
 cantur. Sed & oratio variis
 orum rerumque pigmentis
 nocivis Rhetoricæ artis ela-
 ta, Emblematis referta dici
 atè potest. Notum enim illud
 ullij ex Lucilio;

*iam lepide lexen composta ut tesse-
 rula omnes
 arte, pavimento atque emblematis
 vermiculato.*

ia sunt Lucilij Pœtæ Comici,
 quem Scævola exagitabat
 ium, qui nimis esset in or-
 & situra verborum: in
 non vitabat affectatum di-
 genus doctis auribus odio-
 Non possum subicere à
 illo Verrem reprehendi acer-
 , quòd emblematum vim,
 esset in Siculoium vas, abs-
 et: quodque Suetonius ait
 ium elegantis verborum
 osiorem, emblematis vocem

aspernatum in quodam patrum
 decreto: commutandum enim ver-
 bum censuisse, & pro peregrino
 Romanum conquirendum.

Emblema, ut accipitur à M. Tul-
 lio, & Vlpiano I: C. ornamentum
 exemplile, quod pro hominum
 placito vasis argenteis, vel aureis
 citra incommodum demi, rursus-
 que reponi potest: cuiusmodi si-
 gilla, aut rerum, vel flosculorum,
 colorumve simulacra fabrefacta.
 Nempe *ἔμβλημα ζωτὸν, δαίδαλ-
 μα ἀττᾶché pour orner les vaisseaux d'or
 ou d'argent*, uti rectè doctus Ha-
 drian. Iunius. *χρυσείδεια*, Martia-
 lis, vasa ex auro illigata, quæ cru-
 stas habent, aut torques ex auro
 nexiles, ut apud Bāñum. Tutne-
 bus noster gemmata vasa, quæ
 confertas auro gemmas, hoc est
λεθίσκου χρυσείδεια teneant ex-
 ponit *χρυσείδεια*.

Ceterùm plerique vel suspicari
 vel obicere poterunt hîc ab Al-
 ciato Emblemata impropriè dici,
 cum ea carmina videantur potiùs
 expositiones esse & explicationes
 Emblematum, id est eorum sym-
 bolorum vel simulaciorum, quæ
 ab antiquis petita hîc magna parte
 repræsentat, & horum rationem
 tradit. Sed dicimus adiuncta non
 temerè aliquando subicctorum
 habere rationem metonymicâs,
 & sententiam vel epigramma dici
 posse, quod Emblema in se com-
 plectatur.

ALCIATI EMBLEMATA LAVDATIO,

*vice prefationis ad Emblematum
explanationem:*

Habita Lutetiæ in regia Burgundionum schola,
9. Kalend. Maias, 1576.

ETSI, AVDITORES optimi, non est
consuetudinis, quo tempore ad aliquem egregi
scriptorem explicandum aggredior, initio mea
fessionis tam anxie rationem reddere, cur hi
potius quam illum sumam in manus; propt
quod studiosis omnibus meam industriam & co
siliium in officio meo persolueno, req̄, literaria
uanda probari iri confidam: tamen in hoc auctore certè nobili & ac
sed recenti nimis fortasse, ut mihi obiicitur, causa proponenda est,
hunc enarrandum publicè, meisq̄; commentariis illustrandum in
tuerim, ne quid à me temerè & inconsultò factum esse videatur. Si
enim nonnulli, non quidem mali & improbi, neque alieni à literar
meliorum usu & dignitate, qui dicant me non facere satis constant
qui nescio quo animo intermissis antiquis auctoribus, & iis à qui
solida puraq̄; doctrina petitur, mutato priore consilio, ad recentior
istum diuertam: ac si prisca illi sapientes, & iam longa seculorum d
turnitate probati mihi non satis arriderent. Ego, Auditores, de me
hil possum excellens aut magnificum polliceri: sed ausim tamen dic
me non ita esse plumbeum, ut pulcrum & vilem veterum homin
doctrinam tam parui faciam, qui nullis unquam laboribus & vigi
peperi, ut ex eorum quasi pomæriis & fertilibus agris, studior
aliquem fructum tandem aliquando demeterem. Quia tamè ab inen
atate cognitionem rerum & antiquitatis (nedum verborum stoseu
in quibus alij permulti atatem exigunt) mihi primùm comparand
esse duxi, operapretium me facturum putavi, si per varias melioris
ta scriptorum areas, libero & quieto animo exspatiarer: nulloḡ;
ctore in salutato, qui aliquid selectioris doctrinae habere videretur,
piam quandam uberem rerum, qua cognitione dignissima sunt, n

pararem, & è meliorum maximèq; locupletum, primèq; dignitatis
 inno negotio conficiendo numquam in animum induxi meum, ve-
 res potius quàm vetera consecraret, atque ita quorundam religio-
 ne addicerem, ut nullo iudicio in cuiusdam magistri verba iura-
 . Emultis tamen quosdam delibandos, non omnino deuorandos
 indicaui: & ex iis ea sublegenda vidi, quæ ad studiorum liberiores
 ressum facerent: non modò ut qui lacunas adium complent, qui-
 unum studium est ut ea quæ sunt hiulca obturent, sed ut locu-
 es lautiq; homines, qui cum habeant quod est satis, & quibus ut ta-
 carere tam facilè non potest, abundant etiam innumerabili e. q;
 ia rerum copia, quippe qui ex magno acerno quidpiam sumere pu-
 esse multò incundius. Quod cum dicere apud vos instituo, scio
 è quàm facilius sit ea de re initium præfandi reperire quàm exitu:
 en ne videamur in immensum tela iaculari, & de rebus quæ ad
 intum hoc nostrum studium non pertineant, longum & odiosum
 eminum texere, meam omnem orationem in duo capita conse-
 : quorum primo, de Alciato quæ dicenda hoc tempore arbitror: al-
 verò de meoipsum studio atque consilio pauca dicturus, quæ so di-
 iter attendite. **S T A T I M** ubi primum ex pueris excessit
 reas Alciati, atque eas disciplinas cæpit imbibere, quibus tenella
 ad humanitatem solet informari, ad ius civile animum applica-
 orimum quidem Mediolani (nam ibi natus est loco nobili, & cele-
 orbe & copiosa, doctisq; hominibus affluenti) nature bonitate cele-
 omnibus antecellere ingenij gloria visus est. Erat Italia his tempo-
 plena liberalium artium, in qua nempe studia omnia, quibus inge-
 ultus capitur, ministrè tum colebantur. Itaque cum Alciati iam
 a in aperto esset, ad quamcumque se Academiam nobilem conferre
 t, sic eius aduentus celebrabatur, ut famam ingenij expectatio ho-
 is, expectationè ipsius aduentus admiratioq; superaret. Quapropter
 : magna laude & summa omnium oblectatione apud se doctorem
 ere Bononienses, Ferrarienses, Ticinij, cuiusq; amplissimis præmiis
 nerunt: & omnes quotquot in Europa de ingenij aliquid iudicare
 ant, cognitione atque hospitio dignum existimarunt. Hac tanta
 inis celebritate cum esset etiam exteris notus, patriam primum sibi
 ssumam armis & factionibus oppressam ad tempus deserere cogi-
 , & Auenione moras trahere maluit: quo loco profutendi munus
 lemandatum, stipendio sexcentorum ornatus, magna sua laude sus-
 t. Deinde à Biturigum magistratibus accitus, ipso etiam Rege
 ssumissimo procurante, secundo quàm eò venerat anno, duplica-

tum habuit honorarium, & mille ducentis est donatus. Fuit in
 temporibus incundus Antonio à Prato Galliarum Nomiophylaci, loqui
 ni Selve principi Senatus amplissimo, multisq; legationibus in prin
 illustri ac nobili: cultus tum à Budeo, tum ab Erasmo, quorum al
 rum rarissimum Francia lumen non iniuria possimus appellare; al
 rum, literatorum huius temporis in Germania primum: adamatus
 Bembo, Cardinale doctrinæ laude commendatissimo: cultus denique
 omnibus iis qui virtutem & literarum gloriam adamabant: quos or
 nes, quamdiu vixit, denictos sibi consuetudine tenuit. Sed conse
 tam longo itinere, à suo tandem Principe reuocatus (ferè sit enim vi
 sa virtus in proprio & natali solo non nisi serò admodum cognita,
 extremum excipitur, excepta rescitur, resecta præmiis exornetur.
 suo, inquam, Principe in patriam reuocatus, post ancipites variosq;
 sus & labores nomine publico exantlatos, in ordinem Senatorum
 norificè cooptatus est. quam accessionem, ut ipse affirmabat, ne quid
 cogitans, honore omni maximo dignus, impetravit. Eam verò præsta
 tis ingenij & eruditionis famam permultum auxit libris editis, qu
 & suæ ætatis hominibus & posteris consulere sibi proposuerat. Et q
 dem intelligebat eos qui verè docti essent, non solum cum visi sunt
 presentes, studiosos discendi erudire atque docere, sed hoc idem et
 post mortem monumentis literarum asequi. In quo suam fidem
 studium tam mirificè probavit, ut nullus hodie sit eleganti & po
 cognitione tinctus, quin huius ingenium sufficiat. Neque profectò
 parte video, quàm sit æquum opinionem sequi vel M. Antonij O
 toris, aut C. Lucilij, tametsi doctus & urbanus à M. Tullio nomine.
 Alter enim cur suas orationes edidisset, probabilem rationem r
 dere solitus, id à se ita fieri dicebat, ut si forte quædam minimè
 placerent, insitari posset: alter verò, quæ scriberet, neque à do
 neque ab imperitis legi velle: quod illi melius quàm se, si autem
 hil intelligerent. At qua fronte aliquis nostrum artificij huic tam
 borioso succensere ausus, quis candido animo scripta non exceperit,
 & doctis incunda, & indoctis profutura sunt? Neque enim ex
 mandum nobis est veriora illa & simpliciora censenda, quæ viua
 dicuntur, quæq; simulari, fugiq; possunt, quàm quæ omnium sub
 oculis, quasi ad publicum quoddam examen proponuntur. Et hæc
 dem, Auditores humanissimi, necessariò primum dicenda videban
 ne quis fortè putaret, me illotis, quod dicitur, manibus aggredi
 ctorem velle tam lepidum tamq; tersum & egregiè doctum, eu
 studiosis adolescentibus proponere, nisi iustam aut certè probabi
 consilij mei rationem primum redderem. Occurrunt enim viri

periti quidem & ignari rerum, satisne constanter facere videar, qui
 actis, aut certe sepositis iis auctoribus, qui prisco & meliore seculo flo-
 erunt, unum ex recentioribus assumam potius, & ad eum explanan-
 dam aggrediar, cum alios penè innumerabiles, eosq; maximè quos
 veritas communi consensu approbavit, explicare hoc tempore, pro
 a consuetudine & ex officio, debeam. Ego verò, Auditeres, non sum
 qui veteres, uti iam dixi, potius quàm vetera eaq; præclara un-
 um probarim : ac si antiquam & recoctam doctrinam, temporum
 ione citius, quàm dignitate & usu æstimarem. Quis enim tam alie-
 est à recta ratione & iudicio, qui hominum ætatibus, non autem suo
 iio aliquid æstimandum, magniq; dæcendum putet? Sed cò prolapsa
 hominum invidentiâ & cæca opinio, ut nona pexè omnia, quam-
 tum sapientum iudicio præstantissima, non modò fastidiunt, sed etiam
 riè damnent. quod idem suo seculo non temerè videtur ille
 quæstus:

Esse quid hoc dicam (inquit) viuis quòd fama negatur;

Et tua quòd rarus seculi lector amat?

Hi sunt invidiæ niturum, Regule, mores,

Præferat antiquos semper ut illa novis.

æ quamquam nos interdum moneant, retinenda tamen est cum re-
 sentientis perpetua consensio, ut nunquam iniquis imperitorum
 rrandam opinionibus nos abduci patiamur. Quis enim Ennium vel
 nuinum Virgilio, quis Lucano Andronicum Liniu, quis M. Tul-
 rationibus omni dicendi lepore ac copia tinctis forenses ac horridas
 ones M. Catonis senioris anteponat? Equidem scio quàm non facile
 mitas apud quosdam insinuet, ut honorificum aliquem locum ubri-
 t: Adrò

— nos nostraque liuidus odit,

— & nisi quæ ætris semota, suisque

Temporibus defuncta, videri, fastidit & odit:

quòd rectius in ea re iudicium adhibeat, neque quòd eo modo lite-
 ram dignitatem augeri velit, sed quia non nisi agrè patiatnr se ul-
 lo haberi loco, si res in certamen veniat: & industriam excitare se
 lo plus posse speret. At id quàm ab a quo & bono, quàm à rectâ ra-
 e alienum!

enim tam Græcis novitas inuisa fuisset

Quàm nobis, quid nunc esset verus? aut quid haberet

Quod legeret, tererè que virum publicus usus?

Im multi multa possint abicere, utrò mihi in mentem venit: ex
 nim morosi quidam & terribi castigatores, quæcumque se

vetustate commendant, ea penè sola & in primis omni honore habenda putant: nouis auctoritatem omnem fidemq; detrabunt. In quo tibi mirè placent, ita Plantinam cantionem in pergulis, in conuiniis, in balneis, penèq; dixerim medio ipso foro personant:

Qui vtuntur, inquit illi, vino vetere, sapientes puto,

Et qui libenter veteres spectant fabulas:

Antiqua enim opèra & verba cùm vobis placent,

Æquum placere est antiquas fabulas:

Nam nunc nouæ quæ prodeunt comœdiæ,

Multò sunt nequiores quàm numi noui.

Agnosco inquam ego Comici verba, teneo mentem, ni fallor: non tamen boni illi viri mihi vnquam persuaserint id in omne scripti generis esse torquendum, quod de solis fabulis Poëta ille perspicuè & aperte pronunciauit. Quibus nimium seueris iudiciis vt non minis graui quàm argutum opponam testem, Lyricorum principem Pindarum quaeso, audiant: εἶνεσσι πικραῖος μὲν οἶνος, ἀνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων. Vinum vetus laudandum esset vult; at etiam recentiorum flores huius uorum suam quoque laudem mereri grauius ac verè testatur. Ita quidem doctrinam veterem ac eruditam nullus non laudat: quis tamen floridas, vt ita dicam, recentium quorundam hominum scriptiones, & quasi tenellas nonasq; Musarum corollas labore ac studio concinnatas non aliquo putabit honore dignas, non etiam debita sua laude ornatas existimabit? Vultis itaque vno verbo dicam quod sentio, Audientes; non possum facilius quàm Plinij Iunioris arguta sanè & opportuna sententia: Sum ex iis qui mirer antiquos, inquit ille; non tamen ita ingenia nostrorum temporum despiciam. neque enim in gignendis optimis lassa est & quasi effeta natura. Sit ergo recens Alciatus, dum tamen antiquam eius doctrinam esse constet. Quid enim excellentem illam, & eruditorum omnium calculis probatam prudentiam In quo quid eloquentiam, qua aliis præstitit, in medium adducam? Sic enim iam olim non temerè didicimus hanc pulcherrimam Iuris dicendi facultatem reuera πλουσιδίαν esse, & multiplicem atque uberem rerum optimarum penèq; innumerabilium cognitionem, veram profectò in actione positam, non umbratilem quandam & in puluere latentem decertationem, sed in omnium oculis ac luce positam sapientiam. Quod loquar de Alciati admirabili dicendi peritia, deq; literariis monumentis ab eo editis, quæ omnia non augeri verbis, nedum illustrari posse ceterò scio? Quanquam enim quidam è veteribus eleganter & acutè dixerit, facillimum esse laudare Solem, cùm ubique præsto & semper possint laudationum argumenta penè innumerabilia: Ita cùm diffic

n sit hominem commendare, in quo tot egregia animi doctes elu-
 ant: mihi tamen verendum est, ne quis obiiciat illud olim à Phauo-
 no nobili philosopho usurpatum, Vituperari satius esse, quàm remissè
 laudari. Adde quòd si mihi aliquando statuendum esset, ut Alciatum
 adam insigni meritaq; laudatione exornarem, putarem equidem non
 o eloquendi genere mihi opus esse, quàm eo quo celebritatem nominis
 ciatus est consecutus: ut qui olim ad laudandum commodè Pinda-
 ri, non alia quàm Pindari lyra sibi opus esse censebat. Quamobrem si
 tò teneam, numquam, aut rarò admodum, parem gloriam esse in di-
 te vel scribente, atque in eo cuius laudes oratione celebrantur: ta-
 n rei difficultate nullo modo deterritus, non possum quin pro ingenij
 i tenuitate Alciatum commendem: quod ipsum tamen cum
 tantilla mea facultate vix consequor, ut certè cuperem, huius mee
 ris testes aduocabo potentissimas & nobilissimas in Europa gentes, à
 bus raram & exactam Doctoris huius ornatissimi eruditionem pro-
 am fuisse à patribus accepimus. Primum, testis est Italia, bono-
 ingeniorum parens, quæ hunc Ferraria, Bononia, Ticini, summa
 nimis admiratione de suggestu fulminantem, ius civile magno ap-
 usu partiq; auditorum concursu & frequentia docentem auditit:
 is Gallia, quæ eum Biturigibus per quinquennium alui: regis al-
 um stipendiis: testis Germania, quæ præ cæteris semper industrios
 solertes homines habuit: quorum opera factum, ut literarum cul-
 & exercitatio, pridem extincta Gothorum incurfionibus, cæperit
 tandem mundi senectute renouiscere. Testes exteræ nationes om-
 in quibus tamen est aliqua humanitas atque institutio liberalis:
 omnes uno ore, unoq; consensu Alciatum excipiunt; ambabus,
 aiunt, vltis amplexantur, adamant, exornant. Et certè ea fuit
 gij hominis suadela, ut etiam populos immanitate barbaros, multi-
 ne innumerabiles, sic etiam externos absentes demulserit, ut mirer
 venè uno Italo iuris studium fuisse diuinitus excitatum. Quæ cum
 non est quod vestrum quispiam expectet à me, ut nobiles huius
 ra atatis Iuris doctores inter se conferant: neque enim id meum est:
 quamquam mihi permissum ac concessum esse videretur, tamen scio
 imis id & permolestum & odiosum iis, qui sese postponi aliis non
 facile ferunt, quiq; vel ingenio, quod ait ille, cedere nolunt. in
 si putarem eos ne verbo quidem mihi fore molestos, tamen ut verè
 ingennè fatear, — non meus audeat

em tentare pudor, quam vires ferre recusent.

quid immoror in iis quæ omnibus eruditis hominibus probata esse
 do? Enimverò, Auditores, non est mihi animus calculum adiciere

meum ad eas disputationes, quas magna sua laude scripsit Alciator
 Ius illustrandum: de Emblematum libello nunc temporis habeo dicere: de eo inquam libello, qui, ut vident omnes, perexiguus est, si meli scripsi consideremus: at magnum certè & locuples & ornatus, pretium, si dignitates, si officinam rerum omnium selectissimarum, quæq; studio & cognitione omnino dignæ sunt, egregiè instructam: ut uno dicam verbo, honorum mare aduertamus. Ansim equidem affirmare, nihil omnino esse quod philologi alioqui morosi in eo desiderènt. Sunt enim non pauci, qui longiores verborum ambitus, & prodigiosas, ut sic dicam, foliorum & paginarum amplitudines, & prolixam in doctrina farraginem non temerè fastidiunt. Quis enim tam patienti animo eam librorum molem euoluerit? an tantum nobis relictum est temporis, an otij, an vitæ demique, quam tam breuissimam esse datam nemo non conqueritur, ut ad alia etiam præclara, & in quibus plus utilitatis esse intelligimus, non primo quo tempore properemus? Rectè Callimachus ille Grammaticus, & in quidem dicebat, magnum librum, magnum esse malum: ut intelligimus homines insigni reuera magnoq; damno multari, quibus librorum tam multi atque ampli euoluendi proponuntur. At ut permulti si qui prolixitatem auersentur, sic profectò alij quidam nominari hoc librum possunt non illiterati, non incertes, neque postremo in numero ueniendi, qui similitudinem, satietatis marinem, ut cramben bis in recoctam planè refugiant. Quid enim de iis loquar, qui agrè admodum ferunt sibi quasi orus quoddam grauissimum impositum humeris, & multis multa conquirant, & non nisi labore indefesso molestosq; studia persequantur? Sunt etiam permulti auctores qui manibus ruitur, in quibus singulis non nisi fortasse singulas virtutes reperit: adeò nihil ab omni parte beatum, aut omnibus absolutum peritumq; numeris reperiri à nobis potest. Scio alios quosdam doctos utiles esse libros, è quibus res memoria dignas exprimimus: & qui verborum puritatem & elegantiam doceant: alios denique nonnunquam utile dulci permisceant. Nihil dico de iis qui nihil spinas habent, aut iis qui propter obscurum dicendi genus, aut in spe opinioniones erroneas pinnæ & cordatum lectorem sæpenumerò à lege reuocant. Quis verò in hac Emblematum officina, & quasi locum te rerum optimarum penam breuitatem non laudet? quis varietatem riam incundissimam, & exactam pulcherrimamq; copiam non amplexetur quis multiplicem unius libelluli thesaurum exigua mole comprehensum non putabit excolendum, & nocturna diurnaq; manu uerandum? Ut enim de prima illa virtute, qua breuis est, primo loco:

omerus ingeniorum vertex, quos egregios & sapientes viros effin-
 g, eosdem etiam in dicendo parcos esse dicit: quantumq; mea mens
 aeterna lectione repetere potest, & veterem historiam recordari, non
 rē reperio, quamdiu manserunt incorrupti hominum mores, sermo-
 nis fuisse parcissimum & breuissimum. Quod iis perspicere facilli-
 um erit, qui priorum temporum auctores cum iis qui posteri succes-
 sunt, unā conferre volent: ut Orpheum, Linum, & alios cum Ho-
 ro, cum Hesiodo, Socratem, Platonem cum Chrysippo: cum Galeno
 pproctatem. Veterum enim sapientum fuisse sententia perbreues,
 asi decreta quaedam & placita, ut illa celebrata omnibus Pythagorae
 mbola, Socratis, & aliorum quorundam sapienter & argutè, doctè
 austerq; responsa quae hodie circumferuntur, quibus quid eruditius,
 id nernofius, quid admirabilius? Nihil dico de Solonis legibus Athe-
 nsium, Lycurgi, Spartanorum: nihil de duodecim Tabulis, qui-
 mira breuitate contractis tam diu Romani vsi sunt, ut non vi-
 am quid amplius posteris accesserit, cum Philosophia primum loquax
 e coepit: ut ad rem Poëtae illud hoc loco exclamare lubeat,

—laudato ingentia rura, Exiguum colito.

eter miseram Epicтетum, in quem permulta conferuntur laus, quod duo-
 verbis ἀρετῆς καὶ ἀπειρίας uniuersam Philosophiam complexus est.
 Quod tamen ita nolim senerè accipi, ut omnino exulare velim di-
 di copiam, non vtilem modò, sed etiam necessariam: at ut vestrum
 isque intelligat Alciatum sua illa breuitate concinuum & gra-
 n omnibus non iniuria videri. Iam verò quis breuem illam & ar-
 tam prisca doctrinae sylvam non pluris habendam ducet, quam im-
 nes scriptorum quorundam paginas, quae mihi perinde viden-
 ac cibi nescio qui, ex quibus alimenti minimum, reliquiarum
 isto plus, ut in cochleis & testudinum genere capitur? Sed per-
 mus quæso ad varietatem illam qua se commendat, qua in deliciis
 berur, qua studiosos pascit animos, qua eruditam cogitationem
 pensam tenet. Quod cum meditor unā mecum, existimo eos ineptos
 e minimeq; diligentes, qui semper idem aut legunt, idemq; semper
 aunt, neque varietate rerum, quam nobis natura ipsa commenda-
 , ingenium perpoliunt. Quid enim mouer Seneca, acuti hominis,
 ta tamen instituto planè Stoici, monitum consiliuq; grauissi-
 um, quo non obscure variam lectionem, ut alienam à studiis inse-
 cur? Reuera hic magni nominis Philosophus non sine iudicio vide-
 i suam ea de re sententiam dixisse: sed nos natura certissimum quod-
 m praescriptum sequimur, eiq; paremus: quo nomine nullus est, opi-
 r, qui nobis molestus esse debeat. Nam quocumque oculorum

aciem flectamus, quamcumque in partem sese mens humana recipia
 multiplex & varium non tam numero, quam infinitate distinctum
 deprehendemus. Plantarum enim, florum, herbarum magna eaq; ac-
 mirabilis est in omni genere varietas: tam diuersa animalium facie
 ea colorum certè innumerabilium distinctio. imò verò terram ipsa
 videmus hac parte montibus eminentem, illa vallibus lacunosam, fon-
 tium quadam perennitate, fluminum, lacuum, vastoque Oceano irr-
 guam, & certè à terra secretam, ut ipsa sui maximum omnibus ubique
 spectaculum præbere videatur. Cuius natura tam sapientis & pru-
 uida sollicitiam, homines ingenio maximè, & arte feliciter amula
 sunt, iis præcipuè rebus, quæ litterarum monumentis continentur. et
 nim rectissimè putarunt ingenium humanum non esse ita sterile & in-
 fecundum, & quasi cancellis circumclusum, ut sua vi non contineri
 posset ea omnia, quæ abundans & opulenta natura educere voluisse.
 Ne tamen vos morer pluribus, Auditores, si conferre libeat hunc tan-
 tillum libellum cum aliis longè plurimis: & si maturè iudicium adhi-
 bere par sit, quis non capiatur admiratione, ubi obseruarit in eo un-
 innumerabiles opes contineri, quæ non nisi magna difficultate sum-
 moq; studio in permultis aliis commodè obseruari possint? Ut eni-
 id aliqua parte reuocem quasi ad calculos, in Alciato puram, iersam, &
 antiquam dictionem nullus, ut opinor, desideratit: acumen logicum
 non abest à præclara illa fabrica & inuentione rerum tam multarum
 non iudicium & ordo, quo res tam variæ colligerentur: non histori-
 rerum permultarum: non philosophia morum & natura, quæ tot
 in omnibus Emblematis occupatur: ut quemadmodum in Homer-
 plerique veterum dixerunt esse disciplinarum omnium officinam quan-
 dam locupletem: ita in Alciato uberrimè concurrunt, quæ homini-
 eruditi & ingeniosi laudatam aliquam ideam possint effingere. Qu-
 certè omnia non ideo à me dicuntur, ut aliquis vestrum putet in
 tam libera & aperta laudatione meos qualescumque in hunc auctorem
 labores venditare cupere: quod profectò quàm alienum sit à me
 sensu, facillè quis intelliget, si verecundum animum meum,
 meæ vitæ rationem, si minimum penèq; nullum studiorum progressum
 viderit. neque verò is sum qui Alciati, viri certè maximi, dignitatem
 raramq; doctrinam cum mea tenuitate conferre audeam. Ille eni-
 uir πολυιστορ & πολυμαθής iocando liberè, relaxandoq; animum
 Emblemata omni sale & lepore Attico tincta effudit: nos indu-
 stria, studio, cogitatione, sensu denique omni nullum non lapidem
 mouemus, ut si pro dignitate non possumus ad umbilicum perducere
 quæ cogitamus, saltem tamen admiratione quadam rapti, coniectane-

tra qualiacumque potius, quàm seria doctrina fructum aliquem
 proponamus. Ille, uti se res offerebat (quando maximè à Juris profes-
 sione honestam & liberam cessationem impetrabat) in medio suo otio
 egorium literarium consecratus, rem quidem pulcherrimam, dignamq;
 mihi regio apparatus, eruditorum hominum oculis spectandam propo-
 nit: ego verò, ut libelli huius gustum aliquem meo arbitratus perci-
 rem, innumerabiles penè auctores Græcos & Latinos aliqua, quod
 eritè audeo dicere, diligentia & voluptate animi deuoravi, eamq; con-
 tinuam operam in perquirendo fixi atque locavi, ut qui Sisyphus ver-
 tit saxum, sudans nitendo, sed nescio tamen an hilum profecerim. Et
 ac mea certè mens, ea cogitatio, id iudicium, Auditores, ut cùm ea de
 e apud vos tam liberè verba faciam, possim adolescentiæ lapsus de-
 recari, fateor enim nescio quo ætatis feruore ante annos septem contu-
 lisse & sublegisse me in libelli quandam formam aliquas minutias;
 nas cùm amicis aliquorū meis ostendissem, mihi auctores fuerunt, ut de
 is edendis tum primùm cogitarem, & in publicam edi lucem paterer.
 Id certè, ne quid ego dissimulem, mihi tum valdè placuit, ut qui
 seorum studiorum aliquod vel minimum specimen non agrè ferrens
 udiosis esse consecratum: ad eamq; rem citiùs quàm licebat, neque
 ans maturè, ut oportebat, ad Christophorum Plantinum, ciuem
 Lutnerpiensem, regium typographum, scripserunt amici meo nomi-
 ne, ut quemadmodum is ipse mihi coràm pro sua facilitate primùm hinc
 iustitiæ pollicitus erat: deinde per litteras idem non inuitus confirma-
 et, libellus prelo committeretur: quod tamen, ubi exemplar ad eum
 misissem, penè omnino ἀυτὸζαφὸν, & reuera ἀπὸζαφὸν, diuturna
 & molesta negotiorum mole auocatus, tam citò præstare non potuit, ut
 se constituerat. Sed ea tandem edita scholia, immatura penè omninò,
 eque digna satis quæ hoc tempore, tam eruditis hominibus abundanti,
 item ferrens: tamen excepta cum applausu à studiosis, mihi animos
 demouerunt, ut quæ inculta parumq; tersa esse scirem, sumpto
 nodam otio libero corrigerem. Mea itaque partes sunt, ut cùm mihi
 am græcos eruditorum hominum animos expertus sim, qui pro eo
 labore, alioqui tenui, gratias mihi non semel habuerunt, de castiganda
 la editione cogitem: tum ut respondeam hominum de me bene me-
 ritorum expectationi, tum ut adolescentum studia quacumque tan-
 em ratione iuuare pergam. Quod negotium citiùs confecissem, &
 lacri studio maturassem, nisi professionis meæ continua cura &
 laboriosa contentio, in qua cessatori esse non licet, me penè omninò à
 absceinis studiis abstraxisset: nisi inquam me toto iam sexennio exer-
 uisset. Neque verò tam facile est ei qui nostræ huius professionis nu-

nus sustineat, animus ad res tam varias & multiplices applica-
 quem certè magnum & arduum laborem si qui tam facilem esse
 tant, vehementer admodum errant. Nullius enim planè animus est
 ad eò rectè à natura informatus, ut hoc quicquid est quod facere de-
 mus ex officio, qui non modò agendo, verùm etiã cogitando possit
 s̄tinere. An vos aliam causam esse ullam putatis, cur in tanto hon-
 quo maximè artes aluntur, tam pauci reperi sunt hactenus, qui in
 proficendi laboriosa contentione pro dignitate versati sint? Non est li-
 gè reperenda ratio: sunt enim omittendæ voluptates, prætermitten-
 studia delectationis: ludus, iocus, conuiuia, confabulationes omni-
 penè familiarium deserenda. que res ut plurimum ardua & diffici-
 in hoc genere homines à labore honestoq; conatu studiorum huma-
 tatis auocat, & interdum omninò abstrahit. Non longè abiero,
 camq; hoc tempore quod tacitus nullo modo prætermittere possu-
 nostra hæc professio longè granior est, magisq; seria, quàm su-
 cari unquam aut percipere possunt qui dolium hoc nunquam volu-
 runt. Nulla siquidem ars est digna hominis liberaliter educati studi-
 cuius non aliqua cognitione oporteat tinctum eum esse, qui munus
 aliqua laude & hominum approbatione sustinere meditetur. In
 ego docendi munere obeundo quantò magis in dies prouehor, ta-
 etiam magis intelligo quàm absim à perfectione summorum o-
 rum, minusq; professionis dignitate: ut quamquam videar plerum-
 nunc extra laboris aleam posuius aliqua mea industria & exercita-
 ne, imò verò hominum eruditorum approbatione; tamen haud da-
 fateri cogar, me fundamenta qua cogito, nondum bene iecisse. Et
 quidem quamquam verissima esse constet, scio tamen quàm imper-
 & parum cautis adolescentibus arideant exoterica potius quàm ac-
 matica: quàm placeant, non sollertes & industrij, non laboriosi
 ingenui doctores sed clamosi quidam & impòritum ardeliones, ut eti-
 fumorum venditores, qui audacia quadam impudenti & intolerat-
 inuentum sibi deninciunt, eoq; nomine literarum gloriam in si-
 quodam fastu complere non verentur. Quid enim nos, nos inquam
 boriosi & industrij, non ubicumq; faci scholastica probamur? q-
 fastum omnem præcludimus: quia malumus studere vilitati audi-
 tium quàm voluntati: non pendemus ab aura populari: huic multor
 caput bellæ non obsequimur. & hinc ille lacryma, Auditores,
 nemini mirum sit, cum etiam Iupiter ipse, ut est in adagio ven-
 ne quidem placere omnibus possit. Sed una tamen optimè factor
 conferentia, & doctorum quorundam hominum de nostris studiis g-
 nissimo iudicio sustentamur atque animus colligimus: quamqu-

l sit quod me penitere debeat, ut eorum hominum qui ab eventu
 unntur omnia, fortunam incusare velim. Licet enim minimè glo-
 possim, ut ille cui mille Siculis errabant in montibus agna: neque
 are audeam que

— solitus si quando armenta vocaret

Amphion Dircaeus in Actæo Aracinto:

en mea ipse sorte contentus, si fas est, si licet, Auditores, dicam in-
 è:

Non sum adèd informis: nuper me in littore vidi,

Cum placidum ventis staret mare. numquam ego Daphnim
 cantando metuam, si numquam fallit imago.

iam vixit multa de me: in qua nimirum commemoratione vereor
 quis existimet me meas merces alienis nominibus velle carius ven-

quod si facio, mei planè sum immemor, ut qui nasutus homini-
 ue ridendum propinquum. At ne patiar vos hinc non satiatos disce-

, néve aberrem à scopo, quem mihi primùm proposueram, utq;
 quasi fasce complectar, quæ hæcenus à me dicta sunt, quaso, stu-

Adolescentes (vos enim iam alloquor, in quorum gratiam nostri
 labores instituti sunt) quaso inquam, nostri huius auctoris aucti-

doctrinam diligenter obseruemus & exosculemur: peritiam iu-
 admiremur: eloquentiam confectemur: succinctum dicendi genus

in cum doctis hominibus consensu approbemus: varietatem certè
 issimam iucundissimamq; venemur: cuius singulas easq; ad-

abiles virtutes si penitus intuemur, thesaurum habemus nullo
 nullisq; gemmis conferendum: multoq; magis admirabilem, si

unius selectissimas doctrinae gemmas cum aliorum vel certè per-
 totorum flosculus comparemus. In quo Emblematicum libello mea

licumque commentatione illustrando, non puto me omnino ma-
 enas horas collocasse: quamquam id dictum nolim, ut cornici-

, quod aiunt, configam oculos, aut me apud vos efferam im-
 sius, quod neque vestra de me expectatio, neque meus pudor

nam pateretur. Sed hoc unum contendo: excusetur quaso (id
 mihi non semel deprecandum) excusetur inquam nimius ado-

gentia mea feruor, qui libellum quasi è nido implurimem, ut ita lo-
 quor, & ut immaturum fetum emitti permiserim: excusetur deni-

nimia fortasse tarditas, qua effecit ut nondum satis mihi facere
 merim, neque supremam admonere maxum in eo diligenter emen-
 do, è quòd continuum mearum prælectionum pensum ab eo quòd
 diu mihi proposueram, me diutius auocauit. Sic enim mihi
 quòdams animi proposito statui, ut quantumdiu mihi liberè ac
 quietè

quietè versari hac in Academia licuerit, efficiam ut qui eruditus h
 minibus rationem mei otij constare velim. Quid enim verear apud v
 meas hîc fateri delicias? Adolescentes optimi,

Musæ noster amor Permessides.

in quarum stadio quamquam molesto & erumnarum pleno, honest
 tamen & laudabili, sic me continet, singulari Dei beneficio, ut null
 unquam fuerit adolescens, qui me toto iam sexennio profitentem
 suggestu audierit, cui tamen modestia commendata sit, cui honesti cu
 tus, cui denique humanitatis literæ, qui idem mihi ex animo non fuer
 obsecutus. Nihil moror aliorum studia & labores certè multos sollic
 tudinum plenos. per me licet, oblectentur alij cæcis quibusdam cup
 ditatibus: alij fori iurgia consecrentur: hi rei militari, aut mercatu
 faciunda totos sese dedant: alij lucris inhient, & opima sacerdotia
 prece, vel pretio, si possint, aucupari non desinant:

Me verò primùm dulces ante omnia Musæ,
 Quarum sacra fero, ardenti perculsus amore,
 Accipiant, cælique vias & sidera monstrent.

DIXI.

CLAVD

CLAVDII MINOIS I.C.
 COMMENTARIII
 A D
 EMBLEMATA
 ANDR. ALCIATI.

A D P R Æ F A T I O N E M.

[De *Chonradum*.] De *Chonrado* illo *Peutingero*, cui hoc opusculum dicatum constat, tantum ea dicam & huc referam, quæ scriptorum nostri temporis lectione consequi potui. *Andreas Cratander* in Epistola quadam, quam editioni omnium *Ciceronis* operum præfixit, hæc habet: *Chonradus Peutingerus*, eximum ad *Augustanorum Vindelicorum* decus & specimen, qui incomparabili auctoritate, quam in gnauiter sustinendis libris *Reipubl.* magna nominis celebritate adeptus est, egressum humanorum studiorum peritiam coniunxit. Pro quibus animo depugnet, vel inde satis appâret, quod mihi aliæ *Ciceronianarum* orationum reliquias, & venerandæ vetustatis exemplaria transmisit, tanquam auxiliatrices comissas, &c. Hæc quidem ille. Sed expressius *Henricus Pantaleon* in topographiæ parte; eiusdem *Chonradi* vitam, laudesque detulit. Sic autem: *Chonradus* ille *Augustæ Vindelicorum* honesta familia natus, & in omni genere virtutum ibidem excelsus est. Is cum felici ingenio esset præditus, à teneris annis literis incubuit, & in primis legum lectioni diligentem operam impendit. Hinc factum, ut iuris doctor omnium actionatione creatus fuerit. Accedebant multæ heroicæ virtutes, rerum agendarum dexteritas. Itaque patriæ utilis ciuis & militare ornamentum extitit, atque à *Maximiliano Cæsare* in eius consiliarios cooptatus fuit, qui etiam hunc *Erasmus Cærodot.* plurimum ob eruditionem dilexit, & inter summos viros habuit. Scripsit is anno 1506. Sermones coniuiales, in qui-

Chonradus Peutingerus

in quibus multa de mirandis Germaniæ antiquitatibus referuntur: præterea de gentium quarundam emigratione Epimen, quæ Procopio, & aliis historicis in editione adiecta. Et enim Chonradus rerum antiquarum singularis æstimator, quæ eiusmodi indagare, & posteris proponere magna delectatio erat solitus: tandem ætate confectus obiit, & apud suos honorificè sepultus est. Hactenus Pantaleon, quæ omnia pænè mihi videntur sumpta ex 18. Epist. Erasmi.

Dum pueros] Dissimilitudine suum negotium cum aliorum otio conferens, tria lusorum genera ponit, ex adiuncto tempore quo hoc opusculum scripserit. Pueri nucibus delectantur hincque vulgò trita proverbia, Relinquere nuces; &, Ad naves redire. Adolèscèntes & iuniores tessera delectantur, quæ est aleatorum. Segnes autem, qui que corporis motum teligiunt, chartulis pictis oblectantur.

inglans.] nux.

tessera.] Dicitur tessera, quicquid ex omni parte quadratum est. Gel. lib. 1. c. 29. & Cæl Rhodig. lib. 20 cap. 14. & 27. Cuius à Græcis dicitur: estque corpus ex æquæ lateribus æquali latitudine planitierum per quadratum. Is cum est iactus, quam in parte incubuit, immotam habet stabilitatem, ut sunt etiam tessere quas in alveum ludentes iaciunt. Budæus 5. De assie.

Emblemata cudimus.] A fabris aurificibus, vel aliis sculptoribus ἀνθηροποίησις. Significat se horis genialibus hæc lepida cœmina conscripsisse. Sunt enim emblemata, ornamenta exoptilia, quæ ad placitum vasis argenteis, aureisve tolli & regni possunt, qualia sunt sigilla, variæque ut flosculorum, sic rerum aliarum simulacra affabrè celata vel depicta. Sic accertur id nominis à Cicerone primùm, deinde Vlpiano. Ex libris enim Iurisperitorum didicimus, nihil aliud emblemata esse cum aurum, §. idem Celsus, & l. pediculis argenteis. §. 1. de auro & arg. leg. Ea vox, cum peregrina esset, & Roma auribus non satis nota, Tiberio Cæsari minime placuit, principi qui patriam linguam præferret externæ. Quamquam enim, ait Sueton. Græco sermone promptus esset, non est mea nisi opportunè usus: abstinuit enim; sed in senatu matrem. Adeo quidem ut monopolium nominaturus, veniam petens postularet, quod sibi verbo peregrino utendum esset. Idemque etiam in quodam decreto patrum, cum ἐμῶνμα recitaretur, vocem commutandam censuerit, & pro peregrina Romanam nostratam requirendam: aut si non reperiretur, vel per litteras, & per ambitum verborum rem enunciantiam. Idem

onis epitoma. Et hæc quidem ille. At nos Emblematis verum retinemus, ut iam receptum usu, dignumque Romanitate: est enim venustum & elegans, imò significantissimum, & ad hanc imitationis materiam appositissimum.

stivis horis.] Diebus genialibus quibus animum remittebam superioribus studiis. vel, festiuis horis, id est, sub cæcisuo tempore. Sic enim Mar. Tullius, cum dies aliqui dabantur ad rustidum, ut etiam nunc dantur iustitiorum dies nostris Senatus, ad eorum numerum accommodabat atque scribebat. is est ipse 1. de Legibus. Vegeta autem & strenua ingenia, quò srecellus sumunt, hoc vehementiores impetus edunt ait Val. x. lib. 3. cap. 6. Quò fortè possim non inconcinne Demosthenem attexere, ex Stobæo, Orat. 16. quo loci ait vitam sine festiuitibus, longam viam esse sine diversoriis: hoc est, *εὐεργετίας, μακρὴ ὁδὸς ἂν πᾶν ὄνειδος*. Verum & occupatis diebus aliquid agendum Seneca monet Epist. 73. quin & festis, ut gil. 1. Georg. Quippe etiam festis quædam exercere diebus & iura sinunt. Illud addo Xenophontis, fortium virorum res & gestus, etiam in vino, & lusu dignum studio & memoria quiddam præferre.

Artificum illustri.] Hic versiculus descriptionem continet τῶν ἀνημάτων. qua de re iam satis. sed hinc aduerte materialem iam.

vestibus ut torulos.] Finalis causa, & usus Emblematarum. Torulos autem appellat eminentias quasdam in vestibus, corollis, liliis similibus. Cicero in Oratore perfecto, de mediocri genere dicendi loquens, Addit, inquit, aliquos ut in corona toros, nemque orationem ornamentis modicis verborum sententiarumque distinguit. Sunt itaque toruli, ornamenta ex auro & argento, quæ petasis, id est, pileis, aut penulis vestibisque adici solent. Palam est illud ex Amphitruone Plauti: Tum patri autem torulus inherit aureus sub petaso.

petasis.] pileis, galeris, &c. Petasum, Arcadicum pileum significatione primaria esse, didici ex Hesychio. *πέτασος τὸ τῆ ἐφέλων μα.* sic enim legendum in Hesychio, non *φρόνημα*, ut in Petronio. Suetonius ait, Augustum non nisi petasatum, hoc est, capite sub dio spatari solitum. Certe & Poëta petasatum Mercurium faciunt. Id nominis à *πράνυα*, pandere, vel cadere deflectitur: quod pilei genus galero non absimile vocat Prudentius 2. in Symmachum:

*ec petaso insignis poterat Lacedæmone capta
Mercurius servare suas de clade palastras.*

parmas.]

parmas.] Parma, scutum breue peditum, pelta etiam dicta Plinio. Nonius in dictionibus Parma, & Velcs. Martialis:

*Hæc quæ sæpè solet vinci, quæ vincere rarò,
Parma tibi scutum pumilionis erat.*

Varro De lingua Latina, & Alexander ab Alex. 6. cap. 22.

tacitis notis.] Sic se habent Ægyptiorum Hieroglyphica, & etiamnum hodie symbola ea, quæ armis, scutis, signis militari- bus, & ceteris id genus apponi solent. De quibus lepidum & eruditum scripsit Dialogum Paulus Iouius. nos in nostro syn- tagmate quædam adduximus. Tacitis notis scribere, alio sensu & doctè quidem Turnebus Aduers. 14. cap. vlt. ad fin.

At tibi supremus.] Optatio ex dissimilibus. Idem ferè dissimilium locus est apud Horat. ode 8. lib. 4. Carmin.

*Donarem pateras, gratæque commodis,
Ecnorine, meis æra sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu pessima munerum
Ferres, diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas.
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, &c.*

Huius autem dissimilitudinis hæc mihi videtur germana sen- tentia: Possum ego tibi, Chonrade, Emblematum quorunda- siluam & cumulum ex veterum auctorum bibliothecis aggre- gare: at magnus Imperator (cui sis à consiliis) potest tibi con- modè & munificè suppeditare veterum artificum manupreti- statuas, imagines ingeniosè pictas, sollerter expressas, sculpta- efformatas: ipsissimas inquam imagines, non picturam qua- dam nudam aut descriptionem, qualis mea hæc est chartace-

supremus Cesar.] Maximilianus Imperator, cuius consili- rium fuisse Peutingerum paulò antè meminimus ex Erasmo.

Ipse dabo.] Τὸ πρῶτον in libro Poëtico Poëtæ consecrato. Ne- enim modò videndum quid, sed & cui des. Seneca De ben- ficiis: Vide ne mittas munera superuacanea, vt feminæ arm- rustico libros, & studioso retia. Id enim est ac si cani des palea & ossa asino. Sic Martialis 14. lib. sed non eodem tamen sensu

*Non sunt munera quæ putas puella,
Cum donat vacuas poëta chartas.
Diuitibus poteris Musas, elegosque sonantes
Mittere: pauperibus munera pexa dato.*

Idem, 7.

m lib. eod. sed alioſum:

Muneribus cupiat ſi quis contendere tecum,

Audeat hic etiam Caſtrice carminibus.

Id quidem mihi reuocat in mentem diſtichon Latinum Iani caris, doctiſſimi hominis, ad Iouianum Pontanum:

Verſiculos Pontane tibi: ſic munera Baccho

Libamus Bacchi, ſic Cereris Cereri.

Pignus amoris habe.] Id eſt, *μισθόςωον*. Seneca de beneficijs: beneficia non numero, neque magnitudine cenſenda, ſed dan-
voluntate: *ἔδ' ἔ γδ τοὺς λαβόντας ἔργα ἡρῶμαι το πλῆθος τῶν
μαμάτων θυμῶσιν, ἀλλὰ τὴν προθυμίαν.* Demoſthen. *πρὸς
ἑλιν.* Sed ad rem maxi-*νὴ* facit *τὸ πρέπον*, eius qui librum con-
nat, & eius cui offertur. Etenim vt Ariſtid. ait orat. *γ. ἱερῶν:*
mpla dijs ſacrare conuenit: viros autem egregios decet li-
brum dedicationibus honore afficere. Hoc eſt, *τοὺς μὲν νέως
ἰσοῖς προσηκεῖ καὶ περὶ αὐτῶν, πὺς δ' ἀιθρῶς τὴς ἐλογίμης τῆ τῶν
λίων ἀναθείσθ τιμῶν.*

AD EMBLEMA I.

PROPONIT ſchema gentilitium ſiue inſigne Ducatus Medio-
lanenſis, in quo ſerpens cæruleus in aureo æquore infan-
t, vel anniculum puerum rubore tinctum euomens, conſpi-
r. Cuius quidem ſchematis rationem adferam, ſi prius huc
iſtulero, quod idem noſter auctor ea de re ſcripſit c. 43. De
gulari certamine, vt Alciatus ipſe Alciatum enarret hac in-
te. Sic enim ille: Celebre eſt in Annalibus Othonis Viceco-
is cum quodam Sarraceno in Aſia certamen, quem ille ma-
captum conſoſſumque galeæ ornamento priuauit; idque
tilitijs inſignibus ſuis addidit; hoc eſt, Vipera vix natum &
huc manantem ſanguine infantem ore euomens: nimirum
Alexandro Magno acceptum emblemata. Siquidem in eius
iquis nomiſmatis idem ſigillum reperire eſt, quo Ioue ſe na-
n rex ille per ambages oſtendebat. Etenim ſerpentis forma
ribus Græciæ locis Iupiter colebatur. Suntque in Aſia gene-
erpentum, quos ore parere hominum opinione receptum
Haſtenus ille. Celebratur itaque ſtemma cuiuſmodi à diuina
antiqua origine, perenniſque nobilitate, è ſano Sapientiæ ca-
e, promanante. Sed iſtituenti mihi commentaria integra
ad eius maximè fieri poteſt, occurrit præter alia, quæ de

Alciati locuſ.

*Franc. Petrar-
cha.*

hoc stemmate Ducum Mediolanensium retulit Franciscus Petrar-
cha, Rerum memorabilium libro 4. ad finem : cuius
pænè verba sunt: Azo Vicecomes, qui deinde Mediolani Pr
cipatum obtinuit, magni animi iuuenis, patris iussu cum co
transmisit Apenninū. In ea expeditione cū forte descend
equo requiescit, ingens vipera, nullo aduertente comite, in
leam Principis iuxta positam irrepfit : quam cū mox ca
reponeret, famoso quidem & horrifico, sed prorsus inno
lapsu, per genas Ducis interriti fluxit. Eam à nemine lædi p
sus adolescens ille animosus, ad omen geminæ victoriæ tra
hincque factum tandem, vt ipse pro signo bellico vipera vte
tur. Et hæc quidem Petrarcha, magni nominis raræque e
ditionis auctor: quam narrationem, cū adolescens Bono
studiis operam daret, se sæpè audiuisse scribit. Idem pænè
Gabriel Simeon Italus retulit, eo Compendio, quod lingua pa
edidit de Ducibus Mediolanensibus : cuius tamen verba
conferre minimè attinet. Paulus autem Iouius, nostra patre
que memoria historiæ scriptor insignis, cum Alciato con
nit, eo nempe libro, quo Mediolanens. Principum Viceco
tum vitam est complexus. Ait enim Othonem (sacro in be
contra Turcos & Sarracenos, Bulionio Godofredo duce) in si
pietate & magnitudine animi virum, nihil territum Vol
Sarraceni ferocitate, qui medio in campo ad singulare ce
men fortissimum quemque ex acie Christiana provocabat, c
eo fuisse congressum, tandemque cum non minore fortitud
quàm felicitate deuicisse: deque confossi hostis galea opim
plenumque immortali gloria spoliū retulisse, auritam, se
cet, viperam inexplicatis spiris minaciter à cono cassidis ere
& puerum passis manibus deuorantem. quod vnum auspice
virtutis argumentum, non modò gentilitiæ laudis gestar
fuit, sed & posteris id insigne audacter vsurpantibus, & im
ria, & opes, & latè gloriam portendit. Fuere qui existim
Volucem ex stirpe Alexandri Magni progenitum, tulisse
insigni viperam, ex Olympiadis fabula, puerum parturient
quòd ea à dracone se compressam fuisse, Iouis imagine, pra
caret. Sic Iouius. Ceterum id stemma nobile & antiquum
deo. Si quis enim veterum Ægyptiorum notas, quas Hi
glyphicòn nomine appellabant, obseruarit ex Oro maximè
liaco, faciliè discet eos imagine serpentis, Imperatorem regi
que designasse. Quid enim dominium orbis, quid prouin
Principem, quid regem optimum & tutelarem siue custod
quid heroem, quid nominis & famæ amplitudinem figura
pet

*Gabriel Si-
meon.*

Paul. Iouius.

*Quid per ser-
pentem Ægy-
ptij designa-
bans.*

ntis exprimebant, nisi quòd spectato huius animalis admirando, conditionem & dignitatẽ Principum eo schema ingenioso, eruditis hominum oculis proponi volebant? Iam enim fuit olim Græca libertate in potentiores, qui potius dispendio suas opes adaugerent, Anguem, nisi anguem glutierit, draconem non fieri. Sed & proditum memoriæ serpentes olim adiunctos leonibus, qui Opis Deæ simulabam apponi erant soliti, quo significabant orbis Principatum. Anguis enim circularis orbem, Leo verò fortitudinem viresque representabat. Quòd autem serpens ita sæpè depictus conspiciatur, qui sibi caudam mordicùs ore teneret, pauci sunt qui explicuerint. Ea verò mihi perplacet eruditorum quorundam minimum conjectura, qui aiunt eo intellectum, & quasi ob oculos positum fuisse Regem eum, qui finem sibi actionum omnium & consiliorum prudenter & accuratè proponeret, quæ vltima, imò verò minima etiam curæ essent. Eo enim mine Augustus, Antoninus Pius, Traianus, Hædrianus, Pertinax, Seuerus Alexander ad cælum euecti sunt; contrà malè cessit Liogabalo, Caracalla, Commodo, Domitiano, & aliis perditis Reipub. Romanæ pestibus, quòd simulatque ad summum illum Principatum conscenderunt, abiecta cura publica, non tantùm seruire, suasque persequi cupiditates, quo iure, quâ uiria, voluerunt. Ceterum Anguis imagine, Rex custos & tutus indicabatur: nam in bonorum Principum monumentis, pulvis suum in Regem stultum (cuius beneficentiam grato sermo agnoscebat) non alio modo posteris commendabant, quam serpente vigili, surrecto vertice, & elato pectore. quod Americum illud declarat, Οὐ χρὴ πανούχων εὐδαίμων ἑλκεθόεσσι βασιλεύειν: Non decet virum consultorem, qualis Princeps esse debet, toties se dormire. Apud Horatium eo quidem sensu, serpens Epitaurius appellatur, ut apud Græcos ὄφεις ὄμρα, ad vigilantiam signandam. Denique tam fuit insigne & celebre id Hieroglyphicum serpentis, ut non temerè Imperator clarissimus Epinondas vsurpârît extremo ad Mantineam confecto bello: cuius memores posterì columnam erexerunt, appenso clypeo, quo sculptus draco esset. Eius monumenti rationem affert Plutarchus, quia is Imperator laudatissimus ex Spartiatarum gente, quod Thebis antiquissimum fuit, ortum duxisse putabatur, quorum id gentilitium insigne esset, ut qui ab anguineis indigentibus à Cædmo telluri mandatis essent oriundi. Nondum mihi tempore, quin alia quædam ad huius magnifici stemmatis arcana illustrandam adiciam. In ostentis enim & præ-

Quid per serpentem qui caudam mordicùs tenet?

Serpens Epitaurius.

*Anguis quid
significabat.*

legiis, Angue summa nominis dignitas & amplitudo portebatur, non modò iis, qui ad regij dominatus, aut etiam re fastigium expectabantur, sed & iis, qui arte quadam vel in mo celebritatem quandam sibi comparârunt. Vt enim ret

Roscins.

1. De diuinatione M. Tullius: Cùm Roscius in cunabulis educareturque in Selonio, qui est campus agri Lanuuii, et lumine appposito experrecta nutrix animaduertit puer dormientem circumplicatum serpentis amplexu, quo aspe exterrita clamorem sustulit. Pater autem Roscij ad arusp retulit: qui responderunt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore. Atque hanc speciem Praxiteles cælauit argento Archias expressit versibus. hæc Cicero: Spartianus auctor

Seuerus Imp.

Seuero imperiũ præmonstratum: ei enim in stabulo dormienti serpens caput cinxit, & sine noxa, expergefactis atque ac mantibus familiaribus, abiit. Ferunt & Anguem portentis imperium Aureliano, quanquam ille mediocrium fortunæ & parentum esset. Nam cùm eius pueri peluim serp

*Aurelianus
Imp.*

cinxisset, neque vnquam potuisset interfici, postremò matris eius anguem occidi noluit. Mulier hæc templi Solis sacerdos erat, diuinationum minimè ignara, quippè quæ familia hunc serpentem, tanquam genium agnosceret. Tiberius Ca

Tiberius Cæsar.

serpentem draconem in deliciis habuit, ei que sua manu ministravit: quem cùm is corrosus à formicis obseruasset, timor nitus est cauendam esse sibi vim multitudinis: formicis ei

*Maximus
Innior.*

populum significari. Maximini Iunioris, qui à patre regni princeps factus est, dormientis caput serpens circundedit, fut dignitatis præsagium. Idem pænè, quod de Alexandro, quo refertur de Pomponia Africani Scipionis matre, & A

Augusti mater.

matre Augusti Octauij, quæ in templo Apollinis somnians cum Dracone congressam, indeque factum, vt macula p

Draconis in corpore constanter hæreret, quæ nunquam potest eximi potuit. De anguis augurio Cornelius Tacitus lib. 11. Sedente Claudio circensibus ludis, cùm pueri nobiles et ludicrum Troiæ inirent, intèrque eos Britannicus imperator genitus & L. Domitius adoptione mox in imperium & cognomen Neronis adscitus, fauor plebis acrior in Domitio loco præsagij acceptus est: vulgabaturque affuisse infantia

dracones in modum custodum, fabulosa & externis miraculis assimilata. Nam ipse haudquaquam sui detractor vnquam enimò anguem in cubiculo visam narrare solitus est. Virgilius non tenerè scripsit anguem exisse è tumulo Anchisis. Vt enim, vt est apud Plutarchum in Cleomene, serpentes trib

nt heroibus: cuius rei rationem non vnam multi afferunt. sic
im Poëta lib. 5. quo loco Æneas patri iusta facit:

Salve sancte parens, iterum saluete recepti

Nequicquam cineres &c.

& deinde,

Dixerat hæc, adytis cùm lubricus anguis ab imis,

Septem ingens gyros, septena volumina traxit,

Amplexus placidè tumulum.

vide reliqua.

ad hæc satis.

sinuosi è faucibus anguis.] Fauces sunt gulæ partes interiores. *Fauces.*

inius: Summum gulæ, fauces vocantur; postremum stoma-

us. Sinuosus autem epitheton serpenti conueniens: sinuosum

nim dicimus, à longo sinu, & *μπαφεικῶς* apud eundem no-

rum auctorem postea, *sinuosi in faucibus antri.*

Sinuusus an-
guis.

Stemma.] Nobiliores erant, qui sui generis imagines & stem-

ata proferre poterant. Budæus Annotat. in Pandectas. Vsur-

itur plerunque pro corona: deductum enim est id nominis à

στῆμα: vt illud Homericum,

στῆμα τ' ἔχει cύ χερσὶν ἰκηβόλῃ Α' πόλλων &c.

Alciat. refert 2. Parerg. c. 30. Lege 6. Miscellan. P. Nannij.

gentilitiis.] Pro imaginibus posteriora tempora insignia gen-

titia habuerunt, quæ arma vel armaria vulgò dicuntur: quæ

sa quoque primùm, vt simile est veri, virtutis fuere præmia,

rerum præclarè gestarum decora. Budæus.

Pellaum regem.] *περφεασικῶς* pro Alexandro: vt apud Iuue-

l. 10. Sat.

Pellæus Alex-
ander.

Vnus Pellao iuueni non sufficit orbis.

Ausonius Paulino:

Ocyus illa iugi fatalis soluere lora

Pellaum potuisse deum reor.

c autem dictus à Pella vrbe Macedoniæ. Pompon. Mela lib. 2.

nam etiam Plin. Alexandri patriam appellat, 35. lib.

suum genus.] Iustinus lib. 12. ait Alexandrum, virum supra

humanam potentiam magnitudine animi fuisse præditum.

qua nocte eum mater Olympias concepit, visa per quietem est

im ingenti serpente volutari: nec Dei decepta somnio. Nam

perfecto maius humana mortalitate opus vtero tulit; quam

im Æacidarum gens ab vltima sæculorū memoria, & regnū

utris, fratris, mariti, & deinceps maiorū omnium illustrauerit;

illius tamē nomine quàm filij clarior fuit. Plutarchus auctor

est, quòd cùm Ammonis sacerdos Alexandrum salutaturus,

anguæ vitio præpeditus, pro *παιδίου*, filiole, dixisset *παιδὶ δῖος*, id

est, Iouis fili, hinc cælestis originis gratiam captatam, cui ini-

a dedisset error. Apud Lucianum in Mortuorum dialogis,

Alexander fateatur vtile sibi fuisse ad res gerendas, quòd Io Ammonis filius crederetur. Formidandum enim erat, ne aliq sibi repugnaret. Id cur factum sit, lege Augustin. De ciuit. lib. cap. 4. Træclara extat Alexandri laudatio apud Appuleiu primo Floridorum.

Iupiter Am-
mon.

Dum se Ammone satum.] Iupiter Ammon ab arena dict quòd sub arictis forma coleretur in templo à Libero patre arena condito. qua de re multa Lilius Gyrald. Syntagm. 2. hist. Deor. Poluan. cap. 52. Miscellan. Lege & Hygin. lib. De signorum caelest. historiis.

Amphibana.

tradunt sic quosdam exister angues.] Plinius lib. 8. cap. 23. Solinus cap. 30. Polyhist. Amphibanas ore parere tradunt: enim caput est geminum, hoc est, & ad caput & ad cauda. Neminem quidem studiosorum latere velim, id commodè a perspicuè relatum scriptis à Pierio 15. Hieroglyph. ne quis ingrati animi arguat, qui extam fœcundo ac copioso reru selectissimarum pomœrio tot flores & fructus collegerim.

Eniti.

eniter.] pro eniti, *παραγωγῆ*. Enixæ dicuntur feminæ, tendi, hoc est, conandi & dolendi labore perfunctæ. Nexu enim dicimus arctum & colligatum. Nonius. Id quidem zonæ solutionem referri non inconcinne potest, qua partus describitur à poëtis, nempe quòd omni nexu oportet mulier suauatur, vt commodius enitatur & pariat. Callimachus Hym. in Iouem:

† ἐπι

ἐπι τῷ μὲν ᾧ ἴεει ὅτ' ἐλύσεται μήτην, id est, quando peperit quod & admonet Græcus scholiaste. Alcimedea apud Apollonium Argonaut. 1 filij discessum lugens,

— ᾧ ἐπι μῆνοι

μήτην πρῶτον ἐλύσεται κ' ὕψεται. quo loco scholiastes ab alio non dissidet quin & aducit, ὅθεν ἐ λυσιζώνης ἀρτίμιδ' ἐς ἐν ἀθήναις. Quorum locorum mihi copiam pro sua humanitate fecit Ioannes Frater, Baiocensium gymnasij hac in Parisiorum Academia primarius, vir vtriusque linguae peritissimus, cum quo, literarum nomine, mihi nuper amicitia intercessit.

Cur Pallas è
Iouis nata ce-
rebro.

An quia sic Pallas, &c.] Testis est Pindarus Olymp. ode cuius rei rationem (sed aliam atque aliam) reddunt Fulgent Mythologic. 2. Phornutus De natura deorum, Gyraldus Syntagm. 11. Ouid. Fastor. 3. epitimythia etiam sua tradit, longè aliis diuersa. Ex his enim alij speculationem physica alij ethicea, alij alia considerant. Themistius oratione σὺ δὲ προσκαλῆς τὸς φιλοσόφους (alloquitur Imperatorem Valentinianum) κἂν ἀπεικῶσι. Ἐὶ ὁπόσον σὺ χρέονος τῆ ἴτας ἐπὶ χῶ-
μιν

εις, ἀνάγκης χημιρίζεις τῶν λόγων. Ὡς τραπηῦσι δὲ οἱ φιλο-
 φουῶπις ἐοῖση παρδρεία, γνάμης ἄμα καὶ διωάμιας σε τραπιεύ-
 ῃ. εἰὰ γὰρ τῆτο καὶ τὴν Ἀθηῶν ἐκ τῆς κεφαλῆς χηνῶσιν εἰ πιηταῖς
 Διὸς, ἐδ' ἐκ νύμφου καλῶς ὅπ' παρσῆκει τῶν βασιλείων μέτε λό-
 ῃ, ἄπρ' ἀπ' τῆ, μήτε παρσῆξι ἄλογοι ἐκφοιτῶν, ἀλλ' ἄ' τ' τοῦν ἐοργόν
 κα, καὶ γέμειν ἔτ' τὸ δρασηρίον. Existimo autem cum Pindari
 voluistis ad 7. Olympior. figmentum id esse referendum eò,
 dicamus omnes artes & disciplinas, è Iouis cerebro, id est,
 omni & præpotentis Dei mente & sapientia produisse. Per-
 icuum enim nobis esse debet, ut alia omnia bona, sic ipsas
 quoque ingenuas artes à Deo nobis esse communicatas. Et
 tanquam Dei beneficio nobis hæc Minerua generetur, du-
 ore tamen & magistro primùm opus est. Ad eò nemo est, qui
 doctrinæ laudatissimam ἔξειν comparare sibi queat, qui non
 omnis præceptoribus sese tradiderit instituendum. Hinc enim
 minuendo; quòd neruos minuat, Mineruam dictam putant.
 illas autem vel ἀπὸ τῆ παρσῆκειν τὸ δόρου, ab hasta vibranda,
 à Pallante occiso: qua de re postea fusiùs.

de capite orta Iouis.] Imitatus videtur illud Propert. è lib. 3.

Semina curarum de capite orta tuo.

artianus Capella initio libri vi. de Pallade,

Hinc de patre ferunt sine matris fœdere natam,

Provida consilia quòd nescit curia matrum.

ostremum hunc versum (quod obiter moneam) vna voce cor-
 ruptum, Beroaldus emendat annotat. in Caligulam Suetonij,
 pro, *consilia*, legi mauult, *consilium*. Ego cum meo Iureto
 meliùs & commodiùs, nisi me coniectura fallit:

Provida consilij quòd non sit curia matrum.

olim mihi fore molestum lectorem, si Isacij Tzetis ratio-
 nes adduxero, cuius hæc fermè sententia in iis commentariis,
 nos conscripsit in Cassandram Lycophonis: Tritonia Pallas
 citur, quòd in Trito Libyæ flauio nata creditur; vel quòd
 tertio mensis die orta. Ideò enim tertia dies Mineruæ sacra est
 thenis, vel quòd ἐκ τοῖς τριτοῖς, id est, Iouis capite progenita:
 ἔπειτα enim Bæotum lingua, caput nominatur: vel quòd eadem
 cum Luna sit, quæ tertio quoque à coitu die appareat: vel quòd
 eadem sit cum anima, quæ tres partes habet, ἐπιθυμίαν, θυμὸν,
 καὶ λογισμὸς: vel quòd eadem cum prudentia sit: aut ex Demo-
 criti sententia, quòd hæc tria præstantur ab anima, bene con-
 sulere, rectè iudicare, rectè agere, hoc est, εὐβελύειν, εὐκρίνειν, καὶ
 κατὰ κρίνειν.

AD EMBLEMA II.

Nihil mihi videtur hîc affingere, quàm quòd Mediolanum vrbis Insubrum notissimæ, notationem eliciat ex duorum Galliæ ciuitatum schematibus publicis. Ait enim Heduporci, Bituriges arietis habuisse signum. Memineram quidem Alciatum Parerg. iuris 5. c. 13. alterius meminisse. Huius haec verba: Habebant & ciuitates sua signa, quibus originem ac cultum testarentur. Hinc in nominatis Atheniensium plerumque vidimus noctuas. Sic Claudian.

— ad inœnia Gallis

Condita lanigeræ suis ostendentia pellem.

Quòd fortasse pertinent quæ de Mediolani iactis fundamenta refert Liuius 5. ab vrb. cond. Ex Heduporum itaque & Biturgum schematibus publicis hîc constituit Mediolani *ἑτομῶν*. Mediolanum autem à sue mediatim lanato denominatione sumpsit. Dum enim prima vrbis huius fundamenta iacerent (vt præter alios retulit D. Ambrosius) aper est repertus med parte lanatus: Alij à Medo Insubrum duce nominatum Mediolanum malunt. Vrbis est metropolis Galliæ Cisalpinæ, à Gallis Insubribus condita 359. annis ante Christum natum: quam Olanum duce Tusciæ primùm eandem excitasse testatur Cato fragmento 7. Origin. Hinc docti plerique prodierunt inter quos non infimum, sed merita gloria certè insignem Alciatum iure adscripserim, qui hoc emblemate Mediolanum nomen tale solum non illepidè celebrat. Nec verò mihi temperare possum quin adiiciam quod discendi studiosis non omnino displiceat. Imperio in Orientem translato, veteri quasi senescens Roma, Imperatores, Mediolano capi & delectari cœperunt vnde in tantum excreuit ea vrbis, vt à Procopio 2. Gothici belli prima inter Occidentis vrbes post Romam dicatur, & facilè ceteris anteire, vt magnitudine, ita & hominum frequentia, reliquisque fortunæ bonis. Ausonius Catalogo illustrium vrbium:

*Et Mediolani mira omnia, copia rerum,
Innumera cultaq; domus, facunda virorum
Ingenia, antiqui mores: tum duplici muro
Amplificata loci species, populiq; voluptas
Circus, & inclusi moles cuneata theatri:
Templa, palatinaq; arces, opulensq; moneta,
Et regio Herculei celebris sub honore lanacri,
Cunctaq; marmoreis ornata peristyla signis,*

Macria.

*Heduporum &
Biturgum
schemata.*

*Mediolanum
vnde nomina-
tur.*

Mœniâq; in valli formam circumdata limbo:

Omnia qua magnis operum velut amula formis

Excellunt, nec iuncta premit vicinia Roma.

Ad id illustrandum multa suppeditabunt Geographica Volterrani & Munsteri: ille quidem lib. 4. hic verò 2. longè plura etulit. Quædam etiam petenda ex historia Liuiana lib. 5. ab .c. vt iam admonui.

Bituricis veruex.] Veruecem hîc pro ariete fortasse posuit *Βιτυρικῶν*, sed parum refert. Bituriges autem (quorum ciuias metropolis est Biturix) Aquitaniæ populi sunt, quorum fides ab Heduis Ligeris diuidit fluuius, de qua lib. 8. belli Galli Cæsar. Vrbs est Academia florentissimâ celebris, in qua per uinquennium magna cum laude ius ciuile docuit Alciatus; quod ex aliquot suorum operum locis colligere est facile, tum et maximè his versibus (quorum mihi copiam fecit ante aliquot annos, vir eruditus, qui Alciatum doctorem illîc audiuit) uibus Biturigem donauit, cùm Italiam repeteret:

Vrbs Biturix inuitus, amans te desero amantem,

Quinque per astates terra habitata mihi.

Nunc opus ad vitulos est à veruecibus ire:

Ergo vale, & felix sit tibi lanicium.

His autem alludit ad Biturigum stemma, quod nonnihil aduat huius loci enarrationem. Quibus Alciati versibus conuulsiòse respondit nescio quis: quo iure, qua iniuria, non est necum disquirere, nisi quòd existimem nihil tam bellè fieri diuè posse, quin malè interpretando possit deprauarier. Huius nonymi hoc est maledicum tetrastichon,

Non nos, sed nostros nummos Alciatus amabat,

Qui tacitus spreis vanuit hospitibus.

Ille ergo valeat vitulos pasturus: at illum

Nostra vel horrentem frigore lana teget.

Ceterùm cùm ait vitulos, porrò Italos intelligit: cuius rei causam ex Gellio petas licet, lib. nempè 11. cap. 1. quæ tamen à me libenter dicta sint.

Heduis dat fucula signum.] Hedui, qui & Augustodunenses, Galliaë populi, in Ducatu Burgundiaë & Francorum regno siti, olim fratres & consanguinei à Romanis appellati: Cæsar Comment. belli Gall. lib. 1. *fucula.*] pro sue, diminutiuum.

Patria debita erigo mea.] Sic Aufonius, ex quo Alciatus id ueri potest mutuatus, epistolâ quæ incipit, Aufonius genitor:

Ipse ego Burdigale gentis diuersa per vrbes

Quattuor antiquas stirpis origo mea.

Bituriges.

*In Academia
Biturigum
professus est
Alciatus.*

Hedui.

*Vetus Lingua
Gallica.*

vetus hoc Gallica lingua sonat.] Nimirum Gallicè, Milan, dicimus, à mediatis lanato suc. Sidonius Apollinaris lib. 7. epist. 1. Hic autem de vetere lingua Gallica lubens aliquid disquirerem, si eruditorum hominum non satis inter se constantium opiniones aliquid haberent firmamenti, aut nisi nos vetera, certaque monumenta in hac rerum caligine & ignoratione deficerent. Nihil enim ea de re possimus certi pronunciare, nisi primò constiterit non modò quæ lingua Gallica vetus, sed etiam qui veteres, & qua maxime ætate sunt intelligendi. Alij enim fuerunt qui vixerunt ante tempora Cæsaris Iulij, qui primus de rebus Gallicis scriptis aliquid mandauit: quique veterum Druidarum seculis, vel postea floruerunt. Alij veteres Galli qui sub Imperatoribus Romanis seruire aliquod passu iugum: alij qui sub prioribus Regibus, vt vetustiores prætermittam, Clodoueo primo, Carolo Magno, & aliis: quibus temporibus credibile est non eandem fuisse Gallorum linguam vernaculam, qualis postea, quæque hodie celebratur. Qua in re perquirenda mihi quidem certè videntur ociosæ disputationes quorundam, qui veteres Gallos lingua Græca fuisse vsos, vt familiari, contendere audent: alij putant linguam veterum Gallorum eandem fuisse quæ est hodie Suitsensium seu Heluetiorum: Plerique etiam volunt à Germanis Francos oriundos, & linguam veterum Francorum eandem ac Germanorum, quæ hodie celebratur. Iam qui volunt ingeniosiores videri, Celtas veteres eadem lingua fuisse vsos asseuerant, qua nunc Armorici Bataui. Alij denique (vt liberæ sunt cuiusque opiniones) coniiciunt eam linguam, qualis nunc à Gallis Prouincialibus vsurpatur, veterum Gallorum extitisse. Sed nescio quo modo, si sit standum ab vna ex his opinionibus, quæ putatur similior vero, nos possimus commodè extricare. Quis enim ea de re certi aliquid pronuntiârit, in tantâ præsertim rerum omnium confusione, populorum ac gentium migratione, multitudine coloniarum, principum, ac publicarum rerum mutatione? Quis nescit centum, aut eo minus annorum spatio, linguas, non secus ac res alias, vt variè traducuntur, aut vsurpantur omninò, vel non minima parte variari, aut corrumpi? Exemplum insignis proferrem in Latina lingua, nisi putarem satis esse notum iis qui veteres libros euoluerunt, longè puriorem & nitidiorrem fuisse seculo Varronis, Ciceronis, Augusti, quàm ætate Cætonis senis, & primi belli Punico temporibus. Illud vnum asseuero, linguam Gallicam, quæ fuit in vsu temporibus Caroli Magni, nobis hæcenus inauditam, planèque incognitam. Nos enim

enim deficiunt vetera monumenta , vt diximus, quibus liqueat quænam ea fuerit; etiãque adiicio, eam quæ vulgaris erat auctore D. Lodoici principatu , ad eò fuisse horridam & incultam, vt si cum eâ quæ hodie in vsu nobis est, conferatur, nihilo plus ab altera differat, quàm hodiè vulgaris Parisiorum sermo à Britonum oratione populari. De Gallorum quidem veteri lingua corrupta constat , sed apud quos Gallorum sermo velut eruat fuit, nondum liquet. Nam Galli sermonem Gallicum didicerunt, cum non solum Romanæ leges, sed & legiones in Gallia constitutæ Gallos Romana vt lingua cogerent, vt facile sit intelligere à Romano foro, ipsaque Romana militia Gallicam linguam à maioribus illis vsurpatam, penè omninò fuisse abolitam. Sed vt vetera prætermittam, cui potest esse subium, Gallorum idioma vt non parum fuerit immutatum, vt etiam corruptum, vt primam sui faciem amiserit, quo tempore Franci à Germania irrupentes in Gallias transitum fecerunt, & à quibus sedes non impetrabant, Gallos partim expulsi, partim etiam sibi subiecisse? At lingua Gallica, qualis hodie, quanquam ex se locuples, permultas tamen voces habet quæ à Græcis deflexæ non temerè videri possunt. Habet etiam non paucas Germanicas, & Latinas, ex quo tamen non sequitur maiores nostros promiscuè vel Græcè, vel Germanicè, Latinè uicisse. Quid igitur hac in re statuam non habeo, vt promptum mihi sit quod possim refellere, quid certius adducere possim, nondum habeam. Vnum mihi superest, vt cum doctissimo Seneca Philosopho, eius maximè loci occasione, quem ipse mihi obtulit cap. 8. consolationis ad Albinam, missos faciam alios qui de gentium migrationibus, conuersionibus, & corruptis linguis variè disputarunt.

Et quæ lanigero de sue nomen habet. Veterem linguam Gallicam fuit, vel propter Gallos Insubres à quibus Mediolanum excitatum iam docuimus: vel propter veterem linguam, quam longè aliam fuisse quàm quæ nunc nobis est vulgaris, & verisimile est, & docti plerique autumant.

Culta Minerva, &c. Ait olim cultam illuc Mineruam fuisse, nunc autem D. Teclam à populo Christiano coli. Hæc virgo & Martyr sub Nerone apud Iconium, Pauli discipula.

D. Tecla
Martyr.

Lanitia inde leui. Maro sic, *sit tibi lanitium felix.* quo de nomine quædam Nonius, & Turneb. noster Aduersar. 15. cap. 21. ne quid addam præterea.

AD EMBLEMA III.

PRINCIPIS & patriæ hætenus insignia quasi depinxit; nunc suæ familiæ gentilitium stemma proponit & explicat. Alciatos enim ab Alce fera nuncupatos, à fortitudine nimirum & diligentia commendabiles tacitè indicat, sumpto argumento ab Alces feræ naturâ, quæ equi robore, cerui celeritate, & ni proceritas aurium & ceruicis distingueret, iumento similis habetur, auctore Plinio lib. 8. cap. 15. Quod illustrat elegantissimi Alexandri apophthegmate, qui quærenti qua tandem via tanta sibi ad eò celeriter comparasset, respondit (quod vnguis Alces insertum legitur) *μηδ' ἐν ἀναβαλλόμενος*, nihil differendo aut recraftinando. Siquidem optima & accommodata bellicomis est festinatio: quo fit, vt qui imperant, quò rerum difficultates, quæ non nihil remorando vltro sese offerunt, arcere faciliùs possint, eò pede citissimo necesse sit properare. Eam enim ob rem Alexander ab omnibus fermè laudatur, quòd sua præcipiti in rebus agendis cura & industria, Principum omnium celeritatem multis quasi stadiis anteuertit. Narrant enim eum pedites sic instituisse, vt sua celeritate equorum cursum adæquarent: ipse ne quidem sibi parceret, noctes vt plurimum insomnes traduceret, seque crepitaculo excitaret, si quando somno corripì se sentiret, quo maximè tempore vigilandum esse intelligeret. Itaque cùm ab eo Darius impeteretur, maximè conquirebatur nullum sibi satis longum relinqui spatium, quo Alexandrum pro viribus, & ea qua præstabat animi contentione atque copiis, retunderet. Hoc enim præcipuè curabat Alexander, vt diu noctuque, magnis itineribus confectis, improuisum hostem offenderet, quem animum etiam adolescens habuisse memoratur. Huic itaque cùm Aristoteles diceret expectandam esse robustiorem ætatem, qua longè meliùs & opportuniùs ad res bellicas animum applicaret: At metuendum mihi est, inquit, ne dum annos expecto firmiores, audacem iuuentutem interea mihi præripi per incuriam patiar. Hunc Cæsaris imitatus, ardua quæque quasi temerè & sine consilio aggrediebatur, imò verò dicebat de iis consultandum non esse, quòd ad ea perficienda maximam vim celeritas haberet. Non præmittam Æliani locum de celeritate Alexandri in rebus conficiendis, Variæ hist. lib. 10. Alexander Philippi filius ter CCC stadiis continuo itinere confectis, antequàm quietem caperet exercitus, cum hostibus confligit, & eos vicit. *Ἀλέξανδρος τριῶς τριακόντα στάδια ἐφύξῃς μὲθ' ὀπλων ἰδιπορήσας, συμβαλὼν*

*Alciatorum
stemma.*

*Alexandri
festinatio.*

*Julij Cæsaris
celeritas.*

*Virutes Im-
peratoria.*

πῶς πολίμοις, πρὶν ἀναπύσασθαι τὸ στρατόπεδον, ἐκράτησι τῶν ἐχθρῶν.
 Sic Seneca l. Suafor. Venit ille dies, Alexander, exoptatus, quo
 tibi operæ est adesse. Idem sunt termini tui, regni, & mundi.
 Tempus est Alexandrum cum orbe & cum sole desinere. Quod
 noueram, vici: nunc concupisco quod nescio. Quæ tam feræ
 gentes fuerunt, quæ non Alexandrum posito genu adoraue-
 rint? qui tam horridi montes, quorum non iuga victor miles
 calcauerit? Ultra Liberi patris trophæa constitimus: non qua-
 rimus orbem, sed amittimus, &c. Rectè Flau. Vegetius lib. 4. c.
 31. in rebus bellicis celeritatem amplius solere prodesse quàm
 virtutem. Huc facit M. Tullius 6. Philipp. Nam cùm plerisque
 in rebus gerendis tarditas & procrastinatio odiosa est, tum hoc
 bellum indiget celeritatis. Videram etiam quod idem habet
 oratione de Pompeij laudibus, seu, vt inscribitur, Pro lege Ma-
 nilia: Non enim illæ sunt solæ virtutes imperatoriæ, quæ vul-
 gò existimantur, labor in negotiis, fortitudo in periculis, indu-
 stria in agendo, celeritas in conficiendo, consilium in prouid-
 endo, &c. & deinceps: vnde illam tantam celeritatem, & tam
 incredibilem cursum in itum putatis? non enim illum eximia vis
 remigum, aut ars inaudita quædam gubernandi, aut venti ali-
 qui noui, tam celeriter in vltimas terras pertulerunt, sed hæ res,
 quæ ceteros remorari solent, non retardarunt. Prætermitto quæ
 de celeritate Alexandri retulit Q. Curtius libris maximè 5. & 7.
 Hæc enim prolixiora fortasse. Monemur itaque hoc lepido
 carmine maxima quæque perfici diligentia, & virium firmitate
 (quæ duo apertè repræsentat Alce) & assidua tam animi quàm
 corporis cura & contentione feliciter absolui. Nullus enim est
 repertus hæctenus (nisi sit à fortuna quadam benigniore lacta-
 tus) qui absque aliquo labore improbo, constantia quæ animi
 sit aliquam summam laudem consecutus. Citatur ex aliquo ve-
 terum: Ἀλέξανδρος μὲν τολμῶν, πονῶν, καὶ ἐργαζόμενος, μήτε κα-
 θήμενος δὲ τυχεῖ. i. Alexander audendo, laborando, agendo, non
 desidendo, summam celebritatem consecutus est. Huic conue-
 nit illud Hesiodi:

*Celeritatis &
 diligentia laus.*

μηδ' ἀναπαύσασθαι εἰς τ' αὐχλόν, εἰς τ' ἔννεφιν.

& Lucan. l. bell. ciuil.

Tolle moras, semper nocuit differre paratis.

cui affine Ouidianum illud:

Sed propera, nec te venturas differ in horas:

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Martial. *Non bene distuleris, videas quod posse negari.* Id vnum ex
 præceptis Socratis refertur à Xenoph. 2. ἀπὸ μὴ μοι θυμάτω, Quic-
 quid

quid agas, promptissimè, atque optimè & diligenter agere.

Fortior hæc, dubites, &c.] Id est, an fortior, velocior ne sit Alce, dubium est. quo subindicat vires celeritati pares, & contra celeritatem viribus æqualem esse debere: alterum enim sine altero non multum potest adferre commodi, imò damna plerunque maxima, funestumq. exitium hinc consequitur. Alcen descripsit Cæsar 6. Comment. quæ si quis conferat cum Plinianis, facilè aduertet id tam facilè non posse conciliari. Didici ex quibusdam Germanis eruditissimis hominibus, quæ traduntur à Plinio de Alce, veriora esse quàm quæ à Cæsare. Is enim retulit aliorum quorundam, qui eam fortasse feram numquam viderant, opinionem: at eam esse, qualem Plinius describit, experientia constare.

AD EMBLEMA IIII.

CONSILIUM nostrum fuit hæc nostra qualicumque commentatione, primùm quidem fontem Emblematis ex insigniore quodam scriptore petere, vsumque indicare sententiæ, quam peritus noster artifex non modò animo committit, sed etiam ob oculos ponit. Ne tamen videar, quod faciunt alij nonnulli, nimiam lætæonis diligentiam ostentare, non semper initio tam ambitiosè, vel superstitiosè potiùs, vt ita loquar, originem indicabo, sed postquàm quædam præfatus ero, de iis quæ ad subiectum argumentum necessaria videbuntur. Statim enim me recipio ad huius carminis ingeniosi sententiæ, si quædam priùs vice præludij & quasi disputationis anticiparò. Vniuersam poësim ænigmatum esse plenam docet Plato in Alcibiade 2. quippè quæ non sit cuius intellectu facilis, quòd rerum veritas quibusdam verborum inuolucris obtegatur. Huiusmodi autem figmenta tribus modis explicari possunt, vt plerumque veterum monumentis deprehendimus: quidam enim physicen, alij ethicen inspiciunt; nonnulli etiam rei Theologicæ rationem habent, vti ex doctrina Platoniorum plerique docti viri. Sic enim Homerus ingeniorum vertex quatuor illa prima *σοιχῆα* intèr se pugnantiâ, & sese mutuo producentia effinxit sub nominibus Iouis, Iunonis, Neptuni & Plutonis. Ad mores traducitur allegoria, vt cum Palladem cum Marte dissidia & pugnasciere arunt, eam nempe animi partem, quæ sit rationis experta, in superiorem sese attulerit intelli-

gimur

Poësis pendet tota ænigmatum plena.

Quatuor elementa totidem deorum nominibus intellecta.

Cur Pallas cum Marte dissidet.

gimus, virtutiq̄ue vitium aduersari. quo de genēre est ea, quam nunc sumus explicaturi, fabula. Ad Theologicam verò rationem nonnulla referuntur, vt cum cælum suo motu tempus producat, quæq̄ue gignat perpetuò absumens, imaginem quandam intelligimus esse Dei, Cælum, Rheam atque Saturnum filios deuorantem: in quibus Cælus (vel Cælius) essentiam diuinam præfert, Rhea vitam, Saturnus autem eiusdem mentem. Quæ antè visum est operæ pretium admonere, vt maturius ad nostri Emblematis ἐπιμύδιον deueniamus, Poëtasq̄ue veteres, quantum fieri poterit, ab inepta quorundam scolorum contumelia vindicemus. Eos enim tale quippiam in fabulosis narrationibus obseruare voluisse crediderim, quale priores illi Iurisperiti (vt M. Tullius in libris de Oratore memorat) obseruârunt, qui vt auctoritatem aliquam obtinerent, eamq̄ue auergerent, artem suam vulgarem esse noluerunt, nisi cum Cn. Flauius primus eam propalauit, qui eam ob rem dictus est corni, cum oculos confixisse. Eodem planè modo veteres illi poëtæ sub aliquo quasi velo certè obscuro, fabulosisq̄ue ornamentis res suas occultarunt, vt imperitam plebeculam à mysteriis sapientiæ reconditionis arcerēt. Quod & Lactantius indicat, lib. 1. c. 11. & 19. cum Poëtas ait, quæ verè gesta sunt, in aliquas species obliquis figurationibus, cum decore aliquo conuersa traduxisse, & mendacium non in factis, sed in nominibus admisisse. Quamobrem inepti & planè ἀμύσιοι sunt, qui in poëticiis narrationibus, & figmentis explicandis, ipsas tantum voces, nudaq̄ue vocabula, aut etiam simplices γνόμους considerant, nec ea potius eliciunt, quæ sensum aliquem abstrusorem contineant: vt qui in picturis diiudicandis colores aliquos, aut operū lineas quasdam conspiciunt, aut vt qui mercibus inuolutis apposita imaginum tesseras admirantur, nec quid intus lateat, aut in clulum esse possit, animaduertunt. Habet enim diuinum hoc studium nescio quid latens & reconditum, quod æquè omnibus peruium & apertum non sit, sed ei duntaxat homini, *Ingenium cui sit, cui mens diuiniior*, vt Flaccus loquitur, sicuti non obscure aliquot disputationibus est à diuino Platone traditum. Sed & vt hoc adiciam, Poëtas ipsos Philosophis sapientiæ neutiquam posteriores aut inferiores fuisse, præter alios quosdam Platonicos contendit Maximus Tyrius. Hi enim sese videntur populari auræ, & infimæ plebeculæ accommodasse, dum fabulosa eiusmodi prodiderunt, quæ diuinis rationibus accommodarunt; rem quidem aperta ratione abstrusorem, ænigmatis autem clariorem, æqualiter à scientia atque inscitia distantem.

*Saturnus.**Rhea.**Macrob. 1.**Saturno.**Quem adstruam poëta figmentis asisint.**Allegorie poëtica ratio.**Ænigmoëtica.**An poëta philosophi posteriores.**fidera*

fidem sibi facientem propter id quod iucundum est, & admirationem, aliaque non satis vulgo persuasa: adhæc quæ animum ad rerum existentium peruestigationem, & eorum quæ remota sunt, inquisitionem diligentem concitet. Qua in re præstanta hi sanè homines magnum quiddam effecere: quando quidem auribus humanis insidias quasdam sunt commenti, i quidem re ipsa Philosophi, nomine autem Poëtæ, rem inuidiosam ad eam artem reuocarunt, quæ populum admodum demulceat. Sese enim perinde habet erga multitudinem popularem Philosophus, atque diues aliquis in eos qui premuntur inopia. Sic autem videmus natura comparatum, vt qui vitæ sunt alicui addicti, virtutem contrariam non sustineant, nisi eam superinductus aliquis fucus adumbrârit. Habetur autem Poëta mollis & facilis, propterque delectationem diligitur, & propter virtutem nequaquam, aut saltem rarò cognoscitur. Ita enim medici salubre quoddam alexipharmacum dulci aliquo liquore aspergunt, ne deterreatur æger saporis aut succi acriori amaritie. Eodem planè modo de Philosophia illa veteri sentiendum, quæ sententiis suis figmentorum ac carminum, tanquam veste cultuque magnifico textis, priscorum hominum animos primùm cepit atque deliniuit: neque secus id quidem quàm dissimulata disciplinæ molestia ad institutionem & morum feritatem cicurandam illexit. Nec est autem quod in dubium reuocēs, vtri melius de diuinis tractârint, Philosophin an Poëtæ: quin potiùs studium vtrumque tanquam inito fœdere, mutuo sese complecti deprehendas, vt eadem non diuersi putes. Cùm enim Philosophum ais, Poëtam etiam intelligis & cùm Poëtam, Philosophum quoque innuis. Hæc & multa Tyrius, quæ huc conferre placuit, ne in sequentibus repetere subinde cogar. quod semel admonuisse satis erit, vt quantum Poëtis debeamus, philologus intelligat, nostrumque consilium in narrationibus mythologicis, & Poëticis allegoriæ planum aliquando faciamus. Si enim fabulam nudam aut historiam attexere satis esse ad commentationes has, quanquam tenues, existimasset, ansam ridendi, carpenti quæ hæc, tanquam Poëtarum deliria & nugamenta præberemus: (nonnulli enim sunt, & fuere iam olim, qui poëticum hoc studium v planè nugatorium aspernentur) & maximè hoc de Ganymed figmentum, quod reprehendit Lactant. D. August. De ciuit. 18 cap. 13. & ipse Plato 1 De legib. sub persona Atheniensis hospitis, nimirum ob insanum pæderastiæ flagitium. Sed qui non video quàm sit necesse singula tam anxie persequi, qui

Poëta nomine, re philosophi.

Poëta se vulgo facilius accommodans.

Poëtica eadem philosophia.

Ganymedis fabula varis accipit.

otius ad propositum finem me continuo recipere iam can-
 tem par sit; agere verò, per Ganymedem ab aquila raptum, ani-
 mam humanam intelligimus, quæ, ut ait Plinius, tum con-
 ere caput intra cælum dicitur, cum relicta quasi corporis secre-
 one, cælestia mentis oculo contemplatur: quod sanè absque
 ptu quodam fieri minimè potest. Plato etiam in Phædone &
 hezeto, cum iubet animam à corpore sciungere, non loco
 gregandam esse intelligit; sed monet ne corpori animus ad-
 trefcat, neque ob corporis commercium à mente superiore
 at alienus, coneturque, quantum fieri poterit, subditam sibi
 umæ speciem ad superiora perducere. Constat autem sum-
 um Emblemata ex Xenophontis Symposio, quo loci concinnè
 appositè Ganymedis ἔτυμον explanat. Ait enim Deos &
 eroas animæ amicitiam multò pluris facere, quàm ysum, qui
 corpore percipitur. Iupiter enim quarum formam (cum es-
 nt mortales) amavit, has ipsas mortales esse fuit: quorum
 rd animas est amore profecutus, hos immortalitate donavit;
 quorum numero Hercules, Castor ac Pollux esse dicuntur,
 m aliquot aliis, quos Heroas appellabant. Sic etiam asseuerat
 anymedem non corporis, sed animi gratia à Ioue in Olym-
 im fuisse raptum. Cuius quidem rei & testimonium ex ipso
 mine colligamus licet. Habetur enim alicubi apud Home-
 m, γάνυται δὲ τ' ἀκύν, lætatus audiendo: & alibi etiam,
 κινὰ φρεσὶ μήδεα εἰδώς, id est, sapientia plena mente consilia
 ens. Ex ambabus igitur his vocibus, non corporis, sed men-
 deliciarum nomen Ganymedes referens, inter Deos est rela-
 s. Sed dum vacat, huc ascribam verba Philosophi, ut aliquo
 idem onere candidatos linguæ Græcæ leuare possint; Εἰπιθυ-
 δέ σι, ὦ Καλλία, κ' μυθολογῆσαι, ὡς ἑμόνον ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ
 ἰ κ' ἥρωες τῶ τῆς ψυχῆς φιλίαν περὶ πλείον' ἢ τῶ τῆς σώματος
 ἡσιν ποιούμεται. Ζῆς τε γὰρ ὅσων μὲν θνητῶν ἑσῶν μερφῆς ἠράσθη
 κενόμην, εἰς αὐτὰς θνητὰς εἶναι, ὅσων ἡ ψυχὰς ἠγάθη εἶναι, αἰθα-
 τες τέτρεσσι ποιεῖ ὡν ἠρακλῆς μὲν κ' διοσκύρου εἶσι, λέγονται ἡ κ'
 λοι κ' ἐγὼ ἡ φησὶ Ἐγανυμέδων ἢ σώματ', ἀλλὰ ψυχῆς ἐνεχε
 τὸ διὸς εἰς ὄλυμπον ἀντεχθῆσθαι. μαρτυρεῖ ἡ κ' ἔτιονα αὐτῆ ἑστῆ
 δῆπερ κ' ὁμήρου,
 — γάνυται δὲ τ' ἀκύν
 τ' ἡ φράζει ὁ, π' ἕδεται δὲ τ' ἀκύν. ἔσι ἡ κ' ἀλλοθίππου,
 — πυκινὰ φρεσὶ μήδεα εἰδώς.
 ἔστι σωκροτέρων τέτων ἐπιθυμίας τε ὀνομασθεὶς ὁ γανυμέδης,
 ἡ δὲ γῶμων ἐν θεοῖς πτίμηται. Hæc termè Xenophontis: Facilli-
 tum mihi esset repetere agalmatis historiam, nisi tallor à Phi-

Quid per Ga-
 nymedem in-
 telligimus.

Unde Emble-
 ma anatum.

Locus Plinij.

nio, qui sic habet lib. 34. cap. 8. Leocras aquilam sentiente quid recipiat in Ganymede, & cui ferat, parcentem vnguibus etiam per vestem, &c. perindeque facillè ex Homeri scholiastæ ad 4. Iliados Homericæ. Sed quid opus in tantillo libro tamulus? Ceterum raptum eiusmodi Alciatus traducit ad eum qui pia cogitatione, & ardenti affectu animi, Dei quasi domicilium penetrant, tamque sibi placent in iis quæ Deo gratæ sunt, ut in hac etiam vita non nihil æternæ beatitudinis delictum experiantur. Ab hoc non dissentit Homeri scholiastes

Jupiter quid.

4. Iliad. qui Iouis nomine primam intelligentiam *πρῶτον νοῦ* Ganymedis verò, eum qui consiliis diuinis gaudeat. *τῆτο γ' Γανυμήδης, ὡς ὁ τοῦ εἰχέ οἰκείοι τὸ πρῶτον μῆδισι γάνυυαλ.* Hoc per sensu dixit Naumachus, vetus poëta, pulcrum esse virgine puris semper cogitationibus delectari, id est (nam Græca perbellè conueniunt huic Ganymedis eiyimo) — *καλόν*

Felices qui.

παρθενικῶν καὶ παρῶσιν αἰεὶ μελιθήμασι χαίρουσιν. Sed & Grammatici non modò, quin etiam Philosophi non postremi nomine beatos seu felices, quos *δὲ δαίμονας* & *μακαρεῖς* appellant, non alio sensu iis id impositum nomen putant, quòd habeant a quem cum diis consensum. Nam & *δὲ δαίμονας* Aristotelis interpretantur *δὲ ζῶν*: nonnulli etiam *θεωρεῖν*. *μακαρεῖς* autem *μακαρῶν χαίρω*. Locus Aristot. est Moral. ad Nicomach. 7. Ad id pietatis ergò: Ganymedei raptus figmentum non lot habere flagitium, sed historiam à qua possint ad Dei cultu homines inflammar. Laudauit meos auctores, certè *ἀξιολογῶ*

D. Ioanni aquila Hieroglyphicum car tribuisti.

Xenophontem nempe & Eustathium Homericum interpretem. Sanè nostri non temerè Hieroglyphicum aquilæ D. Ioanni tribuerè, ut eius in diuinis rebus acumen longè perspicax oculatum, ut ita dicam, ostenderent. Ut enim aquila quasi acula ab acumine dicta est; & Homero teste, *αἰετὸς ὄξύτατος δὲ κροῖ ὑποραίνων πτερυγῶν*: sic diuus ille oculorum acie in altissimæ diuinitatis recessum directa, præ aliis omnibus *θεῶν θρόνῳ* arcana vidit, qua Ebionitarum nefandam hæresim pessundit, & præpetibus pennis euolauit, deque ipso rerum diuinitum nido pellucas illas gemmas est mutuatus, quæ post oculis hominum caligantibus veram certamque claritatem afferant. Sed hîc me cohibeo, quòd id esse videam Theologorum pensum. Historia Ganymedis recensetur à Suida: sed nihil nostrum propositum ea narratio. Desino iam, si vnum Lactantij Firmiani locum adscripsero, ex lib. 5. cap. 10. qui ad generale emblematis huius argumentum facit: Ad placandum Deum, quem colas, inquit, iis rebus opus est, quibus illum gaude

ere, ac delectari scias. Sic fit ut vitam colentium Deus pro quãtate numinis sui formet, quoniam religiosissimus est cultus, nitari.

Iouis alite.] Aquilæ *περίφρασις*. Hanc auim reginam apellant, crediditque antiquitas eam Ioui tela ministrare & fulmen. Horatius 4. Carm.

Auim reginã aquila, & Iouis ales.

*Qualem ministrum fulminis alitem,
Cui rex Deorum regnum in aënes vagas
Permisit expertus fidelem
Iupiter in Ganymede flauo.*

Horatius eam Ioui esse sacram vult, quod volandi pernicipitate eius auibus excellat. *ἰερός δ' ὄρεσις*, inquit, *αὐτῆ ὁ αἰτὸς λέγεται* *καὶ, ἄλλ' τὸ ὄξύτατον ἔχει εἶναι τῶν ἀέων πτηνῶν*. Lege Plinium bi. 10. cap. 4. & 5. Plerumque Valerian. lib. 19. Hieroglyphicón. vult qui aliò conuertunt aquilam : nauem enim intelligunt, cuius insigne aquila esset; aut legionem militum, qua legione ipsus esse putatur. Lactant. libro 1. cap. 10. Fulgentius Mytologic. 1.

Puerum Iliacum.] Ganymedem, ab Illo Troiæ ciuitate, qui Troem patrem habuit Troiæ regem : & à Poëtis dicitur ab aquila raptus, & in cælum sublatus, ut deorum præficeretur qualiculis. Martialis lib. 1.

Hom. Iliad. v:

*Æthereas aquila puerum portante per auras
Illasum iunidis unguibus hæsit onus.*

Quisne Iouem tactum puerili, &c.] Puerilem simplicitatem, est, innocentiam & mentis puritatem Deo gratissimam esse illis testantur sacræ literæ. Quod illud sacri oraculi referentium : Sinite paruuli ad me veniant, & Nisi efficiamini sicut iruuli, &c.

Puerili simplicitate Deo grata.

Maonius sinxerit vnde senex.] Homerus, qui Mæonius cæcens appellatur à Martiano Capella lib. 1. de nuptiis Philologiæ, Mæone rege à quo educatus fertur, ita cognominatus. Theophrastus apud Lucianum in Demosth. encomio, ita de Homero triba facit : *πατίεξ ἡ μαίονα τὸν λυδὸν, ἡ παταμόν, καὶ ματίεξ* *δραλώπην φασὶν ἠϊόνμφη τῶν δρυάδων*.

Homerus cuius Mæonius dicitur.

Consilium, mens atque Dei, &c.] *μυθολογία* est, in qua aduertendum, quàm graphicè & commodè Ganymedei nominis exprimat. *γάνυμι* enim, vel *γάνυμαι*, lætor est: respondetque s quæ dixit, Gaudia præstant: & *μήδεια* consilia. vnde *γάνυμι* *δισσι τῆ δὴος*, Emblematis & figmenti sensum explanat.

* μίναλιππὸν Ganymedea nomen vnde:

A. D. E M B L E M A. V.

Hoc in monstro designando verbis vſus eſt obſcuris, & ſententiis planè ænigmatiſis. Id tamen quicquid ſit apertè primùm fonte; deinde auctoris conſilio, ſi tamen poſſim commodè, illuſtrare conabor. Totum hoc ſerme videtur imitatus ex gryphis monethicis, & diſticho quodam, quæ in collectaneis epigramm. Cæſarum legimus, quæque huc aſcribemus. Sunt autem *εις χειρωνακω ποκένταυρον*, lib. 4. Anthologia, his verbis:

Ἀνδρόθεν ἐκέχθη ἵππος, ἀνέδραμεν ἵππόθεν ἀνὴρ.

Ἀνὴρ ὄσφι πῶδ' αἶ, κεφαλῆς δ' ἄπρ' αἰὼλ' ἵππος.

Ἴππος ἐξ ἄκρῳ αἶδρω, ἀνὴρ δ' ἀπ' ἀπείρου ἵππου.

Ἴππος ἐν ἀκρόνῳ, ἀνὴρ δ' ἀτέλεις ἐκείτο,

Ὅν γε φύσις πᾶσι ζῶον ἐνεκίτησεν ἵππου.

ad verbum lic effertur:

Ex viro descendit equus; ascendit autem de equo vir.

Vir sine pedibus, sine capite autem celer equus.

Equus ructat vitum, vir autem pedit equum.

Equus non habebat principium, vir autem carebat fine:

Sed hunc natura ludens acri equo ꝑ miscuit.

Hoc informi monstro, quod nec omninò formam humanam nec omninò serpentinam figuram habeat, natura quidem duplici, quodque necdum certam appellationem sortiri peſſit, notantur, qui anima rationis particeps à Deo informati, tenera tantum ſapiunt: & neglecta conditione ſui meliore, hunc repunt, in naturamque belluinam degenerant. Monſtrum enim vi hic exprimitur, in hominem non deſinit, nec eſt feræ principium: non enim ſinem ſpectant Epicurei homines, propter quem homini ſit conſeſſa ratio, qua miſerè abutuntur, eamque ſpontanea quadam & exitioſa ignorantia inſiciunt. Tali fuerunt rigidi illi Philoſophiæ ſatellites, qui cum perpetuo dogmatis ſapientiæ veteris, & ſibi parum conſtantis adhæſerunt, nihil aliud ſp̄raſerunt quàm quæ terræ ſunt, tamen ſi vnus illis videretur eſſe ſtudium cæleſtia diuinaque contemplant quos idèd' exagitat vir ſanctiſſimus Auguſtin. libris De ciuitate Dei, Lactantius, Eusebius, & alij multi. Opinor autem hic Aciatum ex inſiph cauſa Cecropem appoſuiſſe; nec quidem eſſe re. Ille enim primus idolorum cultu totam Græciam imbutus primus Iouem inuocauit, ſimulacrorum vſum induxit, arcos conſtruxit, & ſcra diis fecit (teſte Eusebio, Herodoto, & pluribus alijs) quæ omnia ante ea tempora omninò fuerant inaudit

Fons Emblematis.

† infixit.

Quid hoc monstro intel- ligatur.

Epicurei.

Philosophi.

Cecrops bifor- mus.

audita. Quòd verò primus inter marem & feminam certa con-
 nubia dicatur instituisse, quæ antè vaga essent & incerta, *διφύης*,
 id est biformis, est nominatus. Hincque colligere licet mundi
 sapientiam, quam technis & præstigiis satanicis inuexere prio-
 res illi Principes, meram fuisse stultitiam, cum perspicuum sit
 eam longè descivisse ab institutis illis præcorum patrum, qui
 eges diuinas à Noëo, & eius meliori posteritate hauserant. Hos
 itaque varios, & religionis expertes, quibus tantum curæ terre-
 ra sunt, & quorum Deus venter est, ex hominum albo reijci-
 mus. Neque enim hominum appellatione digni sunt, quan-
 quam planum sit eos rationis, doctrinæ cuiusdam & humani-
 tatis haud expertes fuisse: nam ea re caruerunt, qua sola differt
 homo à reliquis animantibus, id est religione, in qua certè nos
 hominis summum bonum constituimus. Quamquam enim
 homo sit vera & expressa Dei imago, si tamen sic se abiiciat at-
 que prosternat, ut opificem Deum ignoret, in belluarum nume-
 rum meritò est aggregandus. Id porò totum potest conuerti
 in profligatos, & perditos huius seculi *ἀδέρεις*, & voluptarios Epi-
 uri affectatores, qui neglecta futuri boni spe, suas omnes co-
 gitationes abiecerunt in id modò quod adest, quodque præ-
 ens est. Id quidem ego argumentum non inuitus explicarem
 copiose: sed satius est ut breuius contraham, si studiosum quem-
 ue admonero, id commodiùs repeti posse à Lactantianis
 institutionibus, maximeque lib. 2. cap. 3. & sequent. item lib. 3.
 ap. 10. lib. 5. cap. 15. & iis quæ sequuntur, ut denique lib. 6.
 capit. 17. 9.

*Qua maxime
 re homo à mu-
 tis animalibus
 differt.*

Athci.

Quid dicam? quoniam hoc.] Quæ noua sunt, stupenda, aut
 admirationis aliquid præ se ferunt, ut quæ à communi retum-
 natura sunt aliena, describi ferè solent quibusdam verborum
 imobscuris ambagibus & rerum inuoluctis, ut hinc sit ab Alciato
 monstri huius periphrafi. Totum certè *δενεσιχθόν*, uti peri-
 ulosæ plenum alexæ doctis visum, mihi quidem non potuit
 en videri perobscurum. Quòd si rem acu, quod aiunt, non
 tegerim, tentari tamen quid hac in parte vires alioqui imbe-
 lles possent, & aliis tradidi lampada, ut maiore tandem indu-
 cia diligentiam aliquam nostram obscurent.

*Obscura ob-
 scuris descripta.*

Quæ dum interea meditor, fortasè non malè vno claudam
 ouerbio, quod hinc obscure proponitur: Id igitur prouerbum
 utparunt duo ecclesiæ Christianæ lumina, Nazianzenus
 regorius, & Chrysostomus: Ille quidem in epistolis sic, *ὡς
 ζῆν εἰργαν φιλοσοφίας, καὶ κἀτα μίνασαν*, pedestrem amplexari,
 umique manentem philosophiam. Idem monodia in Basi-

lium: ὡν ἀνδ' ἔραποδ' ὄδης κ' κάτω νειουκῶς ὁ βίβη: quorum vita
 frivolis est, qualis mancipiorum, & humum spectans. Sic Chry-
 sostomus adhortatur, humi repentes cogitationes erigamus
 ἵνα τοῦς χάμαι συρμαρῦς λογιμαρῦς ἀνορθώσασμεν. Mitto enim quos
 de paganorum studio multi è nostris tradiderunt, quos alicubi
 Theodoretus χαμαζήλους κ' ἐπιζαίους appellat: id est, rerum ca-
 ducarum & humi repentium studis addictos. Sed Lactantianus
 quædam lucem huic loco afferent, meo quidem iudicio, c.
 cap. 3. lib. 2. Quos homines (de philosophis loquitur) philo-
 sophus ac poëta Lucretius grauver accusat tanquam humile
 & abiectos, qui contra naturæ suæ rationem ad veneranda ter-
 rena se prosternant. ait enim:

Et faciunt animos humiles formidine Divum,

Depressosq; premunt ad terram. alio loco sic idem:

Nec pietas ulla est, velatum sæpe videri

Vertier ad lapidem, atque omnes accedere ad aras,

Nec procumbere humi prostratum & c.

Paulo post, non oportet sublimes & excelsos animos aduocari
 atque in terram premi, sed nihil aliud, quàm cælestia cogitare

Biforme, quod non est homo, &c.] Secundi hi quique versicu-
 lenarij sunt trimetri Iambici. Obiter admonero hic confun-
 virum & hominem, draconem cum angue siue serpente, &
 quæ ænigmatum lex est. Adhæc obscuris verbis de industri-
 videtur vsus, ut rem abstrusam, & quasi reconditam in sculpe-
 potius quàm delineare videatur.

Anguem pedit homo, &c.] Hic Græcorum more non absum-
 vocalem, quæ in cæsura hac remanet integra, idque ferè fit in
 difficultatis aut gravitatis ostendendæ ergò. Ceterùm novè
 detur vsus his verbis, pedit, & eructavit, quæ vim magnam ha-
 bent ad demonstrandam monstri huius obscœnitatem. Res
 enim turpem turpia verba decet.

Pedit, eructavit.] Duo verba posita κατ' ἀντίθεσιν, atqui anguem
 pedit homo, novè & insolenter dictum, ob monstri quo
 proponit insolentiam. Ita hominem eructavit anguis,
 rem prodigiosam quoquo modo effingeret. Eructare nihil
 aliud est quàm efferre, aut egerere. Eructare, quo sensu dixit
 Catullus:

In pede stans fixo carmina ructat hians.

Et Lucilius apud Horatium, ducentos versus stans pede
 uno eructabat. Porro, Serpens inter significationes alias tu-
 pium voluptatum & mollium illecebrarum notam esse didi-
 cimus aliunde. Interea, quandoquidem Alciatus noster

nonstro tam informi effigiando primùm hæserit, vti rem no-
 am & insolentem planè que stupendam expressurus, nescio
 n huc conferre ausim Libycam illam fabulam quam Chryso-
 tomus Dion retulit oratione quinta. Sed cùm nihil in nar-
 ando periculi, non patiar studiosos ea defraudari. Ait igitur
 esse in Lybia ferarum genus ex promiscuo belluarum diuersi
 generis coitu, sæuum admodum & ferox circa Syrtes impri-
 nis versari; monstri faciem esse muliebri corpore certè formo-
 so, papillis tumentibus, toto pectore ac ceruice pulcherrima, cu-
 is colore admodum nitido: reliquis partibus corporis horridis,
 & squammarum scabritie asperis, infernè demum in longum
 nguem desinentibus. Feras esse omnium velocissimas ait, vt
 cemo sit ad celerem, qui earum insultus effugerit. Animalia
 ætera quotquot nactæ fuerint, per vim assequuntur, tandem-
 que opprimunt: vnum hominem modò blanditiis adoriri, &
 ræstigijs implicare. Cætera Dion. At quia superiore com-
 mentario conatus sum inuentionem carminis Alciatini expis-
 ari, sicuti feci passim, & ex quodam auctore vetere: addo &
 oc, apud Ælium lib. 9. de varia hist. antiquissimum quen-
 am virum in Ausonia fuisse olim nomine Marem, cuius ante-
 or facies hominis esset, posterior equi: Græcis est *ἰαπομυγῆς*.
 causam autem naturæ duplicis in id confert, quòd primus
 quum ascenderit.

*Locus Chry-
 tostomi Dio-
 ni de monstro
 quodam Libyæ.*

Nec finis hominis est, &c.] Non desinit in hominem, quòd fi-
 em non spectet, cuius maximè causa conditus homo sit: nec
 abet feræ principium, quòd primò anima rationis particeps
 onatum à Deo sit, vt omnibus alijs animantibus excelleret,
 cuti copiosè disputat Cicero 1. De legib.

Sic olim Cecrops, &c.] Cecrops regionis Atticæ rex primus,
 ui Athenarum arcem extruxit. hinc Cecropidæ Athenienses.
 ausanias ait eum *διφύη*, hoc est, naturæ duplicis, superiori par-
 viri, inferiori feræ, quòd coniugia primùm instituerit in At-
 ca regione. Malim tamen referre ad id quod superius attigi,
 e superstitione nimirum, & idolomania, quam primus illuc
 icitur induxisse. Lege D. Aug. De ciuitat. cap. 8. libro 18. Iu-
 in. lib. 2. Tzetzes in Cassandram Lycophr. Cecropem ait bi-
 ormem nominatū, quòd ex draconis dentibus egressus sit, vel
 uòd duorum hominum magnitudinis esset: vel duarum lin-
 arum peritus, Ægyptiacæ nimirum & Græcæ: aut, vt est in fa-
 alis, quòd superiores hominis partes, inferiores autem draco-
 s habuerit: quod quidem *ἀμφίμορος* Demosthenes interpre-
 rus dixit, illum robore similem draconi fuisse, homini mente.

*Plin. 7. cap.
 56. Cecrops
 rex Athenien-
 sium.*

*Cecrops bifor-
 mis.*

Existimat tamen idem Tzetzes cum optimum regem extitisset quippe qui hominum ferocitatem omnem de medio sustulerit vel quòd primus mulieres, quæ more ferarum coibant promiscuè, ad certa conjugia reuocarit; sicque nefandos concubitus & belluinos aboleuerit.

De is Athenis.] Doctis, metaphora epitheti. Doctas posuit propter celebratissimam toto orbe scholam. Hinc enim magistri, Oratores, hinc Rhetores, hinc Sophistæ, hinc clari denique legum latores. Plutarchus huius epitheti vim expressit commentario, *πότερον ἀθλωαίσι καὶ πόλεμον, ἢ καὶ σοφίαν εὐδοξότερον.* Reuera hæc vrbis, inquit, multarum etiam aliarum mater, artiumque benigna parens, quarum alias prima reperit, inque lucem misit, alius honorem, vim, incrementa contulit. Græcè verò *πικρῶν μὲν δὴ καὶ ἀπῶν ἢ πόλις ἢ δὲ μήτηρ καὶ τροφὸς δὲ μέρους τῆς γῆς, τὰς μὲν ἐυεχμένη καὶ ἀναφύνασαι πρὸς τὰς δὲ δύναμις προσοῦσαι ἐπιμένει καὶ αὐξήσει.* Cicero 1. de Oratore, omnium doctrinarum inuentrices Athenas appellat. Sic idem pro Flacco: Adfunt Athenienses, vnde humanitas, doctrina, religio, fruges, iura, leges ortæ, atque in omnes terras distributæ putantur. Hæc sunt præclara certè & antiqua vrbis Athenarum eulogia, Sed occurrunt etiam aliorum quorundam non pœnitenda testimonia. sic enim Velleius Paterculus ad finem 1. hist. Rom. Vna vrbis Attica pluribus annis eloquentiæ, quàm vniversa Græcia, operibusque floruit, ad eò vt corpora gentis illius separata sint in alias ciuitates. Ingenia verò solis Atheniensium muris clausa existimes. Apuleius enim 10. Asini aurei Quale autem & illud iudicium apud legiseros Athenienses, catosillos, & omnis scientiæ magistrus. Idem Apolog. 1. Apud Athenienses catus Meleides fatuus. Et Iustin. lib. 5. Athenas vocat patriam communem eloquentiæ. Lib. 2. idem scripsit literas certas ac facundiam, & ordinem ciuilem, disciplinam vultu templum Athenis. Mamertin. oratione panegyric. qua: Iuliano dictam volunt: Ipsæ illæ bonarum artium magistræ inuentrices Athenæ. Quid enim transiliam cum aliis quam plurimis Cassiodorum, qui lib. 12. Variarum, epist. 15. Athenas sedem esse sapientium dictas ab antiquis ait?

Sic et gigantes, &c.] Gigantes tertigenæ dicuntur à Poëti id est, terræ filij, vt vi nominis intelligitur; γῆ, terra, γίγνομαι, nascor. vel, *παρὰ τὸ ἐκ γῆς ἕνεκα,* quasi *ἐκ γῆς γεγεννημένοι.* fuerunt autem staturæ admirabilis, quorum pedes in serpentum volumina desinebant, ii que in Deorum perniciem nati putantur; cum quibus pugnare ausi, fulmine concussi sunt. *Pa*
guat

Laus Athena.
7477.

nam hanc attingit Pindarus in Nemeis. Huius figmenti rationem Mythologi adferunt, eamque traducunt ad homines uosdam impios, qui Deos negligenter, augetiam negarent: uorum pedes in Draconum volumina deliisse aiunt, quod nihil superum, nihil rectum cogitarent, totius eorum vitæ gressus ad inferna vergente. Macrob. Saturnal. 1. Virgilius in opusculo de Ætna:

*His natura sua est aluo tenus, ima per omnes
Squammeus intortus sinuat vestigia serpens.*

Iusta de Gigantum ortu & pugnis, Diodorus lib. 4. & 5. Anguini & anguipedes vocantur a Poëtis: quod mihi reuocat in memoriam veteres statuas, quibus gigantum formæ obtortis uribus conspiciebantur, quodque Lampridius retulit in Commodio; eum nempe quos obtortis cruribus esset vbicumque nactus sagittis ex libidine solitum configere, eosque draconeos appellitare. Quod epimythion hexasticho complexus est Bartholom. Anulus in picta Poësi: hunc enim scriptorem, alioqui recentem, eruditum tamen & acutum, citare nihil crebor:

*Tale giganteum legitur genus, ut nihil altum
Cogitet, at spernat, vel neget esse Deum:
Et tantum, quantum sensu exteriori mouetur,
Commodat ad præsens se, vel ad id quod adest.
Hoc genus anguipedum mythici finxere Poëta,
Quorum affectus humi (segnis ad alta) repat.*

vacat, lege Pierium Valerianum lib. 16. & 25. Hieroglyphic. istos facio, qui multi multa de Gigantibus, quorum alij fuissent, negant, quidam contra & certè plures, non enim vacat subigere quæ de gigantibus tradunt Herod. in Clio, Plin. 7. c. 16. Plin. cap. 5. tantum admonuisse sat est. Ego quidem facile mihi persuaserim hoc gigantum nomine intelligi veteribus barbaram & impiam gentem, quæ sub hominis figura feritatem exerceret, à quibus honestarum rerum inducta fuerit à gentibus, quales describuntur à poëtis Cyclopes, Læstrigones, aliique qui ferinis moribus vagabantur, infantes & probos quosque impunè lædebant, nullam diuini humanique iuris rationem habebant.

Hæc vastrum species, &c.] ἐπιμύθιον, seu figmenti sententia.

Vastrum.] Vastrum, callidum, & quasi valdè Afrum. Nonius. Cicero De repub. 3. Non sunt in disputando vafri, non veterares, non malitiosi.

Religione carentem.] in qua tamen summum hominis bonum esse

Vasfer.

Religio hominis propria.

esse liquidò constat: cetera enim quæ putantur esse homini propria, in ceteris quoque animalibus deprehenduntur. Religio sola differentes homines à belluis facit: quam qui non admittit alienus à natura hominis, vitam pecudum sub humana specie viuit. Lactant. lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 10. & de ira Dei, cap. 7 & 8. Notabo ad extremum humanam sapientiam (quæ apud Deum stultitia dicitur D. Paulo) hîc potissimum reprehendi, quippè quæ religione caruerit. Vult autem Lactantius vnâ cum altera, id est, religionem cum sapientia inseparabili nexu colligari, in quibus hominis officium, & veritatem omnem inclusam esse colligat. Religio enim, quæ sine sapientia sit, non religio, sed superstitio putanda est: sapientia verò sine religione, mera est stultitia, de qua est illud Prophetæ: Perdam sapientiam sapientum, & prudentiam prudentum reprobabo, & D. Pauli, 1. Cor. 1. & 3 cap. Et hæc quidem multa satis. Vnum ic adiecero *ἡ δὲ ἰσῶρ*, *ἢ ἢ* obscuri alioqui carminis. Hic sanè typus perquam elegans veteratorum quorundam, quos Machiavellitas non malè vocitamus, vt qui impuram & impiam Machiavelli doctrinam mordicus teneant, & ab eius præscriptis non discedant. Gens omninò Deo, pijsque hominibus inuisa, & quæ sit ad religionis omnis nata contemptum, & ad hominum perniciem quasi ab inferis excitata. Quid enim aliud sperat aut sperat, quàm vt indicatur pietati, omnique ad eò virtuti probrosum exsilium? laxentur habenæ fraudibus & latrocinis? faueatur compendiis fisci, miserâque plebecula deglubatur? Itaque iam agnoscitis apertius, Philologi Christiani cui monstro similes sese præsent immanes illi *ἄστροι*, quales aulici quidam funestissimi, nefandissimique, digni qui in Morboniam concedant, vel vt Scianus sub Tiberio, aut sub Alexandro Seuero Turinus quidam, dignum exitium fortiantur.

Terrena tantum quique curet, indicat.] Concinit huic Lactanti loco ex 3. lib. diuinar. instit. cap. 12. Beata vita quam Philosophi quæsiuerunt semper, & quærunt, siue in cultu Deorum, siue in Philosophia, nulla est, ideòque ab iis non potuit reperiri, quia summum bonum non in summo quæsiuerunt, sed in imo. Quid est autem summum, nisi certum, & Deus, vnde animus oritur? Idem ad rem propius lib. 6. cap. 1. Nihil sapiunt nisi terram, inquit, bonâque & mala solius corporis sensu, & voluptate perpendunt. Huius arbitrio vt religionem ponderant, sic totius vitæ suæ acta disponunt. Hæc ille. Verùm & Pisides, auctor Græcus, suis de mundi fabrica versibus alludere

huc

Humana sapientia cur stultitia dicitur.
Lib. 3. cap. 11.

Es. 29.
Abd. 1.

Machiavellitas quales.

ut mihi videtur, quo loco in Philosophos, & Proclum maxime inuehit:

Ὅστις λαβὴν χερῶν, οὐχ ὅσας ἔχει,
 Ἀλλ' ὡς σφισὶ Πρόκλῳ, τὴν κάτω λόγων
 Ὅ πολλὰ βροτῶν ἐκ νέφωι λοξοδρόμων.

uos sic nuper reddidit Fed. Morellus Græcè, Latinèque octus:

*Quantùm valent, ut hauriant, non quantùm habes,
 Sophista Procle, vocem humi serpentium
 Multùm intonans è flexuosis imbribus.*

orrò ad sensum emblematis Lactantiana hæc lib. 2. cap. 19. Quisquis animam suam, cuius origo de cælo est, ad inferna & na prostrauerit, eò cadat quò se ipse deiecerit, ideòque oportet rationis & status sui memorem, non nisi ad superna niti semper ac tendere; quod qui fecerit, hic planè sapiens, hic iustus, hic celo, deòque dignus iudicabitur, quem suus parens non humilem, nec ad terram more quadrupedum abiectum, nec stantem potius ac rectum, sicut cum fecit, agnouerit. Idem lib. 3. cap. 27. Deus solus potest honorare virtutem, quam qui non appetunt, nec religionem tenent, cui æterna vita subjacet; proinde neque virtutis vim sciunt, cuius præmium ignorant; neque cælum spectant, quod ipsi se facere putant, cum res non investigabiles quærunt, quia ratio in cælum spectans, nulla est, nisi aut religione suscipere, aut animam suam immortalē esse credere. Vide & lib. 4. c. 28. initio, & de ira Dei, cap. 2. sine religione, aut immanitate belluis, aut stultitia pecudibus adæquamur: in sola enim religione, id est, in solius Dei summi notione sapientia est. Et non minùs disertè in Philosophos, lib. 6. cap. 6.

AD EMBLEMA VI.

Quàm variè hoc agalma nonnulli hoc tempore accipiant, quamque obliquis interpretationibus contorqueant, & ad suos affectus accommodent, ut potè odio partium laborantis, certè recensere pudet. Quanquam enim salua fide & pudore, aliorum sententias in medium afferre possem, ne cui tamen stomachū moueam, tutius esse iudico veterum hominum doctrinā potius, quàm nouorum placita consuetari. Id ex D. Ioan- *Falsa religio*
 nis ἀποκρίσεως 17. sumptum esse clarum est: quod quidem de *qua.*
 emen-

ementita religionis obseruatione, & veræ pietati opposita intelligitur. Ea est collectio reproborum, quæ meretrix dicitur quod Deo rerum omnium auctore neglecto, & vero sponsi Iesû seruatore, impuro, illicito & nouo quodam cultu, id est, fucatæ religionis ritu, impuræ ac formidabili beluæ dicitur insidere. Aureum poculum manu tenet, id est, hypocrisisim persequitur, qua dissimulatis vitiis, & sapientiæ fucatæ auro, pietatis veræ prætextu, quamplurimis imponit, qui ebrietate plura quam fanatica correpti, miserè præcipientes in ima ruunt. De Augustinus lib. 20. De ciuitate Dei, idem planè hunc locum interpretatur: Quæ sit ista bestia, inquit, quantum sit diligentius inquirendum, non tamen abhorret à fide recta, ut ipsa impia ciuitas intelligatur, & populus infidelium contrarius populo fideli & ciuitati Dei. Imago verò eius, simulatio eius mihi videtur: in eis videlicet hominibus, qui velut fidem profitentur, & infideliter viuunt. Fingunt enim se esse quod non sunt vocanturque non veraci effigie, sed fallaci imagine Christiani. Hactenus ille. Calix aureus ad agij vice usurpatur à D. Hieronymo: Multa de perfectione dicuntur, ait, ut qui volumèn Philosophi nesciunt, sub martyris nomine bibant de aureo calice Babylonis. Origen. de yana & fucata eloquentia totum hoc intelligi voluit. Eos enim, qui apud gentiles, inquit, eloquentiæ laude floruerunt, pessimorum dogmatum sermones mortiferos, id est, venenum in calicem aureum infuderunt. Lubens equidem huic referrem, quæ in eam ipsam rem commentati sunt nonnulli neotericis, viti certè eruditi doctrinæque veteris amantes. Sed ex auctorum recitatum fluuiis meos agellos tam sæpe irrigare iam non est animus, ne quis philologus mihi pro suo iuridicum dicat: quod longè pulchrius sit (ut Varro dicit apud M. Tullium) adire fontes, quam riuulos consecrari. At ut ad rem propius: Promptum quidem id nobis, verumque esse constat: decipimur specie recti. Nam ut prudentiam malitia, & temperantiam irmanitas in voluptatibus aspernandis, & magnitudinem animi superbia in animis extollendis, & despicientia in contemnendis honoribus, & liberalitatem effusio, & fortunam audacia: sic superstitionem religio imitatur. Ut enim olim apud Græcos nonnulli Philosophi pallio barbaque promissa raram quandam sapientiam pollicebantur, semperque habebant in ore libertatem & honesti studium, cum ex iis longè multi vitiis plusquam vulgaribus, planeque seruilibus laborarent: Utque apud Iudæos Pharisæi & Essæi tristi vultu, laute phylacteriis, & cultu quodam fucato, apud imperitum & rude

vulgu:

Aureum poculum.

Virtutem vitiis
sua imitantur.

Pseudo-philosophi.

Pharisæi.

ulgus vocabantur sanctitatis opinionem: ita etiam, quod dice-
re nos admodum pudet & tædet; sed dicendum tamen, inter
Christianos homines fuere tam olim, & adhuc hodie sunt, re-
licta nimis multi, qui suis præstigijs fictæque doctrina imperi-
os homines inescant, quibus errorum quasi poculo miserimè
& fallacissimè imponunt: sique tandem facti ebrij, erronea
persuasione tanquam mente capti, purissimos veræ & simpli-
s doctrinæ fontes aspiciuntur, & ita insipientes ad belluæ
utrum sese totos componunt; ut nunquam postea de commu-
nando vitæ misero statu cogitent. Ceterum id minimè pos-
sum transilire, non temerè sub Babylonis nomine, spurcitiem
inveniam; & tetram libidinem intelligi, quæ non modò cor-
porum fuit commistione, sed & animorum scæda & scælesti
conspiratione, qualis quæ vel læva superstitione, aut simulatio-
ne cultus, vel denique nefanda hæresi committitur. Missa facio
uæ auctores veteres de Babylonijs retulerunt: apud quos mo-
re patrio mulieres cum hospitibus congregi solitæ essent, acce-
pto inde flagitij turpissimo præmio, ait Q. Curtius lib. 7. Idem
tulit Strabo Geographiæ 16. & Herodot. in Clío: quæ quia
pericula sunt, referre iam pudet. Ex quo D. Hieronymus Ba-
bylonem meretricem appellat in epistolis: Cùm, inquit, apud
Babylonem versarer, essemque purpuratæ meretricis colonus,
&c. Eadem loquendi figura usus est in Catalogo, vbi Romam
ait à D. Petio epist. priore, cap. 5. Babylonis appellatam nomi-
nè. Meminit & locis alijs, ut in Esaiam cap. 14. & 47. sic & Septi-
mius Tertullian. aduersus Marcionem, & aduersus Iudæos.
Potest huc etiam conferri Isichij locus lib. 5. in Leuitic. quo di-
citur, quæcunque cultui eidolorum imputantur, figuram
meretricis intumpisse.

Babylon meret-
ricis.

Regali residens, &c. Adiuncta sunt maiestatis & regis cuius-
dam magnificentia. Turpitudine & impuritas regio in solio lo-
cum habet, qui soli virtuti debebatur. At nulla vitia præsentio-
nem inuehant perniciem, quam quæ splendoris & honesti ve-
te teguntur. Sedere enim in Hieroglyph. maiestatem & augu-
m honorem exprimit, ut est à Pierio relatum lib. 43. Vestis
hyppuræa, pudoris & verècundiæ notam, idem lib. 40. Hiero-
lyphic.

Quæ vitia
maximè per-
niciose.

Purpura.

Peplum. Sacrum & solèmine vestimentum. Proverbum hinc
dicitur, Peplum dignus, ab Aristoph. deductum, de strenuo & in-
genio quodam viro. Suidas tamen peplum ait esse *ἰμάτιον γυ-
μνασίου καὶ παικίδων, οἷον περιπιλὸς τις ὄν.*

Peplum.

Latices. Latex, quòd intra aliquid lateat, dictus humor
quiuis.

quiuis. Hic vinum sacrum, vt apud Virgil. in 4.

—*laticos nigrescere sacros.*

illice forma.] illicente & seducente. Illicere est illaqueare Nonius. vel illice, ab illex, id est, sine lege. Plaut. Lectus illex est esca meretrix.

capit.] decipit & allicit. Virgil. 1. Georg.

—*neque insidiis noctis capere serena.*

Cicero 3. Offic. ex veterum legum formula: Nam quanti verbi illa, vti ne propter te fidem ve tuam captus, fraudatusve sim. E in iure sæpe, capere pro decipere: vt, Non capitur qui ius publicum sequitur, l. 116. de reg. iur. D. Sæpe etiam titulo de Minorib. vt l. 3. l. 11. & l. 12. hinc captionem accipi pro fraudatione, fallacia, damno non rarò reperimus, l. 1. de in integrum restitut. l. 1. in fin. de vacat. mun. l. 3. de coll. bon. D. Et captio sum pro fallaci atque damnofo, l. 41. de vsucap. vt & aliquo locis aliis.

AD EMBLEMA VII.

Sacerdotes honore afficiendi.

SACERDOTES, Episcopi, & qui rebus sacris præsumt, in honore sunt habendi, ob id maximè, quòd sacris præsumt quorum sunt administri, licet interdum aut vitiiis plusquàm vulgaribus implicati, aut ignari & stupidi habeantur. Hi verò suum munus & officium curare vel maximè debent, sic quantum dignitatem sustineant, ipsos subinde animo secum reputari par est. Meminerint tamen se homines esse, nec sibi arroget impensius, quòd tantum ministerium gerant, & rerum diuinarum curam, quasi humeris impositam habeant; ne, vt asinus audiuit, Non es Deus, sed Deum fers, illi audiant; Non vobis hæc, sed Deo soli omnis est tribuenda gloria. Itidem dici potest de præfectis Imperatorum aliorumque principum cum populo applausum excipiunt audaciùs quàm par est in prouinciis, in quibus vicem regiam obtinent. Sic enim admodò modestè tamque circumspèctè sese gerere debent, vt privati honoris nomine nihil, ipsius Principis laudi vel minimum detrahant, & interea norint quales sunt. Est enim operæ pretium *εὐς οὐ ἀξίω μοσι πρῶ μέν τις γνώσκειν, ὅτι ἀγρῶ ποιεῖσιν.* Succurrit mihi exemplum nobile Cornelij Galli Ægypti prouinciæ præfecti. is qui sese gessisset insolentiùs, multa que flagitiosè fecisset, statim etiam sibi locari passus & Pyramides in altum tolli, quibus à

Præfecti ac ministri Prouinciarum.

gesta continentur; accusatus est à Valerio Largo: cognitioni
 defuit Augustus: ignominia notatus est Gallus: vetuitq. Cæsar,
 ne reus provinciam postea obtineret. Retulit Dion lib. 53. Huic
 penè simile quod narrat Corn. Tacitus lib. 4. de Lucilio Capi-
 one; qui procurator Asiæ sub Tiberio accusatus est in senatu
 à provincialibus, quòd vim prætoris vsurpasset, militumque
 manu ad comitatum vsus esset: itaque conuictus, in exilium
 pulsus est. Laudatur à Plutarcho Vticensis Cato, quòd quaestor
 actus scribarum, officiorum, aliorumque generis eiusdem mi-
 uerit eam prærogatiuam, quam longo tempore vsurpauerant:
 iussit enim, ministros non magistros se esse meminissent. Sum-
 ptum est Emblemata ex Gabriæ apologis. Sic enim ille:

Fons Emble-
 maticus.

ὦ μοις ὄντι παρῆχον ἀργυροῦν βρέτας,
 ὅπερ σωσιτῶν πᾶσι καὶ εὐεσχύνοι,
 τύφῳ δ' ἐπερθεῖς, μὴ δέλων μένειν ὄντι,
 ἤκυσεν, ἔλεος σὺν τοῖς θεῶν δ' ἄγεις.

Qui versiculi quoniam commodè (sed *ἄεθροειδῶς*) redditi
 sunt à Gabriele Faerno Cremonensi, conferam huc perlibenter:

Simulacrum asellus bainans argenteum,
 Cum id transeuntes flexo adorarent genu,
 Sui hoc honoris gratia est fieri ratus:
 Iamq. insolenti elatus arrogantia
 Nolebat ambulare, donec aspero
 Probè dolatus fuisse clunes, audiit:
 O stulte, non es tu Deus, sed fers Deum.

SE NORIT HOMINEM, QVI MAGISTRATVM
 GERIT.

abulæ huius rationem vno disticho complexus est Ioan. Mer-
 curus, Hebrææ linguæ Doctor regius: quod memini ab eodem
 non semel in suggestu obiter dictum:

Quid sibi vult asinus tergo mysteria portans?
 Indoctos videas sæpè præesse sacris.

non erit à re alienum, si adiecero, asinum à veteribus Ægyptiis
 pietiæ, fortitudinis, laboris indefessi, & frugalitatis esse sym-
 bolum. Qui enim sapientiæ sit operam daturus, cum oportet
 esse tenui, omnia que in vitam humanam cadere possunt,
 quo ferre animo, neque ad vllam excandescentiam aut contu-
 cliam sese conuertere: animo esse paruum, simplicem & mo-
 dum, vt asinus est, qui nullum inter carduos & lætucam discen-
 tiam faciat: nullum denique sit onus quod detrectet: & vbi opus
 erit, pro boue terram proscindat, sitque totius humanæ, com-
 oditatis assiduus minister, vt etiam, quod ad ægio dicitur,
 portare

Quid par asinè
 symbolum ve-
 teres intellere-
 rint.

portare mysteria compellatur. Lege Pierium Hieroglyph. lib. 12. Et hæc quidem mihi meditati, succurrit illa mordax & acuta Cornelij Agrippæ declamatio, quam De scientiarum vanitate inscripsit, ad cuius finem adiunxit A fini encomium. d. quo homine quid omninò sentiam, nihil habeo necesse dicere: nisi quòd cum in literas declamavit, videri voluit egregiè literatus: quanquam tamen non minùs apud sanos videatur à cupio vanitatis delectatus, quàm otiosè follers in vanitate artium insectanda. Non possum præterire locum è Panegyrico Pliniano longè præclarum: Princeps (ait) vt se hominibus imperare norit, ita se ipsum hominem quoque esse cogitet. Itaque voces & laudationes quæ numini soli debentur, tanquam putidissimas assentationes oderit. Hæc ille.

Isidis effigiem, &c.] Isis, vxor Osiridis, Ægyptia dea, inueni hordei segerem, vnde & Ceres appellatur. Eadem autem qua Io, de qua Ouid. 1. Metamorph. Diodor. lib. 1. cap. 2. Cuius & meminit D. Augustin. lib. 8. cap. vlt. aliisque locis. Lactant. 1. cap. 11. & 15. quidquæ ea significetur, enarrat Macrob. cap. 20. primi Saturn. & postremò Lilius Gyrald. Syntagmate 12.

Pando dorso. Reflexo, curuo propter impositum onus. Ouid. 4. Metam. *Sustinet, & pando non fortiter hæres asello.* Idem 1. Factor

Venerat & senior pando Silenus asello. & 3.

Vt piger pandi tergo residebat aselli.

Item 2. Amor. *Currit in immensum panda carina solum.* & naue pandæ dicuntur Lucretio lib. 5. id est curuæ, quod est epitheton solemne:

Tum mare veliuolum florebat nauibus pandis.

Verenda.] honoribus diuinis afficienda. Ouid. 9. Metam. d. Hercule flammis exusto,

— maior que videri

Cœpit, & angusta fieri gravitate verendus.

Habens mysteria.] Alludit ad parcemiam, ὄν & ἄγων μυσήρια. Sunt autem mysteria, arcana quædam vulgo minimè committenda, & iis tantùm cognita, qui iisdem sacris initiantur; ἀπὸ τῆς μυσῆρι τὸ σόμα, ab ore obsignando. omnibus enim mysterii silentij fides debetur. De eo lusit nostro æuo festiuè, nec sine sale vir non indoctus, cum quo Lutetiæ ante annos 25. ingenium cultum cœpimus. ait ille:

En tibi ὄν & venerandus ἄγων μυσήρια, rerum

Sacrarum custos, præsidet immò sacris.

Ex quo altum spirans Superis sese aequat, & imos,

Ob sacra quæ gestat, territat ore minax.

A fini encomium per Corneliū Agrippam.

Isis.

Mysteria.

Quid facias illi? aurisum sine rudere a sellum,

Quem procul à sacris rebus abesse decet.

Hæc quidem torta iustè in eos qui malis artibus ad rerum sa-
rarum irrepunt administrationem, quorum hoc nostro tem-
pore numerus infinitus. Non mihi tempero, nisi & hoc aliud
dijciam eiusdem:

Sarcinulis oneratur equus, sacra gerat a sellus:

Munera partiri tam malè, France, doles?

Hoc significat imperitos rerum, ac planè rudes admoueri ho-
ribus tum ciuilibus, tum Ecclesiasticis, generosos & eru-
tos ad infimas ablegari curas. Et quos ludos, fortuna, facis!
nò quotus quisquè qui non desperet, dum virtus nomen
hanc est?

AD EMBLEMA VIII.

Huius Emblematis character mihi videtur penè sumptus
à Suida, ex quo didicimus Hermas esse Mercurij quas-
dam statuas: quo loco adducit Meneclum quendam, siue Calli-
tatem in opere de Atheniensibus, à varia porticu adusque
gram statuas esse, quæ Hermæ dicuntur: unde locum id ac-
pissè nominis ait, quia multæ ibi & à priuatis, & à magistrat-
us dicatæ essent, ex quibus quidam Hermæ Hipparchei ab
Hipparcho Pisistrati dicebantur: fuisseque Hermas saxeas in
litium vestibulis & in fanis. Addit deinde *ἑρμαίων*, primitias
ad statuas Mercuriales quæ in viis collocabantur à viatori-
bus: Itémque acervos lapidum Mercurio sacros in obscuris viis;
quæque non ita cognitæ essent peregrè euntibus. Interpres Ho-
meri *ἑρμαίων* vocat, lapidum congeriem ad Odyss. p. *ὡς λίθων
ἑρμαίων*, Epigrammaticus: & *ἑρμαίων λόφος* Hesychius. Is honos
congeriei siue cumuli lapidum, virorum fortium tumulis soli-
tis fuit conferri: testis est Pausanias. Strabo: *παρὰ ὅλην δὲ τὴν
ἑρμαίων ἢ ἰδὲν ἐκατέρωθεν ποταχὴ ὡς ἑρμαῖα πέτρων ἡλίθων
ἑρμαίων*. Reperio & eiusmodi Hermas imponi solitas fuisse
tumulis, ad propagandam defunctorum memoriam. M. Tul-
lus 6. ad Atticum: Hermæ tui pentelici cum capitibus æneis,
quibus scripsisti, iam nunc admodum delectant. Sed gym-
nasias solitas fuisse consecrari Hermathenas, id est statuas Mer-
curij & Mineræ iunctas, idem alibi significat Cicero: Quod
me, inquit, de Hermathena scribis, per mihi gratum est, or-

*Emblematis
fons.*

Herma statua.

Hermathene.

namementum Academiæ proprium meæ, quod & Hermes commune omnium, & Minerva singulare insignie eius gymnasi

*Mercurius cur
Hodius & He-
gemonium di-
ctus.*

Mercurium Hodium & Hegemonium fuisse prisca appellatum (ὁδὸς καὶ ἡγεμόνι καὶ ἰερούς) tum à viis & semitis, in quibus st

tuebatur ad viam monstrandam peregrè proficiscentibus. Proinde Hermæ, id est, statuæ Mercurij, & lapidei lignæ cippi solebant in titulis erigi ad indicanda viarum discrimina quia αὐτῶν δίοοντι πᾶσι περὶ τὴν ἡγεμόνι γρηῖται, ait Pharnutu

*Mercurij
officia.*

Viatores itaque statuis solebant lapidum acervos cumulare: enim Deum putabant honorari, ea scilicet re quæ in promptu esset & obuia: vel quod ita viam repurgare viderentur; vel quod eo lapidum cumulo Dei effigies prætereuntibus esset nota

Hermæ.

Ulpianus, auctor Græcus, annorat ad orationem Demosthenis aduersus Leptinem, Hermas, id est, Mercurios eiusmodi fuisse quadrangulos, superiore parte Mercurij figuram referentes, inferi inscriptiones viarum ostendentes. Qua de re Gyraldus Syntagma

*Sequenda via
iura.*

tomate 9. Iuuenalis huc respexit, cum ait, — *truncoq; simillim Hermæ:* & Prouerb. Mercurio dextro, & Mercuriale, & Bisro Mercurius. Hoc autem quasi ænigmatio monemur, ea tantu

sequenda esse, ad quæ Deus & natura nos idoneos esse volu cum summæ fatuitatis & dementiæ sit, aliquid inuita, qui

*1. Cor. 7.
Ephes. 4.*

aiunt, Minerva suscipere & persequi. Rectè dicebat Cato apud Cicronem, naturam optimam ducem sequendam, nihilq; aliud fuisse olim gigantum more bellare cum Diis, nisi natu

repugnare. Sed & D. Paulus adhortatur, eam ut sortem vitam rationem teneamus, cui nos Deus addixit. Sed quoniam me

humanæ ea est innata cæcitas & ignoratio, ut qua via sit eudum planè ignoret, omni piæ vitæ cultu, & summissa mente cum perfugiendum est, qui se viam, qui veritatem, qui vitæ

Psal. 143.

esse falsus est, quem qui sequitur, in tenebris non ambulat: continuoque illud Davidicum nobis audenti animo repetendum

ὡς εἶπὸν μοι κύριε ὁδόν ἐν ἣ πορεύσομαι: Ostende mihi, Domine viam in qua ambulem. Certè & Socrates apud Platonem Critone, pergendum ea solùm esse via, qua Deus nos ducit, seuerat. Quod pertinet illud Persij è 3. Satyra:

— *disce quæ te Deus esse*

Iussit, & humana qua parte locatus es in ire.

*Quid nomine
Mercurij.*

Ceterùm ne transiliam quod ad rem pertinere videatur, Mercurij nomine olim Deorum nuncij, vel sacras litteras (quod nobis diuinam voluntatem aperiuat) intelligimus: vel Propetas & Doctores, sacri & cælestis oraculi nuncios, ex quibus

orthodoxam salutis æternæ viam & rationem excipere est necesse. Serta autem suspensa, honorem cultumque aliquem obseruantiam exhibendum esse significant. Hoc addam postremò: videri hoc Emblemata non male referri posse ad cuiusque vitæ genus & institutum, ad quod ingrediendum, cum difficile sit, opus est aliquo Mercurio, id est præceptore seu doctore, qui vitam doceat.

Mercury est igitur tumulus. In aliis quibusdam exemplariis legitur *Cumulus*: sed vtraque lectio tolerabilis. Tumulus, quasi tumens tellus, pro sepulcro frequentius usurpari solet. Qui vero loco vocabuli tumulus, aut cumulus, legi malunt, facies, non mihi probantur: quia vocabulum, facies, pro effigie ut statua hinc veram Latinitatem non sapit. Non desinam prius, quam quod improba lectione obseruaui, studiosis rerum antiquarum communicem. Olim consuetudine receptum fuit, vt superstitioni temere oblatos in via lapides stipitesque, tanquam umina colerent. Apuleius de Asino: Neque iustus religiosam viatorum obiecit, aut ara floribus redimita, aut spelunca montibus inumbrata, aut quercus cornibus onerata, aut fagus ellibus coronata: vel enim colliculus seipsum consecratus, vel uncus dolamine effigiatus, vel cespes libamine humigatus, vel lapis vngvine delibutus. Propertius:

Et quicumque facer, qualis ubique, lapis.

enophon: ὁ θεὸς οὐκ ἐστὶν ἰσοῦν, οὔτε βωμῶν, οὔτε ἄλλων τῶν θείων, οὐδὲν ἡμῶν, θεὸς δὲ ἐστὶν ἰσότητος καὶ ἐν ἅμα τὰ πλεονεκτήματα, καὶ μετὰ σίβητος.

Suspende viator Serta Deo | Plinius historiæ mundi 21. cap. 2. merita tantum & bellicos honores, coronis nomen suum indicantibus. Idem 3. cap. Et iam tunc coronæ Deorum adnoscerat. Quibus ex locis intelligimus, coronas statuis rebusque sacris olim solitas appendi. Quod si quis auctoritatem etiam aliorum sibi dari postulet, adferre possum Appulium, qui sic 3. De asino aureo: In ipso verè medullio, inquit, Hipponæ Deæ simulacrum residens adicula; quod accutè corollis roseis, & quidem recentibus fuerat ornatum. Et 4. Idemque per plateas comitantem, populi frequenter floribus, scitis, & solatis adprecantur. Idemque libro vndecimo, simulacrum Lunæ describens: Corona, ait, multiformis variis floribus sublimem distinxerat verticem. Et paulo post: extra proferens sinistram Deæ coronam, mihi etiam, Hercule coronam consequenter. Itemque: Nam sibi visus est quæ proxima, dum magno Deo coronis exiit. Ad hunc iterum ritum respexit Ouid. Fastorum 2. de Arione loquens,

Serta.

Tumulus.

De coronis quæ statuis Deorum appendebantur.

qui citharædus à piratis captus, iamque de vita desperans,

— *capit ille coronam*

Quæ posset trines, Phæoc, decere tuos.

Apponam & Tertulliani locum è libro De corona militis, ubi ait Pandoriam primùm à Charitibus coronatam, honoris causa scilicet, cum à Diis omnibus muneraretur.

*Viatores
homines.*

Viator.] quicumque sis hac in vita hospes, ut omnes reuer-
sunt. Plato vitam nostram modò viæ, modò peregrinationem
similem facit. *περιπεδημία γ' ὁ βίος.*

Omnes in triuio sumus, &c. Iuxta Ouidianum illud, *Fastor. 5*

Vt stat, & incertus, quæ sit sibi, nescit, eundem,

Cum videt ex omni parte viator iter.

Theognis : *εὖ τρίοδ' ἐστίν :* In triuio consisto. ut enim viarum sæpe pro consilij ratione poni solemne est Græcis: sic τρίοδ' pro incertitudine consilij. Itaque Plato 7. Legum, *καθ' ἅπαντα τρίοδ' γινώσκου* &c. monet ne ad rem nouam & inusitatam amplectendam accurramus, sed consistamus, quasi ad triuium aliquod venerimus. & Minutius Felix in *Octa.* ut qui rectam viam nescit, ubi, ut sit, in plures vna diffunditur, hæret anxius: nec singulas audet eligere, nec vniuersas probare: Sic cui non est veri stabile iudicium, &c. Sic hac in vita tot tantæque se offerunt difficultates & salebræ. Adde quòd tam crassa, tamque supina hominum mentibus insita sit ignoratio, ut quid possimum sequi debeat, quiuis ignoret, & nisi adiutus ope cælesti in certam aliquam viam se recipere non potest. Dicebat enim ipse salutis instaurator: Sine me nihil quicquam efficere potestis. Nec verò sumus idonei ad aliquid vel cogitandum tantumquam ex nobis; sed si ad aliquid idonei videamur, id certe Deo est, ait D. Paulus, 2. Cor. 3.

Trames.

tramite vita.] curriculo vitæ & decursu. Toto disticho eadem continuat ἀλλήθρως à viatoribus. Trames, transversa obliqua semita.

ostendat ni Deus ipse viam.] Allusio ad illud Pindari: *Δεῦν θεοίμιν*, ab Iouis proœmio. que significatur conatus omnium nostri principium à Deo sumendum esse. Aristides oratio panegyrica: *ἀλλ' ἄνωγε ἔφη πίνδαρος, θεοῦ δειξάντος ἀρχὴν, οὐκ δὴ τὸ καλὸν* Sed, ut ait Pindarus, Deo initium ostendente, nihil erit impeditum. Idem auctor alio loco eandem sententiam vsurpauit: *θεοῦ δέ, φησι πίνδαρος, δείξαντος ἀρχὴν, εὐθεία κέλυσθ' ἐνρείν τὸ ἀεκείμνον*: Deo initium monstrante, ait Pindarus, facilis est semita ad inueniendum quod propositum est

AD EMBLEMA IX.

EX antiquissimo marmore, quod etiam visitur hodie Roma, sumptum Emblema. Est autem Fidij simulacrum, quod imagine imberbi, sed ætate matura, cui adiectum nomen HONOR. Hic VERITATI, quæ virginea est facie, matrem porrigit: in medio AMOR puer. His tribus simulacris FIDES describitur; quippè quæ veritate, fide & amore nitatur. Veritatem matrem habet, illam quidem nudam & simplicem, non comptam fuco aliquo, non velo testam. Et quidem fides definitur, dictorum conuentorumque constantia & veritas, quæ idèò parentem habere Veritatem dicitur, & eam nudam, quòd in pactis, conuentionibusque nihil fucatum esse, aut à se alienum debeat: cui adhæret Honos porrecta dextera tantuam stabilis cuiusdam, firmique pacti pignus. Is Honos purplea indutus veste, quòd veritas facillimè possit imminui & laefactari, nisi adlit honoris & reuerentiæ quædam ratio, qua idem fulciri opportunè & cum dignitate possit. Et hunc quidem Honorem, vt virtutis præmium, & honestatis omnis tantuam patrem nutricium, pictores & plastæ nobis adumbrant. At locum medium occupat honestus Amor, qui veritatem & honorem nexu firmo colligat & deuincit. Nisi enim inquam condimento aliquo amicitie & beneuolentiæ mutue consocientur hæc inter se alioqui diuersa, vinculum nullo enè negotio dissolui poterit. Id etiam totum referri posse scio ad antiquam illam veterum Sabinorum præfigurationem sanctæ *ῥεῖαδ*, apud quos, diu ante CHRISTI seruatoris luentum, erat simulacrum quoddam triplici facie, cuius etiam nomen triplex, nempe Sanctus, Fidius, & Semipater, haud duè præcipuum religionis Christianæ mysterium repræsentans. Quod ab Ouidio describitur 6. Fastor. Sanè Dionys. Halicarn. 2.4. ait Iouem, Pistium esse dictam, quem Romani Sanctum appellabant, qui & Sagus, Pistius, Sancus, & fidei sponsor aliis omnibus efferebatur. Coniicere est Pistium eundem fuisse cum Fidio. Nam vt *πίστις* Græcè fides, ita *πίστια* & *πίστεις*, Fidius nominari commodè potest. Sed & hodie in Romanis antiquitibus Fidij simulacrum ita effectum conspicitur. Marmor est fenestræ modum formatum, in quo tres imagines effictæ stant. Dextra quidem virilis habitu pacifico; sinistra verò, vt uliebris, eodem habitu, coronam in capite lauream gestans, læ dextram dextræ iungat cum priore imagine. In harum earum medio ingenui pueruli effigies cernitur, cuius supra

Unde tractum
Emblema.

Fides adiunctis
causis descri-
pta.

Fides quid.

Veritas nuda.

Honos.

Pudicus amor.

Sancta
ῥεῖαδ
Sabinis præ-
figurata.

Iupiter Pistius,
Sancus, Sa-
gus.

Fidij simula-
crum.

caput hoc legitur, FIDII SIMVLACRVM: apud imaginem dextram virilem HONOR: in sinistra imagine muliebri, VERITAS Gregor. Gyrald. Syntag. 1. 2. & 10. Historiæ Deorum.

Honor Deus.

Stet depictus Honor, &c.] Honorem pro deo coluerunt veteres, vt etiam Fidem & Virtutem. & Ouid Fast. 5. ex Honoris, & Reuerentiæ coniugio ortam esse Maiestatem voluit. Plin. 35. cap. 10. August. De ciuit. 4. cap. 21. & 24. Adiciam obiter: Amori honori adiunctus verecundiam creat, imò verò ipsamet verecundia dici non ineptè potest. quò spectat illud M. Ciceronis ex Lælio: Maximum ornamentum amicitia tollit, qui ex ea tollit verecundiam. itaque in his perniciosus est error qui existimant libidinum, peccatorumque omnium patere in amicitia licentiam.

Tyris amictu.] purpurea veste. Ex Tyro vrbe Phœnicia conchylia, & murices aduehuntur, quorum sanguine fit purpura Plinius lib. 5. cap. 19. Nunc omnis eius nobilitas conchylis atque purpura constat. Et lib. 35. c. 6. Quare Puteolanum potiùs laudatur, quàm Tyrium aut Gætulicum, vel Laconicum, vnde pretiosissimæ purpuræ. De purpuræ autem inuentione, si vacet, lege Cassiodorum initio lib. 1. Variarum formularum.

iungat nuda dextram VERITAS.] Fingebatur ἀνύδεια, vt scribit in Amphiarao Philostratus, virgo niuis induta vestibus. Hippocrates in quadam ad Philopœmenem Epistola, eam depingit mulierem pulchram, magnam, simpliciter ornata illustrem ac splendidam; cuius oculorum orbis pro lumine nitentur, vt astrorum & stellarum fulgorem viderentur imitari. Nuda hic dicitur, quòd qui eam colunt, aperti sunt ac simplices, nullo modo fraudulentii, aut infidiosi; aut quòd veritatis oratio simplex esse debeat, aut quòd in luce & oculis omnium agnosci velit. Hinc Horat. 1. Carm.

— *¶ Iustitiæ soror*

Incorrupta Fides, nudaq; Veritas.

Dextra symbolum Fidei.

Ceterum Fidei symbolum in dextris iunctis conspiciebatur, idque Numæ Pompilij instituto. Moris etiam fuit, vt fidei faciendæ & comparandæ gratia dextras coniungerent. Quod multorum auctorum meliorum locis facile est obseruare. Veritatis nudationem docuit libro 44. Hieroglyphicôn Pierius: symbolum verò dextrarum coniunctionis Gyrald. 1. Syntagmate Historiæ Deorum: post ceteros omnes vir eruditus Coelius Curio apper dice Hieroglyph. Pierij quædam non pœnitenda retulit. Porro id mihi in memoriam reuocat quod Athenæus lib. 13. tradit: gymnasijs olim vnà consecratos Amorem, Mercurium, Hercu-

lem

lem: quorum ille secundus orationis, tertius roboris præses habetur; quibus coniunctis amicitia concordiaque nasci solet. Hoc autem Emblemâ facillè etiam traduci potest ad amorem, reuerentiam, fidem parentibus debitam à liberis: ad coniugum necessitudinem, tum obsequia quæ præstanda veniunt principibus, magistratibus, præceptoribus, à quibus vel sustentamur, defendimur, liberahter educamur. In fide coniugum honos, amor, veritas: honos ex opinione virtutis; amor propter officia mutua, vitæque huius communis vsibus necessaria: veritas, vt sancta isthæc coniunctio procul absit ab omni fuce & simulatione, quam in primis deceat constantia & veritas, quod vnum societatis omnis ac concordia certissimum firmamentum. De fide quæ debetur principibus viris, alio loco. Sanè debent serui dominis reuerentiam, obseruantiam, obsequium, vt neminerint se subesse aliquo iure gentium; pudore & liberalitate non vi parendum, verè non fictè, aut dicis caussa officium faciendum.

Diones pulchrior Cupidine.] De duplici Cupidine, & Venere duplici, maturius postea. Dione Veneris mater ex Ioue, vnde Venus Dionæa. Virgil. 3. Æneid.

Sacra Dionæa matri, diuisq; ferebam.

• AD EMBLEMA X.

PRINCIPI suo indicat, quanta vis concordia sit, sumpta comparatione à lyra temperato aut confuso concinnu: ea enim constans ex summis, mediis, & infimis chordis concinnam reddit harmoniam, si tamen eam vir artis peritus optauerit. Eodem quoque pacto Respublica omnis varia ac diuersa conditionis hominibus composita, firma & concordia pace ligatur, si modò Principem habuerit idoneum, qui & consilio & vsu rerum valeat, quiq; beneuolentiam, affectum, & commune pacis vinculum inter ciues fouere norit. Ea ratione oræ aliis quotquot vsquam fuere ab omni seculorum memoria errarum Dea gentiumque Roma perstitit, quandiu Principes habuit pacis & tranquillitatis studiosos, iidemque auctoritate dignitateque commendabiles. Cicero de Republica disputans, inducit Scipionem eum, qui Carthaginem deleuit, de Republ. verba facientem, quando iam iamque peritura præsentiebatur. Cùm enim Scipio in 2. libri fine dixisset, vt in fidibus ac ti-

*Reipubl. cum
lyra comparatio.*

*Locus insignis
è 2. de Repub.
Ciceronis.*

biis, atque cantu ipso ac vocibus, concentum esse quendam tenendum ex distinctis sonis, quem immutatum ac discrepantem aures eruditæ ferre non possunt, eumque concentum ex dissimillimarum vocum moderatione concordem tamen effici & congruentem: sic ex summis & mediis, & infimis interiectis ordinibus, ut sonis, moderata ratione civitatem consensu dissimillimorum concinere: & quæ harmonia à musicis dicitur in cantu, eam esse in civitate concordiam, arctissimum atque optimum omni in Repub. vinculum incolumitatis, quæ sine iustitia esse non potest: quod à Cicerone petitum constat è 4. De republ. Platonis, cuius hæc verba: ὁρᾷς οὐδ', ἢ δ' ἐγὼ, ὅτι ἐπεικῶς ἴσαντ' ὁμοίωθαι ἄρτι, ὡς ἀρμονία πρὶ ἢ συμφροσύνη ὁμοιωταί; τί δ' ἢ ὅτι ἔχ' ὡς περὶ ἄνδρεία ἐν σοφία ἐν μέρει ἡνὶ ἑκάτερον ἐῦσαι ἢ μὲν σφῆν, ἢ δ' ἀσβρῆαι τῶν πόλιν παρείχου, ἔχ' ἔτι τὴν πόλιν ποιεῖ αὐτή, ἀλλὰ δὲ ὅλης ἀτεχνῶς τέταται διὰ πιστῶν παρεζομένη ζυμᾶδεντας τὺς τι ἀδενεις ὄπας ταύτων, ἐτὺς ἰχυροτάτας, καὶ τὺς μίους, εἰ μὲν βῆλει, φρογῆσι, εἰδ' ἐ βῆλει, ἰχύσι: εἰ δὲ πλίθει ἢ χεῖμασι, ἢ ἄλλοι ὅτι αὐτῶ τῶν τρεῖσιν ὡς ὁρθότατ' ἀνφαιδμὲν ταύτων τῶ ὁμοίωθαι συμφροσύνη εἶναι χεῖροσ πὲ καὶ ἀμείνονα καὶ φύσιν ζυμφορῆσαι, ὅσπερ ἐν δὲ ἄρχην καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν ἐνὶ ἐκάσῳ. Hæc ex Cicer. lib. De republ. retulit D. Augustinus lib. 2. cap. 21. De civit. Dei.

Quid per lyram veteres intellexerint?

Sed hoc loco non erit alienum, si admoneam Romanos veteres per Lyra Hieroglyphicum concordiam designasse, ut & veteres. Iij iudicium compositum, concordiam inæqualium, rectam bonamque institutionem, rationem, amorem, sedatum animam, & alia plura, ut commodius ad concordiam suadendam symbolum ab Alciao minimè videatur excogitari potuisse. In lyra enim diversæ chordæ simul componuntur, & ad eundem tonum temperantur: quod prudens & sedatus homo præstat vel in suis affectibus rationi subiiciendis, vel in œconomia moderanda, vel denique gubernatione Reipubl. in quibus homines varij ac diversi, cum singuli sint, non possunt non habere singulas de rebus opiniones: sed sapientis tamen Principis moderatione in vnum quasi harmoniæ concentum conueniunt. Isidorus quidem Cynicus meritò Neronem increpabat, quòd cum Musiciæ arti operam daret, Næuplij mala bene caneret, sua verò bona malè disponderet; neque sibi vllum in vita concentum proponeret. Et Diogenes Musicos stultitiæ arguebat, qui lyrae chordas optimè iuxta suæ artis leges compararent, animum verò minimè componerent. Ea quidem ratio fuit, cur Plato animum harmoniæ & concentus nomine appellârit: & Aristophanes sapientem hominem & Gratiis ornatum, optimum

optimum Musicum & citharœdum esse. Nam idem Plato putauit Musarum nomen à *μῦεν*, quod sonat idem ac honestè instituere. Sed inter ceteras symboli huius significationes, mihi placet admodum ea, qua ratio, qua mens, qua iudicium, & recti perspicientia intelligitur. Sic enim plerique optimi scriptores (inter quos principatum quendam sibi suo iurè Cicero vindicat) concordiam à corde desectunt: cor enim animus videtur, eò quòd in corde sit animi principatus: vnde concordēs, vecordēs, & excordēs denominantur. Alij concordiam à chorda deriuari malunt, quòd variæ chordæ cantum vnum faciant. Iam verò quia studiorum consensus atque similitudo amorem pariat, Platoni lyra consecratur, & annumeratur inter ea quæ sunt amoris monumenta. Cùm enim in se lyra suauitatem Musicam contineat, non malè videtur habere quandam cum Venere, Amore, Gratiis similitudinem: quippè quæ blando ad se homines illicio pertrahat. Ceterùm ea sedati animi iucunda grataque imago, imò verò laborum, studiorum & perturbationum dulce lenimen, bellè fuit institutis Lacedæmoniorum expressa, apud quos erat sollenne, vt ad lyræ aut tibix, vt alij volunt, sonum aciem instruerent: & Achilles non alia ratione furibundum animum sedabat, quàm lyræ modulis: vt planè mihi Hieroglyphicum istuc mirabile esse videatur. Sed de lyra plus satis, & fortasse *πάρρησις*: nisi quòd huc referrem lubens, quæ de lyra retulit Stobæus ex Euryphamo Pythagoreo, cap. *περὶ εὐδαιμονίας*: quo loco humanam vitam cum lyra non inconcinne confert. Non possum etiam, quin hoc loco memorem, quæ Diogenes Pythagoreus disputat apud eundem Stobæum, cap. *περὶ βασιλείας*, Regis esse munus vt Rempubl. lyræ instar moderetur; nempe, vbi priùs sibi ipsi imperarit ex præscripto legis: quippè qui nosse debeat populi, quem sibi commissum habeat, harmoniam & concentum ad eam legem sibi accommodandam esse.

Concordia vnde dicitur

Hanc citharam, &c.] Hic lyram pro testudine, quæ vulgò est Lutina, accipit: cuius inuentionem Mercurio referunt. Polydor. *Lyra seu testudo.*
ib. 1. cap. 15.

à lembi quæ forma halieutica.] quæ formam habet lembi, nauticæ breuis & celerrimæ. Lazar. Baifius lib. De re nauali. Halieutica autem per similitudinem scaphæ piscatorix. hinc Halieuticum opus, in quo de piscibus tractatur. *ἁλιεύς* enim piscator. vt Ouidius Halieuticon opusculum scripsit: quod tamen plerique viri docti Lucano tribuunt. De Halieuticis quædam Plinius lib. 32. cap. 2.

Lembus.

Halieutica.

Lyra inuentio. *Vendicat & propriam, &c.]* Vendicet sibi propriam quantumuis, inuentionem tamen Græcis debet. Sed Italos id sibi vendicare suspicor, quod apud eos lyrae usus sit frequens habitus. Non erit incommodum repetere, quæ de Musica prima inuentione collegit Polydorus Virgil. lib. I. cap. 15.

Quo noua cum sociis &c.] Historias Italicorum bellorum tibi compares ex P. Iouio, Guicciardino, & alijs permultis, si vacat. *gratia.]* concentus, decorum, suauitas. *concha.]* lyrae, testudinis.

Optima principis custodia qua.

Nilest quod timeas, si tibi constet amor.] Θείσις admodum efficax, planeque iis necessaria, qui suum imperium volunt esse stabile & permanens. Sic Isocrat. ad Nicoclem *φουλακίῳ ἀσφαλίσάτω ἡγῆσάμεται & εἶναι τὴν πρὸς τῶν φιλιῶν ἀρετὴν, & τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν, ἣ τὴν σωτῆρ φρόνησιν. Διὰ γὰρ τούτων καὶ κλειᾶδ' καὶ Δυσσάζειν τὰς τορηνίδας μέλις' ἂν τις δωῶιαιτο.* Et Claudian.

*Non sic excubia, non circumstantia pila,
Virtutatur amor.*

Præclarè Agesilaus, cùm rogaretur cur Sparta non cingeretur mœnibus, ciues armatos, & inter se consentientes, satis esse ad vrbs præsidium respondit. Dicebat etiam ciuitatem non saxis, aut vallis, sed incolarum virtute muniti, quos nimirum si iungat concordia, nullus potest firmior esse murus. Ad id respexit Cicero 2. Philip. Nónne igitur milies perire est melius, quàm in sua ciuitate sine armorum præsidio non posse viuere? Sed nullum est istuc, mihi crede, præsidium: charitate & beneuolentia septum oportet esse, non armis. Plutarch. *ἐν πολιτικῆς παραρρημασι*, nihil commendatus esse viro ciuili ait, quàm ut suos ciues amicitia mutua, concordiaque deuinciat, litium & discordiarum occasionem omnem tollat. *λείπεται δ' ἡ τῶν πολιτικῶν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἔργων, ὁ μηδεὶς ἑλαπίον ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν, ὁ μένοιαν ἐμποιεῖν ἢ φιλίαν πρὸς ἀλλήλους αἰετὶς σωοικῆσιν. ἔριδας δ' ἐδὶχοφροσύνας ἐδὶσμένειαν ἐξαίρει ἄσωςιν, &c.* Nec verò aspernanda vox est Agesichis, qui rogatus, quia ratione Princeps tutus haberi absque stipatoribus & satellitio possit: Si subditis ita imperaret, ut pater liberis. Quid enim Periantri vel Antigoni præclarà huc responsa conferam? Horum enim alter dicebat, summa ope nitendum esse iis, qui tutò regnare velent, ut beneuolentia potius quàm armis stiparentur: alter, amicis suadentibus, ut si Athenas caperet, firmis & validis eam præsiidijs muniret, rectissimè dixit, nullum imperij firmitus & stabilius esse præsidium, quàm ciuium beneuolentiam. Idemque penè Synesius: *εὐνοία μόνη καὶ κάλιτα βασιλείας ἐστὶν ἰχυρὸν φουλακτῆ-*

φυλακτῆριον. Nec verò mihi temperare possum, quin adiciam istuc ex Arato Plutarch. Veram ac stabilem civium benevolentiam, optimam esse Principis custodiam: ἔδ' ἐν, οἶον ἀληθινὴ καὶ βίβαιⓄ εὐνοια φυλακτῆριον ἀνδρὸς ἄρχοντοςⓄ. Graffatores enim & latrones sese tutantur præcipitiis & rupibus, quantum possunt: Regi autem nihil fide & benevolentia suorum firmius aut munitius esse vnquam potest. Pulcher locus apud Plin. Panegyrico, vbi confert securitatem sub Traiano cum Domitiani meticuloso, & impotenti imperio: Quanto (ait) nunc tutior, quantum securior eadem domus, postquam eius non crudelitatis, sed amoris excubitis, non solitudine & claustris, sed civium celebritate defenditur? & quid ergo? discimus experimento, fidissimam esse custodiam principis, ipsius innocentiam. Hæc arx inaccessa, hoc inexpugnabile munimentum munimento non egere. Frustrà se terrore succinxerit qui septus charitate non fuerit: armis enim arma irritantur. Hæc Plinius grauiissimè, vt ferè omnia. Memineram alioqui ex Volcatio Gallicano in Auidio Cassio, bonos principes illæfos: contra iure occisos tyrannos ferè omnes, tradit Ælian. var. hist. Occurrebat illud principis cordati ex Plutarcho, regum Apophthegmatis: deuictis Græcis, cum quidem ipsi consulerent, vt præsidijs vbes contineret: malim, inquit, diu benignus, quàm breui tempore dominus appellari: id est, μᾶλλον πολὺν χρόνον ἐθέλειν χρευσθῆς, ἢ διαπότῃς ὀλίγον καλεῖσθαι.

desciscat.] discordet, aut factiones concitet.

solvitur.] dissolvitur.

harmonia.] fidium concordia & concentus, ab ἀρμόζειν, cooperare. Fab. c. 10. lib. 1. Instit. Orator. & Macrob. 1. Saturn. c. 6. Laudatur Iustiniano, Nouella constitutione 8. καλῆτε ἐσύμφωνιⓄ τῶν τε ἀρχόντων ἐ τῶν ἀρχομένων ἀρμονία: qua soluta sequitur ἀταξία & perturbatio omnium Reipubl. ordinum.

*Harmonia
unde dicta.*

AD EMBLEMA XI.

In expressum est ἐν τῇ Παλαιᾷ, 1. Anthologia Græcorum epigrammatum:

πᾶς πε ἀπαίδευτⓄ φρονιότατⓄ ἐστὶ σιωπῶν,
τὸν λόγον ἐγκρύπτων ὡς πᾶθⓄ αἰσχροπᾶτων.

Dum tacet indoctus, poterit cordatus haberi:

Is morbos animi namque excedo regit.

Sic

Prudentes pauciloqui.

Sic enim ferè non distinguitur imperitus à docto, à circumspetto prudentique homine imprudens, si linguam cohibuerit. Eam ob rem facile est coniecere, cur quos Homerus, ingeniorum vertex, sapientissimos effinxerit, eosdem & silentes ferè, aut certè pauciloquos esse voluerit. Nouerat enim silentium, & parcum sobriumque orationis usum, specimen habere grauitatis: contraque apud sapientes maximè, loquacitatem indicem esse stultitiæ. Neque enim alio nomine Therfitem morionem vituperatione dignum arguit, quàm quòd loquax esset, quàm quòd obstreperus, importunè garrulus & seditiosus. Is enim non propriè loquitur, non verba facit, vt alij, sed tumultuatur: *Ἡρσίτης μὲν ἄμετρος ἐπέης ἐκολόσα.* Nestori consultissimo seni tribuit orationem melle dulcius ab ore fluentem: *τῆς κῆρ δὲ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥίον ἄωδῆ.* Menelao argutam illam quidem, & nunquam à se discedentem breuiloquentiam: *πῶρρον μὲν, ἀλλὰ ἐμάλια λιγέως, ἐπὶ ἔπολυρυθῆς.* Vlyssi grandem & vehementem: sed diu tamen cogitandum facit, antequàm loqui incipiat. Rectissimè dictum est à quodam ex veteribus, loquendi magistros nos habere homines, tacendi verò Deos.

Therfitis Homericus.

Nestor eloquens.

Menelai oratio cordata.

Vlyssi oratio vehemens.

Pythagoreorum silentium.

Proinde vt laudatur *ἐχρηθία* Pythagorica & Spartanus ille Lycurgus, qui suos à pueris silentio initiari voluit. Notum est adagium Græcorum, Tutum silentij præmium: & illud Simonidis, Locutum fuisse pœnituit, tacuisse verò numquam. Succurrit Zeuxidis pictoris ad Principem Megabizum sermo. Is enim Princeps cum, animi causa, in pictoris officinam descendisset, & vnà cum suis de arte pingendi disputare ad ostentationem auderet: Cum primùm huc venisti (inquit Zeuxis) & linguam continuisti, pueri mei nescio quid de te magni sibi pollicebantur, quippè qui tuum cultum tuamque purpuram obseruarent: sed vbi de arte, quam non tenes, loqui cœpisti, te continuo vt ridiculum hominem esse putârunt. Quidam captiuus cum duceretur ad Antiochum regem, qui hominem comitabantur, iubebant esse præsentis animo, experturum fortassè regis clementiam, vbi ad eius oculos peruenisset: Nulla ergo mihi spes, inquit: alludens ad luscum regem. qui iocus intempestiuè iactus homini fuit exitiosus. Meritò apud Pindarum celebratur Thebanus Epaminondas, qui quanquam multa sciret, pauca tamen loquebatur. Et certè frequenter vsuuenit, vt qui plus habeant pectoris, vt ita dicam, id est, in quibus & cruditio &

prudentia maior, ij minus habeant linguæ. Demaratus cum in confesso quodam sileret, rogatus an id faceret stultitia, an sermonis inopia? Atqui, inquit, stultus nunquam tacere potest.

Non

Iocus intempestiuus.

Laus Epaminondas.

Demaratus.

Non possum transilire absque piaculo auream Zenonis vocem, qui Athenis exceptus à quodam Principe vnà cum regis oratoribus (quòd ille sciret eos eruditis sermonibus oblectari, curauit & quosdam Philosophos arceſſere) solus nihil dicebat. Itaque comiter à legatis appellatus: De te verò, Zeno (inquiunt illi) quidnam sumus nostro Principi renunciaturi? Nihil, inquit, aliud, quàm Athenis esse senem, qui tacere sciat inter pocula. Quod non simpliciter dignum laude habitum est. magnum enim est senem taciturnum esse, cum ea ætas sit admodum garrula: fortasse in ius, quòd inter pocula, vbi non vno nomine ad loquendum homines prouocantur: denique quòd Athenis, vrbe omnium loquacissima. Itaque olim dictum est in nescio quem, qui quamdiu siuit, tamdiu magnus & grauis habitus est: Philosophus hic videri poterat, si tacuisset. Pindarus Isthmiorum 1. Herodou Thebani encomio, Sapienterò tacuisse, gloriam maiorem afferre dicit: ἢ μὲν πρὸ ἀκίχῃ καὶ τὸ στυπαιμένον, εὐθυμίῳ μείζω φέρεται. Ad eundem omninò sensum occurrit ex Plutarcho id, in quo gloriatur vel in primis Ino Euripidea, nimirum: se scire σιγῆν τι ὄππυ δ᾿αῖ, καὶ λέγειν ἴν' ἀσφαλές. Non desinam prius, quàm huc retulero pulcrum certè Pythagoræ Samij elogium quod scriptum reliquit Apuleius 2. Floridorum, quandoquidem de silentij laude mihi verba facienti occurrat, quod aliquis ex veteribus longè antè dixerat, nullos certe fore sapientiæ fructus, nisi qui à radicibus silentij proficiſcantur. Sic igitur huc noster Apul. Tot ille doctoribus eruditus (Pythagoram intellige ab Ægyptiis, Chaldæis, Pherecide Syro, Anaximandro Mileſio, Epimenide Cretensi, aliisque multis edoctrum) tot tamque multiugis comitibus disciplinarum toto orbe haustis, vir præsertim ingenio ingenti, ac profectò supra caput hominis animi augustior, primus philosophiæ nuncupator & creditor, nihil prius discipulos suos docuit quàm tacere: primaq. apud eum meditatio, sapienti futuro linguam omnem coërcere: verbaque quæ volantiæ poëtæ appellant, ea verba detrahit pinnis, intra murum candentium dentium premere. Proius inquam hoc erat primum sapientiæ rudimentum, meditari cōdiscere: loquitari dediscere: &c. Idem fuit Iamblici Pythagorei præceptum, γλώσσης πρὸ τῶν ἄλλων κράται, τοῖς ἐπὶ μέσσοις: linguam cohibe præ aliis omnibus, ad Deorum exemplum. Sed ad id argumentum copiosè locupletandum, consultò repete quæ habet doctissimè congesta Plutarch. commentario De garrulitate, & tractatu De Iside & Osiride: quo loco docet quid olim Harpocrates apud Ægyptios mysterij habuerit.

Zeno senex,
inter pocula
taciturnus.

ἔπειτα πρὸ
ἑστῆς.
ἔρκος ὁ δ' ἐν-
πυρ.

De silentij vilitate Gellius lib. 11. cap. 10. Plin. 3. cap. 5. & 28. cap. 6. Prouerb. Tutum silentij præmium.

Amens.

Amens.] qui mente est minuta, vel qui à mente descendit, Varro. hic, pro stulto, vel eo qui non malè Abderologus dici potest, id est stulta loquens, quique nihil nisi nenas, nugas que meras effuriat.

Stultitia est index, &c.] Stultitiæ argumentum manifestissimum est lingua efficiata. interpret est enim mentis & consilij.

Ergo premat labia.] Ad id Iuuenal. Satyr. 10. apparet allusisse:
— digito compeſce labellum.

Labra unde dicta.

Labia.] Plutarchus 8. Sympoliacôn, problem. 6. Labra, quòd iis cibis captiatur, appellationem sortita esse vult, id est, *λαβάνειον τὸ βρογχόν*. Sed id fortè nihil ad rem, vt pluribus disputare, an *labia*, vel *labias* sit legendum: neque enim me mouet Gellius & Apuleius, qui labias vsurpant in voce feminina. Gellius quidem lib. 10. Noctium, cap. 4. bis vsurpauit labias in feminino: Et Macrobius 2. Saturn. cap. 2. citat quosdam versiculos, in quibus est, Cucurrit ad labias imbi. Sanè Apuleius lib. 3. Asini aurei, dixit labias pendulas: lib. 10. contorta in modum linguæ extrema labia grandissimum calicem vno haustu perhault. hic enim labia extrema, est septimus casus. Eodem: labias modicas ambrosio rore purpurantes suauari. At, quid opus pluribus? certè labias & labia extra differentiam veteres dicebant: quamquam Donatus ad Eunucho distinxerit non apèrte profectò, vt labra, superiora, labia inferiora sint; & virorum labra, mulierum labia; & labias asinorum: quod an verum vnquam fuerit, ceteris relinquo diuinandum.

digitoq; silentia signet.] Alludit ad illud Onid. ex Metamor. ix.

Quiq; premit vocem, digitoq; silentia sua dædet.

Martianus Capella lib. 1. Verùm quidam redimitus puer ad os compresso digito salutari, silentium commonebat. Et Apuleius lib. 1. De asin. aur. At ille digittum à pollice proximum ori suo admouens, & in stuporem attonitus: Tace, tace, inquit, &c. Respexit autem ad id quod de simulacro Serapidis auctores referunt, cili præpositus erat silentij Deus Harpocrates, digito labia comprimens, aut Angerona ore scia obſignato. D. August. De ciuit. 18. cap. 5. Gyrald. Syntag. 1.

Serapidi præpositus Harpocrates.

Reddere, & facere Harpocratem, quid.

Pharium veritas in Harpocratem.] Apud Catullum reperitur formula hæc loquendi prouerbialis, Patruum reddidit Harpocratem: pro eo quod est, imponere silentium. Idemque dixit, Et factum me esse puta Harpocratem: id est omnino taciturnum.

num

num & silentem. Polivan. Miscel. cap. 83. Prouerb. Reddidit Harpocratem.

vertat in Harpocratem.] Verba Plutarchi sunt ex disputatione de Iside & Osiride: τὸν ἀρπυργάτιον ἔτι θεὸν ἀτελῆ καὶ νήπιον, ἔτι χρονοῦ πλάνοισις, ἀλλὰ τὸ περὶ θεὸν ἐν ἀνθρώποις λόγος νεκρὸς καὶ ἀπλὸς καὶ ἀλόγος ἥτις περὶ σάββατον καὶ σαφροσύνην. οὐδὲ τὰ σοματι τοῦ ἀκτύλου ἐχθρὸς παροικίῳ, ἐχθροῦ καὶ σαπῆς σύμβουλος οὐδὲ τὰ μεστὴ καὶ τὰ χρονοῦ ἐπιθεροῦτες λέγουσι. γλῶσσα τύχη, γλῶσσα δαίμων. id est, Harpocrates non est habendus Deus imperfectus, aut etiam infans, vel certè qui leguminibus præficiatur, sed præles atque censor aliquis nouæ, imperfectæ & incompositæ hominum de Diis sententiæ. Itaque & dignum oriamotum habet, quod signum præ se fert taciturnitatis & silentiæ proinde qui mense Meiore efferunt ei legumina, dicere solent, Lingua fortuna, lingua genius.

Digitoque silentia signet, Et sese Pharium vertat in Harpocratem.] Satis iam multa nos hæcenus de ea re, sed nondum tamen satis studiosorum desiderio volunius obsecundare; addimus itaque nonnulla licet. Harpocratis sigillum in annulis solitum gestari à quibusdam ex veteribus, testes sunt longè multi, tumque auctorem laudant Plinium: in causa autem fuisse putant, vti silentij fides indicaretur. Qua ratione Alexandrum Magnum existimo, cum epistolam quandam matris Olympiadis conuicijs plenam aduersus Antipatri nomen vnà cum Hephestione legeret, tractum è digito anulum ori illius appressisse, tacitè quidem & amicè, sed reapse tamen silentium imperantem. Quod mihi vitò reuocat in memoriam Titi Lii imaginem à Patavinis supra Prætorij fores positam; habet enim ori appressum digitem: cuius gestus causas multi multas afferunt, sed qui ex alijs doctiores videri possunt, conjiunt id ea confictum. ratione, quòd is scribendo adèd multa sit complexus; vt scriptoribus alius silentium videatur indixisse. Sed id ego quidem malim ad singularem hominis tum sapientiam, tum modestiam conuertere, vt qui multa scribendo, longè plura in hominum animos cogitanda infuderit, deque Romanorum origine ea non minus prudenter quàm scitè & verecundè tradiderit, quæ sine fabularum permissione dici non poterant: vel quæ si litterarum monumentis credita extitissent, non parum de dignitate & admiratione huius imperij deque nomine populi rerum domini detraxissent. Attigimus nonnulla de Angerona, cuius effigies ore fuit obsignato apud Romanos, vt silentium inueneret in
cuius

*Harpocratis
sigillum in an-
nulis.*

T. Lii imago.

cuius tutela vrbs esset, quodque illi proprium nomen: ea nimirum superstitione capti, ne dii tutelares sacris quibusdam auocarentur. Et ea certè causa necatum Valerium Soranum legimus, quòd arcanum illud fuisset propalare ausus. Nullus enim est in literis adeò mediocriter versatus, quin sciat ex veterum scriptis Romæ vrbs duo fuisse nomina, vnum apertum & vulgare Roma, à ῥώμη puella Trojana, vel à fortitudine, aut etiã à Romo, quem Romulum postea dixerunt: alterum verò ignotum, sacris abditum, vel paucissimis cognitum, id nomen fuisse Anthusam didici. Plinius sic 3. lib. cap. 5. Cuius nomen alterum dicere arcanis ceremoniarum nefas habebatur. Tam verò quia Romani essent silentij tenacissimi, vtiebantur prima huius verbi litera, S, quæ tricliniorum foribus superponi erat solita, nimirum vt criminis silentium indiceretur, & ne fidos inter amicos esset qui dicta foras eliminaret, vt Flaccus ad Torquatum cauet. Sed hæc hæctenus.

Roma vrbs
no: vrbs duo.

AD EMBLEMA XII.

Minotauri
effigies in signis
militaribus.

MINOTAVRI effigiem inter signa militaria Romanis, idè fuisse scribit Festus, quòd non minus occulta esse debeant consilia Ducum & Principum, quàm fuerit olim domicilium Minotauri labyrinthus: idque vel maximè in bellicis expeditionibus obseruari debet. Vt enim momenti plurimum ad victoriam habet taciturnitas, ita sæpenumerò ingentes adfert calamitates linguæ intemperantia. Dion auctor est, Tiberium Cæsarem, cum aliquando apud eum quispiam percontaretur, quid causæ esset cur sua consilia minimè committeret iis quibus tutò fidere poterat, respondisse, Aut nulli, aut paucis cognitum esse oportere Principis consilium. Id quod nouerat exactè & Metellus Macedonicus, qui sciscitanti cuidam ex amicis, qua ratione tam subito consilio vtteretur: Si ipsam, ait, vestem scirem consiliorum meorum esse consciam, eam confestim abiicerem. Etenim σύμβουλον ἰσὸν ἐστὶ χρῆμα, Consultores est sacra: proinde non cuius communicanda. Platarch. περὶ πολυπραγμοσύνης: οἱ τὰ τῶν κειζόντων κακὰ ζητεῖτε, πρὸς ἀλλοτρίους καὶ τῆς γνώσεως ἑσώτης. Qui potentiorum mala inquirunt, sæpè antè seipos peribundant, quàm cognouerint quod quærebant. Etenim qui solis radios, & splendorem omnibus apertum diffusumque nolunt intueri, sed ad ipsam solem conuertuntur.

Tiberius.

Metellus Ma-
cedonicus.

nt oculorum aciem, excæcantur. Itaque Philippides Comi-
 s, cum Lyfimachus ipsi dixisset, se velle de suis aliquid rebus
 partiri: Quiduis (inquit) ô Rex, modò ne quidpiam arcant.
 uæ enim suauissima & visu pulcherrima Règes habent, ea
 erè ostentari volunt, vt splendida conuiuia, opes, munificen-
 im: si quid autem sui arcani, id quidem non est mouendum;
 que vel minimùm attingendum; &c. Nota est historia de
 ulio, cui pessimè cessit, quòd arcanum Principis Augusti
 auij credere vxori non dubitasset. Scribit Q. Curtius lib. 4.
 Alexandri rebus gestis, Persarum morè esse vt arcana re-
 im mira fide celent: vt non merus neque spes vocem eliciat
 ia prodantur occulta: vetus enim disciplina Regum silentium
 æ periculo sanxerat. Linguam grauiùscastigari, quàm vl-
 n probrum; nec magnam rem sustineri posse putant ab eo;
 i tacere graue sit, quòd homini facillimum natura esse volue-
 hæc ille. Huc reponenda verba Cassiodori ex formula No-
 torum, libro sexto Variarum: Non dubium est; ait, ornare
 iectos Principis secretum, dum nullis æstimaatur necessaria
 esse committi, nisi qui fuerint fide magna solidati. Publicum
 quidem omne quod agimus: sed multa non sunt antè scien-
 nisi cum fuerint Deo auxiliante perfecta: quæ tanto plus de-
 at oculi, quanto amplius desiderantur agnosci. Regis consi-
 im solos decet scire grauissimos. Imitari debent armaria, quæ
 tinent monumenta chartarum, vt quando ab ipsis aliqua
 tractio quæritur, tunc loquantur. Totum autem dissimulare
 bent, quasi scientes nesciant. Nam sollicitis inquisitoribus
 è & vultu proditur quòd tæcet, &c. Leo imperator, lib. De
 lico apparatu: In rebus (ait) occultis & abditis fideles ad-
 ue tibi & temperantes viros & taciturnos; & qui in sua &
 n aliorum potestate sunt; cum secretæ res istæ, vt secretiores
 it, minimè ad cognoscendum multitudine indigent. Ono-
 der lib. De optimo imperatore, cap. De consiliis non euul-
 andis, scribit, Stulti inconsideratiq. esse temèrè in vulgus con-
 um promere, & multitudinè arcanum intempestiuè com-
 tere. Improbi enim, & qui de Republ. malè sentiunt, eius-
 di obseruant occasiones: quas nacti, in hostes confestim
 asfugiunt, eum nuncium allaturi, vnde sibi honores & præ-
 a consequi posse rentur. Nec fuit vnquam vllus exercitus, de
 o plerasque ob causas tum liberi, tum serui in hostes haud
 nmigrant: vbi præsertim arcanum aliquod atque serium tra-
 ri sentiunt, vel conferendi manum, & præliandi tempus ad-
 itare animaduertunt. Hæc ferè ille. Ceterùm acerba certè lex

*Philippides
 Comicus apud
 Lyfimachum.*

*Fulvio malè
 cessit ob de-
 secretum princi-
 pu ar. anunt.*

fuit olim apud Ægyptios, qua iubebatur nis abscindi lingua qui Reipubl. arcana, quæ recta esse oporteret, alicui detexisset vt retulit Diodor. Siculus. Laudabile fuit institutum maiorum quo obseruabatur vt si quis de Rep. quidpiã sciret rumore aliove modo, id ad magistratum deferret antea, néve cum alio quam communicaret, ne inde publicis rebus detrimenti aliquid importaretur. Magistratus quæ accepisset, vel occultaret, si videretur, vel multitudini proderet. Eam ob rem Athenis, cùm hospes venisset in officinam tonsoris, narrare cœpit victos e Athenienses in Sicilia: tonsor statim ad magistratum renunciauit: hospes, quia non satis constanter affirmaret, vel quia ibem totam eo rumore perturbasset, victus, tortusque est, donec certiore nuncio de vero constitisset. Reuera multum refert in rebus tam magni momenti non temerè spargi rumores falsos, vel parum veri similes: vnde ex summa profusaque lætitiæ mæror acerbissimus, summaque consternatio: aut contrà, mærore, lætitiæ nimia & immoderata. quo nihil vel corpori valetudini, vel publicæ securitati perniciosius. Referrem exemplum Val. Maximi de Publico Vatieno, sed obuium est cuiuslibet lib. 1. cap. 8. cui etiam argumento bellè conuenit, quod idem scribit initio lib. 2. Valerius: singula enim exscribere non vacet. Interea tamen non prætermittam quod Ammian. Marcell. 21. apud Persas neminem consiliorum fuisse conscium, præsertim optimates taciturnos & fidos, apud quos silentij quoque nomen coleretur. Vide Vegetium De re militari cap. 6. lib. 3. Frontin. Stratagem. lib. 1. cap. 1. Hæc cùm essem commentatus, illud iterum succurrit ex Platonis Theæge: Consilium rem esse sacram, id est, *ὀμνολογία ἐστὶν εἰς τὴν ἀρχὴν*: Cui conuenit quod effertur è Menandri *νόμοις: ἰσθὲν ἀληθῶς ἐστὶν ἡ συμβουλία*. Repetitur & in Xenophonte *ἡ λεγόμενη ἐστὶν ἡ συμβουλίη*. Ad completandum verò pulcherrimum thema de non vulgandis principum arcanis, succurrunt ex Corn. Tacito loci duo insignes. Primus est initio ferè Annalium, vbi de nouo Tiberij principatu agit, cuius tacito iussu cæsus est Posthumus Agrippa centurionis cuiusdam ministerio: nuncianti enim centurioni, vt in militia, factum esse quod imperasset, neque imperasse sese, rationem facti reddendam apud Senatum respondit. Quod postquam Sallustius Crispus particeps secretorum compertuens ne reus subderetur, iuxta periculoso, ficta seu vana promeret, monuit Liuiam, ne arcana domus, ne consilia atque secretorum, ministeria militum vulgarentur, néve Tiberius vnde principatus resolveret, cuncta ad Senatum vocando: eam conditionem

*Consilium res
sacra.*

*Arcana domus
Imperatoris
non detegenda.*

tionem esse imperandi, vt non aliter ratio constet, quàm si
ei reddatur. Sed & lib. 2. vbi de fictitio Agrippa (is erat
grippæ seruus, Clemens nomine, qui Augusti audita morte,
le pro domino gessit, variòque apud multos rumore sparso,
grippæ nomen mentitus) is vincus ad Tiberium dolo tra-
tur: & percontanti Imperatori, quomodo Agrippa factus
set? fertur respondisse: quomodo tu Cæsar. vt ederet socios,
bigi non potuit. nec Tiberius de eo supplicium sumere pa-
m ausus, iù secreta palatij parte iussit interfici, corpusque
am auferri.

Tiberij cauid
animus.

Limine quod cæcæ, &c] Descriptio periphraistica labyrinthi,
quo reclusus fuit Minotaurus. Plin. 36. cap. 13. Monstrum
de ex Pasiphæ & tauro procreatum Poëtæ tradunt, idque ar-
Dædalea, quod superiore parte hominem, inferiore taurum
ferebat. Ouid. 2. De arte:

Minotaurus.

*Dædalus oclusit conceptum semine matris
Semibouemq; virum, semivirumq; bouem.*
stotiam referunt Hygin. Palæphat. lib. 1. Fabulos. narration.
igil. in 6. Ouid. 8. Metamorph.

Dædalus.] Dædalus ingeniosissimus faber, cuius inuenta plu-
na narrat Plin. lib. 7. cap. 56.

Dædalus

In latebris Gnosiacis. In tenebris labyrinthi Cretenfis. Gnosio-
bs Cretæ clarissima fuit Minois regia. Hæc Gnosiacus, &
nosius adiect.

Gnosius.

Romanos phalanx] Exercitus Romanus. Phalanx vocabulum
acedonicum, pro cuneo & acie militari, connexionè atque
tudine quadrata militum.

Phalanx.

Signa superba] Vexilla militaria.

Techna.] τέχνη, pro fraude, cauillatione: aliàs artem si-
ficat.

Techna.

AD EMBLEMA XIII.

CATIENTIA & fortitudo plusquàm virilis in mulier-
cula extremis etiam cruciatibus affecta, tenacem fidem &
ibatam, & ad miraculum constantem arguit. Fuit Læna
ortum Harmodij & Aristogitonis, adolescentum in Athenien-
ciuitate nobilium, qui cum inter se consilium inissent de tol-
nda Pisistratidarum tyrannide, & Hipparchum duntaxat, è
rannis alterum, de medio sustulisset: (Hippiam enim fue-

Læna meto-
tricus patientia
in tormentis.

rant adorsi) successu conatus caruit: Hæc capta fuit, & torta fidi-
 culis, vt consilia iuuenum proderet: sed cruciatibus, quan-
 quam grauissimis, non cessit: quin in his post multos cruciatus
 animam exhalauit. Eam ob rem Athenis, vt honor ei habere-
 tur (non tamen tanquam scorto) animal hominis eius ere-
 ctum fuit, & vetitum in opere linguam addi ab artifice, vt ho-
 noris causa intelligeretur. Exemplum hoc constantissimæ mu-
 lieris adfert Tertullian. & in Apologetico, & ad Martyres: qui
 nostri fierent animosiores, & constantiores in tormentis qui-
 buscumque perferendis Christianæ persuasionis nomine: quan-
 do quidem leui adeò de causa repertæ mulieres essent, quæ tan-
 forti animo pro amicorum salute ac fama non modò cruciatu
 intolerabiles parui fecissent, sed & spontaneæ morti sese de-
 dissent. Hæc enim ipsa, carnificiam defessio, postremò lin-
 guam suam comestam in faciem tyranni sæuientis expuit, &
 expueret & vocem, ne coniuratos proderet, si etiam victa ve-
 lisset, ait idem Tertullianus. Exempla permulta eadem pen-
 sunt apud Valer. Max. lib. 3. cap. 3. idemque omninò Plutarch
 in vita Hyperidis Rhetoris: & hoc memorabile Leænæ fac-
 nus celebrat, commentario περὶ ἀδόληχίας. Eadem in tor-
 mentis patientia, vel pertinacia potius, prodita memoriæ fuit de
 quodam, qui Principem Gonzagam proditurus erat, & in ho-
 stium manus traditurus. quam historiam petas licet ex Carda-
 ni 8. cap. 40. De rerum varietate. Historiam hanc de Leæna plu-
 rimi retulerunt, vt Pausanias in Atticis, Athenæus Dipnosoph
 13. cap. 24. Plin lib. 7. cap. 23. idemque lib. 34. cap. 8. Gellius
 cap. 2. & 17. cap. 21. & Lactantius lib. 1. cap. 20. Id & addo ste-
 diosorum gratia. Sueton. in Caligula: Quò magis nullius no-
 boni exempli fautor videretur, mulieri libertinæ octingenti
 donauit, quòd excruciatâ grauissimis tormentis de scelere pæ-
 troni reticisset. Quas ob res inter reliquos honores decretus
 ei clipeus aureus, quem quotannis certo die collegia sacerde-
 tum in Capitolium ferrent, senatu prosequente, nobilibusque
 pueris ac puellis, carmine modulato, laudes virtutum eius ca-
 nentibus. Apud Ammianum Marcellinum lib. 14. non tam no-
 bilis, quàm cruenta narratur quæstio de ijs crudelissimè agit-
 ta, qui in Constantium nouas res moliri accusabantur. Int-
 cæteros emicuit Eusebius quidam nobilis, qui ita euisceratus
 est, vt cruciatibus membra decissent, implorans cælo iustitiam
 toruum renidens fundato pectore mansit immobilis: nec se in-
 cusare, nec quemquam alium passus: & tandem nec confessus
 nec confutatus, cum abiecto consorte pœnali est morte multus

Honos tributus
 libertinæ in
 tormentis fide.

Eusebii cuius-
 dam constantis
 animus in tor-
 mentis.

us. Ducebatur intrepidus, temporum iniquitati insultans, imitatus Zenonem illum veterem Stoicum, qui ut mentiretur quædam, laceratus diutius, auulsam sedibus linguam suam cum truento sputamine in oculos interrogantis Cyprij regis impexit. hæc Amm. Cornelius verò Tacitus lib. 15. Annal. quo loci de tormentis eorum agit qui in Neronem putabantur conjurasse, de muliere quadam imperterriti & infracti animi sic: Nero recordatus Volasij Proculi indicio Epicharim attineri, ratúsque muliebri corpus impar dolori, tormentis dilacerari iubet. At ille non verbera, non igaes, non ira, eo acrius torquentium ne à foemina spernerentur, peruicere quin obiecta denegaret. Postero die cum ad eisdem cruciatus retraheretur, gestamine Ellæ (nam dissolutis membris nequibat insistere) vinco fasciæ quam pectori detraxerat, in modum laquei ad arcum sellæ restricto, indidit ceruicem, & corporis pondere connisa, tenuem am spiritum expressit: clariore exemplo libertina mulier in tanta necessitate alienos ac propè ignotos protegendo, cum ingenui & viri & equites Rom. senatorésque intacti tormentis rarissima quæque suorum pignorum proderent. Bonus senex apud Terent. Andria, Seruum laudat fide & taciturnitate. Huc Horatius lepidè,

Est & fideli tuta silentio merces.

Græci dicunt, ἀκίρδων γέρας τῆς σιγῆς. Horatius ad seruandam amicitiam sic,

Arcanum nec tu scrutaberis ullius unquam.

Tullius 2. Philip. criminis loco obijcit Antonio, quòd scriptas ipsius litteras, cum amici essent, postea euulgasset, cum cœpissent inter se inimicitias exercere. Sed ne quid desideres, vide Senecam epist. 89. & 108,

Cecropia in arce.] id est, Atheniensi, à Cecrope sic dicta, uti sup. memorauimus ex Plinio.

viraginis.] Virago ἀνπάνεργα, vel ἀνδρῆς. Symmachus: αὐτῆ Virago. ἀληθῆσται ἀνδρῆς, ὅτι ἐκ τῆ ἀνδρὸς ἐλήφθη αὐτῆ. hoc est, vocabitur hæc virago, quia ex viro sumpta est. Ouid. Metamorph. 2.

— bello metuenda virago,

de Pallade loquens, quæ virili sit animo & virtute. Et Martian. Capel. lib. 6. de eadem: Consultisquæ virum præsis, hinc dicta virago. Aufon. epigr. 1. *Thressæquæ viraginis arma retractat.* sic appellatur Iuturna 12. Æneid.

Fidibus.] Fidiculæ dicuntur chordulæ, non etiam vngulæ, ut *Fidicula vel* putat Isidorus 5. Etym. c. 27. quo loco scribit, Vngulas dictas, *fides.* quòd effodiant: hæc & fidiculæ, quia his rei in eculco torquentur,

*Mulier infra-
cti animi in
tormentis.*

tur, vt fides inueniatur. At Val. Maxim. lib. 3. cap. De patientia, apertè ostendit, fidiculas esse funiculos, seu chordulas: Rurit verbera, ait, fidiculas laxauit, soluit eculeum. Sueton. in Caligula cap. 33. Quin & subinde iactabat exquisiturum semel fidiculis de Cæsonia sua, cur eam tantoperè amaret. Idem in Tiberio refert, eum Imperatorem excogitasse genus tormenti, v repentè veretris deligatis fidicularum simul, vrinæq. tormenti homines distenderet. De his Seneca lib. 3. De ira, cap. 3. Apparatusque illi reddendus est suus, eculei, & fidiculæ & ergastula Ammian. Marcell. lib. 29. Intenduntur eculei, expediuntur pondera plumbea cum fidiculis & verberibus, & c. l. 1. C. Theodol. De quæstionib. Nullas omninò ob fidiculas perferendas in consulis ac nescientibus nobis, & c. & l. 2. cod. Decuriones siue ob alienum, siue ob suum debitum exortes omninò earum volumus esse pœnarum, quas fidiculæ & tormenta constituunt. Extat in iure mentio eculei, vngularum, seu fidicularum l. 4. Cod. ad leg. Iul. mal. l. 16. C. de quæstionibus l. 8. Cod. de malef. & Mathem. Curtius in 6. de Alexandri gestis, Philotam aut post fidiculas lampadibus ardentibus tortum fuisse. Sed de fidibus aut fidiculis plus satis.

Iphicrates.

Iphicrates.] Huius meminit Plinius 34. cap. 8.

AD EMBLEMA XIII.

Consilij & fortitudinis vni.

NULLA est tanta difficultas, aut etiam vis, quæ consilio & magnitudine animi sopiri, & tolli tandem non possit. Quanquam enim nobis interdum sit concertandum cum fortioribus, & fraudum omni genere instructioribus, pugnae tamen minimè est cedendum, modò instructi simus firma quadam panoplia constantis animi sanique iudicij. Notius enim est quàm vt confirmare necesse habeam, nihil tam arduum tamque inaccessum esse, quod dexteritate ingenij attingere & tandem assequi non possimus: nullas denique tantas vires aut etiam fraudum inuolucra tam intricata, quæ declinare, aut etiam auersare nequeat ingeniosus beneque consultus animus. Quæ sententia certè philosophica hoc lepido figuratur emblemate. Bellerophon eques præstantissimus, & adolescentis formæ dignitate insignis, ab Antia Præti Regis Argiuorum vxore sollicitatus ad amorem, idque cum constanter esset auersatus, mulier doloris & odij impatiens, ad maritum detulit, &

*Bellerophonis
hystoria.*

qu

ue ab adolescente fuisse appellatam mentita est. Itaque exul
 actus, & vt quoquo modo de medio tolleretur, expeditionibus
 leisque valde periculosis expositus, non tamen animum abie-
 it, sed permultis laboribus exantlatis victor euasit; & denique
 Chimæram delendam non tam vocatus, quàm coactus, Pe-
 gaso equo alato vestus, monstrum virtute incredibili confecit.
 Fabulam hanc copiosè & eruditè non modò retulit, sed & ad
 historicam fidem reuocauit Sabellic. 5. Enn. 1. Non grauabor
 utem huc attexere mythologiam Plutarchi de Bellerophonte,
 sequè Chimæra, ex lib. De virtutib. mulierum. Huius hæc est
 contentia: Fabulosum est quod in Lycia dicitur euenisse, tametsi
 hoc publica fama receptum sit. Narratur itaque ad eum mo-
 lum: Amisodarus, seu Isaras, vti nominatur à Lyciis, ex Lycio-
 um colonia, quæ iuxta Zeliæ erat, venit vnà cum nauibus pi-
 aticis, Chimaro duce, homine bellicoso, sed crudeli admodum
 & efferrato. Huius naus in prora Leonis, in puppi Draconis ha-
 bebat insigne. Cumque noxæ multum Lyciis intulisset, mare-
 que infestum habuisset, vt ne quidem transire tutò posset, neque
 vrbes maritimæ proinde habitabiles essent, in eum quidem ex-
 peditionem suscepit Bellerophontes, & ad extremum interfecit,
 fugientemque Pegaso insegurus: atque Amæzones expulit, &
 bellica virtute domuit, &c. Deinde sequitur: Sunt qui affir-
 ment Chimæram illam Poëtarum figmentis decantatam, mon-
 stem fuisse Soli oppositum, in quem Solis radij cum retroflecte-
 rentur, & vehementem æstum in planiciem retorquerent, fa-
 ctum esse vt inde fruges marcescerent. Quæ mali causa cum no-
 ta esset Bellerophonti, excidi iussit ipse præcipitij partem eam,
 quæ leuissima putabatur, & plurimum solarem æstum refle-
 ctibat. sed quòd non ei essent habitæ gratiæ, iratus ad vlciscen-
 dum Lycios se contulit: tandem tamen à mulieribus placatus
 est. Eandem historiam complexus est integram enarrator Ho-
 meri ad Iliad. 7. vt & lib. 1. Palæphatus: ἀλλήγοεικῶς autem Ful-
 gentius 1. Mythologicon. Vide prouèrbium, Bellerophontis
 litteras. Satis de Chimæra hucusque; nisi me Lycophronis
 interpret, vt aliquid adderem reuocaret. Ille itaque Pega-
 sum pro equo fabuloso agnoscit, totiùsque fabulæ seriem
 tractat, eodem penè quo cæteri modo, sed subdit ἀλλήγο-
 εἶον τῶν ἰσοσιων γένεσιν, quæ ad nostrum hoc propositum
 nihil attinet. Addit etiam nunquam fuisse Pegasum equum:
 quia nullus se vnquam vidisse alatum equum sit testatus.
 At quia vir egregius Pegasus nauim conscendit, cuius alæ
 vela essent, locum factum esse fabulæ. Ad hæc Chimæram pro
 muliere

Pegasus equo
 alato vestus
 quid.

muliere ponit, filiam Amisodari, Lyciæ præsidis, cuius fratre duo, Leo & Draco, qui cum Lyciæ egressus occupassent, viatores, aliosque multos trucidassent. Quod autem concordēs, & vnâ in aliorum perniciem conspirantes, tricipitem belluam illo plerique nominarunt, ut quia periti bello essent, & insigni corporis præditi robore, ignem expirantem dixerunt. Hos Bellerophon vicit, iniecto faucibus plumbo, id est seruitutis fræno. In priori parte Leo pugnabat, Draco in posteriore, at in media Chimæra, eò quod esset infirmior. Alij ad hunc penè modum Chimæram (vbi colligitur ab Homero) gentem fuisse bellicosam, quam leoni esse similem dicebant. Hæ fuerunt Amazones, quæ à facie pugnabant valde strenuè & generosè, quæ Poëta cum Chimæra, hoc est capra, confert, quia præcipitia incederent caprarum in modum, & in præruptis locis habitarent.

Bellerophon
Chimæram
vicit.

Bellerophon
vnde dicitur.

Chimæra qua-
lis & quid
fuerit.

Chimæra cur
triformis.

Pegasus quid.

Bellerophon.] à Bello Corinthiorum Principe à se interem-
pto sic denominatus, quasi malorum occisor. τὰ βέλματα enim
mala dicuntur: vel quasi βεληφόρον τε, sapientem consultorem
dixeris, ut apud Homer. βεληφόρον ἀνδρα, ut vult Fulgentius.

Chimæram.] Chimæra, monstrum triforme, priorē partē
Leonem, Draconem posteriore, media capram referebat, flam-
mas ore euomebat. Homerus: Πρόθε λέων, ὄπισθεν δὲ δράκων
μέσση δὲ χίμαιρα, Δεινὸν ἀποκτείνουσι πύργος ῥόδου. Proinde Virgil
in 6. flammis armatam ait. quo loco Seruius asserit reuera mon-
stem esse in Lycia, cuius tum cacumen arderet, iuxta quod Leo-
nes essent: media verò pascua, & ima serpentibus plena, quem
habitabilem fecit postmodum Bellerophontem. A qua sen-
tentia parum discedit Palæphatus, cum ait, ante planitiem
montis Chimæra Leonem fuisse quendam, Draconem autem
retrò, ex quibus pastores læderentur. Ad quæ loca Bellerophon
vbi accessisset, montem occupauit, posteaque iniecto igni fera
perierunt. Triformis est autem Chimæra (qua notatur amoris
petulantia, id est, χέρμ' ἔρωτος) quia voluptas corporis insultu
leonino primum inuadat, deinde procacitatem & lasciuiam in-
ducat, postea verò pœnitentiam & venenum. Fulgent. 3. Pierius
1. & 14. Hieroglyphic.

Pegasus pennis.] Pegasus nauim fuisse, qua vectus est Belle-
rophon, tradit Palæphat. Nauigia enim cum ex alto cernuntur,
si fortè remis agi contingat, ob celeritatem, mobilesque vtrin-
que remorum ordines procul spectantibus, alatorum præben-
animalium speciem. Ad allegoriam verò si referamus, per Pe-
gasum (ex Medusæ cæde prognatum) famam & immortalita-
tem

in nominis intelligimus. Virtus enim cum terrorem (quæ Morgone figuratur) amputauerit, famam procreat. Fulgent. & Hierius lib. 4.

petit a phera.] Prouerbialis formula, pro, laudem consequeris immortalem.

Consilioq; animi.] Plus consilio & animi dexteritate effici, uam uiribus corporis, exemplis infinitis perspicuum est.

monstra superba.] ἀνθηρῶς, pro dolosis sycophantis, oblectatoribus, & alius generis eiusdem: non certè hominibus quid enim tam naturæ humanæ contrarium?) sed portentis. *Monstra hominum sycophanta.*

AD EMBLEMA XV.

Dva sunt Episcopo necessariae dotes, ut eius cui animarum cura demandata sit: nimirum ut iis quibus præsit, continuo studeat, ut nihil eorum eis desit, quod spectet ad fidei eræ profectum & augmentum: nè quis à recta via desciscat, ut sacræ doctrinæ terminos transiliat. Nec verò est satis, vigintem cum esse, nisi etiam custodem sese fortissimum præbeat, id est, cum cura & vigilantia, quæ perpetua sit oportet. est etiam necesse habeat coniunctam cum moribus doctrinam, qua & ius instituat, & alienos etiam hostes, atque erroneos homines orti animo retundat, veræque & sanæ institutionis quasi hasta excellat. Quod duplici symbolo hic ostenditur, sumpto argumento ab iis animalibus, quæ & sacris in turribus, & pro foribus templorum apponi solent, gallo nimirum, & leone: quorum alter vigilantiam, custodiam alter designat. Sanè non citra mysterium veteres gallum editiori sacrarum templorum loco constitui voluerunt, quo pastoris potissimum vigilantia repræsentaretur. Conuenit illud D. Gregorij ex homilia quadam: Quisquis populi speculator ponitur, inquit, debet in alto stare et vitam, ut prodesse possit per prouidentiam. Sunt præterea uel Doctores sacros hieroglyphicè galli nomine, uelint intelligi, propterea quòd illi inter præsentis uitæ tenebras venturam uitam, quasi cantando prænunciant. Ut verò gallus interuallis liquot noctis, modò hos, modò illos excitat, & tempus antecæcanum discrimine aliquo partitur: ita pro ratione personarum, aliarumque circumstantiarum, doctrinam salutarem animis inferere debet. Quantum verò ad leonem pertinet, Ægyptij vigilantem inuere cum uellent, aut etiam custodem, leonem.

Gallus cur in sacris turribus statuat.

Quid per Leonem.

ninum caput appingebant: leo enim clausis oculis vigilat, dormit apertis. quocirca non ab re ad sacra claustra & fana leones eriguntur, tanquam custodes, ait Orus. & Pierius lib. 1. Hieroglyph. ex quo cerera petas licet, si quid præterea desideres. Non possum illud Plutarchi transilire, lib. De Pythiæ oraculis: ὁ δὲ ἀλεκτροσόνα ποιήσας ἐπὶ τῆς χερσὸς τῆς ἀπάλων, ἑωσινὸν ὑπεδύλωσεν ἄραν, καὶ κρηρὸν ἐπίσης ἀνατολῆς: id est, qui gallum in manu pinxit Apollinis, maturinum tempus, & solis ortum instantem significare voluit. Apuleius lib. 2. Commodum noctis indutia: cantus perstrepebat cristatæ cohortis. Ovidius in Fastis gallum Nocti cædi scribit à Romanis:

Nocte deæ Noctis cristatus caditur ales,

Quòd tepidum vigili prouocet ore diem.

Et elegantissimè Plinius lib. 10. cap. 21. Proximè, ait, gloriari sentiunt & hi nostri vigilantes nocturni, quos excitandis in operibus mortalibus, rumpendoque somno natura genuit. Norunt sidera, & ternas distinguunt horas interdiu cantu. Cum Sole eun cubitum, quartaque castrensi vigilia ad curas laboremque reuocant. Nec Solis ortum incautis patiuntur obrepere, diemque venientem nunciant cantu, ipsum verò cantum plausu laterum, &c. Ælianus 4. animal. historiæ, cap. 29. ὁ ἀλεκτρονὸν τῆς σελήνης ἀνιχέσης εὐθεσίᾳ φασί, καὶ σκιρτᾷ ἤλιον ἢ ἀνίχων ἐκ ἀποπτεῖ αὐτὸν Ἰαλάροι ὠδὲ κώλαται δὲ ἐαυτῶν μάλλον ἐστὶ τινικὰ δὲ id est, Gallum gallinaceum ex oriente Luna, ut afflatum diuini quodam spiritu bacchari atque exultare ferunt. Oriens autem Sol nunquam ipsum fallit, tum vehementissimè vocem contendens. Lucretius 4. sic:

Quinetiam gallum, noctem explaudentibus alis,

Auroram clara consuetum voce vocare.

Poeticam rationem huius antelucani gallorum cantus tradit Lucianus in Somn. siue Gallo: philosophicam Heliodorus Æthiopic. 1. his verbis: καὶ ὅτι γὰρ κρηρὸν ἀλεκτρονὸν ἀδύσει, εἴπερ ἀεὶ λόγῳ, αἰδιότησιν φύσει δὲ τῆς τῆς ἡλίου καὶ ἡμῶν περιστροφῆς ἐπὶ τὴν τῆς ἡμῶν πρόσρησις κινῆσθαι εἴτε ὑπὸ θερμότητος, ἢ ὑπὸ τῆς πρὸ τὸ κινῆσθαι καὶ σκιρτᾷ ἡλίου ἐπιθυμίας τὸς σιωπικῆν τῶν ἰδίων κρηρῶν καὶ ἐπὶ τὸ ἔργον ἐγείροντες. At verò pulcherrimum D. Ambrosii locum ex lib. 5. cap. 24. libri, quem Hexaëmeron inscripsit, apponere non grauabor, quòd sit huic Emblemati valde ac commodus: Galli cantus suavis est in noctibus, nec solùm suavis, sed etiam utilis, qui quasi bonus cohabitator & dormientem excitat, & sollicitum admonet, & iter facientem solatur pressum noctis canora significatione protestans. Hoc canenie

tro suas relinquit insidias : hoc ipse Lucifer excitatus oritur, et lumēque illuminat. hoc canente , mæstitiam trepidus nauta eponit, omnisq̄. crebrò vespertinis flatibus excitata tempestas et procella mitescit. hoc canente, deuotus affectus exilit ad preindum : legendi quoque munus instaurot. hoc postremò canente, ipsa Ecclesiæ petra culpam suam diluit, quam, priusquam allus cantaret, negando contraxerat. Istius cantu spes omnibus edit, ægris leuatur incommodum, minuitur dolor vulnecum, ebrium flagrantia mitigatur, reuertitur fides lapsis , Iesus tituantes respicit , errantes corrigit. Hæc ille. quo ex loco facillē idemus, quid nobis statuendum sit in vitæ & studiorum ratione , cū vir ille sanctissimus tantum elaboret in eo explaando mysterio.

instantis eoi.] Lucis aduentantis. ἠὼς, aurora Græcis. Aufon. in idylliis:

—ter clara instantis eoi

Signa canit serus deprenso Marte satellites.

Et reuocet famulas.] Ouid. 1. Amorum, eleg. ad Auroram:

Tu, ne feminei possint cessare lacerti,

Lanificam reuocas ad sua pensa manum.

dem de Lucretia 2. Fastorum:

Lumen ad exiguum famule data pensa traherant.

t in Epistolis:

Nēve traham serua grandia pensa manu.

area peluis.] περιφρασις nolæ siue tintinnabuli , cuius inuentionem repete ex 6. Polydori cap. 13. de pelui ærea ipse Alciat. 8. Marerg. cap. 11.

Nolo seu tintinnabulum.

custos oculis quia dormit, &c.] Sic Orus habet lib. 1. ἐρηγοροὶ καὶ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντες γράφουσι κεφαλῶν, ἐπιθῆ ὁ λέων ἢ τῶ ἐρηγοροίνω, μέμικτι τὸς ὀφθαλμοὺς, κριμῶν δὲ ἀνωγόντες ἔκτος ἰχθ, ὅπρι ἐστὶ τῶ φυλάσσειν σημεῖον. διόπρι καὶ συμβολικῶς, τῆς λείηροις τῶν ἰερῶν λέοντες ὡς φύλακας περιλάφασσι : Vigilantem & sedulum hominem & custodem cū Ægyptij volunt ostendere, leonis caput pingunt, quoniam leo vigilans oculos elauit; eosdem cū dormit, apertos habet: quod quidem custodiæ & excubiarum signum est. Vnde & non absque significatione, templorum claustris leones, qui sint custodum loco, apinxerunt. Leonem quidam περι τῶ λάειν, λαῖν, à videndo, deluctum volunt. Et Fulgentius gallum Mercurio attribuit, ob mercatorum vigilantiam.

Quid per leonem Ægyptij designabant.

Templorum idcirco ponitur ante fores.] Eruditè non minùs quàm diligenter in suo Copiæ cornu Picrius leonis faciem illam quæ prima

Leonis imago
in valuis tem-
plorum.

prima visa est Ezechieli, initiandorū sacrorum admonitionem nobis oblatam fuisse tradit: eamque à primis visam, quòd à vita principum soleat totius populi consensus legem sibi statuere. Ponuntur itaque ad valuas templorum, vel postibus sustinendis, vel hyperthyris, aliquando etiam pronais locorum, vt Deum venerari primò meminerimus. Addit etiam in pronao Taruisinæ Cathedralis draconem alatum vnguibus leonum duorum comprimi: draconem retorto collo leonis pectus remordere. cuius Emblematis eam esse sententiam docet: prauam quidem cogitationem cor incessere: fortem animum eam protinus elidere; à læua leonem suo pectori subijcere apprehensum leunculum: generosum quippe animum seipsum vincere.

AD EMBLEMA XVI.

Dvo hinc præcepta cuique honesti studioso traduntur, nimirum vt sobrietatem amet, & credulitatem leuem & temerariam vitet: quam ad rem duabus (suo more) notis vitatur, nempe pulegio, & oculata manu: illo quidem, vt sobrietas paruo contenta significetur: hac verò, qua rerum certarum fides intelligatur. Cicero 1. Epistolar. ad Atticum, carmen hoc Græcum citat: Priuatis rebus meis, inquit, propter infirmitatem bonorum, iniquitatem malorum, odium in me improborum, adhibeam quandam cautionem & diligentiam: atque ita Siculus insularret Epicharmus cantilenam illam suam:

M. Tully locus, unde petita est Emblemata epigrapha.

ἡ ψὲ, καὶ μέμνησθ' ἀπιστεῖν ἄρθρα καὶ ὅσα τῶν φρενῶν:

ac nostræ quidem rationis ac vitæ quandam formam, vt opinor, vides. Alteram autem partem idem vsurpauit lib. De petitione Consulatus: Quamobrem, ait, Epicharmion illud teneto, nervos atque artus esse sapientiæ, non temerè credere. hæc Cicero. Relatum est etiam ab Alciato nostro lib. Parergon 4. c. 8. Sobrietas virtutum penè omnium seminarium est: quam vnus qui habeat, & cæteras etiam facillimè habuerit. Plato in Charmide temperantiam, vitæ hominum custodem appellat. in Gorgia præcipit, vt qui sanus ac beatus esse velit, hanc virtutem exerceat. Et Xenophanes nihil in homine nasci mali posse, qui temperantiam fuerit amplexatus. Itaque quotquot sapientes olim habiti sunt, temperatissimi prædicantur: vt Socrates, qui quòd tenui victu esset, ea peste sæuissima tactus non est, quæ

Sobrietatis
Læua.

Atticam

Atticam inuasit. Et Plato, apud quem cum nobilis imperator Timotheus cœnasset moderatis cibis exceptus, post die illi factus obuius, dixit, Qui apud te, Plato, cœnant, sequenti die bene se habent. Nominatur & Pythagoras inter sobrios, qui etiam dicebat, Venter pinguis non gignit sensum tenuem. idem cum offendisset aliquem insigniter obesum; Non desines, inquit, tibi molestiorem carcerem struere? Prætermitto Græcorum veterum frugalitatem laudatam sapientibus, qui semel tantum interdum epularentur, Ergo Plato delatus in Siciliam, cum nullum isthæc patriæ frugalitatis vestigium obseruaret, admiratus est insulæ corruptissimæ deprauatum morem, quemadmodum refert ipsemet in epistola quadam ad Dionis propinquos. Apud veteres Romanos, frequentior pultis vsus, quàm panis fuit: & eorum bonæ valetudinis quasi quædam mater erat frugalitas; nimica luxuriosis epulis, & aliena nimix vini abundantix, & ab immoderato Veneris vsu auersa. Val. Max. lib. 2. cap. 5. Hæc etiam virtus non modò philosophos sed & Imperatores commendauit, vt Fabricium, Curium, Coruncanium, Catonem, Cæsarem Iulium, aliosque multos. Credulitas verò aut maturè admittenda, aut statim repellenda, cum nemo citius fallatur, quàm qui temerè credit: nemoque rectius iudicat & certius, quàm qui rem exploratam habet. Theocriti proinde laudatur illud:

μηπίσθε τάχιστα πρὶν ἀπεκρίναι πῶς ὄψεται.

Ne crede citissimè, ni prius finem videas.

Inter legendum sese obtulerunt exempla quædam illustria de credulitate ex Amm. Marcellino. primum quidem lib. 14. de Constantio sic habet: Arelate hyemem agens Constantius post theatrales ludos atque circenses ambizioso edito apparatu, ad liem vt. id. Octob. qui imperij eius annum tricesimum terminabat, insolentia pondera grauius librans, si quid dubium dè crebatur, aut falsum, pro liquido accipiens & comperto, inter alia excarnificatum Herontium Magnentianæ comitem partis exulari mœrore multauit. Vtque ægrum corpus quassari etiam cuius solet offensus, ita animus eius angustus & tener, quicquid increpuiisset, ad salutis suæ dispendium existimans factum vt cogitatum, insontium cædibus fecit victoriam luctuosam, &c. idem lib. 30. Vbi narrat quibus dolis interceptus & oppressus est Para Rex Armeniorum Valentis iussu: qui quòd acceperat eum sibi infestum, malisque artibus quiduis facere & moliri, agentem in Armenia Traiano, remque militarem curanti arcanis literis mandauit vt regem cum quoquo modo de medio

Credulitas.

Constantius credulus.

Para rex Armenius à Valente oppressus.

medio tolleret. Itaque illecebrosus regem Param infidijs primùm ambijs, ei Valentis literas egregiæ in eum voluntatis testes ostendit, modò sese conuiuam ei præbuit, ad vitimum composita fraude ad prandium verecundiùs inuitauit. Qui nihil in metuens mali, venit, concessioque loco honoratiore discubuit. Cumque apponerentur exquisitæ cupediæ, & ædes pulsu neruorum & articulato statilique sonitu resultarent, iam vino incalescente ipso conuiuij domino, per simulationem naturalis cuiusdam vrgentis egresso, gladium districtum intentans toruo lumine ferociens quidam immititur barbarus, asper, exijs quo: Supras appellant, confossurus iuuenem, ne exilire posset etiam tum præpeditum. Quo viso Regulus fortè prominens ultra torum, expedito dolo assurgens, vt vitam omni ratione defenderet, perforato pectore deformis procubuit victima, ictibus multiplicatis foedè concisa. Hocque figmento nefariè decepta credulitate, inter epulas quæ reuerendæ sunt vel in Euxino ponto, hospitali numine contuente, peregrinus cruor in ambitiosa toralia sparsus, & spumans, satietati superfuit conuiuuarum horrore maximo disperforum. Lib. verò vltimo, qui est 3 1. de Valente: Illud ferri non poterat, quod cum legibus lites omnes, quæstiones committere veteres vellet, destinatisque velut lectis iudicibus negotia spectanda mandabat, nihil agi contra suam libidinem patiebatur iniuriosus aliàs & iracundus, & criminantibus sine differentia veri vel falsi facillimè patens, quæ vitiorum labes etiam in his priuatis quotidianisque rationibus impendio est formidanda. Seneca Epist. 3. non minus vitiosum esse credere omnibus, quàm nemini disputat. eodem cum Hesiodi carmine sensu *πίστις ἕξι ἀπιστία ὠλεσεν ἄνδρας*. Si aliquem amicum putas esse, cui non tantum habeas fidei quàm tibi, vehementer erras, & veræ amicitie vim nondum tenes. Tu omnia cum amico delibera, sed de ipso prius. Post amicitiam credendum est, ante amicitiam iudicandum: diu cogita an tibi in amicitiam aliquis sit recipiendus: cum fieri placuerit, toto illum admittite pectore, tamque ardentem cum illo loquere ac tecum. Quid est cur me coram illo non putem solum? Quidam quæ tantum amicis committenda sunt, obuijs narant, & in quolibet aures quicquid illos vrit, exonerant: quidam etiam rursus charissimorum conscientiam reformidant & si possent nec sibi quidem credituri, interius premunt omne secretum, neutrum faciendum est. Vtrumque enim vitium est, & credere omnibus, & nulli. Citatur de credulitate hoc Menandri:

Valentis, nihil omnia credulitate.

Locus Seneca de credulitate.

*Quicumque damnat, remque non planè audijt,
Est improbus vir, idcò quod credit malè.*

Item illud,

μη πάντα περὶ πάντων θεύειαι.

Credenda cunctis esse cuncta ne putes.

Retulit etiam id Epicharmium Clemens 4. Stromatum, & ad institutum Christianum accommodat. De credulitate, quædam mox adijciam.

ἡφει.] De frugalitate M. Tull. 3. Tuscul. Verisimile illud est *De frugalitate.* qui sit temperans, quem Græci *Σώφρονα* appellant: eamque virtutem *σωφροσύνη* vocant: quam soleo equidem tum temperantiam, tum moderationem appellare, nonnunquam etiam modestiam. Sed haud scio an rectè ea virtus frugalitas appellari possit: quod angustius apud Græcos valet, qui frugi homines *χρησίμους* appellant, id est viles: At illud est Latinis abstinentia, omnis innocentia, quæ apud Græcos vsitatum nomen nullum habet, sed habere potest *ἀβλάβειος*, nam est innocentia, affectio talis animi quæ noceat nemini, reliquas etiam virtutes frugalitas continet: quæ nisi tanta esset, & si his angustus quibus plerique putant, teneretur, numquam esset L. Pisonis cognomen tantopere laudatum. Sed quia nec qui propter metum præsidium reliquit, quod est ignavia: nec qui propter auaritiam clam depositum non reddidit, quod est iniustitia: nec qui propter temeritatem malè rem gessit, quod est stultitia, frugi solet appellari: eo tres virtutes, fortitudinem, iustitiam, prudentiam frugalitas complexa est: etsi hoc quidem commune est virtutum: omnes enim inter se nexæ & conjugatæ sunt. Reliqua igitur & quarta virtus, ut sit ipsa frugalitas necesse est. Haftenus ille de vi verbi nos ad rei notionem veniamus. Rectè Apuleius, sobrietatem dicit esse sapientiæ omnis primarium fundamentum: quod in se virtutum omnium semina continet: nam sobrietas temperantiæ species, prudentiæ comes est, in perspicientia veri, falsique: tum in delectu habendo rerum bonarum ac malarum; ea fortis est, quæ voluptatum illecebris non capiatur, & iustitiam colit, quam in se primùm seruat, alijs etiam tribuit. A sobrietate itaque suam philosophandi rationem Pythagoras orsus est, cum quibus, certisque de caussis ab esu carniùm prohiberet. Quod ad id multis probatum est, ut plerique inde facti meliores, ac cultiores, sapientiæ latices imbiberunt: alij superstitiosè Pythagoram æmulati in totum repudiârunt esum carniùm, & animantia muta, ut impura crediderunt: quo de numero Eucratitæ, deliri

deliri quidam hæretici, de quibus Epiphanius. Non est quod sic verbis multis augeamus frugalitatem Caij Fabricij, Coruncani, Curij, quos celebrat Tullius: hæ enim virtutes fuere potius temporum quam hominum. Probatur, me quidem iudice, modestia vel Agasichis, de quo Ausonius, & Plutarchus: vel Neruæ Coccei, boni Principis, de quo Valerius Martialis. Solemnia olim fuere niphalia; Iuñonis sacra, quæ abstemia à matronis abstemijs celebrabantur, vt matronæ memores essent, quam Deam colerent, quæ eas moneret sobrietatis, vt quæ sit indiuidua pudicitia comēs. Non transilio quod receptum moribus, vt non nisi à ieiunis iudicia exercerentur reorum capitulum, vt meminerint se ad rem seriam accedere, & in qua de hominis agatur capite: de quo non nisi prudentissimè, & maximè sobriè cognoscendum. Id adijcio: Baccho, Deo temulento, tum papauer, tum ferulam olim tributam legimus, erudito sanè figmento, vt vini vis ob oculos poneretur; papauer somnum conciliat, vt mero plenus sui oblitus, dare se somno debeat, suam vt infamiam tegat spontaneam: ferulam verò castigationis notam, vt intelligant ebriosi se pœna dignos citiùs, quàm misericordia, qui se sponte in id discrimen coniecerint. Eadem prudentia fuit apud sapientes veteres, dum præfigerent annum luctus matronis, quæ viros amisissent, ne scilicet ante annum, post mariti mortem, properarent ad secundas nuptias, ne fieret confusio sanguinis, l. 8. ff. de his qui not. infam. Iul. Paul. t. receptar. sententiar. tit. vlt. Multa huc conferri possent, ex Decretal. Pontificum, de pœnitent. & remissionib. sed hoc studiosis pensum imponimus. Ad symbolum istud ἀπιστίας, obuius potest esse locus ex l. si vindicari, 20. C. de pœn. quam extrusit B. Ambrosius à Theodosio, principe nimis præcipiti ac iracundo, easi princeps reseruet aliquem puniendum, debet iudex ad dies triginta differre, quò videat an relaxari pœna posse videatur. Occasionem legis huius ferendæ memorat Sozomen: hist. Eccles. 7. lib. cap. 24. exstatque in Codice Theodosiano. Bene inquam iustèque prouisum à sapiente principe, quem facti à se pœnituit. alioqui quod Iustinian. ait l. Imperialis, 23. C. de nupt. nihil est tam peculiare Imperatoris maiestati quàm humanitas, per quam solam Dei seruatur imitatio. Hæc de iudicijs olim sancita. nunc si maiorum in rebus etiàm alijs prudentiam intueamur, licebit apertè videre in tutelis pupillorum, & curationibus adolescentium minorum, ad eos nempe defendendos, qui se propter ætatis imbecillitatem defendere non possunt. Cùmque intelligerent pupillos ea esse ætate, vt tutorum

Iudices abstemijs.

Annis luctus.

Lex Theod. de ven.

in ope indigerent ad annum vsque 14. exactum in masculis,
in feminis; non minorem curam impendi voluerunt in mi-
nistris, curatorum prudentia gubernandis, ad annum vsque
vigesimum quintum. Est enim adolescentia maximè feruida;
vitius indulgens; nisi nitatur & cohibeatur auctoritate pri-
vatum. Eleganter Horat. ad Pisones epist. de adolescente,

Cereus in vitium flecti monitoribus asper:

Vitium tardus prouisor, &c.

ut ait. *ᾠξὶ ἀκρόβην*, idem complexus, ἀναρχία μὲν τὴν ἐνίοι τῶν
ἐν ἰλευθροίαν, ἀπαιδευσία νομίζεσσι, χαλεπωτέργος ἐκείνων τῶν ἐν
ἐπὶ δὲ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν δεσπόζουσ ἀφίτησι τὰς ἐπιθυμίας,
περὶ ἐκ δὲ δισμῶν λυθείσης. Non minus erudite Dio Chrystos-
tus sophista, χαλεπὸν ἡ νεότης, ἐευρίπτερον, ἐεὐόλιτον, καὶ σφοδρό-
τερον δέεται χαλεπῶ. Proinde Athenis olim adolescentes τῶν
ἐξ ἡρῶν, i. rei hereditariæ, suorumque bonorum haberent
testatem, biennio præficiabantur curæ vicinæ regionis, hoc
anno 18. quo ex ephebis excedere mos illis esset ad vicesi-
mum. tum nominabantur *πρίπολοι*, vel *ἔφοδοί*, & ἐπίσημοι τῆς
ἐκείνης, post id tres fiebant *ληξίαρχοι*, & referebantur in eorum
iudicium, qui suæ omninò essent potestatis, & τὴν λήξιν, here-
ditatem regere poterant. De prioro articulo Epicharmi, ἡφει-
στος: ad aliud accedimus, *μέμνησ' ἀπιστεῖν*. Occurrit adagium,
ἀπιστία, tanquam ofusus, oderis tanquam amaturus: Rectè id,
quia fallax & lubrica multorum fides: & quòd homo sit ἐν μέ-
τρω, ζῆλον. Platoni nempe & Hesiodus præcepit, non nisi
libris adhibitis cum fratre esse iocandum: quia sæpe leuibis
causis fratrum iræ acerbiores existunt. Apud Atticum Pom-
pilius queritur Tullius de Cneo Pompeio, cui præ cæteris fi-
dem habuerat, seque ab eo tamen proditum. Et ad uxorem Te-
tiam, falsò se putasse ab ijs amari qui inuidebant: eos se non
inuitum qui purè amici essent. Tacti leuitate animi Athenien-
sum impetum in Macedonas moliri statuebant; falso acceptò
nuncio de morte Alexandri; sed eos retraxit Demades orator
aleato verbo: Si Alexander hodie mortuus est, & cras & pe-
ne die sic erit. Opportunè vir catus induxit ἀπιστίαν, eamque
posuit inconsulto furori hominum, de se suisque rebus non
sine cogitantium. Apud poetam Trojani nimis creduli, à Si-
ne proditi, qui sua sit equum diuina Palladis arte fabricatum
tra Ilij moenia inducendum. Mirum quantum malorum ag-
men secum aduehat nimia credulitas. Ea res Pompeium Ma-
gium perdidit, populari & optimatum fidentem studio, tacti
tamque desperatis rebus ad Alexandriæ regem miserimè pro-
fugum.

fugum. Quid M. Brutum, C. Cassium præcipites egit quàm altera acie falso accepto nuncio? similem exitum uacti Antonius & Cleopatra, cùm illa de Antonij morte sinistrum quòdquam falsò accepisset? Quid mirum si in paruis et dominetur, cùm etiam viros magnates opprimere soleat. Quorsum querela Comici, Prò Deum atque hominum fides & illud Ouidij,

Hec ubi pacta fides, ubi qua iurare solebas?

Tull. item 7. Verr. Vbi fides? ubi execrationes? ubi dexterae complexae sunt? notum de Brasidæ clypeo, quod in eos torquetur, qui, cùm maximè opus est, fidem non seruant. Stultum ac periculosum cuius fidere: at miserum nemini fidere. Conditio misera tyrannorum, ab omnibus sibi metuentium: sed primis Dionysij, de quo Tull. 5. Tuscul. & Val. Max. Quætera & externa ut missa faciam (notiora enim sunt quàm ut ijs immoremur) ad quid tandem oracula diuina nobis *τὸ ἀπίστον* suadent? non esse omni spiritui credendum: & tentandi spiritus an ex Deo sint: item, cauendum à fermento Pharisæorum? De quo illud, *Estote prudentes ut serpentes?* Illud etiam nos non negat Ouidij 3. Artis,

Nec citò credideris: quantum citò credere laedit,

Exemplum vobis non leue Procris erit.

Aurel. Victor. in Valentiniano: Si ei infidis hominibus, quibus sese quasi fidelissimis, prudentissimisque dederat, carere, et probatis, eruditisque uti licuisset, perfectus haud dubiè princeps enitisset. Plaut. Trinumo: Nimium est difficile reperire amicum, ita ut nomen cluit, quòd rem tuam credideris, sine omni cura dormias. Hieronym. ad Celantiam, de ratione pietatis uendi, ubi de obtruncatione: Est sanè hoc vitium, quod vel primis extingui debeat, & ab eis qui se sanctè instituere uolunt prorsus excludi. Nihil enim tam inquietat animum, nihil quod ira mobilem mentem, ac leuem faciat, quàm faciliè rotè credere, & obtruncatorum uerba temerario mentis assensu recipi. Hinc enim crebrae dissensiones, hinc odia iniusta nascuntur: hoc est quod sæpe de amicissimis inimicos faciat, & concordes quidem, sed credulas animas dissociat. At contra, magna animi quies, magna que est morum grauitas, non temere quoquam sinistrè quid audire: beatusque est qui ita conuictum hoc se arduum, ut apud eum detrudere nemo audeat. Hæc ille. Huius sanè argumenti sententiam facile est in immensum excrescere: sed placet exempli loco, uerbum *μὲν ἡσ' ἀπίστον* de iudicio hominum præcipiti ac temerario intelligere, quibus

libus nonnunquam pronunciatum citius quàm pati esset, nec-
am bene inspectis eorum moribus qui commendantur. Sic
orat. I. epistol. 18.

*Qualem commendes, etiam atque etiam aspice, ne mox
Incitant aliena tibi peccata pudorem.*

Fallimur, & quondam non dignum tradimus, ergo

Quem sua culpa premit deceptus omitte tueri,

Ut penitus notum si tentet crimina serues,

Tuterisque tuo fidentem praesidio, qui

Dente Theonino cum circumroditur, equi d

Ad te post paullo ventura pericula sentis?

Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet,

Et neglecta solent incendia sumere vires.

enim qui pro alio fideiubet, seque solutarum constituit,

netur ex pacti, seu stipulationis nexu pro principali debent-

reo, sicubi non fuerit solvendo, aut noxam commiserit; ita

et alium commendat non satis sibi perspectum ac cognitum,

cuius mentem, versatilem fortasse, non detexerit, sui dam-

ni pudoris ferre ac pati cogitur. Graviter M. Cicero ad Bru-

ti: remerè de altero affirmare est periculosum, propter oc-

ultas hominum voluntates, multiplicésque naturas. Et Se-

ne, neminem citò laudaveris; neminem citò vituperave-

ris. Vitium est omnia credere: vitium est nihil credere. Ne ni-

hil multa, vitiumque verbum, ἄπιστος, καὶ μίμητος ἀπιστοῦ, re-

re mihi videtur posse ad illud Chilonis generalius, μηδὲν

ἄριστον, quo innuebat in hominum consuetudine omni, de-

re omnia esse moderata, scilicet amicitiam non effusam aut

solutam, sed sobriam ac verecundam, cum nimia interdum

inimicitias contemptum pariat. Id monitor Valerius Martialis

se cauere:

Si vitare voles acerba quadam,

Nullite facias nimis sodalem:

Gaudebis minus, at minus dolebis.

scribitur non illepidè Catullus, sed non sine stomacho tamen,

amicum læsa fide, his omninò verbis ad Alfenum:

Alfene, immemor atque unanimis false sodalibus,

iam te nil miseret, dure, tui dulcis amicali:

iam me prodere, iam non dubitas fallere, perfide!

Nec facta impia fallacium hominum caliculis placent,

Qua tu negligis, ac me miserum deseris in malis.

Iheu, quid faciant dic homines, cuius habeant fidem?

Verè tunc iubebas animam tradere, inique me

*Inducens in amorem quasi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaque
Ventos irrita ferre, ac nebulas aërem finis.
Si tu oblitus es; et Diij meminerint, meminit fides,
Que te ut pœniteat postmodo facti faciet tui.*

Idem alio loco ad *ἀπισίαν* vocat, pertæsus amici aliûs veteratoris,

*Desine de quoquam quicquam bene velle meveri,
Atque aliquem fieri posse putare pium.
Omnia sunt ingrata, nihil fecisse benignè est,
Immo etiam tædet, tædet, obestque magis.
Va mihi, quem nemo grauius, vel acerbius urget,*

Quàm modò qui me unum, atque unicum amicum habuit.

Exempla isthæc aded multa nos commouent, sed grauius afficiunt nostra, qui ab ijs audacissimè fallimur, qui nobis, securum Deum, animam debent: imò nullos nacti sumus hosti capitaliores, magisque desperatos, quàm qui nostris auspicij opèque vna sunt euecti: ex quo fateri cogimur illud veteri *Benefacta malè locata, pro Male factis arbitrandæ.*

Epicharmus.

Epicharmus.] Siculus, Philosophus & Poëta, Comœdiæ inventor, Suida teste.

ne non sobrius esto.] Duo negata vni affirmationi æquivalenterui, *membraçs.*] *μεταφορῶν*, quibus vim vtilissimi præcepit illustrat.

Sobrietas animi rebur.

Hi nerui humana, &c.] *ῥώμη ψυχῆς σωφροσύνη*, vt refert alicui Stob. quo sensu dixit Iustin. genitricem virtutum frugalitater Hic neruos & membra sumit *μεταφορῶν*: vt apud Democritum *νεῦρα πολέμω τὰ χεῖματ:* vt M. Tullius, vestigalia, neruos Reij dicit. sic Fabius lib. i. mollem educationem neruos omnes animi & corporis frangerè. & Dion in Vespasiano, pecunias ne uos esse imperij semper dixerunt, id est, *νεῦρα γὰρ τῆς ἡγεμονίας τὰ χεῖματα αἰεὶ ποτε εἶναι ἔλεγον.*

Oculata manus.

oculata manus.] Adagium, quo rerum certitudo significatu vsurpatum à Plauto:

*Cùm à pistore pacem petimus, vinum ex cenopolio,
Si as habent, dant mercem: eadem nos disciplina vitimur.
Semper oculata nostra sunt manus, credunt quod vident.*

Vim Prouerbij videtur expressisse Terentianus ille leno, cùm ait Adelpis; Nunquam ego aded astutus fui, quin quicquid possem, mallet in præsentia auferre potius. Et sacræ literæ admonent omni spiritui credendum non esse.

Non statim sciendum.

Credens id quod videt.] Herodotus: *ὅτι τυγχάνει ἀληθῶς ποτε*

οἰσται ἀπιστοί τε οὐκ ὀφθαλμῶν: Aures sunt hominibus magis incredulæ quàm oculi. Hæliod. autem 1. ἔργων sub finem:

πίστις δ' ἄρα ὁμῶς ἐ ἀπιστίαι ὄλεσαι ἄνδρας.

ius sententiæ vim tenere debent qui versantur in Rebus pub. & negotiis grauioribus implicantur, sed maximè temporibus periculosis. Si enim propter amicitiam multorum fucata[m] vix patri fides interdum sit habenda, perpetuò meminisse debent Pythagoricæ parœmiæ, Ne cuius dextram inieceris. quando quidem hominum ea sit improbitas & versutia, vt non modo sermo, sed & frons, vultus & oculi ipsi persæpè mentiantur. Apollonius rogatus à rege Babylonix, qua ratione quietus in uo principatu perduraret: Si, inquit, paucis fidem habueris. Nulla enim regibus maior perniciēs impendet, quàm cum deatoribus facilem ad se aditum præbent. Plato de Repub. magistratum optat, qui sit τὰ ὅτι Δι. π. ἡρ. κ. η. μέν. id est, qui aures obtusas habeat ad rumores & fabulas populares. Addam & d Plautinum è Truculento:

Non laudandus est is qui plus credit quàm audit quàm

Quæ videt. non placet cum illi plus laudant quæ audiunt

Quàm quæ vident. pluris est oculatus testis vnus, quàm auriti

Decem. qui audiunt, audita dicunt: qui vident, planè sciunt.

Quod tamen non probatur Apuleio, initio Floridorum, qui vt interuiat argumento quod tractat, plus fidei aurium quàm oculorum esse adhibendum vult. Huius hæc verba: Non itidem maior mens Socrates: qui cum decorum adolescentem, diuque tacentem conspiciatus esset: Vt te videam, inquit, aliquid eloquere. Scilicet Socrates tacentem hominem non videbat: etenim ibitrabatur homines non oculorum, sed mentis acie & animi obtutu considerandos. Nec ista re cum Plautino milite congruebat, qui ita ait: Pluris est oculatus testis vnus, quàm auriti decem. Imò hunc versum ille ad examinandos homines coniecerat: Pluris est auritus testis vnus, quàm oculati decem. Atqui si magis pollerent oculorum quàm animi iudicia, profectò le sapientia foret aquilæ concedendum. Homines enim neque longè distita, neque proximè ad sita possumus cernere, & c. Apuleius tamen aliò sententiam torquet, vt dixi, neque propriè contrariam quid à Plauto statuit, sed cerrè dissimile. Ad rem relecto. M. Tullius in Lælio: Hæc in fabulis stultissima persona improvidorum & credulorum senum. Non minimùm commendarunt ἀπιστίαν quidam ex veteribus, non quidem vt omninò idem omnibus abrogemus, sed vt nullo non loco circumspecti simus, videamusque quatenus dextra sit huic vel illi ad mouen-

da. Demosthenes hanc ἀπιστίαν vnam ait omnibus qui sapien-
 concessam à natura custodiam salutis & fortunarum. Homeru
 Vlysem, quem sapientissimum facit, non alio vsum præsidii
 dicit, neq. alia ratione terræ marisque periculis euasisse, quàm
 quòd nemini se crediderit, & callidè consilia sua texerit. Hestio-
 dus non ab re monet, vt neque fratri quisquam adeò fidem ha-
 beat, aut etiam negotium aliquod vel iocò transigat, nisi test
 adhibito. Nullus est qui nesciat ab inimicis nobis importar
 grauissima incommoda; sed longè perniciosius damnum ab
 amico creatur sæpenumero; quia sit alioqui facile inimici effu-
 gere insidias; ab amico verò, aut eo quæ amici nomē mentiatur
 quis ita prouidè cauteque sibi cauerit, quin interdum oppri-
 matur? Nisi molestum eisset, ostenderem multo plures ab ami-
 cis quàm inimicis oppressos esse: plures vrbes proditione cap-
 tas, quàm vi expugnatas: plures in veterum libris, ipsaque vit-
 quotidiana reperiuntur amicorum questus, quàm inimicorum ac-
 cusationes. Verùm longior esset oratio ex multis exemplis: que-
 dam satis erunt. Dion perit, quanquam suspicaretur insidia
 sibi struà Calippo, sed veritus est obseruare amicum & hospi-
 tem. Antipater Cassandri filius, vocato ad cænam Demetrio
 illoque vicissim sequenti die vocante, veritus ei diffidere, à cæna
 oppressus est. Sed ne longior sim, lege orationem Dion
 Chrysoft. περὶ ἀπιστίας.

Pulegium.

Pulegium. Juti & vinolentiæ contrarium. cuius vires permul-
 tas habet Plin. lib. 20. cap. 14. & Apul. De herb. virt. cap. 92
 multa.

*Heraclitus vs
 concordiam
 suaserit.*

Heraclitus.] Heraclitus in seditione quadam rogatus à ciui-
 bus, vt concordiam suaderet, suggestum ascendit, calicem fri-
 gida compleuit, infusam digito farinam miscuit vnà cum pule-
 gio, idque bibit, & hinc discessit: nimirum re ipsa loquens, ple-
 rumque seditiones ex luxu rerumque superfluarum vsu oriri
 inter eos autem facile constare concordiam, qui modicis a-
 tantum necessariis essent contenti. Plutarchus de garrulitate.

*Magna vis est
 orationis non
 modo, sed &
 gestus viri
 boni.*

Quo turbam etc.] In eo nonnullis fortasse σκωπτικός habendu
 est Heraclitus, sed certè hac ambage, & symbolis aphonis plu-
 fortè persuasit, quàm alius quispiam oratione prolixissima. si-
 quidem πολλὰν πόσιν καὶ μακρὰν ἀπόδειξιν ἐν ῥήματι καὶ νεῦμα πιστὸν
 ἔχοντα ἀνθρώπων κυριώτερον ἡγεῖται: Plerumque vir, cuius per-
 specta fides est, vno verbo vel nutu longas aliorum oratione
 superat. Sic enim fidem fecit Amasidi Pittacus, cum linguā im-
 molatiuæ victimæ remisit, tanquam membrum omnium ve-
 optimum, vel pessimum. Sic Anacharsis, cum apud Solonen
 repertu-

epertus est eo gestu dormiens, ut dextram haberet ad motam
 i, sinistram pudendis; ut significaret maiore studio & cura
 linguam esse cohibendam, ut pars omnium maximè rebellis.
 Quid enim vel Sciluri facinus ad concordiam suos liberos ad-
 uocantis, vel Tarquinij Superbi summa papauerum capita ba-
 uulo decurientis huc commemorem, cum hæc iam vulgò trita
 sint? Olim enim cum nondum Platonis opera, vel Carneadis,
 aut Chryssippi sapientia loquax esse didicisset, omnia breuibus
 oraculis, aut symbolis, interdumque ἀφάροις, non minus com-
 nodè tradebantur, quæ pertinerent ad vitæ humanæ cultum
 & informationem. Sed audiamus Plutarchum ea de re studiosè
 in commentario περὶ ἀδολείχιας differentem: οἱ δ' ἐ, inquit, συμβολι-
 κῶς ἀνύφαινης ἢ δ' εἰ φράζοντες ἐκ ἐπαινεῖν τε, καὶ θαυμάζοντα δια-
 δεργόντες, ὡς ἡρώχλει τ⊕, ἀξιούντων αὐτὸν τῶν πολιτῶν γλώσσῃ πρὸς
 ἱπείν περὶ ὁμοιοῖαι, ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ λαβὼν ψυχρῆ κύλιμα,
 ἐπὶ τῶν ἀλφίτων ἐπιπῶσαι, καὶ τῆ γλήχωνι κινήσαι, ἐκπιῶν ἀπὸ ἡλίου
 ἰσθμῶν αὐτοῖς ὅτι τὸ τοῖς τυχεῖσι ἀρκέσαι, Ἐμὴ δ' εἶδ' ἄν πο-
 λυτελῶν, καὶ εἰρήνη καὶ ὁμοιοῖαι διατηρεῖται πόλεις.

AD EMBLEMA XVII.

H VNC Pythagoræ versiculum in primis obseruari diligen-
 ter, & addisci cuperem, ab iis maximè qui studia libera-
 lia sectantur, & ex iis fructum aliquem sperant vberimum.
 Permulti enim ex iis peccant, quòd non satis attenti septa, ut ita
 dicam, lectionis transiliunt; & aliis rebus animum applican-
 tes, non vident se abscedere ab eo laudabili & ingenuo institu-
 to, cui nomen dederunt. Quid enim schola? quid auditorium?
 unde nomen & appellationem habet? Alij sunt, qui quanquam
 laboriosi, non sunt attenti satis, aut adiiciunt animum ad ea
 quæ agunt: Alij deniq. quanquam multa, & quidem sæpè diu-
 que agant, tamen innumerabilia, aut certè multa prætermittunt
 in transcurso, quæ ad instituti laboris perfectionem valde con-
 ducerent. Sed præstat Alciatum magistrum audire citiùs, qui ita
 suos auditores adhortatus est quadam prælectione, ab iisdem
 primùm rogatus, quæ præcipuè methodò in studiorum cursu
 esset vrendū: Præeat nobis (inquit ille) vetustissimus Italicæ Phi-
 losophiæ auctor Pythagoras, qui discipulos suos carmine Græ-
 co, quod maximè necessarium adipiscendæ disciplinæ esset, ad-
 monuit, quodq. quotidie eos in ore habere iussit. Id est eiusmo-
 di: πῆ παρέβλω; τί δ' ἐρίξω; τί μοι δεῖοι ἐκ ἐπελέειν; Etenim hæc tria

*Errores eorum
 qui literas ad-
 discunt.*

*Locus Alciati
 ex prælectione
 quadam.*

non tam præcepta , quàm oracula vnicuique nostrum semper ante oculos esse debent : In primis scilicet, ne qua in re aut excidas, aut transuersus ab instituto tramite feraris. quod iis contingit, qui aliis in rebus, animi intentione occupata , ad scholam tamen accedunt. vt qui vel amore capti, vel animis fixisque dediti, vel aLEXUSUSQUE mancipati, vel artibus illicitis addicti, scholastici tamen nomen seruant. In hos ANNÆUS SENECÆ veteris Iureconsulti verbis inuehitur: Etiam magna , inquit, pars vitæ elabitur malè agentibus , maxima nihil agentibus. Qui enim auribus solis præsentibus, mentem aliò intendunt, ij aliud agere Latinis dicuntur. Alterum est, vt attendamus ad id quod agimus. vt cum quid boni à nobis factum fuerit, magna voluptate afficiamur: si verò quid malè vertisse viderimus, in futurum abstinemus. Etenim præmium virtutis maximum ipsa est animi voluptas. In se enim iuuenibus , qui in sophisticis caullationibus , vel legum optimarum ambagibus diutiùs immorantur, rectè quis dixerit: Vide quid agas. Cuius rei exemplum in huius annilectionibus accipi potest. Fuerunt florente Romano imperio varij in eorum Republ. magistratus: vt Præfecti prætorio, vt Proconsules , vt Præsides prouinciarum, vt clarissimi, vt spectabiles , vt illustres : & si qua alia sunt huiusmodi nomina. Hæc hodie mutata Reipub. forma exoleuerunt , nec vllò in vsu permanserunt, sed vnusquisque iudex eam habet cognominationem, quæ sibi vel lege municipij, vel Principis sui diplomate concessa est. Ideoque parum refert diutiùs in veterum magistratuum inuneribus dignoscendis versari. Bartolus certè & veteres non vltra tres, aut quatuor lectiones hac in re videntur consumpsisse. Quòd si quis maiorem anni partem hoc in argumento transigere velit , huic rectè præceptum Pythagoricum insurrabitur, Vide quid agas. Superest tertium , ne quid agendum omittamus. In quo sanè adeò peccant vniuersi studiosi, vt vix vllum supersit remedium. Et hæc quidem ALCIATVS: cuius disputationem, & apertam dilucidamque huius carminis explicationem huc attexere malui, quàm quidpiam aliud comminisci, aut aliundè minus opportunè conquirere. Constat ergo inter nos omnem humanæ vitæ lapsum in tribus esse potissimum; aut cum secus quàm oporteat, facimus, quod est plus quàm deceat, aut quod ommissum oportuit; aut omittimus quod erat faciendum. Priori responderet illud, πῆ παρίβω; quòd transgressus? alteri verò , τί δ' ἔπραξα; quid feci? tertio , τί μοι δῖον ἔκινε; quid feci non conueniens? Solebat itaque suos hortari Pythagoras , vt perpetuò id carminis in animo versa-

1. Quid transgressus?

1. Quid agi?

3. Quid omittendum?

Triplicem hominum lapsum.

Aurea Pythagoræ carmina.

versa-

arsarent. Sic autem ille in Aureis carminibus:

μηδ' ὑπνον μαλακῶσιν ἐπ' ὄμμασι προδέξαοθ',
 πρὶν τῶν ἡμερανῶν ἔργων τρὶς ἑκατον ἐπιλθεῖν,
 πῆ παρέβλου; τίδ' ἔριζα; τί μοι θῆσι ἐκ ἐπιλίδος;

uæ interpretatus est auctor epigrammatis de viro bono, his
 idem verbis:

Non prius in dulcem declinet lumina somnum,

Omnia quàm longi reputauerit acta diei:

Qua pretergressus, quid gestum in tempore, quid non?

Cur isti facto decus abfuit, aut ratio illi?

epiditlium hoc Pythagoræ carmen vidit Seneca lib. 3. De *Præclarus Se-*
 a, c. 36. cuius verba non piget huc adicere: Omnes sensus per- *neca locus.*

ucendi sunt ad firmitatem. Natura patientes sunt, si animus
 los desinat corrumpere, qui quotidie ad rationem reddendam
 ocandus est. Faciebat hoc Sextius, vt consummato die cum se
 d nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum,
 uod hodie malum tuum sanasti? cui vitio obstitisti? qua parte
 melior es? Desinet ira, & erit moderatior, quæ sciet sibi quotidie
 d iudicem esse veniendum. Quid ergo pulchrius hac consue-
 dine excutiendi totum diem? Qualis ille somnus post reco-
 nitionem sui sequitur, quàm tranquillus, altus ac liber, cum
 et laudatus est animus, aut admonitus, & speculator sui, cen-
 urque secretus cognoscet de moribus suis? Vtor hac potestate,
 quotidie apud me causam dico. Cum sublatum è conspectu
 imè est, & conticuit vxor, moris iam mei conscia, totum diem
 tecum scrutor, facta ac dicta mea remetior. Nihil mihi ipse
 oscondo, nihil transeo: quare enim quicquam ex erroribus
 meis timeam, cum possim dicere, Vide ne istud amplius fa-
 as, nunc tibi ignosco, &c? Neque est alienum etiam quod re-
 tum est apud Apuleium 1. Florid. de Gymnosophistis loquen-
 m: Vbi, ait, mensa posita, priusquàm edulia apponantur, om-
 es adolescentes ex diuersis locis & officiis ad dapem conue-
 iunt. Magistri perrogant, quod factum à lucis ortu ad illud
 ei bonum fecerit. Hic alius se commemorat inter duos arbi-
 um delectum sanata similitate, reconciliata gratia, purgata
 spicione, amicos ex inensis reddidisse. Itidem alius, sese pa-
 ntibus quidpiam imperantibus obedisse, & alius aliquid me-
 itatione sua reperisse, vel alterius demonstratione didicisse:
 enique cæteri commemorant: Qui nihil habet ad offerre, cur
 radeat, impransus ad opus foras extruditur. Hæc Apul. Con-
 r Hieroclis commentarium ad carmina Pythag. & Arrianum
 ssertationum Epicteti lib. 4. c. 6. huc enim transferre singula;

*Apuleius de
 Gymnosophi-
 stis.*

Gruum symbo
 2479.
 Gruum vola-
 2480.

nihil attinet. Cæterùm Gruem cum lapillo depictam, prudentiæ symbolum fuisse notum est. Docent enim probatissimi auctores, lapillum Grues idè ferre, dum in sublime volant, ut illius lapsu explorent, supra terramne an mare volitent: quod et sono intelligunt, ac proinde considendum, an ulterius progrediendum sit. Maximus Tyrius disputatione 40. lapilli autem aliam rationem adfert, nimirum quòd propter imbecillitatem corporis, alasque parum fultas, instar navis fluitent à ventis impulsæ. quod cum intelligunt, non antè se volatui credunt, quàm lapidem apprehenderint, firmamentum videlicet vacillatur volatus, salutisque custodiam. Harum prudentiam cum non ignoraret cordatus homo Deucalion, à diluuij fluctibus servatum aiunt gruum beneficio: quarum quidem superuolitantium clangore admonitus enatauit, teste Pausania. Non erit huic conferre alienum, quod scite & ad hunc locum accommodati Plutarch. retulit lib. τὸ περὶ τῆ ζωῆς φρονιμώτερον, τὰ χερσαῖα ἢ τὸ ἐνυδρῶν sic enim habet: ἡ δὲ γροῦν μὲν ἐξ ὁλοῦ τῆς πλίσσεως πρὸς ἀντιμοί, ἐχέειν ὄνους ἐστίν, ἀλλὰ τῶν κρινῶν πάντες ἰχθύες νοῦντες, ἀεὶ πρὸς κύμα καὶ ῥοῦν ἀνιπνήθουσι, & παραφυλάττειν ὅπως μὴ καὶ ἐρᾶ πρὸς φερούμεναι ἐν πνεύματι, ἢ λεπίς ἀναπλωσομένη λυπῆ τὸ σῶμα γυνέμενον & διατραχιώμενον ὅθεν αἰεὶ σωέχουσι ἑαυτὰς ἀνιπνέουσι. χιζομένη γὰρ, ἔπει καὶ κερυφῆν ἢ δάλασσα. τὰτε βραγχία καὶ τασέμεναι, & καὶ τὸ ἐπιφανείας ῥέουσα λείας πίζου, καὶ ἐκ ἀνίστησι τὸ φερέμεναι. id est, Illa vero gruum ad ventum aciei commutatio, non vnus, sed & vniuersi maritimi generis est: siquidem & æstum fluctusque. contrà natando niti, & eadem de causa aquaticis omnibus mos est: cauent quippè ne ventus à tergo incuubens, squamas subrigat acieque, atque ita nudatum & exasperatum corpus vulneret. vnde in ventum, obrix que fluctibus cum sum dirigunt: sic enim à vertice scissi fluctus & branchias cohibent, & per summa delati minùs infestant, & horrorem non incutiunt. Hæc ille. A scriberem alium locum non minùs commodum ex eo quem scripsit ipsemet De animal. solertia libro: sed indicare duntaxat hîc mihi satis esto. Ammian. Marcellin. lib. 18. de Barbatione garrulo quodam nebulone, eodemque proditore: Ignorabat, inquit, notum Aristotelis sapiens dictum, qui Callisthenem, sectatorem & propinquum suum, ad regem Alexandrum mittens, ei sæpe mandabat, ut quàm rarissimè & iucundè apud hominem loqueretur, vitæ potestatem & necis in acie linguæ portantem. Ne sit hoc mirum homines profutura discernere non nunquam & decencia, quorum mentes cognatas cælestibus arbitramur: animalia ratione carentia salutem suam

nam interdum alto tueri silentio solent, vt exemplum est per-
uam notum: Linqnentes orientem grues ob calorem; plagam-
ue petentes occiduam, cum montem penetrare cœperint Tau-
um, aquilis abundantem, timentes fortissimas volucres, rostra
ipillis occludunt, ne eis eliciat vel necessitas extrema clango-
em: iisdemque collibus agiliorē volatu transuisis prouiciunt
alculos, atque ita securis pergunt, &c. Nescio an huc conferre
usum Virgilij illud ex 10. Æneid.

— *quales sub nubibus atris*

Strimonia dant signa grues, atque aethera tranant

Cum somitu, fugiuntque notos clamore secundo.

Vide Plin. lib. 10. cap. 23. Plerumque Hieroglyph. lib. 17. & Pro-
erb. Grues lapidem deglutientes. Desino mox cum verba
enece huc ascripsero, quæ mihi quidem certè videntur non
liena à Pythagoreis, de quibus in commentatione nostra ha-
tenus. Magnam vitæ partem elabi nihil agentibus: maiorem
talè agentibus: totam aliud agentibus. Certè Arrianus dis-
ertationum Epicteti libro, scitè est interpretatus his penè
erbis: *πῆ παρὲς ἑλω*; vbi omisit adulationem? Quid repre-
endi? num vt ingenuus? num vt generosus? Si quid autem
iusmodi deprehenderit, seipsum increpat & obiurgat. Quid
ua interfuit ista loqui? An mentiri non licebat? Philosophi
nim asserunt, nihil prohibere quominus mendacium effera-
ur. Tu itaque si nihil cures aliud, nisi vt rectè de rebus iudi-
es, vbi manè serreixeris, ita tecum loquere: Quid mihi deest ad
ollendas animi perturbationes? quid ad tranquillitatem animi
btinendam?

Italica Samius secta, &c. } Pythagoram Italicorum Philoso- *Pythagoras.*
horum sectæ auctorem fuisse testatur Cic. 1. Tuscul. & D. Au-
ustin. in lib. De ciuit. 8. cap. 2. Venit autem in Italiam Tarqui-
tio Superbo regnante, tenuitque magnam illam Græciam cum
onore & disciplina, tum etiam auctoritate. Multiæque post
ecula sic viguit Pythagoreorum nomen, vt nulli docti alij vi-
erentur. Samius autem ab insula Samo denominatus est. Huius
iram pete ex Laërtio, Plutarch. Plin. lib. 2. Gellio lib. 1. & 4. De
uius doctrina Ouid Metam. 15.

Quò prætergressus? } Prouerb. Quò transgressus?

Quod didicisse gruum. } Ex volatu gruum prudentiam hanc
rebus agendis nobis proposuit, nimirum *ὡς ἀχύνιαξ τὸς λο-
ισμὸς ποιεῖν ἢ φρονεῖν, ἀ μὴτ' ἔργησι*: vt vereri addiscant hominès
ationis participes, si deteriores se præstiterint aibus in vitæ
ctionibus.

Quod

Quod didicisse gruum volitantum.] Quod de anseribus Marcellinus scribit, rostra sua lapillis occludere, Taurum montem aequilis abundantem, quas maximè timent, de gruibus alij malunt. Nostrum non est de hac lite pronunciare, vt qui anseres nunquam ad passionem duxerimus, neque gruum ordines ita curiosè inspexerimus.

mala flumina.] aduersi & impetuosi venti.

AD EMBLEMA XVIII.

Ianus biceps cur.

IANVM biforem seu bicipitem veteres quidam plastæ & pictores effinxerunt, vel quòd ferinum & siluestrem cultum suorum hominum in ciuilem mutarit: vel quòd pater Græcæ & Latinæ gentis crederetur: aut quia Solem, quem eundem cum Iano volebant esse, cælestis aulæ ianitorem putarent, quippè que eam oriens aperire, occidens verò claudere videretur. Sed tamen id tam celebre, variisque nominibus decantatum Iani bicipitium quamplurimi ad solertiam prudentiamque regis retulerunt: si quidem prudentis est præterita nosse, futuris verò multo antè prouidere. quod significauit Persius, inquitens:

Prudentis officium.

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinxit. Terent. in Adeiph.

Istuc est sapere, non quod ante pedes modò est,

Videre, sed etiam illa que futura sunt, Prospicere.

Typus optimi regis.

Et certè hic regis optimi typus est, qui cum cæteris præsit, debet etiam prudentia, aliisque virtutibus antecedere. Neque enim alia ratione puto Ægyptios oculum in scepro regio suis hieroglyphicis designasse, quàm vt in Principibus, summisque Regibus maximè, prudentiam, tanquam Reipub. vigilantem ac prospicientem oculum esse debere significarent. Hoc de figmento multi Poëtæ luserunt, quorum alij ad alia ingeniosè traxerunt. Ouid. 6. Fastor.

— *Vides Ianus que post sua terga geruntur.*

Macroby lo-cus.

Sed maximè in primo, vbi faciei duplicis rationes alias adfert. Macroby. 1. Saturn. Creditur, inquit, geminam faciem prætulisse, vt quæ ante, quæque post tergum essent, intueretur. Quod proculdubidò ad prudentiam regis, solertiamque referendum est, qui & præterita nosset, & futura prospiceret, sicut Antevorta & Postvorta, diuinitatis scilicet aptissimæ comites apud Romanos coluntur. Quò spectat adagium, *πρόσω & ὀπίσω*, A fronte & à tergo; quod est diligenter inspicere, & præterita cum præsentibus

sentibus & futuris conferre. Eundem fuisse Ianum cum Noëo *Ianus idem
quæ Noëus.* (qui post diluuium vitem vinumque adinuenit) auctor est Berofus, (nisi tamen nos fallit Berofii nomen) quanquam dissentiat Lilius Gregorius sub finem Syntag. 4. Sed bicipitij huius causam aliam, & eandem penè attulit Plutarch. in quæstion. Romanis: Nempè quòd genere Græcus ex Perihæbia fuerit, atque in Italiam profectus, sedibus apud barbaros positus, linguam vitæque rationem mutauerit. sic enim fama receptum est; vel quòd Italos, qui ferinis essent adhuc moribus, qui que iniuste uiuerent, ad aliud vitæ traduxerit & reuocarit institutum, ita ut agriculturam & ciuilem cultum eos docuerit. Sic verò ille: διὰ τί τὸν Ιάνον διπρόσωπον οἰοῦνται γυνῆσαι, καὶ γράφουσιν ἕτας καὶ πλάτυσσιν; πότερον ὅπ τῷ μὲν γένει ἔδην ἐκ πέραιβίας λῶ (ὡς ἰσορῆσι.) Διγῶας ἢ εἰς Ἰαλίαν καὶ σαωοικήσους τοῖς ἀνόθι βαρβάρους μετεβαλεῖ καὶ γλῶττω καὶ δῖαιταν, ἢ μᾶλλον ὅπ τὸς περὶ τῶ Ἰαλίῳ αὐτὸς ἀγρίοις καὶ ἀνόμοις χρωμένους ἔστην εἰς ἔτερον βίβημα, πείσας καὶ γωργεῖν καὶ πολιτεύεσθαι, μετέβαλεῖ ἔμετεκόσμησι;

Memineram aliàs iam bicipitium eò relatum à pictoribus & poetis eruditis, quòd prouidus, benèque cordatus princeps Græcam gentem cum Latina communione legum, connubiorum, morumque sociauerit: quod & memorant historiæ veterum. Nos ad virtutem principis egregiè petiti duplicem conferre malumus, τῷ εἰρηικῷ, καὶ τῷ στραπωπῆν, studium belli & pacis; ut ex vtraque quid sit Reipub. salutare videat, aut prouideat ciuïs, hoc est, sciat quæ in vsu sint, τὰ παρόντα εἰδέναι, καὶ τὰ μέλλοντα προγνώσκειν. Verbum εἰδέναι, Græcis, videre & tunc significat. Rectè Vegetius lib. 6. de re militari, nullum esse quem oporteat vel plura, vel meliora scire, quàm principem: cuius doctrina debeat prodesse omnibus subditis. Atqui prima illius ratio impendenda in constituendis legibus salutaribus, & moribus emendandis: altera in tutandis subditis ab omni hostium externo insultu: quod rectè facere non potest, nisi videat, certòque teneat quid temporum varietas postulet, ut & iudicis, sed principis officium est ut res, ita rerum tempora quærere, quod ait Ouidius. Prudentiæ ciuilis exempla duo ex multis obuia nobis occurrunt: alterum in Romanis ducibus, qui domitis plerisque gentibus, suoque iugo submissis, eas suis moribus viuere permiserunt; alterum imperatoribus Christianæ fidei assertoribus, qui prudenter cum hæreticis summo iure non semper egerunt, id vtrumque seorsim dispiciamus. Cùm à Scipionibus Pœni deuicti essent, eos suis viuere legibus concesserunt: eas enim non posse tolli funditus censebant, quàm cum sum-

ma eorum quos vicissent desperatione, adde quòd intelligerent in ijs non minus æquitatis esse, quàm in Romanis: quod & ipse testatur Polybius. Sic cùm Flaminius profligasset Macedonem tyrannum, reliquit Græcis instituta vetera, & siuit eos suis viuere legibus. Subacta Macedonia Paullus Æmilius, victor, leges patrias voluit intactas esse, aliasque addidit etiam nouas, plane necessarias, tanto studio, curaque ad eòd diligenti, vt ne ipse quidem vsus longo tempore experiundo eas arguerit, ait Lilius Deuicta per Cæsarem Iulium Gallia, idem accepit victoris beneficium, in cæteris agnoscimus facillè Romanis conuenisse, cùm ius barbaris redderent, ijsque maximè qui feritatem exsuerant, & studiosi honestatis ciuiliis viderentur. Habuerunt itaque in Gallijs semper amicam ac sociam ciuitatem Massiliensem, quæ tincta erat litteris humanioribus. Eo nomine semper habuerunt fœderatam Rhodum insulam, eiusque *ἀποτομία* probarunt, & naualem disciplinam imitari non erubuerunt. Nihil hic de Germanis, quibus suos mores, quos Corn. Tacitus eleganti libro persecutus est, intactos permiserunt Romani victores: in quibus obseruarent priscae simplicitatis imaginem. Hæc de prudentia veterum Romanorum in victos populos. Iam verò non minor sagacitas fuit Cæsarum quorundam veræ sanctæque pietatis Christianæ cultorum in ferendis aliquando sectariis, & iis qui alienas ab orthodoxa fide opiniones in orbe Christiano disseminarent. Quod quàm consulto, quàm ciuili modo, quàmque vtiliter ab eis factum sit, ex eo intelligere est, quòd Theodosius Imp. verè orthodoxus, non sit vsus stricto iure summæque potestate in hæreticos, Socrate teste, hist. Eccles. lib. 5. cap. 2. neque coëgit eos ad communionem orthodoxorum, sed singulis permisit pro suo cuiusque arbitratu communicare. Sozomenus item eccl. hist. lib. 7. cap. 1. narrat, Gratianum Imp. omnibus in exsilium propter religionem sub imperio suo deportatis reditum concessisse, legemque tulisse, vt quisque liberè, quam veller, religionem teneret, demptis tamen Manicheis, Photinianis, & Eunomianis, quorum peruicacia non ferenda putabatur in hominum cœtibus. Hæc quidem ex bonorum principum institutis. At mirum videri possit quòd Ioannes Papa 1. à Theoderico rege missus est ad Iustinum imperatorem, precaturus, vt edictum quod aduersus Arianos proposuerat, reuocaret, ijsque alioqui damnatis hæreticis liceret suo more viuere. Quod factum Ioannis ab Ecclesia probatur, laudatum doctoribus, non sanè quòd illi fauerent hæreticæ prauitati, quam stirpitus aëulsam percipiebant, sed quòd

quòd ad Ecclesiæ communem pacem conducere id arbitrentur. Paul. Diacon. & Platin. in Ioanne 1. Sulpitius Senerus in vita B. Martini, lib. 2. Non desineat B. Martinus in hactum increpare, accusatorem Priscilliani. ut ab accusatione desisteret, ac Maximum orare imperatorem, ut sanguine interitum abstergeret. Verùm de his satis: ad alia festinat oratio.

Imago Iani bifrontis, sed corona spicea in nummis etiam nunc conspicitur, tributa Pompeio ob curam annonæ, de qua Eriusius in Nominis: qua similitudine deceptus Theodor. Canterus eandem effigiem Iano tribuit lib. vlt. Variar. lecton. *sannas.*] irisiones ab occipio distorto, & labris contortis. Perf. 1. Satyr.

Occipiti caco, postica occurrite sannas.

AD EMBLEMA XIX.

HVIUS Emblematis character ductus videtur ex mimis aliquot vetustis, in quibus est Mineræ simulachrum cum ingenti umbone, sub qua est noctua. Sunt & alij quidam mimi, in quibus expressum est Palladis galeatum caput, à cuius altera parte noctua immittitur prostrato carthesio: iuxta quadriga, cum victoria, laurea circumducta cum baccis. Verborum parsimonia sapientes maximè decet, eorumque perspicacitas in rebus obscuris & difficilibus agnoscere versarique debet. Eo enim præcipuè differt ab imperito & stulto prudens, rerumque sciens, quòd pauciloquus, quòdque oculatus in iis sit, ad quæ alij conuiuent, vel oculorum mentis obscura caligine cæcutiant. Eius quidem rei symbolum est Noctua, olim Atheniensium in signe, ac Mineræ sacra, nimirum propter oculos cæcios: quòd indicat parcemia *γλαυξ' ἰαζωρ*: prisca enim Atheniensibus Noctuæ volatus, victoriæ signum censebatur. Iustin lib. 23. rei huiusce causam Hieroni duci ascribit, cui adolescenti prima bella ineunti, Aquilam in clypeo, Noctuam in hasta confedissee refert. Quòd ostentum, & in consilio cautum, & manu promptum, Regemque futurum significabat. Alij malunt referre ad nummum aureum & argentum, in quo insculpta erat Noctua. Vnde fluxit prouerb. Noctuas Athenas. Pierius 20. Hieroglyph. Gyrald. Syntagm. 11.

Sed quorsum hoc Emblemata, dixerit aliquis, aut quòdnam argumen-

Pauciloqui sapientes.

Cur noctua Mineræ sacra & Atheniensibus.

argumentum habet? Nimirum ciuitatem optimis moribus à legibus institutam sapientia, consilio maturo, recta prudenti firmari, spreta inani hominum loquacitate. Itidem de singulis magistratibus, quiq̃ue Remp. administrant, est statuendum quã ratione Demosthenes, alijq̃ue boni oratores auersos habebant demagogos, blandosq̃ue concionatores, qui vulgi cupiditatibus inserviebant: nec minùs eos insectabantur quam sophistas obstreperos optimi quique Philosophi. Certè epigraphè argumentum, quod habet instar oraculi, *Prudens magis quàm loquax*, possèm non incommodè illustrare Fabij Maximi exemplo (qui quo tempore Annibalem iuueniliter exultantem suapatientia fregit; multis conuiciis militari lasciuia impetitus, non ponebat rumores ante salutem) nisi occurreret laudatum Eteonici facinus. Is Lacedæmoniis præfectus, cùm accepisset suos milites in insula Chio annona laborantes tacitè coniurasse in insulares Chios: vtq̃ue sese discernent; arundinem manu pileõe circumtulisse: censuit ille non aperta vi (quod fieri commodè non poterat) agendum: sed quindecim delectis comitibus per urbem incedendo, qui primus ei obuiam veniebat arundinem habens, obtruncari iussit. Causam sciscitantibus nihil aliud respondebat, quàm id à se factum, quòd gestasset arundinem. Itaque cæteri coniurati arundines statim deposuerunt. Imò Eteonicus Chiis conuocatis ne vllum quidem de coniuratione verbū fecit, ne metum aut suspicionem inuiceret, sed pecunias imperauit; quas iussit militibus distribui, ne quid noui molirentur. Ii statim paruère. Sic paucorum pœna periclitantibus multis occursum est. Retulit Xenoph. 2. rerum Græcarum.

Athene unde nominata.

Cecropiis Athenis.] Athenas Cecropias à Cecrope Rege, & Athenienses Cecropidas appellari, iam in superiorib. attingimus Athenæ autem *ἀπὸ τῆς ἀθλωῆς* (ne iterum adhuc repetere cogamur) hoc est, Minerva, quæ nomen huic ciuitati imposuit D. August. 18. De ciuit. cap. 9. ex Varrone diuersum ab aliis sentit. Vide Platon. in Cratylo.

Minerua cur armata è Iouis cerebro profiliit.

Armifera Minerva.] Minerva ex cerebro Iouis armata profiliit. Mihi succurrit illud Anacreontis de rosa:

παιεμὸν κλέοντ' ἀθήνην

κρηρῆς ἐδείκνυς Ζῆς, id est, vt cùm è vertice Iouis exiliit armata scuto & hasta Minerva: & Ouid. 6. Fastor.

Creditur armifera signum caeleste Minerva. Idem 2. Amorum, eleg. 6. *Viuit & armifera cornix inuisa Minerva.* Martial. initio epigramm. *Accipe belligera cruda in thoraca Minerva.*

Memitit

eminit & in Olympiis Pindar. Ode 7. Armata autem fingit
(ait Phornutus) in ipso ortu, quod sapientia suis ipsius
æfidiis satis instructa sit ad maximas & difficillimas res
secundas. Deinde artuum omnium & belli Dea, quod & disci-
plinarum liberalium vsum, & bellorum administrationem
se sapientia mancam, & inanem esse intelligimus. Pindari
holiast.

Armata aut
Pallas.

Armifera merito. Epc. Noctuam dicatam fuisse Palladi, re-
ndiata cornice, copiose tradit Ouid. 2. Metamorph. Minerua
ichthonium Cecropis filibus cistella viminea inclusum, ter-
ndum tradiderat, & ne aperirent, interdixerat. Quod cum lie-
cessent, Coronis factum Mineruæ indicavit, unde ab eius-
m comitatu repulsa est, & in cornicem mutata. Sic enim con-
eritur: — *mibi gratia talis*

Noctua aut
Palladi fuit,
trecilla cornice.

Redditur, ut dicar tutela pulsa Mineruæ,

Et ponar post noctis auem mea pœna volucres

Admonuisse potest, ne voce pericula quarant.

ius postrema verba mythologiam habent. Garruli enim,
nque nictio linguæ vitio laborant, haud vnquam possunt
m sapientibus & cordatis viris habere commercium: quin
i apud eos aliquid effutierint, tandem odiosa infamiae labe
peiguntur, & a conuictu laudato virorum honestorum, & vir-
te insignium abesse coguntur. De noctuæ prudentia Dion
hrysolomus doctè ac lepidè oratione Olympica, quæ est 12.
oc etiam addere non graua bor, quod Alciatus scribat, Minere
noctuam meritò consecratam, nempe ab Eustathio inge-
osè ad 1. Iliad. rationem redditam: γλαύκα sacram esse τῆ
ρηπκῆ ἀλώω, διὰ τὴν πρὸς τὸ ἀθρεῖν τῆ γλαύουσαι ταυτότατα:
ia nimirum ἀθρεῖν & γλαύουσαι idem significant.

Garrula quo cornix. Memini legere me apud Plutarch. De
lio & inuidia, inter cornices & vlulas perpetuum esse disti-
um, quatum vel occisarum sanguinem permisceri quidam
gant: vt etiam si quis confundat, vtrumque seorsum, diffluere
irrent. Ælian. lib. 3. cap. 9. de animalib. perspicuè idem tradit.

Cornicum &
vlularum disti-
fiduis.

εἰ ἢ ἡ γλαυξ ἐστὶν αὐτῆ (supple χρῶμα) πολέμιον, καὶ νύκτωρ ἐπι-
ολιέει τῆς αἰσῆς τῆς χρῶμας, ἥδε μὲν ἡμέρας ἐκείνη ταῦτο δὲ
το εἶδη ἐχθρὸν τῶ ὄψιν τῶ γλαυκῶ τῶ κῶπι καὶ τῶ ἀδενῶ. Reiecta,
quam, est Cornix à Pallade, sicuti à Græcis accepimus, quod
editationum sit infesta peruigilio: & mentis agitationem in-
pellel sua garrulitate, cuius ipsa signum gerit. Sic enim Græci
ἀζεν dicunt de garrulis, vt cornicari Perlius in Satyris Sed de
perio cornicem in Palladis manu apud Peloponnesios Hita-

tum hieroglyphicum, longè secus quàm Athenis, vbi cornicæ ad arcem Palladis non aduolabant: cuius rei causam non à fœbulis, sed ab ipsa natura repetit Lucretius.

AD EMBLEMA XX.

*Vitanda nimia
celeritas &
nimia tarditas.*

IN rebus arduis, & quibus neglectis aliquid periculi esse potest, cauendum à nimia celeritate, atque etiam mora: te videndum maximè, vt maturè non modò suscipiamus, sed & confectemur quod nobis propositum est, ne hac vel illac aberrando parte nos quodammodo pœniteat. Plutarch. oratione ad Apollonium: οὐθὺν ἢ, τὸ μὲν ἐν ἄγαν, ἐπεὶ ἢ ἕως οὗ πρὸς ἄσπετος Sapiētes istud quidem, Ne quid nimis, præter modum celebrarunt. Laudatur & illud Phocylidis:

πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβολῆσιν δ' ἀλειναῖ.

eo enim vel maximè nomine Aristidem vrbe pepulerunt Athenienses, quòd nimisiustus esse videretur. Eodem penè modo Ephesij Hermodorum. At vt modum aliquem exemplis etiam imponamus, hoc vnum addamus ex Liuiò: In bello Punice secundo, Terentio Varroni, homini iuueniliter exultanti & temerario datus est collega Paulus Æmilius, maturus ætate & consilio, vt sua prudentia feruorem alterius temperaret. Sic Fabium Max. creatum aliquando belli ducem memini, eum quidem cunctatorem & maturum, vt Marcelli celeritatem reprimeret. Id si placet ad nimiam quorundam studiosorum industriam referre, sic statuo. Præceptum hîc est rebus in omnibus agendis validissimum, quo aurea mediocritatis regula commendatur. Sicuti nihil magis expedit quàm agrum optimè colere: ita sæpe putatur inutilissimum nimio se labore conficere. Plantæ aqua mediocri aluntur; immodica suffocantur, ficuatur ingenium laboribus ac studiis moderatis; contra obruitur, si immoderatè exerceas. Nam vt plerunque luscinius euenit ob nimium canendi studium, quo mirificè delectantur, vt in eo exspirent, nempe quas, vt ait Plinius, spiritus deficiat citius, quàm cantus: Ita nonnulli, studiis intenti plus quàm par sit, in ipso conatu interdum emoriuntur. Cæterum nulla opera, quanquam ab illustri artifice profecta, commendatur, quæ immoderata sit, vt Apelles Protogenis tabulas admirabatur quidem, vt immensæ laboris: in hoc tamen non laudabat, quòd manum ponere de tabula vix vnquam posset. significabat ei nocere

iocere nimiam diligentiam; quam etiam in compositione isorata repræhendit Fabius: ad eò modus in rebus; & certi dentique fines spectandi sunt in omni capiendo consilio, labore sustinendo, aggrediendo, perficiendoque negotio, ut quod ait Flaccus,

Insani sapiens nomen ferax, æquus iniqui,

Ultra quam satis est, virtutem si petat ipsam.

Quibusdam certe in negotiis celeritate opus est: mora obest. hoc enim citat ex nescio quo Plutarch. *πρῆμιν ἀγόνων πρῶτον πρὸς ἀρισταὶ ἐς ἀπὸν ἔβαλε σκότον*: Certaminibus iam propolis, tunc tatio virtutem profundas in tenebras ducit. Itaque M. C. Curtius Dentatus Consul, cum delectum subitum coactus esset educere, nemoque in minorum respondisset, coniecit sine sortem tribus omnibus, Pollia, quæ proxima exierat, primum nomen extractum vna citari iussit. eo non respondente, bona hastæ subiecit. Quod cum illi nunciatum esset, accurrit ad tribunalia Consulium, collegiumque tribunorum appellavit. At Consul fuit Dentatus appellationem non recepit, bona eius & ipsam vendidit, non tam festinatione pœnitentiæ, quam præveniendi periculi causa, quando res, tumultusque belli moram dilationemque non reciperet, dum interim cognosceretur de excusatione aut immunitate. Retulit Val. Max. lib. 6. Aliis in rebus probatur tardum consilium, ut multo præstantius: contra nimium præceptum damnatur, ut quod adiunctam pœnitentiam habeat. Sic Lucian. epigramm.

ἡ βραδύτης ὀβελή μὲν ἀμείνων. ἡ δὲ περὶ αἰὲν ἐφελκόμενη τὴν μετανοίαν ἔχει.

Sed de his iam satis. Virtus ea roaturitas appellatur, illa quidem media inter celeritatem nimiam & tarditatem. Nigidius apud Gellium libro 10. cap. 11. Maturè, inquit, est quod neque citius est, neque serius, sed medium quiddam & temperatum est. Bene atque propriè Nigidius. Nam & in frugibus & in pomis matura dicuntur, quæ neque cruda & immitia, neque caduca & nimium cocta, sed tempore suo temperatè adulta. Interpretationem hanc Nigidianam duobus verbis eleganter expressit Augustus Cæsar: nam & dicere in sermonibus, & scribere in epistolis solitum ferunt *αὐτὸ δὲ βραδύτης*. per quod mone-

Maturitas

Augusti dictum.

Telum quid.

peratè abeuntes. Veretur enim, ne in ipso discessu classi nocent, dum raptu nimio tanquam per fugam redeunt. Cæterum id duabus notis Hieroglyphicis ob oculos ponitur. Telum enim velocitatis agilitatisque indicium est, vt explicat lib. Hieroglyph. 42. Pierius. Remora autem impedimentum & tarditatem designat: idem libro 30. Alij rem planè eandem significantes, Delphinum Remoræ adiunxerunt, vt Paul. 3. Ponnf. Max. Alij anchoram Delphino copularunt, vt Aldus Manutius nobilis typographus. Erasmus Prouerb. Festina lentè, id pluribus explanauit: in quod vberimum copiosæ orationis quasi fluuium congeffit.

Maturare.

De verbo Maturandi, quædam adduximus, quantum quidem ad nostras notas videbantur conducere. Obiter istud ex dialogo de Oratoribus qui tribuitur Tacito: Maturare huius libri editionem festino, vt dimissa priore cura, nouæ cogitationi toto incumbam pectore. quo ex loco constat, verbum Maturare, non semper ita strictè sumi, vt à Gellio, Macrobio, & alijs. Sed de verbo satis, nunc exempla à nobis prætermittam, resumamus. Tacitus in 2. historiar. vbi de Muciano agit, quem penè imperij socium habuit Vespasianus, maturitatem perbellè describit, & quidem paucis: Mucianus cum expedita manu, non lento itinere, ne contari videretur, neque tamen properans, gliscere famam ipso spatio sinebat, gnarus modicas vires sibi, & maiora credi de absentibus. Idem historicus lib. 4. eiusdem operis in duobus principibus confert cum maturitate, vel tardatione potiùs, celeritatem nimiam & præcipitem, ad hunc modum: Domitianus Mucianusque accingebantur dispari animo: ille spe ac iuuenta properans: hic moras nectens, queis flagrantem retineret, ne ferocia ætatis, & prauis impulsoribus si exercitum inuasisset, paci belloque malè consulere.

*Maturitas
Muciani.**Cunctatio.*

Cunctationis pulcher est apud Ammianum locus initio 16. vbi de Constantio: Hinc & deinde nec itinera nec flumina transire posse sine insidijs putans, erat prouidus & cunctator, quod præcipuum bonum in magnis ductoribus, opem ferre solet exercitibus & salutem. Sic idem lib. 29. de Theodosio solerti duce sub Valente Imp. diutiùs agens, vt antiquus ille cunctator pro negotio consultabat, commentis potiùs & prudentia quàm periculosis congressibus, hostem pugnacem & impenetrabilem iactu telorum, si fors copiam dedisset, oppressurus. Non mihi tempero quin exemplum nobile adiungam ex eodem historico, de duobus qui sub Gratiano Cæsare ducibus meruerunt; quos lubens ego confero cum Fabio Maximo & Minutio.

Minutio. Sic itaque Ann. 31. lib. Nannieno negotium dedit virtutis sobriæ duci. Et Mallobandem iunxit pari potestate collegam domesticorum comitem, regémque Francorum, virum bellicosum & fortem. Nannieno igitur secum reputante fortunæ casus versatiles, ideóque cunctandum esse censente; Mallobandes autem pugnandi cupiditate raptatus, vt consueverat ire in hostem, differendi impatiens, angebatur.

echeneide.] Remora, vel echeneis, à sistendis nauibus sic appellata, *παραγοι εὐί εχέει τὰς ναῦς*: de qua in sequentibus oportuniùs.

telum.] Telum seu sagittam pro signo velocitatis poni, non est recens. Itaque Armenij sagittam Tigrim vocant, per quandam verbi translationem. Nam velocissimum animal tigris, & fluuius rapidissimus nominis eiusdem, qui ex Armenia defluit in Mesopotamiam.

Telum pro signo velocitatis.

volitant spicula missa manu.] Ouid. ferè sic I. de Ponto, eleg. 4.

— *Sarmatica spicula missa manu.*

Nescio an huc etiam rectè contulero quod de Cymodocæa nympa Virgilius in decimo:

— *fugit illa per undas,*

Ocyor & iaculo, & ventos æquante sagitta.

AD EMBLEMA XXI.

ALLEGORICA prosopopœia in quemuis deprehensum, & fugacem, qui ob scelera notatus semel atque iterum è nra-
 nibus iudicum sublatus, & pro temporis occasione subterfugiis vsus, non tamen possit effugere & expedire sese, si tandem correptus arctiori nodo illigetur. Id facillè & commodè potest illustrari nobilibus historiis, de Perse, Pseudophilippo, Iugurtha, qui Romanorum infestissimi hostes dolis, fraudibus, subterfugiis vsi, vt vix capi posse viderentur, tandem tamen succubuerunt: sed libri sunt in omnium manibus. E multis quæ occurrunt, vnum sublegere placet ex Iustino: Hanno Carthaginensis adeò diues erat, vt cæteros ciues opibus anteiret. is de occupando regno cogitauit, sed interfecto primùm senatu: quod machinatus simulatis filiaë nuptiis, plebi in porticibus publicis, Senatui suas in domo epulas parari mandauit, vt poculis veneno infectis senatores tectius encaret, & ita Remp. inuaderet. Quo tamen consilio nefario per ministros detecto, magistratibus placuit scelus declinari; non vindicari; periculum enim erat ne

Fugax tandem deprehensus.

plus negotii exhiberet res cognita, quam cogitata. Itaque de-
 creto cōhibuerunt, ut modus nuptiarum sumptibus statueret-
 tur. Quo consilio praeueniens Hanno, seruitia concitat, rursusque
 transfugata caedibus die, cum iterum se proditum vidisset, muni-
 ita castrum cum viginti seruatorum millibus occupauit: sed
 comprehensus est ad extremum, dum sibi conatur Afros &
 Mauritanos conciliare. Virgis caesus, effollis oculis, & mani-
 bus cruciōneque fractis, neatus est: corpus verberibus lacerum
 cruci affiguit. Filij quoque cognatiue, quanquam innoxij, vi-
 timo supposito affecti. Sed ne sum longior, id & opportunè tor-
 queri poterit in eos qui fallaces sunt fidei, quiue crebro furtim
 se subducunt ab his, apud quos verum dicere necesse habeant:
 ut plerisque (heu nimium multos) nostra hac tempestate vidi-
 mus, qui aliud in ore promptum habent, aliud in pectore clau-
 sum tenent; quod de Cathina Sallustius ait; sicque imponere
 aliis affigere, ut non vereantur perfecta fronte pertinacius ob-
 sistere his quos sibi iuste interdum aduersari norunt. Quod &
 accommodari potest in pertinaces quosdam & refractarios, qui
 dum in oraculis demum in nostram sententiam pertrahuntur,
 cum eos nihil morentur humana. Ducta est similitudo à natura
 anguillæ; quæ quia sit lubrica, facile contineri nequit, nisi folio
 fici scabro & aspero. Lege prouerb. Cauda tenes anguillam: &
 Anguilla in strigmento, in Erasmijs & Iunij adagijs.

*Anguilla
lubrica.*

Ficulno anguillam, &c.] Allusio ad Prouerb. Folio ficulno
 anguillam. cui potest videri aliud finitimum quod refertur ab
 alijs, Inter. Osci caneros adhætere: pro arctè iretini, ut nulla
 pateat effugij ratio.

AD EMBLEMA XXII.

T R E V S Emblematis huius mihi ductus videtur ex Atticis
 Pausaniæ lib. I. ubi narrat simulachrum Mineræ fuisse
 olim Athenis salari veste, cuius pectus obtegeret Medusæ caput
 eburneum, cum Victoria cubitorum quatuor, & hasta in ma-
 nu. ad pedes fuisse clypeum appositum: iuxtaque hastam ob-
 uoluitum draconem. Phidias clarissimi nominis statuarius, Pal-
 ladis simulachro Draconem apposuit, quem pedibus Dea com-
 primeret: quo significabat virgines & puellas (fuit enim Pallas
 virginittatis numen) peruigili cura continendas esse, ut ea ratio-
 ne sit

*Cur Pallada
simulachrum
Draconem
premeret.*

ne sit

e sit optimè muliebri pudicitiae consultum. Nunquam est nimis committendum, ut otio sese dedant, aut plus quam satis sit, vagentur: quandoquidem eo sexu nihil fragilius sit aut imbecillius. Certè cum sit adeò difficilis puellarum custodia, statim ut sunt, aut esse incipiunt maturæ nuptui, seu ut iuris auctores loquuntur, viripotentes, sunt elocandæ, & ijs quærenda conditio. Id & præcepit sapiens Hebræus: Si tibi filia sint, ite, erudi illas, & trade viris cordatis. Quanquam enim virgo matura viro nihil dicat, atque quod Naso ait, *Pulchra ierocundo suffundat ora rubore*, tamen intra se multa loquitur, vel teste Comico veteri Menandro, qui hunc affectum elegantia penicillo adumbravit:

Ἡ γὰρ τῆς ἐπιγαμῶς καὶ ὄλας μὴ εἰν λέγει,

ὅτι τὸ σιωπᾶν, πολλὰ περ' αὐτῆς λαλεῖ. 1.

Quanquam sileat passim puella nubilis,

Silendo multa solita est intra se queri.

Quare circumspectè iura permittunt ei quæ annum quintum & vicessimum exceßerit, ut possit non expectata parentum auctoritate, virum ducere. Ad hanc rem Valerius Maximus libro sexto refert exemplum longè præclarum de Publio quodam Mævio, qui se pudicitiae acerrimum vindicem præstitit. Nam in libertum suum, quanquam admodum gratum sibi, animaduertit, quod filia suæ iam nubili osculum dedisset; cum præsertim non libidine, sed errore lapsus videri posset. Et quidem pœnæ grauitate, teneris adhuc puellæ sensibus castitatis disciplinam ingenerari magni æstimauit: eiq; tam tristi exemplo præcepit, ut nō modò virginitatem illæsam, sed etiam oscula ad virum sincera perferret. Sanè Draco à visu, quem acutissimum habebat, nomen apud Græcos habuit, id est

Draco unde nomen habes.

περὶ τῆς δέρεως: nam δέρεωσι est, acutissimè video: ut & ὄφις, serpens, ab ὄπτω: ideoq; Palladi sacer est, quia vocabulum id περὶ τῆς πάντων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἑλέσθην, καὶ περὶ πάντων νοεῖν, factum plerique tradunt, prudentiamq; hinc interpretantur, quæ omnia perspiciat, & ante omnes intelligat. Porro quod hic scribat veram esse Mineræ virginis effigiem, nec tamèn explicet per partes, sed Draconem tantum adiungat, vigilantia veluti ministrum, non videtur alienum, si Deæ panopliam subiecero. Puella igitur armata virum sapientem aduersus omnes animi perturbationes se armantem, & vitis animo forti resistantem significat: vel quod virtutem suis ipsius præsiidiis instructam satis esse intelligimus, ut iam dictum est. Galeam habet cristatam in

Cur armata Pallas.

Galea.

vel maximè sapientis cerebrum, arx & propugnaculum animi
 potissimum valeat: hastam verò longam, quòd oratione percu-
 tiat eomnis: Scutum crystallinum vini sapientis magnam solet
 tiam repræsentat, qua seipsum haud aliter intus diiudicat
 quàm si in speculo crystallino ea quæ externa sunt, contem-
 pletur. Sed illud Gorgoneo capite terribile appàret, quod for-
 midinis & terroris imaginem esse volunt: quam alij pector
 Palladis appingunt, quia sapiens in pectore terrorem habet
 quo aduersarios afficiat. Inde enim Tritogemiam dictam esse
 vult Phornius, quòd malis terrorem & metum in generet. Pal-
 lium triplici colore tinctum, quòd sapientia sit multiplex, seu
 quòd cæta & operta sit, neque cui libet seipsam conspiciendam
 præbeat, Candidus in eo color simplicitatem respicit: aureus in-
 teritans, vim sapientie fulgurantem, purpureus fulgorem pe-
 netrantes. *γλαυκῶπις* id est est, *καὶ φοβερά, καὶ χαρῶπι, καὶ δεινῶς*
ἀνδρική, quòd ut illustis est & constricta, ut quidam volunt, sic
 & formidabilis. Non enim tam cæcos habet oculos, ut acutè
 non videat: *ὄρεα δὲ ὄφθαλμοῦ* videlicet & *ὄφθαλμοῦ* est *ὄρεα* dicta,
 tempturæque habuit à Demede positum, nomine *ὄρεα* dicta,
ἀφηνῶς. Cæteum alij, & Homerus maximè, tradunt eam glaucis
 esse oculis & cæcis: qua ratione huic consecrentur Dracones, &
 Vulture, nimirum ob similitudinem oculorum: acutissimo enim
 visu est Draco, & quamdam excubandi vigilandi que vim habet,
 nec venatione capi posse videtur. Draconi autem similem esse
 virtutem indagatricem aiunt, quæ diligentissimè omnia per-
 scrutetur, rimetur que studio indefesso: ideoque ab acuto visu
 illi nomen factum, ut iam diximus. Sed placet huc, non præter-
 rem tamen, attexere quod perspicuè docuit Ponticus Heracli-
 des in allegoriis Homericis: *ἢ ὃ σὺν φρονήσῃ μετάνοια, διακρίως*
ἐν τοῖς ποιήμασιν ἀθηναῖα νομίζεται, χερδὸν γὰρ ἔχει, ἐκ ἀλλεπνός, ἢ
συνέσεως ἐπὶ πόντος ἐστίν, ἀθηναῖα πύσσει, ἐπὶ πάντα τοῖς λεπτοτάτοις
ἔμασι τῶν λογισμῶν διαφρῆσαι. διὸ δὲ ἐπαρθένοι αὐτῷ ἐτήρησαι
ἄφροσιν γὰρ ἀπὸ τῆς φρονήσας, ἐδεμῖα κελιδι μιαιθῆναι δυνάμειον, ἐκ
πε τῆς τῆς διὸς κεφαλῆς γινῆσθαι δοκεῖ. τῶν μὲν γὰρ ἀπφρονάμεγα τῆ
χῶρον ἰδίας λογισμῶν εἶναι μητέρας: Quæ coniuncta est cum pruden-
 tia pœnitudo, iure apud Poetas Athena, id est Minerua,
 nuncupatur. Etenim eius nomen non aliundè ducitur, quàm
 ab intellectu, ut Athena tanquam ἀθηναῖα vocetur, hoc est con-
 templatrix, & nihil non inspiciens acutissimis mentis oculis.
 Itaque virginem eam manere dicunt: quia prudentiæ vis non
 perit, neque vlla fœdari macula potest. Adhæc putatur è Iouis
 ὄρεα capite: quem locum præcipuè rationum esse matrem

ostendit.

Scutum.

Caput Gorgo-
nis in Hypo.

Pallium.

Dracones &
Vulture Palladi
consecrantur.

tendimus. Sed hæcenus satis. Lege Phornutum lib. De nat. eorum, Fulgent. Mythol. 2. Gyrald. 11. Syntag. & Pierium aler. 14. Hierogl.

innuptæ Palladis.] Hinc *παρθένος* dicta. eo enim nomine *Pallas virgo*. Ita est in Acropoli Atheniensis: vnde & templum Parthenon. is autem virginitas puri & incorrupti est symbolum, vt Phornutus ait.

Cur Dina comes hoc animal?] Huius quidem rei meminit obiter Plutarchus, commentario De Iside & Osiride.

Lucus, sacraq; templa colit.] nimirum vt custodiæ symbolum: idem enim ratione hortis Hesperidum seruandis præfectus est *Virginum custodia*. traco peruigil.

Innuptas opus est. εἶς.] Phocylidis eadem est sententia:

*παρθενικὰ δὲ φύλασσε πολυκλείτους θαλάμους,
μηδ' ἐμιν ἄχρη γάμων πρὸ δόμων ὀφθῦναι εἴσσης.
πάλλει δὲ δούλησιν ἔφυ παίδων ἰκέεσσι.* id est,

*Clausula tibi virgo thalamus seruetur honestis,
Nec finito hanc ad connubium foris vsque videri.*

Forma puellarum seruata parentibus ægrè est.

quò spectat etymon nominis *παρθένος*, quod Grammatici de- *Unde παρθένος dicatur.* cētunt à *παρθένω* τῆ μητρὶ, quòd virgo apud matrem manere ebeat. quem morem veterum Hesiodus attigit 2. ἔργων:

ἦτε δόμων ἐνδοθὶ φιλήσῃ παρὰ μητέρι μέμνει.

ed & Homærus in persona Penelopes, vult pudicam mulierem vix solam in medium procedere, sed ancillis comitibus stititam. sic enim ille:

ἐκ οἴῃ, ἅμα τῆσθε καὶ ἀμφίπολοι δὲ ἔποντο. id est,

Haud sola, sed illam due famula comitabantur.

al. Maximus exemplum seueritatis memorat in Q. Antio, qui vxorem repudiavit, quòd illam in publico cum quam libertina vulgari secretò loquentem vidisset. Is enim maluit occurrere initis culpæ, quàm perfectum scelus vindicare. dem fecit Sempronius Sophus, non alia de causa, quàm quòd xor, ignorante se, ludos spectasset.

Opus est cura asseruare puellas] Non est arx, neque possessio illa quæ tam difficulter asseruetur quàm femina, ait Alexis Comius.

*ἐκ ἐστὶν ἕτε τῶν οὐτε χροήματα,
οὐτ' ἄλλο δὲ σφύλακτοι εἶδεν ὡς γυνή.*

Tibullus eleganter huius custodiæ difficultatem expressit.

*Hec fecere malas, hinc clauem Ianua sensit,
Et caput custos luminis esse canis.*

*Sed pretium si grande feras, custodia victa est,
Nec prohibent claves, & canis ipse tacet.*

Quod mihi reuocat in memoriam Apollodori lepidos senarios, quibus ait occludi fores repagulis, sed nequaquam factu ianuam ad eò clausam & munitam reddidisse, quin ad eam pateat aditus feli & adultero. Eius hæc verba:

*καὶ κλεισθ' ἢ θύρα μοχλοῖς. ἀλλ' ἐδ' εἶς
τίκταν ὄχρῶν ἕως ἐποίησεν θύραν.
ὅτ' ἦς γαλή τῆ μοχλός οὐκ εἰσέρχεται.
[Lacrimos undique tendit amor.] γρόμη.*

AD EMBLEMA XXIII.

Qui Dii veteribus habitis

Dii multi in eodem aru positi.

De diu σωναοῖς in eodem templo cultis.

PRO Diis fuisse veteribus habitos, qui sibi beneficiis humanum genus deuinxissent, notius est ex M. Tullij libri De Nat. Deor. Lactantio & Euseb. quàm vt confirmare sit necesse. Tantum obiter admonebo, quosdam Deos iisdem olim templis & aris fuisse cultos, vt Cererem & Neptunum, quòd absque sale tibi penè omnes insipidi sint, refert Plutarch Sympof. 4. Vt Herculem & Mûsas, quia Euandrum, literas docuit Hercules, idem testis est in quæstion. Rom. Sic denique Mercurium iuxta Venerem statuère, vt ostenderent matrimonij voluptatem maximè orationis indigere: itemque Suadam & Grantias, vt innuerent coniuges inuicem quæ vellent, persuadendo impetrare debere. Certè reperio apud auctores quosdam Græcos, nomine peculiari Deos nuncupatos esse *σωναῖς*, quibus delubrum commune fuit, ij etiam *διεὶ ὁμοχελῶν*, vt apud Thucydidem. Vt & metaphoricòs Synesio epist. 1. *σωναῖς ἢ πεινηκὴ τῆ φιλοσοφία* Romæ etiam in inscriptione priuatæ cuiusdam domus, teste Fabricio, *δὴ ἰδίῳ μεγάλῳ σωραπίδῳ, ἔ τῶς σωναοῖς θεοῖς*. His quæ dixi de diis *σωναοῖς*, velim adiungi argutam sanè & eruditam non minùs Ciceronis orationem ex 12. ad Attic. de Cæsare vicino: Scripseram ad te, quia cognoueram ex tuis literis, cum *σωναῖον* Quirino malo quàm Saluti. Tulliana hæc verba tenco, quibusuis non facili intellectu: sententiam itaque ænigmaticam interpretor. Optat itaque Cæsarem Iulium (qui extructo Pompeio Reipub. veterem faciem immutârat) Quirini *σωναῖον*, non tam vt eodem templo iisdemque aris colatur Cæsar, atque Quirinus, quàm vt similiter peccat, de-

que

medio tollatur Cæsar, quemadmodum olim Romulus ad
 cæ paludem, aduocata concione. Virgil. deos communes
 ellat eodem sensu in 11. Æneid.

in mediis que focos, & diis communibus aras.

templa quædam attuli in superioribus, quibus adiungo quod
 mihi occurrit, apud Ægyptenses Amorem atque Fortu-
 nam eodem in delubro coli solitos; nempe ad eorum signifi-
 cantiam mutabilitatem. Scribit Hesiodus in Helicone idem
 esse templum Musarum & Cupidinis, quod ijs scilicet amor
 interpretetur. Et Phornutus ait Mercurium ducem Gratiarum,
 cuique ijs adiungi, quod ratione qua gratificari oportet, non
 mercede & imprimis merentibus & dignis. Nam qui est indignus
 retributionem pigrior est & negligens. Locum Synesij lon-
 gipulcrum ex epist. 1. alibi etiam a me obseruatum, video ad
 idem facere, quo similitudine venusta Poeticam æquat Philoso-
 phiæ. Huius hæc verba: *παιδας ἐγὼ λόγους ἐγνηθησάμην τις μὲν
 τῆς σεμνοτάτης φιλοσοφίας, ἔτις συνίνασ τὰ τῆ ποιητικῆς*: Ait
 Poeticam esse *σύννοον* Philosophiæ, hoc est, contubernalem,
 eiusdem quasi templi consortem. Quod dictum ad sum-
 mam Poeticæ laudem, quæ iisdem honoribus ac Philosophia
 honoranda videatur. Plinius autem lib. 23. ait, Vino ali vires,
 sanguinem coloremque hominum, & mentem augeri cum no-
 lioribus partibus. Gellius lib. 15. cap. 2. ex Platonis sententia,
 ingenij fomitem esse refert, virtutisque incitamentum,
 mens & corpus hominis eo flagret. Quod quidem malè à
 Platonis uigatore quodam citatum sic emendat Gellius: Sed enim, in-
 uenit in primo & secundo De legibus, non ut ille nebulo opinat-
 ur, ebrietatem istam turpissimam, quæ labefacere & minue-
 re hominum mentes solet, laudauit: sed hanc largiorem paulò,
 ac undioremque vini inuitationem, quæ fieret sub quibusdam
 quasi arbitris, & magistris conuiuiorum sobriis, non improba-
 uit. Nam & modicis honestisque inter bibendum remissioni-
 bus refici integritaque animos ad instauranda sobrietatis offi-
 cia existimauit: reddiditque eos sensim lætiores atque ad inten-
 tiones rursus capiendas fieri habiliores. hæc Gellius. Hinc illud
 vulgò tritum emanasse suspicor, Vinum acuit ingenium. Com-
 modè itaque ἀγαλλμα proponit Bacchi, & Palladis, eodem al-
 tiori erectis, ut nimirum significetur prudentiæ incrementum
 esse aliquod, si Bacchi, id est, vini generosi, sed moderati, usus
 accesserit. Etenim vinum promptissimum habetur liberè lo-
 quendi tanquam calcar: itaque & vino facundiam & inuen-
 tionem tribuit Plutarchus. Adhæc

Vini vis.

*Plato quatenus
 vinum laudet.*

*Cur Bacchus
 & Pallas e-
 dem arâ loca-
 rentur.*

*Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
Profluit discenda.*

Et Æschylus, poeta clarissimus, non nisi inter pocula tragœdæ scripsisse fertur. Quid plura? Narratur & prisca Catonis Sa-
mero caluisse virtus. Præterire non possum quod scribit At-
næus Dipnosoph. 10. cap. 13. ex Polybio, vinum mulieribus
olim interdictum: causam verò adiicit; *ὡς λαθεῖν ἐστὶν κἀδύνα-
τὴν γυναικὸς πῆσαι εἶναι*, fieri non posse, ut quæ mulier vinu-
biberit, lateat. Ea causa maximè puto ab eodem Gellio scriptu-
lib. 13. cap. 11. Conuiuiarum numerum à Gratiis ad Musas de-
finere. Sic veteres Bacchum Musis adiunxerunt, quia vino ne-
minimùm vires ingenij excitentur: quam ob causam lauda-
sunt hominum veterum symposia: eoque nomine Homerus
puto suos Hæroas, ipsumque Vlyssæm inter pocula de rebus lo-
gè seriis facere differentem. quod Virgil. egregiè imitatus et
Scio quid Plutarchus sentiat, quo loco disputat, An sit in-
pocula de rebus grauibus differendum: sed locum indicare mi-
hi satis est ad alia properanti. Videtur porrò Alciati carmen
confictum ex agalmate illo *δίουσης καὶ ἀθανάτης* lib. 4. Epigram-
Græcorum, quod tale est:

*εἰπέ τί σοι, ζυθὸν καὶ παλλάδι; τῆ γδ ἄκοντες
καὶ πόλεμοι. παρὰ σὲ δ' εὐαδὸν εἰλαπίναμ.
μὴ περὶ πῶς, ὡς ζῆνε, γένων πέρι. τί μιν μεταλλά,
ἴσθαι δ' ὅσοις ἴκελ' ὀδύμην τῆ γδ πείλω.
καὶ γδ ἐμοὶ πόλεμον φίλιον κλέει. οἶδ' εὖ ἄπασ μαι.
ἢ ἄν' ὀδμήθεις ἰνδῶς ἀπ' ὠκεανὸς.
Ἐμερόπων ἦ φύν' ἐγγήρα μιν' ἢ μῆρ, εἰλαίη,
αὐτὰρ ἐγὼ γλυκεροῖς βότρυσι ἠμείλιδ'.
Ἐμὴν ἔδ' ἐπ' ἐμοὶ μῆτηρ ὠδύνας ὑπέτλη,
λύσει δ' ἐγὼ μῆτρίν πάτριον' ἦ ἦ, κάρη.*

Quem dialogismum sic Latio donatum reperi:

Dicito, quid commune tibi est cum Pallade? namque

Spicula sunt illi, sed tibi vina sacra.

Talia ne temerè Dikos spectantia quæras,

Aduena, dicturi quin cape verba prius.

Bella mihi cura, tum belli gloria, est istud

India testatur robore victa meo.

Prodest illa viris succo frondentis olivæ,

Pocula sed nostro munere lata bibis.

Per me nec genitrix ullos est passa dolores:

Femur ego solui, sed caput illa patris.

Nos eundem hunc dialogismum duplici interpretatione expres-
simus,

nus, quam hîc, Lector optime, repræsentamus, ut etiam alio-
 in Epigrammatum Græcorum, quorum non pauca sibi sum-
 Alciatus ad sua cudenda Emblemata; non ut putes nos cum
 sic nobili Alciato certamen suscepisse, sed ut intelligas libe-
 esse studia, & non parvæ laudi fore vel in minimis æmulari
 liores. Hoc genus versionis multos annos recondidi, ea men-
 ne vnquam foras euolare: sed ex amicis nostris plerique vim
 hi iniecerunt, & putauerunt esse satius edere quàm perdere,
 excitandam saltem, quod aiunt, studiosorum industriam.
 igitur animum non carmina iactò, quæ fieri multo me-
 ra possunt. Sed quocunque res abeat, id contentionis genus
 tibi probatur, aut non prorsus improbatur, nullum mihi pal-
 arium depono liberalius. Versio igitur nostra hæc est:

Dic, quid tibi commune [est] cum Pallade? Nam ei iacula,

Et bella; tibi verò placent computationes.

Ne temerè, ô hospes, de diis talia scruteris;

Sed scito quibus [ego nominibus] similis deæ huic sim.

Etenim mihi bellorum amica [est] gloria: hoc scit omnis mihi

Orientalis domitus Indus ab Oceano.

At certè hominū genus donis ornauimus. Illa quidem oliua;

Ego autem dulcibus racemis vitis.

Quin etiam nec mater [mea] propter me dolores partus per-
 pessa est:

Sed solui ego quidem femur paternum; illa verò caput.

Quid commune tibi est cum Pallade? dic age, namque

Illi arma & pugna; sed tibi vina placent.

Ist hæc ne temerè de dijs scrutaberis hospes:

Sed mage, cum diua quid mihi conueniat.

Prælia multa mihi confecta: fatebitur istud

Omnia ab Eois India victa plagis.

Munera nostra hominum generi sunt grata: Minerva

Vtq; olea est, certè vitis amica mihi.

Mater nulla mei sensit fastidia partus:

Patris egoque femur, soluit at illa caput.

Bacchus pater.] Bacchus, Liber pater, ut Neptunus pater, Bacchus cur

sollo pater. Liberum autem patrem nominatum aiunt, quòd pater.

in India bellasset, multas secum feminas abduxisset, quæ

echæ dicebantur.

soboles utraque vera Iouis.] Bacchus Iouis ex Semele filius, de Bacchus &

o postea, Pallas ex Iouis capite nata, ut superius expositum Pallas cur Ioue

Suspicio hoc in loco non temerè Bacchum vnâ cum Miner. patre nasci.

conungi, & vtrumque sobolem Iouis dici: ut noter duo

præstantissima munera homini à Deo concessa, quorum alterum ad animum, nimirum prudentia, alterum ad corporis res instaurandas, nempe vinum, pertineat.

illemur soluit.] Hoc vberius in sequentibus.

Olea quid Minerua sacra.

huic vsus oliui.] Olea Mineruæ tribuitur, quod semper reat, & aliquid semper habeat glaucedinis, & quod oleum nec contineat humidi admixtum, sed semper sincerum & ἀκῆρα perseveret: ita & virginitas, ait Phornutus. Sunt qui ferrum ob assignent, quod arbor hæc pacis sit symbolum; ideoque arbor ferri dicuntur, bellaque suscipi, quod tandem commodius pace viuatur. Gyrald. Syntag. 11. aliam habet rationem. Palla porro oleam esse dicatam ex veterum commentarijs didicandem castitati sacram, quæque humanis vsibus non pollueretur, imò quæ deorum templis non accederetur nisi consulto. Inter Græcos auctores plerique asseruerant oliuam ab impudicis consitam, aut non crescere, aut fructum non ferre: qua opinione imbuti, à castis tantum & virginibus inseri debere putabant.

inuenit primus at ille merum.] Præter alios quam plurimos testis est Plin. 7. cap. 56.

Iunguntur meritò.] Antiphates proinde τὸ ζῆλον idem ac τὸν εἶν, aut πῆν significare dicit, id est, viuere esse bibere.

Abstemius.

abstemius.] à vino abstinens. temetum, vinum antiquis fuit Gellius lib. 10. Ouid. Metamorphos. 15.

—gaudetq; meris abstemius undis.

Varr

Quantoperè abstemias mulieres voluerint esse, &c. Nonius.

AD EMBLEMA XXIII.

VIDE TUR hîc παλινοδῆν. Superiori enim dixit epigrammate, cum qui à vino abhorreat, haudquaquam prudentem euadere: quod rationibus aliquot, si non omninò necessariis, saltem tamen probabilibus confirmari potest. Nunquam autem prudentes à vino abstinere debere ponit. At hæc inter sic conciliare est facile, si dicamus prudentis esse vino moderatè uti: secus enim sumptum, rationem obturbat, curas, vigiliamque animi impedit; ut meritò cesserit in Prouerbum, Sapientiam vino obumbrari, ait Plinius. Cuius quidem rei nec inscius Romulus, vino semper est vsus parcissimo. Capita fuit Romanis matronis vinum attingere. vnde institutum, cognat

Romulus sobrius.

*Matrone
Rom. vinum
non attinge-
bant.*

ognatis osculum ferrent, reprehendendi causa, quò indicium odor faceret: si bibissent. Sed & M. Cato refert, non solum pro-
ro affectas, sed multatas quoque à iudicè mulieres non mi-
tus si vino vsæ essent, quàm si adulterium admisissent. Egnat-
ius Metellus vxorem, quòd vinum bibisset, interemit: cuius
acti nec accusatorem, nec reprehensorem habuit; vnoquo-
que existimante optimo exemplo illam violatæ sobrietatis pœ-
nas pependisse, ait Val. Max. lib. 2. cap. 1. Et sanè, inquit,
quæcunque femina vini vsu immoderatè appetit, & virtuti-
bus omnibus ianuam claudit, & delictis aperit. Polybius etiam
testis est, matronas liberas vino abstinuisse, vt etiam seruos,
tem & ephēbos omnes ad annum vitæ tricesimum. quod &
pud Massilienses in vsu fuisse nonnulli tradunt. Proditum
est ab Æliano, lib. 2. cap. 37. De var. hist. Zaleuci legem apud
Locrenses fuisse, qua si quis merum bibisset, nisi valetudinis
causa medico id iubente, morte multabatur. Ex quibus per-
picuum est, quàm olim odio habiti sint ebriosi, vinoq̄ne de-
liti. Porro hic oliua, Minguæ arbor, vitem increpat, quæ suos
amos implicet, & adiuueat oliuis. Sumptum est autem di-
ctichon ex eo Græco incertum:

*Quibus vinum
interdicetur.*

πυλάδ' ὅτι εἰμι φυτόν, ἑορμίζω τί με θλίβει κλώνες;

αἴρει τις βετύνας παρθέν' ἢ μεθύσ.

Quod lambicis dimétris sic reddidit Politianus:

Quid me implicatis palmites,

Plantam Minerua, non Bromij?

Procul racemos tollite,

Ne virgo dicar ebria.

ergo sic:

Palladis sum planta: Bromij cur me affigitis rami?

Tollite racemos: virgo ego non sum ebria.

Quid me palmitibus premitis? sum planta Minerua;

Tollite mi vites: vina puella fugit.

Retuli paulò antè monitum Polybij certè graue, fieri non posse,
vt quæ vinum biberit mulier, lateat. Belle consentit illud Var-
onis ex Agathone: Virgo de conuiuio abducatur, idè, quòd
maiores nostri virginis acerbæ aures Veneris vocabulis imbuti
voluerunt. Dionysius hanc legem primùm à Romulo scriptam
uisse testatur lib. 2. De prohibito temeto feminis. Proverb.
ictus, *anima sicca, sapientissima.*

— *quid enim Venus ebria curat?*

Inguinis & capitis qua sunt discrimina nescis. ait Iuuenalis.

Lepidè Ouidius:

Nox & amor, vinumque nihil moderabile suadent:

Illæ pudore vacat; Liber, Amorque metu.

Alio loco idem non minus eruditè:

Turpe iacens mulier multo madefacta Lyao:

Digna est concubitus quoslibet illa pati.

An verò etiam conciliabimus ad epigrammā huius disticti Plautinum istuc? Non vinum moderari, sed vino solent, quod quidem probi sunt.

[*sum Palladis arbor.*] Plin. lib. 12. cap. 1. & lib. 17. cap. 44. testis est Phornutus & Martianus Capella hb. 6.

Mīneræ oliua sacra, Pacifera dicta: humanis vsibus non poluebatur, nec temerè Deorum aris accendebatur. Græci quidam negabant ab impudicis plantatam crescere, fructumve ferre. itaque à virginibus, & castis duntaxat inseri volebant.

[*botros.*] *Corpus*, gemina. pro racemo accipitur *κυριακοῦ χυμῶ*, *virgo fugit Bromium.*] abhorret à vino.

Bacchus
Bromius.

Bromius autem Bacchus dicitur: *παρὰ τὴν βρόντων* refertur, id est, tonitru, qui dum nasceretur, est auditus, ut fabulantur: vel *βρέμων*, fremo. Iuuenal. Sat. 6:

— Bromium committere noli.

& ad rem appositè Theogoniæ scriptor non inueniuntus, Pyllades:

A strepitu Bromius, quod vociferetur Iacchus:

Quod curis soluas corda, Lyæus erit.

Reperi citatum ex Ennio Athamante:

His erat in ore Bromius, his Bacchus pater;

Illis Lyæus vitis inuentor sacrae.

Multa Baccho nomina indita expressit Ouid. 4. Met.

Thuræque dant, Bacchumque vocant, Bromiumque, Lyæumque

Igniuomumque, satiumque iterum soliumque bimatrem:

Additur his Niscusque, indetorsusque Thyoneus,

Et cum Lenæo genialis confitor vna,

Nycteliusque, Eleleusque parens, & Iacchus, & Euan;

Et qua præterea per Graias plurima gentes

Nomina, Liber, habes. —

AD EMBLEMATA XXV.

Vini incommoda.

Bacchicæ statuæ profert *ἐπιμύθιος ἱστῶν* per Dialogismum quo demonstrat incommoditates & damna quæ tenui-
lentiam

ntiam consequantur : nam ex immodica vini potione ebrietas, ex ebrietate furor, quo nihil vel miserius, vel exitius cogitari, nedum videri potest. Deinde sumendi vini legem quantum præscribit omnibus vtilem, & planè necessariam. Omnia gillatim diligentius aperiam, ne quid inturbem. De furenda ebrietate Plinius fusum orationis ritulum exprompsit o. 14. toto 22. cap. Prouerbiū, Vinum caret clauo : & , Vintem senem, etiam nolentem, saltare impellit. Plato 3. De Repub. 6. De legib.

Bacche pater.] Cur Baccho Liberi patris impositum nomen t, Plutarch. explicat *κτφελ. ῥωμυλιαῶν* libro: quòd nimirum biantibus libertatem ingeneret. Nonnulli enim per vinolentiam liberi & feroces efficiuntur: aut quia liba exhibuerit, aut quòd ille apud Eleutheras urbem Bœotix, Eleutherius, id est, Liber appellaretur.

Bacchus Liber pater.

mortali lumine.] humanis oculis. hæc ad figmentum. Nam efas olim fuit Deos fuisse homines putare.

Praxiteles, qui me, &c.] Id Plinius attigit inter plurima Praxitelis opera laudatissima lib. 34. cap. 8. Oriundus hic celestis artifex ex ea Italiæ parte, quæ quondam magna Græcia dicebatur, & ob artis excellentiam ciuitate Romanâ donatus.

Praxiteles.

rapiensẽm Gnossida.] Ariadna intelligit, Minois Cretensum gis filiam, quæ Thesei amore capta, Minotauri necandi occisionem ei præbuit, ea lege vt se vxorem duceret. Sed cum Theseus in insula Naxo somno sepultam reliquit: cuius miseris Bacchus eam sibi connubio iunxit; quam in cælo raptam, coronam Gnossiam appellant.

Ariadne à Baccho raptâ.

Cur iuuenis, &c.] Ouid. 3. Fastorum sic: *Sive quòd ipse puer semper iuuenusq; videris; Et media est ætas inter virumque tibi.*

Cur iuuenis Bacchus.

in Metamorph.

— tibi enim inconsumpta iuuenta,

Tu puer æternus, tu formosissimus. —

iuuenis idè effingitur, quòd ad iuueniles annos molliter ansigendos maximè conferat, si parcius, & vt decet, sumatur: et quòd hilares & lætos faciat. Gyrald. Syntag. 7.

lanugine.] Barba molli, à lanæ similitudine, vt est in cotocis malis.

Lanugo.

queas Pylium cum superare senem.] Allusio est ad Prouerb. proxime citatum, Senem vel nolentem vinum saltare compellit: cui conuenit illud ex Athenæo:

Vinum insatiis facit.

ἄνθρωπος ὁ φραγέει τοῦ οἴνου ἄφραγέειν τὴν ἀτακίαν. hoc est,

L

Itaq;

In sanire facit sanos quoque copia vini.

Huc spectat quod Plato De legib. 1. ait: non solum senem fieri
bis puerum, verum etiam temulentum. Per senem Pylum
σωικροδοχιος senem quemvis sapientem hominem intelligit
qualem Nestorem Homerus celebrat in Iliade. Quem tamen
locum de Bacchi iuuenta non de vi, sed de ætate & tempore in
telligendum esse mihi facile persuadeo cum Ioan. Fratre, viro
sanè docto: mirari enim possit aliquis Bacchum iuuenem sem-
per videri, cum sit ille Nestore annosior. Nam & apud Lucia-
num Iupiter ridet Cupidinem, qui se puerum esse iactet, cum
sit *ἀρχειότερος πολὺ τῷ ἰαπέτῳ*. Quam germanam explicatio-
nem lubens admitto, vt eruditam dignamque quæ probe tu-
omnium calculis:

Muneribus quandoque meis.] Virgil. ad finem 1. Æneid.

Munera, laetitiamque Dei. Scio ab alius legi, die, pro dici; &
hic scrupus me nihil moratur. In appendicibus Virgilianis,

Compeditibus Venerem, vinclis constringe Lyæum,

Ne te muneribus ledat uterque suis.

*Tympanum
est adiunctum
Baccho.*

Tympana non manibus, &c.] Tympanum luxuriæ instrumen-
tum dicitur à Iustino, lib. 30. Suspicor Baccho tribui tympanū
tanquam hilaritatis signum notissimum, vel propter strepitum
inconditum, quem edere interdum solent qui vino sunt onusti

Plutarchus de Ptolemæo Iuniore, qui temulentus in pala-
tio, tympano comploso obambulabat, Graue, inquit, & cala-
mitosum si Cleomenes opperiretur otium dissolutum Regi
Cybeleij præstigiatoris, vbi primum ille tympanum posuerit, &
tripudiantium cæcis dimiserit. Græcè ita: *δεινὸν γὰρ εἰ Κλεομένη
κἀθηται μητρογύρεα βασιλείας χολῶ ἀναμείων, ὅταν περὶ ἄπο
θηται τὸ τύπανον, ἐκπαύσει τὸν Δίασον.* Ouid. 4. Metamorph

Quacumque ingrederis clamor iuuenilis & unâ

Femineæ voces, impulsâque tympana palmis,

Concauâq; ara sonant, longoq; foramine buxæ.

capiti non cornua desunt.] Ouid. in Epist. Sapphus:

Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

*Cornutus
Bacchus.*

Nam prius ab Orpheo in Hymnis *βενίρας*, καὶ *δικέρας* est ap-
pellatus. Diodorus in 5. rationem reddit, quòd prius boues iu-
go iunxerit, vel quòd Ammonis filius fuerit, qui capite arietino
pingebatur. Cornua pro audacia Phornutus accipit, quòd au-
daces vinum reddat. Veteres cornibus pro poculis vsos, & eam
ob causam Bacchum dici cornutum & temulentum scholiasta
quidam tradunt.

Vini usus.

Hec doceo, nostro, &c.] Sic Plin. cap. 1. libro 23. Vinto modico

netu

nerui iuuantur, copiosiore læduntur, sic & oculi. Stomachus recreatur, appetentia ciborum inuitatur, tristitiæ cura liberatur, urina & algor expellitur, somnus conciliatur: Contra, si minus adhibeatur vini usus, belluina cornua capessimus, & in furorē intolerabilem non nunquam ruimus.

Hoc doceo, nostrum quod abusus, &c.] Non me fugiebat, vadē vini, *οίνου* *unde dicitur* *οίνου*, appellationem Plato in Cratylo deduceret, nempe *οἴνου* *unde dicitur* *οἴνου* τὸ οἴσιως τὸν νοῦν ἐμπιπλάει, quod opinione mentem applicat: vel, ut etymolog. ἀπὸ τῆς ὀνήσεως, eo quod iuuat & recreat. Sed ad hunc locum mihi satisfecerit Plutarchi monitum ex 7. Symboli. Probl. 10. cuius hæc est sententia: Quod verò summum est, et in consultatione de rebus arduis imprudens atque imperitus verum sequatur prudentiores, hoc vinum ebriis adimit. Ideo enim Plato vino nomen aut impositum esse *οἴνου*, quod efficiat, ut qui biberint, sapere se putent, *οἴνου τοῦ ἐχέειν*. Vini effecta quædam mala quidem adduximus: cum superiore commentatione adiungo Menandri celebratur illud: *ὁ πολὺς ἀποχρῆστος μὲν ἀναγκάζει φρονεῖν*, immoderatum merum nos parum sapere cogit. Plato 2. legum censet optimum fore, si quemadmodum Carthaginenses olim, miles in castris nunquam vinum guster, sed toto expeditionis tempore aquam bibat: seruis nunquam permittatur: magistratus abstemij fiant quamdā munere publico funguntur: iudices ique qui rebus præsumt publicis, vinum omnino non attingant quo tempore cauus & negotijs vacant. Ex Eripho comico citantur hæc:

*λέγεις γὰρ ἐστὶ ἀρχαῖοις, οὐ κακῶς ἐπιόν
εἶπον λέγεις, πῶς γέγονεν ὡπάτηρ,
πειθεῖν χρῆσθαι οὐ θελονταί.*

Inruit iuxta vetus verbum, certè verum, tantum esse vini vim, ut senes vel nolentes saltare faciat. Athenæus lib. 13 *οἴνου καπνίστη* *οἴνου* εἰς τὸ σῶμα, ἐπαναπίθει καὶ ἔπει καὶ τὰ κοινόμματα: Vino in corpore descendente ascendunt verba improba & furiosa.

sumit cornua.] in effusam prolabitur audaciam. Ouid. 1. *Cornua quid.*

Artis: — *tunc raufer cornua sumit.*

& 4. Trist.

Iam feror in pugnas, &c. nondum cornua sumpsi;

Nec mihi sumendi causa sit vlla velim.

Idem 3. Amor. eleg. 10. quo loco significat se resipuisse, & ab amoris laqueis extricasse se, ait,

Venerunt capiti cornua fera meo.

Plato Diálogo De impositione nominum, *οἴνου* dictum vult, quasi *οἴνοισιν*, nempe διὰ τὸ οἴσιως ἡμῶς ἐμπιπλάει. quod

Horatius I. Carm. videtur circumlocutione expressisse:

— *sua tene cum Berecynsio*

*Cornu tympana, qua subsequitur cacus amor sui,
Attollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Addis cornua pauperi.*

Ouid. 4. Fastorum:

Mitte pater caput huc, placataq; cornua veritas.

Bacchum cor-
nutum quid
finxerint.

Quo loco admonendi mihi sunt Philologi, Bacchum veteribus $\kappa\epsilon\chi\rho\sigma\phi\acute{o}\rho\omicron\upsilon$ depictum, id est cornutum, aut cornigerum: vel quòd primus rationem boum copulandorum ad agriculturam inuenisse credatur: vel quòd eius pater Ammon cornutus colebatur. Plato aliam causam historicam retulit 2. Legum, & post eum Athenæus Dipnosoph. 2. Olim soliti erant in capiendo potu cornibus uti pro poculis. hinc verbum $\kappa\epsilon\chi\rho\sigma\phi\acute{o}\rho\omicron\upsilon$, pro, vinum fundere: & $\kappa\epsilon\chi\rho\sigma\tau\eta\rho$, quasi $\kappa\epsilon\rho\acute{\alpha}\tau\eta\rho$, quod à nomine $\kappa\acute{\epsilon}\rho\omicron\varsigma$ deflexum est. Pompeius Festus ad mortalem sententiam accedit, quòd qui temulenti sunt, adedò interdum truces appàrent, ut cornua habere videantur. & Scholiastes Horatij ad Odam 19. secundi Carm. ibi,

Te vidit insons Cerberus aureo cornu decorum. —

ait cornua Baccho tribui solita, quia ebrietas arrogantiam & audaciam gignat. Cur igitur Bacchus cornutus, deque primo vsu poculorum qui è cornibus erant, quædam attingimus. Certè apud Xenophontem legimus, Græcos non nisi corneis vsos poculis; & Nicandri interpretes non ignorârunt, cum nondum apud gentes vasa excogitata essent. Noster hic suo more ad mores & Philosophiam referre, quàm ad historiam maluit. Sumere verò cornua, pro insolenter se gerere, & arrogantem se præbere, præter alios Amm. Marcellinus vsurpauit initio lib. 20. ubi de Lupcipino, quem Iulianus miserat ad Britannos tumultuantes: Supercilia erigentem ut cornua, inquit, & c.

Corneis vsi po-
culis veteres.

Sumere cor-
nua.

Sistrum.

mollia sistrum.] Ebrius ad musicam, ut asinus ad lyram. Sistro dulci & sonoro instrumento in sacris Isidis utebantur veteres. Martial. *Hac quatiens tenera garrula sistrum manu.*

Quid de morte Tibulli, *Quid nos sacra iuuant, quid nunc Ægyptia profunt Sistrum?* De sistro, Pierium Hieroglyph. 48. diligenter euolue. Instrumentum hoc æneum fuit, curuum ad lebetis formam, ut Plutarch. Commentario de Iside retulit: circum erant parua quædam cymbala seu tintinnabula: & in eius parte superiore sculpta erat felis humana facie: in ima verò, figura I sidis & Nephthys.

Nudus Bac-
chus.

Quid vult ille color membris, &c.] Nuda fiebant Bacchi simu-
lacre,

cra, inquit Phornutus, ut naturam vini ostenderent, quòd arcana detegat. Horat. 1. epist. *Quid non ebrietas designat? opera recludit.* Rubedo autem colorem satis indicat, hincque cognomen Ignigenæ habuit. Strabo lib. 13.

Ignis Bacchus.

Ignis.] Suidas refert ex Eratosthene, Vinum igni vim habet æqualem: ubi hominem subierit, conturbat eum, ceu Lybicum mare Aquilo vel Auster: unde quoque prodit ea quæ latent in mentis recessu: & virorum animum in vniuersum concutit. id est, οἶνος πειπυεῖ ἰσὺν ἕξι μέρους, εὐθ' ἄν ἐς ἄνδρα ἔλθη κυρῶναι ἢ οἷα λιβύεσαν ἄλα βορῆς, καὶ ἰότητος τὰ ἢ καὶ κεκρυμμένα φαίη, βουσοδὲν ἐκ τῶν ἀνδρῶν πάντ' ἐπὶ ἀεζὶ νόον.

Cum Semeles de ventre parens, &c.] Notissima est fabula, quam fusè tractat Ouid. 3. Metamorph. dicitur opera matris Bacchus utero prodiisse, fabula nimirum calorem eius & feruorem inueniente, ait Phornutus: tali enim natura est vinum, vim obtinens igni parem. Sed apud Poëtas est: Femori Iouis infutum ad perfectionem venisse, quòd secundò femoribus vinum maturefcat ac perficiatur. cum primùm enim maturum est, vsui prorsus est imperfectum: sed pedibus calcatum, fit perfectius. Nam prima illa generatio fit in autumnii maturitate, quæ est etiam tum æstu vigente. At cum calcatur, & pedibus exteritur, id femoribus confici videtur. Et hæc quidem φυσικῶς. Alij modo alio enarrant. Prouerb. Perdidisti vinum infusa aqua, fabulæ huius origo affertur. Veteres enim merum bibebant, non sine noxa, donec Staphylius Sirrheni filius docuisset vini diluendi rationem. Plato etiam admonebat, Bacchum temulentum Deum sobriis Nymphis temperandum esse, id est, vinum aqua miscendum. quod hoc Epigrammate Meleagii compertius est:

Fabula de ortu Bacchi ad quid.

Αἰ νόμφαι τὸν βάνχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἦλαθ' ὁ κῆρ
νίψαι, ἕπερ τέφρης ἕρη κυλιόμβρον.

τῶν τε καὶ σὺν νόμφαις βρόμιος φίλος. ἢν δέ νιν εἰργῆς
μίσγασθ, δέξῃ πῦρ ἢ καλιόμβρον.

Id ego ita olim conabar reddere:

Nymphæ Bacchum, cum ex igni profiliit infans,
Abluerunt, in cinere nuper volutatum:

Ideò cum Nymphis Bromius suavis: si verò ipsum prohibeas
Misceri, capies ignem utique ardentem.

Profiliit rapido cum Bacchus ab igne puellus,
Est Nymphis lotus puluerulentus adhuc.

Cum Nymphis ideò gratus fit Bacchus: at illum
Ni miscere sinas, igneus ardor erit.

Bacchus Nymphis temperandus.

Ponticus Herachides lib. De allegorijs Homericis, id perspicuè docuit, citans illud ex Iliad. ζ. ὡς ποτὲ μαινομένοις Διόνυσιο πῶ-
θῆναι, &c. autem Bacchum seu Dionysium μαινόμενον appel-
latum à Poeta, id est, insanum & furem, quod nimio vino
insani homines fiunt. Bacchi nutricibus, vites intelliguntur,
quas Lycurgus pepulit per montem Nycteron: quia consuetu-
do fuit afferuandi vini causa admisceie marinam aquam. Idem
videtur sentire Athenæus Dipsosophist. 11. cap. 3. quo loco ra-
tionem reddat, cur Nymphæ dicantur Bacchi nutricēs, nempe
quod aqua immista vinum augeat, & temperet. Prisci autem
illi Ioui duas nutricēs, Iunoni vnam, Apollini duas, Baccho
plures attribuerunt, quod oporteat hunc Deum pluribus nutri-
cum Nympharum mensuris mansuefactum esse ac domitum.
Referam huc lepidum Cœlij Rhodigini Epigramma, quod, ni
fallor, è Græco confluxit:

Ardentis Semeles audens puer excidit aluo,

Ardebatq; vno mater & ille rogo.

Et spes nulla super misera succurrere matri,

At puer in flammis non tamen vltus erat.

Ogygis occurrit, sed non prius attigit illum,

Succubuit multa quam Iouis ignis aqua.

Ignis abiit, sed non abiit vis ignea prorsus,

Quisq; cuncti summa parci, in ima furit.

Nympha igitur procul: O puerum ne tangito, clamat,

Quisquis es, ignis enim est, ni prius umbre lanes.

Huc facit iudicium Iulian. diiputatione, An seni regenda Respub.
Aquam merito miscemus, quo Deum furem (vt cum Plato-
ne istuc) sobrio altero castigatum temperemus. ὡς φησιν πλά-
των ἐπὶ τῆ μινυρῆ πρὸς ὑδωρ κράτις, μαινόμενοι θεοὶ ἐτέρω πῶ-
τῆροντι σαφροτέρω καὶ χαλαρότεροι. Idem de philosophis, qui non
minus literas feris omnibus coniungunt apparatus conuiuij, quam
vinum, qua dissoluta diluit, ἐχ ἤτων ἱσῆς Μύσας τὸν Διόνυσον ἢ
ἱσῆς Νόμφας κεράννυτες: non minus Bacchum Musis, quam
Nymphis permittentes. Huc pertinent Cnemonis verba ad
Nausiclem, lib. 5. Æthiop. hist. apud Heliodor. καὶ μοι δὲ πῶς καὶ τῆ
δαίμωνις μάλιστα τιμείτω τὸν Ἐρμῆν τῶ Διονύσῳ συγκαθιδρύων, καὶ
λόγων ἠδυσμα τῶ πότῳ σωματαχείων. Videris mihi sacræ rei tenere
optime rationem, qui coniungis Baccho Mercurium, & oratio-
nis condimentum poculis admiscees. Eiusdem lege quæstio-
nem primam Sympof. 3.

*Hinc sapit hic, liquidis, &c.] Idem est illud Antinoi, ni fallor,
apud Homerum Odyss. φ.*

οἶνον σερῶει μελιθεῖης, ὅς τε καὶ ἄλλους
βλάπτει, ὅς ἂν μιν χαιδῶν ἔλη, μὴ δ' αἴσιμα πίνῃ.

Vinum lædit dulce, quod & alios

Lædit, quicumque ipsum abundanter capit, neque decenter
bibit.

At quæ causa inculpandi vini, si quis damnum inde consequatur? ἔγδ' οἶνον πῶτα ἔθει ὁ δῖνος ποιεῖ. τὸ δ' ἄμτρον τῆς πόσεως
καὶ τὸ πέρα τῆς χαλῶς ἔχει τὸ ἐμφορεῖα τῆ ἀκράτῃ. ὅς δ' ἔμτρον
πίνῃ, ἰλαρὸν περὶ μὲν, καὶ ἠδῖαν χυοῖτ' ἂν. id est: Non enim vi-
num hoc, neque Bacchus facit, sed immoderatus potus, & ultra
quàm decet, & satis est. Cæterùm si quis immoderatè bibat,
hilarior quidem & iucundior fieri solet. Theocritus Eidyllio
13. à Baccho dari hominibus lætitiàm & dolorem ait:

οἶα δῖνος δῶκ' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἄχθον.

Fabulam hanc scio à variis accommodari variè. Referam, si
commodè possim, quæ Philo Iudæus habet lib. Quòd omnis
probus liber, de Theodoio & Lysimacho loquens: Cùm, ait,
Lysimachus præterea rogasset, num & è patria fugatus esset
propter suorum invidiam civium: respondisse, Nequaquam,
sed propter excellentiam ingenij, quod patria minimè capiebat.
Sicut enim Semele Baccho grauida cùm non potuisset
perferre vterum, Iupiter eam miseratus, abortivum ambussit,
& inter Deos retulit: sic cùm patria mea minor esset, quàm
ut caperet Philosophum, bonus quispiam, siue Deus, siue Ge-
nius, Athenas in locum fortunatiorem commodiorem quæ me
transtulit, &c. Apud Euripidem Bacchi verba sunt interitum
mimitantis Pentheo, à quo se contemni senserat. Agnosce Dio-
nysium filium Iouis; qui si eius auctoritatem spectes, Deus
est vehementissimus, idèmq; hominibus mitissimus. id est,
γνώσκειται ἢ τὸν Διὸς δῖνον σταν, ὅς ἐφικεν ἐν θείῃσι θεὸς δεινότητος,
ἀνθρώποισι δ' ἠπιώτατος, quod dictum est pro moribus vten-
tium: qui enim sapiunt, eo moderatè vtiuntur: qui secus, furo-
rem Bacchi suo non levi malo experiuntur. Et id explicant
duo verba, χάσμα καὶ ἄχθος, ex versu Theocriti à nobis adducto:
quorum prioris à Marone vis explicatur ad finem 1. Æneid. ubi
dicitur lætitiæ Bacchus dator. ut Hesiod. 2. Operum δῶρα Δι-
όσσαν πολυγῆ θείον: Horat. Oda 14. 2.

— *mero*

Tinge pavimentum superbo

Pontificum potiore cœnis.

Tristi autem homini & mœsto Plautus bibendum monet, ut
bilem diluat. Et M. Tull. 3. disputat. Tuscul. Calicem multum

inungendum esse dicit nescio cui, ut plorare desinat: hæc quidem de altero verbo *χάσμα*: alterum verò *ἄχθ* nempe, dicitur de anxietate animi, deque mœstitia. Est enim compertum eos qui meraco vtuntur, fieri melancholicos & obliuiosos, atque interdum furiosos. Virgil.

*Bacchus & ad culpam causas dedit: ille furentes
Centaurios letho domuit, Rhacumq; Pholomq;
Et magno Hylæum Lapythis cratere minantem.*

Ceterum quòd vinum linguam impediat, balbutiemq; inducat, Romæ olim Mercurio non vino, sed lacte sacrificabatur: quò volebant intelligere facundiæ quasi lacteam minimeque impeditam dulcedinem: quod ipsum non vbiuis, sed in vicum quem Sobrium nuncupabant, fieri solemne fuit.

torres ab igne iecur.] Horat. 4. Carmin.

*Comestabere maxims,
Si terrere iecur quartis idoneum. Idemq;:
— meum*

Feruens difficili bile tumet iecur.

Vide Athenæum 10. Dipsosoph. cap. 9. Plin. lib. 14. cap. 5. De Alexandri vinolentia.

Sed tunc tunc doceas &c.] Non sat fuit ostendisse incommoda, & ægritudines, nisi remedia quædam adhibeantur. Præceptum itaque est de vino temperatè sumendo, nimirum vt quarta pars aquæ semper immisceatur. quod tamen præceptum pro ratione locorum, temporum & personarum ad *ἐπιχειαν* reuocandum est Prouerb. Episky: hisare. Athenæus 10. cap. 8. & lib. 15. cap. 15. Quò etiam pertinet illud ex Græcis epigrammatis:

*Βάκχος μίτροι ἀριστι, ὁ μὴ πλὸν μὴδ' ἐλάττει.
ἔστι γὰρ ἡ λύπησ' αἰπὴ καὶ μακρὴ.*

*χίρην κελιάμυ & τρεῖσι νόμοισι τίττατ' αὐτὸς,
τῆμ' ἔθ' ἀλαμοῖς ἔστιν ἐπιμέπειτ'.*

*εἰδὲ πλὺς πῶδ' ἄρα, ἀπὲς ἄπ' ἰαμὴν ἔραβ' ἔ,
ἑαυτίπαιθ' ὄπ' αὐ γέθ' ἰεθ' ἑαυάτ'.*

id est,

Nec minor esto modus Bacchi, nec largior æquo,

Hinc moror mentes occupat, inde furor.

Quartus tres secum Nymphas admittere gaudet:

Sic thalamis aptus, coniugioq; venit.

Namque solet teneros contemnere multus amores,

Et somnum morti conciliare parem.

Vini mensura optima, quæ non nimia, neque minima:

Est enim doloris causa, vel insanix.

Gaudet admixtus tribus Nymphis quartus ipse;

Tunc

Mercurio non
vino. sed lacte
sacrificabatur.

Vino quomodo
vrietur.

Tunc enim thalamis (i. iugalibus amoribus) promptissimi-
 At si multus spiret, euertet quidem amores, (mus.
 Mergeturque somno vicino morti.

Nec nimio, sed nec minimo vino utere prudens:

Inde dolor venit, hinc caussa furoris erit.

Gaudet enim Nymphis mixtus tribus esse Lyæus,

Delicijs thalami qua ratione placet.

Immodicus si sit, teneros exsoluet amores,

Vt fiat morti par grauis inde sopor.

Permulti è veteribus vino in totum abstinerunt, sed inprimis *Qui vino ab-*

Ægyptij sacerdotes, qui ijdem reges fuere: reperio tamen vsos *stinuerunt.*

fuisse vino in deorum cæremonijs, vt tradit Hecatæus, non rem
 quidem gratam dijs cœlestibus oblaturi: sed gigantum cruo-

rem, qui in Deos pugnassent propinaturi. sibi enim persuase-

rant vitem ex fuso in terram Gigantum sanguine primùm pul-

lulasse, vnde & amentiam & furorem inesse vino credebant.

Primus Psammetichus, rex Ægyptius mensis vinum adhibuit,

sed certa mensura: quò pertinet illud Hesiodi,

τρίς ὕδατος ὀρεχέειν, τόδ᾽ ἐστὶν ἄριστον ἱεμεῖόνου.

Tres miscebis aqua, partes sit quarta Lyæi.

Hac ego putem ratione Tigrides Bacchi curru iunctas à vete-

ribus, vt indicarent moderatum vni vsum furentis animi sæui-

tiam cohibere. Sic enim Zeno Cithicus hilarior in conuiuio fa-

ctus, quàm vt eius natura ferret, seuera illa quidem & philoso-

phica, eius rei causam quærentibus dixit, lupinum quanquam

amarum, aqua tamen moderatum dulcescere. Sed placet Eubuli

comici legem coniuialem huc apponere. Hic loquitur Bacchus

vt συμποσιάρχης.

intra heminas.] Significat vltra mediocres mensuras nihil

adiiciendum, vel sobrijs mensuris vtendum. Neque enim Græ-

corum veterum, bibacitate insignium, aut Germanorum nostri

huius temporis consuetudo probanda, qui inter conuiuandum

potando certent.

moxebrius, inde furit.] Gallis veteribus non ebrietas modò,

sed ebrietatis comes rixa & concertatio à Platone, alijsque qui-

busdam notatur. In cuius culpæ societatem Germani à Corne-

lio Tacito vocantur, pari que & vinolentiæ & contentioni ap-

pellantur nomine: sic enim ille: Aduersus sitim non eadem

temperantia, diem noctemque continuare potando nulli pro-

brum. si indulseris ebrietati, suggerendo quantùm concupiscunt,

haud minùs facillè vitijs, quàm armis vincuntur. Crebræ, vt in-

ter vinolentos, rixæ; rarò conuicijs, sæpius cæde & vulneribus

stinuerunt.

*Tigrides cur
Bacchi curru
iunctæ.*

transiguntur. Hæc Tacit. Obiter adijciam quod meminisse legentem apud Firmicum Maternum, auctorem non postremi nominis, libello quo Paganorum errores conuellit: Lycurgum Thracium idè vites excidi iussisse, quia vinum in Thracia infaniam furorèmq; pararet: quò pertinere puto initium Odes lib. I. Carm. Horat.

Natis in usum lætitiæ scyphis

Pugnare, Thracum est. tollite barbarum

Morem, verècundumque Bacchum

Sanguineis prohibete rixis.

Qua ratione etiam Astyages apud Xenophontem, cum Cyrum rogasset, quare ob causam à vino abstinuisset inter conuiuandum: quia metuerem, inquit, ne in cratere mixta venena essent, cum enim tu ad natalitia amicos adsciuisisti, facillè obseruauit venena mero mixta. Sed quo tandem modo, inquit ille? videbam enim vos, ait, neque mentis neque corporis esse compotes.

Vltra alacer, sed mox ebrius, inde furit.] Historiarum monumentis proditum accepimus Cleomenem Spartanum apud Scythas vino in infaniam versum, quòd cum eis voluisset contendere largiore vini potione. Huc referrem prouerbiū, Nemo cantat sobrius, nisi esset omnium in ore, viniq; eius tenerent vel mediocriter eruditi. Certè vt quæ supra sunt à me adnotata, hoc qualicumque auctario locupletem, reperio Thracibus in more positum fuisse in conuiujs præliari seque inuicem vulneribus deformare, teste Marcellino Aem. Quæ verò adduximus de Thrace Lycurgo lumen capient ab Epigrammatario Græco anonymo: cuius hoc carmen ex lib. I. ἀνθολογίας.

τίς ποτ' ἀκηδέστος δίνος ὄφον ὄμφακα βίκου

ἀνὴρ ἀμπελίνου κλήματος ἐξέταμνον

χείλεσσι σφιδεῖς, χαμάδις βάλεν, ὡς ἂν ὀπίπαις

εἴη νησομένοισι ἡμιδαῖς σπόβαλοις

εἴη οἱ δίνουτος ἀνάρσι Ⓞ οἶα λυκέρω.

ὅτι μιν αὐξομένον ἔσθισεν εὐφροσυνῶν.

πῦ δὲ γὰρ ἂν τὰ χαίτη διαπύματις ἢ πρὸς αἰσῶας

ἦλυπν, ἢ γαστροῦ κήδε Ⓞ ἔχει λύσιν.

Quærit poëta quæ ratione quis adè inconsideratè uiam vini altricem immaturam Bacchi ex vitis palmite absciderit: labra autem constrictus (sic enim quæ sunt immatura, sunt eadem acerba, proindè que labra hebetant, & constringunt) humi proiecit, adè vt esset viatoribus semicomestum putamen. Imprecatur itaque illi Dionysium hostem, sicuti olim fuit Lycurgo, quòd ipsam crescentem exinxerit lætitiā (is est Lycurgus Thrac,

Thracum nos
barbarus.

Thrax Lycurgo
quis uicem
socrus.

irax, qui, quòd vites abscindi curasset, dicitur à Baccho hostili-
to persectus, ut est apud Hyginum) nam hunc fortè per po-
m aut ad cantum venisset, aut curæ luctuosæ solutionem ha-
sisset. Si quis carmine idem malit, huc appono:

Quis temerè hanc vnam tenera de corpore matris

Ausus vasana est dissociasse manu:

Semisana, 3/4 via media proiecit, acerbus

Quod tristis sensu strinxerit ora sapor?

Infestus sit Bacchus ei, velut antè Lycurgo,

Ut qui nascentem sustulit Euphrosynem.

Hanc qui libasset quondam, vel ludere versu,

Vel poterat cura soluere corda graui.

ui poetæ non bene sano respondit vir multifidus Pierius Va-
rianus hoc limato hexasticho:

κείνῳ δρῖστύσας κ' οἰνοτρόφον ἄμφακτα μισῶν,

ὅς ἔαλε τὸν σκύβαλον ἡμιδαῖς χαμάδι.

κλήματ' ἐξέβριμεν καὶ ὄλκας βλαστὸς ἀπὸ γίγνης·

ὅς τῆ· αὐξομένην ἐσθίσεν ἀφροσύναν,

ἔβριθε τις οἰνοδαρῆς διὰ πώματος, ἢ πρὸς ἄρην

ἤλυθ' ἄν, ἢ γ' αὐτῷ τὰ χαλέγητε στίπιν.

Macte animis quisquis vinum hoc immitte perosus,

Allisq; putri vile putamen humo,

Ramosque ex plantam totam ab radice recidit,

Atque ita gliscentem sustulit Aphrosynem.

Namque aliquis potu hoc vino graui isset ad arma,

Aut decoris poterat non meminisse sui.

Huc pertinet historia quam Hyginus retulit de Icario à pastori-
bus interfecto, qui vinum sibi à Baccho datum cum iisdem de-
didisset, eòque facti ebrii cecidissent, & sibi venenum propina-
tum fuisse putassent, cum fustibus interfecerunt. Reperio apud
Tranquillum in Domitiano, edixisse Imperatorem, ne quis in
Italia nouellaret, quod enim summam quandam vini vberta-
tem, frumenti verò inopia videret, existimans nimio vinea-
rum studio arua negligi, cohibuit nimiam circa vites vel curam
vel libidinem; iussit etiam vineta in provinciis succidi, relicta
vbi plarium parte dimidia. hæc ille. Sed Philostratus in Apol-
lonij vita causam eam disertè tradit, quam supra posui, nimi-
rum edicti causam eam fuisse, quòd in Asia, præcipuè homines
vino nimium indulgentes, seditiones excitarent.

Res dura hæc nimium, &c.] Dura quidem, iis potissimum, qui
sibi omnia effusè licere volunt.

AD EMBLEMA XXVI.

*Gramen quid
significet.*

GRAMEN herbam, quæ aliis est sanguinaria, celebra-
vt tutelæ, præsidij salutisque symbolum. Ex ea enim co-
rona graminea fiebat, apud Romanos maximo in pretio habi-
ta. Sed & proprias quasdam in ea vires esse exemplo est Alati-
da, Martis avis, quæ nidum gramineis ramulis vallare soleat.
Adhæc Saturno & Marti gramen est consecratum, ne quis eam
in minimis habendam putet. Postremò comeso gramine Glau-
cus, Deus marinus est habitus. His omnibus tanquam notis
arcanis defensionem, salutemque intelligimus. Emblematis
huius veram sententiam repeto ex Festo Pompeio, cuius ha-
verba: *Herbam do*, cum ait Plautus, victum me fateor signifi-
cat: quod est antiquæ & pastoralis vitæ indicium: nam qui in
prato cursu aut viribus contendebant, cum superati erant, ex
solo in quo certamen erat, decerptam herbam aduersario trade-
bant. Citatur ex Attio,

Herbam dare.

Gaudent, currunt, celsbrant, herbam conferunt.

Plinius de obsidionali corona, dari solitam è gramine testatur
quod gramen decerptum erat quo loco obsessos seruasset ali-
quis. Summum enim apud veteres victoriæ signum fuit her-
bam porrigere victos, hoc est terra & altrice humo & huma-
tione etiam cedere. Idem Plin. de elephante lib. 8. Mirus pудо
est; victusque vocem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit.
Itaque herbam dare siue porrigere gramen, est sese fateri vi-
ctum, agnoscere victorem, præsidij & salutis auctorem reuereri.

*Corona gra-
minea.*

Gramineam Fabio, &c.] Corona graminea (quæ & obsidionalis) duci dabatur ab iis quos obsidione liberârat, ait Gellius: ea-
que fiebat è gramine quod eo loco natum esset, intra quem
clausi erant qui obsidebantur. Hanc coronam s. p. q. r. Fabio
Maximo dedit bello Pœnorum secundo, quòd urbem Romam
obsidione hostium liberasset. Hac nullam aliam fuisse nobilio-
rem, quæ nunquam nisi summa desperatione daretur, Plinius
22. lib. cap. 3. 4. & 5. memorat.

Satis quidem multa de gramine, quæ tamen nescio an con-
ferre auisim cum ijs quæ traduntur à veteribus de sagmine, her-
ba vulgo nota, vbique, vel non sata, crescente, quæ verbena Pli-
nio 22. cap. 2. sacra olim habita, quia ex loco sacro, hoc est, arce
Capitolina à consule vel prætore cum sua terra euelleretur, idèd
sagmen seu sagminea nominata, quoniam è sacro agebatur,
eamque legati, seu caduceatores cum ad hostes clarigatum ac-
cederent, hoc est ad ea repetenda quæ ad ius populi Rom. per-
tine-

tine-

ingent, ad feriendum foedus, bellumque indicendum mitterentur, clara voce verba conciperent, eam gestare, eaque redimiti consuescerent. Ex ijs legatis vnus verbenarius dicebatur, vt Plin. idem retulit 25. cap. 9. Qua de re Livius lib. 1. Feciales cum in Africam ad foedus percutiendum ire iuberentur, senatusconsultum in haec verba factum est vt priuos lapides silices, priuasque verbenas secum ferrent, vt praetor Romanus his imperaret, et foedus ferrent. illi praetorem sagmina poscerent: herba id genus ex arce sumptum dari fecialibus solitum. inde illud Nauij poetæ, Ius sacratum Iouis iurandum sagmine: haec herba idem magno in honore habita, quia in summis reip. negocijs vsum quendam praestare videretur. Circa hanc herbam scribit Plin. magos insanire, cap. 9. lib. 25. credunt enim streca sub canis ortum, neque luna, neque sole conspiciente, effatis solemnibus collecta fuerit, se posse quae velint impetrare, amicitias conciliare, & quoscumque morbos abigere. Haecenus ille de verbenâ. Quibus ex verbis facile est colligere quam delira & ociosa veterum hominum opinio nescio quid praeter naturam de herbula somniantium. Nos tamen veniam hanc damus antiquitati, quae in medijs tenebris veri lucem videre non potuit. Minus ferenda nostrorum quorundam superstitio circa eam herbam, quam D. Ioannis appellant, quamque ante solis ortum eo die lectam, ritumque solemniter latam, putant habere vim incredibilem: quam ob causam non mulierculae modò & delirae anus, sed & viri quidam boni, hac sanè parte nihilò mulierculis meliores, eam gestant, ex ea quasi zonas, & corollaria concinnant, quam omnium noxarum, & infortuniorum amuletum certò fore sibi persuadent. Nos alijs rebus pietatem colendam esse ducimus, & eos qui nenas credunt eiusmodi, suo more viuere permittimus. Non ergo plura de his, ad alia materamus iter.

Sic meminimus veteres quæna corona vsos ad seruatorem ciuium celebrandum, quod & ad finem libri huius nostri dicemus. Et cupressi folijs in procerum ac magnatum funeribus: Item myrti folijs ad amoris illecebras significandas; myrtus enim Veneri sacra: & populi arboribus frondibus ad diem nouis designandas vices: & lauro ad vaticinia, virginitatem, Poëtarum famam semper virescentem: & pampino ad lætitiã, qualem Bacchi munus praestat; adhuc pomis ad amorem; nam τὰ μήλα, poma Veneri tributa: item nucibus ad pueritiæ ludos: persico ad silentium cordatum, quia linguæ folium gerat simile, pomum cordi: moro, ad prudentiam

tiam in negotijs adhibendam: amygdalo ad festinationem: la-
 ctucis, quia frigidae naturae sunt, ut innuerent sistendos, aut co-
 hibendos Venereos impetus: Denique nasturtio, ad calorem
 internum excitandum.

*Patres, Sena-
tores.* *patres.*] Romani Senatores, quod erga Rempubl. paterni
 esse animo deberent, sic nominati. Sallust. in Catil. hi vel aetate
 vel curae similitudine, patres appellabantur.

Pœni. *Pœnos Hannibalemq;*] id est, Hannibalem Carthaginien-
 sium Ducem. Pœni, quasi Phœni, quia duxerunt originem à Phœ-
 nicibus. quam tamen derivationem ab aliis usurpata[m] refellit
 Pompon. Sabinus ad principium Æneid.

*Fab. Maxi-
mus.* *mora.*] cunctatione. Hinc Fabius cunctator appellatus, de
 quo Poëta 6. Æneid. Ennium imitatus, sic:

Vnus qui nobis cunctando restituit rem.

*Animalium
quorundam
solertia.* *Oculis inflexo nidum, &c.*] Quibusdam auibus & belluis her-
 barum quarundam cognitio est à natura insita, ut quod aut
 maxima & diligenti observatione homines ipsi sciunt, hæc na-
 turæ beneficio sentiant. Quod autem alaunda siue galericita ni-
 dum sibi ex gramine conficiat, ex veteri Prouerbio sic expressum
 est à Cassiano Basso scholastico, lib. De agricultura: Galericita
 inquit, in gramine nidificat. vnde etiam Prouerbium,

ὃ κρυθὲ κρύττει σκῆλην κίχρονται ἄγρωσι:

Ramosum gramen nido occultatur alaunda.

Solet enim alaunda peculiari quodam amuleto suum lustrare ni-
 dum, impositis quibusdam ramulis graminis. sicuti aquila cal-
 litricho, cornix verbenaca supina, tardus myrto, palumbes lau-
 ro, ut ex Zoroastræ magi 15. *ῥεωπεινῶν* retulit literatissimus vir
 Belgij decus Iunius, adagio, *Alaundæ in nido latet gramen.*

Glaucus. *quo Glaucus adeso, &c.*] Id variis modis ab Athenæo lib. 7.
 cap. 16. & aliis narratur. Hic piscator fuit Anthenodius, natan-
 di permissimus, qui vel cunctos sui temporis narratores in vn-
 dis exuperabat, ait Palæphatus: nam solebat è portu spectan-
 tibus, donec iam extra eorum esset prospectum, enatare. Cum
 autem rediret, persuadebat sese in marinis fluctibus vixisse:
 hincque marinus Deus primùm est nominatus. Tradunt alij
 eum aliquando ob nimiam piscium, quos ceperat, multi-
 tudinem fuisse defessum, onusque in media via abiectisse: vnum
 ex piscibus moribundum herba gustata reuixisse, & in fluvium
 profluisse. quod cum Glaucus obseruasset, eadem herba come-
 sa, immortalitatem adeptus putatur. Prouerb. Glaucus co-
 mesa herba habitat in mari. Plinius lib. 9. cap. 16. & lib. 32.
 cap. 11. Ausonius:

*Sic Anthenodius Bœotia per freta Glaucus,
Gramina gustatu postquam exitialia Circes
Expertus carptas moribundis piscibus herbas
Sumpsit. Carpathium subit nouus atcola pontum.
Ille hamis & rete potens scrutator operis
Nereos, aquoream solius conuertere Testhym,
Inter captiuas fluitanti predo cateruas.*

Ad id respexit Franciscus Picus Mirandulanus in Voto pro salute coniugis (mihi enim aliud agenti pridem locus ille occurrit.)

*Num mihi firmari possent mea vota, maligno
Impete depulso morbi? num pallida tabes?
Num tetrici pellicis poterit mors improba succis?
Gramine vel Glauci vel prisca Pœonis arte?*

De Glaucō quædam commentatus est ad Cassandram Lycophronis Isacius Grammaticus, ijs omnino similia quæ supra sunt à nobis allata. Quia verò ad finem huius Emblematis ingenuè sum falsius hæere me in verbo, Polybides, nescio an mihi videor nactus huius scrupi tollendirationem, perfecto Isaci commentatio, quo loco ait Glaucō vitam restitutam à Polydo vate (in cuius vocis locum suffecit Polybidem Alciatus, nisi me coniectura fallit) Glaucus, inquit ille, murem persequens, cum cecidisset in cadum melle plenum, exanimatus est. Huic vitam restitutam ferunt à vate quodam Polydo, Cerami filio, qui eum casum antè prædixerat. Nam cum Minos filium quæreret, accepit oraculum, id intellegendum se, & ei vitam ademptam restitutum iri ab eo qui diceret, cui similis esset vacca Minois, quæ in agris pascebatur. Dixit Polydus illam similem esse tibi fructui, quo dato responso, Minos vatem destituit, & vbinam Glaucus esset coëgit dicere: ille vaticinandi arte dixit, in cado suffocatum. Hoc itaque mortuo reperto inclusus est Polydus vità cum Glaucō, vt ei vitam restitueret. Cæterum viso Dracone ad cadauer Glauci accedente, vitæ tædio Polydus in eum intruit, vt ab eo interfici se pateretur: sed contra euenit, nam casu illum percutiens exanimauit. Et statim draco alius accessit, & herbam quandam admouit draconi mortuo, cuius herbæ vi illum excitauit. Id diligenter Polydus obseruauit, herbaque eadem arrepta, & mortuo Glaucō admota, illum viuus restituit. Idem narratur à Clearcho Solensi Vitarum 7. lib. Quòd dixit gramen Saturno & Marti sacrum, Aischyrion Samius in quodam Iambo ait, Saturnum seminaſſe gramen, quòd vocant gramen Deorum: Marti autem, quòd in

*Glaucō vita
restituta à
Polydo vate.*

*Gramen aut
Saturno &
Marti sa-
crum.*

capo

campo Martio Romæ cresceret, & Martiali donaretur præmio.
Horat. principio 4. Carminum:

Te per gramina Martij

Campi, te per aquas, dure, volubiles.

Horatius 3. Carm. Od. 7.

Quamuis non alius flectere equum sciens

Equè conspicitur gramine Martio.

Seruius nititur causam reddere, cur gramen Marti sacrum sit & Ouid. etiam in Fastis. Reuera gramen & in nominis ratione, & re ipsa, cum Marte aliquam habere similitudinem videtur: nam Gramen & Gradus (quod Martis cognomen) à gradiendo & serpendo duci videntur: & cum sit caltrametatio, locus commodus, id est planities campi diligitur ab Imperatorum ministris, quo loci solet esse gramen, cuius omninò tollendi vel auellendi nulla ratio esse potest; ideoque puto ab Ouidio, epitheto ad rem accommodato, inexpugnabile gramen appellatum esse, s. Transformat.

Polybides.

Polybides.] Polybi filius. In eo patronymico fateor me hæsisse: sed hunc, quanquam leuem, scrupulum exemerunt propopographi ex Argonautic. Apollonij scholiaste. Plerique nostræ Academiæ Parisiensis viri eruditi mihi pridem significarunt, Polybidem Glaucum *Ἰακ' τὸν πρὸς τὸν εἰς ἰδὲν*, esse forte denominatum, quod ipsum non videretur abhorreere à Glauci viuacis fabula: Sed huic tamen coniectaneo vt non planè sum assensus, sic neque omninò repugnaui.

nodis] notis, symbolis.

digitalis.] *δουκίλι* ☉, vt Aristolochia *μάραξ ἢ δουκίλις* dicta, à digitorum forma, qui intersecti sunt. q. d. herba hæc vires tantas habet, etsi digitum non excedat. Plin. 24. cap. 19. Sunt & qui aculeatum gramen vocant trium generum, cum in cacumine aculei sint, plurimum quini, dactylon vocant, & c.

AD EMBLEMA XXVII.

NEMESEOS nomen, vt hinc ducam initium, *ἐπὶ τῷ νέμεισιν*, indignari, succensere, iustè accusare. *νέμεισις* verò apud Latinos nomen non habet; Plinius testatur lib. 28. cap. 2. & Aufonius cidyllio de Mosella:

— *Latia Nemesi non cognita lingua.*

draſtia etiam dicta vltrix ſuperborum & arrogantium verbo-
um, ἡμωρῶς ὑπερόγκων ἔα χαλίνων λόγων: ait Suidas. Pauſanias
draſtiam ἀπὸ τῆς μηδ' ἐν αὐτῷ ἀποδιδράσκουσι: ἐστὶ γὰρ ἡ παρὰ τῆς
εἰς δίκη ἀνέκφευκτοῦ πικρῆ ἀπαπόδραστο: quòd nimirum ipſam
ihil effugiat: nam diuina vltio eſt ineuitabilis, quæquæ non
oteſt effugi. Quo ſenſu puto dictum à Catullo;

—precesq; noſtras

*Oramus came deſſuas ocello,
Ne rænas Nemefis reſpoſcat à te,
Eſt uehemens dea, ledere hanc caueto.*

Iem Pauſanias in Atticis, auctor eſt, Nemefim, ſiue Rham- *Nemefis vind-*
uſiam ſclerum vindicem habitam, potiffimumquæ contume- *dex.*
oſis & elatæ mentis hominibus ſuccenſere, illosquæ iuſtè per-
qui & punire. Macrobius 1. Saturn. 17. eam contra ſuperbiam
oli fuiſſe ſolitam ſcribit: nec deſuere qui apud Heſiodum Ne-
meſim Iuſtitiam interpretentur, cùm cecinit, αἰδῶς κὲ νέμεσις,
udor & Nemefis homines reliquere, & ad immortalium cœ-
is euolarunt. Sæpenumerò pingebatur cubitum ſiſtens, &
enum manu tenens. De qua illud eſt in Græcorum collecta-
eis lib. 4:

ἡ νέμεσις πωλείγδ τὸ πῆχυν τὰ τε χαλινῶ,
μήτ' ἀμετροῦν ἢ ποιεῖν, μήτ' ἀχάλινα λείπειν.

Vna manus cubitum oſtendat, gerit altera frenum:

Illamodum ſerua: hac admonet os cohrbe.

Nemefis præmonet & cubito & freno,

Neque immoderatum quid agendum, neque effrænate
loquendum.

Menſura frenoq; homini Rhamnufia monſtratur

Vt verbis franum, rebus inefſe modum.

: aliud eiufdem fermè argumèti:

ἡ νέμεσις πῆχυν κατέχει. τίνος ἕνεκα; λέξεις.

πῶσιν ἀπαχίλω μηδ' ἐν ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Nemefis [ego] cubitum contineo. cuius [rei] cauſa? dices.

Omnibus mandatum annuncio, nihil præter modum
agendum.

Menſuram teneo Nemefis. cur? inquis. vt omnes

Admoneam, quo nil, ni modus adſit, agant.

Contineo Nemefis cubitum. quæ cauſa, requirit?

Præcipio cunctis rebus adefſe modum.

Plato Dialogo 4. De legibus Nemefim iudicij angelum ap- *Deo imais*
cllat. cuius ſententia proximè accedit ad noſtram religio- *videt.*
em: Nobis enim ex diuinis oraculis verè perſuademus ſupre-

inum rerum omnium opificem nihil latere, nihilque omnino impunè relinquere: quippè qui, ut cecinit Orpheus,

πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἀκέραι, ἔπ' ἀνὰ βραβόλαι.

Idem Tragic. Seneca:

Dominare tumidus, spiritus altos gere;

Sequitur superbos vltor à tergo Deus.

Prouida itaque fuit admodum veterum in moribus componendis cura, diligentiaque: qui ut ostenderent superbiam Deo præ aliis vitiis inuisam esse, dixerunt eos qui hac correpti essent, non modò censura diuina, sed etiam indignatione puniri: ideoque proprium ad hanc vltionem numen adhibuere, Nemeseos nomine nuncupatum. Colligere est enim è multis, quatuor potissimum (ait Ficinus) nempe legem, iudicium, iustitiam, Nemesim. Horum exemplum quisque nostrum in se habet, in mente legem quid agendum sit, quid non, communi norma dictitantem, & honestum quidem sequendum, eius verò contrarium fugiendum. Habet in ratione iudicium distinctiori quadam argumentationum discursione discernens, quod in hac vel illa actione positum est honestum esse vel turpe. In voluntate est iustitia, quæ eligat aut prosequatur, quod ratio per mentis leges sequendum vel fugiendum dictauerit. Est & in imaginatione Nemesis, quæ turpibus actionibus verbisque succenseat, ac legitime indignetur. Aristot. 2. de arte dicèdi, ἐμεσιον pro animi commotione accipit, & pro virtute, 2. Moralium ad Nicomach. mediam illam quidem inter φθόνον καὶ ἐπιχαριστικίαν, id est inuidiam & peruersam lætitiā: definitur itaque in Rhetoricis, λύπη ἐπὶ τῷ φαιόμενῳ ἀναξίως ἐυπράγειν, dolor ob eius felicitatem qui ea sit indignus; quod ita velim apertius explicari. Opponitur misericordię Nemesis, id est indignatio: sunt itaque quodam modo inter se contrarię: sed non tamen propter se; at propter res subiectas: bonum enim bono nunquam contrarium est. Misericordia, est ægritudo ex alterius miseria, iniuria laborantis. & is quidem affectus nascitur ex opinione mali, non cuiusuis, sed eius tantum quod vel dolorem, vel interitum afferat. dolorem quidem, ut si quis vir minimè malus pellatur in exilium, & ab amicis destituatur, aut aduersæ fortunæ casu aliquo concutatur: interitum, ut si quem innocentem torqueri, vexariue videamus. At Nemesis prospera fortuna improborum excitatur. In vtraque dolor quidam est: nam misericordia dolemus innocentis afflicti infortunio: Nemesi dolemus felicitate hominis improbi. Quæ in re plerique falluntur qui eandem esse Nemesim atque inuidiam putant, propter aliquam motuum similitudinem.

Nam

In mente lex.

In ratione iudicium.

In voluntate iustitia.

In imaginatione Nemesis.

Nam inuidia nullum inter bonos & malos discrimen ponit, sed bonis alienis cruciatur, seu illa dignè, seu indignè accidant: & inter æquales ac similes præcipuè regnat. At Nemesis ægriè fert tantum indignos & improbos opibus & honoribus flores: qua ratione laudabilis animi commotio est, ut virtus existimetur, & in probis tantum vis est. Cum enim a quibus postulet, ut malis malè, bonis eueniat bene, certè vir probus & iustus maxime gaudet, cum iustitia seruetur: ut cum sceleratos homines, sicarios, grassatores, prædatores aliosq. id genus de medio tolli videt: sic neque minus gaudet quando vis bene meritis aliquid optimè succedit. Quæ omnia paulo post exemplis illustrabimus. De Nemese sic *Annian. Marcell. lib. 14. ad finem*: Hæc & huiusmodi innumèrabilia vltix factorum impiorum bonorumque præmiatorum aliquoties operatur *Adrastia*, atque vltinam semper, quam vocabulo duplici etiam *Nemese* appellamus. Ius quoddam sublime numinis efficacis, humanarum metuum opinione lunari circulo superpositum, vel (ut definiunt alij) substantialis virtus generali potentia parilibus præsidens fatis: quam Theologi veteres fingentes Iustitiæ filiam, ex abdita quadam æternitate tradunt omnia despectare terrena. Hæc ut regina causarum, & arbitra rerum, hæc disceptatrix, vnam sortium temperat, accidentium vices alternans, voluntatumque nostrarum exorsa interdum aliud quàm quò contendebant exitu terminans, multiplicès actus permutando conuoluit. Eademque necessitatis insolubili retinaculo mortalitatis vinciens factus tumentes incassum, & incrementorum detrimentorumque momenta versans, ut nouit, nunc erectas mentium ceruices opprimit & eneruat, nunc bonos ab imo suscitans ad bene viuendum extollit. Pinnas autem idè illi fabulosas aptauit, ut adesse velocitate volucris cunctis existimetur: & prætereundè gubernaculum dedit, ei que subdidit rotam, ut vniuersitatem regere per elementa discurrens omnia non ignoretur. Sic ille: qui etiam *lib. 22. Quem ab ima sorte ad usque iubendum Imperatori penè elatum, idèoque intolerabilem, humanorū spectatrix Adrastia, autem (quod dicitur) vellens, monensque ut castigatius viueret, reluctantem præcipitem tanquam è rupe quadam egit excelsa. Audiamus etiam Artemidorum, qui lib. 2. Nemesis,*

Locus ex Annian. Marcell.

Artemidorus locus.

ait, semper bona est viuentibus secundum legem, & moderatis hominibus, & philologis, at verò contra leges delinquentibus, & his qui aliquibus insidias struunt, & magnas res auspiciantur. Nam impedimento esse, & obstare his quæ inconsultè & præter animi nostri sententiam fiunt, *Nemese* vocamus. Qui-

dam produunt, quòd Dea hæc bona quidem in peius vertat, mala autem in melius. De eadem Nemefi Plutarch. disputatione De iis qui serò corripuntur à numine, multa eruditè collegit, vt & Gyrald. Syntag. 15. & Eras. in Prouerb. Adraestia Nemefis.

vestigia seruat.] Epigramma Græcorum 1. ἰχνύνη eam ob rem dicta, id est, vestigiaria, quæ vestigia hominum insequatur. est & quædam ad prouerbium allusio, ἰχνύνη μετὰ τοῦ, & ἰχνύνη διώκειν: id est vestigiis insistere, & vestigia persequi: quod Platoni familiare est.

Continet & cubitum, duramq; frena.] Hæc temperantiæ symbola diligenter annotat Pierius Hierogl. 36. & 48. Cubitus hic ingeniosè accipi non in significatione primaria, pro cubito manus, sed pro vlna sex palmorum mensura, tum primum animaduerti, cum aliud agens incidi in Iulium Pollucem, qui pro eodem accipit πῆχυς καὶ ὀλίγη. i. cubitum & vlnam. Non patiar hîc de differentijs vlnarum & cubitorum apud auctores controuersis aliquid commisceri, sed ad rem dico πῆχυς à similitudine cubiti, cum ad rectos angulos brachium flectitur, accipi pro instrumento architectorum, quod ex regulis duabus ad angulum re-ctum coagmentatis conficitur, γνάμνα Græci nominant, vt Latini normam. Quam esse verissimam carminis Græci (ἡ ἐμείσις πῆχυς κατέχων) & huius nostri Emblematis sententiam philologi omnes faciliè iudicabunt. Cæterùm qui cubitum duobus constare palmis dicunt, digitos omnino quatuor & viginti commemorant: dicunt enim cubiti spatium id esse, quod ab extremis vnguibus in medium brachij angulum protensum est, illud quidem sesquipedale. Pictores cubitum quartam corporis humani partem volunt esse. Didici etiam ab architectis regium cubitum (id mensuræ nomen) maiorem communi tribus digitis.

Ne malè quid facias.] Sic tandem Nero post multa impia & scelerata facinora perpeffus est suam Nemefim. Is enim matre interfecta, iudicium non effugit eorum qui prehendi non potuerunt. cui enim senatus coactus fuerat assentiri, huius statux populus noctu culeum suspendit, palam etiam voces audiebantur, his conceptæ verbis: Nero matrem interfecit: quas multi ad Neronem deferebant, non tam vt afferrent interitum delatis, quàm vt Neronem apud Neronem accusarent. Tandem post miseram, impiam, & indignam omnino vitam, à senatu iudicatus est, vt nudus per publicum duceretur, furca eius inserta capiti, virgis ad mortem vsque cæsus, atque ita præceps de saxo daretur, vt retulit Xiphilinus, & Eutropius. Passus est etiam suam,

Cubitus pro mensura.

γνάμνα.

suam, certe vt atrocissimam sic iustissimam Nemesim Seianus, magno quidem sed fallaci honore sub Tiberio lætatus, adeò vt imperatori pro collega haberetur. sed & Liuia Drusi, filij Tiberij ab eodem stuprata, & Druso veneni potione per Eudemum medicum extincto, quòd denique Prætorianos militesque alios multis ac magnis largitionibus sibi deuinxisset, eoque in principem coniurasset, Tiberius hominem non aperta vi, sed paulatim depressum irretiuit, eumque in senatu accusauit. Crimine patefacto Patres ita censuerunt; vt Seianus capite multaretur, eius corpus in Gemonias proiiceretur, in liberos etiam animaduerneretur: qua de re multa Dio lib. 58. Corn. Tacit. in 5. Val. Max. 9. cap. De improbè dictis & sceleratè factis, aliique multi.

néve improba verba loquaris.] Demadi pessimè cessit, qui dum funeribus necessaria venderet, oprasse dicebatur vt in hac arte sua grande maiusque solito lucrum obueneret. itaque damnatus est, quia id votum nisi ex mala mente, pessimoque in Rempub. animo proficisci iudicatum est: adeò id lucrum non posse sine multorum morte contingere. Retulit Seneca De benefic. 6. Sic Theodoto præceptor Ptolemæi Ægyptiorum regis sua lingua fuit exitio: nam cum Pompeium interfici persuasisset, quia mortuos non mordere dixisset, imò verò sese iactasset Cæsare Iulio fortiozem: in Asia tandem à M. Bruto deprehensus, meritas pœnas luit, vt est apud Plutarch.

AD EMBLEMA XXVIII.

APPARET id sumptum esse ex duobus Epigrammatibus Græcis lib. 1. titulo *εις δίκλω*: primumque sic habet:

ἀσπίδ' ἀχιλλῆος τλώ' ἔκτορος ἄμα πιεῖται,
 λαερτιάδης δαυαῶν εἴλε κακῶκερσίη.
 ναυηγῆς ᾗ θάλασσα κατίπασσε, καὶ παρὰ τύμβου
 αἶαντος ἠκτιλῶ ἄρμισσος, ἐκ ἰθάκη.

Clypeum qui Hectoris sanguinem biberat,

Laërtiades Græcorum obtinuit iniquo iudicio.

Naufrago [Vlyssi] autem mare detraxit, & ad tumulum

Aiacis natantem deiecit, non ad Ithacam.

*Quem clypeum Laërtiades à iudice Graiūm,
 Hæctoreo sparsum saepe cruore, tulit;*

*Naufragium passo mare ei abstulit, adq; sepulchrum
Aiæis pepulit fluctibus, haud Ithacam.*

*Pelida clypeum non aequo cessit Vlysses
Iudicio, plenum sanguinis Hæctorei.*

*Sed mare naufragio detraxit, namque natando
Is tumultum Aiæis, non Ithacam petiit.*

Quod autem sequitur, Alcibiades ipse expressit, sed musa paulùm
fusiore, addiditque postremo ἐπιμύδιον:

*καλὰ προσιδάων εἰκασίη, πολὺ μᾶλλον ἀθήνης,
καὶ κρείττη ἐχέων συζυγὴν ἀπέδειξε θάλασσα.
εἰσὶς ἐν ἀιγαλοῖσι τοῦ, καὶ σῆμα ἰνάσσει,
αὐτόν· οὐκ ἀλίεσσα τὸν ἄξιον εἰσιδιώτην.
ἔρρεο περὶ πελαγῶν, ἔχρησάκ· ἀιανίδειο.*

Nos sic vertimus:

*Rectè Neptunus iudicium tulit meliùs quàm Minerua;
Et iudicium Græcorum odiosum [iniquum] ostendit mare,
Scutum in littoribus clamat, & monumentum agitat,
Ipsum te vocans, [ô Aiæ] dignum scuto bellatoricem:
Exurge ô fili Telamonis, habes scutum Æacidæ.
Æquior est index Neptunus Pallade longè,
Et mare iudicium Græcorum ostendit iniquum.
Nam monumentum agitat scutum, & te in littore clamat,
Fnum te appellans dignum, Aiæ, ô bone, scuto:
Eia age dum Telamoniade, scutum excipe Achillis.*

Cæterum de Achillis armis inter Aiæcem & Vlysses coorta est
nobilis illa, Poët sive decantata controuersia: quæ sanè Aiæci
cedere coactus esset astutus & vaser Vlysses, nisi sua eloquentia
tanquam fascino aliquo iudices Græcos in suam sententiam
pertraxisset. His tamen armis iniuria & dolo partis, non diu
potitus est malæ fidei possessor. Retulit enim Pausanias, non
postremi nominis scriptor, se audisse ab Æolensibus, qui Ilium
post eius euerisionem tenuerunt, de armorum eiusmodi prodidisse
iudicio, illudque in primis: Post Vlyssis naufragia, arma
de quibus certamen fuerat, ad Aiæis tumultum tempestate de-
lata. Id Deo volente factum colligit hîc Emblemographus,
vt alludat ad vulgatum miserorum & afflictorum conque-
stum, Iustitia verumque laborat, sed tandem eluctatur: & quan-
quam premitur, non opprimitur tamen. Cicero pro Cluentio:
Multorum improbitate depressa veritas emergit, & innocentia
defensio interclusa respirat. Et pro Cælio, exclamat magnam
esse vim veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem,
solertiamque, contraque fictas omnium insidias facillè se per-
scipiam

*De armis
Achillis con-
tentio.*

*Pausanie
locus præcla-
rus.*

*Veritas, & ius
premitur, non
opprimitur.*

seipsam defendat. Idem in Sextiana defensione: Alia quædam ciuem egregium iniqui iudicij procella peruertit, cæteri aut repentina vi percussæ, ac tempestate populari, per populum tamen ipsum recreati sunt atque reuocati, aut bminò inuulgerati, inuiolarique vixerunt. At verò qui senatus consilium, qui auctoritatem bonorum, qui instituta maiorum neglexerunt, & imperitæ aut concitatæ multitudini iucundi esse voluerunt, omnes ferè Reip. pœnas aut præsentem mortem, aut turpi exilio penderunt. Per multis sanè exemplis confirmari potest, ple-rosque iudicum iniquitate, aut etiam populari rumore, vel alio modo damnatos, deque honoris gradu decessisse qui tandem vita functi, certissimis coniecturis insontes, & ab omni obiecto crimine immunes deprehensi, concitatam de se opinionem non modò absterferunt, sed immortalis gloria tandem donati sunt. Opportunè ergo dictum est à Liuiio: Veritatem laborare sæpè, extinguui nunquam. Vt enim quæ falsa sunt, vel nullo certè laborante delentur temporis aliquo tractu: vera autem & iusta violentis hominum iniuriis interdum cedunt, sed tandem emergunt. Rectè Menander:

ὅτι παντὶ δὲ ἡμερᾶς τὸ δίκαιον ἐπιπραττεῖν,

εἰς τοὶ δίκαιος μολῶν ἐχὼ ἀδίκων

πραττεῖ, τὸ θεῖον τὴν δίκην πρὸς ἀβάν.

Tempore omni quod iustum est vincere par est:

Vnus vir iustus infinitis non iustis

Præstat, Deo & iustitia adiuuantibus.

Quamuis monumenta præclatorum hominum situ squalleant, eorum tamen virtus nullis vnquam seculis obscurari omninò potest. Huc fortè non incommodè illud Pindari ex Od. 8. Olymp. καὶ ἀκρόπτεϊ δ' ἐκόντι συζόνων κιδνάων χάριν, id est, Nec pulueris situs occulit congenitorum inclytam gratiam. Historiam de armis Achilles lubens è Quinto Calabro, qui Paralipomena scripsit ad Homericam Iliada, mutuatus essem, nisi me aliò properantem breuitas reuocasset. Sententiam verò Alciati carminis cum hoc Menandri monosticho comparo,

ἄγει δὲ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος.

Tempus in lucem tandem veritatem trahit. Sed occurrit interea Senecæ cordatus sermo ex epistola 79. vbi de virtute, quæ suos honores suumque precium non obtinet, nisi apud posteros, disputat: Quamdiu, inquit, videbatur furere Democritus? vix recepit Socratem fama? Quamdiu Catonem ciuitas ignorauit, respuit? nec intellexit, nisi cum perdidit. Rutilij innocentia ac virtus lateret, nisi accepisset iniuriam. Dum viola-

*Omnia tem-
pus aperit.*

*Viri excellen-
tes nullo in ho-
nore quamdiu
vixerint, ha-
biti.*

tur, effulsit. Nunquid non sorti suæ gratias egit, & exilium suum complexus est? de his loquor, quos illustrauit fortuna, dum vexat. Quàm multorum profectus in notitiam euasere post ipsos! quàm multos fama non exceptit, sed eruit! nulla virtus latet, & latuisse non ipsius est damnum; veniet qui conditam & seculi sui malignitate compressam dies publicet: paucis natus est qui populum ætatis suæ cogitat. multa annorum milia, multa populorum superuenient. Ad illa respice, etiamsi omnibus tecum viuentibus, silentium liuor indixerit, venient qui sine offensa, sine gratia iudicent. Et hæc quidem Senecæ verba de veritate iniuria vel ignauia hominum quodam occlusa tempore, sed tandem iam suum decus obtinente. De iustitia verò numinis certissima initio lib. 1. in Rufinum Claudianus, quo loco, prouidentiam diuinam fatetur ex eo quod tandem Rufinus sceleris pœnas dignissimas tulisset. Cic. pro Sextio: hunc ego reditum repudiarem? qui ita florens fuit, vt verear ne quis me studio gloriæ putet idcirco exisse, vt ita redirem. Vide Comment. Manutij fol. 139. b.

*Abstulit hunc tandem Rufini pœna tumultum,
Absoluitque deos. iam non ad culmina rerum
Iniustus creuisse queror: tolluntur in altum,
Vt lapsu grauiore ruant.*

Æacida.] Achillis: ab Æaco Telamonis & Pelei patre. *perfusum sanguine Hecloreo scutum.*] Id dicit, propterea quod Achilles Hectorem interfecit.

concio iniqua.] iniustum iudicium Græcorum procerum: vel iniqua concio Vlyssis: quam repete ex Ouidij Metamorph. 13. *Concio*, tria significare Gellius lib. 18. cap. 7. notat ex Verrio Flacco: locum, suggestumque vnde verba fierent: item cœtum populi: & orationem ipsam quæ diceretur ad populum.

Ithaco.] Vlyssi, ab Ithaca patria.

Iustior arripuit Neptunus] aqua marina fuit æquior Aiaci, quæ scutum & arma illi erepta reddiderit. Tacitè videtur alludere ad id quod postea dicit, plus inesse piscibus marinis humanitatis & fidei, quàm hominibus. Seneca Declamat. 1. *Contrauersiarum* 7. O maria iustiora iudiciis, ô mitiores procellæ patre! Sic Ouid. 1. *Tristium eleg.* 4, vbi poëta suos labores cum Vlyssis laboribus comparat:

*Cumq; minor Ioue sit tumidis qui regnat in undis:
Illum Neptuni, me Iouis ira premit.*

Idem 3. eiusdem operis elegia vñdecima:

Neptuniq; minor quàm Iouis ira fuit.

Apud eundem, Dido Æneæ:

Iustior est animo ventus, & unda tuo.

In quibus ego comparationibus video hyperbolen: & quidem nari nihil est implacabilius: de quo nos alio loco.

dominum suum.] Aiacem, qui dominum quidem iure, post Achillem mortuum, animo retinuerat: possessionem verò minimè, quam Vlysses eloquentiæ viribus obtinuerat.

boat.] clamat. translata à bobus.

voce.] catachresis, pro sono.

Vicisti, &c.] *ωρωποποιία.*

Telamoniade.] Ajax Telamonis filii.

Affectus fas est, &c.] *ἐξήγησις & ἐπιμύθιος*, ad quod illustrandum succurrit Æliani exemplum nobile ex lib. 13. var. hist. de Macareo quodam sacerdote Mitylenensi. sed quia liber est in omnium manibus, non ascribam. Affectus inquam fas est cedere iustitiæ, hoc est τὰ πᾶσι τῇ δικαιοσύνῃ: vt hîc iustitiæ nomen accipiatur etiam pro veritate, quæ perpetuam se iustitiæ comitem præstare debet. Alluditur autem, nisi fallor, ad oratorios affectus, qui sæpe veritatem rerum opprimunt, aut peruertunt. Aded nihil tam horridum, aut etiam tetrum, quod non splendet oratione, & tanquam excolatur, vt olim dixit artis huius mirus artifex. Sed tamen ad iuris peritorum placitum reuocanda sunt omnia hominum iudicia, imò & consilia, Veritati opinionem præpollere: & plus valere quod agitur, quàm quod simulatè concipitur. Quod & Tull. 1. Offic. non minus generatim videtur dixisse: Efficiendum est vt appetitus rationi obediant, eamque neque præcurrant.

AD EMBLEMA XXIX.

EPIGRAPHEN huius Emblematis, etiam ferocissimos domari, videtur mutuatus Alciatus è primo Annal. Cornel. Tacit. vbi facta Augusti præclara paucis complectitur, dequæ mutatione reip. Romanæ agit: posito Triumviri nomine, Consuem se ferens: vbi militem donis, populum annona, cunctos ocij dulcedine pellexit: insurgere paulatim, munia senatus, magistratum, legum in se trahere, nullo aduersante: cum ferocissimi peracies, aut proscriptione cecidissent. Testis huius historiæ potest videri Plinius, qui sic lib. 8. cap. 16. Primus Romæ leones ad currum iunxit M. Antonius, & quidem ciuili bello cum dimicatum esset in Pharsalicis campis, non sine quodam ostento

Emblema traditum ex Plinio & Ciceroe à Antoniana.

temporum, generosos spiritus iugum subire illo prodigio significante. Plutarchus autem in Ciceronis vita copiosa oratione recenset interitus eiusdem causas, quibus M. Antonius eum ad necem postulauit. Nulla tamen potior fuit, quàm quòd Cicerò, cum sibi (ere sua) maximè esset opus, seruire tempori non potuerit. Actionibus enim Philippicis in Senatu habitis sic excanduit Antonius, ut inde omnem, quod aiunt, lapidem mouerit, quòd Cicero de medio tolleretur. Cum itaque ex vrbe discedens primò in Tuscolanum venisset, indeque transfuersis itineribus in Formianum, ut nauim conscenderet, in altum prouectus esset, ventisque aduersis agitatius, & vitæ & fugæ eum cepit tædium. Tandem reuersus in Formianum ab Antonij militibus petitus est; & Popilius Lænas (quem aliquando Cicero in Senatu defenderat patronus) prominenti ex lectica, præbenti que inmotam ceruicem caput amputauit, & ab Antonio inter duas manus in rostris positum fuit: quò loco orationes in Antonium Cicero habuerat. Val. Max. 5. cap. 3. multa Seneca 7. Controuers. 2. & Suasoriarum 6. capite. Seuerus Cornelius fatum hoc planè funestum ita defecit:

*Abstulit vna dies aui decus, ietæq; luctu
Conticuit Latia tristis sacundia lingua,
Vnicæ sollicitis quondam tutela salutisq;
Egregium semper patriæ caput: ille Senatus
Vindex, alle fori, legum, ritusq; togæq;
Publica vox seuis æternùm obmutui armis:
Informes vultus sparsamq; cruore nefanda
Caritatem, sacrasq; manus, operumq; ministras
Tantum, pedibus cuius proiecta superbus
Proculcauit onans: nec lubrica fata, deosq;
Respexit, nullo luet hæc Antonius axo. & c.*

Meminere alij quidam facinoris huiusce Antoniani, vel potius insolentiæ plusquàm nefariæ insani huius hominis iugatos leones ad currum iungentis. Et hoc quidem certè sat nobis intelligi datur, nullam esse tantam vim, aut firmum animi propositum, nullius tam præ fractam vocem & sententiam, quæ non coërceri aut edomari queat. Quàm enim sæpe vel libertas vel virtus oppressa, & quasi sopita est tyrannorum violentia? Vtrò sese mihi offerunt exempla longè multa de iis qui indigna & immerita extincti necè à multis iam antea actis annis, desiderium sui nobis reliquerunt, ut eorum non possimus vel sine lacrymis, vel iusto dolore meminisse.

Sed ut ad Ciceronem reuertamur: Cæsarem in senatu confossum

*Nihil tam
durum quod
frangi non
possit.*

ssum accipimus à ciuitatis Romanæ principibus, qui tyrannidem perferre non poterant; qui tamen cùm aleam periculossimi & funestissimi consilij subissent, longè aliud cecidit uàm putassent; tyrannum enim de medio sustulerunt, at ipsam tyrannidem tollere non potuerunt. Statim enim perturbatis rebus, & omnium consternatis animis eandem potentiam escio quo fato M. Antonius occupauit, quanquam moribus & itæ instituto dissimilis aliisque partibus Cæsare inferior; cui pertè omni contentione animi restitit M. Tullius, & plerique ij nobiles Romani: quos (inuito scœdere cruentissimo Triumiratus) proscripsit Antonius, ex iisq̃ue multos interfecit. Eam uidem quam non modò antè præsentiebat, sed planè experieatur, insanam M. Antonij rabiem non dissimulat ipse Cicero Phil. cùm ait: doletis tres exercitus populi Romani interfectos? Interfecit Antonius: auctoritas huius ordinis afflicta est? afflixit Antonius: desideratis clarissimos ciues? eos quoque eripuit uobis Antonius: omnia denique quæ postea uidimus (quid autem uali non uidimus?) si rectè ratiocinabimur, vni accepta referemus Antonio. Et deinde subiicit: Versatus in bello est, saturauit sanguine dissimillimorum sui ciuium. Itemq̃ue 3. Philip. ait, cum in hospitis tectis Brundisij fortissimos viros, ciues optimos, jugulari iussisse, quorum ante pedes eius morientium sanguine os vxoris respersum fuisse constabat. Certè Plinius lib. 4. cap. 22. Antonium sanguine ciuium ebrium, & eum sitiendum notat. Et hæc quidem fortè satis. Quanquam enim ad Emblematis explanationem videamur adduxisse quæ studioso ique satisfaciant: tamen adiiciemus, quod non parùm forisse conducat ad materiam seu fontem carminis huius explanationem. Si enim locus est coniecturæ nostræ dandus (in quo tamen nihil cuiquam velim præiudicatum) videtur id Alciatus uixisse potius ex Antonianæ 2. M. Tullij loco, sed (vt plerisque octis videtur) corrupto; qui sic habet: Vehabatur in effedo tribunus, &c. sequebatur eum rheda cum lenonibus, comites equissimi. Nonnulli hîc legunt, leonibus, quod non probatur criticis, & iis qui maiorem probabilitatem sectantur, quæue censoriam virgulam in scriptis auctorum meliorum subinde adferunt. Quæ ex loco suum videtur Emblemata confinxisse Alciat. & leonibus, legisse pro, lenonibus. adhæc non rectè temporum rationem habuisse. Si quos moueat Plinianus locus uem attuli, nihil certè moror, cùm nihil præfractè hac in parte alim affirmare.

M. Antonius
tyrannus.

Fons Emblematis.

Romanum eloquium.] κατὰ τὴν ἐξοχὴν Romanæ princeps eloquentiæ

quentiæ vocatur Cicero, vt etiam disertus artifex Reipub. ad ministrandæ à D. Augustino. Plinius senior eum sic lib. 7. c. 30 salutat: Salue, inquit, primus in toga triumphum, linguæque lauream merite, & c.

Pestis patriæ. patria pestis acerba sua. Allegorica nefarii hominis, Reipub. perniciosi hostis, descriptio, quam sæpè orationibus vsu pat, vt Catilnariis, Post reditum, pro Sextio idem orator: vt cum Clodium aliquando tetram & immanem belluam, sæp foriam, sæpius pestem appellat. Sed & Gabinium atque Pisonem, duas imperij Romani pestes meminì nominatos eadem oratione Sextiana. Sic in Politic. Plutarchus Reipubl. Hoste Aristiona, Nabim, Catilinam, pestes, morbum & vomicam patriæ appellat, id est, νόσμος καὶ ἀπόσημος πόλιως. sic Virgil. Æn. Harpyias pestem & iram Decorum: & 12.

— Turni se pestis ad ora

Fertq̄, refertq̄, sonans.

Non mihi tempero, quin & hæc adiciam, in eorum maximam gratiam, quos in politicioribus literis instituiimus: quicquid lethale, noxium & damnosum est, id pestis nomine solere appellari, verbum enim, pestis, πῦρ τὸ πῶν: vnde ducta vox antiqua, pestum. pernicies etiam à perneccando dicta. Sallustius: Et si certa pestis adesset, mansurum potius, & c. Catullus seipsur alloquens ita de amore suo:

Me miserum aspiciate: Et si vitam puriter egi,

Eripite hanc pestem, perniciemq̄ mihi.

Idem ad Rufum:

Eripuisti heu heu nostra crudele venenum

Vita, heu heu nostra pestis amicitia.

M. Tullius 1. in Catilin. Hoc autem vno interfecto, intelligitur hanc Reip. pestem paulisper reprimi. & ibidem: Atque deletur non modò hæc tam adulta Reipubl. pestis, verum etiam stirps ac semen malorum. Idem 2. in Anton. vt Helena Troianis, sic iste Reipubl. causa belli, causa pestis atque exitij fuit. & Philip. 7. Tetram & pestiferam belluam ne inclusam & constrictam dimittatis, caute. Apuleius 5. Asini aurei, De sororibus Psychæ: Sed iam, ait, pestes illæ, teterrimæque furie anhelantes vipereum virus nauigabant. Idem lib. 7. Verum fortunæ meis cruciatibus insatiabilis aliam denuò mihi pestem instruxit. Eodem schemate dixit idem Apuleius 9. Asini, de muliere quadam: Sed omnia prorsus vt in quadam cœnosam latrinam in eius animum confluerant flagitia. Et Arnobius lib. 5. contra gentes, de Ioue loquens; Vt esset, ait, criminum sedes maledictio.

naledictorum materia, locus quidam expositus, in quem spur-
 titæ se omnes scenarum colluionibus deriuarent, &c.

Iunxitque leones.] Præter ea quæ de iunctis leonibus adducta
 sunt à nobis superiore commentario, legimus apud Plutarchum
 hanc pompam non fuisse tum primùm ab Antonio usurpatam.
 constat enim iam olim Annoni duci Carthaginensium malè
 cessisse, quòd leone pro iumento usus fuerit ad ferendas sarcina-
 s, pulsūque in exilium eo nomine, quia ad tyrannidem
 tendere videretur. Quòd obiter mihi reuocat in memoriam
 Hieroglyphicum EMOLLITÆ FEROCIÆ, vbi Bacchus curru
 trahitur à tigrisum pari: cuius animalis effigies indomitam
 & efferatam læuitiam arguit. sed ad rem. In Antiochi numo
 videre est leonem ferè humi procumbentem, & superuolantem
 noctuam: quo significatur vires cedere sapientiæ. leo enim ro-
 boris habet Hieroglyphicum: noctua vero Mineruæ. Rescirem
 & leones subijci Magnæ deæ vehiculo fuisse solitos, eosque So-
 lis trahere currum. sed hæc non sunt huius classis. Certè in Fau-
 stinæ vetere numo, Cybele turrita sellæ leoninæ insidet, quæ
 orbem intra manum & genu teneat, cum inscriptione, MATRI
 MAGNÆ. Reperio apud Herodianum in vita Seueri, Iulianum
 elephantos quos habebat ad pompam institutos, conatum as-
 suerunt, vt fessorem paterentur: quod & ab alijs tentatum non
 rarò accepimus. Sed, de Antonij leonibus iam satis, si tamen
 admonuero id ostentum à Cicerone ipsomet præuisum, epist.
 ad Atticum: Tu Antonij leones pertimescas caue: nihil est illo
 homine iucundius, &c.

*Annoni leone
 usa pro iu-
 mento.*

*Bacchi currus
 trahitur à ti-
 gribus.*

*Leones magnæ
 deæ currum
 trahentes.*

iugum.] Nolim prætermissum quod notat Pierius 48. Hic.
 iugum feruitutem significari, & fatigationem. vnde vul-
 gatim illud, Subdere colla iugo, pro eo quod dicimus, in fer-
 uitutem trahere, à hibus sumpta metaphora.

Iugum quid.

Ambages hac.] signis & mutis demonstrationibus eiusmodi.
 Leones enim iunxit, vt significaret se fortissimos quosque sub
 iugum misisse. Leo in Hieroglyph. fortitudinem, robur, & alia
 multa signat: qua de re Pier. Valerianus lib. 1. Ambages autem
 primaria significatione pro verborum circuitu, & sententiarum
 aliorum ductu accipi solet: at hic, quantum conii-
 cio, schema vel pompam, aut fastum insolentem arguit, quo ta-
 citè quid sibi vellet, innueret Antonius. Scio quidem apud au-
 ctiores frequenter sumi *μυσφορεῖν* pro verborum circuitu,
 qualis in criminibus excusandis aut velandis adhiberi nonnun-
 quam solet. Liuius 2. Per ambages regens ingenij sui effigiam.
 & 9. Vix pueris dignas ambages, senes & consulares fallendæ
 fidei

*Leo quid.
 Ambages.*

fidei exquirere. & id quidem translaticie. proprie verò ambages sunt flexus & mæandri fluminum. Claudianus itaque Æquoribus ambages dixit. sic sæpe apud Cornel. Tacitum Annalib.

AD EMBLEMA XXX.

*Parentibus
quantum de-
bentur.*

Ciconia pietas.

OMNIBUS iis qui humanitatis iura colunt, ab ipsa omnium magistra natura persuasum debet esse quantum parentibus debeant, nisi tamen omnem humanitatem sibi detrahi patiantur. Siquidem non homines modò arcano aliquo sensu pietatis in parentes, sed & animantium quædam, à quibus abest ratio, admonentur. Ciconiæ enim, ut est apud Solin. cap. 43. Polyhist. quantum temporis impenderint sætibus educandis, tantum & ipsæ à pullis suis inuicem aluntur. Quamobrem Ægyptij cum significarent hominem, qui patris curam gereret, Ciconiam & Cucupham depingebant, quod hæ solcant genitoribus senio confectis eodem modo gratiam rependere, quo ipsæ fuerint educatæ. Iis enim nidum parant, pennas vellicant inutiles, & pabulum suppeditant: idque quoad resumptis pennis sibi ipsis queant sufficere. Itaque hæ & pietatis, & gratiæ animi symbola gerunt, ut videre est apud Pierium lib. 17. Hieroglyph. Pudeat nos hac in re inferiores, aut etiam deteriores aibus esse. Atqui par est eo lubentius & alacrius naturæ nos reddere quod accepimus, nimirum vitam eorum conseruare rutarique, qui nobis auctores vitæ fuerunt: & quo nobilior est nostra conditio, eo affectus debet esse paratior ad humanæ vitæ officia obeunda, & pietatem omnem exercendam. Nobis enim ætate iam affectis, & imbecillioribus factis, iidem liberi faciunt, eamque rependent pietatem quam primùm in parentes exhibuerimus. Nec verò est quòd pluribus hæ naturæ leges commonstremus, quandoquidem omnes norint post tria illa, quæ ad diuinum cultum spectant præcepta, primùm rerum humanarum decretum esse, ut parentes ipsos in honore habeamus: cui & spem certumque præmium vitæ longioris adiecit supremus ille legis auctor Deus, ad excitandam hominum tarditatem. Hesiodus huc alludens, τ. ἔργων, seculum impium describit ab effectis hominum sceleratorum, qui probro contumeliaque afficient, eosque senio affectos non sustentabunt. Iupiter, inquit, perdet hoc genus hominum, Ζεὺς ὀλέσσει καὶ ἔσθ' ἔσθ' ἀνθρώπων ὁ μέγιστος ἀπὸ τῆς αἰῆς.

μέμψον

μέμφονται δ' ἄε τὰς χαλεπῶς βάζοντ' ἐπίεσι
 στέγλιοι, οὐδ' ἔτι πῶ ὄπιν ἐδ' ὄπτε, οὐδ' ἔμψ' οἷς
 γροῖντι σὶ θεκῦσιν ἀποθρεπτοῖα δόειν
 χροσθίνου.

Scd ubi est illa naturæ vis (ait Cassiodor. variar. epist. 14. lib. 2.)
 quæ amplexu copulæ destinatur ad posteros? ferarum catuli se-
 quuntur parentes: à cespite suo virgulta non discrepant, propa-
 go vitis propriæ seruit origini; & discrepat homo à suo fusus
 initio! Quid dicamus illa beneficia, quæ vel extraneam perso-
 nam possunt obligare? Nutriuntur à paruulis: ipsis laboratur:
 ipsis diuitiæ conquiritur: & cum sibi vnusquisque credat
 abundare quod possidet cum à patribus adhuc quæritur, præ
 altera potius ætate peccatur. Proh dolor! non merebimus eor-
 um affectum, pro quibus subire non recusamus exitium?
 Maria ipsa sæuis tempestatibus excitata genitoris cura non re-
 fugit, vt peregrinis mercibus acquirat quod propriæ soboli re-
 linquat. Aues ipsæ, quarum vita semper in escis est, naturam
 suam extranea sorde non maculant. Ciconia, redeuntis anni
 iugiter nunciatrix, eiciens tristitiam hyemis, lætitiã verni
 temporis introducens, magnum tradit exemplum pietatis.
 Nam cum parentes eorum pennas senio coquente laxauerint,
 nec ad proprios cibos quærendos idonei potuerint inueniri,
 plumis suis genitorum membra frigida refouentes, escis corpo-
 ra lasa reficiunt: & donec in pristinum vigorem alis grandæua
 redierit, pia vicissitudine iuuenes reddunt quod à parentibus
 paruuli acceperunt. Ideoque non immeritò vita longa seruan-
 tur, qui pietatis officia non relinquunt. Hacten. Cassiod. Hanc
 naturæ legem, quod plerumque à sceleratis quibusdam naturæ
 monstis violaretur, iura ciuilia confirmauerunt, vt lib. 5. Si
 quis à liberis, D. de liberis agnoscendis: & de alendis liberis
 ac parentib. Cod. vbi responsum hoc legitur Antonini Pij
 PARENTVM NECESSITATIBVS LIBEROS SV-
 CVRRERE IVSTVM EST. ei tamen alimenta præstari
 debent pro modo facultatum: & si non præstentur, captis pi-
 gnoribus & distractis, cogetur quis satisfacere sententiæ. Tracta-
 uit hoc argumentum B. isid. Magnus orationibus *αἰσθητικῶν*.
 Nonnulla ex Platone r. Alcibiad. petas licet. Arist. De animal.
 hist. Plin. 10. cap. 23. & Val. Max. lib. 5. cap. 4. Prou. *ἀντιπλοῦτος*.
Ærio nido. Jalto, ex subiecto adiunctum *μιτωριμικῶς*. vt apud
 Virg. 1. ecloga:

Nec gemere æria cessabit turtur ab ulmo.

& 3. Palumbes eadẽm ratione dicuntur æriæ.

Effigies Ciconia
in scriptis.

in signis pietate.] Petronius Arbitrator Ciconiam pietaticultricem appellauit. hinc in numis Adriani sculpta est, cum inscriptione, PIETAS AVGVSTA. Reges enim antiquitus summo in sceptro Ciconiae gestabant effigiem, in imo Hippopotami, ait Suidas: ut admonerentur, pietatem plurimi esse faciendam, sceleritiam & crudelitatem cohibendam atque comprimendam.

in signis pietate.] Hoc elogium tribuit Æneæ suo poeta princeps initio 1. Æneid. quod reperitur ab hoc nostro, in emblemate, cuius inscriptio, Pietas filiorum in parentes. Verbum, pietatis, quod obiter, inde dictum, quod quæ in ea simul, quasi penitus, & in penetralibus recondantur. Tullius usurpat id vocabulum sæpe, sed ad Lentulum, per quem fuerat ab exilio reuocatus. Sic enim in epistolarum initio: Ego omni officio, ac potius pietate satisfacto, &c. Idem epist. 9. lib. 1. eiusdem: Periuicundæ mihi tuæ litteræ, quibus intellexi te perspicere meam in te pietatem: quid enim dicam beneuolentiam, cum illud ipsum grauissimum, & sanctissimum nomen pietatis, leuius mihi videatur?

Inuestis.

Inuestis.] Impuberes, & quibus propter teneram ætatem nulla pars corporis pilat, ait Nonius. de hoc verbo multa doctè Fornerius noster Selection. 1. cap. 29.

pulos pignora.] Appositio. Liberi inter virum & uxorem tanquam vinculi & charitatis mutæ habentur pignora. Ouid. 3. Fastorum:

Liberi pignora.

Inq; sinu natos pignora chara tenent.

Sic Nouella Valentini de libertis: Itaque libertus, qui cuius Romani priuilegium fuerit consequutus, siue vnicum pignus, siue plures cuiuslibet sexus habeat filios, cum mori cœperit, soboli suæ omnes proprias si maluerit facultates supremo securus dimittat arbitrio. Claudian. 1. De raptu Proserpinæ, ubi Pluto queritur se priuari spe sobolis:

*Ast ego deserta marens inglorius aula
Implacidas nullo solabor pignore curas?*

Et paulo post de Cerere:

Commendat Siculis furtim sua pignora terris.

Idem 3. eiusd. operis,

— reuocat tandem custodia chari

Pignoris. —

AD EMBLEMA XXXI.

Hæc Epigraphæ non plena satis esse, & argumento carminis accommodata mihi videtur. Velim itaque reponi sic; *Abſtinentia à muneribus capiundis.* Cæterum cum nuper forte fortuna incidissem in Aristeæ Græci scriptoris librū, qui est De ege Diuina, commodè sese locus obtulit huic Emblemati non parum accommodus. Ille sic : *ἐπιρώτησαν ὃ κ' ἐπὶ τίνῃ χάριτι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὰς χεῖρας, τὸ τί τῶν αὐτῶν ἔουχεται διασάφουσι ὃ, ὅτι μαρτύροισι τῆ μηδὲ ἐπιγράφει κακῶν, πᾶσαι γὰρ ἐπιγραφὰ διὰ τῶν χερῶν γίνονται, καλῶς καὶ ὁσίας μεταφύροντες ἐπὶ τῶν δικαιοσύνην ἐπὶ τῶν ἀλήθειαν πάντες.* id est, Interrogarunt (Iudæos intelligi) cuius rei causa manus abluerent vota facturi. significarunt illi id fieri in testimonium & argumentum nullius sceleris perpetrati. Nam quod per manus omnes conatus soleant expediri; ita pulchrè & sanctè ad iustitiam omnia referebant. Apud Ægyptios per ignem & aquam, vt quæ continerentur turibulo & phiala, maculas, labesve deterfas elutāsque optimè didicimus significari. Apud quasdam gentes suffitio erat in vsu, qua qui proſequebantur funus, quia polluti haberentur, aqua sparsi solebant ignem supergredi, vt qui sibi persuaderent purgationem ita fieri. In aqua puritatē hanc intellexit Catullus, cum ait:

*Aristeæ locus
de Iudæorum
ritu in manibus
abluendis.*

*Ignis & aqua
in turibulo
& phiala.*

Auc quilibet qui puriter lauit dentes.

Nonnulla sunt apud Cassiodorum præclara monita, quæ ad id maximè faciant. ex eo petat qui volet lib. 9. epist. 19. & lib. 11. epist. 8.

Marmorea in iumulis.] Hæ sunt iudicis æquissimi notæ, quibus post mortem vel maximè celebretur. Siquidem vrcæolus vel aqualis vna tumuli parte, malluuium cum mantili in altera depictum, arguit sepulcra hominis in administranda iustitia æquitatem & innocentiam. Quæ virtutes vt iudicem quemque maximè commendant; sic ab eo si abscedant, non iudex, sed impius & inhumanus carnifex habendus est. Reclamant enim aduersus iniquos iudices, & diuinæ & humanæ constitutiones, quod in Republ. bene liberaliterque instituta nihil debeat incorruptius obseruari quàm iudicium, quod lingua sæpius quàm nummis peruerti solet. Quamobrem non iniuria Cicero dicebat se non intelligere, cur qui sententiam pecunia corrumpit, poena dignus sit: qui autem oratione, laudem ferat. At præcipuè iudicis est nec muneribus, nec affectibus priuatis ab æquitate dimoueri: debet enim ipse perpetuò meminisse Deum habere se iudicem, cuius oculum nihil effugere aut prætereire

*Aqualis &
malluuium.*

*Virtutes in
cu.*

possit. Adhæc, quantum ad symbola proposita spectat, malluuium & vrceus integritatem iudicis, & à muneribus capiundis abstinentiam repræsentant. Manuum siquidem abluendarum gestus olim fuit innocentie quædam aperta demonstratio. Cum enim quis se infontem & immunem à crimine aliquo vellet indicare, sed nec vllum in eo admittendo assensum præbuisse, præsentibus quibusdam manus abluere; ut ex ea manuum mundicie puritatem animi declararet. Huc quidem spectat illud regij Psalms, Lauabo inter innocentes manus meas: idemque est intellectum à peruerso nostri Redemptoris iudice Pilato, cum accepta aqua manus abluit, innocentiam professus, crimenque in Iudæos reiciens. Quod annotauit Pierius Hieroglyph. 35.

Manus abluere quid olim.

Vrceus.

Vrceus.] Vas terreum aut æneum ad aquam excipiendam aut hauriendam. Malluuium, siue pollubrium, vas est siue lebes ad manus abluendas, quasi manulauium.

Ius dicere.

Ius dictum.] Iudex, ut vult Varro, iuncto verbo dicitur, qui ius dicit. Ius dicere ipsorum est magistratuum. Cicero pro Flacco: Qui anno antè ius dixerat. Idem ad Atticum: Quippè ius Laodiceæ me dicere cum Romæ Plotius dicat. & 10. Antoniana: Qui cum Prætor vrbæ esset, vrbæ caruit, ius non dixit.

Sed id paulò distinctiùs est explicandum, ne mihi diem dicant iuris studiosi. Didicimus itaque ex Vlpiano, l. Ius dicentis, D. de iurisdic. omn. iudic. Ius dicentis, hoc est Prætoris, officium esse latissimum. At non modò prætorem intelligimus iuris dicentis nomine, sed & præfectum vrbis, ut D. de off. præf. vrb. l. 1. &, De in ius voc. l. 2. præsidem prouinciæ, l. cum hi, §. sed nec mandare, D. de transact. & ædilem curulem, qui certis de causis ius dicebat, l. 1. de ædilit. edict. fuit tamen magis vsitatum, ut ius dicentis vrbis Prætor appellaretur, velut iuri dicundo præ aliis constitutus, l. 2. §. populo, D. de orig. iur. At de vrbis prætore id modò intelligimus: alij enim qui creati sunt Repub. augete, ius non dicebant, sed tantùm de capitalibus quæstionibus cognoscebant, quæ ipsis obuenerant sorte, vnde Quæstiores appellati. Ne longior sim, ita statuo, alium fuisse à Prætore iudicem, & à ius dicente: quod planum est ex M. Tullio, 2. in Verr. & pro Rabir. Post. Itaque distinguimus officium Prætoris, & ius dicentis: ut stipulationem etiam prætoriam à iudiciali: tametsi aliquando iudicis & prætoris nomina confundantur. Etenim temporibus Imperatorum (quum antiqua penè omnia obsoleuerunt vnà cum linguæ Romanæ puri-

puritate) iudicium nomine quicumque magistratus etiam maiores appellari cœperunt.

puras habuisse manus.] Hi puris manibus viuere dicuntur, *Pura manus.* qui purè atque integrè vitam transigunt: qui neque dolo neque astu aliis negotium faciunt: qui denique sunt (vt hîc Alciatus intelligit) ἀδωροδὲκτοι, id est, à muneribus accipiendis alieni. Horatius paulò deflexit:

— bene si quis, inquit,

Et uiuât puris manibus. Sic dicuntur in Nouell. 8. καθαρὰ χεῖρες. Ne quid tamen hîc nota dignum transiliam, verba Iustiniani quæ integra reperiuntur in primo Codicis, titulo de mandatis principum, huc adscribam, digna quidem illa quæ literis aureis passim consignentur: δεῖ τοῖσιν σε καθαρῶς παραλαμβάνοιτο τῶν δρχίων, καὶ δόσεως ἀπάσης χειρὶς, πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων καθαρῶς φυλάττειν ἵνα τὸ ἐ μῖν καὶ τῶ νόμου τὰς χεῖρας, καὶ μήδεως ἀπὸ πλεονεξίας κέρδους. μήτε μείζονος, μήτε ἐλάττωσιν, ἀλλ' ἀρκείας μόνοις τοῖς παρὰ τῆ δημοσίᾳ τοῖς χρηρησιμείοις. καὶ διὰ τὸ σαυτῆς διὰ τὸ τῶν περὶ σε καθαρῶν αὐτοῖς πανταχόθεν φυλάττειν τὸ δίκαιον. *καθαρὰ χεῖρες.* Oportet igitur te purè suscipientem hoc administrationis munus, procul ab omni largitione, præ alijs omnibus, mundas seruare Deo, nobisquæ, & legi, manus, nullum lucrum contingere, neque maius, neque minus, neque captiosum quiddam contra subiectos facere negotiando, sed contentum esse solis à fisco tibi ministrans, & tam per te quàm per eos qui circa te sunt, purum eis vndique seruare ius. Suetonius in Tito ait, Pontificatum maximum idè se professus accidere; vt puras seruaret manus, fidem præstitit.

AD EMBLEMA XXXII.

SIGNIFICAT sibi rem esse cum quibusdam rabulis forensibus, malis vicinis, suas ædes ita altè extruentibus, vt officerent luminibus suarum ædium: atque à quibus sic importunè fatigaretur, vt olim Phineus ab Harpyiis, vt parum abesset quin propriis ædibus expelleretur, nisi succurrisset animi probitas & integritas. Sic enim viri boni sæpenuerò ab importunis dominis deturbantur sine vlla legum & honesti ratione, nisi æquanimitate, vel potius numinis aliquo præsidio, & quasi ariete vindicentur. Demosthenes in Calliclem: τὸ χαλεπώτερον ἔστιν, ἢ γείτονος πονηρῆς καὶ πλεονέκτης τυχεῖν: id est, Nihil molestius

esse potest, quàm in vicinum malum & avarum incidere. Quò etiam illud Pindari non malè quadrabit ex Nemeor. 10. *Χαλεπὸν δ' ἔστι ἀνθρῶποισιν ὀμιλεῖν κρυσόταν*: Periculosum est contendere cum potentioribus.

pariete.] Proceleusmaticus, dactyli vice.

bene nummati.] Horatius 1. Epist.

At bene nummatum decorat sradela, Venúsque.

Cic. 2. in Rullum: non minus bene nummatus, quàm egregiè capillatus. Ammian. Marcellin. lib. 14. Si ad aliquem bene nummatum, tumentém que loculis honestus aduena salutatum introieris.

σαθραυτῶν, vel υλτῶν, &c.] Arguitur iniustus & violentus diuitum animus, à quibus in primis est timendum, quippe qui neque ius neque bonum, sed nec æquum colunt. Qua ratione puto dictum à Platone 5. Legum: valdè diuites homines non esse bonos. Refert Plutarch. ita quendam dixisse Syllæ gloriantis: Quomodo vir bonus esse potes qui tam magnas opes possideas, cùm nihil à patre acceperis?

Obstruere luminibus quid.

Obstruere nostris luminibus.] Obstruere luminibus vicini est structuram aliquam iuxta eius ædificium facere, quæ lumen eidem eripiat. Obstruere enim luminibus, verbum antiquum iuris. Vnde Cicero pro Domo sua: Cùm ille negaret, inquit, primò se luminibus eius obstruendum minabatur. Idem in Bruto: Ut horum concisis sententiis (de Philisto & Thucydide loquitur) interdum etiam non satis apertis cum breuitate, tum nimio acumine officit Theopompus elatione atque altitudine orationis suæ, quod idem Lysiaæ Demosthenes: sic Catonis luminibus obstruxit hæc posteriorum quasi exaggerata altius oratio. Quod dictum à Cicerone per metaphoram nemo non videt, pro eo quod dixisset sine tropo; impedimento fuit ne orationis Catonianæ lumina viderentur. Rectè Thucydides: *πρὸς τὰς ἀεργετίας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλύθηρον καθίσταται*. Ex vicinis malum bonumve proficiscitur. Harpyiarum verò fabulam Plutarch. lib. De usura vitanda, torquet in debitores, qui grauentur ære alieno: tolerant enim ac sustinent tanquam Phineus Harpyias illas pennatas pascentes, &c: *ὡς ὁ φινεύς ἀρπυίας Ἰνῆς ὑποπτήρας ἑόσκηγτες*. Referam Alciati verba ex Commentario ad tit. De verb. signific. l. 139. Finge, inquit: Concedit lex volenti lautè ædificare, ut vicinum ad proximæ rei venditionem cogere possit, an eum quoque adiuuabit, qui lautum ædificium perfecit, sed addere illi aliquid desiderat, puta hortum ampliari, vel impluuium? qua in re cùm

re cum ego impeterer, negabam adiuuari. Cum enim ornatus
urbis ratione ita constitutum esset, & qui ciues ad expolienda
aedificia incitarentur, in eo qui iam perfecisset, hæc ratio locum
non habebat. Paulo post ita: Verum cum non tam iuri meo
quam iudicibus diffiderem, transegi, ut verissimum sit illud He-
siodi, μήδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ' εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. quod, ut ait Co-
lamella, non solum de boue dicitur, sed etiam de omnibus par-
tibus rei familiaris; aded refert non habere malum vicinum.
hæc Alciat.

gemina quem tanquam Phinea raptant Harpyia.] Hesiodum se-
cutus, duas tantum Harpyias statuit. Virgil. trium meminit,
quarum nomina Aëlo, Ocypete, & Celæno. Finguntur volu-
cres monstrosæ, facie virginea, vnguibus vultures referentes,
ἀπὸ τῆς ἀρπάζειν, à diripiendo dictæ. vnde Suidas ait, ἀρπακτικὸς
δαίμων εἶναι. Sic autem habet fabula. Phineum vxorem du-
xisse Cleopatram, Boreæ & Orithyæ filiam tradunt; cumque
alteram nomine Idæam Dardani filiam superinduxisset, eius
nefario suasu filios ex Cleopatra susceptos excæcauit: qua de
causa dicitur & ipse à Diis excæcatus, in eumque missæ Har-
pyiæ, quæ cibos & mensam eius diriperent, & turpissimè fœd-
arent. Quod verò Zetes & Calais cum Argonautis Colchos
proficiscentes à rege Phineo suscepti fuissent honorificè, ut eum
hac intolerabili molestia liberarent, Harpyias magna dexterita-
te pepulerunt, & in Plotas vsque insulas persecuti sunt. Cætera
ex 3. Æneid. Virgilianæ, 6. & 7. Metamorph. Ouid. petes. Vide
etiam Valer. Flaccum 4. Argonautic. Sed quoniam nobis pro-
posuimus fabulis ipsis allegoricas enarrationes adicere, non vi-
debitur à re alienum, si explanemus quid Harpyiarum nomine
intelligatur. Sanè ut vis nominis indicat, Harpyia rapacitatem
notat: vnde Harpax, & harpagare verbum apud Plautum. Ful-
gentius ait, ided virgines fingi, quod rapina omnis sterile scat,
nulliusque sit frugis: Volucres propter celeritatem qua ferun-
tur qui rapiunt: plumis operatæ, quod latitet quicquid ab iis
æruscaturum est. Tres verò, quoniam primò aliena expetuntur,
cui succedit inuasio, & postremò absconduntur. Hinc enim
nomina è re facta, Aëlo, tanquam ἐλὼν ἄλλο, tollens alienum:
Ocypete, citius auferens: Celænum verò nigrum. Sunt qui per
tres Harpyias, auaritiam, inuidiam & superbiam intelligi ve-
lint. Opinor autem hinc Alciatum de industria duarum tantum
meminisse, ut ad rem suam, id est, duos vicinos accommoda-
ret. Ille quidem 2. Prætermisforum ait, Harpyias ira tonantis
aduersus Phineum impulsas à Poëta fingi, quod quæcunque

*Harpyia quot,
& vnde dictæ.*

Phineus.

*Zetes &
Calais.*

Harpyia quid.

*Cur volucres
Harpyie.
Cur plumis
præditæ.
Cur tres.
Aëlo.
Ocypete.
Celæno.*

maxima oriantur mala, iræ diuinæ solcant ascribi: & Theophrastus hæc tempestates, sterilitates, & alia generis eiusdem, quæ non vitio terræ, sed cælius proueniunt, *ἀπὸ τῆς δαίμωνος αἰτίας* appellat, id est, causam Deorum numine vigentem. Si plura de Harpyiis requiras, consule Syntagma 6. Historiæ Deorum Gyraldi.

Integritas nostra, &c.] Accommodat fabulam. Propriis ædibus cedere cogat, & his expellat, nisi mentis integritate & honestate vindicet, meque tute, vt olim Phineus, Zete & Calai adolescentibus fortissimis. Vitæ innocentis conscientia (vt hoc vel obiter adiciam) est instat muri ahenei, qua nimirum quis sustentatus, non eget Mauri iaculis, nec arcu ad retundendas insidias iniquorum & violentorum hominum. Itaque rogatus Bias quæ vita metu careret? innocens, inquit, & eius qui sit sibi bene conscius: nam omnes animum innocentem amant & charum habent, vt est apud Pindar. adeo vt innocentem damnare pro grauissimo crimine sit iam olim habitum: ergo malè cessit Archiæ quòd Archilochum interfecisset. Cæcilio Metello de Dalmatis citra causam triumphantis: Attalo regi Asiæ, quòd infantes amicos occidisset. Sed hæc satis: longius enim oratio euagatur.

His nisi sint Zetes, &c.] Pindarus Pythior. 4.

Ζυμῶ γλαυκῆς Ἰάροσσοιο
 τυρο βασιλεὺς ἀνεμων
 Ζῆται, κάλαοι τε πύτην βορέας
 ἀνδρῶν πῶ τῶσι πῶτα πῶτα
 φρίκην ἄμφα πορφυρέοις.

id est:

Ridenti animo velociter ornabat rex ventorum Zeten Calaimque pater Boreas viros, qui alis in tergo mouebantur ambo purpureis. Boream autem ventum esse Septentrionalem nemo nescit, cuius filij dicuntur Zetes & Calais, fictis ingeniosè vocabulis. Ex nominum etymo non est dubium quin longè multa peti possint, quæ quasi nos manu ducant ad cognitionem rerum vberiore, & quidem magis apertam. Certè mihi placet scholiastis Pindari acumen, qui eo loco *Ζῆται ὡς Ζαῖται*, nempe *ἄρον ἄρον*, quòd nimium flet, interpretatur: *κάλαοι* verò, vt qui *καλῶς ἄρον*, quia leniter flet. At ad rationem physicam non vsurpat Alcibiades; sed ad mores conuertit, quòd facilius ingeniosis hominibus suum id carmen ostendet.

Integritas nostra, atque animus quaesitor honesti.

Nam *κάλαοι* fortasse *ἀπὸ τῆς καλῆς*, quo animi designatur integritas: animus autem *quaesitor honesti*, est ille *Ζῆτης*, ἀζητῶν νο-

μεν

Zetes & Calai, ad quid relata nomina.

nen habens, quod quærere significat. Idem video posse obseruari faciliè in Homericis nominibus permultis, & iis personis quæ à Platone inducuntur: quæ nomina interdum totius disputationis argumentum implicanti.

AD EMBLEMA XXXIII.

Hoc ex epigrammaton Græcorum libro 3. sumptum pulchre est æmulatus: quo sub nomine Aristomenis Imperatorem Carolum V. celebrat, alluditque aperte ad aquilam, quam in scuto habuit, & imperiali stemmate, quæ fortitudinis notam præ se ferat. Ea enim ut dignitate cæteris aibus antecellit: ita ille Princeps alios & fortitudine & splendore nominis longè antecedit. Epigramma est Antipatrij, quod huc adscribere non piget:

*Aquila pro
stemmate Im-
peratoris.*

ὄρεαι Διὸς κορυφαίαι, διάκλυτοι, πῦρ χάρι' ἔσται, ἰδούαι, ἄνθρωποι, ἄνθρωποι
 πρὸς ἰστέρας μεγάλας τύμβους ἀεισομένης, οὐκ οὐρανοῦ γὰρ ἔσται
 ἀλλ' ἔγω μερόπιον, ὃδ' ἔτι κεν ὄρασι, ἄνθρωποι, ἄνθρωποι
 οἰωνῶν, ἰστέρας, τῶσδε δὲ δ' ἡμιθέων, ἰδούαι, ἄνθρωποι, ἄνθρωποι
 δειλῶν τε δειλοῖσιν ἐφ' ἑδρῆσσι πέλειαι, ἰδούαι, ἄνθρωποι, ἄνθρωποι
 ἄμμις δ', ἀπέσις, ἀνδράσι περὶ μεγα, ἰδούαι, ἄνθρωποι, ἄνθρωποι

hoc est:

Nuncia fare Iouis præpes, volatibus ales,

Cur magni ad tumultum sidis Aristomenis?

Hec homines morosa: volucrum quantum optima viuo,

Tantum hic heroas optimus inter erat,

Superare pauidæ timidorum busta columba,

Ast ego delector fortibus usque viris.

Auis Iouis Saturnij, nuncia quam ob causam stat

Ferox, super magni tumulo Aristomenis?

Nuncio hominibus, quod quantum præstantissima

Volucrum sum, tantum hic semideorum (fuit).

Pauidæ quidem pauidis assidebunt columba,

Nos autem interritis viris delectamur,

Fare age quid sedeas Iouis ales nuncia pernix

Magnanimi tumultum trux ad Aristomenis?

Nimirum quantum alitibus sum robore præstans,

Tantum semideis præstitit ille viris,

Sic bustis pauidum pauidas decet esse columbas:

Nos vero intrepidus signa superba sumus.

Antipatri exstat Epigramma certè nobile in Platonis, divini

hominis, tumulum, cuius animam ad sepulchrum è cœlo alla-
psam in speciem aquilæ dicit:

ἄιστε, τίπτε βέβηκας ὑπὲρ τάρων, ἢ πρὸς, εἰπέ
ἄσε ῥένεα ἡ ἄν οἴον ἄπο κοπέεις;

Ψυχὴς εἰ μὴ Πλάτωνος ἄππο λαμένης εἰς ὄλυμπον
εἰκὼν σάμας ἡ ἡ γηγενὲς ἀπδὲς ἐχθ.

Cur aquila ad tumulum hunc volitas dic: nunquid ab astris
Hic habitare Deum forte aliquem intuitus es?

Imò anima extincti sum diua Platonis, Olympum

Quæ colo, sed corpus terrigenum Attica habet.

volucris Saturnia.] quasi dixeris Iouiana: nam & Iupiter di-
citur Saturnius. Virgil. in 4.

Nec Saturnius hac oculis pater accipit aquis.

Sic apud Homerum multis in locis κρογίδης.

Aristomenes. magni Aristomenis.] ἱερὶσμένους, optimæ mentis hominem so-
nat, ait Pindari Scholiastes, & Pausan. in Messenic. eum Græ-
corum omnium optimi Apollinis oraculo iudicatum re-
fert quod & alicubi confirmat D. Hieronymus. Vir fuit admi-
randæ planeque stupendæ dexteritatis, qui de Lacedæmoniis
victorias nobiles retulerit, à quibus bis atque iterum captus,
mirabiliter euaserit. sed tandem ab eisdem occisus, exesto eius
corpore (videndi causa) cor hirsutum est repertum. Plin. lib. 11.
cap. 37. Valer. Max. lib. 1, cap. 8. meminuit Dion Chrysostom.
oratione 35. initio ferè.

quantum inter aues.] Collatio parium.

Semidei. Semideos inter.] Semidei sunt Heroës illustres, & nobiles vi-
ri, qui quoniam ad Deorum immortalium naturam quam-
proximè accesserunt, ab imperita plebecula, & Poëtis ipsis (qui
vulgarem opinionem velis remisque consecrati sunt) in nume-
rum Deorum relati creduntur. Hesiodus:

Ζεὺς κρογίδης ποίησε δικαιοτέρον κὲ ἀρείον
ἀνδρῶν ἠρώων θεῖος γένεσθαι, οἱ καλεῖσθαι
ἡμίθεοι. —

Iupiter Saturnius fecit iustius & melius,

Virorum Heroum, diuinum genus, qui appellabantur
Semidei. —

Ouid. 1. Metamorph.

Sunt mihi semidei syluestria numina Fauni.

& Statius in 2. Reges semideos appellat. Lucianus in mortuo-
rum dialogis sub Trophonij persona, ἡρώας, inquit, ἐστὶν ὁ μήτε
ἄνθρωπος ἐστὶ, μήτε θεός, ἀλλὰ κὲ σωκαμφοτέρον ἐστὶ. Mitto quæ
Plutarch. de oraculorum defectu disputat, quæque D. August.

AD EMBLEMA XXXIII. AND. ALCIATI. 201
10. de ciuit. Dei cap. 21. aliique certè multi retulerunt de he-
roibus.

Insideant timida, &c.] Columbam pro trepidatione & timi- *Columba pro*
ditatis symbolo ponere vulgatissimum fuit antiquis. nam & *trepidatione.*
nomen illi apud Græcos *τῆρας* hoc idem significat : deducitur
enim à *τῆρας*, quod est trepidare. Homerus enim sic:

αἰὲν ἑάτω τῆραςοι πλειάσι ἰδυαθ' ἰργίας. hoc est,

Ha pauida gressu similes abiere columbis. Ouid. 1 artis,

Vt fugiunt aquilas timidissima turba columbe.

Pierius Hieroglyph. lib. 2. 2. id scitè perspicueque declarat.

buſta.] sepulchra. Iuuenal. Satyr. 3.

—portandum ad buſta cadauer.

Buſturo.

Ouidius Fastorum 5.

Compositiq; nepos buſta piabat aui.

Et Virgilius:

—*semitaq; seruant Buſta.*

Cicero in Pis. Quorum ego furori nisi cessissem, in Catilinæ bu-
ſto, vobis ducibus, maſtatus essem. Mortuorum cadauera olim
cremabant, & cineres, quæ religioſè aſſeruabant, buſta dice-
bantur; quasi combuſta. Cicero tamen 3. De leg. buſtum pro
monumento accipit, vt & Sueton. pro ſepulchro.

Nos aquila.] Aquilam Romanorum (rerum dominorum) in- *Aquila, inſig-*
ſigne fuiſſe quamplurimi auctores referunt. Neque verò id ſi- *ne Romanoru.*

ne cauſa factum coniiicio. nam vetuſti quique aquilam auium *Aquila pra-*
principem vocitabant: vt Horatius proinde dixerit ei Iouem *ſtaſta.*
permiſſiſſe regnum in aues vagas. Obſeruabant enim eius auis

præſtantiam virium, eam politam, concinnam, intrepidam, *Aquilino naſo*
ſtrenuam, liberalem: quæ adiuncta perpetuò fortem debent *hominu.*
Principem comitari. Sed & aquilino naſo homines regioſ ap-

pellarunt, teſtibus Platone & Plutarcho: ita vt Perſæ ad re-
gnum nemini aditum liberum concederent, niſi qui ea nota

inſignis eſſet, atque Cyrus, ille, quem aquilino naſo fuiſſe me-
morabant. Pyrrhus etiã Epirotarum Imperator, Aquilæ co- *Pyrrhus. A-*
gnomen ſibi datum à ſuis lubens admisit. Cùm enim milites *quila dictu.*

cum Aquilam appellarent: *τί γ' εἰ μέλλω τοῖς ὑμετέροις*
ἄπολοις, ὡς περ ὠκυπέτεις, ἀπεργάζεσθαι; Quid verò non debeo ve-

ſtris armis tanquam aliſ pernicipibus in altum tolli? Imò verò
apud Thebanos Aquilæ vt ſacræ aues colebantur, vt apud Ægy-

ptios Crocodili, Ibes, Cynocephali. Non auſim equidem tran- *Aquila ſacræ*
ſilire, Aquilam olim rerum ſucceſſum proſperarum portendiſſe. *auu quibu.*

ſic enim Iupiter omen optimum cepit, cùm ſibi aduerſus Tita-
nas profiſcenti apparuit Aquila. Prætermitto lubens quæ
prolixa ſunt in Xenophontis commentariis. Certè Aquilam aliq

referunt Gordij, pauperis alicui viri, in curru per totum diem
 sessitasse: unde regnum Phrygiæ filio Midæ præmonstratum
 volunt. Cùm Hiero admodum adolescens esset, & medio-
 crium homo fortunarum, primo bello quod vnquam iniisset,
 Aquila sedit eius clypeo, quod præsagium regni fuisse creditur.
 Tarquinio Romam migranti Aquila puerum è capite abstulit:
 unde Tanaquil vxor vaticiniorum perita regnum illi portendi
 coniecit. C. Marius puer Aquilæ nidum cum septem pullis in
 agro reperit: cuius omnis ratio fuit septem Consulatus
 ostensa. Celebratur & Octauij Cæsaris Principatus primum
 Aquilæ ostento notatus. Cùm enim aliquando in via Cam-
 pana pranderet, Aquila ex improviso panem ei de manibus eri-
 puit, & leniter deinde reddidit. Nec prætermittendum quod
 legitur de Alexandro Macedone, quo recens nato, Aquilæ dyæ
 in culmine domus per totum diem sedisse dicuntur: quod
 omen tum primum captum fuit duplicis Imperij, nempe Asia-
 tici & Europæi. Sed hæc dum colligo, ferè non sentio mihi ad
 reliqua pergendum.

 A. D. E M B L E M A . XXXIII.

*Philosophia
 Epi. Feti duo-
 bus compre-
 hensæ verbis.*

DVOBUS his verbis, ἀσχετὸν ἄσχετος. Philosopho Epicte-
 to familiaribus, tota bene viuendi ratio comprehend
 potest. Primum siquidem ad patientiam adhortabatur, qua quis-
 que disceret tum aduersos fortunæ casus, tum etiam laborem
 æquo animo perferendum: altero, esse ab omni luxu, potissi-
 mumque venereo præcipiebat abstinendum. Quæ duo præce-
 pta duobus hisce verbis comprehensa, sic Horatius illustrauit

*Qui studet optatam cursu contingere metam,
 Multa tulit fecitque puer, sudauit & alsi,
 Abstiniuit Venere & Baccho.*

Patentia.

In tolerantia constans hominis animus agnoscitur, quando sci-
 licet malis non cedit, sed contra audentior exurgit. Vnica si-
 quidem constantia hominem ab hominum communi sece dif-
 ferentem maximè, & longè nobiliorem facit: quandoquidem,
 vt doctè cecinit Prudentius, omnibus aliis virtutibus, & socie-
 tatem & auxilium suum fortis patientia misceat, virtusque om-
 nis vidua sit, quam non patientia firmet. At quantum condu-
 cat abstinentia, quantasque habeat vires, pleni sunt auctorum
 libri, plena antiquorum monumenta. tam enim late patet, v

Abstinentia.

per omnia omnium virtutum domicilia ferè locum sibi suo iure vendicet. Hinc apud Lactantium triplex statuitur virtutis gradus: primus est à malis operibus abstinere: alter, à verbis malis: tertius, à rerum malarum cogitatione. Sed vt paucis, quemadmodum Patientia & Abstinencia duæ virtutes sunt præ ceteris vitales, sic iis opposita duo vitia, Intolerantia nempe & Incontinentia, multò omnium grauissimæ & exitiosæ maximè dicebantur Epicteto (teste Gellij lib. 17. cap. 19.) nempe cum aut iniurias, quæ sunt ferendæ, non toleramus, neque ferimus: aut à quibus rebus voluptatibusque nos tenere debemus, non tenemus. Itaque, inquit, si quis hæc duo verba cordi habeat, ea que tibi imperando atque obseruando curet, is erit plerunque imbecillissimus, vitamque viuet tranquillissimam. Verba duo hæc sibi placebat, ἀείχου ἡ ἀπέχου. Hactenus Gellius, Alciatus, vt hoc ob oculos ponatur, συμβολικῶς adiecit, nempe taurum roboris excellenti, patientissimum & abstinentissimū animal. Ægyptij enim sacerdotes cum fortem & temperantem significare vellent, taurum valetudinis integræ pingebant, ait Orus. Onerum enim & laborum omnium patientissimus est, ærumnas nullas detrectat, instatque operi herili quantumlibet. sed & abstinens est, quippe qui post vaccæ conceptum, cum illa non coeat, vt idem Orus lib. 2. literarum Hieroglyph. & Plin. lib. 8. cap. 45. Vide Pierium Valerian. lib. 3. Hieroglyphicōn. De aduersis æquo referendis animo, quædam Lactantius 6. cap. 18. & Plutarchus Consolatione ad Apollonium. de abstinentia verò exempla longè multa sunt apud Val. Max. lib. 4. cap. 3.

Tauri Symbolum.

ἀείχου.] Grauius ad hunc sensum Horat. 2. Carm. 3.

Æquam memento rebus in arduis

Seruare mentem, non secus in bonis

Ab insolenti temperatam.

Letitia. — Exemplo est Socrates, qui ea fuit æqua-

imitate, vt abeuntem domo, & redeuntem eodem semper vultu fuisse dicebat Xanthippe, morosa vxor. Stoici ergo πρὸς τὴν ὀσμύαν inducebant suis disputationibus, τὴν ἀνάλγητον, ἡ δὲ ἀπαθία, & huc spectant Senecæ consolationes & ferè omnes epistolæ, quibus tolerantia, & sobrietas, eruditus aculeis instillantur. Vtriusque verbi vim expressit idem Horatius 4. Carm. 11.

Vindex auaræ fraudis, & abstinens.

Ducens ad se cuncta pecuniæ,

Consulq; non vnius anni,

Sed quoties bonos atque reclus

Index

Iudex honestum pratulit utili, &

Reiecit alto dona nocentium Vultu. —

At verbum ἀπίχς sic:

Non possidentem multa vocaveris

Rectè beatum. rectiùs occupat

Nomen beati, qui deorum

Muneribus sapienter uti,

Durámque calet pauperiem pati,

Peiùsque leto flagitium timet.

Non ille pro caris amicis

Aut patria timidus perire.

Item illud ἀπίχς sic:

— & per obstantes cateruas

Explicuit sua victor arma.

Nisi id primum conferre maius cum illo ; Carm. 3.

Iustum & tenacem propositi virum

Non civium ardor prava iubentium,

Non vultus instantis tyranni

Mente quatit solida. —

Et toleranda homini, &c.] Huic respondet verbum ἀπίχς

Adhortatio est ad patientiam: cui simile Virgil. illud;

Quicquid erit, (superanda omnis fortuna ferendo est.

Et nimium felix, &c.] Publij mimus est is:

Fortuna cum blanditur, captatum venit.

tum enim maximè timenda est, cum valde prospera putatur ergò idem Publius verè:

Fortunã vitrea est, qua cum splendet, frangitur.

Horatianum hoc etiam vulgò tritum: *Sapius ventis agitur in zes Pinus.* quò videtur respexisse ad illa Herodoti, in Polymnia ὄρως ὡς τὰ ὑπὲρ χονῶ ζῶα κεραυνοῖ ὁ θεός, οὐδὲ εἴ φαίνεται ζεῶδ. τῆ σμικρῆ οὐδὲ μιν κνίζει. ὄρως ἢ ὡς ἐς οἰκίμαζα τὰ μέγιστα αἰὲ κα δένδρα τὰ τοιαῦτα ἐπισηπῆσαι βίλια, φιλίαι γδ ὁ θεός τὰ ὑπὲρ χονῆ πιαπια κολάει. Alexidis hoc laudatur:

κἂν ἄπυχῆ τις, ὡς εἴοικε, προσδοκᾷ

καὶ τὶ δέ, καὶ μή πιστεύει τύχη.

Fortuna quamvis sit tibi prosperrima,

Semper aliquid timeto, diffidens ei.

Epictetus.

Epictetus.] Stoicus fuit natus Hierapoli Phrygiæ, cuius quidem morum & vitæ tanta fuit admiratio, ut lucern eius fictilis tribus drachmarum milibus penderetur. Cum fertur eius nomine Enchiridion multis paradoxis refertissimum, quod eius auditori Arriano tribuitur: continet

belli

ellus ille quasdam disputationes admodum vtilis & succintas ad perturbationes animi cohibendas.

illicitus absq̄ tenere manus.] id est tenere manus abs illicitis. am absq̄ue, hîc non est vna dictio, sed duæ, conflata ex præpositione abs, & copulatiua, que, ne quis fallatur. Suadet itaque continendas esse manus ab illicitis. notum hoc,

Est virtus, placitis abstinnisse bonis.

ui non malè conuenit Ciceronis illud Offic. 1. Bene Pericles, cum haberet collegam in prætura, Sophoclem poëtam, hîque e communi officio conuenissent, & casu formosus puer præeriret, dixissetq̄ue Sophocles: O puerum pulcrum, Pericles! at nim prætorem, Sophocles, decet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere. Anacharsis Scythæ eo gestu repertus et apud Solonem dormiens, vt altera manu pudenda, altera os bsignaret, continentia & silentij signa exprimens. Duo enim int in homine membra, quæ nisi admodum difficulter edocari possunt, lingua nempe & genitalia. Itaque quod Anacharsis toto ætatis suæ tempore bellum voluptatibus indixerit, atuis eius inscriptum fuisse legimus, *γλώσσης καὶ χειρὸς καὶ δόλων καὶ τῶν.* Quare cum Sacerdotes Ægyptij frenum libidibus imponendum esse suaderent, viri genitale manu cohiberent & repressum pingebant. Referrem quæ de Alexandri Madonis continentia ab historicis memorantur, qui nuptamulierem attingere, neque Darij filias captiuas videre sustinuit. id hæc sunt in ore omnium.

Continentia
gestus.

Sic ducis imperium, &c.] Ægyptij cum indicarent hominem odestum, & qui facile posset à malè factis auerti, taurum genidextro ligatum pingebant. Si enim dextro genu constrin-
tur, mansuetum se præbet, & vincula consequentem. Pierius
dem lib. 3.

Tauri simbolo
quid significetur.

poplite.] poples, genu est curuatura, pars genu opposita. Lu-
nus: — nisi poplite lapsa

Vltima curuati procederet unguis tauri.

Sic se continet à grauidis.] Huc pertinet egregium Aristotelis
rbum ἀπρωγλῆ de tauro dictum, qui scorsum à vaccarum ἀπρωγλῆ
insortio & grege pascitur, id est, abarmentatur. Quæ lauda-
r hîc continentia, fuit in Druso, qui se vxori seruaui inte-
um, quandiu versatus est in expeditione Germanica. Et Pesc-
us Niger ignarus rei veneræ fuisse dicitur, nisi quantum libe-
procreandis impenderetur. Claudianus 2. de laudibus Sti-
onis, quo loci laudat pudicitiam Theodosij:

Hinc fuit vt primos in coniuge disceret ignes;

Ordin-

*Ordireque virum non luxuriante iuuenta,
Sed cum lege thori casto cum foedere vellet.*

Obuius sese locus offert D. Hieronymi aduersus Iouinian. In-
concessum maritis post conceptum foetum mulieribus iungi,
tum quod venter iumidus non subigatur sine periculo ; tum
quod non suscipiendæ prolis causa coëatur.

AD EMBLEMA XXXV.

*Locus e Demostheni in
re prese.*

Ex Vlpiano Demosthenis interprete, historiam primi huius
distichi petitam suspicor. Verba eius non piget adscribere
ἀλκίας ἀπαργός; ἢς ἔ' ἠρακλῆς ἡπταλός, ἐτυράννησε ἡπταλῶν. εἶπ
Ἐοί τ' ἐκ παίδες. μὴ φέρογες οὐν τῶν τυραννίδων οἱ ἡπταλοί, κα
δ' ἀπογοῦτες τί δ' εἰ ποιεῖν. μετ' αἰψάσαντο εἰς συμμαχίαν τ' φίλιον ποι
εἶπα ἐλθὼν ἐκείνῳ ἐξέβαλε τὴν ἀλευάδα ἐκ τῆς τυραννίδος. κα
ἰπὲρ τ' ἐκ χάρι' αὐτῶ ὀμυλορηώτης οἱ ἡπταλοί, δὲ δ' ὠκισιν αὐτ
νέμεσθ' παρὰ τὰς ἢ τὰ χρέματα τὰ ἐκ τῶν λιμνῶν ἐ τῆς ἀγορᾶ
ἀπίσει ἡπταλοί ἐνομίθησαν, ἢ ἀπ' τὸ τὸν ἰάσονα ἡπταλὸν ὄντα, ἀπ
στὴν ὀφθῆσαι περὶ τῶν μῆδ' ἄν. ἢ ὅπ τῶν πελοποννησιακῶν πολέμων,
αὐτῇ τῇ παρατάξει ἀπὸ ἀθλων αἰών πρὸς λακεδαιμονίους μεπιτάξασ
θ, ἀς φησὶν ὁ θεοκυδίδης. id est, Aleuas quidam ex Herculis f
inilia Thessalus, tyrannide in Thessalia potitus est : dein
huius etiam liberi. Quam cum Thessali nec ferre possent,
quod se verterent, non haberent, Philippi opem petierunt.
cum venisset, Aleuadas tyrannos expulit. Cuius beneficij n
mine gratum suum animum declaraturi, vsum fructum Pag
satum, portorum item ac mercatumum vectigalia illi conc
serunt. Perfidia autem existimati sunt, vel propter Thessali
Iasonem, quem Medea fregisse fidem constat; vel quia be
Peloponnesiaco, cum vtraque acies iam staret in procinctu,
Atheniensibus ad Lacedæmonios defecerunt, vt ait Thucy
des. Hastenus Vlpian. Innascitur autem plerumque popula
rebellio, vel ob iniquam magistratus administrationem,
intolerabilem Principum tyrannidem. Accidit enim plerunc
principi rerum gerendarum imperito, quod equisoni, qui d
equum alioqui violentum moderari nesciat, nec cum sit o
aut freno, vt sistat, aut calcaribus, vt incitet ad cursum, aut n
dum teneat, excutitur facillimè, seque ex eius manu eq
eximit: Eodem modo Princeps importunus, & in suos p
quo sæuiens, vel etiam omninò regni administrandi pro
ignas

ignarus, vulgi animos in se commouet. Eam ob causam dicebat Aristippus bene cessurum Regi & Principi, si equitandi at-
 tem primum teneret: etenim si alias disciplinas disceret, id qui-
 dem hominum opera & vigiliis effici, qui tamen sæpenuerò
 verum dicere ne quidem audent, vt quod sciunt odiosum esse
 principibus, qui cum deliquerint, argui nolunt: at equitandi
 peritiam Princeps non modò ex hominibus, sed ex equo didi-
 cerit, qui adulari nesciat, vt homo, nec certè blandiri, vt parasit-
 rus aut scurra. Si enim vel ipse Princeps equum, vt decet, non
 rexit, erratum statim equus vindicabit, suumque fessorem,
 quicumque sit, deicit. Serio itaque prius ars hæc addiscenda
 principi; aut sese indignum reputet, qui in tanto dignitatis gra-
 du sedeat. Quod præceptum alicubi à Plutarcho literis consi-
 guatum memini ad hunc fermè sensum: Qui equos domant,
 us primum ad blandiuntur, ac mollissimè tractant, vt assuescant
 freno: sic popularis multitudo lenitate retinenda & excipienda
 ei qui diu in pace regere cupiat. Huc respicit grauiter dictum
 à Scipione Africano maiore, quo, regi Antiocho pacem cum
 Romanis inire cupienti exprobrauit, non esse tempus, quan-
 do quidem rex ipse perpeffus esset lupatum & hippocomonem.
 Quò etiam Stobæi ea pertinent, quæ retulit ex Epicteto,
 ferm. 44. Quemadmodum, ait, bonusequorum domitor non
 bonos tantum pullos ait, feroces autem famelicos valere iu-
 bet, sed ambos ex æquo nutrit, magis verò castigat alterum, &
 cogit similem fieri meliori: sic vir prouidus, & civilis facultatis
 peritus, bonos ciues beneficiis demereri, malos autem non con-
 tinuò perdere conatur: sed de alimentò quidem minus ei pro-
 spiciet; instituet verò, & vrgebit eum vehementiùs qui rationi
 & legi obstiterit. Plutarch. inuio De institutione liberali: Qui
 equi à primis bene domiti annis, suis non obsequuntur fessori-
 bus? Qui autem indomiti perstant, nonne ceruice durissimi, &
 animis feroces euaserunt? Idem De discrimine adulatoris &
 amici, ex Carneade ait, Diuitum & regum filios nihil rectè ne-
 que bene discere, præterquàm equitare: quòd his assentetur
 præceptor in exercitatione literarum, semper ea probans quæ
 puer admiserit, cedens ac submittens sese plus quàm par est.
 Certissimum enim est, sæpè ab equo fessorem deici, qui equi-
 tandi fuerit ignarus. Hæc ferè Plutarch. Græca studiosis penè
 omnibus ad manum esse scio: itaque hîc consisto. Nec verò hîc
 transilire possum, equum rectè cum populo, non quouis sed se-
 rocienti, & qui nisi difficulter freno pareat, fessorem cum prin-
 cipe comparari. Didici enim frenato equo hieroglyphicè ho-
 minem

*Equitandi pe-
 rissa qua ra-
 tione in prin-
 cipibus esse de-
 bet.*

*Scipionis cor-
 data vox.*

*Carnedi
 apophthegma.*

minem designari ferocem quidem & animo inuicto, sed qui tamen obsequatur rationi. Est enim equus, animal ferox & superbum, sed quod hominis leges subeat, & quas non egrediat, ubi paulum assueuerit; ut quod ait Horatius,

Non equitem dorso, non frenum pellat ab ore.

Sic Virgilius in Georgic.

Sed tamen iydem olim curru succedere sueti

Quadrupes, et frena iugo concordia ferre.

Idiptum & obseruatur in Carthaginis historia: cum enim urbis fundamenta iacerentur, caput acris equi repertum, & hinc gentem fore bello egregiam præmonstratum est: cuius ostenti ea significatio fuit, facilem victu per secula gentem. Addam & hoc, apud Onirocritas & somniorum coniectores, caput equi, asini, canis, si in somnis apparuerit, seruitutem significari. De quibus iam satis. Nunc ad historiam redeo, quam me non statim esse nactum fateor, sed penè aliud agentem tandem reperisse. Cum enim iam horum commentariorum, non quidem perpoliendorum, sed scribendorum me sarietas aliqua tandem caperet, quippe qui ad studia grauiora festinarem, mihi que permulta nondum satisfacerent, quòd omninò, sicuti mihi proposueram initio, consilium auctoris detexisse non viderer, maxime que trium vel quatuor Emblematon, & huius ipsius in primis, opportunè de his verba facienti mihi, & studia humanitatis recolenti (tres ante annos, ni fallor, vnà cum viro doctissimo ROBERTO WIDIO, Tornodorense, Glareani Loriti quondam auditore, qui per septennium hac in Academia Parisiensi diligenter & eruditè docuit) mihi venit in mentem, quòd aliud agens ab homine amico acceperam, huius Emblematis originem videri haustam ex Diod. Siculi lib. 16. ad annum Philippì 4. Sic enim penè Diodorus: Alexandrum Phereum tyrannum interfecerunt Thebæ & vxor eiusque fratres Lycophon & Tisiphon: qua ex re sibi gratiam popularem pepererunt. Hi tamen in apertam tyrannidem prolapsi, sæuitiam tantam exercuerunt, ut Principes Aleuadæ in Thessalia nobilissimi in eos coniurarint. Quòd verò id per se non possent, Philippum Macedonium in sui auxilium aduocarunt: qui profectus in Thessalam, tyrannis deuictis libertatem huic populo restituit.

Thessalis ora.] Regio Thessalica, id est, ipsa Thessalia. Flavius Vopiscus in Saturnino de Gallis nescio quid tale scripsit: Saturninus, ait ille, oriundus fuit Gallis, gente omnium inquietissima, & auida semper vel faciendi principis, vel imperij.

obstrudere palpum.] Prouerb. Plautinum, pro eo quod est, ar-

dolòqu

Locus e Diodoro Siculo.

doloque fallere, siue adulari. Hinc Palpones dicuntur *Obtrudere*
 adulescentes. Translatio ab equisonibus, qui refractarijs equis *palpam.*
 vel manuum plausu, vel linguæ palpo blandiri solent. Lege
 Chiliad. Grauiissimam offensam tulit Vespasianus, quod Ne-
 roni cantanti aut discederet, aut obdormisceret, ut est apud Sue-
 ton. in Vespasiano.

Regia quem morem Principis.] Occurrit exemplum Constan-
 tini Manassis, de Imperatore Michaële ab assentatoribus mi-
 serè perditò: In fabulis est (inquit ille) venatorem illum *Principes ab*
 Actæonem à rabidis canibus pro fera dilaniatum: sic certè cum *assentatoribus*
 Michaëlem stipassent assentatores quidam improbi, effemina- *perditi.*
 ti, omninòque malè feriat, in quod exitium miserum, in quam
 malorum lernam cum non coniecerunt! Curtius lib. 8. Non
 deerat talia concupiscenti perniciofa adulatio, perpetuum ma-
 lum Regum, quorum opes sæpius assentatio, quàm hostis ever-
 tit. Paterculus 2. historix Rom. De nepotè Augusti Caio: Nec
 defuit conuersatio hominum vitia eius assentatione alentium
 etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatio.

Tacitus lib. 1. Historiarum, in oratione Galbæ Pisonem Li-
 cinianum adoptantis: irrumper adulatio blanditiæ pessimum *Adulatio in*
 veri affectus venenum. Suadere principi quod oportet, multi *auspiciis princi-*
 laboris. Hæc ille. Marcell. verò Amm. passim de assentatori- *pum.*
 bus Constantij Imperatoris, Iuliani virtuti laudique detrahenti- *”*
 bus, sed maximè ad finem lib. 16. ita scribit: His tot ac talibus *”*
 prospero peractis euentu, in palatio Constantij quidam Iulia- *”*
 num culpantes, ut princeps ille dellectaretur, Victorium siue *”*
 Victorinum ideo nominabant, quod verècunde referens quo- *Adulatores*
 ties imperaret, superatos indicabat sæpe Germanos. Interque *Constantij.*
 exaggerationem inanum laudum, ostentationemque aperte
 ludentium, instabant ex usu imperatorem suopte ingenio ni-
 mium, quicquid per omnem terræ ambitum agebatur, felici-
 bus auspicijs eius assignantes. Quocirca magniloquentia cla-
 rus adulatorum, tunc & deinde edictis propositis, arroganter
 satis multa mentiebatur, se solum, cum gestis non affuisset, &
 dimicasse & vicisse, & supplices reges gentium crexisse ali-
 quoties scribens: etsi, verbi gratia, eo agente tunc in Italia dux
 quidam egisset fortiter contra Persas, &c.

Sonipes.] equus velox & superbus, à sonitu pedum sic dictus. *Sonipes.*

Hippocomon.] ab equis ornandis seu componendis, ut etiam
 Hippocomius ab equis instruendis fucato colore, robur inani *Hippocomon.*
 sagina mentientibus, ait Quintilian. & Alciat. noster Com-
 ment. in tres posteriores libr. Codic.

*Clementia
principis.*

Nec scire tamen domino fas.] Clementia principem maxime decet, nihilque debet esse ab eo tam alienum, quam nimia censuræ severitas. quòd si cogant iura & leges in facinorosum aliquando scire, id efficere debent, non quidem personæ, sed vitij odio.

Lupata.

Lupata.] frena asperissima, quibus equus ferocior cõercetur, à lupinis dentibus ita nominata, qui dentes inæquales sunt. Ouid. 1. Amorum:

Asper equus duris contunditur ora lupatis.

Claudian. 2. de raptu Proserpinæ:

Ter, uis orbis equos presis parere lupatis.

& Panegyrico de Probrini & Olybrij consulatu:

— *iuga ferrea nectis*

Cornipedes, rigidiq; docet seruire lupatis.

Plutarchus scribit difficile esse consilium dare regibus: non enim regiumputant ad rationis præscriptum viuere, qui regiam maiestatem velint in effrenata licentia: alieno sese arbitrio permittere, seruire arbitrantur. quare suis moribus viuunt, seu uerius pro sua libidine faciunt omnia. Si uerò sint paullò moderatiores, ne ij quidem interpellatorem æquo ferunt animo: adeò Regibus insita est quasi perpetuum, ac uernaculum malum, ignorantia. Si bene atque ex officio administrent, id totum sibi acceptum referri uolunt: extraneos consultores in societatem laudis admittere dedignantur. Vnde illud, Magnò constare regum amicis bona consilia. Eodem ferè sensu, nisi me fallit animus, suggillat Galliarum populos Lampridius in Alexandro Seuero, quòd loci ait, Verùm Gallicanæ gentes, ut se habent duræ ac retrogradæ, & sæpe imperatoribus graues. Idem dici par est de Belgis, quod peruicax, & superbum hominum genus, & uix vnquam suis principibus morigerum. hæc uetus scriptor de Belgis, fortasse uerè pro suo tempore.

AD EMBLEMA XXXVI.

*Emblematis
prototypus.*

H V I V S Emblematis primarius typus mihi uidetur, nisi coniectura fallor, petitus è Quintio auctore Græco, qui editum quendam locum & admodum asperum, difficilemque ascensu tradit, cuius in summitate palma consurgat, illicque uirtus insideat. nimirum ex montis asperitate uarios & dif-

sciles

faciles labores: ex palma vero temporis diurnitatem intelligens. Nullus enim est qui virtutem aliquam possit assequi nisi multis laboribus, diuque perpeffus. At temporis diurnitas nullo signo figurari melius potest, quameo quod anni & mensis habetur symbolum. Huc facit illud Quintiliani: Desinit in aduersa nitui qui peruenit ad summum: scandenti, circa ima labor est. Occasione palmæ arboris, quæ pondere pressa non flectitur, sed attollitur, & cuius suauissimi fructus, nempe dactyli, cum voluptate secundis mensis apponuntur: ad laborum & difficultatum perpeffionem fit adhortatio, ex qua nempe firmus vilitatem aliquam non minimam capturi. Locus sese mihi offert Phornuti Græci scriptoris, qui ait, Musas ex veterum sententia coronari palma, ob nominis similitudinem, eò quòd Phœnices primi credantur literas inuenisse, Probabilior autem ratio est, quæ ab eo sumitur, quòd planta hæc tenella sit, quòd benefica, quòd perpetuò virens. Arbor hæc difficulter scanditur, fructusque refert suaues admodum, vt non ab re Musæ coronis vtantur è palma confectis. Græca si quis malit, apponam: *ἡ Φανούτιον δὲ φοίνικι, ὡς μὲν πνεῖ νομίζουσι, διὰ τὴν ὁμοιότητα, ἀπὸ τῶν φοίνικων δοκεῖν ὁ ῥήματι εἶναι τὰ χράματα, ὡς δὲ εὐλογώτερόν ἐστι, διὰ τὸ τρυφερόν ἐν ἐργασίᾳ ἐν αἰσῶσι ἐν δόξιν ἀγαθῶν καὶ γλυκύκαρπον τοῦ φοιτοῦ.* Nullus est certè, qui eruditionis aut famæ laudem maximam assequi possit, nisi primùm graues & molestos labores pertulerit. Id velim symbolum benenatis adolescentibus proponi, qui aliquando studiorum liberalium difficultate non minimùm deterrentur. Si enim fructum maximum literarum, cogitatione intimoque sensu degustarent, hæc vna grata boni spe, molestias quantumuis acerbæ deuorarent. Sanè rebus in agendis proposita semper debet esse constantia, quæ sit ærumnæ cuiusuis firmissimum condimentum. Ad id explicandum palmam proponit, cui si pondera magna imponas, ac tam graui ter vrgeas & oneres, vt oneris magnitudo sustineri nequeat, non deorsum illa cedit, nec intra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur. Idcirco in certaminibus fuisse victoriæ signum quamplurimi prodidere. hinc vulgatum adagium, Palmam ferre. Vide Gellium lib. 3. cap. 6. & Plutarch. 8. Symposiac. & Plin. 16. cap. 42. Constantiæ exempla Val. Maxim. habet lib. 3. cap. 8. Palmæ porro symbolum potest tribui ecclesiæ victrici, quæ aduersus tot tyrannos, paganicæ sectæ, & Indaicæ superstitionis æmulos tandem aliquando triumpharit. Sic Hilarius de Trinitate lib. 4. Habet hoc proprium ecclesiæ, dum exercetur, floret: dum opprimi-

Phornuti loco.

Studiosi deterrentur laborum difficultatibus.

Palma natura.

primitur, crescit: dum contemnitur, proficit: dum cæditur, vincit: dum arguitur, intelligitur.

odoratas glandes.] odoriferos dactylos.

Bellaria.

bellaria dulcia.] *πέμματα* vel *τραγήματα*: suntque omnia ea quæ secundis mensis apponi solent. Gellius lib. 13. cap. 11. Locus est elegans apud Ioann. Salisberiensem (auctorem quidem non ineptum, & quem non ægrè inter optimos fortasse haberemus, si meliore sæculo floruisset) in Polycratico lib. 8. cap. 7. Significant bellaria, ait, omne genus mensæ secundæ, quoniam ibi solent apponi quæ pulchriora sunt & deliciariora. Vtitur autem hoc nomine M. Varro: Bellaria, inquit, ea maximè mellita sunt, quæ mellita non sunt. Quod fortè eò referri potest, quòd videnti gratiora sunt ea quæ necessitas appetit, quàm quæ irritatio gulæ inuenit. hæc ille. Addam & locum Arnobij aduers. gentes lib. 7. nam & his verbis bellaria significat. Pulmentorium varietatibus, ait, afficiuntur Dij cælites, vt fieri mos est post cœnarum ditiū & locupletum saginas: frustilla hæc paruula pro suauibus mateolis sumunt, non quibus famem sedent, sed vt palatis admoueant otium, seq̄ue ipsos plenæ appetitu voracitatis instigent. Sed vereor ne quis hæc præter rem congesta dicat.

mensas inter.] *ἀνάσσει*, pro, inter mensas.

reptans.] nitens & conscendens, *μεταφορά*.

mentis qui constantis erit, &c.] *γνώμη*, quæ complectitur totius Emblematis sententiam. Eam illustremus licet exemplo nobili, vt Emblemata per se quidem lepidum, accessione quadam fiat illustrius. Admirabilis Q. Fabij Maximi constantia omni laudatione superior venit in mentem. Is cum pecuniam pro captiuis Annibali numerasset, fraudatus ea publicè, tacuit: vt enim parentibus, sic neque patriæ communi parenti putabat esse aliqua occasione succensendum. Cum sibi dictatori magistrum equitum Minutium iure imperij senatus æquauit, quamquam queri posset, siluit tamen. Multis iniuriis, contumeliis, probris lacessitus, in eodem animi habitu permansit. In bello gerendo providus, rumores qui de se temerè à suis spargebantur, quòd cum Annibale iuueniliter exultante non consereret manus, aut contempserit aut elusit, adeò vt se inuictum aduersus iram, spem metumque præstiterit. Dignus ergo non vna palma Fabius, qui nisi se imprimis suosque fortitudine inuictòque robore animi vicisset, Annibalem potentissimum hostem vix etiam pugnando retudisset. Bellè postremò ad hunc locum conuenit hoc Senecæ 11. De ira: Mille sunt in quibus perti-

pertinacia impedimentum omne transcendit, ostenditque nihil esse difficile, cuius sibi ipsa mens patientiam indixerit. Et deinde: Nos non aduocabimus patientiam, quos tantum primum expectat?

AD EMBLEMA XXXVII.

CORNELIUS Tacitus extremo de moribus Germanorum Fennos ita describit. Fennis mira feritas, fæda paupertas, non arma, non equi, non penates; victui herba, vestitui pelles, cubile humus. Sola in sagittis spes, quas inopia ferri offibus asperant, idemque venatus viros pariter ac fœminas alit. Passim enim comitantur, partemque prædæ petunt. Nec aliud infantibus ferarum inbriumque suffugium, quam ut in aliquo ramorum nexu contegantur. Huc redeunt iuuenes, hoc senum receptaculum. Id beatus arbitrantur, quam ingemere agris, illaborare domibus, suas alienasque fortunas spe metuque versare. securi aduersus homines, securi aduersus deos. Hæc Tacitus. Quibus ex verbis facile colligo ab Alciato sumptum Emblematis exemplar. Eadem penè descriptio extat accolarum ad Nilum apud Ammian. Marcell. lib. 14. non longè à principio. Nec non Emblemata hoc à Iustino historico petitum esse, facile quiuis dixerit, qui Scytharum descriptionem, quam retulit ille lib. 2. euoluerit: Sic enim: Scythis inter se fines nulli: neque enim agrum colunt, nec domus illis vlla, aut tectum, aut sedes est, armenta & pecora semper pascentibus, & per incultas solitudines errare solitis. Vxores liberosque secum in plaustis vehunt: quibus, coriis inbrium hyemisque causa reëtis, pro domibus vtuntur. Iustitia gentis ingenis culta, non legibus. Nullum scelus apud eos furto grauius: quippè sine tecto munimentoque pecora & armenta habentibus, quid saluum esset, si furari liceret? Aurum & argentum perinde aspernantur, ac reliqui mortales appetunt. Lacte & melle vescuntur. Lanæ iis vsus ac vestium ignotus: & quanquam continuis frigoribus vtantur, pellibus tamen ferinis aut murinis vestiuntur. Hæc continentia illis morum quoque iustitiam dedit, nihil alienum concupiscentibus. Quippè diuitiarum cupido ibi est, vbi & vsus. Atque vtinam reliquis mortalibus similis moderatio & abstinentia alieni foret! Profectò non bellorum tantum per omnia sæcula terris omnibus continuaretur: neque

Typus Emblematis.

Locus è Iustino Historico.

plus hominum ferrum & arma, quàm naturalis factorum conditio raperet. Prorsus vt admirabile videatur hoc illis naturam dare, quod Græci longa sapientum doctrina, præceptisque Philosophorum consequi nequeunt, cultosque mores incultæ barbariæ collatione superari: tantò plus in illis proficit vitiorum ignoratio, quantò in iis cognitio virtutis. Et hæc quidem Iustinus. Quem locum integrum, quia pulcherrimus est, ascribere malui, quàm truncatum. Hunc enim Alciatus, vt opinor, materiam traxit Emblematis, vti iam dixi: cuius epigraphæ, *Omnia mea mecum porto*, ex apophthegmate Biantis, sententiam complectitur, & quasi animam ingeniosæ picturæ quam subiecit oculis. Ea verò significatur, animum hominis pendere non debere ex his quæ caduca sunt & fortuita, vt potè quæ sollicitudines & cruciatus innumerabiles pariant, sed ea tantum debere esse satis, quæ benigna natura sit elargita, vel quæ ab ingenio proficiuntur. Vel intelligit paupertatem vbicunque terrarum (etiam si ab omnibus pene miserima censetur) esse tutam & securam. Quam ad rem describit Hunni Scythici hominis cæterorum iudicio pauperrimi conditionem, vt ex eo concludat, tutiores esse opes & facultates quæ nobis insunt, quàm quæ petuntur aliundè. Genus hoc hominum sic describi ab historicis recentioribus animaduerto, ne vel minimum studiosi hæreant. Pannonibus initio eam terram tenuerunt, Pæones olim dicti: inde Hunni habuere, gens Scythica. Mox Gothi ex insulis Oceani Germanici profecti, post Gothos Longobardi, nouissimè Hungari ex alia Hungaria Scythica egressi, quæ non longè à Tanais ortu extat, & Imbra hodie dicitur: misera adhuc regio, vt potè quæ sit sub cælo frigidissimo, Duci Moscouiæ tributaria: non tamen aurum, argentumve, quibus omninò carent, sed pretiosas animalium pelles fabellorum scismorumque pendunt homines. Non arant, non serunt, neque panes conficiunt: ferarum carnibus & piscibus vescuntur: aquam potant, sub tuguriis ex virgultis contextis inter densas sylvas humiles habitant: vnde fit, vt homines syluestribus feris commorantes, vestimentis se non laneis neque lineis induant, sed pellibus nuper aut lupo, aut ceruo vrsore detractis. Nullius ipsis aut auri, aut argenti vsus: lac & mel in cibatu frequens: contra frigora & rigores ferinis pellibus murinisque corpora communibant. Facile huc possem aggerere nobilem eiusdem gentis descriptionem ex 31. Ammiani Marcellini, ab initio ferè. sed studiosos admonuisse sat est.

Accola.] incola, qui aduentitius terram colat.

Biantu apophthegma.

Animus ab externis minime pendens. Paupertas vbique iuta.

Descriptio Hunnorum.

AD EMBLEMA XXXVII. AND. ALCIATI. 215
Virtus perpetuo gelu.] Vreere etiam frigoris est. Virg. 1. Georg.

— Borea penetrabile frigus adurit.

& Lucanus:

Vrebant montana nives.—

Sic Ovidius 3. Tristium, eleg. 2.

Plurima me pelago terrarū pericula passum

Virtus ab assiduo frigore pontus habet.

codem lib. eleg. 4. — astricto terra perusta gelu.

sed & Factor. 1.

Vos date perpetuos teneris sementibus auctas,

Ne noua per gelidas terra sit vsta nives.

quanquam tamen verbum istud, Vreere, pro molestiam exhibere, accipi metaphoricōs, & quidem non rarō, palam est. Cornel. Tacitus lib. 13. Ambusti multorum artus vi frigoris, & Festus Pompeius lib. 14. ait, primum nomen inde accepisse frigus, quōd fructus nempe ac virgulta perurat. Locus Pompeij Festi, vbi pruina derivat à perurendo, quia virgulta & fruges perurat, suppeditavit etiam mihi, curæ verbum, quōd à corendo deflectunt, & illud Ennianum, Curamve leuasso, quæ nunc te coquit. Anm. Marcell. initio ferè lib. 17. accipit vt hîc noster: Et quoniam aëris vrente sæuitia, cum discriminibus vltimis laborabatur. At *μυσταφορικῶς* sæpe reperias, vt apud poetam aliōsque non rarō: qualia sunt hæc:

Vreere;
verbum.

Vritur infœlix Dido, totaque vagatur

Vrbe furens. Et, Vrit atrox Iuno.

Sueton. in Tiberio: Vrebant insuper anxiam mentem varia vndique conuicia. Seneca epist. 3. quidam obuijs narrant, & in quasilibet aures quicquid illos vrit exonerant. Marcell. lib. 20. perfugæ vrebant Iuliani virtutes quas per ora gentium diuersarum fama celebrior effundebat. Idem ad finem eiusdem libri: super his vrebat eius anxiam mentem quod velut patefacta ianua diuitis domus, irritus propositi reuerteretur. loquitur de Constantio ab expeditione Persica incaustum reuertente lib. 22. vbi de Iuliano bellum in Persas meditante: vrebatur bellandî gemino desiderio.

Qui Cereris non nouit opes.] qui vsum panis atque vini non habet. Sic Marcellinus: In sua vita visu sunt asperi, vt neque igni, neque saporatis indigeant cibus, sed radicibus herbarum agrestium, & semieruda cuiusuis pecoris carne vescantur.

Lyci.] Bacchi, id est, vini, *ὄπι τῆς λέβην* sic dicti, quōd hominum membra & animos dissoluat, vt norunt omnes.

Bacchi
Lyci.

stragula.] vestimenta, pallia. pro lectorum opertorijs aliâ s.

Stragula.

murinae pelles.] è murium pellibus. Ammian. Marcell. sic: Indumentis operiuntur linteis, vel ex pellibus syluestrium murium confarcinatis. Nec alia illis domestica vestis est, alia forensis: sed semel obsoleti coloris tunica collo inserta non antè deponitur aut mutatur, quàm diuturna carie in pannulos defluxit defrustrata. Hæc ille. Seneca in epistolis meminit pellicularum vulpium & murium, quæ ad arcendum frigus comparatæ essent. Has Armelinos atque Zibellinos quidam putant, sed nondum scio an rectè.

Sic furem haud ræruit, &c.] Sic sanè nemo potest non beatissimus esse, qui est totus aptus ex sese, quiq̃ue in se vno ponit omnia: cui autem spes omnis & ratio & cogitatio pendet ex fortuna, huic nihil potest esse certi, nihilq̃ue quod exploratum habeat, perman surum sibi, ne vnum quidem diem, ait M. Tullius. Huc pertinent quæ Seneca disputat epist. 14. quo loci comparat fortunæ & doctrinæ bona. Circumspiciendum nobis est quomodo à vulgo tuti esse possimus. Primum nihil inde concupiscamus: trixa est inter competitores. Deinde nihil habeamus quod cum magno emolumento insidiantis eripi possit; quàm minimum sit in tuo corpore spoliolum. Nemo ad humanum sanguinem propter ipsum venit, aut admodum pauci: plures computant quàm oderint. Nudum latro transmittit: etiam in obseffa via pauperi pax est. Ad philosophiam ergo confugiendum: Hæliteræ non dico apud bonos, sed apud mediocriter malos, insularum loco sunt, &c. Adicio ex fragmentis Petronij Arbitri:

Consonuere tuba, iugulo stat diuitem ferrum

Barbara contemptu.

sic lege, contemptu, pro contemptui, non vt in vulgatis, contemni. Idem in carmine; cuius initium,

Orbem iam totam victor Romanus habebat:

Legitur eiusdem argumenti *ἠὲν*,

Arma placent miseris, detrita que commoda luxu

Vulneribus reparantur: inops audacia tuta est.

Sallust. Quoniam egestas facilè habetur sine damno. Quis autem nudo vestimenta detraxerit? Non abludit Iuuenalis, quam non sine sale satyrico,

— iures licet, & Samothracum,

Et Diuorum aras, contemnere fulmina pauper

Creditur, atque Deos, Dijs ignoscentibus ipsis.

AD EMBLEMA XXXVIII.

PRINCIPVM summorum status non aliunde stabilimen-
 tum capit quàm à populi consensu, concordia, & beneuo-
 lentia. Itaque prudenter & prouidè faciunt qui stabile ac fir-
 mum in subditos imperium tutari volunt, cùm motuum om-
 nium & seditionum causas præcidunt, maluntque à suis ama-
 ri, quàm timeri. Eam populi concordiam & consensum, re-
 giæ potestatis conservatricem hîc proponit *συμβολικῶς*, adhi-
 bita cornicum quæ sceptrum sustinent imagine. Ex quo me-
 minisse debent imperium suum pendere à populari consensu,
 Quod ne sit molestum exemplis hinc inde conquisitis confir-
 mare, tantummodò repetam quæ auctor ipsemet in lib. 15.
 Comment. De verbor. signific. attulit. Principio rerum om-
 nium, inquit, non diuina iussione, sed ex populi consensu reges
 assumpti sunt: quod & post Romani imperij occasum serua-
 tum fuit, cum Carolus Magnus à populo Romano Augustus
 electus est, & à Pontifice Leone sacro oleo inunctus: quod ius
 populi hodie Gregoriana lege in septem Germaniæ Primates
 translatum est. Sic & Franci Chilperico eiecto, quòd regno
 non esset idoneus, Pipinum *πυγκλιτικῶς* consilio substituerunt.
 Et cùm Pipini proles à maioribus degenerasset, rursus Odo-
 nem, mox eius fratrem Robertum, & deinde Roberti nepotem
 Hugonè ad summū fastigium euexerunt. Is Hugo est, qui vul-
 gò Capetus dicebatur, vnde oriundi sunt qui etiamnum Frãco-
 rum rebus moderantur. Et quod de maximis hisce Regibus,
 nimirum Romano & Franco, dictum est, idem & in inferiori-
 bus obseruatum fuisse, qui historicos legerit deprehendet, vt
 meritiò censeam diuina legè eum iustum Principem esse, qui ex
 populi consensu regnet; quod & Aristoteles tradit: qui verò in-
 iustus dominetur, eum tyrannum esse. Vnde cùm magna reg-
 na non ex subditorum consensu, sed per violentiam primò con-
 tituta sint, merito D. August. De ciuit. Dei 4. magna latrocinia
 esse dixit, adducto etiam piratæ cuiusdam exemplo, qui com-
 rehensus, & ante Alexandrum Magnum adductus, cùm in-
 terrogaretur qua causa mare haberet infestum: Quid tibi, in-
 quit, vt orbem terrarum habeas infestum? sed quia id ego exi-
 uo nauigio facio, latro vocor: tu quia magna classe, Impera-
 or. Hactenus Alciatus. Quoties autem veterum monumen-

*Plebis con-
 cordia principis
 necessaria.*

*Locus ex
 Alciato.*

ta percurrimus, facile obseruamus quàm fluxa, & momentanea sit Principum potentia, quanquam sublimis & altis nixa radicibus puretur. Hi enim nisi precario, & quasi populari suffragio imperant, nempe quorum nisi moderatum sit imperium, quam citissimè corruit. Ælianus refert Thrysum insignem tyrannum suos adeo torfisse, vt legem tulerit, qua nemo neque priuatim neque publicè inuicem colloqui aut miscere sermones auderet. Quod cum subditis molestissimum & odiosissimum esset, qui nutu oculorum, manuumque gestu animi sensa cogebantur exprimere, id etiam voluit esse prohibendum, vt molestiæ dolorem adiiiceret intolerabilem: quispiam eorum locum publicum petiit, qui multis lachrymis effusis, alios etiam ad fletum prouocauit. Id cum rescisset tyrannus, in forum statim venit, quò etiam id si posset, populo eriperet, flendi nempe libertatem; ciues commoti arma regis satellitibus extorserunt, & suum tyrannum de medio sustulerunt. Eandem fortunæ mutationem sensit Amasis Ægyptiorum Rex. Cum enim plerosque ex suis extremo supplicio affecisset, alios fortunis spoliasset, & in omnes insolentior atque superbior veniret, imperium eius aliquantò toleratum est, donec Actisanes Æthiopi Rex in eum irrupisset: tum enim odia occulta erupere. cumque multi ab eo descuiissent, regno tandem pulsus est, teste Diodoro lib. 2. Cæterum Cornices haberi pro concordie symbolo tradunt Orus & Pierius lib. 20. Hieroglyph. Iuuenalis Satyra prima:

Vt colitur pax, atque fides, victoria, virtus,

Qua quæ salutato crepitat concordia nido.

quem Satyrici locum scio à plerisque non de cornice (quod pro concordie nota hinc statuimus) sed de ciconia intelligi. Solent enim ad id Ouidianum istud adducere:

Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.

sed cornicis imago videtur in Faustine Auguste nummis cum inscriptione CONCORDIA. Sceptrum autem virgam regiam Hieroglyphicum regni esse, ex litteris sacris tradit idem Pierius lib. 41.

stant. 3. cadunt. 3.] multiplex verbi stare significatus ex Nonio: stare, i. consistere, erigi, prominere, fidem habere, valere constare, fixum esse. Sic, cadere, apud eundem, ruere, occidere, euenire. In Panegyrico Maximiano & Constantino A A dicto: Dij immortales probare voluerunt tibi ianixam stetit Rempub, cum sine te stare non posset.

Mutua stat. 3. illis.] Prior editiones habent,

*Historia
Thrysi ty-
ranni ex
Æliano.*

*Amasis
fatum.*

Cornix quid.

Inq̄ vicem numquam contaminata fides.

Quam autem sequimur, correxit Barth. Anulus, ut alios quosdam locos, quos postea indicabimus.

quòd scilicet omnes, &c.] Huc, ni fallor, videtur pertinere Horatianum illud, Ode 35. lib. 1.

Iniurioso ne pede proruas

Stantem columnam: neu' populus frequens

Ad arma cessantes, ad arma

Concitet, imperiumq̄ frangat.

hic columnæ nomine, sceptrum Principis, ipsumque ad eò statum regium, populi, omniumque Reipub. ordinum concordia fundatum significat: quæ, nisi seruetur concordia, omnia peritum eunt. Elegans locus Nazarij panegyrico ad Constantium: Perpendit secum excellens prudentia tua, eique semper pietas tua applicata omnes concordie commoditates, illam esse fundamentum, ac radicem otij, bonorum civium seminarium, quietis publicæ segetem, & almam pacis altricem. Videtur iste panegyristes non obscure alludere ad nomen βασιλῆως, quod inditum, quia rex sit βᾶσις λαῶ. de quo ita Iulianus pueri,

Cur docti βασιλῆα olim dixere Pelasgi?

Nempe βᾶσις λαῶ rex bonus haud dubiè est.

Discordia præceps aduolat.] Discordiam Deam coluere pagani homines, quam eandem cum Ate (de qua postea) plerique volunt. Vide Gyrald. Syntag. 1. Discordia Dea.

regia fata.] Regis aut Principis mortem.

AD EMBLEMA XXXIX.

ME docuit Alciatus ipsemet Annotationibus, quas in Cornelium Tacitum edidit, vndenam materiam sumserit Emblematis, nempe ex eodem Tacito, lib. 2. & 18. qui ostenditur, dexteras concordie signa vltro citroque destinari ab exercitibus solitas. Tacitus in lib. 2. Annalium, ubi de morte Germanici agit: Iurauere amici, dextram morientis contingentes. hic gestus est datæ fidei Germanico, qua pollicentur familiares, eius se mortem vlturos. Idem paulò antè: Ab rege Parthorum Artabano legati vener. miserat amicitiam & fœdus, & cupere renouari dexteras. Hic fœdus renouatum inter principes Germanicum & Artabanum significatur. Occurrit exemplum Valerij Max. ex lib. 6. cap. 4. de Caio Popilio, qui

Origo huius Emblematis.

Dextra, symbolum fidei.

qui legatus ad Antiochum missus, isque cum prompto animo & amicissimo vultu dextram Popilio porrexisset, inuicem ei suam porrigere noluit, sed tabellas senatusconsultum continentes tradidit, cui cum post aliquam breuem moram satisfecisset, Popilius manum eius tanquam focij apprehendit. Cæsar, 2. De bello Gallico, tendere manus, petendæ pacis signum fuisse Gallicum memorat, vbi de Bellouacis: item 7. de Gergouiorum mulieribus, quæ pectore nudo prominentes, è muro passis manibus Romanos obtestabantur. Signum item fuisse deditio nis eodem lib. traditur, vbi de Heduis, qui manus tendere, deditio nem significare, & proiectis armis mortem deprecari dicuntur. Ferè transilieram quæ Iustin. de Dario moribundo re tulit 11. lib. Is enim rex porrecta manu exspirauit, quam vni cum pignus fidei regiæ dexteram se ferendam Alexandro dardixit. Sic conqueritur Æneas Virgilian. 1. Æneid.

—*cur dextra iungere dextram*

Non datur? quò pertinet & illud ex vndecimo Æneid.

Oremus pacem, & dextras tendamus inermes.

Cicero etiam pro Deiotaro: Per dextram ipsam, quam hospite hospiti porrexisti. Fuit enim & hospitij symbolum apud Syros & Persas. Hinc & Romani Principum bene de Republ. meritum statuas pedestres & equestres ita effinxerunt, vt dextra porrecta; fidem in Rempubl. ostenderent. Itaque in ipso belli seu tumultus ciuilibus classico, ne amici cum inimicis absq. discrimine premerentur, interpositum est eiusmodi fidei sacramentum. Hoc de symbolo Pierius lib. 35.

*Dextra in
Ea pro con-
cordia.*

Cum ijs quæ adduxi è Cornelio Tacito locis, velim addi hæc ex eodem lib. 2. Hist. Centurionem Sisenem, dextras, concordia insignia, Syriaci exercitus nomine ad Prætorianos ferentem, varijs artibus aggressus est. Dextras hic pro quodam vltimo fidei symbolo depicto in auro, argento ve, aut alio quou metallo accipi non repugno. quo sensu hic locus alius Tacitumit libro Historiarum primo, vbi de initio principatus Vespasiani: miserat (ait) ciuitas Lingonum veteri instituto dona legionibus, dextras hospitij insignia. In permultis veteribus numis duæ manus iniunctæ ostenduntur additis inscriptionibus Fides exercituû: nonnunquam etiam Fides Romanorum. Fortasse huc pertinet illud Pythagoræ, Ne cuius dextram porrexeris, ne scilicet quempiam temerè in interiorem nostri amiciziam admittamus. Et verò poëta nullius antiquitatis ignarus ex dextra fideque, ait nimirum fœdus & concordiam per dextram significari. Viderat hoc longè antè Xenophon lib. 5. Institit

stitutione Cyri: *καὶ Ὑπερίους, οἷς τὰς ὕπερας καὶ τὰς δεξιὰς δώκεν. ἐμπιθῶσα.* Scholiastes Aristophanis hunc morem attitit, *ἔδος ἐπὶ πύλαι καὶ συνθήκας βαβαίως τὰς δεξιὰς διδόνει ἀλλήλους.* Mos ille solemnus olim fuit apud Parthos, ut qui dextris complexis, tanquam diis præsentibus & arbitris, pacta fanciant. Idem Medi obseruarunt & Persæ, qui dextræ fideique ignore confirmabant; si quid ratum esse vellent. Id vno verbo ræci eleganter dicunt *δεξιῶδες*.

Viribus & caderet, &c.] Significat bellum ciuile: idque videtur ex Horatii Epod. 16. Oda imitatus:

Bellum ciuile.

Suis & ipsa Roma viribus ruit.

aque consultor ille apud Antiochum Annibal rebus omnis maturo iudicio perpensis ait, Romanos nunquam nisi armis suis vinci posse: nec Italiam aliter quàm Italicis viribus bigi.

Martia terra.] Roma, vel quòd fuerit studiis asperissima belli, propter Romulum Martis filium, ut fama tulit, sic appellatur. Ouid. 3. Trist. eleg. 7.

Roma terra Martia.

*Dumq; suis victrix septem de montibus orbem
Prospiciet domitum Martia Roma, legat.*

Pulcrior, & maior quo sub duce Martia Roma.

o quodam loco Martiam turbam, pro Romano populo dicit: *Crede mihi, nimium Martia turba sapit.*

: Symmachus lib. 1. epistolar. Ab exortu penè vrbis Martiæ,

AD EMBLEM XL.

CONCORDIA, vinculū incolumitatis & pacis, tot tantasq; vires habet, ut vix ferè vinci aut domari queat, etiamsi se ferat nescio quid pusillū aut debile, nempe vbi singulohabetur ratio. Ut enim lapides quidam insulæ Cycladicæ (te Plinio) integri natant in aqua, fracti concidunt in fundum: Respublicæ discordiis pessum eunt, & quamocysimè collantur: concordia verò pace ligatæ manent & perdurant. Quod terte docuit Scilurus ille Scythia, cùm moribundus ex telon fasciculo colligato, & postea soluto inuictam concordiam is commendauit. Eam ob rem etiam finxerunt veteres, Genem fuisse tricorporem, aut tricipitem, quòd vnà cū fratribus,

Vis concordia.

Scilurus factum.

bus,

Geryon cur
triceps & tri-
corpor.

bus, quos duos habebat, tanto amore tantaque fide æuum traxit, ut ij vno nomine Geryones dicerentur: adeoque vnicam regi animam & voluntatem inesse, quanquam tres essent, communis iactabat opinio. quod sanè idem omninò videtur Iustino sub finem lib. 44. Nec enim moror, quòd alij id referant ad tres insulas Hispaniæ copiosissimas, duas nempe Balearides & Ebusin, quibus imperauit Geryon: sed neque quod Palæphatus, ad Trinacriam, id est, tricipitiam ciuitatem in Euxino ponto malit conuertere, cùm hoc nihil ad nostrum institutum pertineat. Cæterùm aiunt Geryones ab Hercule vinci nunquam potuisse, nisi separatos & à se disiunctos. ex quo perspicuum fit, quàm firmus & inuictus sit vnanimus ille animorum & voluntatum quasi nexus atque consensus: Vniuersi quippè concordēs inuicti, qui singuli debiles, & nullius sunt roboris. Sic enim, ut Philosophi loquuntur, Vnita virtus valentior est seip̄sa dispersa. Lege Pierium lib. Hieroglyph. 32. c. De tricipitio. Tales fuisse Moliones, aut Molionides obseruo; siquidem D. Gregorius Nazianzenus, ut hoc obiter adiiciam, pro concordie fratrum amore, verbum Molionides vsurpauit, non sine aliqua prouerbij facie: οἱ Μολιονίδαι τῆς ὀμηρικῆς δέλεου τὸ πῦμα, ἐς κρηονία συμφορῶν ἐγνώριστ: Molionidæ, Homerici poëmatum miraculum, quos periculorum societas coniunxit. Plutarchus περὶ φιλαδελφίας· θαυμάζουσι ἔδ' ἐν ἡπείρῃ τὰς Μολιονίδαις ἐκείνους συμφορῆς τοῖς σώμασι γαθνεῖναι δοκῶντας: Non aliter quàm Molionidas illos admirantur, quos coalito corpore concreto fuisse existimârunt. Hi vasta corporis mole Augiæ regi Elis auxiliaries, oppressi sunt ab Hercule atque interfecti, aiunt Pindarus. Interpretes Homeri ad Iliad. λ. quaternas manus totidemque oculos illis tribui à veteribus adnotat. Horum nomina Eurytus & Creatus. Quintilian. declam. 3; 1. De vnanimi fratrum amore: membra herclè inter se citiùs pugnaverint, & qua in nobis natura germinauit, diuersos cœperint effectus: nam quid aliud est fraternitas, quàm diuisus spiritus, & quæ a tuendos nos concessa sunt, multiplicata eò quidem feliciùs: quòd diuersis etiam consistentibus locis esse idem, ac plura simul obire possimus. Horat. lib. 1. epist.

— notis, teneriq; columbi,

Fraternis animis quicquid negat alter & alter.

Idem eod. lib. ad Iulium Florum:

— vbi cumque locorum

Viuitis, indigni fratrum rumpere foedus.

Vide Plutarc. περὶ φιλαδελφίας.

Tergeminos.] Lucretius lib. 5.

Quidve tripectora tergemini quoque Geryone vis.

Virgil. 8. Æneid. — *maximus ultor*

Tergemini nece Geryonis, speliisq; superbus

Alcides aderat.

uno nomine Geryonis.] Geryon, vocabulum priscum à gera derivatum, quod est aduena, vt interpretatur Hieronymus. Nam filius prisci Hiarbæ Numidæ fuit: ergo adueniens classe in Hispaniam, Geryonæ, id est, aduenæ nomen habuit. Non possum hoc loco subtricare quod mihi occurrit ex Politicis Plutarchi: quo loco monet, eum qui sit infirmo corporis habitu, industrium sibi pro socio debere sumere, vt quondam Nicias Lamachum. Siquidem proditum est memoriæ his artibus Geryonem admirabilem fuisse, qui multa crura, pluresque manus atque oculos habere dicebatur, vnico tamen animo atque consilio regni sui fines moderaretur. hæc ferè Plutarchi. Permulta meminere huius pegmatis, vt Eunapius Sardinianus auctor Græcus, vita Sophistarum: Lucianus in Toxari, ipso extremo penè: Arrianus de Alexandri gestis lib. 2. quo loco sententiam retulit Hecatei Abderitæ de Hercule & Geryone.

Geryon vnde dicitur.

AD EMBLEMA XLI.

EMBLEMATIS huius typum obseruo apud Homerum Iliad. x. quo loco vnà cum Agamemnone & Menelao Nestor consultat de mittendis exploratoribus in Troianorum castra. Hanc in se prouinciam recipit Diomedes animi magni vir, si tamen ei socius aliquis vnà profecturus adiungatur. Eius hæc verba:

Fons Emblematis.

*νίστηρ, ἔμ' ὀτρύνει κραδίη ἐ θυμὸς ἀγήτωρ,
ἀνδρῶν δυσμύρων δ' ὕμῃ στρατὸν ἐγγὺς ἴστυ
τρῶων· ἀλλ' εἶπε μὲν ἀνὴρ ἀμ' ἔποιτο Ἐάκτωρ,
μᾶλλον θαλπωρὴν, καὶ θαρσαλιώτερον ἔσται,
σύντι δ' ὕ' ἰρχομῖνα, καί τι πρὸ τοῦ ἐνόησιν,
ἄππως κέρδι' ἔη μοῦν' δ' ἄπειρ τε νόση,
ἀλλά τι οἱ βράσων τιόσθ', λιπτή δέ τι μήπις. id est,*

Nestor, me mouet cor, generosusque animus,
Fortium hostium subire castra, quæ propè sunt,
Troianorum. sed si sit aliquis vir qui me sequatur,
Maior erit mihi fiducia, & audacius erit

Eunti.

Euntibus vnà duobus: namque hic ante illum cogitat
Qualiter vtile sit: solus verò quanquam intelligat,
Tamen ei tardior animus, & consilium imbecillius.

Plutarchi disputatio, qua civilem hominem informat, huc facit, cum ita dicit: *ἀνδρῶν δ' ἢ τις ἐργάδης, ἐπιφανὴς δὲ καὶ μέγαλο πρῶτος, αὐτὸν ἐπὶ ταύτῃ τάξασκε πρῶτον, εἶτα περὶ τῆς φιλονεικίας ὡς ὁ Διομήδης,*

*εἰμὲν δ' ἔταρόν γε κελύεσ' ἐμαυτὸν ἐλέαξ,
πῶς ἂν ἐπέτ' Ὀδυσῆϊ ἐγὼ θεῖοιο λαθοίμην;*

Cum res aliqua proponitur, magna quidem illa atque illustris, sed ardua & difficilis, laborum & operis socium tibi amicum assumito, vt Diomedes: Quòd si mihi alterum adiungi iubetis, inquit, quàm tandem possim obliuisci diui Vlyssis? &c. Eundem Homeri locum Apuleius de dæmonio Socratis vsurpauit, & breuibus verbis explicuit: Nónne Vlysses, ait ille, cum Diomede deliguntur, veluti consilium & auxilium, mens & manus, animus & gladius? Nihil egregium, nihilque magnificum perfici bellè potest, in his potissimum quæ bellica negotia respiciunt, nisi maturo consilio coniungantur corporis vires, id est, nisi iuuenum robustiorum viuacitas, senum & eorum qui valeant experientia, ductu regatur. Non enim solùm viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum res magnæ geruntur, sed consilio, ratione, sententia. Proinde Sophocles:

*ῥᾶμικα μὲν ἔργων τῶν ἐν ἀνθρώποις τροφοί·
βελύτῃ δ' ἐξέπρωξεν, ἐ χειρῶν δ' ἐνθ'.*

Hominum quidem rationibus opera fiunt ac enutriuntur: sed eas res consilia effecerunt, non manuum robur. Proponitur autem *ἄγασμα*, in quo sint expressæ & mutuò coniunctæ effigies Vlyssis & Diomedis, quorum alter prudentia & consilio, alter verò firmitate virium commendabilis. Itaque quantum profuerit vtriusque industria, & laudata strenuitas in bello Troiano, notum est ex Homero & historicis. Huc Prouerbiū, *εἷς ἀνὴρ, ἕδ' εἷς ἀνὴρ*, Vnus vir, nullus vir: quo intelligitur quantum conferat mutuū auxilium in rebus arduis, & alioqui difficilibus. Huc etiā referendū illud, *σὺν τε δ' ἔρχομένω*, ex Iliad. Homericæ κ. Quam ob causam apud Ægyptios Mercurij gemini simulachrum sic effectum conspiciebatur, vt alterum senili esset vultu venerandum; alterum, florente iuuentate: vt significarent eum, qui Reipub. munia obire nitè velit, cum animi prudentia vires habere debere coniunctas, quòd alterum altius egeat adminiculo.

Aristoteles 8. Moral. Nicomach. *σὺν τε δ' ἔρχομένω καὶ γ' ἰσοῦσι*

Consilium & vires.

Vlyssis & Diomedis effigies iunctæ quid.

Mercurius geminus.

δοῖται καὶ πρᾶξι διωατώπερι, &c. quod perspicuè declarat Sallustius initio Cautlinarij belli: Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis, an virtute animi, res militaris magis procederet. Nam & priusquam incipias, consulto, & ubi consulueris, maturè factò est opus. ita virumque per se indigens, alterum alterius auxilio eget. Lege Plutarchi disputationem pulcherrimam, An seni gerenda Respubl. sit. Sed occurrit mihi Hesiodi istuc,

πλείων γὰρ πλείονων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη. id est;

Plus augere potest multorum industria vires;

idemque Homericum ex Iliad. μ.

— πλείων δ' ἐτί ἐργον ἀμεινόν.

Quid verò Euripideum hoc sciens præteream ex Phœnissis?

— εἰς δ' ἀνὴρ ἔπαθ' ὄρα. vel illud ex Heraclidis,

μῆτις γὰρ χεῖρος ἀδυνεὸς μάχη.

In id quadrat elogium de Fauno Aboriginum rege, quod in r. retulit Dionysius Halicarn. ἀνὴρ μετὰ ἕῳ δεξιοῦσις καὶ σωέτης: vir & impiger & consultus. De Mithridate sic Paternulus: Consiliis dux, miles manu. Idem Pacatus panegyrico Theodosij, dux consilio, miles exemplo. Sed placet admodum quod fuit memoriæ proditum de Lælio & Scipione; quorum amicitia non minus quàm consilium de rebus magnis celebrabatur. Itaque qui gloriæ Scipionis inuidebant, dicebant eum esse egreriorum facinorum histrionem; nempe Lælium illius collegam gestorum: Scipionem præclara quædam gerere, sed Lælii consiliis. Tradit Iul. Capitolin. Antoninum Pium, nec in bellicis; nec in civilibus negotiis aliquid statuisse; prius quàm sumpto cum viris grauibus consilio; dicebat enim æquius esse ut tot & talium virorum consilium sequeretur ipse, quàm ut tot præclari homines ab vnus consilio penderent.

Vicem duorum sustinere difficile esse dixit Iurisc. in l. si plures, §. nam difficile, D. de pact. Difficile est, ait, ut vnus duorum vicem sustineat. In hanc sententiam pulchrè Aristot. 2. Politic. Tamen Aufonius in Tumulis hoc elogio donat Antiochum:

Consiliis belloq; bonus, quæ copula rara est.

& nos ea de re aliàs pluribus. Quo ex nomine celebratur Traianus apud Plinium panegyrico, ciuitas Atheniensis à Pericle, idemque Pericles à Thucydide. De consilio deque viribus ad res maximas vnà gerendas coniunctis, adduxi nonnulla: sed addo isthæc ex declamatione Quintiliani 317. inter præcipuas vires est, imperatorem non pugnare aliquando. Sic extrahitur hostis: sic impetus subitò aduersæ partis mora frangit: sic

*Imperatoris
& militis
munera:*

interclusos commeatibus, in deditioem venire, fame cogimus. Itaque herclè legimus militem robustum, legimus iuuenem: Imperatorem facimus senem. In illis enim vis corporū, & manus sola spectatur: in his consilium, & ratio, quæ bona procedētis ætatis, in locum virium subeunt. Ipsum præterea nomen Imperatoris satis significat, non exigere manum ipsius. Imperator enim debet præcipere.

Ulysses.

Laërta genitum.] id est, Ulysses Laërta & Anticleæ filium. Hic rex fuit Ithacæ & Dulichij insularum, vir multiscius, & astutus admodum, cuius nomine Odyssæa tota Homeri conscripta est.

Diomedes.

genitum quoque Tydeos.] Diomedem, Tydei & Deiphiles filium, inter Græcorum duces fortissimos insignem.

Zenalis.

Zenalis.] Quis ille fuerit, adhuc clam me esse fateor ingenuè. puto equidem nomen esse cuiusdam egregij pictoris, qui ætate Alcibiadi non minùs celebris fuit, quàm Alexandri tēpore Apelles, aut Lyfippus, alter pictor, alter statuarius: nisi aliquis malit esse nomen quoddam fictitium.

Solum mens hominem, &c.] Consilium viribus destitutum parum conducit: contra verò corporis robur consilij expers, facillimè in præceps ruit. Isocrates Parænesi ad Demonic. *ράμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ἀφέλησεν, ἀνδρὶ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἐχθρούς ἔβλαψεν· καὶ τὰ μὲν σώματι τῶν ἀσκούτων ἐπόσμησεν, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν.*

AD EMBLEMA XLII.

INNVIT ea vix confici, aut labefactari posse, quæ firmis hærent radicibus, quæquæ vel longo temporis decursu, vel insigni aliqua virtute famam sibi pepererunt immortalem. Id autem ferè totum mutuatus est ex Epigrammate quodam Crinagori eis *Ρ' ὄμην*.

Οὐδ' ἦν ἀκραιὸς πᾶσιν πλημυῖραν ἐγείρη,
οὐδ' ἦν χειρὸν ἀνὴρ ῥῆνον ἀπαντα πίνῃ.

Ρ' ὄμην ἐδ' ἕσσοι βλάβει δένδρον, ἄρχει καὶ μίμνη
δεξιὰ σημαίνειν καί ποτε. Ἰερουσαλήν.

Οὕτω καὶ ἱερὰ ζῆλος ὄρνυς ἐμπεδὰ ῥίζαις
ἱστᾶσιν· φύλλων δ' ἄνα χέρον ἄνεμοι.

Oceanus moueat licet omnes undique fluitus,

Et potet Rhenum Teutona terra suum;
 Non cadet imperium Roma, quo tempore Caesar
 Praerit, atque salus publica facta reget.
 Sacra Ioui quercus nam sic radicibus haeret,
 Et tamen aridulas huic capit aura comas.

Non si Oceanus omnem inundationem excitarit,
 Non si Germania totum Rhenum bibent;
 Romæ vel tantillum labefactabit robur, donec manebit
 Cæsaris dextra ad imperandum strenua.
 Sic & sacrae Iouis quercus firmiter radicibus
 Stant, ex folijs autem ea quæ sunt arida decutiunt venti.
 Oceanus quanquam ipse omnes commouerit undas,
 Et Rhenum ebiberit Theutona terra suum,
 Roma tamen stabit immoto robore, dextra
 Cæsaris Imperia strenua donec erit.
 Nempe Iouis sacrae quercus radicibus haerent;
 Sicca licet ventis pulsa cadant folia.

Id conuertitur ingeniosè ad celebres illas victorias, quas Germani Principes de Turcarum exercitu retulerunt. Cum enim Solymanus trecentis millibus armatorum, Vngaria maiori ex parte occupata, Austriam, ipsamque Germaniam toto conatu inuadere statuisset, de Vienna, clarissima Austriae vrbe, obsidenda cogitauit, quod immenso apparatu circiter Idus Septemb. anno 1529. aggredi conatus est. cuius minas & impetum, quanquam maximum, cum Germani non ita putarent esse metuendum, vrbe undique obfessa, tanta fortitudine restiterunt, vt Turcæ multoties reiecti, vix ad oppugnationem vel fustibus adigi possent. Sic Turca per mensem integrum continuis oppugnationibus Viennam frustra tentauit, postridie Id. Octob. re infecta inglorius discessit, & fugienti similis in Thraciam rediit, multis millibus ex suis amissis.

Germanorum
 Principum
 victoria de
 Turcis.

Observaui non rarò apud auctores literatos, vitæ huius nostræ perturbationes, tumultus, clades, marinis fluctibus comparari, vt apud Græcos & Latinos sæpe, in sacris verò sæpissime. Sic poeta, *Diluuio ex illo toti vasta per aquora vecti.* Idem Nubem belli dixit alio quodam loco. Si quis autem causam requirat, cur aqua pro ærumnis vehementioribus accipiatur, prompta ratio est, quia pericula, casusque reliqui corpus solent ex vna parte aliqua labefactare: sed aqua vniuerso statim circumfusa corpori, ipsum obruit, ei que sese tuendi consilium omne admittit.

Mare pro
 tumultu.

[Oceanus quamuis, &c.] Citatur ex Lucilio:

— pater optimus diuūm,

Ut Neptunus pater.

Patrem Neptunum, ut hinc Oceanum patrem, qui aquam significet, à qua cuncta oriuntur, dici palam est. quæ doctrina fuit Thaletis. ὠκεανὸς τ' ὅσπερ χέουσι πάντες τέτυκται. Idem ὠκεανόν τε θεὸν γένεσιν, ἔμητιόν τε θεῶν. mater Tethys inquam, id est mare dicitur: ut Platoni prima illa rerum omnium materia: qua ratione Pindarus, ἄριστον μὲν ὕδωρ cecinit. Simile Virgilianum hoc,

Oceanumq; patrem rerum.

Cicero Academ. 2. Princeps Thales, vnus ex septem, cui sex reliquos consensisse serunt, ex aqua dicit constare omnia. Quò pertinent etiam Homericæ isthæc à multis decantata, quibus Oceani patris vbertas longè lateq;ue patens ostenditur,

ἰξέει καὶ πάντες ποταμοὶ ἐπ' ἅσασιν θάλασσα

καὶ πᾶσαι κρήναι καὶ φρεῖατα πάντα γαῖαισι.

Sed & Catull. Argonauticis:

Oceanusq; pater totum qui amplectitur orbem.

Oceanus pater
quid allegori-
cū?

Quid si per Oceanum patrem ἀλλήγησις intelligamus Turcicum Imperatorem sua celeritate, suoq;ue (ut ita loquar) hominum, vel potius mancipiorum examine & inaudita multitudine toti Europæ, orbique Christiano, ut magnum & immensum mare cæteris fluuiis bellum indicentem, dudumq;ue minitantem? Oceanus denique ἀπὸ ἀκρότητος, à celeritate. Videtur hinc alludere ad illud ex 1. Metamorph. Quid. vbi loquitur de diluuiο in terras misso: — illum

Ceruleus frater iuuat auxiliaribus undis.

Connocat hic amnes. —

Intelligit itaque noster hic auctor innumerabiles Turcarum copias in alto mari nauigantes, Danubiumq;ue Germaniæ fluumium nobilissimum numero suo exercitu exhaurientes. Alludit ad exercitum Xerxis, quem Græci ut numerosissimum facerent, flumina exhaustisse finxerunt.

Sic sacra quercus, &c.] Comparatio appositissima. Licet ventishinc & hinc perflantibus è quercu frondes decidant aridæ, ipsa tamen immota sedet arbor: sic imperium firmis hæret fundamentis augustum & stabile, tametsi plerique hinc auocentur, aut pereant in bellis Turcicis. Quò pertinet illa Virgiliana collatio:

— veluti annosam valido cum robore quercum

Alpini Boreæ nunc huc, nunc flatibus illuc

Frutere inter se certant, &c.

Aduerte interca, quercus nomine significari in Hieroglyph. *Quercus*
fortitudinem, diurnitatem, imperium firmum & principa- *quid?*
tum, vt docet lib. 31. Pierius Valerian.

firmis radicibus adstant.] Huc fortè non omnino malè illud
referam Senecæ è lib. De prouidentia. Id in quoque, ait, solidis-
simum est, quod exercuit. Non est arbor solida, nec fortis, nisi
in quam frequens ventus concursat. Ipsa enim vexatione con-
stringitur, & radices certius figit. Et id ex Epistola 265. Liba-
nij Rhetoris (quem librum Græcè si haberem, eò libentius vte-
rer:) Ea, inquit, me ne minimè quidem commouerunt. Ne-
que enim vetusta, & iam firmis radicibus arbor ad terram fle-
cti, vento etiam maximè furenti, facilè potest.

Eadem quæ hoc emblemate comparatio allegorica legitur
apud Lucanum lib. 2.

*Prior in Magnum populus, pugnâque minaci
Cum terrore fides, vt cum mare possidet Auster,
Flatibus horrifonis, hunc æquora tota sequuntur:
Si rursus tellus pulsu laxata tridentis
Æoli, tumidis immittat fluctibus Eurum,
Quamuis icta nono ventum tenere priorem
Æquora, nubiferoq; polus concesserit Euro,
Vendicat vnda Notum.* —

Sicca folia] Homines folijs similes, ijque Homero dicti *μινυ-
δάδιοι*, citò perituri, sicuti Iliados 6. ijdem cum folijs conferun-
tur, quorum alia ventus humi sternit, alia virescunt tempore
verno. Apud Plutarch. Euripides:

*ὄδ' ἄλβος, ἐδ' ἐβέβαιος, ἀλλ' ἐφήμερος,
κ' ἡμέτερον μίαν τὰ μὲν καθέλθον ὑψοθεν,
τὰ δ' ἢ ἄνω.* — Sophocles *Aiace*, *ἄνθρωπος ἐστὶ πνεῦμα, κ'
σκία μόνον.* Nempe & in sacris libris homo dicitur vmbra,
pulis, ventus, cinis, ad inconstantiam & breuitatem vitæ de-
signandam.

AD EMBLEMA XLIII.

SI quid nostræ coniecturæ dandum, suspicamur id ab Al- *Tempus*
ciato scriptum fuisse, quo tempore ad Niceum colloquium, *Nicei colloq.*
magna omnium spe & votis expectabantur Reipubl. Chri- *quid?*
stianæ Principes potentissimi, Carolus quintus Imperator, &
Fran-

Franciscus I. Galliarum Rex: quò loci nonnulli in certam spem veniebant fœdus aliquod firinum & stabile, pacemque inter eos compositum tandem aliquando & sancitum iri: vt eo transactò negotio rixarum omnium & contentionum, tum denique Galliarum opinionum in religione Christiana tam longè lateque grassantium omnis occasio tolleretur, aut certè magna parte lues ista sanaretur. Comparat ergo Christianam Rempublicam cum nauì ventis & fluctibus hinc & illinc agitata, sic vt parùm ablit, quin inanis & furentibus aquis obruatur, omniumque spes penitus cadat, nisi tam crassæ caligini & tempestati Deus Opt. Max. aliquid lucis immiserit, quò bonorum virorum totiusque populi consternati animi recreentur. Sunt verò qui hic per Castorem & Pollucem intelligi velint summum Pontific. & Imperatorem, à quibus vnanimi voto ad metam eandem collinantibus bellorum cessatio, turbationumque optata fuit quies. M. Tullius Epist. ad Cornificium 12. lib. rectè nauis nomine Rēp. designauit. Conscende, inquit, nobiscum, & quidem ad puppim. Vna nauis est iam bonorum omnium: quam quidem nos damus operam vt rectam teneamus, vtinam prospero cursu. Idem in Pisonem non sine gratia vñs est eadem allegoria: Non tam fui timidus, vt qui in maximis turbinibus ac fluctibus Reipub. nauem gubernassem, saluamque in portu collocassem, frontis tuæ nubeculam pertimescerem. Alios ego vidi vêtos, &c. Et pro Sextio eandem translationem mirè variat. Si mihi in aliqua naue cum meis amicis nauiganti hoc accidisset, vt multi ex multis locis prædones classibus eam nauem se oppressuros minitarentur, nisi me vnū sibi dedidissent, &c. Cum verò in hanc Reipubl. nauem ereptis senatui gubernaculis, fluctuantem in alto tempestatibus seditio-num ac discordiarum, armatæ tot classes, nisi ego vnus deditus essem, incursum viderentur, depugnarem potius cum summo, non dicam exitio, sed periculo certè vestro, quàm non id vnus pro omnibus susciperem. Horat. I. Carmin. eodem sensu & schemate:

O nauis, referent in mare te noui   *Fluctus, &c.*

Præter Stobæi locum cap. 44. & alium quendam è Plutarchi Bruto, quibus Rempublicam nauì comparant, succurrunt duo alij è Panegyricis Maximiano dictis. Prior is est Pacati: Statim igitur præcipitantem Rempub. refrenasti, & gubernacula fluctuantia recepisti: omnibus spes salutis illuxit, posuere venti, fugere nubes, fluctus resederunt: & sicubi adhuc in longinquis sibus terris aliqua obuersatur obscuritas, aut residuus vnda-

*Comparatio
Reipubl. cum
nauis ventis
agitata.*

*Castor &
Pollux quid
allegoricè.*

rum pulsus immurmurat, necesse est tamen ante tuos nutus diluceat & fileat. Alter verò est Mamertini: Neque, inquit, cum Reipubl. nauem secundus à puppi flatus impleret, salutarem manū gubernaculis addidisti, &c. alia enim longiora sunt, quàm vt huc transferri cōmodè possint De nauiquædam Picrius doctè collegit lib. 47. quæ hîc cōmemorare nihil attinet.

De eo regum conuentu quem attigi suprâ, exstat Epigramma Iani Lascaris, quod sese mihi alia atque alia lectitanti vltro obtulit:

*Num Martis castra, an Veneris tentoria fulgent
Argento atque auro? ast are micant proceres.*

*Et Marti grata & Veneri, Venus aurea: ferrum
Mars amat: in precio est tempore quodque suo.*

*Littora ad Oceani summi cum coniuge, uterque
Conueniunt Reges, Regia tecta vides.*

*Conueniant alacres ad publica commoda: Turca
Europa excedent sinibus atque Asia.*

*Eximij Heroiū, Ledaæ vt sydera nauta,
Vos seruatores terra fretūmque colit.*

circum.] Circum, hîc aduerbij naturam induit.

faiscit.] deficit, & pænè obruitur vi tempestatis & fluctuum.

Virgil. 1. Æneid.

Accipiunt inimicum imbrem, virisq; faiscant.

Quod si Helena adueniant, &c.] πειραξις est Geminorum, qui Castor & Pollux à Poëtis dicuntur, & Iouis ex Leda filij, Hi vbi adoleuissent, mare piratis liberârunt, eaque de causa propitij nautis olim credebantur. Ferunt, si horum alter appareat, tempestatem portendere; si ambo, serenitatem. De his sic Plinius: Vidî nocturnis militum vigiliis inhærere pilis pro vallo fulgorem effigie ea, & antennis nauigantium, aliisque nauium partibus, ceu vocali quodam sono insistent, vt volucres sedem ex sede mutant: graues cum solitariae venere, mergentesque nauigia: & si in carinae ima deciderint, exurentes: geminae autem salutare, & prosperi cursus prænunciæ, quarum aduentu fugari diram illam ac minacem, appellatamque Helenam ferunt. Et ob id Polluci & Castori id numen assignant, eosque in mari Deos inuocant. Hominum quoque capita vespertinis horis magno præsagio circumfulgent. Omnia incerta ratione, & in naturæ maiestate abdita. De stellis, quæ Dioscuri appellantur, Plutarch. 2. De cretorum philosophicorum, cap. 18. Ouid. sub finem 5. Fastorum, Diodor. Sicul. sub finem etiam cap. 5. lib. 5. Lactant. lib. 2. cap. 2. Valer. Max. lib.

Castor &
Pollux.

1. cap. 8. & alij quammulti. Sed obiter memini legere me apud Festum, stellam significare lætum ac prosperū, idque ex Atcio Capitone, auctoritatem secuto Seruiliij auguris. Lucem etiam seu lumen, id est *φῶς* pro spe accipi sollemne fuit, ut apud M. Tull. 1. Philippica: Lux quædam videbatur oblata, &c. Euripid. item, *φῶς ἦκεῖ ἐπιούσῃ κακοῖς*, lux venit meis malis. Nam & Varro de lingua Latina 2. testatur, lumen pro fausto omine veteribus fuisse. Ex quo illud Virgilij,

————— *subitoq; fragore*
Intonuit laeuum, & de celo lapsa per umbras
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.

AD EMBLEMA XLIII.

Spei effecta.

ELEGANS est Spei descriptio per Dialogismum, cuius nempe vires & adiuncta conuenientissimis symbolis explicat. Ea enim hominem lætum reddit, & semper meliora expectantem ad mortem vsque comitatur. Ea tamen si importuna sit & immoderata, vlticem Rhamnusiã secum aduocat; quæ vota plus æquo ambitiosa faciat irrita, Alia sigillatim enarrabo, si prius huc adscripsero doctissimi viri B. Dardaniij epigramma in Spem; ut, si fieri possit, cum Alciati Emblemate conferam. Est autem eiusmodi:

Tu qua sustentas tereti vestigia ligno,
Esne Dea? an nostro sanguine creta? Dea.
Vnde sata? è caca rerum caligine. & ecqua
Admouit nutrix vbera? Credulitas.
Ecquinam à tergo plaudenti tibi? gaudia. dic quis
Pallidulo semper te preit ore? Timor.
Suspicias intento cur calum lumine? tandem.
Hinc dabitur votis meta suprema meis.
Fare, age, que vultus deturpet causa serenos?
Excrucior, quoties irrita vota cadunt.
Cur baculo innixa es? dum pascit opinio mentem
Caca meam, irrepit curua senecta mihi.
Quid titubas pedibus? rerum est spes lubrica: sapè
Quod puto complecti, labitur è manibus.

Spei Dea.

Obiter adnotarim Spem Deam à Romanis cultam ædem habuisse in foro olitorio. Gyraldus ait, eam se vidisse pictam in

Adriat

Adriani Imperatoris aureo numismate. Femina fuit stans, inquit, Iustitiæ laciniam sinistra manu nonnihil attollens: dextra in cubitum elata pateram proferebat, in qua repositum erat veluti ciborium, id est, vas in floris similitudine, cum hac inscriptione SPES P. R. Quidam etiam Spem Deam viridi indutam palla effinxerunt, & sedentem supra dolium cum cornice: quidam etiam cum Nemese, &c. hæc ille. vide Syntag. r.

suspectans sidera vultu.] Hic aduertendum alicuius expectationis signum, quod expressè notauit regius Psalter, 120. psalmo, ἤρα τὸς ὀφθαλμὸς μὲ εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἤξει ἡ βοήθειά μὲ. & 122 πρὸς σε ἤρα τὸς ὀφθαλμὸς μὲ τὸν καὶ βικουῖντα ἐν τῷ ἔρειφῷ.

Speculare sidera quid.

peniculis reddita imago.] id est, penicillo depicta & expressa. Peniculus, vel penicillus, siue peniculum, pictorum est instrumentum, ex caudarum extremitatibus confectum. Plin. 35. lib. Arrepto peniculo lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam.

Peniculus.

Elpidij fecere manus.] Nomen est è re fictitium. nam ἐλπιδίος ἄπο' τῆς ἐλπίδος, hoc est, à Spe, quam depinxit, nomen habet.

Elpidius.

spes bona praestat opem.] Alludit ad Prouerb. Spes seruat afflictos: & Spes alunt exules. Quidius:

Spes bona dat vires, animum quoque spes bona firmat:

Viucere spe vidi qui moriturus erat.

Sed & memini legere me apud Plutarchum, olim Romæ aram fuisse bonæ Spei. Cui conuenit & versiculus è Comœdia quapiam,

ἀνὴρ ἀτυχῶν σώσεται παῖς ἐλπίσι.

Cur viridis tibi palla?] Palla vestimenti genus est ad terram vsque promissum. Viridis autem color eorum est proprius, qui spe lactantur aliqua. dicet enim postea,

Spes viridi veste induta.

Nos sperare docet viridis spes: dicitur esse

In viridi, quoties irrita retrò cadit.

Quid manibus mortis tela, &c.] Refracta mortis tela non temerè Spei tribuuntur, quòd viuos etiam in extremas miseras adactos soletur & recreet. vt enim habet Adagium, Ægroto dum anima est, spes est. & Theocritus:

Fracta tela mortis.

Ἐαρσὴν χεῖρ φίλε βᾶπτε, τάχ' αὐριον ἔοσεν' ἄμεινον,
ἐλπίδες ἐν σωῖσις, ἀνέλπιστοι δ' ἐπανόυτες.

χὼ ζεὺς ἄλλοκα μὲν πῖλει αἰθριῷ, ἄλλοκα δ' ὕψ. hoc est,
Fidere, Batte, decet, melius cras forsan habebis;

Sperandum est viuis, non est spes ulla sepultis.

Nunc pluit, & claro nunc Iupiter aethere fulget.

Quidam Rhodius ob intempestiuam libertatem à tyranno in-

iectus in caueam, in qua more feræ alebatur, ad cruciatum ignominiâmq; amputatis naribus, ac scœdata vulneribus facie cum à quibusdam admoneretur, vt inedia sibi dolorum finem aliquem quæreret, his respondit: At cuncta homini, quoad viuit, speranda sunt. Repete pulcherrimam Spei descriptionem apud Ouidium 1. De Pont. Eleg. 7. Quæ dum commentor, lubens adiiciam Fornerij mei, præclari certè hominis distichon, quod ille mihi vtraque lingua, eademq; sententia suggessit:

Ἐλπίς μεγροτόφθ' ἰούωνι τρέφει ἐνδοθεὶ ἤθωρ,
ἢς ἀπάνουτος ζυγείν ἠδίων, ἢ ἐβιοῶ.

*Intus alit pectus nostrum spes viuida: qua se
Destituar, durum est viuere, malo mori.*

[*Quid manibus moris tela refracta geris.*] Ammian. Marcell.

lib. 31 quo loci de bello planè cruento & misero aduersus Germanos agit: & cum omnia cæsorū corporibus opplerentur, iacebant inter eos quidam femianimes spem vitæ inaniter vsurpando. Ita planè Tibullus:

*Iam mala finissim letho, sed credula vitam
Spes fouet, & melius cran fore semper ast.*

Apollodorus Comicus huc respexit, cum ait non oportere animum abjicere eum cui aliquid aduersi ceciderit, sed semper expectandum esse melius.

ὄνδ' ἔπειτ' ἀδυμῆν τὸν κεκῶς πράσσοντα δεῖ
ἀνδρες, τὰ βελτίω δὲ πρῶσθοναῖν αὐτῷ.

præcido sepultis.] Præcidere hîc amputare vel denegare significat: & dicimus, spem alicuius rei præcidere, id est, auferre siue præcludere, vt apud Ciceron. 2. Verr.

Cur in dolioli, &c.] Ignauix hæc nota esse potest. Nam ferè dum speramus, desidemus: sed malim hoc ad fabulam referri, quam tradit Hesiodus de Pandora, principio fermè libri, qui ἔργα καὶ ἡμέραι inscribitur. Hæc enim pyxidem omnibus malis refertam cum aperuisset, innumerabilia calamitatum genera tum primùm homines inuasert, vna tantum spe in doliij labris remanente, id est, in ipsius ore pyxididis consistente. Sic enim Hesiodus:

ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσι πύθξ μὲγα πᾶμ' ἀφιλέσσα
ἐσπέδασ'. ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ
μύνη δ' αὐτόθι Ἐλπίς ἐν ἀρρήκτισσι δόμοισι
ἐνδόν ἐμιμνε πύθξ ὑπὸ χεῖλεσιν, ἐδὲ θυραζὺ
ἐξέωπη. hoc est, — tegmen ab urna

Dixit Pandora leuare, totum exilire per orbem

*Spes etiam
in mortibus
est.*

Præcidere.

*Locus ex
Hesiodo.*

Curarum infesta effigies: Spes sola remansit

Inius, & è labris ima sub parte resedit.

Origenes aduersus Celsum lib. 4. hanc ridet fabulam. Ridiculum, inquit, est quod de dolio dicitur, quòd olim viuerent homines absque malis, & graui dolore, & morbis molestioribus, quæ Parca mortalibus dederant: sed femina manibus magnum dolij operculum auferens, diffudit hominibus, & curas atroces partita est. sola autem ibi Spes in tutissimis domibus intus relicta est sub dolij labris, nec extrà euolauit. Hæc Origen. Pandora.

Mythologi tamen Pandoram, ad humanum corpus referunt, femineo nomine expressum, quòd carnis imbecillitas minimo exsolui potest.

Ascræi ut docuit, &c.] Hesioidus ab Ascræ Bœotiaë vico. Virgil. 6. Ecloga:

—hos tibi dant calamos, en accipe, Musa

Ascræo quos antiè seni. —

Qua tibi adest volucris? cornix] Quòd vocem edat Cras, Cras, cornix Spei adiungitur.

Oscen.] Oscen, auis dicebatur olim ab Auguribus, quòd ore Oscen. auspicium faceret, ait Varro.

Est bene cùm nequeat, &c.] Videtur hoc imitatus, & quidem mutuatus ex Suetonij Domitiano, vbi agitur de Cornice, quæ Locus ex Suetonio. paucis ante Imperatoris mortem diebus dicitur edidisse illud: *ἔσται πάντοι κελῶς.* quod ostentum sic est aliquis interpretatus, ait ipse Suetonius:

Nuper Tarpeio qua sedit culmine cornix,

Est bene, non potuit dicere, dixit, erit.

Est bene cùm nequeat dicere, dicit, erit.] De fortuna in melius mutata, 11. Aeneid. Virgil.

Multa dies, variusq; labor mortalibus agris

Reuertit in melius: multos, alterna reuisens

Ensit, & in folio rursus fortuna locauit.

Sed ad rem propius: ex historijs ecclesiasticis meminimus, Athanasium, virum sanctum, à paganis suggillatum, quasi magicis artibus deditum. illum ergo excipientes ludibrio, audita cornicula, poscebant quòd omen illud esset, respondit: auis dicit, cras, cras, pronunciat enim vobis triste de Iuliano infortunium. Quòd verum constitit, nam paucis post diebus relatum est de cæde Iuliani nuncium.

Qui comites? bonus Euentus &c.] Duo hi Spei comites vana Bonus euentus. quædam phantasmata ingerunt, ne plus tædij adferat expectatio, quàm ferre queant miseri mortales. Boni Euentus simulachrum

chrum dexterâ pateram, sinistrâ spicam ac papauer tenens, sculptum Romæ fuisse scribit Plin. libro 34. cap. 8. & 36. cap. 3. Boni Euentus, & Bonæ fortunæ simulachra in Capitolio ex Praxitelis operibus. Gyrald. Syntagm. 1.

*Boni Euentus
pntago.*

Bonus Euentus.] Legi de veteri numismate Imperatoris Titus, vbi quoddam simulachrum fuit BONI EVENTVS AVGVSTI, dextra pateram, sinistra papauera tenens, vt apud Plin. Et in Seueri numo eadem Boni Euentus spectatur effigies, figura stolata, stante, dextra pateram cum frugibus, sinistra spicam & papauer tenente.

*Spes vigilum
somnia.*

Vigilum somnia vana vocant.] Plato dicebat τὰς ἐλπίδας ἐγρηγορότων ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶν εἶναι. quò videtur alluisse Maro in Bucolic.

— an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?

Non enim est qui verbis possit facilè consequi, quàm varias in animo patiantur imaginationes, qui vehementer aliquid sperant. Atque his inanibus simulachris perinde afficiuntur, ac semet oblectant, vt si iam tenerent quæ sibi pollicentur.

Vigilum somnia vana.] Pindarus Olymp. 12.

— αἱ γὰρ μὲν ἀνδρῶν
πόλλ' ἔσσι, τὰ δ' αὖ κἀπὶ
ψυδὴ μετὰ μῶν τέρμει-
σαι, κυλίνδοντ' ἐλπίδες.

id est,

Spes etenim mortalium, multa fursum, deinde verò deorsum vana mendacia secantes volutant.

scelerum Rhamnusia vindex, &c.] Quælibet enim sperare, non est cuiuslibet. Itaque in hoc præcipue illud animo fixum hæreat, Ne quid nimis. Fortunæ, vt naturæ noscenda est mensura. nec verò sapiunt qui altiùs spirant, plusquæ animi gerunt quàm virium habeant.

AD EMBLEMA XLV.

*Natura
porci.*

RVSTICVS quidam Alciati vicinus Kalendis Ianuarii porcinum caput pro strenis obtulit. Hinc sibi Emblematis argumentum nactus Alciatus, ex natura suis (qui dum sili quas ore reflexo colligit, semper ulterius progrediens, numquam retrò aspicit) nempe vt nihil procrastinando meliora sequamur, neque temporis aliquam particulam sinamus effluere

quò

quod non pertineat ad aliquem progressum, & rei melius gerendæ occasionem. Alludit autem ad extremum (vt ne in minutulis etiam otiosum deprehendas) ad symbolum Caroli V. Imperatoris, quod est *VLTERIVS*. Quid si hoc referamus ad studij Philosophici assiduitatem, vt Plutarchus facit disputatione de profectu morum? Sic enim ille: *ὅτι τῶ φιλοσοφῆν οὐκ ἔστι ληγέσις διάλειμμα προκοπῆς, ἔδδ' ἐ συνεχής*: In philosophando & virtutis itinere nulla est cessatio, nulla perpetui progressus intermissio. Contrà, miserè & nonnunquam improbe desipiunt qui suis ita malè rebus prospiciunt, vt quo magis ætate prouehuntur, peiores euadant, sicuti Menedemus permultos Athenas, studiorum causa, proficisci dicebat, principio sapientes, deinde philosophos, postea rhetoras, tandem idiotas. Qui itaque se meliorem in dies facit, quasi seipsum vincit: qui in deterius abit, vinci se ignauè permittit: quod Plato 1. De legibus ait esse turpissimum: *ἡπίεος ἀνοτιοῦ φ' ἑαυτοῦ πάντων ἀχριστόν τε ἀμα καὶ κάκιστον*.

*Symbolum
Caroli
Quinto
Imp.*

In varijs Cassiodori formulis multa sunt quibus hic locus commodè potest exornari: Alacriter, ait, incumbendum est inchoatis, cum iam exspectatur aliquid quo nos profecisse gaudeamus. Spes enim efficiendi laboris tedium adimit: magnumque illicium ac incitamentum, si nobis persuadeamus id perfectum iri quod percupimus. Idem 8. lib. Natura ipsa boni adhibita perseuerantia præliatur: quia minus est si quæ laude digna iudicantur incipiamus, quàm quod consultò est incœptum persequamur. Sententiam hanc, In dies meliora, videtur attigisse Tullius 1. de legibus. Ego animi pendere soleo, ait, cum quid orsus traducor aliò; neque tam facilè interrupta conexo, quàm absoluo instituta. Non abludit Corn. Tacitus initio libri de Oratoribus: Huius libri editionem maturaui, vt dimissa priore cura huic nouæ cogitationi toto pectore inuambam. Hæc ille. Pertinet hoc præceptum ad sedulos & diligentes, qui semper in melius proficiunt, non procrastinantur, non differunt, neque moras pectunt, & diutiùs consultant: sibi mera somnia fingunt: desident interea, spèque vana sese iactant, vt ille apud Martialem qui se nunc caussidicum, nunc Rhetora fingeret, aut speraret nescio quid, nunquam tamen proueheret: inani certè ac supina cogitatione, imò væcordia lanè delira. Nam, quod Seneca epistola 13. Inter cætera mala hoc habet proprium stultitia, semper incipit viuere. Ad id trahuci potest quod Senec. disputat de Benefic. lib. 2. cap. 16. quòd incipit ait, vitam semper inchoare, molestum: Idem ad fin. epist.

*Incepta con-
stanter persequenda.*

69. & pulchrè paulo antè epist. 63. Non inconcinnè illud Horatij:

— *viuendi rectè qui prorogat horam*

Rusticus expectat dum defluat amnis.—

Certè ne pluribus, puto generali sententia emblematis, intelligi τὴν ἐπιμελίαν, hoc est felicem dici successum, qua voce Cicero vsus ad Atticum 9. Contrarium est adagium, Mandrabuli in morem res succedit: cui conuenit illud Maronis I. Georgic.

— *Omnia fatis in peius riuere.*

Rostra nouo] Rostrum non modò de auibus sed & de alijs animantibus dicitur.

cliens] Litigator, qui patronum sequitur, vt ab eo defendatur in iudicijs.

Xenia dixit, habe.] de voce xeniorum, dicitur in sequentibus melius. Hic intellige strenas, amicorum donaria, quæ Kalend. Ianuarij vltro, citroque exhiberi solita. Ex L. Pomponio: Pictoribus asside, si qua ventura est alia strena strenuè. Quo loco aduertimus strenam à strenuitate dici, vt apud Nonium. Iam quidem Kalendas anni auspices antiquitas sacrauit, quibus & strenæ donarentur. Qui mos à Tatio rege posteris transmissus, cum verbenas felicitis arboris ex luco strenas noui anni auspices primùm accepisset, vt videre est apud Symmachum, quod argumentum iam inde fuit viris strenuis eas deberi, & ob virtutem elargiendas. Ex eo colligimus occasione munusculi à rustico cliente dati, artificem ingeniosum Alciatum, egregiam sententiam captasse, & rationem arripuisse philosophandi.

AD EMBLEMA XLVI.

RECTE & verè Pindarus Nem. 8.

κενῆσσι δ' ἐλπιδῶν καὶ νόστον τέλει,
vanæ spei imbellis euentus, quò spectat Horatianum illud ex 4 Carmin.

Terroribus Phæthōn auaras

Spes, &c.

*Spes cum
Nemese.*

Meminimus in superiori Spem cum Nemese vnà expressaruisse, ex quo intelligi liceret, nihil nisi quod fas & iustum sit quodque fieri facile possit, expectandum, sibi que fingendum.

esse. Nam valdè est insolens & temerarium ambire quæ nequeas assequi, aut si assequaris, non tamen tueri aut seruare possis. Occurrit exemplum Cæsaris Borgiæ Valentinorum Ducis, qui audaciùs quàm aliquis alius eiusdem conditionis, Imperij maiestatem sibi pollicitus, militaribus aliquot vexillis appingi curarat illud vulgo Italico, *O Cæsar, ò nullo*, id est, *Aut Cæsar, aut nullus*: qui tandem morte misera interceptus, vaticinij locum inueat, sed non quem spe magnifica sibi proposuerat. Itaque de eo sic lúsit Sannazarius:

Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia: quidni,

Cum simul & Cæsar possis, & esse nihil?

Idemque in eundem:

Omnia vincebas, sperabas omnia Cæsar:

Omnia deficiunt, incipis esse nihil.

Obiter aduertendum distichon Alciati videri è quopiam Græco expressum, sed à imitationem effectum:

ἔλπιδες καὶ νέμεσις ὄντες πὰρὰ βαμὸν ἔπειρα,

τὼ μὲν ἐν ἐλπίδι, τὼ δ' ἵνα μηδὲν ἔχης.

Quod sic eleganter reddidit Politianus:

Spem simul & Nemesim posita dicat Eunus in arm,

Scilicet ut speres omnia, nil habeas.

Scriptit & in eandem sententiam lepidè ac doctè Marullus: qui quia proximè videtur accedere ad Alciati Emblema, huc adscribere non grauabor:

Quanam hac tam semper tam lata est? optima rerum

Spes bona, quæ lateri iuncta? posens Nemesis.

Dux magis, an comes est? vindex magis, unde duabus

Templa eodem? speres ne nisi quod liceat.

AD EMBLEMA XLVII.

AELIANVS cap. 35. lib. 14. ait, Porphyriionem muliebris pudicitiaë obseruatorem esse, matrisque familiâs adulterum suspensio suo indicare. Quod Athenæus etiam commemorat Dipnosoph. libro 9. cap. 12. ex Polemonis lib. 5. eorum uæ ad Antigonom & Adæum scripsit, retulitque Leonicus in Arist. hist. lib. 3. cap. 17. Aiunt itaque Porphyriionem domi educatum, mulieres quæ sunt sub viri imperio, diligenter obseruare, cumque habere sensum vt ab adulterij actu præsens abhor-

*Porphyriionis
aus natura
mita.*

reat. id enim si facinus perceperit, domino indicat non aliomodo quàm sibi vitam suffocatione, vel vt alij volunt, suspendio adimendo. quam esse certissimam commissi adulterij notam aiunt. Huius rei caussa est in abditis naturæ arcanis: tantumque licet hinc colligere, quàm turpe, quamque flagitiosum sit adulterium, cuius actu vel clanculario ausu eiusmodi vita priuatur. Itaque quantum ad id argumentum pertinet, hæc adhiberi potest pro certæ & illibatæ pudicitia symbolo. Huius etiam naturæ miraculi mentio est apud alios quosdam, sed neotericos, quorum studium & industriam laudo: sed veteres in primis habeo. Firmicus Maternus (quem ego aliàs citavi, auctorem certè pium & doctum) scribit, à leone castissimo animali leenam feminam iugulari, quæ cum pardo coierit. Apud Aristotelem & Plinium exempla quædam alia leguntur, quibus eadem naturæ verecundia ostenditur. Non est alienum quod Nouella 12. Iustinian. scribit, eos qui se polluunt nefario coitu, ea facere quæ bruta rationis expertia detestantur. *πράττειν ἀσεβῆτε καὶ ἀνόσια, καὶ βλαυτάζεις ἐπιθυμεῖν, ὅποια πολλαὶ καὶ τῶν ἀλόγων ἀποσεύεται ζώων.*

Incestus.

incestet.] polluat se adulterio. Incestus, vel incestum, est flagitium in affines admissum. Non. Marcel. sed & pro quacunque libidinosa pollutione Seruius accipit. *κίς*, pudoris cingulum, quo sponsæ ornabantur; per translationem sumitur pro pudore ac legibus connubij. Hinc *ἀνίκεστοι*, pro turpi flagitio Græci accipiunt. Iurisconsulti incestum sumunt pro impudico, & turpitudinis flagitio in propinquos admissio, l. ult. D. de ritu nupt.

*Despondere
animum.*

despondetq; animum.] animum despondere, apud Ciceronem nusquam legi Budæus opinatur: vsus tamen eius loquendi formulæ apud Varronem, Lium, Columellam notat. apponit Plautinum id è Menæch. Pater eius postquam perdidit puerum, animum despondit.

*Caussa es-
culca.*

Abdita in arcanis.] Caussam occultam philosophi appellant. vt cum quæritur, cur magnes ferrum? cur succinum paleam trahit? id in naturæ arcanis esse dicunt.

AD EMBLEMA XLVIII.

*Fons Emble-
maticus.*

EXPLICATUR id agalma ab Eustathio ad Iliados Hæmericæ & citaturque à Porphyrio alicubi. Quod epigramma tributum Virtuti, conditionem suam deplorantem

mutatum fuisse à Mnafalca Sicyonio, & in Voluptatem conuerfumi, ex altero factum de Aiace, me admonuit doctiffimus Camerarius. Hoc ex 3. Epigrammatôn Græcorum sumptum, est enim tetrastichon Aſclepiadis,

αἰ δ' ἐγὼ ἀτλάμων ἀριτὰ παρὰ τῷ δὲ κάθημαι
 αἴαντ' ὀ τύμβῳ κειραμένα πλοκάμεις,
 θυμὸν ἄχι μεγάλα βεβωλημένα, ἕνεκ' ἀχαιοῖς
 ἀδολόφρων ἀπάτα, κρείσσον' ἐμῆ κέκερται. id est,

Illa ego misera virtus huic asideo

Aiacis tumulo, dilaceratis crinibus;

Animum dolore magno faucia, quod Græcis [est;

Fallaciarum machinatrix fraus, res præstantior me iudicata

Ad tumulum sedeo Aiacis, miserè obruta luctis,

Atque comas, Virtus, dilacerata meas:

Vista dolore graui, quòd Græcis indicia vnans

Meme fallaci postposuere Delo.

vel, Dilacerata comas, visu miserabilis ehes

Consideo ad cineres hîc Telamoniada,

Ista dolore graui, mihi quòd fraus callida quondam

Iudicibus Græcis antè locata fuit.

Prosopopœia est Virtutis ad Aiacis tumulum insidentis, & Virtutem lugere quid.

magna lachrymarum copia eiulantis, propterea quòd iniuste

lata sit à Græcis iudicibus sententia de armis Achillis Vlyſſi,

non autem Aiaci, cui debebantur, adiudicatis. Quo intelligi da-

tur, quosdam viros bonos plerumque iniquorum iudicum de-

cretis angj, & iniuste de suo iure deturbari; nullis tamen con-

dentibus aut opem vel consilium præstantibus. Eiusdem omni-

no argumenti sequitur eodem 3. lib. Epigramma nomine An-

ipatri, ex quo liquet Aiæcis tumulum fuisse in littore Rhetæo;

et etiam Q. Calaber: sed fuisse prope Sigæum Troiæ promon-

orium ponit Plinius lib. 5. cap. 30. & Sozomen. histor. tri-

part. cap. 18. lib. 2.

Ex ea certè perpulchra thesi possumus & alias quasdam à re

non alienas subijcere: id primum ex D. Hieronymo, ad Iulia-

nus: Difficile est pressam in malis innocentiam non dolere;

et in hoc ipso, fide non periclitari, quia videat se iniuste susti-

ere quod patiatur. Sed hoc grauius, quod putetur indignum;

iniurias proficisci, vnde nasci iura debeant, vt in L. meminerint,

vnde vi. Illud adijciendum putamus, ne quid ad illustran-

am materiam præteruolet. Gestum lamentantis expressit L. u-

an. lib. 2. in Martia, matrona,

— postquam condidit vnâ

Q

Epigram

*Supremos cineres, miserando concita vultu,
Effusas laniata comas, concussaq; pectus
Verberibus crebris, cineresq; ingesta sepulchri,
Non aliter placitura viro.*

Cum hac statua Virtutis eiulantis confero illud Horatii ad Augustum 1. Epist. lib. 2.

*Romulus & Liber pater, & cum Castore Pollux,
Post ingentia facta, Deorum in templa recepti:
Plorauere suis non respondere favorem
Optatum meritis.*

Placet illud Petrenij Satyrico,

*Pellitur à populo victus Cato, tristior ille
Qui vicit, fascesq; pudet rapuisse Catoni:
Namque hoc dedecus est populi, morumq; ruina:
Non homo pulsus erat, sed in uno victa potestas,
Romanumque decus: quare iam perdita Roma,
Ipsa sui merces erat, & sine vindice prada.*

dilacerata comas.] Signum doloris grauiissimi. Sic Ouid, de Tibulli morte: *Venit inornatas dilacerata comas.* Æschyli scholiastes ἐπὶ πέποις: σώνηδες γὰρ τοῖς ἴππ. οὐσι τίθενται τὰς ἑαυτῶν τρίχας. Porro Alciatus imitatus est Ouidianū hoc 4. de Ponto 13 *Venit ad albentes illabefacta comas.*

iudice Græco. Id est, Agamemnone, quem prauum Atiden vocat Aufon. in Epitaphio Aiæcis, quod etiam huc non male referri potuisset. Vide num alludat ad Prouerb. Græca fides Sed is postremò locus mihi videtur altiore quadam confidèratione indigere. nam cùm dicit, *hoc restabat adhuc, ut iudice Græco Vinceret*, rem exaggerat ipsa Virtus lachrymarum plena, iudicis persona. Est enim indignissimum, virtutem à Græci ipsis, à quibus id omnium minimè fuit expectandum, eiectam oppressam ac desertam fuisse. sunt enim Græci sapientiæ nec minc commendati, quo etiam cæteris alijs nationibus præluceant. Atqui si id à Barbaris profectum esset, ferendum quidem aut ridendum denique fuerat. E multis quæ occurrunt locis ad id illustrandum, apponam vnum aut alterum ex M. Tullio: quibus clarorum virorum beneque de repub. meritorum casus miseros & indignam fortunam conqueritur. Sic p. Sextio: Hæc audiuius de clarissimorum virorum consilijs factis: hæc accepimus, hæc legimus. neque eos in laude poteros videmus, qui incitarunt aliquando populi animos ad sectionem, aut qui largitione cæcarunt mentes imperitorum, a qui fortes & claros viros, & bene de Repub. meritos in ini-

Agame-
mnon.

diam aliquam vocauerunt: leues hos semper nostri homines,
& audaces, & malos, & perniciosos ciues putauerunt. at vero
qui horum impetus & conatus represserunt, qui auctoritate,
qui fide, qui constantia, qui magnitudine animi consiliis au-
dacium restiterunt: ij graues, ij principes, ij duces, ij auctores
huius dignitatis atque imperij semper habiti sunt. At ne quis
ex nostro, aut aliquorum praeterea casu hanc vitae viam per-
nescat, vnus in hac ciuitate, quem quidem ego possum dicere,
praecclare vir de Republ. meritis, L. Opimius indignissime con-
cidit, cuius monumentum celeberrimum in foro, sepulcrum
lesertissimum in litore Dyrrhachino relictum est, &c. Idem
de Oratore ubi agit de Rutulij causa, qui C. Marij Proconsul
publicanorum iniurijs Asiam defenderat, inuisus equestri or-
dini, penes quem iudicia tunc erant, in exilium pulsus est dam-
natus repetundarum. Sic itaque Cicero: Cum esset ille vir exem-
plum, vt scitis, innocentiae, cumque illo nemo neque integrior
esset in ciuitate neque sanctior, non modo supplex iudicibus
se noluit, sed ne ornatius quidem aut liberius causam dici
iam, quam simplex ratio veritatis ferebat. Et post: Nunc ta-
s vir amissus est, dum causa ita dicitur, vt si in illa commenti-
a Platonis ciuitate res ageretur: nemo ingemuit, neque in-
amauit patronorum; nihil cuiquam doluit; nemo est questus:
nemo Rempub. implorauit; nemo supplicauit. Ceterum ne-
o an conferre huc possim opportune adag. quo dicitur bo-
s viros esse lachrymabiles; faciles enim sunt ad misericor-
diam viri boni praeterea: vt de Heraclito palam est. sic Aeneas
Virgil. fatur lachrymans. Dido contra duritiam eidem ex-
obrans in 4.

Num fletu ingemuit nostro? num lumina flexit?

Horat. in Odis Platonem illachrymabilem facit:

Non si trecentis quotquot eunt dies

Amice, places illachrymabilem Platonem.

olim praetermissum quod notatur à scholiastis quibus-
dam, Aiace(m) (de quo hic) nominatum ab αἰ, αἰ, heu, heu,
ita dolentis, seu lamentantis particula: & αἰαλαῖον lamen-
ti est.

AD EMBLEMA XLIX.

*Stellio.**Crimen
stellionatus.*

PLINIUS lib. 29. cap. 4. tradit è stellionibus malum medicamentum fieri. Nam, inquit, cùm stellio immortuus è vino, eorum qui biberint, faciem lentigine obducit. Ob hoc in unguento necant eum, insidiantes pellicum formæ. Alciat. libro 1. Patergôn, cap. 46. id copiosè satis enarrat. Sic enim ait. Crimen stellionatus nomen sumpsit à stellione lacerta stellata: quod animal malè apud veteres audit, siue quia inuidum (cùm enim eodem, quo anguis modo pellem exuat, eam confestè deuorat, tanquam vtilem esse pro comitialis morbi remediorit, idcircoque hominibus præripiat, vt Plinius lib. 8. cap. 31. attestatur) siue quòd ex eo malum medicamentum fit: quo mulieres decipiuntur. Nam cùm mortuus est in vino faciem eorum qui biberint, lentigine obducit: ob hoc in unguento eum necant, si quæ mulieres pellicum formæ insidiantur. qua ex causa verisimile est primò proditum id iudicium: an quia in id animal versus sit, vt canit Ouid Metamorph.

—*duri puer oris, Et audax?*

vnde & impudentiæ est symbolum, Græcèque dicitur ἀσπίδος, quia sit ἀσπίδης τῆς ἀφῆς, contactu asper & durus. Hinc Alciat. noster. Sanè idem Plinius lib. 30. cap. 10. nullum animal dicit, ex opinione communi, quod fraudulentius incedat homini: indeque stellionum nomen in maledictum translatum ferunt. Plerique volunt stelliones eosdem esse ac rantulas, quas Græci ἀντραβῶζος nominant. Quia verò proximo Alciati loco meminimus criminis stellionatus, eo hæc pauca obiter: Stellionatus iis obiicitur qui aliquid defecerint: & vbiçunque nomen proprium deficit criminis, stellionatus obiicitur, ait Vlpian. Locum autem præcipuè habet eo qui rem fortè alij obligatam dissimulata obligatione calliditatem distraxerit: sed & in eo qui merces supposuerit corruerit, qui que imposturam fecerit, pœna stellionatus lata est à legibus constituta, quia nec legitimum crimen est. Ceterùm & hoc aduertendum, vt auctoris mentem apertius sciamus, in plerisque animantibus certas quasdam notas malignitatis à natura inditas, vt caueamus ne quid inde ne damniue contrahamus. Vulgò enim fertur cauendum

*Note ma-
lignitatis.*

biis qui notis quibusdam insignes sunt. Diciturque non tantum qui pedibus claudicat, & animi quadam claudicare partibus; quiq; gibbo sit deformatus aut struma, aut aliquo generis eiusdem vitio, cæteris infestiorum esse, & magis versipellis; si quid tamen vulgari hominum opinioni dandum: Vitiosum corpus vitiosæ naturæ imaginem esse. Quod Homerus in suo Theriste confirmavit, qui ut deformior erat, ita etiam turpior, loquacior, & seditiosior, describitur. Sic Cicero pro Roscio Comædo cauillatur Fannium Chæream ex habitu corporis: Nonne ipsum caput, & supercilia illa penitus brasa olere malitiam, & clamitare calliditatem videntur? nonne ab imis vnguibus vsque ad verticem summum (si quam comicuram affert homini taciti corporis figura) ex fraude, fallaciis, mendaciis constare totus videtur? qui idcirco capite & superciliis semper est rasis, ne pilum vllum viri boni habere dicatur. Lusit eodem penè schemate Martialis in Colilum:

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine luscus:

Rem magnam præstas Zoile, si bonus es.

stellatus corpora guttis Stellio.] Virg. 4. Geörg.

— sepe ignotus adedis

Stellio lucifugis congesta cubilia blattis.

uid. 5. Metamorph.

— latebrasq; petit, aptumq; colori

Nomen habet variis stellatus corpora guttis.

ut referam non inuitus doctissimi viri Turnebi carmina de Stellionis eadem animaduersione, ex Epithalamio Francisci Alelij: hæc enim:

Sic quæ pellicibus nupta insidiantur auaris,

Quas forma plus esse dolent, medicata propinant

Pocula, guttata lentigine stellio qua tu

Inficis, ut vario signetur tergoe vultus

Dicolor, & maculis liuescant ora subortis.

In fraudulentos multa *ῥηλικῶς* congeri possint, ut illud Tullianum pro Comædo Roscio: Æquè perfidiosum ac nefarium est fidem frangere, quæ vitam continet: & pupillum fraudare, cui in tutelam peruenit: & socium fallere, qui in negotio se coniunxit. Plin. Secundus: Fides improborum leuis, & tam fida quàm ipsi. In anthologia Græcorum hoc circumfertur:

Οὐκ ἔτις βλάπτει μετῖν ὁ λέγων ἀναφαιτῶν,

ἀσπερ ὁ τῶν κερδάρων ψευδομένη φιλίω.

τὸν μὲν γὰρ μισᾶντα σεοῦδ' ὅπως εὐτρεπόμεθα,
 τὸν δ' ἐλέγξῃται φιλεῖν, ἔσθ' οὐλακτόμεθα.
 ἔχθρῶν ἐγὼ κῆνοι κρίνω βαρῶν, ὅς ποτε λάθρη
 εἴμι ἀπὸ τῆς φιλίας πῖσι τ' ἰχυν ἀδικεῖ.

scilicet amicum simulatam declinare non possumus: cum qui
 aperte nobiscum exeret inimicitias vitare non ita agrè possu-
 mus. Et quid homine subdolo & duplici potest esse pernicio-
 sius? Seneca Tragic. Hippolyto in fallaces, & simulatores.

*Vbi vitæ ille, & ficta maiestas viri,
 Atque habitus horrens, prisca, & antiqua appetens,
 Morumq; senium triste, & aspectu graue?
 O vita fallax, abditos sensus geris,
 Animumq; pulcræ turbida faciem induis.
 Pudor impudentem celat, audacem quies:
 Pietas nefandum vera, fallaces probant,
 Simulantq; molles dura.*

Potes huc adijcere exempli causa, quod Marcellin. Am-
 mian. lib. 15. initio, & de Mercurio, perfidissimo assentatore
 ibidem.

& caua busta colit.] Ouid. 3. Amor. 2. eleg.

Mors tamen à templis in caua busta trahet.

*Dolus ma-
 lus.*

*prauisq; doli.] doli mali, quem Seruius definit machinatio-
 nem quandam alterius decipiendi causa, cum aliud simulatur
 aliud agitur. Labeo autem omnem fallaciam, calliditatem
 machinationem ad circumueniendum & decipiendum alte-
 rum adhibitam, censetque sine dolo malo aliud agi posse, aliud
 singulari.*

Zelotypus.

*Zelotypis.] ζῆλος, æmulatio seu inuidentiæ; τυπός, forma
 Hinc mulier zelotypa, quæ formæ alienæ inuidet. Ea zelo
 typæ opinio per multis mulieribus animum dedit viros quo
 quo modo tollendi de medio, vt hoc etiam adiciam præte-
 rem. Nam Cic. 2. de Offic. refert Alexandrum Phœreum ab vxo
 re interfectum propter pellicatus suspicionem. Sic Antoni-
 num Verum Lucilla: Lemniæ viros omnes vna excepta inter-
 fecerunt: & Demetrius Antigoni filius, Nicanor, aliiq; à sui
 feminis interempti. Denique cum omnia peruestigaris, col-
 lige tecum, quod vindicta nemo magis gaudet quàm femina:
 Quid. 2. artis,*

Sed neque fuluus aper, media tam seaus in ira est,

Fulmineo rapidos dum rotat ere canes:

Femina quàm socij deprensa pellice lecti

Ardet, & in vulu pignora membra habet.

In ferrum, flammamq; ruit, positoq; decoro

Fertur, ut Aonij cornibus ista des.

lentiq;.] Lentigo, macula subrufa, aut nigricans in facie *Lentigo.*
aut manibus ad lentis similitudinem.

pellice.] Pellex, quasi *παλλαξ ἢ παλλακίς*, ait Gell. l. 4. cap. 3. vel *Pellex.*
à pellendo, quòd vxorē legitimam è thalamo pellat, vel quòd
virū pelliciat. Paulus in l. 144. de verb. sign. Digestis ex Masurij
Sabini sententia pellicem pro ea sumit quæ citra matrimo-
nium cum aliquo consuescat, domiq; retineatur: additq; vul-
gò sic accipi, quæ cum eo se misceat cui sit' vxor: Cæterum an
admittere ausim distinctionem Iurisconsulti in dicta lege, in-
ter pellicem, amicam, concubinam, nondum satis liquet. Sed
præstat audire Demosthenem oratione aduersus Neæram,
egregiè nomina τῆς παλλακῆς, τῆς ἐταίρας, καὶ τῆς γυναικὸς di-
stinguentem: ait enim τὰς μὲν ἐταίρας κἀδούνας ἐνεκ' ἔχμεν, τὰς δὲ
παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τῆς σώματος, τὰς δὲ γυναι-
κας τῆς παιδοποιήσεως γνησίως, καὶ τῶν ἐνδοξοφύλακας πίστεν ἔχον.
Amicam habemus voluptatis causa: pellices seu concubinas fa-
militij & curæ quotidianæ gratia corporis vtimur: vxores
autem ducimus vt legitimos tollamus liberos, fidamq; rei fa-
miliaris custodiam habeamus.

AD EMBLEMA L.

Hac similitudine (cuius faciliè subintelligitur apodosis) *Proditorum*
proditorum animum fraudulentum aperte arguit: qui *fraudes.*
cum animo esse amico ac beneuolo sese profiteantur, vt incau-
tis & improvidis facilius imponant, eò sanè nocentiores, quò
versutiores, habendi sunt: Sic enim plerumque insontes &
incautos in ignota discrimina, vel ad extremum vsque vitæ pe-
riculum adducant & compellant, sed potissimum cum vel vitæ
consuetudine, & familiaritate, aut etiam obsequij aliqua specie
fucata eos tenent irretitos, nodisq; tam tenacibus illigatos, vt
sese hinc nequeant extricare. quo de genere sunt vespertiliones
quidam, & sceleratissimi sycophantæ (quorum numerus quan-
tum his temporibus acceuerit, dici non potest) qui viros incol-
patæ vitæ, simplices planè, & ab omni fucò alienos, in discrimen
& præcipitium trahunt; nullumq; non mouent lapidem,
vt, quod est in prouerbio, in laqueos inducant: quam ad

rem cuniculis quibusdam vtuntur, cum impingunt nomen detestandi fortilegij, vel etiam hærescos, aut sectæ alicuius, vt securius magisque impunè ouiculam, id est hominem simplicem, minimeque malum ab omni crimine tam scelesto, tamque abominando alienissimum maſtent, vel certè quocunque tandem modo exterminent: sic vt insons ille miscellus hac aspersus labe (tametsi toto vitæ tempore virtuti pietati que nomen dederit) humanæ societatis pernicies, & pestis habeatur ab imperita multitudine, quæ vt in vitium plus quam liceat credula, ita ob inconstantiam maximam, quæ illi familiaris est, ad virtutes ipsas inuertendum sic prompta & parata sit, vt, quod ait Flaccus, sincerum avidè cupiat vas incrustare. Sed vt paucis contraham, hoc genus hominum vt exitialius & magis auersandum, sic & præter ceteros alios in quos leges solent animaduertere, dignissimum qui in exteris terras ablegentur, aut certè vt calumniatores merita pœna afficiantur. Quod enim nicè docuit optima illa omnium magistra natura, hi tollunt, & improbitate iniquiore labefactant, nimirum vbi contra suum sanguinem insidiantur, & in animas suas fraudem moluntur, vt loquitur Salomon. Id totum tamen torqueri melius fortasse potest in patriæ proditores, quales fuere οἱ φιλιωσιζοιτις apud Græcos, apud Olynthios Lasthenes. Talis fuit Metius ille Suffetus dux Albanorum, pugnae defertor in bello Romanorum aduersus Albanos, qui suæ proditionis pœnas dedit ab equis discerptus, vt lib. 1. Liuius memorat.

Altilis

Altilis alleclator anas.] Anatem à natandi assiduitate dictam vult Varro, 5. De ling. Lat. Altilis, quod alatur domi, vel ruri, vt gallinæ, &c. Alleclator porrò ab alliciendo. Legi alicubi morem esse aucupibus exoculatam columbam in reti colligare, quæ strepitu cæteras columbas ad se pelliciat; ea dicitur *παλιούριον*, à *παλιούριον*, quod est decipere, seducere, in laqueum allicere. Sed audiamus ipsum Alciatum, qui ea de re sic lib. Paterg. 9. cap. 11. Plaut. in Milite, Paleutrio nomen veteratori impostori que seruo conueniens. vnde & *παλιούριον*, quasi alleclatrices aues Aristoteli lib. De hist. animal. 9. turturæ vel columbæ, quæ aluntur, vt aucupes alias alliciant, eosque ad congeneres capiendos adiuent. quod & in coturnicibus fieri consuevit, itemque anatibus, de quibus (est enim aucupij genus valdè iucundum) nos quandoque carmine sic lusimus:

Altilis alleclator anas, & carula pennas, &c. Hæc Alciatus. *ire redire.*] ire, pro abire, vt alludat ad verba Iustiniani, in S. Ceruorum quoque, De rer. diuisione, in Institut. in syluam ire

& re-

& redire solent. & paulo pōst: In iis animalib. quæ ex consuetudine abire & redire solent. Martialis 12. lib. epigramm.

Atque inter mensas ire, redire suas.

garrit.] Garrire, quasi ineptè strepere, Nonius. & proprium *Garrire.* esse auium quidam putant.

AD EMBLEMA LI.

VESPAE tumulo affixæ Archilochi, linguæ malæ petulantiam effrenem arguunt: hæ enim raucæ sunt & mordaces, sed nullam ab ijs neque oblectationem, neque fructum comparare possis, uti nec à maledicis aut mordacibus expectare quicquam præter aculeum debeas. Sub Archilochi nomine intelligitur scriptor quiuis, insolita quadam verborum petulantia & mordacitate alios insectans: in quo tamen neque turam, neque eruditionem possis deprehendere: sed hoc tantum notus, quod audaciam in obtrectando maluerit ostentare, et loquitur Martialis. Fuit verò hic Archilochus Poëta Lacedæmonius, vel Parius, ut alij volunt, qui Lycamben socerum suum atrocibus & virulentis carminibus insectatus est, ut eum degerit ad laqueum. Hinc Prouerb. Archilochia edicta, pro contumeliosis & mordacibus: & Archilochi patria, pro maledicis: & Archilochum terere, pro eo quod est, maledicentia delectari. Quò pertinet Archilochi epitaphium ex 3. Epigramm. iæcorum lib.

Maledicentia nota.

Scriptor mordacis.

Σῆμα τόδ' ἀρχιλόχῳ παραπόνον, ὃς ποτε κερὴν
 μῦσαν ἐχιδνώῳ πρῶτ' ἔβαψε χόλω.
 αἰμάξας ἐλικῶνα τὸν ἡμερῶν· οἶδ' ἄλοπάμβου
 μυρόμυθ' ἑλοσῶν ἄμματα θυγατέρων.
 ἤρέμα δ' ἠ παραμένειν ὀδιδίπρος, μήποτε τῦδ' ἐ
 κινήσῃς τύμβῳ σφῆκας ἐφιζομένους.   hoc est,

Archilochus iacet hoc in littore reclusus, amara

Cuius vipereo carmina felle madent.

Sanguine scædauit Musarum Heliconæ: Lycambes

Luget natarum turpia lora trium.

Hospes abi tacitè, irrites ne fortè crabrones,

Illius in tumulo quos habitare vides.

pulchrum hoc Archilochi littoreū, qui quondam amarā Musam serpentina primus tinxit bile.

Q 5

Qui

At quis laboret notus esse tam prauè,

Qui stare gratis cum silentio possit? ait ille.

certa sigilla.] quæ sunt symbola certæque notæ hominis *Vespa obre-*
intemperanter lingua abutentis, vt qui maledicentissimus *clatores.*
fuerit.

AD EMBLEMA LII.

IN *receptatores.]* Hæc epigraphæ mihi statim reuocauit in mentem quod de receptoribus, seu receptoribus iura edixerunt, in quos nempe voluerunt acerrimè animaduerti, l. 3. § cognoscat, D. de off. præf. vigil. quia sine his diu maleficia latere non possint. l. 1. de recept. Sic Vlpian. in l. Congruit, de off. præf. vult à præfide animaduerti in sacrilegos, latrones, plagarios, fures, prout eorum quisque deliquerit: receptoresq. eorum coercere, sine quibus latro diutiùs latere non potest. Cui simile illud Quintiliani ex declamatione 255. vbi ait, proximos eos esse transfugis à quibus transfugæ recipiuntur: quia natura simile sit, facere scelus & probare.

Stobæo citatur illud ex Phauorino, ni fallor: *ὄπισθε ὁ ἀκτιῖ- Fons Emble-*
αι ὑπὸ τῶν τριφομίμων ἀπ' αὐτῶν κινῶν ἀπέβαινα, ἕως οἱ κόλα- matis à
κεις τὸς τρέφοιτας καταλύσει: Quemadmodum Actæon à ca- *Stobæo.*
nibus, quos alebat, discerptus est: ita parasiti & assentatores eos à quibus enutriuntur, misere perdunt & pessum dant. Sunt verò nonnulli Actæones, qui sibi videntur nobiliores, si quosuis scarios, nulliusque frugis homines & ganeones inertes, domi & mensæ suscipiant, haud sano mentis oculo præuidentes se vnà cum patrii Bonij comminuti damno, nominis & plerumque vitæ iacturam facere. Turissimos enim se fore credunt, vt potè tanto tamque generoso satellitio stipati, & tamen non aduertunt, quanti constet, quamq. noxia sit ea familiaritas. Anulus in picta poëti sic:

Cornibus in ceruum mutatum Actæona sumptus

Membratum proprii diripere canes.

Na, miser est dominus, parasitos quisquis edaces

Pascit, adulantum præda parata canum:

Se quibus irridendum suggerit & comedendum,

Seruus & ex domino corniger efficitur.

Qui mythologica tractarunt, hoc de Actæone figmentum ad *Venatores*
venæ Actæones.

venatores referunt, qui suas opes miserè dilapidant in venandis luxu inutili admodum & sumptuoso: etenim à canibus, quos aluere, tandem vltione diuina quasi membratim dilaniantur. Nam tamen nihil aliud sceleris admitterent, nisi in eo quod erogent in victum canum quod commodius posset egenis & pauperie pressis conferri: ea tamen culpa satis habet grauitatis ad prouocandum iustam Dei præpotentis iram, qui tot bona nobis non est elargitus, vt iis tam malè vtamur. Eoque grauius illi peccant, quòd rebus necessarijs animum non applicent, vt agriculturæ, vt Reip. vt alijs honestis actionibus, sed omnem temporis vsuram collocant in venatu: quo fit, vt in vrgentem minusque sibi notam penuriam præcipites ruant. Itaque dici non ab re potest, eos non à canibus modò, sed auibus & equis absumptos ac dilaceratos. Palæphatus ait Poëtas hoc figmento nihil aliud docuisse, quàm homines cauere maximè debere, ne quid agant quod dijs inuisum sit aut ingratum, aut quod eos in iram prouocet. Adhæc olim omnes labori fuisse intentissimos, & manibus victum quæsiuisse, non seruis aut exteris sua negotia, sed sibi tantum commisisse: ideoque qui laboriosi essent, opibus & facultatibus præ cæteris abundasse: contra qui sese otio dedebant, voluptates consectabantur, venationi & alæ dabant operam, in extremam rerum penuriam decidisse, & opibus exhaustos esse, quemadmodum & ipsi Actæoni contigit. Sed id speciatim in prodigos adolèscèntes non ab re licet conuertere, qui promi magis quàm còndi, vt Phryges serò sapiunt, & tum fortè, sed frustra resipiscunt, cum nihil est amplius in oculis. Sibi quidem mirè placent, cum secundis fortunæ ventis opes suppetunt, quibus impudentes & ignauos gancones (qui nullum aliud sibi pensum relictum habent, quàm vt lautas culinas affectentur, alienaque quadra viuunt) pascant & enutrient. At exhaustis patrimoniis, quid illis superest nisi vt aliena compilent, tandemque in malam crucem adigantur, ab ijs relictis, longumque valere iussi, à quibus in conditionem tam miseram, tamque abiectam coacti sunt? Non piget huc traducere, quæ Dion Chrysof. orat. 10. De seruis, appositè scribit, se non putare damna à malis canibus plures accepisse, quàm à malis hominibus. Etenim à canibus perniciosus vnum Actæonem aiunt (inquit ille) perditum, & his quidem in rabiem cum acti essent: à perniciosis verò hominibus dici non posse, quot perierint & plebei & reges, quot etiam ciuitates; hi quidem à seruis, illi autem à militibus & satellitibus, alii ab amicis quibusdam, nomine tenus amicis: alij

qui-

*Venerunt inanis
fata.*

*Oratio
vna.*

*Oratio
Dionysii
Chrysof.*

quidem à filijs & fratribus, vxoribusque damna capiunt innumera. Retulimus suprâ ex Constantino Manasse memorabile Michaëlis Imperatoris exemplum, quem cum Actæone discepto à canibus comparat: siquidem inconsulto illi Principi, quòd ab assentatoribus obsessus esset, miserè omnino cessit. Quod narratur de Actæone in ceruum transformato, sunt qui fabulam putant, plerique historiam malunt, auctore maximè Plinio, qui Actæonem & Cippum cornutos editos memòrat. Quin & Maximus Tyrius à veris canibus, Actæonem laceratum fuisse dicit apud Corinthios, huiusque facinoris auctores Bacchiades appellat. At quod apud Homerum legitur, Dianam per montium errantem iuga telis delectari, capreas & ceruos fugaces venando persequi, sunt qui referant ad fabulam Actæonis; alij veterum secuti Philosophiam sagittas eas quæ ceruum assequuntur, solares radios indicare volunt *ἰεργλυφῆ κῦρ*, quorum nempe radiorum repercussu, cornua ipsa pro conditione loci, vbi luna est, & apparent & obducuntur. Sed in hoc carmine Alciati illustrando, placet mythologia quam acceptam ferunt Anaximeni, nimirum quod Actæon periculis quæ multa venando pertulerat tandem expensis, ætate iam affecta timidior factus, in ceruum dicatur mutatus, cumque canes nihilo secius aleret, suum omne peculium absumpsit, hincque à canibus laceratum. Sed de his plus satis. Maluit Alciatus, & quidem ingeniosè torquere in eos qui latrones furesque recipiunt: aut etiam (vt verbis vtar Marcellini de deprauatis Romani populi moribus agentis lib. 14.) qui familiarium agmina, tanquam prædatorios globos post terga trahunt, ne Sannione quidem domi relicto, vt ait Comicus.

Cic. lib. 4. in Verrem: Tua Messana, tuorum adiutrix scelerum, libidinum testis, prædaram ac furtorum receptrix. aliquantò post: Fuisse Messanam omnium istius furtorum, ac prædaram receptricem negare non potuerunt. Idem lib. 5. in eundem: Nam, vt antè docui, hanc sibi iste urbem delegerat, quam haberet adiutricem scelerum, furtorum receptatricem, flagitiorum omnium sociam.

Latronum, furumque manus.] Eruditus vir Alciatus verba hæc non accipit vt synonyma, vel promiscuè, quia quod Horat. ait 1. Sermonum, furta latrocinij est magnis parua comparare: At vox latronum apud veteres vsurpata pro stipatoribus, & custodiæ corporis protectoribus. Seneca 1. de clementia, cap. 12. Ita sumit Capitolinus, Marcellin. Spartian. & Herodian. lib. 5. *εταματοφύλακας* dicti, seu lateris custodes, *δρυφύ-*

De Actæone
vatis.

egi, spiculatores Tacito lib. 17. 18. Senecæ 3. de Benefic. cap. 23. & lib. 1. de ira. Sueton. Claudio, cap. 35. In Galba, cap. 18. Tacit. 1. & 13. Annal. refert Germanos custodes Imperatori Romano, & principi feminae adfuisse. Sic olim latrones pro stipatoribus, à stipe nuncupati, quam mercedis nomine accipiebant corporis custodes, qui cum ferro circumdabant Regum corpora. Latrones ergo, ἀπὸ τοῦ λάτρου, à mercede, Varro lib. 6. Latinæ linguæ.

Scæua.] proprium quoddam nomen, aut fictitium non temerè suspicetur aliquis. plerique, scæua, legunt, pro, dira, crudeli, terrificà, &c. sed, malim scæuam accipi, vt Symmachus, pro improbo, sinistrae famæ homine, rerum imperito. Quæ sub obtentu tuo à quibusdam scæuis designata dicuntur, ait ille. Et Græci, cum qui sit ingenio tardo σκαίων appellunt. ἔδὲ σκαίων, ἔδ' ἐπιλήσμονα, dicit Aristophan. id est, neque scæuum, neque consilij inopem.

manus.] multitudo, vt maxima militum manus apud Ciceronem in Philipp. & sæpè aliàs.

Prodigi.

prodige.] Cicero 3. Offic. Prodigij, qui epulis & viscerationibus, & gladiatorum muneribus, ludorum venationumque apparatus pecunias profundunt in eas res, quarum memoria aut breuem, aut nullam sunt omninò relicturi.

allicit olla malos.] Ea est ollæ amicitia, vt habet Prouerbum, ad quod respexit Martialis lib. 2.

Hunc quem vincta tibi, quem mensa parauit amicum,

Esse putas fide pectus amicitia?

Vinum amat & cyathos, & summa, & ostrea, non te.

Sublato vino nullus amicus erit.

En nouus Actæon, &c.] Tangit Actæonis fabulam, quam fusè narrat Ouid. 3. Metamorph. Hanc lubens prætereo, vt vel pueris notissimam.

AD EMBLEMA LIII.

*Emblema
è Plutarcho
petitum.*

EXPRESSVM id è Plutarchi libello, De discrimine adulatoris & amici. huius hæc verba: Οὐ κόλαξ ἀπεχθῆς τὸ τῆς ζαμαιδέουτ' ἐπέποιθεν· ἐκείνός τε γὰρ ἀπάση χροιά πλὴν ἔλδου καὶ συνφομοιῶται. Ἐὸ κόλαξ ἐν τῆς ἀξίαις ἀπεθῆς ἑμῶν ἐαυτὸν ἐξ ἀδυνά-

ἑδὲν ἅπλων παρέχῃ, ἔθ' ἐν δ' ἀπλειπεί τῶν αἰσθητῶν ἀμίμητος. Adulatori
 quidem omnino id accidit ut Chamæleonti: siquidē ut ille col- *Adulator
ut Chamæ-
leon.*
 lorum omnium similitudinem exprimit præterquàm albi: sic
 assentator, cū se similem præstare non possit in his quæ
 digna sunt studio, turpia quæque imitatur quantum potest. Ut
 enim nonnulli pictores imperiti, quia nequeant assequi quæ
 pulchra sunt & difficilia, in nævis quibusdam ac verrucis aut
 rugis depingendis toti sunt, & quælibet repræsentant, præter
 ea quæ pulchra sunt, quæque ingeniosi artificij laudem me-
 reantur: Sic & assentator, ut principi viro, cui assidet, aliquid
 gratum faciat, eius diligenter imitatur intemperantiam, ira-
 cundiam, supercilium, acerbitatem in seruos, diffidentiam in
 domesticos, & cognatione iunctos. Nam præterquam quod
 sponte, naturæque propensione ad deteriora propensus est, vi-
 detur eo modo sibi longè abesse à vitio reprehensionis, si tur-
 pia imitetur. Quem morem ut barbaricis moribus convenien-
 tissimum, merito perstrinxerunt auctores grauissimi: hoc enim
 vitio quod laborarit Alcibiades, ut qui ingenio esset versatili, *Alcibiades.*
 & ad quiduis comparato, naturam Chamæleontis habuisse di-
 ctus est. Sed mirū est sanè quod narrant de Arabū quibusdam *Arabum
assentatio.*
 populis, apud quos inualuit consuetudo, ut illorum Rege ali-
 qua corporis parte affecto, aut decurtato, populus eius regionis
 egritudinem imitetur Principis; illoque membro fascijs lanaque *Scurra
Philippi
Macedoniz.*
 conuoluto, sic in mediū prodit. Quod idem de scurra quodam
 Philippi Macedonis memoriæ proditum accepimus. Cū
 enim in oppugnatione cuiusdam ciuitatis Arguorum, vnus
 Philippo fuisset erutus oculus, postridie scurra fascia similem
 oculum circumligatus processisse fertur. Idemque cū crus in
 quadam pugna Regi fractum esset, in eius conspectum venire
 non erat solitus, nisi claudicans, eodemque crure colligato. Ea
 itaque est assentatorum mens, hoc vnum studium, ut imitentur
 omnia, omnibus assensum præbeant, præterquàm ijs quæ sunt
 natura sua longissimè remota, nimirum quæ à niueo simpli-
 tatis & innocentie decore, ac pudoris & verecundie quasi
 ubore omnino sit aliena. Nam quod Antisthenes dictitabat,
 et meretrices omnia bona præter prudentiam, sanumque iudi-
 cium suis amatoribus imprecantur: sic assentatores iis quibus
 umagunt. Vide Pierium in Chamæleonte, lib. 27. Hie-
 roglyph.

Quæ de Chamæleonte adducta sunt à nobis ex Plinio, non *Chamæleon
seem non solo
vesci nris.*
 probatur omnib. & ijs quidē eruditiss. Linguā enim hoc animal,
 inquit, semipalmū longā habet, quam porio in insecta, quib.

maxi-

maximè vescitur, exerit ac vibrat, eiusque mucore scarabæos, locustas, formicas, muscas ad se adducit. Fatentur tamen ac multos menses famem tolerare.

Assentatorum porrò mores eleganti & acuto mucrone percussit Satyra 3 Iuuenalis:

*Natio comæda est. rides? maiore cachinno
Concutitur: flet, si lacrymas aspexit amici,
Nec dolet: igniculum brume si tempore poscas,
Accipit endromidem: si dixeris, æstivo, sudat.
Non sumus ergo pares: melior, qui semper & omni
Nocte, dieq; potest alienum sumere vultum,
A facie iactare manus, laudare paratus,
Si bene ructavit, si rectum minxit amictos,
Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.*

Bene Isocrat. ad Demonicum, *μισῶν τοὺς κολακίους ἢ ἀγαθῶν ἐξυπακούοντας, ἀμφοτέρω καὶ πιστεύοντες τοὺς πιστεύοντες ἀδικῶσι.*
Ammian. Marcellin. libro 15. Quàm sit assentatio infestè principi, nondum apud Noricum exuto penitus Gallo, Apodemius assentator, turbarumque incensor, raptos eius calceos vehens, equorum permutatione veloci, Mediolanum aduenit, ingressus regiam, Constantij ante pedes projecit, velut spolia regis occisi Parthorum, & perlato nuntio repentino docent rem insperatam & arduam, hi qui summam aulam tenebant omni placendi studio in adulationem ex more collato, virtutem, felicitatemque Imperatoris in cœlum extollebant: cuius nutu duo exautorati principes essent in modum militum gregariorum. Quo ille studio blanditiarum exquisitè sublatus, immunemque se deinde fore ab omni mortalitate incommodo fidenter existimans, confestim à iustitia declinavit, ita intemperanter, ut æternitatem eam aliquoties assereret & ipse distando, scribendoque propria manu, orbis se totius dominum appellaret. Q. Curtius lib. 6. de Alexandro: Nocebat talia concupiscenti adulatio perniciofa; perpetuum malum regum, quorum opes sæpius assentatio quàm hostis euerit.

Chamæleon.

Semper hiat, &c.] De Chamæleonte sic Plinius cap. 33. lib. 8. Ipse cellus, inquit, hianti semper ore, solus animalium nec cibo nec potu alitur, nec alio quàm aeris alimento: & coloris natura mutabilior: mutat namque cum subinde, & oculis, & cauda, & toto corpore, redditque semper quemcunque proximè attingit, præter rubrum, candidumque. Cassiodorus Variar. formularum lib. 5. epist. 34. naturam Chamæleonis a-

frustratorem debitorem non minus ingeniosè traducit. Fugere nescius, sed suæ sponsonis ignarus: obliuiosus cùm relinquitur: trepidus, cùm tenetur. Mutat verba, variat constituta: nec in vna dicti sui qualitate contentus, diuersis imaginibus immutatur. Meritò Chamæleonti bestix conferendus, quæ paruum serpentum formæ consimilis, aureo tantum capite, & reliquis membris subalbentis prasini colore distinguitur. Hæc quoties hominum aspectus incurrerit, dum ei fugiendi velocitas denegatur, nimia timiditate, colores suos variè commutat, vt modò veneta, modò blattea, modò prasina, modò possit cyanea reperiri. Prouerb. Chamæleonte mutabilior.

Reciprocatur] repetit, retroflectitur, vel recipit. procare, petere est, vnde procax, & proci dicti. Reciprocum verò à recipiendò lici ait Varro, quia eò redeat vnde profectum est. Hinc maris & animæ reciprocatio. Hoc loco verò reciprocare propriè est uram resorbere, subindeque retrahere: sic enim Liuius reciprocare pro respirare vsurpauit.

vescitur aura.] Allusio ad Prouerb. Vento viuere. Populari ura vesci, est populi nugis assentiri, vulgi mores insequi.

Albi & pudici nescius.] Color albus mentis integritatem, vt abeas pudorem signat, vt dicemus postea.

Color albus
& rubrus.

AD EMBLEMA LIIII.

CVM Epigrapha huius Emblematis conuenit illud Senecæ de beneficijs 4. cap. 27. Quomodo malè filix confusus, qui illam contumelioso & sære repudiato collocauit: quomodo malus paterfamilias habetur, qui negotiorum gestom damnato patrimonij sui curam mandauerit: quomodo mentissimè testabitur qui tutorem filio reliquerit pupillom spoliatorem: sic pessimè beneficia dare dicetur quicumque ingratos elegit in quos peritura conferat. Hoc ex Græcorum archia:

Τῶν ἐπιβλασίων.

Αἴαν ἔλλω νήσους τε διπτυμέτη σὺ χελιδῶν,
 μηδέεις γρηπῆ πικτίδι νοσοστροφῆς;
 ἔλπηδ' ὀρελίχων πῖσι σίο τῆς ὀφυλάξειν
 κολχίδα μήδ' ἰδίω φεισαμείλω ἔκλειαν;
 terram omnem in insulasque peruolitans tu hirundo,

Medæ in picta tabula pullos alis?
 eras autem pullis implumbus fidem tuis hanc seruaturam

Colchidem, quæ neque proprijs pepercit liberis?
Tot saltus, undasque emensa ô hirundo, volatu,

Medæ in picta nidificas tabula?

Tuque tuos fore securos? tibi fida putanda,

Qua neque vel natis dira pepercit, erit?

Marullus sic exposuit 3 Epigrammatôn:

Quid vaga tot terras vrbesq; emensa volucris,

Colchidos in sauo nidificas gremio?

Pignoribusq; tuis credis malè sana fidelem,

Ipsa suos partus qua lanianit atrox?

Ni fetus exosa tuos Pandione nata

Phasiaca querit perdere seuitia.

Breviùs reddidit Politianus, nimirùm tribus hendecasyllabis:

Medæ statua est misella hirundo,

Sub qua nidificas; tuosne credas

Huic natos, rogo, quæ suos necavit?

Sed breuissimè Borbonius noster, vno disticho,

Medea statua est: natos cui credis, hirundo?

Fer aliò: viden' hæc maclet vt ipsa suos?

Fides non ha-
benda ei qui
fidem violavit.

Apostrophe est ad hirundinem, ad statuam Medæ nidifican-
tem: ex quo datur intelligi, cauendum esse ab eo qui semel im-
posuit: vel iis nullam amplius habendam fidem, qui semel ve-
quoquo modo laferint: aut iis nullo pacto assentiendum, qui
cum sua dilapidarint, vix aliorum curam commodè gerent. Ne-
mini enim res aliena quàm sua debet esse charior aut commen-
dator. Quomodo enim fieri potest, κακῶς καὶ ἄκριτον ἀ-
φαιρῆς ἰδίῳ, εἰρηπῆσιν ἐν ἀμορταῖς; Id explicat Socrates apu-
Xenophontem lib. 3. ἀπομνημ. nempe colloquio cum Glauc-
ne. Refert Plutarch. ἐν γαμικ. παραρτῆσι. Qua ratione Ti-
marchum impudicitæ & prodigalitatæ accusauit Æschine
non tam vt hominem probro afficeret, quàm ne deinceps a
populum concionaretur. Qui enim rem familiarem adeo
malè administrasset, indignus videbatur cui publica crederet-
tur. Præclarè Tiberij factum memoratur à Corn. Tacito: qui
vt honestam innocentium paupertatem leuauit: ita prodigo
& ob flagitia egentes Vibidium Varronem, Marium Nepo-
tem, Appium Appianum, Sullam, Vitellium mouit senatu, a
spontè cedere passus est. Gorgia oratore publicè aliquan-
dicente vt concordiam suaderet, Melanthius non sustinuit. a-
bat enim de pace cum minime aliis verba facere debere, qui
bi, vxori & ancillæ concordiam persuadere non potuisset. Ideo
in Laconicis: Agis Archidami filius ei minime Duci fide
habe

habendam dicebat, neque credendum iuuenum exercitum, qui suam ipsius patriam misere prodidisset. Id dicebat Ephorus, qui Imperatorem quendam lubricæ hominem fidei in hostes mittebant.

Egregiè Isocrat. ad Demonicum: ὅταν ὑπὲρ τῆς σαυτῆς μέλλῃς πρὶ συμβουλίᾳ σκοπεῖσθαι, πῶς ὑπὲρ τῆς αὐτῆς διακίσειαι, ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς ὑπὲρ τῶν ἰδίων, ἔδέσσει καλῶς βελούσται ἐπὶ τῶν ἀποτρύων. Cùm quid de teipso consiliùm ab aliquo es capturus, aduerte priùs quomodo in suo ipse se negotio gesserit: nam qui perperam suas res administraverit, vix est ve quicquam rectè consultet in alienis. Idem ad Nicoclem, sub finem: δῆλον ὡς ὁ μηδὲν ὦν αὐτῷ χρήσιμος, ἔδ' ἐν ἄλλοις φρόνιμον ποιήσειεν: Certum est quod qui sibi nihil vtile prospiciat, neque in alienis prudentem fore.

Colchidos.] Medea Colchis nominata, quòd Colchorum *Medea* regis filia fuerit, quæ Iasoni vt nuberet, aurei velleris obtinendi corripienti quæque viam ei commonstravit, sed priùs Dracone sopito. Tandem ab Iasone repudiata, quos ex eo liberos susceperat, interemit. Repete fabulam ex 7. Metamorph. Ouidij.

AD EMBLEMA LV.

SIGNIFICATUR nihilei committendum esse, qui in proprios affectus nullum sibi sumit imperium, sed temerè *Cui non est dendum.* ut atque illuc concitatus fertur, non aliter quàm equus, quem ulli freni nullæque habenæ continent. Similitudinem hanc mutuatus est ex Platone, qui animum nostrum cum auriga, corpus verò & eiusdem perturbationes cum equis comparabat. iuxta quod ab Hieronymo etiam dictum est, sensus corporum quasi equos esse sine ratione currentes; animam verò in aurigæ modum frena cu trentium retinere. Maximè enim est efficiendum, vt appetitus rationi obediant, eamque neque præcurrant, nec propter temeritatem, nec propter pigritiam aut ignaviam deserant, sintque tranquilli, atque omni perturbatione carent, vt docet M. Tullius. Locus Platonis est in Phædro, de iobus equis, bono & malo, & eorum auriga ratione: quòd M. Tullius alluisse visus est 2. De Republ. Vt auriga indoctus è orru trahitur, operitur, eliditur, laniatur. Quem locum observavit Heraclides Ponticus libro De allegoriis Home-

Locus hic, vt apparet, è Maximi Tyrij sermone 55. tractusest. Neque verò grauabor locum integrum sublegere: Τῦτον ἢ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιίας πρὸς τὸ θεῖον ἐξῆυρε θεὸς τρόπον, ἐπιθείς τῷ ψυχὴν γίνω σῶματι, ὡς ἠνίοχον ἄρματι, & παραδὼς τὰς ἠνίας τῷ ἠνιόχῳ ἀφῆκε θεῖν, ἔχουσαν μὲν παρ' αὐτῆ ῥάμῳ τέχνης, ἔχουσαν ἢ καὶ ἀτεχνίας ἐξέσειαν ἢ δέ, ἐπαρθεῖν ἐπιθεῖ ἄρματίων, καὶ λάβηται τῶν ἠνιῶν, ἢ μὲν οὐδαίμων καὶ μακαρία ψυχὴ καὶ μεμηνημένη τοῦ ἐπὶ τὸ ὄχημα ταύτῳ ἐμβοισασμένης θεοῦ & ἠνιοχεῖν παρθεύσασ-
 τῶ, ἔχεται τῶν ἠνιῶν, καὶ ἀρχὴ τῶ ἄρματι, καὶ κολλάει τὰς τῶ ἰσ-
 πῶν ὀρμάς. οἱ δὲ εἰσὶν ἀτεχνίως παντοδαποὶ, ἄλλῶ ἀλλὰ χεῖ θεῖν διαρε-
 μημένοι, ὁ μὲν αὐτῶν, ἀπόλας καὶ ἀδηφάγῶ καὶ ὑβριστής, ὁ δὲ, θο-
 ρώδης & ἰση πρὸς καὶ ἐμωληκτῶ, ὁ ἢ νωθὸς καὶ οὐκ ἐλευμένῶ, ὁ ἢ
 ἀντιλεύθερῶ & σμικροφρονὸ καὶ ταπεινός. ἔτις ἄρμα ἐσαπασμένον
 πικράτῃ τὸν ἠνίοχον. καὶ ἐκὰς μὲν κρατήσῃ αὐτῆ, κατὰ τῶν τῶ δαυα-
 τεύοντῶ ἰσπῶν ῥύμη ἀξὼν φέρε, νῦν μὲν τῷ ἀκολάσῳ ἰσπῶ
 πᾶν τὸ ἄρμα ξυμφερόμενον αὐτῷ ἠνιόχῳ ἐπὶ ὑβρεῖς & παροργίας καὶ
 λαγνείας καὶ ἄλλαις ἐπιτελομέναις ἰδύνας, νῦν ἢ τῷ θυμικῷ ἐπὶ κα-
 κώσεσι παντοδύπας. Quæ Latine ita sonant: Verùm hic vnus

inuentus est modus ab ipso Deo, quo humana conditio mino-
 rem se esse diuina fateretur, propterea scilicet quòd animum
 terrestri corpori, tanquam aurigam imposuit currui, cuius &
 habenarum sustinendarum & incitandi vim esset habiturus.
 Huic enim aurigæ, simul aurigandi artem, viresque tradidit:
 simul etiam liberum abutendæ artis arbitrium dedit. qui post-
 quàm inscenderit currum, & habenas acceperit, siquidem fe-
 lix beatusque animus sit, memoriamque habeat se iussu Dei
 sublatum esse in currum, valideque aurigationem regere debe-
 re, nimirum habenas moderatur, regitque currum, & equorum
 temeritatem contundit. At equi diuersum appetunt cursum,
 remereque huc atque illuc capiunt currum, hic ad petulantiam
 ingluuiem ac contumeliam, ille ad temeritatem atque fero-
 ciam, alius verò tarditatem, mollitiem, seruitutem, fatuitatem
 atque humilitatem sectatur, cuiusmodi seditionibus distra-
 ctus currus, aurigam conturbat: & si vicerit eum præpotenti
 equi vis, fertur currus pro libidine victoris. Quo fit, vt victor
 interdum petulantia, vnà currus & auriga ad contumelias
 conuicia, impuritates, atque alias nefarias, minimeque sincera
 voluptates; interdum verò dominante iracundia, in multa
 variasque calamitates vterque feratur in præceps. Huc etiam
 referam commodè illud D. Cypriani, ex lib. De disciplina &
 bono pudicitia: Coërceat animus, ait, stimulos carnis, refrenet
 impetum corporis. Accepit hanc enim potestatem, vt illi a

Συμφερόμενον
 ἰσπῶν

Cypriani
 locum.

imor

imperium eius membra seruirent. Et quasi legitimus ac perfectus auriga ultra concessas corporis metas extollentes se carnis impetus, cælestium præceptorum habenis reflectat, ne ultra terminos suos currus iste corporis raptus in periculum suum secum & ipsum rapiat aurigam, &c. Spectant huc Tulliana 2. schola Tuscul. disputation. Reliquum est vt tute tibi impetres: quanquam hoc nescio quomodo dicatur, quasi duo simus, vt alter imperet, alter pareat: non inscitè tamen dicitur. est enim animus in partes distributus duas, quarum altera rationis est particeps, altera exers. Cùm ergo præcipitur, vt nobismetipsis imperemus, hoc præcipitur vt ratio coërceat temeritatem. Seneca item ad hunc modum: Quid prodest equum regere, & cursum eius freno temperare, & affectibus efferatissimis abstrahi? fortasse id non malè conuertas ad iuueniles impetus, consilij ac iudicij expertes, quibus nihil credendum facile, quòd sit ea ætas lubrica certè, & præceps, & quæ nisi maxurè refrenetur, tristem exitum sensura sit. Argutè Dion Chrysostomus: χαλεπὸν ἡ νεότης, καὶ ἐυρίπτεον, καὶ σφοδρτέρως δεῖται χαλινοῦ. Et Aristot. Moralibus ad Nicomachum: χαλεπὸν κατεμαρτυροῦσθαι περὶ νέων, ἀσέχαστος γὰρ ἡ ἡλικία, καὶ πολλὰς χυσε μεταβολὰς, ἄλλοι ἐπὶ ἄλλα φέρονται. Elegans est descriptio adolescentis apud Horatium epist. ad Pisones:

*Cereus in vitium flecti, monitoribus asser,
Vilium tardus promissor, prodigus aris,
Sublimis, cupidusq; & amata relinquare pernix.*

Quid pluribus opus? Tria sibi videri difficilia dixit sapiens Heræus, viam auiculæ in aëre medio volitantis: viam colubri in nedia planitie oberrantis: viam nauis in æquore medio: sed omnium difficilimum, viam adolescentis in ipso ætatis feruore luxuriantis. Sed me reprimo, ne metas excedam lætationis compositæ ac moderatæ.

In præceps rapitur frustra, &c.] Alludit ad illud Virgilianum,

— Frustra retinacula tendens

Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

Et ad prouerb. De curru delapsus. Citatus ex Platone locus est in Phædro, qui explicatur commodissimè à Plutarcho, Quæstionum Platonic. 8. quòd pertinet Ciceronis hoc è 3. Tuscul. Exisse è potestate dicimus eos qui effrenati feruntur, ausubidine, aut iracundia. Qui igitur exisse è potestate dicuntur, sed dicuntur, quia non sunt in potestate mentis, cui regnum otius animi à natura tributum est. hinc compotes & impotes,

qui animum habent, vel non habent in sua potestate.

effreni quem vehit oris] Manifesta allusio ad parcemiam, *Os infiene*, id est, ἀχαλινῆ σόματι ἰπῶ.

AD EMBLEMA LVI.

*Stulti
Principes.*

PHAETHONTIS casus hinc traducitur in Principes quosdam Ducesque iuueniliter exultantes, qui magno suo suorumque malo cuncta sursum & deorsum vertunt, cumque quod volunt, omne sibi licere putent, non mirum est, si intolerabilem malorum lernam secum aduehant. Nihil enim aliud afferre potest tam caeca praecipitosaque temeritas, quam certissimum populi discrimen, & interdum exitium. Quod si illi quandoque resipiscant (quod ferè non fit, nisi accepto damno, eoque grauissimo) id sanè contingit, postquam vulgus decidit in grauem fortunarum omnium iacturam, ut spei nihil reliqui habeat. ferè fit enim, ut Principes illi fatui & excordes, eo quod habeant in alios imperij ac potentiae, pro sua libidine misericordiam abutantur, & quasi prodigant in publicae rei summam perniciem. Vitio datur Agamemnoni, quod ambitiosus magis quam cordatus fuerit, qui pro vna Helena tot tantosque homines ad necem postularit, suosque ad eandem belli aleam prouptarit. Rectè Flaccus:

Fabula qua Paridis propter narratur amorem

Gracia Barbaria lento collisa duello,

Stultiorum regum & populorum continet astus.

Non est ambiguum, quin securius æuum traduxissent, & gloriam credo meliorem fuissent consecuti nobilissimi Imperatores Cyrus, Xerxes, & Alexander, si suis contenti finibus, maluissent regna propria tutari & administrare, quam armorum alea plus quam par esset, alienis inhiare. Itidem & innumerabiles alij, quorum effratior ambitio, regnandique cupiditas, & suum & populi interitum accersiuit. Quid enim, ut caetero eaceam, aliud fecit Alexander, quanquam praclaris natura & doctrinae subornatus muneribus, quam ut grassatorum princeps orbem circumcursaret, sibi suisque labores & molestias innumerabiles crearet, nullumque quietis & otij finem proponeret? Huius insatiabilem victoriarum sitim nullus ve prospertimus successus vnquam restinguere potuit: nullus ho-

nos, quanquam magnus, eius ambitionem sedauit. Itaque non contentus amplissimo imperio Persico, impetum fecit in Scythas, in Bactrianos, in Indos, vltra etiam progressurus si per copias suas licuisset, aut nisi morte violenta repressus esset. Quid de Pompeio? quanta virtute & experientia viro? quam magni à suis habito? nec enim vna causa fuit cur à Romanis, aliisque gentibus maximo in honore esset. Eum tamen misere occaecavit tandemque perdidit insana ambitio, nec se modò, sed & patriam & Remp. quam defendere se iactabat, oppressit & funestè dilaceravit. Totus enim in aucupanda gloria, in cuius communicationem admitti neminem sustinebat, dum Spartacum perdomuit: dum Lucullo eripit victorias Ponticas & Armeniacas; dum Metello honorem de piratis suffuratur, vnusque omnibus excellere, omniumque obscurare gloriam cogitat, alienauit à se optimorum quorumcunque animos. Ergo dum potentiam suam putat egregiè fultam C. Cæsaris affinitate, quem sibi adiunxerat ad suas vires firmandas, ab eodem fuit oppressus.

Et hos quidem suæ ciuitatis Phaëthontas rectè dicimus, quales nimium multos superior patrum & nostra vidit ætas. Constantinus Manasses, Annal. de Michaëlo Imperatore hunc in modum ferè scribit: (quia enim Græca non suppetunt, Latine versionem huc conferre non verebor:) Vbi Michaëlus maturam ad ætatem peruenit, iamque solus amplitudinem negotiorum Imperij procurare cœpit, reapse verum illud probauit esse quod est in fabulis. Quippè mox vt alter quidam iuuenis Phaëthon, curru conscenso, totum Romanorum imperium perdidit, & ipse de auito patrioque regno, veluti quodam curru, est deturbatus & excussus, non pronus tantum cadens, sed etiam deorsum lædens. Quippè luxuriosæ humidæque vitæ se dedit, vt aut Nero, immodestus in vino, animo effeminato, impudicus, temulentus, omnem pecuniam in colufos exhaustiens, qui erant scurræ impuri, curruum agitatores, mimi, primo statim diluculo temulentia dediti, delicias ciborum & suauium opsoniorum auidè quærentes, totos dies apud inuerecundas mulieres exigentes, potores, ludiones, libidinum flammis ferentes: qualis scilicet olim erat ille Sardana-palus, rex Niniuitarum, &c. Quod dum meditor, vltra sese of-

*Michaël
Imperator*

*Carolus dux
Burgundia-
num.*

midabilem ostenderat, ad sua potius asservanda, aut etiam augenda, quàm ad externa expugnanda conuertisset; nec sanè tam infelicem mortem obiisset. De quibus tamen aliàs fortasse commodius. Huc refer Adagium, Aut Regem, aut fatuum nasci: & Habenas ignarus non tractet. Fabulam hanc alij aliò transferunt, nimirum ad insignem quandam conflagrationem, ut Plato in Timæo, cui Lucretius lib. 5. subscribit. Ficinus & aliquot alij tradunt fuisse Cometam vastum natura solarem, qui tandem dissolutus, intolerabiles æstus concitauerit. Sed hæc præter rem. Si ad mores referre malis, apponere huc potes exemplum Flamini Consulis, cuius temeritas in signe detrimentum suæ Reipubl. attulit. Valer. Max. I. cap. 6. Phaëtonis casum ad principes improvidos, ambitiosos, sui que officij minimè memores torsit etiam Dio Chryostomus oratione prima de regno.

Equi Solis.

Igninomos equos.] Quatuor equi Solis, naturam illius igneam indicant: Phlegon, à φλέγω, quod est inflammo: Pyrois, quasi ignitus, ἀπὸ τοῦ πυρός: Eous, ab ἠώς, aurora: Æthon, quasi ardens: Sunt qui his equis quatuor horas iuxta Solis exortum apparentes intelligi velint. vnde est illud,

Hæc inbet, hæc splendet, dein hæc calet, illa tepebit.

Malim ego à studiosis legi diligenter quæ de ijs Solis equis habet Ouid. 2. Metamorph.

Sic plerique rotis, &c.] Similitudinis est ἀπόδοσις. Fortunæ rota, cui insidet, tributa est, propter varietatem & inconstantiam. Galenus ἐν ἀστρολογικῇ ἐπιτὰς τέχνας egregiè fortunam, eiusque inconstantiam depinxit. Exstat exemplum longè pulcherrimum apud Amm. historiarum lib. 26. de Cilice quodam Procopio, qui vana quadam motus ambitione descivit ab Imperatore Valentiniano: Imò verò imperium mercatus, Imperatorque appellatus leui paucorum susurro illectorum precio, deinde tumultuarijs succlamationibus plebis multos ad suam factionem concitavit, plurimas strages edidit. Sed tandem victus post sædam suorum defectionem, captusque Imperatori offertur reticens atque defixus: statimque abscissa ceruice discordiarum civilium gliscentes turbines sepeliuit, ad veteris Perpennæ exemplum, qui post Sertorium inter epulas obruncatum dominatione paulisper potitus, è fructibus sub quibus latebat extractus, oblatuque Pompeio, eius iussu est interfectus.

Post magnam humani generis.] Seneca epist. 95. Multi inveniuntur qui ignem inferant vrbibus, qui inexpugnabilia seculis, & per aliquot ætates rura prosternant, qui æquum arcibus

agge-

*Miserimus
Procopij Ci-
licis casus.*

aggerem attollant, & muros in miram altitudinem adductos arietibus ac machinis quassent. Multi sunt qui ante se agant agmina, & tergis hostium graues instent, & ad mare magnum perfusi cæde gentium veniant. Sed hi quoque vt vincerent hostem, cupiditate victi sunt. Nemo illis venientibus resistit, sed nec ipsi ambitioni crudelitatiq̄ue restiterant. Tunc cum alios agere visi sunt, agebantur. Agebat infœlicem Alexandrum furor aliena deuastandi, & ad ignota mittebat. Nec Cneo quidem Pompeio extrema inire bella, aut domestica virtus, aut ratio suadebat, sed insanus amor falsæ magnitudinis, modo in Hispaniam & arma Sertoriana, modo ad colligendos piratas ac mariapacanda vadebat. Hæ prætexebantur causæ ad continuandam potentiam. Quid C. Cæsarem in sua fata pariter ac publica immisit? gloria & ambitio, & nullus supra cæteros eminendi modus. Quidni C. Marium semel consulem (vnum enim consulatum accepit, cæteros rapuit) cum Teutonicos Cimbrofque concideret, cum Iugurtham per Africæ deserta sequeretur, tot pericula putas appetisse virtutis instinctu? Marius exercitum, Marius ducebat ambitio. Ideoq̄ue cum multis fuerunt mali, pestiferam illam vim, qua plerisque nocuerunt, ipsi quoque senserunt. Et hæc quidem Seneca. Cæterum nolim hoc loco prætermitti, Phaëtonem hic scitè ab Alciato comparari cum ambitiosis & improuidis principibus, vt tacitè alluderet, meo quidem iudicio, ad Tiberij de Caligula dictum. quod enim sagacissimus senex Tiberius naturam adolescentis Caij Caligulæ sæuam atque probrosam non poterat inhibere, aliquoties prædicabat exitio suo, omniumq̄ue, Caium viuere: & e natricem (serpentis id genus est) populo Romano Phaëtonem orbi terrarum educare. Placet huc affigere cuiusdam anonymi carmen non illepidum in Phaëtonem,

Ausus in aternos iuuenis conscendere currus,

Ignæaque audaci sumere lora manu,

Oblitus pariterq̄, sui, met aq̄, paterna

Quos mundo sparsit ignibus ipse perit.

Et illud breuius eodem spectat:

Lucifero puer inuictos temerarius axe

Concidit, & secum perdidit orbis opes.

Hæc di cta meminimus in fatuos & socordes principes, qui cum nimia animorum impotentia terræ, cœloq̄ue minari non dubitent, semetipsos in præcipitium non raro conijciunt. Et de Gallicis motibus quod sequitur non semel à studiosis recitari iudiuimus.

*Miseræ
principum
quorundam
ambitiosorum
fortuna.*

Alexander.

Pompeius.

Cæsar.

Marius.

*Cum Phaëton-
te principes
ambitiosi com-
parantur.*

*Si Phaëthone vno bona pars ambrusta cadente
Orbus, & insolitis terra perusta rogis,
Nil mirum infelix si iam cadat impete vasto
Gallia, quæ fatuos tot Phaëthontas habet!*

AD EMBLEMA LVII.

*Sigma ferocis
facis.*

QVORVNDAM Principum & Imperatorum ferocia & immanitas signis plerumque notisque vexillaribus exprimitur, ita vt quid in animo reconditum habeant, tacitis symbolis aperte ostendant. Quid enim significant in eiusmodi stemmatis Vultures, Gryphes, Dracones, Aquilæ, Leones, quàm rapacitatem, ferociam, internecionem, formidinem, & cætera generis eiusdem, quæ perpetuò sanguinarios Duces comitantur? At vt carmen nostrum explanemus, habuit Agamemnon clypeum, in quo esset depictus Leo ad terrorem alijs incutiendum: quod quidem scutum in Olympiæ fano per aliquot tempora pependit, inscriptione etiam adiecta:

ὄυτ' ἔστι μὴ φόβος ἔστι βροτῶν, ὃ δ' ἔχον ἀγαμέμνων.

hoc est, *Terror hic est hominum, quiq; hunc gerit, est Agamemnon.* Leo quidem pro signo roboris & vigilantie apud Ægyptios habebatur: sic & ad terrificum hominem, qui reliquos aspectu solo consternaret, assumebatur. testis est Pictus in Leone. Plutarchus Aristide; Hanc iusti appellationem, inquit, regum & potentum nihil est profectus: ἀλλὰ περιερχέται καὶ πικρυνὸν καὶ νικητὴς, ἐνίοι δ' ἔπειτ' καὶ ἰερακὸς ἔχουσιν. πρῶτα γὰρ δούλοισι, τὸ δὲ τῆς βίας, καὶ τῆς θυμίας, ὡς εἰσὶν, μᾶλλον ἢ τὴν ὑπὸ τῆς δριτῆς δόξαν ἀγαπῶντες: sed potius dicti sunt urbium vastatores, fulmina, & domitores: alij etiam aquilæ & accipitres vocar maluerunt, à vi & potentia, vt apparet, magis quàm ex virtute laudem & gloriam amplectentes.

Appositè ad id argumenti Lactant. lib. 1. Diuinar. Institue cap. 18. Romani non sapientiores Græcis, regiam virtutem putauerunt, ait, exercitus ducere, aliena vastare, vrbes delere, opida excindere, liberos populos aut trucidare, aut subijcere seruituti, videlicet quò plures homines affixerint, spoliauerint occiderint, eò se nobiliores & clariores putant: & inanis specie capti gloriæ, sceleribus suis nomen virtutis imponunt. Hæc Lactant. Nescio quis apud Tullium loquitur imperator gloriose,

*Leo terrore
symbolus.*

*Si fas cadendo cœlestes scandere sedes,
Vni tibi cœli ianua aperta patet.*

AD EMBLEMA LVIII.

EPIGRAPHÆ hæc respicit ad illud Hesiodi ex I. Εἴρωνι:
 ἄφρων δ' οὐκ ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀνφραρίζει.
 νίκης δ' ἐστραταί, πρὸς τ' αἰχμασιν ἄλγιστα πάχει.

Insipientis ait esse cum potentioribus velle congregi: qui etenim ita se gerit, longè abest à victoriâ, & adhæc damna patitur atrociora. Pindarus Nem. 10. χαλιπὰ δ' εἰς ἀνθρώποις ὁμιλεῖν κριστόταν. id est, Difficilis pugna est fortioribus repugnare velle. quod mihi declarat in Vrania Herodotus: καὶ δύναμις ὑπὲρ ἀνθρώπων ἡ βασιλῆος ἐστὶ καὶ ὑπερμήκης. Apologus hic admonet, nihil præter vires aggrediendum, nec vllum suscipiendum negotium, ad quod perficiendum vires non suppetant. Rectè Pindar. Pyth. β. καὶ καθ' αὐτὸν αἰεὶ παντὸς ἐρεῖν μέτρον: oportet quisque sui modulum spectet. Sic Propertius:

Turpe est quod nequeas capiti summittere pondus:

Et pressum inflexo tox dare terga genu.

Et Cicero 1. Officior. Suum quisque noscat ingenium, ac remque se & vitiorum, & bonorum suorum iudicem præbeat, ne scenici plus quàm nos, videantur habere prudentiæ: néve histrio videat in scena, quod non videat sapiens in vita. Sed, ni *Temptatū,* fallor, conuersti fabula in eos potest, qui licet tenuis fortunæ sint, aut ingenio non perinde valeant, audent tamen potentiores, vel etiam doctiores impetere, quo ex conflictu nihil reportaturi sint præter infamiam & detrimentum. Allusio est ad prouerb. Cùm sis nanus, cede. Quod intellexisse videtur Ammian. Marcellinus 22. lib. quo loci magnum Iuliani Imp. animum celebrat, & maledicorum in eo contemptum; illud effere prouerbiali schemate, eoque eruto è Græco apologo quopiam: Frustrà, inquit, virum circumlatrabant, immobilem occultis iniurijs, vt Pygmæi, Thiodamas agrestis homo Lyndius cum Hercule. Quo inquit Iulianum nihilo magis commotum fuisse susurrionum & blateronū aulicorū conuicijs, quàm Hercules ille μεγαλόσωμος & μεγαλόψυχος rustici hominis cōtumeliosa insectatione aut Pygmaeorū insultib. exterritus fuerit. Meminit figmenti huius Politian. Epistola quadā, his quidem

verbis:

verbis: Vincere non magis te potui, quàm Herculem ridiculū apud Philostratum Pygmæi, quos ille omnes correptos leonis pelle inuoluit, &c. Meminit & Alciatus noster Commentar. De quinque pedum præscriptione. Hæc cum scripsissem, commodè sese historia Pygmæorum obtulit, quam retulit Philostratus in suis Imaginibus; vnde perspicuè video Emblemata hoc petita esse.

Sub picea.] Piceam, quintam cedri speciem esse docet Plinius cap. 10. lib. 16.

Alciden.] Herculem, vel ab Alcæo Amphitryonis & Persei patre, vel ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, à robore & fortitudine dictum volunt.

Pygmæi. *Pygmaia manna.*] Pumilionum aut nanorum multitudo. Vocantur à Philostrato οἱ πύχης παιδία, q. d. cubitales pueri. Eustathius & D. Augustin. De ciuit. Dei 16. cap. 8. Nanos aiunt pygmæos appellatos à πυγῶν, vel πυχῆς, quod cubitum significat. vel πυγός, breuis: itaque πυγμαῖος quasi πυχναῖος. Hi homunciones extremas Ægypti partes inhabitant, agriculturae dediti, subinde cum gruibus bellum gerunt. Plin. libro 7. cap. 2. aliisque locis. Gellius lib. 9. cap. 4. Existimat tamen Cardanus De rer. variet. lib. 8. cap. 40. contra quorundam opinionem, qui fabulosos Pygmæos faciunt, reuera Pygmæos esse. Sed hæc ἀπεροδιάνους.

Pygmaia manna.] non faciliè verbis hæreo, nisi quantum ad antiquitatis notitiam faciant liberaliorem, & ne multa, video verbum, manus, non rarò accipi pro hominum multitudine: vt apud Tull. 2. Verrina: Comites illi tui delecti, manus erant tuæ: præfecti, scribæ, medici, accensi, aruspices, præcones, manus erant tuæ: vt quisque te maximè cognatione, affinitate, necessitudine aliena attingebat, ita maximè manus tua putabatur. cohors tota illa tua, quæ plus mali Siciliæ dedit, quàm si centum cohortes fugitiuorum fuissent, tua manus sine controversia fuit. Idem lib. 4. in eundem: Non hostium aduentu, neque repentino prædonum impetu, sed ex domo atque cohorte Prætorii manum fugitiuorum instructam, armatamque venisse. Item eadem oratione: vt cum perinde te Prætorium imperium, ac nomen esset, ad illam paruam manum extinguendam, duces te, principemque præberent. Noster hic de receptatoribus sicariorum antè,

Latronum, furumq; manus, &c.

prostertere letho.] suffocare, elidere, tollere de medio.

vires non bene docta suas.] Phrasis Græca, pro non bene di-

mensis suis viribus, nulla ratione habita imbecillitatis suarum virium.

Et sani implicitum, &c.] partem eorum contriuit vt pulices, partem reclusit in sinu. Leonina autem pelle dicitur vsus pro thorace Hercules post occisum in sylua Nemea leonem truculentissimum, de quo postea.

AD EMBLEMA LIX.

Ex Luciani Epigrammate transtulit. sic enim habet:
*αἰς τί μάστιγι νίπτεις δέμας Ἰνδικῶν; ἴχθιο τέχνης.
 ἔδύασαι διοφειρῶν ὑπέκθε καθηλιάσασαι.*

quod idem ab Erasmo sic est conuersum:

Abluis Æthiopem frustra, quin desinis artem?

Hand unquam efficies nos sis vt atra dies.

Id autem ex apologo quodam Æsopico manasse planum est:

quo quidem significatur, ὅτι μένουσιν αἰ φύσεις ὡς πορθηθῶν τῶν

ἐρχῶν, naturas manere vt suam habuere principium. Pindar.

Olymp. 1; ἄμαχον δ' ἐκρῶσαι τὸ σύγχευες ἦθ' ὄ. Difficile est oc-

cultare morem ingenitum. Idem Aristophanes Vespis: δύσ-

τήσαι χαλεπὸν φύσεις ἢ ἐχθρὰς αἰ: Tegere difficile est quā quis

naturam habeat. Succurrit illud Ciceron. ad Q. fratrem: hoc

nunc non contendo, quod fortasse cū in omni natura, tum

iam in nostra ætate difficile est mutare animum, & si quid est

penitus insitum moribus, id subitò euellere. Quod referendum

Diogenis apophthegma; qui cū improbum quendam &

proteruum castigaret, rogatus quid faceret: Æthiopem, inquit,

abstergo, vt difficulter candidum reddam. Quod in genere de

his omnibus intelligi potest, quæ nulla arte nullaque industria

corrigi aut mutari queunt. Sed speciatim hoc torquebimus

in ea quæ fucata sunt & simulata; vt gloriam inanem, non vitæ

meritis, sed precariò emptam, cuius omnia simulacra, vt sic di-

xerim, tanquam flosculi celeriter decidunt; quandoquidem si-

mulatum quicquam non possit esse diuturnum, & ficta citò ad

naturam redierint suam. Verè Flaccus:

Naturam expellas furca, tamen vsque recurret.

Vel hoc traducemus ad mores indociles, & indomitam quan-

dam naturam, quæ nulla vi aut arte mitescere potest, vt sunt ef-

ferata quorundam ingenia, à quibus non possunt auelli quæ

tudibus annis primùm percepta sunt. Nam

Typus
Emblematæ

Mores vel
animum mu-
tare, difficile.

*Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu. —*

Tametsi enim ad tempus desinere videatur in plerisque cacoëthes, multaque prohibeant ætas, metus, & magistris; cum tamen habitum delere, nedum tollere, serè non est qui possit. Adscibam huc Epigramma lepidum Anuli ex Picta Poesi:

*Indocile ingenium si pergas velle docere,
Infelix operam perdas: ut si quis a sellum
In campum doceat parentem currere freno.
Qui cum quadrupedum in morem videatur equorum
Tollere posse caput, gressus glomerare superbos:
Hunc tamen aut frenis, aut si calcuribus urges,
Aurículas dimittit iniqua mentis a sellis
In terram, & pedibus posticis calcitrat. ergo
Desine: nam nunquam ars naturam vincet, equusq;
Nunquam ex degeneri fiet generosus a sellis,
Et nunquam ex stolido cordatus fiet ab arte.*

*Vitia natura-
lia vix facile
tollit.*

Τὸ πολὺ μᾶλλον ἀδύνατον, ἀνδρὸς ἔστω σοφῶν: Conari quod fieri non potest non pertinet ad sapientem: Helenæ verba sunt ad Menelaum apud Euripidem. Nullâ sapientiâ (inquit Seneca epistola vndecima) naturalia corporis aut animi ponuntur vitia; quicquid infixum & ingenitum est, leuiter arte non vincitur. Quædam nec disciplina, nec vsus vnquam excutit, sed natura vim suam exercet, & illos vitij sui etiam robustissimos admonet. Hæc vt dixi, nulla sapientia abigit, alioqui haberet rerum naturam sub imperio sui, si omnia eraderet vitia. Quæcunq; attribuit conditio nascendi, & corporis temperatura, cum multum se, diuque animus composuerit, hærebunt. Nihil horum vitari potest non magis quam accersiri.

Durum est adsueta relinquere, ait ille: Hieronym. ad Heliodorum, de laude vitæ solitæ: Corpus assuetum tunicis loriceæ onus non fert: caput opertum linteo galeam recusat: mollem otio manum durus exasperat campus. Nierphorus lib. 12. cap. 32. histor. ecclesiast. de Martiano episcopo Nouatiano qui cum Iudæum inuississet, qui tamen ritus adsuetos non posset abjicere, dicebat Martianus, perinde fuisse ac si spinis manus imposuisset, non autem Sabbatio. Conferri potest Iuuenalis illud è satyra 13.

*Mobilis & varia est certe natura malorum:
Cum scelus admittunt, superest constantia: quid fas,
Quidve nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus, tamen ad mores natura recurrit*

Damnatos, fingi & mutari nescia: nam quis

Peccandi finem posuit sibi? quando recepit

Eiectum semel atrita de fronte pudorem?

Ulpian. iurisc. hanc thesin ad speciem facti singularis aptauit, l. præcipiant, D. de ædil. edict. mancipia, quæ rudia sunt, præsumuntur esse simpliciora, & ad ministeria multò aptiora; tria verò & veteratoria difficile est reformare.

Ablus Æthiopem.] Huc pertinent proverb. Æthiopem dealbare: & Æthiops non albescit. quò refer & illud Nazianzeni: *πάρδαλις ἐκ δειπνίβεται τὸ καυάσι κτε, ἐδ' αἰθίοψ τὸ μέλας*: hoc est, Pardus non deponit pellis maculas, neque nigrorem Æthiops. Si quid de Æthiopibus pluribus requiras, consule Plin. lib. 5. cap. 3. cap. 30. lib. 6.

Æthiops non albescit.

AD EMBLEMA LX.

ID nobis luculenter enarrauit Alciatus ipsemet lib. 7. Parerg. *Cuculus quis* iuris, cap. 5. his verbis: Cuculum vocant, qui matrimonij *verò.* sui incuriosus sit, quiq; vxorem suam mœchis permittat. Cucubitare verbum confixerunt, quasi cuculitare. Ego Cuculos peculiari conuicio agricolas dictos apud veteres legi, qui negligentes, socordes, tardique essent, quòd non priùs putatas vites haberent, quàm cuculus canere cœpisset. Horatius:

— *magna compellans voce cucullum.*

Græcè *κόκκυξ* à voce dicitur, vt appareat veteres Græcos ypsilon per u eo more quo nos Latini facimus, pronunciaſſe. Recentiores Grammatici Cuculos dici hos homines putant à natura auis, quæ in alienum nidum, maximè Hypolaidis, quam ipsi Curucam vocant, oua sua transfert. Sed hac ratione non cuculi, sed curucæ dici debuissent; cùm non ipsi in alienum, sed alij in suum nidum congerant: vnde & adulterium dictum, quasi ad alterius torum. Hactenus Alciat. Ait itaque Cuculi nomen abusiue in eos esse traductum, quorum impudicæ sunt vxores; cùm ij contrà cuculi potius vocari debeant, qui alienas vxores adulterant, spectato nimirum auis ingenio, quæ sua in nidis alienis oua ponere solet. Idem reperies Adagio Erasmi, Cuculi. Vide Plin. 18. cap. 26. & Pierium lib. 25. Hieroglyph.

Scio etiam nomen Cuculi, alio accipi sensu, vt pro inepto homine,

homine, rerumque imperito, ut apud Lycophronem Ajax *κρόκος* *κρόκος* appellatur, sicuti Meleager Glauconis filius insulsus cuculus, *κρόκος ἡλίθιος* apud Platonem Comicum.

Vere nouo cantat Coccyx.] vnde & pro verni temporis symbolo ponitur Cuculus. Sic Hesiodus:

ἤμ' κρόκος κρόκος ἔειπ' ὅς ἐπ' ἀλοῖσι:

Vi cantum audieris quem reddit ab ilice coccyx.

quo tempore vites, &c.] Illud est quod Plinius ait, probro solere obiici vindemiatoribus, si cuculus eos deprehendisset vitem putantes, & Horat. i. Sermon.

Tum Prænestinus salso multumq; fluenti

Expressa arbusculo regerit conuicia, durus

Vindemiator, & inuictus, cui sæpe viator

Cessisset, magna compellans voce cucullum.

Cum loco Horatiano & Pliniano coniungo illud Ausonij consentaneum, in Mosella, — *Inde viator*

Riparum subiecta terens, hinc nauita labens,

Probra canunt seris cultoribus. —

AD EMBLEMA LXI.

CHÆREPHON Atheniensis, Socratis discipulus; tam pertinaciter libris incubuisse fertur, ut lucubrationibus nocturnis extenuatus, maximum pallorem maciemque contraxerit, ut vulgari ioco Noctua, vel, ut alijs placet, Vespertilio si vocitatus. Apud Aristophanem, in macilentum & pallorem confectum petitur diæterium prouerbiale, *ἰδὲν δεισιεὺς χαίρει φῶντ' ἢ τῆ φύσος*, nihil natura differt à Chærephonte. Philostratus in præfat. vit. Sophistarum, duos fuisse eius nominis tradit, quorum alter Buxeus est cognominatus (ut *πυξίης* Græci nominant, qui sunt lurida cute, & texturæ rarioris) quod admodum pallidus esset. ille enim lucubratione nimia sanguine laborabat: isque est, qui cognomen habuit Noctuæ. Alter iniurius quidam homo fuit, impudentissimeque momordit, quæ etiam Gorgiæ studium taxare ausus sit. At quantum coniectum est, id non torquetur in pallorem qui ex studiis contrahitur, sed in labes quasdam corporis, quæ animi vitia produunt. Qui enim oculos habent ægros, assiduisque lucubrationibus propè iam perditos, non idè ludibrio sunt habendi; sed potius qui vespertilionis æmulati naturam, videntur aliquo modo tum vo-

Chærephon
Noctua di-
ctus.

tem, tum vultum humanum exuisse in eo; quòd in luce hominum versari refugiunt. Ex quorundam qui non exstant, commentarijs Ælianus refert in 9. Variæ hist. Philetam quendam Coum. fuisse ad eò macilentum, vt occasione etiam leuissima subuerti posset: qui ne à ventis tolleretur, ferreis soleis utebatur. Id tamen figmento similis esse quis non videret ad iocandum?

[*Volucris ex Mineïde.*] id est, vespertilione. Mineïdes Thebanæ sorores cùm Liberi patris sacrificia in contemptum raperent, Mineruæ lanificio addictæ, ex improviso, quadam vi numinis; vocibus tiliarum & tympanorum sono perterritæ, telijs instrumentisque suis in vites ac hederam repente commutatis, omnia que loco feris repleto, noctu fugientes, in vespertiliones transformatæ sunt. Ouid. 4. Metamorph. Hinc volucrem Mineïdem pro vespertilione dixit Alciatus.

[*Fusca viro facies.*] Eius quidem rei causam referre non temerè possumus ad lucernarum fuliginem; qua lucubrantes inficiuntur. Quintilian. vndecimi cap. Et vigilandæ noctes, & fuligo lucubrationum bibenda.

AD EMBLEMA LXII.

QUANQUAM vespertilionis nomen ad multa traduci possit, speciatim tamen triplici hominum generi accommodat Alciatus. Primum vespertiliones appellatur, qui ob malam famam, vel aliquam capitis diminutionem, domi se continent, neque in medium prodire audent: hi quidem lucifugæ à Senecæ & Apuleio appellati, vel qui grauati ære alieno noctu tantum prodeunt, ne à creditoribus offendantur, & in iis quoquo modo vocentur. Deinde conuertitur id nominis in quosdam rigidos Philosophiæ satellites, qui omnino excusant, dum ea quæ sunt abstrusa prorsus atque abdita, scrutantur, ac rerum cælestium naturam conquirunt, quæ a nobis ongè remotæ, neque oculis intueri, neque tangi manu, neque percipi sensibus possunt; & tamen sic de his disputare ausunt, vt quæ assèruerunt, probata certaque videri velint. At profectò longè secus habendum nobis est. Illi enim dum contradicendi studio insaniunt, dum etiam quæ falsa proferunt, rectè & accuratè defendunt, aliorumque argumenta, quantum vera, refutant audacius, non tantum illis elapsa veritas

est, quam se quærere simulant, sed & ipsi eam si quam tandem reperire magno studio potuerunt, vel imminuunt, vel etiam labefaciunt. Socrates cum esset omnium Philosophorum vel Apollinis oraculo sapientissimus iudicatus, tamen ut cæterorum argueret ignorantiam, dicebat se duntaxat hoc vnum scire, quòd nihil sciret. Videbat enim oculatissimus ille veritatis indagator, Philosophiam illam humanam nihil in se habere certi, nihil veri: nec (ut plerique censent) doctrinam ipsam dissimulauit, ut alios refelleret, sed quadam ex parte veritatem nouit: humanam enim sapientiam nullam esse falsus est, adeoque quam Philosophi scientiam profitebantur, quæ tum maximè versabatur in siderum inspectione, contempsit, derisit, abiecit. Tertio & postremo nomen hoc traducitur in callidos & versipelles ancipitis fidei homines, qui nec huius ordinis sunt nec illius, cum utroque tamen colludunt, & plerumque tanta dexteritate res agunt suas, ut cum utraque parte communicandi ius habere videantur, & utramque (ubi collibuerit) conuiciis proscindere: cumque aliud temporis exiget occasio, eandem probabunt præque altera efferent. Genus hominum certè ut versatile & infidum, sic detestandum maximè & execrandum. Quid enim cum illis agas, qui neque fidem neque mentem habent sibi constantem? Non dubium est, quin alios cum quibus versantur, fallant, cum sese ipsi prius sefellerint. Si enim veritatis essent aliqua tandem parte studiosi, darent operam profectò, ut societatem cum melioribus & sapientibus inirent, iisq; adhærerent, contrarios verò fugerèt, & seridò, non perfunctoriè aut oscitanter & quasi aliud agentes aduersarètur. Sed quid lucri, aut præmij denique cõsequuntur? nimirum quod mendaces atque impostores, quibus non credatur, etiamsi vera dixerint: sed & illud adiicitur, quòd utriusque parti suspecti & odiosi, apud omnes turpissima infamiae labe asperguntur. Vtrinque enim proditorum habentur loco, qui busque neutra pars ex animo fauere possit. quo fit, ut qui factionis utriusque sibi contrariæ conuictores & affectæ voluerint haberi, non ratio ab utraque conficiantur & atterantur, ut Metius Suffetius Albanorum dux, ancipitis & dubiæ fidei homo, ruptor Albani, Romaniq; fœderis, cuius alio loco memini: ut fuerunt in bello Italico Senenses: in quo cum se medios gererent in neutram partium inclinatos, sedato tandem bello à diuisis militibus confossi sunt. vnde festiuè dixit quidam magni nominis Princeps, Senensibus idem accidisse, quod ijs solet, qui mediam domus partem incolunt, ut fumo

ab in-

Versipelles.

ad inferioribus, puluere autem & strepitu vexentur ab ijs qui supernas partes teneant: Sapienter itaque à Solone sancitum est, ut qui in ciuili discordia & populi discessione duas in partes, non vni aut alteri se adiunxisset, sed solitarius, neuterque à communi malo ciuitatis secessisset, is domo, patria, fortunisque omnibus priuaretur, & exul extorrisque esset; quod non inflammandæ aut augendæ discordiæ, sed compescendæ potius, aut etiam extinguendæ gratia decretum est. Idem Phavorinus Philosophus inter fratres & amicos dissidentes faciendum esse censebat, ut qui essent in medio partis vtriusque beneuoli, si in concordia amittenda parum auctoritatis quasi amici ambigui habuissent, tum alter in alteram partem discederet, ut hac via concordiam vtriusque instaurarent. Eo consilio Cicero actionibus in Catilinam, vult in fronte, nedum in animo inscriptum esse quibuscunque ciuibus, ut omnes aperte fateantur quid in bello tam nefario & periculoso sentiant. Sed ad alia festinandum, si prius monuero, Hesygium dixisse, vesperilionem impurum hominem, qui que in ambiguo ponat ea quæ fidei sunt, repræsentare, ut sunt qui omnibus etiam dissimillimis sectis adhærent, quibus non iniuria *καὶ τὸ μακάριον* inditum nomen est. Pierius lib. 2. Sed perlege ipsius Alciati caput integrum 16. lib. 9. Pareig. qui locus egregiè tibi Emblemata declarat.

Vespere quæ tantum volitat, &c.] Vespertilio, volucre biforme animal, à vespere nomen trahens, quod vesperi voliter. de quo Plin. cap. 61. lib. 10. & cap. 37. lib. 11. Legi alicubi tetrastichon hoc naturam vesperilionis exprimens:

Vi quadrupes & avis volitat, discurret, & inter

Quadrupedes non est nec numerandus aues:

Lacte suos nutrit pullos, & non parit ouum:

Sunt ala, dentes, labra, pedesque duo.

Aduerte autem illud (*Vespere quæ tantum volitat*) referri ad primum genus hominum quos attigimus, eorum nempe qui infames sunt, & iudicium formidant.

quæ lumine luscæ est.] Membrum hoc refertur ad caligantes Philosophos.

Quæ cum alas.] Hæc pars ad posteriores respicit, nempe veritatos & infidos, qui de se possunt quod est apud Varron. in Iugathone, profiteri:

Quid multa? factus sum vesperilia, neque

In muribus planè, neque in volucribus sum.

Inde & philosophos.] Confer huc Plutarc. de placitis philo-

sophorum, M. Tullium de natura deorum 2. Aristophan. ἐν τῆ-
 φίλαις, Lucianum passim, Iustinum martyrem aduersus Aristot-
 telis dogmata, & alios sanè multos, qui sapientum veterum
 cœcitatē stilo confoderunt. Videtis Gratianum, c. hinc etiam,
 49. dist. 1.

Tandem & versutos.] hoc est, ἀλλοπεσοῦδες, qui tanquam
 bestię generis communis vel epicœni oberrant, desultoria leui-
 tate infames, infidi, veteratores, Vertumno, Proieo, aut Em-
 pusa mutabiliores, quos neque vtprehendas, neque vt mittas,
 scias. Similes sunt noctuæ oculis, aiebat Bias, qui sapientiæ
 inani dant operam; illius enim oculi noctu quidem vim suam
 habent, sole orto caligant: eodem modo eorum mens ad res
 vanas perspiciedas acutissima est, ad veri autem luminis obtu-
 sa, hoc est, εἰκόασι τοῖς ὄμμασι τῆς γλαυκὸς οἱ περὶ τὴν ματαίαν
 σοφίαν ἢ ἀοληκότες· καὶ γὰρ ἐκεῖνης αἱ ὄψεις νυκτὸς μὲν ἐρρῶνται, ἡλίου
 δὲ λάμψαντος ἀμαυροῦνται καὶ θωροῖοι, πρὸς δὲ τῆν τῆ ἀληθινῆ
 φωτὸς κατὰ κίνησιν ἐξαμαυροῦνται. Facit huc Varronis illud Lu-
 daemonibus: Postremo nemo ægrotus qui se quam somniat, nec
 tam infandum quod non aliquis somniat philosophus.

Caligans oculis.] caliginem inducent, obscurant.

A D E M B L E M A L X I I I .

ID ἐscholiaste Apollonij Rhodij ad lib. 4 ἀλκαῖη λέγεται κα-
 τὰ τὴν ἡ τοῦ λέοντος οὐρά, ἀπὸ δ' αὐτῆς εἰς ἀλκαῖα τρέπειτο. Alca
 dicitur præcipue leonis cauda, qua nimirum ad robur & forti-
 tudinem excitatur. Impotentem & indomitum furorem si-
 gnificantes Ægyptij, leonem, catulos cauda flagellantem pin-
 gebant: leonem quidem ob iram, catulos verò cæfos, quoniam
 eorum ossa inter se collisa ignem videntur emittere. Plinius
 8. lib. leonis irati signa colligens, ait: Leonum animi index cau-
 da, sicut & equorum aures. Immora ergo placidus, clemens,
 blandientiſque similis, quod rarum est: crebrior enim iracundia
 eius. In principio terra verberatur, incremento terga, seu quo-
 dam incitamento, flagellantur, & c. ex quibus colligere est faci-
 le, quantus sit leonis concitati furor. Admonemur itaque ira
 imperum cohibendum esse, omnesque occasiones deuitandas,
 quod ea perturbatio sic hominem extra se deiciat, vt in bel-
 luam ferocissimam quasi transformet. M. Tullius i. De offi-
 cijs: Licet ora ipsa cernere iratorum, aut eorum qui aut libidi-
 ne ali

Leo cauda
 catulos verbe-
 rans quid.

ira cohiben-
 da.

Be aliqua, aut metu commoti sunt, aut voluptate nimia gestantur: quorum omnium vultus, voces, motus, statusque mutantur. Quid tandem? Ælianus 5. histor. animal. cap. 39. idem quod Plinius: de quo Alcæa cauda videtur idem penè quod Alciatus efferre lib. 13. cap. 14. eiusdem animal. hist. Sic ad finem sui clypei Hesiodus:

δαιμόν ὄρων ὄσσοισι, λείων ὡς σώματα κόρσας,
 ὅς τε μάλ' ἐν δουκείῳ ρινὸν κρεμπερῆς ὀνόχρως
 χρίσας, ὅτι τάρχισα μελίφρονα θομὸν ἀπήρσας,
 ἐμάρειός δ' ἄρα τῶγε κελαινὸν πῖρι πλάται ἦτορ.

id est, Sæuum videns oculis, ut quando nactus leo corpus,

Quique alacriter admodum vnguibus sæuis pelle

Difsecta, quam citissimè lenem animum abstulit:

Alacriter adhæc furibundum cor explet.

Sed huc propius accedit Lucani pulchra descriptio è lib. 1. quò loco Cæsarem cum leone furibundo comparat:

Æstifera Libyes viso leo cominus hoste,
 Subsedit dubius, totam dum colligit iram.
 Mox ubi se seua stimulauit verberare cauda,
 Erexitq; iubas, vasto & graue murmur hiatis
 Infremuit, dum torta leuis si lancea Mauri
 Hereat, aut latum subeant venabula pectus,
 Per ferrum tanti securus vulneris exit.

Exemplo est Alexander Macedo, totius penè Orientis victor, *Ira percitus Alexander amicum inter-*
 qui subita quadam ira correptus, Clytum nutricis suæ filium *fecit.*
 (à quo fuerat ad Granicum amnem seruatus) interfecit; quem
 que prouinciæ præfecerat, conuiuio admouerat, multisque
 honoribus, ut amicissimum, donauerat, impetu nescio quo inflammatus ferro traiecit. At paulò post cum ad se rediisset, ereptum telum ex Clyti vulnere in seipsum doloris impatientia vertebat, nisi suorum manibus fuisset prohibitus. Itaque summè nobis elaborandum est in ira domanda; vel saltem sic compescenda & continenda, ne nobis possit vllum adferre nocumentum: hanc enim qui vicerit, hostem se vicisse omnium maximum & perniciosissimum dicere non iniuriâ potest. Euolue totum Plutarchi librum De ira cohibenda, & Val. Max. 9. cap. 3.

Alcæam veteres caudam, &c.] Testis est Pierius Hieroglyph. *Alcæa.*
 lib. 1. Leonis caudam ab eruditissimis Alcæam, ἀπὸ τῆς δι' αὐτῆς
 αἰς ἀλήνην τρέπεσθαι, quòd eius incitamento ad fortitudinem exci-
 tetur, ut dixi iam.

Lutea cum surgit bilis.] Bilis Græcè χολή, omnis humor est in
 nobis

nobis calidus siccus. Duplex primùm statuitur, naturalis una, quæ simplici nomine bilis appellatur, estque utilis ad alendum corpus: Alia verò est quæ recedit à naturæ mediocritate, additòque nomine vitium designante solet appellari, estque in multiplici differentia: alia enim rubra, alia glauca, alia nigra, flaua alia, liquida, aquosa, fusca &c. puro hîc intelligi glaucam, quæ *ισχυράδης* glaustum colore casto refert. eam medici faciunt acerrimam, calidissimam, mordacissimam, quæque extremam inter bilis genera malignitatem obtineat. in ventriculo & circa ipsum gignitur à calore vehementissimo. Præter Galeni commentarios ea de re plura perdoctè disputat Fernelius De functionibus & humoribus lib. 2. cap. 3. & 9.

crudescit.] crudus fit, commouetur, excitatur.

aito felle.] Fel, iræ folliculus, quæ hominem pro sui conditione commutare solet.

furias excitat indomitas.] Philemon Comicus,

μαυρόμυδα πάντες ὀπίσταν ὀργιζόμεθα.

τὸ γὰρ καταχεῖν ἐστὶ τῆς ὀργῆς πόσιος.

Et Tusculanacum 4. Cicero: An quicquam est similis insaniam quàm ira? quàm bene Ennius iram initium dixit insaniam? & furiarum tædas ardentes dixit in Paradoxis aduersus Clodium.

Verbum Græcum *θύμος*, animum vehementem sonat, de quo hîc, à *θύμας*, cum impetu feror. At nihil aliud insania est, quàm ira, vel audacia nimia, aut sine ratione pericula suscipere: *ὀργή* leuius quiddam est, & cupiditas vlciscendi, *παρὰ τὴν ὀρέγην*, appetere, concupiscere. at *μῆνις*, grauius quid & vehementius, vbi cupiditatem factum comitatur, ita vt à *μινός* dici videatur. Sed ad rem, Lactant. de ira Dei, cap. 5. Cum in animum cuiusdam incidit velut sæua tempestas, tantos excitat fluctus, vt statum mentis immutet, ardescant oculi, os tremat, lingua titubet, dentes concrepent, alterius vultum maculet, nunc suffusus rubor, nunc pallor albescens, &c. Pertinet hoc Tullij 3. Tuscul. His perturbationibus, quas in vita hominum stultitia quasi quædam immitit furias, atque incitat, omnibus viribus, atque ope repugnandum est, si volumus hoc quod datum est vitæ tranquillè placideque traducere. Sallust. Iugurtha: Cupido & ira pessimi consultores. Quædam leguntur apud Hebræum paræmiastem, prouerb. 22. Noli amicus esse iracundo, neque stude furioso, ne discas mores eius, & capias animæ tuæ scandalum. Idem cap. 22. Graue est saxum & onerosum, sed ira stulti grauior, Et Ecclesiastici

AD EMBLEMA LXIII.

ID ex incerti auctoris Epigrammate Græco transtulit, quod
est eiusmodi:

τὸν λύκον ἐξ ἰδίου μαζῶν τρέφα ἔκ ἐθέλωσι,
ἀλλὰ μὲ ἀνυγκάζει ποιμὴν ἀφαισύνη.
ἀνελθεὶς δ' ἔω' ἑμῆ, κατ' ἑμῆ πάλι θηρίον ἔσται.
ἢ χέρις ἀδάξαι τὴν φύσιν ἢ δύναται.

id est, *Capra lupum lacto mammis inuita, sed illud
Pastoris cogit mens malè cauta mei.*

Nutritus per me, tandem fera sciet in me.

Vertere naturam gratia nulla potest.

Lupum proprijs vberibus nutritio inuita,

Sed [ad id] me cogit pastoris imprudentia:

Qui vbi creuerit ex me, contra me rursus fera erit

Gratia mutare naturam non potest.

Lacto lupi catulum mammis inuita capella,

Quò me pastoris cura cœgit iners.

Postquam creuerit ille ex me, malè sciet in me:

Naturam mutat gratia nulla malam.

Videtur confictum hoc Epigramma ex Theocrito, apud quem
eiusdem est argumenti apologus. Id torquetur in ingratos, eos- *Ingrati*
que potissimum qui perniciem ijs adferunt, de quibus bene me-
riti sunt: quo genere hominum nihil peius aut deterius educe-
re vel gignere terra potest: tantumque id flagitium atrocitatis
habet & probri, vt omnia conuicia, ingratitude solo nomi-
ne contineri dicantur. Quidverò execrabilius esse potest, quàm
ijs vitam adimere, aut etiam quodam torquere pacto, qui no-
bis viuendi causas suggessere, dederuntque operam, vt quod
sumus, essemus? C. Toranius ingrattissimus filius triumvirum *Ingratitudo
summum
vitium.*
partes secutus proscripti patris sui prætorij & ornati viri late-
bras, ætatem, notasque corporis quibus agnosci posset, centu-
rionibus edidit, qui eum persecuti sunt. Senex tamen pater de
filij vita magis, quàm de sua sollicitus, petijt an incolumis fi-
lius esset, & an imperatorib. satisfaceret. At ipse est qui te nobis
prodi-

prodidit, inquit vnus è militibus: continuoque pectus eius gladio traiecit. Indigna quidem mors, sed auctore cædis inferior. Idem penè de Villio Annali narratur, qui cùm proscriptus ad clientem suum confugisset, sceleratus filius militibus occidendum patrem, se præsentè obiecit, bis parricida, vt qui consilio priùs deinde spectaculo tam crudeli & impio ei vitam ademerit à quo vitam acceperat: Missos facio aliòs quosdam, qui nobis interdum occurrunt in historicorù monumentis, ne nimium hìc hæream. tantùm adiicio quod scribunt auctores grauiissimi, ingratitude[m] sceleris atrocissimi loco esse positam, ad eò vt tanto crimini non sit vlla pœna legibus constituta: quod, sicuti sapienter arbitrantur, maius sit quàm vt ab hominibus vindicari possit, ideoque ad vltionem diuinam remitti. Tamen legere est apud Xenophontem, in Persarum moribus & statutis hoc esse positum, vt maximè ingratitude[m] notam insectentur. Quem enim cognouerint posse gratiam referre, nec refert, in hunc seuerissimè animaduertunt: quippè qui arbitrentur eos qui sunt ingrati, & Deos negligere, & parentes, & patriam, & amicos. Ingratitude[m] vero, ait, potissimùm impudentia sequitur, quæ ad omnem turpitudinem maxima est dux. Sanè vt hoc quasi per transennam adiciam, pulcherrimas ingenij sui penè diuini dotes multum obscuauit Aristoteles, ἡμίονο dictus ab Athenæo, quòd animo in præceptorem Platonem fuerit ingrato; quanquam tamen alicubi dissimulet in suis disputationibus: ex quibus oculati homines facillè conjiciunt, quid animi habuerit ille in doctorem, cui debebat omnia lubens referre accepta. Pulcherrimum legere est Socratis monitum ad filium Lamproctem, matri Xantippæ contumeliosum, ex 2. δόκιμῶν. Xenophonis. & quædam Æliani De vicia historia exempla, ex lib. 3. cap. vlt. De ijs qui ab ingrata patria malè plexi sunt, & iniuste damnati. Nihil enim video aptius huic loco illustrando.

subet.] permittit, finit: Græcum habet ἀναγκάζει cogit.

Improbitas nullo, &c.] Idem sonat penè Publianus ille minimus:

Maleuolus semper sua natura vescitur.

Quò refer Adag. Lupus pilum, non animum mutat: & Colubrum in sinu fouere: & Aries nutritionis mercedem persoluit. Sed mihi multa legenti occurrit opportunè illud Theocriti Eidyll. ἤρψαι καὶ λύκιδεῖς, ἤρψαι κύνας, ὡς το φάσιν: ale & fœtus lupi, ale canes, vt te absument. sic autem Scholiastes: ἐκτρέψει ἄνθρωπος καὶ λύκων ἐκγόνα καὶ κύνας, ἐπὶ τῇ λύκων

ἄβυσσος τῆ ἀνθρώπῳ ὡς κἀγὼ τοῦτον ἐδίδαξα ἐπὶ ἀχαερίῳ. ἐστὶ δὲ τούτῳ
Σακράτης, κακὸς ποιῶν εὖ ἵπριψαι κωίῳ.

AD EMBLEMA LXV.

Hoc dictum est in quempiam temerarium, gloriabundum, & plus quam par est, auitæ nobilitatis iactatorem, quem Othonem appellat, ab Otide aue fatua & gesticulatrice, captuque facili, quam Aristoteles noctux similem, & circa aures alarum quandam similitudinem habere tradit. Prouerbiatiter enim ὠτῶν dicuntur, qui in re qualibet facillè decipiuntur, ac illi maximè, qui verbis sese protelari facillimè sinunt, cuilibet sine delectu & prudentia dextram, quod aiunt, iniicientes, ut ex Eustathio Homeri scholiaste didicimus. Otos dici gloriæ vanitatem affectantes, id est κροδίζεις, quidam eruditi homines adnotarunt. Vide prou. Aues quæris.

Otho ab Otids.

ὠτῶν quib

Aurita est, similes, &c.] Plin. lib. 10. cap. 23. Otis bubone minor est, noctuis maior, auribus plumeis eminentibus, unde & nomen illi, quidam Latine Afionem vocant: imitatrix aliàs auis & parasita, & quodam genere saltatrix. capitur haud difficulter, ut noctux, intenta in aliquo circumeunte alto. Idem ferè Athen. Dipnosoph. 9. cap. 14.

Otis auis.

mancipat.] manu capit, propriam efficit, & vsu capit. Horat. 2. Epistol.

Mancipare.

Quadam (si credis consultis) mancipat vsus.
Hoc tibi conueniens.] quasi diceret: Tu te Otum iactas, ut qui originem trahas ab Othone Imperatore magno, cum ingenio sis ad vanitatem composito, & aucupandam gloriolam pronus: ego verò te Otum ab Otide aue dixerim, quòd uti ea gesticulabunda & ad suas laudes assultans facillè capitur; sic tu neptus & gloriosulus conueniens tuis nomen moribus indium habes.

AD EMBLEMA LXVI.

CARMINIS huius sententia similis est huic quæ ex Menædro citatur: ἀφείς τὰ φανέρη, μὴ δῖωκε ἴαφανῆ. Ea
R Lupi ceruicij natura, ut quamuis post longa iciunia reper-

Lupus ceruicis riuo.

tas ægrè carnes mandere cœperit, ubi quid casu respexerit, obliuiscatur, & copiæ præsentis immemor, aliud quærat, testibus Plin. lib. 8. cap. 22. & Solino Polyhist. cap. 18. Idem contingit ambitiosis & auaris, qui spe honoris amplioris, aut commodi, in quo sit vberior quæstus, neglecta præsentis sorte venantur aliam. Fit tamen sæpenuerò, ut utraque frustrentur. Hinc Sophocles in Thyeste:

— τῶν ἀμυχάνων δ' ἔρω

πολλὰς ἰδέω τὴ παρόντι ἀμυχανῶν.

id est, Impossibilem cupido multos fecit repente frustrari. Id quidem exemplis quamplurimis confirmari posset: sed vnum duntaxat ex Iustino subiiciam. Pyrrhus in amplissimo imperij fastigio collocatus, iam nec eo contentus, Græciæ, Asiæ-que regna meditabatur: neque illi maior ex imperio quàm ex bello voluptas erat: nec quisquam Pyrrhum, quæ tulisset impetum, sustinere valuit. Sed ut ad regna deuincenda inuictus habebatur, ita victis acquisitisque celeriter carebat; tanto melius studebat acquirere imperia quàm retinere. quam ob causam collatus est ab Antigono, lusori imperito, qui cum multa & feliciter iaciat, iis tamen utendi modum negligat, Plutarcho teste. Fruendum est itaque rebus præsentibus, & rectè agendo speranda meliora. Est enim animi valde pusilli & angusti, inopiam metuere plus quàm par est, ideoque iis quæ adsunt, non frui, & alienis anxius inhiare, magnæ stoliditatis argumentum. Ferè enim fit, ut iuxta pro uerb. Duos insequens lepores neutrum capiat: cuique illuc conueniat;

δυσὶν ἐπιθυμήσας ἑδαιέου ἔτυχες.

Amba concupiscens neutrum affectus es.

Procopij lo.
cus.

Pulcher locus apud Procopium 2. De bello Gothico: refer enim Bellisarium initio belli scripsisse ad Theudebertum Francorum Regem (qui cum eo manus conseruit:) Satius est securè suæ ut quisque possideat tenere, quàm dum aliena nimium appetit, de suis rebus periclitari. Huic bellè conuenit quod Seneca refert epist. 73. Solebat Attalus hac imagine uti: Vidisti aliquando canem à domino frustra panis aut carnis apertore captantem? quicquid excepit, protinus integrum deuorat: & semper ad spem futuri hiat. Idem nobis euenit: quicquid expectantibus fortuna proiicit, id sine vlla voluptate dimittimus, statim ad alterius rapinam erecti & attentī. Hoc sapiens non euenit. plenus est: etiam, si quid euenit, securè excipit. Huc refer Adag. Præsentem mulge, quid fugientem insequeris.

Mul

Multæ sunt affines huic sententiæ: vt apud Hesiodum:

ἦπι & ὅς τὰ ἴτιμα λιπῶν, ἀίτιμα δάκει.

Sallustius in Catilinario, quo loco verba facit de legatis Allobrogum, pertractis ad societatem nefarij belli, de euentu tamen anxie dubitantibus: In in certo habuere, quidnam consilij caperent. In altera parte erat æs alienum, studium belli, magna merces in spe victoriæ: in altera maiores opes, tuta consilia, pro incerta spe, certa præmia. Sed & Pseudolus senuus apud Plautum sic secum loquitur: Certa amittimus, dum incerta petimus: atque hoc euenit in labore, atque in dolore, vt mors obrepat interim.

Qui sua neglexit, &c.] Non videtur incommodum, si apponam lepidum & facile T. Mori tetrastichon huic Emblematici convenientissimum:

Os caris implet anas: alium capturus hiabat:

Non capit, at quem iam ceperat, ore fugit.

Sic miser interea, dum rem captas alienam,

Sæpius & merisò perdis, auare, tuam.

Iustinianus l. nemo, C. de assessorib. Festinans ad duo diuersa neutrum bene peragit, ne cùm in vtrumque festinat, neutrum perficiat. Et satyric. Iuuenalis,

Pectora nostra duas non admittentia curas.

Ridetur adolescens luxu perditus apud Persium, saty. 3. his verbis,

— duplici in diuersum scinderis hamo:

Vdum & molle luscum est.

Et glossographi Accursii aiunt, eum qui hora vna eademque suos sectatur lepores quandoque vtroque carere.

AD EMBLEMA LXVII.

FIGMENTVM hoc Niobes ob insolentem iactantiam in *Niobes sēbula.* saxum rigens transformatae, arguit potentiorum quandam mulierum superbiam, elationemque immodicam, qua occæcatae ne ipsis quidem Superis subesse se putant: quod vt suæ mortalitatis immemores, in detestandam *ἀναιδῆσαν* incidant. Hoc ergo verborum inuolucro monentur, ne sese letius efferant, & plus quàm oporteat, apud alios intumescant, vt etiam plus sibi tribuant, quàm par est. Præterea de numine

bene

bene sentiendum esse, tacitè videtur innuere: quandoquidem non erratur periculosius, neque scelestius quàm in numinis contemptu. Pindar. Olymp. 9. ἐπεὶ τότῃ λαιδορῆσαι θεὸς ἐχθρὰ σοφία, καὶ τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρὸν μανίαςιν ὑποκρέκει. nam Diis conuiciari, inquit, odiosa sapientia est; & intempestiuè gloriari, idem est atque insanire. Præclarè monitor ille apud Virgilium:

Discite iustitiam moniti, & non temnere Diros.

Exstat in tumulum Niobes elegiaca prosopeopœcia certè elegans, his omnino verbis:

Esse procul leti, cernant mea fœnera tristes;

Non similis toto maror in orbe fuit.

Bis septem natos peperì, bis pignora septem:

Me miseram! Diuam sustulit ira mihi.

Dirigui demum lacrymis, & marmora manant.

Sic mihi mors dolor est; sic mihi vita dolor.

Discite, mortales, quid sit turgescere fastu,

Et quid sit magnos posthabuisse Deos.

Propter ἀλαζονείαν itaque καὶ μεγαληγορίαν magnificos lui impia flatus Tantalus, ut Statius cecinit Thebaid. 3. Huc congeram insignem Pindari locum ex Olymp. 9. quo sub Cadm̄ persona monet vnumquemque, ut exemplo Penthei filij, piè & reuerenter de Dijs sentire discat.

εἰδ' ἔστιν ὅστις δαιμόνων ὑπερφρονεῖ,

εἰς τῆ δ' ἀθρήσεις θάνατον ἠγείσθαι θεός.

τὸ σφραγεῖν δὲ, καὶ σφᾶν τὰ τῶν θεῶν

κάκιστον οἰμῶν γ' αὐτὸ, καὶ σφάτατον

θνητοῖσιν εἶναι χρεῖμα, τοῖσι χρωμένοις. id est,

Si quis sit qui Deos contemnat, ad huius (nempe Penthei mortem respiciens, secum animo reputet esse Deos. At verè temperantem esse, & numen diuinum colere, cenfeo rem esse omnium pulcherrimam, & sapientissimam hominibus, que huic sese implicant.

Sallust. Iugurtha: Quæ in magnis superbia, in infimis iracundius nuncupari. ὀργή, quasi ὀρέγη, ab ὀρέμασθαι, hinc ὀργηλο iracundus, qui Gallico idiotismo, orgueilleux. Sed rursum alii occurrunt Sallustiana: Quæ apud alios iracundia dicitur, ea in imperio superbia, atque crudelitas appellatur.

En statua statua, &c.] Hoc imitatus ex senariis his, ex 3. Epigramm.

ὁ τύμβος οὗτος ἐνδὸν ἐκ' ἐχθρὸν νεκρὸν.

ὁ νεκρὸς οὗτος ἐκτὸς ἐκ' ἐχθρὸν τάφον,

ἀλλ' αὐτὸς αὐτῷ νεκρὸς ἐστὶ καὶ τάφος.

id est, Hoc in sepulchro mortuus non conditur,
 Hoc est cadaver, & sepulchrum non habens:
 Sed est idem cadaver, & sepulchrum sibi.
 Sepulchrum hoc non habet intus mortuum:
 Mortuus hic extra non habet tumulum:
 Sed ipse sui mortuus est & tumulus.

Illud sepulchrum mortuum intus non habet:

At nec sepulchrum sibi habet extra mortuus:

Sibi sed ipse est & sepulchrum & mortuus.

Illud simile tit. *εις ἡρώδης lib. 4.*

ἐκ ζωῆς καὶ τοῦ πύθου λίθου ἐν δὲ λίθῳ

ζωὴν πρᾶξι τέλει ἱμῶν εἰργάσεται.

Cæterum id varie accipi figmentum reperio, ut cum torquetur in præfractæ cervicis hominem, stupidum, cumque qui sit vel inimo vel corpore immotus. Ad id facit quod citatur ex Lucio, poëta Græco, de quodam saltatore, qui se mouere non posset, *ὄρχησθης νόσθης ἱμῶν ἀρχέτυποι*: Orchestes spirans archetypum Niobes.

Se conferre Deis, &c.] Niobe cum liberorum numero esset *Niobe.* lata, Latonam contempsit, ipsique se præferre non erubuit, quod ea non nisi duorum, Apollinis & Dianæ mater esset. Itaque indignata Dea, Apollinis & Dianæ sagittis liberos eius omnes curauit interficiendos, ipsamque Niobem sibi conuiuantem turbine rapuit iuxta Sipylum montem, & in saxum transformauit. Ouid. 6. Metamorph. Rei veritatem, si vacat, ex *Alæphati lib. 1.* & Pausan in *Arcadic.* exquire.

vitium muliebri (superbia.) sic Sallust. in Iugurthino dicit superbiam commune nobilitatis malum.

arguit oris Duritiem, ac sensus, &c.] Lapis in Hieroglyphic. omnem sensus expertem significat: ut pro stupido. & alienata mentis homine vsurpari certum est. Vnde illud Comici; *Quid as lapis?* & primos illos homines rudes & impolitos, nullaque disciplinarum cognitione cicuratos, saxeos appellarunt. hinc enim Maronis illud: — *quo tempore primum*

Deucalion vacuum lapides iactauit in orbem,

Vnde homines nati, durum genus. —

heocritus in Eidyllijs Milonem rusticum impolitum plane rudem appellat fragmen duræ rupis, id est *πέτρας ἀπόκομης πέλιμης*. Lactantius lib. 1. cap. 20. loquens de termino, qui in apitolio locabatur: Quid de his dicam qui colunt talia? nisi fos potissimum lapides, ac stipites esse? Ouid. 3. Metamorph.

— *ad auditas stupuit ceteri saxea voces,*

Ea est ἀναίσθητος & σενσιουὺς vacuὺς.

Attonitaq; diu similis fuit. —

Idem 13. Metam. — *duroq; simillima saxo Torpet.* —

Et in Ariadna, — *in saxo frigida sedi;*

Quamq; lapis sedes, tam lapis ipsa fuit.

quo sentu dixerat ante Ouidium Catullus de nuptijs Pelei, Ariadnen saxea effigie fuisse, vt vim doloris exprimere non posset, neque in vllam vocem erumpere, cum vidit se à Theseo in litore Naxus insulæ relictam. Tibullus lib. 2. Eleg. 4.

O ego, ne possim tales sentire dolores,

Quam mallet in gelidis montibus esse lapis!

Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,

Naufraga quam vasti iunderet ora maris.

Quidius De Ponto:

Felicem Nioben, quamuis crudelia passam,

Quæ posuit sensum saxea facta malis.

1. de Ponto, Eleg. 2.

Fine carent lachryma, nisi cum stupor obstuit illis;

Et similis morti pectora corpor habet.

Et deinde:

Ille ego sum frustra qui lapis esse velim.

Sic impossibilitate ipsa mutata in lapidem Psyche, quamuis præsentem corpore, sensibus tamen aberat. Apul. 6. De Asin. aur. quod autem modò dicebam lapidem pro stupido vsurpari hieroglyphicè, id ostento planum est quod animum perculit Superbi Tarquinij, cum à columna lignea repentè lapsus anguis omnes in fugam vertisset, omninò hoc viso consternatis. Narr portendebat is serpens nouum & inexpectatum principem de columna lignea, hoc est stupore, quem diu simularat, proditurum.

sensu, qualis inest lapidi. V. lapidem vsurpari, pro stupido, aut sensus vacuo palam est. Sic Martialis lib. 3. inquamdam Matriniam:

An possim vetulam, quaris Matrinia, possum

Et vetulam, sed tu mortua, non vetula es.

Possum Hecubam, possum Nioben, Matrinia: sed si

Nondum erit illa canis, nondum erit ista lapis.

Sed quod ad argumentum facile emblematis facit, non possum prætermittere illud Valerij Max. de neglecta religione Deorum sprete monitis excandescunt, & humana consilia contigantur, vbi se cœlestibus præferunt,

AD EMBLEMA LXVIII.

SCYLLAM Phorci filiam, Glauci amore captam, Circe quòd eundem deperiret, sic affecit, ut fontem, in quo Nympha se lavare consueverat, veneficijs & magicis herbis infece- it: cuius rei nescia Scylla fontem de more ingressa, inferiores corporis sui partes in caninos rictus vidit esse commutatos: quam tantam deformitatem horrens, in mare se præcipitem edit, & in saxum mutata, Poëtis argumētum fabulæ præbuit. Iomerus Odyss. μ. Quid. 14. Metamorph. Iustinus in Tro- um 4. fabulæ de Scylla & Charybdi materiam Poëtis sugge- am ait ob fretum quod in Sicilia citato sæuoque impetu fer- ar, in quo vndarum inter se concurrentium tanta pugna sit, t alias veluti terga dantes vorticibus in imum desiderere, alias uasi victrices in sublime ferri videas: nunc hîc fremitum fer- entis æstus, nunc illic gemitus in voragine desidentis audias. ccedit perpetuum Ætnæ montis incendiū: hinc latratus aditos: hinc monstri credita simulacra, dum nauigantes ma- nis vorticibus pelagi desidentis exterriti, latrare putant vn- is, quas sorbentis æstus vorago collidit, Scyllam fuisse nauem iremem Palæphatus tradit. Sallustius saxum putat esse in ari prominens, quod procul visentibus muliebrem formam præsentet, in quod illi fluctus, quoniam & luporum ciula- m, & canum latratum videntur imitari, finxerunt illam pu- tenus feris huiusmodi succinctam esse. Alciatus id appositè instulit ad impudentiam, quæ tribus potissimū vitijs rabi- ssimis comes esse solet, avaritiæ, que rapinæ, audaciæ, inui- x, quæ sub eleganti aut viri aut mulieris forma plerumque titant. Quid enim non audeat impudens, qui nihil non sibi rmit, turpe putat nil? Heraclides Ponticus ait ab Homero Scyllam significari omnis generis impudentiam, quæ non re canibus cingatur, rictibus, audacia, rapina & avaritia re- tis. Locum Græcum apponam, ex quo Alciatum puto suum oblema duxisse: οὐκ ἄρα τι τῶν πολύμορφον ἀναίδειαν ἢ καγὼ- τὸ δὴ δὲ κύνας ἐκ ἀλόγων ἐπέζασαι, περὶ μαῖς ἀρπαγῆ, τὸ δὲ ἢ κλεισιζίον πεφρογμένας.

Scylla in monstrum marinum transata.

Loco Iustini de Scylla.

Sallustij loci.

Emblema 237.

Pube tenus mulier, &c. | Duobus in locis Virgilium imitatus: sic enim, — pulchro pectore virgo

Pube

Pubes tenuis. — & alio loco,

*Quid loquar aut Scyllam Nisi, aut quam fama secuta est,
Candida succinctam latrantibus inguina monstris, &c.*

Dua Scylla.

Ex quo loco aduertes duas fuisse Scyllas, quas plerumque Poëta confundunt, vt 6. Fast. Ouid. Lege Nannij Miscellan. lib. 6 & Iacob. Bononiensem, Annotationibus quas pauculas scripfit in Virgil. & eundem Virgil. in opusc. cui Ciris nomen.

Monstrorum catulis.] canibus monstrosis. Virgil. dixit:

Ah timidos nautas canibus lacerasse marinis. Et Ouid. 4. Trist.

Esse canes utero sub virginis. —

Cicero De harusp. responsis: *Quam Scyllam tam eminentibus canibus, tamque ieiunis Poëtae fingendo exprimere poterunt, &c.* Canes porro accipi pro rapacibus & exploratoribus hominum rapacium idem Cicero non sine satirico morfu nos docuit, vt lib. 1. in Verr. Debere aiebat suam rationem ducere: multa sibi opus esse, multa canibus suis, quos circa se haberet. Et lib. 3. in eundem: *Quid ista cohors, quorum hominum est? Volusij aruspis, & Cornelij medici, & horum canum, quos tribunal meum vides lambere? Eadem oratione Qui cum agros maximos ac feracissimos per seipsum, hoc est per Aproniam, Verrem alterum depopularetur, ad minores civitates habebat alios, quos tanquam canes immitteret, nequam homines, & improbos, quibus aut pecuniam, aut frumentum publicè dari cogebat.*

raptus.] hic raptus, pro rapina, poëtico more; vt cogitatu pro cogitatione? vt ausus pro audacia. In iure alioqui raptus dicitur contrectatio fraudulenta personarum, propriè, vt Cod. de raptoribus virgin. & in Decretal. 5. de raptoribus. Rapina verò fieri intelligitur in rebus mobilibus per vim ablati vt in tit. Vi honor. rapt. Sed hoc quidquid est emblematis raptus torseris in fori latratores, rabulas, quibus quid impudenter, quid rapacius, quid denique fraudulentius?

AD EMBLEMA LXIX.

*Nati in iure
Tiresia ac
Narcissus*

T IRESIAS vates tamdiu victurum Narcissum praedicat, quandiu à sui conspectu abstineret. At ille ignarus infortunij quod iamiam sibi impendebat, visam in fonte sui vultus imaginem sic deperit, vt sui amore captus miserè contabuerit, & in florem sui nominis commutatus sit, qui Narcissus dicitur.

Narciso herba.

dicitur, & stuporem sonat, quòd Narcissi odor caput aggrauer. Plin. lib. 21. capitibus §. 11. & 29. Notantur hoc figmento, qui à veterum legibus & institutis desciscentes, nouam quandam doctrinæ formam confectantur: tamque sibi placent, vt licet obtusiores reuera sint, quicquid tamen præcipiunt, violentius aliquantum inculcant, neglecta prorsus & obliterated maiorum via & ratione: eoque deuentum est, vt fidem illam canam, & priscam veterum auctoritatem præ sua opinione nihili ducant: tanta est cæcutientia, stultitia atque peruersitas. Tales sunt *ἄσοφοι* quidam impudentissimi, qui nouorum dogmatum persuasione populum incautum inescant, verborumque phæris sic protelant & peruerunt, vt miserimi homines errore perciti, quasi gustata loto, libenter à Christianæ Reipubl. comunione, suo magno malo, desciscant. Tam enim sunt periclitæ frontis, vt sua dogmata omnium esse certissima verbis scriptisque asserere non veriti, nullam aliam meliorem, aut certiore de religione traditam fuisse sententiam, quàm quæ à suisque tradatur, affirmant. Sicque plurimorum damno & ernicie detestandam *φιλαυτίαν* in rebus diuinis experimur. potest & hoc torqueri commodè in imperitos, & *ἀμέσους* ream suarum non æquos admiratores, quibus sanè (vt Comicus ait) nihil vniquam quicquam iniustius: nihil enim rectum putant, nisi quod fecerint: quo fit, vt aliena tam impensè carpendo, suaque plus quàm par est, admirando, ingentioli flos absq. loto fructu facillime marcescat. vnde meritò illud repetam quod Alciatus in quadam Oratione dixit: Nullam esse perniciosissimam studiorum calamitatem, quàm sui ipsius confidentiam & admirationem, quem morbum Græci *φιλαυτίαν* appellant. Est enim ea lues adulatione deterior, eoque hominem inducit, vt existimet optimè scire quæ non intelligit, redditque eum negligentem, superbum, odiosum, aliorum contemptorem. pendatur autem hic error & malum non tam oratione quàm sequenti auditu & collatione, quæ cum peritioribus habetur. propterea, inquit ille, cauendum ab hac bellua: nullus enim est veræ sapientiæ capitalior hostis quàm qui meliorum præceptorum dogmata flocci facit. Diuinus Plato, quem tantam raræ alicuius & veræ sapientiæ terrestre oraculum merito docti omnes suspiciunt ac venerantur, lib. 5. De legibus auctorem planè sententiam pari verborum pondere scriptis manavit: πάντων ἡ μέγιστος κακὸν ἀνθρώποις τοῖς πολλοῖς ἐμφυτὸν ἐν ψυχαῖς ἐστίν, οὗ πᾶς αὐτῶ συζητῶμεν ἔχον ἀπφυγῶν ἐδερμία καὶ αὐτῶ τᾶτο δ' ἐστὶν ὀλέγσειν, ὡς φίλον αὐτῶ πᾶς ἀνθρώπων φύσει

*Noui doctores
reprehensi.*

*Imperiti
φιλαυτοί.*

*Præclarus
Platonis locus.*

φύσει τε ἐστὶ καὶ ὀρθῶς ἔχει τὸ δεῖν εἶναι τοῖς τιν' τὸ δ' ἀληθεία γὰ πάντων
 ἀμαρτημάτων διὰ τὴν σφόδρα ἑαυτῷ φιλίαν αἰπὸν ἐκείνα γίνεσθαι
 ἐκείσθε. Quæ singula si diligenter expendamus, suppetet no-
 bis accommodatum certè & præsens amuletum ad arcendum,
 aut minuendum hunc animi errorem, hominibus quidem gra-
 tum, sed tamen exitialem. In primis enim φιλαυτίαν non ab
 re appellat maximum quoddam malum innatum in meliore
 hominis parte, nempe animo: & eo quidem deterius ac præ-
 sentius, quòd licet eo plerique morbo correpti sint, non tamen
 vmquam de remedio quaerendo, aut parti malè affectæ appli-
 cando cogitant, vt tandem sani possint euadere. Atqui nulla
 exitialis aut damnosior ægrotudo est, quàm quæ sui sensum
 adimit, ita vt ἀναισθησίαν quandam inducat, & tenaciter fo-
 ueat: quo fit, vt omni animi contentione & industria in eo
 malo periculosissimo propulsando sit enitendum, & eò ma-
 ior cura conferenda, quòd morbus hic (in quo sit fons, & certè
 principium aliorum omnium, quæ in animum cadere possunt
 vitiorum) grauiores affert corruptiones, clademque ingeni-
 præsentiosem. Nulla enim ratione fieri potest, vt qui hac per-
 cussus peste oberret, sanum vel in alijs vel in seipso iudicium
 retineat, cùm se non norit: quando quidem sit in oculis men-
 tis, infusa caligo tam densa, tamque spinosa, vt vel apertis ocu-
 lis nihil videat. Itaque qui sui capitur amore, non verè se
 amare potest, sed falsam quandam de se opinionem, vt vm-
 bram aliquam, quasi qui in tenebris palpat, oscitanter aucupa-
 tur. At verò (vt Plato docet) seipsum à seipso falli πάντων χα-
 λιστάτων, imò verò adiciam δεινώτατον & ἀθλιώτατον. Cùm
 enim impostor ipse præstò semper habeatur, nec minimùm
 quidem abscedat, quo pacto non esset grauißimum malum
 in primisque deplorandum? Cæcitas hæc omnium maximè in-
 tolerabilis, cùm inscitiam nostram sapientiæ loco habemus, in
 quanquam omnium penè rerum ignoratione laboremus, et
 tamen nos omnia ingenio affecutos arbitramur. Tolerabile ali-
 quivitiū, si ea tantùm placerent, quæ ingenij specimina qua-
 dam præ se ferunt, aut alia generis eiusdem: in quibus si tan-
 tùm fallimur, nec fallimus, aut si sic fallimur, vt melioribus
 peritioribus aurem patentem agnito errore præbeamus, nec
 est quin veniale putet. Quotus autem quisque est, qui pl-
 cido ferat animo, quòd ipsi nãui, & vitia tam impensè a
 bis placeant, velut amatorem amica, vt ait Flaccus,

φιλαυτίαν
 morbus maxi-
 mus.

Cæcitas ani-
 mi maxima

Turpia decipiunt cecum vitia, aut etiam ipsa hæc
 Desectant, veluti Balbinum polyrum Agna.

Quo fit, ut vero verius dictum sit à Theocrito (ut id ad nostrum sermonem conuertamus) — ἔρωπι

ποδάκις ἢ πολύφαις, τὰ μὴ καλὰ καλὰ πείφανται.

Nimirum id in caussa est, quòd, ut ait Varro, Omnes videmus vobis esse belli, festiui, saperdæ, cum simus σάπροι. Ex Aristonymo citatur illud: ἐστὶν ἐν βίῳ μέλιτα βλάπλον, τὸ ἀνοήτους ὄντας, ὅς ποδάς, οἷα δὲ φρονίμους εἶναι: Id in primis est in vita humana noxium, quòd per multi cum se sapere putent, tamen desipiant. Quamobrem nihil deterius aut periculosius, quàm nimium idere. Certè (ut de me ipse aliquid) sum satis mihi conscius, uam debili & penè nullo ingenio sim: si quid tamen sit, numquam vllatenus me profecisse liberè confiteor, quàm cum ignorare me multa, & quidem penè omnia primùm agnoui, iamque meo non à minimo sumptu deprehēdi, & apertis, quod dicitur, oculis expertus sum, quàm non sit tutum aliorum iudicio & famæ incumbere. Nam sæpenumerò contingit, ut nos & alique præsentès laudent, vel amore, vel alio quouis affectu ucti, sicque de nobis bene mereri putant, cum sæpius ut de corporibus cæci, sic ij de nostro captu & in literis, aut etiam honoris actionibus profectu sentiant. Interea tamen eorum in sententiam pedibus imus, quod aiunt, atque importunè falli nos nimus. Crassam me hercè & supinam credulitatem. Agnouit lubens Socrates de se Physiognomi iudiciũ, talemque natura fore se palàm fassus est, nisi se Philosophiæ excolentium tradidisset. A qua quidem modestia longè semper sumus, qui e mentitos quosdam sapientiæ colores, & imaginaria virtutum ornamenta nobis inesse demiramur: & ut ueræ edimus absolutaque, quasi quibus ad perfectionem addi nihil possit; ideoque moleste ferimus, si qui, dum nostri mentionem faciunt, non satis honorifice loquamur, eaque tribuantur nos minimè attingunt, vel etiam nullo modo ad nos attingunt. Qui morbus ut deploratissimus sanari nisi ægrè potest, tamen aliquando meliore quodam impulsu genio, potius detemus quid nobis desit, quàm quid adsit. Si quid enim est, cauendum est in primis ne effluat, aut pretio ampliori iam par sit, æstimatum vilescat apud alios: si quid deest, quòd sciamus ornamento nobis esse posse & vsui, efficiendum est, ut labore & diligentia comparari à nobis & conquiri possit. Sed in primis meminisse debemus, subindeque animo retere, non quantum cæteris excellimus, sed quantum aliis suis inferiorès, & quàm alioqui deteriores. Illud enim proprias vitium tam nobis familiare ac domesticum, sed tamen

Affertationis malum.

Socratis modestia.

Qua sequitur Philoſophia.

in primis exitiosum, præterquam quòd tumorem, inuidiam, audaciam, & desidiã fouet, solet etiam vnà secum aduehere & alere turpissimam ignorationem, quam meritò Sophocles *δυσέλαστον κακόν* appellat. Veteribus illud in ore fuit, eum malignos habere vicinos, qui sui laudator fuerit. Idcirco numquam probata est illa plus æquo pruriens *φιλαυτίας* opinio in Astydãmante histrione, quòd suas ipse laudes inscribi velle statuebat quam meruerat. Non enim populus hominis votum insolens sibi ferendum esse putauit, quanquam de sua patriã bene meriti. At quod penè mihi, dum ad alia propero, exciderat, Suidas auctor est, Nymphas à Narcisso spretas verissimè dixisse:

πολλοὶ σέ τε μισῶσιν ἀνισαυτὸν φιλῆε.

Et multi te oderint, si tu te ipsum ames.

Sophista.

Quid tam malè audiit Sophistarum nomen, nisi ob effrenatam illam, & cæcam sui admirationem? Socrates vt eorum importunitatem frangeret atque eluderet (illi enim nihil se nescire iactabant impudentius) eosque contrariis armis oppugnaret, nempe honesta dissimulatione potius, quam pari verborum strepitu atque contentione, dicebat hoc vnum se scire quòd rerum omnium esset inscius. Id verò non aiebat, vtfalsa de se loqueretur, apud eos præsertim, quorum familiaris consuetudine utebatur, sed vt assereret ea lubens omnia se nescire, quæ tam impudenti fronte sibi arrogabant triviales *ἰσοκράτους*, qui sic liberales disciplinas ipsamque Philosophiam ostentando, reuera prostituerent & profanarent: at potius vt significaret ad veram solidamque sapientiam neminem accedere vnquam posse, nisi primum se norit ignorare.

Arrogantes.

Sunt enim quidam ingenio tam stolido & lubrico, qui cum nondum primoribus labijs literas degustarint, falsam tamen sibi scientiæ persuasionem induunt. Ex quibus alij se *αὐτοδιδάκτους*, alij *παισόφους καὶ παινεπισήμονας* efferre non verentur: alios quoscumque conuellunt & impetunt, in quorum vel viculis & venia dignis erratis ingeniosiores, non perpendunt *ὅτι μαμύσα δὲ ῥᾶον ἐστὶν ἢ μιμύσα δὲ*: sibi nempe ignoscunt, Neuius ille Horatianus, qui seipsum ignorans carpebat alij seque venia dignum censebat. Quamobrem audiit ad extremum, stultum & improbum hunc amorem esse, dignum notari. At quanto in errore versantur, qui sibi primas numerore tribuunt? Agathocles Peripateticus cum apud Democritum iactaret se solum & primum esse Dialecticorum, audivit: Si solus es, qui primus? si primus, qui solus potes esse? D

Agathocles
Peripateticus
arrogans.

est quòd repetam literatoris illius Rhemnij intolerabilem arrogantiam, cum diceret vnà secum natas, & tandem perituras disciplinas. Nec est quòd memorem duorum in Philosophia principum notam satis & peruulgatam φιλωτίας, Aristotelis nempe & Ciceronis: quorum hic tantū suæ ipsemet industriæ & ingenio tribuit, vt nullis ferè in præmiis laudem propriam conijcerit: ille verò, quòd non modò suis in eodem Philosophico curriculo certatoribus parùm fauerit, sed quòd conuadicens studio doctorem etiam Platonem vexarit, sui nominis celebritatem non parùm obscurauit. Illi ipsi Philosophibris quos De contemnenda gloria scribunt, nomen etiã suum cæfigi volunt. Permittatur hoc ad inflammandum studium, & exercendam doctorum hominum industriam: honos enim & artes, nullusque sui laboris præmio & contentionis honestæ laude frustrandus est. At quis sanæ mentis eum dixerit, cui sibi plura quàm habeat, arroget? Narrat Athenæus lib. 12. p. ultimo, Thrasylaum quendam tanta insania fuisse percitum, vt quotquot naues in Pyræum appellerent, suas esse crederet: eas enim voluptate quadam incredibili numerabat, aliusque suam fortunam lubens communicabat, donec frater eius è cilia reuersus, hominem medico committeret. is vbi resipuisse, affirmauit se numquam vixisse felicius, quàm cum eo mentis errore teneretur: quippè qui in tanta voluptate nihil moleste sensisset. Perinde se habent φιλωτοι, aut reuera deterius: quandoquidem vt aliis nocumento sint, anxie student, tum vel maxime quòd honorem alienum sibi audaciùs arrogant, aut quòd aliorum conatum nigro lolliginis succo & mera æruginè aspergant. Olim discipulis mos erat, vt proprio etiam arte reperta ad præceptores referrent. Quem morem secutus Plato 2. ad Dionysium Epistola citatur, quicquid scripserit, non sua, sed Socratis esse. Qui leges primùm tulerunt ad emendandos mores, aut continendos hominum animos, earum mentionem non sibi, sed alicui numini tribuerunt: tum vt diuitiatis nomine, quasi obtento aliquo velo, plus haberent auctoritatis; tum vt insererent rudiorum animis, leges, vt pericerrimum Deorum inuentum, sic & vtilissimum, à nemine esse violandas, sed toto pectore colendas, tutandas, amandas. Sic & priores illi cum referrent omnium artium & disciplinarum inuentionem ad primam illam causam, id est, præsentem rerum omnium opificem Deum, Palladem è Iouis cerebro natam esse commenti sunt. Quorsum hæc? vt nimirum intelligamus, quàm in omnibus pulcherrima sit modè-

Rhemnius
Palamon.

Aristoteles &
Cicero φιλω-
τοι.

Philosophi
φιλωτοι.

Thrasylauus
insanus.

Platonis mo-
destia.
Legumlatores
primi.

stia, quamque turpis valdeque pernicioſa φιλαυτία. Concludam itaque cum Platone, dicamque cum qui magnus est futurus, maximè decere, neque se, neque sua sic admirari, ut nihil putet exactius, nihil melius. διὸ πάντεσσι ἀνθρώπων χεὶρ φύγει τὸ σφόδρα φιλεῖν αὐτὸν, τοὶ δ' αὐτῆ βίλεια δάκει δ' ἢ μηδὲμία αἰχύνῃ ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ σφόδρα πειούμηνον: Idcirco est operi pretium, ut quisque nimium sui amorem fugiat, meliores insequatur, nullo verecundix rubore præpeditus. Repeto illud Platonis Cratylus: τὸ γὰρ ἐξαπατῆσθαι ἐφ' αὐτῆ πάντων χαλεπώτερον, ὅταν γὰρ μηδὲν μικρὸν ἀποσταῖ, ἀλλ' αἰεὶ παρῆ ὁ ἐξαπατήσας πῶς ἔδειξεν: A seipso decipi aliquem, res est omnium pessima nam quando sui ipsius impostor, ne vel minimùm à se discat, sed ipsi semper adsit, quis non dicat hoc esse molestum. Verecundè hoc ita poeta princeps, — non ego Daphnim

Cantando metuam, si numquam fallis imago.

& M. Tullius, Nisi me communis decipiat φιλαυτία. Lufit quemdam sui nimio plus confidentem Strobilum, vir catu & sui natura minimè dicax, his omnino spiculis:

In speculo, & vitreis sese dum spectat in undis

Cherilus, & nimio flagrat amore sui,

E doctore vago bacchatur vappa, suosque

Collegas nihili cæcus, inersque facit.

Ringit, & ipse suos patitur pro crimine manes,

Sic neque se insanum cogitat esse miser.

Succurrebat pridem exemplum Thessali apud Plin. histo mundi lib. 29 vbi sic: Eadem ætas, Neronis principatu ad Thessalum transfiliuit, delentem cuncta maiorum placita, & ra quadam in omnes æui medicos perorantem. Hic tanta arrogantia fuit, ut latronicem se inscripserit, quasi medicorum doctorem. Sed de his satis: cætera videamus.

[Quòd nimium tua forma tibi, &c.] Huic simile penè est Igramma pictæ Poëseos Bartholom. Anuli, quod propter arrogantiam ascribam:

Narcissus liquidis formam specularatus in undis,

Contemnens alios, arsit amore sui.

Tabuit, & sensim venienti in membra stupore,

Ipse sui, factus flos hyacinthus, amans.

Hinc fugite (ô iuvenes) fons iste Philautia, seipsum

Stultus ubi, cum se non bene norit, amat.

Evolve pulcherrimam disputationem ea de re Marsilij Filii Orat. 6. cap. 17. in conuiuium Platonicum.

[sua forma tibi Narcisse placebat.] Plutarch. Symposiac. 5.

tionem 7. refert idem accidisse cuidam quem Eutelidam nominat, qui cum se in vndis adspectaret, amore sui captus, pæne periit dum ita deperiret.

marcor.] putredo, caries. Metaphora, pro eo quod est de- *Marcor.*
prauatio.

cladesq̄.] mors & exitium. alia metaphora.

φιλωτιᾶς] æcus amor sui, attollens vacuum plus nimio gloria verticem. Horat. 1. Carmin.

πέσσω πλάγας δαίης, deditq̄.] pro, pessundat & pessundedit, tmetis. pessum, deorsum, quali sub pedes proiectum. Apul. 5. Nisi tam pessum de tantis opibus deiecero. Plaut. pessum abire. Lucretius 6.

*Multaq̄ præterea ceciderunt moenia magnis
Motibus in terris, & multa per mare pessum
Subsedere suis pariter cum ciuibus urbes.*

methodo] docendi ratione.

phantasias.] opiniones. Rerum tamen visiones & imagines *Phantasia.*

φαντασίας appellat Fabius lib. 10. cap. 7. & lib. 12. cap. 10. vt Vifa Cic. 1. Acad.

AD EMBLEMA LXX.

IMITATVS est Anacreontis Odam εἰς χελιδόνα, quæ sic habet:

Τί σοι θέλεις ποιήσω,
τί σοι λάλη χελιδών,
τά περ σά σός τὰ κῆφα
θέλεις λάσων ψαλίξω,
ἢ μάλλον ἐνδόν σός
ἐλὼ γλῶσσω, ὡς ὁ Τηρέως
ἐκεῖν & ἐκθρίξω;
τί μόν κελῶν ὀνείρων
ὑπερβρίαισι φωναῖς
ἀφῆρ πικρῆς Βάθυλλον;

Quid tibi vis faciam,
Quid tibi, loquax hirundo?
Pennas tuas leues
Vis abreptas forfice rescem?
Aut potius internam hanc
Linguam, vt Tereus
Ille, demetam?
Quid mihi gratos somnos
Matutinis vocibus
Eripuisti Bathyllum.

*Character
huius Emblematis.*

Quam sic Latius numeris donavit H. Stephanus:

Quibus loquax, quibus ἴσπασσεν
Te plectam hirundo pænis;
Virumne vis volucres
Alas tibi recidam?
Imam secemve linguam,

Ego verò sic:

Quasnam tibi parabo
Pænas, loquax hirundo?
Pennas tuas recidam
An forfice has volucres?
Tuam secemve linguam,
Olim vs tibi ille Tereus?

Tibi quod ille Terentius
Fecisse fertur olim?
Nam tu quid ante lucernam
Meas strepens ad aures,
E somniis beatis
Mihirapis Bathyllum?

Nam manè garriendo
Gratum mihi soporem,
Meum rapis Bathyllum?

Garruli odiosa
importunitas.

Eiusdem argumenti est lib. I. Epigr. Græcor. ὄρνις ἑρπυλίου hexastichon gallo indignantis, ut apud Lucianum Micylli, quod eum importuno suo cantu excitatum, suavissimo somno priuarit; ideoque malum illi imprecatur. Hic autem hirundinem obiurgat somnos matutinos auertentem, suoque importuno cantu dormientes abrumpentem: idque maximè in eos torquet, qui odiosa garrulitate rationis inopiam præ se ferre satis arguunt, ut Progne abscissa lingua in hirundinem garritu nimie insignem commutata, eos significet, qui sapientiæ parum, loquentiæ multum habent. Et sanè vsuuenire solet, ut loquaciores se se sint quibus est rationis defectus, quàm qui prudentia & ingenij viribus antestant: cum apud graues & sapientes quosque viros silentium commendatissimum, verborumque parcimonia grata sit. Extat apud Aristophanem de Cleophonte quodam garrulo dicteterium;

ἰθὺς δὴ χεῖλός σου ἐπιβρέμεται Ἰρυνίαια χελιδῶν.

Ex cuius labris hirundo Thracia instrepit.

Quò spectat præceptum Pythagoricum, hirundinem sub eodem tecto ne habeas. quo significatur, abstinendum esse à consuetudine garruli & susurronis: & illud Nicostriati,

εἰ τὸ σωεχῶς καὶ πολλὰ καὶ ἄχρηστα λαλεῖν

ἢ τῆς Φορβῆς παράσημος, αἱ χελιδόνες

ἐλέγχονται ἡμῶν σφοδρῶς τε καὶ πολὺ. hoc est,

Loqui si indefinenter, multaque, & velociter,

Prudentiam indicaret; Cuique hirundines

Fortasse quàm nos sapere dicantur magis.

Hirundo quid. Lege Plutarch. 8. Symposiac. problem. 7.

Progne garrula.] Adnota hoc loco hirundine garrulitatem signari. Pierius Hieroglyph. 22. Videtur autem primum huius verbum ex Martiale mutuatus lib. 14.

Si matutinos facile est tibi rumpere somnos.

Lucanus in tercio:

Enfania.

Dum non feceris liceat tibi rumpere somnos.

Et obstrepero Daulias ore canis?] Daulia, daulis, vel etiam daulias, pro lascinia effertur à Poëtis, quòd in vrbe Daulide (quæ quondam fuit sub ditione Regis Thraciæ) in auem sui nomi

ais transformata dicatur à Poëtis. Ouidius 6. Metamorph. & Prou. Daulia cornix. Videtur autem hîc noster Alciatus Prognen cum Philomela confundere, cuius linguam Tereus abscidit (cùm ei vim intulisset) non autem Prognæ vxori. Hac de re vide quid disceptent Cœlius Rhodigin. l. 29. cap. 26. (non deserunt enim qui Prognen in Iusciniam commutatam fuisseasseruerint) Iacobus Bononien. & P. Nannius 6. Miscellan. annotation. in Virg. Non enim video quàm sit necesse quæstionem hanc inter Grammaticos controuersam dirimere: vt neque acat conferre quæ legimus apud Thucydidem lib. 2. τῆς συζυγίας, Pausaniam in Phocicis, Strabonem lib. 1. ad alia enim progredimur.

Dignus Epops Tereus, &c.] id est, meritò in Vpupam mutatus, qui maluerit linguam rescindere, quàm omninò auellere. Vpupa auis militarem quandam cristam in capite retinet, & quasi adhuc filium quæritans, has videtur ingeminare voces, ἔ, πῆ, id est, vbi, vbi: hinc Epops dicta. De qua Plinius 10. ap. 29. Alij in accipitrem mutatum Tereum volunt, vt Higinus fabula 45. Solinus: In Seniensis regione, non longè à Flauio-oli colonia, Byzix opidum, quondam arx Tereti regis: hinc cuiusum hirundinibus, & deinceps alitibus illis inaccessum. *putare.]* scindere. metaphora à vitibus.

Vpupa.

AD EMBLEMA LXXI.

INDARVS 2. Pyth. sic: — εὐθμας

δι' ἡμῶν ἰλκόμενον

ἄριστος, ἐν ἐταῖροις ἰλ-

κῶν ὁ δ' αὖτε ἰὼν πρὸς τὴν καρδίαν,

πρὶν ὅτι φρονεῖ δι' μηχανᾶται τοχῆς. id est,

qui facultate alicuius tangitur abundantanti, inflixit vlcus misericordiam suo antè animo, quàm quæ secum corde molitur, assequatur. vel: Qui ob facultates cuiusdam, opumque abundantiam, animo discruciat, seipsum angit miserè, sibi que antè fligit vulnus, quàm vt nocere possit ei cui inuidet. Nullum vitium inuidia penè vetustius est, aut homini damnosius & effratius: quandoquidem si cum quibuslibet aliis conferatur, aspiciemus quàm cæca temeritate rapiantur qui melioribus vident. Nulla enim alia vitia sunt, quæ non aucupentur ut sentiant aliquam voluptatem. Inuidus perpetuò mæree tristatur, eo que grauius afficitur, quo maiori tenetur inuidia, qui non secus atque ædes, in quibus ipse sit, conflagret. Mi-

ferrima sanè conditio, sed quæ tanquam felicitatis pedissequa
 successus videndo prosperos intabescat, vt Naso cecinit. Hæc
 autem descriptio perelegans, qua inuidorum tristissima & infe-
 licissima vita proponitur: quippè qui virulentis cogitationi-
 bus pascantur, quæ sibi horribilem perniciem adferant, qui quæ-
 sine consilio & ratione aliorum rebus opimis marcescant, &
 aculeis maledicis pungant & insectentur, nullum tamen ind-
 commodum reportaturi. Itaque, vt hoc quasi per transen-
 nam, quid ea turpius aut miserius, cum vt aliis noxam dam-
 numque inferat, sibi prius, & quidem sæpenumerò grauius no-
 cet? Ergo in cæteris iniquissima, in hoc tamen æquitatis aliqui-
 habet, quòd eum, in quo est, tanquam veneno proprio afficit
 perdit, absomit, eumque vlciscitur. Primum, à quo concept-
 & educata fuerit: quod habet illud:

ὁ φθὸς ἐστὶ κάκιον, ἔχθρ' δ' ἐτὶ καλὸν ἐν ἀνθρώπῳ.
 τίθει γὰρ φθόνος ἄν' ὄμματι καὶ καρδίῳ.

Invidia est malum; habet autem aliquid boni in se:

Tabefacit enim inuidorum oculos & cor.

Res mala, liuor; habet tamen in se quid boni: adurit

Quos tenet, interna, corde oculisque, face.

Squalida.] sordida & inculta. Squallor etiam tristitiæ not-

Vipereas manducans carnes.] Invidia simile aliquid habet

invidia vs
 vipera.
 cum vipera, quam ferunt non prodire in lucem, nisi arrosis ma-
 tris lateribus: sic liuor eum primùm afficit, & quasi enecat i-
 quo gignitur. Quòd pertinet illud Ouidij in descriptione In-
 uidia, 2. Metamorph. — videt intus edentem

Vipereas carnes, vitiorum alimenta suorum; &c.

Sed alia fortasse ratio commodè reddi potest; vipereas car-
 edit invidia, quòd alienis malis gaudeat, iisque pascatur: (id v-
 rium Græcis appellatur ἐπιφροσύνη κακία) vel id dicitur vt eius pe-
 nicies ostèdatur. quæ enim venenata venenis alùtur animalis
 exitialius venenum habent. Plinianum illud rectè concinit, lib-

24. Sed quis inuenit illa, venena scilicet, præter hominen-

in veneficos. Dein sequitur: Quid? non & homines quidam ad venena na-

cuntur? atra hominum, ceu serpentium lingua vibrat; tabe-
 que animi contracta adurit culpantium omnia; ac dir-
 rum alitum modo tenebris quoque & ipsarum noctium qui-
 ti inuidientium gemitu, quæ sola vox eorum est, vt inausp-
 catarum animantium vice obuij quoque vetant agere, & pro-
 desse vitæ: nec vllum abominati spiritus præmium nouer-
 quasi odisse omnia.

Cuiq; dolens oculis, &c.] Hinc illud Martialis:

*Testatur gemitu graues dolores:
Sufpirat, gemit, incutitq; dentes,
Sudat frigidus intuens quod odit.*

quæq; suum cor edis.] Allusio ad prouerb. Pythagor. Cor ne ^{Car non} edito: id est, ne curis animum excrucies: vel ad uocabulum Cu- ^{edendum.}
ra, quæ quòd cor urat vel edat, dicitur. Cicero 3. Tuscul. ex Ho-
mero illud de Bellerophonte citat ex veterum nescio quo:

Ipse suum cor edens, hominum uestigia uitans.

Similes Martialis versus hi:

*Vesanos tacitè mouet furores
Intentans animo faces Erinnyis
Lethalis, Tityiq; uultur intus*

Qui semper lacerat, comestq; mentem.

Quò spectat dictum Matreæ Alexandrini, qui ænigmate lusi-
tando aiebat se belluam alere quæ se ipsam absumeret: *Ἐργίον*
εργίον, ὅτι ἐστὶν αὐτὸ ἰαυτὸ ἰδίον. quo significabat quorundam in-
uidiam, qui improbè & ignauè dolerent ob prosperos suorum
laborum successus. Retulit Eustath. i. Odyss. & Athenæus. Se-
neca lib. De paupertate: Interdum non licet esse palam mise-
ros, sed inter ærumnas cor ipsum exedentes. Græci dicunt *δά-*
μιον, vel *τὸ κερδίαν δάκνειν*, cum grauem & molestant animi
solicitudinem significant. Et *δακίδυμ* & *ἄτη*, noxa animum
mordens, ut Homerus Iliad. ultimo:

— *τί ομίχρῃς ὀδυρόμεν* & *ἄχρῃς*

ὄν ἰδίας κερδίῃ; quousque lamentans & mærens cor tuum
exedes?

Quam macies & pallor habent, &c.] Sic Ouid.

*Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nunquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno, &c.*

Pallor inuidi;

& Virgilius:

*Pallor terribilis genas colorat,
Infelix macies renudat ossa.*

Spinosaq; gestat Tela manu.] Hoc referendum est ad aculeatam
inuidorum maledicentiam. Siquidem

Inuidi male-
dicensia.

Effundit mala lingua virus atrum,

& perpetuò carpit quod assequi numquam potest. Ad id respe-
xit Ouid. cum ait:

*Indoluit, baculumque capit, quem spinea sortum
Vincula cingebant.*

Inuidi rebus A
Iuliano gestis
impenè de-
trahebant
apud Constan-
tium.

Ad finem huius, placet addi exemplum insigne inuidæ maledi-
centiæ, ex Ammiano lib. 17. quo loco narrat quantum apud

Constantium Augustum detraxerint assentatores rebus præclarè à Iuliano gestis: Omnes qui plus poterant in palatio adulandi professores rectè consulta, prospereque facta vertebant in risum, talia sine modo strepentes insulsè, in odium venit cum victorijs suis capella, non homo: vt hirsutum Iulianum carpentes, eumque talpam loquacem nominantes, & purpuratam simiam, & litterionem Græcum: & his congruentia plurima, atque vernacula principi resonantes, audire hæc taliaque gestienti, virtutes eius obruere verbis impudentibus conabantur, vt segnem incessentes, & tumidum & vmbrailem, gesta que secus verbis comptioribus exornantem: quod non tunc primitus accidit: namque vt solet amplissima gloria obiecta esse semper inuidiæ, legimus in veteres quoque magnificos duces vitia criminaque (etiã si inueniri non poterant) sinxisse malignitatem spectatissimis actibus eorum offensam: vt Cimonem Milciadis filium insimulatum incesti, qui prope Eurimedonta Pamphiliū flumen Persarum populum deleuit innumerum, coëgitque gentem insolentia regis elatam, obsecrare suppliciter pacem: Æmilianum itidem Scipionem, vt somniculosum, æmulorum inculari maleuolentia, cuius impenetrabili vigilantia obstinatæ in perniciem Romæ, duæ sunt potentissimæ vrbes excisæ. Necnon etiam in Pompeium obrectatores iniqui multa scrutantes, cum nihil vnde vituperari deberet, inueniretur, duo hæc obseruarunt ludibriosa & irrita, quod genuino quodam more caput digito vno scalpebat: quodque aliquandiu tegendi vlceris causa deformis, fasciola candida crus colligabat: quorum alterum factitare vt dissolutum, alterum vt nouarum rerum cupidum asserebant, nihil interesse oblatrâtes argumento subfrigido, quam partem corporis redimeret regiæ maiestatis insigni, in eum virum, quo nec fortior, nec cautior quisquam patriæ fuit, vt documenta præclara testantur.

AD EMBLEMA LXXII.

*Symbola libi-
dinis.*

*Satyri libidi-
dinosi.*

LIBIDINIS symbola ponit ob oculos, nempe Satyrum, qui erucam capite gesser. Eruca quidem (ab vrendo dicta) prouocat ad Venerem, vt potè quæ virtutis sit calidissimæ. Plin. libro 19. cap. 8. Satyrus autem, siue hircus, luxuriam putidam & olentem designat. Sunt enim Satyri ad Venerem propensissimi: vnde id nominis dictum putant à *σατύρ*, quod vi-

ri-
fic

ile membrum est. Hoc itaque innuit libidinem in affectu ar-
lere maximè, in actu ipso foetere & olentem esse, vt quemque
b illicitæ Veneris titillationibus subducat.

redimitus tempora.] caput habens cinctum & coronatum.
Virgil. in Copa: — *Gratiâ redimita mitellâ.*

Ouid. 3. amorum eleg. 9.

Flava Ceres tenues spicis redimita capillos.

in 10. Æneid, vbi de Æmonide Phœbi sacerdote:

Insula cui sacra redimibat tempora vitta.

Est eruca salax.] frequens enim eius esus Venerem stimulat,
deo antidotum contra amorem præscripturus Ouid. ab erucæ
su cauendum suadet 2. De remedio. Martialis etiã:

— *Venerem reuocans eruca morantem.*

Eruca.

& appendicibus Virgilianis: — *libidinosi incitatus erucis.*
bidemque — *salaces nocte tollat erucas.*

t & Æmilius Macer in eleganti opusculo De viribus herba-
um:

Non modicè mansam, Venerem stimulare, vel haustam

Confirmant medici pariter pluresq; poeta.

quitur de eruca. Illud tritum vulgò:

Excitat in Venerem tardos eruca maritos.

ex Ouidio etiã illud:

— *ex horto qua venit herba salax.*

indexq; libidinis hircus.] Teste Pierio Val. Hieroglyph. 10.

Et Satyri Nymphas.] Vide Ælianum libro 3. De var. hist. &
conic. Thomæum lib. 2. cap. 24. Apud Plutarch. in Galba, ho-
ines in diem viuentes, & Satyrici, *ἰφιμέγγι καὶ σατυρακοὶ τοῖς*
οἷς ἀνθρώποις, pro libidinosi & luxu diffluentibus accipiun-
r. Idem in Pericle: *οἱ Σατυροὶ τῆ Διονύσου ἰστέρι ὄρθια ἔχουσι*
αἰδέσια, ζύμβολοι τῆ Πίεσ στήγματος: Satyri Baccho sacri
ctos habent mutones, diuinæ symbolum potestatis.

Index libidinis hircus.] Hinc puto torquendum Aristotelis
rbum *τεγγίζειν*, quod nonnulli vertunt, hircuitalire, id est in
orem hircorum salacium clunes mouere, & lasciuire; quam-
nam ab hircino odore sæculento alij trahant. Non possum
insillire quod retulit Pausanias de simulachro Veneris hirci
sidentis ad significandam nimirum coitus insanam petulan-
m. Idem Atticis, narrat historiam de Satyris, eorumque li-
dine valde prodigiosam, quam se ait accepisse ab Euphemo
are. Is cum nauigaret in Italiam, vi ventorum pulsus ad ex-
num mare, quod nauigari non solet, perlatus est. Insulæ
i multæ sunt ac desertæ, quarum incolæ sunt agrestes homi-
nes.

Historia prodigiosa de Satyri.

nes. Eæ insulæ nominantur Satyricæ, in quibus homines rubicundi, qui caudas in medio dorso habeant, equinis non multo minores. Qui statim vbi senserunt novos venisse hospites, ad nauigium, quasi facto impetu, accurrerunt, nullamque vocem ediderunt, sed mulieribus vna aduectis manus iniecerunt. Nautæ metu percussi, barbaram mulierem in insulam proiecerunt, eam Satyri non solum qua parte natura consuetudo permittat, sed & toto corpore libidinosè violarunt. De Satyris vide Ælianum libro 3. De var. hist. & Leonie. Thomæum lib. 2. cap. 24. Apud Plutarch. in Galba homines in diem viuentes, & Satyrici, ἐφήμεροι καὶ σατυρικοῦ τῆς βίης ἄνθρωποι, pro libidinosi & luxu diffluentibus accipiuntur. Idem in Pericle: οἱ Σατυροὶ τοῦ Διονύσου ἰσχοὶ ὄργῃ ἔχρουσι τὰ αἰδέϊα, ζύμβολοι τοῦ θείου ἀγένηματός: Satyri Baccho sacri erectos habent mutones, diuinæ symbolum potestatis, quem locum supra etiam adduximus.

AD EMBLEMA LXXIII.

Fons Emblematis.

Hoc ex apophthegmate Diogenis sumptum. Dicebat enim eos, qui profusè & temerè bona decoquerent in rebus Venereis, conuiujs magnificis, & id genus alijs, arboribus esse similes in montium cacumine nascentibus, quarum fructus hominibus essent inutiles, à vulturibus aut coruis deuorandi. Illud est quod vulgus nostras crebrè vsurpat, E diuini malo malæ opes, & opibus bonis eos indignos esse penitus qui ijs vtantur malè. Fit etiam sæpe, vt amplissimæ possessiones, quæ in pios vsus conuerti debuerant, in sumptus inutiles aut etiam perniciosos & detestandos prodigantur, nulla habita iusti aut æqui ratione. Sententiam illam argutam Diogenes retulit in Paraphrasi Menodoti orationis ἐπί τῆς τέχνης. Galenus, his planè verbis: καλῶς οὐ καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Διογένης, ὁ μὲν χρυσῶν πρόβατα καλῶν τῶν πλεονεξῶν καὶ ἀπειθεῶν, ὁ δὲ τοῖς ἐπι τῶν κρημνῶν σκυκαῖς ἀπεικάζων αὐτῶν. οὐκ αἰών γὰρ τῶν κρημνῶν, ἔκ ἀνδράπων, ἀλλὰ κόρα καὶ ἢ καλῶν ἐοικέν· τέτων τε τῶν κρημνῶν, μηδ' ἐν μὲν ὄφελος εἶναι τοῖς ἀσείοις, διαπαντὸς ἕως τῶν κολάκων. id est, Præclare itaque Demosthenes & Diogenes. siquidem ille diuites imperitos, nulloque litterarum cultu

perpe

erpolitos, aureas pecudes appellabat: hic autem eosdem si-
bus comparabat, quæ nascuntur in locis præruptis, & ad
uæ difficilis accessus est. earum enim arborum fructu non ho-
ines, sed coruos & graculos vesci: horum autem hominum
ona & reditus non ab honestis hominibus, sed à quibusdam
ceticis & assentantibus absumi. Verba Plutarchi confero ex
Diphthegmatis philosophorū: τὸς ἀσέτους ἰφην παραταλασίως
καὶ συκαῖς ἐν κρημνῶν πεφρονύαις, ὡς τοῦ καρπῶν μὲν ἀνθρώπων οὐκ
πορεύονται, κόρακας δὲ καὶ γυῖπας ἰδίουςι.

Rupibus aëreis.] id est, editissimis, altissimis, eadem metony-
ia qua superius aëreo nido dixit.

[summiq̄ue crepidine saxi.] Videtur hoc hemistichium ex 10.
incid. imitatus:

Foriè raris celsi coniuncta crepidine saxi.

ditioris autem loci cuiusque extremitas crepido appellatur, *Crepida*
t̄que ora terræ, quam alluit aqua. ἀρόκαρπος arbor dicitur
cacumine aut extremo fructificans.

Ficus acerba.] Caprificum intellige,

improba cornix.] id est, inauspicata, quam Virg. sinistram vo-

in Eclogis; & improbam 1. Georgicon, ut & improbus an- *Cornix inauspicata.*

ob garrulitatem. Cornicem autem prisca inter prodigio-
s aues reponebant. Itaque his nominibus improbæ vitæ
omines intelligit, ex quibus nulla potest neque gratia, neque
commoditas peti.

parasiti.] scurræ, & homines qui omnia ventris gratia fa-
ciunt. De his in sequentibus commodius.

scorta.] meretrices.

iustos.] viros bonos. In sacris iusti dicuntur non tantum qui

iustitiam, sed & qui virtutes alias omnes colunt: eaque iustitia *Iusti quæ*

quæ in se virtutem amplectitur omnem. & Plato Dialogo,
ἐρεσται, vel περί φιλοσοφίας inscribitur, virtutes morales vno
iustitiæ nomine complecti videtur.

Null. 1. Offic. Iustitiæ inest splendor virtutis maximus, ex qua
boni viri nominantur, cuius primum munus est, ne cui noceat;

unde ut communibus pro communibus utatur, priuatis, ut

16. Idem in 2. Iustitia, ex qua boni viri appellantur mirifica
quæ dâ res multitudini videtur. Referre possis huc quæ disputat
νόμου Dion sophista, & Aristot. 5. de morib. ad Nicomacha

AD EMBLEMA LXXIII.

Lais formo-
sissima.

LAIDEM tota Græcia celebravit ob insignem venustatem, ad cuius ædes frequens fuit concursus, ut præ alios cecinit Propertius. Huius monumentum (Pausania test. 2. Corinthiac.) extra urbem Corinthi, in qua ætatem exegerat celebre viscebatur, secundum Bellerophonis septum, iuxta Veneris cognomine Melanidos templum; cui pro insigni tituleæna anterioribus arietem complexa pedibus imposita fuisse perhibetur: quo simulacro petulantia & libido meretricis auebatur. Per arietem, fatuum stolidumque animal, amantem vesanum intellige, illum quidem à leæna partibus posterioribus sculptum & detentum, quo rapinam meretricia impriumque in amatos libidine prurientes, & quasi vinculo colligatos exprimitur. Cæterum leæna nomine meretricem intelligi multis veterum sententiis constat, & maxime sacrorum Bibliorum locis aliquot: Ezechiel enim Hierosolymam leenam vocat, & Heliachim catulum eius qui in Ægyptum ductus est. Plautus Truculento:

Leæna meretricem significat.

*Bonis esse oportet dentibus leenam probam,
Arridere quisquis veniat, blandè alloqui, malè corde
Consultare, bene loqui lingua: meretricem esse similem sentis
Condecet, &c.* Huic & conuenit senarius veteris cuiusdam

poëtæ:

Ἰσον λαίνης καὶ γυναικὸς ἀμότης.

Par est leæna & femina crudelitas.

Retulit Pierius in leone 1. Hieroglyph. quem etiam lege in Arte lib. 10. in quibus Laidis monumenti huiusce meminit, Gytald. Syntagma 13. hist. Deorum. De Laide plura apud Athenæum cap. 20. lib. 13.

Tradit porrò Suidas Corinthum Veneri operatam, Cotydeam turpitudinis, & præposteræ libidinis præsidem coluisse, quæ eadem Cotyto dicebatur: in cuius tutela obscœni infinium amorum sectatores erant. Eam enim nominat Suidas *ἰσορροπὴ τῶν ἀίχρῶν*. Solinus Polyhistor. cap. 11. de Sicilia: *F. Laisilla*, quæ eligere patriam maluit, quàm fateri. Hoc dicitur quod cum nata Craffi foret, quæ vrbs Siciliæ est, Corinthi agere, Corinthiaque dici maluit. De ea scriptum carmen anonymi cuiusdam, eruditi sanè hominis:

Laïd anus speculo se contemplata nitenti,
 Ut solitum vidit deperisse decus,
 Labrâque nunc pallere olim inuidiosa corallis,
 Et versa in canas aurea fila nives,
 Et qui certabant ebori, rubigine dentes
 Squallere, & ruga tempora laxa rudi,
 Luminaque illustri tantum non amula Phœbo,
 Nunc sub mucoso clausa latere specu:
 Et tamen idem animus stimulos sub pectore eodem,
 Et noto sensit feruida corda Deo;
 Sic secum, Facie nimium vinacior, ô mens,
 Cur dudum hac anus est, tuque puella manes?

d non malè quadrat in nostrum hoc Alciati carmen, sed ac-
 cepi pridem à viris Italici soli, id scriptum fuisse in quadam
 meretricem Venetam, quæ ætatis lapsu, seu decusso flore, quo-
 es se in speculo conspiceret, fronte jam rugis obsita, miserè
 contabescebat, & nihilo segnius ardore tentiginis preme-
 atur.

Ephyræ est Laïdos.] Ephyræ ab Ephyre vrbe Achaïæ, quæ Ephyræ.
 nunc est Corinthus, Propertius lib. 2.

Non ita complebant Ephyræ Laïdos ades,
 Ad cuius iacuit Græcia tota fores.

e eius patria concertant plerique, ut Athen.

ab. non Erubuit tantum perdere Parca decus?] Nimitum mors Mors ne nimis
 mini parcat. Virgilius in Appendicibus: vitatur.

Illa rapit iuuenes prima florente iuuenta,
 Non oblita rapit sed tamen illa senes.

Horat. lib. 3. Oda. Mors & fugacem persequitur virum,

Nec parcat imbellis iuuenta

Popliuibus, umidoq; tergo.

Parca.] Atropos, id est, mors ipsa rerum vltima linea.

etas.] nempe senilis, qua veniēte color & venustas flaccescit: Senectus

Sid. 3. Trist. Ista decens facies longis vitiabitur annis, forma desola-

Rugâque in antiqua fronte senilis erit: resus.

Inicietque manus, forma damnosa senectus;

Qua strepitum passu non faciente venit.

am speculum Veneri, &c.] Milites, qui per ætatem à bellicis Veneri Spec-

ctionibus cessant, dicuntur vulgò arma posuisse: & qui lum decaz.

ui omnind arti renunciaissent, Deo illi qui arti præerat, in-

menta eius artis suspendebant. Horat. 3. Carm. 26.

Vixi puellis nuper idoneus,

Et militavi non sine gloria:

*Nunc arma, defunctumq; bello
Barbyton hic paries habebit.*

Idem 1. epistola ad Mæcenatem:—*Veianus armis
Herculis ad partem fixis, latet abditus agro.*

vt alicubi Virgil.—*hic victor cæsus, artemq; repono.*

loquitur de Entello. Sic scorta, cum ad seniles annos perueniunt, Veneri speculum dicant. Ausonius:

*Lais anus Veneri speculum dico: dignum habeat se
Æterna æternum forma ministerium.*

At mihi nullus in hoc usus, quia cernere talem

Qualis sum, volo: qualis eram, nequeo.

Ægrè ferunt enim rugas contractas, amissamque formæ gloriam, quam diu in speculo erant intuitæ. Hinc Ovidianum illud 3. Trist. *Cumque aliquis dicet, fuit hac formosus, dolebis,
Et speculum mendax esse querere tuum.*

Idem ferè auctor De medicamine faciei:

Tempus erit quo vos speculum vidisse pigebit,

Et veniet rugis altera causa dolor.

Id & attingit ad Ligurinum Flaccus lib. 4.

Dices heu, quoties te speculo videris alterum:

Quæ mens est hodie, cur puero non eadem fuit?

De speculo multa passim leguntur. Amor, vt ait Euripides *φιλέϊ κάτοπλεα & κόρης ξανθίσματα*, amat specula & crinium refactionem. apud eundem Electra damnat formæ lenocinium vsu questum speculi, in matre Clytæmnestra, absente marito Agamemnone:

ὦ ξανθὸν κατόπλεα πλόκαμον ἐξήσκει κόμη.

quæ flauos orbes crinium ad speculum studiosè componebat. Sed & Ovidius, tenerorum doctor amorum, eleg. 14. lib. 1. amicam,

Quid malè compositus quereris periisse capillos?

Quid speculum mastia ponis inepta manu?

Vir gregis.

Vir gregis est aries. Virum gregis appellat arietem, vt prius Transformationum Ovidius:

De grege nunc tibi vir, & de grege natus habendus.

Virgilius etiam de Capro: *Vir gregis ipse caper.*

& in Georgicis:

Quem legere ducem, & pecori dixere maritum.

Vide Marob. lib. 6 cap. 6. Hanc loquendi formam vsurunt auctores certè graves, vt missum faciam Ciceronem, oratione in Pisonem, admissarium pro homine immoderata libidinis dixit. Papinianus enim de admissario tauro,

— *stabilique maritus.*

Saluianus in 7. de prouidentia: si verè vt emissarij equi, non d paucas tantum, sed penè ad omnes vernulas suas, id est, ad reges proprios irruebant, & in morem eorum pecudum, qui natu gregum appellantur, feruidæ libidinis debacchatione rasantés, in quamcumque eos fœminam primam ardens in pudicitia furor traxerat, irruebant.

clune tenetur amans.] Horat. 2. satyra lib. 1. Serm. on.

Quod pulcra clunes, breue quod caput, ardua cernix,

Hoc illi rectè, ne corporis optima lynceis

Contemplere ocalis.

ocus iste omnis sanè lubricus ac Venerus, quo festiuus pitor mulieres equis vœnalibus comparat. Sed ad rem, clunes, & earum inspectio, sedes ac incitamentum libidinis, quam intuitu mulieres ἀσδομαρῆς homines otiosos adigunt in insaniam. Sed quis non videt quàm fœdum ac contempnibile clune capi, & voluptati turpi succumbere? quàm bellum si homo rationis particeps nihil putet inter se & quæ pedem interesse?

AD EMBLEMA LXXV.

Hoc de sargo pisce, qui sit à laruato piscatore deceptus, manifestè in eos torquetur, qui cæco turpique amore decidunt in obscenam personatum meretricum nascentem, mentis errore nescio quo rati pulchrum id esse quod horum apparet, sed tandem eos multum diuque pœnitet, et ad sese redeunt: non enim possunt effugere cum maximè pœnitent. Quod discrimen vt vitari tandem aliquando possit, vitanda est cautio diligens. Vt enim nostrates dicitant, vitare nolle opus est quàm amare. qui enim primò visam statim exardet, leuitatis non minimum præ se fert argumentum. Vitare siquidem est opus & maturo consilio. Proinde bellè testè Ouid. De remedio amoris primo, qui vt illicitos exardet eiusmodi ignes, sic honestos probat: ait enim,

Si quis amat quod amare iuuat, feliciter ardet;

Gaudeat, & vento nauiget ille suo.

quod Capram referte meretricem ex eo patet, quod morfu Capra meretricem signis suis

diffimè depascitur: sic meretrix adolescentiæ potissimum captanda est, nimirum ætas ea est, quæ ob imperitiam facilius decipitur. Vnde non illepidè Nico Attica meretrix ἀλγ, id est Capra cognominata est, quòd Thallum adolescentem, qui in Atticam mel & caricas emturus aduenerat, abligurrisset. Hic spectat dictū Architæ Tarentini apud Platonē, ἡδονὴ δέλωρα καὶ κῶν, Esca malorū voluptas: qua homines capiuntur, vt hant pisces. Vide Plinium sub finem cap. 59. libri 10. Sed tibi certum satis iri puto, si consulas Ælianum De animalibus lib. cap. 23. cuius verba huc conferre non piguit. φιλέσι πᾶς τῶν ἀλγῶν αἰγὰς ἰχυρῶς. ἐὰν γοῦν ὡπλησίων τῆς ἡδονῆς ἢ νικομορῶν ἢ σπιαμῶν ἢ θούτερας ἐν τῇ θαλάσῃ φανῆ, οἶδε ἀσμίνας προσείσει καὶ ἀναπιδῶσιν, αἷς ἡδόμενοι καὶ προσάψαντες τῶν αἰγῶν ποθέσιν ἐξακόμομοι καί τινες ἐπανυθόντες ἀλγκοὶ τινάλλως ἢ νηκόμομοι ἢ ἐπὶ τῶν ἰμασίν, ὅμως τῆς τῶν αἰγῶν ὁσμῆς ἔχουσιν αἰδοῦσθαι, ἐφ' ἡδονῆς προσελθεῖν ἐπ' αὐτὰς ἀσπίδουσι· ἐπεὶ τοίνυν εἰς τὰ προσήρηθρα δυσέρπεις εἰσιν, ἐξ ἧν ποθέσιν, ἐκ τέτων ἀλίσκονται· ἀλίους γὰρ ἀνὴρ αἰγῶν δρῶν ἑαυτὸν περιλαμπέχει σὺν αὐτοῖς κέρουσι διαρείσις αὐτῆς, λαβάνει δ' ἄρου τῆς ἡλίου καὶ γάτου ἐπιβελύαν ὁ θερατῆς τῇ ἄρρα, καταπατάει τῆς θαλάσσης ὑφ' ἧν οἰκῶσιν οἱ πραιρερημένοι, ἀλφίτα γένη ζομῶν ἀλφίτα χέντα· ἰλκόμομοι δ' οἱ σαρκοὶ ὡς ἐπὶ ἡνὸς ἰεῖται, τῆς ὁσμῆς τῆς πραιρερημένης, προσίασι ἐσιπῶνται μὲν τῶν ἀφίτων, κληῦνται ἢ ἐπὶ τῆς δρῶς βλεπομένης ὡς αἰγὸς, αἰρεῖται αὐτῶν πολλὰς ἀγκίστρων σκληρῶν. Quorum verborum hæc sententia: Capras sargi admodum amant. Cùm enim videntur, statim præ læticia gestunt, & quantum maxime possunt, adnatant: & quanquam salire non possunt, tamen lire nituntur, sed frustra tamen. Caprarum odorem percipiunt, etiam si in fluctibus versentur; quæ causa est vt accere ad capras in primis affectent. At cùm in suo amore tamen aded infelici nati sidere, earum causa capiuntur quas tamen pereunt. Piscator enim caprina indutus pelle cum cornibus insidias struit, sole relicto à tergo: atque farinam iure caprarum madefactam in eam deiicit partem maris in qua sargi sunt: et illicio odoris capti sargi accurrunt, farinam degustant, & vicinimè detinentur, eius pellis caprinæ quam sentiunt. Ex his que piscator multos valido hamo capit, &c. Ad id argumentum copiosius illustrandum repeienda est pulcherrima Socratis putatio cum Aristippo 2. Commentariorum Xenophontii colloquium eiusdem Socratis cum Theodota, lib. 3.

Voluptas malorum
Esca.

Locus Ælianus, qui est
typus huius
Emblema.

Villosa indutus piscator tegmina capra.] Hoc mutuatus est Moreto Virgiliano:

— *Cinctus villosa tegmina capra.*

In laqueos simi quem gregis.] Sargus caprae amore detentus, *Simus grex.* clementia caprae forma delusus illaqueatur. Simum gregem o capris dixit: eodem enim epitheto vsus est Poeta 10. oga,

Dum tenera attondent sima virgulta capella:

tantur & hi versiculi Næuij Ægistho:

Tum autem lasciuum Nerei simum pecus

Ludens ad cantum clasiuum lustrat.

quo amorem significari docuit Pierius, & Venerem vincu- quo sensu Virgil:

Compedibus Venerem, vinculis constringe Lyeum.

id. appositissime,

Dum cadat in laqueos captus quoque nuper amator,

Se solum thalamos speret habere tuos.

obsceno captus amore perit.] Imitatus & mutuatus est Ouidij

ad Fastr. 2.

— *caco captus amore furit,*

de Tarquinio amore Lucretia capto.

AD EMBLEMA LXXVI.

IOMERVS. Odyssæas ait, socios aliquot Vlyssis, qui missi ab eo fuerant exploraturi Circae aedes, virga per os à Circe, epotoque pharmaco venefico statim in porcos transformatos. Quo figmento effingitur meretricis & linis foedæ typus. Ea enim suis præstigiis humanas illas cogitationes & naturales motiones (quæ ἰσχυαὶ Græcis dicuntur) omine tumultuantes excitat impotenter, & mutat in deus: ex quo fit vt homo naturæ diuinæ particeps in belluam veneret. Per Vlyssæem autem, qui nullo veneficio à pristina forma dimoueri potest, mentem animæ ducem intelligi. Quod sic ad veterum mythologorum sensum expressit industria & ingenio nulli penè secundus Erasmus: Quid ait Circes fabula, veneficiis homines vertentis in feras, nisi qui nequaquam ratione ducuntur, id quod hominis est proprium, sed totos sese dederunt turpibus affectibus, iam inter hominis vocabulum nihil hominis habere, sed ad pecudum

Vlyssis socij à Circe in belluas transformati.

Socij Vlyssæ qui.

Ulysses quid.

Circe meretrix.

tudum degenerasse naturam, putà libidine in vrsos, somnole-
 tia ignaviaque in sues, ferocia in leones, atque ita de confir-
 libus? Quid Ulysses, qui solus poculo epoto, virgaque mo-
 strifica percussus, non est muratus, nisi firmum illum & co-
 stantem sapientis habitum, qui nec frangi terroribus, nec vl-
 affectuum illiciiis ab honesto potest abduci? Sunt verò qui
 cant rei veritatem ex eo esse inspiciendam, quòd Circe me-
 trix, quos sibi amore turpi deuinxit, effecisset tandem pr-
 dutores, viarum obsessores & homicidas, nempe quibus ni-
 superesset ad vitam miseram sustinendam; quæ vitia cum p-
 tius ferarum sint quàm hominum, rem totam lepido & co-
 modo schemate Homerus, & alij nonnulli è veteribus adu-
 brarunt. Cui sententiæ subscribit Palladas lib. I. Græc
 epigr. his verbis:

τὴν κίρκην ἔφημι, καθὼς ἄρηκτος ὄμηρος,
 ἂντ' ἀνδρῶν πεισῆσ' ἢ σῦαις ἢ λύκαις,
 πῶς αὐτῇ προσόντας ἐπέλαθ' οὔσα πανῆργον,
 πῶς δὲ λαιθένας πτωχότετες ἐποίησεν.
 τῶν δ' ἀνθρώπων ἀποσὺλῆσαι λογισμῶν,
 εἴ τ' ἀπὸ τῶν ἰδίων κηδὲν ἔχουσαι ἔπ,
 ἔτριφες ἐνδὸν ἔχουσαι, δίκην ζῶων ἀλογιστῶν.
 εὐφραν δ' ἂν Ὀδυσσεὺς τὴν νεότητι φυγῶν,
 εἴ χ' ἔμευς, φύσεως δ' ἰδίας δάρματα λογισμῶν.

Non, ut Homerus ait, tristi medicamine lectos
 Hospitio Circe reddidit ipsa sues:

Pauperior sed quisquis erat discessit ab illa:

Nam meretrix quondam perniciosissima fuit:

Exutosque sua prorsus ratione maritos

Fornice continuit, cum secus atque feras.

Et tamen hanc strenuè delusam spreuit Ulysses.

Insigni rerum conditione valens:

Mercurioque datam nec fas est credere moly,

Ille sed ingenio reppulit usque dolum.

Circem non dico, ut dixit Homerus,

Pro viris fecisse aut sues, aut lupos.

Ad ipsam diuerentes, meretrix cum esset vasa,

Hamo inescatos pauperrimos effecit:

Et humanam vbi prædata est rationem,

Dein (fecit) ut nihil haberent amplius.

Alebat intus habens instar animalium expertium rationem

Prudens autem cum esset Ulysses iuuentutem vitam

Non (tam) Mercurij (quàm) naturæ propriæ donum, rationem

Habebat, incantationis remedium contrarium.

Non credam Circen, ceu magno fertur Homero,

Transformasse homines in noua monstra, lupos.

Sed spoliasse illos fortunis omnibus, hamo

Correptos, meretrix nam benè cauta fuit.

Exutos opibus fatuos & mente carentes

Reddebat, miseris turpiter vfa viris.

Expertes rationis erant: has intus alebat,

Vt captas turpi in fornice vafra feràs.

Hanc tamen illustit maturo pectore Vlyffes,

Non tam Mercurij, quàm rationis ope.

Quinetiam nemo non videt eodem recidere Horatij carmina

.Epistolar.

Sirenum voces & Circe pocula nosti:

Qua si cum sociis stultus cupidusq; bibisset,

Sub domina meretrice fuisset turpis & excors:

Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.

enophon ἰ. ἀπομνημονοματάων, Socratem ait in conuiujs, ad uæ non nisi coactus accedebat, parcissimè cibum capere solitum, iocoque vsurpare multis eiusmodi appositis cibis; Circen omnes transformasse in sues: ipsum autem Vlyffem mutari non potuisse consilij Mercurij memorem, & abstinencia ipsum et sua semper vtemem. At hæc ἀπέργως. Non parum illustrabit hoc Emblemata, Plutarchi Dialogus, quo Grillum disputantem facit. Idem ἐν γαμικοῖς παρρησίαις. sic habet: ἡ δὲ τῶν ἀρμάκων θήρα, ταχὺ μὲν αἰρεῖ καὶ λαμβάνει βραδίως τὸν ἰχθύν, ὄρωτον δὲ ποιεῖ καὶ φαῦλον ἕως αἰφίλτου ἡνὰ καὶ ζητεῖαί ἐπιτενώμενοι τοῖς ἀνδράσι καὶ χειρέμενοι δι' ἡδονῆς αὐτοῖς, ἐμπόλοις καὶ ἀνοήτοις καὶ διεφθαρμένοις συμβιβάζειν. ἐδὲ γὰρ τὰν κίρκην ὠνησαν κατεφαρμακωθέντες, καὶ ἡ ἐχρήσατο πρὸς ἑδὲν αὐτοῖς ὕπτι καὶ ὄνοισ νομένοις τὸν δ' ὀδυσσεῖα ἐν ἰχθυῖ καὶ σωόντι φρονίμας, ὑπερήληπεν. id est, Ve pisces quibusdam medicamentis celeriter captantur, sed esui tamen fiunt inutiles: ita mulieres, quæ amoris poculis & beneficiis viros captant, voluptateque in suam bestitatem redigunt, stupidos eos, amentes & deprauatos vitæ socios deinceps habent. Ii enim nihil Circe profuerunt, quos beneficio mutauerat, neque ad vllam rem iis vfa est, cum in canes & asinos degenerassent: Vlyffem autem prudentem virum, prudenterque secum versantem, omninò dilexit.

Præclarus Plutarchi locus.

Exemplum prius eorum qui à Circe in belluas cõuersi sunt,

*Picus in aem
mratu.*

absolui. Alterum est Pici equum domitoris. Picum Saturni filium facit Æneid. 7. Virgil. & Ouid. 14. Metamorph. Rex fuit Latij, & ab vxore Circe in aem sui nominis conuersus. Id fingi creditur, quoniam primus hac aue in auspiciis vsus est, quodque angur fuerit: quod à Seruio est annotatum. Sed id melius, & ad hunc locum opportuniùs referemus ad animi leuitatem & inconstantiam quæ ex turpi amore contrahitur. Tertium exemplum fuit appositum in Scylla, de qua iam superius à nobis dictum satis. Hic tamen speciatim conuertitur ad meretriciam turpitudinem, quæ vt supernè faciem virginicam ostendat, ita infernè rabidi canes conspiciuntur, audacia, rapina, ingluuies, qui ad exitium miseriamque certissimam præcipientes agant, quotquot amore turpi capiuntur, Quæ omnia eò spectant, vt quisque virtutis & honesti studiosus impudicarum mulierum dolos præstigiasque omnes declinet; intelligatque, quod Cicero ait, corporis voluptatem non satis dignam esse hominis præstantia, eamque vt belluarum propriam contemni ac reici oportere. Labet attexere lepidum ac mordax epigramma Bellaij in quemdam:

*Certauere diu, cum te genuere parentes,
Tene asinum mallent, an generare suem:
Clitella namque huic, Laxiena placebat at illi,
Nec paribus studium par erat ingenijs.
Fecit te varium amborum sententia monstrum,
Nam caput est asini, cetera membra suis.*

Videtur hic eleganti sanè pennisillo expressisse hominem planè stolidum, ac gulosum, qui non plus integræ mètis habet quàm asellus, væcors animal; & tamen gulæ ac libidini addictior, ad naturam suillam accedit. Quales nimis multos strobilos & ganeones, è bonis alioqui & honestis ortos familijs agnoscimus, & quos neque natales ingenij, neque ipsa educatio flectere poterit. Et quid cum ijs agas lurconibus, comedonibus, ventribus, qui inter inguen & caput nullum discrimen faciunt, & tantum subare & obliguere sciant?

Sole fata Circes.] Ouid. initio 14. Metamorph.

Sole fata Circes, variarum plena ferarum. Testis Higinus: Filiam autem Solis habitam propter herbarum scientiam, qua radiis Solis vim & incrementum capiunt, credibile est. Fabula huius meminere Diodor. lib. 4. Plin. variis locis. D. Augustianus 28. De ciuitate, cap. 17.

Testis equum domitor Picus.] Sic Virgil. — ancile gerebat

Picus equum domitor, quem capta cupidine coniunx

Scylla.

*Circe filia
Solis.*

*Aurea percussum virga, versumq; venenis
Fecit auem Circe, sparsitq; coloribus alas.*

Et rationem animi.] Ideo mythologici Venerem ἀφροδίτῳ, Iasi ἀφροσύῳ, id est stultitiam & mentis priuationem interpretantur. Propius allusit 2. de laudib. Stiliconis Claudianus:

*Luxuries pre dulce malum, qua dedita semper
Corporis arbitriis, hebetat caligine sensus,
Membraq; Circais effeminat acrius herbis.*

Tullius prima Verrina (vt hoc quasi per transennam) allud ad hanc poëticam fabulam: Est adhuc, id quod vos omnes mirari video, non Verres sed Q. Mutius, quid enim facere tuit elegantius ad hominum existimationem? æquius ad leendam mulieris calamitatem? vehementius ad Quæstoris lidinem coërcendam? summè hæc omnia mihi videntur laudanda. sed repentè vestigio ex homine, tanquam aliquo Circo poculo, factus est Verres: redit ad se, atque ad mores os, & c.

Et rationem animi perdere quisquis amat.] Simile est istud Me-

ndri: ἀλλ' ὅταν ἐρῶντα νοῦν ἔχειν τις ἀξιοῖ,
παρὰ λίπὶ τὸ ἀνόητον οὗτος ὄψει ται;
*Carere amantes mente si quis non putat,
Quos esse potius mentis expertes putet?*

AD EMBLEMA LXXVII.

PIGRAPHE seu index emblematis huius est, AMULETVM VENERIS, Amuleta, remedia sunt, quibus arceri & auerti duntur mala omnia, sed maximè veneficia; ab amoliendo minata, de quibus Plin. aliquid 23. cap. 1. & lib. 25. c. 9. item cap. 4. & 30. cap. 10. & 15. & lib. 37. cap. 3. & 9. Dicuntur & τροπαῖα, quæ appensa, alligataq; incitamenta magica, venorum propulsant insidias, aut certè inefficaces reddunt, in quo differunt à periammatis & periaptis, quia hæc specialius id significant, & quod suum effectum præbeant, vt hominus instar miraculi sint. Illa verò significatum habent generem, suamque vim ex ratione medica videntur mutuare. Iud medicos amuleta sunt in differentia multiplici, ἀποτροπια, ἀλεξήτερα, ἀλεξιφάρμακα. Hæc bestiarum venenatarum videntur moribus, teste Galeno, eoque differre ἀπὸ τῶν ἀλεξήτρων quidam putant: quod tamen non probatur Gale-

no. Eruditi homines hoc differre putant, quod τὸ ἀλεξιφάρμακον intrò sumatur, ἀλεξιγήριον foris imponatur, nec modò veneni caussa, sed & fascinationis depellendæ, quæ appendi solet collo: ἀλεξηγήριον simpliciter Hippocrati est medicamentum seu remedium: nam ἀλέξω εἶναι ἐστὶ βολῆναι. Alexipharmacum dicitur medicamentum, quod deleterijs pharmacis medetur, non extrinsecus impositum corpori, ut quod ἀλεξηγήριον dicitur, se intrò sumptum. Sunt tamen qui hæc accipiant indifferenter: ἀλεξιεῖν enim est à veneni noxa vindicare, sicuti & Latinæ amuleta, ab amoliendo: ἀποτροπικὰ sunt amuleta quæ appensa, illigataque venenorum & incantamentorum arcent indias, aut reddunt inefficaces. Hæc hastenus. Ad ipsum Emblemata pergimus. Athenæus Dipnosoph. 2. cap. 32. rationem affert, cur dicatur Venus Adonidem ab apro interemptum lactuæ foliis occultasse (quod alij tamen de Phaone Lesbio tradere, ut retulit in historia Poëtarum Lil. Gyraldus) quòd nimirum, qui lactucis assiduè vescuntur, hebetiores fiant, καὶ διεργαστοὶ, & ad libidinem minus idonei: lactucam enim frigidam esse iam in superioribus docui ex Plinio. Venus itaque fingitur enortui Adonidis genitalia lactucis recondere, ut moneam libidinem turpemque voluptatem, ciborum moderatorum viciosa sopiendam & reprimendam esse. Nihil enim æquè conducit ad motus illicitos cohibendos, quàm victus ratio temperata. Quidius inter alia, quæ de remedio amoris scripsit, ut à quibusdam cibus abstinendum esse monet, sic quosdam esse tu adhibendos suadet, his quidem verbis:

*Ecce cibos etiam (medicines fungar ut omni
Munera) quos fugias, quosve sequare, dabo.
Daunius an Libycis bulbus tibi missus ab oris,
An veniat Megaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum est vitare salaces,
Et quicquid Veneri corpora nostra parat:
Utilius sumas acuentes lumina ruras,
Et quicquid Veneri corpora nostra negat.*

Sed & ex nimia ciborum copia turpem amorem excitari Phylides testatur,

*ἐκ ἀγαθὸν πλεονάζον ἔφου θνητοῖσιν ὄνειρα,
ἢ πολλὰ δὲ τροφῆ πρὸς αἰμίτρας ἐλκεῖ ἔρατας.*

Inguina dente fero, &c.] fabulam Adonidis ab apro interempti Ovid. fab. sinem 10. Metamorph. descripsit, nec tamen huius mysterij meminit. Hanc attigit & August. De civit. 6. c. 7. tumque illud ad Physicem retulit Macrobius 1. Saturn. c.

Lactuca vi.

*Uti ratio
quid conferat.*

Amis.

Cypris.] Venus, ab insula Cypro ei sacra, libidini deditissima. *Cypris Venus.*
 Polydor. Virgil. lib. 3. cap. 17. De inventibus rerum, post Iu-
 stinum Martyrem, Euseb. Lactant. & alios sexcentos retulit.

genitali aruo.] Hic aruum genitale pro virilibus & pudendis *Aruum genitale.*
 posuit, quod sint generationis instrumenta, vt Virgil. 3. Georg.

Hoc faciunt, nimio ne luxu obtusior usus

Sit genitali aruo, & sulcos obliuet inertes.

Loquendi eandem formulam non est aspernatus August. lib.
 18. cap. 23. De ciuitate Dei: Sed voluntati, inquit, membra illa
 vt cætera cuncta seruirent; ita genitale aruum vas in hoc opus
 creatum seminare, vt nunc terram manus, &c. sic aruum geni-
 tale, *ἄρουρον* Græcis, Latinè hortus dicitur.

lactuca resistit.] Consule Plinium. Dionys. Cassius lib. XII.
 De agricult. cap. 13. Cocta, ait, coitum auerit. Vnde Pythago-
 rici ipsam eunuchum appellant. Martial. 13. palumbes torqua-
 tos reprimere Venerem tradit:

Inguina torquati tardant hebetantque palumbi:

Non edat hanc volucrem qui volet esse salax.

AD EMBLEMA LXXVIII.

ARTIFICIALE est in Veneres motus, & præstigiarius
 laqueos amuletum, cuius tamen rei fides penes auctores
 sto. Pindarus Ode 4. Pythiorum, auctor est, Motacillam à Ve-
 nere primùm è cælo ad homines deportatam, & Iasoni tradi-
 am, vt Medeam alliceret. Hanc autem auiculam aiunt vene-
 ricis mulieribus ad incantationes esse perutilem: eam namque
 accipiunt trocho, & rota quadam alligant, quam in orbem vol-
 uunt præstigiatores, & noxia verba immurmurant. Alij, quod
 exempta viscerum interanea orbiculo appendit. vnde prouer-
 bio apud Græcos vulgato, Iyngem hi dicantur habere, qui ve-
 uti quibusdam præstigiis homines ad amorem pertrahunt. *Iyngem*
 Noster Alciatus ex Homero & scholiastis quibusdam, extulit
 quod hic octosticho tradit; nimirum ad arcendas amoris ille-
 ctras (quo nullum exitiusius aut furiosius præstigium) adhi-
 bendam esse motacillam humano stomacho, quæ disponatur
 inter binos circulos sese quasi interfecantes. Sanè numquam
 mihi persuasero virum doctissimum, & rerum multarum cog-
 nitio-

*Motacilla
 Iasoni à
 Venere tradita;*

gnitione insignem, id aliis communicasse vt rem veram & seriam; & vt crederet tantam esse amatorij philti vim, vt mentis humanæ libertatem sic cogere, aut torquere vel flectere tandem modo posset. Sed tamen profectò non ausim diffæri, pleraque esse remedia ex bonis auctoribus petenda, quibus effrenata & indomita penè amoris huiusce petulantia cohiberi, aut etiam sopiri queat. At verò quis tam excors erit aut stupidus, qui furorem illum Cupidineum insigni hoc præstigio coërceri posse dixerit, & fascino quodam cupidines mentem occupantes exturbari? Viderint alij, quibus amatoria Ouidiana quandoque placuerint impensius: tamen ipsemet extulit & verius, & quidem salubrius:

*Præstigium
amoris præsti-
gio non pel-
litur.*

*Ardet, & assuetas Circe tendebat ad artes,
Nec tamen est illis attenuatus amor.
Ergo quisquis opem nostra tibi poscis ab arte,
Deme veneficiis carminibusq; fidem.*

Idem loco alio verè & disertè amorem non conciliari magicis artibus docet:

*Fallitur Æmonias si quis decurrit ad artes,
Datq; quod à teneri fronte reuellit equi.
Non facient ut viuat Amor Medæides herba,
Mixtaq; cum magnis Marsa venena sonis.
Phasias Æsonidem, Circe tenuisset Vlysses,
Si modò seruari carmine posset amor.*

*Nec data profuerint pallentia philtia puellis:
Philtia nocent animis, vimq; furoris habent.*

Sit procul omne nefas: ut ameris amabilis esto:

Quod tibi non facies, solæve forma dabit.

Sed miseri homines amore percussi graui, cum re amata statim potiri nequiverunt, ad artes magicas & amatoria pocula per fugium habuere, res imprimis noxias & exitiales. Constat enim Lucretium poetam, Antiochum, Caligulam in furorem vel somnos sumptis hisce philtis, quemadmodum & Lucillum, alioque nonnullos. Cæterum nullum perinde remedium est efficacax ad turpes hosce motus sedandos, quàm studio & labori cuiuspiam honesto sese profus dedere: sic enim fiet, vt clauus cluo pellatur. Cum enim perspicuum sit, amorem hunc non nisi in animos luxu & otio fractos irrepere, nullo planè modo auelli potest, nisi accedat labor aliquis & anxietas, quæ sua molestia innatas amoris maculas oblinat. Ouidius:

*Desidiam puer ille sequi solet, odit agentes:
Da vacua menti, quo teneatur, opus.*

*Remedium
efficax in
amore.*

Quid si amuletum certius, & profectò salubrius huc apposuc-
o, nempe vt iuxta D. Pauli consilium, carnem cum vitis cru-
cifigamus? Iste erit diuinus & cælestis ἀντίετος, qui terrenum
illum & in hac corporis compage delitescentem ἰερά, robore
validiore conficiet. Hoc vnum captiuarum animarum amu-
letum satis erit ad turpia omnia libidinum motuumque ge-
nera frangenda.

Diu porò me torfit, quod fateor ingenuè, carminis hu-
us sententia, sed post diutinum meditationis tædium, conie-
tanei mei facio copiam studiosis, vt expectem eorum iudi-
cium, quorum acutior ἐσοχία. Quamquam libidinis sit ad eò
urens ac feruidus impetus, vt vix submoueri animo possit,
quem semel occuparit, sopiri tamen imposito aliquo labore vel
iudicio potest, qui quadam opinione hominem teneat obuin-
ctum ac defessum, vt quasi clauus trudatur clauo; & mollicies,
inde nascitur malè feriatu amor, retundatur, aut etiam quo-
dammodo corrigatur. Amor certè res leuis, & qui non nisi
civitate nititur; at sistitur aliquando rei leuiculæ interuentu.
Et quid si rei seriæ animus intenditur, & honestis scè labori-
bus dedat?

Na, Venus otia amat: finem qui quarit amori,

(Cedit amor rebus) res age, tutus eris.

Sullus tamen qui sapiat, existimet amorem sedari efficaciter per
armina, vel susurros magicos, sed nonnumquam commentis
vibusdam, ac ludicris artibus motus animi efferati, aut impo-
nentis compefcitur. Occurrit exemplum, fortasse ab hoc ar-
gumento non alienum, apud Corn. Tacitum lib. 16. vbi de
cæno quodam, Basso, qui Neroni Domitio flagitijs impuris ac
ædibus ciuium occupato, speciem thesauri obiecit, quem di-
cebat in fundo quodam defossum. Vanum quidem certè com-
entum, sed interea dum thesaurus ille imaginarius magno
conatu erueretur, aut erui putaretur, tamdiu Nero spe animum
stans, remisit sese, & à sceleribus vacauit.

Apud Plutarchum, Alcibiades cum populi rumores de se
parfos inhibere non posset, caudam suæ caniculæ truncauit,
aque per urbem Atheniensem fugiens, popularis multitudo
iussam exquirebat cur id factum esset. Rogatus à familiari-
us Alcibiades quem ad finem id populo spectaculum præ-
uisset; vt tandem desinat, inquit, de me deteriora commi-
isci.

Bacchica auis præsto tibi motacilla.) Auicula est plumis disco- *Motacilla*
ribus, prælongo collo, lingua exerta, colore vario, motu cre- *qua auis*

bro se circumagens, & ceruicem in orbem Rectens: vnde & *στυγίδα* vocant, seu *σεισραυ*, aut *κίλασρον*, vt apud Hesygium Latinis Motacilla, Gallis *bergeronnette*, aut *ballequette*, à cauda motu, seu cauda tremula. Varro meminit De lingua Latina: Sic Galerita & Motacilla: altera quòd in capite habet plumam alatum: altera quòd semper mouet caudam. Non me tamen fugit, quòd pluribus verbis contendat Baptista Pius, Annotationibus poster. cap. 3. Motacillam & Iyngem pro vna & eadem accipi non debere, idque contra Seruij & Gazæ opinionem. Certè *ἰυγξ*, Iynx, ea est quæ Gallicè *turcot*, auis paulo maior fringilla, coloris varii: cui collum circumagitur, lingua serpentibus similis, prælonga (qua exerta formicas attrahit, vnde formicula dicta quibusdam Italis) vngues vtrinque bini. Quæ autem hæc auis sit, repete ex Aristotele 2. De histor. animal. & Plin. 11. Lege prouerb. Iynge trahor. Adhæc cur Motacilla dicatur auis Bacchica, rationem auctores non reddunt Hesygius quidem Bacchum *ἰυγξῆν* cognominatum ait, qui (ni fallor) ad Venerem inflammet immoderatus vini vsus. Fortasse Bacchus *ἰυγξῆς* appellatur, quòd vinum homines ad Iyngis instar alliciat, ac si dicamus, illecebrosum. vel meliùs etiam iynx à Pindaro dicitur *μαινὰς*, non quòd Bacchi sit auis sed quòd furorem inducat.

Quam quadriradiam.] Pindari est istuc, nam *τετρακράδιον* eam, de qua hic agitur, auem nominat, id est quadriradiam.

amuleum.] remedium aduersus veneficia, malaque medicamenta, ab amoliendo: *ἀποτροπιόν*, ab *ἀποτρέπειν* amoliri, depellere, quod verbum frequens est Plinio.

Pagasæ.

Pagasæus Iason.] Falluntur qui legunt *Pegasæus*. Iason autem dictus est Pagasæus à Pagasæ Thessaliæ vrbe, iuxta quam Argonaus fabrefacta: quam etiam Ouid. 7. Metamorph. princip. Pagasæam puppem nominat. Idem 8.

— auctor telis Pagasæus Iason.

& Fastorum 1:

Passus idem Tydeus, & idem Pagasæus Iason.

Lucanus 2. *Vt Pagasæaratis peteret cùm Phasidos undas.*

Phasiacis dolis.] incantamentis Medæ, quæ à Pœtus cognominatur Phasias, à Phasi Colchorum fluuio. Ouidiu

De Arte: — maritum

Barbara per natos Phasias vltia suos.

AD EMBLEMA LXXIX.

DERSTRINGIT mollitiem & lasciuem nobilium quarundam matronarum, quæ ad corporis ornatū ostendent *Ornatus matronarum minus.* ras pelliculas animalculorum, nempe muris aranci, æluri zibellini (felis libidinosissimi) & præterea vtantur suffitu musci *Mus albus.* arabici. Sanè de muris salacitate multa sunt à plerisque scriporibus tradita. Hinc enim illud Martialis:

Nam cum me murem, cum me tua lumina dicas.

pici mures dicuntur Iuuenali salaces, libidinosi, obsceni, à clunca quam Græci *ἀκὴ*, id est foramen, cauernam, vt D. Aulian. tradit quæst. in Exod. lib. 2. Sic enim obscenitatis partes et cauernam interdum argui docet Ausonius in epigrammatis,

Deglubit, fellat, molitur per vtranque cauernam.

egi Messalinam portentosæ libidinis mulierem ab Epicrate etiam esse Myconiam, quasi dixeris murinam. Adhæc nonnulli feminam salacissimam per æluri feminae simulacrum figurari dixerūt, propter animalis ingenium: cogunt enim mas ad coitum feminae, ipsæ quæ puniunt, nisi paueant. Cæterum muscum Arabicum circumferunt, non modò matronæ principis, sed & alia gradu longè inferiores: tantaque in iis est & cultum, & suffituum varietas, vt fermè ignorent voluptatem quæ de capi possit, quòd in his assiduè versentur, quibus nempe respectum non est quod Satyricus ait, voluptates ex vsu raro commendari. Cur autem mulieres suffitu & suauissimis odoribus vtantur, hanc esse causam aiunt, quòd totæ sint veteræ. Itaque Poëtæ Græci Venerem nusquam loco egrementem fingent, nisi odore aliquo exquisitissimo relicto ad ipsam præsentiam declarandam: adiiciunt præterea suffitus omnes esse salaces. Muliebres ornatus ridet taxatque Lucianus in Amoribus, Iuuenalis Satyra 6. & vberriè Plautus in Menulo: item Ælian. 1. De varia historia.

Non pauca reperiuntur apud auctores primæ notæ spicula nimium mulierum cultum. Quid in arte:

Femina caniciem germanis inficit herbis,

Et melior vero queritur arte color.

Femina procedit densissima crinibus emptis,

Proq̄ suis alios efficit are suos.

Quid

*Quid de veste loquar? non iam segmenta requiro,
Nec qua de Tyrio murice lana rubet.*

Iuuenal. 6. satyra:

*Nil non permittet mulier sibi, turpe putat nil,
Cum virides gemmas collo circumdedit, & cum
Auribus extensis magnos promisit elenchos:
Intolerabilius nihil est quam femina diues.*

Martial. de quadam Philæni, lib. 9:

*Tinctis murice vestibibus quod omni
Et nocte vitur, & die Philænis,
Non est ambitiosa, nec superba;
Delectatur odore, non colore.*

Plutarc. apophtheg. philosoforum: Cuidam vnguentis de-
buto dixit Zeno, mulierem olet. id est, *τίς ἐστὶ γυναικὸς ὄζων?*
Hieronym. ad Demetriadem, de seruanda virginitate: Polire-
ciem purpurisso, & cerusa ora depingere, ornare crinem,
alienis capillis turratum verticem struere, vt taccam de muris
pretijs, candore margaritarum rubri maris profunda testa-
tium, smaragdorū virore, ceramiorum flammis, hyacintho-
rum pelago, ad quæ ardent, & insanunt studia matronarū.
Idem Hieronymus epistola ad Gaudentium, de educatio-
ne infantulæ sic: *Φιλόκοσμος* genus feminarum est, multasque
iam insignis pudicitia vidi, tamen libenter ornari. Sed quæ
feminas ornatuum studio incessimus, cum videre sit quosdam
virili saltem forma mulierum nitores æmulari? de quibus au-
leatè sic idem Hieronymus ad Rusticum monachum: Videt
nonnullos accinctos vestibibus, pulla tunica à mulieribus non
posse dissidere, sub eodem manere tecto: simul eodem iure
cillas habere iuuenes in monasterio, & præter vocabulum nu-
tiationum, omnia esse matrimonij. Martialis acutum scomma
quemdam lib. 12.

*Hic qui femineis noctesque, diesque cathedris,
Incedit tota notus in Vrbe nimis,*

*Crine nitens, niger vnguento, pellucidus ostro,
Ore tener, latus pectore, crure glaber.*

mollitiem mus creditur albus Arguere.] Lege Prouerb. E.

Mus albus: in lasciuum & libidinis immodicæ hominem.

nurus.] matronas, nomen specialius pro communi, &
ἡδονή.

Zibellus.

Sarmaticum murem, &c.] Zibellus à quibusdam mus Sarmaticus appellatur ad Alciati mentem, quod è Sarmatia ad-
hatur; dicitur & *Ælurus*, de quo lege cap. 10. lib. 12. *Æli-*

De animalium histor. Sed non à mure muscum dici, at potius ab vmbilico capreoli censent eruditi homines.

muscus Arabs.] Dicam obiter, Romanos olim in obsidione Teiorum pellibus tectos hiemare cœpisse, vt est apud Liuium lib. 5. sed hæ pelles rudiores erant, vt seculum tunc fuit, quas nulli alij vsurparent in vrbe. Constat tamen pellicum vsu, ostrea in vestitum irrepisse: quod Seneca testatur in epistolis, vno loco mentionem facit pellicularum vulpium, muriumque, quas Zibellinos atque Armelinos plerique nuncupant: tamen Zibellini maiores sunt, quàm quibus murium nomen conueniat.

AD EMBLEMA LXXX.

X vno Pythagorico symbolo emblemata duo finxit Alciatus, nam desiderare in medio, & in choenice figere sedem, eum sonat; sed variè tamen accommodatur. Iam vero quædam, licet paucula, sunt hîc adijcienda, non indigna cognitione, occurrunt eo symbolo non debere nos in vitæ nostræ sporta ita spem collocare, vt sede in eis statuta, totum ætatis tempus ociose traducamus, sed aliquam ineamus rationem vt nostra industria victum comparemus, neque semper ab aliorum dependeamus, vti iam supra satis. In diuinis autem literis modus hieroglyphicum est doctrinæ Iudaicæ, veritatis lumen ab eo recondebat, sicuti explicat Hilarius in Matth. Et hæc videm hæctenus. Quamquam autem id, non incommodè queri posset in eos, qui concreditam sibi eruditionis & ingenij dotem aliquam excellentem miserè negligunt, idque non serunt ad vsu, cuius potissimum gratia norunt sibi esse demandatum & commissum à summo & præpotenti bonorum conium auctore Deo; tamen, nisi me fallit animus, videtur hæc reuera tortum esse in desides quosdam cœnobitas, qui ipsius imaginem aliquam professi, ignauiæ situ ætatem terunt: literas asperrantur, aut certè non magni faciunt, quantum alioqui valeant ingenio & non parua naturæ dexteritateiners omninò genus, & fruges consumere natum, & ex tero illo hominum genere quod assignat Hesiodus, meritò dicitur, cum nec sibi nec aliis commodum aliquod referant. Quod ipsum tamen velim æquis auribus accipi, non enim in illis qui ausim aut etiam velim carperè instituta illa vetera pri-

*Emblematis
exemplar.*

*Quorundam
cœnobitarum
desidia.*

mum quidem à sapientissimis inducta patribus, nostræ pietatis Christianæ antesignanis & vindicibus, quorum tanta est apud nos auctoritas, ut inuerecundum esset, ne dicam impiorum vitam, pietatem, doctrinam, fidem non probare, non colere, non amplexari. Ut ergo apertè dicam quod sentio e de re: hîc ab Alciato, à me, ab aliis etiam, quibus simplex minimeque fucatus est animus, nullo modo reprehenditur monachorum institutum & regula, sed multorum ex iis otium ignauia, imperitia notatur; quippe qui eo nomine pessimè de se deque aliis mereantur. Iactent ij quantumuis sui ordinum suarumque legum antiquam dignitatem & sanctimoniam: enim se similes iis præstiterint qui laboribus, vigiliis, studiis, ieiuniis, omni denique patientiæ laude Christianum nomen auxerunt & amplificauerunt, non video qua ratione digni habentur eo, quod fuit honorificum apud præfatos, monachi nemine, quod illi sua vecordia & inertia, ne quid dicam grauius in contemptum adducunt. Utinam verò ut continuo solet insolescere ob veterum illorum patrum admirabilem totius posteritati religionem, ita eorundem vitæ institutum æmularentur: non enim misero & infelici otio se ita dederent, ut *dis d'otios* abessent ab iis quos ad piæ vitæ religiosæque institutionem se imitari didicant. Sed ne abeam longius, quid laboriosius excogitari, quid sanctius, quid diuinus in terris finit aut audiri potuit, quàm fuit illa verè ac meritò laudata patrum monachorum vitæ ratio? quod purius aut vberius olim ecclesia seminatum clarorum virorum habuit, quàm quod cœnobiis, mandris illis & cremis ductum fuit? Nunc vobis Deus optime! quàm absumus à prima illa canaque religione cum qui seuerioribus institutis sese obligent, non tam pietatis quàm otium; non tam solitudinem meditandique de rebus diuinis opportunitatem, quàm desidiosam vitam sibi proponant. At id quidem certè pluribus exaggerare videtur et non modò superuacuum, sed & intempestiuum; quare quidem notius sit, quàm ut confirmare habeam, ne videatur qui ius in eos debacchari, quos ad meliorem frugem reuocare laboris esset infiniti, & penè *ad d'v'at'v'* admonere, intempestiuum & quidem importunum: reprehendere, prorsus odiosum, perinde non omnibus gratum. Hac enim tempestate sic cuncta sunt exulcerata, sic lubrica & peruicacia, ut quoquæ te vultus, vel etiam nolens, experiaris te per ignes incedere suppositi cineri doloso; & quicquid in eiusmodi quorundam hominum negotio velis attingere, vlcus & vomitum citissimè depreh-

as, adeo sub omni lapide dormit scorpius. Quamobrem sa-
us esse duco malum bene conditum non mouere, & huius or-
inis viros bonos (quos tamen paucos & colendos, & exof-
fandos esse puto) à malorum fece semper abstrahendos &
timendos vnicè volo, ne errore quodam populari pro vitio
crimina sæpè ferat:

Desidet.] Cicero proinde in Verrinis dixit per Metaphoram
nauis consentaneam, Quid sedes Verres? quid spectas? Idem
Pisonem: An potest vlla excusatio esse, non dico malè sen-
enti, sed sedenti, cunctanti, dormienti in maximo Reip. motu
insuli? Eodem sensu Hesiod. ait, spem non bonam, virum in-
gentem tenere, sedentem in taberna, cui victus sufficiens
non sit:

ἐλπὶς δ' ὅσα ἀγαθὴ κερζομένην ἄνδρα κομίζει,
ἤδηρον εὖ λίγην, τῷ μὴ βίβω ἀρκιέειν.

d & Demosthen. 2. Olynth. Atheniensibus succenset, eosque
dere dicit, & Philippi potentiam non attendere. Sic enim:
δ' οἶμαι καθήμεθα, ἔδει ποιεῖν τις, &c. Desidere in modio, præ
naui signo superius posuit, in simulacrum Spei:

Cur in dolioli tegmine pigra sedes?
etmque astra speculari:

Qua Dea tam lato suspectans sidera vultu?
ege Pierium Hieroglyph. lib. 56.

Essai.] Essæi, Iudæi fuerunt, ab aliis vitæ seueritate, ieiuniis
institutis quibusdam differentes. De iis Philo Iudæus, Euse-
bius De præpar. euangel. & Philastrius in catalogo hæres.
accensam consegit igne facem.] Visus est mihi hic locus inter
cos petmultos dignus esse qui maiore cura studioque à nobis
collicetur. Sed mihi ea de re cogitanti tam multa è multis &
iis occurrunt, vt verear ne quis se putet intemperanter ab-
studio, aut etiam plerisque otiosus videri. Sed ad rem. Plu-
tarchus 4. De rectorum, de anima disputans ex Democrito, igni-
n quiddam esse ait ex naturis concretis mentè perceptis, glo-
sas ideas, quæ habeant igneam facultatem, idque corpus
ce. Succurrit id Lactantij è 2. cap. 3. Quod si anima ignis est,
cælum debet eniti, sicut ignis, ne extinguatur, hoc est ad im-
mortalitatem quæ in cælo est. Virgil. in 6.

Igneus est ollis vigor, & cælestis origo Seminibus.
siodus, & dius interpretes, ab ea opinione non recedunt,
n aiunt Prometheum ignem cælestem clepsisse, quem simu-
to à se confecto apposuit, vt animatum fieret: ea enim mens
quæ molem agitat, & toto se corpore miscet. Quod si quis

Desiderè. 1

Essai quib.

*Facem accen-
sam tegere
quid est, quia
per ignem in-
telligitur.*

fortè putat, cur Hesiodus & ipse Maro dicant Iouem ab hominibus ignem remouisse, facilis est responsio. Vis enim & solertia humani animi difficilis est inuentu, quòd hebetiore ingenio simus: ad eò nihil tam excellens & præclarum sine magno aliquo labore vita dedit mortalibus. Contegunt ergo cœnobitæ otiosi ac languidi facem accensam sub pallio, nullis artibus, aut studiis honestis animum applicantes, nulla sua industria ac diligentia notiones animi exercentes, vt non minùs verquam rectè in eos id Plautinum conuerti possit,

Summa ingenia in occulto latent.

Ad ea quæ de igni vel ardenti facula iam dicta sunt, adiiceret lubens quæ Plutarchus disputat Commentario, An rectè dictum, *λάθι βίωσας*: eo etiam qui est de cupiditate diuitiarum sed maximè iuuat locus ille Problematum, quo ait, veteres obscuris vsos rationibus, potissimùm in rebus sacris, lucernam corpori animam continenti similem dixisse. Lux enim est, inquit, qui intus est, animus, &c. Quòd si quæ monachi (sunt ex iis quidam boni viri, sed non satis eruditi) dicant id paganis auctoribus malè detortum, ne videatur verbo molitus, quippè qui fausta omnia illis precari non desino, euertant quæso diligenter magni ac sancti viri Chrysostomi Christianam sententiam, ad illum sacri Euangelij locum, *Luce lux vestra, &c.* Hunc enim Chrysostomum iudicem honorarium si admiserint; nihil dico amplius, causa dicta est.

subtus accensam facem contegit.] Petitum id è Socratis apophthegmate: *ὄυτε πῦρ ἰματῖα πλεσείλαι δύνατον, ὄυτε ἀνθρώπου ἀμάρτημα κρύβειν*: Neque ignem veste nec turpe aliquod occultum tempore occultare possibile est. quòd refero ad agium Sub tunica & sint, de iis quæ occultè fiunt, non palàm in propatulo: & Manum habere sub pallio, pro eo quod e languere otio.

Non se, non alios iuuat.] Proinde ex tertio illo genere minimum, quod Hesiodus assignat, Cicero 2. Offic. Quamobrem contemnuntur ij qui nec sibi nec aliis profunt, vt dicitur: quibus nullus labor, nulla cura, nulla industria est. Lege per uerb. Nec sibi nec aliis utilis.

AD EMBLEMA LXXXI.

ADHORTATIO est ad laborem, sumpto argumento ex parœmia Pythagorica, qua præcipiebat chœnici non se insidendum: cuius explanationem malumus ab ipso Alato repetere (cùm sit obuius locus) quàm ab aliis quibusque meti doctissimis, emendicare, vt sumus initiò polliciti. Sic et ille 1. Parergôn cap. 17. Sciendum est, inquit, apud thenienses fuisse mensuram tritici, quantum quisque vno die comederet: ea erat & maior libra, vocabaturque chœnix, vel *ἰργόν*, vt interpret Aristophanis ait. pendebat autem earum drachmas CL. hoc est, septem & viginti vncias Græcas, vt Iulius Pollux, & Nicandri interpret scribit: nostra autem mensura squilibram: eius chœnicis dimidium drachmarum 75. libra u libella dicebatur, vt Rhemnius Palæmon ostendit eo carmine:

*Chœnici non
insidendum,
quid.*

*Attica non minor est; ter quinque hanc denique drachmis,
Et ter vicenis tradunt explerier vnâ.*

igitur iubet constitutio duas libellas, id est chœnicem victualis substantiæ custoditis præstari: quod etiam olim fieri solitum ostendit Pythagoræ symbolum, *Super chœnicem non esse sedendum*: id est, non debere quenquam præsentis cibo esse contentum, sed potius aduersus legem Euangelicam de castino sollicitari. Sic & Corinthij *χοινοκομίται* dicti, quòd pluribus seruis abundarent, quibus demensum, seu, vt in Euangelio Lucæ dicitur, *κοινοκομίται* quotidie præstandum erat. Id singulis mensouiserat apud Romanos quater modij, vt scribit in Phorone Terentiana Donatus. Hactenus Alciatus. Hoc itaque proverbio docebat Pythagoras, non oportere per inertiam & otium, cibum alienum sectari, sed sua quemque industria debet sibi facultates comparare, quibus vitæ munditiei consulatur. Proinde meritò Respub. omnis liberaliter instituta serues & laborum oïes pellit & exterminat. Institutum ceptore laudatur Atheniensium (profectum illud quidem ab Indis & Ægyptiis) quo inertia & otium iudicio publico damnantur. Nam singulis annis statoque tempore ciues in iudicio sistebant, exposituri, quo quæstu, quaque arte viuerent. Et Perianthi Periander hunc morem instituit, vt si quem splendidus obsonari animaduertent, exquirent vndenam sump-

gus ille suppeteret. si esset vnde illud vitæ genus tueri posset, i-
 nebant vti: si facultatum modus non esset, iubebant homine
 moderatius viuere: ni dicto esset audiens, multa damnabatur
 at si nihil omninò haberet, nihilominus ita splendide viuere
 curabant interfici, quia hunc furem esse, aut prædatorem, a
 calumniatorem necesse esset. Ea fuere veterum instituta,
 mores: sic enim censebant ignaum & nullius frugis homi-
 nem, indignum esse qui vitæ commodis frueretur. Præcla-
 se mihi offert oratio Tiberij in senatu, qua respondit M. Horti-
 o, nobili iuueni, cui inopi Augustus antè succurrerat, vt suu-
 ordinem seruaret: sed postea cum se, suosque liberos, quos mi-
 tos habebat, sustentare non posset, Tiberium Cæsarem rog-
 uit, vti noua liberalitate iuaretur. Cui sic Tiberius: Si qua-
 rum pauperum est, venire huc, & liberis suis petere pecuni-
 cœperint, singuli nunquam exsatiabuntur, Resp. deficient. d-
 inde, quod si ambitione exhauserimus, per scelera supplendu-
 erit. Dedit tibi, Hortale, Diuus Augustus pecuniam, sed ne
 compellatus, nec ea lege vt semper daretur. languescet alioq
 industria, intendetur socordia, si nullus ex se nectus, aut spe-
 aut securi omnes aliena subsidia expectabunt, sibi ignaui, n-
 bis graues. Corn. Tacit. 2. Annal. Refert Sabellicus, apud Fl-
 rentiam patrio instituto in eos animaduerti, qui otiosè & ign-
 uiter in ea ciuitate agunt. Expostulatus enim eorum qu-
 piam, vnde victum sibi compareret, nisi rationem possit exp-
 care, qua vitæ probet integritatem, vt sceleris conuictus plec-
 tur, aut vt ciuitati perniciosus eiicitur. Tale profectò deb-
 esse ignaui hominis maleque feriatæ præmium, κοινὸν ἔ-
 ἔδενος ἀξίον, ait Plato: quo quidem innuit, cum numquam
 summam virtutis laudem peruenturum, qui duram & aspera
 illius callem numquam fuerit ingressus. Siquidem ὁ φέρ-
 μύλλω, ἀλφίται φεύγει. vnde meritò vt studiorum labores sequi-
 tur gloria, sic ignauiam contemptus & inopia comitantur.

Samij dogmata sancta.] Pythagoræ symbola oraculorum
 instar à priscis celebrata sunt. De his Plutarchus variis loc-
 quæ symbola certatim à viris doctis exposita sunt. Ex vete-
 bus nominantur Anaximander Milesius iunior, & Polyhist-
 Alexander, quorum libri temporis iniuria perierunt. Plut-
 chus, Athenæus & Laërtius, nō perpetua disputatione, sed hi-
 inde multa explicuerunt. Ex recentioribus Philipp. Beron-
 dus, Erasmus, Phorcinus & Gregorius Gyraldus in ea re sed-
 lam operam nauarunt.

ἀυτοῦ ταννὺς ἀσφύεσσε λαβὸρι.] Verbum hoc, assuesce, f-
 que

mentatium vel naturæ neutrius, pro adiuo malè vsurpari, e, non longè antè, monuit Fornerius I.C. doctissimus vel iud agens: cui ego, vt in cæteris assentior facilè, malim ergo cere:

—duroq; manus compone labori.
craftina ut hõra. Id est, dies craftinus: Synecdoche.

AD EMBLEMA LXXXII.

¶ V I sunt ingenio lubrico & inconstanti, mentem suam ab honesto quodam instituto vitæ dimoueri facillimè sinūt. c enim cum damno non leui cœptis rebus abstinēt, easq; enitùs deserunt, vel controuersia, aut litis mouendæ tricis, & uasi tendiculis auocati, vel quibusdam illecebris amasiæ alius deliniti. Quæ in re, vt in Glauci & Diomedis armon permutatione, sentiunt tandem suo magno malo quàm ericulosum sit, & quidem alienum à recta mente, Philosophiæ ptis auocari, vt rei vel leuiculæ, ve etiam flagitiosæ se adiunt. Id enim refert naus, quæ remora pisciculo minutissimo sistatur. Mirum sanè & planè incredibile, nisi fidem auctoris magni nominis facerent. Remora, impedimentum & obctam tardationem significari apud veteres asserit Pierius Hieroglyph. 30. Commodissimum habes exemplum ad id illurandum, in Critia & Alcibiade apud Xenoph. 1. comment. hi enim adolescentes magnis naturæ & ingenij conformatibus, ad res summas nati, leuiculis occasionibus non tam eterriti quàm auocati ab officio sibi suæq; Reipub. exitium earunt. De Echeneide Plutarch. 2. Symposiac. quæstione 7. c. 2. Problematon, quæst. 3. non enim commodè possumus ciatædium omnia huc conferre.

Inconstanti

*Remora
quid*

Parua velut lima, Remora, &c.] Testis est Plin. lib. 9. c. 25. ic Basilus: ἔχινος ὅταν περιῖδη τὰς ἐχίνας ἐξ ἀνέμων, ψηφίδα ὑπὸ πέλτων ἡλυαίας, ἐπ' αὐτῆς ὡσπερ ἐπ' ἀγκύρας βεβαίως σκελεῖται ἀπὸ χόρτου τῶ βάρει, πρὸς τὸ μὴ ῥαδίως τοῖς κύμασι ἀπούρεισθαι, & ὅταν ἰδῶσιν αἰ ναυτικοὶ τὸ σημεῖον, ἴσασιν τὰν προσδεκαμίαν μείων κίησιν τῶν ἀνέμων. id est, Echinus ubi præsentit ventorum tumultus, calculum quendam & lapillum magnum arriit, in eoq; quasi in anchora innititur, ne facilè impetu fluctuum dimoueat: quod cum nauæ obseruant, prænoscent

*Lucas
Basilij
Magna*

ventorum & fluctuum agitationem. Cassiodor. meminit epistol. 35. lib. 1. Variar. formul. Cardanus De rer. variet. 7. cap. 37. sat constare ait hærentem remoram naues retardare. Et Rondelotius contendit experimento vidissè triremem, in qua Cardinalis Turonensis Romam vehabatur, à cursu inhibitam, eamque deprehensam præbuisse conuiuium. Echeneis ab ἔχου, & nōmine ναῦς, quòd naues remoretur, vt Remora Latinè eadem ratione nomen habet.

impete. Jid est, impetu. Statius 7. Thebaid.

— *aurigamq; impete vasto.*

Vide Gellium cap. 7. lib. 19.

ad sidera vectos. ἰαυρηπια.

in medio tramite.] pro, in media instituti via, & re infecta. ἰαυρηπιας.

AD EMBLEMA LXXXIII.

ANTE QVAM veniam ad explicationem hujus carmini lubet paulum exspatiari, non tamen vt omninò volentes prætercasam, quod aiunt, sed vt à thesi ad hypothesim, que præcipiunt Rhetores, faciliùs me recipiam. Quia enim omninò tortum est in ardeliones, eosque qui multus, variisque studiis eodem tempore animum applicant, quæramus an prouidi sint qui sic se gerunt. Primum quidem videmus et natura comparatum, vt nemo sit repertus hætenus ingenio adèd felici, naturæque bonitate præstans, vt pluribus artibus additus, multum promoueat. Reicnim vnius studium, facultas vna, & negocium alioqui serium, totum hominem requirit: quodque de cibis medici solent præscribere, itidem ingenijs prudentes homines diligenter esse cauendum præcipiunt. adèd nullus est ita valenti stomacho, quin sibi permittit nocere, si multiplici & confusa, immoderataque ciborum copia ventriculum saburrare malit, & corpus onustum reddere, quod ait Horatius, quàm mediocribus & necessarijs epulis valetudini consulere. Sic qui pluribus & varijs studijs vno eodemque tempore ingenium onerat, seipsum quidem ad tempus videtur reficere varietate rerum: sed interea tamen non modò nihil inde lucri capit, sed memoriam obrutit, aciemque ingenij debilitat. Aliquis fortè mihi Ciceronem Porcium obiecerit, quem summum hominem fuisse commemorant historix: nempe is summus Imperator, summus orator

tor, summusque Iurisconsultus à quibusdam elogio magico celebratus. Si tamen conferatur cum quibusdam aliis Græcis, vel Romanis qui superiore aut inferiore seculo floruerunt, longè aliud sentiendum erit: fuit enim M. Cato Aquilano multò inferior, si illius in iure peritia cum huius doctrina veniat in certamen. In oratorio munere ac facultate didi neque Lucium Crassum, Marcumve Antonium, neque Hortensium, aut Ciceronem superavit. Iam verò in disciplina belli non est cum C. Cæsare comparandus, aut aliis certè militis, quos Resp. Romana olim laudatissimos aluit. Idem iudicium de cæteris, nam & Plato relictis artibus leuioribus, totum philosophiæ consecravit: & Demosthenes cum se orator daret, relictâ philosophia, in qua non parum profecerat, eloquentiam est amplexus. Et quidem viri illi magni invidentur incubuisse, ut vnam disciplinam sibi ornandam & colendam proponerent, ad eamque vnam suum omne studium reuocarent. Ita qui excellere aliis & antestare, aut alia in laude esse volet, procul abesse debet ab illo *πολυμαθίας* moderato studio, quæ *ἀμαθίας* sæpenumero inducit. Stabat itaque cum Seneca: Certis ingeniis immorari & innutriti oportere: nusquam esse qui vbique est. In peregrinatione ventibus hoc euenire, ut multa hospitia habeant, nullas amicitias: idem accidat est necesse iis qui nullius ingenio familiariter se applicant, sed omnia cursim & properanter transmittunt. Nihil æquè sanitatem impedit, quàm remediorum crebra mutatio. Non conualescit planta quæ sæpius transfertur, &c. Sed iam satis lusimus. Veniamus ad argumentum Emblematis. Susceptum est in ardeliones, vanosque ostentatores, quo hominum genere nullum aliud impudentius aut inutitius; quandoquidem se omnia tenere, & ad vnguem nosse profectantur, cum tamen reuera in iis præter iactantiam & importunam loquacitatem inuenias nihil. Sed lubet paucis in eiusmodi Thrasones inuichere, quòd omnia sibi tam temerè vendicent, tam nulla fronte arrogant, ut si cum aliis (quod fit sæpe) rixantur;

Tot pariter pelues, tot timinnabula credas

Pulsari. —

Quam enim ex omnibus artem aut disciplinam adduxeris in medium, cuius se imperitos non negent? Quid tam reconditum & obscurum in rerum arcanis esse potest, quod illi sua industria, miraque ingenij solertia non sint exactè complexi? Tantum est horum hominum tam malè feriatorum impudentia,

Excursus in ardeliones.

tamque insolens protervia, ut cum oculos, quod aiunt, cor-
 cum auri sint configere, nemini debeat esse mirum, si de rebus
 quas minime compertas habent, contra omnium sententias
 iudicia pronuntient audacius, & plus quam par est, iniqui
 Tum enim videas eos suam opinionem elato supercilio tu
 accuratius, sic ut periculum sit, si coneris eos de causa deiri-
 ze, ne sua efferrata licentia in te impotentius sæviant quam v-
 les, acrius inuehant, suaque Stentorea & vocalissima loquen-
 te tuasque rationes invidiosè traducant apud imperitum v-
 gus, tibi omnem respondendi libertatem eximant. Si verò
 quæstio de literis quæ ad humanitatē pertinent, quas vel p-
 moribus tantum labris degustarint, aut tibi tacendum, aut
 penitus auscultare nolis, colloquendum est rariùs, eoq. pa-
 ut non vsptiam te quicquam refellere posse videare. Si quid
 Iurisprudentia fortè dicendum sit, tum bellè suo more exci-
 rent. Nunquam, inquit, veteres exactè disciplinam legi-
 sunt interpretati, aut, Farragines sunt glossematum intole-
 biles, aut, Inter se mirabiliter pugnant, aut aliquid aliud ei-
 modi. Si de arte medica sermo est, Numquam tam concin-
 tamque opportunè (si modò fidem illis habeas) Galenus.
 Hippocrates. Si de astrorum scientia, quid? Hoc Ippis & te-
 soribus esse notissimum contendent, nempe ut diligenti hac
 bene provida cautione propriam inscitiam tegant. At si
 Theologiæ reconditoris arcana deueniendum sit, aperi-
 statim, quid iuris habeant in iis excutiendis: solertes se esse f-
 gent, sudabunt nitendo, neque tamen hilum proficient, &
 undè satagent, nihil agent tamen. Nec est quod Philosophi
 commemorem. Illi enim nihil nesciunt, qui tam seriò per o-
 nem disciplinarum circulum peruolitarunt, ut eorum iudi-
 vel ipse Plato cæcutiat, Aristoteles ineptiat, Cicero garru-
 Aquinas delirer, & Peripatetici omnes miserabiliter erre-
 Adcò sunt in omni disciplinarum genere exercitatissimi,
 contra Socratis institutum & mentem, hoc tantum scia-
 quòd omnia sciant: quin potius hoc tantum nesciant, quòd
 omnia ignorent. At si tam multa sciant, mirum est maxime
 quòd se nesciant. Si enim vel quadam ex parte scirent quid
 lud sit γινῶσι σαυτῶν, iam pridem perspexissent sapientiæ aditu-
 cuius obuium & patentem esse non posse, nisi cum aliquid
 ignorare norit: aut si quid sciat, non oportere eo fastu intum-
 cere, ut nullum alium scire meliùs posse & absolutiùs aud-
 existimare. Sed missos faciamus eiusmodi πολυπράγμονας,
 namque ad carminis explicationem. Vereor enim ne ve-

entius in rei literariæ ardelliones inucham, & specialius id con-
re videar in Sophistas quosdam iactabundos, nihilque non
stantes: quod quidem tamen in genere video intelligi de iis
esse, qui suam operam & studium collocant in variis &
multiplicibus vno eodemque tempore tentatis negotiis, quæ
tè aggredi possunt illi satis audacter & anxie, perficere verò
nstanter minimè possunt. In vetere quadam fabula inductus
ut seruus quidam fatuus, & nihil non satagens, qui asteriæ vel
deolæ stellatæ figuram repræsentaret, vt mores & conatus
ardellionum exprimeret. Hi quotquot sunt, satis mouent sese:
nil tamen promouent, nihilque agunt, sed tantùm satagunt,
que ad modum adulterini & degeneris falconis, qui cit tan-
n ceuentis in aère motus. Talem describit Attalum Martial.
& 2. l. & Afrum 4. Talis est apud Terent. in Eunuch. Thraso,
etiam Suffenus apud Catullû. Huc refer adagiû, Callippides.

Ardeolam stellarem.] Plin. lib. 10. cap. 60. tria facit Ardeola-
n genera, quæ sunt Leucon, ab albedine; Asterias, ab astron-
n fulgore per similitudinem dicta; & Pellos, quia non ita in-
um volat. *ἄλως* enim propè sonat.

Fabula prisca.] Locum hunc, seu Emblematis fontem, malim
petere ex loco Aristotelis, qui est lib. 9. cap. 19. De historia ani-
al. vbi meminit huius priscae seu veteris fabulæ. Ea auis &
asantiæ *ἄκνητος*, id est pigra & ignaua nominatur.

ceuet.] alas agiter, & volare contendat. Ceuere propriè clunes

ouete, verbum obscenum. Persius Satyra 1.

— an, Romule, ceues?

Ante ceuentem, Sexte, verebor?

& 9.

Computat & ceuet, ponatur calculus.

Fides sit penes historicos.] Eiusmodi est illud Sallustij è Iugur-
no: Cæterùm fides eius rei penes auctores erit.

AD EMBLEMA LXXXIII.

Stauari hominis *εἰκὼς*, sumpta ex Petronio Arbitro &
Horatio, verbis quibusdam tantùm mutatis. Ille enim
in Satyrico:

*Nec bibit inter aquas, nec poma fugacia carpit
Tantalus infelix, quem sua vota premunt.*

*Emblematis
typus ex Pe-
tronio Arbitro
& Horatio.*

Diuisio

*Diuitis hac magni facies erit, omnia late
Qui tenet, & sicco concoquit ore famem.*

Hic verò 1. Sermon. Satyra 1.

*Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. congestis undique saccis
Indormis inhians, & tamquam parcere sacris
Cogeris, &c.*

Et Corocius Gallus:

*Quid mihi diuitie, quarum si dempseris vsus,
Quamuis largus opum, semper egenus ero.
Imò etiam pœna est partis incumbere rebus,
Quas cùm possideas, est violare nefas.
Non aliter sitiens vicinus Tantalus undas
Captat, & appositis abstinet ora cibis.*

*Auari con-
dicio.*

Sic enim avari hac in vita suos iam manes patiuntur, quid quid mali optes nisi ut viuant diu? Macrobi. Saturn. 1. Illos, quit, epulis ante ora positis excrucitari fame, & inedia tabesce, significat eos quos magis magisque acquirendi desiderii cogit, præsentem copiam non videre, & in affluentia inopiegestatis mala in vbertate patiuntur, nescientes parta respicendum egent habendis. χρημάτων δ' ὄρεξις, ἢν μὴ ὀρέξεται κόπινίης ἰχάτης παλλῶ χαλιπώτερον, μείζονες γὰρ ὀρέξεις μείζονας δέιας ποιεῖσι, siebat Bion: id est, Cupiditas habendarum opum nisi aliqua satietate cohibeatur, extrema pauperie longè deterior est: maiores enim cupiditates egestatem quoque maior arcessunt. Proinde si quem diuitem efficere voles, (dicebat Epicurus) μὴ χρήματα προσίθει, τῆς δ' ἐπιθυμίας ἀφαίρει, non quòd opes augeas, sed tollas cupiditatem. Dissentiunt inter Poëtæ de causa pœnarum Tantalii. Alij enim ad inferos reगतum esse volunt, eiusque capiti saxum impendere, cuius infum semper extimescat: eaque pœna cruciari, quòd Deorum beralitate sit vsus intemperantiùs, cùm eorum conuiujs intesset: vel quòd linguam habuerit incontinentem: vel quòd filiolem filium membratim dissectum coctumque coctui Deorum comedendum apposuerit; vnde in inferis perpetua famis siti que torquetur, ut etiam in medijs epulis & aquis famelicus & siti eneclus cogatur languescere. Referam huc Maximi Trierij Platonici verba ex oratione 25. Quid, obsecro, continua hminum cupiditate egentius? Vbi enim semel animus superquam necessarius exigit vsus, voluptatibus indulserit, priore continuo fastidit, nouarum cupiditate detinetur. Et hoc

*Ref. Tyj
locus.*

od Tantali significat ænigma, continuam videlicet voluptu-
rij sitim, vt cum oblectationum interdum latices affluent,
cedant interdum, propterea cupiditatum refluxus excitetur;
bus tamen cupiditatibus infestissimus dolor, metus ac per-
batio permixta sint. Nam quidnam homines timere peius
nt, quàm ne præsens voluptas elabatur? Græca si quis ma-
hoc sunt: τί γδ ἀνείη πινέσθον ἀνδρὸς ἐπιθυμοῦντ^{ος} διλιεκάς;
δ' αὖ γδ ἄπειξ ψυχὴ γήθησαι ἠδονῶν ὑπὲρ τὴν αὐτῆς χρείαν, κό-
αὐτῶν προτέρων ἔχθ^η, & ἰτέρων ἔρῶ. κ^{αὶ} τὸ τ^ὸ Ταυτάλ^η αἰνιγμα,
οἷν ἄρα, δίψα διλιεκάς ἀνδρὸς φιληδόνε, & ἠδονῆς νόματα προ-
τα κ^{αὶ} ἀπίοτα αὐθις, κ^{αὶ} παλίρροια ἐπιθυμιῶν, κ^{αὶ} λυπαὶ πικρῶ
ταις ἀνακικραμέναι, κ^{αὶ} παρραχαί, κ^{αὶ} φόβοι. Φοβερὸν μὲν γδ πι-
τα ἠδονὴ μὴ ἀπελθῆ. Clitophon apud Achillem Statium

ptorem veterem, lib. 2. loquens de amore puerorum, quem
enclaus vehementiorem dixerat muliebri: Quo pacto,
, vehementior? An quia simulatque apparuit, evanescit,
amanti sui perfruendi potestatem facit: sed Tantali po-
o similis videtur? Sæpe enim etiam inter bibendum auolat,
ansque nihil, quod hauriat, amplius inueniens, abire cogi-
atque etiam id, quod iam haustum est, prius eripitur, quàm
bibit, exsaturetur, &c. Apud eundem Achillem elegan-
detorquet fabulam Tantali Mellite alloquens Clitophon-
i, cuius Venerem prouocare non poterat: Quamdiu, ait, eo-
n qui in aliquo sacrario cubant, morem imitabimur? Lar-
n tu quidem aquæ mihi copiam offers: verùm ne hauriam,
as. Tantόνε tempore, vt propter fluuium sedeam, sitimque
plere non possim? Næ ego Tantali mensæ baud dissimilem
um sortita sum: &c. Lege adag. Tantali pœnæ: & Tantali
enta, Lucian. in Dialogis mortuorum, Horat. i. Epist. ad Iu-
m Florum, & Ciceronis vltimum paradoxum.

Achilles
Statius

Diximus hac in vita suos pati manes qui affectibus obsecun-
nt cupiditatum. Ita Lucretius lib. 3.

Atque ea nimirum quacunque Acheronte profundo
Prodita sunt esse, in vita sunt omnia nobis:
Nec miser impendens magnam timet aëre saxum
Tantalus, vt fama est, cassa formidine torpens:
Sed magis in vita, Dinum metus urget inanis
Mortales, casumq; timent, quem cuique ferat fors:
Nec Tityum volucres ineunt Acheronte iacentem,
Sed Tityus nobis hic est, in amore iacentem
Quem volucres lacerant, atque exest anxius angor,
Aut alia quamuis scindunt torpedine curas.

Hæciste ad Epicuri sensum, sicuti & Tullius 1. schola Tusce sub persona cuiusdam Epicurei. Nam & sunt qui huc pertinere descriptionem inferiorum apud Platonem, & Virgilium lib. 6. Aeneid.

Tantalus unde dicitur.

miser.] Tantalus, quasi *πάλαντος*, id est, infelicissimus, fito in Cratyllo. Apul. lib. de Deo Socratis: Solus Tantali vicis suis diuitiis inops, egens, pauper, non quidem fluentem vili fugitiuum captat, & fallacis vndæ sitim, &c.

Qui quasi.] Vulgatissimum illud, Tam deest avaro quod habet, quàm quod non habet. Mar superiorum ministrū, i. *δὲ τῶν βιάωντιων*, auarū hominem vocat Eunapius Sardianus. Iliis describitur in Aulularia Plauti Euclio, miserimus senamittendi metu sese perpetuò excrucians. Contrà laudatur Theocrito Ptolemæus Philadelphus, qui domi suæ nō occultet opes inutiles, vt formicæ solent, quæ aurum penitus estum in antris asseruare memorantur, vt Solinus & alij quidam tradunt. Huc Horatian: *Magnas inter opes inops*, 3. Carm. 16.

AD EMBLEMA LXXXV.

P LUTARCHVS libello *περὶ εὐθυμίας*, meminit negotioris cuiusdam Chij, qui omnium maximè auarus, tamen multum vini, primæque bonitatis venderet, ipse tamen sibi admodum, vappamque conquirebat. Et fortasse is fuit, à quo ci profugisset seruus, rogatus quamobrem se ab heri dominio gitius extulisset: Quia, inquit, cum præsto bona sint, mala men quærere solet; quippe qui vinum generosum vendat, tumque subacido & vitiato vititur. Itaque rectè genus id hominum comparatur asino, qui tergo gestet epulas opiparas, opiniaque delicatissima, & tamen carduis victitet. Plerique enim sunt adeò excordes, tamque sui parum inmemores, vt solo pammucido, vappa, & larido subrancido se expleant, quamque opimis possessionibus abundant. In quo sanè vt genium ingniter defraudant, sic & partis ad usum humanū concessis miserabiliter abutuntur. Verba huc apponam Plutarchi: *ἀσπασπῦ κατὸ χεῖρα τιν ἐκ τῆς σαρκὸς ἔλκεσιν, ἔντα τὰ κάκια τῶν ἰθὺσσωάγεις ἐπὶ σαυτὸν, ἔδεν ἢ τοῦ χίρι βελτίων ἡρόμην, ὅς πολλὸν χρῆσθον οἶνον ἐτέρους πειράσκων, ἔαυτῶ πρὸς τὸν ἀριστὸν ὀξίνω ἐξὺ ἀφαινεύομεν. εἰκίτης δ' ἔτις ἐρωτηθεῖς ὑφ' ἐτέρου τί ποῖνται τὸν ὀξίνω*

Auari asino comparati.

Ecce Plutarchi.

την καταλείπει, Ἀγαθῶν (ἔφη) παρόντων, κακὸν ζητῶντα. καὶ
ἰσοκροῖ τὰ χρηστὰ καὶ πόπμα τῶν ἡδέων ὑπερβαίνει, ἐπὶ τὰ
εὐρήν καὶ μοχθηρὰ τρέχουσιν. Referam Latine, ut potero: Ut eu-
ritulæ pellimum e carne sanguinem eliciunt, sic tu quæque
tina in teipsum confers, nihilo melior illo mercatore Chio,
cùm magnam vini generosi copiam venderet alius, sibi
pam & acidum vinum seruabat. Eius itaque famulus ro-
es, cur ab hero fugisset: Quia, inquit, cùm ei bona adsint,
lum tamen conquirat. Ei longè multi similes suauiâ pocu-
a transmittunt, & ad molesta prauaque quasi accurrunt.
περὶ φιλοπλουτίας: Οὐδ' ἐν εὐπάχων, ὡς περ' ὄνθ' βαλατίεας,
καὶ φρόνα κατακομίζων, ἀεὶ καπνῆ καὶ τέφρας ἀναπνεύων.
λουτροῦ δ' ἐμὴ μετέχων, μηδ' ἐαλίεας, μηδ' ἐκαθαριότητ' ὄνθ'.
nil capiens inde commodi, veluti balneatoris asinus, qui
ia & sarmenta defert, semper fumo plenus ac fauillis, nun-
tm autem balnei particeps, neque teporis, neque mundi-

Simile est illud ex secundo Epigrammatôn:
πολλὰς μυριάδας ψηφίζεις ἀρτεμίδωρ,
καὶ μηδ' ἐν δαπανῶν ζῆβιον ἡμίονον.
πολλὰς αἱ χρυσῆ πικυλφείας φόρτον ἔχουσιν,
πολλὸν ὑπερβάτ' ἄχρον ἔδουσι μόνον.

Artemidorus computat myriadas, nihil impendens viuit vitam mulorum.
sæpe auri pretiosum onus habentes,
Mulum super dorso, fenum edunt solum.

Viuens ut muli, dum sumptus praeuuet omnes,
Supputat innumeratas Artemidorus opes.
Aurum sæpè genuit ingentia pondera dorso
Muli, sed siccum non nisi gramen edunt:

Ex M. Tullio citari hoc memini: Ferebat hanc quoque ini-
ritatem Septius, & imbrī frumenta in arca corrumpi patiebatur.
Talis Opimius apud Horatium 2. Satyrarum 3.

Pauper Opimius argenti positi intus & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solius trulla, vappamq; profectis,
Quondam lethargo grandi est oppressus, &c.

Defraudans geniumq; suum.] Defraudare genium, est natu-
denegare quod appetit: cui opponitur, Indulgere genio, &
mo obsequi. Plaut. in Aulul.

Perditissimus ego sum omnium in terra;
Nam quid mihi opus vita est, qui tantum auri
Perdidi, quod custodiri sedulo? egomet me fraudans,

Defraudare
genium.

Animumq; meum, geniumq; meum, &c.

Et Terentius Phormione: — *Suum defraudans genium.*
betas duraq; rapa.] Synecdoche, pro quibuslibet abiectis
 hiis: in quo notanda sordities avarorum.

inopem quem copia reddit?] Antitheta. Ovidium imitatus
 Metamorph. *Quod cupio, mecum est, inopem me copia fecit.*

Seq; rubo, aut, &c.] Alludit ad illud: Asinus stramina
 uult quàm aurum. Id genus homines à Græcis nominati
 ἀφ' αἰσίου, & cumini sectores ab Aristotele, ἀρμυιστοῖσι, 4. M
 ral. Nicomach.

AD EMBLEMA LXXXVI.

*Aurea com
 pedes aulicorū.*

ALLUSIO est ad Diogenis apophthegma: dicebat ei
 Aristippum (Philosophum aulicum) aurèis teneri ce
 pedibus, ne posset exire; quòd splendidiore Principum vita
 ptus, Philosophicam vitam mentiretur. In quo sensu et
 Seneca dixit, stultum esse compedes suas, quamquam aur
 adamare. Id tamen quàm studiosè faciant aulici, nemo
 quin videat. Non enim animadvertunt quantum volupt
 & oblectamenti suppeditet viuere λιτῶς μὲν, ἀλλ' ἐν ἑλασθεῖ
 nec aliis gnathonum more, aut parasitorum nescio cuius
 gratia, manum deosculari, ridenti arridere, & sædè palpat
 quamlibet personam induere. In quibus factitandis quid (c
 secro) fidei aut bonæ mentis, quæ honesti ratio esse potest, e
 simulationis & perfidiæ sentinam inexhaustam in animo p
 sentem vbique circumferant. Ea de re copiosius Lucianus,
 scilicet Commentario quod scripsit De iis qui conducti me
 de in diuitum familiis viuunt. Apud Plutarch. Theophras
 exprobrat Aristoteli, quòd relicta Academia mallet in Phil
 aula versari, quod & antè fuerat à Diogene reprehensum,
 stotelè cænare quando Philippo; Diogenem cum Diogeni
 ceret. Quantum autem pertinet ad nostri distichi materia
 videtur respicere ad M. Catonis lepidam sententiam: Dicē
 enim fures priuatorum furtorum in neruo & compedibus a
 tem agere, publicos in auro & purpura visendos. Retulit C
 lius lib. 11. cap. 18. Huc Auræ compedes: & Leo chordula v
 ctus. Elegans aulicorum descriptio apud Senecam Tra
 cum Hercule Octavo;

*Pausi reges, non regna colunt,
Plures fulgor conuocat aula,
Cupit hic Regi proximus esse,
Clarumq; letas ire per urbes:
Vrit miserum gloria patris.*

ican. 8. de bello ciuili — exeat aula,

Qui uolet esse pius: uirtus & summa potestas non coeunt.
nè, ut id paucis, si qui sint qui uitam paralyticam uiuant, totam illam quidem ad alienum comparatam arbitrium, sicut re-
a aulici inortiones, & strobili, qui uento fumoq; ebrij uera
i somnia fingunt, nihil non sperant, nihil non promittunt,
uitute uoluntaria, eaq; grauiore pressi, quod etiam cum
sint afferere sese, effugia nulla quaerunt. Nos ea de re,
o tempore curis uacui rusticaremur, carmen scripsimus, si
n planè bonum, æqui, ut spero, consulent studiosi:

*Aulicus insipiens, & fumis ebrius aula,
Se spe, aut pollicitis credit ad astra uelè.
Es dum capiat iners, & se fore posse beatum,
Ut qui feret edax, certa futura putas,
Compedibus stricte & manicis adstringitur excors,
Et patitur uana credulitate capi.
Ore, oculis, uultu mentitur, saepe retentus;
Plusquam seruili conditione miser.
Nam qua seruities est turpior, imo pudenda,
Quam turpe & scædum sponte subire iugum?*

AD EMBLEMA LXXXVII.

Dicitur in putidos & sorditie quadam insignes, ut qui
turpia, & quæ alioqui silentij fidem requirunt, eructantes
riunt, & quæ natura prouida uoluit esse tecta, detegunt
lgantq;: sicq; interdum loquuntur, ut quod uulgò dici
et, podicem ex ore faciant. Hos itaque non ab re Ibides dixe-
id est, sordidos & ineptulos: indignos, inquam, qui in ho-
num albo numerentur, perspecto auis ingenio. Hæc enim
tri aduncitate se per eam purgat partem, id est, aluum, qua
di ciborum onera maximè est salubre: itaque clysteris usum
num dicitur ostendisse. Plinius lib. 8. cap. 27. & Aristor.
De natur. animal. Quamobrem Quidius & Callimachus
s æmulos & obtrectatores hoc nomine insignes esse uolue-

*Homines tunc
pud & sero
delt.*

runt, vt mox subiiciam. Κλύζο idem est quod abluo: vnde clyster nomen habet.

Callimachus.

quo Publius hostem Naso, &c.] Callimachus Poëta Cyrenæus Batti filius (hinc Battiaades dictus) discipulus Hermocratis Iasici Grammatici, Apollonium Rhodium, qui se ingratum discipulum præbuerat, diris imprecationibus deuouit, cumque peccatum Ibim nominauit, quasi auem Ægyptiam & Alexandrinam, siue quod Alexandrinus esset, quamuis Rhodiu diceretur, siue quod spurcissimus & impudentissimus. Si etiam Ouidius Callimachum imitatus, aduersarium quendam suum Ibim appellauit, quod viuum Romanum mentiretur: vt quod exulantis Ouidij vxorem turpi amore tactus sollicitari multaque ad Augustum deferret, quo diutius in exilio Poëta detineretur. Itaque doctum emisit Poëmation in Ibim Naso, in quo non expressit maledici nomen, siue quod inultus maledicat, & prouocatus regerat in eum conuicia, siue quod aliquem nominatim carpere, & ita verbis profcindere lege prohibitum esset. Ouidius eodem opusculo in Ibim:

Nunc quo Battiaades inimicum deuouet Ibim:

Hoc ego deuoueo τεός, tuosque modo.

De Ibide, lege quæ scribit Plutarchus, Comment. Vtrum plerumque rationis insit in terrestribus animantibus quam aqnatilibus. Strabo 17. libro: ἡμερώτατον ἢ ἡ ἴβις, πηλαργώδης ἢ πατὰ χυμῶν μέγεθος διπλὴ ἢ τριπλὴ τοῦ χυμῶν, ἢ μὲν πηλαργώδης, ἢ ἢ ὅλη μέλαινα μετὴ δ' αὐτῶν ἀπασα τριπλὴ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Suidas meminisse huius poëmatis: ἴβις, inquit, ἐστὶ ποίημα ἐπιπιδευόμενον εἰς ἀσάφειαν ἐλοιδόρειαν εἰς τὰ ἴβιν χυμῶν ἐχθρὸν τῷ Καλλιμάχῳ. ἢ δ' οὗτος Ἀπολλώνιος ὁ γράψας τὰ ἀργεῖαυπικὰ. At Apollonium non tam doctori suo, quam patriæ ingratus, merito nomen infortitum est, præcipue cum per signominiam vocabulum spurcissimæ volucris, qua refertur in patria fuit, quam tum auerfabatur, ferre coactus esset.

AD EMBLEMA LXXXVIII.

ID videtur sumptum ex apologo quodam Æsopico; de piscatore aquam verberante, vt fugientes pisces incautè in retia prolaberentur. Quam aquarum turbationem cum culpam aliquis, statim huic piscator: At nisi, ait, sic moueatur vnda, temporis esurientem est necesse. Quod sanè apertè designat, ὅτι κτλ

οι πόλιων δημαγωγοί τότε μάλιστα ἐργάζονται, ὅταν τὰς πατρίδας
ἔσονται ἀειζώωντες: eos nempe qui Reipubl. clauum tenent,
im vel maximè quaestum facere, cum patria, sua opera, labo-
re seditione. Proinde vulgato Adagio ij dicuntur anguillas ca-
rare, qui privati quaestus gratia tumultus concitant, cum vi-
ant publico Reipubl. statu nihil se posse corradere. Itaq. non
irum, si seditiones enatas esse gaudeant, vel etiam excitent,
id publicum ciuitatis malum in suum vertant commodum.
ouerbij vsu ex Aristophanis verbis colligere erit facile:

Anguillas
qui dicuntur
captare.

ὄπιρ γδ οἱ τὰς ἐγγέλφς θηρόμεροι πέπνηται·
ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῆ, λαμβάνεσσι ἔδειν·
ἐὰν δ' ἀνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κοκῶσιν
αἰετοὶ καὶ σὺ λαμβάνεις, ἢ τὴν πόλιν ταρατῆς.
Fecisti, ut is qui captat anguillas, facit:
Quaeta cum sunt stagna, venatur nihil:
Sed coenum ubi omne illac & hac subuerteris,
Captura magna est: tu quoque ubi perturbaueris
Hanc ciuitatem, & inde plurimum capis.

anc artem (heu nimium) callent quidam Principes δημοβό-
, qui tyrannico consilio in ciuitatibus dissidia serunt, quod
entiùs mulctent miseram plebeculam. Notissimum est quod
titant magni illi latrones à laqueo immunes, nihil esse vti-
s & opportunius, quàm in aqua turbida piscari. Sic viuunt:
est morum deprauatio atque hominum peruersitas, ut qui
i sapienterò legum sacra tractant, aut certè quibus ut cu-
dibus asseruanda & turanda concreduntur, ipsimet legum
utis & pet fractis repagulis vitentent. Memini quæ aliquan-
Marrus apertè libereque fassus est. Bello enim contra Cim-
gesto, cum mille Camertes ciuitate donasset, id quæ à qui-
sdam repiehenderetur, ut à legibus patrijs alienum; statim
se inter armorum strepitus legum præscriptum & quasi vo-
n audire minime posse. Lege prouerb. Anguillas captare, &
rij Hieroglyph. lib. 29.

Principum
quorundam
rapina.

Cassus eris, ludetq. operam.] id est, spe excidet, frustra se labo-
se sentiet. Proverbiales metaphora.

palmlula.] remi extrema pars, sic dicta eò quod protensa est
modum palmæ. Virg. 5. Æneid.

Palmule.

Littus ara, & lauas stringat sine palmlula cautes.

Vitreas aquas.] Per similitudinem vitrea dicuntur aquæ, cum
t quietæ, nec turbata. Statius 5. Siluarum, — vitreasq. na-
Plaudis aquas. —

Aqua vitrea.

ic eis res publica, &c.] Similitudo erat, cuius hic est ἀπόδειξις:

pace.] pacis tempore.

arctati legibus.] Elegans metaphora à vinculis aut compedi-
 bus, quibus illigati fontes retinentur. Lex, teste Cicerone, vin-
 culum est ciuitatis, libertatis fundamentum, fons æquitatis
 &c. Nec sanè aliunde magis florent Respublicæ quàm cum le-
 gum viget auctoritas: quæ institutæ sunt præcipuè, vt earum
 metu humana coërceatur audacia, tutaque sit inter improbo
 innocentia, tradit Isidorus, auctor non omnino malus. Hui-
 pertinet quod alicubi dictum est à Demosthene: ἐδὲν ἰφιλο-
 πόλως, ἢ πρὸς μὴ νύεσσι ἐπὶ τὴν ἀδικίαντας ἔχθ.

Legis virtus est imperare, vetare, permittere, punire, ait Mo-
 destinus. Seneca 95. epist. appellat leges minis mixta præcepta
 constituuntur itaque leges pœna ; infirma enim lex est qua
 neruos non habet aduersus facinorosos, inquit Demosth. ergo
 punit lex ea etiam interdico quæ non sponte admittuntur fla-
 gitia, sed culpa aliqua atque ignorantia: vt lex Aquilia cul-
 pam in damno dato vel leuissimam, leg. 31, Si putator, leg. 44
 ad leg. Aquil. D. Sed ad rem: leges constringunt improbos, alio-
 que in officio continent, Repub. quieta, nulloque tentata tu-
 multu. Sic M. Tullius pro Sextio: Illum tot iam funeribus Rei-
 publ. exultantem ac tripudiantem, legum, si posset, laqueis con-
 stringeret. Rebus enim perturbatis scelerati homines sib-
 pollicentur impunitatem, qua nulla maior ad peccandum il-
 lecebra. Proinde apud Suetonium, Iulius Cæsar dicitabat ii-
 quos grauior criminum vel inopiæ luxuriæ ve vis vrgeret, belu-
 ciuili opus esse. Est certè quoddam hominum genus, quod
 non nisi malo publico saginatur, & cui rebus tranquillis mal-
 est. hi nihil magis affectant quàm vt res mortalium sursum
 deorsum misceantur. M. Tull. pro Amerino: Is mihi propriè &
 solus honos videtur, quem sis & que maiorum commendatio-
 ne, neque per alterius calamitatem assecutus. Lucanus lib. 2.
 belli ciuilis:

Hinc vsura vorax, auidumq; in fœnore tempus,

Et concussa fides, & multis vile bellum.

Ho de genere præfecti fisco, ærarij quæstores, depeculatores, &
 qui annonam vexant, æruscatores, dardanarij, hirudines num-
 quam saturæ, qui spiritû ac sanguinem populi auido ore sitiunt
 nedum fortunas expilant; & quibus licet esse beatis, quia eorum
 fraudibus quidam viri principes vti nunquã ferè desinât. Que-
 rimur, ciulamur, lamentamur, sed quis Calais vel Zethes harpy-
 ias famelicâs abigit? quis magistratus intercedit? quis gratiosu
 floxas volitantes auerruncat? Imò si quis sese fortè offerat, sul-
 spectæ

castas habemus querentum lacrymas, vota incessimus spoliatorum. Quin nec mala nostra, nec etiam remedia pati possumus. prædari, depeculari, aliena diripere putamus esse licitum, quia solemne est fieri, & ad id vitæ genus per omnes provincias comparatæ sint hominum myriades, quibus nihil aliud pensi, quàm ut suos compilent populares, miseros nonnumquam & egentes, & quibus præter animam miseram nihil reliqui. Verùm,

Hæc fierent, si virtutis vena ulla paterna

Viueret in nobis? unde quid dedecus?

Cum superioribus isthæc adiungo: arctatos legibus pro ijs iugum pro legum nexibus, & quasi iugo continentur. Nam & iugum, legum symbolum fuisse interpretes quidam rerum sacram docent. Rectè apud Vergilium in primo Æneidos:

Legesque viris & mænia ponet.

Qui enim legibus parent, similitudine quadam colla subdere iugo videntur: ut subire iugum inferiores, qui potentiorum parent imperijs.

AD EMBLEMA LXXXIX.

Dextulit è Græco Βιάριος hexastichò, quod est i. Epigram. *Fons Emblematis.*

Φῶρις ὄτ' εἰτάλιοι προσώϊδ' ἐξ ἰθύθι δίνην
 φορμιπτῶν ἀκάτῃ θήκαν ἰπερβύθιον,
 αὐτίκα μὲν κινάρεν λιγυρηγί δ' ἔξατο δελφίν
 σύνθετον, ἐκ τ' βοθρὸν ἔχθ' ἰλιόσφιρος,
 μέγχις ἐπ' ἰοθμὸν ἔκελσε κορφοῖον ἤρα θάλασσα,
 ἰθύθ' ἀνθρώπων εἶχε δικαιοτέρης.

* ἀρχιθῆ

c reddidimus:
 ures quando marini Tyrthenum prope vorticem
 Citharædum de naui posuerunt gurgite mergendum:
 atim cum cum cithara arguta suscepit Delphin
 Sessorem: ex profundo autem enatauit emergens:
 sque ad Isthmum appulit Corinthium. certè mare
 Pisces hominibus habuit tum æquiores.

*Precipitem è naui citharædum aliquando latrones
 In vastum pelagi fortè dedere fretum.
 Protinus in mediis delphin apparuit undis
 Illicio grata dulcisonæq; chelys:*

Sess.

*Sessoremq, Isthmum deuexit adusque Corinthi,
 Fluctibus & mediis reddidit incolumem.
 Hinc patet indormito meliores a quore nasci
 Pisces, quam tellus gignat alumna viros.*

*Arionis ci-
 sharædi à
 Delphino ser-
 uati historia.*

Historiam, seu (si mauis) fabulam copiosè tractauit Herodotus lib. 1. & post eum Gellius cap. vltimo lib. 16. retulit & Ouidius 2. Fastor. ea est de Arione citharædo, qui ante sua pecuniaris cum patriam repeteret Corinthum, in piratas incidit qui nummorum causa consilium ceperunt de eo interficiendo. quod vbi animaduertisset, impetrata ab eis venia fidib. cecinit; tum statim è prora sese in profundum deiecit: quem subito à delphino exceptum, & dorso Corinthum vsque vectum aiunt. Alludit ad hanc historiam Propertius, elegia 2. ad Cynthia, de somnio naufragij:

*Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,
 Qui puto Arioniam vexerat ante ratem.*

*Auaritia
 quanta perniciosa.*

Enalum etiam adolescentem in mari à Delphinis seruatum eodem penè quo Ariona modo, retulit in Symposio septe sapientum Plutarch. Itidem narratur de Telemacho puerulo qui cum fortè in mare decidisset, excipientibus Delphinis, imoque retrahentibus, euasit. At idem Plutarch. ad finem d. putationis, qua inquit, An sit aliquid in brutis rationis. autem dicitur, & non iniuria flectitur in crudelem & insatiabilem hominum auariciam, qui in vitam aliorum non verentur conspirare, quò bonis eorum & opibus potiri quoquo moqueant. Hincque admonemur, mitiores esse feràs in hominem, quam ipse homo in hominem sit. Quid verò scelesti aut deterius ea cupiditate habendi, quæ non modò sui facti immemorem, sed etiam sibi & aliis exitialem? Eam itaque rectè Menander appellat *ρόνησον ἐνθρώποις κακόν*. Euripid. verissimè,

*ὅστις γὰρ ἐπὶ τὸ πλεονέχον πέφυκ' ἄνθρωπος,
 ἔδειν Φοργεῖν δίκαιον, ἔδει βέλεται,
 φίλοις τ' ἄμικτος ἐστὶ καὶ πάση πόλει.*

*Quisquis ambitiosum & auarum ingenium habet,
 Nihil sapit iustè, neque vult,
 Difficilisque amicis est, & toti ciuitati.*

*Ambire quem vides, auarum & viuere,
 Is nec sapere, nec sapere vult prorsus sibi:
 Imò est amicis & molestus ciuibus.*

& Bion Sophista optime τὴν φιλαργυρίαν μητρόποδιν κακίαν καλεῖται censuit. Cuius autem summum malum à quibusdam dicitur

icatur avaritia, in promptu ratio est, quòd ea vix vnquam fo-
 esse queat: quippè cùm perpetuas habeat sibi comites rapi-
 am, periurium, mendacium, prodicionem, atque etiam patri-
 cidium, quod exemplis longè multis perspicuum esse potest:
 vnum ad rem præsentem satis erit, quod ex Aristotele pro-
 lit Aristonymus: Socios octo latrones de spolijs inter se con-
 certasse, ex quibus quatuor sunt interfecti: deinde quatuor
 alios rursùm eo nomine dimicasse: vnde factum vt duo tantùm
 superstiti, qui etiam cùm rixandi finem non facerent,
 nus ex omnibus ad extremum incolumis euasit. Sed quid re-
 qui tandem futurum, si etiam dextra in sinistram armetur?
 æcille. Cicero pro Quinctio: Nullum est officium tam san-
 um atque solemne, quod non avaritia comminuere atque
 solare soleat. Et quidem statim omnis iustitia negligitur, &
 iena per iniuriam occupantur, cùm pectus avaritia, misera-
 re cupidine feruet, ait Horatius. Perplacet illud luuacalis,
 e avaritia:

Avaritia
 SUMMUM TRIA-
 LITUM.

*Inde fera scelerum caussa, nec plura venena
 Miscuit, aut ferro grassatur sapiens ullum
 Humana mentis vitium, quàm saua cupido
 Indomiti census: nam diues qui fieri vult,
 Et citò vult fieri, sed quæ custodia legum?*

flexi verè potest ad exempla miseræ proscriptionis, non
 rtè Syllanæ, vel triumvralis, sed Gallicanæ iam toties vsur-
 itæ, non in citharædos (quibus facile careremus) sed in ho-
 ines vitæ inculpatæ, sobrios, non rebelles, non reprobos,
 uictos, qui minimè belligeri, imò ab omni dimicandialie-
 insania, & in eadem quasi vecti naue publico & nefario
 multo, infontes perierunt, aut extorres facti patria carcere
 acti sunt. Et quis non vidit, quos bonos, certèque laudatos
 nè omnes extorres factos diu exulasse, aut in exteris regio-
 bus mortuos, nec alio nomine à suis pulfos, quàm quòd infi-
 niter improbi non essent, aut factionem nullam alerent? Et
 uidem certò scimus idem contigisse quibusdam nostris vrbi-
 us atque Milesiorum ciuitati, apud quos nemini esse bono
 cebat. Sed relicto iam, vt succurrat illud Tibulli eleg. 3.
 b.2.

Preda feras acies anxio discordibus armis:

Hinc cruor, hinc cades, mors propiorq; venit.

Preda vago iussit geminare pericula ponto,

Bellica cum dubijs rostra dedit ratibus.

vada carula.] mare cæruleum.

344 CLAVD. MINDOIS COMMENT.
fulcat.] μωπιφεσὲ ἀβ ἀρατορίβυς, πρὸ εὐο quod est, fecat, p
scindit, transgredatur.

frenat & ora sono.] Ab equis translatio in verbo, frenat, p
eo quod est, retinet, uñit, regit.

viris rapimur, piscibus eripimur.] Id paulè antè carmen G
cum expressit: — ἦρα θάλασσα

ἰχθύς ἀνθρώπων εἶχε δικαιότερα.

Est & eiusdem argumenti 4. A'θολογ. epigramma, cuius co
classio eadem cum Alciati versu vltimo,

κατιόνει ἀνθρώποις, ἰχθύσι σωζόμεθα.

Cui conuenit Ouidianum illud ex 1. Trist. eleg. 4.

Cumq; minor Ioue sit tumidis qui regnat in undis,

illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Non absimile huic Corn. Tacitus 3. Histor. dixit, Valenti m
gurius quàm litorea aut vrbes.

AD EMBLEMA XC.

Cuiuslibet
liber

liber

Cuiuslibet
liber

HAC eiconedepinguntur lurcones & gulosi seu helle
nes, quorum illis tribuit gruis collum, vt sibi dari p
stulabat Philoxenus: his, vel etiam (si maui) vtrisque ventri
maximè prominentem. Expressit autem ventris hæc gulæ
incipia, duarum autum maximè furacium, & gulæ dedi
suum imagine. Larus enim edacissimus est, qui quòd tota
escam ore deuoret, locum fecit prouerbio, Larus hians. A
cula est è mari victum quæritans aut lacubus, quæ Gavia La
nis dicitur. Hinc Maron, quidam parodus, Chærephonte
parastum comparauit fameulo laro, eo quòd voracissimus
set helluo. Πενώνη λάρα ὄρνιθι ἐοικώς. Onocrotalus autem
didymum similitudinem habet: nec omninò differre videri
tenus Onocrotali & olores, nisi faucibus ipsis inesset alteri
vteri genus. Huc enim inexplebile animal congerit, mira
fir rapacitas, mox perfecta rapina sensim inde in os reddita,
veram aluum ruminantis modo refert. Plinius cap. 47. h
eo Et hæc bellissima gulosorum insignia. Martialis vnde
mo. lib.

— & quàm

Turpe Rauennatis guttur Onocrotali.

liber

M. lantby Poëtæ tragici ἐσφοάγης insignis votum fuisse tra
tum, vt collum olorum optaret, quo diutius dapum seu
Esperetur: vt etiam eius quem superius attingi, qui sibi à D
fol

ebat impartiri *αἰῶν ἴξιν τοῖς λάροισι τεχνίαις*, id est, guttur longum cubitos, cuius est mentio apud Gellium 19. cap. 2. *Curculione gruis.*]gruis collo. Videtur ex proprio fecisse appellationem: est enim curculio, vermis edacissimus, quasi gurlio sic dictus, & frumenti sortitus vocabulum: quo nomine et etiam notati plerique parafiti. vt ex 2. Miscellan. Nannij ces.

Humida vir pingitur aluo.] id est *φύραον*, quasi dicas ventron: quo epitheto notatus est Ptolemæus Evergetes, propter hominis studium. Vt Alcæus Pittacum Mitylenæum *φύραον & γάστρανα*, quod pinguem haberet aqualiculum, appellat teste Laërtio. Citatur ab Athenæo ex Euripide, sicuti & Galeno oratione *ἐπὶ τὰς τέχνας*.

γὰρ ἐπὶ δ' ἔλθῃ δ' ἡδύοι δ' ἡσθηαίς: abdominis minister, & ius gulæ. Huic conuenit Persianum hoc Satyr. 1.

Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extes.

hominum genus vocantur *προγάστροι* Græcè, nempe queis qui abdomine venter prominet.

alis forma fuit Dionysi, &c.] Duos hosce inter gulosos in- Apicius. tes memorat Athenæus lib. 1. cap. 3. Dipnosoph. Apicius idem omnium helluonum maximus gurges, libram etiam dicit De gulæ irritamenti: non enim satis habuit Principum giaria & Capitolij vestigial deuorasse. Hunc sibi manus in- fectè quidam referunt, cum subductis rationibus ex sextertio dies quod in culinam congererat, centies tantum superesse cognouisset. Lege Plin. 9. cap. 17.

gula quos celebres, &c.] vt, præter superius nominatos, Atho Siculus, Publ. Gallonius, Æsopus, Clodius Albinus, Lydamas, Abron, & quamplurimi alij, quorum luxus ex ve- rum monumentis hinc inde colligitur. *Insigniter gulosi.*

AD EMBLEMA XCI.

ex Pausaniæ Phocicis tractum. enumeratis enim aliquot *Character Emblematicus.* statuis Deorum & Heroum Polygnoti manu depictis, et has virum quendam sedere ait, inscriptionem que indicare esse Oenum, qui texat de iuncò restim vel funem, sed astante asellam totum quod ille laboriosè exuerit arrodentem. *Oenus.*

trauim & industrium hominem fuisse Oenum aiunt, qui

uxorem sumptuosam & prodigam habuerit, quæ profun-
 consueuerat quicquid ille opere faciundo per summum la-
 rem quærisset; idque per ambages voluisse Polygnorum
 signare. Compertum est etiam Ionum vulgo prouerbum
 quoties hominem significant ad laborem quidem vehe-
 ter propensum, sed nihil inde capientem commodi, Oeni fi-
 culum torquet. Ita fermè Pausanias. Huius quidem effi-
 Plutarchus meminit libello περί εὐθυμίας, & Plin. 35. cap.
 inter opera, ni fallor, Socratis pictoris. Sic & Propertius
 Elegiarum:

Dignior obliquo funem qui torquet Oeno,

Æternumq; tuam pascat asella famem.

Retulit & commode 12. Hieroglyphicôn Picrius. lege cap.
 Miscellan. Politiani.

Impiger.] diligens, industrius. Virgil. 1. Æneid.

— ille impiger hausit Spumantem pateras

& Ouid. 1. Metamorph. — patrios adit impiger ortus.

Videtur tamen (quod obiter dixerim) adiectiuum hoc diffi-
 vel maximè à nomine Oeni, quod propriè ignauium, & qui
 ciat aliquid grauatè, significat. Dicitur enim ὄκνος ἢ ὄκνητος
 ipsa ῥαθυμία dicitur ὄκνος ἢ ὄκνησία, sed & ὄκνησις, idem est q
 pigrescere. Hæc tamen distinctio ad sensum potius attinet:
 nauus enim est, nihilque agit, tamen si laboret, qui suas
 malè collocat, easque in vsus minimè necessarios erogat.

Sparto.] genista, sic enim quidam interpretantur. Sparti
 verò genus est herbæ apud Hispanos frequentissimæ.

Humidaq; artificii.] περίφρασις testis.

Femina iners animal.] Laborat totis diebus homuncio,
ratq; ditescere; sed quicquid labore tam improbo partū en-
tur, ad ornatum quendam Num transfert prodiga & inso-
mulier. vnde vero, verius à Iuuenale scriptum Satyr. 6.

Prodiga non sentit pereuntem femina censum,

Ac velut exhausta rediuuius pullulet arca

Numus, & è pleno semper tollatur aceruo:

Non unquam reputat quanti sua gaudia consistunt.

quò pertinet adagium, Mulieris podex, in Chiliad. Adag.

Menander sic: γυνὴ τὸ σῶμα ἰσὶ διαπαντὸς φύσει: μὴ
 natura est omninò sumptuosa.

Idem: γυνὴ πολυτέλης ἐστὶ ὀχληρὸν, οὐδ' ἰσὶ

ζῶ τὸν λαβὸν αἰς βούλησιν.

Res est permolesta sumptuosa fœmina, quæ non sinit m
 eum arbitrio suo viuere. Huc spectat Hesiodi comparatio fu

*Geni femina-
 dano torquere.*

*Nomen
 Oeni.*

*Mulier
 prodiga.*

cum muliere, in Theogonia, quam lubens transilio ut ad
veniam.

Mundus muliebris.
mundum.] Liuius in oratione Catois pro lege Oppia ser-
da: Munditia, ornatus, & cultus, hæc feminarum insignia
his gaudent & gloriantur, hunc mundum muliebrem ap-
parunt maiores nostri. Nonius ex Lucilio:

Legauit quidam uxori mundum omne perumq[ue].

Plinius noster ait mundo muliebri contineri specula, vn-
ta, vasa vnguentaria, & si qua dici similia possunt: distin-
que muliebria ornamenta à mundo muliebri, ac si mulier
sit esse munda, nec tamen ornata: ut solet in iis contingere
se mundarint lotæ in balneo, neque se ornarint: & contra,
liqua ornata, nec tamen mundata. Sed hoc nimium subti-
à Iurisconsulto; nam apud oratores, poetas, aliosque ter-
uētores, mundo muliebri non ea modo continentur qui-
mulier sit mundior, sed etiam quibus ornator. Val. Max.
cap. De luxuria & libidine, memorabile refert exemplum
brogata lege Oppia, quæ lata fuerat olim bello Punico se-
lo ad coercendam mulierum luxuriam: sed eas tamen ait
sari mentis imbecillitate, & grauiorum operum negata af-
tione; quamobrem omne studium ad curiosiorem sui cul-
illis permitti.

odiget.] consumit, dissipat; verbum aptissimum ad prodi-
atem notandam.

AD EMBLEMA XCII.

Non est mihi dubium quin, cū auctor hic suum carmen
cuderet, vel memoriæ adiutus thesauro, egregiam Ta-
lescriptionem sibi tanquam archetypum fingeret. sic enim
b. 15. Annal. vbi de Neronis lasciujs amplissimè: Vati-
inter foedissima eius aulæ ostenta fuit, sutrinæ tabernæ
anus, corpore detorto, facetijs scurrilibus: primo in con-
elias assumptus, deinde optimi cuiusque criminatione
que valuit, ut gratia, pecunia, vi nocendi etiam malis
emineret. Apparet hoc susceptum esse in mordacem quen-
αὐτὸς ἀχαλινε σώματ scurram, cui symbolicè caneros flu-
es dono dat, parasiticis moribus apprimè respondentes.
orum itaque seruat in eo, quòd rationem habeat personæ
cui

*Scurra de-
scriptio.*

*Licentia vt.
tota parasiti.*

cui hæc tribuat: intereaque graphicè depingat hominis im-
tuni & obtrectantis effrenatam licentiam, qui ad quæstum
ventrem omnia conferat sua studia, vt aliis, & plerumq. et
præsentibus obloquatur, in quos ei aculetur molesta & a
quædam diæteria. Id autem genus hominum si quando iocun-
di fines transfiliant, ita vt è salibus hilari fronte acceptis, &
tis ad scommata mordacia se conferant, iam tum fastidio
non ab re incipiunt: nec enim sapiunt qui iis omnia licere
lunt; quandoquidem nihil magis lubricum sit & importunus
conuicio, quod quasi melle litum animos ingreditur. Pa-
ram Luciani & Iuuenal. 3. & 4. Satyr. perlege.

Bellè apud Plautum Captiueis, initio ferè Actus 1, sic p-
titus de se, suæque notæ hominibus:

*Quasi mures semper edimus alienum cibum,
Vbi res prolata sunt, cum rus homines eunt,
Simul prolata res sunt nostris dentibus
Quasi cum caletur in occulto latens,
Suo sibi succo viuunt, res si non cadit:
Ita parasiti rebus prolatis latent,
In occulto miseri victitant succo suo.*

Martialis in Philomusum scurræ, lib. 7.

*Quod te diripiunt potentiores,
Per conuiuia, porticus, theatra,
Et tecum quoties ita incidisti,
Gestari iuuat, & iuuat lauare,
Nolito nimium tibi placere,
Delectas, Philomuse, non amaris.*

Mordet ibi hominem fatuum, & vrbatum, in conuiujs
nis oberrantem. Idem Martialis lib. 9. in quendam Can-
rum:

*Genes, Cantharo, cum foris libenter,
Clamas, & maledicis, & minaris.
Deponas azimos truces monemus,
Liber non potes, & gulosus esse.*

Horat. 2. epist. 1. notam impressit.

Quantus sit Dorsenijs edacibus in parasitis.

Nam & Philum mordet festiuè Martialis, eò quòd nunqu-
domi cenatet. Sed ad rem. D. Hieronymus ad Domnionem
Contra quemlibet passim in triujs strepere & congerere m-
dicta, non crimina, scurrarum est & parasitorum.

[*stat pingui abdomine venter.*] Abdomen, ὑπογάστριον,
humani corporis, quæ à coxis, & pube sursum versus ad p-

ia peruenit; ab exteriori parte, euidenti cute, ab interiori, le-
membrana inclusa, quæ omento iungitur, *Ἐπιπρωϊες* dici-
Celsus lib. 4. cap. 1.

ali vigilēs.] aperti: quod refert parasitorum vigilantiam in
ruandis aliorum mensis. Euoluc Prouerb. *ἄλλοτερισφάγος*
hiliad.

forfice plurimuss ordo, &c.] *ἄλλοτερισφάγος* ab exercitu. Pedes ha- *Forfex*
canceri fluuiales ad modum forficis. Forfex sutorum est
amentum, quo pannum aptant, & in frustra commoda
cant. Chelæ autem sunt cancerorum brachia, à Græco
quod etiam significat unguam. Huc pertinet Pliniana
iptio cancerorum, quæ est lib. 9. cap. 31.

lat pingui abdomine venter.] Abdomen, pinguedo est spi- *Abdomen*
thærens, in qua sunt renes: tamen à pube ad præcordia
m versus abdomen peruenire Cornelius Celsus tradit lib.
uenalis,

— *venter adest abdomine tardus.*

asonius Eidyllio 9. cui Mosella nomen:

— *cui prodiga nutat*

uus, opimatoq; fluens abdomine venter.

parasitus dicitur Eustathio *παρασιτικός*, quòd abdomini
liat.

in vagus.] Horat. 1. Epistolar. bellè scurram ita descripsit: *Scurra de-*
Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret; *scripsit.*

Impransus, non qui ciuem dignosceret heste:

Qualibet in quemuis opprobria fingere saues:

Pernicies & tempestas, barathrumq; macelli.

aseq; sedilibus erras] Hinc epitheta, *τραπιζολοιχός*, quòd

as illingat, & nidorem è cibus surgentem rabido ore car-

linc *δυσάρεπαξ*, aut *δυσρέπαξ*, quòd foribus alienis insidie-

empè qui sucuerit aliena viuere quadra. Prouerb. Sartagi-

perniciēs.

ommata salsa.] Epitheti metaphora. De scommatum gene-

Macrobius Saturnal. 7. cap. 5.

AD EMBLEMA XCIII.

Vobis ganeonibus.] Ganco, cui vitæ modus est culina, vii
Varro describit, quanquam à M. Tullio sumatur etiam

pro scortatore qui prostibula & meretriculas affectatur.

*Ex rebus minimis
parum
lucra.*

Non est multum lucri expectandum ex rebus minimis quibus quanquam multum laboris & operæ collocetur, tamen fructus inde parum capitur. At in rerum maiorum administratione utilitas multo confurgit vberior. quamobrem vulgariis efferuntur modis adagia, ut in tenui statu consorti non locum dicamus; qualia sunt ista, Domus vna duos non canes, ut nec vnum arbutum duos erithacos: Vno ramo bene sedent duæ ficedulæ: & quod nostrates iocando efferunt. Nostra ianua non sustinet duos mendicos. Falluntur itaque qui è rebus minutulis amplissimum expectant quæstum, si fertim si sit eodem studio consortis, vbi plerumque res ab inuidia transigi, nisi ægrè, possit.

Ex vno arbutum.] Prouerb. est Chiliad. Arbutum vnum non alit duos erithacos. Cedrenus, πολυκοιστην δεσφ hanc similitudinem vsurpauit: δύο, φησιν, ερθακούς μία λήσ οὐ τρέφει, ὅτε μία χάρα εὐοδωθήσεται ὑπὸ δύο κυβερνήται γῶν. Ut vnum arbutum duos erithacos non alit: sic vnum gnum feliciter à duobus principibus administrari non potest. Erithacus avis est quædam solitaria, ut eodem in saltu non merè nisi vna reperiat, quam Theodorus Gaza nunc uiam, nunc Rubeculam nominat: alteram quidem à sylua desertis, alteram à ruboris indicio, quod ex Græco nomine intelligitur. huius meminit Plin. 10. c. 20.

Erithacus.

In tenui spes, &c.] Distichon eiusdem argumenti cum superiori, mutatis tantum verbis. Alludit autem ad prouerb. Te spes. Vide Chiliad.

Unoq; residunt arbutis.] Prouerbiū aliud idem cum superioribus. Ficedula à ficibus pendens nomen habet, cum tamen uis potius vescatur. Martialis lib. 1.

Ficedula.

Cum me ficus alat, cum pascar dulcibus uvis,

Cur potius nomen non dedit uua mihi?

Lege Plin. lib. 10. cap. 29.

AD EMBLEMA XCIII.

*Gulosi qd spon-
saneam lapsi
seruati sunt.*

ID videtur proprie in eos esse tortum, qui lautioris viæ ergo se in domas opulentas seruliter ingerunt, vnde p

pr

et damnum, aut etiam interitum consequantur. vel in quadrabit, qui luxu & gulæ intemperantia mortem præberam sibi arcessunt; quiq̃ue, vt vulgo dicitur Gallico, in dentibus tumulum conficiunt.

Hi sunt ἀπειθεῖς impotentes, qui obiectam cupiditatem sectantur: qui à deioribus bolis nunquam sibi temperant: qui etiam totos in crapula, noctesq̃ue in composito exigunt. hi sic deuntur à Lucilio, vt citat Nonius Marcellus:

Qui sex menses vitam ducunt, Orco spondent septimum.
ò gulam in seruitutem pettrahere docet Lucianus de merconductis. Itaque huc non incommodè retulero illud titij, quanquam fortè aliò recidat:

—qui pauperiem fugiens potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbita, atque
terruet a tornum qui paruo nesciet vti.

lema ex primo Epigrammatôn Græcorum Latinè hîc red-
a ab Alciato, huc non grauabor apponere:

παμφάγῳ ἐρωσῆς κατὰ δῶματα λιγυρόρῳ μῦς
ἔσθροι ἀθρήσας χεῖλσι πιπταμίνοι,
ἄγαν δειροῖο ἰόθῳ ὠδάξατο σάρκα,
αὐτίκα δ' ἔσθρῳκόεις ἱπλατάγησε δόμος,
ρμόθῃ δ' ὀδύναισιν. ὄθ' ἐν κλειβεροῖσι ἀφύπτοις
ληφθεῖς, αὐτεφότοι * τύρβοι ἱπισπάσαρ.

* ἑστῆμον.

iuorus, repensq̃ue per ædes hëlluo mus
Ostreum conspiciatus labris patens,
madida spurcam momordit carnem:
statim verò testacea crepuit domus,
a [id est, clausa] cruciatibus. at mus in claustris incuita
bilibus

Captus, sui interfectorem tumulum contraxit.
luo, & omnimorus, repensq̃ue per ævia mus, vs
Conspexit tumidis ostrea aperta labris,
posuit barbam madidam, spurcasq̃ momordis
Carnes: tum crepuit testea lasa domus.
Custria resensarunt captum firmissima murem;
Interfectorem qui reperit tumulum.

natorq̃, penus.] Penus est omne esculentum aut poculen-
ed frequenter metonymicôs pro eo loco in quo asser-
esculenta quæuis, accipitur. quo de nomine controuer-
epete non pœnitendam ex Gellio cap. 1. lib. 4.

Figura.

Orea hircæ.] hianxia, vel ostreas hiantes. De ostreis Pli-
2. cap. 6.

falsa

falsa esse.] Id est, testam ossis, quam ossa putabat esse.
domum.] pro cochlea, vel testa, qua pro domo vitur, id
metonymicòs & catachresticòs.

Deprehensum furem.] In iure est ἰσ' αὐτῶ φόρη.
retro tenuerunt carcere furem.] ἀκρυγρία à furibus, qui de-
henti coniciuntur in carcerem.

elimium.] Ἰμπεργεσῆς tumulum dicit, vel à consequere
quòd periculi forex in Ostræ testa.

AD EMBLEMA XCV.

SUSPICIO id tractum ex Clementis Alexandrini 2.
dogogi cap. 1. cuius hæc verba: τὸν τοῦ ἰγχοτρούχου τῆ
λιγ τῶν ἰχθύων καλκίσιον ὄντα μάστιγι οἰκῶσι. Qui anim
in alio defodit, pisci: qui a fellis dicitur, maxime similis: H
ex piscium genere solum habere cor in ventre, ἐν τῆ γαστρὶ, A
næus ex Aristotele tradit. quamobrem vocatur ab Epic
mo εἰς τὴν ἀλόγαστρον propter monstrificam ventris natur
Cæterum Onocrotalus, qui & Truo dicitur, gutturis est
plissimi, & vocis clamosissimæ, ita vt rudium asini dicas, &
sum habere instar tubæ. Sic quidam γαστρίμαργοι, vt vi
Aristotelis vtar, suo incondito clamore, importunaque ga
litate celo mare conturbare apud quosdam videntur, cum
men importuna sua loquacitate dent sine mente sonum; q
pè qui omnia referant ad ipsam luuiem: quibus denique (vt a
nostrates diæterio vulgato constantur) omnia sunt. lingua &
dex. Id genus homines, quòd in dicendo nemini cedere vid
tur, ab imperita multitudine plurimi fiunt, quos tamen p
viri doctique fastidiunt.

boar.] translatio à bobus.

Instar habet nasi.] Festus ad hunc modum: Truo, avis o
crotalus. Cæcilius irridens magnitudinem nasi: Pro dii
mortales, vnde prorepsit truo!

rabulam.] Rabula, à radendis auribus, vel à rabie, vel à r
id est, raucitate. Hominem significat, qui causam quam de
dit, à iudice contendit extorquere, vt sunt patroni illi triu
& plebeij causidici: inter quos qui clamosissimus est, put

Onocrotalus
quid referat.

Rabula

os iudicio & doctrina antistare. Cicero De Oratore: non enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro, sed doctissimum & perfectissimum quaerimus oratorem. eum Cicero eodem libro 1. De Oratore: Quasi rabulæ, si sibi disertæ non videntur, nisi omnia tumultu & vociferatione concusserint. Idem Cicero ibidem: Non enim caussidicum nescio quem, neque proclamatorem, aut

bulam hoc sermone nostro conquiritur. Raua vox, *Rabulæ quæ, & unde.* ca, inquit Festus, parumque liquida, proximè cinum latrans sonans: vnde & caussidicus pugnaciter loquens, rabulæ. Itri vernacula lingua nunquam nisi contumeliosè chicanos bellant rabulas, forte à verbo Græco *χιχάειν*, corripere, offendere, inuentum aliquod comparare ad decipiendum. Matamen à voce *σικαίει*: Siculorū enim gens querula, & conuersa natura.

Adiicio ex Nonio, rabulam pro caussarum patrono accipi, utquam is propriè sit qui nimia verbositate, & quasi rabie quadam vitur in patrocinando, omnesque radit atque perit. Ammianus appellat litium confarcinatorem, Cato vitigatorem, Sallustius caninæ facundiæ exercitum, Iurisconsultum concinnatorem, l. 9. D. de off. procons. Apuleio est hinc forensis, *γλωσσογάτος* Aristophani, *κόπις* Euripidi: aliis comicis *δικηλίκτης*, *φιλόδικος*, *φιλαίτη*, *καυσκатор*, *συκοφαντα*, & Demosthen. *πρῆξιμιμα τ' ἀγορῆς*. Iulio Polluci *δικαφορ*, sic enim ille genus hoc hominum describit: *δικόρρα· δικόγραφο· λίγων ἐπὶ χεῖμασι, μηδ' ἐν ῥήματι πρῆξιμα εἰπών· μιφτηγῶρ*, *πρὸς χάριν λέγων, πρὸς ἡδονὴν δημηγορῶν*. 1. Cautior, litium conceptor, litium confutor, pecuniæ causa agens, nullum verbum gratis proferens, pro mercede verba agens, ad gratiam dicens, ad voluntatem conciones habens. Et his Plautus Persa:

Etiamsi nihil est litium, lites serunt.

Etiam facere videtur illud quod Diuus Hieronymus de lyncibus & leonibus crudeliores, qui ore rabido dent. Seneca in ludo Claudij, eos appellat *venale genus*. Apuleius lib. 10. capita vilissima dicit, forensia pecora, & totos vultures. Quin & castus scriptor, Columella, præfatione librorum de re rustica: Olim, ait, sine rabulis beatas fuisse vitas, sed maximo quodam malo, contra maiorum morem receptum ac concessum in ipso foro latrocinium. Plinius Secund. lib. 3. epist. 3. Nos qui in foro veris litibus ac iurgis quotidie tener, multum malitiæ, quaquam nolentes addiscimus. Sym-

machus de Iuliano familiari suo lib. 1. epist. 37. Scis in forensi puluere quàm rara sit copia, cognitio fandi oris, & ni pectoris, dum aut modestum ingenium verecundia c trahat, aut successu eloquens insolescat. Laërtius Anach: de, ἀγορὰν ἔφη εἶναι ὠρισμένον τόπον εἰς τὸ ἀλλήλους ἀπαταῖν. rum aiebat destinatum locum ad inuicem fallendum. E giè Constantinus magnus, qui litium circuitus amputauit Cod. de formul. & impetr. sublat. cuius legis videtur me nisse Nazarius panegyrico: Nónne leges, ait, ingerendis tutibus, & vitis fugiendis constitute, veterum caligit ambages rescissæ, cupiendæ simplicitatis laqueos præc runt?

[*addictum ventri & gula.*] Is vnico verbo γλωσσογάστρη γλωσσογάστρ appellatur. Iul. Pollux lib. 2.

AD EMBLEMA XCVI

Sic est natura vel potiùs consuetudine quadam depra comparatum, vt citius vitia quàm virtutes obseruemus. maximè in iis qui literas profitentur. Quod hic planum Alcianus in quibusdã superioris sæculi Iuriconsultis, vel et quantum conicio, in aliquot aliis, qui suo tempore minus ius ciuile profiterentur (quorum tamen, vt par erat, nomi parit) vnde singuli singula in scholis cognomina sunt se quibus notaretur ingenij vel naturæ proprium & peculia tium in legibus enucleandis, vel hoc generalius accipi pe Homines enim imperiti, & etiam argutuli quidam audiit qui nasum rhinocerotis habent, facilius quod stultè dixerit prehendere, quàm quod sapienter tacueris, probare possunt ait 2. de Orat. M. Tullius. Magnum profectò onus est: munus, vt ipsemet asseuerat disputatione 1. De natura D. suscipere atque profiteri sese omnibus silentibus vnum ma de rebus magno in hominum conuentu audiendum. enim ferè neimo quin acutiùs atq. acriùs vitia in dicente c recta videat. Ita quicquid est in quo offenditur, id etiã illa laudanda sunt, obruit: & quoties dicimus, toties de nobis catur. Nec quicquam est tam insigne, nec tam ad diutu tem memoriæ stabile, quàm id in quo deliqueris.

Meander.] *Mæander flexuosus & sinuosus fluvius, quod nominis sæpè pro obliquitate sumitur. Huc prouerb. Labyrinthus.*

Qui vel columnas voce rumpat.] Huc prouerb. Chiliad. Columnas rumpere.

Truo.] De hac aui in superioribus.

Colobotes.] mancus & decurtatus. *κροβίω*, comminuo & nco.

Turnus.] De hac aui Plin. lib. 10. cap. 24. & Volaterranus in ilologia.

Psecas.] stillicidium vel gutta; aut stilla. Psecas iam olim auit Antinachus Lyricus, quodd identidem exspueret. quod & nomen datum fuit Olympico cuidam, cuius nomen mihi dit. Fuit & psecas, ancilla quæ matronarum capillitium o perplueret.

Quam multa rebus, &c.] At isthæc licentia, & deprauata conditudo reprimenda erat. Siquidem conuicia quæ torqueri solent, ob ea quæ sunt in corpore vel in fortunis hominum vitio-rosificuntur ab animis parùm sanis. Proinde Vlysses apud nerum Thersitæ non claudicationem, non gibbum aut iridem exprobrat, sed omninò garrindi vitium. Sic Achilles naturæ vitia insectatur in Agamemnone, sed ea quæ animaxima, quibus adhiberi modus, & quasi frenum imponi rationis potest.

Magna hominum in vitio notandi proteruitas.

AD EMBLEMA XCVII.

pan pingebatur, vt multarum diuersarumque naturarum particeps. Id enim nominis Pan totum vel vniuersum sonat. Itaque Macrobius Saturnal. 1. cap. 17. Pan ipse sub hoc nomine quo cenitur, solem se esse prudentioribus permittit in-ter. Hunc Deum Arcades colunt, appellantes *τὸν τῆς ὕλης* non sylvarum dominum, sed vniuersæ substantiæ materis dominatorem, significare volentes, cuius materiæ vis, in foris corporum, seu illa diuina, siue terrena sint, comm-entiam, &c. Alciatus Panos naturam & habitum ad hominem transtulit. Homo enim constat animo diuino, celestem, immortali, Angelis & Deo simili: corpore verò mortali ex inferior elementis composito: hac quidem parte belluinam

Pan, Deus.

Pan, homo.

naturam proximè referenti. In animo duæ partes sunt: illæ quæ intelligit, meminit, sapit, ratione, iudicio, ingenio utitur & valet, quæ pars superior nominatur, & proprio nomine Mens, qua verè homines sumus, qua Deo similes, qua cæteris animalibus excellentiores, & longè superiores. Altera est ex coniuſtione corporis, rationis experta, bruta, fera, atrox, & bestialis quàm homini similior: in qua sunt motus illi qui Græcis *πάθη* dicuntur, pars longè inferior & abiectior, qua nimirum à belluis nihil differimus. Homo itaque medium est quiddam inter diuinas intelligentias, & bruta animantia, eamque ob causa fixerunt veteres Pana esse Deum, qui superiore parte hominem, inferiore verò caprum referret: vt natura humana hoc in uolucro, & quasi proposito agalmate significaretur. homo enim pro superiore sui parte rationem habet diuinam, & cælestem; inferiore appetitum & libidinem, quibus conuenit cum belluis. Cæterum sunt qui hominis naturam triplicem hinc natiari velint; diuinam, humanam, & diabolicam: diuinam quidem, qua cum Angelis participat; humanam, qua cum belluis; diabolicam autem, qua quippiam scelestè & deprauatè cogit & molitur. quod planum etiam facit August. sub finem c. lib. 14. De ciuitate.

Hominum natura triplex.

Non erit alienum paucis digredi, vt huius pegmatidis, & priam aliorum fiat notio explicatio. Nemo est ex litteratis qui nesciat quæ & quot portenta olim Ægyptus tulerit, quæ causa, proque suo arbitratu deos fixerit. Sic enim Saturni colunt, qui sororem suam Cybelem in uxorem duxit, ex ea suscepit Osirin & Isidem, quos alij Ianum & Dianam nominant, & liberos ex iis genitos Typhoëa, Apollinem, Venere sed maior aucta infantia hominum, cum quidem animalia diis habere cœpissent, nempe boues, quibus carere non possent ad vsus agrorum colendorum: & oues, à quibus viderent mariam præberi vestium, itemque lac & caseum ad nutritionem: imò & canes, vt hominum custodes, & venationum socii. Quare & apud eos Anubis, canino capite fictus: Ibisque a pro dea habita, quia locustas & serpentes Ægypto infestas sumeret. At verò Hircus ea ratione deus putabatur, vt Priapus apud Græcos, & Romanos, quia per membrum genitale conua species animalium propagaretur. Inde Pana deum, cortosque. Satyros, perpetua tentigine ad res Veneris idoneos. Hæc deorum simulatorum multipliciter meritò vellicarunt nobis, Lactantius, Iustinus martyr, idemque philosophus, Athenagoras, Tatianus, D. Augustinus, D. Ambrosius, Fil-

s Maternus, & alii veræ pietatis assertores ac vindices. My-
 ologi ad rationes physicas Deorum naturam retulerunt. M.
 allius 2. de natura Deor. ad multiplices Dei effectus multo
 uidentius pro suo captu reuocauit. nam & naturæ nomen sæ-
 pro deo, aut mente diuina vsurpauit. Imò veteres penè om-
 immersti tenebris inscitæ, nihil aliud esse Deum censuerunt,
 am prodesse hominibus, & variis sanè modis vitam beare
 immunem. At quia in rebus naturæ nihil præstantius, aut
 effectius, quàm Dei ipsius opificium, id est homo animal pro-
 dum, memor, sagax, plenum rationis & consilii, præclara
 adam ratione conditum, in describenda corporis humani
 orica, & compositione admirabili, suam sollicitiam nobis
 obare conati sunt. Cuius rei specimen ingeniosum nobis hoc
 ido carmine profert Alciatus, qui hominem, certè *μικροῦ*
 , vel quasi totius vniuersi epitomen exhibet. Sed nos, non
 certemus cum nobili & erudito artifice Alciato (dispar-
 m congressus Achilli) sed animi causa carmen iam olim de
 hæ deo effudimus:

Pana Deum facie humana, pedibusq; ferinis

Semivirumq; dentem, semiferumq; virum,

Effinxere olim plastæ, doctiq; poeta:

Ars obscura quidem, non malè grata fuit.

Si bene conspicias, totum sonat, estq; homo totum:

Namq; animo refert & ratione Deum.

Est membris compactus homo vel sensibus ipsis,

Est animal parte hac, inferiore ferum:

Instar habet planta qua parte augetur, ut orbis

Paruulus à prisca inde vocatus auis.

Quirerem hîc de vocis etymo, *ἡμιφάνης*, in quo ingeniosa
 ummaticorum, & philologorum coniectanea pridem cele-
 ntur; sed id aliorum esto pensum. Non pedem refero, nisi
 is moneam studiosum legisse me non ita pridem homiliam
 Gregorij, hunc locum sacri Euangelij explicantis: Prædica-
 Euangelium omni creaturæ: qua eruditè præclarus & erudi-
 ille pater verbum illud, omni creaturæ, ad solum hominem,
 hominum speciem ingeniosè confert. Est enim homo crea-
 a omnis, hoc est particeps essentia rerum omnium à Deo
 ditarum: imò homo est Dei opificium planè singulare ac
 inum, quo res naturæ vniuersæ quasi sub compendio ha-
 ntur.

Pana colunt gentes.] Consule Lactant. & D. August. eod.
 ore De ciuit. libro 18. cap. 17. Phornurum De natura Deo-

rum, & post eum Gyraldum De historia Deorum Syntagm. 1. No nihil & tibi suppeditauerit Euseb. 3. præpar. Euangelica Seruius ad eclogas Virgilianas, Pana Deum rusticum ad naturæ similitudinem factum esse scribit. Cuius boni Grammatici sententiam integram ascriberem, si omninò nostro huic argumento responderet.

Est vir pube tenus.] Alij legunt, Vir tenus umbilico est, quæ volens, sequitur lectionem.

*Animus an
in cerebro an
in corde.*

quod nobis insita virtus.] Cicero 1. Tusc. Platonem in Timæo secutus, & Aristotelem in 2. De animo, Principatum animi ait esse in capite sicut in arce summa: ira verò & cupiditas locis disclusæ: illa enim in pectore, hæc subter præcordia sede habere dicitur. Galenus in lib. De placitis Hippocratis & Platonis, in cerebro posuit spiritus animales, id est, imaginationem, memoriam, sensum, motum, & intelligentiam: facultatem vitalem in corde, naturalem in iecore, de quo existit nutritio generatio; quæ tria sunt non partes, sed facultates & vires unico animo existentes, qui ut seipsum moueat ratiocinando irascendo & concupiscendo, vitur cerebro, corde & hepate, quæ tria sunt instrumenta sede & loco distincta. Quod itaque Aristoteles ait nos habere virtutem corde orientem, & celsa vertice arce sedentem, animum siue eam animi facultatem quæ rationis est intelligit, quæ vitæ principium à corde, mentis verò & intelligentiæ à cerebro habeat, vel fortasse ad veterum quorundam sententiam, qui animi principatum in corde statuebant, ut Empedocles: alij in cerebro, ut Plato & Democritus. Plutarchus De placitis 4. c. 5.

celsa verticis arce sedet.] *περιφρονος & ἀδρυοελα* à summo præstanti Principe in arce summa, ut loco tutiori, sedente.

Hinc caper est, &c.] In superioribus dictum est, hircum ligidinis esse symbolum. & conubitu fit generatio. Vide Macrobius cap. 8. Saturn. 1. lib.

*Animalium
genera.*

ut volucres, squamea, bruta, feras] Animalium est diuisio sunt enim aut aërea, ut volucres aves; aquatilia, ut pisces, terrena, ut homines & bruta omnia. Huc confer principium 1. Metamorph. Ouidianæ.

Corde alij sophian.] Id est, rationem & mentem, cuius sedes in capite bona Philosophorum pars, & quidem eorum optimæ melioris notæ putantur, esse voluere. Lege Opificium Dei Istantij.

Inferiora modus nec ratio] Inferiora belluina planè sunt, ut ira & appetitus, quæ tamen superiori animi parti, id est

nti subiici debeat, nisi enim in motus imperium obtineat ra-
quid inter hominem & belluam putabis interesse?

AD EMBLEMA XCVIII.

OLEBANT veteres Fortunam ipsam ita effingere, vt mu-
lier esset quæ pilæ insisteret. At Mercurium studiosorum
men cum designabant, basim quadratam seu vndique qua-
drangulis nitentem tesseram efficiebant: hoc enim modo
num studiosum & artium liberalium fundamentum. Ita-
que effingebant, vt quæ nullo fortunæ impetu possunt con-
i. Sic Bias ille Priænus omnia sua secum portare prædicabat.
Aristippus Cýrenæus ciuibus suis mandauit, vt eas sibi pa-
rent possessiones, quæ naui fracta simul cum possessore pos-
t enatare. Igitur hi mihi sapientes videntur, qui periculosis
bus relictis, togæ studia sequuntur. Hæc ipsemet Alciatus
tione quadam Ferrariæ habita. His itaque agalmatis pro-
fuitis admonet bonas disciplinas opera diligenti amplecten-
esse, quibus nimirum fortuitos casus non temerè vel susti-
e, vel etiã retundere possimus. Quò spectat illud vice Pro-
bij celebratum, λιμὴ ἀτυχίας ἐστὶ ἀνθρώποις τέχνη: sua enim
q. ars pro viatico est. Video carminis huius materiam sum-
m ex Galeni oratione parænetica ad bonas artes, in qua fu-
k oratorio more Fortunæ & Mercurij symbola diuersissima
lanat. Declaratur id vberimè è Plutarchi commentario De
io. Locum Galeni, vel Menodoti (vt aliis placet) ex oratio-
πὶ τὰς τέχνας huc congeessimus, in gratiam Philologorum:
τὴν τύχην μαχηρίαν ἐμφανίσαι βεβλήθεντες οἱ παλαιοὶ, γράφον-
τὴν πλάττοντες αὐτὴν ἐμίσει ἐν εἰδῆ γυναικὸς ἠρκέεισαν· κεί-
τὴν ἰκανὸν ἢ ἀνοίαν σύμβολον· ἀλλὰ καὶ πηδάλιον ἔδεισαν ἐν χε-
ἔχον αὐτῇ ἐπὶ τὴν ποδῶν ὑπέστησαν βάσιν σφαιρικὴν, ἐστέρησαν ἢ
ἰνὸφθαλμοῖν, εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν ποδῶν τὸ τῆς τύχης
τον. ὡστε ἐν ἐπιπέδῳ χιμαζομένη σφοδρῶς, ὡς ἐπιπλῶζον τὸ
κύμασι κινδυνεύει καὶ βυθισθῆναι, μαχηρίως αὐτὴν πρᾶξις
πρὸς τὰ πηδάλια κυβερνήτη τοφλῶ κατὰ τὴν αὐτοῦ οἶμαι τὸ
καὶ τὸ βίβναι μείζονα νικαίαν περὶ πολλὰς οἰκίας γιγνομένην, ἢ
τὰ σκάφη καὶ δάλατταν, σὺν ὀρθῶς γινώσκοντες ἐστὶν, ἐπι-
καί αὐτοὶ ἐν τοιαύταις πρᾶξισιν ἐπιγυμνάτων τοφλῶ δαίμων
αὐτῇ βεβαίως ἐσηριγμένη· ἐμπληκτὸς τε γὰρ ἐστὶν ἐν αὐτῇ τὸ

*Liberales
quàm illibe-
rales artes se-
qui satius.*

*Emblematis
font.*

ἦτον, ὡς πολλὰ κίς τὸς ἀξιολόγους ἀνδρας παρερχομένη, πλεονεξία
 ζῆν τὸς ἀναξίους, ἐδ' ἐτέρας βεβαιώσι, ἀλλ' ὅστι παλιν ἔτιος ἀφαι
 ρεῖται τὰ δεθέντα. ταύτη τῇ δαίμονι πλεονεξία ἀνδρῶν ἀμαθῶν ὅσα ὀλί
 γη ἴπυ μνησέποι ἐν τῷ αὐτῷ μύθῳ διὰ τὸ τ' ἐπίστασις ἀμαθῶν κλύ
 σι, ἢ πε αὐτῷ ἀγῆ κ' φέρι, κ' κατὰ κρημνῶν εἰσισι κ' θαλάττης. ἰθ
 σωαπόλλω ἢ ἀπὸ ἰσίου, ἐπὶ μὲν οἱ πάντες αὐτῇ. μόνη δ' ἀπὸ λαοῦ
 εἰκίνη διέξερχεται καταγαλῶσα τ' ὀλοφυρμένων τε κ' καλῶν τε
 αὐτῶ, ὅτ' ἐδ' ἐν ὀφελῷ. τὰ μὲν δὲ τύχης ἔργα τοιαῦτα τὸν δ' Ἐριμῆ
 ἀτε λόγῳ ἢ ὅτι δειπώτω, ἔργα τὸν τ' τέχνης ἀπάσης δίασαι πᾶ
 λιν ὅπως ἐξ ἴσων αἰτίαι τῆς τύχης κηρομένηκσι οἱ γράφοιτες τε κ' ἔ
 πλοπτοίτες. νεαῖοι κ' ἐστὶν ἀρχῆ, ὅσα ἐπίκτηται ἐδ' ἐκ κρημνωπῆ
 ἔχρη καλῶ, ἀλλ' ἐνθὺς ὡσεὶ σωεμφαίνεταί τῷ τ' ψυχῆς ἀρετῶ, ὅ
 αὐτῆ. ἐστὶ ἢ φαιδρὸς μὲν τὰς ὄψεις, δίδερκε ἢ δ' εἰμὺ, κ' ἢ βᾶσ
 τὸ πάντων χημάτων ἐδ' ἀκρίτω τε κ' ἀμεταπρωτότατον ἔχει, τ
 κόσον. ἰθ' ὅτε δ' ἐ αὐτὸν τὸν θεὸν τῶ χημῶν κηρομένησι. ἰθ
 δ' ἀντὶς διασώτας αὐτῆ, φαιδρὸς ἢ ὁμοίως τῷ κηρομένησι ἰθ
 μνημομένης ἢ ἐδ' ἐποτι αὐτὸν, ὡσεὶ οἱ τῶ τύχῳ, ἐδ' ἀπληρομη
 νες πῶτ', ἐδ' ἐχειζομένης, ἀλλ' ἐπομένης τε κ' διὰ πάντων ἀπ
 λαύοντας τῆς ἀθροίαι αὐτῆ. id est, Cum veteres declarate vel
 lent fortunæ improbitatem, non satis habuerunt eam pingere
 do fingendoque specie muliebri representare (quod tamen est
 magnum amentia signum) sed & fecerunt, ut manibus clauis
 prehensum teneret, pedibus autem sedem globosam supposu
 runt: adhæc eam priuarunt oculis: iisque omnibus fortunæ in
 stabilitatem designarunt. At verò quemadmodum, cum nau
 admodum fluctuat, ita ut procellis vndique agitata parum abe
 quin periclitetur, improbè certè ille praveque omninò fecerit,
 cæco gubernatori clauis commiserit: ita cum longè plus
 naufragia, eaque grauiora multis in familiis quàm in mari acc
 dât, profectò amens ille fuerit, qui in eiusmodi casibus seipsum
 fortunæ, cæcæ Deæ, commiserit; ea enim nullam habet firmi
 tatem & constantiam: stolidi nimirum & experti mentis est
 quæ sæpenuerò vitos honore dignos, & quorum magna est
 habenda ratio, prætermittat; locupletet autem indignos: neque
 hoc quidem constanti aliquo modo; nam & quæ dederit, pe
 stea interdum adimit. Hanc autem Deam imperitorum homi
 num multitudo confectatur, nunquam in eodem manente
 loco, eò quòd basis cui insidet, sit maximè volubilis. quam
 cæcissimè fertur in loca quædam abrupta & præcipitia; interdum
 etiam in mare detruditur, in quo vna omnes obruuntur qui su
 rint eam secuti: ipsa verò damni experta elabitur, intereaque
 curè ridet eos qui conquerantur, & à quibus inuocatur: cum

Fortuna ima
 19.

imem ea tamquam surda nihil auxilij eis præster. Et quidem
 fortunæ facta eiusmodi sunt. Nunc verò contemplant, quæso,
 Mercurium sermonis dominum, omnisque disciplinæ opifi-
 cem, quem contrario prorsus modo exornarunt pictores & fi-
 gures. Iuuenis est & formosus, formam habens non arcessitam,
 que fucis illitam: sed statim ubi appâret, ea quidem forma,
 utus animi elucescit: hilaritatem oculis præ se fert; acutè in-
 letur: eius autem sedes, cubus est, omnium figurarum maxi-
 è stabilis, permultumque à casu aliena. Hac etiã figura Deum
 interdum ornant, ut possis intueri eos à quibus colitur, hi-
 esse vultu, sicuti & dux ipse Deus: cui numquam succen-
 ant, ut sunt qui fortunam accusant, cum se relictos à tergo cõ-
 ntosque sentiunt. Qui enim eum consequuntur, per omne
 tempus eius providentia singulari perfruuntur.

*Mercurius
 qualiter ef-
 fictus.*

Sphæræ seu rotulæ Fortuna insidet ad eius instabilitatem si-
 ficandam. Et quidem quæ primùm Fortuna dicebatur à
 ortendo, digamini mox mutatione in F literam affinem, For-
 na vocitata est: cuius nimirum præcipua vis summa imis cõ-
 scere, rerumque inducere mutationem.

Ubi sic insidet Fortuna.] Fortunam rotundo lapidi insidentem
 uerunt veteres, quò eius instabilitatem designarent; ut pluri-
 s verbis docet in Circulo Pierius. Lege 3. Diuinar. instit. La-
 nt. & Augustin. in ciuitate Dei 2. 4. & 7. libris potissimum.
 e porrò sphæram pro quacumque re volubili & rotunda
 rpauit.

*Fortuna cur
 insideas orbi.*

Ubi sic insidet Hermes.] Galenus in Oratione quam proximè
 ui, ad artes (si modò eius est) ait Mercurium ut orationis
 entem, & artium omnium auctorem in aliam effigiem,
 im fortunæ, effectum esse à veteribus, tum pictoribus, tum
 uariis. Iuuenis enim est formæ conspicua, non tamen fu-
 us, sed natiua quadam specie in basi quadrata, quæ firmi-
 s & stabilitatis nota est, &c. Idem ferè Pierius lib. Hiero-
 ph 39.

Ubi sic insidet Hermes.] Herma à Græcis ponitur pro firmamento; ait Fe-
 : Vnde Mercurij nomen inuentoris, ut putabant, firmæ
 tionis ductum. Hic autem apud Festum (obiter admonco)
 na oratio est pactum seu stipulatio, firmissimum iuris vin-
 um, ut didicisse me memini ex Gulielmo Fornerio, Ante-
 ore Aurelio doctissimo.

*Mercurij
 image.*

Aduersus vim Fortuna est ars facta] *Διπλὴ ἀτυχία ἐστὶν ἀρπώ-
 τέχνη.* Ars hominibus est infelicitatis portus. Nempe tua
 que ars pro viatico est. Idem illud, *τύχη τέχνη ἐγενε, ἡ τέ-*

χη τοχλω. Meminimus ex Tullio pro Archia, naturam sine do-
 ctina commendari, qui & ipse ait se malle naturam sine doctri-
 na, quàm sine natura doctrinam. Sed bonus ille artifex causæ
 suæ seruit. Tamen certius est quod arte perficitur, quàm quod
 natura. Sic non idem iudicium artis & fortunæ: nam fortuna
 inconstans, ars certa. Fortunam sectantur & casum ingenia te-
 meraria; artem, doctrinamque non nisi cordati ac prouidi ho-
 mines. Itaque videri feliciores ac tutiore in statu qui à libe-
 ralibus artibus præsidium quærunt, quàm qui à mechanicis &
 sordidis, sed maximè quæ corporis laboribus exercentur, &
 casu pendent, nec nisi quibusdam momentis temporum so-
 lantur hominem. Eo de genere coqui, fistulicines, aulædi, mi-
 mi, ioculatores, milites balatriones, lixæ, tonsores, & alij sex-
 centi, qui ad xenodochia etiam non sponte comitant, aut stu-
 pem quæritando vitam miseram fallunt. Sic Fabius Quinti-
 lian. lib. 10. cap. 2. In magnis auctoribus incidunt aliqua vi-
 tiosa, & à doctis inter ipsos etiam mutuò reprehensa. atque
 vitiam tam bona imitantes dicerent melius, quàm mala peiu-
 dicunt. Hæc ille. Hactenus Fabius. Sic ego cum primum ac-
 ad academiam Parisinam venissem, ad capiendum ingenij cul-
 tum, offendi longè multis simultatibus Doctores laborare, se-
 eorum maximè qui Ramistæ, & Carpenteristæ, quasi factio-
 num nominibus insigniebantur. Ramus, vir acris ingenij, &
 iudicij singularis, Thessalus methodicus audiebat, sed à qui-
 bus, nisi tumultuosis & liuore percitis? Quernus, trium canti-
 lenarum poëta, & histrio Reginæ vocitabatur, quàm rectè, alii
 viderint. Certè nunquam vidi festiuorem, & qui suis præle-
 ctionibus plus operæ sumeret in salibus iocisque inspergendis:
 Bellerinus, peregrinus in Philosophia, alioqui Græcè, reliquæ
 philosophicæ peritus. Et Massius, qui Hebræum alphabetum
 paucis auditoribus, hoc est vni aut alteri, quanquam publicè
 doceret, Vox clamantis in deserto, & venerabilis Beda falsè no-
 minabatur. Bossulus, bos lassus, & cymbalum academix, v-
 olim Appion Grammaticus, mundi cymbalum incessabatur. de
 ceteris facillè sileri patior.

Disce bonas artes, &c. } Mutuatus id videtur ex Ouidio
 De arte:

Disce bonas artes, moneo, Romana inuentus.

AD EMBLEMA XCIX.

Duo sunt, quæ ut corpus bene constitutum, sanum, & in-
 columne conseruant, sic & animum ipsum curis expediunt,
 nitrum certa victus ratio, vinumque moderatè sumptum; ut
 contra eripula & vinolentia, ut etiam curæ edaces naturam ho-
 minis labefactant & corrumpunt, ipsamque senectutem acce-
 rant. Hic itaque descriptos videas Apollinem & Bacchum: il-
 lum quidem medicinæ principem, qui salubri diætâ præcipiat
 id quantumque sit in victu sequendum vel fugiendum: hunc
 vero, qui vino sollicitudines adimat. Marsil. Ficinus lib. De vi-
 tæ vitæ comparanda, duos hosce Deos sic copulat: Fratres
 duo sunt individuique comites Phœbus atque Bacchus: ille
 enim nobis duos potissimum adfert, lumen videlicet atque
 spiritum: hic item præcipue duo, vinum odoremque vini ad spiri-
 tum recreandum, quorum usu quotidiano spiritus ipse tandem
 exebriatus euadit & liber. Philosophorum est etiam ea senten-
 tia, sed tria tamen esse ad vitam longam, adeoque valetudinem
 vitam necessaria constituunt. Prima est frugalitas, tempe-
 rantia, sobrietas (quam modò *δίαίτη* appellabamus) eam enim
 vitam matrem sanitatis asseuerant artis medicæ professores: eam
 vitam omnium domicilium prædicant philosophi omnes;
 vitæ enim tenuis hoc efficit, ut in primis valeas bene, ait Flac-
 cius. 2. Satyr. Secundò labor & exercitatio corporis moderata,
 vitam enim vireseneruat, ut rubiginem ferum exeditur. Bene-
 dictus,

Cernis ut ignauium corrumpit, & nocia corpus;

Et vitium capiunt, ni moueantur, aqua.

vitam exercitationibus modicis, inquit Cato apud M. Tull.
 vitamque cibi & potionis vitandum, ut reficiantur vires, non
 vitentur. Tertio voluptas animi honesta & oblectatio: cor-
 pus enim in quo est calor vitalis, facile molestiis atteritur, ut con-
 exultatur lætitia viresque sumit. Qua ratione Arist. 4. de
 virtutibus ad Nicomach. risum & iocum ait ad vitam degendam
 necessarium. Democritus vitam beatam in vitæ tranquilli-
 tate posuit, & risum lætitiæque operam dabat. Legimus & sa-
 tissimum latorem legum Lycurgum *τὸ γέλωδον*, id est risui
 vitam erexisse, eoque Lacedæmonios ad risum & lætitiā in-
 ducisse, Plutarch. in Lycurgo.

*Duo ad vale-
tudinem con-
ducuntur.*

*Apollo &
Bacchus iun-
cti, quid.*

Natus uterque Iouis.] Poëta quos impensè laudant, à Di-
genitos dicunt. Nempe & principes viros, ac illustres pro Di-
habuit paganica scēta, quæ quicquid admiraretur, aut ma-
gnam prædicaret, Deum dicebat. Multus est in ea materia La-
etantius eloquens vir, saneque Christianus, acutior Arnobius
pergravis Augustinus libris priorib. De ciuit. Dei, exactus su-
stinus martyr, aliique plures, de quibus quia iam in superioribus,
ad alia propeto. Ex Florido, poëta vetere hi celebrante
numeri:

*Sic Apollo, deinde Liber, sic videtur ignifer,
Ambo sunt flammis creati profatisq; ex ignibus,
Ambo de comis calorem, & ambo radios conferunt,
Noctis hic rumpit tenebras, hic tenebras pectoris.*

gener atque imberbis uterque.] Sic Tibullus Eleg. 4. lib. 1.

*Solis aeterna est Phœbo Bacchoq; iuuentus,
Nain decet intonsus crinis utrumque deum.*

De Baccho & Apolline plura in Syntagmatib. 7. & 8. Gyrat-
Deorum historię.

Quem Latona tulit.] Apollo Iouis filius ex Latona in De-
insula vno partu editus vnà cum Diana, medicinæ vsam primo
tradidit. Ouid. 1. Metamorph.

Saluete, &c.] vt illud Homeri Iliad. α.

χαίρετε κήρυκες δῖος ἄγγελος, ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν.

verborum hæc formula solemnis fuit in Hymnorum epilogis.

quem tulit & Semele.] Bacchus ex Semele Iouis filius, vt
perius explicatum est in statuam Bacchi.

Numine vestro.] vestro benefici. io.

Tu vino curas.] Horatius:

Caras edaces dissipat Erybius.

& Tibullus 1. Eleg.

Bacchus & agricola magno confecta labore

Pectora, tristitia dissoluenda dedit.

dilue.] tolle, aufer. μεταφορῶς.

Vt lento accedat, &c.] ἀνεγγεῖα periphrastica.

AD EMBLEMA C.

*Temporum
vicissitudo.*

Hoc referendum videtur ad quasque temporum & a-
norum vicissitudines, vel ad ea quæ suo non alio tem-
pore solent esse tempestiua, quorumque magna vis est, si f-

tempori vsu accommodemus. Rectè Ouidius:

Temporibus medicina valet, data tempore profunt:

Es data non apto tempore vina nocent.

hanc temporis quasi cyclicam *μετεβολικὴ* varij varia luserunt, uæ huc non piguerit ascribere, eaquæ potissimum, quæ maiorem cum hoc Alciati tetra-sticho affinitatem habere mihi videntur. Lubens enim prætermitto Horatianam Odam 9. lib. 2. septimam quarti. Ouid. ad Pisonem:

Cessat hyems, madidos & siccat vere capillos:

Ver fuit æstas, æstatum terga laceffit

Pomifer autumnus, nebulis cessurus & undis.

tem primo De remedio amoris:

Poma dat autumnus, formosa est messibus æstas:

Ver præbet flores, igne leuatur hyems.

Tristium quarto:

Vere prius flores, æstu numerabis aristas,

Poma per autumnum, frigoribusq; niues.

audian. de sene Veronensi, qui nunquam pedem limine suæ gurioli extulerat:

Frugibus alternis, non Consule computat æuum:

Autumnum potius, ver sibi flore notat.

Idem condit ager soles, idemq; reducit:

Meturq; suo rusticus orbe diem.

Orthol. Anulus in Poëli picta, ad hominum magnique mundi perpetuum & æternum cursum ingeniosè traduxit:

Ver, æstas, autumnus, hyems, hæc quatuor annis

Sunt tempestates orbe volubilibus.

Quatuor ætates homo sic habet integer æni,

Qui puer, hinc iuuenis, mox vir, & inde senex:

Æterno ut similis mundo reuolutio vitæ

Nos itidem æternos arguat, & homines.

temporum anni quatuor alia esse apud alios symbola nemo QUATUOR
temporum
symbola. dicit, ut veris, cista florum, quia vere cuncta florescunt; cistæ verò spicis referta æstatem refert, ut est apud Eusebium. Et cornu vis & pomis plenum autumnus est index: sicuti cista apud ignem parata hyemem significat. Huc prouerb. Ver hyemem sequitur; & varios locos Hieroglyph. Pierij. Idipsum Seneca, Epistola quadam ad Lucilium discipulum: Nullius inanis est, sed in orbem nexa sunt omnia, fugiunt atq. sequuntur. Diem nox premit; dies noctem, æstas in autumnum decessit: autumnus hyemem instat, quæ vere comperescit: omnia nascuntur ut reuertantur.

Frigilla.

frigilla.] Auis à frigore dicta, vt quibusdam placet: de q Aristot. lib. 8. cap. 3. De hist. animal.

Hirundo.

vere nouo garrula hirundo redit.] Ouid. Fastor. 2.

— *an veris pronuncia vnit hirundo?*

Dicitur & à Sappho ἦρ & ἀγλαῖα ἰμεροφών & ἀνδάν, veris nunciā blandiloqua luscinia. Notum est adagium, Vna hirundo non facit ver. Lege Pierium lib. 22. Hieroglyph. Huic sim adag. Audi Chelidonem; eo quòd hæc auis pronunciet ver aduentum. Hirundines plures à mari conuolantes ver temporis indicium esse docent auctores. Sed Ciconiam et reperio veris esse notam. Ea enim adueniente hyeme rigrat in regiones calidiores, vere nos inuisit. Sed & nonnulli addidere in æstatis pictura, quia constat esse ex erraticis æstatis. Adhæc Miluius eiusdem temporis verni ponitur indicium, quia verno primùm tempore apparere incipit, certum que sit eius nuncium. Ei aui nomen ἱετίνα ab aduentu quòd magno rusticorum & pauperum desiderio expectatus cedat.

aduenisse hyemem.] Apud Hesiodum Cornix habetur hyemis Hieroglyphico. μήτις ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα βώνη.

cuculus.] de quo in superioribus.

Indicat æstatem cuculus.] Tribuitur hoc etiam Hirundi Philemone Comico:

ἡ ἔχλιδὼν τὸ θεῖον ὡ γυνῶας, λαλεῖ. hirundo æstatē nunciat ὦ mulieres. sed Aristophanis interpres Equitibus hoc citat, χελιδὼν ἐστὶν ἔαρος ἀρχή: Noua hirundo veris est initium.

ficedulas.] de ficedulis etiam alibi.

AD EMBLEMA CI.

Nestor's crater.

HOMERVS in Nestore, sene eloquentissimo & consulesimo, typum sapientiæ repræsentat: cuius patera gemmifundis, argentea, clauiculis aureis, quatuor ansis, & sub hanc quaque sedens columba, cælum & pulcherrimum astrorum natum significabat. Nam crater, cui sit color argenteus, clauiculis aureis, cælum refert purissimum, & stellas aurei coloris: columbæ sunt Pleiades: duo umbilici, vtraque vrsa. Hoc igitur schemate astronomiam tacitè commendabat, quam quidam

fo

plus sapiens & apprimè exercitatus, ingenio potest assequi, ve
 plus Nestor suum poculum manu ferre poterat. De huius ar-
 s excellentia plura repetere licet ex Plinio variis locis, sed potis-
 simum cap. 37. lib. 7. Cæterum Homeri interpretes memorant
 lectorem, quamquam senex admodum esset, poculum sustu-
 lisse, cum cæteri iuniores vix à mensa tollerent. Sic habet Ho-
 meri locus:

ἄλλοι δὲ μὲν ἄμωγίαν ἀποκινήουσιν καὶ τοῦ ποτῆρος,
 πλεῖστον ἔδον ἰέσασθαι δ' ὁ γέρον ἀμωγῆτι ἀΐσει. hoc est,
 Vix alij plenum poterant sustollere mensa
 Poculum; at ipse senex Nestor facile abstulit illud.

De hoc Nestoreo poculo pluribus Athenæus Dipnosophist 19.
 p. 12. sed maximè 13. libri 12. Quædam non pœnitendæ le-
 ctionis adnotavit de illo cratere Nestoreo Cornelius Vitellius
 annotationibus in Georgium Meralam:

Quod gravis argenti.] Circumlocutio, qua nimirum Nesto-
 ricyphum commendat à majeria.

fulva columba.] Fulviam, auream interpretor; ne quis ad colom-
 bæ simpliciter referat. Sex columbæ sunt apud Athenæum,
 in quatuor dumtaxat, quæ septem dici, sex tamen esse solent,
 Naso cecinit in Fastis. Martialis huc allusit in 8.

Hi duo longæuo censentur Nestore fundi:

Pellice de Pyllo trita columba nitet.

Est calum.] Tribus distichis sequentibus continetur epimy-
 on, vel, ut meliùs dixerim, poculi ἰξήγησις.

Pleiadas esse.] Columbæ repræsentant Pleiadas, numero ta-
 men non observato. Nam Pleiades septem sunt stellæ iuxta Tau-
 rignum, quæ Latinè dicuntur Vergiliæ, quòd veris tempore
 antur. Lege Ovidium Fastor. 4.

Pleiades.

magna minorq; fera est.] Ursam maiorem siue Elicen, & mino-
 ram siue Cynosuram intelligit, quæ Græcis arcti dicuntur, sunt
 in Septentrionali polo velut axe quodam nixæ, & arctico cir-
 clo clausæ, sicq; dispositæ, ut resupinata utraque caput alte-
 ris contegat: cuius autem caput quæ superior est, ad inferioris
 dam contendat. De his Ouid. Fastorum 4.

Ursa duplex.

magna minorq; fera.] Ovidianum hoc 3. eleg. 4. Trist.

Magna minorq; fera. —

longo usu.] Longa exercitatio & experientia doctrinam parat
 diffusissimam; potissimumq; ad disciplinam astronomicam lon-
 gæ observatione opus habent.

bellæ gerunt forties.] Collatio est dissimilium: qui corpo-
 rent firmo & valenti committunt prælia atque inter se di-
 micant:

micant: sapiens verò rapitur & ducitur ad rerum cælestium
gnitionem. Ars est longi vsus & obseruationis, quæque plus
test in rebus arduis, quàm robusti corporis vires.

AD EMBLEMA CII.

Promethæi
fatum.

HVIUS Emblematis inscriptio sumpta est ex dictis Soc
tis, τὰ ὑπερ ἰμᾶς ἔσθ' ὁσ' ἰμᾶς, quod adagij vice ponitur
doctis. Nouissima est Promethei fabula, qui cum hominem
luto finxisset, & Mineræ opera ignem cælestem surripuisse
luteam statuam animaret, ægrè tulit Iupiter, eumque Merc
ministerio ligari iussit ad Caucasum montem Scythiæ asper
& inhabitabilem: aquilamque exhibuit, vel, vt aliis placet,
vulturem, qui perpetuò cor exederet, exesumque renouaretur. Ma
tial. lib. 1.

*Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus
Assiduam nimio pectore pauit auem, &c.*

Quid per
Prometheum
Caucasus alligatum.

Macrob. lib. 1. in Somnium Scipionis, huius fabulæ mysteri
exponit. Per vulturem, siue aquilam, iecur immortale tunc
tem, nihil aliud intelligunt prisca illi Theologi, inquit, quæ
tormenta malæ conscientiæ obnoxia flagitio viscera inter
rimantis, & ipsa vitalia indefessa admitti sceleris admoniti
laniantis, semperque curas, si fortè requiescere tentarint, e
tantis, tamquam fibris renascentibus inhærendo, nec vll
bi miseratione parentis, lege hac qua se iudice nemo non
absoluitur, nec de se suam potest vitare sententiam. Plato in
logo De regno, à Promethæo ignem, à Vulcano artes datas
minibus esse tradit. Idem in Protagora, sapientiam à Pro
theo surreptam ait, hominibusque communicatam. cuius
ferè verba sunt: Communem Vulcani & Mineræ officinam
in qua artes excolebantur, clam ingressus, furatus est Vul
artem igneam, aliamque Mineræ, qua viuendi facultas ob
nit. Prometheum vatem fuisse ex etymo nominis ostendit
quid sit enim *προμηθεΐα*, & quid *προμηθεύειν*, notum est. I
uem monuisse fertur, ne cum Themide congrederetur. Sch
stes Apollonij Rhodij id figmentum retulit ad historiæ fic
Ait enim ex Agreta nescio quo scriptore rerum Scythicarum
Promethei cor idèò absumi ab aquila, iuxta poetarum co
menta, quòd suam regionem fluuius (cui nomen Aquila)
quæ

enti eluione corrumpere. Cùm verò Hercules quibusdam
 his fluuium auertisset, ex eo factū, vt diceretur aquilam abe-
 Te, ac Prometheū liberasse. Alij secūs tradunt, Prometheum
 mpe cùm præstare non posset incolis Scythicis quibus præ-
 e, ea quæ necessaria essent, ob inundationem fluuij Aquilæ,
 vincula coniectum, neque solutum indè, donec Hercules
 uium in mare deduxisset. Quædã sunt apud Aphrodisæum
 problematis, perdocta sanè & ad mythologiam pertinentia.
 ero in Tuscul. Prometheum ait virum quendam perspicacem
 n fuisse, & in rebus arcanis apprime versatum, quas homi-
 us communicauerit: huic Iouem iratum, quòd veritas in
 ofundo demersa videatur. Iecur autem ab aquila excisum si-
 ficat sollicitudines & curarum ardores, quibus vel pruden-
 res irretiantur, quarum vinculis cùm se conantur expedire,
 alias molestiores recidunt. Fulgentius in Mythologico, non
 aquila Promethei cor, sed à vulture corrodi tradit; idque
 bellè interpretatus est: cui videtur assentiri Petronius Arbi-
 his hendecasyllabis:

Cur vultur iecur vltimum pererrat,

Et pectus trahit, intimaq; fibras?

Non est quem lepidi vocant poëta;

Sed cordis mala, linor atque luxus.

autē conuertitur fabula, vel in eos qui diuinam Philosophiæ
 steria nescio qua mente subtilius conantur indagare: vel in
 , qui naturali iudicio, fidei Christianæ oracula cõplecti, vel
 m ipsa arcana diuina (quæ scrutari periculosissimum est, vt
 d planè ἀδύρατον) discutere, deq. us humano sensu aliquid
 uere se posse putant: ad quæ certè humani oculi calgant, vt
 tuæ ad lumen solis diurnum. Proinde Sapiens Proverb. 25.
 i scrutatur maiestatem, opprobretur à gloria. quòd etiã spe-
 illud Euripidis: φρονεῖν ἢ θιντοῖ ἄγν' ἔμεγα. id est, Mortalem
 a decet altū sapere. Scita digna sunt illa Arnobij lib. 2 con-
 Gent. Quæ nequeunt sciri, nescire nos confitemur, neque
 õquirere aut inuestigare curamus, quæ comprehendí liqui-
 imū est non posse quamuis mille per corda suspicio se por-
 tate atque intendat humana. Et idèd Christus cum morta-
 li sciret cæcam esse naturā, neque vllam posse comprehen-
 dere veritatem positaram ante oculos rerum, pro comperto
 ere & cognito, quicquid sibi esse suasisset, & prorsus suspi-
 cibus hæsitare, litigiosas serere atque intendere quæstiones;
 nia ista nos relinquere & posthabere præcepit, neq. in res eas
 sint à nostrā procul cognitione dimotæ, instructuosas im-

*Praclarus
 Arnobij locus
 in futurorum
 conspectus.*

mittere cogitationes. Et deinceps: Quid est, inquit, vobis v
 gare, conquirere, quisnam hominē fecerit? animarū origo
 sit? quis malorū excogitauerit causas? orbe sit sol amplior
 pedis vnus latitudine metiatur? alieno ex lumine, an pro
 luceat fulgoribus luna? quæ neque scire compendium, ne
 ignorare detrimentum est? Remittite hæc Deo, atq. ipsum
 re concedite, quid, quare, aut vnde sit. Vestris non est rati
 bus liberum implicare vos talibus, & tam remotas inuti
 curare res. hæc Arnob. Addam & aliud oraculū Minutij
 cis, Romani olim caussidici, qui in Octauio ita scribit: Quo
 gis mirū est, nonnullos tædio inuestigandæ penitus verit
 cuilibet opinioni temerè succumbere, quàm in explorândo
 tinaci diligentia perseuerare. Itaque indignandum omnibi
 indolescendum est, audire quosdam, & hos studiorum tu
 literarum profanos, expertes artium etiam sordidarum, cer
 aliquid de summa rerum ac maiestate decernere, de qu
 omnibus seculis sectarum pluriimarum vsque adhuc ipsa Pl
 sophia deliberat. nec immeritò: cùm tantum absit ab expl
 tione diuina, humana mediocritas, vt neque quæ supra no
 lo suspensa sublata sunt, neque quæ infra terram profundi
 mersa sunt, aut scire sit datum, aut scitari permissum, aut
 tari religiosum: beati satis, satisque prudentes iure videam
 secundum illud vetus Sapientis oraculum, nosmetipfos f
 liariùs nouerimus. Idem etiã Minutius paulò post hac de
 doctè & prudenter: Proinde, ait, si quid sapientiæ vobis
 verecundiæ est, desinite cæli plagas & mundi fata & secre
 mari: satis est pro pedibus aspicere, maximè indoctis, impo
 rudibus, agrestibus: quibus nō est datū intelligere civilia,
 tō magis denegatū est differere diuina. Quamquam si p
 sophandi libido est, Socras in sapientiæ principem, qui
 vestrū tantus est, si potuerit, imitetur. Eius viri, quoties d
 lectibus rogabatur, nota responsio est, QVOD SVpra
 NIHIL AD NOS. quod oraculum idem ipse præsensit, i
 cō vniuersis se præpositum: non quòd omnia comperisset
 quòd nihil se scire didicisset. Ita confessio imperitiæ sui
 prudentia est. Hoc fonte defluxit Arcefilæ, & multò post
 neadis & Academicorum plurimorum in summis quæsti
 bus tuta dubitatio: quo genere philosophari, & cautè in
 possunt, & docti gloriosè. Quid? Simonidis Melici nōn
 miranda omnibus & sectanda cunctatio? qui Simonides
 de eo, quid, & quales arbitraretur Deos, ab Hierone tyr.
 quæreretur, primò deliberationi diem petiit: postridie bid

*Minutij Feli
 cia locus.*

*Simonidis cor
 datum respon
 su 170.*

rogavit, mox alterum tantum admonitus adiunxit : postre-
 cium causas tantæ moræ tyrannus inquireret, respondit il-
 Quod sibi quanto inquisitio tardior pergeret, tanto veritas
 et obscurior. Mea quoq. opinione, quæ sunt dubiâ, ut sunt,
 inquenda sunt : nec tot ac tantis viris deliberantibus temerè
 iudaciter in alteram partem ferenda sententia est, ne aut
 his inducatur superstitio, aut omnis re'igio destruaatur. Sic
 nuntius. Poterit etiam non incommodè torqueri in eos qui
 rologi iudicarij vulgò nuncupantur, quorû animus quan-
 pagetur erroribus, alij viderint : Vel in quosdam Philoso-
 os, qui quæ abstrusa prorsus atque abdita Deus esse voluit,
 tati sunt: ac naturam rerum cælestium inuestigarant, quæ
 obis longè remotæ neque oculis conspici, neque tangi ma-
 neque comprehendi sensibus possunt, & tamen de illarum
 nium ratione sic disputarunt, ut ea quæ asseruerunt, proba-
 e cognita videri voluerint, ait Lactant. in opific. Dei. Fabu-
 hanc pertractat Hesiod. in Operibus: quam ad rei verita-
 explicat in proœmio lib. vltimi naturalis Hist. Plinius, &
 o Problem. Alexandr. Aphrodis. Lege Lucianum in Pro-
 heo, Diodorum Sicul. in sexto, Lactant. lib. 2. cap. 11. Huc
 renda disputatio nobilis Socratica ex Xenoph. 1. Com-
 nt. initio ferè, & quæ Lactant. in 2. cap. 9. Diuin. Institut.
 igit.

[*Sacri præpetis ungue.*] Sacri præpetis, id est, auis diuinæ: qua in
 sificatione vsurpatur à Virgil. 3. Æneidos:

Et volucrum linguis, & præpetis omina penna.
 pes autem, ut docet Gell. lib. 6. cap. 6. auis dicitur, quæ op.
 unè in auguriis prævolat. Blondus præpetes dici ait, quæ
 te auspicantem ferunt: nam præpetere dicebant anteire.
 dius Fast. 6.

Πραπέτις

Tunc oritur magni præpes adunca Iouis.
 [*Musicali affectans.*] Iophon Bacchis, ut refert in Eclogis Sto-
 5: ἐπίσταμεν κὴ τὰ δὲ, οὐτοὶ πρὸ γυνῆ,
 ἄς μᾶλλον ὅσας εἰδέτω τὰ τ' ἦσαν.
 ζῆται, πρὸ το μᾶλλον ἤσσοι εἴπεται.

AD EMBLEMA CIII.

videtur confinxisse ex Græco Ἰαλιανῆ,
 Ἰαλιανῆ, κηρὸς μὲν σὲ δὲ ἄλλοι, τῶ δ' εἰ σὲ κηρῶ
 2 2

Emblema
 1371.

Ἰαλιανῆ

ἤχαλαν εἰς μόρφην αὐθις ὁ χαλκιστύρα Θ.

ἀλλ' ἄγε μὴ περὶ πάλλε κρατ' ἤερα, μὴ τὸ λυετρὸν,
ἤερα δὲν π' ἵπτων, ἰκάρου πλείσσης. id est,

Icare, cera quidem te perdidit, nunc verò te cera
Reuocat in formam rursum statuarius.

Sed agendum, ne pennas tolle per aëra, ne lauacrum
Ex aëre cadens Icarium facias.

Icare cera olim te perdidit, at modò cera

Ad formam reuocat te bene fīctor adhuc.

At verò pennas ne tolle per aëra, lapsu

Balnea ne fiant nominis Icarij.

Aliter: Cera tibi vitam prius abstulit Icare, sed nunc

Te cera finxit denuò docta manus.

Immotas liquidum seruato per aëra pennas,

Balnea ne fiant nomine clara tuo.

Icari fabulam prolixè satis persecutus est Ouidius octauo
tamorph. & secundo De arte. Meminit & plauribus aliis in
cis, totamque narrationem; si vacat, repete ex Diodoro Sic
lib. 4. Rerum antiquarum, cap. 13. Id autem tocquet in Al
logos quosdam falsarios & impostores, qui supra humanū
ptum conantur aliquid, quæq. longissimè absunt ab inge
humano, vi mentis, & artis experientia se hariolari posse
tant. Rectè sanè Isocrates dixit in orat. κτ' ἴ σοφισ. τὰ μέ
τα πρῶτον ἰσχυροῦσιν ὅτι ἡμετέρας φύσεως ἐστὶ Diogenes cum m
agitaret Philosophorum, virorum politicorum, medicorum
cuius generis aliorum, in hominum societate functiones, &
bat homine nullum aliud sibi videri sapientius aut absolu
Cùm verò contempleretur astrorum inspectores, diuinat
& coniectores, clarè pronuntiabat nihil esse quod sibi vic
tur homine stultius & stolidius. Attamen quotus quisque
qui non hodie plus propè fidei hariolis istis & coniectori
quàm sacris oraculis habet? quis nō ex sua hora suorum e
torum seriem trahi putat, & rectè facta ac vitia sideribus pu
& stellarū cursibus, vt vocāt, quàm sibi ascribit? At hæc figu
ta, vel potius deliria, vir sapiens facillimè declinat, ipsaq.
pularis multitudo portentosa hæc respuere ceceperit, si tan
fucum agnouerit sibi factum. Hanc coniectorum doctri
omnem damnat apud Gellium 14. cap. 1. Phauroinus. nam
aduersa fore dicunt (ait ille) aut prospera: si improspere d
& fallant, miser homo frustra timendo fiet: si vera respon
eaque prospera non sint, iam inde aliquis miser ex animo
antequam è fato fiat. si felicia promittant, eaque sint euen

*Evologo.
sumo vanitas.*

planè duo erunt incommoda: nam & expectatio spei su-
sum fatigabit, & futurum gaudij fructum spes iam deflo-
rit. Eleganter Actius poeta se nihil credere auguribus di-
qui aures verbis diuitant alienas, suas vt auro locupletent
nos, nulloque pacto huiusmodi hominibus res futuras præ-
sentibus esse vtendum. Cicero ad finem 1. de Diuinat. Nunc
estabor, me non sortilegos, neque eos qui quæstus causa
olentur, ne psychomantia quidem agnoscere.

*Non habeo denique nauici Marcum augurem,
Non vicanos haruspices, non de circo astrologos,
Non Isiacos coniectores, non interpretes somnium.*

*Non enim sunt ij aut scientia, aut arte diuini,
Sed supersticiosi vates, impudentesq; arioli:
Aut inertes, aut insani, aut quibus egestas imperat:*

Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam:

Quibus diuitias pollicentur, ab iis drachmam ipsi petunt.

De his diuitiis sibi deducant drachmam, reddant caetera.

ue hæc quidem ex Ennio. Astrologos & fatidicos eiusmo-
di se deo plenos simulant, vt Paulus, sententiarum loqui-
sed maximè qui alienam mortem prænunciant, non secus
m patricidas execrata est antiquitas omnis: itaque & ma-
i dicti ob facinorum magnitudinem. Vuellius, vt est apud
hilinum, cum diem prædixisset astrologis, quo excederent
ta, hi contrà, noctu præscripserunt ei diem quo ei morien-
n esset: & intra illum diem mortuus est, Dione teste; farte
fato, sed propter vaticinium. Ergo cum sæpe aliàs, impe-
ribus Augusto, Tiberio, Vuellio, interdictum vaticibus &
thematicis fuisset, ne villo modo de cuiusquam morte præ-
erent (quòd id semper habitum sit exempli pessimi: & mor-
nerus sæpe ipsa morte deterior, aut etiam nonnunquã mor-
acceleret) tandem etiam à Domitiano Cæsare Ascleterio
ologus viuus comburi iussus, & Largius Proclus capite da-
atus est, quia publicè prædixissent quo die imperator supre-
m vitæ diem clausurus esset. Præclarus sese mihi pridem
ulit Pici Mirandulani locus ex 2. lib. cap. 9. in Astrologos:
m videtur v surpassesse hic noster: Qui Homerum, inquit Pi-
allegoricè exponunt, per illam Icaris fabulam, qui facilius
nis cælo tenuiore se committens, in mare præceps datus est,
ologos aiunt designari, qui pennis temerariæ professionis
elum se subtollentes, cum de suis cælestibus dogmatibus,
bus sublimari videntur, quid sunt prædicturi, in pelagus
nt mendaciorum. Occurrit etiam diuinatoris cuiusdam

*Locus ex Pi-
co Mirandu-
lani in astrolo-
gos.*

Angli diuina-
sors uana
prædictio.

Angli somnium. Is ex astris prædixerat Henricum septimum Anglorum Regem (qui tum regno præerat) eo anno extum iri. Rumor statim ad ipsum delatus est. Iubet itaque minem ad se vocari: à quo sciscitatus fertur, an ex astris certum aliquid posset præcognosci. Innuuit. Sed tunc, inquit Rex, artis peritus es? sic esse respondit, tum Rex, An ceriò contemne hoc ipso anno moriturum? sic esse ait. Dic ergo mihi, infert, ubi tu futurus es his festis natalitiis (instabat enim natalis Domini dies) nam & hoc fortè te non fugit. Ego, ait, cum meis familiaribus & domesticis laute me victurum spero. certè, ait Rex, artis tuæ sum peritior quàm sis ipse: nam scis futurum in carcere. simulque hominem in vincula coniectum. Illic ubi iam satis diuinandi calor refraxisset, cum rursus missus est. Eiusmodi hominum fatuitatem acerrimè perstringunt Basilus oratione 6. *eis τὸ δὲ ἀνύμωρον*. Euseb. De prædicatione Euangelica libro 6. & Picus Mirandula in opere expresso in nugones eiusmodi edito. Ad finem penè 4. Commemorat Xenophon id sub persona Socratis eleganter & copiosè dicitur: quò spectant Lactantiana ex cap. 3. lib. 3. Isarium lapidum Dio Chrysostom. oratione 4. de regno, ad iactantiam principum iuuenilem & populares quas de se concitant opinio transtulit. Quadrat hoc Horatij, 1. Carm.

Quid sit futurum cras fuge querere, &

Quem fors dierum cumque dabit, lucro

Appone. —

Sed quod sequitur, specialius, apud eundem:

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus,

Ridetq; si mortalis ultra

Fas trepidat. —

Meminit Euanapius Sardiæ eius lib. de philosophorum & solarum vitis, in Prisco: Quis, ait, gloriosos ob dogmatum insolentiam animaduvertebat, & pennas extendere maiores, fragilesque quàm Icarum fuerint, eos sensim ex alto deducebat, ad mare, sed ad humum, & humanitatis modulum. Epigramma mihi suppetit cuiusdam sed anonymi, eruditum sanctum nimis veridicum, quin vereor ne in nostros quosdam principes quadrarit. Ita se habet cæmen:

Cum coniectorem princeps audaculus, amens

Consult, & que sint fata futura rogas, ..

Sceptra manent, inquit, te regia, & ecce parente

Maior eris: Clario verius ore loquor.

Credulitate ista fallaci captus, ad arma

Eurrit, in exitum cæcus at ille suum.

*Et cum vase suo cecidit, sed dispare casu,
 Alter ut is Phaëton, Icarus iste fuit.*

*Templo ut doceas] Debemus aliorum periculis fieri cautio-
 prudentiores: & maximè istuc est sapere, dum alieno
 no sapimus. Publius Mimis:
 Ex vitio alterius sapiens emendat suum.*

AD EMBLEMA CIIII.

ex apologo quodā Aesopi, de aucupe & vipera Hic accepto
 sco & arundinibus exiit aucupatum. Viso turdo in alta
 nte arbore, compositis arundinibus sursum spectabat
 comprehensurus. Verùm ignarus in viperam dormientem
 dit. à qua morsus, iamque præ dolore vitam agens, dixit,
 alium capturus ab alio miserè capior. Huic simile est Epi-
 mma Antipatrì Sidonij de Alcimene aucupe, qui cùm arcu
 unda peteret aues. in altum speculatus, ictus, à dipsade inte-
 Torum autem carmen est prosopopœia:

ὁ πρὶν ἐγὼ καὶ ψῆρα Ἐὰρ πᾶκτερον ἐρύκων
 ἀπέρματ' ὑψιπέτῃ Βιστονίᾳ γέροντος,
 ῥιπὲ χερμαστῆρ' εὐστρυφα κῶλα πταίνων
 ἀλκιμῆς πταινῶν εἶργον ἄπιθε νέφ' ὄ
 καὶ μέ τις ἐτήτειρα σαρὰ σφυρὰ διψὰς ἔχιδνα
 σαρκεῖτ' ἐκ γρύων πικρὸν ἐνεῖστε χόλον
 ἡλίξ χείρωσι, ἴδ' οἷς τὰ καθ' αἰθέρα λείουσιν,
 τὸν ποσὶν σὸκ' ἐδάμ κῦμα κυλιθ' ὄμβρον.

Prototypus
 Emblematis.

sic utcumque Latio reddidimus:

Qui prius ego & sturnum & rapacem arcens,
 A semine altiuolantem & Bistoniam gruem,
 E corio fundæ tortilia brachia intendens

Alcimenes [ego] volucrū arcebam procul multitudinem,
 Et me quædam vulneratrix iuxta talos dipsas vipera,
 Carni [meæ] è mandibulis amaram immittens bilem,
 Sole [me] ptiuauit [id est, me interfecit:] ecce ut ad æthera
 spectans (ximum.)

Pedibus non videbam malum obuolutum [id est, pro-

Qui sturnum iactis sementibus antè, rapacem
 Arcebam altiuolam Bistoniamq; gruem,
 Extensis manibus, bubulæq; in verbere funda
 Alcimenes abigens ipse procul volucres;
 Insuper pedibus serpens eum vulnera dipsas,

Leichiferoq; nigrum virus ab ore vomit.

Meq; dat ipse neci, attentus dum sidera specto,

Nescius exitij quod foret ante pedes.

Cui conuenit quod de Thalete fertur, qui dum noctu cæli contemplaretur, in scrobem decidit. quod ridens ancilla *Μαθαίη* ἔφη, ὡς τὰ παρὰ πρὸς ἀγνοῶν, τὰ δὲ ἕρην ἐπέσπει. Id tribuunt Anaximene. Gabrias in tetraſtichis idem scribit, ius hæc verba:

ἀστροίς ἀεισιπῶν πρὸ ἀστροσκοπῶν
 πικρὰ λεληθὼς ἀρὸς φρέων. τυχὸν δὲ πρὸ
 ὀδύπυρον σενόπι, ταῦτ' ἔφη λίγων,
 νῦν θεὸς ἄνω βέλπει, τὼ γὰρ ἔβλεπαις.

*Astrologorum
 reprehensio.*

Taxantur Astrologi, qui cum cælestia, id est, corporum superiorum inspectionem se consecrari putant, ea tamen ignorant quæ propius sunt adnotata: cumque præsentia ferè ignorent, futurorum scientiam habere se gloriantur. Atqui, quod Pinda habet Olymp. 12. ἤ μὲν ὀντων γὰρ πτύφλον φραδαί, id est, scuræ sunt admodum & cæcæ futurorum cognitiones. In Morus Epigramma hoc lusit lepidum & festiuum:

Saturnus procul est, iamq; olim cecus, ut aiunt,

Nec propè discernens à puero lapidem.

Luna verecundis formosa incedit ocellis,

Nec nisi virgineum virgo videre potest.

Iupiter Europam, Martem Venus, & Venerem Mars,

Daphnen Sol, Herfen Mercurius recolit.

Hinc factum, Astrologe est, tua cum capis uxor amantes,

Sidera significant ut nihil inde tibi.

turdos.] Turdus inter primas à saporis bonitate insignis

Martial lib. 13.

Inter aues turdus, si quis re iudice certet:

Inter quadrupedes gloria prima lepus.

De turdis Plinius libro 10 cap. 42. & 53.

alaudas.] Galeritas, de quibus Plin lib. 11. cap. 37.

Figit arundo.] Pro sagitta hinc arundo sumitur: ob usum enim quem sagittis conficiendis præbent arundines, has pro illis capi palam est.

gruem.] De gruibus in superioribus satis. Adnotanda synoche, qua posuit speciales quasdam aues pro aliis quibuscumque.

*Dipsas
 serpens.*

dipsada.] Dipsas, aspidis gens, cuius morſu sitis induitur: & Græcè Δίψα, sitis est. Huius meminit Plin. lib. 8. cap. 8. & lib. 22. cap. 5. Solinus Polyhistor cap. 30. Lege I

in præfatione De dipſadibus, & Pierium Hieroglyph. 16.

exteato qui sidera respicit arcu.] Fortè alluſit ad verbum Græc. ἐν ἑσπορίαις: is enim est ἑσπορίαις, hoc est, ἐξορῶσκοπος: quamquam me non fugiat id tribui nomen pisci cuidam, qui sic à corporis habitu nuncupatur.

Securus fati.] Id est, ignarus & inscius infortunij, quod sibi irrem attulit. Sic Lactant. lib. 2. cap. 3. in philosophos: Dum irrem præcipitium vident, non prospexerunt quid ante suos irrem esset. M. Tullius in 2. De Diuinat. ridens haruspicinam: *Democritus non insciens nugatur, ut physicus,* in genere nihil arrogantius: citatque illud ex nescio quo poeta:

Quod est ante pedes, nemo spectat: celi scrutantur plagas.

AD EMBLEMA CV.

extulit ex Græco Argentarij, quod adscribam:

ἀυγάζω τὸν ἄφυκτον ἐπὶ σφραγίδι ἔρωτα

χρῆσι λειοτείαν ἀνιοχῦντα βίαν,

στὰ ἢ μάστιχα κατ' ἀυχένῳ, ἃ ἢ χαλινὸς

ἐυθύνει, πολλὰ δ' ἀμφιτέθηλε χάρις.

ἰδίσω τ' βρυτλοισόν. ὁ γὰρ καὶ δῦρα δ' ἀμᾶσδων

ἄγριον, ἐδ' ὀλίγων φείσεται ἀμείλιον. id est,

Quid video in gemma hac? amor est, auriga leoni

Insidet, & frenis ora superba regit.

Una manus flagro cadis, moderatur habenas

Altera: nulla magis signa placeat, queunt:

sed metuo immitem puerum; mortalibus agris

Quid faciet, qui sic corda ferina domat?

Contemplor ineuitabilem in sigillo cœlato Amorem,

Manibus leoninum qui moderatur, robur:

Qui hac quidem manu flagellū ad cœrucem; illa vero frenos

Dirigit: multa autem circumfloret gratia:

Torresco homicidam. Nam qui feram etiam domet

Atroce, neque imbecillibus ignoscet hominibus.

Indomitum specto cœlatum in gemmula Amorem,

Qui manibus saui colla Leonis agat.

Una manus flagrum capiti; tenet altera frenos:

Es circum pueri gratia multa genas.

Fons Emblemæ
matu.

*Hinc procul, hinc homicida, feras qui perdomat istas,
Vel magis infirmos perdomet ille homines.*

Huc respexit Lucian. in Deorū Dialogis. Conquerentem enī Venerem apud Cupidinem filium facit, & sibi nonnihil reformidantem, ne propter scelera quamplurima leonibus tandem obicitur, cui puer Cupido: *θάρα μῆπερ, ἔπει εἰ τοῖς λέουσιν ἀπὸ τοῦ ἡδὴ ζωνήσας εἶμι, καὶ πρῶτα ἐπαναθῶ ἐπὶ τὰ ἴδια καὶ τῆς κεραιᾶς λαβωμένος ἦσι χά αὐτές. οἱ δὲ σάιντι, καὶ τὴν χεῖρα διαχόμενος ἐς τὸ κομα τοῦ ἀλιχμησάμενος ἀποδιδόσσι μοι.* Contide mater, leonibus enim ipsis iam familiaris sum factus, & sæpenuerò confacendi eorum terga, & apprehendi iugas, equitis more indens illos agito: illi verò interim mihi caudis adblandiunt ac manum inferam osi receptant, lambuntque; deinde me reddunt innocuam. Hoc quidem schemate satis ostenditur quanta sit amoris vis, qui de fortissimis etiam & ferocissimū triumphum agat. Leonum enim nomine significantur vgraves, & alioqui sanctimonia probitateque aliqua insignes. Leones autem amore furere notat Plinius 8. historię muncap. 16. & Aristotel. histor. animalium lib. 6. Sed non possunt conuenientibus oculis transilire, quod scribit Plutarch. in Apertorio: *ἀρῶν ὑμῶν ἀρῶν εἶς μὲν εἶς, πλὴν ἀνδράντων ἐδραστεύονται, εἶς δὲ εἰς πλὴν ἡνωαικῶν πιν, ὑπερφύει, & θεῖος ἀγυθὸν, ἐθαύμαζον. ἐπὶ τῆλι καὶ τὴν δύναμιν ἔχει καὶ πηλὴ τὸ πάθος, οἱ σπῶσθῃ ἐξελάνθην αὐτὸ παντοχόρον, & κελσεῖν, ἐπὶ τῶν αὐτῶν γόμφρον καὶ σμενικὸν ἄμερον.* id est, Non sum ductus admiratione quibusdam vestrum in conclauia virorū, ab aliis in gynæceis trahi amorem, ingens ac diuinum bonum: quandoquidem tanta sit vis, & tantus honor amori exhibitus, ut à quibus omnino expelli debuerat & opprimi, ab iisdem augetur & prodicetur. Sed hæc videri non vultis aperta possunt, nisi exemplis illustrentur. Aelian. 12. Var. hist. narrat de Dioxippo Olympi victore cum pugilum more Athenas eques introiret magis populū concursu, & alij rerum aliarum quæ in eo essent apparatu, pulchritudine caperentur, ipse medio triumpho coniectus in mulierem quandam formosissimam, ab eius aspectu non potuit abduci: quin etiam vultum sæpe mutabat, ut faceret eum telis Cupidineis saucium, iam non sui compositem, quamobrem Diogenes Synopenlis ad populū En, inquit, pugilem vestrum magnum, ut à puella configit quasi dixisset, turpe esse qui viros vicisset à muliercula super. At iocularis iste reprehensor ignorare se fingebat quanta amoris vis, quamque efficax pulchritudo formaque decens e-

Lucianus loc. cit.

Lucianus 12.

ris, quam non temerè Socrates exigui temporis tyrannidem
pellauit: Carneades, regnum quod nullis satellitibus egeat:
ato, naturæ priuilegium. Confero huc Propertiarum istud,
Eripitur nobis iam pridem chara puella, &c.

lo loco de viribus amoris in generosos animos, exemplis
ne inde ductis, nimirum raptæ Helenæ, Centaurorum impe-
in Pirithoum: Romuli qui Sabinas rapere docuit: Achil-
de sibi crepta Hippodamia Briseïde: sic enim poeta cle-
ns:

Inferior muli: d' cum sim vel Marte vel armis,

Mirum si de mesure triumphat amor?

Magni saepe duces, magni cecidere tyranni,

Et Theba steterunt, altaq; Troia fuit.

ut arch. in Hyperide retulit exemplum perquam venustum &
memorable de Phryne, pulcherrima femina, quæ impietatis
cusata, defensa est ab Hyperide, oratore certè nobili, qui
dòd videret eam iam damnationi proximam, commiseratio-
vulus, ut quoquo modo iudices flecteret, mulierem produ-
in medium, & discissa veste, nuda pectora iudicibus osten-
t. Qui mulieris admirati pulchritudinem, eam dimittendam
nsuerunt, ex quo & oratoris astum, & iudicum inexpectatam
sericordiam, ipsiusque reæ venustatem (id est τὸ εἶδος ἡξίον
καυιδόν, ut loquitur in Phoenissis Euripides) spectanda pro-
nuntur. Aristotelis memoratur dictum, pulchritudinem om-
epistola commendatiorem, id est formam corporis habere
atiorem persuadendi vim quàm quæuis oratio vel epistola.
eo itaque cum aliquis quæreret, cur quæ pulchra essent,
n impensè amarentur: dixit eam esse cæci hominis interro-
tionem. Mirari enim possit aliquis fuisse cæcum, qui nun-
am antea quicquam vidisset,

Qui nunquam vise flagraret amore puella,

quo Iuuenalis, quid plura? etiam in cæcorum animis subti-
& perucax regnat amor. sed nos hæc missa facimus. de Her-
le scribitur ab Ouidio:

Quem non mille fera, quem non Sthenelæius hostis,

Non potuit luno vincere, vicit amor.

oculus omne pulchrū, dicit honestū esse, idemque amabile, eo
dòd naturæ diuinæ aliquam imaginem habeat. ex quo τὸ κα-
s, à καλῶν quidā deducāt, quod est vocare: quia ad se vocet &
iciat hominum animos: quam etiā ob rem credibile est à ve-
ribus, reges eos in primis creatos qui pulchritudine aliis ante-
llerēt. Sic enim Homerus suos heroes à dignitate vultus ipsaq;
pulchritu-

pulchritudine commendat. Achillem omnium pulcherrimum facit: quamvis enim Nireum nominet ex iis qui ad Ilium venissent fortiosissimum, tamen ei Achillem præfert. Ita Virgilius de suo Aenea:

— ipse ante alios pulcherrimus omnes

Infert se socium Aeneas, atque agmina iungit.

De Lauso vero; deque Turno sic:

Filius huic iuxta Lausus, quo pulchrior alter

Non fuit, excepto Laurentis corpore Turni.

His consentanea maxime sunt quæ disputantur ab Isocra in Helenæ laudatione: ubi sic pulchritudinem commendat, eam esse rem diuinam statuat: ea enim ferè contemuntur quibus nulla pulchritudo: contra quæ pulchra sunt suspiciuntur ab omnibus. Imò virtutem non alia de causa censet in pretio haberi summisque honoribus affici, quam quòd pulchritudo quædam res sit. denique alia omnia bona inuidiæ tu exposita: nullus tamen est qui pulchris hominibus inuideat quos potius admirantur omnes, dignosque honore putant cumque omnia fortitudo sua dignitate antecedit, à pulchritudine tamen superatur.

Pusio.

[pusio.] parvus puer, παιδίων ἢ παῖδ' ἀπτόν. Cic. 1. Tuscul. lib. Platonis, qui inscribitur Menon, putionem quendam Socrates interrogat, &c. Idem pro Cælio: Propter nocturnum quosdam inanes metus tecum semper pusio cum matore dormire cubitavit. Iuvenal. Satyra 6.

— pusio dormit, Pusio qui nocte non litigat

Scutica.

[scuticam.] paruum flagellum è loris factum, à Græco σκούρα quod est corium. Horat. Sermon. 1. Satyr. 3.

Ne scutica dignum horribili sectere flagello.

Iuvenal. Satyr. 6. — rubeat & te flagellis, Hic scutica. — Scutica quid sit, fortè non omnibus notum. σκούρα pellis unde scutica, quia fiat è corio siue pelle. Hinc scuta, quia per libris operta. Sed habeo penes me libellum membrana descriptum, in quo præter alia quædam, commentarius est noster quam quod sciam editus in Satyras Persii. Scuticam ergo definit Innominatus ille: Scutica erat quædam corrigia, habens in summitate nodos quosdam in modum fabæ: de qua Terent. Hæc faba cudetur in me. Hæc ille. Huc ego prouerbium refero: Vnica scutica impellit omnes. Chil. 2. Cent. Prouerb. 63.

[plurimus ore decor.] Sic eum effinxit Lucian. in Amore futurio.

Dira lues.] Epiphonema. Dirum, Dei ira natum, Verrius ait, lues, à Græco λύειν, solvendo, seu dissolvendo, seu ἐρεῖν, quod nil ad eò solvat hominum vel generosorum mentes, quam di & ignavi amoris consuetudo.
feram qui vincere salem.] A maiori ad minus.

A D E M B L E M A C V I .

D transtulit è Græco Epigrammate:

ζυμνὸς ἔρως διὰ τὸ το γὰρ ἂν καὶ μείλιχ' ἔστι,

ἢ γὰρ ἔχ' τόξον καὶ πυροστυβίην.

ἢ ἢ μάτεϊν πυλ. ἀμφὶς κατέχ' δελφίνα καὶ ἄνθ'.

τῇ μὲν γὰρ γαῖαν, τῇ δὲ θάλατταν ἔχ'.

est, Nudus amor blandis iterò arridet ocellis;

Nos arcus, aut nunc ignea tela gerit.

Nec temerè manibus florem delphinaq; tractat:

Illa etenim terris hoc valet ipse mari.

Nudus Amor ob id ridet, & placidus est,

Quia non habet arcum, neque ignita tela.

Haud sanè frustra manibus tenet Delphinum & florem,

Hac enim terræ, illa vero mari imperat.

Nudus Amor mitis placidis arridet ocellis;

Nempe arcu ἔσ' ἰακουλῶν, ut solet ille, caret.

Nec temerè is florem manibus delphinaq; gestat:

Illa etenim terris imperat, hacq; mari.

gi alicubi Philostratum Cupidini rosam conferre. Nam sic illa recens mollis est, ita Cupido, cui aurei, non aliter ac rocapilli tribuuntur: hic quoque spinas pro iaculis gestat, proribus fulgorem: folia pro alis adta sunt: denique utriq. tems, color & mores conveniunt. Delphinus autem hominumasius maris quietum statum & tranquillitatem ostendit, mque & commotionem fluctuum ibi emollitam signat, utcer Pierius in Delphino suo Hieroglyph. 27. Id videtur ex-essisse apertius in Hippolyto Euripides:

ὁ ποικιλόσπερος ἀμφιβαλὼν

ὠκυτάτω περῶν,

ποῦται δ' ἐπὶ γαῖαν, ἐνέχεται

δ' ἄλμυρον ἐπὶ ὄντιν.

hoc est:

e penis ornatus variis undiq. volvens alis velocissimis, vo-
 namq. super terram, superq. sonorū & salsum mare. Quod

Emblematis
 fons.

Amor ornato
 domat.

signifi-

significat omnia subici imperio Amoris, qui nudus est, propterea quòd hic affectus debet esse simplex & apertus: ut quòd oblectationem præ se ferat: blandè aspicit, ut persuadè nullis armis instructus est, ut cum eo congedi nò reformidat. Plura lege apud Athenæum 13. cap. 5. & Platon. in Convivio. Apud Euripidem Hippolyto, nutrix Phædræ heram alloquitur, eiq̃ue amorem suadet, in quo si quid sit vitij, culpam omnem in Venerem confert,

Φαιτᾶ δ' ἐν αἰθέρι. ἐστὶ δ' ἐν θαλάσσει
κλύδωνι Κύπρις πάντεσσι θεῶν ταύτης ἔφο.

Viuat per æthera: estque in marino æstu

Venus: omnia verò ex ea nata sunt.

Fax Cupidini. *Nec faculas.*] Fax Cupidini tribuitur, quòd corda mortali adurat, & animos conficiat.

Cornua.] Arcum, qui cornutus apparet, cum potissimum tensus est.

Rosa Veneri dicata. *Alter a sed manuum flores gerit.*] τὸ αἶψος, καὶ τὸ ποδῶν promittitur apud poetas solemne est. Sed non est hic prætermissum lepidum Ausonii Epigramma (quod iam supra tribui V. cœptum, inter eius appendices etiam nunc legitur) de Rosa:

Vidi Peflano gaudere rosaria cultu

Ex oriente nouo rosida Lucifero. deinde,

Ros unus, color unus, & unum mane, duorum

Sideris & floris nam domina una Venus.

For san & unus honor: sed celsior ille per auras

Diffatur, spirat proximus iste magis:

Communis Paphia dea sideris, & dea floris

Præcipit unius muricis esse habitum.

Certè philosophi quidam odorem rosæ & colorem à Venere stella proficisci existimarunt. Quare poëta Venerem semper ore loqui roseo dicit. Virg. 4. Ecloga:

— tibi lilia plenis

Ecce ferunt Nympha calathis, tibi candida Nais

Pallentes violas, & summa papauera carpens,

Narcissum & florem iungit bene olentis anethi.

Politianus Eleg. de violis:

Formosa ô viola, Veneris munuscula nostræ,

Dulce quibus tanti piger amoris inest.

Hortos tutelæ Veneris assignat Plautus. Plinius item lib. 19. Et quid verear, fretus eruditorum venia, carmen affigere, quod eiusdem penè argumenti cum Alciati Emblemate ociose dimisimus? Id sic habet:

Symbola adulantum cernit, Rosa, Piscis, amorum,

Non sanè unius symbola certa mali.

Nam rosa verna suis non est sine sentibus, idem

Piscis habet spinas intus & ipse suas.

Pulchra rosa est, verùm illa breui fit marcida: piscis

Est ferus, esse aliqua nec cicur arte potest.

eterieram nescio quo casu Ouidij illud, epistola Phædræ,

Quicquid amor iussit, non est contemnere tutum:

Regnat, & in dominos ius habet ille Deos.

Scilicet ut terra.] Nouit: num est illud ex Eclog. 10. Virgil.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

em alibi:

Omnia vincit amor quidenim non vinceret ipse?

m, *Omne adè genus in terra hominumq; ferarumq;, & c.*

Scilicet ut terra iura det, atque mari.] Lucretius initio primi

11: *Alma Venus, hominum, Diuumq; eterna voluptas.*

em eodem:

Quæ mare nauigerum, quæ terras fugiferentis

Cencelebras, Et deinde:

— tibi suaves dadala tellus

Submittit flores: tibi ridens aquora ponti.

idius:

Tu superos, ipsumq; Iouem, in numina ponti,

Victa domas, ipsumq; regit qui numina terra:

Tartara quid cessant?

Propertius:

Hic Deus & terras & maria alta domat.

na ratione tradit Pausanias in Corinthiacis apud Sicyonios

tare nobilem Veneris statuam ex ebore, quæ capite gestec

i orbes; altera manu teneat papauerum capita; altera ve: ò

lum: quo significaretur quæ Veneris in animantia om-

, inque ipsos deos, vis esset.

AD EMBLEMA CVII.

x lib. 4. Epigrammat. Græcorum sumpsit illud:

ὁ πτερόεις ἢ πτερόεις ἰδὼν, ἄγροισι κίεωρον,

δεικνύς ὡς κρείσσον πῦρ πρὸς ἐστὶν ἔργον.

Alatus alatum intuitus perfringit fulmen,

Ostendens quòd fortior ignis fulmine sit Amor.

Alizer

*Aliger alatum fulmen perfrigit: & hoc est,
Fulmine quod rapido est fortior ignis Amor.*

*Amor fulmi-
ne superior.*

Tanta vis est amoris, ut ipso fulmine concitator sit, & vio-
tior: quippè qui nec ipsi Ioui cedat, quem multoties arcu-
tissime Poëtae referunt: quo significatur amore strenuo nihil
hementius esse neque insuperabilius. Itaque Græcis, ἔρωσ παρ
μάτωρ dicitur. De quo illud est distichon per prosoporticia

Perfringunt, penetrant, vrunt mea spicula fulmen:

Scilicet hinc nomen est mihi πανδαμίας.

Quidam extant Euripidis versus apud Stobæum, quos
Amorem Deum omnium potentissimum facit: hi sunt:

ἔρωτα ὅστις μὴ θεῶν κρείνεται μέγαν,
καὶ τ' ἀπάντων δαιμόνων ὑπέρωτα τον,
ἢ σκαίος ἐστίν, ἢ καλῶς ἀπειροῦ ἄν.
ὅσῳ αἰδῶ τ' μέγιστον ἀνθρώποις θεῶν.

Anacreon:

*Amor om-
nium domitor.*

ὁ ἦ ἔ θεῶν δυνάστης
ὁ ἦ ἔ βογτῆς δαμάζει.

Menander:

Δέσποιν' ἔρωτος ἔδ' ἐν ἰχθύεσι πλείον
Οὐδ' αὐτὸς ὁ κρατῶν ἐν ἔρωτι θεῶν
Ζεὺς, ἀλλ' ἐκείνῳ πάντ' ἀναγκασθεὶς ποιεῖ.

dicit nihil amore potentius, ut neque ipse Iupiter, qui in
diis aliis imperet, ab amore coactus ei obsequatur. In Tro-
bus Euripidis Helena factum suum excusans, apud Menel-
maritum, confert omnem culpam in Venerem à qua co-
sit, his verbis:

τὴν θεῶν κόλαζε καὶ Διὸς κρείστων γυνῆ,
ὅς τ' μὴ ἄλλων δαιμόνων ἔχθ' ἐκείνῳ,
κείνης ἦ δ' ἄλλ' ἐστίν. Id est:

Obiurga Deam: & fias Ioue potentior, qui aliis diis imp-
huius quidem (Veneris nempe) feruus est.

Ovidius:

Regnat, & in superos ius habet ille Deos.

Huc facit illud Clementis ἐ 6. ἐρωμάτ. ἔρωτα γὰρ τ' ἀβουρὸν μέ-
μας ὀρέοντα μίτρωις πολυκαθέρωις αἰεὶ δ' εἶν. ὁ ἦ καὶ θεῶν δυνάστης
καὶ βογτῆς δαμάζει: Amorem celebri delicatum florentibus
num coronis: quippè qui & in Deos imperium obtineat, a
homines domet. Huc Augeriani octostichon, sanè lepidum

*Lepidum epi-
gramma Au-
gustiani.*

Omne olim calum (ut fertur) calum omne ruebat,

Inter se superi dum fera bella gerunt.

Fortis erat Bromius thyrso, Mars ense, tridente

Nepti

Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.

At cum visus Amor fuit in fulgentibus armis,

Necnon accensa lampade pulchra Venus:

riuatur thyrso Bromius, Mars ense, tridente

Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.

ed mirum fuit Ouidij ingenium in eo affectu exprimendo,

que vi amplificanda: sic enim 2. Amorum, eleg. 1.

in manibusq; Iouem. Et cum Ioue fulmen habebam,

Quod bene pro celo mitteret ipse suo.

Clausit amica fores: ego cum Ioue fulmen omisi,

Excidit ingenio Iuppiter ipse meo.

Iuppiter ignoscas: nil me tua tela iuuabunt:

Clausura tuo maius ianua fulmen habet.

in secundo eiusdem operis, eleg. 5. ubi conqueritur de

uisa, quæ se alteri communicarat, quamque idè verberibus

ere constituerat:

te faciem vidi, fortes cecidere lacerti:

Defensa est armis nostra puella suis.

Qui modò seruus eram, supplex vltroq; rogavi,

Oscula ne nobis deteriora daret.

Uisit: Et ex animo dedit oscula, qualia possent

Excutere irato tela trifulca Ioui.

us Gyrald. hist. Deorum Syntagmate 13. repetit ex Plinio,

quod in curia Octauiae Cupidinem fulmen tenentem, cuius

color nesciebatur. Id affirmabatur Alcibiadem fuisse Princi-

palis forma in ea ætate, in cuius clypeo ita erat pictus. Poterit

en hoc à Cupidine concussum traduci ad id quod dici so-

let. Amore plus quam vi effici: quod in quadam Epist. expres-

sit. Hieronymus: Ingenia quidem, inquit, liberaliter educa-

tilius verecundia quam metus superat.

[*aligerum fulmen.*] Epitheti metaphora. fulmen cum telo

comparat: sed & fulmen telum vocatur Græcis, vt

Sophoclem: ἐγκατάσκηψον βίλῃ πατέρα κερταυῆς: & He-

cetum, βίλῃ ἐπέσκηψε Ἡρόα. Fulmen aligerum dicitur pro-

pter celeritatem: ideoque pictores fulmini tribuunt alas, quod

ne immitti crederetur. Virg. 1. Aeneid

que his aligerum dictis affatur Amorem. vt Græcis ἔρας

ἰδῆς.

[*Amor.*] Meritò amor ignis dicitur. Itaque Virgil. passim

Amorem ignis nomine nuacupat. Sic 3. Georg.

Omne aded genus in terris hominumq; ferarumq;

in furias ignemq; rursus.

*Plus amore
quam vis ef-
fici.*

*Fulmen, alige-
rum, & aliger
αἰγιόγ.*

Idem Aencid.

— *Et caco carpitur igni.*

In Eclog. portò,

At mihi sese offert ultrò meus ignis Amyntas.

Ouid. epistola Paridis Helenæ:

— *quis enim celauerit ignem,**Lumine qui semper proditur ipse suo?*

Scripsit & perelegans sanè tetraſtichon Ioan. Secundus in Cypidinem camino inſculptam, eadem fermè cauſſa:

*Flammiuomo Veneris quiſquis fuit ille camino**Qui ſculpsit puerum, credite doctus erat.**Scilicet aeterna penes hunc cuſtodia flamma:**Per quem ſopitus non queat eſſe focus.*

Fortior ignis Amor. } Teſte Xenophonte, qui ait amor ipſo igni torrentiorem, & feruidiorem. nam ignis tangent ſolum vrit, & vicina depaſcitur: amoris ignis etiam in pro intuentes, & longo terrarum tractu diſſitos ardentis ſuos dios vibrat. Eòdem ſpectat & illud Ouidianum ex epist. Phædræ ad Hippolytum:

*Venit amor grauiùs quò ſeriùs. vrimur intus,**Vrimur, Et cacum pectora vulnus habens.* deinde,*At bene ſucceſſit diro quòd adurimur igne.* & poſt,— *me tacitum conſcius vrit amor.*

Sed hæc de verbo, vrit, quod ad amoris affectum traduci lemne eſt. Nos argumenti ſententiam poſſumus non inconſe- nè traducere ad fœdera illa quæ percuti ſolent inter principi viros, & familias nobiles inter ſe diſſidentes, ſed tandem compactis conuentis, connubiorum illecebra, dataque fide coeunt ac deponunt hoſtiles animos. In eo vis amoris eluceſcit quæ Martis impetum omnem contundat optati aduentu Cypidinis. Argumentum lepidi huius diſtichi audiui aliquando trahi ad illud Eſdræ, quo loco veritatem rege, vino, ſemper potentiorem arguit: de quo id legimus ἀδαος,

*Rex, mulier, vinum, præ cunctis fortiter vrgent,**Sed inter omnes Veritas victrix manet.*

Item ad eum modum,

*Magna meri vis eſt, fortis rex, femina fortis:**Fortia quæ cum ſint, Verum tamen omnia vincit.*

Sed vt ad carceres redeam, non me fugit illud Ouid. 5. Morphoſ.

— *videt hunc Ericina vagantem,*

(Ditem intelligit)

*Monte ſuo reſidens, natumque amplexa voluerem:**Arma, manusque mee, mea (nata) potentia, dixit,*

*Illis quibus superas omnes, cape tela Cupido,
Inq; Despectus celeres molire sagittas:
Cui triplicis cessit fortuna nonissima regni,
Tu superos, ipsumq; Iouem, tu numina ponti
Vista dormas, ipsumq; regis qui numina terra:
Tartara quid cessant?*

AD EMBLEMA CVIII.

Ex Guicciardino Italo, scriptore historię diligenti ac eruditissimo didici, Epigramma hoc Alciati speciatim scriptum esse in Hieronymum Paduanum, doctum quidem hominem, qui amatoria etiam tractaret. Quod & generatim traditum est in quosdam doctrinę gloria celebres, qui amore turpi acati videre non possunt; quantum vitę suę & famę detraxerint. Pudet sanę referre doctos homines quā plurimos, sui nominis oblitos, qui hac percussū non leniter infamia, disciplina liberalium (quibus ingenium perficitur, boniq; mores inculcantur,) vulgum natiū turpissima Veneris labe infamarunt. Quos secuti proximē Catullus, qui Lesbiam: Tibullus, qui Deinde Propertius, qui Cynthiam: Naso, qui Corinnā versuum a luxuria celebrarunt. Certamen eiusmodi inter Palladem Venerem etiā nunc durat, quodq; crebrō accidat, plerisque in viris bonis (qui eo fortasse non tā inuiti hærent) videtur ludus. Quo loco referre placet quę Paulus Iouius, ætatis hęc historicus excellentissimus, de Augustino Nypho Philosophię professore retulit. Susceptis enim liberis & vxore senes septuagenarius senex, puellę citra libidinē imponere non correptus est vsq; ad infantiā; ita vt pleriq; Philosophi senem atque podagricū ad tibię modos saltantem miseram pudore conspexerint: vnde illi maturatum vitę exitū conuenienter. Melius quidem Panætius, qui adolescentulo quærenti an amans amaturus esset: De sapiente, inquit, videbimus: mihi tibi, qui à sapiente longē absumus, non est committendum. Quando incidamus in rem tam cōnotam & impotentem, illi emancipatam, & vilem sibi. Marcus etiam Tullius moribus coniuge, ab amicis vocatus ad secūdas nuptias: Vix possem inquit, eodē modo vxori & sapientię studio dare operam. Quod referam illud Chrylippi. Cum enim dixisset quidam factum amore nō capi, testimonio esse Menedemum, Epicurum & Alexinum: Hac ego, inquit, ratiocinatione utar: Si Alexi-

Origo Emblematis.

Qui inter doctos, amoris operam dederunt.

Augustinus Nyphus philosophus.

nus ille dissolutus, & Epicurus insensatus, & Menedemus c
nis ac delirus (sic enim ab Eretrienſibus dicebatur) amore c
pti non ſunt: nec ſapiens quidem eo capietur. Porrò vide
hoc Emblemata imitatus eſſe ex Græco Pauli Silentarij:

ὁ πρὶν ἀμφιλύκτοις ἐνὶ φρεσὶ ἠδὲ καὶ ἐν ἡσυχίᾳ
ὄϊστροφόρος παφίης ἤτομον ἀπὸ πάμφυτον
γχοσόροισι βελίωσι ἀνέμωσιν ὁ πρὶν ἐρώτων
ἀνοχίτα σσι κλίω κύπρι μοισσι πόλις.
δέξι μὲ καγαλαίωσι, σφίω ὅπ παλάδα νικᾶς
νῶ πλείον, ἢ τὰρ μύλων ἐφ' ἑσπερίδων.

Senex est qui conqueritur se, cum iuuenis esset, telo amoris i
uiolabilem fuisse: ætate autem proçectum amoris iugo cog
Epigramma ferè ita Latinè:

Acer eram, ut primis inuicta mente sub annis

Oestriſera ſpreui dulcia iura Dea:

Missilibus nec eram diris violandus amorum,

Qui tua nunc canus sub iuga vado Venus.

Suscipe ouans, tetrica victa tibi Pallade cessit

Quàm prius Hesperidum munere maior honos.

Qui prius duris in præcordiis iucundam in pubertate

Oestriſeræ Paphiæ legem recusavi;

Membriuoris telis imperuius qui prius eram, amoribus

Collum tibi inclino, ó Venus (ego) semicanus.

Suscipe me lætabunda, sapientem quia Pallada vincis

Nunc magis, quàm olim pom o ex Hesperidum.

Quàm prius in duris florenti ætate medullis,

Nulla mihi œstriſera cura foret Paphia;

Nullus amor potuit nostros abducere sensus:

At Venus heu, canas nunc tibi subdo comas.

Me iam admitte: magis doctam tu Pallada vinctes,

Quam quondam pom o viceris Hesperidum.

Vide num huc referre pollis initium Odes vndecimæ Ep
Horatiani:

Pecti, nihil me, sicut antea, iuuat

Scribere versiculos amore percussum graui, &c.

Alio sensu ab Ouidio dictum memini elegia tertij Amoru
qua Tibulli mortem deflet:

Ecce puer Veneris fert everſamq; pharetram,

Et fractos arcus, & sine luce facem.

Amorem etiam suis destitutum armis descripsit initio ei
dem operis amatorij his verbis:

Quis tibi sive puer dedit hoc in carmine iuris?

Pteridum vates, non tua turba sumus.

Quid, si praeipiat flava Venus arma Minerva?

Ventiles accensas flava Minerva faces?

Ad hunc locum placet adgregare lenes ac suaves Tibulli
meros, eleg. 1.

Interea dum fata sinunt, iungamus amores:

Iam veniet tenebris nox adoperta caput.

Iam subrepet iners atas, nec amare decubit,

Dicere nec cano blanditias capite.

inde eleg. 2.

Vidi ego qui iuvenum miseros lussisset amores,

Post Veneris vinculis subdere colla senem,

Et sibi blanditias tenera componere voce,

Et manibus canas fingere valle comas.

Scire nec ante fores puduit, servire puella,

Ancillam medio detinuisse foro.

Hunc puer, hunc iuuenis turba circumstetit arcta,

Despuit in molles & sibi quisque sinus.

emineram, mimi cuiusdam veteris, Anus cum saltat, morti
facias facit. Nihil enim ridiculum magis, & maiore dignum
chinno, quam sit senex amasius, & literatus nugis ac lascivis
obnoxius. Quia de turpis amoris quibusdam effectis non-
nulli attigi, iisque maximè quibus eruditi plerique, & qui sa-
pientiam profitentur, argui nonnunquam solent, nescio an
rectè audeam conijcere τὸ ἀφροδίτης, id est, Veneris ἔτυ-
πον, quam πρὸς τὸ ἀφροδίτην à desipiendo non ineptè quidam
desectunt. Quod confirmat Euripides quo loco ait, τὰ μωροῦ
τῆς Ἀφροδίτης βρωτοῖς: hominum esse stultitias, quæ cum
de Veneris causa fiant. Et Cytheream, Veneris nomen Gram-
matici deflectunt πρὸς κρύβειν ἢ ἔρωτα, τέπεια κρύπτει ἀίχρην
ἢ ἔρωτα: quia, ut inquit Cicero I. de officiis, qui ad voluptatem
poris paulò sunt propensiores, quamvis ea capiantur, oc-
cultant & dissimulant tamen appetitum propter verecun-
diam.

*A' φροδίτην.
Venus unde
dicta.*

[*Immersus studiis.*] Ab aquis translatio.

[*Libellio.*] Libellio dicebatur à veteribus, quem nos Tabellio-
non vocamus; Græcè γελυματιὸς dicitur.

Libellio

[*Quantum nec Thracius umquam.*] Hac parium collatione tur-
bon amorem significat, qualis fuit in Tereo Thraciæ Rege,
Philomelæ iuenculæ, Prognès vxoris sorori, stuprum in-
tulit. Fabulam repete ex Ouidio.

[*Pallada cur alio.*] Hæc apostrophe gratiam addit, eaque ta-

citè significat quàm sint ad libidinem propensissimi ab ea primis esse deberent alienissimi.

Cypri.] Cypris, vel Cypria, Veneris cognomen, à Cyprosula, luxu deditissima. Iustin. lib. 18. D. Augustin. Civit. lib. cap. 10. aliq̄ue plures.

Ida est.] Ida mons editissimus, in quo tres Deæ de pomoreo concertarunt.

AD EMBLEMA CIX.

Hoc decastringon tratatū reperio ex Græco Mariani Scilasticici εἰς ἔρωτα ἐσεφωαμένον, quod sic est 4. Epigram

πῆ σπιτόζον σκῆπτρο καλίστοιον. οἱ τ' ἀπὸ γῆιο
πηγυμῆροι μεσώτιω ἐς κραδίω δόνακτες;
πῆ περὶ λάμπαι πολυώδιω; ἐς τίδη τῆιοσ ἀ
τέμματα χερσὶν ἔχει, κροτίδ' ἐπ' ἄλλο φέρεις,
σὺκ ἀπὸ πυρδῆμα ζῆνε κύπελλο, σὺκ ἀπὸ γαίης
εἰμι, καὶ ὑλαίης ἐκρῶ εὐφροσύνης.
ἀλλ' ἰγὼ ἐς καρδίω μερῶπων φρένα πυρὸν ἀνάπτω
εὐμαθίης, ψυχῶ δ' ἔρχανὸν εἰσανάγω.
καὶ δ' ἀρετῶν στεφάνους πισύρων πλεῖκω ἄν ἀφ' ἐκάστης
τῆς δὲ φέρων πρῶτα τῶ σοφίης σεφομα.

Vbi tibi arcus ille reflexus, vbi à te

Transfixæ medium in cor sagittæ?

Vbi pennæ, vbi fax tristis? ad quid tres

Coronas manibus tenes, in capite aliam fers?

Non (ego sum natus) à vulgari, hospes, Cypride, neq. à te
Sum maternali genitus voluptate;

Sed ego in puris hominum mentibus ignem accendo

Honestæ doctrinæ, mentem verò in cœlum induco:

Ex virtutibus autem coronas quatuor necto, quatum
vnaquaque

Easque ferens, primâ quæ est sapientiæ coronor.

Arcus vbi reflexus, Amor, diræq. sagittæ,

Quis teneros animos saepe ferire soles?

Pennæ vbi sunt? vbi fax tristis? cur ergo coronas

Fers manibus? capiti cur agedum una subest?

Non ego vulgari natus sum Cypride; nec me

Materna è terra fœda libido tulit.

Ast hominum puris accendo in mentibus ignes

Doctrinæ, atque animos purus in astra traho.

Quatuor eq̄, omni nectō virtute coronas,

Quas fero ego, & Sophia est prima corona mihi.

Ingit Cupidinem ἄρξον καὶ ἄσπερον, sine arcu & sine telis, eruditio sane figmento dialogitico, quo quidem virtutis omnis distributionem assignat. Sed primū aduertendum est ex Platone, in Symposio, duas esse Veneres, & totidē Cupidines: hæc antiquior & sine matre, cælo nata, quam cælestem Venerem vocamus: altera iunior, è Ioue & Dione progenita, vulgaris & communis appellata. Eadem ratio est Cupidinis utriusque. Hominem enim alter honestas cupiditates animis ingerit: alter verò affectus voluptuosos & terrestres inculcat. Prior ille ἀντίφως est, quasi dicas, priori contrarius; qui hominem attollit ad superiora & cælestia contemplanda, omnemque virtutem & honestatam præstat. Hic itaq; tres coronas manibus contrectat, vnamque circumfert in capite: quibus quatuor illæ virtutes (ex quibus omnis honesti fons petitur) designantur. Prior illa coronæ caput ambiens (partem quidem Platoni in Timæo omnium corporis partium diuinissimam, & certè principem) prudentiam representat: providere enim & aliquid prudenter meditari, contemplationis est: tres aliæ, quas manibus continet, Prudentiam, Fortitudinem, & Temperantiam notant, quæ potissimum in actione positæ sunt; manus enim actionis sunt organa. Quod perspicuum est ex primo Officiorum Ciceronis: ubi maximè perspicit, inquit, quid in re quaque verissimum est, quique acutissimè & celerrimè potest videre & explicationem, is prudentissimus & sapientissimus ritè haberi solet. Quocirca huic quasi materia quam tractet, & in qua veretur, subiecta est veritas: reliquis autem tribus virtutibus necessitates propositæ sunt ad eas res parandas tuendasque, quibus actio vitæ continetur: quo sanè loco differentem facit virtutem Prudentiam à reliquis tribus. ea enim posita est in veri investigatione & contemplatione, reliquæ sunt actionis. De quoque Amore Plato in Coniuiuo. Ficinus Oratione 2. c. 7. & ut. 7. cap. 8. in idem Coniuium Platonis. Cæterum ἀντίφως locus interpretatur Amorem diuinum animas à corporibus extrahentē: qua in significatione hîc usurpatur. Alij duplicem Amorem idè effectum esse narrant, quòd nullius fugis aut inmodi possit esse amor, nisi mutuus sit: qua de re Porphyrius Philosophus hunc adfert Apologum. Cùm, inquit, Cupido ceterans parū coalesceret, Venus Themîn Deam consuluit: quæ illi respondit, Anterota necessarium esse qui rependat viam, ut sese mutuò iuuent. cui Venus acquiescēs, Anterota, quasi

Duo Cupidines
& totidem
Veneres.

ἀντίφως.

Quatuor coro-
na ad eosdem
virtutes re-
lata.

Locus Cicero-
ni.

Duplex amor
quid aliu signi-
ficet.

Contracupidinem dicas, genuit: quo vix dum nato, Cupidinis coepit adolescere, & procerior euadere. Sed hæc fortasse *παλαιός*. Scio quidem apud Plutarchum in *ἔρωτι*, duos Amores esse iuxta Aegyptiorum sententiam & Platoniorum, *ἔρωτα ἀνθρώπων, καὶ τὸν ἐρᾶντων*, id est, vulgarem, & cælestem amorem: sed quia deflectit aliquantum ab ea quam retuli sententia Mariani, facile prætereo. Apuleius tres amores facit libello quod De philosophia scripsit (vbi Platonem auctorem appellat) vnum diuinum cum incorrupta mente & virtutis ratione conuenientem: alterum degeneris animi, & corruptissimæ voluptatis: tertium ex utroque permixtum, mediocris ingenij & cupidinis modicæ. Animas autem fusciore ait impelli corporis cupidine: vnum quod illis propositum est, vt eorum vsurpantur, atq. eiusmodi voluptate & delectatione ardorem succulmulceant. Illas verò facetas & vrbanas esse: animas bonorum deamare, & factum velle vt qui potantur plurimum bonis artibus, & meliores præstantioresque reddantur. Medias utroque constare: nec delectationibus corporis prorsus care & lepidis animarum ingenijs capi posse. Vt igitur illum amorem deterrimum, inhumanissimum, atque turpem facit, non ex rerum natura, sed ægritudine corporis, morboque nato, illum diuinum, deorum munere beneficioque concessum, spirante cælesti cupidine in animos hominū venire credi. Tertiam speciem amoris, quam mediam dicit, diuini atque terrenæ proximitate collectum; nexuque & confortio parili copulatum, utque rationi propinquus est diuinus ille, ita & terrenum turpitudini iunctum esse voluptatis. Hactenus Apul.

Fax amoris.

Fax vbi tristis.] Tristis, à consequenti: Fax autem Cupidini tribuitur; quod indicant Aegyptij sacerdotes, qui per ignem amorem exprimi voluerunt.

Quid. 2. Amorum, eleg. 98.

Cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos?

Isidorus non postremi ordinis auctor rationem reddit, quod nonnumquam amor cupiditate impatientius exurat, nonnumquam verò præ satiæ abuolet. Itaque apud Gellium Portus Licinius dixit hominem ob amorem non esse ignitum, sed ipsum ignem. Notum est illud Virgil.

caco carpiur igni. & , est mollis flamma medullas.

Item: *Vritur infelix Dido.* vti iam diximus paulò antè.

Venus vulgaria.

vulgari cum Cypride.] Vulgaris illa Venus circa turpes amores versatur: honesta verò ad virtutem & honestatem ampliandam inflammat, & ad rerum cælestium contemplationem animam

cunius quas lupæ in prostibulo merentes contulerant, A
næus lib. 13. Plato Conuiuio. quod nos obiter. Sed ad vin
gumenti facit illud Valerij Max. lib. 3. cap. 3. Est & illa v
mens & constans animi militia, litteris pollens, venerabil
doctrinarum antistes philosophia, quæ vbi pectore recept
hominum, inhonesto atque inutili affectu dispulso, to
solido virtutis munimento confirmat, potentiores metu ac
lore faciens. Ad id spectat hoc Flacci,

*Quò te cælestis sapientia duceret, ires, si
Frigida curarum momenta relinquere posses.*

Adiungo non inuenustum Baptistæ Cynthij epigramma
Solone & Venere:

*Palladis afflatu patria dum conderet olim
Iura Solon, illi candida Cypris ait,
Quid sequeris demens, plena hac monumenta laborum,
Cur placidum numen non colis ipse meum?
Fortè pigei coluisse Cyprin: Tristonia nobis
Est longè inferior iudice vel Paride.
Hinc senior, Phrygio si mens non laua fuisset,
Non esset flammis Troia cremata tuis.
Tu verò ne quaeso iterum me iudice certes,
Nam tibi non cedent aurea poma Venus.
Me iuuat iste labor, vera hic parit otia sudor:
Otia sed flammæ que facis ipsa ferunt.*

Sed puris hominum.] Effecta pudici amoris: vbi notabis
genti præparatione opus esse, priusquam aditum habere p
ad rerum diuinarum & pulcherrimarum speculationem.

animos astrag.] Hic raptus quomodo fiat, superius de
mus ad Emblema, cuius inscriptio est, *In Deo latandum.*

AD EMBLEMA CX.

*Amor quo
modo ab Amo
re separatur.*

TRIVMPHVS est Amoris pudici, qui de Cupidine V
reo spolia ampla referat. Nemesis igitur ultionis De
perbientem Veneris filium voluit ab alio aduersario Cupid
seu opposito amore vinciri & constringi: quo significatur
pem amorem, aut noxiam aliquam cupiditatem posse ab
nebo quodam affectu & labore non modò imminui, se
sopiri. Manifesta est itaque allusio ad prouerbiū, Clau
clauo pellere. quò pertinet illud Hieronymi ad Rusticum
nachum: Philosophi sæculi solent amorem veterem amore

quasi clauum clauo pellere. Cicero 4. Tusc. Loti denique, mutatione, tanquam ægroti non conualescentes, sæpè indus est. Etiam nouo quodam amore veterem amorem quam clauum clauo eiiciendum putant. Id mihi in memorie reuocat C. Valerium Flaccum, qui primùm luxu perdidolens temporibus belli Punici secundi, cùm captus esset à Licinio Pontifice maximo, quo faciliùs à vita ciosa recederet, ad curam sacrorum & ceremoniarum conuerso animo, quantum priùs luxuriæ fuerat exemplum, tanpostea modestiæ & sanctitatis specimen euasit, ut ait Val. lib. 9. cap. De mutatione morum. Tralatum est hoc car- ex Epigrammate Græco incerti, quod sic habet:

καὶ πῦρ ἐρωτὶ τ' ἀντίον ἔπλασ' ἔρωπι
 ἐνίμισσι, τόξῳ τὸξον ἀμωμένω,
 κὶ πάθη τὰ κ' ἔρξετο· ὃ ᾗ θεοῦς, ὁ πρὶν ἀπαρθῆς,
 ἰακρῦε, πικρῶν γλοσσάμετο βολέων,
 θαυώ τ' εἰς κόλπον ἀπέπτυσιν ἄμειζα θάυμα.

Archetypus
Emblematum.

ὀλέξει τίς περὶ πῦρ ἤψατ' ἔρωτ' ἔρωτος. id est:
 pennatum ut lucri puero atque ultricia pennæ
 tela Cupidineis opposuit Nemesis:
 que commisit, ferret, qui foris & audax
 Antè, modò expertus spicula amara gemit:
 ἔξ sinum spuit in medium, prò mira! quis ignem
 gne uret? flammæ sensit Amoris amor.

innato pennatum Amorem contrarium finxit Amori
 Nemesis, arcu arcum ulciscens: [pidus,
 quæ mala fecit, patiat. Audax verò qui priùs [&] intrepidus,
 Lachrymat, amara ubi sensit tela:

in medium ter sinum conspuit. Quàm valde mirum!
 Accendet quis igni ignem? attingit Amorem Amor.
 innato Nemesis pennatum finxit Amori

Oppositum, arcu arcum ut qui domes alter Amori:
 quò mala qua fecit patiat. Qui priùs ergo
 Audax, intrepidus, sensit amaritatem:

in medium ἔξ sinum. Igni accenditur ignis,
 (Mirum) & Amorem istoc verbere sensit Amor.
 est alienum quod Ouidius cecinit i. Amorum, eleg. i.

uid si præcipiat flauæ Venus arma Minerva?
 Veniles accensas flaua Minerva faces?
 g. 8. lib. 3. qua Tibulli mortem deslet:
 Le puer Veneris fert euersam ἔξ pharetram,
 Et fractòs arcus, & sine luce facem.

Pausanias in Eliacis memorat Cupidinem depictum f
qui alteri Cupidini palmam è manibus extorquere nitet
quo volebant intelligi honestum amorem de amore Ven
victoriam quærere. Ouid. 2. De remed. cum ait:

Alerius vires subtrahit alter amor.

Αἰτίρωται certe, id est ἀντιβδόν, opposuerunt veteres ἔρατι,
terpretes nonnulli exemplum ita apponant, In Phædra ἔρα
Hippolyto ἀντίερα erat: vt apud Nasonem in Apolline
queate, & Daphne fugiente: cuius Poëtæ versus hi noti:

Deq; sagittifera prompsit duo tela pharetra, &c.

Fortasse huc non malè quadrat istud anonymi cuiusdam.

Dum sedet, & vano defessus membra labore,

Pan, & se tortum caculo amore pudet:

Capit agens vnà calamos inflare sonoros

Cantibus, & sic quo tædia fallat, haber:

Sic opus ad Musas animum reflectere dulces;

Tale amuletum turpis amoris erit.

Testis Plato, qui audito primum Socrate, poëticam abieci
tumque se studio philosophiæ dedit: teste Polemone, a
scenæ profligato, luxu & ganea perduto, qui cum fortè in
lam Xenocratis venisset, & philosophum exquisitè disp
tem aduersus luxum & tetram voluptatem, statim se rece
frugem meliorem, & sic excolendum se dedit præceptis sa
tiæ, vt inter noti nominis philosophos numeretur. de eo
tius, Horatius 2. sermon. Val. Maxim. lib. 6. cap. 1. Id reuo
mentem Socratis de se iudicium, qui cum à physiognomo
dam Zopiro, ex inspectione vultus argueretur, vt bardus &
hierofus: Verè, ait, nam talis eram natura, nisi me philose
dedissem excolendum. Sed in primis valdè nos afficit Hie
mi pia vox in ea, quæ est ad Rusticum epistola: Gratias
Deo meo, ait, quod de amaro semine litterarum dulces fr
capio. Significat beatus ille se ex profanis litteris meliore
cos expressisse, & quicquid in iis spurcum aut amarule
foret, fecisse melius meditatione diuini verbi, & veridica
tatis.

Vt qua aliis fecit, patiatur.] Adducitur idem à Suida:

αἷμα πάριτά κ' ἔριξα, δίκη δ' οἱ θεία γένοιτο. id est,

Si quis patiatur quæ aliis fecerit, iusta poena fuerit. &
Pindari scholiasten 4. Pyth.

οἷάτ' ἀνὴρ ἔρξοι, τοῖον τίλ' αὐτὸν ἰάνει. Alicubi & apud
fantiam: Iisdem artibus capietur ille, quibus vsus est, το
αυταῖς τέχναισιν ἀλώσειται, αἷσιν ἰώηξεν. Lactantius l
ca

6. Diuin. Institut. de Ioue loquens: An tandem, ait, illi in mentem, Ab alio expectes alteri quod feceris? & timeris sibi faciat quod ipse Saturno? Boëthius (quid enim velle adducere auctorem tam bonum?) De consolat. 2. Quid non est, inquit, quod in alium quisquam possit facere, quod non esse ab alio ipse non possit? Busiridem accepimus necapites solitum ab hospite Hercule fuisse mactatum. Replures Pœnorum bello captos in vincula coniecerat: sed ipse victorum catenis manus præbuit. Vllámne igitur hominis potentiam putas, qui quod ipse in alio potest, ne se alter valeat, efficere non possit? hæc ille. Seneca longè surpassat idem verbum, sed alio tamen sensu, epist. 39. Num voluptatum impotentia atque insanæ libidini obnoxium possis ignoscere, quòd quæ fecere patiuntur. Accuriosius ad hunc locum Cicero 2. de Oratore, alio rationis filo: Vt sementem feceris, ita & metes. Iustitia videtur postulare vt qui fecerit aliis iniuriam, ab aliis non accipiat iniuriam. Hæc enim lex est talionis vt par præcedatur. Virgil. in decimo, de Turno qui Pallantem Euandrium interfecerat:

*Scia mens hominum fati, forsque futura,
 seruare modum rebus sublata secundus:
 non tempus erit, magno cum optauerit emptum
 mactum Pallanta, & cum spolia ista, diemque*

*erit. etenim cum Aeneas Turnum prostrauisset, illique
 de decreuisset, viso Pallantis balteo, quo se Turnus cin-*

—furiis accensus & ira

*terribilis: Tunc hinc spoliis indute meorum
 eripiare mihi? Pallas te hoc vulnere, Pallas
 immolat, & pœnam scelerato ex sanguine poscit.*

Drodes prædixerat in 10. eod. lib. fore, vt eadem pœna efficeretur Mezentius, quam in ipsum intulerat:

*—non me quicumque es inulto
 mor, nec longum latabere, te quoque fata
 bectant paria: atque eadem mox arua tenebis.*

Annalibus scribit Adonibezecum, viuum captum, extremitate pedum ac manuum partibus mutilatis: Septuaginta, inquit, illi rex, reges extremis pedum manuumque partibus amputatis, mea sub mensa micæ collegerunt. Quemadmodum ego me gessi, ita mihi diuinitus est repensum. Aelius Tacitus in Alexandro Seuer. Vespasium Turinum, ait, summi vendi-

*Æquum est
 eum ea pati
 quæ in alios
 fecit.*

venditorem accusari Alexander iussit: probatisque per omnibus, & quibus presentibus quid accepisset, & quibus dientibus quid promississet, in foro transitorio ad stipitem ligari præcepit: & fumo appposito, quem ex stipulis humidis lignis fieri iusserat, necauit, præcone dicente: F punitur qui vendidit fumum. Trebellius Pollio in Gall. Cùm quidam gemmas vitreas pro veris vendidisset eius (Gallienum intelligit) atque illa re prodita vindicari v furripi quasi ad Leonem venditorem iussit. Deinde caue ponem emittit: mirantibusque cunctis rem tam ridiculam Curionem dici iussit: Imposituram fecit, & passus est. D negotiatorem dimisit. Lampridius in vita Seueri: Clam que sæpius quod à quibusdam siue Iudæis, siue Christian dierat & tenebat: idque per præconem cùm aliquem em ret, dici iubebat: Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris verò prætermittendum quod narrant Socrates hist. Eccl bro 6 cap. 5, & Sozomen. lib. 8. cap. 7. Eutropius primus I tatoris cubicularius, ac primus eunuchus, cùm de non qui ad Ecclesiam confugerant, vindictam sumere veller diosè in hoc incubuerat, vt lex ab Imperatoribus ferretur, vetaretur ne quisquam ad Ecclesias confugeret; quin eti inde abstraherentur qui ad eas iam confugissent. Conf pœna subsecuta est. Proposita autem hac lege, haud diu p Eutropius ipse, quòd coniugi Imperatoris contumeliam lisset, primus eam legem transgreditur, & ex palatio pro ad Ecclesiam supplex accurrit. Verùm Imperator Eutro abstrahi iussit: pœnasque capite truncatus dedit, & le lata fuerat, prorsus è publicis commentariis expuncta est illi. Vide Prouerb. Neoptolemea vltio. Rectè Cassio lib. 9. Variar. epist. 2. Pœna ista peccati est, vt vnusquisque recipere possit, quod in alterum proteruise exercuit. Et hoc dem videtur pertinere titulus 2. Pandectarum, Quod qu iuris in alium statuerit, eodem iure vtatur.

Quamuis hæc iam satis videri possimus illustrasse, ha men obuia refundimus in studiosorum gratiam: mores quis in se adprobauit, in alio reprobare non potest. l. 1. in offic. testam. & quod glossographus, Patere legem qua se tuleris. ad l. 1. D. quod quisque iur. in al. stat. Citant Africanani monostichon, si non planè bonum, saltem prob vulgò, Frangenti fidem fides frangatur eidem; ad l. cùm p onas, C. de pact. c. peruenit, 2. de iureiur. aud. c. infir 8. q. 2. Sed & illud: Iustum est vt qui alium decipere v

Quod tibi fieri nollas, alteri ne feceris.

sentiat iacturam. Authent. de emphiteut. contract. §. si
Et, qui mortem miscet, mortem pati debet, l. i. §. propte-
D. ad l. Corn. de sicar.

Spuit inq; sinus] Irati & abominantis est gestus. Tibul- *Spuere in f-*
legiar. 2. de senec amatore loquens: *numo*

Hunc puer, hunc iuuenis turba circumstetit arcta:

Despuit in molles & sibi quisque sinu.

nal. Satyr. 7.

Conspuiturq; sinus veram deprehendere messem

Si libet.

ud Theocritum puella rusticum quendam, à quo amaba-
dens, dum illi deformitatem, graucolentiam, & alia cor-
vicia exprobrat, ter in suum sinum despuit: ait enim,

τρεῖς εἰς ἐὸν ἴπποσι κόλπον.

Amoris amor.] Eadem polyptosis apud Ouid. 3. Amor.

o. Causa fuit mulis nosse amoris amor.

● AD EMBLEMA CXI.

PRÆPARET id esse tractum ex Antipatri, atq. etiam Bia- *Origo*
noris Epigrammatis eiusdem pœnè argumenti, lib. 1. An- *Embl.*
gix, titulo εἰς θάνατον καὶ εἰς θανάτου. Sed Antipatri pri-
cuiusmodi est:

βρίφθ' ἐρμάνιατα διαχρήσασθε μέλιτος αἴ
(φιδόντες) ἔρπος ἰώ, κηρία ματόμαρον.
λάκι δ' ἐξ ὑμῶν ἐπιγμένοι ὀλίσι τ' αἰ αἰ,
κίτροτε· οἱ δ' ὀφίαν φωλιὰ μιν φέουσιν.
λεσ· λυσιδίχη καὶ ἀμόντερι. μηδὲ μέλιτος αἴ
ἀνεῖν· πᾶσαις πικρὸν ἔνισι μέλι.
tis verò sic;

οἱ δὲ πικρὰν ἰώ ἐπιμάζουσιν ἐρμάνιατα,
διδύβριφθ' αἰς ἀδίκως ἔλατο βεγγυτίς.
οἴσεν ὁ δ' εἰλασθ' εἰς ὑμῶν οἶα μέλιτος αἴ
λθών, αἴ δ' ἔχων ἦτι χερσότεραι.
αἰ δ' οἱ θοίνης ἐσμᾶξατε φοῖνια κίτροτε,
πικρὰ, γλυκερῆς ἀντίπολοι χάριτ'.

cumque ita sumus interpretati:

ens natum Hermonactem occidistis, apes,
Ah canes!) reptilem, fauos inquirentem;
e ex vestris punctum perimitis, ah ah,
Aculeis, quæ serpentum latibula spernitis.

Dic

Dic Lysidicæ & Amyntori [parentibus tuis,] neque apud
Laudare debes: etenim illis amarum inest mel.

*Repentem per humum tenerum Hermonactæ, legentem
Dulcia mella (nefas heu) pupugistis apes.*

*Reddidit enectum sic vester aculeus, ah ah,
Serpentes nequeant ut nocuisse magis.*

*I, age, Lysidica matri, & Amyntori dicito patri:
Improba apes, melli cum sit amarities.*

Alterum sic:

Puerum aberrantem [&] adhuc lactentem Hermonactæ
Ah, infantem, ut iniustæ, percussistis, ô bouigenæ [a]

Ignorabat miser ad vos, sicuti ad apes,

Cum venisset: vos autem viperis eratis peiores;

Proque comestione [mellis] impressistis rubros aculeos.

O [vos] dixæ, dulci aduersariæ estis gratiæ. [id est,] non
nûs amaræ quàm mel dulce est.

Errantem in trivio, mollem Hermonactæ puellum

Iniustè nimium corripuistis apes.

Vipera quàm sit atrox peiores, venit ubi ad vos &

Nescius, infelix esse putabat apes.

At pro melle graues stimulum pungendo cruentum

Liquistis: sic sic gratia mellis abít.

*Amoris mel
& fel.*

Hoc autem sub figmento, amoris naturam intelligere
qui, ut rectissimè Plautus ait, & melle & felle est secun-
mus: nam gustu dat dulce, amarum ad satietatem usque
rit. Quid enim voluptate blandius? sed eadem quid tri-
Cauendum est itaque, dum oblectamenta magno labore
quirimus, ne sub dulci melle venena lateant. Exemplum pro
est in apibus, quæ mel dulcissimum conficiunt: eadem
leum habent præsentaneum, si quis sese propius admo-
Hinc à Græcis γλυκύπικρον & Amor dicitur, quod significa-
ripid. in Hippolyto his verbis:

τί τῶδ' ὃ δὴ λέγασιν ἀνθρώπους ἐρᾶν;

ἢ δῖον ᾧ πῦ τ' αὐτὸν, ἀλγεῖν δ' ἄρα.

id est,

Amor

γλυκύπικρον.

Quid hoc est quod dicunt homines amare? respondet nu-
Iucundissimum, ô filia: sed idem calamitosissimum. V-
sunt Phædræ ad nutricem, cui suos in Hippolytum ar-
credit. Huc respexit Catull. ad Mallium;

Multa satis lusi, non est Dea nescia nostri,

Qua dulcem curis miscet amaritiam.

In formosam puellam γλυκύπικρον id aliquando torsumus:

Virgo tenella, decens, qua forma allecitat amantes,

Adp.

*Adpetitur vernans ceu rosa odora nimis.
 Sed dum lecta placet, sed spinis obsita duris
 Ingratam gratis miscet amaritiem.
 Rata, decens forma placet, & bene compta puella,
 Ast irarum astus, iurgia nulla placent.
 Is certè vitiis si que vacat vxor, in omnes
 Diuarum illa choros adnumeranda venit.*

erùm Epigramma est Meleagri lib. 7. Græcorum Epigrammatum, in quo ex apicula quæritur cur Heliodoræ corpus at: Num idèò ut ei nunciet, quòd ipsa amoris dulcem & tum stimulum habeat? Putabam pridem id de Amore ab us puncto figmentum non incommodè reuocari posse ad mod Plutarchus scribit (si tamen verè dicendum id esse archi problema) ab apibus eos pungi citiùs, qui stupro se- macularint: quòd id animal sit munditiæ & elegantiaè radiosum, quippè quæ facillè odorentur, nec immunditiam nosorum sustineant. citaturque ibidem Theocriti locus, continentur Veneris ad Anchisen verba.

*Ab apibus
 citius pungi
 nefanda pol-
 lutos libidine.*

ulum secesserat.] Hic figmento indulgetur. Nam Poëtæ es semper Cupidinem Veneri adesse faciunt. Rationem t Seruius: Quia, inquit, venerea voluptas sine amore non t exerceri. Horat. 1. Carminum:

*Cur Cupido
 Veneri adum-
 gatur.*

*Liberum & Musas Veneremq̃,
 & illi
 Semper herentem puerum canebat.*

in Sympos. rationem longiùs repetitam narrat. Vide 3. ar. Euangel. Eusebij, & Gyrald. Syntagm. 13.

ans Lydius.] Periphrasis Cupidinis. Lydi populi sunt in ne minoris Asiae, omni mollitie & voluptate deprauati,rimi caupones & inuitores fuerunt. Herod. libro 1. Lege 3. cap. 5. & 5. c. 29. itemque Athenæum Dipnosoph. c. 4. & Prouerb. Chiliad. Lydus ostium clausit: &, Lydus ridie: & putant nonnulli verbum, ludere, à Lydis du-

*Lydi mollitis
 insignes.*

sed rapuistis apes.] Enallage personæ, per apostrophem. Tit vim verbi ἐλάττε, id est, sustulistis de medio.

dolor, heu sine te.] Alludit ad illud 7. Metamorph.

— nulla est sincera voluptas,

Sollicitumq̃ aliquid latè interuenit. —

us in Amphit. Est in atate hominum (ita Diis placitum) vè- i ut maror comes consequatur. & Horat. Odas. 2.

— nil est ab omni parte beatum.

couerbia, Dulce & amarum: &, Ne quære mollia, ne tibi

dura cōtingant: &, Fecem bibat qui vinū bibit. itemque in
 In apes irruere. Ceterū in eo tandem velim studiosum
 monitum: pro eo quod in Græco est, ὃ πικρὸν γλοκκερῆς ἀντ
 λοι χάριτος, dicit Alciatus, Pro dolor heu, sine te gratia nulla
 tur: nimium obscure id quidem, vt omnes vnà mecum
 tiunt. Ego verò fateor his verbis (sic sic gratia mellis abii) me
 affectum esse Græcæ conclusionis leporem, sensus is est
 apes, quæ non minus amaræ estis quàm mēl ipsum dulce.
 vex ἀντίπαλοι, significat virium æqualium contrarieta
 aut æqualitatem virium quæ sunt inter se aduersæ: quasi a
 iē diceret apum acerbiteratem æquare mellis dulcedinem, i
 mumque bonum summo compensari malo.

AD EMBLEMA CXII.

Eiyllion
 Theocriti.

Hoc ferè idem cum superiori, nisi quòd concinnius &
 pidius claudat Theocritus: quem sua lingua loq
 tem audire non pigeat:

τὸν κλέπταν ποτ' ἔρωπα καὶ κέντασι μέλισσα
 κηρίον ἐκ σίμουλον συλεύμνον, ἄκρω ἢ χάρων
 δ' ἀκτυλα πάνθ' ὑπένυξεν. ὁ δ' ἄλγεα καὶ χέρ' ἐφύση,
 ἔταν γὰν ἐπάταξε, ἔ' ἀλατο. τὰ δ' Ἀφροδίτα
 δ' εἶξεν τὰν ὀδύναν καὶ μέμφετο, ὅτι γε τυτθὸν
 φηρίον ἐντὶ μέλισσα καὶ ἀλίγη τραύματα ποιεῖ.
 καὶ ἄματρ' γελάσασα, τί δ' ἐπύπτον ἰοσὶ μέλισσαίς,
 καὶ ὠτυθὸς μὲν ἴξες, τὰ δ' ἐτραύματα ἀλίγη ποιεῖς.

Anacreontis
 Ods.

Quod sanè ex Anacreonte transcripsit, cuius Ode sic hab

ἔρωπ' ποτ' ἐν ῥόδοισι
 κηριμυίνω μέλιτταν
 σὺν εἶδεν, καὶ ἔτρωθ'·
 τὸν δ' ἀκτυλον δ' ἐδαχθεῖς
 τὰς χεῖρας ὠλόλυξε.
 ἔρωμῶν ἢ καὶ πεπαθεῖς
 σπῆος τὴν καλλὴν κυθήρων,
 ἔλωλα, μάτερ, εἶπεν,
 ἔλωλα, καὶ δάσθηνόσω.
 ὄφισμ' ἐτυψε μικρὸς
 πτερωτὸς, ὃν καλεῖσι
 μέλιτταν οἱ γεωργεῖ.
 αἰ δ' εἶπερ, εἰ τὸ κέντρον
 ποιεῖ τὸ τὰς μέλιττα,
 πόσον, δοκεῖς, πονήσον
 ἔρωπ' ὅσως σὺ βλάψῃ;

hoc est,

Inter rosas Cupido
 Apiculam iacentem
 Non vidit, estq; punctus:
 Manumq; sauciatus
 Mox eiulare coepit.
 Et cursitans volansq;
 Ad candidam Cytheren,
 Heu occidi, occidi, inquit,
 Vitamq; mater efflo.
 En me minuta serpens
 Pennata vulnerauit:
 Apem vocant coloni.
 Tunc illa: Apis sc acumen
 Tantum facit dolorem,
 Quantum putas dolere
 Quos in feris Cupido?

armen Theocriti certatim, ni fallor, à doctis quam plurimis
nucersum est: nos sic transtulimus:

Furem olim Cupidinem noxia punxit apis,
Favos ex alvearibus prædantem, extremos autem ma-
num

Digitos omnes confixit: at ille dolebat, manibusque tu-
mebat,

Et terram percutiens exiliit, atque Veneri
Ostendit dolorem, & questus est quòd tam exilis

Bestiola (cùm) esset apis, tanta vulnera infligeret.

Mater verò ridens: Quid, inquit, an non tu similises api-
bus,

Et cùm tam parvus sis, tamen vulnera tanta facis?

Noxia apis furacem olim malè punxit Amorem

Prædantem mella ex alvearibus, usq; tumebat

Extremis manuum digitus, ideoq; dolebat,

Et terram quatiens pedibus, Veneriq; dolorem

Ostendens, multos questus ex ore ciebat,

Quod tam exile animal tam saeva infligere posset

Vulnera; cui ridens mater, quin nato apibus tu

Es similis, cùm infers ad eò tot vulnera parvus.

quatiit humum.] Doloris signum, pedibus terram percutere. *Terram pedi-
& indignantis, & grauiter ferentis. Homerus de Iro: bus quatere.*

—συν δ' ἤλασ' ὀδύνας

λακτιζὼν ποδὶ γαῖαν.

Et, Simul autem excussit dentes, calcitrans pede terram. Ho-
us etiam multis in locis pro signo lætitiæ posuit. Hanc ta-

n calcitrationem non esse indignantis, sed moribundi, pu-
amicus meus Io. Frater Lauallensis. Nam Irus ab Vlysse

uillimo icu ad terram afflictus, eorum more qui animam
ant, apud Homerum terram pulsat pedibus, vt Io. Aencid,

gilianæ:

Sternitur infelix Aeron, & calcibus astram

Tundit humum expirans.—

Id. i. artis:

Lydius equatam ter pede pulsat humum.

ridens Venus.] Poëtæ Græci Venerem appellant φιλαμειδῆν, *Venus amicam
risus.*

Et, risus amicam. Hòrat. i. Carminum:

Sive tu mauius Erycina ridens.

tria genera risus ponuntur à Clemente Alexandrino: μετ-

ea, risum decorum: κίχλισμὸν, meretricium: γαγχασμὸν,

facem & notas referentem libidinis.

quid dat tot noxia vulnera:] Huc spectat illud è 3. Eidy Theocriti:

οὐκ ἔγνω τ' ἔρωτα, βαρὺς ἦτορ. ἢ ῥα λείπας
 μέγιστον δὸν ἐθέλει ζῆ, δρυμῶν τέ μιν ἔτρεφε μάτηρ.

Nunc amorem noui: dirus utique deus est; & quidem lea mammam suxit, inque saltibus ipsum mater enutriit. Sed pius est quod citatur ex Næuio:

Ædopol Cupido, cum pusillus sis, nimis multum uales.

Facit huc Samij poetæ Græci epigramma sanè lepidum quod ita Latinè redditum accepimus,

Aligeri accepto crudeli vulnere nati,

Sic ait ingenti victa dolore Venus:

Si facis hoc, quid erit puer hostibus impie nostris,

Tot monachis quid erit, virginibusq; sacris?

Qui seruatoros se iurauere pudorem

Perpetuum, nec te, nec tua tela timent?

Contrà Amor, ô mater ne seni: vruntur & illi,

Et sensere meas ossa per ima faces.

Vruntur grauius quàm quos connubia iungunt,

Sed furtim coëunt, & sua furta tegunt.

Græca, si mihi suppeterent, libentiùs adscriberem, ne quis putet id inuentum nouum, & in monachos proposito quod tortum cauillandi, de quorum dicere instituto non est notum; solutum vitæ genus etiam carpunt ipsimet lasciuari artifices. Silere tamen satius foret, dixerit aliquis: sed ridere dicere verum Quid vetat? Cæterùm Athenæus lib. 13. cap. Dipnosoph. enumerat bella propter mulieres excitata: quibus quia est in manibus, facilè mihi tempero à longiore commentatione.

AD EMBLEMA CXIII.

FIGMENTVM de Amore ut sibi repugnans & ἀδύνατον particulatim reprehendit, veramque Amoris definitionem extremum se tradere docet: sub quibus omnibus inuolue graphicè exprimitur amatorum vita miserima: quæ sigillatim omnia explicabimus, si prius Marulli elegantem descriptionem subiecerimus:

Descriptio Amoris ex Marullo.

Quis puer hic? Veneris. plena que caussa pharetra est?

Non bene promissis certa quòd arma mouet.

ur sine veste Deus? simplex puer odit apertum.

Vnde puer? pueros quod facit ipse senes.

Quis pennas humeris dedit? inconstantia, quare
Nulla Deo frons est? signa inimica fugit.

Qua fors eripuit lucem? immoderata libido:

Cur macies? vigilis cura, dolorq; facit.

Quis cacum prasi? ebrietas, sopor, otia, luxus.

Qui comites? rixæ, bella, odia, opprobrium.

Qui calo dignati? homines, qua caussa cœgit?

Mitior auctore est credita culpa Deo.

cu curuum genus, & veri corda inscia! quo ius

Faciq;, scelus miseri si scelere abluimus?

lam & Augeriani poëtæ centè non illepidi cadem de re car-

Augeriani
epigramma
de Amore.

Ingelus inuicta qui cuspide semper oberras,

Dic mihi, te nudum cur tua mater alit?

Udo homines qui nostra petunt delubra. Rubenti

Cur stant in dextra spicula? trado necem.

ur puer es? pueros facio quoscumque sagittis

Saucio, sine volans ignibus vro meis.

montosa humeris cur fixit Iupiter alas?

Est quouis leuior flamine quisquis amat.

ur tecum facula? quia viuuda corda fretumq;

Et iuga montosa, & serupea saxa cremo.

acutus es? an claro, dic, lumine? cecus amator,

Non ego: luce poli lux mea clara magis.

asceris ambrosia, seu nectare? pascor amoenis

Blanditiis, risu, sedulitate, iocis.

ur tibi pulchra parens? quia densos forma calores

Ingenerat, forma munere nascor ego.

ur maris è fluctu prognata est mater? amator

Vt mota in salis fluctuat unda vadis.

ic, tua non vilis domus? an cultissima? nulla

Tecta colo; hiberno sub Ioue dego miser.

ic ubi stas, dum lassæ tuo sunt membra volatu?

Crede mihi, numquam me leuis ala vehit.

ad & nonnulli è veteribus commentitiam istam Cupidinis

mitatem doctè vereq; perstrinxerunt; vt Archias poëta:

κ' ὄϊρος ἀδικεῖ μερόπων ἦρόν, ἀλλ' ἀπόλαστο,

ψυχῆς ἀνθρώπων ἐσθ' ὄϊρος πρόφασις.

non amor est qui afficiat iniuria humanum genus, sed in-

moderantes: animis enim hominum hanc occasionem præstat

amor. quasi diceret sine ullo verborum circuitu: nō amor qui
lis à poetis celebratur, fictitius ille pufio, lædit homines, sed
temperantia. Refer huc Eidyllion Theocriti 21.

vario nomine.] Propter diuersa vel adiuncta vel effecta, q
studiosè in Syntagmatib. Historiæ Deorū explanat Gyrald

Conuenit hoc, quod.] Absurdum, vt fabulam refutet.

Eccur nudus agat.] Maxima, inquit, est impudentia cum i
dum pingere, cum Dij nulla premantur egestate. Ea tamen i
ditas importunam & perpetuam vigilantem amantium periti
ciam arguit: vel manifestam eorum insaniam prodit. Sic
quis ex recentibus:

*Nudus Amor
cur?*

Cur te cum nullo corpus velamine monstrat?

Stultitia insani manifesta patescit amantis.

Nudus porro pingitur amor, quia hic affectus tegi & di
mulari non potest. Quid, in epistolis,

Sed malè dissimulo: quis enim celauerit ignem,

Lumine quæ semper proditur ipse suo?

Et, *Qua licet & possum, luctor celare furorem:*

Sed tamen apparet dissimulatus amor.

Quo sensu dixit Antiphanes Comicus duo esse quæ tegi occ
tarive non possint, amorem nempe & vinolentiam. quod
quis temerè neget, statim arguitur mendacij. Et ea impii
causa factum puto, vt obiter dicam, qua Bacchus in statuis o
nibus pingatur nudus, sicuti supra docuimus.

Qui cunctas dormii.] Hinc dictus est *πανδύματος*, vt super
annotauimus.

Aut qui quæso niues.] Nil est quod timeant amantes, d
rebus amatis potiri se posse sperant. sic Plautus sub amato
persona:

*Nullum peri-
culum de-
stant amato-
ris.*

Neque ullà mihi obstat amplexus, neque mons, neque adeò mare

Nec calorem nec frigus metuo, neque ventum neq; grandinem

Imbrem perpetiar, laborem sufferam, solem, sitim:

Non concedam, neq; conquescam vsquam, neq; nictu neque diu

Prius profectò quàm aut amicam, aut mortem inuestigauero.

Tibull. item Eleg. 1:

Quisquis amore tenetur, eat tutus quæ sacer quæ

Quælibet: insidias non timuisse decet.

Non mihi pigra nocent hiberna frigora noctis;

Non mihi cum multa decidit imber aqua.

Propert. lib. 13. eleg. 15.

Non tamen est quisquam sacros qui ladat amantes,

Scironis media sic licet ire via.

Quisq;

nisquis amator eris, Scythicis licet ambulet oris,

Nemo adeo, ut noceat, barbarus esse volet.

na ministrat iter, demonstrant astra salubras:

Ipse amor accensas percutit ante faces.

na canum rabies morsus auerit hiantes:

Huic generi quouis tempore tuta via est.

neca in Hippolyto:

Non me per altas ire si iubeas niues,

Pigeat gelatis ingredi Pindi iugis:

Non si per ignes, & infesta agmina,

Cuncter paratis ensibus peclus dare.

erümne vocas.] Puer est ob amatorum varietatem & in-

tantiam, qualis inest puero. Ovidius 1. Amorum, eleg. 19.

puer est, & nudus amor, sine sordibus annos,

Et nullas vestes, ut sit aperius, habet.

oschus de fugitio amoris: ἐστὶ δ' ὁ πρῶτος περὶ σοῦ μῦθου.

is Nestora vincit.] Senem quemque sapientissimū. Hesio-

& Orpheus Poëtæ Græci vetustissimi, mortaliū & immor-

m mentes amore capi & domari tradunt. Ficin. in Platon.

uiuium. Sed id non est satis, nisi aliquid aliud quæramus.

or puer pingitur cum Nestore sit antiquior, Hesiodo teste,

n Theogonia canit, Chaos, Tellurem, Tartara, Amorem

rum primos exstitisse. Verba hæc Hesiodi sunt:

ἦτοι μὲν πρόωπα χεῖρ' ἔγινετ', αὐτὰρ ἔπειτα

γαῖ' ἀρδύεργον, πάντων ἰδὲ ἀσφαλὲς αἰεὶ

ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρησι φόβον ὀλύμπου,

τάρταρα τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς ὑπεροδείης,

ἠδ' ἔρως, ὃς κἀλλίστ' ἐστὶν ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Orpheus Argonauticis:

πρῶτος τε καὶ ἀντιπῶν περὶ μὲν ἔρωτα,

qui Nestora vincit, sic interpretor, qui Nestora vincit æta-

ui sit Nestore annosior, denique qui senior Iapeto, ut ex

iano meminimus iam supra,

[scra]i senis.] Hesiodi, ab A[s]craeo Bœotix pago in Helicone

ite.

iconstans puer.] Ad id respexit Ouid. De Arte:

Errat, & in nulla sede moratur amor.

de se fassus est Horatius 1. lib. Carm. 4.

Intermissa Venus dixi,

Rursus bella moues. parce precor, precor.

Non sum qualis eram bona

Sab regno Cynara. desine mollium.

Puer Amor
curt

Error & in-
constancia
Amoris.

Mater sana Cupidinum,

Circa lustra decem flectere mollibus

Iamdudum imperiis &c.

Ad idem videtur respexisse 1. epist. ad Mæcenatem:

Non eadem est aetas, non mens.—

Solue senescentem maturè sanus equum.

Sobriè ille quidem post emensum pelagus mollium volup-
tum: sed sunt tamen plerique senes penè capulares, quor-
um in medullis regnat amor vuidus, turpis tamen, & risu, qu-
am misericordia dignior: at eum ludum, seu lasciviam, seu m-
alum facilius est reprehendere, quàm sistere, aut lenire, & l-
porum virorum aliquando hic morbus est.

Hic obdurans pectora.] Idem fermè in Hippolyto Seneca.

Qui blandiendo dulce nutrit malum,

Serò recusat ferre quod subiit iugum.

Theophrastus: ἔργος ἢ εἰς τὴν ἀλογίαν πρὸς ἐπιθυμίαν ἐπιρροαδὴν,
καὶ ἢ ἐχρῆται τὴν πρόσθετον, ἢ ἐπὶ τὴν ἀπίθειαν: Amor
irrationalis cuiusdam cupidinis excessus, qui velocem habet
cessum, tardum autem discessum. Id non possum docere co-
modiùs, quàm ex eius arte, qui se egregium doctorem præst-
naturæ amoris explicandæ: sic enim eleg. 10. lib. Amor. 3.

Lustantur: pectusq; leue in contraria ducunt:

Hac amor, hac odium: sed puto vincet amor.

Odero, si potero: si non, inuitus amabo;

Nec iuga taurus amat: que tamen odit, habes.

Sic ego nec sine te, nec tecum viuere possum,

Et videor voti nescius esse mei.

Quicquid eris, mea semper eris: tu selige tantùm,

Me quoque velle, velis, ànne coactus amem?

Lintea dem potiùs, ventisq; ferentibus utar:

Vi quamuis nolim, cogar ànare tamen.

Idem eleg. 2. primi:

—baferunt tenues in corde sagitta:

Et possessa ferus pectora versat Amor.

& eleg. 18.

—tener ausuros grandia frangit amor.

Sæpe mea dixi, tandem discede, puella:

In gremio sedit protinus illa meo.

Sæpe pudet, dixi; lachrymis vix illa retentis,

Me miseram, cur te, dixit, amare pudet?

Implicuitq; suos circum mea colla lacertos,

Et que me perdans oscula mille dedit.

neor: & ingenium sumptis reuocatur ab armis,

Resq; domi gestas, & mea bella cano.

idem affectum expressit Catullus in Lesbiam:

di & amo: quare id faciam fortasse requiris:

Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.

Idem apud Marullum reperio, sed Musa fusiore:

Odi te, mihi crede, quantacunque es:

Odi confiteor Camilla, sed quam

Et odi, & magis in dies magisq;

Velim odisse: sequi, atque amare cogor:

Sic me amor retrahit tuus, trahitq;

Sic quem seuitia fugas proterua,

Tam raris reuocas decore forma.

nariis veterum, Amor extorqueri non potest, elabi pō-

sed inconstantiam amoris bellè Plautus expressit Tri-

mo:

Nihil sic celere est, nec volat ut amor,

Atque is mores hominum moros & morosos efficit:

Quinus placet magis quod suadetur, quod dissuadetur, placet.

Quum inopia est, cupias: quando eius copia est, tantum non velis.

Et qui expellit is compellit: ille qui non suadet, vetat.

Sanum est & malum in hospitium diuerti Cupidinis.

[pharetras, &c.] Xenophon iccirco Cupidines sagittarios

ait, quòd formosi & formosæ etiã è longinquo loco vul-

ner, nimirum oculis ipsis tamquam sagittis eminus in rem

tam emissis, ἴσως ἢ καὶ οἱ ἔρωτες τοῦτο διατῦτο καλεῖν, ὅτι καὶ

ἔπειτα οἱ καλοὶ πτερόσκινοι. Propertius:

Merito hamatus manus est armata sagittis:

Et pharetra ex humero Gnossia utroque iacet.

Propertius. Carm. 2.

semper ardentes acuens sagittas

Cote cruenta.

Propertius in amore fugitiuo:

χερῶσιν ὡς ἰώτα φαρίτριον, ἐνδοθι δ' ἐστὶ

καρδί κάλαμοι, τοῖς πολλάκι κ' ἡμεῖς πτερόσκινοι.

Propertius meris auream pharetram: intus autem multæ cruentæ

sagittæ, quibus me sauciat, Theocritus, in eidyli. ἔρωσ δ' ἐκπέπτως,

ἰσθι pharetram tribui plenam telis, quia vulneret homi-

nes nimos multis certè modis. Origenes hoc figmentum al-

terius exponit: ait enim pharetra significari cor, telis cogi-

tiones; arcu, os & labella, quæ habent aliquam cum arcu si-

milidiam, adeoque ipsa verba & orationem, quibus omni-

bus dominatur amor. Huc facit illud Pindari ex Olymp

— πάλᾳ μὲν ἔω' ἀγυῶ-

ἢ ἀκίω βίλῃ
 ἔνδον ἐντὶ φασίτρας
 φωνᾶν ἔσσω μετῶσιν: ἐβ.
 ἢ τὸ πᾶν ἱερμηνέων
 χατίζε. id est, Multæ mihi sunt sub cubito celeres sa-

tæ intra pharetram sonantes prudentibus: at apud vulgus digent interpretibus. Intelligit Pindar. pulchra animi se: quibus se fatetur ornatum & ex cultum, & oratione discreti victorum laudes celebrandas. Sed de his satis.

Cur alatus
 Amor.

Alas cūr ve tenet.] Cicero De nat. Deor. pennatum Cupidinem vocat, vt Orpheus & Plato in Phædro πτερόεντα, id propter frequentissimas in eo vicissitudines rerum, ait Pictor in Accipitrc. Alexand. Aphrodisæus problem. 87. ratio reddit, propter instabilitatem nempe.

Propertius Elegiarum 1.

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
 Nōnne putas miras hunc habuisse manus?
 Hic primum vidit, sine sensu viuere amantes,
 Et leuibus curis magna perire bona.
 Idem non frustra ventosas addidit alas,
 Fecit & humano corde volare Deum:
 Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
 Nostraq; non vllis permanet aura locis.

Ouidius in iuto 2. De arte:

Magna paro quas possit amor remanere per artes:
 Dicere, tam vasto peruagus orbe puer.
 Et leuis est & habet geminas, quibus euolet, alas:
 Difficile est illis imposuisse modum.

Secundo amorum 9. eleg. sic:

Tu leuis es: multoq; tuis ventosior alas:
 Gaudiaq; ambigua dasq; negasque fide.

alloquitur Cupidinem.

Eubulus apud Athenæum lib. 13. figmentum hoc ridetur: scenariis propter elegantiam huc conferre non piget:

τίς ἦν ὁ θεός τις περὶ τὸ ἀνθρώπων ἄρα,
 ἢ κηροπλάστῆσαι ἔρωθ. ἔωσπερ ἐρω;
 ὡς ἔδεν ἠδὲι πολλὰ χελιδόνας θεάφειν,
 ἀλλ' ἦν ἄπιδε τὸ τρώπων τὸ φησ.
 εἶτιν γὰρ ἔτε κἔφ, ἔτι ράδι
 ἀπυλαγῆναι τῷ φέρωσι τὴν ἰόσιν,

ἑαυτὸς ἢ κραιμὶδῆ. πᾶς ἀνὴρ ἔχει ἄπειρά;

id est,

Quis omnium primus virorum pinxit, aut
Alatum Amorem pinxit in cera prior?

Hirundines solùm sciebat pingere:

Mores nec ille norat, aut mentem Dei.

Nec est enim lentis, nec est is qui celer

Morbum ferentis auolet praecordis:

Gravisq; valdè què sit ala ut sint ei?

Nuga mera sunt hac: quis ergo perferat?

Iere tela iecur.] Philosophi libidinis vim & sedem præci-
in iecore putant contineri, quod Lactantius in Opificio
tradidit. Sicetiam Mathematicum professores censent à Ve-
ecur ipsum regi: qua ratione sedem amoris poëtæ iecur
scunt, Cupidinemq; iecur sagittis appetentem, vlce-
mque suis queruntur carminibus. Horat. 1. Epistola.

Iecur sedes
libidinis.

Non ancilla tuum iecur ulceret vlla, puérve.

bit humi.] Repugnantia sunt, quibus superuacaneam
κακία docet.

ecus.] Cæcum, non solùm oculis captum, sed & insidio-
& occultè malum, vel latens & tacitum quid veteres di-
m existimauerunt. Virgil. in 6.

— caca regens filo vestigia.

ia 4. historiar. Subitò mare subhorrescere, cæcosque flu-
se prouelucere leuiter occæpit. Idem alio loco: Cæcum
es pro improuido dixerunt. Varro 4. de vita populi Roma-
que id cæci Consules fecissent. Amoris cæcitas impedi-

Cæcus Amor
ca?

nominis rationem ostendit: nec enim modò τὸ φλῶς, sed &

τὸ εἶρος. Theocritus Eidyll. 10. τὸ φλῶς δ' ὄσση αὐτὸς ὀ
δ', ἀλλὰ καὶ καὶ ἀφ' ἑρῶς: hoc est, Cæcus non solùm
s, verumetiam delirus Amor. Propert. Elegiarum 2.

Ante pedes cæcis lucebat semita nobis:

Scilicet insano nemo in amore videt.

us epistolis: — quid deceat non videt vllus amans.

a.] vittarum extremitas, & pro tota vitta sumitur ali-

s: hîc pro panniculo, quo velantur oculi Cupidinis, ac-

ttiferum qui lumine.] Absurdum aliud per collationem
illum.

us est.] Ab effectis, vt iam dictū est, Flamma sine Vulcano.

i Cent. 7. Prou. 37. De amore igneo, aut potius amoris
igni,

igni, è multis quæ mihi ad alia properanti occurrunt, præ
feligam. Antipater Sidonius:

μη κλαίαν τ' ἔρωτα δόκη, τηλέμορον, πείσει,
μηδ' ὀλίγα παύσειν ὕδωρ πῦρ ἀπινύσει
χρυσὸς ἔρωτ' αἰ παύσιος. ἐσβείδῃ ἧ
ἐδὲ τότε ἐν πολλῷ πετόμορον πιδάγει.

circumferuntur hæc incerti cuiusdam:

αὐτὸ τὸ πῦρ κούσειν διζήμω ἔτ' ἔτ', ὀνύκτωρ
τ' κελὸν ἰμείρων λύχνον ἀναφλογίσει.
δῦρ' ἀπ' ἐμῆς ψυχῆς ἀψονσίλας, ἐνδὸθι γάρ με
κατόμορον πολλῶ ἐξαιήσι φλόγα.

Quò spectant quæ Aul. Gell. retulit 19. cap. 9. ex Aedituo:

Quid faculam præfers phileros, quæ nil opus nobis?
Ibimus, hic lucet pectore flamma satis. &c.

At cur Amor igneus dicatur, ardere autem qui amore con
piuntur, Paulus Silentarius ita:

— ἀντιτύπη γ'

εὐθὺς ἀποθρῶσκει κῦφ' ἔρωτος κροδίης.
εἴτ' ὀλιόθῃσιν ἀν' ἔχ' φύσιν. ἢ πε ὀίτῃ
ἀκρον ἔλη, φλογίε δύστα ἐντὸς ὀλ' .
ἐλπιδὴ μὴ θίλξης φρένα μακλάδι· γωιδόρον γ'
πῦρ ἴσως ἐπιζέει θυμὸν ἐφελκρομένη.

inuidis Naiadum.] Naiades aquarum Deæ, per quas hic
stas & pudicas puellas matronasque possis intelligere. Quò
ferendum videtur illud Meleagri:

δεινὸς ἔρωτος; δεινός. τί ἧ τὸ πλεόν; ἢν πάλιν εἶπω,
κῆ πάλιν οἰμάζων, ποδάκι δ' ἔνδ' ἔρωτος;
ἢ γ' ὁ παῖς τῆτοισι γελᾷ καὶ πικρὰ κακιδείς
ἠδεται, ἢ δ' εἶπω λοιδορεῖ καὶ τρέπτ' .

Ἰπῦμοι δ' ἐμοι, πῶς ἄρα εἶ γλαυκοῖο φασεῖσαι
κύματ' , ἐξ ὑγρῶ κύπερσὸ, πῦρ τίτται. id est,

Sæuus Amor? sæuus. quid tuum, si talia marens
Conquerar? atque iterum talia; sæuus Amor?

Nimirum puer hac conuicia ridet, & ipse
Gaudet, & insultat iurgia si qua loquor.

At ego demiror, glauco Venus edita ponto

Quæ flammam ex unda progenerasse potes?

Sæuus Amor, sæuus. quid verò amplius? si rursus dixero,
Et rursus, plorans sæpe, sæuus Amor.

At enim puellus ridet, & sæpe vicuperatus

Gaudet, si autem dixero contumelias, inde insultat.

Mirū autem mihi, quomodo utique, è glauco vbi apparuit

Fluc.

Fluctu, ex humido, Cypri, tu ignem peperisti.

Sauus Amor, sauius. quid tandem? ut dixero rursum,

Et rursum plorans saepeq; Sauus Amor!

Iam puer his ridet, nihili & conuicia curat,

Insultans iactem si qua ego probra loquat.

iserea miror, cur è glauco edita fluctu,

Ex humore ignes tu Venus alma feras.

diuum hoc conuenit 3. Amor. eleg. 5.

lumina deberent omnes in amore inuare:

et tu ne tantis.] Hactenus refutatio fuit veterum de Amore

mentationum, tandemque veram Amoris descriptionem

perstringit disticho.

mundus labor est, lasciuia.] Libidinis & obscenæ voluptatis

significat; cuius schema est malum Punicum in nigra

planitie, quæ repræsentant similitudine quadam sexus

isquæ *ἡδυπικὰ μόλαι*: Punicum quidem dulci sapore, sed

ro cortice, mihi referre potest *ἡδυκὴ γλυκύπικρον*. Nigra

ities cæcitatem & caliginem, quibus implicantur qui tur-

amant. Cæterùm vir doctus quispiam ait, hîc glande si-

carari partem obscenam genitalium, quàm Corneli. Celsus,

& Galenus Balanon appellant, quod glandem signifi-

estque virilis penis prior pars, quæ Latinis est mentula.

clypei nomen, latens & arcanum habet significatum.

icum quidem à *κλύειν* dici volunt, quod cluere, id est, mo-

gerere significat: vel eo quòd clepat & celet totum corpus,

erat Sosipater Charisius: vel *γλύπτει*, eo quod imago &

cuiusque redderetur: quas tamen originationes aliqui

nt ad obscœnum sensum, de quo hîc aliquid a pertè dice-

pudor vetat. Vide Godescal. Stewelh. ad Veget.

mundus labor est, lasciuia per otia.] Labor opponitur ocio:

ue hæc simul eodemque tempore, & eodem modo pos-

n eodem hæreret subiecto, vt loquuntur philosophi. Vn-

it illa de amore vulgo etiam nota, ex ocio amorem nasci,

que ociosum esse: sed amatores ipsos laboriosam &

narum plenam vitam trahere. Vnde illa Ouidiana: Ocia

as. & Tam Venus ocia amat. quia facîle solet amor ir-

in malè feriatos & desides animos, qui que ferè nulli ho-

labori dant operam. & vbi sunt amoris correpti vincu-

queis, tum demum sentiunt sese laboriosam vitam age-

quo hæc eiusdem poëtæ?

lilitat omnis amans, & habet sua castra Cupido.

Item,

*Amor ex ocio,
& idem labo-
rem creat
dicitur.*

Item, *Amor odit inertes.* &

Militia species amor est, discedite segnes.

Cæterum quod primo commentario monui, glandem a pro mentula, obscæno nempe significato, confirmo Arca epitheto, qui βαλανοφάγος dicti, ob luxus nimios, & ob nam Venerem legibus veritam: & id quidem symbolum, dis in nigra clypei planicie mihi suggerit eiusdem sensus H glyphicum. Veteres pingebant Venerem myrto corona Myrtus pudendi muliebris significatum habet. Julius P onomastico, carunculam esse dicit intra muliebri puden lasciuo quodam motu nonnunquam subsultantem. Hi cus apud Aristophanem, vbi chorus senum ait, enssem po se in myrti ramo gestaturum. Qua dere fabula hæc à G circumfertur. Faunus Hecatem filiam sollicitauit ad stup quem cum auerfaretur petulantem, ille virga myrtea t eam primùm verberasse, deinde vini tormentum adhibi mox in anguem conuersum spiris totam implicuisse, atq pudicitiam virginis rapuisse. quæ fabula virga myrtea, nec est imaginatio, vinum mentis hilaritas; at angues multi modos voluptatis repræsentant. Innuit hæc poëta:

— *Quos durus amor crudeli tabe peredit*
Secreti celant callos, & myrtea circum
Silua regit.—

AD EMBLEMA CXIII.

Typus & fons
Emblematu.

MINIME mihi dubium est, Alciatum, id Embl cum scriberet, habuisse in manibus Ammianum cellinum, & tum ad eum respexisse locum qui est lib. 14. integrum apponam, & deinde sententiam explanabo. itaque Ammiani sunt hæc: Illud autem non dubitatur, cum esset aliquando virtutum omnium domicilium R ingenuos aduenas plerique nobilium, vt Homerici bacc suauitate lotophagi, humanitatis multiformibus offic tentabant. Et hæc quidem ille. In eos qui patriam obli delent, in alio quodam solo rerenti, & fortuna quadam gnioire lactati, torquet Alciatus. Notissima est illa Teuc apud Ciceronem Tusc. 5. Patria est vbiicumque est bene enim vel maximè patriam ipsamque natale solum trade lemus obliuioni, cum aliena regio meliorem nobis & l iem conditionem proponit. Sed certè hoc potissimum

Patria est
vbiicumque
bene est.

quetur, qui cum ad amplum aliquem dignitatis gradum
 uenerint, sui suorumque immemores facti, tumidas attol- *Sui & suorum*
 at vertice cristas, ut iis nihil intolerabilius esse possit, neque *obliti.*
 berius; quippe qui nec de parentibus, nec de amicis amplius
 gitent: ex quo perspicuum fit, quam desipiant, quamque ve-
 des sint, cum non intelligant leuissimo casu se posse detur-
 ti: quamque temerarij & instabiles fortunæ fluxus & refluxus.
 Oratorem audiamus licet: Si quam virtutis præstantiam,
 ingenij, aut fortunæ splendorem sumus consecuti, eam no-
 s impertire est opus, & cum proximis communicemus: ut si
 entibus nati simus humili & obscuro loco, si propinquos
 beamus imbecilliores, vel animo vel fortuna, eorum augea-
 s opes, eisque honori simus & dignitati: ut in fabulis, qui
 quando propter ignorantiam stirpis & generis in famulatu
 rint: cum cogniti sunt, & aut Deorum aut Regum filij in-
 ti, retinent tamen charitatem in pastores, quos patres per
 ltos annos esse duxerunt. Apud Euripidem Iphigenia, verba
 nelai Agamemnoni mores mutatos oblicientis & imperium
 honorem delatum:

— Ἀνδρὰ ἔχρῳ

τ' ἀγαθόν, πρῶτος οὐτα μεγάλη

τὸς τρέπῃς μεθιστάται

ἀλλ' ἂ καὶ βίβουσι εἶναι τότε μάλιστα τοῖς φίλοις,

ἢ κ' ὀφελῆν μάλιστα δωατόσ ἐστιν εὐτυχῶν.

um bonum non decet, auctum rebus prosperis mores com-
 are: sed stabilem esse tunc amicis, cum iuuare maximè po-
 scelix existens.

Quos tibi.] Duo hic amicorum genera notat; vnum eorum
 sanguinis coniunctione, alterum qui vel vicinitate, vel
 iis quibusdam paribus, vel commercio aliquo, aut vsu vi-
 ue consuetudine amicitia nobiscum iuncti sunt.

nam habitas.] Potest hoc intelligi synecdochicòs, pro qua-
 tibe celebri.

Eterna urbis.] Vrbs κατ' ἐξοχλῶ Roma, ut olim Athenæ ἄστὺ, *Roma, vrbs*
 alexandria πόλις, quod cæteris excelleret, quod vidit Ma- *per excellen-*
 Miscellan. lib. 4. cap. 6. Allusit autem ad prisorum Roma- *tiam.*
 um opinionem, qui Romam & Romanum imperiū sem-
 luraturum credebant. Hinc illud est Iouis apud Virg. Ve- *Æterna Ro-*
 perpetuum imperium pollicentis: *ma.*

His ego nec metas rerum, nec tempora pono;

Imperium sine fine dedi. Et Ausonius:

Ignota aeterna ne sint tibi tempora Roma.

Idem.

Idemque:

*Romana urbis
elogia.**Vrbis ab æterna deductam rege Quirino.*

Sed præter hæc, placet etiam quæ sequuntur addere, philo-
gorum gratia. Ammianus Marcellinus lib. 15. Tamen aucto-
rate qua potiores æternæ vrbis Episcopi, firmari desiderio n-
batur ardenti. Idem lib. 16. Et Vrbis templum, forumque
cis, & Pompeij theatrum, & Odæum, & stadium, aliaque
ter hæc decora vrbis æternæ. Idem lib. 19. Difficultatem
uentantis inopiæ frumentorum vrbis verebatur æterna. Id
Ammian. lib. 16. Romam ingressus, imperij virtutumque
nium lætæ. & lib. 17. Si ablatum vno templo miraculum
mæ sacraret, id est in templo mundi totius, &c. Nec diffi-
est quod ait Cassiodorus lib. 1. Variar. epist. 32. Roma m-
omnium dignitatum. & epist. 39. Roma eloquentiæ fecu-
mater, virtutum omnium latissimum templum, &c. Præ-
hæc certè Romanæ vrbis elogia: & meritò quidem; ea enim
populorum discordes ferasque linguas, Latini sermonis co-
mercio ad colloquia contraxit, ait Plinius. Mitto quæ ne-
Alciatus ipse Commentario De verb. signific. ad l. 87. Pe-
Epitheton id vrbis æternæ, mirum quàm sæpe vsurpatur in
storiis Marcellini. nam præter locos à me in superioribus ad-
ctos commentariis, placet & alios quosdam sublegere. Sic e-
idem Ammian. lib. 21. In locum Tertulli Maximum vrbis
fecit æternæ. Et 23. lisdem diebus legatos ad se missos
æterna. Item 25. Tyberis interfecans vrbem æternam. At
Apronianus regens vrbem æternam. Initio 28. sæuiens per-
bem æternam vrbem cuncta Bellona. Eodem: Per hæc &
quæ decolorabant speciem vrbis æternæ. deinde post: Fui-
deploravit vrbis æterna. Quod elogium certe magnificent-
cui videatur omnino ridiculum, huc confero numum veter-
in quo Romæ simulachrum est in sede cum ancili, & in-
ptione, ROMÆ ÆTERNITAS. Et quidem ipsum Romæ
men, nationes nonnullæ ex patriæ linguæ significatione æ-
nitatem interpretantur. Plutarch. libro de fortuna Roma-
rum, fortunam ait, Tyberi traiccto, alis positis, exutistalari-
abiecta instabili pila, ita Romam ingressam: quod indicium
set, eam ibi constanter permanfuram, neque in posterum
abuolaturam. Teneo tamen memoria quid de ista vrbis
æternitate iam olim senserit Octavius Augustus, qui, vt
tarc. retulit Apophthegmatis, cum obseruaret Pisonem ita
gnificè ædes excitantem, vt propter materiam quam adhibe-
videretur cum æternitate pacisci, aut ædificium nunquam
teritu

turum cogitare, sic dixit: Pisonem ita ædificare quasi Ro-
foret æterna. Non repetam miseram Romæ deflagratio-
nem sub Gensericō barbaro principe, quamque fœdè attritum
est id imperium sub Athalarico & Odoacre, id enim com-
muniùs ex Paulo Diacono & Orosio mutuandum est.

Phacium præmissa manus.] Id est, multitudo Vlyssis socio-
rum, quos exploratum miserat in Lotophagorum patriam.
Ius, pro multitudine seu numero hominum poni, alio loco
vimus.

lcedine loti.] Polybius, historiæ scriptor ἀξιόπιστος ait in 12.
non aiborem asperam, pumilam, spinosam, frondibus viti-
tatem thamno similibus, cuius fructus incito candidis myr-
ous non sit dissimilis, mox increscens palmeo colore, ma-
tudine rotundæ oliuæ, nucleo perpusillo, è quo declinatus
imitur latex, quo sius leuatur, sine admixtu aquæ, sed vl-
iem decimum non durabilis. Theophrast. 4. lib. De plan-
tibus loton parem habere cum pyro magnitudinem, eius-
pomum fabæ similem; quod dum maturescit variat colo-
uæ instar. quo ex fructu memorant integrum quendam
exercitum in Africa, cōneatus inopia laborantem fuisse
ies aliquot refectum. Mitto quæ Ouid. 9. Metamorph. *Lotus & Lo-*
nerus Odyss. 9. ait, Vlyssis socios dulci quadam gustata lo-
tophagi quid.
liqua neglexisse, ac præsentis voluptate delinios noluisse
autum redire, nisi verberibus adactos. Ponticus Heracli-
it, ab Homero voluptatem designari per Lotophagorum
onem, quæ voluptas posita esset in ea re persuenda quæ
issima putaretur. ἡδονὴν μὲ τὸ λωτὸ φάγον χρείον ζένης γασ-
πλαύσεως, ἢ ὀδυροῦς ἐγκρατῶς παρὶ τολώσε. Symmach.
istolis alludit: Ut mihi, ait, quasi apud scopulos hæsisse
ris. Aul. Gell. flexit in eos qui nimium immorentur in
ætica gyris & mæandris. Lege proverb. Lotum gustare.
otophagis Strabo lib. 17. Plin lib. 13. c. 17. Hanc fabulam
que conuertunt in voluptuosos, & libidine prurientes, qui
ito semel dulci blandoque turpium voluptatum veneno,
non ferè abstineant. Lucianus De mercede conductis.
unit & Dio Chrysost. Orat. 35.

AD EMBLEMA CXV.

LEGANS est Sirenum mythologia: hæ fuerunt Acheloi *Sirenes quo.*
fluminis & Calliopes Nymphæ filia, tres nimirum, Par-
d
thenope,

thenope, Ligia, & Leucosia. Virginea facie sunt, & in pit
desinunt. alij volucres eas faciunt. Cùm littus Siculum in
rent, nautas prætereuntes, cantus & vocis amœnitate pell
bant, pellectos sopiebant, sopitos demergebant, & poste
uorabant. Vlysses cùm illæ sibi prætereundum esset,

Illeusit cera sociorum callidus aures,

Atque suas vinclis prabuit ipse manus.

Transluit scopulos & inhospita littora classis:

Illæ præcipites desilvere freto.

Sic blandas vocisq; notas, & carmina vicit;

Sic tandem exitio monstra canora dedit.

Martialis huc allusit lib. 3. ad Cassianum:

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,

Blandasq; morses, gaudiumq; crudele,

Quas nemo quondam deserebat auditas,

Fallax Vlysses dicitur reliquisse.

*Quid per Si-
renes intelli-
gendum.*

Homerus Odyll. u. id pertractat. Meminit & Plato in Phæ
Virgil. Aeneid. 5. & 5. Metamorph. Ouid. Plerisque dicitur
Σειρήνες, sed altiore sensu, αἱ τῆς ψυχῆς ἐναρμόγιοι καὶ με
δωάμεναι, vt Suidas: & in sua Repub. Plato, cùm de sphaera
cælestium volubilitate tractaret, singulas Sirenas dicit sing
orbibus insidere, significat motu sphaerarum cantum nun
bus exhiberi, nam Siren dea canens Græco intellectu v
Macrob. 2. Comment. in somn. Scipionis. Sirenes autem
fabulosas esse putat Plinius lib. 10. cap. 49. cui sanè aduersa
Theodorus Gaza & Trapezuntius, qui Sirenes in mari
disse affirmant. Reuera meretrices fuere, vt tradunt Serui
Palæphatus, quæ quia transeuntes deducerent ad egestatē
fictæ sunt inferre naufragia. Ad hanc fabulam alludens D.
ronymus, ait in Epistola quadam: Et nos ad patriam festi
tes, mortiferos Sirenum cantus surda debemus aure tran
quò spectat illud Socraticum, δὲ ὡς οὐκ ἀρετῆς τὰς ἡδονὰς
εἰλεῖν τὸν ἀσύνδοκον τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν ὡς πρὸς πατρὶδα: Volup
oportet prætereire tamquam Sirenes eun, qui virtutem v
triam intueri percipit. Cæterùm in Vlyssè typum sapient
obseruamus, qui & suos auocat à turpi voluptatum com
cio, & ipse sibi eandem legem imponit. Cicero 5. De fini
paulo aliter enarrat. sic enim: Mihi quidem Homerus hu
modi quiddam vidisse videtur in iis quæ de Sirenum cantu
finxerit. Neque enim vocum suauitate videntur, aut nou
quadam, & varietate cantandi reuocare eos solitæ, qui præ
uehebantur: sed quia multa se scire profitebantur, vt hom

*Vlysses, sa-
pientia imago.*

arum saxa discendi cupiditate adhærescerent. Mirum sanè hic Cicero per Sirenum cantus nil ab Homero significari, quàm discendi studium, & sciendi voluptatem: cum Vlyse Sirenum cantibus caperetur, ligari se voluerit: quod non fecit, nisi insignem quandam calamitatem & turpitudinem sibi suisque importatum iri cognouisset. Horatius Epist. voluptate turpi intellexit:

Sirenum voces, & Circa pocula nostri, &c.

non fugit ab aliis variè trahi hanc Sirenum fabulam: ut Pausanias in Atticis ait Sophoclem dictum fuisse novam em. Siren etiam nominatus Bacchylides. εἰώθασιν κὲ μῶ ἐπι-
ἀπαι κὲ λόγων τὸ ἐπαγωγὸν σερῶν εἰκάζειν Synelius epi-
quadam ad Herculanum: ἐγὼ μὲν ἔδ' ἄλλοι πὰς εὐρή-
πὸ τ' ποιητῶν ἠγέμεν βλασφημείας, ἢ ὅπ τι μελιχρῆ τῆς
ἀπώλλουσι περὶ σαυγόμεναι τὸν πισύσαντα. ἤκουσιν ἢ τῆ τ' σι-
ἀλληροσώτ' τ' μῦθον: Σειρήνας γὰρ αὐτὰς αἰνίττεας τὰς
εὐσιπὰς ἠδ' ἰδίας, αἱ τὺς εἴξαντας κὲ περὶ τρηπυθέντας αὐτῶν τῶ
κεί, μετὰ μικρῶν ἀποκλύσι. τί οὐδ' ἀποδέεσιν εἶναι Σειρήνας αἱ
ἐπιστῶν ἠδ' ἰδίας, Ego sanè non aliam ob causam existimo
as malè à poetis acceptas, quàm quòd vocis dulcedinè ad-
is perderent. Audiui à quodam ex sapientibus, qui alle-
è fabulam explicaret, Sirenas obscurè significare volupta-
sum oblectantes, quæ eos perdant qui ipsarum cantui
inditiis aurem præbuerunt. Quid igitur impedit quomi-
narum epistolarum voluptates sint Sirenes, &c. Horat. 2.
aliò torsit, nempè ad desidiam:

— *visanda est improba Siren Desidia.*

Sirenum fabula post Platonem quid sentiat Plutarchus, re-
Sympos. 9. quæstione 14. Aliò torsit & Xenophon 2.
μ. Lege Lucianum Comæntario de saltatione: & pro-
Ceram auribus obdis.

que alis volucres.] Eadem descriptio, qualis fuit in supe-
mblemate de homine anguipede, idque ænigmaticòs.
tinent Quidiana hæc in Metam.

— *vobis Acheloïdes vobis*

na pedesq; avium, cum virginitis ora geratis?

s semiolucres appellat Lycophron in Cassandra, alij se-
s vertunt. quo loco Isagius meminuit victoriæ Musarum,
alis Sirenarum coronarunt. Putat tamen fuisse porten-
arumque fabulam trahit ad allegoriã: dicit enim nomi-
num τὰς ἠδ' ἰδίας intelligi; & scotta eas fuisse, quæ lepòre
vigantes retinerent, tradit idem ex Plutarcho juniore.

Nescio quo casu præterieram Sirenum descriptionem, te mihi lectam apud Claudianum:

*Dulce malum palago Siren, volucresq; puella
Scylleos inter fremitus, auidamq; Charybdim,
Musica sacra fretis habitabant dulcia monstra.
Blanda pericla maris, terror quoque gratus in undis,
Delatis licet huc incumberet aura carinis,
Implessentq; sinus venti de puppe ferentes,
Figebat vox una ratem, nec tendere certum
Delectabat iter reditus, odiumq; iuuabat,
Nec dolor ullus erat, mortem dabat ipsa voluptas.*

Nec mirum, quod obiter dicam volo, figmentum hoc Sicut ad eò poëtis placuisse, in quo ipsorum stilius non tam lasciuam quam acumen enituit ingeniosæ sedulitatis, qua hominum mores reuocare conati sunt à voluptatum, aut ineptiarum cebris, quæ passim obuersantur in hoc vitæ Oceano. Qui sapiunt qui monentur eo commento frigida curatum mota, nugas, lasciuas, scurriles ineptias effugere, quin & vstudiorum omnem sceditatem, in quibus occupantur qui scripturientes vanitatum, qui suos amores, suas lasciuas, insanias cum apparatu nobis ostentât, quas si magni æstimid ex priuilegio furentium poëtarum faciunt, ex quibus non est quin se optimum putet, ait Tullius. Sed id mihi bilem uet, quòd plerique viri docti ab iis nugis non abhorreant, istis aliquando postponunt seria ludis. Nos non quidem à tica vumquam abhorruimus, sed lenocinia carminum deturmur, furta & prodiones amatorias, stupra, adulteria, & quid omninò mores inficit, tanquam pestem vitamus. est melle litum virus,

—dum carminibus

Intrant, & tremulo scalpuntur ubi intima versu.

Et quid aliud ista blanda Siren nobis obicit, quam pernicii pudoris ac verecundiæ, cum fictor versuum nihil aliud habeat, quàm vt cogitet insidias, atque aspera bella pu. Quare vnus ex ecclesiæ sanctis patribus, consultor bonum Bonum esse homini mulierem non audire: melius non vit optimum non tangere; auditu illa mouet; visu accendit; adurit, & corporis, animiq; vires depascitur.

Quis putes esse villos?] Vt Chimæras, vt Hippocentauri alia eius generis portenta fabulosa: vel vt tragelaphum, Aristoteles finxit in Analyticis, aut deniq. vt illud informe strum, quod Horatius exhibet initio epistolæ ad Pisones,

Et miranda canunt, sed non credenda poëta.

de Lucretius lib. 5. aliquot rationibus arguit Hippocentauros non esse, quales à poëtis describuntur. Et Xenophon 4. de tuitione Cyri, ait Chrysanthum dubitare an sint Hippocentauros. addit enim hoc verbum, *εἰ ἐξ ἡλίου γένετο*. Valdè stomachatur in Pindarum, quia fingere non dubitauerit ex hominibus & equis Magnesiis natos Hippocentauros. Et M. Tullius de natura deorum, Quis, inquit, Hippocentaurum, aut mæram credat esse? Quod & idem confidentius negat Ciculus. Eiusmodi tamen populos fuisse in Pelio Thessaliæ ante à Nymphis educatos tradit Diodorus Siculus lib. 5. factus à scriptoribus suis persuasus, id est poëtis, qui rerum omnium memoriam figmentis compleuerant. Alioqui constat quod Thessalos equitandi artem vsurpasse: quos cum rudes homines, quales ea tempora ferebant, eminus in montibus sedere primùm essent intuiti, putarunt quasi animalia esse, & supernè homines, infernè verò equos: & quem vulgarem poëtæ amplexati, adeoque pictores noua hæc monstramenta presenterunt. Bene quidem Palæphatus lib. 1. *ἀπιθανῶν*, ex Hippocentauro etymo, veritatem elicit. Nulli enim alij fuerunt Hippocentauros, quàm equorum subactores, vel stimulatores, *ἵππων, καὶ κεντάω*. Nihilò tamen minus scribit Plinius in cap. 3. se vidisse Hippocentauros in melle conditum, & in pto'allatum, oblatumque Claudio Cæsari, eodem die exhibente. Scimus adhæc multa de Satyris & Siluanis iactata: & quod D. Antonius vidit in solitudine, forma Satyri monstrum, & B. Hieronymo, id plerique putant fuisse dæmonem incubum, aut succubum. Et Satyros fuisse in subsolanis Indiæ montibus scribit Plinius, quin & eiusmodi animal fuisse aliquando Cornelius Syllam deductum Plutarchus auctor est. Sed de his satis.

Illicium est mulier.] Ab illiciendo, quòd blanditiis illiciat.

Mulier, illicium.

Dea in piscem.] Absurdum est. quo alludit ad illud Horatij:

— ut turpiter atrum

Desinat in piscem mulier formosa supernè.

Piscem mollities & voluptas plerumque intelligitur. Vide in animum De Syria Dea, vbi mulierem supernè in caudam serpentina definentem visam fuisse ait.

Piscem quid allegoricos.

Prima quòd secū.] Quà plurimas certè calamitates ex libidine pisci nemo nescit: tamen eius tres sunt præcipuæ illecebræ. Præcipuè autem visu, aut cantu, aut cōmercio capiuntur, & in turpis illa pedicæ illaqueantur humani animi, vt mox dicemus.

Tres ad voluptatem illecebræ.

Visus, amoris
misterio.

Aspexit.] Visu nascitur amor. Hinc illud Propertij vulg.
simum: *Si nescis, oculi sunt in amore duces.*

Pindarus formam amoris præconem 8. Nemcor. facit:

ὄρα πόντια χάρυξ ἀφ' ἑσδ' ἴπυς·

O veneranda pulchritudo, Veneris præco, &c.

Theocritus, *ὡς ἴδον, ὡς ἐμάθη.*

quod Maro Ecloga 8. sic est æmulatus:

Ut vidi, ut perij, ut me malus abstulit error.

Ovidius item in Epistolis:

Tunc ego te vidi, tunc coepi scire quis esses:

Illam fuit mentis primam ruina mea.

Et vidi & perij, nec votis ignibus arsi.

Idem 3. Amorum, eleg. 10. (alloquitur amasiam)

Perq̄ tuos oculos, magni mihi numinis instur;

Perq̄ tuos oculos qui rapuere meos.

App. lib. 10. Causa omnis & origo præsentis doloris; & est
dela ipsa, & salus vnica, mihi tute ipse es. Ipsi enim tute
per meos oculos ad intima delapsi præcordia, meis med
acerrimum commouent incendium. Plato amoris vulner
dios esse quosdam ait tenuissimos, qui ex intimo cordis e
rant, vbi vitalis sanguis dulcissimus & calidissimus sedem
bet, viaque sibi per oculos patefacta, subinde per amantis
los illapsi ad intimum eius cor penetrant. Lucian. dialog.
tes: ἔρας πρῶτον ἔχθ' βαθμὸν ὀψίως, ἴνα ἦδη, καὶ ἂν ἴσασθ', ποθεῖ
σάων ἰφάψαδ'. qua ratione Philostratus *ἰαδ' ἔχης* amoris
los fecit: *ὡ κραιὶ δαδ' ἔχης ἔρωτ' ὄ, πρῶτον μὲθ' ἡμῖν τὸ κα
ἰπυροῦσται.* Itaque probatur sententia Plotini, *ἔρωτα δεῦ
eis, δαπ' ἔ' ὀρώσεως,* lib. 3. De amor. Ex quo illud Propertij:

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis,

Contactum nullis anteq̄ cupidinibus.

Affidue crescit spectando cura puella:

Ipse alimenta sibi maxima prabet amor.

Seneca De remediis fortuitorum: Non intelligis partem in
centiæ esse cæcitatem. Hinc oculi adulterium monstrant,
incestum: hinc domum quam concupiscat, hinc urbem &
omnia. Certè oculi sunt irritamenta vitiorum, ducesque
rum. Ex Plutarcho refertur illud è Stobæo *ἐν λόγῳ κ' κα
formosos intueri iucundissimum: tangere autem & tracta
ne periculo non licet. Imò, vt Xenophon docet, qui ign
tangunt, vtuntur dumtaxat: formosi verò, quamquam pri
distent, incendunt tamen. Est enim visus, incitandi amori
castio. Græca ita sonant: *τὲς καλὸς ὄραν μὲ ἰπιτο πρῆσαιτε, αἰ**

Amoris vul.
peta ex oculis.

ἡ λαβὴν ὄσα ἀκίνδυνον. μᾶλλον δ' ὡς φησὶν ὁ ξενόφων, τὸ μὲν
 τὰς ἀψαρμείνας καὶ φόνους. οἱ δὲ καλοὶ, καὶ τὰς μακροὺς ἐσώτας
 πτυσσῶν. ἢ γὰρ ὄψις λαβὴν τὰ πάθος ἐστὶ. Huc pertinent illa He-
 æ ad Menelaum verba ex Euripide Troadibus, quo loco ci-
 let Helenam de medio tollat:

ὄρων δὲ τὴν δὲ φεῦγε. μή σ' ἔλκη πόθω.
 κρεῖ γὰρ ὄμματι ἀνδρῶν, ἐξαιρεῖ πόλεις,
 πείνησι δ' οἴκους. ὦ δ' ἔχθρη κηλήματα.

neie hanc fuge, ne te uahat sui desiderio: capit enim vi-
 um oculos, ciuitates delet: accendit ædes: sic enim habet
 cimenta. Apud Gratianum impudicus oculus est impu-
 cordis indicium, C. nec solo, 32. q. 5. Sed huc lubentius in-
 am D. Augustini sententiam ex lib. de fide Christiana con-
 : Nec solo, inquit, affectu & tactu, sed aspectu quoque ap-
 tur, & appetit concupiscentia feminarum. Nec dicite vos
 ere animas pudicas, si habetis oculos impudicos: impudici-
 lis est nuncius oculus impudicus. Nam & tacente lingua,
 spectu mutuo corda se macerant impudica, & secundum
 cupiscentiam carnis ardore alternatiuo delectantur, etiam
 ritus ab inualida uoluntate corporis fugit ipsa castitas. Eo-
 sensu, sed breuius, Hieronymus epist. ad Furiam, ubi de
 anda uiduitate: Speculum mentis est facies, & taciti oculi
 ntur cordis arcana.

rbis.] Et verba certè non minorem vim habent ad pellicien-
 animos quàm oculi: imò uerò maiorem plerumque.

Verba inflamo-
 mans ad amo-
 rem.

andore.] Eloquentia compta ornataque, qua uel pertinacifi-
 i, uel etiam maximè refractarij niolliri, & in altam penè for-
 n mutari queunt. Vel candor hic pro pulchritudine vsur-
 ar, ut apud Propertium in 1.

*Nec Phrygium falso traxit candore maritum
 Auectia externis Hippodamia rotis.*

Isi candorem referte maui ad illam Sirenem flexanimam,
 im nostri gratiam, animumq. purum ac simplicem & uerè
 abilem dicunt, qualis fuit mulieris cuiusdam Thessalæ gra-
 cuius amore ita exarsisse Philippum Macedonem aiunt, ut
 ique suspicarentur eum amatorio quodam philtro eò ad-
 im. Quam ob rem Olympias Philippi vxor tantum operæ
 uit, ut tandem Thessalam illam prehenderit: quam cum di-
 nter intuita esset, eius formam certè bonam, uerba omnia
 uram ingenuam spirantia, præclaram educationem, faces-
 t ergo calumniæ, ait Olympias: tu enim in te philtro ha-
 : non alio fascino capitur Philippus.

Trium Sire-
num nomina
unde imposta.

Parthenope.] Trium Sirenium nomina non temerè imposita sunt. παρθένος & virginem sonat: Ligia, non à ligando, ut putant nonnulli, neque ab illicito, sed à Græco λιγέειν, quod carum sonat: aut λιγέω, dulciter, quod ad sermonis & colloquii refertur illicitum: Leucosia, à λευκόν, album, ab albedine, cui in sui admirationem rapit, mentisque oculos quasi fascino quo decipit. Eà enim significatur verborum ornatu.

A Musis
Sirenas explu-
mari quid?

Has Musæ explumant.] Per Musas intellige literatos, qui concupiscentiis corporis nihil habent commercij: præcipuum rem libidinis antidotum est literarum studiū. Huc placet accedere fabulam Græcorum scholiastū poeticam satis vulgatam. Suasit aliquando Iuno Sirenibus, voce & cantus suauitate præterea quo tumescentibus, ut Musas ad canendum prouocarent, eas vincere niterentur. Musæ conditionem, ubi aliquantulum concertassent, non recusantes, facili negotio de iis victoriam retulerunt. Nec verò mirum cuiquam videri debet, si tam celerè vicerint. Quis enim suauem & natium Musarum mollium cum eo blando quidem, sed fallaci & captioso Sirenium cantu comparet? Musæ igitur plumas Sirenibus auulserunt quibus sibi coronas confecerunt in victoriæ signum. Mytilologi Sirenium vocabulo, sophistæ: Musarū nomine, solidam & expressam sapientiam volunt intelligi: plumæ, scripta & ridicula eorum qui adumbrata, non vera sapientia sese ostentant: de quibus docti sapientesque viri facillimè triumphauerunt. Hoc veterum figmentum Theodoretus De curandis Græcis febribus, ita in initio lib. 8. attingit, cum ait ex Pythagoræ sententia, sunt eorum certè qui eius vitam scriptis tradiderunt esse Musas Sirenibus præferendas.

Peregrinatio
confert ad
amorem de-
clinandum.

has atque illudit.] Antidotum est alterum in Amorem, nimirum peregrinatio. Ouid. 10. Metamorph.

Ire libet procul hinc, patriamque relinquere fines,

Dum scelus effugiam: retinet malus ardor amantem.

Id verò suadet aptius 1. De remedio:

Tu tantum quamuis firmis retinebere vinculis,

I procul, & longas carpere perge vias.

Tempora nec numerata, nec crebro respice Romam:

Sed fuge, tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.

Idem libro 2.

Manat amor tectus, si non ab amante recedas,

Turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus.

Proximus à tectis ignis defenditur egré:

Vtile finitimi abstinuisse locis.

Non faciliè esuriens posita retinebere mensa,

Ei multam saliens incitat unda sitim.

*ilicet est doctis.] Epimythion est: quò referendum videtur Amore non
dissimium Platonis tetrastichon, vt habet Laërtius: capi Musas
quid.*

*Ἀκὺπρις μῦσαισι, κρησσία τὰν ἀφροδίτῶν
πμῶν, ἢ τ' ἔργι ὕμνῳ ἰφοπλίτῳ μαι.*

*καὶ μῦσαι περὶ κύπριν, ἄρει τὰ συμύλα ταῦτα,
ἡμῖν δ' ἂν πέπεται τὸ πρὸ τοῦ παιδάριον. — id est:*

Hæc Venus ad Musas: Venerem exhorrescite Nympha:

In vos armatus aut Amor insiliet.

Cui contra Musa, Verba hæc age dicito Marti:

Aliger huc ad nos non volat ille puer.

onus Musis (hæc ait) ô puellulæ Venerem

Honorate, aut Amorem in vos armabo.

Musæ ad Cyprum: Marti stulta hæc blateramenta [i. ia-

ciantur hæc in Martē, qui sæpe ab Amore correptus est:]

In nos autem non volat iste hic puerulus.

Sic Venus ad Musas: Venerem colitote, puella,

Durior, aut in vos arma Cupido feret.

At Musa ad Cyprin: apta isthæc ludicra Marti,

Pusio namq; in nos non volat iste leuis.

argumentum tractat Lucianus in Dialogis Deorum,

sed spectat, vt significetur, doctos, & laboriola studiorum

et pressos, stulto amore non corripit: quod accidere solet iis

otio sese turpi dedunt, laboremque honestum refugiunt.

Id Cicero pro Cælio pluribus verbis extulit: Scitote Iudi-

quique eas cupiditates, quæ obuciuntur Cælio, atque hæc

de quibus disputo, non faciliè in eodē homine esse posse.

enim non potest, vt animus libidini deditus, amore, desi-

deret, cupiditate, sæpè nimia copia, inopia etiam nonnūquam

deditus, hoc quicquid est quod nos facimus in dicendo, nō

in agendo, verūm etiam cogitando, possit sustinere. An vos

causam esse vllam putatis, cur in tantis præmiis elo-

quæ, tanta voluptate dicendi, tāta laude, tanta gloria, tan-

to honore, tam pauci sint, semperque fuerint, qui in hoc labo-

re sententur? Omittendæ sunt omnes voluptates, relinquenda

omnia delectationis, ludus, iocus, conuiuium, sermo etiam penè

omnium familiarium deserendus; quæ res in hoc genere ho-

mines à labore studioque dicendi deterret, non quò aut inge-

ntes deficiant, aut doctrina puerilis.

ilicet est doctis.] Carmen Theocriti est ex Eidyllio 9.

Ἐὰρ ἐξ' ἀπίσται γλοκικρῶ πρην, οὔτι μελίσσους

ἀρθρα, ὅσον ἰμῖν μῶσαι φίλοι. εὐς γδ ἄρῳσαι
 γαθύνειν, τὸς δ' ἔπ ποτὶ δαλῆσαι κίρκαι. id est,
 Neque ver subitum lenius est, neque arthros
 Flores [tam dulces] quàm mibi misa chara [sunt.] quos e
 aspiciendo
 Exhiberant, eos sua passione non poterit fascinare Circe.

AD EMBLEMA CXVI.

VULGO apud nostrates iactatur, vitia quædam esse, et
 Deo & Naturæ repugnant, hominibusque valdè dil-
 cent: nimirum adolescentis ignavia, inopis superbiâ, & fi-
 iam capularis libidinē intempestivâ. tū enim vel maximè
 παιδὸς οἱ γέγοντες, cū vitis plusquam iuuenilibus intem-
 stitue delectantur. Quantò enim quis ætate proutior est, t-
 tò à voluptatum corporis titillationibus remotior esse de-
 Cicero in Catone maiore: At non est voluptatum tanta qu-
 titillatio in senibus, credo, sed ne desideratio quædam. Bene-
 phocles, cū ex eo quidam iam confecta ætate quæreret, et
 retūne rebus Veneris: Dij meliora, inquit: libenter verò is-
 ramquam à domino agrèsti & furioso profugi, cupidis et
 rerum talium odiosam est & molestum fortasse carere: fati-
 verò & expletis iucundius est carere, quàm frui. Idem rei
 Plutarch. Commentario περὶ φιλοπρωτίας, & Valer. Max. lib.
 Ad id facit lib. 7. Epigrammat. Græcoium institutum Ph-
 demi poëta iam senectute cassi, qui fatetur se quondam am-
 dedisse operam, sicuti & alios, luisseque cū per tempus l-
 ret: sed tandem canitie admonitum, grauioribus curis & stu-
 incubuisse. Modò, inquit, cæciatur amor: canus enim ac
 pro nigro capillus, ætatis iam maturæ nuncius: vbi ludè
 tempus esset, lussimus: cū autem non amplius datur, ad r-
 liores curas properemus licet. hætenus ille. Et certè, dum
 tempestiuos senum quorundam amores, & affectum libid-
 huic ætati planè repugnantem aduertimus, facile est collig-
 veritimum esse quod ait Plaut. Mercatore:

— labant iuuenes, itidem rapiuntur senes.

Illi se amant: quod amant, amatum voluit atque cognitum.

Illi verò si amare ea ætate ceperint, multò insaniant acrisse.

Tibullus Eleg. 2. lib. 1.

Vidi ego qui iuuenum miseros lussisset amores,

Post Veneris vinctis subdere colla senem,

Id quod
 Senes.

Senes prout
 voluptatibus
 carpona.

Senum amor
 vebamens.

Et sibi blanditias tremula componere voce,

Et manibus canas fingere velle comas.

Stare nec ante fores puduit, chara uè puella

Ancillam medio detinuisse foro.

Hunc puer, hunc iuuenis turba circumstetit arcta,

Despuit in molles & sibi quisque sinus.

us est elegans apud Plutarch. lib. contra Coloten, ubi do-
senibus Venerem exercendam non esse: Minimè fefellit
corum, voluptates corporis, tamquam Etelsiās ventos, ubi
uenerint ad suum incrementum, expirare: quod in caussa
inquirat, utrum sapiens ætate decrepita, qui res Veneras
ueat exercere, contactu formosarum, & contrectatione ad-
gaudeat: longè aliter sentiens quàm Sophocles, qui liben-
tine, ut à domino agresti & furioso, se profugisse dicebat.
cùm plerasque voluptatum istarum senectute exarescere
ant, cumque

Cytheræ canos sis perosa milites,

to potius debebant homines voluptuarij, animi voluptates
quirere, ad velut cibaria quæ non putrescant. & incorrupta
ant. Et ibidem: Obsoleto, intempestiuo, turpi remedio fa-
ur se uti, cùm recordatione pristinarum voluptatum se ipsi
tant: & quia non suppetunt recentes, quibus uti queant, ve-
ous illis, id est mortuis & pollinētis, alias iam moribundas
enectas in carne, ut in frigido cinere, mouent aduersante
ira, ventilantque paulisper fouendo: quippè qui in animo
am habeant domesticam voluptatem, dignam libero, con-
m hilaritate. hæc ille. Sanè Iuuenalis in descriptione Se-
utis ostendit satis, quàm sit aliena Venus à senibus. Cæte-
quantum ex historiis deprehendi potest, Sophocles Ve-
is rebus multum fuit addictus, & iam grandæuus Theori-
neretricem deperit. Idem senex admodum, Archippen
mauit scortum nobile, cuius prior amasius, Smicrines no-
e, à quodã rogatus quid ageret Archippe: respondit, Velut
tua tumulo infidet. Athenæus Dipnosoph. lib. 13. cap. 22.
uamuis affecta etate.] Id est, quamquam iam senex esset.
dius recte:

Turpe senex miles, turpe senilis amor.

pertinet illud Menandri,

μεῶν ἐραστὴς, ἐράτω καὶ τύχη.

Senex amator summum est fortuna malum.

illicit & precio.] Allusio est ad meretricis nomen, quod du-
n à merendo, nemo nescit. Differt ergo à prostibulo:
est

*Sophocles,
amator senex.*

*Ἠοστὴς ἄν-
μυλο.*

est enim meretricis verbum paulo honestius apud veteres, vt concubina, seu *ἱερώδης*, Græcè. Nos non fugit apud Romanos quibus & feminæ vsuariæ permissæ, concubinarum vsus fuisse, quod liquet ex tit. Digestor. de concubinis, & multis antiquitatum monumentis: sed instituto diuinæ legis meretricis turpis omnis vsus. Id adiungo, quod ad emblemata facit apud Nonium verbum, adolescentiari, pro luxuriari, ex Variorum quidem vt faciat, censeo, quoniam tu quoque adhuc adolescentiariis. Finitimum illud Horatij:

— *ne possum largiùs equo*

Rideat, & pulset lasciuia decentius etas. Ait M. Tullius in Ciceroniana, oratorio more, non ad mentem sapientum iuuenibus quasdam voluptates permittendas. Et Plin. Secundus adolescententes putat non dedecere perturbata quædam & nonnihil quam confusa. In seneturpem omnem luxuriam, & lasciuiam quod & Cato maior dixit apud eum quem citavi proxime Tullium. Ætatum omnium sua tempestiuitas, sui que moris adeò nihil stultius aut contemptius, quàm senem capularum & silicernium de amoribus cogitare. Id exemplum vidimus duobus æui nostri doctissimis viris, Ioanne Aurato, Regi Græcæ linguæ professore, & Iacobo Cuiacio, præclaro Romani iuris interprete, qui iam penè octogenarij, iuenculas vires sortiti, ea moliti sunt, quæ iuuenes.

insana iuuentus.] Aut quòd iuuenes à commercio Archippæ auocarentur: aut id referas ad pæderastiam, qua notatus Sophocles: Athenæus cap. 27. lib. 13. & Hieronym. Rhodius in historicis Commentariis meminuit.

Ob zelum.] zelotypiam.

super utiq; cadauera bubo.] Senex morti proximus tumultu expectat, iidem mox cadauer futurus.

AD EMBLEMA CXVII.

Coloribus exprimiuntur affectus animi.

COLORES & eorum differentia non minimùm solè animos nostros afficere, ob eamque rem docti & indocti *παθήματα* ea quæ sunt in animis, passim coloribus exprimunt. Horum tamen colorum tot significationes esse possunt, quæ sunt hominum affectus & opiniones. Quæ quòd ad rationem aliquam propiùs accedunt, vel naturam rerum expressiùs clarant, eò pulchriores habentur: vt cum nigrore vtimus mortuorum inferiis, albore ad puritatem animi significat

n. At viror, spei nota, vt dictum est in superioribus auaris, *Colorum significaciones.*
 antibus, & id genus aliis, qui spem pretio non emunt, rufus
 id malè conuenit. Ruber tum militum, tum puerorū, quos
 ecundia maximè decet, symbolum esse poterit: vt cæruleus
 itarum: giluus & burthus, vilium, & eorum qui sunt tenuis
 tanæ. Meticulosi denique & zelotypis, quòd animo sint
 turbato, non malè fuluus color tribuitur: ianthinus iis qui
 sorte contenti viuunt. de quibus in sequentibus singula-
 . Colorum octo differentias explicat Alciatus initio 2. Pa-
 gòn.

Index mæstitia pullus.] Nigro vel pullo colore in parentalibus *Nigroris sym-
 bolura.*
 ntur. quod ex historia Thesei proditum nobis est. Ille enim
 erfecto Minotauro cùm rediret in patriam, nigroque velo
 imprudentiam vteretur, pater Aegeus hoc signo tamquam
 ubri & funesto consternatus, quippè qui filium extinctum
 crederet, se in mare præcipitem dedit. Quem colorem mæ-
 stitæ & doloris notam fuisse significat Ouidius exul, suæ cala-
 tatis memor, librum ab omni ornatu cultuque semouens:

Mæstix habitum temporis huius habe.

Nec te purpureo velent vaccinia succo:

Non est conueniens luctibus ille color.

Nec titulus minio, nec cedro charta notetur.

Fortuna memorem te decet esse mea.

Index mæstitia est pullus color.] Hieronym. ad Iulianum: Lu-
 orem vestem mutaueris: & dedicatio ossium martyris candi-
 tibi vestimenta reddent, vt non sentires dolores orbitatis
 e, quam ciuitas vniuersa sentiret. hæc ille. Quo ex loco faci-
 est intelligere morem etiam fuisse apud veteres sumendæ
 læ vestis temporibus orbitatis, & sepulchralium: at cùm fe-
 dies martyrum celebrarentur, in gaudij signum sumpsisse
 tes candidas & hilares. Ad id nostrum de coloribus emble-
 pertinere video Tertulliani id de spectaculis, vbi de colo-
 us paganis: meritò & coloribus idololatriam vestierunt,
 ab initio Deo Soli fecerunt albas & ruffeas: albas hyemi
 niues candidas: ruffeas æstati, ad Solis ruborem voti erant,
 postea tam voluptate quàm superstitione prouecta; ruf-
 m alij Marti, alij album Zephyris consecrarunt: prasinum
 ò terræ matti, vel verno venetum colorem mari vel aurum-
 . Cùm autem omnis species idololatriæ damnata sit à
 o, vtque etiam illa damnatur quæ elementis mundialibus
 sanatur.

Humilis cùm damus inferias.] Cùm mortuos sepulchro man-
 damus.

Inferia.

damus. Inferiæ sacrificia fuere, quæ Diis inferis solui dicebatur, & Inferias facere, est mortuorum animas sacrificiis care, vel iusta defunctis persolvere. Virgil. in 9.

Absenti ferat inferias, decoretq; sepulchro.

Idem 4. Georg.

Inferias Orphei mittit, lucumq; reuisit.

Catullus:

*Multas per gentes & multa per æquora vectus,
Aduenio miseris frater ad inferias.*

& deinde: *Nunc tamen interea prisco que more parentum
Tradita sunt tristes munera ad inferias.*

Ouidius epistola Iasonis:

Inferias umbra fratris habete mei.

Claudian. 4. de Honorij consulatu,

*Has dedit inferias tumulis, iuuenumq; duorum
Purpureos meritis placauit sanguine manes.*

Idem de laudibus Stiliconis;

Inferis gens tota datur.

Tradit Seruius morem fuisse in sepulchris virorum fortius captiuos necari. Quod postquam crudele nimium visum placuit gladiatores ante sepulchra dimicare, qui à bustis stuarij dicti sunt. Eorum si fortè còpia non fuisset, laniantes minax genas suas effundebant sanguinem. De hoc Inferiarum nomine nonnihil Gellius 19. cap. 8. Contrà tamen, quod permissum nolim, Plutarch. libro *Quæstionum Romanarum* quærit quam ob causam mulieres in luctu vestibus albis videntur: quod factum ab iis putat exemplo Magorum, qui uersus tenebras ipsumque Plutonium lucida & illustri veste obtegunt: utque defuncti cadaver albo amictu tegitur, sic tantæ æquum esse amicos ac familiares vestiri. At in luctu vix maxime conuenire putant: quæ autem colore aliquo tinctæ sunt & suffusa, luxum arguunt, & superfluarum rerum apparatus. Cùm itaque solum album sincerum sit, minimè mixtum purum, & tinctura non imitabile; optimè putant iis conuenire qui sepulturæ committuntur. Proinde & Socrates scribit, quæ vestes albas in usu esse dum lugent, quæ eadem sint ac elutæ. Sed cum tamen obsoleuisse morem idem Plutarchus scribit: nimirum deprauata consuetudine, viros albas vestes in luctu vsurpasse; quod ferè colligimus ex iis quæ Paulus in tit. De sepulchris & lugendis: Qui luget, abstinent debet à conuiujs, ornamentis & alba veste. Constat enim Varrone, de vita patrum, uti citatur à Nonio, mulieres in luctu nigra

*Gladiatorum
prima in
subio.*

*In luctu quo
habitu Ro-
mana mulieres
vse.*

rum colorem solemnem habuisse: Amiculo nigro (inquit capillo demisso sequeretur luctum. alio loco: Funere ipso pallis amictæ. Idem fuisse vsus traditur apud Græcos ex mo Iliados Homericæ, ubi Tethys futuram filij Achillis em deslens velo nigro recta Iouem adit. Apud Euripidem, Igenia matrem Clytemnestram monet, ne comam laniet in ob inortem: suisque vt renunciet sororibus ne vestibus is corpus eam ob rem contegant.

[*sinceri animi.*] Albedo, puritatis, fidei, castimonix, integritatis, & aliarum generis eiusdem virtutum nota, ideoque religioni accommoda. Cic. 2. De legib. Color albus præcipue deus Deo est, cum in cæteris, tum maximè in textili. Plutar. lib. De Iside & Osiride, quæritur causam cur Sacerdotes lintantiam vestibus uterentur. Id quidem factum ait, quod immortalibus Diis omnia pura, mundaque conueniunt. Non enim est (ait Plato) pura Deorum numina contaminatis & imstibus coli. Itaque cum linum maximè purum fiat, sitque uendū expeditissimum, sacrificiis, & Deum cultoribus præris conuenire censuerunt. Pierius 40. Hieroglyph. meminit alij nonnulli Reperio & vestem candidam, signum fuisse iustitiæ, apud Val. Max. lib. 1. cap. 1. quo loco scribit post Cannam cladem, qua maior virorum Romanorum pars absorpta decretum fuisse ne matronæ ultra trigessimam diem luctus uiderent, vt ab iis sacra Cereris peragerentur. Hæ itaque abstrachrymis, depositisque doloris insignibus, candidam veinduerunt. Nec prætermittendus Romanorum mos in hompetitionibus: qui enim magistratus ambibant, toga candidi induti sese comendabant populo: hoc cultu integritatem, iustitiamque ex colore omnium purissimo & simplicissimo significantes, seq. pecunia minimè vsos qua populum corrumpere: ideo candidati à candore vestis nominati, vel simplicitateque animi potius.

[*stola candida.*] Nomine stolæ quæcumque vestem oblongam intelligo: aliàs stola erat muliebris, & demissa ad talos etc.

[*inducendo sindon sacris linea grata viris.*] Poëta lib. 12. Æneid. te-
stis locuples,

——— *puramque in veste sacerdos*

indigera in frontem suis, insonsamque bidentem Attulit.

15. Metamorph. ——— *Cererisque sacerdos*

Amphyceus albenti velatus tempora vitæ.

non vestis alba, vel amictus è lino Ægyptiaco. Pura au-

tem Seruius in schedis interpretatur, non polluta: & pura est, ait, qua festis vti diebus consueuerant sacrificaturi, vt non fausta sit, neque fulgurita, neque maculam habeat. Est atque purpurea & lineata: purpura enim maris vicem præbet, num vero fluminis, quia cum vere primum in Oriente flumina inundasset, linum natum ait Plinius. Et Festus Pompeius, vestimenta sacerdotes ad sacrificium habebant, id est, non sita, non fulgurita, non fausta, non maculam habentia. Nunc fugit quod olim magistratum peturi, toga candida bantur, ex quo dicti candidati. Fragmenta quædam nobis liana supersunt orationis, *in toga candida*. Lilius album mentum dicit. Vopiscus in Floriano: Senatores omnes eam elatos, vt domibus suis omnes albas hostias cæderent, gines frequenter aperirent, albatu federent, quia antiqui sibi redditam crederent. Acerrimè Vatinius incessitur à Teo quod toga pulla accubisset, contra decorum festi conuiuii lud ex te, ait, scire cupio, quo consilio, aut qua mente feceris in epulo Q. Arii, familiaris mei, cum toga pulla accumbes quem vniquam videris? quem audieris? quo exemplo, more feceris? Dices, supplicationes te illas non probasse. Atque me nullus faciebat supplicationes. Vidésne me nihil de alio casu, nihil de eo quod tibi cum summis viris communis videatur, sed de tuis propriis sceleribus ex te querere? nulla supplicatio fuerat: cedo, quis vniquam cenat atratus? ita enim lud epulum est funebre, vt munus sit funeris, epulæ quæ ipsæ dignitatis: Sed omitto epulum, populi Romani festum diem, argento, veste niuea, omni apparatu, ornatuque vise quis vniquam in lectu domestico, quis in funere familiarum nauit cum toga pulla? cui de balneis exeunti præter te toga vniquam data est? cum tot hominum millia accumberent cum ipse epuli dominus Q. Arius albatu esset: tu in templo Castoris te cum C. Fidulo atrato, ceterisque tuis furis festum intulisti. Quis tum non ingemuit? quis non doluit publicum casum? quis sermo alius in illo epulo fuit, nisi hanc tantam, & tam grauem ciuitatem subiectam esse non modò tibi, verum etiam irrisioni tuæ? Hunc tu morem ignorabas? quam epulum videras? numquam puer aut adolescens, quoque coquos fueras? Fausti adolescentis nobilissimi ex epulo magnificentissimo famem illam veterem tuam non expuleras? quæ acerbè atratum videras, dominum cum toga pulla, & eius oculos ante conuiuium? quæ te tanta tenuit amentia, vt tu, non fecisses, quod fas non fuit, nisi violasses templum Castoris:

epuli, oculos civium, morem veterem, eius qui te invita- uctoritatem, parum putares testificatum esse, supplicatio- e illas non putare? Hucusque orator morem patrum vio- n questus in Vatinio, non frustra quidem, cum qui sapiat abhorreat à more patrio. Memini adhæc Aurelium Vi- em in Marco Antonino Philosopho, dicere, Nuncio acce- de morte principis, confusam luctu publico Urbem: sena- in curia veste tetra amictos lacrymas effudisse.

os sperare.] Spei color est viridis, quod omnia spe duce ent. Ut enim cum virescunt segetes & arbores, ab eis fru- expectamus: fit tamen interdum ea spes irrita, fallax, & us omninò frugis. Ouid.

Viror, Spei nota.

Fallitur augurio spes bona sæpè suo.

autus:

Ego scio qui speraverint, spem decepisse multos. oties irrita retrò cadit.] Ouid. 3. de Ponto, 4. eleg. Irrita verorum non sunt presagia vatum.

lib. eleg. 7.

Spem iungi amplecti, qua non iuvat, irrita semper. eiusd. operis, 7.

— fides non irrita.

Factor. — venit irritus illuc Romulus: hoc est, secta. Idem in 3. eiusdem,

Si mea nota fides, irrita nulla putes.

Narcisso, eod. lib.

Irrita fallaci quoties dedit oscula fonti. ius lib. 4.

Tam discedere irritum, quàm morari pudebat.

cupidis flauus.] Auaris, amantibus, & iis qui meretricias sectantur, non malè quadrabit color flauus, qui ex albo, & viridi concretus est, qualis est color mellis, auri & arim. Auaris quidem, qui spem pretio non emunt, cum sint is flauis, ob insatiabilem habendi cupiditatem: Amanti- ob flauedinem contractam ex amoris affectu, licet inter- propter conceptam in animo spem, vireant: Scortis deni- & turpium voluptatum sectatoribus, qui præsentis opinio- ni ducuntur. Meretrices tamen toga pulla à matronis ad- i conuictis, quæ albatæ erant, distinctæ.

F' auus color, quorum sis.

ruber armatos.] Rubor militum est: ardorem enim bel- , eadem & ferocitatem tacitè arguit. Apud Pœnos in ca- Annibalis rubeam vestem Ducis tabernaculo protentam, is purpuram, indicium fuisse certaminis proditum est, quo

Ruborù nota.

viso miles ad pugnam se accingeret. Scribunt Val. Maxim. Plutarch. Lacedæmonios, non vt vulnere suorum in b. cruorem dissimularent & occultarent, Phœnicis in pre. tunicis vsos, aut ne ipsis terrorem incuteret; sed ne hostibu. duciæ aliquid afferret.

At ruber armatos.] Plutarchus auctor est, Demadem ora. rem olim dixisse, Athenienses de bello numquam decreu. nisi pullis vestibus indutos: eo verbo significabat eos belli. di cupidiores, nec nisi de ciade suorum admonitos, pa. cogitare.

Indicet & pæros.] Purpureus color pudoris indicium. E. prætexta Romanos pueros admonebat, verecundiam in di. factisq; seruandam. Notum est Catonis illud, cum dicere. bi magis placere adolescentes qui rubescerent, quam qui pal. cerent. Et Diogenes verenti cuidam, Confide fili, inquit; enim virtutis est color. Claudian. 1. de raptu Proserpinæ: iuuenulam viro iam maturam describit ab adiuncto pud.

— *niveos infecit purpura vultus*

Per liquidas succensa genas.

Ad hunc modum Virgil. in 12. de Latini vxore, belli d. euentum reformidante:

Acceptit vocem lacrymis Lauinia matris.

Flagrantes pulsata genas, cui plurimus ignem

Subiecit rubor, & calefacta per ora cucurrit.

Indum sanguineo veluti violauerit ostro

Si quis ebur, vel mista rubent ubi lilia multa

Alba rosa, tales virgo dabat ore colores.

Attoniti nimia religione.] Lucretius lib. 3.

— *multoq; in rebus acerbis*

Acrius aduertunt animos ad religionem,

Quò magis in dubiis ho. mines spectare periculis

Scilicet aduersisq; in rebus noscere qui sint,

Nam vera voces tum demum pectore ab imo

Eliciuntur, & eripitur fortuna, manet res.

At putò hîc alludi ad vocabulum *dé*, timor, vnde pu. Dei Latinum nomen trahi, ex quo illud Petronij,

Primus in orbe Deos fecit timor.

Ceruleus nautas.] Seruius in 8. Aeneid. Cæruleus color. ris est, à cuius Deo equum constat esse inuentum. Hunc ca. leum colorem, vt mundi colorem laudat obiter polyhistor. tarch. 1. de philosophorum decretis, cap. 6. Sed vt est varia. minum mens, aliusq; aliorum sensus in colorum vsurpa. syn.

Purpureus
color. symbo-
lum verecun-
dia.

bolis, repetitio Agrigentinos tyrannide Phalaridis liberatos, licet constituisse, nulli caruleo colore vestitum gestare pertereret, quod tyranni satellites & corporis eius stipatores colore subhaculis fuissent uti soliti.

Vilia sunt gilia.] Tenuis fortunæ homines decent vilia, ut rhum siue iufure, gilaum siue melinum: de quibus Gellius .vlt.lib.13.

Byrrhus, gilius

Qualia lignipedes stragula.] Hi sunt restigeri quidam Monachi qui ex instituto seueriore ligneis calcis vtuntur, aut potius is quibusdam è subere vel ligno. Itali vocant Caputlinos. veste, pallia cinericia gerunt, eo colore, quo vilia rustici saga qui caminos emundant. Stragulum porò *ή σπουδή*, d nos, *conuerture de lit, ou, lodier, housse.* & rectè quidem hic gula, nam quidam humidioru cuku fraterculi, vt Capucini, tam pallia, quàm formam quandam stragulorum inunt, non vt Franciscani nostrates, qui initid cultu seueriore, tunc tandem coeperunt nitidiores esse.

Lignipedes qui.

Quem cura] Meticulosus, Zelotypis & iis qui omnino sunt urbani, fubius amictus ex viridi & rufo permixtus potest estecularis.

Quisquis sorte.] Violaceus ad eos pertinet, qui sua contenti viuunt, vel etiam fortunæ ludibria pro nihilo ducunt: eos non affectus violæ & rosæ significare possunt, *ία ροή άνθη.*

Violaceus color.

Varia est natura.] Verba sunt ipsius Alciati ex 2. Parerg. 1. Colorum omnes appellationes Latinè expressim ostendix quisquam possit. cã enim hac in re varia natura est, vt d in aliis plerisq. accidit, rerũ multitudine vocabula superet. *Isua cuique placent*] Homerus, *άνα παρ' άλλοις καλã.* Suum cuique pulchrum, ait Cic. & sic se res habet, te tua delectat, me mea. Virgil.

Trahit sua quemque voluptas.

Isua cuiq; placent.] Elegans illud Eueni Paris, *πολλοίς άπλήγειν ή έθου ώρι παντός όμοίως, όρθως δ' άπλήγειν ήκέτη τού εν έθου. καί περ ός ή τέτυς άρκει λόγου ής' ό πάλαιου, στί μέν ταύτα δε κοινώτ' έστι, ήμείδδ' τάδδ.*

ificat multis esse soleimne reprehendere, rectè autem id non e. quin aduersus illos posse verbum vetus retorqueri, hoc videntur talia, mihi verò contra. Plinius Secund. scitè adum epist. 20. lib. 1. Adieceram quod me docuit vsus magis gregius. Frequenter ego iudicauit, frequenter in consilio aliud alios mouet, ac plerumq. parua res maximas trahit:

aque apud omnes ferè nationes mos inoleuit, vt ad Dei cul-
m indumentis albis vt plurimum vtantur. Quo refecto illud è
tyt. 2. Persij:

—*Negato Iuppiter hæc illi quamuis te albata rogarit.*

Flamen Ioui sacra faciens albus erat, alboque pileo ute-
tur. Magi etiam Persæ putabant Deum non delectari nisi in
his vestibus. Fuit & Vestalium suffibulum vestimentum al-
bum, prætextum, quadrangulum, oblongum. Itemque serui
cepta libertate albis vestibus vsi memorantur, vti liquet ex Sep-
tino Florente. Denique fuit iste color modestiæ signum, vt
pura ambitionis, sublimisque animi & clari. Hinc illud
exandri de Antipatro, quem quidam ob modestiam com-
endabat: Foris albo pallio vitur, inquit Rex, intus autem to-
sus purpureus. notabat simulatam hominis ambitiosi & sum-
ma petentis parsimoniam. Color viridis, herbarum color est,
cauis psittaci, & lapilli, quem smaragdum nominant. Huic
lori similis est Prasinus, qui nomen Prasinæ factioni dedit.
appellatur hic color etiam cæruleus, vt à Græcis glaucus, vn-
de Pallas *γλαυκώπις*, à veteribus Latinis cæsia, quasi cælia, à
lore cæli, ait Nigidius. Flauum, alij Venetum, vulgo blauum
pellitant, colorem illum quidem à factione Circensi nobilit-
um. Quidam eundem esse ac cæruleum volunt, quem Græ-
κυανίον, nonnulli lazurion: sed inter hos magnum discrimen.
suæ familiæ nomen dedit flaua cæsaries. Lucanus 10. belli
Iarfallici:

—*Tam flauos geris altera crines,*

Vt nullas Casar Rheni se dicat in aruis

Tam rutilas vidisse comas.

quitur de Cleopatrx pedissequis. Sic Iuuenal. 13. Satyra:

Cerulea quis stupuit Germani lumina, flauam

Cesariem, & madido torquentem cornua cirro.

Argi alicubi flauam Achillis comam, caloris & iracundiæ fuis-
argumentum: quoniam ij ferè sint *ξανθοχόλοι*, id est, flaua
le laborantes, & ad iram propensiores qui crines flauos ha-
nt: sed tamen flauum fuisse Menelaum memorant, virum
idem mitem proindeque mollem bellatorem.

Rubeus ex animantium sanguine, & quo lana inficitur, coc-
s, vnde coccineæ vestes, id est, purpureæ. Vestis autem rubi-
nda erat pugnx acieue committendæ apud Romanos sym-
olum, vt Plutarch. testatur multis locis.

De cæruleo nihil amplius, quàm à cælo denominari. nostri
lorem cælestem dicunt, non quod cælum pariceps sit colo-

Flamen Iouis
albus.

Vestales alba-
se.

Serui mansu-
missi.

Album &
purpureum
quid.

Viridis

Prasinæ fa-
ctio.

Flauus.

Factio Veneta.

Flauia fami-
lia.

Achilles flaua
coma, & Me-
nelaus.

Rubeus.

Ceruleus.

*Isis & Typhon
caerulei.*

is alicuius, sed quia ita nobis appareat. Proinde sacerdos Ægyptij Deum veste indutum caerulea, quia præcipua eius cælo sedes, effingebant. Non referam quæ notantur à Plauto de colore Isis & Typhonis caeruleo, hæc enim ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. hunc colorem caeruleum ἀλαργὸν à colore maris, ἀπὸ ἀλῆς. dici volunt. ut enim cælum caeruleum, sic mare caeleum dicunt poëtæ.

Cymatilis.

Caerulei coloris vestis nominatur etiam cymatilis, quia nomen ab undis trahit. Ovidius,

Hic undas imitatur, habet quoque nomen ab undis.

κῆρυξ enim fluctum sonat. apud Plautum vestis cymatilis undulata, nos camelorum vocamus.

*Canus color,
si que natiuus.*

Candido color proximus est quem canum nominant: color est albi nigrique particeps, Græcis λευκόφαιος, qui est capillorum & barbæ in senibus, unde canities appellata. Is natiuus color est, ut qui non inficitur, sed ex ipsa ovis laeta ita capitur. Quia verò cineri penè similis est cinericus, inde

Cinericus.

stes cinericæ, quales Franciscanorum sodalium. huic color proximus est rufus quem penè refert gilvus, seu hœvus, sic

Rufus.

minatus, à vini genere quod colorem habet inter rufum bumque: rufum barbari appellant, aut iussum: alij sagittum, quasi sanguinatum, qui sit cruentato similis. Et ille dicitur impluviatus pullo similis, sic nominatus, quasi sum-

Impluviatus.

stillicidio implutus. Sunt qui volunt suafum esse, à stillicidio factum fumoso in albo panno, & is color est peculiaris morichis, quos Minimos appellant, Parisini bonos homines. fortasse sensu homines seculi aurei designati, ob morum virginitatem, quam ipsi profitentur: vestis enim huius coloris minimeque infecti, vitæ innocentis, & ab omni alio

Fuluus.

luxu index est. Tum autem primum cœpit hominum exure luxuries, cum natiuas lanâs cœperunt ad cultum tingere. Fuluus, est color cœli & stellarum: qua ratione sidera tu dixit Tibullus. Sed hic existimo intelligi maxime rufum colorem, qui obtusus est quodammodo atque obscuratus. Gellius cap. 20. lib. 2. ex Frontone docet fuluum videri de rufo atque viridi mixtum, & in aliis plus habere rufi: vide apud eundem reliqua.

Ianthinus.

Ianthinus qui & violaceus, ex quo Hyanthinus purpura factus & viola, ut nomen indicat. hinc vestis Ianthina. Martial. in 2. Coccina famosæ donas & Ianthina mœct significat vestimenti genus infecti purpura violacea. Quo colore perdoctè Baysius cap. 3. de re vestitaria.

Ut varia est natura coloribus in gignendis, ut sunt colores

AD EMBLEMA CXVIII. AND. ALCIATI. 439
nita penè varietate, sic eorum nomina varia diuersaque, si-
ab herbis seu floribus, hiacynthinus, violaceus, roseus, pa-
eratus, malachinus: à plantis phœnicæus, buxæus, prasinus,
rentis porri folio: à locis, Tyrius, Puniceus, Indicus: ab
mantibus, vt ceruinus, mustellinus, olorinus, coracinus: ab
ia, aquilus, neque albus, neque niger, ait Festus: Cæterùm
a nihil absque luce possumus intueri, varietate ipsa mutetur
, non est mirum si cum luce variant ipsi colores. Ea de re
nulla Cælius Rhodig. antiq. lect. 17. lib. cap. 7.

AD EMBLEMA CXVIII.

Io c ipsissimum fuisse Alciati symbolum refert Paulus
Iouius, lepido eo libro quem scripsit lingua sua vernacula
De nobis armorum & amoris. Quod schema quàm bellè
ciato conuenerit, facilè possunt intelligere, qui eius pruden-
m iuris, & eloquentiam, qua cæteris excellit, vnà secum re-
tant. Id enim studium, eaq; facultas effecit, vt magnos ho-
res & honestas opes ad vitæ præsidium sibi compararit.
em Iouius me docet eodem dialogo, symbolum hoc, VIRTU-
TI FORTUNA COMES, fuisse vsurpatum antè ab
one Maïno nobili Iuriconsulto: quo, sua se virtute ac stu-
dia, lautam fortunam esse consecutum ostendebat. Sed id Em-
ma placet ad quoscumque doctos & sapientes homines
referre. His symbolis, virga nempe Mercuriali caduceo,
obus inter se connexis serpentibus, & duplici copiarum cornu
nificatur, homines sapientia & eloquentia præditos, rerum
omnium copiam facilè consequi. Quò spectat Aristotelicum
ad, Diuitem si velit esse posse, qui sapientia fuenit exultus.
od quidem symbola hæc tacitè indicant. Nam caduceus dis-
alinx, eloquentiæ, sapientiæ, sed & felicitatis notam habet,
te Pierio lib. 15. De sacris Aegyptiorum literis. Cornu verò
naltheæ, rerum omnium abundantia est. Hinc apud Sto-
icum Hippodamus Thurius ciuitatem bonis legibus consti-
tam, cornu Amaltheæ appellat: quandoquidem bona Inge-
a eius beneficio profectum capiant, tum mores, studia legesq;
nt optimæ, item rationes rectæ & æquæ, pietas, sanctimonia,
uerentia. Ab hac sententia non multum abcessit Socrates:

*Symbolum
Alciati.*

Caduceus.

*Amaltheæ
cornu.*

Quid per
Amalthea
cornu, ex Sto
bæo.

Bov animal
ad laborans
naturæ.

Τὸ γὰρ Ἀμαλθείας κέρας ἐξηγῆται ἔτιω· εἶναι γὰρ σύμβολον, ἀ-
πὸς ἡ μάλθων, ἀλλ' ἐργάτης, πάνθ' ἔχεν τ' ἀγαθὰ. καὶ μὴ τὸ αὐ-
θείαν, ἔμὴ μάλθων· πατήρα μὲν καὶ τὸ κέρας ἔβους ἐργα-
τάτα ὄντι· τ' ἐργάτιον εἰσημαίνετο. βότρυς ἢ εὖ τὰ κέρας πέν-
τὰ ὄμματα, ὅτι εὖ τῇ γαργύρα πάντα ἐρεσι ὡν χρῆται ἔχουσιν. δὲ
ἔχοντες αὐτὸ εἰσάγει, ὅ, τι ἀγαθὸς δώμων, καὶ ἡ ἀγαθὴ τύχη. id
Amaltheæ cornu sic interpretabatur. cum quidem signifi-
qui minimè sit dissolutus, sed operi intentus, genus omne b
consecuturum: Per cornu verò bouis, quod animal est labo-
sissimum, virum operarium intelligi: Vvas autem & simili-
cornu haberi, quia ex agricultura consequimur quæcumq-
cessaria sunt. Itaque ipsum gestantes inducuntur bonus ge-
& bona fortuna. Hanc Socratis sententiam de cornu Am-
theæ obiter volo ita restitui: τὸ γὰρ τ' ἀμαλθείας κέρας ἐξηγῆ-
ται αὐτῆς πρὸς ἀναφορῆς ἠξίωσεν. Amaltheæ cornu explican-
referri volebat, ut esset symbolum, quo designaretur is qui
nime dissolutus esset, sed intentus operi, genus omne boni c
secuturum. vocabulum enim Amaltheæ, loco μὴ μάλθων
hoc est, non dissoluti, poni; per cornu verò bouis, & c. In C
lectaneis ex Philemone de pecunia idem intelligitur:

τὸ τ' Ἀμαλθείας δὲ κεῖς εἶναι κέρας,
οἷον χρῆσθαι οἱ χρυφεῖς κέρας βοός;
ἀργυρέον ἐστὶ τὸ τ', εἰσὶν ἔχης, λέγα
στὸς τῶν ἀβέλει, πάντα σοι γνήσιον,
φίλοι, βοηθοί, μάρτυρες, σωοικίαι.

Putasne Amaltheæ cornu huiusmodi esse,
Quale pictores cornu bouinum depingunt?
Argentum est: quod si habueris, petas
Ab ipso quicquid voles, omnia tibi addentur,
Amici, auxiliores, testes, domuum multitudo.

Amaltheæ istud cornu, præter cæteros, ad felicitatem & for-
næ bona retulit Dio Chrysostom. Orat. i. De fortuna.

Virtuti fortuna comes.] Gnome pulchra, non semper vera
res humanæ fluunt. ad eam facit locus Plinianus ex pane-
rico ad Traianum: Possum ire per omnes appellationes tu-
quas olim virtus dedit: quas proximè fortuna concessit, quæ
adhæc indulgentia diuina meditat. hæc ille. Sed nomen v-
tutis non hîc accipitur pro eo habitu quem rectæ rationi ce-
sentaneum philosophi dicunt, sed speciatim sonat τὸ ἀνδρα-
quæ Italica dialecto dicitur, *il valore*, Gallicè, *la valeur*, proi-
se, *grandeur de courage*. Alioqui virtutis nomine, præclaræ quæ
que dotes animi continentur. Vnde nostris appellatur *homo*

aleur & merite, pietate grauem & meritis poëta dicit. &c
 ἀνδρία καὶ μεγαλοψυχία, la vaillance, la suffisance; fortè huc
 ras Horatianum illuc è 3. Carmin. 2.

*Virtus repulsa nescia sordida,
 Incontaminata fulget honoribus.*

hinc,

*Virtus recludens immeritis mori,
 Cœlum negata tentat iter via.*

lud Plauti Amphitruone:

Virtute ambire oportet, non fauitoribus:

Sat ille habet fauitorum qui virtusem habet.

in Senecæ de ira, cap. 7. lib. 2. Non est fortior nequitia vir-

Et Virgil.

Tam pudor incenditq; viros & viuida virtus.

Fortunæ vocabulum aliquando pro incerto rerum euentu,
 nunquam etiam pro felici successu & affluentia opum ac-
 nemo nescit. ad primum illud significatum refero varios
 fortunæ varietate questus; vt ille Horatij:

*Fortuna seuo leta negotio,
 Ludum insolentem ludere peruicax
 Transmutat incertos honores,
 Nunc mihi, nunc altis benigna.*

latinum illud Pseudolo:

—— profectò hocce erit,

*Centum doctum hominum consilia sola hac deuincit dea
 fortuna. atq; hoc verum est, perinde vs quisque fortuna vititur,
 ea præcellit; atque eum sapere omnes dicimus;
 bene ubi quod consilium discimus accidisse, hominem catum
 esse declaramus: stultum autem illum cui vertis malè.*

Idem Terentij: *O fortuna, ô fors fortuna.*

d. vlt. Trist. eleg. 15.

ara quidem est virtus quam non fortuna gubernet;

Que maneat stabili cum fugit illa gradu.

Quando modo fortunæ verbum sumitur pro felici opum suc-
 u, vnde dicti viri fortunati, ὀλβιοί, εὐδαίμονες: quare &
 fortunas numero plurali dicimus opes, vt apud Hora-
 n:

Quò mihi fortunas, si non conceditur vti?

gil. 1. ecloga:

Fortunate senex, ergo tua rura manebunt.

lia eius generis multa, illud ad rem propiùs. Alciatus ca-
 cum & Amalthææ cornu sibi proprium symbolum fecit,

quod in ipsius vita memini. Aditio ex Nonio, caduceum se pacis signum, ex Varrone, de vita populi Romani lib. 2. quit, ubi verbenarius ferebat verbenam, id erat caduceum signum pacis, nam Mercurij virgam possumus appellare. Martialis in 7.

Cyllenes, cœliq; decus facunde minister,

Aurea cui torto virga dracone viret.

*Caduceus
Mercurij.*

caduceus.] Virga Mercurij, qua dicitur vsus ad lites & ita tollenda, ad somnum inducendum, ad euocandas ex inferis animas, vel etiam immittendas: Homerus Odys. 1.

ἔλατ' ἢ ῥάβδον, τῆ δ' ἀνδρῶν ὄμματα θείλγει

ὄν ἐθέλει, τὰς δ' αὖτε κ' ὑπνώοντας ἐγείρει.

Caduceus autem, à quo caduceatores legati, est κρητὸν Græcis, cuius verbi meminit Marcianus, l. 8. de rerum Digestis. Horatius:

Tu piæ læsis animas reponis

Sedibus, virgaq; leuem coërces

Aurea turbam, superis Deorum

Gratus & imis.

Et Virgilius 4.

Tum virgam caput, hac animas ille euocat orco

Pallentes, alias sub tristis tartara mittit,

Dat somnos, adimitq; & lumina morte resignat.

Julian. Imperator epistola quædam ad Iamblichum, Mercurij virgam, ad eloquentiæ vim doctè reulit, οἷον Ἐρμῆ ῥάβδον ἢ κρητὸν καὶ διεγείρει καθεύδοντας, quasi virga Mercurij moues que dormientes expergefascis. Idem post: κρητὸν δ' ἐρμῆ καθεύδων, εἰ δὲ βάλῃ κρητὸν ὄντε σὲ ῥάβδον σὲν ἐν τῷ καθεύδειν, ἢ κ' ἐν τῷ κινῆν καὶ διεγείρει μᾶλλον ἐθέλει μιμῆσθαι. Acq; est te, qui sis Mercurij eloquentiæ præsidis discipulus, aut si uis alumnus, virgam non somni prouocandi gratia trahes sed illum imitari ad mouendum & excitandum. Hanc Mercurialem virgam κρητὸν à Græcis appellari dixi, qua legati cialesq; vsi, proindeq; caduceatores nominati, ut notat pianus interpres Demosthenis, ad orationem contra Timotheum: quo loci statuit duplices Cerycas, qui ius idem habent cum fecialibus, eandemq; præne potestatem, ut belli deiciendi, pacis ineundæ: quos εἰρωδοτίας, pacis sequestros dicitur nys. Halicarn. interpretatur. De Serpētib; autem caduceo implicatis, hæc est Mythographorum narratio. Mercurius Arcadiam iter faciens, duos inter se Dracones acerrimè contentantes offendit, quos interposito baculo statim pacauit: quos

Serpentes caduceo implicati.

ane posterius miraculum ignorarent, Aegyptij virgam duo-
interpositam draconibus Mercurio consecrârunt, & Cadu-
nominarunt. Baculus hic eloquentiæ typus est: dracones *Baculus quid.*
ntiæ gerunt symbolum. Alij ad pacem referunt, quam ple-
que legati siue caduceatores componunt. Huc respexit Isi-
; Mercurius, inquit, virgam tenet quæ serpentes diuidit:
bellantes & dissidentes interpretum oratione sedantur.
olichus in Epistola ad Deuxippum: Reuera Deus quispiam *Serpentes,*
qui hominibus Dialecticam ostendit, & è cælo demisit: *diatrisca*
t quidam dicunt, eloquens Mercurius, qui in manibus *Symbolum.*
cticiæ symbolum gestat, serpentes scilicet se inuicem respi-
es.

Amalthea cornua.] Amalthea capræ nomen fuit, cuius lacte *Amalthea hi-*
erit enutritus, Adrastes & Idæ Nympharum ministerio *storia.*
era. Cùm verò aliquando capra cornu, quod habebat am-
mum, in obiecta fregisset arbore, Nympha id sustulit di-
s pomis ac herbis onustum, & ad os ipsius Iouis detulit:
beneficij memoriam grandior factus, cornu seruatum
plite, cuius erat capra, dono dedit ea virtute imbutum, vt
quid appeterët, ex eo cornu protinus exiliret. Alij hoc cor-
ferunt ab Hercule creptum fuisse Acheloo sese in varias
as commutanti. Ouid. 9. Metamorph. & Fastor. 5. Strabo
o Lactant. lib. 1. cap. 21. Mythologi referunt ad regionem
sterilem & infecundam, quam labore & industria Hercu-
racissimam reddiderit. Nos facultatum & omnium bono-
copiam hic interpretamur, quæ virtutem & liberalem
em eruditionem consequi iure debeat; quod significat
s Emblematis inscriptio. cuius Cicero meminit in Catone
re his verbis: Te Cyre beatum ferunt, quoniam virtuti iux-
na coniuncta est. quæ petita videntur ex Oeconomico Xe-
rontis. Quò etiam refer Adagium, Virtute duce, comite
na, ex Ciceronis Epistolis familiaribus.

Illentes mento.] Exprimit Græcam locutionem *ποῦν ἐχοντες,*
φεινόμεναι. Significat autem eos qui præditi τὰ λόγων ἐπιδρα-
νὴ προφασίᾳ. nam multi quidem docti, at elingues, &
um domi doctrina silet, foras prodire nescia. Sed alij ver-
ic locutuleij, qui nullum gaudiendi modum faciant, & qui-
hil aut parum mentis. At quibus virumque datum, feli-
ic laudatur apud Flaccum Iulius Florus epist. 3. lib. 1.

— non tibi paruum

Ingenium, non incultum, neque turpiter hirtum,
Seu linguam caussis acuis, seu cinica iura

Respondere parvas, seu conditis amabile carmen

Prima feres edere victricis premia.

Apud Tullium commendatur nescio quis, cui promptum ratumque ingenium, & qui præclaras animi notiones patæ volubilitate sciret exprimere. Sic apud Plinium i. ept. Aristo, iuris peritissimus impensè ornatur.

Nec abs re Socrates exsecratur sophistas, qui primi factiam ab eloquentia sciunxissent res natura indiuisas. qua Tullius præfat. 2. libr. de inuentione.

Memini ab Homero tribui Vlyssi ciuilem prudentiam *ταύτην πολιτικὰ*, & promptam eloquendi facultatem, *την κηρόπικλιν*, his omnino verbis,

αὶ δ' εὐὶ ἂν μὲν φη' ἔτιων, εὐ δ' ἐφ' ἔτιες ἐσθλοὶ,

Mente valens, iuncta est facundis gratia dictis.

fandiq; peritos.] Aristot. 1. artis dicendi appellat eos *διωαργούς*.

copia multa bees.] Beare, est prodesse, inquit Vlpian. 1. 4 de verb. sign. naturaliter enim bona ex eo dicuntur, beant, hoc est, beatos faciunt.

AD EMBLEMA CXIX.

I NTERFECTO Julio Cæsare à Bruto & Cassio, virtutem ciuibus ereptam restituerent, res tamen non desperabant. Siquidem extincto Cassio in bello ciuili, cum tuus vidisset se superatum iri, quibusdam de fuga suadentibus Non certè pedibus, inquit, est fugiendum, sed manibus: demque arrepto gladio profus desperans se ipsum coniuuante Stratone Rhetore. Dion in Augusto refert tum hos pronunciaisse, qui in tragœdia Herculi tribuuntur: *ὦ τὴν ἀρετὴν λόγῳ ἂν ἢ δα' ἄλλως· ἐγὼ δ' εἰ σὺ ἔργῳ ἠσκόου, σὺ δ' εἰ δ' ἄλλως τύχη.* hoc est, O misera virtus, quam tu res crastina: equidem serid in te exercebar, at tu fortunæ inservias vel sic: O misera virtus, ergo nomen inane eras; ego verò rem solidā exercui, quamuis interim fortunæ seruires. Sicficabat tunc quidem temporis plus momenti & virium fortunæ quàm virtuti fuisse, virosq; bonos improborum fractos & extinctos. quòd Q. Curtius lib. 8. confirmat, ait; Quis neget eximiam quoque gloriam sæpius fortunæ quàm virtutis esse beneficium? Alciatus Parergon lib. 2. c.

*Mors Marci
Bruti.*

*Fons Emble-
matis.*

hanc Bruti sententiam, vsurpauitque in Epitaphio à se scripto de Pyrrhi Anglebermæi Aurelianensis Academiæ consulti morte, his omninò verbis:

Quis non malignas mortis accusat vices,

Virtute claros qua viros preceps rapit,

Diuaciores improbos coruis sinens?

Ex Pyrrhus ille tot animi illustris bonis,

Lato, clauo, est ante preceptus diem:

Frustra putauit esse se Virtus Deam,

Qua fortuitis seruibas casibus.

vera hæc fuit Bruti, id est hominis pagani, nec verè Philo-

simò verò desperantis opinio: qui quantum in eo errarit,

gere est facillimum ex scriptis Platoniorum & aliorum, quo-

uit iudicium acrius, & auctoritas maior. Certè non mul-

ti potest obesse fortuna, qui sibi firmitus in virtute quàm

fortuna præsidium collocauit. Virtus enim omnia quæ in

hæc cadere possunt, subtus se habet, eaque despiciens ca-

ntemnit humanos, culpaq. omni carens, præter seipsam

non censet ad se pertinere: vt rectè docet Cicero Tuscul. 5. &

de nat. lib. 3. De falsa sapientia c. 28. Neque verò censendus

est, & magno præditus animo, qui vt aliquod damnum, aut

qui asperam vitæ calamitatem effugiat, vitæ sibi vsuram

facit: quod in Cleomene Plutarchus exaggerat. Cùm enim

in miseram acceptam cladem in bello contra Antigonum, Cleo-

menis rebus omnibus desperatis admoneretur à Theryclone,

interficeret: Generosum verò putas esse, inquit, magnique

facinus, sibi vitam adimere: quo vno nihil facilius aut

periculosius magis esse potest? Id verò ignaui hominis & incon-

tinuum maximum argumentum est. Quis enim eum qui simile

periculum in se receperit, non à sua ipsius ignaui victum esse

rebitur? Minimè est oppetenda mors, vt honestas actio-

ne contemnemus; imò diligenter prouidendum, vt ipsa mors in

periculosi quidpiam & honesti habeat: quia cum probro non

coniuuctum sit, aut viuere, aut mori sui causa velle,

id si aliquando cogitandum esse videatur (quod nunquam

in permissum fuit instituto Christiano) id fortasse permit-

tum cum nulla spes super sit amplius defendendæ patriæ. Re-

cte quidem, sed verius Poëta:

lebus in incertis facile est contemnere vitam:

Fortius ille facis, qui miser esse potest.

Martialis in primo ad Decianum quendam:

olo virum facili redimis qui sanguine famam

*Desperantis
opinio quæ.*

Virtutis vis.

*Fortis non est
qui se nescit.*

*Cleomenis ver-
ba grauisima.*

Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

Idem sic lepidè perstrinxit Fannium.

Hofles cum fugeret, se Fannius ipse peremit;

Dic mihi, non furor est, ne moriari, mori?

Rectè Aristot. 3. de Morib. ad Nicomach. τὸ ἀποθνήσκειν φε
πε πένιαν, ἢ ἔρωτα, ἢ πλοπυρρὸν, ὅσα ἀνδρείς, ἀλλὰ μάλλον δ
μαλακία γὰρ τὸ φεύγειν τὰ ἐπίπονα, ἔσται ὅπως ἔλεος ἕως ἰσχυρῆς,
φύζων καρδόν. Cæsar in 7. de bello Gallico: Animi est ist
lites, inquit, non virtus, inopiam paulisper ferre non posse
se morti vltro offerant, facilius reperiuntur, quàm qui doli
patienter ferant. Idem pænè Curtius lib. 5. de Alexandri g
Fortium virorum magis est mortem contemnere, quàm c
vitam. sæpe tædio laboris ad vilitatem sui compelluntur
ui. At in primis audienda vox Herodiani 6. *Ζῆ δ' ἀνδρῶ
ναίεσσι τε καὶ σώφρονας ἔυχεσθ' ἢ ὑπάρχειν τὰ βέλπεσι, φέρον
προσώπωνται*: Viros generosos atque sapientes decet op
quidem optare, sed ferre quæcunque incidant. Laudate
temerè sapientibus & consultis hominibus M. Tullij sente
qui cum videret fractas omninò & extra spem potestas esse I
peianorum copias, cum Cæsare & Crasso sentire maluit, q
iis quos vincere se minimè posse sperabat, obistere, aut e
verbis molestus esse. Nam neque pugnandum sibi arbitral
esse tutum aut facile contra tantas opes, neque permanen
in eadem sententia, conuersis rebus, ac bonorum volunta
immutatis, sed temporibus assentiendum. Numquam e
vt ait ille, præstantibus in gubernanda, Repub. viris lauda
in vna sententiâ perpetuâ permansio: sed vt in nauigando
pestati obsequi, artis est, etiamsi portum tenere nequeas:
verò id possis, mutata velificatione assèqui, stultum est cu
nere cum periculo cursum quem cæperis, potius quàm e
mutato, quò velis, tandem peruenire: sic in administranda
publ. prudentibus viris propositum debet esse OTIUM
DIGNITATE: & non idem semper dicere, sed idem se
spectare. Quæ laus Catonis fuit, qui cum esset eo ingen
que moribus, vt seipsum mutare, & (vt Sallustij verbo vtar
turam versare minimè posset, non modò suæ Reipub.
profuit, sed etiam valdè obfuit? Eum quidem hominem ce
tum & fortem & temperatum facile patior fuisse, at non
prouidum neque tam circumspèctum video in iis, quibus
in primis ea ætate eoque tempore prouidendum. Vt quæ
curfus non recto per cælum meatu fertur, sed obliquo, leni
que moderato; tamen orbis vniuersi machinam æquabili

*Ciceronis dis-
simulatio post
cuius bellum
Pompeianum
laudatur.*

*Catonis perti-
nax animus
improbat. ar.*

calescit: Ita Principes & magistratus sese populi non-
quam studiis, vt ita dicam, obliquis accommodare debent,
eius sitis consultum, quos regi par est non summo iure,
equitatis vario eoque mutabili præscripto. In quo Cicero,
quamquam in cæteris vitæ partibus oculatus, infeliciter lapsus
quamquam in M. Antonium instituit misera contentione.
quamquam non inuitus fatear illius causæ, quam pro li-
te suscipiebat, optimam conditionem fuisse, non possum
en quæ vnà cum Poëta dicam,

Hæc nihil inuitis fas quemquam credere Diuis!

bat enim se Antonium tam facile, & eo iure, posse de me-
ollere, aut certè in ordinem cogere, vt quondam Catili-
Verrem, & alios facinorosos. Non videbat, inquam, se
ri in Romulidum fecerit, & cum alia vrbs esset, aliam esse vi-
debere; vt non mirum videri debeat, si ei fato iniquissimo
andum fuerit. Sed iam satis: ad alia nobis properandum.
m Bruti mortem spontaneam disputat Seneca De benefi-
c. 20. & vndecimo. Epistolarum ad Lucilium, 83. epist.
August. Catonis factum tribuit ignauix potius, quàm
udini.

cos porrò qui sibiipsis violentas manus afferunt, longè plu-
possunt ex referatissimo tum sapientum, tum Historiæ
orum penu. sed prætermittis alius ferè omnibus succur-
abilis apud Hegesippum disputatio, quo loco Iudæi ob-
ne pressi à Tito Vespasiano, extra omnem spem conie-
ucronesiam in se parant, aliosque ad simile adhor-
r facinus. A qua sententia eos conatur reuocare Iosephus
is, iisque validis rationibus. Quis enim, ait, animam
nolit ex ipso mortis corpore, si liceat, exsolui? At sol-
non licet, nisi ei qui ligauerit. Iuncta est anima corpori
æ quodam quasi vinculo. Quis naturæ auctor nisi præ-
is Deus? Ecquis hoc animæ & corporis contubernium
o informatum intercidere aut dissociare audeat? Si quis
s manibus suis imposta vincula, ita volente & iubente
no, non expectato eius arbitrio detraxerit, is damnabi-
t qui dominum iniuria certè graui affecerit. Nos verò
possessio sumus, ipsique seruitium debemus: itaque vt
expectemus imperia; vt vinciti, nos in vinculis continea-
vt fideles, depositum fide omni & religione asserue-
Non est recusandum vitæ istius munus quod à Deo no-
permissum ac concessum; nec refugiendum istud profe-
leste ac diuinum naturæ donum. species est contumeliæ,
si quis

*Infelix con-
tentio M. Tula-
lij in Anto-
nium.*

*Locus Heges-
ippi lib. 3.
c. 17.*

*Iosephi vobis
adhortatio ad
Iudæos, ne sibi
ipsi manus
inferant.*

si quis aspernetur ac reiiciat quod ab homine vel offeratur dono datur: quanta cura seruare debemus, quod à Deo g accipimus? Eius enim munere ac dono viuimus & spirant ipsius ergo debet esse vt simus, quamdiu volet: si quidem vt que ad ingratum hominem pertinet, & citius vita cedere quæ volet, & diutius velle vitam producere, quàm volet qui vita etor est. Optarunt permulti viri pij ex hoc corpore quasi è eadã carcere & vinculis excedere: nullus tamen ex his vniquod fuit qui sibi necem inferret. Quod si quid est in morte huius futuri est instar præripere quod expectatur.

Si viuere bonum est, sacrilegium est vitam amittere antequam reposcatur. Si gloriosum est in bello, multo gloriosius est patria mortem oppetere. Malo hostium latrocinio perire, quam meo. latrocinium meum est si mihi manus intulero violenter: si hostes, beneficium erit: vt quæ hanc mihi necem facilius suadeatis, ministras vestras manus pollicemini. Sed neque ipsius, neque vestro scelere perire volo. Nonnulli ex vobis volunt suauiter esse pro libertate viuere. Timidus est & qui detrectat cum oportet, & qui mori cupit, cum non oportet. Nam quis nescit esse muliebrem ne moriari mori velle? Cuius enim aliquando vsuuenisse vt percussæ metu mulieres, cum aliquod imminere periculum præsentiscerent, sese de edito co dedisse præcipites. Reuera qui sunt animi angusti & per quidquid timendum putant, horrent, ipsum quæ mortis metum perferre non possunt. At vir fortis qui non metuit ea quæ stant, quæque futura sunt cogitat, non trepidat. quid causatur cur damnetur qui seipsum interfecerit? quia nihil est adedum à naturæ legibus.

Nullum est ex animalibus brutis quod non consentiat sese mutua quadam concordia. Naturæ lex omnibus in vitam tutari, à sui abhorrere interitu. Informem leti laqueum homines inuenerunt, feræ, quanquam immites, nesciunt. Cui si quis dicat ferarum morsus pro armis esse, dentesque vt dios & sicas videri: quis inquam, aliquando vidit belluarum adedum ferocem quæ membrum sibi seuerit, seque vel munerem priuarit? Nobis quid amicus vita, quid tam inimicum quæ mors? denique qui vitam alterius ope consiliove tutatus defensor est: qui vitam alteri tollere conatur, insidiator est: ergo necem tam miseram tamque ab omni non dicam humanitate, sed vniuersi natura alienam censemus execrabilem, causæ est cur ipsi nobis inferre volumus? iure insectaremur gubernatorem, qui commissam sibi nauem saxi illidere

quoquo modo ad naufragium faciendum perforaret; nos
 o nobis commissam nostri corporis gubernationem ferro
 ndemus, & voluntario naufragio addicemus? Sed obij-
 mihi cita mors cum peruenero in hostium manus; hoc si
 t futurum, quid faciam lucrum, si quod ab hoste metuo, hoc
 ipse inferam? fieri enim potest ut desæuiat hostilis ira. id
 aliter se habet ac si quis gubernator metu tempestatis,
 i præuiderit, nauem fluctibus obruendam curet. An uti-
 supplicia g. auctora sit exacturus hostis, idè putatis ante-
 idum: an quia fortis & inuicidi animi censetis argumen-
 mortem sibi consciscere? sed ita se gerere imbecillitatis po-
 abendum est suffugium, non trophæum virtutis. Sit igi-
 ud nos constitutum, id neque esse fortitudinis, nec habe-
 quod momentum utilitatis. Quid enim adiungam viola-
 ositi religionem? Deus thesaurum dedit optimum, inclu-
 llud quidem in hoc fictili vase, idque custodiendum de-
 o arbitrio, tempestiue repetiturus. Nunquid in utroque
 n vel abijcere depositum non reposcenti qui dedit, vel
 e reposcenti? Pœna infamiæ est si quis homini depositum
 reddiderit: quanto magis violare Dei depositum? anima
 pore depositum est, quam ut inutilem nobis remittimus,
 domo pellimus, corpusque ipsum sui gratia spoliamus
 in terram resoluiamus. Cur hinc exeundi præceptum non
 itamus? Miles non discedit à castris, nisi accepta tessera;
 nperio domini retinentur: sin aliter fecerint, alter deser-
 er fugitiuus est. Qui seruus herum fugerit, pœnæ est ob-
 e, quanquam improbum fugerit, nos cum omnium opti-
 fugimus, possumus non astringi impietatis flagitio? Hæc
 agè præclare & eruditè, ut nihil apud Platonem vel sa-
 s alios eruditius.

Fortuna virtutem superans] Mitem quantum pagani veteres
 x, tanquam numini tribuerint. Ex multis nos pauca ora.
 id.

Fortuna quidem est virtus quam non fortuna gubernat,

Qua maneat stabili, cum fugit illa pede.

Attus:

Fortuna seuo lata negotio

adum insolentem ludere pertinax,

Transmutat incertos honores,

Nunc mihi, nunc al. is benigna.

is Pseudolo:

— profecto hocce eris,

*Centrum doctum hominum consilia sola hac deuincit dea
Fortuna: atque hoc verum est, perinde ut quisq; fortuna u
Ita praecepsit, atque sapere eum omnes didicant:*

Bene ubi quid consilium dicimus accidisse, hominem casu

Eum esse declaramus: stultum autem illum cui uertus in
Sed & Sallust. in Catilina: fortuna in omni te dominatu
Denique Q. Curtius lib. 8. Quis neget eximiam quoque
siam saepius fortunæ quàm virtutis esse beneficium? Fo
rebus famam, pretiumque constituit, & militiæ probum
rumque venit in gloriam.

Ciuii undantem sanguine Pharsaliam.] Versiculum hunc
cet ita immutari,

Ciuii undantem sanguine fractus humum.

Nam vox, Pharsaliam, non bene quadrat ad hunc nume
ut cuius antepenultimam semper productam reperias
Lucanum & ceteros. M. Bruti opinionem fuisse merum a
niciosum Romanorum veterum delirium intelligimus,
plures viri etiam graues laborarunt, quod ex Seneca, Plin
cundo, Plutarcho meminimus. Val. Maxim. c. de amore
iugali, Tuos castissimos ignes, Portia, M. Catonis filia,
et a secula debita admiratione prosequuntur: quæ tùm
Philippos victum & interemptum virum tuum cognosc
quia ferrum non dabatur, ardentes ore carbones haurire
dubitasti, muliebri spiritu virilem patris exitum imitata
nescio an hoc fortius, quod ille vsitato, tu nouo genere n
absumpta es. Sic Martialis,

Coniugis audisset fatum dum Portia Bruti,

Et subtracta sibi quereret arma dolor,

Nondum scitis, ait, mortem non posse negari?

Credideram satis hos vos docuisse patrem.

Dixit, & ardentes auidò bibit ore fauillas.

I nunc, & ferrum, turba molesta, nega

Coniunge exemplum de Aria, Pæti Thraseæ vxore apud
Secund. 3. epist. 16. de qua & Martialis,

Castà suo gladium cùm traderet Aria Pæto,

Quem de visceribus traxerat ipsa suis, &c.

Et vereor ne quis hic me putet nimis diligentem, quare ac
propero. Redeo ad institutum M. Bruti. Vetus infantia
ipsis tam prauè ac nequiter iudicantium nusquam plus t
ri debuit, quàm sapientum iudicium. Ex multis pro
vnum inculpatum. Solon cùm Athenas Pisistratus occ
set, videretque conatum omnem suum frustrà esse pro

AD EMBLEMA CXIX. AND. ALCIATI. 451
arma & scutum ante fores curiæ ponens, o patria inquit,
& dictis & factis opitulatus sum, atque ita domum abiit,
alterum quieturus. Mihi meritò videtur graue illud Velleij
reuli lib. 1. vbi de Cæsare: Ineuictabilis fortunæ vis, cuius
nam mutare constituit, consilia corrumpit. Itemque:
petita res habet, vi plerumque qui fortunam mutaturus
eius, consilia corrumpat, efficiatque quod est miserimum,
quod accidit, etiam meritò accidisse videatur. Hæc Paterecu-
dem iudicium M. Tullij in Ligariana defensione: Mihi
ait, si proprium & verum nomen nostri mali quæritur,
quædam calamitas incidisse videtur, & improvidas ho-
m. mentes occupasse, vt nemo mirati debeat humana con-
suetudine necessitate esse superata. Loquitur de victis Pom-
peis, victore Cæsare: hoc adiungo, ad sententiam carminis
adhibendam. Alterum lædere ius prohibet, sic neque seipsum
læditur. Ita D. Augustin. Innocentia vera est, quæ nec si-
c aliter nocet, quoniam qui diligit iniquitatem odit ani-
mam suam: & nemo non prius in se, quàm in alterum peccat.
D. Paulus ad Ephes. 6. Carnem suam nemo unquam
habuit. Referre possis huc quod Seneca consolatione ad
Luciliam, cap. 3.

eo viri sapientes abhorruerunt, adeoque Romani iuris-
consulti. Scilicet alteri non parceret qui sibi ipsi non pepercit,
sic autem, in si. D. de bon. cor. qui ante senten. Sic enim
ait. Qui sibi non pepercit, multò minus alij parceret. l.
de delictum, §. qui vulnerauit, D. de re milit. l. cum au-
tem cum excipitur, D. de ædilit. edict. malus seuius creditus
si aliquid faciat quò magis se rebus humanis extrahat,
si laqueum torfit, si pro medicamento venenam bibit,
si utinam se ex alto misit, aliud quid fecit, quo facto spe-
m. mortem præuenturum, tanquam nihil non in alium ausu-
sus hæc aduersus se ausus esset. Video ego mortis sponta-
neum consilium probari apud Plinium Secundum, lib. 1. epist. 2.
videntur attinere hi mimi veteres:

eu, quàm est timendus qui mori tutum putat!

rimen relinquit vita qui mortem appetit.

tori est necesse, sed non quous volueris.

apud Graianum elegans 25. q. 5. ex scriptis Augustini
ait: non est nostrum, ait, mortem arripere, sed illam ab-
sque sententia accipere: vnde & in persecutionibus mihi non
propria perire manu, absque eò vbi castitas percellatur,
autienti colla submittere. Idem Augustin. contra Pe-

tilianum : non veneramur nomine martyrum eos qui col-
ligauerunt. Verùm vt ad metam properemus, sapiunt qui
tunæ voces ferre constanti possint animo, non qui rebus
speratis consilia quærunt animam euocandi, & vitæ nobis
ram permissam anteuertendi.

Ciuili undantem sanguine Pharsaliam.] Vellem ita versicu-
leui aliqua mutatione corrigi,

Ciuili undantem sanguine fractus humum.
nisi quis ita malit,

Ciuilis plenam sanguinis Æmathiam.

nempe quod nomen Pharsalia, producit antepenultimam
apud Lucanum maximè. sic enim lib. 1. de bello ciuili,

Hac mercede, tuos Pharsalia campos Impleat. & lib. 6.

Qua iuga deuexus Pharsalia porrigit Æmus. Item in
Spectari è toto potuit Pharsalia mundo. & passim sequer

Infelix virtus.] Manilius : *Quinetiam infelix virtus, & u-*
felix. quo sensu dicitur à Septim. Florente lib. aduersus V-
tinianos, desultrix virtus, id est instabilis & motoria : tan-
quòd desultricem & defectricem illam virtutem non vult
Seneca Hercule Oeteo:

Sine hoste vincor, quodq; me torquet magis

(O misera virtus) summus Alcide dies.

Huc pertinent Menandri quidam senarij;

καύσσειδεν τοῦ ἔχοντος ἐδ' ἐν γὰρ πολέου
ἀνθρώπων ὅτι ἐστὶν ἀλλ' ὁ τ' τύχης & c.

— ἡ ἀφρόνοια δ' ἢ θνητῆ, καὶ πῶς.

καὶ φλόγα φ. πείδ η τε. κ' ἐ μέμνησθε με.
ἄπανθ' ὅσα νοῦ μὲν, λέγει μὲν, ἢ πρᾶξι οὐκ,
τύχη ἐστὶν ἡμῖς δ' ἐσ μὲν ἐπιμαρτυροῦμενοι.

Desinite mentem habere: nam nil amplius

Humana mens est, tota sfortuna manet.

Mortalis autem fumus est prudentia

Ναυγάς, non vos penitebit, credite.

Quacunque sentimus, agimus, vel dicimus,

Fortuna cum det, nos quidem inscripti sumus.

solis prouida verbus.] In hoc sequebatur quorundam dog-

qui asserabant, Virtutem nihil aliud esse quàm verba & v-

cuius meminit etiam Platarchus Comment. De superstiti-

vbi hoc quod antè asseripsi ferè, citat ex Poëta quopiam:

μοι ἀρετὴ λόγος ἄρα ἦσα. ἐγὼ δ' ὅς ἐστιν σὺ σκεῦος, ἀφεί-
πλεσποιόν ἀδικίαν καὶ τὴν γόνιμον ἀπίστην ἠδὸν ἄκρατον
Idem scriptum tandem reperio (quid enim prætermittam

ultra offert?) in Epitoma historiae Romanae, quae L. Flomine circumfertur: Quanto est, inquit, efficacior fortuna in virtus? quam verum est quod moriens efflauit, Non in ed in verbo tantum esse virtutem? haec lib. 4. c. 6. Caeterum orum opinionem qui putarent virtutem nihil aliud esse in verba, Horatius videtur alluisse in Epistolis, cum ait,

— *virtutem verba putas, ut*

Lucum ligna.

AD EMBLEMA CXX.

DOLESCENTIS est ingeniosi prosopopœia, quae multis aliis communis est: quibus si quid suppetere ad studio-
i progressum, non sanè in minimis hærent, sed absolutam
uam perfectamque disciplinarum cognitionem serò con-
taient. At quia summa laborant inopia, non possunt ultra
uehi: neque enim parentes habent, aut cognatos, aut alios
in beneficis studiorum liberalium nutritios, qui sumtus
essarios suggerant. Notissimum illud Iuuenalis:

Haud facile emergunt quorum virtutibus obstat

Res angusta domi.

inque: — *cantare sub antro*

Pierio thyrsum ve potest contingere sana

Paupertas, atque aris inops, quo nocte dieq;

Corpus eget: satur est cum dicit Horatius obe.

ne transiliam tam oscitanter eam vulgatam & solemnem
iosorum penè innumerabilium querelam, qui miseram
n fortunam vitæque genus incusant: quot quæso iam olim
oc nostro tempore adolescentum myriades esse constat, in
ous ea sit ingenij dexteritas, vt ad liberalem omnem disci-
am non imbuti, sed ficti à natura esse videantur? At in pul-
: cœnoq. misero hætere coguntur, & cum meliores fruges
possint, siliquas affectantur, imò verò cum grauibus & mo-
s admodum colluctantur difficultatibus, quia quamquam
nij mentisq. penè diuinæ pennas expeditas & alacres ha-
at, nullum tamen aut amicum aut locupletem hominem,
erè Mæcenatem beneficum nancisci possunt, qui nodum,
faxum illud egestatis adèò vrgentis, qui validum fortunæ
edimentum tollat. Quis laboriosum & industrium Clean-

*Excursus in
miseram ado-
lescentum se-
licissimi inge-
ni conditione-
nem.*

them in hystoriae laude dignum non censet, qui nostris
 gniam partem in aqua haurienda impendebat, quò sibi videri
 compararet, interdum verò Chrysippi doctrinæ operam da
 Nam ne loquar abeam, nullus nostrum est, cui competere
 non sit vbius gentium permultos esse studio addictos ad
 centes, qui incredibili amore flagrant eas capessendi ar
 quibus humanitas & eruditio comparatur. Qui tamen ar
 re, nimisque violenta paupertatis remora sic interdum pro
 bentur, ut cum iis facultatibus omninò careant, quæ ad
 iter conficiendum necessariae sunt, ad artes quasdam sordidas
 tamquam in pistrinū, fortunæ, ut ita dicam, tyrannide com
 luntur: vel si quid spei reliquum sit, non tamen possunt ex
 gere, nisi deuorent infinitas in studio persequendo molestias
 Nam aut paedagogicæ onera sustinent (qua conditione, si
 aliis conferatur, nulla alia miserior) aut deterius aliquod su
 rones & viliores quasdam partes, in d' verò labores indige
 literatis hominibus perferre ac pati coguntur. Quæ ingenia
 te acuta per se & viuida, sed inopiæ tamen nimis molesto
 pita nimium ac languida si quis liberali animo iacepta excen
 non dubium est quin longè plures haberemus in rebus The
 logicis exercitatos, graues profectò & eruditos Iuris viros
 consultos, fidos & perspicaces Medicos, Doctores longè pl
 in omni literarum genere, Mathematicos, Physicos, Logicos
 Oratores, Poetas, Grammaticos, ad Reipub. non minimum
 ornamentum, & adiumentum. Quod cum ita queror, ne
 profectò an dicere ausim quæ mihi nunc in mentem veni
 nempe huic inopiæ diligenter, magnaq. liberalitate fuisse
 olim occursum à nostris maioribus, sapientibus certè ac piis
 minibus, qui tot scholas hæc in nostra Parisiensi Academia
 de cæteris taceam) à fundamentis excitauerunt, legibus & i
 turis informati sunt, redditibus etiam ac censibus annuis locu
 tarunt: quas opes rebus primùm iis quæ ad Religionem
 tinent, & pauperibus alendis, iisque quibus nimis esset
 supellex, assignari voluerunt. Quæ pia certè & Christianis
 minibus digna beneficentia, institutioque liberalis, mihi quæ
 hodie immutata sit. Hunc enim adolescentum studioforum
 pauperum censum nescio qui scholaricæ malis artibus in
 dum occupant: ex quo fit, ut quæ iuste conferri debebant
 vsus publicos, misere ab iisdem & iniquè rapiantur: nec iam
 opes iis admittantur, quos solos participes esse par erat hu
 monificentiæ, sed ignaui quidam ventres impunè sanctos
 redditus depeculentur. Sed de his aliàs fortasse commodius.

*Paedagogi
 videri.*

*Multa in Pa
 risiensi Aca
 demia schola.*

paupertatis est symbolum, propter grauitatem & difficultatem ponderis. Citatur à multis hic senarius:

ἔδ' ἐν πείρᾳ βαρύτερον ἐστὶ φορτίον.

ut paupertas molestius est onus. Dextræ etiam lapis aduersus, referri non incommodè potest ad impedimentum scribendi. Nam præ inopia nihil eloqui potest, vel scriptis manducolens, fortunæ bonis omnino destitutus. Et certè talis fuit Virgilius, talisque Horatius, nisi liberalitatem Mæcenas fuisset experti. Per alas siue pennas, vigorem ingenij ueniam intellige.

ut porro hic noster paupertatem summis obesse ingenijs: uerbo puto intelligi egestatem, duris in rebus uigentem, ut a loquitur. Pauper enim dictus à paruo uel paucis ære. atque is, cui nulla gens uel qui nullius familiæ, quasi exgens, ut est in Grammaticis ueteres. ait Seneca epist. 17. non est quod pertas nos à Philosophia reuocet, sed ne egestas quidem. in epist. 59. Quanta nobis uerborum paupertas, imò egestas, nunquam magis, quàm hodie intellexi. Plin. Secundus in epist. 18: Exprimere tentauì Latinè epigrammata tua: inueni tamen accidit hoc, primùm imbecillitate ingenij mei, deinde inopia, ac potius, ut Lucretius ait, hac egestate pauperum sermonis. M. Tullius 2. in Antonium: Modò egens, recte diues. Sed de uerborum differentia satis, ad rem uenimus. Iure canonum rectè constitutum, ut omnis sordes Ecclesia remoueretur, sed in primis exactio pretij pro doctissimi facultate, quamquam id iam olim ex aliqua consuetudine, uel uentium more receptum esset. id enim sapere simoniaci canonistæ asseuerant, ut Abbas c. 1. ext. de magistr. Non minus consultò prouisum concilio primùm Laterano, deinde celticis comitijs Aurelianensib. ut præceptor Grammaticæ & Doctori Theologo præbendæ fructus assignarentur, inuentus in litteris humanioribus informaretur, & Christianus populus fidei sanctæ rationem addiceret. Me non fuisse quod quamquam pauper, non egens tamen, *ἀνταρκῆς* aliofacilius aliquantò ad Philosophiam perueniat. At contra Platonem & Aristoteli, in magna rerum copia beatis, ut Philosophiæ cultum assumerent: sed hæc uerborum philosophia, in morum fuit. Diogenes sanè, tressis homo, ac diobolaris, uero tenuis philosophus, nec tam proposito animi, quàm necessitate. Aristippus, scurra nitidus, beneque pexus in aula reuerendi Cleanthis iuuenis industria, & laudabile studium merito laudari debet, cuius ἡ πείρα τὴν σοφίαν ἔλαχε. Quid multis?

Laudat paupertatem Seneca splendide & magnifice, ipse
 in summa rerum affluentia diues: quibus non resigna-
 nisi cum morti proximus eo sibi nomine invideri sentit.
 Nec enim abiecit, ut qui facto naufragio ad pallium sese
 tolerunt.

AD EMBLEMA CXXI.

ID sumptum è Græco Posidippi Epigrammate, quod si-
 bet:

Fons Emble-
 maticus.

τίς πόθιν ὀφλάσῃς; σικυόνιου ἔνομα δὲ τίς;
 λύσιππου. σὺ δ' ἵ, τίς; καί τοις ὀπιδωμάτωρ.
 εἶπτε δ' ἐπ' ἄκρω βίβηκας; αἰετράων. τί δ' ταρσὺς
 ποσσὶν ἔχεις διφθεῖς; ἵπταμι ἰαλίεμι.
 χεῖρ' ἵ διζιτέρη τί φέρῃς ζυγόν; ἀνδράσι δ' ἄνγμα
 αἰσάκων πᾶσι δ' ἄλλοις τε λείδω.
 ἢ δ' ἰκόμεν, τί κ' ἔσῃς; ἰαλίεμι πᾶσι λείδω.
 ἢ δ' ἰαλίεμι πᾶσι λείδω; τί φάλακρον πέλει;
 τὸ δ' ἄπαξ ἔπτην οἷσι; σαρκοβρίχαι τε με ποσσὶν,
 ἔπτην ἰδ', ἰμείραν δ' ἄλλοις ἵεζόπιθεσ.
 τοῖον ὀπιδωμάτωρ με δὲ ἰαλίεμι ἔχεις ἰμείραν
 ζεῖνε, καὶ ἐν προθύροις δ' ἄλλοις διδάσκαλίω.

Quis unde plastes? Sicyonius. nomen verò quod?

Lyfippus. tu verò quis? Occasio omniã domans.

Cur verò summis pedum vnguibus incedis? semper rotor.
 verò alas

Pedibus habes biformes? volito leuis.

Manu dextra, quid fers nouaculam? hominibus documentum.

Quod acie omni acutior sum.

Coma verò quid versus faciem? vti à præueniente capiãt.

Per Iouem, posteriores partes (capitis) ad quid caluæ sunt?

Nam semel pennis currentem me pedibus

Nullus deinceps expetensprehendet à tergo.

Talem me artifex, effinxit vestri gratia,

O hospes, & in vestibulis posuit adhortamentum.

Quis finxit plastes? Sicyonius. dic age nomen.

Lyfippus. tu quis? sum dea cuncta domans.

Cur summis pedibus graderis? semper rotor. alas

Cur talis habeas? nempe leuis volito.

Cur dextrâ tibi acuta nouacula? acutior omni

Ipsa acie, profant hæc documenta viris.

Quid crines in fronte? caps à venientibus vltro

Possum. quid caluum est occipus? ipsa refer.

Am sic pennatis volitantem prendere plantis

A tergo nullus vel citò me potis est.

alem me artificis finxit manus; hospes, in omni

Vestibulo, cunctos scilicet vt doceam.

mus eodẽm versus paraphrasticòs reddidit, id est, musa
 ò fusiore, in Prouerb. Nosce tempus. Ausonius in Epi-
 grammatis eodẽm fermè argumento descripsit occasionem,
 aut comitem fecit metanœam, id est pœnitentiam. qua
 Politianus cap. 49. Miscellan. Retulit & Syntagm. 1. Gy-
 nis. Admonemur hac icone occasionem, cum sese offerat,
 esse arripiendam: eius enim tanta est opportunitas, vt
 imque ex voluptate tristitiam, ex damno lucrum, ex ho-
 inhonestum parturiat; & contrà: breuiterque rerum na-
 n permutet. In aggrediendo itaque & conficiendo nego-
 ræcipuum habet momentum, vt non ab re veteres eam
 esse diuinitate videantur. Occasionem Cicero definit libris
 uentione, partem temporis, in se habentem alicuius rei
 eam faciendi aut non faciendi opportunitatem. Eam qui
 tam arripiunt, quiq; cum maximè tempus postulat aut
 aliquid aut faciunt, rectè illi sapere dicuntur. Quædam
 sunt eius generis, vt quanquàm honesta per se & vilia
 possunt, nisi tamen tempestiue fiant, planè vilescunt. M.
 3. Antoniana Cæsaris Octauij virtutem verbis auget,
 opportuno tempore periclitantẽ Remp. iuuerit. Sic enim:
 cesar adolescens, incredibili ac diuina quadam mente, atq;
 te, cum maximè furor arderet Antonij, cumq; eius à
 disio crudelis & pestifer reditus timeretur, nec postulanti-
 nec cogitantibus, nec opinantibus quidem nobis (quia fie-
 llè non videbatur) firmissimum exercitum inuictò genere
 anorum multum comparauit. Idem oratione pro Pom-
 ; laudat eum imperatorem, quòd præter omnium spem
 tempore bellum contra piratas susceptum confecerit. Prò
 n mortales! tantæ vnus hominis incredibilis ac diuina
 s tam breui tempore lucem Reip. afferre potuit, &c. Et
 as Virgilianus Didonem laudat quòd sola miseris Troia-
 pem tulerit, quo tempore maximè opis indigerent.

O sola infandos Troia miserata labores,

Quæ nos reliquias Danaûm, terræq; marisq;

Omniibus exhaustos iam casibus, omnium egenos

Vrbe, domo socias. —

Lysippus.

Lysippi hoc opus.] Lysippus statuarius ex Sicyone vrbe Ionice, multis variisque suæ artis monumentis nobilitatus Alexandræ vetuerit, ne à quocquam pingereetur, aut sculperet præterquàm ab Apelle & Lyippo. Horat. Epist. 2.

Edicto vesuit, ne quis se, præter Apellem, Pingeret, aut alius Lysippo duceret ara Foris Alexandri vultum simulansia. —

Idem Plutarch. lib. De Alexandri fortuna. Lege Plin. cap. 8. lib. 34.

Cuncta domans.] Descriptio est Occasionis. per articulum punctum & momentum intellige breuissimum. Prouerb.] potis punctum. Voluit autem exprimeret Græcum epitheton πανδαμάτωρ ὁ καιρός. rebus enim permultis causam & momentum dat occasio, vt etiam quæ potentem è paupere faciat Menander,

πελλῶν ὁ καιρός γίνεται πικρὸν ἔπος. & καιρῶν τυχῶν γὰρ πτωχὸς ἰσχύει μέγα.

Imo & stultos facit qui non erant.

Occasio calu-
ticia.

Cur pinnis stas?] Hoc significatur, volaticam esse & fluxu occasionem, idcircoque talaria pedibus, vt Mercurio, ebauntur.

Nouacula
Occasionis.

nouacula.] Culter rasorius: quo etiam acutissimum momentum temporis exprimitur.

Fortuna pila
institens cum
nouacula.

In dextera est tenuis dicitur unde nouacula.] Fuit & fortunæ simulachrum pilæ institens, cum nouacula, nauali clauo, & cornu. Nouacula significat felicitatis amputationem: pilæ volubilitatem: clauus, vitæ nostræ cursum sub eius ditione nucopiæ, bonorum largitionem.

Acutum omni acie hoc signum, &c.] Mutationem repente ferre occasionem Menandri docet monostichon, τὰ χροῖα ἔστι μεταφίερα τὰ πράγματα. ○

Calu- Occasio
a tergo.

Cur in fronte coma?] Alludit ad illud:

Fronte capillata, sed post Occasio calua est.

Nam post neglectam occasionē, ea frui non amplius licet. ἔστιν ἡ τεταμένη, occipit à coma libero, capillis in superciliis fluentibus olim pingebatur, talemque prius finxit Sicyoniæ plastes Lysippus. Demosthenes Epistolis de Concordia, eam sententiam Atheniensibus inculcat: Τὸν δὲ παρόντα καιρὸν ἰλορρῆσαν εἰς ὑμῶν τὰ δέοντα, ἀμὰ δόξαν καὶ σωτηρίαν καὶ ἰλιούθησαν θανάτῳ καὶ κτήσεσσι. ἔ μοινοὶ ὑμῶν, ἀλλὰ ἔπεισ ἀλλοιοὶ ἀπιστοὶ ἰδιόκνηστοὶ ἀντιπαρακρησθέντων, ἔ βράδοι αὐθις τὸν αὐτὸν ἀντιπρόσωπον, ὠθήθην χρηστὰς τῶν ἑμαυτῶν γνώμων, ὡς ἔχει κατὰ τὰς ἐπιπέδους.

Respexit huc Pindarus Pythior. 9. ὁ ἢ καὶ ῥῆς, ὁμοίως παν-
 ἄκρου φῶν: id est, Occasio similiter tonus negotij perfe-
 ctum in se habet. Athenagoras pro Christianis, οἱ μὲν γὰρ τὰ αἰῶνα
 λίσσονται, οἱ δὲ καὶ ῥῆν. Cicero 5. Philippica: Minimis mo-
 dis maximas inclinationes temporum fieri, cū in omni
 Reip. tum in bello. Et in 6. Dies affert & hora magnas
 s. Horat. primo Epist. ad Bullatium:

*Tu quamcunque Deus tibi fortunauerit horam,
 Grata sume manu, nec dulcia differ in annum.*

1. De remedio:

Scd propera, nec te venturas differ in horas:

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

alio loco:

Temporibus medicina valet: data tempore profunt,

Es data non apso tempore vana nocent.

ialis item:

Non bene distuleris videas quod posse negari.

erb. Premenda occasio: & Capere crines.

bedem.] Celerem & velocē, quasi alas pedibus habentem.

nus, de ætatib. animalium, ceruam alipedem dixit.

[semel alipedem.] Intellige de motu præcipiti occasionis:

quod in iure dicitur, mora modici temporis non no-

li debitori, 21. D. iudic. vel quod Ouidius,

Differ, habent parua commoda magna mora.

tamen res quædam in quibus rapienda potius consilia

quàm quærenda, quod dixit veterum vnus. Exempla in

litu, naufragio, incendio, in quibus mora omnis vel mi-

periculosa. Comatam in fronte occasionem dicit hîc,

facies eius nusquam appareat, quare Græcis ἀφορμὴ dicta.

is vmquam occasionem vidit, nisi ferè eodem momento

item? Hinc verbum occare, & nomen occa: quamquam

io deflectitur ex ob, & casus. Veterum exempla non defi-

Gyges, occasione data vsurpauit regnum Candaulis, &

interfecit qui vxorem nudam exhibuisset. Occasionem

indæ Lucretiæ arripuit Sextus Tarquinius, quia cū Ro-

s principibus Ardeam obsidentibus audisset à Collatino

o suam vxorem pudicam impensè laudari. Ad Capræ

em discerptus Romulus arrepta occasione. Et occasione

tiæ violatæ pulsi Tarquinij, & mutata Reip. forma. Ple-

cessio in sacrum montem extorsit à patribus tribunos, &

e vindicauit à contemptu patritiorum. Decem-viri sub-

occasione corruptæ Virginix. De exscradenda Carthagi-

ne Cato consiliū dedit, occasione ficuum quas patribus e-
dit. Cæsar Gallias subegit occasione factionum inter He-
& Sequanos. Occasione mortis Cæsaris senatus auctoritas
suam amisit, & populus quasi furens ad libertatem per-
mauit. Rixæ implacabiles inter Octauium & Antonium
occasione vxoris Antonij, quæ soror Octauij. Quin & oc-
casione exitio Hellogabalum, Bassianum, Caligulam, Don-
num, Maximianum, Gallienum. Et sexcenta occurrunt
quæ non nisi in maiore otio possim cumulare. Cicero pre-
rena: Dies intermissus vnus, aut nox interposita sepe turba-
nia: & parua nonnunquam commutat aura rumoris. P.
lib. 1. epist. 8. Pleraque quæ sunt agendæ rei necessaria e-
perfecta, nec vtilitate in parem, nec gratiã retinent. Idem
9. sequ. ad finem: Tu strepitum istum, inanesque labore
primum fuerit occasio, relinque, teque studiis assere. I.
Tull. ad Brutum: desiderabam nonnullis in rebus pruden-
& celeritatem: qua si essemus vsi, iam pridem rem recupe-
mus. non enim ignoras quanta sint momenta in Repub-
porum; & quid intersit idem illud vtrum antè, Cui post e-
natur, suscipiatur, agatur. Omnia quæ seuerè decreta sunt
tumultu, si aut quo die dixi sententiam, perfecta essent, &
ex die in diem dilata: aut quo ex tempore suscepta sunt, v-
rentur, non tardata, & procrastinata, bellum nullum ha-
mus. Facit huc Val. Max. lib. 7. cap. 2. De Scipione A fr
qui dicitabat, cum hoste non aliter esse confliendum,
aut si occasio venisset, aut necessitas incidisset: nam & p-
rè gerendæ rei facultatem omittere maximam demer-
esse.

Tali opifex.] Admonet spectatorem imago, docetque
rei gratia, & propter quam causam locata sit in loco vn-
patenti; scilicet, vt omnes & quoscumque obuios sui n-
adimoneat & doceat.

Pergula.] Plin. 35. de Apelle: Perfecta opera propono
pergula transeuntibus. Lactantius l. c. 22. ex Lucilio,

Pergula pictorum veri nihil, omnia ficta.

AD EMBLEMA CXXII.

*Origo certif-
sima Emble-
matis.*

Ex Polyæni auctoris Græci Stratagematôn lib. prim-
atum id Emblema video: sententiam ita reddere su-
natus: Pan Bacchi dux fuit. Is Pan primus aciem inuenit,
phala

angem nominauit. Dextrum etiam & sinistrum cornu in-
 it: quæ causâ fuit cur ei cornua tribuantur. Primus etiam
 qui arte & calliditate hostes interceptit. Cùm enim ali-
 do qui missi fuerant exploratum, retulissent hostes in al-
 ylxæ concanæ parte castra metari; Pan eo accepto nuncio
 præcepit, vt ingentem clamorem tollerent. quibus ira con-
 antibus, locis cauernosis sonus exceptus multo quidem
 exauditus est. quare perculsi metu hostes, statim se in pe-
 oniecerunt. Quo stratagemate cùm Pan fuerit vsus, Echo
 amica esse fingitur: ideoq̃. vâni nocturnique terrores Pa-
 licuntur. hæc ferè Polyænus. Alij verò ad hunc modũ ex-
 nt, sed non ita senè & verè, meo quidem iudicio. Putauit
 quitas Pana pastorũ Deum repentinos terrores, & animi
 ernationes immittere vsque adeò impotentes, vt non ra-
 modò, verùm & mente careant: quemadmodum nõ rarò
 enire solet in exercitu, cùm nulla mouente causâ equi at-
 omines perturbantur. Phornutus Panicos terrores ait di-
 repentinis & sine ratione factis: ita enim nonnumquam
 es atque armenta pauere videntur, cùm sonitus aliquis
 repitus surgit in syluis, aut è speluncis, aut ex terræ cauer-
 De Panico illo tumultu præclarus Plutarchi locus est in
 antonij vita: quo loco tractat expeditionem Parthicam.
 nus enim metus incessit Antonij milites, ob aurea quædã
 Mithridati liberaliter ab Antonio data. Hic terror Gallos
 it, cùm Brenno duce Delphos prædaturi accesserant. Ter-
 quippè, inquit, nulla certa causâ existentes à Pane oriã
 antur. Silius lib. 13. Punicorum, scribit hoc terrore Panico
 balem fuisse percussam, cùm ad vrbs mœnia accessisset
 xpugnaturus. Apud Suidam Polybius ait: Cùm Luna
 tum esset passa temporibus Persei, Macedonum Regis,
 rumor increbuit, hoc quasi ostento regis mortem signifi-
 Quæ res effecit, vt Macedones consternarentur, ipsique
 ani animos sumerent. Itaque ἀληθὲς ἐστὶ τὸ περὶ φερόμενον,
 καὶ πρὸς τὸ πολέμῳ. Id significat Cicero pro Cæcina: Exer-
 inquit, maximi sæpè pulsifugatique sunt terrore ipso,
 uoque hostium, sine cuiusquã non modò morte, sed etiam
 tre. Huc refer prouerb Panicus casus: & Inanis metus: &
 a belli inania Diodor. lib. 1 ea dere non nihil. Quid si quis
 ut ad eũ pauorẽ, qui omnẽ sapientiæ vim ex animo expe-
 t, vt ait ille? vel ad consternationem terroremque, cui viri
 ortissimi non possunt esse aliquando pares, non videbitur
 rre fortasse à mente Alciati. Rectè siquidem Pindarus:

Pan dux
 Bacchi, & eius
 inuentum.

Panici tumultus
 seu ac terrores.

— Φίλοσ ἀνδρὸς ἀμωσ

ἔπαισσετ' ἀλκίαν φρενῶν·

Timor virorum domitor fortitudinem animis adimit. O; sanè præceps ac volatica, & quæ Aristoteli non temerè paratur cum statuis Dædali volitantibus; ea perinde se vt fama,

— *malum quo non aliud velocius ullum,*

Mobilitate viget, viresq; acquirit eundo:

Parua mesu primò, mox sese attollit in auras,

Ingrediturq; solo, & caput inter nubala condit.

Et quid tandem? opinio sæpe terrorem inducit, hincq; sternationem, quæ sapientiam omnem ex animo expectat. Nos non deficit exemplum domesticum proximi tumultu fanda suscepti occasione, nam qui in maxima trepidat præfuerunt, omnia terroribus miscuerunt dum suppete cataphracti centum, iactabant mille; si trecenti vel quadraginti pedites, aiebant esse decem, aut duodecim millia: eorum copias auxiliares non nisi multitudine innumerabile bere se dicebant: imo tanquam castra Xecxis, aut Turcæ principis magno apparatu nobis obiciebant. sed quid illis infusa cornua? vanitas, impostura, perfidia, furor, rabies, & mendacitas sibi. Vt hæc missa faciam, succurrit illud apud C. Penelopes ad Vlyisem,

Quando ego non simui grauiora pericula veris?

& deinceps:

In te fingebam violentos Troas ituros:

Nomine in Hæcloro pallida semper eram.

Effuso agmine] Disperso exercitu & perturbato.

Faunus.] Pan, cuius cornua credebantur terrorem immit

AD EMBLEMA CXXIII.

Antiochi str.
bazeema in
Galatas.

HISTORIA hæc refertur à Luciano in Apologia c. 11. ad Hadam, quæ inscribitur Zeuxis siue Antiochus. Cum ignoraret Antiochus, cui cognomen Soter erat, & corporibus & audacia instructos esse Galatas, illorumque multitudinem innumerabilem videret, spem valde malignam accipiebat potiundæ victoriæ, illis tamquam inuictis existibus. Itaque iam de scædere incundo pacisque conditionibus petendis cogitabat, cùm Theodotas vir animi generosi, & strenuæ aciei peritus iussit interea Elephantos, quos Antiochus

ecim habebat, clam occultissime tenere, ne ex acie apparen-
 ostibus fierent conspicui: vbi verò manus essent conferen-
 & Galatæ aperta phalange currus immitterent, Elephantii
 Galatas fecerunt impetum; ipsiq. equi ferociam Elephan-
 m non sustinentes, seffores dorso excusserunt. Ad extremũ
 ue Antiocho cessit victoria: ideoq. Macedones regem vi-
 em coronabant, lætumq.ue Paxana caneant. Ille tamen ef-
 lacrymis dixisse ferunt: *αἰχμῶν ἡμεῶν, ὡς εἰ μὴ τὸ καιρὸν ἔπαυ-
 α εὖ ἐν καιρῷ κατέτοις θηροῖς ἐγένετο, ὡς εἰ μὴ τὸ καιρὸν ἔπαυ-
 θ ἐπέπληξε τὰς πολεμίας, τί ἂν ἡμεῖς ἤμεν πρὸς αὐτὰς; ἐπί τε
 οὐραία κελύει ἄλλο μηδ' ἐν, ἐλέφωτα ἢ μόνον ἐγκλάψω.* hoc
 udore afficimur, inquit, ô milites, quibus salus in hisce vn-
 n stetit belluis, ad eò vt nisi spectaculi nouitashostium ani-
 terruisset, quid tandem in eos potuissemus? Itaq. trophæũ
 m, aliud quàm Elephantem iussit sculpere. Hoc exemplo
 duces potissimum notantur, qui sæpissimè honesto vtile
 onũt. Antigonus rogatus, quo modo essent hostes aggre-
 di, dixit: Aut dolo, aut vi, aut aperte, aut insidiis. Sed im-
 ius Lysander, qui exprobranti cuidã artes & dolos quibus
 xelis vteretur: Si, inquit, leonina pellis sufficere non possit,
 enda certè vulpina est. Innuebat quidem ad artes confu-
 dum esse, si quid virtute parari non queat. Huic quidem
 onis aduersatur sententia, Damnum inquentis præferen-
 esse turpi lucro: siquidem illud semel dolemus, hoc sem-
 im infamia durat. At vt Choræbus apud Virgilium,

—*dolus an virtus quis in hoste requirat?*

nostris temporibus (prò dolor) in quibus virtuti fortuna
 esse debuerat, magno nostro malo plus quàm satis est,
 imur. Quãdo enim vberior vitiorũ copia? quando maior
 tiæ patuit sinus? Imperator Ethnicus & Barbarus fastus
 superaſſe hostes nõ vi, sed dolo, vnde & trophæũ iussit eri-
 eri, verò Christiani duces (quod grauatè dico) sæpenũ-
 dolis & insidiis hostem circũueniunt, idq. virtuti bellicæ
 ùt: nec est quod apud eos de vincendi via disputetur, quæ-
 artis alea vel aperta vel insidiosa committitur: sicq.ue,
Cura quid expediat prior est, quàm quid sit bonestum.

apor scribens ad Constantinũ, apud Ammian. Marcell.
 .17. inter alia, tum hoc eleganter: Ideoq.ue Armeniam
 erare cum Mesopotamia debeo, auo meo composita frau-
 ereptam. Illud apud nos numquam acceptum fuit, quod
 is vos exultantes nullo discrimine virtutis ac doli, pro-
 omnes laudari debere bellorum euentus. Isocrates in
 Pana-

*Imperatores
 ipsiq. principes
 sæpe honesto
 vtile præfe-
 runt.
 Lysander
 astutus.*

*Excursus in
 fœderum &
 fides vultores
 principes.*

Panathenaico iniusta bella ita exagitat: *παναθηναϊκῶν δ' εἰπὼν μάχης καὶ τὰς νίκαις τὰς παρὰ τὸ δίκαιον γηνομένων, μὴ νομίζεσθαι αἰχίαις εἶναι, καὶ πλειόνων ὄντων ἀντιπάλους, ἢ τὰς ἡττὰς τὰς ἀνὰ κρητὸν συμβαινέσθαι· καὶ ταῦτα εἰδότες, ὅτι μεγάλας θυσιάμας, ποιεῖσθαι, πολλαίς γίνοντο κρείττους ἀνδρῶν παλαιῶν, καὶ κινδυνεύειν τὰ τῆς πατρίδος σωθαισθῆναι· οὐδὲ πολὺ δικαιότερον ἂν ἐπαινοῖσθαι, ἢ τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων ἀπεθνήσκον ἐπιτίμας ἐθέλοντος, ἔτι τῆς ἑστῆς καὶ στρατεύμασιν ὁμοίως ὄντας. ταῦτα μὲν γὰρ εἰσὶν ἔργα ποιεῖσθαι ἡρώων. τὸ δὲ τὰς ῥητῶν εἰσὶν ἄλλοις ἀνδρῶν ἀδικεῖν βυβλίων, θεῶν ἂν τῆς αἰθέρων εἶναι φήσιν.* id est: Minor autem sunt qui proelia & victorias præter ius & æquum partas, non esse turpiores, & pluribus plenas esse probri existiment, quod clades sine ignavia acceptas: præsertim cum sciant magnos exercitus, quamvis sceleratos, sæpè superiores esse viris honestis qui pro patria pugnare non dubitant: quos laudari multò æquius, quàm eos qui alienarum opum cupiditate mortem petere non recusant, conductitiis militibus similes. nam hæc facta sunt hominum improborum. Quòd verò boni viri non nunquam infelicius, quàm qui student iniuriis suscipiendis, periclitantur, id Deorum incuriæ fortassis est tribuendum. Ceterum hoc Antiochi stratagemate, coniungo historiam certè verisimilem de Megarensibus. qui afflicti ab Antipatro ad exitium que, illeque vteretur elephantis, excogitarunt porcos pice olivatos, & iniecto mox igne flammatos in elephantorum gregem immisos. quo facto elephantis statim in fugam coniecti viciniam Megarensibus reliquerunt. Et quidem nullum animal æque inuisum elephantis atque porcus, adeo ut eius præsertim nullo perferre modo possit, atque cum primum audit gemitum, fugam elephas arripiat. Cæterum veteres in bellis multum fuisse usus elephantis facile est videre apud auctores veterum antiquarum. Amm. Marcellin. lib. 19. Lux nobis aduocata mœstissima, Persarum manipulos formidatos ostentans, aduersus elefantorum agminibus, quorum stridore, immanitateque corporum nihil humanæ mentes terribilius cernunt. Itaque ex lib. vbi de pompis funebribus filij regis Chionitarum Grubatis, in obsidione Amidæ vibus balista perfolli: Occidentem portæ, inquit, oppositi sunt Segestani, acerrimi omnium bellatores, cum quibus elata in arduum specie elephantorum agmina, rugosis horrenda corporibus, leuiter incedebant armis onusta, ultra omnem diritatem tetri spectaculi formidantem. Idem lib. 25. vbi de Iuliani in Parthos expeditione: Post hos elephantorum fulgentium formidandam speciem & truculentam

Stratagemata
Megarensium.

De elephantis
ex Ammiano.

us vix mentes auidæ perferebant: ad quorum stridorem, remque & insuetum aspectum magis equi teriebantur: hos insidentes magistri, manubriatos cultros dexteris manibus illigatos gestabant, acceptæ apud Nisibin memores clauis & si ferociens animal vires exsuperasset regentis, ne reuerteretur per suos, ut tunc acciderat, collisam sterneret plebem, veram quæ caput à ceruice disternat, ictu maximo terebrat.

Galatæ.] Galatæ siue Gallogræci, populi minoris Asiæ, Galatæ quibus
 ygiæ & Bithyniæ finitimi: de quibus Liius 8. lib. Decad. 4.
 Justin. lib. 25.

Semiarum militum.] Semiarum militibus.

Disiecerat.] Disiecerat. Liius lib. 2. Exercitum fundit, fuscum
 equitur.

Lucæ bouem.] Elephantorum, qui primùm ab Italis visi *Elephantis,*
 in Lucanis, ut sentit Plin. lib. 8. cap. 6. & Solinus polyhist. *Lucæ boues.*
 28. itemque Vegetius lib. 3. cap. 26. Varro 6. de lingua La-
 tina: Luca bos, elephas: cur ita dicta sit duobus modis inuenio
 incertum: nam in Caij Aelij commentario erat, à Libycis Lu-
 cæ & in Virginij comment. ab Lucanis Lucas, ab eo quòd no-
 maximam quadrupedem, quam ipsi haberent, vocarent
 eam, & cum in Lucanis Pyrrhi bello, primùm vidissent apud
 eos elephantos, identidem quadrupedes cornutas (nam
 sidentes multi dicunt, sunt cornua) Lucam bouem appel-
 lant. Si à Libya dictæ sunt Lucæ, Pantheræ & leones non Afri-
 cæ bestię dicerentur, sed Lucæ: si ab Lucanis dictæ, vrsi cur
 à Lucanis, quàm Luci dicti? Quare ego potius Lucas ab
 eo quòd longè relucebant propter inauratos regios clypeos,
 quos eorum tum ornatæ erant turres. Vide Prouerb. Prius
 ista Lucam bouem pariet.

Proboscis.] *ὄπισθεν ὀφθαλμοῦ*, quod est antè pascere. Pars est si- *Proboscis seu*
 corporis porrectio naribus inhærens, qua vitur Elephantus *Proboscis.*
 quam manu. Plin. cap. 7. lib. 8.

Trophæum.] Trophæum *ὄπισθεν τρέφειν*, à conuertendo: quòd *Trophæum*
 hostes in fugam conuerterat, trophæum merebatur; quòd *unde.*
 eo publico conspicuum erat, ut victoriæ signum. hinc illud
 Virgilij vndecimo Aeneid.

Mexentis ducis exauias tibi magne trophæum

Bellipotens aptat rotantes sanguine cristas.

Barrus scædissima barrus.] Barrus, Elephas est, qui barrire di- *Barrus &*
 citur: inde barritus, talis vox. Appul. Florid. 3. Ut est Taurorum *barrus.*
 mugitus, Luporum acutus vlulatus, Elephantorū tristis

barritus, &c. sed & pro clamore militari vsurpatur. Veget. lib. cap. 18. Clamor, quem barritum vocant, prius non debet attingi, quàm acies utraque se iunxerit. Corn. Tacitus: Sunt Germanis hæc quoque carmina, quorum relatu, quem barritum cantant, accendunt animos, futuramque pugnam fortunam ipso caelo augurantur. Obiter admoneo, melius hic fortasse legi *fidissima*, quàm *foedissima*: sed in hoc scrupo tantillo immorari non audeo. Amm. sic lib. 16. Cornuti & Bracati vsu præhorum diuina firmitate excipiunt eos, iam gesturientes barritum cedere vel minime: qui clamor ipso seruore certaminum à tenui susurro oriens paulatimque adolefcens, ritu extollitur fluctuum caelestibus illis orum. idem lib. 26. de Procopio agens imperium dedit ac miserè mercato: pro terrifico fremitu quem barbari dixerunt barritum, nuncupatum Imperatorem stipatumque de multis consentientes in vnum, reduxerunt ad castra. libro 31. sic Romani quidem voce vndique martia concinentes, à miris solita ad maiorem protolli, quam genulitate appellant barritum, vires validas erigebant.

Vt superasse iuuas.] Allusio ad illud, Lucrum peridori prætoris & Plauti in Trinummio,

Pol pudere, quàm pigere præstat, totidem literis.

Rectè Theodericus apud Cassiodorum lib. 1. Variar. ad Mucellum Aduocatam fisci: Non quoties, ait, superes, sed quod admodum vincas, inquirimus. Non quæras de potestate iustitia, sed potius de iure victoriæ: quando laudabilis à parte victi perditur, cum iustitia non habetur, &c. Non minus Claudian. Honorium admonens, ut non quod liceat, sed id quod deceat in vita priuata & publica spectet:

Non tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit Occurrat.

Et Iurisconsulti tradunt non modò quod liceat, sed & quod honestum sit, videndum esse. l. semper, De ritu nupt. & l. de verb. sign.

AD EMBLEMA CXXIIII.

SCRIBIT Guicciardinus Italus scriptor, id Alciati carmen affixum fuisse ianux cuiusdam hominis Angli, qui factus insolentior ob prosperos rerum successus, permultis iustitiam se præbebat. Idem est apologus apud Petrum Crinitum De honesta disciplina lib. 2. cap. 14. Sata est olim, inquit, cucurbita iuxta pinum arborem editissimam: cucurbita

Unde Emblemata petiuntur.

multis pluuiis atque cæli temperamento creuisset, lasciu-
 ce cepit, & ramulos audaciùs porrigere: iamque in pinum
 cebat, & suas in ramos frondes audebat inuoluere prægran-
 pompa & virescentia ostentans. Tanto itaque fastu ac inso-
 lita inrumuit, vt pinum ausa sit aggredi: Et vides, inquit, vt
 in supero, vt que foliis & virore præsto? Tum pinus, quæ
 li prudentia præstabat, nihil mirata est cucurbitæ insolentia
 audaciam; sed respondit: Ego verò hîc multos calores &
 mes, variasque temporis calamitates pertuli, adhuc tamen
 gra confisito: tu ad primos rigores minus habebis audaciæ,
 & frondes concident, & vitor omnis aberit. Hoc quidem
 tur in eos, qui ob momentaneam quãdam felicitatem glo-
 riatur, qui que plus habent ostentationis & pompæ, quàm fa-
 ctum aut vitium. Itaque non mirum videri debet, si dum
 his præferunt, magnique videri volunt, sese alius & quidem
 itis hominibus ridendos propinent, & tamquam sicci qui
 flosculi citissimè exarescant ac decidant. Certè apud Oni-
 itas cucurbita spes inanes præfagit, vt potè quæ cum ven-
 osam admodum speciem præ se ferat, multumq. identidem
 menti polliceri videatur, illud tamen tenue, & nisi condi-
 to aliquo iuuetur, egregiè fatuū est, vt refert Pterius lib. 58.
 em planè modo sese habent Thraiones illi, fortunæ suæ
 nentæ neæ iactatores, vel qui secundis ventis plus æquo tur-
 ant, neque aduertunt leuerissimam illam Nemefim, quæ
 perbis & fastuosis vindictam sumit. Id a pertis verbis Pau-
 e Simonides, ab eodem cõiuio lautissimè exceptus signi-
 uit. Rogatus enim vt quidpiam ex arcanis Philosophiæ ad-
 t in medium, vidensque Pausaniam rebus suis nimium fi-
 dixit: Memineris te in tanto rerum successu hominem esse.
 uæ esset verbi huius vis, quodq. pondus, parum vidit Pau-
 is. Itaque cum ipse iam in summo vitæ discrimine consti-
 s, mortem sibi impendere intelligeret, exclamasse fertur:
 in inani persuasione deceptus eram, qui Cœti hospitis sa-
 rrimum consiliū ad me pertinere non putabam: vnde nunc
 rè perire cogor. Rectè Philippus Macedo, qui ne felicitate
 se efferret, ex pueris aulicis vni id muneris demandat
 summo mane cubiculum ingressus pronuntiaret, ἀνθρῶπι-
 οῦ φιλίας. cuius rei faciendæ occasionem fortasse dederat
 vidamus Agesilai filius, qui cum à Philippo post partam
 oriam ad Cheronæam acerbas & ininarum plenas literas
 misisset, huic respondit: Si metieris vmbra tuam, Philippe,
 aliquaquam reperies illam factam maiorem, quàm erat ante

*In eos qui ob
 profferos suc-
 cessum vitium
 sentis.*

*Cucurbita quid
 allegoricè.*

*Pausanias in-
 solens.*

*Philippus Ma-
 cedo ex inso-
 lens modora-
 sus.*

vicloriam. Aliud, sed vitæ priuatæ apponam exemplū in
na liberto Pompeij, quem insectatur Horatius Epod. 4. O
Hunc populus indignabundus Romanos ludos è primis q
tuordecim ordinibus spectantem, nuper seruum, nec modò
pe vinctum, sed & verberatum Ibericis funibus, durisque ce
pedibus perusta latera cruraque habentem; quod etiam g
uus est, magni alicuius delicti causa seruilibus affectum flag
modò repenteque liberum, opulentum, superbum, delicatū
præfectum classi aduersus piratas. Carmen Horatianum q
sit in omnium manibus, facilè prætermitto. Interea tamen
hunc locum multa obseruari facilè possunt; primū, eos lo
arrogantiores esse, qui nuper diuites euaserunt, quàm qu
amplo patrimonio educati opes & fortunas acceperunt à
ioribus, quod notat Aristot. secundo de arte dicendi. De
sæpenumero fieri, vt diuitiæ mentem perstringant, vt homin
insolentem reddant. quamobrem noster Flaccus, *Stultitiam
tiuntur opes.* & Publij mimus: *Fortuna quem nimium fo
stultum facit; vt Cicero de amicitia dicit, nihil quicquam i
piente fortunato intolerabilius; adeò verum est quod mu
rum est in ore, fortunā non solū ipsam esse cæcam, sed eti
eos quos amplexa sit, cæcos efficere.* Sallust. *Res secundæ
mum etiam sapientum fatigant.* Virgil. 10. Aencid.

Nescia mens hominum fati, sortisq; futura,

Et seruare madum rebus sublata secundis.

Idem Ouid. 1. artis:

Luxuriant animi rebus plerumq; secundis.

Adhæc non posse non indignari viros bonos & cordatos
qui, cum vident abiectos, viles, improbos in altum prou
opibus & honoribus augeri, potentiam consequi, qua tan
indigni sunt. Iuuenalis satyra prima:

Patritios omnes opibus cum prouocet vnus,

Quo rudente grauis inueni mihi barba sonabat,

Cum pars Niliaca plebis, cum verna Canopi

Crispinus Tyrias humero reuocante lacernas

Ventilet æstinum digitis sudantibus aurum,

Nec sufforre queat maioris pondera gemma,

Difficile est Satyram non scribere. sequitur,

Quid referam quanta siccum iecur ardeat ira, & c.

Sed in summa, ferè fit vt cum fortuna ita blanditur, captam
veniat: quod subinde debemus meminisse ne opprimamur
cauti, nam fallacia sunt & caduca quæcunque à fortuna p
dent, opes, diuitiæ, honores, clientelæ, magistratus, potene
afflu

uunt subito, repente dilabuntur, nullo in loco stabili nixa
 ice consistunt: sed incerto flatu huc atque illuc aëta quos
 uulerunt in sublime, decursu improviso destitutos miserimè
 iciunt. Seiani fatum atrocissimum mihi occurrit, sed quia
 alio loco adductum memini, facillè transiit. Venit in men-
 quod Dion retulit de Narcisso quodam liberto Claudij
 aris. Cùm expeditionem Britannicam legiones detrecta-
 rit, nec duci militiæ Plautio, laudato viro, parere uellent; Nar-
 us ab Imperatore missus suggestum conscendit, uerbaque
 turus pro concione ad milites, prohibitus est omnium accla-
 tionibus, usurpato etiam in eum diuerbio, Io Saturnalia;
 ia in Saturnalibus serui herili cultu induti epulari consueue-
 rit. Hoc autem dieterium nonnunquam in eos torquebatur
 si suæ conditionis immemores, insolescebant. Non est igitur
 uidentis ob fortunæ successum intumescere, sed opus habet ut
 propriis non externis bonis metiatur. Et quidem rectè præ-
 cere uidentur, qui monent, ut quantò superiores sumus, tantò
 us summissiùs geramus. timenda est enim uel maxime fortu-
 e uolubilitas, quæ tantum constans est in leuitate sua, ut Na-
 ait. Ceterum ad hanc epigraphem, id adiungo,

τὰ μεγάλα δῶρα τ' τύχης ἔχ' φόβον,
 καὶ τὸ πᾶν λαμπρὸν ὄσκι ἀκίνδυνον κυρεῖ,
 ἐδ' ἀσφαλὲς πᾶν ὑψὺ ἐστὶ θνητῶ γένει,
 ὃ θεοῖσ' ἔτρεψεν ἢ χροῖον περὶ φθόνον,
 ἐπὶ ἐπ' ἀκροῖ περὶ κελῶσ' ἀρώτιον δ' ἄρμη.

Fortuna uarietas.

quod ait Apollodorus Comicus. Sic uero Latine;

Habent per ampla donâ fortuna metum,
 Periculoq; non carent prelustria:
 Nec ulla celsa iuta sunt mortalibus,
 Qua euertere uel inuidia, uel tempus solet,
 Felicitatis culmen ubi quis attingit.

odem spectant uerba Hecubæ ad Vlysssem ex Euripide,

ἢ χρὴ τὴς εὐτοχῆντας εὖ δοκεῖν προΐξεν ἀεὶ
 καὶ γὰρ γ' ἦν ποτὲ, ἀλλὰ νῦν ὄσκι εἰμ' ἐπ,
 τ' πάντε δ' ὄλοον, ἡμαρ ἐν μὲ ἀφείλιστο.

Non decet fœlices existimare se fœlices semper fore. Ego enim
 ram quondam, nunc non sum amplius. cunctas sed opes dies
 nica mihi abstulit. Citatur illud Menandri,

ὡς εὐκόλως πίπτουσιν αἱ λαμπραὶ τύχαι:

quàm facillè cadunt qui secunda fortuna utuntur. Ad id ac-
 cedunt mimi quidam ueteres, ut illud: Citò ignomina fit superbi
 gloria, & hoc, Citò improborum læta in perniciem cadunt.

Sallustius, Lasciviam atque superbiam alunt res secundæ.
Seneca: Prospera animos efferunt. Q. Curtius lib. 2. Frag-
tatis humanæ nimia in rebus prosperis obliuio est. Et appo-
Iuuenal. Satyr. 2.

— iam nunc ad culmina rerum

Iniustos creuisse reor. tolluntur in altum,

Vt lapsu grauiore ruant.

Aëriam] Eduitissimam, altissimam, vt Virgil in 1. Ecloga

Nec gemere aëria cessabis turtur ab ulmo.

& 3.

— notauit

Ipsè locum aëria quò congefserè palumbes.

Aëriam propter.] Id est, prope aëriam pinum. Terent. Ad-
phis: Hic propter hunc assiste. M. Tull. in Pisonem: Hic
clarissimus qui propter te sedet, L. Gelius, & c. Ouid. 8. Me-
morph.

Propter humum volitat, ponit. 3. in sepibus oua.
de perdice loquitur.

AD EMBLEMA CXXV.

Fons Em-
blematis.

Hoc petitum constat è Gabriæ apologis. sic enim est
trastichon Senariis iambicis:

λέων υἰόχλω ἔστησε πρὸς ποτὲ κάπερα,

γύπτις δ' ἀναθεὶς ἰσοκρόποι τῶ ἔργῳ,

βρῶσι τ' ἠπὶ θέντα πειῆσαι πάχα

φίλων δ' ὀρῶντες ἠεὶ ὄχλω τ' ἐλπίδων.

Quos sic vicumque reddidimus:

Leo pugnam aliquando instituit in aprum: [bulum, c]

Vultures autem ex alto loco obseruabant certamen [vi]

Qui vinceretur, facerent statim sibi.

Amicos autem cū vidissent [eos esse factos] exciderunt [f]

In aprum leo certare quandoque ausus est,

Quos longè spectabant lite mota vultures,

Qui vinceretur ut vorarent: attamen

In tandem amicis tota spes præda excidit.

Principum
Christiarum
tenu auctum
est Turcicum
imperium.

Susceptum tamen id videtur spectatum in Principes Christi-
nos, qui cū inter se non longè ante decertarent, Soliman
Turca, quasi spectatorem agens, suam non parum ditiori
auxit, & in Germaniã irrupit, magna & ingenti totius Reipub-
Cl-

Christianæ calamitate & damno. Quod Georgius Sabinus hoc
 iusticho persecutus est:

*Mutua discordes faciebant prælia turdi,
 Acris & alisibus pugna duobus erat.
 Vidis ut amborum prædo certamina Nisus,
 Vnguibus, & rostro dilaniauit aues.
 Sic modò dum faciunt discordes prælia reges,
 Turcicus Europa diripit hostis opes.*

quo faciliè intelligimus, quantum mali afferat intestinum
 idium non modò ciuitatibus, sed & imperiis, tum labefa-
 ndis, tum etiam euertendis. Nihil enim civili bello periculo-
 esse potest, nimirum quod hosti externo non paruas addat
 res. Hic ego non incommodè referam ex Iustini 8. historiam
 bilem de Philippo Macedone, qui se vulturem præstitit in
 sidio duorum Thraciæ regum. Sic enim Iustinus: Fortè eue-
 ut Philippum fratres duo reges Thraciæ, non contemplatio-
 iustitiæ, sed inuicè metuentes, ne alterius viribus accederet,
 ceptionum suarum iudicem eligerent. Sed Philippus mo-
 ingenij sui, ad iudicium veluti ad bellum, inopinantibus fra-
 tribus, instructo exercitu, superuenit, regno vtrumque non iu-
 ris more, sed fraude latronis ac scelere spoliavit. Incidi ali-
 ando in eam, quam de iis belli temporibus Elegiam Chri-
 anam scripsit Franc. Franchinus, homo Italus, eam quæ adii-
 ce non putauì alienum, neque ingratum studiosis. Sic ergo:

*Gallia cui paret, cui paret Basica tellus,
 Iam conferre manum Marte furente parant:
 Tamq̃ animus, & tam concurrunt fortibus armis,
 Turbidus ut iamiam sanguine Sabus eat.
 Et tamen amborum cervicibus imminet hostis
 Thraciæ, in pharetris acer, & acer equis.
 Qui maius nil mente petit, Nil voce precatur,
 Quàm semel ut pugnens hi duo Marte pari.
 Sperat enim nostris confractis viribus, omnem
 Europam paruo posse labore premi.
 Ne, Reges, ne tanta animis discordibus ira,
 Ne gerite hostili bella petita prece.
 Illius in vires & pectora veritate ferrum,
 Sternere qui telis ardet vtrumque suis.
 Roma rogat, Paulusq̃ rogat, datq̃ arma, dat aurum
 Paulus, & ad tanta premia laudis opem.
 Tu Deus, ex alto qui prospicis omnia calo,
 Quiq̃ vides, maneat quanta ruina tuos,*

*Comis bello
 nihil existo-
 sine.*

Consule militibus sacris, & consule templis:
Hu ducibus prohibeo bella cruenta geri.
Hi pietate graues, duo sunt hi lumina pacis:
Hi duo sunt belli fulmina, magne pater.
Infer te medium liquidis da nubibus umbres,
Fac rapidum tumidis flumen inundet aquis:
E castris ambosq; iube discedere ab armis,
Coge domum arripotens alter & alter eat:
Seq; putet neuter victum, sed iactet uterque
Victorem populus se redisse suis.

Non malè quadrat hoc loco belli etymon, quod à belluis ductum volunt: siquidem belluarum, non hominum est sese conflagere, hostiliq; odio dissidere. Grauis est & coram Theodahadi epistola ad Francorum regem, lib. 3. Cassiodori Variarum, ambo estis, inquit, summarum gentium reges: ubi aetate florentes. non leuiter vestra regna, quam satis si ceteris partibus libertate configitis, virtus vestra patriæ non fiat in prima calamitas: quia grandis inuidia est regum; in caussis libellorum grauis ruina populorum. Ammian. Marcellin. lib. 14. ræcenti, inquit, miluorum vitæ similes, qui si prædam desperant, celsius volatu rapiunt celeri; aut si impetrarint, nihil errantur. Cicero 13. Philipp. Quod spectaculum adhuc fortuna vitauit, ne videret vnus corporis duas acies, lanista cerone dimicantes. Val. Max. lib. 7. cap. 6. Caio Mario Caio Carbone Coss. bello ciuili cum L. Sylla dissidentibus quo tempore non Reipub. victoria quærebatur, sed præmiuictoriae res erat publica.

dente timendus aper.] Sic Martial. lib. 13.

Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum.

Et Ouid. in Epist.

— obliquo dente timendus aper.

Idem loco alio:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

Martialis:

Fulmineo spumantis apri sum dente petita.

Constat apros cum ira feruent, dentibus vrere, in iisq; aliquo igneum contineri, vt testatur Xenophon in Cynegetico.

prandia captat.] Captare prandia, est hic, ni fallor, prædâ pectare: quod explicat sequenti disticho. nili tamen captare, etiorè quendâ sensum habeat, vt apud Iurecōsultos, apud quos captare propriè dicitur qui dolis & illeceamentis quibusdâ aucupatur lucrum. Sic hæreditatem captare dixit Vlpian.

eo quod dicimus,artificiose niti structisque technis, ut eam ter defuncti voluntatem corradamus, lib. 1. D. si quis alim test. Et votum captandæ mortis, ardens ille affectus est, flagrant iniusti quidam homines, ex morte alterius lum sibi pollicentes, vitæque insidias alij parantes, l. de fidei- misso, Cod. de transact. Martialis hoc verbum ita vsurpa- ut propriè, ita lepidè:

Capto tuam, pudeat heu, sed capto Maxime, cœnam:

Tu captas alias: iam sumus ergo pares.

in alio loco:

Dum me captares mittebas munera nobis:

Postquam cepisti, das mihi, Ruse, nihil.

AD EMBLEMA CXXVI.

OPHOCLES illud citatur à Plutarcho, lib. De Poëtis au- diendis:

*ἔργα ἕκαστος ἢ πρὸς ἀρχῆν καλῶς,
καὶ τὰς τελευτὰς εἰς ἑὸν ἕτος ἔχον.*

Quicumque rem recta ratione inceperit,

Bonum illius certò sperabis exitum.

οἶον τε, ait Polybius, Ἐτίλως τυγχάνειν, μὴ ἔ τῆς ἀρχῆς ἰου- κηται: Minimè enim fieri potest, ut finem ritè consequatur, de principio non rectè primum coniecerit atque cogitarit. itam vim dicunt inesse bonis faustisque negotiorum susci- idorum principiis, ut ea vix bene cadere possint quæ infe- nitium sortiuntur. Et sanè omnia diligenter aduertenda, graues nec pœnitendi auctores censuerunt. Rectè quidem providè, modò absit superstitiosa illa & inutilis observatio, e humanos animos terrore nescio quo afficit, & torquet. n vt in re aliqua suscipienda non parum conducit faustum xque principium, quandoquidem vel Poëta teste,

Facti dimidium qui bene cœpit habet:

non parum adfert impedimenti, aut etiam incommodi, si malo, vel inertis, aut etiam flagitioso principio negotium iaris: tum enim mustelam, id est, omen habere inauspica- dicimur, cùm flagitij alicuius à nobis perpetrati, nec dum iati purgatiq̄ue animo obrepit sinistra quædam cogitatio, e intimam conscientiam verberet atque lancinet: quò fit vt idiùs & ignaviùs rem alioqui magnam auspiceris. Rectè

x apud Homerum, qui Deos inuocat sese ad arma compo-

*Optima prin-
cipia quid præ-
sent.*

*Mustelam es-
currere.*

*Ajax qualis
apud Homerus.*

nens. neque enim putat sibi felicius rei bene gerendæ ac-
cium capere posse, quàm ab inuocatione numinis. Cur pe-
cum illud, vt verè Philosophicum celebratur, *ἐκ δὲ ἀρχῆς*
ἔτα: &, *Ab Ioue principium Musa?* Cur Romani suorum
tiliorum & Senatus habendi ducebant initium à sacro illo
cationis carmine, cuius tam sæpè mentio est apud scripto-
Sed & in delectu militum, iidem, vt legionibus conscribent
operam dabant, vt qui primus vocaretur, auspicatum noi
afferret. Neque verò ad vtramque confirmandam partem
rum nempè qui omina & auspicia vel neglexerint vel obse-
rint) multis verbis opus est. Exempla si quis evoluere velit
tat à Valerio Maxim. lib. 1. cap. 4. Non solum, ait Cic. 1
diuinat. deorum voces Pythagorei obseruauerunt, etiam he-
num quæ vocant omina. Quæ maiores nostri quia valere
sebant, idcirco omnibus rebus agendis, **QVOD BON-**
FAVSTVM, FELIX, FORTVNAIVMQUE ES-
præfabantur: rebusquæ diuinis, quæ publicè fierent, vt **FA-**
RÈNT LINGVIS, imperabatur: inque feriis imperar-
vt litibus & iurgiis se abstinerent. Itemque in lustranda
nia, ab eo qui eam deduceret: & cum Imperator exerci-
centor populum lustraret, bonis nominibus qui hostias d-
rent, eligebantur. Quod idem in delectu consules obser-
vt primus miles fiat bono nomine. Celebre est quod re-
Cedrenus, Græcus auctor, de Persis, apud quos sollempne
de nulla re graui & seria quicquam statuere priùs, eam qu-
spicari, quàm oratio & colloquium religiosè haberetur.

Sacrum car-
men precatio
94.

Equus in in-
gressu itineris
cespitans.

alicubi equum in ingressu itineris cespitantem aut prius
lapsum pedibus, pro inauspicato signo à veteribus accipi-
tum fuisse. Cum enim Sulpirius Galba in prouinciam ex-
ad portam ipsam canterium suum cecidisse animaduertit.
Rideo, inquit, canterie, te in lapsum esse, cum tam lon-
iturus iter, vix ingressusaberis. quæ historia prouerbio lo-
dedit, in eos qui animo deficiunt ipso statim negotij princ-
Multa sunt eiusdem argumenti apud M. Tullium histori-
bris de diuinatione. Lumen huc adfert illud Isocratis ad
monicum: *ὡς ἐν βελῆ ποιζωδῆ φίλος, ἀγαθὸν πλὴν ἐστὶ ἀ-*
πρὸς τὸ ἀπαισιόχουτας ἀρχὴ μὲν γὰρ φιλίας, ἔπειτα ἰχθύας
γῆ. Si velis tibi parare amicos, bonum quid dicito apud
quod aliquis illis renunciet nam principium amicitia, lau-
tio est, inimicitia autem vituperatio. Hanc sententiam
vsurpatam reperio Iureconsultis. Originem enim rei aiunt
spiciendam, l. 2. D. de orig. iur. Et, quæ malo sunt inchoata

o, vix est vt bono peragantur exitu, c. principatus, l. q. 1. d. Gratian. c. miramur, 61. dist. Item, quod ab initio vitio- fuit, tractu temporis conualefcere non potest, l. quod ab o, D. reg. iur. l. si tibi decem. §. si pactus. D. de pact. Alio- fans est benè incoepisse, quamquam diuersus sequatur effe- l. sed an vltro, §. 1. D. de neg. gest. Nec res subsistit, cum ad casum venit à quo non potuit incipere, l. pro parte, D. de iur. tit. Item, vbi nullum principium est, nullus finis sequi- l. in vniuersis, C. qui dar. tut. Et dispositio facta inhabili, ex ab initio resistit, si conferatur in tempus habile, hoc est impus permissum, non validatur. l. si minor. D. de seru. ort. l. in tempus. D. hered. instit. Et alia eiusmodi sexcenta erunt, quæ studiosi pro suo arbitratu possint sublegere.

Mustela tibi si occurrat. } Occursus mustelæ ominosum fuis- *Occursus mustela.*
adunt auctores. Vnde nunc etiam apud quasdam nationes
ix habetur omen, si cum paratur venatio, aliquis mustelam
minat: cuius etiam occurfus vulgò est inauspicatus habitus.
em picta infortunium significabat: animal enim putaba-
n faultum esse, maliq̄ue præfagij, iisq̄ue maximè, quorum
ios habitet. Dicitur enim insidiari domesticis animalibus,
ertimq̄ue altibus, easq̄ue ad internecionem vsque perse-
at Pier. lib. 13. idemq̄ue occursum plerisque religiosum
eri dicit. Adhæc in negotiis obeundis vel nomen ipsum,
nè efficaciz contrarium, multos remorari. Lege prouerb.
telam habes.

AD EMBLEMA CXXVII.

A V L V M immorabor in illustranda huius emblematis
epigrapha, antequam veniam ad explicationem carminis.
il reliqui itaque, prouerb. olet, ei simile quod vsurpauit
tides, *ὃ λόγῳ παρὶ τῆ παραφθίγματος, ἔδ' ἐπ' ἄν.* Nihil am-
s. Sed hæc oratoris verba, vbi de Nestore: *τὸ λεγόμενον δ' ἔ
, ἔδ' ἐπ' ἄν εἰς ταῦτα ἰσὸ γήρας:* iuxta id quod dici solet,
lamplius exsisteret præ sentio. Cui conuenit illud, Præter
are nihil: quod Horat. in Satyris, & M. Tullius vsurparunt.
: satis. nunc ad carmen.

hæc horribilem quandam calamitatem, qua fuit affecta In- *Historia de locustis.*
um Longobardia circa annum, vt coniiicere facile est, 1541.
tata enim nube locustæ ex aëre dicuntur cecidisse, quæ le-
aina, herbas, & grana serinè omnia depastæ, induxerunt fa-
mem,

mem, & quorundam desperationem, quòd post tot tanta
 infortunia nihil esset relictum. Habebant digiti longitudin
 turgida capita, ventres obesos, & sanie repletos. Itaque ea
 ctæ intolerabili foetore aërem corruerunt, vt etiam corui,
 nices, accipitres, aliaq. aues cadaueribus alioqui inhiantes
 re nequiverint: quòd colligimus ex Commentariis eorum
 nostri temporis historiam congesserunt. Idemque tradun
 regionibus Poloniæ regno finitimis incredibilem fuisse
 modi animalculorum multitudinem: nullas primò alas
 buisse, sed magnos dedisse saltus: paulo post quatuor ad
 tantoque numero conuolasse, vt duo miliaria in longui
 latum cubito tenus ita occuparent, vt ipsius quoque splen
 rem Solis à toto illo terræ spatio sua densitate excluderent.
 de colligere est facillimum, rebus humi nascentibus damni
 numerabilia inde subsecuta esse, quæ ad radices vsque or
 depastæ essent: Cùm verò succreuisent alæ, erant digiti hu
 ni magnitudine, tumque in fruges atrocius grassabantur.
 rerum hæc neque vi, neque industria alia propulsari pot
 Hoc autē ei simile est, quod habetur Exod. 10. 4. apud Ios
 lib. Antiquitatum 2. cap. 13. Locustarum etiam in Africa
 ritudinem prodigij similem fuisse tradit Augustin. in lib. I
 uitate Dei tertio, cap. vltimo, cùm iam populi Romani pre
 cia esset. Consumptis enim fructibus & foliis lignorū, in
 nube in mare dicunt esse deiectam: qua mortua, secuta est
 corruptio, quæ tantam aduexit pestilentiam, vt in solo M
 nissæ regno octingenta hominum millia periisse referantur
 multo amplius in terris littoribus proximis. hæc ille. De I
 ita ita scribit D. Ambrosius lib. 5. Hexaëmer. c. 24. Vsq
 locustam, ait, quoque gratia diuina penetravit, quæ cùm a
 ne conferto regionis cuiusq. occupauerit latitudinem, in
 primùm fertur habitaculo, nec fructus inhospitali incur
 depascitur, nisi diuinæ signum præceptionis acceperit. Et
 sicut in Exodo legimus, ea quoque cælestis vltionem offe
 nis exequitur, piæ ministra vindictæ. Hanc quoque avis e
 rat Seleucis. Sic enim Græco hæc avis nuncupatur non
 data ad remedium malorum, quæ locusta consuevit in
 cui creator inexplebilem dedit deuorandi naturam, vt in
 bili pastu plagam suam possit extinguere. hæc Ambros.
 maanus Schedel in Chronic. de damnis ab eodem anima
 genere illatis ita commemorat: Lotharij Imperatoris ter
 re, ait, à Carolo Magno tertij, locustæ innumerabiles ser
 habentes & dentes duos lapide duriores, in Gallia, velut

in operuerunt; herbas, segetes & arbores, ac vniuersa viridem habentia deuastarunt: Tandem proiectæ in mare, & cetera in terram eiecitæ. secuta est magna putrefactio: & mortalitatem magnam, aërem inficientes, generalem hominum interitum suscitauerunt. Idem auctor hac de re tibi scriptum reliquit: Tempore Caroli Burgundionum filij Philippi optimi, locustæ per Italiam vagatæ, Brigrum deuastarunt, cùm in Brixiano agro in maxima muline aduolarunt: quæ Brixianis & Mantuanis maximum numerum intulerunt. Quibus nisi Ludouici Mantuani Principis sollicitudo obstitisset, fata quoque in tota Lombardia cõsenserent. Earum etiam meminere Imperatores in l. 18. C. De & cond. Excepto, aiunt, tempore, quo edaci locustarum icie sterilitatis vitium intetcessit, sequentis temporis fructus, quos tibi iuxta præteritam consuetudinem deberi constituti reddi tibi Prouinciæ Præses iubebit. Locustam depinxit Iulianus in Epigrammat.

*Horret apex capitis, medio fera lumina surgunt
Vertice, cognatus dorso durefcit amictus.
Armauit natura cutem, dumiq; rubentes
Cuspidibus paruis multis acnere rubores,*

totel. 3. Rhetoric. ex Stesichoro prouerb. v surpauit, Cicadæ ad eos humi canent. οἷον εἰ τις λέγει ὅτιρ Σπιδίχορος ἐν Λοκροῖς, ὅτι ἡ δ' αὖθις εἰς εἶναι, ὅπως μὴ οἱ τίτις χαυρότην ἄδωπιν. ut tibi dicat id quod Stesichorus in Locris extulit, nō oportere uiciari, ne cicadæ humi canant. Voluit poeta vastationem omnium, ruinamq; extremam intelligere, ad eò ut non sicia modò, sed ne arbores quidem stantes relinquatur, uiaq; solo æquentur, ut cicadæ nihil habeant quo insistant. Hoc inde ductum quod cicadæ arbutis maximè gaudent. Exemplū est comminationis, quo significatur cuncta arborum succisum iri stipitibus ab hostibus, ita ut sic truncatis stipitibus cicadæ necessarò cogantur humi cantillare. Apud Theophrastum, puella depastitæ alieni patrimonij καλαμνία μάστιγος arborum, id est locusta, quæ messem intercipiat. Multa autem tribus prodita remedia arcendis locustis, si vacat, lege apud Iulium Dionys. De agricultura lib. 13. cap. 1.

Complicatus iam meis scedis occurrit ex Piside pulchra decorio locustarum, lib. eo cui nomen fecit ὄψις κρομμυλίας. Ex habet.

*Τίς ἐκρομμυλίας παυκνήτων ἀκρόδα;
Ἐπὶ πρῶτον εἰς φρούριον Ἀγυπαίων;*

Βέλος νεφῶδες ἐξ ἀδήλατοξόου,
 Λόγγῳ ἐτοιμῷ, εὐκρίητοι δόρυ
 Πυκνὸν φάλαγγα, μερόσμοι ξίφθ
 Πηδηπικὴ ἰσταλξιν ἀσάτυ μάχης,
 Οὐχ ἴσα γὰρ, ἀλλὰ πλήτη, κὶ τρίχθ,
 Ἐρπασα πορθῆ, κὶ κλονεῖ πτερορμη,
 Δοκεῖ δὲ φεύγειν καὶ παλινδρομεῖ μένει,
 Φθίνει ἀπὸ κερῶ, κὶ θερίζει ἀπὸ χροῖος,
 Ὡ μὲν ἀμείλιχά τ' ὅπων τελοικμάδει,
 Τρυγᾶ τὰ φύλλα, τὰ τρύγλου δὲ βόσκε γ),
 Κὰ συδέγει τὰ κῶλα, κὶ τείνει πάλιν
 Ὡ' ὡς τὰ νῦρα τ' βελῶν οἱ τοξόται.

Quisnam in aciem inducit Locustarum agmina

Aligera, collecta in neces Ægyptias,

Ut nubilum telum abdite sagittarū,

Iaculum paratum, hastamq; motam visua,

Densam cateruam, centicipitemq; gladium,

Saliensq; praesidium iniqui praesū?

Locusta enim non stat, feritq;, & curstat,

Vastatq; repens, peruolat omnia loca,

Fugasq; simulat, reciproca & sistit via,

Ac perimit ante tempus, ante diem metit:

Arbusta marcere, & rigere herbas facit:

Crudum lignorum exsugit humorem omnium:

Vindemiat folia, ac vorat vindemiam:

Cadauera modò congregat, modò dissipat,

Nervos sagittarum ut sagittipatens solet,

Et hostium corpus suorum vulnerat

Hastilibus crurum recuruorum horridis.

Euro] *Eurus* ventus est Orientalis calidus.

tendere turmas.] Ab exercitu allegoria.

Atyla.

Atyla.] *Atyla* Princeps ex Scytharum genere, qui post factam Pannoniam, Aquileiam delcuit, & in Germaniam tra-
 iens multa vastavit: eius exercitus armatorum fuit 50000.
 dux Romanorum Aetius, & Theodoricus Hispanicorum
 thorū rex fortiter in campis Catalaunicis occurrerunt, ubi co-
 misso proelio 180000. utrimque cæsa sunt, Hunnis victis. Pe-
 cis verò interiectis annis, Aetij, deinde Valentiniāni audita
 de rediit infestior, Aquileiaque deleta Romam properabat.
 Leonis Pontificis Romani precibus delinitus, dum nouis
 tentus esset nuptiis, vino nimio obrutus, effusa è naribus sa-
 guinis copia, est suffocatus.

erxis erant.] Xerxes rex Persarum, Darij filius, in Græcos *Xerxes,*
 icaturus, habuit de regno suo septingenta millia: de auxi-
 recenta: rostratas naues mille & ducentas: onerarias, ad tria
 ia: in quibus fuerunt hominum myriades 23. terrestris au-
 exercitus fuerunt centū & septuaginta myriades, equitum
 . Claudian. 2. in Rufinum:

Haud aliter Xerxem toto simul orbe secutus

Narratur vapuisse vagos exercitus amnes,

Et telis umbrasse diem, cum classibus iret

Per scopulos, telumq; pedes consemneret equor.

odotus lib 7. Lege Iustinum lib. 2. & Plutarch. initio libri,
 Parallela nomen fecit. De eodem exercitu, si mauis habere
 m Isacio Tzeizi, Lycophronis interpreti, hæc habe. Nume-
 exercitus Xeixis erat * quingentæ myriades: naues mille du-
 x & sexaginta. quadringentis talentis opus erat exercitui
 ulis diebus.

rra omnia.] Rei difficultas spondaicum fecit. priores edi-
 es nō, farræ omnia, sed, corda omnia, elegantius habebant.
 da autem, non à voce, cor cordis, sed à cordum cordi, quod
 eundem scœnum post messionem primam germinans, vt
 linio liquet cap. 28. lib. 18.

es & in angusto est.] Restat desperatio. Videtur Metaphora
 ptiuis.

ant nisi vota super.] Id est, nil nisi vota supersunt; vt habet
 d. lib. 1. Trist. Elegia 2. Hic enim notanda Tmesis, & Ana-
 phe.

AD EMBLEMA CXXVIII.

PIGRAPHE huius è Plauto petita, refero illud Menandri,

κέρδη ποσηρά ζημίω αεί φίρει. & illud,

τὰ δ' αἰσχρὰ κέρδη συμφοράς πολλὰς ἔχει.

sensu apte dixit Euripedes, *τὰ εἰς οἰκὸς ἀδίκως εἰσιότα σὸν*

ρωτηίω. Hoc malum esse maximum dicit Menander, quia

aliena volunt vndique corradere, spe sua excidunt, & ipsi-

periclitantur: nam contrà quàm sperabant, euenit. Refert

nel. Tacit. 1. hist. grande gaudium Romanos inuasisse,

d ij tam pauperes forent quibus donasset Nero, quàm qui-

abstulisset. Sed audimus longè grauè & cordatum Plauti

nitum. sic enim Rudente:

*Aliena corra-
 dere, lucrum
 non est.*

O Gripe Gripe, in aetate hominum plurima
 Fiunt transfenna ubi decipiuntur dolis.
 Atque adepol in eas plerumq; esca imponitur;
 Quam si quis avidus poscit escam auariter,
 Decipitur in transfenna auaritia sua.
 Ille qui consuliè, doctè, atque astutiè cauet,
 Diuiniè ei uti bene licet partis b. ne.

Emblematis
 tyria.

Tetrastichon porrò hoc-paucis commutatis mutuatus est
 Gabriæ apologo, quod sic habet:

βούς φάγων παῖς εἰς ἱερῶ ἔγκρατα,
 ὄμιγι πέκληγ', ὡς ἀπάγγελια, μήτηρ, ἐγχείω.

* ἀλλότριον.

ἢ δ' αὖ χιλῶσα, μή φόβος τέκν', ἴφθ,
 ἔσων γδ' ἔθ' ἐν, ἀλλ' ἐμοῖς * ἀποτρύων.

id est,

Bouis puer cùm edisset die festo viscera,
 Hei mihi! gemebat; quia intestina mater emitto.
 Illa autem ridens, Ne time fili, inquit:
 Tuorum enim nihil, at vomis alienum.
 Puer die festo bouis cùm viscera
 Vorasset, Hei mater, clamat, mea effluunt
 Intestina. at ridens ait, Fili, haud time,
 Nam non tua haec sunt, sola at aliena vomis.

In furaces &
 raptoras.

Dicitur in eos, qui quæ raptò & fraudè congesserunt, ægrè
 dunt, ac si sua essent. Proculdubiò non ab re dictum est à Cl
 sostomo, Pauca malè parta, multa bene comparata perdere
 & Plautus, vnde est Emblematis titulus, *Malè parta mali
 labi*. Hoc si veniret aliquando in mentem iis qui tam impu
 animo secum agitant, vt faciendi lucri rationem conquiri
 huc & illuc pecunias corradant, nec interea vnde habeant
 rant: aut certè timerent, ne amittendi alea fortassè aliqua
 impotentiùs cruciarentur: aut ne iustam in se numinis in
 prouocarent: aut saltè cogitarent, quàm hæc fluxa sint, qu
 que fragilia ea fortunæ bona, quorum habendorum causa
 tantisq; curis distringuntur. Celebratum est iam olim do
 rum hominum vocibus: Diuitem aut iniquum, aut iniqui
 redem: quod dictum esse suspicor in eos tantum, qui quicq
 omninò auidè cupiunt, iure vel iniuria congerunt. Quí
 fieri potest, vt opum facultatumq; tam expedita facilisque
 pænè momentanea, vt ita loquar, adeptio, conquisitio, pos
 sio, iusta esse & legitima censerí debeat? Iuuenalis optinè:

— diues qui fieri vult,

Et citò vult fieri. sed quæ reuerentia legum?

Qui metus aut pudor est umquam propterantis auari?

itaque violentis & iniquis harpyiis, id est furacibus homi-
nis, si quid aduersa fortuna detrahat, aut alius quidam cuius
iat (quod nonnumquam solet accidere) iacturam hanc non
molestè ferre debent, quam certè boni quique & honesti
in lucro esse deputarent, beneque cum mortalium rebus
esse non tam grauatè dicerent, si quæ iniustè possederūt
ui illi captatores, ad veros tandem possessores redirent. Eo
enere furum sunt plerique forenses tabulæ, atque importu-
cophantæ, & maxime ætario publico nonnumquam præ-
cipui qui æquissima numinis ultione, aduersa reflante fortuna,
cumque sumptus faciunt, quos numquam putassent: & sæ-
permerò citius quàm uellent, euomunt quod cōcoquere non
uerunt. Id etiam vulgò tritum:

De malè quasitis non gaudet tertius haeres.

Idè Cicer. Philipp. 2. usurpauit hoc Adagium Plautinum,
stulitque in Antonij rapacitatem & ingluuiem, his verbis:
quàm insolenter statim heluo inuasit in eius viri (Pompe-
intelligit) fortunas, cuius virtute terribilior erat populus
nanus ex ætis gentibus, iustitia charior! In eius igitur co-
cum se subitò ingurgirasset, exultabat gaudio, persona de
no modò egens, repente diues: sed ut apud Poëtam nescio
m, Malè parta malè dilabuntur, incredibile ac simile por-
ti est, quoniam modo ille tam multa, quàm paucis non dico
sibus, sed diebus effuderit. Fortasse & huc referri potest il-
Democriti, *πλεῖστον δὲ πρὸς κακῆς ἐργασίας ἀφειγνόμενον ἐπι-
στρεφν τὸ ὄνειδος κέκτηται.* & Heliodus, mala luera damnis
simillima cecinit:

— κακὰ κέρδη ἴσα ἔτησι.

Ita laudat *ζηήματα ἔχ' ἄρπαντα*, quæque sunt *πίσδοτα*. Sed
stat audire Euripidem:

ἀδίκως ἢ μὴ κτῶ ζηήματ', ἢ ὅλην πλοῦν

ζηόνοι μιλάθροισ ἐμμένειν. τὰ δ' ἀδίκως

οἴκως ἰσελθόντ' εὐκ' ἔχ' σωτηρίαν.

id est,

comparas iniustè vllas opes, quas velis tibi esse diuturnas:
quid enim iniquè domi cumulâris, saluum esse minime po-
Non alienum illud Iurisconsulti: Non videtur retinere pos-
onem qui eam sic nactus est ut retinere non possit, l. non
itur, D. acq. possess. Refert Corn. Tacitus libris Annal.
sdam sub Neronis principatu locupletes, qui cum tan-
i facti essent omnium egentissimi ac miserissimi, & Popu-
Romanus lætabatur fortunam ita conuersam, simulque
nas dare qui meruissent. Illustris ille Taciti locus, & nos

singulari dei iudicio non ita pridem vidimus plerosque barones, qui medio tumultu, sub titulo sancti foederis facti sanguine bonorum civium locupletes, tandem vrbe recepta, & bus compositis factos omnium despectissimos. Adhæc prætermittam (quod attinet ad carminis enarrationem) Nummum in Hieroglyphicis locupletem designare & rapacem: qui in Phædone significat Socrates, cum eos homines qui auriæ studuissent, & ad imbecilliorum expilationes & rapinæ parati ac semper prompti fuissent, in miiuos & lupos convertit. Sed & in sacris Miluus pro prædone ac grassatore accipitur. Pier. lib. 17. Hieroglyph.

quem nausea torserat.] Qui præ ingluvie vomebat.

viscera ab ore fluunt.] Viscera sunt diuitiæ: vnde Penedra Quidiana:

Viscera nostra tua diripiuntur opes.

Et vulgariter dicitur apud nostrates, Eum qui suum pensum perdere: vel, Qui censum perdit, perinde videri, ac sum profundere. Sunt enim *ζήματα ἢ ψυχὴ καὶ ζωνὴ βροτῶν* est in quodam Græco Epigrammate. Cicero pro Quintio: pecuniam modò, verùm etiam hominis propinqui sanguinem vitamque eripere conatur. Notus est ex Syllana defensio M. Ciceronis locus, de iis qui tanto amore suas possessiones amplexi tenent, ut ab eis membra diuelli citius & distrahi videantur. Amm. verò Marcell. lib. 17. Dum nullus obsistat &c. ex barbarorum visceribus alimenta congesta sunt.

AD EMBLEMA CXXIX.

APOLOGVM hunc in primo Epigrammatum Græcorum reperi, de tribus puellis alea iacta inquirentibus quænam prior fato concessura esset: quæ verò sortem iactantem viderat sibi mortem portendere, risu neglexit, cum statim talia in caput lapsa risui finem dedit; quod significat Adagiùm, *la vel inuocata veniunt*: illudq. apud Græcos vulgatùm. *διζήματα καὶ μάλια μόλις παρεγγίνεσθαι, τὰ δὲ κατὰ τὴν μὴ διζήματα οἰοῦσι*: hoc est Mala vel etiam non quærentibus obtingunt, bona vix accipiuntur etiam quærentibus. Idem respondit Diogenes rogatus, quid de hominum sorte sentiret: Miseram & infortunatam hominum conditionem esse dixit, cum bona quærentibus vix obtingunt, cadant autem infortunia, non tantùm non quærita, sed præ omnem expectatiouem. Plautus Mostellaria:

*Mala veniunt
etiam non
vocat.*

— *nam hoc scito, nimio celerius*

Venire quod molestum est, quam id quod cupide petas.

Accedit ad agium illud, multa inter os & offam, & multa incallicem, suprema que labra, ex vetere quodam. Notant Scholæ ad S. illud. Instit. de rer. divis. Q. Curtius lib 8 Contra equia fortunæ non satis cauta mortalitas est. & illud veterum: Nulla est adeo bona fortuna, de qua non possis queri: & is quid optes aut fugias, na ludit dies. Virgilianum illud ad finem 1. Georg. ex quadam Varionis satyra, Ne scis quid vesper serus vebas, unde serenas Ventus agat nubes.

tecum Epigramma eiusmodi est, in titulo eius *δυσπραγίαν.*

ἢ τελοῦσαι ποτὲ παῖδες ἐν ἀκάλυπτον ἔπαιζον κλήρω. τίς προτέρη βήπτται εἰς αἰδῶν. ἢ τρεῖς ἢ χεῖρῶν ἑσθλοῦν κύβων ἤλθε ἢ πιστέων, εἰς μίαν, ἢ δ' ἐγγέλα κληρῶν ὀφειλόμερον. ἢ τεγερθῶ δ' ἄρ' ἄλλα πιν ἀπωλίοθ' ἡσὶ πείσμα. δ' ὄσμορον εἰς αἰδῶν δ' ἤλυθεν, ὡς ἔλαχον. ψυδῶν ὀ κληρῶν ὄτ' ἡ καχόν, εἰς ἢ τὸ λῆσον. ἢ τ' εὐχαὶ θνητῶν εὐσεχοὶ, ἢ τ' χεῖρες.

Character em-blematis.

Tres quondam puellæ vnâ ludabant Sorte, quæ prima itura esset ad inferos. Et tres quidem è manibus emiserunt talum: venit autem ex omnibus

Ad vnâ: ridebat autem sortem debitam. Recto vero ò inopinatus lubrico lapsu fuit casus. Infortunata in Orcum descendit, vt erat sortita. Non fallax (est) fors cui malum (imminet:) ad bonū autem Neque preces mortalibus (sunt) peritæ iaculandi, neque manus.

Tres quondam simul vi lusissent sorte puella, Quæ prima infernos esset itura lacus: resq; emississent talum, cecidisset at vni E iribus, hac sortem risu inepta suam. Num de lecto inopinatus ruit impete casus, Ex sorte infernas lapsa repente domos. Fors minimè est fallax impendent cui mala, sed cui Spes bona, vix tenet hanc vel prece, vel pretio.

terum Socrate alicæ ludo humanam vitam comparabat, siç πνὶ εἰσιν ο βίη, Ἐ δὲ ὡσπερ ψῆφον πρὸ τῆς ἀχ τὸ συμῶν ἢ γ' ἐστὶν ἀσῶθεν θαλεῖν, ἔδ' ἐ δέσχ τῶν ψῆφον. A lœa ludo simili

Alex ludo vi- ta hominis comparatur.

nere oportet. Non enim denuò iacere licet, neque tesseram
ter ponere. Cui & conuenit illud Terentij in Adelphis:

Sic in vita est hominum, quasi cum ludas tesseris:

Si illud quod est maximè opus iactu non cadis,

Illud quod cecidit sorte, id arte ut corrigas.

*Modestia de-
cet vel maxi-
mè fortuna-
tes.*

Huc fortè non incommodè transferes illud Demosthen. *ο
δαιών ἐστιν ἀνθρώπων, ὅταν βελτίστη τῆ παρῆση τύχη ῥεῖται. ἡ
πλεῖστα τῶ ἀνθρώπων πρὸς τὸ συμφερεῖν ἔχει. ἡ δὲ ἔτι ἔτε φυλατῆ
τοῖς ἔτι δεινὸν ὡς ἀφύλακτον εἶναι, ἔτι ὀλιγοῦσι, ἀπρὸς δὲ ἐκ
παθεῖν.* id est, Proborum hominum officium est, cum fort
vtuntur maximè prospera, tum summum habere modestiæ
dium. Neque enim quicquam tam formidabile, quin vigila
præcaueri, neque vllum malum est, quin oscitantibus eue
possit.

Στῆλ.

ad Stygias aquas.] Id est, ad mortem. Styx inferorum flui
per quem veteres putabant animas transire post mortem.
stant. lib 1. cap. 11. Hanc phrasim mutuatus est ex Mart
Nam in primo sic 79. epigr.

Decreuit Stygios Festus adire locos.

Idem 102.

Nec prius ad Stygias fawulus descenderat umbras. & de

Dixit ad infernas liber iturus aquas.

Mox 105.

Et Stygias aquam fuerat patrem isse sub umbras.

Libro etiam 4. 37.

Etiam per Stygias esset iturus aquas.

Denique vndecimo lib. 85.

*Qui nondum Stygias descendere quarit ad undas.
caca fortis.*] Ignara exitij futuri.

tacto.] Tegula.

Rebus in aduersis mala.] Prudens quisque omnia qua
speranda sunt, non in meliora, sed in peiora constituat
quid præter spem accidat, id tamquam lucrum reputet, vi
net Comicus. Ouidius 4. De Ponto:

Tu quoque fac timentis; & qua tibi leta videntur,

Dum loqueris, fieri tristia posse puta.

AD EMBLEMA CXXX.

*Titulus Em-
blematis unde
duobus.*

GENERALIS ca thesis, præfixa Emblematis, ad ca
cumque humanas calamitates & incommoda pote

modarij: eaque, nisi fallor, parœmia est medicis familiaris. conferre placet cum aurea illa Nazarij sententia, ex Papyrico quem Cæsari Constantino dixit: Facilior, inquit, & tò procliuor lædendi quàm commodandi semper est vis: terere integrum, quàm sauciato mederi: dissipare rapta, in diuulsa componere.

letheris.] Homerus Iliad. 1. Aten Deam fingit mortales, *Ate Homericæ.* isimplicantem angustiis & perturbationibus, eorumque artes seducentem, variisq. opinionum monstris afficientem: uæ mala sarcienda placendaque Litæ Iouis filiæ opponuntur, quæ tamen non statim possunt instaurare atque componere quod ab ea motum atque dissectum fuit: sed id longo tempore interuallo fieri ait, ut potè quæ sint luscæ, tardis pedibus, nio confectæ. Versus Homericos huc adiiciemus:

μη γάρ τι λιταὶ εἰσὶ διὸς κῆραι μεγάλοι,
 χαλαραὶ τὸ ῥυσαίει, παραβλῶπις τ' ὀφθαλμῶ.
 αἰρά τι ἔμιτόπιον ἄτης ἀλέγχει κίχσας.
 ἢ δ' ἄτη θενναρήτε κὲ ἀρτίπῳ, ἔνεκα πάσας
 πολλοὶ ἐθεκωθεθεῖ, φθάνει δέ τι πᾶσιν ἐπ' αἴῳ
 βλάπτωσ' ἀνθρώπων. αἰ δ' ἐξακέοντα ὀπίσσω.
 ὅς μὴ τ' αἰδέσται κέρας διὸς ἄσσοι ἴσσοι,
 τ' ἢ μὲν ἄνησαν, κὲ τ' ἐκλυοὶ ἐυχαμένοιο.

ὅς δ' ἐκ' ἀνήηται, καὶ τι γερῶς ἀπειπῆ,
 λίσσονται δ' ἄρα πινγὲ Δία κερνίανα κίχσας,
 τὴ ἔπλω ἄμ' ἐπιπῶ, ἵνα βλαφθεῖς ἀπίσιση. hoc est,
 Namque Lita soboles magni Iouis, & pede claudo,
 Rugosa, obliquosq. oculo, medeantur ut illi,
 Aten sectantur. celeri prauertitur omnes
 Illa gradu, & passim damnatum mortalibus offert.
 He verò abutuntur sarture damna sequuntur,
 Conciliantq. suis cultoribus optima semper.

At si quis recitat praefractè, ac perneget illis,
 Tunc adito Ioue patre, precantur, ut ilicet Ate
 Huic adsit, pœnasq. suo det danique damno.

tenim Lita (i. preces) sunt Iouis filiæ magni
 laudæque, rugosæque, strabæque oculis.

æ & post Noxam curanteuntes:

loxa verò robusta que & pedibus integris ideò omnes
 ongè præcurrit. anteuertit autem omnem per terram
 ædens homines: hæque medentur tandem.

Qui centè venerabitur filias Iouis propiùs accedentes,
 unc valdè iuuant, & exaudiunt precantem:

Qui autem abnegarit, & proteruè recularit,

Precauntur quidem hæc Iouem Saturnium euntes,

Hunc ut Noxa simul sequatur, quo laesus pœnas luat.

Eiusdem Ates etiam meminit Iliad. τ. quo loco Iupiter in cœlo confert, quòd esset deceptus à Iunone: Illam enim ea causa pillis arreptam in terras præcipitè dedit, indixitque ne vnquam rediret in cœlitum contubernium. Hoc quidem significatur, & uersa quæque statim & ex improuiso impetere, tarde autem cedere: illud enim est quod Gallorum vulgus ait, Mala & agtudes in equis accedere, sed pedibus & lento gradu recedere. Ate enim noxa est velocissima, qua propter motum celere infortuniorum aleam maxime subitam & improuisam significat. Hanc Christianæ pietatis auctores φάσφορον, i. Luciferum è cælo deturbatum interpretantur, ut maxime Iustinus Philosophus ac martyr, Eusebius Pamphil. Suidas, & Budæus notant ex Bessarione Cardinale lib. 3. in calumniatoris Platonis. Sphaera Elegia ὡς ἰδρυσούρης ex Solone hoc distichon retulit, emergentem è diis noxam facit:

ἀπὸ δ' ἐξ ἀστῶν ἀναφαίνετο, ἢν ὀπότεν Ζεὺς
πέμψῃ τετραγένοισι, ἄλλοτε ἄλλῳ ἰδίῳ. id est,
Ex illis Ate apparet, quam ubi Iuppiter ipse
Miserit vlticem, tunc aliam aliter habet.

Litas claudas & Iulia cur.

Litas autem Deas claudas interpretantur Mythologi de iis precantur, quòd genua deficiant: quas rugis obsitas esse Populi volunt, ad designandam imbecillitatem. Has aiunt esse stillicidibus, quòd conuulsi videntur in quibusdam, sed strenuè necessitate ad supplicationes deflecti. Phorionus claudas esse tradit, quòd tarde & vix accedant ad eos supplicantes quos antè affecerint iniuria: rugosas verò & strabis oculis, quæ grauius & ore parum hilari intueantur quos offenderunt à quibus veniam deprecantur: Iouis porro filias, quòd venibiles sint. hæc ille. Itaque id transfertur ad illam cuius iuriam, cuius difficulter memoria tollatur ex animo: iniuriam enim & contumeliarum memoria tardissimè senescit, ferè ut nisi morte deleatur. Vel ad id traducetur non omnino male, quod habet Cornel. Tacitus in vita Iulij Agricola, filij sui: Naturâ infirmitatis humanæ, inquit, tardiora sunt mala, quàm mala: & ut corpora lentè augetur, citò exiguuntur: sic ingenia studiaque facilius oppresseris, quàm uocaueris. Sic Seneca Epistola 92. Eligit aliquid nouicium per quod velut oblitus vires suas ingerat. Quicquid longa & multis laboribus, multa Dei indulgentia fluxit, id vnus

Locus Cornelii Taciti.

git ac dissipat. Effet aliquod imbecillitatis nostræ solatium
 inque nostrarum, si tanto tempore repararentur cuncta,
 cito finiuntur. Nunc incrementa lentè exeunt: festinatur in
 num: nihil publicè, nihil priuatim stabile est: tumultuan-
 s; causis mala, vnde minimè expectabantur, erumpunt.
 pertinet Scytharum legati sententia ex Curtio lib. 7. Quid
 ignoras aibores magnas diu crescere, vna hora extirpari?
 icus Heraclides disputatione De allegoriis Homericis, eo
 penè modo intelligit: quo loco eos arguit imperitæ, qui
 verum vituperent, qui Litæ Iouis filias impiè deformi &
 lo corpore finxerit. His Poëta imaginem expressit eorum
 applices sunt. qui enim peccarunt, ex conscientia verberè
 ores esse solent: eosque verentur aggredi quos læserunt, &
 ibus veniam impetrare postulant: pudoris enim sui sunt
 ontinuò memores. Nec verò præfenti animo esse possunt,
 onstanter intuentur, vt qui retrò auertant oculorū aciem.
 ò itaque supplicum animus nullum præ se lætum rubo-
 admittit, vt qui pallidi sint, demisso vultu, misericordiam
 e conat. Ar. Ea ergo causa fuit, cur Litæ ita fuerint ab
 ero depictæ. Contra valida est & pernix Ate, cuius nimi-
 acris & vehemens stultitia hominum non modò ceruici-
 sed & animis impendat. Nam toto impetu & sine aliqua
 ne fertur ad omne flagitium. Is ergo Poëta perinde se ges-
 tuit qui pictor esset humanorum affectuum, quos affectus
 um nominibus allegoricòs effingere solet. Lege Lucian.
 aginibus, & Tragopodagra.

Pontici Hera-
 clidi allegoria
 de Ate &
 Litæ.

en.] Ate est noxa, *πνοξή ἢ ἄστυ*, lædo.

[*mala noxa.*] De nomine noxæ & noxiæ hæc placet ad-
 commentario Alciati ad tit. De verb. signifi. Noxam di-
 tintiqui, ait, id quod nocet: quapropter culpa, pœna, detri-
 um, noxa est. vnde & lib. 3, T. Lilius, noxæ exoluere, id
 pœna capitalis fraudis liberare, accepit. Seruus quoq. qui
 a legem Aquiliam alicui damnū dedit, noxa est. At noxia
 modo de maleficio ipso dicitur, nec tam generali signifi-
 ne accipitur, sicuti noxa. Cicero lib 3. de Legibus, Noxiæ
 par esto, vt in suo vitio quisque plectatur, vis capite, aua-
 mulctâ, honoris cupiditas ignominiâ. M. Manilius:
 etiam infelix virtus, & noxia felix. Plautus in Bacchid.
 t, suspectus sum, cum careo noxia. Quo sensu & in Mo-
 ria & in Pseudolo vsusest. Terentius quoque in Phor-
 ne: In re incipienda ad defendendam noxiam. sed & in
 cho & Hecyra ad eundem modum. Nec noxam eos

ascripſiſſe quiſquam dixerit, cū ratio carminis non conſerret. Quæ adducere volui, vt palàm fieret quàm iniquo iurſtitiarum in Elegantiis ſuis infectetur Valla, & Seruſtum Eraldus, dūm adieſtiuè tantūm dici noxiam opinentur cō veterum auctoritatem. Hæc ille.

Ergo Lita, proles Iouis.] à Litis, nomen factum τ̄ λιτανία verbūm λιτανύειν, quod eſt ſupplicare, vota, preceſq̄. ſup ter fundere. Sic litatum, pro eo quod eſt aliis ſolutum, tum deo, quaſi luitatum, ait Feſtus.

proles Iouis.] Reſtè proles Iouis, quia vt Dei proprium iſt mortales; ait Plin. initio hiftoriæ mundi, ſic nulla realia gis ad Dei naturam accedimus, quàm ſalutem homi dando, vt Tull Ligariana, vt Strabo, *ἀεργετῶν ἐς τὴν μίαν*. Contra Arabuloſ apud Horat. 1. ſermon. 5. nomen habu *Ἐπὶ τὸ ἄτλο βλάδιον*, quod damnūm, noxamq̄. ferret. A Ctiu: nalippo, te eſſe huic noxæ obnoxium, citat Feſtus, trader xam eſſe peccatum, vel pro peccato pœnam.

AD EMBLEMA CXXXI.

PINDARVS Olymp. 5. *αἰ δ' ἀμφ' ἀρεταῖσι πόνον*
να π μάρτα), πρὸς
ἕρπον κινδύνα κενεχλυμμένον. id eſt,

Circa virtutes labor ſumptuſq̄e perpetuò implicantur, v difficultate obtectum allequare. Sed propiùs apud Plu Bacchilides: *πισὸν γδ κῦδ ἔχ' ἀρετὰ.*

Crediderat platan.] Cum in Aulide Bœotix portu, G rum ad Troiam euertendam nauigantium claſſis aduerſ to detineretur, Calchas augur peritiſſimus cum cæteris cis profectus Agamemnonem docuit, qua ratione D iratam placaret, & ex ſerpentis vel draconis augurio (arborem ſubrepens nouem paſſeris pullos vnà cum ma glutierat) decimo tandem anno Ilium captum iri pra Nam pro paſſeribus annos, pro angue tempus intelle explicat Pierius Hieroglyph. lib. 20. Narratio eſt apud E rum Iliad. 8. & Cic. 2. De diuinat. quam eandem re vita Homeri, quæ Plutarchi nomine à quibuſdam ei fertur. De Calchantis illo vaticinio facile mihi eſſet: re Ciceronianos verſus, quos citat ipſe eodem De d tione: ſed liber eſt in omnium manibus. Locus Hon habet:

*Hiſtoria ex
 Hom. vo de
 vaticinio
 Calchantu.*

τίπτ' ἄνω ἐγένετο καρηκρῶντες ἔχουσις
 ἡμῖν μὲ τὸ δ' ἔφηρε τίεως μέγα μητίετα ζεύς, &c.

in eundem satis feliciter Ovidius est æmulatus Transfor. 12.

— veri providus augur

Thestorides, Vincemus, ait, gaudete Pelasgi,

Troia cadet: sed erit nostri mora longa laboris:

Atque novem volucres in belli digerit annos.

cautem innuit, quod præclarum sit, idem esse & arduum; &

is maximis difficultatem quandam à natura esse proposi-

ait idem M. Tull. Tuscul. 3. Etenim nulla potest esse diu-

ia gloria, quam labor strenuus & indefessus primùm non

ecesserit. Quis enim magna coronari contendat Olympia,

is sine pulvere palmæ? Vulgo tritum id, τὰ καλὰ τὰ δύσ-

α. Præclarè Xenophon ἀπμνημ. 2. αἱ διὰ καρτερίας ἰπιμέ-

μ τῶ καλῶν κ' ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιεῖσιν, ὡς φασιν οἱ ἀγαθοὶ

165 λέγει ἢ πᾶς κ' ἡσίοδ' &

τὴν μὲ γὰρ κακότητα κ' ἰλαθ' ὄν ἐς ἐν ἐλέσθαι

ῥηθ' ὄως. ζείη μὲν ὁ θὸς, μάλα δ' ἐγ' ὑθιναίει

τ' δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θοὶ περ ἀργίτην ἔθηκασιν

ἀθάνατοι· μακρὸς ἢ ἔρθι σίμ' ἰπ' ἀντὶ,

κ' τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,

ῥηθ' ἰθ' δ' ἠπειρὰ πείλει χαλεπὴ ἠὲ ἴδουα.

τορ εἰ ἢ ἔπίχρημ' ἐν τῷ δέ, τ' πόνων πολλῶσιν ἡμῖν πάντα τ'

θὰ θοὶ. id est, Curæ quidem laboriosæ efficiunt, ut ad pul-

sa & honesta facinora perveniantur, sicuti viroium optimo-

habet adagium. Ait enim Hesiodus:

Amplecti vitium cumulatim & sumere promptum est:

Namque iter id facile est, nec eo vicinius ullum.

At Divi sudorem virtuti praposuerunt,

Ad quam longa via est atque ardua, & aspera multam

Offertur: tamen est ubi ad alta cacumina ventum,

Fis facilis, primò fuerat quæ tam ardua virtus.

tatur autem Epicharmus, A diis omnia nobis vendi labo-

is. Memoria succurrit & illud Clementis Alexandrini Stro-

1. δ. ἐστὶς λόγ' τὰν ἀρετῶν ἵκασι δυσσεμῶσιν ἐπὶ πέτρῳσιν·

δέμιν θῶν χωρῶν ἀγρὸν ἀμφέπειν, ἐδ' ἐ πάντων βλεφάρους θνα-

ἴστωσιν, ὧν μὴ σακίθυμ' ἰδρῶς ἐνδῶθιν μόλη, ἠκητ' ἐς ἄκρον

θείας. quorum verborum hæc est sententia: Fama est virtutis

nihilum esse in quibusdam rupibus, ad quas difficilis ad-

166 dum sit ascensus, eamque celere incolere locum castum.

verò non conspicitur quibuscumque hominum oculis: ne-

167 vnumquam ad eam quisquam perveniet, tamquam ad forti-

Nullam glo-
 riam sine la-
 bore parari.

Virtus dif-
 ficulter para-
 tur.

rudinis propugnaculum, nisi primum sudore ac labore
 mum afficiente suam industriam probarit. Quid enim
 rix Alexander, quid Epaminondas, quid Theμιστοcles
 comparassent, nisi laboriosis & molestis expeditionum ar-
 stis arduum virtutis iter sibi conficiendum proposuissent?
*ἰσυχία τὰ ρωμαίων, ἀλλὰ τλημοσύνη καὶ ἀρετὴ πρὸς τὰ δεινὰ
 γενῶν, εἰς ἕτοιμα γρηῃτε δυνάμειος.* ait in Cratillo Plutarchus
 est: Non tamfortuna prosper euentus Romanorum pe-
 tiam auxit, quàm egregia virtus, ac summa in laboribus:
 risque in rebus tolerantia, aduersis casibus succumbere ne-
 Illud etiam mihi succurrit Pindari ex Olymp. sexto: ἀκίβητος
*δ' ἀρεταὶ ἔτι παρ' ἀνδράσιν ἔτ' ἐν ναυσὶ καίλαις τίμικαι πηλοῦ
 μέμνασται, καλὸν εἶναι πινυαδῆ:* id est, Virtus periculorum e-
 neque apud homines, neque mari habetur in pretio: at
 memorant, si quid honesti laboriosè peractum est. Qui
 hoc postremò, laudis Cæsar esset consecutus, si facile illi
 Britannis inferre bellum? Aut Annibal quantum sibi fama
 mulasset, si dum Italiam adiret, peruias Alpes, citra pul-
 & sudorem, ac non magna suorum cæde fecisset? Rectè
 Tristium 4.

Ardua per præcepta gloria vadit iter.

Et Propertius 4. Elegiarum:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires:

Non iuuat ex facili lecta corona iugo.

Porro Alciatus id carminis videtur imitatus è Græco in
 cuiusdam Poëtæ, apud quem tamen non est eadem conc-
 cùm de hirundine verba faciat, cuius nidum; serpens dete-
 & exturbasset, in eoque tandem igni ardenti combustus e-
 Crediderat.] Commiserat, nidificauerat.

sua pignora.] Pullos, ut alibi monuimus, de Ciconiæ ni-

Saxeus.] Fatalis serpens est: necnon perpetuæ belli Tr-

memoriæ per metamorphosim serpentis in perpetuæ du-
 saxum. sonat etiam saxeus, durum, crudelem, inexorab-
 qui que nulla flecti prece possit. Huc pertinet quod alie
 memini retulisse me de illo angui qui Tarquinij Superb-
 mum stupefecit, attonitumque reddidit, cùm à colum-
 gnea repente lapsus omnes in fugam vertisset, rei miraculo-
 sternatos: nimirum portendebat ille serpens nouum & in-
 etatum principem, eundemque ætate florentem Iunium
 tum, de lignea columna, hoc est, stupore, quem diu simu-
 rat, ne opprimeretur à tyranno, proditurum.

Serpens sa-
 xeus.

A D E M B L E M A C X X X I I .

petitum apparet è Macrobio Saturnal. i. cap. 8. illud non
 miserim, ait, Tritonas cū buccinis fastigio Saturni ædis su-
 positos, quoniam ab eius cōmemoratione ad nostram æta-
 historia elata & quasi vocalis est: antè verò muta & obscu-
 incognita: quod testantur caudæ Tritonū humi mersæ &
 onditæ. Triton marinus Deus, Neptuniquè filius, & tubi-
 hoc schemate serpentis circulo continetur: quod refertur
 em ad perpetuam & numquam intermoriurā doctorū vi-
 n memoriam. Tuba enim famæ & commendationis nota
 t quæ ab omnibus exaudiatur. Serpens in se reuolutus,
 itatem designat, vt docet Orus Niliacus in ipso Hiero-
 . principio. Hoc significat historiam rerum gestarum ab
 ni cōmemoratione ad nostra vsque tempora, quæ aliàs
 erata esset, notam & quasi vocali m extitisse. Nam quæ an-
 urnum gesta sunt, obscura & incognita in tenebris deli-
 quod ostendunt Tritonum caudæ ad humum inclinatæ,
 que oculos effugiunt. Id Alciatus ipse Annotationibus in
 um sic attigit: Veteres, inquit, in templorum Saturni ia-
 magunculas Tritonum statuebant, non aliam ob caus-
 quàm vt ab eo cœpisse historiam, æternitatemque illis de-
 Deos ostenderent, quorum præconio fuissent celebrati. Ti-
 s idem significat his verbis:

*Typus Embla-
 matis.*

*Triton, Deus
 marinus.*

*Quem referens Musa, viuet, dum robor a tellus,
 Dum calum stellas, dum vehet amnis aquas.*

3. Triton:

*Singula quid referam? nil non mortale senemus,
 Pectoris exceptis ingeniq; bonis.*

*En ego, cum patria caream, vobisq; domoq;
 Raptaq; sint, adimi qua potuere mihi:*

*Quilibet hanc sauo vitam mihi finiat ense,
 Me tamen extincto fama superstes erit.*

spectat Eudamidæ illud, qui rogatus cur Lacedæmonij
 illum profecturi Musis sacrificarent, cū nullum cū Mar-
 berent commercium: Vt, inquit, post præclarè facta, me-
 a apud posteros maneat. Et quidem docti, non solum viui
 elentes studiosos discendi erudiunt atque docent, sed hoc
 etiam post mortem literarum monumentis assequuntur,
 . Officiorum. De Tritone plura apud Macrobo. eo quem
 mē citavi loco, & Gyraldum Syntag. 5.

*Spartani Mu-
 sis cur ante
 bella sacrfi-
 carent.*

cetum.]

cetum.] Inferiore sui corporis parte piscem refert, superdeum. Plutarch. de Iside cōmentario ait Amphitritem in vesq̄. Deos marinos, Tritonas dici. Eos descripsit vberim Argonautic. Apollonius. Mitto quæ in Arcadicis habet Panias: sunt enim prolixiora, quàm vt huc attexere habeant cesse: Virgilius in decimo, vbi de apparatu nautico Mezen

*Hunc vehit immanis Triton, & cerula concha
Exterrere freta, cui laterum tenuis hispida nansi
Frons hominem præfert, in Prælin desinit aluus.
Spumea semifero sub pectore marmurat unda.*

Fama viros animo insignes.] Sic initio panegyrici Maximæ & Constantino A. A. dicti, Equidem scio gaudentium f. nunc ita toto orbe florescere, quacunque fama vltra natu qua fugitur discursio volucris & mutuata, & plusquàm millibus sonora percrebuit, vt omnium nationum gratulatio consecratur.

Viros animo insignes.] Hi dicuntur eleganti verbo Græcè πολὺφιμῶν ἀνδρῶν, εὐλογιμῶν, καὶ ἐνδοξοῖ, qui & ἀγλαοὶ. Hoc quæ sanè laudatio petitur à virtutibus primariis, fortitudo & iustitia: quali elogio donati heroës, toto orbe, omnique steritate celebrati. Pertinent huc arguti & inimitabiles h. Pindarici, in gratiam eorum scripti qui victores redierunt Olympiis, Nemeis, Pythiis, Isthmeis: item quæ ab epicis, & tragicis græui descripta caractere, ad res gestas posteris mandas. Et quò maximè pertinent historicorum monumenta vt egregiè facta à mortalitate vindicent? Et pertinet ad plura, bonos & præstantes viros honoribus affici, nec dum in viuis sint, sed etiam fato functos, vt virtuti suæ datur præmium, quæ sanè laudata crescit: & id per multum cendit ad similem virtutem, & facta similia.

AD EMBLEMA CXXXIII.

Galeacius. **E**PIGRAMMUM est Ioannis Galeacii; quem celeberrimè nomine, quò fortissimè Turcis in Italiam rumpere conantibus resistit, & Remp. suam legum auctoritate composuerit. Huius Historiam repete ex Sabellico Et. 9. lib. 9. sed maximè Paulum Iouium consule de Ducibus diolanen. Videtur autem Alciatus id confinxisse ad Græcorum quorundam Epigrammatum imitationem, vt est Geronimus quoddam lib. 3. quo Themistocles rerum à se gestarum

oratione indicat, quo pacto à Græcis sepeliri velit: alioqui
m satis magnum & dignum sepulchrum suis virtutibus
posse. quò spectat & Parmenionis in Alexandrum, cui pro
titudine rerum non posse scribi dignum epitaphium, sed
pam & Asiam, quas subiugavit, eius esse sepulchrum tra-
imile est quod in Hæctoris tumulo fecit Poëta quispiam:
o Hæctor non vult comparari sepulchro aut tumulo; qui-
i vniuersæ Græciæ restiterit, & cuius amplissimum sepul-
n sint Ilias, Homerus ipse, Græcia, & Achiui fugientes.
n modo vt dignus Galeacio tumulus ad perpetuam no-
commendationem extruatur, ait Alcicius, describendam
aliam vniuersam, Duces ipsos, regiones conterminas, &
ros toto impetu Italiæ ceruicibus imminentes: postremò
tatur Anguifer, qui symbolum habeat scriptum, ΤΙ'
ΜΙΚΡΟΪΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΕΝΤΙΘΕΤΕ;
uc apponam Germanici in Themistoclem epicedium,
imitatus est, & fermè integrum (vocalibus aliquot dum-
immutatis) mutuatus est Alcicius, vt videre est:

τὰ Φυλιδωτοῦ θεῖς ἰκάρου, θεῖς δ' ἐπὶ ταῦτα
δύρατι, βαρβαρικῶς σύμβολα ναυφθορίας.
τύμβῳ κρηπίδα πειλοῦρε ἀφ' ἑσπέρου ἄρη,
ἕξ ἕξω τύποις δάπτει θμιστοκλῆα.
καὶ δ' ἀσάλαμις ἐπιπέισται, ἔργα λήγουσιν
ἀμὰ τί με μικροῖς τ' μέγαν ἐντίθει;

Chara Est
Emblema.

sepulchro lapideo pone Græciam; pone adhæc
Hæstas barbarici symbola naufragij:
tumuli [in] apice circumscribe Persicum Martem,
Et Xerxem: in illis humo conde Themistoclem.
columna verò Salamis superimponatur, gesta referens
hæc mea. Quid verò paruis magnum imponitis?
armoreo in tumulo statuatur Græcia, deinde
Hæstæ barbarici symbola naufragij:
sicus & Mauros apice astat deinde sepulchri,
Et Xerxes & humo conde Themistoclea.

mea gesta canens Salamis ponenda columna.
Quid magnum paruis imposuisse iuuat?
nerimus interea, quod priori huius libri Emblemate
auimus, Anguem siue serpentem stemma esse Ducis Me-
nensis: quod hoc loco nimis anxie repetere, non video
sit necesse. Hoc mihi reuocat in memoriam species vn-
honorum qui ab Aristotele statuuntur Rhetoricorum
nempe sacrificia, monumenta vel carmine, vel oratio-
neso-

ne soluta, præmia certa, luci, superiores in sedendo loci, fœdera, imagines, publicæ epulæ, & quibus vtuntur Barbari ad adorantium, & conspectu: cuitationes, munera quæ quasque gentes in precio sunt. De quibus sigillatim aliquid certe nihil hîc necesse habeo. De sepulchris & monumentis, quæ inter honores non paruos poni solemne iam fuit. exemplorum varietate obiuor: vnum huc conferam quidem & memorabile, Menandro Bæctorum regi, hæc mississimo, in expeditione quadam vita functo, cunctæ civitates, cunctique populi inferias de morte communique sensu soluerunt. Sed de reliquis cum diu certatum esset, quod in primis commendarentur, vix tandem inter omnes conuenit vt æquè partitæ singulis distribuereatur rata pro parte, nequod illius viri monumentum apud omnes pariter cum ratione existeret, testis est Plutarch. commentario quo civem hominem instituit. Cum his quæ antea dicta sunt ad tumulum Galeacij, de quæ inscriptione illa magnifica, Quis paruum me superimposuit? Velim annecti quæ mihi nunc currunt ex aliis certè non pœnitendis auctoribus. Sic igitur rat. epod. oda 9.

— *Africano; cui super Carthaginem virtus sepulchrum concessit*
 Velleius Paterculus de Carthagine: Eam urbem inuisa manu nomini Pub. Scipio funditus sustulit, fecitque suæ civitatis monumentum. Sed interea dum hæc meditor, nescio modo mihi præ cæteris placeat Martialis sanè argutum & dum de Pompeio & filiis Cenotaphium:

Pompeios insuaves Asia, atque Europa, sed ipsum

Terra tegit Libyes, si tamen vlla tegit.

Quid mirum toto si spargitur orbe? iacere

Vno non poterat tanta ruina loco.

Dion Nicæus in Adriano postquam venit in Græciam, vidit mysteria, cumque per Iudæam in Ægyptum venisset.

Pone arma.] Pro describe, aut dispone, non placet F. nostro, vt quod à mera lingua Romana deflectat; quam Cicero initio 5. Antonianæ dixerit: Pacem vult Antonius imponat. hîc enim, pro deponat, vsurpari liquet.

Et mare, quod geminos mugit.] Italia hinc & illinc mari & Adriatico clauditur.

mugit.] A tauris translatio.

emptas manus.] exercitum mercede conductum.

paruis magnâ.] Antitheton. Apud Caietam in sepulchro morco æneaq. vna, hæc inscripta reperitur Scipioni Afri-

Deiſto Annibale, capta Carthagine, & aucto

Imperio, hos cineres marmere teſtus habes.

Qui non Europa, non obſtitit Africa quondam,

(Reſpice res hominum) quàm brevis vrna premis!

3. Carm. Horatij occurrit,

— *deſine Magna modis tenuare paruis.*

ull. dicebat Cn. Pompeij gloria non regionis vnus, ſed
vniuerſi ſiſibus eſſe terminandam. Et Alexander Mace-
adem Homeri non ad tibiam, ſed tubam videri concele-
am. Et neſcio an poſſim huc adgregare illud Epaminon-
ogum, de quo Iuſtin. Vnus vir plus fait, quàm vniuer-
tas. Non abluat Salluſtianum hoc in Catilina, inſitio.
oco ait videri ſibi difficile Hiſtoriam ſcribere, quia dicta
æquanda ſunt.

A D E M B L E M A C X X X I I I I .

P T I M I ciuis eſt Rempub. ſuam non modò legum
metu cœercere, ſed & omnes omnium animos pacis
o continere, & omnem iurarum occasionem adimere.
o eſt exemplum Thraſybuli. Athenienſibus enim longiſ-
oſſidione preſſis à Spartanis, poſt longam famem, & aſſi-
o peſtilentiam, pacem poſtularunt; quam tandem impe-
o t, ea tamen conditione, vt ciuitas Athenienſis à triginta
o ſus gubernaretur. Sed temporis ſucceſſu horum tanta ty-
o & ſæuitia fuit, vt boni quique ciuitatis principes & opu-
o beneque ſummati homines exularent: inter quos Thra-
o ſus vnus ex præſtantiſſimis, cum aliis in exilium abire eſt
o ſus. Itaque ille ſuo cõſilio, & ſociorũ ope, tyrannos omnes
o ſia ſingulari repulit, patriæque libertatem recepit. Sed vt
o Athenienſes ciues pax ſtabilior eſſet, interpoſita fide pu-
o Thraſybulus legem ſanxit De abolendis præteritis iniu-
o ſiam *au uſias* nuncupauit: quæ circa coronam civicam
o totius ciuitatis applauſu meruit. Hac lex conformis eſt
o Euangelico de iniuriis remittendis & obliuione delæn-
o luc Prouerb. Ne malorum memineris. De Thraſybulo
o ſus Probus in eius vita, Iuſtin. in Trogum lib. 5. & Valer.
o cap. 1. Marullus in eam fermè ſententiam ſcripſit Epi-
o na certè venuſtum:

ùm fugeret cinem ciuis deiſtus vt hoſtem,

In patriam ſcleris conſcius ipſe ſui;

*Hiſtoria Thraſybuli que ty-
rannos expul-
lit.*

Lex à uſias

Stare viri, Thrasylulus ait, victoria vestra est:

Nec mihi, sed vobis vicimus, & patria.

Dixit, per mediosq; ruens ensesq; virosq;

Parcendum passim ciuibus ingeminat.

Benè porrò inditum nomen Thrasylulo, qui audenti filio rem magnam aggressus est, & feliciter perduxit ad exitum. Atqui quod habet Publij mimus: In rebus dubiis plurius audacia. Quo ferè sensu Euenus dixit ad sapientiam peritum conducere audentiam: scorsum si sit, noxam adferret. *σφίαν ἔχον ἑλκεῖν μάλα σύμφορον ἐστίν, χάρις ἢ βλαβερὴ, καὶ πόνητος φέρει.* In nostro iure, audacia circa licita adprobatur Celsus, 20. §. videndum. D. de lib. & postum. l. si quis irritum 7. Cod. vnde vi.

Dum iustis patriam.] εἰς διανόητος ἄριστος ἀμωλοῦ ἀπὸ πατρῴων αἰετῶν. ait ille, & quæ pietas prior, quàm in patriam & parentes: quæ arma iustiora quàm quæ capiuntur ad vindicandam patriam?

Dumq; similtates ponere.] Iniuria semel remissa reuocanda debet, c. si illi, 23. q. 4. ex Gelasio, & qui distulit iniuriam callidissimus est, apud Hebræum parœmiastem prouerbiis, sed hic callidissimus, prudentissimus, vt apud Tull. Partit. Refero huc locum ex Aufonij panegyrico, ad finem perinde combustis sceneratorum nominibus, vt nouæ & veteris vendendi occasiones tollerentur auspice Gratiano, bono prius. Exemplum aliud celebre Constantini magni, de combustis bellis expostulatoriis episcoporum, qui Nicenam synodum conuenerant.

Palladia fertum.] Id est, ciuicam coronam, quæ dabitur ciui qui ciuem in bello seruauerat: fiebatq; ex oliuæ fraxinea aut querna, interdum ilice. Gell. lib. 5. cap. 6. & Plin. l. 16. cap. 4.

geras hunc solus honorem.] Seneca epist. 41. In homine laudandum est quod ipsius est. familiam formosam habere domum pulchram: multum serit, multum sceneratur, numerum in ipso est, sed circa ipsum. Lauda in eo quod nec dari potest. Quod proprium hominis est quæris? & ratio in anima perfecta.

AD EMBLEMA CXXXV.

HVIC epigraphæ conuenit illud Euripidis Heracleæ: *Herente:*

γενναίως ἀρεταί ποίων
τοῖς θιαῖσι ἀγαθῶμα.

um laborum virtutes mortuis etiam decus existunt. Achil-
ulcerum fuisse in Sigæo Troiæ promontorio, scriptores
nt. Id sepulcrum amarantho viridi semper ornatum, fa-
herorum perpetuò virentem, & apud posteros num-
intermotituram arguit. Rectè Sophocles in Philocteta
υστρίαις, quod idem περὶ ἀνδρείας intelligere par est. ἡ ἐυστρί-
nquit, μηδ' ἐσιωθῆναι βροτοῖς, πᾶν ζῶσι, καὶ θάνατον, σὺκ
υται. & Pindar. Isthm. 5. non obliterari prolixum labo-
irorum ait, ἔστι πέφυλται μακρὸς μοχθὸς ἀνδρῶν. Ad-
ertio Græcorum Epigrammatum simile reperio in Laër-
nulum: quod ascribere placuit, quia eòdem sermè spe-

Εἶμα νυμ-
γματ ἰπσερ-
ποσίβητα.

ψῆχ' ἐκ πέτρῳ ὁ πολὺς χρόνος, ἡ δὲ πύργω
φῆδ' ἔται. ἀλλὰ μὴ πάντ' ὀλέκει σαπᾶνη.
ὡς ἐκ λαιρῶ το δ' ἡλιον ὁ χροῖον ἀκτῶς
βαιὸν ἀπο, ψυχρῶν λείβεται ἐξ ὑετῶν.
ἔουομα, πῶ ἦρω ἀεὶ νέον, ἐγδ' ἀοιδ' ἀς
ἀμβλύειν αἰῶν (κῆν ἐθέλη) δύναται.

id est,

Saxa cavat tempus, ferro nec tempora parcunt,
Omnia sed mollis tempore longa dies.
Laërta sic busta terit quoque littora propter
Æthere de summo defluit imber æquis.
Immortale sed, heu, nomen delere vetustas
Herois, Mûsa vindice, nulla potest.

uat & petram longum tempus, neque ferro
Parcit, sed vna omnia perdit consumptione.
etiam Laërtae tumulus, qui prope litus
Paululum abest, frigidis liquitur à pluviis.
omen quidem herois semper florens. Non enim carmina
Obscurare ævum, etiamsi velit, potest.
nga dies saxumq; cavat, ferramq; retundit,
Cursibus æternis omnia ubique vorat.
quoque Laërta tumulus, qui littore ab ipso
Paululum abest, tenui tunditur à pluvia:
men at herois manet immortale. nec auita
Delero (ut vellet) carmina dia potest.
onam & illud argumenti eiusdem:

ἔσθ' Ἀ' χαλῆ ῥηξίνοσθ', ὅσ' ποτ' Ἀ' χαίτοσθ'
δ' ἀμῆστοσθ', Τρώων δ' αἶμα ἐκ' ἑασομίταν.
καλῶ ᾗ νείδωκεσθ', ἵνα τριαχῆσι θαλάσσης

αυδ' αἰ-

κὺδ αἰνεῖτο πᾶσι τ' ἀλίας θείῃδ' ἔσθ'. id est,

Hic positus Graiis tumulus pugnacis Achillis,

Dardánida cuius membra sepulta timent.

Adiacet ad litus, pelagi quo murmure natas

Landeretur Thetidis concumulatus humo.

Amaran-
thus tumulis
appositus.

Typus Embl.

Cæterùm Philostratus ad tumulos exornandos scribit am-
thum vsurpatum fuisse, orto à Thessalis initio, qui Achil-
pulcrū eiusmodi coronis redimirent. Vel certè referemus
blematis huius materiam ad id quod 1. Attic. retulit Pau-
de incolis, ni fallor, Salaminis, qui tradunt apud se post-
cladem, florem quendam primū enatum candidum, et
rubentem, lilio cū cæteris partibus tum foliis minore
scriptum iisdē, quibus Hyacinthū, literis. Hæc porrò epig-
reuocat in memoriam illud Iustiniani principis, §. fili-
cusat. tut. institut. Hi qui in acie pro republica cecideri
perpetuum per gloriam viuere intelliguntur. Vlpian. in
lo amissi, eod. tit. Sic Tullius 9. Philipp. Horum mortu-
vitam in memoria viuorum ponam. Idem 14. Philipp. C-
tunata mors, quæ naturæ debita, patriæ est p̄missura
dita. Breuis nobis data vita est: at memoria bene reddit
sempiterna, quæ si non esset longior quàm hæc vita, qui
tam amens, qui maximis laboribus & periculis ad sum-
laudem, gloriamque contenderet? Et oratione pro Co-
Balbo; constituit discrimen inter gratiosos, ambitiosos
& fortes, quod illi viui fruuntur suis operibus: horum
mortuorum si quisquam, inquit, huius imperii defenso-
ri potest, vincit auctoritas immortalis. Nec verò apud
manos tantum, sed & alios priscos populos hæc grati-
dita est, his qui pro Republica vitam suam profudissent
stat apud Thucydidem ea de re ἐπὶ τῶν λόγων. Et ni-
lūm iis qui mortui sunt, huius honorem esse tribuendum
eorum quoque proximos consolandos, ait Cicero 14. Ph.
Et quidē parentibus hanc esse consolationem opti-
quod tanta præsidia reipublicæ genuerunt. Deinde addi-
que etiam censeo, P. C. quæ præmia militibus commu-
nos republ. recuperata tributuros ea viris, victoribusque
mulatē cū tempus venerit, persoluenda. Qui autem
quibus illa promissa sunt, pro patria occiderunt, eorum
tibus, liberis, coniugibus, fratribus tribuenda censeo. §.
Aristoteles 2. politicor. Hippodamium apud Athenienses
quando lege cauisse, vt ex publico alerentur filij quoru-
tres pro patria cecidissent. Quod apud Thucydidem

*Dic, hostes, Sparte nos te hic videre iacentes,
Dum sanctus patria legibus obsequimur.*

[*Alteo.*] Rhœteum oppidum & promontorium Troadis, *Rhœteum.*
sepulcro à Poëtis celebratum, sicut & Sigæum sepulcro
his. Videtur iccirco Alciatus abusus vocabulo, εὐχέμεν
ἀμάρτυρα.

[*Thetus.*] Dea maris, quæ quia semper in aquis habitat,
albissimos dicitur habere à Poëtis.

[*Amarantho.*] Amaranthus ab a priuante, & μαργιρομαί, *Amaran-*
quòd numquam siccetur neque marcescat. Plin. lib. 21. *thum.*

[*Murus.*] Id est, Græcorum munimentum & robur:
ns Metaphora, vt apud Maronem, duo fulmina belli Sci-
s: & Cic. in Paradox. Duo belli propugnacula. Eo sensu
urus in Olympiis Hectorem Troiæ columnam appellat:
περ' ἰσφολι τογιάς ἀμυχοῦ, ἀσφαβῆ χίονα: id est, qui He-
m subuertit, inexpugnabilem, immobilem columnam, de
le loquitur: quòd referri possunt allegoricòs à Iuuenale
in ementitos nobiles, qui iactant magnificos generis ti-

*— miserum est aliena incumbere fame,
Ne collapsaruant subduclis recta columnis.*

ut Hyginus exclamasse Achillem cum bigis illigatum He-
m raptaret: Troiam expugnauit. in appendicibus Virgilia-
ne legitur:

Defensor patriæ, iuuenum fortissimus Hector,

Qui murus miseris ciuibus alter erat,

Occubuit telo violenti victus Achillis:

Occubuerunt simul spesq; decusq; Phrygum.

ut Ælianus 12. var. hist. Epaminundam accepto mortife-
nere in pugna Mantinensi, delatum in castra iussisse acci-
phantum, vt eū ducem sibi moribundo sufficeret: quem
n acie cecidisse reculissent, iursum Iolaidem vocari in pe-
quem etiam interfectū cum dicerent, nihil aliud hab. is-
am vt suaderet pacem cum hostibus esse faciendam: nullo
nce Thebanis superstite. in Euripidis Hecuba, sic loqui-
mbra Polydori: ἐπεὶ ὃ τογιάδ', Ἐκτερός τ' ἀπώλετο φροῦδ',
ἰαδ' ἰστία καπεσκάφη: vbi Troia, & Hectoris animus pe-
patrij lares diruti sunt.

[*And plus debes Maonida.*] Tantum Homero debet Achil-

500 CLAVD. MINOIS COMMENT.
les (cuius Poëtæ beneficio virtus tam insignis transmissa
posteris) quantum Homerus ipsi Achilli. Nisi enim tam
gnae & præclaræ virtutis exemplar Homerus sibi nactus
fortasse ingenij admirabilis vim non ita exeruisset. Fuit
ingenium par materiæ, quod ait Iuuenalis.

AD EMBLEMA CXXXVI.

*Qui Generosi
& qui Nobi-
les.*

Ex eruditis hominibus, iisque maximè qui vetera dili-
ter obseruarunt, aliquando didici, inter Nobiles & Ge-
nerosos interesse non nihil. Aristoteles animalium historiae 1.
*νῆσι τὸ ἐξ ἀγαθῆ γενέως, γενναῖον δὲ τὸ μὴ ἐξ ἀδύρου τ' αὐτι-
κῶς:* Nobile id est, quod ex bono genere profectum est: ge-
nerosum, quod à sua natura non degenerat. Exemplum quod
ponit in lupis, quos generosos, & leonibus, quos nobiles effi-
cit. Idem penè 2. De arte dicendi. quo loco ait præclarior
generosum quàm nobilem dici; nobile enim maiorum
virtute gloriaque nititur: generosus & virtute maior
& sua commendatur: itaque generosos omnes esse nobi-
les sed non contrà, nobiles generosos omnes. Quidam enim
nobiles, degenerant à virtute maiorum, & humili ac demisso
modo fiunt, atque ad ignauiam socordes delabuntur. Cicero
Bruto, Scipionum stirpem generosam vocat, quòd in ea
excellentes viri fuerint: & Offic. 1. Pyrrhum Epirotam, ge-
nerosum & potentem dicit: vt in defensione Cæliana, Clo-
dium impudicam mulierem, & nobilem & notam appellat. Ide-
m de Offic. ait Phalaridis præter cæteros nobilitatem crude-
lem. ex quibus apparet nobile, accipi etiam in malam partem
generosum, non nisi in bonam. Cornel. Fronto, nobilem
pellat rerum nobilitate, generosum verò cognatione. Ea
significationem Cicero in Paradoxis obseruat. Ipsius, in quibus
bido lapsa est in muliere ignota; dolor ad pauciores pertinet
quàm si petulans fuisset in aliqua generosa virgine ac nobi-
le de re dissertatio nobile est euoluenda Phauorini apud Gel-
l. cap. 23. lib. 13. Certè duo hæc tamquam synonyma con-
certò scio, & interdum etiam confundi. Apud M. Tull. C. C.
Roscij Amerini pater, genere & nobilitate sui municipii
ceps dicitur. Iuuenal. 7. Satyra:

Felix & sapiens, & nobilis & generosus.

& Ouidius in Heroidum epistolis:

Si te nobilitas, generosaque nomina tangunt.

uno verbo claudamus, Hi nobiles generaliter appellan-
 ti vel familiarum nomine, vel alio tandem modo innotuerunt:
 si verò speciatim, qui è nobili genere ortum duxerunt.
 Athenicenses Cicada nobilitatis insigne fuit: aureas enim
 scrinibus innodabant, vt significarent se indigenas esse
 oiles, id est (Græco vtar verbo) *αὐτόχθονας, καὶ γνησίους*
πατριῶν καὶ πολιτῶν: quod Cicero expressit Oratione
 pro C. C. Id verò ridebat Anuſthenes, vt refert Laërt. lib. 6.
 enim hoc illis esse cum cochleis & testudinibus commu-
 ppè qui aliunde nō commigrassent, nec vnquam solum
 sent. Hinc ergo *πεπλεγμένοι*, id est, Cicadigeri dicti Athe-
 ns: hæc enim nota indigenas & ingenuos ab aduenis &
 distinguebat: cuius rei causam nonnulli adferunt, quòd
 & inter alia animalia indigenæ præcipuè videantur, quòd
 regione, in qua nascuntur, viuant & emoriantur: reliqua
 nnia migrent aliò, neque sedem vllam firmam habeant.
 que autem ciuitate & municipio nobiliores eos agno-
 quorū maiores pluribus antè annis in sua patria clarue-
 rit Pierius lib. 26. qua de re Plato nonnihil in Menexeno,
 otus in Terpsic. Aelianus lib. 4. Variar. histor. cap. 22.
 go per contemptum dici eos *πεπλεγμένων ἀναμύεσθαι* cicadis
 is, gloriosi quidam iactatores, obsoletis iam & nimium
 s vtentes. Romanos autem, qui nobilitate generis aliis
 rent, aiunt lunulas in calceis habuisse, fortasse vt signifi-
 Romani imperij conditionem; quod sensim creuit, &
 eorum lapsu decreuit, vt in lunæ hemicyclis fieri solet. Alij
 ant signum esse eius habitationis, quæ in luna esse dici-
 quòd post mortem, animi rursus lunam sub pedibus ha-
 t. Vel superbos homines admonebant rerum humana-
 stabilitatis, cuius rei luna sit exemplo, quæ ab obscuro
 ten, inde in obscurum redit. Philostratus de Herode so-
 narrat eum fratri de generis sui claritate multa iactanti
 : Certè nobilitatem habes in talis. quod significauit Iu-
 s, cùm de Fabio loquitur his verbis:

— *Et nobilis Et generosus*

Appositam nigra lunam subrexit alata.

& Zonaras auctor Græcus, ait patricios gestaſse in vrbe
 s corrigiarum inflexione, & forma literæ, C, adornatos:
 & Plutarch. retulit in Problemat. Nec quidem præter-
 idum, id genus calceorum lunatorum Arcadibus in vsu
 quo à diluuiò Deucalionis primi ipsi lunam inspexisse
 item se credere, quodque putarent vniuersum genus

*Cicada, nobilitati
 insigne
 Atheniensibus.*

*Lunule in
 calceis Roma-
 notorum.*

*Arcades lu-
 nam primi ob-
 seruauerunt.*

302 CLAVD. MINOIS COMMENT.
mortalium aquis obrutum periisse, & à se, rursus originem
pagationis emanasse, ait præter alios vetustiores Pierius h
De sacris Aegyptiorum literis. Apollon. Argonautic 4.

Ἄρκαδες εἰς κ' ἀρῶδε σιληναίης ὑδέντας.

Strabo in 8. Geograph. δοκῆι ἡ παλαιότατη ἔλη ἐῖται τ
καθὼς τ' Ἐλλείων. Sic primo Fastrorum Ovidius:

Orta prior Luna (de se si creditur ipse)

A magno tellus Arcade nomen habet.

Secundo Fastror. huc respexit Nalo:

Ante Iouem genitum terras habuisse feruntur

Arcades, & luna gens prior illa fuit.

Itaque cum se luna vellet antiquiores dici (adeò sui g
antiquitatem iactabant) dicti sunt à Thucydide initio
rix *πρόϊλλωσι* id est, ante lunam editi. Plerique ad histo
naturæ referre malunt, quia lunæ cursum primi obseru
Præter has rationes alias adfert Plutarch. in Problematis
hæc quorsum attingant, non planè video, nisi ad comm
locum retulerò de nobilitate, quam sibi longè multi trib
vanis quibusdam schematis & imaginibus maxum tu
quorum arrogantiam intolerabilem quibus maximè vert
cessere debeam, planè non habeo. Quis enim sustineat ali
rollere cristas, sibi quæ arrogare quidpiam, quod tamen p
non possideat? Atqui genus suum qui laudat, qui quæ a
animos ob maiorum nobilitatem, & alienum laudat, &
nominibus sibi tribuit quod ad se minimè pertineat. Qu
culdubio mihi non videntur absimiles fugitiuis his qu
metu cum ad aras se receperint, tamdiu latent, usque tuto
putant, quamdiu eo per fugio uti possunt. At cum inde fi
eruti, quid iis superest quàm certa quædam crux, aut extre
aliquod dispendium? Sic vulgares illi nobiles, qui nihil
maiorum nomina crepant, ac quæ sola hærent suis diffisi
ribus, verè quæ gloria, quæ nullam habent, non sentiunt
miseri sint, & quanto in errore versentur. Sed retineamus
sionem cum iis qui nobilitatem in animo generoso sita
volunt, & qui pecudum nobilitatem in corpore valido
gero, hominum autem in vitæ morumque bonitate po
Laudatur à Dione Chrystostomo, Thebanorum optimi
æquissimum institutum, qui eos seruorum numero non
bant, qui per vim & iniuriam belli serui facti essent: Cur
biles eos esse vulgari opinione iudicamus, quorum si vi
æstimentur, si moderatio animi, si prudentia, si sagacitas
quos vulgus admiratur, infinitis, ut ita dicam, spatiis an

In eminenti -
taxa nobilita -
tate.

Magnum fuit & plenum æquitatis eorum quos proximè
 iuui, iudicium atque confilium, qui solos eos nobiles esse
 ant, qui ad virtutem propenfi effent: neque tam curio-
 sè verò superstitiofe quærebant, ex quibus orti parenti-
 ent, de quibus aliquid ftatuendum videretur. Sic autem
 eorum rationes conficiebant: Antiquitùs vt in animalibus
 idam mutis, ita & in hominibus idem nomen perdura-
 nam in canibus, equis, gallis etiam gallinaceis id facile
 tertere: quia equum fi quis animofum & ad curfum ido-
 facto periculo norit, non rogat an eius pater fit ex Arca-
 dia Theffalia: fatis enim effe putat, quòd equus animum
 afum habeat. Ita cum canis venaticus egregiè ad curfum
 intelligitur, nihil opus effe fcire an ortum duxerit è Ca-
 lli Lacedæmone, fed exiftimatur effe faus, quòd generofus
 nis fit. Idem de gallis, de què aliis iudicium: idemque po-
 de hominibus tentuendum: ex quibus qui virtutum ftu-
 effe, qui iuftitiam colit, qui humanitatis iura, qui reli-
 gionem obferuat, is reuera generofus effe & nobilis, tameti-
 es eiusdem & auos nemo ynquam fortaffe nouerit. De-
 tus, magnus in primis & catus philofophus iam olim, vt
 yricus,

— *materiam rifu inuenit, ad omnes*

*occurfus hominum: Et cuius prudentia monftrat
 fummos poffe viros, Et magna exempla daturos
 teruicem in patria, craffosq; sub aère nafci.*

torum effe conftat in fuperbos quofdam ementitæ nobi-
 homines, qui orti ftirpe Romana cæteros præ fe nihili
 ant. Iactent itaque fuum genus, qui de parentum virtute
 habent præter imagines, quos nihilo tamen puto melio-
 re quàm equus aliquis non re, fed opinione vulgari gene-
 rabilis, quòd frenos aureos, quòd ftragula, quòd orna-
 ta externa omnia exquisitiffima circumferat. Quæ de Ar-
 cadas adduximus, lumē capient ex iis quæ apud Tzetzen le-
 guntur in Caffandrâ: ideo natos dici Arcadas ante Lunam, quia
 entur ante lunæ coitū coquendo glandes in igne. vel *πε-
 ροι* dicti, *περὶ τὸ περὸς λείν*, quod effe afficere iniuria. Apud
 verò pro ftultis habentur, quia putant fe luna priores effe.
 fe habet ratio: Annum, menses, æquinoctia, & his fimilia
 a quæ funt artis Aftrologicæ, rex Arcadum, fiue Atlas fue-
 rit Poenus, à Luna fupputans adinuenit, poftea Thales.

[*re Cecropias.*] Veftef Athenienfes neftebantur fibula au-
 di cicada circumligabatur.

Arcadico ritu.] Ad morem Arcadum.

Lunula.] Parua luna, ad morem hemicycli.

Indigena.

Indigenas.] Indigena, inde genitus, nec aliunde natus, *ὡς αὐτόχθων, & ἐγχώριος*: cui opponitur, advena.

Oblitus eram apponere huc quod Demosthenes ad Aeschinem *ἐπὶ παραπρωτοβείας*. quo loco de Atheniensibus Arcadibus verba facit, *μόνοι γὰρ ἀπάντων ὑμεῖς αὐτόχθων κ' αἰετοί.*

Euripidis hæc refert Plutarch. commentario De exilio:

*ἢ πρῶτε μὲν λέως ἀσκη ἵπαντος ἀλλοθεν,
αὐτόχθονες δ' ἔφυγον. ὡς δ' ἄλλαι πόλεις
πρωτῶν ὁμοίως διαφορηθεῖσαι βολαῖς,
ἄλλαι παρ' ἄλλων εἰσὶν ἐξαγώγιμοι.*

Primum nec inquietus nos populus sumus,

Sed indigena, cives at aliarum urbium

Sunt comparandi tesserae iactibus,

Quæ aliis alia ciues mittunt identidem.

Hoc postremò quod mihi alia conquirenti occurrit ex T. 301. Historia 10 Chiliad. ubi cicadas Atheniensium rectorum nimiam loquacitatem:

*καὶ ὅτι λάλοι τέττιγες, κατὰ δὴλον τοῖς πᾶσι,
οἱ ἀθηναῖοι ὁμοίως ἢ πάλιν τῶν μαθηγέρον
λάκωνες βραχυλόγοι ἢ τύρις ἀπεναντίας.* id est,

Quid cicada sine loquaces compertum est omnibus,

Sunt eodem modo Athenienses, qui multi sunt & garruli in orando:

Contra, Lacones paucis utuntur verbis.

*Ius imaginum
apud Roma.
nos.*

De cicadigeris Atheniensibus, de quæ Romanorum crepionatis superiore commentario quæ dicenda videbantur a mus. Non erit autem alienum ab huius carminis argum de iure imaginum quædam subiicere: est enim res non incognitu, neq. certe iniucunda studiosis, fuerunt ergo imaginum virorum simulachra ad oris similitudinem artus sè ficta coloribus & pigmentis adumbratum corpus referentia eaque in domus parte aliqua celebriore posita, ligneo quoque mario inclusa. Licuit autem non omnibus habere imagines sed iis tantum qui curules magistratus gessissent: eaque referantur ad memoriam posteritatemque prodendam, & ut iis a si insigniis nobiles ab ignobilibus distinguerentur. M. C. oratione 2. Contra Rullum: Est hoc in more positum, Quæ res, institutoque maiorum, ut ii qui beneficio vestro imaginum familiaræ suæ consecuti sunt, eam primam habeant concio

*Vide multa
apud Lipsiam
1. Electorum
cap. 29.*

gratiam beneficii vestri cum suorum laude coniungant.
 in Veirem actione postrema: Ob earum rerum laborem,
 licitudinem fructus illos datos, antiquiorem in Senatu
 ntia dicendæ locum, togam prætextam, sellam curru-
 ius imaginum ad memoriam posteritatemque proden-
 Quod ideò dicitur à Cicerone, quia tunc ædilis erat, &
 tura iam perfunctus, nempe ius imaginum non tam
 litatis & generis quàm virtutis insigne fuit; quamquam &
 ris etiam esset. Qui enim familiæ imagines & generi suo
 nequebantur, non dubium est quin & nobilitatem affer-
 at nescio quid maius & excellentius fuit, posse vti ima-
 gibus. In oratione verò Syllana sic: Ipse si erit vestro iudicio
 atus, quæ habet ornamenta, quæ solatia reliquæ vitæ,
 us lætari & perfrui possit? domus erit, credo, exornata: ape-
 ur maiorum imagines, ipse ornatum ac vestitum recupe-
 . Omnia, iudices, hæc amissa sunt, omnia generis, nomi-
 onoris insignia atque ornamenta, vnius iudicij calamita-
 ciderunt, hoc dicit Cicero, quia Pub. Sylla conuictus am-
 cum Pub. Antonio ius imaginum perdidit, non vt cen-
 cerneret inter nobiles, sed vt eius mortui imago cum ma-
 n suorum imaginibus non portaretur, nec horum imagi-
 nis funus eius ornaretur. Ad id ostendendum multo aper-
 adduco in medium Plinij & Polybij auctoritatem certè
 opletem. Plinius enim cap. 2. lib. 35. Apud maiores, imagi-
 natriis erant quæ spectarentur, non signa externorum ar-
 tum, nec æra aut marmora. Expressi cera vultus singulis
 onebantur armariis, vt essent imagines quæ comitarentur
 ilitia funera, semperque defuncto aliquo, totus aderat fa-
 cie eius, qui vnquam fuerat populus. Polybius verò lib. 6.
 it Romanos festis diebus, apertis armariis imagines exor-
 e, cumque ex domesticis mortuus esset aliquis, eas in func-
 tulisse, addito reliquo corporis trunco, vt magnitudine
 nsimillimæ apparerent. Ius autem illud imaginum non
 ansibat ad posteros, vt iis vti omnes & singuli possent: id
 vt usurpabatur ab iis duntaxat, qui simile ius adepti erant.
 uabantur autem domi, & in gentilitio funere affereban-
 id exemplum rerum egregiè gestarum. Occurrit Valerij
 imi dictum præclarū lib. 5. cap. 8. vbi de Manlio Torqua-
 urisc, agit. videbat se in eo atrio confedissee, in quo illius im-
 ossi Torquati seueritate conspicua imago posita erat: pru-
 issimoque viro succurrebat effigies maiorum cum titulis
 idcirco in prima ædium parte poni solere, vt eorum virtu-

ies posteri non solum legerent, sed etiam imitarentur. M. lius Pisonem vellicat quod obrepserit ad honores errore h. num, commendatione fumosarum imaginum. fumosas gines appellat bene antiquas; quibus opponuntur tubitæ gines apud Plin. lib. 8. epist. pro recentis & nuper natae nate, aut certe non diu duratura. Et hæc quidem hæc teni imaginibus, quarum usum fuisse tum primum antiquatum to, cum imperatores in Christi familiam transierunt, re superiorum temporum deliramentis, ob metum nempe f. stitiosi cultus & idololatriæ, quæ non minus facile infir potuit ea imaginum approbatione quam olim Deorum i pulacrorum inducæ persuasio. Loco itaque imaginum n les & generosi uti cœperunt stemmatis gentilitis, de qu passim diximus. De iure imaginum multa collegit Rosinu 1. c. 19. rerum antiq.

AD EMBLEMA CXXXVI.

*Multi Her-
cules.*

MULTOS fuisse Hercules tradunt quamplurimi, quem ex Alcmena suscepit Iupiter, potissimum videntur ob varia certamina, virtutemque bellicam: cuius duodecim labores præcipuos (longè enim plures persequitur Diocletianus rerum Antiquarum lib. 4.) complectuntur alij, quos hinc sequitur Alciatus, quantum ad laborum numerum pertinet, et per unumquemque laborem sit intelligendum, allegorice parans. In Collectaneis Græcorum Epigrammatum hoc castichon reperi:

*Duodecim la-
bores Herculis.*

ἄλισσα τ' νεμέας θῆρ' ἔπλετο, ἄλισσα δ' ὕδρου,
ἔπειρον, κάπρη δ' ἀμφ' ἵνα χαγίνω.
ζωτῆρ' ἰλεύσασαι, πάλυς διομήδεος εἶλον,
χρύσα μέλα κλάσασαι, γερυόλυ ἔλαβον
αὐγίαν ἐδ' αἴω, χεμάς ἢ φύγασαι, ἔκτανον ὄρνεις·
κίρβου ἠγυγόμελυ, αὐτὸς ὄλυμπου ἔχα.

Peremi Nemææ feram terribilem, peremi & Hydram,

Et taurum, aprici circumcussi maxillam.

Cingulum detraxi, pullos equinos Diomedis sustuli,

Aurea mala postquam fregi, Geryonem cepi.

Augiam noui (i. repurgavi) cerua non effugit: interfeci autem
(Symphalidas)

Cerberum extraxi; ipse Olympum habeo.

Extis

Extinxi Nemeos monstrum, lerna^mq; peremi,
Es taurum, cecidit dilaceratus aper.
Balteon arripui, Diomedis equosq; cecidi,
Geryonem stravi, pomaq; fulva tuli.
Augiam noui, capsa est cerua, atque volucres,
Cerberus abductus, latens in astra feror.

appendicibus Virg.
Prima Cleonai tolerata erumna leonis.
Proxima lernaam ferro & face contudit hydram.
Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.
Aeripodus quarto tulit aurea cornua cerui.
Stymphalidas pepulit volucres discrimine quinto.
Threiciam sexto spoliauit Amazona balteo.
Septima in Augie stabulis impensa laboris.
Octauo expulso numeratur adorea tauro.
In Diomedeis victoria nona quadrigis.
Geryone extincto decimam dat Iberia palmam:
Vndecimum mala Hesperidum distracta triumphum.
Cerberus extremi suprema est meta laboris.

clidis Pontici disputatio ad Homeri allegorias mirè ad nostrā facit explicationem. Verba eius auctoris hæc sunt: Locus Hera-
clidi.

λέαν νομισίον ἐσὶν δὲ πρὸ σωματικῆς δυνάμειος ἀναχθέντε τοσούτου
αὐτοῖς δὲ χρόνοις, ἀλλ' ἀνὴρ ἔμφραν καὶ σοφία. ἔρχοιτο μύσθης,
ρεὶ καὶ βαθείας ἀχλύθου, ἐπιδηδουκῆαι ἐφάπσι τῷ φιλοσο-
φικῷ ἀπὸ ὁμολογῆσι καὶ τικῶν οἱ δοκιμώτατι. πῶς ἢ οὐκ ἔστι
ἄλλαν ὁπόσοι τὸ παρ' Ὀμήρου μύθους ὑπερῆσι, τί δ' εἴ παρὰ
ἐκμηκῶν φιλοπχιῶνται; ὅπ κἀπρὸν ἢ εἴλε τῷ ἔπιπο-
ισαν ἀφρώπις ἀηλασίαν λέοντα ἢ τῷ ἀκρίτως ὀρυῶσαι
μὴ δ' εἴ φορῶν κατ' αὐτὸ ἢ θυμὸς ἀλογίστες πιδῆσαι, τὸ ὑβρι-
αῦθον ἐνομίωσθ' ἐδιδέκται. δειλίω γε μὴ ἐφυγάδ' ὄσσει ἐκ τῆ
καὶ κεραυνίαν ἔλαφον καὶ τὴν ἀπρεπῶς ὀνομαζόμενον ἄθλο
μόχθη), ἀφ' ἀθλῶν αὐτῆ τῷ ἔπιτελέχουσι ἀηδ' ἴαν.
δ' εἴ τὰς σωηθέμεν ἐλαπίδαί, αἱ βόσκουσι τὸ βίον ἡμῶν ἀποκεί-
ἢ καὶ τῷ πηλύχου κόπρον, καὶ πηλυκέφαλον ὑδ' ἔχον, ἥτις ὅτασ
πῆ, πάλιν ἄρχεται βλαστῆναι ὥσπερ αἰδρεαι πινά ἀθ' πυρὸς
ραίνιστος ἐξέκψεν. αὐτὸς γε μὴ ὁ τελεκέφαλον δεαχθεῖς ἡλίω
εἰκότως αἰ τῷ τελεκερῆ φιλοσοφίαν ἔπαινίτιται τὸ μὲν
τῆς λογικόν, τὸ ἢ φυσικόν, τὸ ἢ ἡθικόν ὀνομάζεται. ταῦτα δ' εἰ
εἰ ἀφ' ἐνὸς ἐκπιφυκίται, τελεκερῆ καὶ τῷ κεφαλῶ μείζεις). πῶς ἢ
ἄλλαν ὥσπερ εἶπον ἄλλαν ἐν σωτόμω διδῆλτασ. quorum
ntia verborum hæc est : Minimè putandum est Herculem
oris viribus olim tantum præstare potuisse: at cùm prudens
esset,

esset, & cælesti sapientia plenus, ceu profunda caligine de-
 sam Philosophiam illustravit: quæ sententia etiam principum
 Stoicorum est. De aliis itaque certaminibus Herculis, qui
 Homero non memorantur, quid attinet ad ingenij ostenta-
 nem multa præter rem verba facere? Aprum enim cepit,
 est versantem inter homines intemperantiam: & leonem
 inuit, nempe impetum temerè ruentem quò minimè de-
 Eadem ratione cum brutam iracundiam compescuisset at-
 frenasset, taurum cornuperam dictus est astrinxisse. Ex
 etiam & propulsauit è vita metum, quod per Cerauniam
 uam ostenditur. Et quoddam etiam certamen, quod nomi-
 non conuenit, idem subiit, repurgata qua priùs tenebatur,
 mi fœditate. Cohibuit & volucres, nempe spem inanem
 ventosam, qua hominum vita vtplurimum lactatur. Ad
 plurimum simi expulsi, & multis capitibus hydram super-
 quæ abscissa renasci non desinebant. Hanc sicuti àiδpεια, i-
 imperitiam aliquam, igni excidit, hoc est admonitione.
 verò Cerberus triceps in lucem pertractus, non malè tripli-
 philosophandi rationem innuit. Sunt enim Philosophia
 tes, ea quæ rationis est, Logica: quæ naturæ, Physiologia:
 morū, Ethica nominatur: & quidem tamquam ex vna ce-
 ce prognatæ, triplici etiam modo iuxta caput distribuuntur.
 hæc quidem de aliis laboribus dicta sufficiant. Hactenus H-
 clides: cum quo insigni loco velim vnà conferri quæ disp-
 Lactantius diuin. Institut. 1. cap. 9. Cætera enim percer-
 nihil attinet, nisi maximè ad rem faciant. Quo in argume-
 dum animus elaborat, mihi arrisit nobilis disputatio Di-
 Chrysostomi, qui Herculis ἀλλας seu labores vel ærumna
 celebrat, vt cum ex aduerso athleticis opponat, & Principi
 fortissimum atque iustissimum faciat. Peruigil & tenuis e-
 inquit ille, vt leones; neque enim carnibus onustus, vt athli-
 potuisset Asiam Europamque peragrare. Acutè videbat, a-
 audiebat: neque hyemis aut æstus vim curabat, vt à præ-
 actionibus reuocaretur. Sordida pelle indutus, interdum f-
 correptus, bonis opem ferebat, improbos verò aut de m-
 tollebat, aut in ordinem cogebat. Diomedem enim Thrac-
 deliciis affluentem, & hospites afficientem iniuria, suosq.
 ditos miserè seruire cogentem, claua percussum de medio
 tulit. Geryonem boues permultos & multa pecuaria posside-
 tem, vt opulentia Principes omnes qui in Occidente esse
 facile superaret, sed tamen eundem nimia superbia elatū,
 cum fratribus interfecit, eorumque armenta corripuit. Icu

*Diouis Chry-
 stostomi locus.*

Bulirum offenderet certaminibus totos dies occupatum, dies conuiuia agitantē, sibi vnicē placentem, quod egre- uator esset, prostrauit. Amazonum reginæ zonam sol- uæ illum fuerat aspernata: quo congressu ostendit, se illius a minimè fuisse superatum, vel mulieris gratia potuisse am à rebus excellentibus, quas primùm animo concepe- uocari. Ne autem videretur arduis tantùm rebus & gloria s operam impendisse, simum iacentem in Augiæ stabu- nultis annis collectum sterquilinum repurgauit. Puta- im non minus esse sibi aduersus gloriam decertandum, belluas & homines sceleratos. Hæc penè Dio Oratio- De virtute. Idem labores Herculis retulit ad purgationem i & vitiorum expulsionem, Oratione 5. Sed obiter admo- lerosque existimare, vt Lucianus (quemadmodū postea us) Herculem virum fuisse Gallum, qui tum sollerti qua- rudentia, tum admirabili eloquentia, qua maximè vale- zclara facinora insigni fortitudine sit exantlatus, & in- dexteritate summas quasque difficultates superarit: quæ omnia Præcia quamplurimum mendax, ad armorum m conuertere maluit. Prætermiseram Apuleij *ἐπιμόδιον*, imprimis ad rem facit, ex 4. Floridorum: Quod Hercu- oëtæ olim memorant monstra illa immania hominum arum virtute subegisse, orbemque terræ purgasse: simili- uersum iracundiam & inuidiam, atque auaritiam ac libi- o, cæteraque animi monstra ac flagitia Philosophus iste ales fuit. Eas pestes omnes mentibus exegit, familias pur- malitiam perdomuit, seminudus & ipse, & claua insi- etiam Thebis oriundus, vnde Herculem fuisse memoria Videram ego pridem locum Plutarchi in Problem. quo rem reddit, cur olim Herculi atque Musis communis ara sit: quia nimirum Hercules Quandrum literas docuit, vt a memoriæ traditum est. honestum enim & liberale du- t, si amici ac propinqui literarum & sapientiæ cognitione lirentur.

*Hercules, vñ
Gallus.*

leonis inuicti.] Huic respondet primùm Herculis certamen, fuit leonis Nemæi iuxta Cleonas internecio: quo in- datur, facundiam corporis viribus esse præstantiorem. nim viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum ignæ geruntur, sed consilio, ratione, prudentia, eloquen- nec verò aliquid magni momenti vires obire possunt, aut ere, nisi consilium & ingenij dexteritas antecesserit. Sunt iter Nemæi leonis cædem interpretentur. fuerunt enim qui

*Leonis Ne-
mæi cædes,
quid.*

qui è Lunæ globo decidisse vana persuasione crederent: n. veteres monstra immania in Lunæ globo putabant nasci. ergo leonem inermis Hercules interfecit, vt ait Pisander est iram cohibuit ac repressit quæ in fortium virorum a maximè regnat.

Hydra Lerna.

Dicta sophistarum.] Secundo labore, hydrā, septem cap belluam, in Lerna palude omnia vastantem pugna perdidit, & ferro facibusq. oppressit. quo arguitur, virum satem & facundum, multiplices sophistarū argutias, & eler veritatis specie adumbratos, ingenij viribus retundere. H vno capite resecto septem alia repullulabant: quod notat sophisticæ captione. Si enim agas cum sophista, vno arguto reprehenso, multa alia tibi opponet, teque (ni diligent ueris) ad absurdū, vel ad *ἀδύνατον* adiget. Certamen hoc ad vsus conuertunt alij, vt ad diluuiū, ad vitia, ad inuidiam. quare prouerbiū est, Lerna malorum: &, Hydram secas. So apud Platonem in Euthydemo fatetur se multò imbecillius Hercule, qui pugnare simul nō potuit aduersus hydram sophisticam, cui propter vnam sapientiam pro vno se moniste amputato multa repullulabant. Adhæc Pierium lib. 16. eu *laqueos.*] Paralogismos & captiones.

Aper Erymantham.

Non furor aut.] Tertio, aprum terribilē in Erymanthote Arcadiæ omnia vastantem cepit, & ad Eurystheum, v perduxit. quod innuit, virtutem furori & rabiei non cōimò longè antecellere. Impetus enim & furor per aprum catur, vt docet Pierius Hieroglyph. 9.

Cerua aëripes.

Continuum ob cursum.] Quarto, ceruam aëripedem & rimam, aurea cornua gestantem interfecit. quod ad sapie referendum est, cui & ditissimi cedunt & opulentissimi. N illud Aristotelis in Politicis, facile esse ditari Philosophis, lint: quò spectat adagium, Sapiens non eget.

Aues Stryphalides.

Spernit auaritiā.] Quinta pugna fuit, auium Stryphalidum expulsio, sonitu ahenei cuiusdam instrumenti: quod lucrum inane, & auaritiā respuere, raptumq. omnem p nefas. Sed quæ potest esse volucrum cum auaritia collatio lucres per aërem volitantes, in quo tamen victum com non possunt, cupidi & auari hominis cogitationem (aliis aliis opibus semper inhiantem, qui tamen nec partis boni tur, sed tenuissimo victu genium defraudet, & in quo cor non habet) satis ostendunt. qui quoniam vel natura deprauata vel vsu longo induratus est, ad resipiscentiam aliquando trahi potest quibusdam acerrimæ orationis crepitaculis,

it arceatur, aut à proposito, malaque consuetudine dimo-
r. Alij malunt hoc intelligi de scortillis quibusdam & im-
mulierculis, quarum illecebras & insidias detegimus
sapientiæ crepitaculo, quod tanquam tuba in aures pe-
r, vt Basilii loquitur: vix enim alia fugantur ratione com-
s illæ pestes adolescentium.

cit femineos.] Sexto certamine mulieres Amazonas de-
nt, earumque reginam Hippolytam cepit, cui cingulum
re abstulit. quod est astutiam muliebrem & dolos, fallac-
te coercere & vafricitæ materiam penitus eripere. Amazon-
ulier bellicosa, meretricem refert, quæ vel fortissimum
deuincere.

urgat sordes.] Labore septimo Augiam repurgauit. quod *Augia pur-*
victorum errorumque innatorum, vel etiam qui succre- *gasso.*
t assuetudine quadã longa, ab animo expulsionem. Nihil
m tam horridum tamque sordens, quod eloquentia non
excoli.

itos odis.] Octauo, taurum luctamine domuit: quod est *Cum cano*
abiger, & omne illicitum facinus scelusque execrari: *lucta.*
lorem aut truculentiam animi cohibere.

isq; nocentes.] Hinc nomen habuit ἀλεξίκερξ. nam & ple-
dictus est natus ad homines iuuandos.

baries.] Nono, Diomedem Regem Thraciæ crudelissi- *Diomedes ve-*
qui sanguine & carnibus humanis equos alere consuec- *ans.*
rdomuit, & eius exemplo ipsum suis equis dedit pabu-
uod significat, Herculem eloquentiæ & sapientiæ viribus
nem & ferocitatem ab omnibus, quas incoluerit, regio-
submouisse.

us virsus.] Decimo labore Geryonem tricorporem & tri- *Geryon trico-*
n bello expugnauit: id est, collectam, & vnanimem ho- *por superatus.*
multitudinem sua virtute compressit, indeque & victor
De Geryone in superioribus satis.

ehit in patriam.] Vndecimo aurea mala Hesperidum, oc- *Poma Hesper-*
iùs dracone peruigili, sustulit. quod est referendum ad *tidum.*
qua docti & sapientes homines abundant, insignem re-
opiam, qua eos sua fortuna vitæque conditio beat.

ta per ora.] Duodecimo & postremo, Cerberum tricapi- *Cerberus*
to inferis tractum ad auras deduxit. quod fortitudinem per *triceps.*
omnium ora volitantem, & immortalem nominis glo-
pud posteros semper victurã perspicuè significat. Nam,
apud Diodorum, magnos multosque, dum vixit, labores
icula sponte adiit Hercules, vt pro suis erga omnes gentes
beneficiis

beneficiis immortalitate donaretur. Cic. I. Tusc. Abiit ad Hercules: numquam abiisset, nisi cum inter homines esset, sibi viam muniisset. Facile transilio Pindari locum, vt longiorem, de Hercule, I. Nemeorum. Nonnulli hoc tramalunt ad auaritiam thesauros in tenebris oclusos afferrem, nec in lucem erui permittentem. Ea tamen si à virorix cupido coërceatur, & ex animi recessu, in quo locum eparat, expellatur, opesque illæ conferantur ad vsus hominmagnum certè momentum afferunt ad obtinendum nollicet enim vera gloria sita non sit in opibus & facultatibusgloriam tamen obtinendam magnum adiuuentum ad se

Docta per ora virum.] Allusit ad illud veteris poetæ,

— *volito docta per ora virum.*

Videtur hic noster hoc versiculo postremo allusisse ad neH' ἑγκλῆς, quod ἀκλίθ, κ' ἦγε. at ἦγε ponitur pro aëredum Iunone, vt tradit Macrobius Saturnal. Sic præstanteripost præclare gesta viuunt, perpetua hominum memadeò vt etiam mortui præsentem esse videantur, vt HorCarm.

Viuet extento Proculeius aho.

Non possum transuolare Martialis carmen de Herculisribus, lib. 9.

Si cupis Alcida cognoscere facta prioris,

Disce: Lybin domuit, aurea poma tulit,

Peliatam Scythico discidit Amazona nodo,

Addidit Arcadio terga leonis apro.

Aëripedem siluis ceruum, Stymphalidas undis

Abstulit, à Stygia cum cane venit aqua.

Eccundam vetuit reparari mortibus hydram,

Hesperias Tusco lauit in amne boues.

AD EMBLEMA CXXXVIII.

Nobis nobiles.

EORVM qui nati sunt ex iniusto concubitu miseraconditio potest, quanquam enim ex nobilibus ortipribus, nobiles tamen dici non possunt, neque in ius hæreac familiæ succedunt, nisi soluantur legibus, & à principagnoscantur, quasi que adoptentur (quod vulgò dicimououere) tunc enim succedere in familiam possunt, sed nilem illam maculam delere minimè vnquam possunt. Q

Solon statuit spurios nihil debere parentibus, à quibus
 labem accepissent. Sed & Athenienses locum quen-
 tatebant, in quo spurij seorsum ab ingenuis exerceri es-
 titi: cum Cynosargem appellabant: nam contaminari
 tatem putabant spuriotum consuetudine. Themistocles
 astuto ingenio vir, adolescentes ingenuos & nobiles
 primus ad Cynosarges blanditiis allexit, ut tolleretur ea
 rum & legitimorum differentia. Sed ad rem. Rectè qui-
 providè constitutum à sapientibus fuit, ut parentes vaga-
 nere, quasi in filiis punirentur, & effrenes homines sancti
 tate quali cancellis vi legum continerentur: utque disci-
 traretur inter legitimos & illegitimos partus. Hi & ho-
 ni & bonorum paternorum hæredes iure fiunt, eoque ad-
 ri debent paternæ virtutis: at illegitimis nihil sæpenu-
 præter vivere triste reliquitur, adèd ut conqueri possint
 adèd infelicitè nati maleque accepti sint. Sunt tamen
 multi ex iis qui omnia alia ope destituti, omnia sua in seipsis
 re, suamque industriam excitant. Nemini dubium est qui
 ulum a pueris in monumentis veterum, permultos fuis-
 ios, qui fortitudine & animi dexteritate legitimis qui-
 e liberis antecelluerunt, qui que susceperunt audenti ma-
 re animo, & cenè perfecterunt, quæ legitimi ipsi liberi
 nam exequi, nedum attingere potuerunt. Talis Hercules
 si que omnes Iouis filij, Poëtarum fabulis decantati. Eo
 nero fuere Themistocles, Aeneas, Theseus, Romulus,
 ipse Alexander Magnus, totius fermè Orientis domitor:
 s aduciam Constantinum Magnum, Theodoricum Go-
 Gultelmum Normannum, & alios quamplures: qui nisi
 itate aliqua paterna freti essent, vix aut numquam pe-
 re potuissent tantos rerum successus: ut ipse Hercules, qui
 et quidem Deus potuisset, id est, immortalè famam non
 m comparasset, qua omnium voce prædicatur, nisi mam-
 nonis insciæ luxisset, ut putarunt Thebani. testis est
 is Rhodigin. lib. 21. cap. 21. Non piget huè congerere ver-
 lem Alciati ex 4. Parergon iuris, cap. 3. Apud Græcos
 um legi Iouem, nato Hercule, quod spurius esset, nec in
 um numerum posset admitti, dormienti coniugi suæ Iuno-
 n clam supposuisse, & exucto de mamis ab ea lacte, in-
 ceu natalibus restitutum, diuinitatis iura acquisivisse. Cu-
 & Higinus meminit, & Arati interpres, & qui Collecta-
 rusticæ Cōstantino Cæsari inscripsit. Hincque factum est,
 hi ad Cynosarges, ubi templum est Herculis, exerceren-
 tur,

Noti nobiles.

*Locus ex Al-
ciati Parer-
go.*

*Ad Cynosar-
ges, quod.*

tur, quoniam is Deus illis præest. cuius rei & in Emblemationem fecimus. Idem lib. De singulari certamine, ca. Legimus in historiis Arnulfum, qui primus & ante Ottonem ex Gallia in Germaniam Imperij titulum transtulit, ex Constantino Magni pronepotibus spurium fuisse. Fuerunt & in Cypro, fuerunt ubique etiam approbatissimi duces, non absque ortu natalibus: ut verissimum sit illud Platonis oraculum. Servos à Regibus, Reges à servis oriri.

Spurij.] Nothi dicuntur illegitimi, qui incerto patre nati vel qui nati sunt illegitimo concubitu, l. vulgo quæsitii, statu homin. & l. Diui, D. de captiu. Spurij distinguuntur vulgò conceptis: sunt enim ij quorum pater est incertus vulgò, ut qui nascuntur ex vulgari meretrice. Sed & qui patrem quidem certum demonstrare possunt, sed non eum querere liceat, veluti qui nati sunt ex concubina, vulgò concepti, improprie tamen & translate dicuntur, d. l. vulgò quæsitii. Adoptiuus D. de ritu nupt. Olim spurij duabus literis S. pingebantur, quasi qui sine patre essent. rationes exquiri tarch. in Problem.

Nec prius esse.] De Herculis apothecosi Cicero Offic. 3. lib. 35. cap. 11. & Ouid. l. 11. Metam.

Emblematis
huius typus.

Quæstio suggeret infans lac.] Historiam hanc bis reperi in Tzetzi commentario ad Lycophronis Cassandram, huius que refero acceptum Emblematis characterem, cuius ego dem vim ac sententiam longè ante perspexeram, sed auctorem tamen satis idoneum laudare nondum poteram.

AD EMBLEMA CXXXIX.

ID apparet è Pindaro tractum. Sic enim de se ipse in Bælidem, Olymp. 2.

— σφὸς ὁ πολ-

λάειδ' ὡς φουᾶ.

μαθόντις ἤ. λάβροι

παρ' ἄλλοισι κήρυξις ὡς

ἄκροισι χαρύντον

δὲς σφὸς ὄριχα θεῖοι. id est,

Sapientis multarum rerum gnarus est natura: at discentes per se incepta loquacitate corui imperfectè admodum garruli aduersus diuinum Iouis alitem. ad quem Scholiastes lo-

ἵσταται ἢ πρὸς τὸν Βακχυλίδην, γίγνοι γὰρ αὐτῷ ἀντιπαλαιός ἐστι
est etiam locus ad finem Nemeorum γ.

— ἴσα δ' αἰετὸς ἀκὺς ἐν πίπασσι,
ἴσα ἔλασεν αἴψα πηλόθεν μετακαίοντο
δαφοῖνον ἄγρον ποσσίν.

αὐρήγεται ἢ πρὸς τοὺς ἰσάφια νέμονται. id est.

in auiibus velox est, quæ statim corripit procul vestigans
us cruentam prædam: clamosi verò graculi res humiles
nt. Quibus verbis intelligimus Pindarum se cum aquila
re, alios verò, ut Bacchylidem, & alios Bacchylidi simi-
ne cum coruo, nunc cum graculis. Sic Scholiastes: ἀκὺς
ἴσα φείγεται εἰς Βακχυλίδην, ἣν γὰρ αὐτῷ ἐξ ἀόρατος πρὸς ἀπὸ
παρὰ βάλει δ' ἑαυτὸν μὲν αἰετῷ, κελοῖα δ' εἰς Βακχυλίδην. Si

Ingeniorum
inæqualitas.

adine docet Alciatus, aliquam semper obseruari faciliè in
iis inæqualitatem. Sunt enim qui ut falco vel aquila vola-
estent, id est, qui ingenij viribus cæteris antecellunt: sunt
i dumtaxat humi gradiuntur, ut aues illæ domesticae, qui-
na est cura vulgatiора tantum confectari. quod certe refe-
um est a debiliora quæque ingenia & minus viuida, quæ
s cogunt siliquas: quique plura & magis ardua velint,
i possint; cum, ut imperiti pictores, nihil sciant præter-
i simulare cupressum, ut loquitur Flaccus. Primas tenet

Lyricos Poëtas Pindarus, Bacchylides inferiora tantum

ctari dicitur. Potest non inconcinne huc referri, quod in

Non omnes
pressunt tanquam
πρακταῖο.

ore Cicero ait: Si quem aut natura sua, aut illa præstantis
ij vis fortè deficiet, aut minus instructus erit magnarum
n disciplinis, tæceat tamen cum cursum quem poterit.

a enim sequentem honestum est in secundis tertiisque

stere. Nam in Poëtis non Homero soli locus est (ut de

is loquar) aut Archilocho, aut Sophocli, aut Pindaro, sed

m vel secundis, vel etiam infra secundos. Nec verò Aristoteli

in Philosophia deterruit à scribendo amplitudo Platonis:

se Aristoteles admirabili quadam scientia & copia cæte-
n studia restinxit. Reuera tamen suspicor, id Alciatum tra-

e voluisse in quosdam legum doctores sibi nullo modo

rendos, à quibus tamen vel impereretur, vel sugillaretur;

lligere est ex eius aliquot scriptis. Huic conuenit illud ex

ip. 9.

— ἐστὶ γὰρ ἕκαστος
ὁ δ' ἂν ὀδδὶ πτερίπτερι.

μία δ' ἐξ ἅπυνας ἄμμο τριψα

μιλίτη—

316 CLAUD. MINOIS COMMENT.
Vix sunt alix aliis excellentiores: eadem autem non omne
alit exercitatio. Ausonius ad Paulinum:

*Si visulum tauro, vel equum committis onagro,
Si confers fulicas cygnis, & ædona parre,
Castaneis corylos aquas, viburna cupressis.*

*Aquila in
nubibus.*

Cæterum mihi videtur alluisse Alciatus ad vetus Adag
Aquila in nubibus: cuius explicationem studiosus vbi eue
rit, non nihil sibi ad huius loci diluciditatem comparabit.

Porro quàm magna sit ingeniorum dissimilitudo nos
tidianus docet vsus, & ipse M. Cicero de claris oratoribus,
que Fabius Quintilian. Sed ea nonnumquam compa
nauseam in multorum nares concitat. & sunt qui ne qu
Iouem pro riuali ferant, & se omnium optimos haberi v
Nam & Palæmoni, glorioso Grammatico, Varro togate
peritissimus displicuit: & Maro ipse Bauium & Næuium
satus est, sicuti Pacuuium Persius, quos suo ævo placuiss
dibile est, cum alij meliores non essent. Sic qui vixere ter
ribus auorum nostrorum Ioannes Meunus, Quadriga
Marotus, Sangelasius, pro bonis habiti, cum nondum p
poësis Gallica foret: sed si conferuntur cum sequentis æu
stri poëtis egregiis Ronsardo, Bellaio, Bellaqueo, Barre
id perinde erit atque anseribus olores adæquare. Nam
ea væcordia est qui Maroni Ennium comparet, vel Hom
Chæriilo, vt ætate superiore quidam Budæo Badium co
re non dubitarunt? In materia quamquam dissimili co
rationis excanduit Catullus, suam amasiam non æquè la
queus:

Tecum Lesbia nostra conferatur?

O seclum insipiens & inficetum!

& Martialis in quemdam qui se pro amico fido haberi ve

Dispeream, si tu Pyladi pæ stare matellam

Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi.

Sed hæc satis ad alia properanti.

sublime.] Adiectiuum neutrum pro aduerbio, more Gr
rum.

*Pindarus imi
sationi inaccessi
sua.
Humi serpere.*

Pindarus.] Pindarus Lyricorum Poëtarum princeps in
tioni inaccessus, vt referunt Horatius lib. 4. Carm. & Macr
Saturnal. de quo Plinius lib. 7. cap. 29.

humi tantum serpere.] Sic Horatius in Arte:

Serpet humi catus nimium, timidusq; procella.

& 2. Epistol.

—nec sermones ego malleo

Repentes per humum. —

ut Pindaro λόγῳ χαμαιπτεῖς.

Bacchylides.] Lyricus Poëta, Cous genere, filius Medonis nomine Bacchylidæ athletæ, ut ait Suidas. Tres fuisse Aelianus tradit primum, alium Atheniensem, tertium Arcadem. Porcum videri potest cur hic Bacchylidem ad eum eleuet, qui est Siren ob carminis suauitatem: sic enim in epigrammate

— καὶ λάλις σεῖρῳ

Βακχυλίδῃ. — quod imitatus est Politian. Nutricia;

Nec vulgare canit dulcis ab Iulide Siren

Bacchylides.

circa Laetantius in Phœnice (si tamen est eius poematuleas voces pro suauissimis & delicatissimis accepit, vobis ab Iulide, Bacchylidis melici patria, ducto.

AD EMBLEMA CXL.

IN quo quispiam fermè toto ætatis curriculo prudenter probeque sese gesserit, & in extrema senectute vel etiam post ætate facta, criminis aliquid aut vitij admittit, nec gloriæ iam sibi præmium expectat, efficit ut capra, quæ mulctram a pede dispergit, totumque lac emissum, iamque in mulctratum effundit; vnde natum proverb. Capra Scyria. Modi sunt qui è felici principio, id est, pueritia bene & libenter instituta, deflectunt ad mores corruptissimos, vitam exploratissimam, ut Nero & Tiberius, & similes Romanorum pestes, qui è præclaris initiis semper in peiora processerunt, & vitam omnium infelicissimè clauserunt. His annu-

Capra Scyria.

*Exempla eorum
qui desinunt
à virtute.*

Quod sine egregios orsus.] Optimum principium. Livijs
 Ut oris tanti operis successus prosperos darent.

In noxamq; tuum.] Prouerbialis locutio, vt cum officium
 citur in maleficium conuerti.

Multrale.

multralia.] Vas in quo mulgetur, quod & mulctrum
 multrale dicitur. Virgil. in Georgicis:

— implebunt multralia vacce.

calce.] Extrema pedis parte.

AD EMBLEMA CXLI.

*Emblema
 scriptum in
 quendam
 ouis p. 107.*

Oenocrates.

AEGRE ferebat Alciatus æmulum quempiam esse sibi
 dromum, cum quidem legum interpretem audi
 quosdam malè affectos allicientem, qui quantum pot
 operam dabat, vt eius gloriam obscuraret, vel etiam erud
 haberetur: quem tamen vt imitatore[m] ignarum grauius
 gat, perbella vitur similitudine, ac tum non sibi tempe
 conuiciis, nempe in eum confecto nomine *δινοκράτης*, &
 dicas, vinipotens aut meripotor: & tandem hippum oculi
 pellat, quod ad iudicij imperitiam refertur. Quemadmodum
 inquit, milus degener comitatur harpam alte volantem,
 vescatur ciborum reliquis, quæ ex eius rostro siustulati
 cidant: itaque sanguis marinus pisciculus nullum piscem ce
 quitur, vt quæ præterierit, arripere queat: eodem modo
 cum agn Oenocrates ille, ludimagister bibax, qui relictos
 quosdam auditores, excipit: quo ndem vtuntur, tamquam
 po oculo, id est nullius iudicij doctore, & imperito legum
 terprete, cui sit iuris ciuili[s] abstrusa scientia penitus incog
 Eum itaque hominem maledicentiæ ndræ, vinolentiæ, illi
 cuiusdam imitationis & imperitiæ. Hunc fuisse Alex
 num nomine, iuris interpretem Alciato infestum, non leui
 lectura fassus mihi est Germanus Audebertus; Regijs tri
 Aureliæ præfectus; cuius viri certè docti & amici non p
 non esse mihi gratissima iucundissimaque recordatio, q
 scio à permultis eruditis hominibus officiosè & hono
 cultum, & cum quo sæpe de literis sermones vtrò citroqu
 bui superioribus antèactis annis cum iuri civili operam d
 apud Aurelianenses.

Milus.

milus.] Auis rapacissima & gulosissima: de qua Plin. lib
 cap. 10. Miluum verò de generem dixit, vt suo Oenocra
 commi

modet, quasi extra ordinem doctori, seu potius inerti & cito legulcio.

Harpa.] Harpa avis voracissima, ἀνὴρ ἐργάζων, à diripienda. de qua Plin. lib. 11. cap. 74.

Harpa.

Mullus.] Genus marini piscis & fluuiatilis, qui quòd gemiba insignitur, barbarulus, barbo, vel barbatus dicitur. mentio est apud Plin. lib. 9. cap. 17. & 33. cap. 11. quomoderant inter se fluuiatilis & marinus, notent curiosi.

Mullus.

Sargus.] Sargus piscis, de quo iam antè, in mari nascens Aegypti, ut est apud Festum: qui teste Plin. eum quem Lutatium nant, comitatur: & illo cœnum fodiente, hic excitatum um deuorat. Vnde hominem ex aliis laboribus sibi fructu & gloriam vsurpantem, & alienam, ut dicitur, messem mentem, qui velint significari, sargum & mullum pigunt. tur enim sargus reliquias mulli, atque vbi ille excitato luerit (fodere enim potest mullus) descendit & pascitur, ut Pierius lib. 30.

Sargus.

Curia.] Ironicòs dictum, pro decuria, vel auditorio.

Oculo.] Ipsemet Alciatus prouerbiale hoc dicendi genus retatur Patergon lib. 6. c. 12. Vti tamquam lippo oculo, prouerbialiter dicitur de re qua carere non possumus, amen damnosa nobis sit. Eleganter Plaut. ad seruos imstraxit, quos quamuis dominum decipiant, tamen retinimus, & ut potest, eorum opera vitur, cum ut velit non Eius carmen est in Persa:

Oculo lippo, uti.

Ego neque libenter seruió, neque sum hero ex sententia, sed quasi lippo oculo me meus herus vitur, manum haud abstinere quit tamen, quin imperet mihi.

apud eundem in Bacchidibus sic senex loquitur:
Lippo ille oculo seruus est simillimus, & c.

Prouerb. Lippo oculo similis.

Curia.] De curiæ nomine, si vacat, euolue caput 16. lib. 1. dierum Alexandri Neapolitant: non enim mihi vacat minutias persequi.

AD EMBLEMA CXLII.

ALBTII, cuius hoc Epigramma est, Aurelij Iureconsulti meminuit Alciatus ipse libro Prætermisforum 2. Legi apud quandam eius nomine aduersus Petrum Stellam, & Longouallium

Albtius 122.

gouallium legum doctores. Hic monet, vt Alciatus à tur-
 bus & factiõibus Italicis sese submoueat, & florentissi-
 Galliam petat, in qua futurus sit commendatiõ. Sumit
 menti materiam à pomi Perfici translatione, quod in Perf-
 rulentum fuit, in Italia verò confitum, loci mutatione
 cum habere desit. Eodem modo si patriam relinquat, in
 regione admirabilem futurum Alciatum sperat: sicq. tac-
 ludit ad illud Euangelicum, Non est Propheta sine hono-
 in patria sua. Simile est quod Erasmus in quadam ad Alci-
 epistola scribit: Pietatis erat, inquit, quod patriæ tuæ pe-
 mum bonum ciuem præstare volueris: sed Deus voluit e-
 tionem tuam velut in edito lucere pluribus. Nam virtutis
 dor nescio quo pacto in sua cuique patria ferè obscurio-
 ringit. Quod apertius (vt carminis nostri enarratione
 beamus magis perspicuam) Alciatus ipsemet explicuit
 ne quadam Ferrariæ habita, his omninò verbis: Scio, in-
 plerisque suspectam esse posse tam frequentem mutatio-
 meam, qui nunc Auenioni, nunc Biturigibus, nunc T-
 nunc Bononiæ professus sim: nec deerunt qui in Constanti-
 tribuant, tamquam nusquam possim consistere, & qu-
 carmine Horatiano est,

Roma Tibur amem, ventosus Tibure Romam.

Etenim non bene compositæ mentis argumentũ est, cum
 huc atque illuc vagus discurret, nec quiescere potest. Cæ-
 mihi excusatio est in promptu, notissimumq. omnibus es-
 dum bellicos tumultus subterfugio, turamq. studiis m-
 dem perquiro, diutissimè esse peregrinatum, Principu-
 iussionibus huc atque illuc agitatũ, certam sedem tenere
 potuisse. Idem Oratione Ticini habita sic: Quamplurim-
 strum optimè sciunt, vt belli calamitatibus eiecctus, reliq-
 tria trãs Alpes profectus sum: ibi professorio muneri add-
 aliquot annos summa cum gratia moram traxi: quod an-
 rum humanitati tribuam, an qualibuscumque nostris st-
 non satis scio. Tria certè magnifica hac in disciplina trib-
 celeberrimis gymnasiis mihi contigerunt, quæ nescio (que-
 tra arrogantiam dictum sit) an cuiquam alij: primũ vt
 nioni, cum numquam ad eam diem cathedram ascendi-
 stipendium sexcentorum mererer, & ætate longè impar, t-
 ribus tamen æquarer: alterum in Biturigibus, quorum lib-
 tate magistratus Christianissimi, ipso Rege adiuuante, sec-
 quàm eò veneram anno duplicatum mihi est honorariu-
 mille ducentiq. præstui: tertium est, quod tam à longi-

*Locus ex
 Erasmi epi-
 stola.*

*Locus ex Al-
 ciati quadam
 oratione.*

*Alter locus
 ex eodem.*

b. in patriam ab excellentissimo Duce nostro accessit, totia dignitate ornatus, hanc accessionem ne quidem co-
is, tantum abest vt petierim, sum consecutus. haecenus ille.
verò prætermittam hoc Persici symbolum à Paulo Iouio
cari in eo Dialogo qui est De notis armorum & amoris,
in inscriptione, *Translata proficit arbor*, ipsique Alciato ascri-
ed & pomum Perlicum notam fuisse eius qui in alio cælo
or fit, tradit Pierius lib. De sacris Aegypt. literis 54.

Locus è Paulo Iouio.

Qua dedit hos.] Cùm Persæ aliquando in Romanos bellum
ent, multis in locis Italix Persica implantarunt, quæ in
de venenum præsentaneum ferunt. Hac tandem arbore
es extinctum iri sperabant: sed in Italia mutato solo natu-
etiam mutauit. qua in opinione est Columel. vbi refert,

Persica pomum vnde.

— pomis qua barbara Persis

*Miserat, vt fama est, patriæ armata venenis:
At nunc expositi paruo discrimine leti,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.*

on videtur Plinio verisimile lib. 15. cui tamen aduersatur
nus, Pålulus Aegineta, Plutarchus, & alij. Martial. 13. Per-
lux:

*Vilia maternis fueramus præcoqua ramis,
Nunc in adoptiuis persica cara sumus.*

anslatus facta est melior.] Quasdam arbores mutare natu-
pro regionum varietate, testis est Plutarch. eo libro quem
ipfit, De facie quæ apparet in orbe Lunæ. Plin. lib. 17. cap.
bi agn de arboribus quæ auulsione nascuntur, omnia ca-
statim moris est in sua locari, sed prius nutrici dari, atque
ninaris adolefcere, iterumque migrare. Qui transitus mi-
in modum mitigat etiam syluestres: siue arborum quoque,
ominum natura, neuitatis ac peregrinationis auida est: si-
scendentes virus relinquunt, mansuescuntque in tractatu,
erè dum radici auellitur planta. Simile illud Plinij histo-
nundi lib. 2. cap. 96. In Ciustumainio natum fenum ibi no-
n, extrà salubre esse. Ex quo intellige quædam soli mutatio-
eri meliora, alia detiora: quod iei rusticæ periti auctores
ruant Palladius, Columella, Cato, Varro, alij.

vt folium lingua.] Plurarch. commentario De Iside & Os-
Persicam arboem Isidi consecratam fuisse scribit, quod
ixæ folium habeat, fructum cordi similem. Eius hæc verba

De persico arbore.

τὸ δ' ἐν αἰγύπτῳ φυτῶν μάλιστα τῆ δ' ἰσὶ καθιερωτὸν λέγουσι τὴν
αὐτὴν ὅτι καρδία μὲν ὁ καρπὸς αὐτῆς, γλῶττῃ δ' ἐπὶ τὸ φύλλον ἴσικον
γὰρ αἰγύπτῳ ἔχει πέρικον θεοπέρι λόγῳ, καὶ μάλιστα τῆ

περὶ τῶν, ἐδὲ μείζονα ῥοτῶν ἐχθρὸς ἰουδαϊσμοῦ. διὸ τῶν μιν
 χρηστέων ἐπιπύματα καὶ πόνη παρεχθῆναι, ὅσα φρονεῖν, εὐχαρι
 γειν: De stirpibus Aegyptiis maximè consecratam D. x. a
 Pericam: quod eius fructus cordis, folium linguæ speciem
 rat. Nam corū quæ in hominem cadere possunt, nihil diu
 est oratione, præcipuè verò de Diis: neq. vlla res alia maiu
 felicitatem affert momentū. Itaq. hic præcipitur ei qui sit
 culum aditurus, ut sanctè pieq. sentiat, & modeste loqu:

Tu procul à patria.] Vugiliana imitatio è 10. Ecloga:

Tu procul à patria (nec sis mihi credere) tante

Alpinae, ah, dura nives. —

Apud Euripidem Hercule furente:

— οὐκ ἔδ' ὄπη

ἰδὼν π' ἄριστος, μάρτυρ' ἀν' λάδοις πάτρων,

Non est vbi strenue quid agens testem habeas patriam. v
 sunt Amphitruonis ad Lycum, quibus docet magnorum
 culis operum testes esse gentes exteras. Quod contigit m
 olim sapientibus qui longinquis peregrinationibus nou
 facti sese toti orbi commendarunt, ut hi de quibus B. H.
 nym. prologo ad Biblia. suppetunt ea de re exempla longe
 ta apud Diogenem Laërtium, Philostratum, Eunapium
 dianum. Occurrit ex veteribus vnus Anacharsis Scythæ,
 apud suos multo in honore, Athenis admirationi fuit. Re
 non nisi serò admodum excepta & admissa Rhetoricæ &
 losophiæ schola, sub auspicio Græcorum sapientum. Et se
 superioribus maiores nostri exceperunt Alcuinum, seu
 num, Scoticæ gentis, qui doctrinas liberales primus Lute
 sub pacta mercede sic plausibiliter docuit, ut fundamenta
 cipis Academiæ tum primùm molitus dicatur. Taceo de A
 to, homine extero, qui iuris sapientiæ nitorem primus a
 Biturigas nostrates celebravit.

AD EMBLEMA CXLIII.

EPIGRAPHE similis mihi videtur sententiæ Marce
 Ammiani, qui 29. lib. grauiter pronunciauit, Imperi
 curam esse salutis alienæ. Principes enim debent habere
 spectum se sibi minimè natos esse, sed ad publicam omni
 quietem. Plinius lib. 18. ait, Delphinum futuram tempesta
 præfagire. Quocirca ut φιλένηρον si nauem ventis agita
 offenderit, tutius vsigatur, anchoram quasi humano quom
 instita

Delphin

φιλένηρον.

metu dirigit: sic Princeps quisque suorum maximè studiosus
 debet, potissimum verò saeuente tempestate & impetu bel-
 liciam infortunio quodam alio impendente, ne Reipubi-
 ca possit aliquo modo perturbari, aut etiam committi. Cæ-
 sar Delphinum anchoræ illigatum pro insigni & stemmate
 seculo gesserunt olim nonnulli Principes & Imperatores lau-
 dabilissimi, ut Augustus Cæsar, T. Vespasian. Seleucus & Nica-
 no nostroq. sæculo Ald. Manutius, nobilis apud Venetos ty-
 raphus. qua de re est elegantissima παράστασις in Prouerb.
 na lentè, apud Erasmum. Nostros etiam temporibus Galli-
 perij Thalassiarachus, id est, Admiralus, insigni hoc cir-
 cuit, ut nuper laudatus ille nostrorum patrum ætate Philippus
 potius. In scuto Vlyssis Delphinum depictum fuisse scribit
 arch. ad finem disputationis, qua quaerit, Vtra animalium
 rationis habeant, an terrestria, an aquatilia. Apponam &
 nophont. è 3. ἀπειρημεν. vbi facit Socratem disputantem
 Dionysiodoio: Quam ob causam, inquit, Homerus ap-
 e Agamemnonem *πιμίνε λαῶν*; nisi quòd ut pastor sua-
 ouium curam habere debet, quo habeant quæ sunt ad vi-
 uentia necessaria; sic etiã Principem curare est necesse, quæ po-
 texpediant? Non enim tantum laudatur Agamemnon ut
εὐχρηστὸς, sed maximè ut *βασιλεὺς ἀγαθός*, qui non se-
 o bene reget, sed etiam suis felicitatis causã esset. *καὶ γὰρ*
εὐχρηστὸς ὡρεῖται, ἐχ' ἴνα ἰαυτῷ καλῶς ἐπιμελεῖται, ἀλλ' ἴνα ἔσσι ἐλό-
διὰ ἔσσι, εὐὐ πρῶτισσι: Rex non eligitur ut sui curam habeat,
 et per ipsum qui eum elegerunt, in felicitate viuant. Præ-
 porro *γνώμη*, Princeps subditorum incolumitatem proci-
 Cui simile illud ex Spartiano, sæpenumero in concione &
 u dixisse Cæsarem Adrianum, ita se Remp. gesturum, ut
 populi rem esse, non propriam. Et Capitolin. Antonino
 Huius primũ hoc fertur, quod cum ab vxore argueretur,
 i suis parum relicturus dixit, Stulta, postquam ad impe-
 transtiuimus, & illud quod habuimus ante perdidimus.
 ium & hoc veridicum Traiani ex Plinio lib. 3. epist. 20.
 quidem cuncta sub vnus arbitrio, qui pro utilitate com-
 i solus omnium curas, laboresq. suscepit. Idem panegy-
 magnificentius: Bona conscientia principatũ sibi delatum
 orat, qui non nisi animo seruandi illud accepit, & quem
 s Reip. utilitas & vox ad illud accessit, non sua. idem ibi-
 : Quod precatus es, ut illa ipsa ordinatio comitiorum be-
 feliciter eueniret nobis, Reipub. nonne tibi tale est, ut
 hunc ordinem votorum committere debeamus: Deos de-

*Delphinus
 alligatus an-
 chora.*

*Anchora
 Thalassiarchi
 Gallici.*

*Praclarus lo-
 cus Xenopho-
 ni.*

nique obsecrare, vt omnia quæ facis quæque facies, procedant tibi, Reipub. nobis: vel si breuius sit optandum, v tibi, in quo & Reipub. & nos sumus. Cicero 8. Philipp. Immortales, quàm magnum est personam in Reipub. tuentur, quæ non animis solum debet, sed etiam oculis seruatum. Illud Isocrateum perplacet ad Nicolem, regem Cyprii: ἡγάδην γὰρ δὲν ὄντα ἰνὰ τὴν πολλῶν ἀλλὰ πᾶσιν ὀπίστα ἔχει μὴ τὴν αὐτὴν γένηται ἔχει τῶν ἄλλοις, μηδὲ τὰ πτωδὰ τῶν ἀμάρτων, μηδὲ τὴν ἐυφροσύνην τῶν ἀνθρώπων ταῖς ἡδοναῖς ἀρίστην, ἀλλ' ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν χρησίμων αὐτοῖς δοκιμῆν. Oportet existimes te non vnum ex mulis, sed multorum principem existentem, non tuam ipsius habere mentem cum id est, aliorum inferuire affectibus debere, neque honesta silia, neque rectè sentientes homines voluptatibus æstare sed vtilibus actionibus probare.

Titani.

Titani] Ventii, qui Titanes dicuntur, à patre Titano Saturni fratre, Gigantes robustissimi, qui pro ventis vsurpant à Poëtis.

miseros.] Epitheton conueniens, vt illud est Lucani lib. 8.

— miseros fallentia nauis

Sidera non sequimur. —

Anchora
quæ

Anchora iacta iuuat.] Prouerb. Anchoram sacram soluit. Fuit autem anchora præsidij & salutis typus. Pierius lib. Hierogl. Ad gloriam & felicitatem retulit Pindarus 6. Isterum: Si quis, inquit, hominum sumptu & labore diuinas vires exequitur, Deus illi amabilem gloriam præstat, & ἡδὴ ὄλεθ' βλάπτ' ἄγχοραν νότμ' ἔδν: id est, Felicitatis iactat anchoram diuino honore auctus. Quid si huc reuocemus aurum Plutarchi monitum è vita Solonis: quo loco dicit, Senatus anchora firmari ciuitatem? Memini & Euripidem in Hecuba Polydorum gentis familiaris suæ anchoram nominare ὁ δὲ οἰκὸν ἄγχορατ' ἰμῶν: qui iam solus generis superest anchora nostri. Aristides oratione Panathenaica prima, dicit Græci omnes sibi visos fuisse in portu quodam duabus nixos anchoris, quasi gemino fultos præsidio.

AD EMBLEMA CXLIIII.

Fons Emblemæ
nostræ.

In agalma Iudicium Thebanorum è variis auctoribus petiisse scio. Certè Plutarchus attigit libro De Iside & Osiride: e

Sermone 44. Stobæus retulit ex eodem Plutarcho, his
 : ἐν θῆβαις εἰκόνας εἶναι ἀναείδους δικαστῶν ἄχρηστον, ἠδὲ τῶν
 δικαστῶν μύσσαι τοῖς ὄμμασιν, ὡς ἄδωρον ἅμα τῶν δικαστῶν ἰσὺν &
 ἄκρον ὄσον: id est, Thebis imagines conspiciuntur Iudicum
 oculos carentes: at summi Iudicis imago conuiuet oculis: eò
 iustitia nec muneribus capi, nec hominū vultu flecti de-
 Alcarius ipse Oratione quadam in laudem Iuris ciuilibis
 : Chrysippus Iustitiæ imaginem ita expressit, vt puellari
 is forma, aspectu vehemēti, luminibus oculorum acerrimi
 nspiceretur, quòd videlicet iudicem incorrupto esse iudi-
 cium, seuerū, contra improbos inexorabilem, vt ac ma-
 ximitatis, veritatisq. terrificum esse oporteat. Quapro-
 pter memoria est traditum, magistratum statuas à Thebanis
 ere formari, vt sine manibus essent: Principum verò clau-
 illis, nimirum eam iustitiæ naturā esse ostendentes, vt in-
 ora sit, nec pretio precibusve, aut alienæ vlli voluptati ce-
 non verebor in vsum rapere meum quæ retulit auctor in-
 is, multaq. lectionis, Alexand. ab Alexand. lib. 3. The-
 aquit, vt incorruptam iustitiæ signarent, nec variari gra-
 dicum imagines sine manibus, Principis verò sine oculis
 o proposuere, vt signis ostenderent, Iudices affectibus ca-
 oportere, causāq. definita damnatos vndecimuiris per-
 cipiendos tradebant. Certè legibus diuinis & humanis iu-
 muneribus capiendis abstinere debent: iccirco hęc trū-
 nibus pinguntur. quod non prætermisit Pierius lib. Hie-
 h. 35. Præses ipse caprus est oculis, ne affectu quodam
 tur. siquidem, vt ait Cicero Officiorum 3. neque contra
 ubi. neq. contra iusiurandum ac fidē amici causa vir bo-
 riet, ne si iudex quidē erit de ipso amico. Ponit enim per-
 amici cū induit iudicis. Nam si omnia facienda sint,
 nici velint, non amicitia talis, sed coniurationes putan-
 t. quocirca non oculis vtatur, sed auribus, ne citò mo-
 : & cū ipsi dicenda est sententia, meminerit se Deum
 testem, id est, mentem suam, qua nihil ipse dedit homi-
 nius. Adhæc omnes sedent, quòd animus eorum debeat
 timè compositus, nec hinc atque hinc flecti, quod est le-
 sedendo etenim & quiescendo fit anima prudens, ait
 Sophus. Eustathius ad Iliad. 2. notat statuas Mineræ
 omnes sedentis specie fieri solitas. Interdum enim sedere
 est quod consilium capere, vt apud Plautum is qui nimio
 pere se sedentem asserit. Vulgatumq. est illud, Roma-
 lendo vincit, id est consultando. Pierius libro 43. Lubeas

Locus ex Al-
 ciatii oratione.

Cum sedens
 iudices.

huc:

huc referrem quæ de iustitiæ imagine olim à Carneade expressit Gellius adnotavit lib. 14. c. 4. sed quia liber est in omnibus, facile transeo. Velim potius id observari diligenter, concisè lib. 14. Histor. var scripsit Aelian. Olim apud Apertos eosdem fuisse iudices, qui sacerdotes erant: quorum Princeps natu maximus in omnes statuendi ius habebat: quoniam optimum atque æquissimum esse oportebat. Is circumlumen imaginem è saphiro gemma confectam gestabat, quæ veritatis nomine nuncupabatur. Atqui, ait ille, Iudex veritas non tam in lapide sculptam aut expressam circumferre, quam in animo menteque insitam & infixam habere debet.

*Sedere qui
habeat myste-
ry.*

Cur resident.] Cicero ad finem præmij Dialogi De orat. Sed quò, inquit, faciliù sermo explicetur, sedentes, si-
tur, agamus. Cùm idem placuisset illis, tum in propatulo
sedimus. hæc ille. Personæ Dialogorum sedere vel dicuntur
intelliguntur: Dicuntur quidem in libris Oratoriis, in quibus
Acad. in lib. De nat. Deorum, in Phædro Platónico: In-
guntur libris De finibus quatuor, in Lælio, in Catone, & in
Platonis Dialogis. Certè M. Tullius videtur semper ambu-
cùm Peripateticum agit, ut 5. De finib. 1. De diuinat. 1. Dele-
aliàs, ut Academicum, vult sedere, quo significet aliquid si-
liùs differi. Constat ex veteribus iudices sedere solitos,
quid statuendum esset. Ita enim Iustinianus in Nouella 8
iudicibus: Sedebunt autem, ait, hi pedanei iudices contin-
nunc in regia basilica, in quibus & tunc domunculis iudic-
&c. Idem in Nou. Ut ab illustrib. & qui super eam digni-
cundum quod, ait, datù est eis super hoc privilegiù, ne cogantur
aut sedere cum iudicibus cùm iudicant, aut stare rursus tan-
litigantes. Marcianus l. 7. D. Quod. met. caus. Confestim autem
pro tribunali te sedentem adiit. Sic in l. 2. D. Ad senat. Te
sedere dicitur Prætor: Confestim autem sic erit accipiend-
vbi primum potuit, id est, Prætoris copiam habuit huic
dentis. Et in l. 7. D. De in integ. restit. Confestim autem
tribunali te sedente adiit. Bonifacius in cap. fin. De senten-
re iudic. in v. 1. Sententia, ait, quam scriptam edi, à iudice
toribus non recitari, vel quam ab ipso stando, nõ sedendo
ferri contingit, nullius penitus est momenti. Gellius lib. 5
Scipione: Et quodam die, ait, ius in castris sedens dicebat.
nius libro 5. Epistol. Sedebant iudices, centumviri vene-
obuersabant aduocati, silentiù longum, &c. Cicero Pro R.
Accusavi de pecuniis repetundis, iudex sedi. Ad hanc verè
Plautus in Mostellaria:

*Iudices cur
sedent.*

Nimio plus sapio sedens.

a mente grasses.] Huc illa Callistrati verba aptanda, quæ *Affectus & datus in iudici- lum.*
 titur l. 19. D. De offic. Præsid. Sed & in cognoscendo, ait,
 excandescere aduersus eos quos malos purat, neque pre-
 calamitosorum in lacrymari oportet. Id enim nõ est con-
 & recti iudicis, cuius animi motum vultus detegit. hæc

sine sunt manibus?] Apud Gratianum sic: Citò vulnera-
 ro iustitia, nullamque reus culpam pertimescit, quam re-
 e nummis existimat. Pauper dum nihil habet quod offe-
 iudicio, non solum non contemnitur, sed etiam aduersus
 rem opprimitur, l. q. 3.

*Vel prece, vel pretio malè verum examinat omnis
 Corruptus iudex, —* ait ille.

Ante ne xenia.] Prohibetur enim 1. & 6. Deuteronomij, *Munera non debent a iudicibus capi.*
 ast. 42. & Prouerb. 24. multisque aliis in locis. Refert
 s 8. Epist. Iulium Basilum accusatum repetundarum, quod

lynia quædam munera ab amicis prouincialibus acce-

Lex etiam dona & munera à magistratibus accipi, imò

quid tibi vetat, nisi victus quotidiani causa. Hoc ta-

ddamus licet: Non in totum xenii abstinere debet pro-

(ait Vlpian. in l. 6. de offic. procons.) sed modum adii-

neq. morosè in totum abstineat, neque auarè modum

um excedat. qua de re verba hæc sunt Seueri & Antoni-

antum ad xenia pertinet, audi quid sentimus. Vetus pro-

m est: ὅτι πέντε, ὅτι πέντε, ὅτι πέντε πέντε πέντε. Nam val-

umanum est à nemine accipere, sed passim vilissimum

per omnia auarissimum, & c. Qua ratione Plin. epistol. 5.

erianum, ait in causis agendis & exercendis iudiciis non

pautione, dono, munere, verum etiam xenii se semper

uisse, vbi rectè subiicit oportere quæ sunt inhonesta, pa-

re decora non quasi illicita, sed quasi pudenda vitare. Sic

in. tradit Pescennium Nigrum salaria iudicibus è publi-

voluisse, ne cui essent oneri: adiecisseque, iudicem nec

bere, nec accipere.

is at est Princeps.] Oculus in Hieroglyph. pro gratia, seu

icam, fauore vsurpatur, vt tradit hb. 33. Pierius. Non est

uspicionibus aut coniecturis aliquid vsquam tribuat ipse

nec litigantium verbis hæreat sed probationibus manife-

statè inuestiget. Quod eleganti cõplexus est monosticho

nescio quis: μηδὲ δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφότεν μῦθον ἀπὸ

de lite pronuncies, nisi vtramque partem prius audieris.
 Decretum

Decretum id dicitur propriè quod causa cognita pronunciat
 à iudice: nec enim decretum dici potest nisi vtraq. audita per
 Tertullianus Apologetico: Respondendi, altercandiq. potest
 patet, quando nec liceat inauditos & indefensos omninò d
 nari. Huic conuenit l. i. Cod. de condemn. reis: & veterum
 fuetudo qui reos nisi auditos condemnabant, quoniam qu
 diti non essent, pro indignis habebantur, ex Lycurgil
 bus, vt tradit Val. Max. cap. De sapienter dictis & factis.
 tum id è Solonis elegiis:

ἀρχων ἄκυστος ἐπὶ δίκαιον καὶ ἀδίκων.

Magistratum gerens audi & iusta & iniusta.

quòd solis auribus absque Affectu.] Plinius Secund. 6. epist.
 Primùm religioni suæ iudex debet patientiam, quæ ma
 pars iustitiæ est. Tullius ad Q. fratrem, 1. epist. Constanti
 adhibenda & grauitas, quæ resistat non solum gratiæ, ve
 etiam suspicioni. Vlpian. l. C. iisdem insistentis vestigiis, l.
 neraliter, 24. D. de fideicommiss. libertatib. Ne aliquam
 ambitionis vel gratiæ suspicionem Prætor habeat. Memini
 tem legere me, Athenienses iudicia de cædibus habituro
 Arcopagum, Martis vicum, ire noctu solitos: usque quic
 dicerent, affectibus abstinendum fuisse testatur Isocrates
 pagitico. Nolebant enim iudices miserabilium personarum
 tuitu, vocisq. lenocinio, quod magnas ad fleendum,
 turbandumq. vires habet, commoueri. Longè alia Rom
 rum consuetudo fuit, qui quocunq. modo iudices ad tra
 diam vel misericordiam flebant: quod Cicero facere so
 perorationibus. Celebre est exemplum Sergij Galbæ, qui
 Libone trib. pleb. accusatus, quòd prætor contra fidem Le
 nos quosdam interfecisset, cum nihil haberet quo se purg
 paruos suos liberos flens commendare cœpit: quo facto i
 dices permouit, vt nihil in eum grauius statuerint. Hanc
 nem producendi reorum liberos Fabius lib. 6. cap. 2. mem
 vt & Val. Max. 8. c. 1. eamq. ter vsurpatam memini à M.
 lio, nempe pro Flacco, pro Sylla, pro Sestio. Idem in Pla
 na sic: Non opibus contendo, non auctoritate, non gratis
 precibus, sed lachrymis, sed misericordia: mecumq. vos
 miserimus & optimus obtestatur parens: & pro vno filio
 patres deprecamur. pro Fonteio: Tendit ad vos virgo vt
 manus supplices easdem, quas pro vobis Diis immorta
 tendere consuevit: caute ne periculosum superbumq. si
 vos obsecrationem repudiare, cuius preces si Dij aspern
 tur, hæc salua esse non possent. Quibus ex locis intelligit

AD EMBLEMA CXLV.

CHIRON Centaurus Saturni & Philyræ filius (inde
Phillyrides à Poëtis dictus) superiore sui parte homo,
inferiore, datus creditur Achilli pædagogus, sub quo dis-
ciplinas liberales exciperet. Vt enim ait Homerus, fecit eum
pædagogem verborum, factorem verò rerum: id est,

— διδασκάλος τὰ δὲ πράγματα

λόγων τε ῥητῶν ἔργων, πρακτικὸς τε ἔργων.

Chiron in Chirone natura variis modis exponitur à Mytholo-
gia sed hîc notantur maximè Principum Regumq. consiliarij,
Chironam quidem & plusquam belluinam naturam referunt,
suo principi praua consilia suggerunt, vt populares suos
in iniurias emungant, vel suo commodo, Reipub. procurent in-
modum. Speciem humanitatis habent, cum iustitiæ & pie-
tatis imaginem populum sibi deuinciunt. Quod itidem explica-
tum est ab ipso Alciato lib. 9. Parergon, c. 13. his omninò ver-
bis in Græcis auctoris annotaui, à Chirone Centauro Achil-
li, & alijsq. Regum filijs eruditos fuisse fingi, quod soleat do-
ctores & consultores Principum natura quidem ferri esse, &
aptum ad asperiora ingenium habere: humanitatem verò
speciem tantum præ se ferre. Idem disputat Macciauellius,
de Italico (de quo quid ego cum alijs multis in totum sen-
tiam, nihil habeo dicere, nisi quod existimen eum in civilibus
rebus aliis alioqui perspicacem, & magni certè ingenij virum, sed
tamen parum aut nihil planè fidei esset & veræ religio-
nis eius scripta quædam testantur.) ille itaq. ferè sic disserit
de eius libri, quem de Principe lingua sua edidit: Primum
idem Principi fidem hosti & alijs cum quibus rem habet, ser-
uandam esse dicit, sed ea tamen lege, ne sibi noceat. Si quid
in noxæ importatum iri ob fidem datam Princeps metuat,
parat ad fraudem & astus esse recurrendum. Docet perspicuè
certationem omnem legibus vel fraude institui atque perfis-
as quidem hominum esse, hanc verò belluarum. Sed quia
ardum leges non satis esse firmæ ac stabiles videantur, incli-
dum animum ad dolos ille præcipit: Principem enim dece-
t humanam & belluinam naturam præ se ferat. quod à ve-

Chiron Cen-
taurus.

Ferina Chiro-
nis natura
quid.

Macciauellius
italico.

teribus figmento quodam expiessum notat in Achillis catione, quem à Chirone Centauro institutum tradunt, significarent Principem quemcunque hac natura duplici ditum esse debere. E belluis autem duas in primis pro- das, Leonem nempe & Vulpem: illum quidem viribus, astu & vafrutie permultum valere: illum, vt incautus est, rarò se in retia temerè conicere: hanc, quia non satis vi habeat, fallaciis vti. Quibus argumentis, parum quidem filosoficis, ne dicam impiis, Principem cum qui res magni periculosas aggrediatur, easque turò ad exitum perduceret, fraude instructissimum esse debere, docet non tam *πὸς ἀνὴρ*, quàm *ἀθεοφ.*

Huc ferè pertinet Ciceronis illud ex primo lib. Offic. Du- modis fit iniuria, aut vi, aut fraude: fraus quasi vulpeculae leonis videtur: sed fraus odio digna maiore.

genitos.] Liberos.

*Magni cogno-
men quibus
tributur.*

magnum Achillem.] Diximus in superioribus, Magni cog- men paucis quibusdam, & his illustribus, tributum esse, vt Alexandro, Pompeio, & aliis. Plutarch. in Pompeio.

Centaurs qui.

Semiferum Centaurum.] De Centauris ea mihi minimè petenda sunt, quæ studiosè tradit Palæphatus eo, quem ppsit, libro De nõ credendo fabulis. Id dumtaxat è Plinio, lib. c. 56. Pugnare, inquit, ex equo, Thessalorum inuentum est Centauri appellati sunt. hinc nata fabula; quòd biforme cantur, *διφύεις* ab Isocrate, inferiori parte referentes equum, superiore hominem. Dicuntur autem Centauri, *κένταυροι*, sti- latores, à *κένταυρος*, stimulo. sic enim & *ἵππικένταυροι*, equo stimulatores Luciano nominantur, id est, equites, nec m- qui vehuntur equis, sed qui sunt assueti prædis: quales sunt aulici permulti, & alij quidam reguli; vt & vicani illi præ- qui apud nos honorifico nomine Gentiles homines appel- tur: ij sunt quos Obæreos, vel potius Obæratos: nescio ob q- causam) urbana petulantia nominat. Aliunde ducit eiy- centauri Tzetzes 7. Chiliad. Historio 99. nimirum à *κένταυρος*, sed nihil ad hoc nostrum argumentum.

AD EMBLEMA CXLVI.

*Lien quid, &
eius officium.*

SIMILITVDINE ostendit opulentiam tyranni, causam se- subditorum inopiæ. Vt enim in corpore humano si sit auctior & tumidior, tabem & maciem cæteris partibus ducit. Rationem adfert Aristot. in Problem. Quòd splen-

ad se irahit materiam, quæ cedere debebat in alimen-
 . Constat enim, ait ille, homines parui splenis pingues effi-
 plen autem viscus est in sinistra animalis parte, succos ad se
 thens crassos & melancholicos in hepate genitos. Lienem
 ni vocant, de quo Galenus lib. 4. De usu partium cap. 15. Id
 Traiani Cæsaris apophthegma fuit: siquidem fiscum lie-
 appellabat, quòd eo crescente reliqua membra tabesce-
 . Magno certe regni & Reipubl. malo Princeps avarus nas-
 , cui nimirum census publici, & vectigalia plus æ quo pla-
 cit. quo fit, vt miserima plebecula cogatur ad egestatem &
 emam pauperiem, cùm tyrannus in suorum possessionem
 enter irruit, eorumque peculium depeculatur. Certatim à
 is illud Tiberij celebratum est: Boni pastoris esse tondere
 is, nò deglubere. Quo damnabat tyrannos illos *δηροβόρους*,
 suis abradunt quicquid possunt, & sic importunius in fis-
 suum conuertunt, vt à misera plebecula nò pellem modò,
 & carnes ipsas detractas velint. Eandem sententiam, sed aliis
 is expressam ab Alexandro Macedone, literis proditam ha-
 us. Huc enim cùm displicerent exactiones, eorumque po-
 nùm qui à subditis ampliores vectigalium redditus, quàm
 fortunas hominum liceret, extorquebant, apud suos dicti-
 it, *πηπρωρὸν μισῶ τ' ἐκρίζω ἄντι κέρματα τὰ λάρανα*. Olitorem
 qui radicitus herbas conuellit, atq. ab ima stirpe arbores ex-
 t. Artaxerxes Longimanus dicebat, Addere quàm au-
 re, magis esse regium: Ptolemæus Lagi filius, Dicere quàm
 m esse, conuenientius Principi. Malum illud, Lucri bo-
 est odor ex re qualibet. Sed ad illustrandum id argumen-
 onferre placet alia quædam. Theodoricus scribens ad Mar-
 i Aduocatum fisci, apud Cassiodor. Variar. lib. 1. Epist. 22.
 quoties superes, ait, sed quemadmodum vincas inquiri-
 : non quæras de potestate nostra, sed de iure victoriæ: quan-
 audabilius à parte fisci perditur, cùm iustitia non habetur.
 n si dominus vincat, oppressionis inuidia est: æquitas verò
 itur, si supplicem superare contingat. Et lib. 4. Epist. 37.
 cmenta fiscalium tributorum iustissimo sunt pensanda iu-
 : quia seruentium imminutio est huius illationis accessio,
 ntumque pars illa proficit, tantum se hæc à firmitate sub-
 it. Sed à nobis, qui fisci utilitatem stabili volumus diuturni-
 consistere, excludenda est dispendiosa semper enormitas,
 ngimento suo tumens summa deficiat, incipiatque magis
 Te, quia immaniter visa est accreuisse. Rectè itaque idem
 Rod. lib. 1. Fit interdum causâ mala fisci, vt bonus Princeps

Traiani dicitur
 etum.

Locus præla-
 tus è Cassio-
 doro.

Lib. 1.

Locus ex Al-
ciati Parergo.

esse videatur. Rarè enim (vt eiusdem Cassiodori verbis vt
vtrumque sub admiratione perfectum est, vt & fiscus cresceret
& priuata utilitas nulla damna perferret. Ex Alciati lib. Pa-
gôn 8.c.6. notanda hæc Pliniana ex Panegyrico ad Traianum
Quæ præcipua tua gloria est, sæpè vincitur fiscus: cuius ma-
caussa numquam est, nisi sub bono Principe. Iulius Capite-
nus in M. Antonini vita: fisco in caussis compendij numquam
iudicans fauit. Eutropius & Sextus Aurelius in Constantij,
Iuliani vita. Pompeia Plotina, incredibile dictu est, quanti
auxerit gloriam Traiani: cuius procuratores cum calumniis
uincias agitent, adeò vt vnus ex iis diceretur locupletum que-
que ita conuenire, Quæ habes? unde habes? pone quod hab-
illa coniugem corripuit, atque increpans, quòd gloriæ suæ
incuriosus, talem postea reddidit, vt exactiones improbas de-
stans, fiscum lienem vocaret, quòd eo crescente reliqui artus
bescunt. Et hæc quidem bonorum Principum exempla su-
Hæstenus Alciatus. Bene I. C. in l. non puto, D. de iure fi-
Non puto eum delinquere qui in dubiis quæstionibus con-
fiscum facillè respondet. Certè iuris auctores vix fisci comp-
diis indulserunt, vt neque principes boni. In Autent. vt iud. l.
quoque suffrag. Expedit reip. subditos esse locupletes. & i-
perium fiscusque abundabit, si subditos habuerit fortunat
Ad illustrandum autem hoc tyrannicæ rapacitatis argum-
tum pulcher sese mihi locus offert ex Ammiano Marcellino
sauiam auaram Valentiniani exagitat. Auiditas plus hab-
di, inquit, sine honesti prauique differentia, & indagandi qu-
stus varios per alienæ vitæ naufragia, exundauit in hoc prin-
pe, flagrantius adolescens; quam quidam, prætendentes Im-
ratorem Aurelianum, purgare tentabant, id affirmando, qu-
vt ille post Gallienum, & lamentabiles Reipub. casus exinan-
æratio, torrentis ritu ferebatur in diuites: ita hic quoque p-
procinctus Parthici clades magnitudine indigens impensar-
vt militi supplementa supplerent, & impendium, crudeli-
cupiditatem opes nimias cõgerendi miscebat: dissimulans
quod sunt aliqua quæ fieri non oporteat, etiam si licet: The-
stoclis illius dissimilis; qui cum post pugnam, agmina que de-
Persarum, libenter obambulans armillas aureas vidisset he-
proiectas, & torquem: Tolle, inquit, hæc ad comitum qu-
dam prope astantem, tu qui Themistocles non es, non quo-
bet probans in duce magnanimo lucrum. Huius exempla con-
nentix in Romanis exuberant ducibus: quibus omissis, qu-
niam non sint perfectæ virtutis indicia (nec enim aliena r-

Valentiniani
auaritia si-
raia.Themistocles
animus mode-
ratus.

re laudis est) vnum ex multis constans, innocentiae vulgi
 eris specimen ponam. Cùm proscriptorum locupletes do-
 diripiendas Romanæ plebi Marius dedisset & Cinna, vul-
 ades animi & humana soliti respectare, alienis laboribus
 ercerant, vt nullus egens reperiretur aut infimus, qui de ci-
 uctu fructum contrectare pateretur sibi concessum. haete-
 Amm. Apud Cassiodorum epistola est Theoderici Gotho-
 regis ad senatum vrb. Ro. qua Venantium laudat honore
 atum Comitum, moxque præfectum Prætorio, qui sic prin-
 fisco consuluit, vt nihil priuatis videretur officisse. Sensi-
 auctas illationes, inquit, vos addita tributa nescitis. Ita
 mque magnæ fuit admirationis, quod fiscus cresceret, &
 ata utilitas nulla damna perferret.

Romani conti-
 nuarunt manus
 à bonis pro-
 scriptorum ci-
 uilis belli tem-
 pore.

[*Com.*] Fiscus, receptaculum nummorum est, proprieque
 cipis, l. 1. §. hoc interdictum, D. ne quid in loco publ. Res
 ales, ait Vlpian. quasi propriæ & priuatae principis sunt: à fi-
 id est sportulis, vt apud Asconium 2. Verrina, quæ num-
 um receptacula sunt ad maioris summæ pecunias capien-
 Hinc confiscare deflexum verbum, pro deferre ad fiscum
 cipis. Et apud Sueton. in Augusto confiscata bona, quæ
 sunt adiudicata. Aerarium verò publicum est, populi que
 nani, quod Plinius Iunior testatur in panegyrico.

Fiscus quid.

[*arguitur ciuica pauperies.*] Constans Imperator Romanus
 bat opes publicas melius à priuatis pluribus haberi, quam
 vnum Principis claustrum referuari. Nec alienum est ab
 uod ad Nicoclem scripsit Isocrates: *σημείον ἔγω, inquit, σσι*
ελῶς βασιλεύει, ἐὰν τὴς ἀρχομένους ὄρας εὐπρωτέρους καὶ σω-
σιέρους νοομένους ἄλλ' ἢ τῶ σὺ ἐπιμέλειαν: Argumentum hoc
 sit imperij rectè honesteque administrati, vbi videris eos,
 ous præes, tua diligentia curaque locupletiores & ditiores
 os.

AD EMBLEMA CXLVII.

PRINCIPES auari eos publicis & maximis functioni-
 bus præficiunt, quos ingeniosos & strenuos esse norunt:
 si aliquando ad rem plus æquo attentis publica in priuatum
 confundant (quales potissimum solent esse qui fisci rationes
 tant) ita vt populum & regiones sibi commissas expilent,
 enumerò damnatur capitis, maleque parta bona fisco ad-
 dicuntur,

Commentum
 Principum
 auarorum.

dicuntur, adeò ut sint tamquã spongiã, quæ pro arbitrio humidantur, aut arcescunt. Exempla quamplurima sunt in monumentis antiquitatum, sed & in nostris Galliarum annalibus, non placet huc adducere, vel quòd obuia sint, vel quòd exhibendi libertas quosdam offenderet. Satis est si subiciam quod Suetonius de Flauio Vespasiano scripsit: Solus est in quo riuò culpetur pecuniæ cupiditas, inquit: non enim contenta omiſſa sub Galba vetigalia reuocasse, noua & grauiam addidit: negotiationes quoque vel priuato pudendas propalam euit. Creditur etiam procuratorum rapacissimum quemquam ampliora officia ex industria solitus promouere, quòd locutiores mox condeinaret: quibus quidem vulgò pro sordidebatur uti, quòd quasi & siccos madefaceret, & exprimit humentes. Cæterum neminem latere velim epigraphen hietraſtichi tractam esse ex causa XVI I. q. 7. can. Maiores enim scriptum reperio: Maiores nostri idcò copiis omnibus undabant, quia decimas Deo dabant, & Cæsari census recabant: modò autem quia discessit deuotio Dei, accessit infideliſci. Nolumus partiri cum Deo decimas, modò autem tollitorum. Hoc tollit fisci, quòd non capit Christus.

Principis arda manus.] Alludit ad illud Ouidianum:

An nescis longas Regibus esse manus?

Prouerbiu, Longæ Regum manus. fortè non malè, a manus sumetur pro auara & rapaci.

Prouehis fures.] Id est, depeculatores. Furum enim notigenus est. Peculatus crimen notum in iure.

AD EMBLEMA CXLVIII.

Vespa pro apibus abusive.

Apum natura.

VESPARVM vocabulum pro apum nomine hic si
καταχρηστικῶς docti quidam homines coniciunt.
non minus eruditi citra figuram id scribi arguunt. Harum
que hæc natura est, ut quem sequantur, Principem habeant
aliis proceriorem, & quasi honore potiorem, qui quamquam
imperium in alias habeat, aculeo tamen caret. quòd his testatur
verbis Basilii homilia 8. in Hexaëmeron: ἐστὶ ἀντιγεγενησθε
βασιλεῖς μυλιασῶν, ἀλλ' ἔχρηται τὸν πρὸς ἄμμων. τὸ μὲν τιτὸς
ἔστι τὸ φύσις ἀγρῶφοι. ἀργῆς εἶναι πρὸς πμώριαν τὴν τῶν
σῶν δὲ ἀσφῶν ἐπιθαινοντας id est, Regi apum aculeus est, sed
ad vlescendum non vititur. Sunt hæc naturæ leges non scrip
vt q

is que maxima est potentia præditus, ita tardū ad puniendū esse oportere. hæc Basil. Eadem ferè retulit D. Ambros. Mæmer. lib. 5. cap. 20. Aelian. historię animal. 1. & 5. Dio Chrysostom. Orat. de regno 4. Sed audiamus Principem Stoicū Senecam. Sic enim lib. De clementia: Maiorem potestatem non oportet esse noxiam, si ad naturę legem componi. Natura enim commenta est regem, quòd ex aliis animalibus licet cognoscere, & ex apibus, quarum regiam amplissimam esse, mediocrem ac tutissimam loco. Et ibid. Præterea insignis forma est, dissimilisque cæteris, tum magnitudine, tum colore. Hoc tamen maxime distinguitur. Iracundissimæ, ac proterboris capto pugnacissimæ sunt apes, & aculeos in vulnere inquant: Rex ipse sine aculeo est. Noluit illum natura nec esse, nec ultionem magno constaturam petere, telum detraxit, & iram eius inermem reliquit. Exemplum hoc in Regibus ingens est. Est enim illi mos exercere se in aliis, & ingentium rerum documenta minima agere. Pudcat exiguis animalibus non trahere mores, cum tanto hominum modestior animus esse debeat, quanto vehementius nocent. Utinam quidem eadem homini lex esset, & ira cum telo frangeretur, nec sæpius liceret nocere quàm semel, nec alienigenis exercere odia. hæc ille. Et hoc optimo Principi symmachus propositum est, ut inter alias virtutes, quibus opus habet ad suę Reipubl. administrationem, nihil animi moderatio habeat antiquius. Etenim eius auctoritas & agendi facultas, nisi maior sit quàm in aliis, minimè tamen sævire debet, ne quibus præest, terrificum se præbere. Nam inter virtutes illas, quæ Principem maximè deceant, clementia est. M. Antoninus, qui Philosophi cognomen non ab re est consecutus, nihil quicquam esse dicebat, quòd Imperatorem Romanum male deceret, quàm clementiam: eamque ob causam neque in hostes suos sævire voluit. Rectè apud Claudianum Theodosius Honorio filio salubre hoc consilium ingerit:

Sis pius in primis: nam cum vincamur in omni

Munere, sola Deos æquat clementia nobis.

Id. 1. de Ponto eleg. 3.

Sed piger ad pœnas princeps, ad præmia velox:

Quiq; dolet, quoties cogitur esse ferox.

Impertum est Cæsarem Iulium Deorum numero ascriptum, quòd clemens ac placabilis in eos fuerit, à quibus iniuriam bellicis iniuriis acceperat. Eadem virtus Augustum consecrauit: cui cognomen dedit, aliosque permultos immortalitate donavit.

Clementia vera principis virtus.

Iulij Cæsaris clementia.

Boni piique Imperatores.

navit. Pyrrhi Epirotæ laudatur animi moderatio, qui iuven-
 à quibus inter pocula irrisus erat, & conviciis impetitus, ille
 fos abire sinit, cum vnus ex iis respondisset id vini causâ con-
 gisse. Celebratur eò plus Augustus Cæsar, cuius gratia cum
 Senatus iis adempturus esset ius testandi, qui eum contumeli-
 & probris affecissent, non est passus id decerni, vt est apud Su-
 ronium. Eam ipsam patientiam initio imperij finxisse Tibi-
 rium, testis est Cornelius Tacitus. Nam libellos famosos & d-
 cta in se mordacia dissimulavit, eorumque auctores ad cogn-
 zionem vocari noluit. Vsurpabat enim illud sæpenumerò, l-
 libera ciuitate liberas etiam linguas esse debere: & si quand-
 hæc aperta fenestra esset, nullas alias in Senatu fore lites, & a-
 cufandi occasiones. Magas Poëta quidam in ludis publicis Ph-
 lemonem perstrinxerat. Is cum venisset in Philemonis potesta-
 tem, statim ministro cuidam Philemon præcepit aperta voce
 vt maledico caput gladio amputaret: sed clam, vt nudo en-
 ceruices attingeret, moxque vt eum illæsum abire sineret, eiqu-
 daret nuces, talos, pilam, & alia quædam ludicra. Quibus il-
 Princeps aperte indicabat, se aculeum quidem habere, sed e-
 vti minimè velle: deque potentiore maledicere, magis esse pue-
 rorum quàm virorum. Eam regiam virtutem vt adtionibus ali-
 permultis certè heroicis, sic rescripto egregiè probarunt Theo-
 dosius, Arcadius, & Honorius: cuius rescripti ad Rufinum hæc
 formula: Si opprobrium ex leuitate processerit, negligendum
 si ex furore & insaniam, condolendum: si ab iniuria, remitten-
 dum. Occurrunt insignia exempla clementiæ apud Suetonium
 quæ quia longè plura sunt, hæc duntaxat ex Vespasiano: Ot-
 fensarum iniuriamque minimè memor, executorve, Vitel-
 lij, hostis filiam splendidissimè maritauit, dotauique etiam &
 instruxit &c. Non temerè quis insons punitus reperitur, nil
 absente eo & ignaro, aut certè inuito atque decepto. Heluidium
 Priscum, quamuis relegatum primò, deinde & interfici iussum
 magni æstimauit seruare quoquo modo, missis qui percussore
 reuocarent, & seruasset, nisi iam periisse falsò nunciarum esset
 Cæterum neque cæde cuiusquam vmquam lætatus, iustis sup-
 pliciis illacrimauit etiam & ingemuit. Idem in Titò sic, Pon-
 tificatum maximum ideo se professus accipere, vt puras serua-
 ret manus, fidem præstitit, nec author posthac cuiusquam ne-
 cis nec conficius, quamuis interdum vlciscendi causa non deef-
 set, sed periturum se potius, quàm perditurum adiurans, &c
 Ammianus vero Marcellinus ad finem 21. lib. cum aliis com-
 parans Imperatorem Constantium, ait immanitatem facile
 superat.

*Vespasiani cle-
 mens animas,
 & Tui filii.*

crasse Caligulae, Domitiani, Commodi, & id vnum egisse
 ximè, vt quamquam saeuissimus esset, iustus tamen vellet &
 nens æstimari, quique ex minimis causis malorum conge-
 excitabat, dissimilis Marci illius, principis verecundi, qui
 ad Imperiale culmen in Syria Cassius surrexisset, epistola-
 fascem ab eo ad conscios missum perlatore capto sibi ob-
 lam, illicò signatum exuri præcepit, agens adhuc in Illyrico,
 insidiatoribus cognitis inuitus, habere quosdam potuit in-
 sos, vtque rectè quidam sentientes arbitrantur, virtutis erat
 ius iudicium magnæ, Imperio eundem comitantium sine
 orecessisse, quàm vindicasse tam inclementer: vt Tullius quo-
 e docet, crudelitatis increpans Cæsarem in quadam ad Ne-
 em epistola: Neque enim quicquam aliud est fœlicitas, in-
 t, nisi honestarum rerum prosperitas. vel vt alio modo defi-
 m: Fœlicitas est fortuna, adiutrix consiliorum bonorum:
 bus qui non vitur, fœlix nullo pacto esse potest. Ergo in-
 ditis impiisq̃ue consiliis quibus Cæsar vsus erat, nulla potuit
 e: fœlicitas: fœliciorq̃ue meo iudicio Camillus exulans,
 càm temporibus usdem Manlius, etiam si id quod cupierat
 gnare potuisset. Id Ephesius quoque Heraclitus adserens mo-
 , & ab inertibus & ignauis, euentus variante fortuna, supera-
 aliquoties viros fuisse præstantes. Illud verò eminere inter
 recipuas laudes, cùm potestas in gradu, velut sub iugum mis-
 nocendi, sauiendiq̃ue cupiditate, & irascendi, in arce victoris
 imi trophæum erexit gloriosum: Hactenus Ammianus. Ad-
 em etiam ex eiusdem 30. libro vituperationem sanè acerrimã
 Valentiniãni Imperatoris: Nonnumquam etiam clementiæ spe-
 m præ se tulit, cùm esset in acerbis, naturæ calore pro-
 nsior, oblitus profectò quod regenti imperium omnia nimia
 ut prærupti scopuli, sunt deuitanda. Nec enim vsquam re-
 ritur miti coërtione contentus, sed aliquoties quæstiones
 altiplicari iussisse cruentas, post interrogationes funestas nõ-
 illis ad vsque discrimina vitæ vexatis. Et ita erat effusior ad
 cendum, vt nullum aliquando damnatorum capitis eripe-
 morte subscriptionis elogio leui, cùm id etiam principes in-
 dum fecerint saeuissimi. Atqui potuit exempla multa con-
 eri maiorum & imitari peregrina atque interna humanitatis
 pietatis, quas sapientes consanguineas virtutes esse definiunt:
 quibus hæc potest sufficere. Artaxerxes Persarum ille rex sapien-
 timus, quem Macrochira membri vnus longitudo comme-
 orauit, suppliciorum varietates, quas natio semper cruda ex-
 cuit, lenitate gemina castigans, tias ad vicem capitum,

*Fœlicitas
quid.*

*Valentiniãni
cruculentia.*

*Artaxerxis
animus modo-
ratus.*

quibusdam noxiis amputabat : & ne secaret aures more
 pro delictis, ex galeris fila pendentia præcidebat : quæ ten
 rantia morum ita tolerabilem eum fecit & verecundum, ve
 nitentibus cunctis multos & mirabiles actus impleret Gr
 scriptoribus celebratos. Prænestino Prætor, qui bello quoc
 Samnitico properare iussus ad præsidium venerat segnius
 ciimen diluendum exhibito, Papyrius Cursor ea tempore
 dictator, securem per lictorem expediri, homineque abiect
 purgandi fiducia stupefacto, vitum propè fruticem iussit
 scindi: hocque ioci genere castigatum cum absolvit, non
 contemptus, sed ad resistendum par Alexandro Magno, si
 casset Italiam, existimatus. Hæc forsitan Valentinianus ig
 rans, minimeque reputans afflictæ solatia status semper esse
 nitudinem principum, pœnas per ignes augebat & glad
 quod vltimum in aduersis rebus remedium pietas reperit mi
 rum, vt Isocratis memorat pulchritudo : cuius vox est perpe
 docentis, ignosci debere interdum armis superato rectori, qu
 iustum* quid sit ignorant: unde motum existimo Tulli
 præclare pronunciaffe, cum defenderet Oppium: Etenim m
 tum posse ad salutem alterius, honori multus: parum potu
 ad exitium probro nemini fuit. Et hæc ille, hætenus tanto q
 dem libentius in eo sermone certè præclaro exspatiatus, qu
 ægiè commemoraret multorum principum Romanorum
 miam sæuitiam ad sua vsque tempora impunè grassante
 Quia vero de conuiciis & probis in Principes nonnihil di
 mus in prima nostra commentatione, placet attexere nonnu
 ex Tacito quæ ad id faciunt: sic enim ille oratione Crent
 Cordi apud Imperatorem Tiberium accusati, quòd editis anti
 libus, laudatoque M. Bruto, C. Cassium vltimum Roman
 rum dixisset. Marci Ciceronis libro, inquit ille, quo Catoni
 cælo æquauit, quid aliud dictator Cæsar quam rescripta o
 rione, velut apud Iudices, respondit? Antonij epistolæ, Br
 conciones, falsa quidem in Augustum probra, sed multa cu
 acerbitate habent; Carmina Bibaculi & Catulli referta con
 meliis Cæsarum leguntur, sed ipse D. Iulius, ipse D. August
 & tulere ista & reliquere, haud facillè dixerim moderatione m
 gis an sapientia: namque spreta exolefcunt; si irascere, agnita
 dentur. Nos multa ex Seneca transfilienda ducimus: tot eni
 penè sententiæ & decreta leguntur apud eundem, quot verb
 satis habemus hunc commentarium claudere oraculo imp
 riali: *Nihil tam peculiare esse Imperatoria maiestati, quàm huius
 nitatem, per quam solum Dei seruiatur imitatio*, l. Imperiali
 C.

*Lemitudo prin
 cipum afflictæ
 solatia st
 700.*

*Locus Taciti
 de Tiberio con
 uiciis non cu
 700.*

le nupt. Nec arbitrariam fuisse mentem Seueri, qui nu-
 quodam suo simulachrum mulieris leoni exporrecto insi-
 tis, altera manu hastam terræ affixam tenentis, altera ful-
 uabicientis ostentauit, vt clementiam insinuaret; Nam &
 id inscriptio declarat, IN DVLGENTIA AVG. IN
 R. Igitur peculiaris imperiali maiestati est humanitas, per
 m solam dei seruatur imitatio, l. imperialis, 23. C. de nupt.
 ten. vt iudic. sin. quoque suffrag. Benè & sapienter Xeno-
 on, quo loco ait, ἄρχοντας ἀγαθὸς ἔστω Δαφίρειν πατέρων ἀγα-
 : meminimus alioqui patris patriæ nomen tributum bonis
 ncipibus, vsurpatum etiam ambitiosè ab improbis; memi-
 Corn. Tacit. 2. Annal. Id magnificè declarat Seneca 1. de
 nentia: Hoc quod parenti, principi faciendum est, quem
 elliamus patrem patriæ. Certè & si cognomina data sint,
 gnos, & felices, & Augustos dicimus: & ambitiosæ maiesta-
 uicquid potuimus titulorum congestimus: Patrem patriæ
 elliamus, vt sciret datam sibi potestatem patriam, quæ
 temperatissima, liberis consulens, suæque post illos repos-
 is. Hæc ille. Et eodem elogio à Persis donatum Cyrum
 imus. Iustinian. Nouell. 7. ἕως ἀρχόντος τῶν ὑπακείων ὡς ἄν
 ῖνος ἦεν. Quid plura? & T. Liuius ait, Imperatores
 : debere parentum loco. Martialis adblandiens Domi-
 10,

Seueri ma-
 m. m.

Tu verus patria diceris esse pater.

[*ἀντὶ τῆς ἀρχῆς, iudicibus.*] Ait Iurisc. Parum est in ciuitate iura esse,
 i sint qui ea possint reddere, l. 2 §. post originem, D. de orig.
 . At quidem bonus princeps similes sui iuridicos & magis-
 tratus amplexatur, vt simile simili gaudet: alioqui non caret
 pa qui hominum improborum opera vitur, ait Iurisc. con.
 emplum in Alexandro Seuero, apud Lampridium; in Coc-
 o Nerua, apud Aurel. Victorem; idem in Traiano, & in Theo-
 sio: Sagax, multumque diligens ad cognoscenda maio-
 ngesta: è quibus non desinebat execrati quorum facta sur-
 rba, crudelia, libertati infesta legerat, vt Cinnam, Marium,
 llamque, atque vniuersos dominantium, &c. Bene Clau-
 in. 2. de laudibus Stiliconis,

— non te gurges corruptior aui

*Traxit ad exemplum: quod iam firmauerat omne
 Crimen, & in legem rapiendi verterat vsus.* post,

— non obruta virtus

*Paupertate latet, lectos ex omnibus oris
 Euchis, & nunquam meriti cunabula quaris,*

*Et qualis, non unde factus, sub teste benigno
Vivitur, egregios inuitant premia mores.*

Magnificè Plinius panegyrico, Permagnum quòd te ab o contagione vitiorum reprimis, ac reuocas: sed magnificenti quòd tuos. Quantò enim magis arduum est alios præst quam se, tantò laudabilius quòd cum ipse sis optimus, om circa te similes tui effecisti. Tu amicos ex optimis legis, & cule æquum est esse eos charissimos bono principi, qui in malo fuerunt.

AD EMBLEMA CXLIX.

*Aesculapius
cur Deus ha-
bitus.*

AESCULAPIVS insignis Medicus, Dianæ precibus Hi polytum ab equis discerptum in vitam reuocauit: qu ob rem Iupiter iratus eum fulmine percussit. Post mort Deus est habitus, & sub serpentis imagine diuinis honori affectus. Tali cultus effigie Romam graui pestilentia labor tem dicitur liberasse, ad quam tandem deductus est à fano sacro, quod erat quinque millibus ab Epidaurò passuum. Historiam hanc fusius pertractant Valer. Max. c. De miracul bro 1. Plin. 24. cap. 4. Diuus August. De ciuit. 3. c. 17. mem & Laëtantius variis locis. ex quo notum illud Sereni:

*Qui colis Aegæas, qui Pergama, quiq; Epidaurum,
Qui quondam placida sectus sub pelle draconis
Tarpeias arces, atque incluta templa petisti,
Depellens tetros presenti numine morbos.*

*Serpens,
quid.*

Hoc serpentis inuolucro nihil aliud verius & expressius inte gi datur, quàm Seruator noster Christus, verus animarum r strarum Aesculapius, & salutis humanæ vindex, qui sub serpe tis figura in deserto à Mose legislatore appensus, omnes or nium morbos & vulnera sanitati restituit, & in cruce tande omnes noxas & crimina expiauit. Nec verò immeritò salu notam serpens sibi videtur vindicasse, à quo nimirum multa humanum genus remedia proficiscuntur. qua de re plurib libro 16. De sacris Aegyptiorum literis Pierius. Aesculapiu etiam, præter alios, Medicorum præsidem Plutar. Sympos. quæst. 10. tradit. Sed occurrit interea mihi locus è 2. Artem dori lib. De somniis: qui ait, per Aesculapium in templo er ctum, & in basi stantem, significari quoddam bonum præ gium. Qui si moueatur, aut accedat, morbum & pestem po tendi

*Serpens, salu-
ou symbolum.*

tum enim maximè hominibus eo Deo est opus. His au-
 qui ægrotant, salutem prædicit. At non videtur omitten-
 quod veterum monumentis proditum est. In numo An-
 i Soteris, SALVS Dea Romanis habita pingebatur for-
 mulieris, habitu regio sedentis, paterā tenentis, iuxta quam
 ara, & ad aram inuolutus anguis caput attollens. Plerique
 a ætate viri eruditi coniciunt ab Alciato hîc tacitam esse
 mallusionem ad Ambrosianum illum anguem, qui Me-
 ni visitur in marmorea columna erectus ipsa æde D. Am-
 ii.

*Anguis Am-
 brosianns
 Mediolan*

idaurius.] Ab vrbe notissima Peloponnesi in sinu Saroni-
 qua in serpentis imagine Romam adductus creditur. Pro-
 us:

Et Deus extinctum Cressis Epidaurius herbis,

Restituit patriis Androgeona focis.

Ouid. lib. 15. Metamorph.

annuit, atque ratas.] Ouidium imitatur 1. Fastorum:

Efficiatq; ratas utraque Diva preces.

AD EMBLEMA CL.

CCISO in Pompeij curia, vbi senatus habebatur, Iulio
 Cæsare à Bruto, Cassio, & cæteris coniuratis, ij ceu li-
 ate populo restituta, fabricari numisma voluerunt, in quo
 perierant duo pugiones adiecto pileo. Pugio cædem pa-
 um omninò significabat: pileus verò libertatem, vt refert
 n lib. 47. Vulgare olim prouerbium fuit, Vocare ad pi-
 a, cuius meminit Noctium Atticarum 7. c. 4. Gellius, &
 robius 1. Saturnal. Aurelius Victor scribit, mortuo Nero-
 c cunctas prouincias, omnemq; Romam exulasse, vt plebs
 tra pileis manuissionum, tamquam sæuo exempta domi-
 triumpharet. Compertum habemus libertatis indicium pi-
 n fuisse: vnde & qui serui libertate donabantur, pileum ge-
 ant raso capite. Longum esset auctores huc aduocare, qui
 gè multi idem tradiderunt. Suppetunt exempla quam multa
 pilei vsu & gestatione: & huc quidem pertinent numi vete-
 quamplurimi, in quibus est pileus cū inscriptione Libertas,
 a numis Tiberij: est enim effigies hominis dextera pileum te-
 nis, læua expansa, cum inscriptione, Libertas Augusta. Lon-
 gus esset, & alia eiusdem generis numismata percurrere. In
 Secu,

*Numisma
 M. Bruti.*

*Pileus, signum
 libertatis.*

*Pileus in
 numo.*

Dioscuri pileati.

Seru. Galbæ numo simulacrum est cum iaculo & pileo: in optio verò, Libertas publica. Castores etiã Dioscuros fuisse leatos legimus, quo habitu fuisse Lacones volunt, hi enim trio instituto pugnabant pileati, vt animum in barbaros & rannos indomitum significatione libertatis ostenderent. dem fortè causa Græci illi qui nostrorum patrum temporum tyrannidem Turcicam fugientes in Italiam se receperunt, inuam suam libertatem & priscam nobilitatem pilei sui gratia professi sunt. Quid enim memorem pilei celeberrimam iamdiu in scholis non temerè vsurpatam?

Seruitia.

missa manu seruitia.] Serui manumissi, liberi facti, aut libertate donati. Seruitiorum nomen pro seruis, præter cæteros Catilinaria vsurpat Sallustius, & Cicero sæpè.

AD EMBLEMA CLI.

Heracliti fletus, & risus Democriti.

HERACLITVS quoties domo egréderetur, ineptias humanas fletu solebat excipere, quòd omnia illi miserè deploranda viderentur: contra Democritus eadem de causa ridebat effusius, quòd humanas actiones ludicras & stultas conspiceret: qui si hodie reuiuiscant, ampliore quidem vberiore vel luctus vel risus materiam offendent, quàm quàm antea, cum omnia in dies deteriora fiant. quando est vberior vitiorum copia? quando maior auaritiæ patuit sitis?

Mores hominum lapsos semper in deterius auctores in pauci perstrinxerunt. Virgil. 1. lib. Georgicon:

— sic omnia fatis

In peius ruere, & retrò sublapsa referri, &c.

Horatius sic,

Damnosa quid non immittit dies!

Ætas parentum peior auis, tulit

Nos nequiores, mox daturos

Progeniem vitiosorem.

Sallustius in Catilina: Sic imperium à bonis ad non æquè nos deriuatur. Ouidius,

Vtendum est etate: cito pede labitur etas:

Nec bona tam sequitur, quàm bona prima fuit.

Iuuenalis satyr. 1.

Nil habet ulterius quod nostris moribus addat

Posteritas: eadem cupient, facientq; nepotes.

Res hodie minor est, herè quàm fuit, atque eadem eras.

Dubi

bium itaque relinquatur, utrum sequi sit satius, cum sit
 imque nec planè tutum, nec omninò probatum. Seneca in
 De tranquillitate vitæ, l. c. 15. opinionem Democriti me-
 em fuisse, & ad imitandum accommodatiorem, quàm He-
 riti fletum, ait, In qua sententia fuit etiam Satyra 10. Iuue-
 s. Sed præstat audire Philosophum eundem lib. 2. De ira,
 disputantem: Heraclitus, quoties prodierat, & tantum circa
 alè viuentium, imò malè pereuntium viderat, flebat: mise-
 ritur omnium qui sibi læti felicesque occurrebant: miti ani-
 sed nimis imbecillo & ipse inter deplorandos erat. Demo-
 critum contrà aiunt numquam sine risu in publico fuisse: adeò
 illi serium videbatur eorū quæ seriò gerebantur. Vbi isti
 ræ locus est? Aut ridenda omnia, aut flenda sunt. Non iras-
 r sapiens peccantibus. quare? quia scit neminem nasci sa-
 tem, sed fieri: scit paucissimos omnium æuo sapientes euade-
 quia conditionem humanæ vitæ perspectam habet. Nemo
 m sanus naturæ irascitur. Quid enim si mirari velit non in
 estribus dumis poma pendere? quid si miretur spineta sen-
 ue non vtili aliqua fruge compleri? Nemo irascitur, vbi vi-
 a natura defendit. Placidus itaque sapiens & æquus erro-
 s, non hostis, sed correptor peccantium, hoc quotidie pro-
 e animo: Multi mihi occurrunt vino dediti, multi libidi-
 , multi ingrati, multi auari, multi furii ambitionis agitati.
 nia ista tam propitius aspiciet, quàm ægros suos medicus.
 erum Emblemata sumptum est ex incerti Poëtæ Græci Epi-
 nmate, quod eiusmodi est:

*Pulcher Se-
 necæ locus.*

Ὁ βίος ἡρόκληται, πολὺ πλείον ἢ ὡς ὅτ' ἔζη
 δ' ἀκρῆ, καὶ ὁ βίος ἔσ' ἐλευσίνος.

*Typus Emble-
 maticus.*

Ὁ βίος ἄρτι γέλα δ' ἡρόκληται τὸ πλείον ἢ πρὶν,
 καὶ ὁ βίος πάντων ἐστὶ γλοσιότιρος.

εἰς ὑμῶν ἢ ἑ αὐτὸς ὄρω τὸ μετὰ τὸν μετὰ
 πῶς ἄμα σὶ κλάουσα. πῶς ἄμα σὶ γλαύσα.

itam Heraclite multo plus quàm cum viueres

Defle: nunc enim vita est miserabilior.

itam nunc ride Democrite plus quàm antea:

Nunc enim vita est omnium maiore risu digna.

vos autem & ego contemplatus, interea cogito

Quomodo simul tecum lugeam, quomodo vnà tecum rideam.

um desle Heraclite magis quàm fleueris olim:

Vita hominum præsens est lachrymosa magis.

modo Democrite ad risum te impensius effer:

Omnia sunt risu nunc quoque digna magis.

Vos dum contemplor certè sum nescius utrum

Nunc ridere mihi, seu modò flere licet.

Heraclitus.

Heraclite.] Heraclitus Philosophus Ephesius, cuius vitam pete ex Laërtij lib: 9.

extolle cachinnum.] Deride, naso suspende adunco. Cachinnus, fictum vocabulum est à sono risus. Est enim risus elatus solutus. Persius 1. Satyra:

Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.

Democritus.

Democrite.] Democritus Abderita fuit, de quo Plinius var. locis, & lib. 9. Laërtius. Gelasinum fuisse cognominatum ob risus petulantiam notant veteres plerique. Iuuenalis:

Perpetua risu pulmonem agitare solebat

Democritus.

splene iocer,] Abunde rideam. Lien siue splen, sedes est risus. Persius Satyr. 1.

—sum petulanti splene cachinno.

AD EMBLEMA CLII.

*Castoris seu
fibri sollertia.*

AP O L O G V S est Æsopicus de Castore, quem proditum est in venatione deprehensum suos sibi testes absce-
re, atque eos proiicere, gnarum se eorum præcipuè causâ per-
Idque signat, ὅτι τῶ ἀνθρώπων οἱ φρόνιμοι ἐπὶ τῶ ἑαυτῶν σ-
είας ἀδύνα λόγον τῶ χρημάτων ποιῶνται: hoc est, Viros prud-
tes suæ salutis gratia non debere vllam pecuniarum rationem
habere: id est, non ægrè ferendam esse pecuniæ iacturam.
tissimum verò urgente necessitate non magni est ducendum
nummorum dispendium facere, si modò vitæ hoc pacto pe-
consuli. Id Aristippus suo exemplo demonstravit, qui cum
eadem naui sese cum piratis versari cognouisset, suas omnes
cunias de industria in mare proiecit, imprudenter se id fec-
simulans: præviderat enim se ab iis quibuscum nauigabat, li-
liatum, & in aquas propter pecuniam præcipitem datum iri-
itaque abesset effectus, causâ sustulit. Idem Crates The-
nus cum thesaurum sponte perderet. Hinc abite, ait, malæ
uitiæ: satius enim est à me vos demergi, quàm ego à vobis i-
Simile quid apud Plutarch. traditur de Philoxeno, qui ca-
opulentissimam hæreditatem nactus esset, & pestiferas ad-
narum delicias obseruasset, Per deos, inquit, me illa non
dent, sed ego illa potius: μὰ τὸς θεὸς ἐπὶ ταῦτα τ' ἀγαθὰ σὸκ

*Aristippi
CANTO.*

καὶ ἴσθ' αὐτῶν. Non secus quàm Catullus ille, de quo Saty-
 2. Iuuenalis, qui maximo in discrimine tempestatis, partem
 rum rerum quibus nauis onerabatur, proiecit in pelagus,
 nauis facta leuior, commodiùs portum appelleret.

*Accidit & nostro similis fortuna Catullo,
 Cùm plenus fluctu medicus foret aluere, & iam
 Alternum puppis latera euertentibus undis
 Arboris incerta, nullam prudentia cani
 Rectoris conferret opem, decidere incit
 Cœpit cum ventis, imitatus castora, qui se
 Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno
 Testiculorum, ad eò medicatum intelligit inguen.*

potest esse affine Ouidianum illud primò De remedio:

Vi corpus redimas, ferrum patieris & ignes;

Arsda nec sitiens ora lauabis aqua

Vi valeas animo, quicquam tolerare negabis?

At pretium pars hac corpore maius habet.

confer Adagium, Pax redimenda. Refero huc illud iu-
 Anima est, præferenda rebus aliis corporalibus, ad eò absur-
 quibuscunque causis vel valis animas hominum postpo-
 sancimus Cod. de sacros. Eccles. c. præcipuis, 12. q. 1. c.
 ræ, de maior. & obedient. Et turpe animam lucro vende-
 & propter vitam viuendi causas perdere, qui ita militant
 diu spirant, ut renunciare vitæ malint, quàm carere
 iis.

pendulus.] propter pedum tarditatem, & ventrem pen-
 im.

mordicus] ὀδῶν, morsicatum, mordendo. Id tamen Plinius Controuersum
 an fiber sibi
 testes exciso-
 dat.
 ar lib. 32. cap. 3. non enim testes eorum, quæ vocantur Ca
 ea, ab ipsis amputari censeret, ex Sextij cuiusdam rei medica
 gentissimi scriptoris sententia, sed paruos esse substrictos
 & adhærentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse.
 Aelianus historix animal. lib. 6. c. 33. ait à Castore causam,
 insequentibus venatoribus cur tam cupidè petatur, non
 orari: iccirco mordicus ipse premens vsque incumbit ad
 endos testes, quousque absciderit, & sic eos abiecerit, tam-
 m homo summa prudentia in latrones incurrens, quæcum-
 portat, ad se redimendum exponit. Quod si postea quàm
 tus & ex periculo seruatus fuerit, ab insectantibus iterum
 atur, hic sese alleuans, atque quamobrem insequi vltèriùs
 ere non debeant, causam ostendens, ad reuertendū, quòd
 ea parte, quam expetuat, careat, venatores inducit. Sæpè

etiam nunc testiculis præditus, cum à venatorum conspectu longissimo cursu remouerit, eam partem desideratam ita at-
 tètè comprimit & occultat, vt non habere visus insectatores
 lat. hæc ille ferè. Sed & Apul. lepidissimè in lib. 1. Asin. a
 apud quem Socrates quidam loquens de Meroë anu saga: Ar-
 torem, ait, suum, quòd in aliam temerasset, vnico verbo mu-
 uit in feram Castorem: quòd ea bestia captiuitatis metuens
 ab insequentibus repræcissione genitalium liberat, vt illi quæ
 que simile, quòd Venerem habuit in aliam, proueniret. Sed
 feram huc historiam nobilem Constantini Manassis ex An-
 lib. quòd ad hunc locum faciat: Michaëlus quidem Imper-
 tor audita tyranni ferocia, imperu, defectione, suamet spo-
 throno imperiali cecidit, hoc ipsò factò diuinis Christi iussis
 tisfaciens, & erga persecutorem non aliter sese gerens, atque
 stor siue fiber facere consuevit. Legimus enim in prisca
 monumentis eorum, qui de animalibus scripsère, fibrum a
 mal esse, quod in vtroque viuat elemento, & testes habeat
 ceadis quibusdam morbis sanè grauibus conducibiles. Quæ
 cum plerique venatores norint, animal canibus longè velo-
 simis insectantur. Huius pugne causam cum ipse fiber eti-
 cognitam habeat, perhibent eum morsu resectos testes ab-
 re, atque ita currentem saluti suæ consulere: quo factò, vena-
 res feram persequi desinant. Sic nimirum Michaëlus quon-
 volens imperium resignauit Leoni belluinis moribus & in-
 le ferina prædito, qui oriundus erat ex Armenia, & c. Com-
 dè obrulit sese mihi aliis implicato, & ad alia cogitanti, le-
 ex Ammiano Marcellino, ex 17. lib. quo loco fastuosus Rex
 por Constantio Imperatorì suadebat, vt regni parte vltèrò
 deret: Postremò, inquit, si morem gerere suadenti volueris
 tètè, contemne partem exiguam semper luctificam & cruenta
 vt cætera regas securus: ac prudenter reputans medelarum quæ
 que artifices vrere nonnumquam & secare, & partes corporum
 amputare, vt reliquis vti liceat integris: hocque bestias facti-
 re, quæ cum aduertant cur maximoperè capiantur, illud ip-
 pria sponte amittunt, vt viuere deinde possint impaudè. Ite-
 Ammian. quo manifestè allusum constat ad Castorem.

Locus Apulej.

Ex Constanti-
 no Manasse,
 historia de
 Michaelo Imp.

Ex Ammia-
 no Marcell.

Medicata.

medicata.] Medicinis apta, vt apud Martialem, medicata
 cula: medicata vina, apud Columellam lib. 1. cap. 6.

— adèd medicatum intelligis inguen,

vt paulò antè Iuuenalis. Has partes Castoris genitales, vocat
 medici Castorea, quæ medentur multis morbis, vt vertigi-
 tremulis neruorum viciis, paralyticis, iis qui affecto sunt sto-

ischiadicis, aliisque. Quidam referunt, post genitalium am-
 ationem, si Castor iterum petatur à venatoribus, erigere se,
 ostendere nihil expectandum amplius.

[*segnarius ob illa peti.*] Verba Plinij sunt lib. 8. cap. 30. quod
 dem partes sibi ipsi Pontici amputant fibri, periculo vigen-
 ob hoc se peti gnari.

[*ra.*] pecunias: materia pro materiato.

[*itam ut redimas.*] Ut qui, apud Saluvianum, contemptis di-
 is, vitiis non succubuerunt, auri & argenti cupiditate non
 i, sparsis, quod dicitur, redemerunt crimina nummis.

AD EMBLEMA CLIII.

sumptum esse liquet ex Homericæ Iliados χ. Græci He-
 orem ab Achille iam interfectum circumstantes impete-
 t, & mortuo insultabant, nec erat quisquam qui extincto
 us non infligeret. Sic enim Homerus:

Locus Homeri

— *ἄλλοι δὲ πρὸς ἑμὲν ἦσαν ἀχαιῶν,
 οἱ δὲ θήσαντο φιλῶ καὶ εἶδον ἀγχιτόν
 ἔκτρογος· ἐδ' ἄρα οἱ τίς ἀνεπαίσιμα κίριση.* hoc est:

— alij autem accurrerunt filij Achiuorum,
 Qui & mirati sunt staturam & formam spectabilem
 Hæctoris: neque ei quis sine vulnere astitit.

*At reliqui Græci accurrunt cinguntq; cadaver,
 Hæctoris eximiam speciem formamq; stupentes:
 Nec tamen astitit exanimi sine vulnere quisquam.*

crum videtur distichon Emblematis tertium è quodam in-
 o auctore petitum, cuius tale est Epigramma:

*βάσιπιν ὠμῶν πρότμην ἐμὸν δ' ἐμῆς, ὅτι καὶ αὐτοῖ
 κερῆ σῶμα λείοντ' ἐφ' ὀφθαλμοῖς λαχνοῖ.*

id sonat,

post mortem, Danaï, nostrum configite corpus:

Et lepores audent caeco insultare leoni.

ia sunt Hæctoris à Græcis bigis rapti, quibus timiditatem
 neg ψυχίαν ab ingenuis bellatoribus omninò alienam per-
 git. Allusum est autem ad proverbia, Iugulare mortuos: &

tuo leoni: lepores insultant: & Cum larvis luctari. Quibus *Non maledi-
 cordum mor-
 tui.*

emur, ne quid maledicentiæ in vita functos effundamus,
 s obloquamur. Quemadmodum enim in bellis maximè
 alium est & inauditæ cuiusdam feritatis argumentum, si
 prostratos atque iam interemptos feriat, aut quoquo mo-

do afficiat : sic intemperantiæ est , & certè dementiæ maximè mortuos iniuriis probrisque lacerare : ut sunt qui vel libris etis, vel priuatis aut publicis colloquiis, priscorum, aut etiam clarorum virorum dogmata reuellunt, & nigro dente lacerant. Laërtius Chilonem ait vetuisse de mortuis malè loqui : quod ignauum videretur eos incessèrè lingua, qui respondere non possent; ac turpe esset cum vmbri & laruis luctari. nam id sepultum quodammodò refodere. Philostratus Aelianum tunc coërcuit, qui accusationem cuiusdam tyranni, sed iam mortui scripserat. Institutum istud tuum laudarem equidem, ille, si viuum accusasses. viuentem namque tyrannum incessere, viri esse duco; ac mortuo insultare, cuiusuis. τὸ μὲν ζῶντι τύραννοι ἐπικόπτειν, ἀνδρὸς εἶνα ἰουίζω τὸ δὲ ἐπαμβάλλειν ἐφ' ἡμῶν πατῆρ. Sic Munarius Plancus cum audisset in te orationes quasdam factas ab Asinio Pollione, quas tamen nollet a morte eius dedere, cum mortuis non nisi laruas luctari respondere. Contra Leptinem Demosthenes ait, Nemini mortuo malè loquendum esse. Refert Zonaras Annal. 3. cum Eudoxiæ Herodoti Imperatoris funus efferretur, Epiphaniam filiam, quod suspensa esset in cadauer, viuam rogo impositam & exultam fuisse. Laus tunc Lycurgus, qui cadauera hostium nudari vetuerit, rectè profectò, quippè qui humanitatis memor esset. Vituperatur contra, vir alioqui magnus, Alexander Macedonius, qui cadaueribus pontis loco vsus dicitur. Et Verris crudelitas à M. Tullio inaccessit 7. Verrina, quòd nauarchos innocentes non morte vita priuasset, sed & eorum cadauera sepelienda non prius precibus reddidisset, quàm ab eis certam mercedem accepisset. Rectè Homer.

ἔχ' ὅσιν κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν ὄχ' ἑτάαλχ:

Non sanctum est viris interfectis insultare.

Virgilius vndecimo:

Nullum cum victis certamen est athere cassis.

De iis qui sa-
uunt in ho-
mines mor-
tuos.

In eos qui scruunt in humana cadauera locus est Platonis longè pulcherrimus s. de Repub. Ἀνελύττερον δὲ ἐδουκῆναι φερέμενον, νεκρῶν συλᾶν, καὶ γυναικείας ἐς μικρὰς ἀφανείας, τὰς δὲ λήμιον νομίζειν τὸ σῶμα δὲ πθηῶν δὲ ἀπὸ πεινῆς δὲ ἰχθῆν. λέγειν δὲ πῶς δὲ ὧ ἐπιλείπει, ἢ οἷα π' διάφορον δρᾶν τῆς ἔτιως τῆσ' ἀπορίας τ' κινῶν. αἰ τοῖς λίθου οἷς ἀνβληθῶσι χαλεπαίνουσιν, ἢ βράχου δὲ σῶκα ἀπτόλθαι; ἐδὲ μικρῶν. ἔφη ἰατέον ἄρα τὰς νεκροσυλίας τὰς τῶν ἀναιρέτων ἀφανολύσεις. Nonne videtur illiberalè & immani planè sordidè, muliebris ac pusilli, cadauer spoliare, & in cuius corpus hostem putare, cum hostis ipse abierit eo relicto ut pugnaret.

pugnaret

nabat? Quid putas eos qui ita se gerunt differre à canibus
 etos lapides læuicibus, eo qui iecerit prætermisso? Nihil
 erunt profectio. Itaque ab eiusmodi prædatione abstinen-
 est, obfunt enim victoriæ. Cui quodammodo congruit
 in formula quadam Comituiæ priuatarum non minus
 itè, quam pie inculcat Cassiodorus lib. 6. Variarum: Defun-
 um lacram quietem a quibilia iura tuæ conscientie com-
 erunt, ne quis vestita marmoribus sepulchra nudaret, ne
 columnarum decorem irreligiosa temeritate præsumeret,
 uis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci
 oma consumptos, scelerata persecutazione detegeret, ne cor-
 quod semel reliquerat molestias mundanas, humanas ite-
 pateretur insidias. Nam et si cadauera sua non sentiunt,
 mni pietate alienus esse dignoscitur, qui aliquid mortuis
 ogasse monstratur.

Locus Cassio-
 dors.

Qui toties hostis.] Ouidiana est imitatio, ex primo De arte:

Qui toties factos, toties perterruit hostes.

nam curru.] Hector ab Achille interemptus, bigis alligatus
 circa Troiæ mœnia. Virgil. 1. Aeneid.

Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros.

ffiluce leonis.] Lumine priuati. Lux pro lumine, & lumen
 vita vsurpatur. Si quem præstantem dignitate & opibus
 minem aduersa fortuna præcipitem dederit, in hunc passim
 res insiliunt; quem nimirum non iam tunc mordere posse
 nt. Quò pertinet iactatum vulgo, Ligna quous colligit ab
 a arbore: id est. Ἐπὸς πείρας πᾶς ἀνὴρ ἐυλόουται.

onuellunt barbam.] Alludit ad illud, Barbam velleie, quod
 onis signum est. Persius Satyra 1.

Barbam vel-
 lere.

Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.

Horatius primo Sermonum:

—barbam tibi vellunt

Lascius pueri.—

AD EMBLEMA CLIIII.

VICCIARDINVS libello quodam Italico, quo res quas-
 dam memoratu dignas, easq. veteres & nouas, tum etiam
 bi festiuas & ioculares, exscripsit, hoc carmen ab Alciato
 e scriptum testatur, quo tempore in Italia vehemens pesti-
 a ita grassata est, vt permulti iuuenes extremum vitæ diem

Ex Guicciar-
 dino aucto
 Emblematis
 versibus
 origo.

clausurint, & senes ferè illæsi atque incolumes permanserunt.
 Quod facillè mihi probari potest. Sed tamen Emblematis huius
 materiam video sumptam esse ex antiqua Græcorum fabula
 quam Gallicis scriptis mandauit Ioannes Marius, Illustrat
 nū Gallix scriptor sua ætate nobilis. Figmento enim lepide
 nè ac festiuo tradit, cur pleriq. senes amori placido succumbunt
 quibus potius de fato imminente cogitandum erat: cōtrā iuue
 immatura morte decedant, quorū potius fuerat hilarem vi
 ducere, & amorem consecrari, habita præsertim ætatis ratio.
 Hoc expressit non inconcinne aliquis, sed ἀσάρον μὲν :

Fortè locum horroris plenum, varūq. timoru,

Et mors, & penna præpete venit Amor.

Dum trepidant animis, ignita Cupidinis arma

Mors capis, & Mortis frigida tela puer.

Hinc enata lues nostras irrepfit in annos:

Hinc amat ipse senex, hinc perit omnis amans.

*Ioachimus
Bellianus.*

Nec verò pigebit ascribere Ioachimi Bellianj Epigramma
 hanc sententiam, quod in eius tumulis & poematis Latinis
 quando legissè me memini:

Mutarunt arma inter se Mors atque Cupido:

Hic fulcem gestat gestat at illa facem

Afficit hæc animum, corpus sed conficit ille.

Sic moritur iuuenis: sic moribundus amat.

Vi secat hic iugulos, oculos excacat & illa:

Illa ut amare docet, sic iubet iste mori.

Disce hinc, humane qua sint ludibria vita:

Mors thalamum sternit, sternit Amor tumulum.

Tu quoque disce tuas, Natura, inuertere leges;

Si pereunt iuuenes, depereuntq. senes.

*Offea tela
Mortu.*

Mors aurata.] Ab effectis & consequentibus Morti offe
 la tribuuntur: Cupidini verò Aurata, quòd delectent, videant
 que mente captis in aliquo esse pretio.

*Senex Ache
roniticus.*

senex Acheronticus.] Hunc loquendi modum videtur ex P
 ro mutuatus, apud quem senex Acheronticus capulaten
 morti proximum significat.

Ast ego mutato.] Adolescentis est prosopopœia de Am
 conquerentis, quòd ab eo mortifero telo sit affectus. Et t
 ferè fit, vt immodicus amor in iuuenibus mortem aice
 quod potius imprudentiæ & insanix iuuenili quàm Cupidis
 sagittis ascribendum est.

fac Acheronta.] Quid Acheron significet, explicat Pluta
 Consolatione ad Apollonium, & lib. De primo frigido.

AD EMBLEMA CLV.

IVSDEM est argumenti cum superiori, quo deflet cuiusdam formosæ virginis immaturum obitum. Increpat que mortem tamquam huius funestissimi mali causam, nimirum quæ Amori dormitanti tela detraxerit: quo effectum, ut postmodum lethiferis pro blandis lætisque vteretur. Hod quidem sæpenumero contingit, vel cum puellæ amore vitæ desperantes expirant, mortemque spontaneam aliquantulum malint, quàm ab aliqua spe incerta ac dubia lætari diutius: cum corporis aliqua ægritudine, vel causâ alia minimè cogitata, quo tempore de conjugij negotiis agendum erat, antè ori dicitant, quàm vivere inceperint, Sic enim amor ille cæcus, fera & impatiens, imò verò exspes, corripere tela mortis dicitur, cum iuenculæ illæ teneræ & delicatæ aut se falli sentiunt, nihil speciosum fore intelligunt in eo quem ardenti animo conpulerunt. Memini me aliquando epigramma lusisse in gram nobilis cuiusdam adolescentis, qui magno suo dolore vitam, lætissimam primæque nobilitatis iuenculam, præitura morte sibi creptam, lugebat: cuius quidem carminis hæc fuit pars quædam:

Ah virgo infelix quid te Libitina trucidat

Tam citò, formoso digna puella viro?

Insidit thalamo tumulus quo tempore primas

Coniugij tedas ipse parabat Amor.

Sic penetrabilius telum fuit istud Amoris:

Mors aberat, mortem cuspide fecit Amor.

Sic male suadus Amor, Mors que inspicula dirus

Arripuit, quando lethifer omnis erat.

Sed vil nos questusque iuuant, mollesque susurri;

Virgo iaces, thalamis aptior una tuis.

Quàm miserè ante diem Parcarum stamine rapta

Conderis in tumulo, digna puella thoro!

AD EMBLEMA CLVI.

DEFLET amici cuiusdam præmaturum obitum, eumque commendat à vultus dignitate, nobilitate generis, amoris cum Arestio adolescente æqualitate: huicque Arestium

stium præ cæteris tanti insonantij luctus debere persequi quippè qui cum eo & studis, & vitæ necessitudine facti memè coniunctus, iccirco tanti luctus, ut benevolentia meriam superstitem proferi hoc cenotaphio, epitapho, sub Delphinum & Gorgonæ imagines emineant. Delphin quid *φιλένθρωπος*, & hominum amantissimus, hic notam amicitia proferi. Gorgoneum Medusæ caput pro mortis signo apud quidam vsurpatur, proque stupore & admiratione ἀναιδης ενιστάσασα, ut apud Petium lib. 16. Hieroglyph. diligenter explatur. Philestratus de Persico: τὸ δ᾽ εἶμα τ᾽ γοργῶν, ἔχον ἀπὸ θανάτου ἐπιχρόντες ἀντὶ λαοῖ, λίθοι γίνονται: Sepolto Gorgonis ier. lamento, ne homines lapidescerent ipsi occurrentes. Heliodorus historiae Aethiopicæ 4. ἡ δ' ἄσπερ τὸ γοργῶν πρῶσι μὲν φαλῶ, ἢ π᾽ ἀσπυρίων, ὁ δὲ πηλοῦ μὲν ἀνεκασθῆναι: Illa autem non secus quàm facie conspecta Gorgonis, aut alio terribili monstro, alium vociferata est. Vides ponò hic efflictum sigdoloris ac mœstitiæ carmine lepido exprimit ab amico, quibus re chauffima neque modum, neque finem luctus facit. Cum hoc fortasse non malè confero illud ex quadam epistola Paulæ & Eustochij, quæ legitur inter Hieronymianas: Misericordiam charitas non habet, & impatientia nescit modum desiderium non sustinet. hæc sanctæ virginis. Exemplum non malè, ut opinor, quadrat Ariemisiæ, quæ Mausolæum excavit, argumentum inætoris perpetui, sed signum tamen gloriae iactantiæ, de quo Gellius in noctib. Atticis. Propius est quod Corn. Tacitus, de Germanici uxore, mariti veneno extincto, de Pisonis, præproperum funus lamentante ac vindictam persequente. Vetera isthæc, aliaque plura. Ecquid enim, ut de caris taceam, luctum me in morem S. patris Hieronymi in funere Nepotiani, in ipso flore ætatis extincti? & quid lamenta Bernardi in morte Gerardi fratris, cuius, ut dispensatoris opera vicegeretur?

nulli mage flendus.] Horatianum istuc imitatur è 1. Carminum:

Multis ille quidem flebilis occidit,

Nulli flebilior quàm tibi Virgili.

Delphines quæ iui.] Pro amoris nota hic Delphinem ponit, ut monui supra. Dico ad hæc à veteribus quibusdam Delphinem Cupidini iunctum, pro amoris firmitate *ιεργλυφικῶς* exprimitur solitum.

AD EMBLEMA CLVII.

Ite Termini pictura nihil vlli concedentis, mortem significat, quæ inevitabilem habet in res quascumque necessitatem: ad quam cum pervenimus, tum solent hominum qui existites sunt, liberæ de nobis esse opiniones atque iudicia. Quod enim ultima quæque & postremò facta, imò verò inter cogitata tam lynceis oculis inspicere soleant, tam quæ securè eessere accipiantur, nostræ partes sunt, ne nostræ culpæ in efficiendo vitæ huius nostræ cursu aliquid agamus, aut etiam hiamur, ex quo sinistra quidpiam de nobis homines iudicassent. Quod facile consequemur, si Terminum, id est, exitum vitæ diem perpetuò, aut quidem sæpe ob oculos ponamus: qui Terminus cum minimè cedat principibus etiam, de quibus mortuis tam intrepidè fama pronunciat; quid nobis infirma conditione hominibus existimandum? Quin suspicantur his verbis. Erasmi (ut loquuntur) immoderatum modestè carpi (quod coniectancum an probare debeat, nondum scio) quòd in annulari digito Terminum depictum fuerit cum inscriptione, *N V L L I C E D O*: quasi significat hoc symbolo, in literarum cognitione se nemini cedere. Non obrem cum plerique fugillarunt, inter quæ cæteros Carualus Franciscanus quædam Apologia in Erasmus: cuius hinc mala malo ascribere quam aliquid de meo fingere. Malè haud Erasmus, inquit ille, quòd Ecclesiæ doctores & Evangelicæ ad numerum quaternarium sint redacti, quòd videat se non se inter illos computari, neque credit se illis esse inferiorem, nulli cedit: hoc enim elogio sua scripta claudit Erasmus, *lo nulli*. Et, ut nemini fas sit ignorare hanc Erasmi præcipientem insipientiam, apponit Dei Termini effigiem cera signatam, Deus nec ipsi quidem Ioui cedebat. Nonne hæc Erasmi potentia omnes eius insolentias superat? Non cedis Erasme Iazo? non cedis Capioni, Clitoveo, Pico, aut Angelo? Cedit inquit, nulli. Non cedis Augustino, Ambrosio aut Hieronymo? Cedo nulli. Non Hilario, Cypriano, Lactantio, aut Origene? nulli. O felix sæculum, cui talis homo datus est! Hactenus Carualus: cui ut affectibus plus quàm par erat indulgenti, nihil quod animi impotentia debacchanti, animosè satisfacit Erasmi, his planè verbis: *Ut doceat me discrucari, quòd nō annu-*

Mors inevitabilis.

Quid vivendum cogitandum.

Terminus mors.

Erasmi Terminus.

Carualus in Erasmus.

Erasmi responsio ad Carualum.

metarar quatuor Ecclesiæ doctoribus, profert symbolum an
mei, in quo est figurâ Termini: adieci, *Concedo nulli Termini*
Et est Iambicus dimeter: si inuertas, Trochaicus est totius
pedibus, *Terminus concedo nulli*. At in fusili Termino ha
ἕρσιλ & μακρῆ βία: item Latine, *Mors vltima linea rerum*
indicans mortem nulli cedere, meque ipsum admonco in
supremum vitæ diem, quemadmodum *Prudent*.

Instat terminus, & diem

Vicinum senio iam Deus applicat.

Idque scripto quoque vulgato declaravi. Hic itaque Termini
dicit omnibus, *Concedo nulli*, non Erasmus. At me ferociter
appellat Pantalabus: *Quid ais Erasme? non concedis Clitot*
non Hilario, non Cypriano, non Budæo, non Nebrissensi,
Thomæ, non Augustino? Si vis ut meo nomine respondeam
nemini non concedo. Si postulas ut Termini, id est, mortis
mine, respondeam, dicam, *Non concedo leonibus, non
phantis: non cedo Monarchis & tumis Pontificibus: non
si Prophetis & Apostolis: denique nec ipsi Francisco cessi*.
nunc, & iactet Termini mei superbiam. haftenus Erasmus. C
tè apud auctores colligere est, Terminus sublimitatis & q
vitæ symbolum esse, atque etiam disciplinarum cognitionem
terdum pro symbolo referre. De Termino plura Ouid. *Fast*
D. August. De ciuit. Dei 4. c. 13. Gyrald. Syntag. 1. *Qui er*
strenue decurso spatio in literis profecerit, & ad tranquill
iam vitæ portum applicuerit, vndecumq. prudentissimus e
ctus, neque secundis intumescit insolenter, neque aduersis p
turbatur, atque in vtramque fortunam ita se comparat
æquum & indomitum ad omnes casus animum præ se fe
Pierius lib. 3. 8. & 49. Ceterum cum notas hæc meas in Ale
tum relegerem, casu incidit in manus meas Iulij Scaligeri, ac
philosophi oratio in Erasmus, qua eum acutè transfixit, ut
minem qui Ciceronis luminibus voluerit obstruere, quod
vnius scripta legerentur. Certè video à Ciceronianis omnib
qui paulo ante nostram ætatem non parua sui laude Tull
nam eloquentiam æmulati sunt, non alia causa vnum Cice
nem in Latinæ linguæ capitolium inducere conatos esse, qu
ut Erasmanum inde Terminus eicerent. Et is potest vic
fons ipsissimus Alciatini Emblematis, nisi me mea contextu
fallit.

Stas cirrata.] Cirrati, sunt qui capillos habent cirratos, e
cinnos calamistratos. Cirrus, ad contorquendos capillos co
paratum instrumentum: quasi in circum tortus. Mart. 9. lib. 3.

Nec matutini cirrata ceterua magistri.

sius Satyra prima:

Ten' cirratorum centum dictata fuisse

Pro nihilo pendas?

Terminus est talis.] Huc ænigma de Termino, apud Gel-
n lib. duodecimo, cap. 6. quod soluit Politianus in Miscell.
36.

si immota dies.] Seneca Epist. Vnus dies de omnibus fere
tentiam. & Plin. hist. nat. 7. cap. 40. Ita est profectò, alius de
iudicat dies, & tamen supremus de omnibus. Quid enim
aggeram illud Pind. Olymp.

ἀμείρα δ' ἐπίλογοι

μάρτυρες σφάραγτι.

posterioribus, testes sapientissimi. Spectat huc D. Hierony-
locus ad Furiam matronam, vbi de seruanda viduitate: fal-
rumor citò opprimitur, & vita posterior iudicat de priore.
m ad Rusticum: Non est facile de prouecta ætate suspican-
n: quin & vita præterita defendit & honorat vocabulum
nitatis. Hæc Hieronym. benè ac cordatè. Alioqui num-
m erratur periculosius, quàm cum sinistrè de aliis suspica-
r, & quæ nobis dubia sunt in sinistram partem traducimus.
od cum facimus, non meminimus nos homines esse, vel
od ille, Nos temerè in nosmet legem sancimus iniquam.
id? quos putamus esse desperatos ac perditos, fient aliquan-
meliores, & quos centemus frugi, continentibus, inculpatos,
tato proposito fient improbissimi. Vno verbo, non semper
orimis ferunt vltima iudicium, quia potest quis toto vitæ
lio profligatus extitisse, qui supremum diem beatè, pieque
dat. Occurrit quod Plinius Secundus, de quodam toto vi-
genere dissoluto, qui tamen moribundus optimum testa-
ntum fecerat; vnde colligit non semper esse prouerbum ve-
cum, quod vulgò iactatum olim, testamentum esse specu-
li morum, lib. 8. epist. 18.

AD EMBLEMA CLVIII.

PATROCLI sub falsis armis ab Hectore interfecti, my-
thologicè historiam enarrat. Vt enim hoc mortuo He-
ripse eius exuias sibi retinuit, Græci totò corpus interem-
ptum,

*Patroclus quid
allegoricòs.*

prum, ut sepulturæ beneficio donaretur, magna pecunia remunerunt: sic diues postquam supremum vitæ diem clausit, cessationem, rixamque inter hæredes de possessione relinquendo vulturij illi, togatæque curiæ hospites, imò verò & ipsi bulæ forenses partem prædæ aucupantur. Cadaver ipsum tunc à sacerdotibus pro pietatis ratione mandatum, impensum aliquid funeris gratia facit. Itaque Patroclus diuitum typpus, qui falsis armis non propriis belligerant: id est, opibus diuitiis, quæ externa non propria bona sunt, succumbit tandem & prosternitur, quòd eiusmodi præsidiiis homo suam metire licitatem minimè debeat.

Falsis in armis.] Alludit ad illud Ouidianum:

Sine Meneæradem falsis cecidisse sub armis.

exuuias.] Hic exuuias pro præda quæ hosti detrahitur vsurpat.

Vultures qui.

Et coruis aliquid.] Testamentorum captatores vulgata translatione vultures appellari obseruamus, quòd senibus orbis aliis sibi consanguineis, ceu cadaveribus inhærent. Hinc illi Martialis:

Cuius vulturis hoc eris cadaver?

Et Seneca in Epistolis: At si hæreditatis causa id facit, vultus est, cadaver expectat. Et Dinarchus apud Plautum in Terentulo:

—vide ut iam quasi vulturij triduo

Prius prædiuinant, quo die esuri fiens.

Illum inhians omnes. —

Cicero pro Sextio: Exierunt malis omnibus atque execrationibus duo vulturij paludati. Intelligit autem Pisonem & Gannium, quos inimicos sibi maximè infensos dicit. Apuleio in Gargari vulturij, caussidici & patroni forenses sunt: in qua significatione hic accipi palam est.

AD EMBLEMA CLIX.

Τὸ πρῶτον Ἐπιγράμμα.

ID è Græco Antipatri Epigrammate transtulit, cuius carmen est eiusmodi:

αὐτὸν μὲν πλάτανιστον ἐφορεκύζουσι καλύπτει
 ἀμπλαῖον, ὀθειήν δ' ἀμφιτίθηλα κόμη.
 ἔσθ' ἐν ἐρωῖσι θαλίθυσιν ἐνὶ θρίψασ' ὄρθ' ἀμνοῖσι
 βότρυας, ἢ πάντας ὅσιν ἀπιτηλοτέρη.

τίλω μέντοι ἔπειτα πηγαίῳ τῶν ἰπαιρῶν,
ἢ πρὸς ἀμειψαδὴν καὶ νέκρω οἶδ' ἰόνη.

Aridam me platanum irrepens regit
Vitis, externâ autem circumvirelscens comâ.

Quæ prius meis virentibus alens ramis
Racemos, hac ipsa eram non minus frondosa.

Talem quidem certè posthac constituat (sibi) quisque ami-
cam,

Quæ rependere mortuo norit sola.

Me siccat platanum irrepens circumdat alumna

Vitis, ut externâ floruit aucta comâ

Quando meis ramis teneras circumdabat vias,

Tunc frondosa illâ non minus arbor eram.

Talem quisque sibi & propriam conquirat amicam,

Cui, neq; morte viri, sis peritura fides.

Significatur autem hac vite vltimum vigore iam destitutam
comprehendente ac sustinente (à qua nimirum ipsa prius cum
virescens esset, & quasi pubescens incrementi occasionem mate-
riamque sumperat) amicos nobis esse diligendos, qui nec
temporum diuturnitate, nec locorum distantia, sed ne quidem
ad mortem amare desistant. Illudque est quod Phocion dixit,
refert Stobæus, ζετέω δ' εἰ ἀνδρῶν καὶ τέκνων καὶ φίλων τῶν κατὰ
ἀρχαίω ἔβριον παραμένοντας, Comparandos esse liberos &
amicos, qui ad mortem vsque constantes sint. Vir-
tus in obitum Mæcenatis:

Et deces, & certè vitam tibi semper amicus:

Nec tibi qui moritur, desinit esse tuus.

Ipse ego quisquid ero, cineres interq; fanillas

Tunc quoque non potero non memor esse tui.

Amoris est quidam apud Propertium character lib. 2. his
verbis:

Terra prius falso partu deludet amantes,

Et citius magnos sol agitabit equos,

Quàm possim nostros aliò transferre calores:

Huius ero vivens, mortuus huius ero.

his, hic signat uxorem Philaniram, mariti studiosam, qualem
descripsit Flaccus 2. Carm. Ode 5. Alioqui apud Davidem re-
fertur vatem Psal. 127. vxor viti comparatur sæcundæ: Vxor
viti, inquit, ut vitis abundans: & vltimum, pro arbore amatoria
in eclogis posuit.

Nec gemere aëria cessabit iurtur ab vltimo.

Non. Arbitr sic,

*Paruula securo regitur mihi culmine sedes,
Vuaq; plena mero fœcunda pendet ab ulmo.*

Martial. de nuptus Pudentis & Claudix, lib. 4.

Nec melius teneris iunguntur vitibus ulmi.

Horatius: *Platanus calebs*

Euocet ulmos —

Ouidius epist. Oenones,

*Non sic appositis vincitur vitibus ulmus,
Et tua sint collo brachia vincula meo*

Verùm ad sententiam emblematis facit illud Hebræi Parœmi
stæ, Prouerb. cap. 17. *Omni tempore diligit qui amicus est. E-*
ganter Lyricus,

Felices ser & ampliùs

Quæ irrupta manet copula, nec malis

Auulsus querimoniis

Suprema citiùs soluet amor aie.

Nec cum pro vero amore censemus qui mortalis huius vi
terminis concluditur, si quidem ad mentem sapientum amo
rim æstimamus. Respicit emblematis argumentum hoc Ot
dianum 2. de remedio:

Semper habe Pyladem aliquem qui curet Orestem,

Hic quoque amicitia non leuis usus erit.

Et 3. de Ponto, ad coniugem:

Cumq; ego deficiam, nec possim ducere currum;

Fac tu sustineas debile sola iugum.

Ad medicum specto venis fugientibus ager,

Vltima pars vite dum mihi restat, ades.

Cicero pro Sestio: ademit Albino soceri nomen mors filix, (

charitatem illius necessitudinis & benevolentix non ademit.

Virgiliana Dido 4. Æneid. de suo loquens Sichæo:

Ille meos primus qui me sibi iunxit amores,

Abstulit: ipse habeat secum seruetq; sepulcro.

Arensem senio.] Ulmis adiungi vites fuisse in more positur

vt etiam hodie in Italia, notius est quàm vt confirmare necesse
habeam. Porrò aduerte an huc traduci possint Catulli versus
quodam Epithalamio:

Vt vidua in nudo vitis que nascitur aruo,

Numquam se extollit, numquam mitem educat vnam,

Hanc nulli agricole, nulli accollere iuueni:

At si forte eadem est ulmo coniuncta marito,

Multi illam agricole, multi accollere iuueni:

coma.] Foliis, pampinis.

Ulmis adiu-
sta vites.

ices natura.] Quæ nimirum mutantur in horas, vt è iuvene

citissimè fiat.

renti.] Vltimo, à qua sustentata est, & incrementum cepit.

atius:

Et vitam viduas ducit ad arbores.
n: — adulta vitium propagine
Altas maritat populos.

d. 3. De Ponto, eleg. 8.

Non hic pampineis amicitur vitibus vltimus:
Nulla premunt ramos pondere poma suos.

n 2. Amor. eleg. 16.

Vltimus amat vites: vitis non deserit vltimum:
Separor à domina cur ego sepe mea?

Illus in nuptiis Iulix & Manlij:

Lenta quin velut affitas

Vitis implicat arbores,

Implicabitur in tuum Complexum &c.

idian. 2. De raptu:

—hic pampinus induit vltimos.

temploq; mouet, &c.] Euripides apposité Troadibus ait eum

Verò amans
semper amat.

rectè amanti censerì nomine qui non semper amet.

quia epigramma Græcum Antipatri de amica loquitur,
n nos vxorem possumus intelligere, lubens hîc adiungi vel-
Menandri sententiam, qua vbi matrimonij incommo-
numeravit, comoda etiam subiungit, sed iis maximè
is:

Α' τυχωῦν συμπαρέμετρον, λήθησάντα ἦ
ἔταψεν. πείσει δὲ οὐκείως.

bus a dueris comes est, mortuum verò sepelit.

AD EMBLEMA CLX.

PRÆTERT sumptum id esse è Græco: sic enim libro 1. Epi-
grammatôn reperi:

Fons Emblematis.

τυφλὸς ἀλητύων χαλὸν πόδιαι ἕρπεζον,

ὄμματι ἀποστρίοις ἀντιραυζόμενον.

ἄμφω δ' ἡμιτελεῖς πρὸς ἐνὸς φύσιν ἡρμόδιηται,

τάλλιπὲρ ἀλλήλοισ ἀπηνεργαχόιδμοι.

Cæcis:

*Cæcus claudum humeris gestat: pro munere tanto
Ille oculos claudi mutua dona refert.*

*Imperfecti ambo coeunt: sed corpus in unum,
Quodq; adest, socio prestat uterque suo.*

*Cæcus errans claudum pede sustulit,
Oculis alienis mutuam accipiens.*

*Ambo quidem imperfecti ad unius naturam aptati sunt,
Defectum inuicem retribuentes (i. accommodantes,
præbentes operas mutuas.)*

*Cæcus ut errabat claudum pede sustulit, ille
Alteriusq; oculos mutua dona capis.*

*Imperfecti ambo sese iuuere vicissim,
Alterius prompta sic fretus alter ope est.*

Et illud eiusdem omnino argumenti, auctore Antiphilo:

ἄμφω ἡ πηροῖ καὶ ἀλύγεις, ἀλλ' ὁ μὲν ὄψις,

ὁ δὲ βάσις: ἀλλ' ὁ δὲ ἄλλ' ὑπερτίη

τυφλὸς γὰρ χαλοῖο ὑπερμάδιον βίη ἄρα,

ἀτραπὸν ὀθνεῖοις ὀμμασιν ἀποδοῦναι

ἢ μία δ' ἀμφοτέρωις ἤκει φύσις ἐν γὰρ κατὰ

τὰ χιτῆς. ἀλλήλοισι εἰς ὅλον ἕρπονισεν.

hoc est,

Ambo mendici, cæcus, claudusq; fuere;

Alter at alterius sustulit arte malum.

Attollens humeris claudum qui luce carebat,

Claudi oculis dubiam tentat inire viam.

Coniungere simul quod fors utrique negarat:

Natura ambobus sic satis una fuit.

Ambo quidem mutili & erronei, sed alter quidem oculis

Alter verò ingressu; alterius autem alter subministrat

(erat) i. alter alteri seruebat.

Cæcus enim claudi superhumerali onus tollens

Viam alienis oculis, summis pedibus ibat.

Vna verò utrisque sufficebat natura: in unoquoque enim

Defectum inuicem ad totum mutuata est.

Mutili & erronei ambo: alter lumine cassus,

Alter at ingressu mutua dona dabant.

Cæcus enim claudum tergo gestabat: ocellis

Alterius, summis ibat iter pedibus.

Natura una utriq; satis, parilisq; facultas,

Quo caret inq; vices alter & alter agit.

Sunt & alia duo ad idem spectantia, quæ à doctis certatim conuerfa huc non adiicio: sed illud tantum breuius ex Politiano ascribam, quòd non nihil leporis habeat:

πφλὸς ἄπες τ' ἤτιμ' ἀκ' ἑλοῖν θροάποιτες,

πφλὸς ὀδηγεῖτο, γωτφορεῖτο δ' ἄπες.

Cæcus, pedibusque mancus, erant sibi inuicem ministrantes:
Cæcus per viam deducebatur [à claudo,] dorso ferebatur
pedibus mancus.

Tradans operas sibi mutuò loripes, atque

Cæcus, iter facit hic, fertur at ille pedes.

quo intelligi datur, ad sustentandam subleuandamque hu-
næ vitæ inopiam, homine hominem indigere: ut enim noi-
nis fert omnia tellus, sic quiuis non abundat quibuslibet.
le peruulgatas habemus parœcias, Vnus homo, nullus ho-
; Manus manum fricat: Multæ manus reddunt onus leuius:

ia multa generis eiusdem. Existimo quidem hîc allusionem

quandam ad *σωδουασμόν*, qua homines quibusdam veteri-

appellati sunt *σωδουαστικοί*, quippe quos natura ita effinxit

formarit, ut gregales essent, & bini agerent. Ex quo & Pla-

idicuntur *ζῶα πολιπλά*, id est, animalia ciuilia, & ad socie-

tem nata: quandoquidem eo genio sint, ut sola viuere ne-

ant. Itaque præclare ille, qui humanum ingenium apiculæ

apparauit: ut enim illa perire dicitur si sola uiuat, ita natura

minis ea est, ut sine opera mutua & societate vitam tradu-

culo modo possit: utque manus manum lauat, ita homi-

minem mutua quadam necessitudine atque ope iuuat. Quis

in artifex tam per se sapiat, tantasque habere facultates pu-

te, ut non indigeat aliorum artificum auxilio mutuo? Id

em cum à natura prouida omnium matre profectum sit, ut

culi quibusdam rebus ad vitæ præsidium & ornamentum

geant, quo eas ab aliis mutuò capiant, ut ipsi meminerint

quod suum officium esse mutuò & vicissim rependendum:

nè nullus nostrum est, quin vel cæci vel loripedis agat par-

ut quâ sit eundum, minimè videat, aut quâ progrediendum

rius, planè non habeat. Quid, cæce, consilij capies, quò te

iam huius vitæ anxie ac molestæ conticies? quid, inquam,

no quantumuis diues ac opulente, cõsiliij capies, ut te possis

dem expedire ex inopiæ angustiis, quæ non sinunt te vltra

gredi, nisi ducatum tibi præstet aliquis oculus? At, clau-

& pedibus casse, quò te proripies? imò verò erudire licet ac

sarum alumne, an te loco mouebis, nisi primùm firmis cu-

am opulenti beneque nummati humeris sustententis? Sed

quis quisque est, cui non perspicuum sit quàm longè lateq.

erat officij huius mutui vsus? Nullum omnino rerum genus

quod aut auulsum à ceteris per seipsum constare, aut vni

*Homines σω-
δουαστικοί ut
appellass.*

*Homines soli
me. imò viuere
possunt.*

suam atque æternitatem conseruare possit. Stoici quæ in te
gignuntur, aiunt ad vsum hominum creata esse : homines
tem hominum causa genitos, vt ipsi aliis alij prodesse possent
qua in re necesse est naturam duce[m] optimam sequi, & vtili
tes omnes in medium conferre officiorum cõmutatione, d
do, accipiendo, commutando, conducendo, & ceteris eiusd
generis, tum artibus, tum opera, tum facultatibus homini
inter homines societatem deuinciendo. Iam verò illa sapien
vt sapienter ab Oratore dictum, diuinarum atque huma
rum rerum scientia est, in qua continetur Deorum & homin
societas quædam & communitas inter ipsos. Quod cum ita
meminerimus ad extremum quod antè dictum est, vnum
minem pro nemine habendum: vnum, inquam, nihil ferè, d
simul iunctos permulta facere & consequi posse.

AD EMBLEMA CLXI.

Hoc è Græco Iulij Leonidæ Epigrammate expressit
ciatus, in quo Myrtili militis prosopopœia est, scut
suum celebrantis. Græcum sic habet:

Emblemati
fons.

εις ἐνὶ κλισίῳ ἐφυγὼν δύο μυρτίλῳ ὄπλῳ,
τὴν ἀριστεράν, τὴν δ' ἐπινηκάρῳ.
ἀργεῖς ὅτ' ἴδυσσι νῆος τῶπιον, ἀπὸ δαδ' ἔχει
πυλῆς κεκλιμένῳ ὑδῶν ἔπιμα.

*Effugi geminum clypeo discrimen in vno
Myrtilus, & pugnans fortiter atque natans:*

*Arripui clypeum depressa flamme puppi
Fluctibus oppressum, belligerisq; viris.*

Vnis pericula duo effugi [ego] Myrtilus armis;

*Vnum quidem fortissime dimicando, alterum verò
tando.*

*Argestes [ventus] quando subiit nauis carinam, clypeū ha
Seruatus destinatum aquis & pugnae.*

Vnis damna duo vitauit Myrtilus armis;

Vnum acie certans, alterum in amne natans.

Vt primum vento pulsa vase is affuit, utq;

Me clypeus pugna, est auxiliatus aqua.

Huc refer & alia eiusdem argumenti Epigrammata lib. i. tit
πρωτόν. Scutum hoc nusquam in quouis periculo deficiit,
sed etiam in iis auxilium præstans, quæ videntur alioqui
hor

rere ab usu proprio & naturali, typus est amici veri num- *Veri amici*
 am non superpetias ferentis, vel etiam in iis quæ videntur à *ipius.*
 facultate pæne omninò aliena esse. Hoc etiam potest com- *Studia nus-*
 dillimè transferri ad litterarum studia nusquam nò oppor- *quam non op-*
 ta, nusquam non iucunda, quibus nimirum non modò ab *portuna.*
 uersariorum telis & hominum iniuriis tuti sumus, & tam-
 am opposito clypeo munimur, sed & eorum ministerio usu-
 è mediis vitæ huius fluctibus ad tranquillum otij portum
 pimur. Sic enim Myrtili clypeum Alciatus ipsemet oratio-
 quadam Ticini habita intellexit. Tradunt, inquit, Zeno- *Zenonis nau-*
 n Philosophum, cum naufragium fecisset, dixisse, se num- *fragium.*
 am felicius nauigasse, quàm cum rebus amissis vacare Phi-
 sophiæ deinde cœpisset. Idem & vsurpare ego possum, qui
 n in patria otio quondam, nimiaq. tranquillitate ferè mar-
 terem, atrocitate bellorum demum excitatus peregrinari cœ-
 & ad hanc disciplinam confugi, quæ mihi planè fuit, quod
 uerbio Græco dicitur, Myrtili clypeus. Fuit is ingentis ani- *Myrtili cly-*
 miles, scuto pugnare solitus: qui cum ad maritimam expedi- *peus.*
 nem nauigasset, submersa fortè nauì eidem clypeo innixus
 utum portum delatus est. De quo hunc in sensum Leonides
 eta scripsit:

Bina pericla vnis effugi Myrtilus armis.

Cum premererq. solo, cum premererq. salo.

Incolamez ex acie clypeus me præstitit, uicem

Nauis fragum apprensus lituus adusque sulis.

mihi hæc egregia profectio omni in tempore, omni in for-
 ra auxilio fuit: quod ceu senectuti vestræ viaticum, vt & res
 comparetis, hortor suadeoque. Hæc ille.

AD EMBLEMA CLXII.

ONSTITVITVR hic Charitum prosopographia, qualem *Descriptio*
 fermè & pictores & statuarij veteres expresserunt. Tres *Charitum ex*
 æquè nudæ, virgines, iuuenes, hilares, & quæ inuicem *adunæ.*
 adhæreant: Nudæ quidem, quia beneficia non oportet *Nudæ.*
 fueata; in quibus simplicitas & puritas animi maximè re-
 titur: Virgines autem & iuuenes, quòd nusquam senescere *Virgines.*
 eat aut intermori accepti beneficij recordatio: Sibi con-
 z & adhærentes, quia (vt ait Sophocles) ἡ χάρις χάριον
 quodq. debeat esse perpetuum, & quasi continuum bene- *luncta.*

Talaria pedum.

Cur filia Iouis & Eurynomes.

Vnam duæ alia conspiciunt.

uolentiæ fœdus. Adhæc pedibus habent alata talaria, quòd talem gratiam esse non liceat. Postremò vnam auersam duæ a conspiciunt; quòd pro accepto beneficio duplicem, & quicum senore gratiam rependere debeamus. Has ex Eurynome Iouem suscepisse ferunt, vt affectum eiusmodi non tam huminum quàm diuinum esse intelligas. Huius picturæ Pausanias in Aeliacis diuersis locis meminit: & Seneca pluribus agit bro De beneficiis, cap. 3. Porro huc non grauabor adscribere Charitum eiconem Epigramma non illepidū, quod etiam in extare Romæ, testis est Lilius Gyraldus Syntag. 8. ascriptit Alcianus ipsemet cap. vndecimo libri primi Paregron:

Sunt nude Charites, niueo de marmore: at illas

Dina Columna suis adibus intus habet.

Par tribus est facies, qualem decet esse sororum:

Par tribus est atas, par quoque forma tribus.

Grata Thalia tamen gemina conuersa sorori,

Implicat alternis brachia nexa modis.

Iuppiter est genitor, peperit de semine Cali

Eunomia, & Veneris turba ministra fuit.

Inde alitur nudus placida sub matre Cupido,

Inde voluptates, inde alimenta Dei.

Charites unde dicte.

Charites.] Δὲ τῆς χαρῆς, à lætitia, vt Phornutus ait: sed & iustissimo Græcorum adagio, τῶν χάρισι πείθειν, Gratiis saccare, ij iubentur, qui tristes & solliciti sunt.

Gratia iuncta Veneri cur,

Veneri assistunt.] Testis est in Aeliacis posterioribus Pannias, & Cælius lib. 28. cap. 18. vt significaretur, quæ volueret sine pugna, citraque contentionem vllam, & qui datur qui accipit, transigerent.

Euphrosyne.

Lætitiam Euphrosyne.] Notatio est nominum. Euphrosynem titiam sonat, vel quæ hilaritatem facit, πρὸς τὸ εὐφραίνειν, tum reddere.

Aglaia.

Aglaia.] Splendorem, dignitatem & honestatem sonat. ἁγλαΐζομαι καὶ ἀγλαΐζω, honoro, orno.

Thalia & Suada.

Suadela est Pithus.] Thalam intelligit, quæ Suada siue Suadela, persuasionis Dea, & à Græcis πειθὼ nominatur. Cicero Bruto: Vt hominis decus est ingenium, sic ingenij ipsius lux est eloquentia, qua virum excellentem præclarè tum illi homines florem populi esse dixerunt: Suadæq̄ medulla, πειθὼ, quæ vocant Græci, cuius effector est orator, hanc Suadam appellat Ennius. Eius autem Cethægum medullam fuisse vult, vt quæ Deam in Periclis labris scripsit Eupolis sessitasse, huius hinc nullam nostrum Oratorem fuisse dixerit. hæc ille. πειθὼ

(Suidas) est ἡπειρομένη, cui sacrum nihil aliud quàm oratio, tam etiam Græci ψυχάζωγον appellabant; quòd animum du- quò velit. Eo sentu eloquentia flexanima dicitur Ennio.

is que arcula inanis est Charitum.] Huc referendum videtur quod de Simonide retulit Stobæus: Σιμωνίδης παρεκάλει τὸν ἑαυτοῦ ἐγκώμιον ποιῆσαι, καὶ χάριν ἔχειν λέγειν τῷ, ἀργύριον δὲ μὴ δίδου τῷ, δύο εἶπεν οὗτ' ἔχει κίβωτος· τὴν μὲν χάριν, τὴν δὲ ἀργυρῆν καὶ πρὸς τὰς χεῖρας, τὴν μὲν τῶν χαρίτων κενὴν εὐρίσκω ὅταν ἔξω, τὴν δὲ χρησιμὴν μόλις: Simonides, rogante quodam ut si- on scriberet encomium, & gratiam se relaturum dicente, ar- gum autem non dante: Duas, inquit, arcas habeo, unam gratiarum, alteram argenti: & cum necessitas exigit, Gratiarum arcam aperiens, inanem ipsam reperio; alteram verò mihi commodam. Sed hoc videri posset illiberale: nam gratia & vitronea debet esse gratia, non coacta, aut illiberalis. Sed de, quòd pulchrius & magnificentius est beneficium con- cedere, quàm affici beneficio. Hinc enim illud Plutarchi: ἐπιείκεια, ἢ εὐπάθεια, τὸ εὐποιεῖν ἐς μόλις καὶ ἀλλοίως ἀπὸ καὶ ἡδονῆς εἶναι ἰσχυρῶς. καὶ εὐδαιμονίας γόνιμον ἔστι, ὡς χάρις ἀπὸ σοφῆς ἢ ὁμοθυμαδόν. τὰ ἀγαθὰ ὀνόματι δίδου, ἀγλαίῳ, καὶ εὐφροσύνῳ, καὶ θαλάσσιον. τὸ γὰρ ἀγαθὸν ἔστι τὸ χαρῆν ἐν τῷ δίδοντι τὴν χάριν, πλεονεξία καὶ χαρῆν ἔχει. διὸ τὸ πάθος εὐαχύνονται πολλὰ καὶ ἀεὶ γὰρ ἀποδοῦναι, τὴν εὐποιεῖν. hoc est, Epicurus ait, nō modo pulchrius beneficium afficere, quàm affici, sed & iucundius. Nam nulla verinde parit gaudium, ut beneficentia. Sapiebat autem qui dicit Gratiis nomina, Aglaïæ, Euphrosynæ, & Thaliæ. siqui- dem exultatio & lætitia in dante maior est & purior. Itaque grati pudore sæpè suffunduntur, cum beneficium accipiunt: sper autem gaudent, cum beneficium præstant. Non mihi sperare possum, quin addam Ciceronis illud è 2. Offic. Aut gratia fit benignè indigentibus, aut pecuniâ, &c. quamquam in gratia inest gratificandi liberalis voluntas, tamen altera ex altera ex virtute depromitur: largitio quæ fit ex re familiari, gratiam ipsum benignitatis exhaurit.

is dat qui cito dat.] Prouerbiale est ex Publij Mimis:

Bis est gratum, quod opus est vitrò si offeras. Item que, Beneficium inopi bis das, qui dat celeriter.

gratum est etiam in hanc sententiam Luciani distichon:

ὁπῶς χάρις γλυκερώτεραι ἢ ἡ βροχὴ,
πᾶσα χάρις κενὴ, μηδὲ λίγιστο χάρις.

ut, ut Ausonius reddidit:

Gratia quæ tarda est, ingrata est gratia: nam que

Arcula Gra-
tiarum inanis.

Bis dat qui
cito dat.

Cum fieri properat gratia, grata magis.

Lege Prouerb. Bis dat qui cito dat.

vluis.] Brachiis. Vlna frequentius pro longitudine duorum brachiorum extensorum accipitur.

*Gratia ut
referenda.*

remanent vna abeunte dse.] Siquidem referenda gratia nolum officium magis necessarium. Quòd si quædam acceperit, maiore mēsurā, si modò possis, reddere iubet Hesiodus & imitari agros fertiles, qui multo plus reddunt quàm acceperint. Cic. i. Officior. Grauius dicitur à Valerio Max. dari & accipiendi beneficij commercium (sine quo vix hominis vita constat) perdit & tollit, quisquis bene merito parem suam referre gratiam negligit.

Eurynome.

Eurynome.] Eurynomen dicitur ait Seneca, quia latè patetis patrimonij sit beneficia diuidere. Alij Eurynomen, quæ latis pascuam, à spatiosis pascuis interpretantur. Alio nomine dicitur Eurymedone, ἀπὸ τῆς εὐρύς ἐ δίδωμι, abundanter do: alijs Eurymedusa, ἀ μίδω, quod ego significat. Hesiodus in Theogonia: Τρεῖς δ' οἱ εὐρυνόμη χάριτας τίειτο γαῖα. Huius meminit Homerus Iliad. 18.

AD locupletandam huius Emblematis commentatione multa sunt apud Senecam de Beneficiis passim: sed in principio cap. 3. lib. prioris. Cum hoc coniunge nobilem Lactantij d. 1. de veritate cultu c. 11. singula enim exscribere non vacat.

Ex multis tamen quæ passim obuia sese offerunt è bonis auctoribus, quædam sublegemus. Ex iure communi didicimus teneri nos ad ἀντιδωξήν, l. sed et si. D. de petit. heredit. l. si res non remunerandi. §. idem Pomponius. D. mand. l. si non sciam. §. libertus, de condict. indeb. In Mimo vetere:

Beneficium qui nescit reddere, iniuste petit.

Prodicus sophista apud Platonem Axiocho (si quidem Plato dialogus est) illud solebat in ingratos auditores flectere: ἀχρεῖ τῶν χρεῶν τίθει. δὲς τὴν χάριν τὴν λάβει τὴν. Bene Martialis:

Deductus est semper sumere, nilq; dare.

Fatemur alioqui beneficium voluntarium magis esse quàm necessarium, l. qui ex causa. D. de bon. libert. Et gratia si non accipitur gratis, non est gratia. Nam quod Seneca epist. 83. sapientis est bene debere beneficium, bene soluere. interdum autem solutio est ipsa confessio. Voluntas enim spectanda, non factus. Sed idem tamen sapiens suo more trouet aculeos: Plus teris dedit qui sine spe recipiendi dedit. Nam hæc beneficij inter duos lex est, alter enim obliuisci debet dati, alter accipere nunquam: nempe ut qui dedit beneficium, taceat: memor

accepit. Est enim odiosum genus hominum officia exprobrantium, &c. Quo nomine grauer succenset Martialis Pomo cuidam, qui quod donarat, impensius celebrabat. Lacerant animam, & premit frequens beneficiorum commemoratio: quod etiam non fecit quidam libertus apud Simonem patronum, in Andria Terentij: vbi sic:

*Si tibi quid feci, aut facio quod placet,
Et gratum fuisse animaduertisti, habeo gratiam:
Sed hoc molestum est, nam isthac commemoratio,
Quasi exprobratio est inmemoris beneficij.*

Non dicedo à lectione Senecæ: Beneficia dando, ait, imitatur sum, non sceneramur. Dignus est decipi, qui de remunerando cogitauit. Iam quod hilares & nudæ hîc Gratia repræsentator, mera liberalitas, nulloq. iure cogente profecta designatur. Qui enim dat inuitus, nihil dat. Ergo Fabius Verrucossus dicebat, beneficium ab homine duro asperè datum, panem laposum esse, quem esurienti accipere necessarium esset, etsi verbum. At *ἡλαρόν ποτῆρα ὁ θεὸς ἀγαπᾷ*, Hilarem datorem diligit Deus. Et nulla sunt maiora beneficia, quàm quæ sunt in sapientis verecundia.

AD EMBLEMA CLXIII.

VERAM scribendi huius Epigrammatis occasionem mutatus sum è libro, cui Iurisperitorum nomenclatura nominata, auctore incerto. Is ergo cum scripta Zazij enumerauit, quæ sequuntur subiicit: Sanè multum profuit Zazij prouicia Iuris atque eximia doctrina, à Francisco Florido sugillata. In quem nomine ipsius Zazij, Budæi, Alciati, & cæterorum, solo In Ranciscum Olidum, accepimus apologeticum, quod habet:

*Audant flagriferi matula, stupidiq. magistri
Bilem in nos olidi pectoris euomere:
Reddemusne vicem opprobriis? sed nonne cicadam
Ala una obstreperam corripere istud erit?
Quid prodest mustas operosis pellere flagris?
Negligere est satius, quod nequeas regere.*

Imines certè liberaliter instituti contumeliam impotentius ferunt quæ sit illata à contempto quodam & inerto conuiciatorum quo congregari vel turpe sit, vel indignū putetur. vt apud Aristot. in 14. Var. hist. Aristides Locrensis morsus à mustella

*Epigramma idem
prius à nomina-
tim scriptum
in Franciscum
Floridum.*

Tartesia, dixit se dolere, vt qui maximè, quòd moreretur à stiola tam contempta ictus: multoquè honestiorem mortem fuisse, si id sibi obtigisset ex morsu leonis vel pardalis. Itaque acerbius causam mortis, quàm mortem ipsam ferebat. Et quod dem, vt facillè possum conuicere, vnà cum Florido illo, alio docto homine, sed certè parum verecūdo, vt eius scripta testantur, malè fertati pædotribæ & inepti magistrilli Alciato non nil detraxerant: adeò solet intabescere inuidia, successus horum videndo, vt cum Nasone loquat. Vix enim vt sine fulgure emicat: sic excellens quædam gloria comitem inuidia vt plurimum habet. Qui vit certè magnus, cum ægrè ferret ab huiusmodi literatoribus & magistrillis importunè traductus scripsit hoc Emblemata, distante indignationis affectu, quod reddidit rationem cur pluribus non respondeat: quippè cum existeret cum iis concertare sibi planè indecorum esse, quandoquidem minorem à maiori prouocari nec iustum nec ingenuum. Quo in loco notanda est verborum energia vchemens, & iustitice comparationes, succinctæ quidem, sed acres admodum & quæ plurimum neruorum habeant.

Flagriferi.

Flagriferi matula.] Per contumeliam flagriferos appellat eiusmodi sciolos & impudentes obiectatores. Eodem modo Plautus in Pseudolo dixit: Eo ingenio hi sunt flagritribæ, hæc habent consilia. Matula potio vas est, in quod vrina exipitur, Iuuenali trulla, *μαφίον* Græcis, Festo & Varroni matella nonnumquam metaphoricòs vsurpatur pro homine foetido impuro, vt apud Plautum in Persia:

Numquam ego te tam matulam esse credidi.

Bilem euomere.
70.

Bilem euomere.] Allegoria ab his qui concoquere nequeunt certos quosdam cibos præ stomachi debilitate, quod prouocatur ex Aristoxeno Musico apud Plutarch. Sympos. 7. cap.

Quid faciam? reddámne vicem?] Addubito, an par partem reddam. Sic addubitare Ciceronem memini 13. ad Atticum, non sibi contemnenda contumelia sit à sororis Attici filio illata, dissimulanter concoquenda: vel an sit euomenda semel & aperte bilis omnis acerbitas. Verba eius hæc sunt: Nunc me tuum mi Attice, consilio, *πότερον δίκαιτῶν ἢ ὕψιον*, id est vitium aperte hominem aspernet & respuat, ἢ σκελιῶς ἀπάταις. vt enim Pindaro, sic *δίζου με νότον, ἀτρέχθαι ἑπῆν*. omninò moribus meis illud aptius: sed hoc fortasse temporibus. Tu autem quod ipse tibi suaseris, idem mihi persuasum putato.

Contumelia & obrestatio sæpe animis tranquillissimam patientiam extorsit, ait Seneca. Quare ferendum eum puta-

quis pudorem suū purgat. Sic Comicus prologo Andriæ:
Si mihi pergat quod a' uolet, dicere, quod non uolet, audiet:
Beneficiis si certasset, audiet bene.

Desinant maledicere, maledicta ne noscant sua.

Tronymus id imitatus, ad Rufinum: Si dixeris quæ vis,
 us audies. Quod ante meminimus usurpatum Plauto: Con-
 peliam si dices, audies. Et quid tandem? difficile est iustum
 orem temperare, l. si adulteri 38. §. imperatores. D. de adult.
 in & veterem ferendo iniuriam, inuitas nouam, ut apud
 llium, lib. 6. ex Mimo quodam vetere. &c.

Qualibet extinctos iniuria suscitatur ignes,

Ouidius 3. Artis. Ingenuus animus difficulter admodum
 tumeliam patitur, quamquam leuius fiat patientia quod
 rigi non possit. Verum strangulat inclusus dolor, & pres-
 enecat, nec satis habet virium, ut par esse ferendæ iniuriæ
 sit.

Cicadam ala corripuisse.] Respexit ad Prouerb. Cicadam ala
 corripisti. Animalculi hoc genus naturâ garrulum alâ si corri-
 pens, clarus obstreper: ita si maledico præbeas occasionem
 j, non modò non tacebit, sed & importunius effutiet, &
 nem bilem euomet.

*Cicadam ala
 corripere.*

Muscas operosis pellere flabris.] Doctum virum dedecet cum im-
 punitis & inertibus Grammaticulis concertare. Alludit autem
 Prouerb. Muscas depellere. cui & illud conuenit: Aquila
 captat muscas. Musca autem in Hieroglyph. impuden-
 tia & improbitatem signat, quòd etsi crebrius abigatur, nihili-
 minus redeat. Lege Pierium lib. 6. & Orum lib. 1.

*Muscas pel-
 lere.*

Muscas pellere.] Inter Deorum prælia Homerus pertinacem
 tæ improbitatem proposuit, ubi ferocis hostis insultat hosti,
 que quietem dat vllam, donec vulnus inflixit. Sic enim *κὲ οἱ*
ἰς θάρσος ἐνὶ σήπτος ἐν ἤπεν, ἦτι κὲ ἐργο μὲν μάλα περ χεὶρὸς
ἀπορροιο ἰσκανάα δακτείν. Huc conferreim aliquid non inui-
 de scēta Cynicorum, quorum impudentia non toleranda
 ndata est omnium scriptis. Malim ex eo Emblematis argu-
 mento elicere id quod legitur apud Plinium iuniorem, recta in-
 qua debilitari verecūdia, peruersa confirmari audacia; etenim
 uenire solet ut quo quis imperitior est, sit eo iactantior & sui
 identior. Meritò igitur viro forti est odiosa musca, & sapienti
 ue prouido tementas. Qua ratione Hercules de suo sacello
 u scas dicitur abegisse.

*Musca quid
 allegoricè.*

*Musca impro-
 bitas.*

Operosis flabris.] Flabellum, muscarium dicitur Martiali, quo
 scas abiguntur, *μυσκόθη*, Græcè.

Negligere est satius &c.] γιῶμη. Non est quod te tam excrucies in eo vel persequendo, vel fugiendo, quod vitare nullo modo possis.

AD EMBLEMA CLXIII.

Carpere facilius quam imitari.

CARPIT æmulos quosdam imitatores, seu, ut dixerit verius, obrectatores & maledicos, qui cum doctri- vbertem quandam gloriā in magno aliquo & excelso viro conspiciant, conuiciis eum proscindunt citius quam imitant. Est enim illud vulgo notum, πρὸς μωμῆσαι ἢ μαρτυροῦσαι, in multis Momum agere & reprehendere longè faci- quam imitari: ut vero verius mihi Xenophon dixisse videa-

Nihil est quod reprehendi non possit.

2. Commentar. ἢ πάντες γὰρ ῥάδιον ἐστὶ ἐυρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ ἄλλος αἰτίας ἔχει. χαλεπὸν γὰρ ἔστι τι ποιῆσαι, ὅτε μηδ' ἐν ἀμαρτηρῶν χαλεπὸν ἢ καὶ ἀναμαρτηρῶν τι ποιῆσαι, μὴ ἀγνώσκει κατὰ τὴν φύσιν. Nihil est, ait, ut reperiri aliquod opus possit, in quo nihil à quod reprehendatur. Est enim arduum ita quicquam perficere ut non alicubi pecces. Quod si etiam sine aliquo errore qu-

Canis orbem Luna conspicit.

quam peragat aliquis, difficile est non pati, aut inuenire quem iniquum iudicem. Sumpta est ὁμοίωσις à cane in Luna latrante, suamque ipsius umbram temerè conspicante, sed eò plus agrè ferat, quod suo latratu Lunam non deterreri, &

Amuletum in obrolatio- nemo.

que inceptum cursum sistere videat. Eodem prorsus modo exercendi sunt importuni illi sycophantæ, ut & alienæ famæ captatores, quos non modò animum despondere, sed in rabiem deprehendes, cum ab iis qui læsi sunt, habentur contemptui, eos responso aliquo minimè dignentur. Cum enim hoc vultu in primis expetant, ut eiusmodi aculeis afficiaris, danda tibi est opera, ne subitus iræ impetus animum à sua sede & statu dimoueat: sed distimulandum, fingendaque vultus hilaritas, quæ præ te feras, quàm minimi aut nullius planè momenti ea sunt quæ falsò & temerè in te iaculantur. Sic enim fiet, ut tuâ hanc tolerantiâ, calumniarum artifices desinant, maledicta & noscenda sua: vel impotenti quodâ dolore perculsi rumpantur, quod esse tibi non potuerint. Qua de re pluribus apud Plutarch. Commentario, Quomodo quis utilitatem ex inimicis capere queat. Huc facit præclarum Senecæ monitum ex 2. De ira: Non in beneficiis honestum est merita meritis repensare, ita iniuriarum iniuriis: illuc vinci, turpe est; hinc vincere. Inhumanum verbè e-

uidem pro iusto receptum, Ultio: & à contumelia non dif-
 nili ordine. Qui dolorem regerit, tantùm excusatus peccat.
 Catonem in balneo quidam percussit imprudens. quis enim
 sciens faceret iniuriam? Postea satis facienti Cato: Non me-
 i, inquit, percussura me. Melius putauit non agnoscere,
 m vindicare. Nihil, inquis, illi post tantam petulantiam ma-
 ctum est? Imò multum boni: cœpit Catonem nosse. Magni
 ni est iniurias despiciere. Ultionis contumeliosissimum ge-
 est, non esse visum dignum, ex quo peteretur ultio. Multi
 s iniurias altius sibi demisere, dum vindicant. Ille magnus
 obilis est, qui more magnæ feræ latratus minorû canum
 rus obaudit. Audiamus tandem consultorem optimum in
 nis iuxta quæ lepidissimum Comicum Philemonem:

ἡδίων ἔδ' ἐν, ἔδ' ἐ μυσικώπρων

ἔσ', ἢ θύνασθ' λοιδορῶν ἔμυρον φέρειν.

ὁ λοιδορῶν γὰρ, ἀν' ὁ λοιδορῶν ἔμυρον

μὴ ἀρῶσιν οἴηται, λοιδορῶν ὁ λοιδορῶν.

d ita Latine sonat,

Iucundius nihil est, neque etiam concinnius

Est, quàm posse conuiciantem ferre:

Nam qui conuiciatur, eo in quem conuicium iacitur

Dissimulante tacenti quæ, efficit ut sibi ipse conuicietur.

set nullam auribus iucundiosem musicam, quàm tacere al-
 m, altero conuiciante. cùm enim patienti animo, sed &
 i pectore quis maledicta perferre ac pati potest, efficit ille
 dem dissimulando, vt imaledicus sibi maledicat, id est suum
 bum prodat, vt sibi potius quàm alteri noceat. Cùm por-
 uidem impunè detrectat quis, nullo præsentē qui contra-
 t, dicitur Græco adagio, ἐπερμάλιος δίκη, heteromalia
 Ia. In eo vincit sæpe, qui pati possit. Ita Seneca, Viri boni
 cire pati, non facere iniuriam. Idem B. Hieronym. ad Eu-
 hium: Apud Christianos, vt quidam ait, non qui patitur, sed
 facit contumeliam, miser est. Ibidem, Irasci hominis est,
 um iracundiæ imponere Christiani. Contemni enim le-
 est, quàm stultitia percuti, ait Mimus vetus. Nempè male-
 um interpretando facis acrius, & si benè subduxeris, falsum
 edictum, maleuolum mendacium est. Ex multis festiuum
 occurrat veteris cuiusdam Stoici cauillum, apud Senecam,
 t. 91. Eleganter Demetrius noster solet dicere, eodem loco
 esse voces imperitorum, quo ventre redditos crepitus; nihil
 n referre an sursum, an deorsum sonent. Horatij istud con-
 t. 1. Epistolar.

*Mordear opprobriis falsis, musemne colores?
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret,
Quem, nisi mendosum & mendacem?*

Et Cicero 2. in Antonium: Me iis dictis nescit lædat an laus
Sed Hieronymi ista mihi placent, vt omnia, in ea quæ est
Rusticum: Sicut sagitta, si mittitur contra duram materiam
nonnumquam in mittentem reuertitur, & vulnerat emittentem
ita detractor cum tristem faciem videt audientis, imò non
dientis, sed obturantis aures tuas ne audiat, illicò contice-
pallet vultus, hæbent labra, saliuæ siccatur. Nempè quod
Quidius:

Conscia mens recti fama mendacia ridet.

Ex omnibus perplacet locus Senecæ de ira, cap. 33. Ira habet
aliquam voluptatem, & dulce est dolorem reddere? mihi
mè. Non enim vt in beneficiis honestum est merita meritis
pensare, ita iniurias iniuriis. Illic vinci, turpe est: hic in
manum vincere. hæc ille. Meminerit ergo vir bonus sibi
esse iniurias iniuriis compensandas, neque rabie cohibens
petulantiam: quia, quod Iurisc. Innocentia rursus purgatur
non relatione criminis, l. 16. qui, §. D. de publ. iudic. Quid
randem?

Dura aliqui præcepta vocet:

sed perlegat elegantem Plutarchi disputationem, quomodo
quis vtilitatem capiat ab inimicis, & fortasse amplius quod
suderet, nihil erit.

Lunarem orbem.] Lunam. Puto allusum esse ad id quod
Pharmacutria Theocriti. vbi ait canem terri Hecate sub
ranea; compertum est autem canes vel ferociores terri spe
nocturnis.

canis.] Canem accipi pro conuiciatore, inuido, impudente
maledico obtrectatore notum est, vt etiam pro adulatore
scurra. Apud Homerum, ab Achille Agamemnon in cellis
vt *κυνὸς ἄμμαρ ἴχθυ*, qui caninis sit oculis. Ea enim canis na-
ra est, vt cum nihil pudeat. Itaque Iulius Pollux, Oculum is-
bere caninum dicitur, ait, qui nimio plus impudens est. Plat-
Menæchmi. Hecubam ait ex eo appellatam canem, quod
quoscumque intueretur, conuiciatrix & maledica esset. Itaque
& M. Tullius Oratione pro Roscio Amerino, alios Oratores
clamare ait, non etiam nocere, alios latrare, qui etiam mor-
te possint. Cur verò canis Diogenes est nuncupatus, nisi quod
mordax esset & maledicus? Hinc Cynicorum fluxit appellatio
& vox Homericæ *κυνὸς*. Apud Terent. Eunucho, canis
duru,

—ruborem

Ferreo canis exprimamus ore.

Asianus Imp. (apud Suetonium) Demetrium Cynicum
sibi, ac neque assurgere, neque salutare se dignantem,
trantem etiam nescio quid, satis habuit Canem appellare.

videns.] Suam umbram.

ntis.] Catullus:

Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factas

Ventos irrita ferre ad nebulas aërias sinis.

Argonauticis:

Irrita ventosa linquens promissa procella.

id. Ariadna de perfidia Thesei conquerens, ait se sperasse

—optatos hymenaios,

Qua enphēa aërū discerpunt irrita venti.

ullus lib. 3. Eleg. 4. ad finem:

Hac Deus in melius crudelia somnia vertas,

Et iubeat trepidos irrita ferre Notos.

da Diana.] Epitheti μεταφορά. Diana pro Luna apud

tas.

AD EMBLEMA CLXV.

SIGNIS est apologus, quo admonemur cum potentioribus
ut improbis societatem non esse ineundam: quia si quid
etunij damnive acciderit, in infirmiore semper reclinari
t. Apologus Aesopo ascribitur. Titulus Emblematis sum-
est ex Plauti Mercatore. ait enim Lysimachus: *Nunc ego
m illud verbum esse experior vobis, Aliquid mali esse propter
um malum.* Pindar. Nem. eid. 3. docet utilitatem maxi-
n adferre vicinum, si sit idem & amicus: contrà, si sit ini-
us & malus, damnum iacturamque. Quod bellè expressit
modus:

πῆνα κακὸς γείτων, ὅσος εἶ ἀγαθὸς μέγ' ὄνησις,

ἔδ' ἂν βῆς ἀπὸλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.

Detrimentum [est] malus vicinus, quantum bonus est ma-
gnum commodum:

Neque bos perierit, nisi vicinus malus adsit.

Noxa, malus vicinus, ut est bonus utilis: imò

Νυμφαῖον βοσ περεαί, vicinus nī improbus adsit.

*Cum quibus
non sit ineunda
societas.*

*Vicini boni
summa com-
moditas.*

Demo-

Demosthenes aduersus Calliclem de prædio, nihil molestius se dicit, quàm incidere in vicinum avarum & improbum. τὸ λιπώτερον ἔδεν, ἢ γείτονος πονηρῆς καὶ ἀλιτοῦ καὶ τυχεῖος. Quod et illud Virgilianum spectat:

Mantua va misera nimium vicina Cremona.

quo deplorat Mantuanorum infelicitatem, quibus obfuit Cremonensium vicinitas, ait Seruius. Idem euenit Chalceoniis & Byzantinis, itemque Actolis & Acarnanibus, qui fiti mi mutuis armis & dissensionibus sese confecerunt. Itaque a nostros vulgò circumfertur, Ei optimè cedere qui bonum vicinum habeat. Cato senior eos qui prædia emturi essent, adhibebat, ut præ ceteris aduerterent ne malum haberent vicinum. Celebratur & Themistoclis apophthegma. Cum quis e prædium venale haberet, iussit præconem aduocare, ἄπ καὶ ἀπὸ ἑξὼ γείτονας quasi longè vendibilius esset vicini commendatione. Apud Plautum pauper Euclio recusat affinitatem cui dote Megadoro contrahere, his verbis:

Venis hoc in mentem mihi Megadore, te esse hominem diuitem

Factiosum; me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Nunc si filiam locassim meam tibi, in mentem venit

Te bouem esse, & me esse asellum, ubi tecum coniunctus siem.

Vbi onus nequeam ferre, pariter iaceam ego asinus in luto.

Tu me bos magis haud respicias, notus quasi numquam siem:

Et te utar iniquiore, & me meus ordo irrideat.

Neutrabi habeam stabile stabulum si quid diuortij fuit:

Asini me mordicè scindant, boues incurfent cornibus.

Hoc magnum est periculum, ab asinus ad boues transscendere.

Torrentis quid. Cæterùm hac ficta descriptione rapidus torrentis repletae humanæ vitæ condicionem torrentis instar fluxam & e momento euanescentem. Etenim more fluentis aquæ habetur tempora, ut cecinit Ouidius. Olla ænea diuites opum generie onustos & graues: terrea verò pauperes significat, eos eodem faciliè in his vitæ huius turbulentis fluctibus enatantes pericula grauiora effugientes. Videtur sanè Apologus ex Esopiæ fæstici 13. expressus, cum ait Sapiens: Pondus super se tollit honestiori communicat. Et ditiori tu ne socius fueris. Quod communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserit, confringetur. Diues iniuste egit & fremet: pauper autem latebit. Fabellam sic redditam à Fæcino huc ascribam, quod videatur admodum lepida:

Dnas trahebat amnis ollas, aeneam

Vnam, alteram ansem fissilem.

Sed aliena proprio prae-grauata pondere,

Sibiq; porro prae-cauens,

Snadere cepit antecunsi fictili,

Coniungi uti vellet sibi,

Quò rapidum aquarum sustinerent impetum

Iunctis verimque viribus.

Cui fictilis: Tua mihi, ait. vicinitas

Non admodum placet, soror.

Nam siue te mihi vnda, siue me tibi

Propè adnatanssem illiferis,

Ut sossitem te dura prestabit cutis,

Fragilem meam sic conteret.

Potentiorum semper est vicinitas

Visanda tenuioribus.

nates enim locupletiores vicinis pauperculis numquam
not, quippè qui eos nō desinant exfugere, dum ad nihilum
gerint, naturam cardami referentes, qui herbarum in pro-
uo nascentium humorem attrahit, vnde illas arere postea
cesse. Notandum id Nasonis monitum:

*Cardamus na-
scitur vi. in
herbu.*

Et quamquam soli possint prodesse potentes,

Non profunt potius plurimum obesse solent.

porro nobis offerunt sese Iuris prouerbia quæ eo perti-
primum, interest nostra bonum habere vicinum. I. quod
§. fin. D. de contrah. empr. Alterum, potentioribus pares
non possumus. I. 3. de alien. iudic. mutand. causa facta I.
magistratus, de arbitr. Optanda quidem hæc, non speranda
er, nisi ei fortè cui permissa est electio prædij vel domicilij:
nim parū interest nostra quibuscum hominibus, aut apud
viuamus. Ut de ceteris fileā, ad quid illud tactatum Græ-
φρα γκός φίλον ἴσως γείτονα δ' ἔ. Francum pro amico habe;
n vicinum? Nempe quia Græci Romaniq; suspectam ha-
nt Francorum veterū potentia, cum vix pares esse putarent.
natura, vel hominū potius deprauatis moribus compara-
t, vt nullæ sint rixæ acerbiores, nulla odia implacabiliora,
o quæ inter vicinos, ac contribules agitantur: vel quia vici-
potentior inferiorem subtus se habere velit, quin nullas nō
has comminiscitur, quibus quietum vicinum deglutiat.
sunt nobis repetendæ Romanorum & Græcorum Histo-
rū quidem vel domesticæ, ac nostræ gentis suppetant, ex
us accipimus quàm scædè ac nequiter de vicinis, à quibus
metuendum erat, triumphatum est: Sed emblematis hu-
haraçter videtur specialius trahi ad eos qui scædus ex-
horrent

horrent potentiorum principum ; quo animo si fuisset rex Prugallia, Sebastianus (qui infaustam & impiam cum Mahurtano societatem ad suum, suorumque exitium non longè a contraxit) feliciter vixisset. Memoratu dignus, sed infaustus, exemplaris casus, vt ita dixerim, Comitis S. Pauli, principis litia Gallicanae sub Lodoico xi. Is Comes res nouas molli aduersus principem suum, colludebat cum rege Anglo, & d Burgundo, neque triste suum fatum praesentiscebat. Tandem enim foedere inito inter viros principes, & sopitis discord Comes ille, vt Suffenus alter, suae prodicionis poenas dedit. cile mihi esset recolare quaedam nostri aui funesta exemp sed vereor ne ea narratio bilem quibusdam moueat, qui suor infortunia, quasi plagas vixdum bene sanatas refricari non tiuntur.

Quarum una metallo, altera terrea.] Duplex hominum for conditio, diuitum nempè & pauperum totidem expressa sy bolis. quo ferè pertinet illud Ausonij:

*Fercula gemmatis cum poneret horrida vasis,
Et misceret opes, pauperiemque simul.*

Alter a erat figuli, &c.] Id est, erat fictilis. *ἡρίφρασι.*
sua commercia.] Tua consuetudo. Metaphora à mercibus

AD EMBLEMA CLXVI.

*Delphin in
mari absor-
ptus quid.*

TOTVM hoc ἀληγορικῶς accipe. Delphin enim mar fluctibus eiectus consultorem quandam virumque Priuipem, vel etiā nota aliqua probitatis insignem, à populari tu beneficij loco iniurias, ludibria, mortemque ipsam referent arguit: quales fuisse legimus Socratem, Aristidem, Phocionem, Demosthenem, M. Tullium, & alios quamplurimos, qui praclarè facta innumerasque difficultates, & pericula non patriae exantlata, honorū & praemiorum vice iniustum exilij duramque mortem perferre coacti sunt. Delphin *φιλέθρα* vt qui suis bene consultum velit: Pelagus ipsum, in quo pisci piscibus afficiantur & absumantur, orbis huius angustias ntiplices & damna innumerabilia refert, nimirum in quo ne sibi deterius quàm ab homine nocumentum impendere videtur. Hoc tetrastichon video petatum ex 3. Epigram. nempè in cuiusdam hexasticho, quod tale est:

ἴματι κῆ τρηχύς με κλύθων ἐπὶ χίρσσι ἴσουργοῖ
 δελφίνα, ζείνης κροῖόν ὄραμα τύχης.

ἂ ἐπὶ μὲ γαίης, ἐλίου τόπῳ (οἱ γὰρ ἰδ' ὄντες,
 ἰυθὺς πρὸς τύμβον μ' ἔστ' ἔφον ἐυστήεις)
 ὦ ἦ, πικρὰ θάλαττα δώλισα· τίς παρὰ πόντου
 πίσι; ὅς ἔδ' ἰδίης φείσατο σωτροφίης.

a reddere sum conatus:

uctus & aspera tempestas ad terram traxerunt

Delphinem externæ spectaculum fortunæ.

d in terra misericordiæ locus [reperit est:] nam videntes

Statim ad tumulum me coronarunt pij [viri:]

ūc verò quod [me] genuit mare perdidit. Quæ tandē ponto

Fides, qui neque propriis parcat alumnis?

elphinem pebægi rapidus me ad littora fluctus

Ludibrium cunctis, forte volente, tulit.

asidium at pia terra dedit: me namque videntes

Ornarunt tumulo conueniente viri.

o mare quod genuit, sic sustulit. ergo age ponto

Quantæ fides? nasos perdit & ipse suos.

onym. ad Demetriadem, de seruanda virginitate: Quæ de

io mari fumantem viderat patriam, & fragili cymbæ salu-

suam, suorumque commiserat, crudeliora inuenit Africae

a. Vide reliqua. Qui locus nos admonet permultos iam

fuisse viros claros, quibus sua virtus obfuit. Memorarem

nodorum ab Ephesius pulsum, Aristidem ab Atheniensi-

imò Themistoclem, Periclem malè habitum, nisi nos ex-

la Romanorum commouerent, Coriolani, Camilli, imò

ij Catonis toties accusati, M. Antonij oratoris exulantis,

torum, de quibus apud historicos.

in littora compulsi.] Id vno verbo destituere dicitur, vt me

onnet perspicacissimi vir ingenij Fornerius: quin etiam ad-

t hoc Virgilianum:

Es freta destituunt nudos in littore pisces.

emplam infido.] Locus est huic accommodatus in 7. Con-

ers. Senecæ declamat. r. O maria iustiora iudicis, ait, ô mi-

s procellæ patre, &c. Infidum mare, ἀνέχου θάλασσα, in

co epigrammate, id est, cum quo nulla sponso aut fides

est intercedere.

am si nec propriis, &c.] Collatio maioris ad minus. Porrò

summas difficultates nauigationem posuere veteres, vn-

cepta de fugiendo mari, & terra incolenda. Dixit itaque

agoras, ὅπ πᾶσα θάλαττα θάλαττα, id est, ex æquo pericu-

Mari pericula.

iosum esse mare licet appellauones habeat varias. cui conuenit illud ex Hecyra Comici:

O fortunate, nescis quid mali preterieris, qui numquam gressus es mare!

Quid. 2. Amor. eleg. vndecima:

*Nauita sollicitus et ventos horret iniquos,
Et propè tam lethum, quàm propè cernit aquam.
Quod si concessas Triton exasperet undas,
Quàm tibi sit toto nullus in ore color.*

AD EMBLEMA CLXVII.

SUMPTVS est hic titulus ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα. ex Sophocle Aiace flagellifero, qui ait se, postquàm ab Hectore inimico accepisset ensẽ muneris loco, nihil præter damnũ acerbissimũ à Græcis habuisse. Itaque postquàm multis esse questus, sic postremò infert:

*ἀπὸ ἐς ἀληθείης ἢ βροτῶν παρομιία,
ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, κ' ἐσὼ ἐνήσιμα.*

Ex hoc loco Scholiastes elicit, ab amicis dona quælibet, etiam pretij minimi, boni esse consulenda: ab hostibus vero inimicis ne pretiosissima quidem expetenda, utpotè pernicioſa & noxia δῶρα enim ἄδωρα, sunt κακόδωρα, id est, infelicia, ut μήτηρ ἀμήτηρ. PIAUTUS Milite:

In mala uxore, atque inimico. si quid sumas, sumptus est:

In bono hospite atque amico quæstum est quod sumisur.

Emblemati
character.

Totum Emblemata ex Græco tractum liquet:

*πικρὸν ἀπὸ φίλοις ἐπιτερ χάρειν, ἢ δὲ φέρωνται
ἄϊας, οὐκ πολέμου μὴ μὲν ἐπεὶ τῶν φίλων.
ἐπιτερ γὰρ ζωστῆρα λατῶν. ξίφος ἔμπαλι δῶρον
τὸ ξίφος ἔλ' ἄϊαντα μεμηνηότα, ἔπαλι ζωστῆρ
εἰλικυσε πριαμίδῳ δῖφρα στρογγύλον,
ἔπως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπειτο δῶρον,
ἐν χάρειν ἀποφάσει μετῶν ἰχνητά μόνον.*

Acerbam inter se Hector gratiam atque scutifer

Ajax ex bello pignus dederunt amicitia.

Hector enim cingulum cum accepisset, ensẽque vicinũ dedit,

Hanc quidem gratiam donum experti sunt in morte.

Gladius interfecit Aiacem insania correptum, & rursus cingulum

Traxit Priamidem bigis raptatum.

Sic ab hostibus mortem ultro afferentia mittuntur dona,

(Quæ) sub gratiæ prætextu fatalem mortem contineant.

Exitiale inter se Hæctorq; & Scutifer Ajax,

Ex bello dederant pignus amicitie.

Cingulo enim accepto hic, tandemq; ille ense vicissim,

In morte experti gratia quanta foret.

Nam se Ajax gladio insanus traiecit; equisq;

Raptatus bigis deniq; Priamides.

Sic qua dona suis mittuntur ab hostibus ultro,

Sub titulo doni sunt ea signa necis.

biiciam & brevius Epigramma, eiusdem omninò argumētis

Ἰάκω ἀϊάκω πρὸς Ἡέκτορα, ἔκτορα δ' ἄϊακῶ

ζῶσιν. ἀμφοτέρων ἡ χάρις εἰς θάνατον.

ἕως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπτο δῶρον,

εἰ χάρις πρὸς ἀπὸ μύθεον ἰχθυον μίσητον.

Aiaci dardrensis ab Hæctore, balteus Aiace

Hæctori, utriusque suum donam erat exitio.

Atque ita ab hoste hosti veniunt lethalia dona,

Qua studiū specie fata necemq; ferunt.

Hæctor Aiaci enses obtulit: Hæctori autem Ajax

Cingulum, ambobus donum (fuit) una mors.

Hæctor ut Aiaci dedit enses, illi ut dedit Ajax

Zonam, utriusque necem munus utriusque dedit.

ratio est apud Homerum Iliad η. Hæctor & Ajax inito Hæctoris & Aiacis scutum

et se fœdere, ultro citroque missis donis, de amicitia fir-

nda statuere, atque Hæctor Aiaci gladium, Ajax Hæctori

gulum militare misit; sed utriusque suum munus fuit exitio.

Victus enim Ajax ab VI. Aene (in contentione armorum

hillis) & cognitis iis quæ per insantiam dixerat & fecerat, eo-

ngladio seipsum interemit. Hæctor verò per occasionem cin-

li iuxta Ilij muros ab Achille occisus, & ter circum moenia

ctus est. Ex quo perspicuum apparet verissimum esse quod

Euripid.

κακῆ μὲν ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν ἄρα ἴχθ.

Nullum inuamen adferunt dona improbi.

nificat viri mali dona esse inutilia perniciofaque. quod

ocoon apud Virgil. confirmat, cum à Troianis equum dolo-

ctum nequaquam in urbem recipiendum censeret, his quidem

bitis:

—ô miseri, qua tanta insania, ciues?

Creditis auctos hostes? aut vlla putatis

Dona carere dolis Danaûm, &c.

& deinde, *Quicquid id est, timeo Danaos, & dona ferentes.*

Et alibi de Capi sic:

Aut, Capis, & quorum melior sententia menti,

Aut pelago Danaûm insidias, suspectaq; dona,

Præcipituro iubent, subiectisq; vrere flammis.

Huic conuenit monostichon Græcum,

κακόν γα δ' ἄρον ἴσταν ἐστὶ ζῆμια.

Sæpe nihil interest, inquit Seneca, inter amicorum munera, hostium vota. Quicquid illi optant accidere, in id horû interpestiua indulgentia impellit atque instruit. Bene Horatius:

Nil moror officium quod me grauat.

Scutiferum Aiacem.] *Φέγγωσις ἄϊας*, vt *Φέγγωσις ἀβλαύη*, à *Πέττις* dicitur. De nobili Aiacis scuto alibi iam satis.

Hectoraq; Iliacum.] Troianorum fortissimum.

Baltea Priamides.] Baltea, in accusandi casu, quasi à *rec* Balteus, nullo modo placet, vt neque tolerari in patria Romana potest. id in Alciato nostro peccatum, seu erratum potius Grammatici nostræ ætatis doctissimi obseruarunt: sicuti & *Vrsino Velio*, erudito sanè viro, idem penè admissum nota versu quodam de laboribus Herculis ex Anthologia Græcorum Latinis numeris expresso, sic,

Balteaon arripui, Thracisq; armenta cecidi.

Sed quid? in re tam vera manus dare cogimur, verumque fat quod Fabius ait initio lib. 10. Institut. orat. doctos etiam vili labi aliquando, cùm & Ciceroni dormire interdum Demosthenes, Horatio etiam Homerus ipse videatur; summi enim sunt, homines tamen.

Priamides.] Hector Priami filius, patronymic.

Telamonius.] à Telamone, ad differentiam Aiacis Oilei.

Instrumenta sua, &c.] Hectoris enim cadauer baltea circa Iliæ trocli tumulum Achillis iussu tractum est: Ajax gladio sibi a Hectore donato seipsum confodit.

Æmonii rotis.] Id est, Thessalis, Græcis. Aemonia Thessalia est, ab Aemone filio Deucalionis. Aemonia interdum etiam pro Græcia, *εὐρωπαιδοχῆρις*.

AD EMBLEMA CLXVIII.

Ἥχι καὶ ἡ μῦθα σπλῆνα, ἔνεσι καὶ μύρμηκι χόλω, vt est in Adagio veteri. Sed & Pindar. Isth. 4.

ἔσι δ' ἀφάνεια τύχης

καὶ μαρναρδίας,

στῆν τιλῶ ἀκρον ἰκίωλ.

τῶνδε γὰρ διδοῖ τιλῶ,

καὶ κρίσσοι ἀνδρῶν χερσῶν

ἔσφαλλε, τέχνη καπιμέρψαισε.

id est,

tamen incertitudo fortunæ vel hominum strenuè pugnantem donec ad summum finem perueniant: his enim qualemque vult finem dat fortuna: & meliora interdum deterioribus hominibus premuntur ac supplantantur. Sumptum autem est ex apologo Aesopi, qui peritus apparet ex perpetua conuersa, quæ naturæ vi quadam intercedit inter aquilam auium incipem, & scarabeum vilissimum insecti genus. Ille enim ut vitam sibi ab aquila iniuriam vindicet, cum se viribus haud aquam parem esse norit, confugit ad dolos: clam enim se in amicis aquilæ recondit, vt eo tandem modo ad nidum aquilæ perueniat, eaq. postmodum absente oua eius omnia condiat. Cuius fabulæ apud Aristophan. mentio est. sic enim:

ὦ τῶσιν ἀισώπῃ λόγῳ ἐξηυρέθη,

μόνος πεπιπῶν εἰς τῆς ἀφιγμένῃ.

ἄπιστεν εἶπας μῦθον, ὦ πάτερ, πάτερ,

ὅπως κάκιστον ζῶον ἤλθεν εἰς τῆς.

ἤλθην κατ' ἔχθραν αἰσῶ πάλαι ποτε,

ὦ ἐκκυλίνδων, κ' ἀντηπωρεβερῃ.

hoc est,

In fabulis id est repertum Aesopis,

Adiisse Diuos unicum ex volucribus.

Haud credibilem ai fabulam, pater, pater,

Adiisse Diuos animal obscenum atque olens.

Peruenit olim inquam ob similitatem asperam,

Qua illi fuit cum aquila, oua voluens illius,

Et expecens pœnas ab hoste mutuas.

oc quidem admonemur, hostem, quamuis infimæ fortunæ, Nullus est
n esse contemnendum, nec quemquam vel omnium mini- paruus hostis.
am & contemptissimum esse prouocandum. siquidem, vt in
imis Publius ait,

Masca etiam
splenem ha-
bet, & formi-
ca bilem.

Disidium
aquila & sco-
rabes.

Inimicum quamuis humilem, docti est metuere.

Brasidæ illud memoratur, quem cum ficus legentem somnomordisset: O bone Iupiter, inquit, nullum est tam minus animal, quod sui defendendi, aut periculum vitandi, cui sit opus, occasiones non perquirat. Eodem recidit quod vulg. nostris sæpe vsurpat: Cauendum ab iis quibus nihil est qui perdant. ab iis enim citius iniuriam & damnum acceper quàm ab aliis, quibus aliquid est in oculis. Timent enim plurimum aliquem prouocare, ne quid vel famæ vel fortunæ detrahatur. Homunculi verò illi sortis infimæ, sed dolis & fraude instructissimi, improbi non minus quàm scarabei, nequius putidi, neque abiecti minus, pertinacis ingenij mali quadam, cum nemini ferè prodesse queant, magnis tamen visæ per numero faceffunt negotium. Nam territant nigrore (quod vna improbi animi nota;) obstrepunt stridore (qui nemini non molestus est;) fœtore tuo commaculant obuios quosque circumuolitant, hærent, insidiantur, vt non paulò satius cum præstantibus aliquandò viris similitatem suscipere, quàm hos lacessere turpissimos scarabeos, quos pudeat etiam vici (quæ enim victoriæ tam pudendæ molestæque spes? quod premium? qui finis?) quosque nec excutere possis, cum maxime velis, neque conflictari cum illis queas, nisi discedas contantior. Huc prouerbiū: Scarabeus aquilam querit. Ceterum Alexander, quamquam potentissimus, dexteritatem Ptolemæ suspectam habuit, Arrij turbulentiā, & Pythonis nouarum rerum studium reformidabat. auctor Aelianus sub finem 1. Var. hist.

Summa per astra.] Per aëra summum. Aquilam in editissimis locis nidificare, testis est Plinius, & alij nonnulli.

Spem crescere prolis.] Spem crescendæ prolis. Infinit. pro g. rudiuo, locutio Græca.

dedecus.] Iniuriam & damnum.

AD EMBLEMA CLXIX.

*Diuitum semper ruta statto,
pauperum non uento.*

VT nullo non loco ditiores, & qui sunt ampliori fortunæ tutum in præsidium se recipiunt: ita miseri & aliqua parte infirmi, præcipites in infortunium ruunt, quocumque fugiar eque Scylla, quod dicitur, in Charybdim, decidunt; vt litigatoribus accidit iis, qui nullis opibus, nullisque amicis fauoribus adiuti, à iudice ad iudicem temerè frustra que prouocant

minorem ab vno quàm ab alio gratiam iniri. Sic enim
 o cadere causa timent, in dispendium nocentius & grauius
 lurimum veniunt, tamen si iure disceptent, & ex æquo bono-
 , non dolo vel fraude aliqua, de sua in integrum restitutione
 ent. Enimuerò, quod ait Comicus, pauper dum nihil habet
 d offerat in iudicio, non solum non contemnitur, sed etiam
 erfus veritatem opprimitur. Ad id illustrandum meo qui-
 iudicio huc reuocanda erit historia Hyperidis Oratoris,
 is exilium miserum Plutarchus in vita decem Rhetorum de-
 bit. M. Varro apud Nonium,

Natura humanis omnia sunt paria.

Qui pote plus urget, pisces ut saepe minutos

Magnu' comest, ut aues enecat accipiter.

iscium mutua laniena loquitur, idq. torquet in intolerabi-
 potentiorum insolentiam in tenuis fortunæ homines, quos
 is omnibus deglubere solent, misereq. spoliare. Sed huius
 blematis argumentum quodammodo cum Marualis hoc
 icho conuenit:

Dente pmetur aper, defendunt cornua ceruum:

Imbelles dama quid nisi prada sumus?

Aurata.] Marinus piscis ab auri colore dictus, quem aiunt *Aurata.*
 unium timidissimum in maris reflexu sub littoralium arbo-
 radicibus sese occultare solitum, ibiq. frondium agitatio-
 exterritum facile capi, quadam velut deditone. Martial. 13.

Non omnis pretium laudemq. Aurata meretur,

Sed eius solus erit concha Lucrina cibus.

ge Plinium libro 32. capite 5. & 11.

Sardas.] Sarda, quæ & Sardinia, piscis exiguus, de quo Plin. *Sarda.*
 em 32. cap. ultimo.

Mergis.] Mergus, auis à mergendo dicta. cibum enim in aquis *Mergus.*
 auis se assidue immergit: de qua Plinius libro 11. capite 37.

uerbium, Mergorum instar; de ingluuie inexplebili.

Fulicis.] Fulica, siue fulix, auis marina, vel stagnensis, paulo *Fulica.*
 ra columbæ magnitudinem: de qua libro decimo octauo, ca-
 trigesimo quinto Plinius.

AD EMBLEMA CLXX.

ET nonnulli ob virtutum splendorem, vel etiam morum *Amabiles*
 facilitatem, post mortem sui memoriam acceptam poste- *post mortem.*
 & amabilem relinquunt; sic alij morū ferocitate, & insigni
 quadam

*Terrifici post
mortem,
Ioan. Hunnia-
des.*

*Multa rerum
caussa homini-
bus incognita.*

*Occulta pro-
prietates.*

*Dissidens lu-
porum &
ouium.*

quadam crudelitate, quamquam pridem extincti sint, sui
memoria terriorem animis incutiunt : vt apud Turcas Ioan
Hunniadis ducis fortissimi superstitem famam permultum
mirabilem existisse, historiarum monumentis proditum. h
enim nomen vsque adeò terrificum fuisse dicitur, vt nutrice
sistendum puerorum vagitum Hunniadem adesse simular
Sanè exemplum Ziscæ Boëmi memorabile est ac stupendi
qui etiam post mortem suos hostes insolito planè modo te
facere & fugare potuerit. Quod antequàm explicemus, q
dam sunt à nobis prælibanda, vt Epigrammatis ipsa æt
aperior sit. est enim similitudo perelegans. Multa quide
maiestate naturæ recondita latère concedendum est, quæ in
niosi & sollertes homines nondum satis videntur excuss
Quapropter Alexander Aphrodisæus in Præfat. Problem. q
stiones ait quasdam esse penitus inexplicabiles, soli Deo cog
tas, qui scilicet earum existentiaë auctori sit. Hæ à Medicis oc
tæ proprietates appellantur : de quibus cum mentio fit in sc
lis Medicorum & Philosophorum, festiuus quidam & io
homines vulgari scommate, Pontem asinorum appellant. I
uè autem nonnulli harum solutiones quasdam proponu
quæ nec ratione nec probabilitate nituntur. Earum enim
gnitio excedit ingenij humani captum : neque verò hæc
reperitus est, qui crassam teneat cur palea succino attrahatur
ferum magnete : & neque satis est, si arcanam quandam
tam vulgò tritam nobis obrudat. Quomodo enim defin
occultam illam vim, de qua nihil præter nomen possunt of
dere? Apponere possumus exempla in concordia vel discor
multorum animalium, vel etiam animantium, in quibus
tiendi facultas non est : quibus tamen, quia longum esset, p
termisissis, attingam tantum quæ ad hunc locum propriè
nent, quæque auctores non pœnitendi scriptis mandari
Odiu luporum & ouium tam naturale est, vt si lupina p
tympanium conficiatur, oues sonum exhorrescant, ac si lu
prope gregem consisteret. Sunt etiam qui asseuerent harr
niam nullam vnquam coitutam ex ouis lupique tensis ad c
centum visceribus. Adiciunt præterea, si lupina pellis in o
pendeat, oues pauore conterritas omninò pastum negligere :
que leonina inficit aliorum animalium pelles, sic ouinam à
pina exedi & consumi dicunt. Quod sanè fit virtute quad
interna & nemini cognita. Quare qui rei tam abstrusæ & in
lutæ rationem conetur reddere, nihil certè adferet, sed, vt S
phus versans saxum, sudabit nitendo, neque tamen proficiet
lu

in. At itaque Alciatus : Tympanum ex lupino corio confectum si pulsetur, aliud ex ouillo corio adiacens exhorrescit, ut quemodum nullum sonitum edat, tamen si ouis membrana tum mortuum non sentiat: Eodem modo Ziscas in tympano versus, quibus in vita fuerat in bello formidolosus, post mortem etiam eisdem terrori fuit. Sed quid ad hæc? aut unde terror ipsissima terroris sublata causa? id quidem in opinio-positum nemo non videt. Seneca 9. Controuers. 5. Cùm Myxene esset abducta, ut ad Achillis tumulum immolaretur, uerba dixit,

— *cinis ipse sepulti*

In genus hoc pugnat.

erat hoc contentus esse Scaurus auctor; adiecit tamen,

— *tumulo quoque sensimus hostem.*

in est in declamationib. lib. 4. 5. Et apud Tragicum Seneca Troade, conquiritur Hecuba, quòd postuletur ad mortem tumulo Achillis immolanda:

Adhuc Achilles uiuit in pœnas Phrygum:

Adhuc rebillat.

Achille mortuo loquitur, sed qui tamen adhuc spirare uideatur uolitionem. Ad eum modum Cicero in Miloniana queritur curia incensa Clodij busto, quam culpam omnem confert in odium quasi post mortem furentem & bacchantem, ut cum uiuis esset: Excitate, excitare, inquit, cum si potestis ab infestis frangetis impetum uiui, cuius vix sustinetis furias insepulti? Illud ex eadem oratione: Quid vultu extrinxiuistis? quoniam modo vos ille uiuus affecerat, qui mortuus inani cogitatione percussit? Fortasse ad hunc locum non inconcinne referre auctorem clamorem Haronis, apud Normanos in usu pridem habentem, interdicti genus, ex eo ductum, quod Haro, dux Normannie tam terrificum suis nomen esse voluit, ut eius nominis acclamatione ab omni vi, & incepto cessaretur. Sed nunc tempora non abintempore acclamatio, si temerè fiat. Et ad rem copius, nos etiam nunc vel post seculum non vnã rabiem Gothicam, & Vandalicam exhorrescimus, & *παινολαγρία* abominamur, qui suo funesto transitu Gallias deuastarunt: Hispanias sibi diu parere coegerunt, & Italicum ipsum solum inuentissimè possederunt, omniaque incendiis ac cineribus foetissimis compleuerunt, imò teterrimam barbariem inuexerunt, quòd ut ipsa barbarorum vocabula nobis terrorem incutiant. Quod si placet vetera cum recentibus, ut sese offerunt, adgregare, quæ in primis faciant ad argumenti huius non iniucunda-

dam *δαμάων*. Scribit Plutarch. problematis, cum bellum inter Samios & Priennenses, initio damnis quibusdam sediocribus affecisse, post iusto commissio prælio Samios à Priennensibus occisos: septimo post anno congressos cum Milesios primos quosque simul vno certamine amisisse. Ergo post hæc acceptam cruentam cladem Priennenses feminæ per tenebras quæ circa quercum erant, obtestari ac deicere cœpisse, quæ liberos, parentes, maritos, charissima pignora eo loco amittent. Hastenus Plutarch. Nos hic de Lamiarum terribilitate facile sileri patimur, de quibus quod sit Diodori Siculi testimonium, vide lib. eius 20. Quò refero quæ de Empusis creduntur antiquitas, de quibus Philostratus lib. 4. de Apollonij & Strabo lib. 1. putat esse fabulam, & Apuleius vetularum testamenta dicit, sicut quod de Manduco præsci Romani, quoniam nomen terrificum obestabant ad incutiendum metum, queruli & eiulantes pueri eo spectro cohiberentur. Sed ad rem M. Tullius in Lælio: De imperio in Italia decertatum cum Pyrrho & Annibale: ab altero, propter probitatem non nimis alienos animos habemus: alterum propter crudelitatem semper hæc ciuitas oderit. Quodammodo huc refero quod Tullius idem queritur de statua Verris erecta in curia, quæ à ciuibus sine gemitu aspici non posset. vide act. 2. 4. in Verrem. Ad laudationem principis victoris pertinet Lucani lib. 9.

— *princeps facit omne timendum*

Victor, & in nulla non creditur esse carina.

Et Polybius lib. 4. principum mansuetudinem tantum persequitur in subditos, ut non præsentibus modò, sed etiam maximè paratos spatio quosdam sui amoris & benevolentia igniculos, hominum pectoribus immittere, atque relinquere solent. Q. Curtius lib. 5. Nomen Alexandri & fama (maximè in bello vtiq; momentum) in fugam conuertit. M. item Cæcero 3. Verrina: Cum tui nominis terror in auribus, antequam armatorum versaretur. Hoc ad vituperationem Verris cuius odiosum passim nomen execratur: nec minùs quædam Romani posterì, quos nausea capiebat, sicubi audirent vel pari nomen Heliogabali aut Bassiani etiam mortuorum, in memoriam sui foedissimam reliquissent posteris. Contrà Vulpiscus in Probo: Tetendit iter per Thracias, atque omnes Getulicos populos, fama rerum territos, & antiqua nominis potentia pressos. Hæc fortasse obiter. Propius id accedit Plinius lib. 10. quo loco scribit, gallinam magnopere horrescere accipit.

itres, vt etiam si vocem audierit, tantisper dum incubat, iuuentur.

sumq; silebit.] Corium pro pelle abusuè, quòd pelli coadiacet.

membrana.] Superior pellis. Ea & charta pergamena dicitur, *Membrana.* eius primùm vsus Pergami, Eumene regnante, cœperit.

animis quamuis, &c.] Licet ouis exanimata non sentiat matum lupum.

cute detracta Ziscas.] Zisca, vel Ziscas, dux bellicosissimus, *Zisca vel Ziscas Bohemus.* utones & Boëmos diu satis acri Marte conflictatus est.

re Sigismundus Imperator cùm videret Ziscæ cuncta exi sententia prosperè succedere, & iam illum esse vnum, ex es Boëmiæ penderent, clam sibi eum conciliare tentauit.

primis condicionibus ab Imperatore oblati annuens dum ieri accinxisset, peste tactus expirauit. Ferunt illum cùm

traret, rogatum quò loco mortuus vellet sepeliri, iussisse ca- i suo pellem adimi, carnes volucris ac feris obiectari,

ille tympanum fieri, eoq; duce bella geri, indeq; arre- is fugam hostes, quum primùm eius tympani sonitum au-

t. His adiecit Albertus Crantzius, fecisse amicos quod ille at, & reperisse quod promiserat. Hoc vnum præclare

ab eo factum, quòd sectam Adamitarum deleuerit. No- est, cum partibus Hussitarum prorsus fauisse: Pragæ loca

templaq; deleuisse: in Catholicos, potissimùm sacerdo- udelem & implacabilem animum gessisse, idq; Catho-

quod Aisur Iudæis, fuisse. Insignis bellator, quamquam s. Inter laudatissimos Principes, rei q; bellicæ gloria illu-

naberi poterat, nisi quædam flagitia laudem obscurassent. lit Aeneas Syluius 3. Comment. De reb. gestis Alphonsi,

est cum Cöchlæus libro 5. historiæ Hussitarum.

AD EMBLEMA CLXXI.

LYSSES, Troia iam excisa, cùm domum repeteret, vi ventorum in Siciliam pulsus, ad Polyphemi sedes appu- *Polyphemus.*

Hic Gigas fuit vnoculus, ingentis magnitudinis, feritate acabili, qui hospites soleret enecare, eorumq; carnibus

ibo vesci. Vlysses itaque cum sociis captus, vbi aduerteret aliquot ex suis absumptos à Cyclope, de vino Maronio ei

dedit:

Vlyſſis aſſeruit.

Exoculatus ab Vlyſſe Polyphemus.

dedit: & rogatus ab eodem quod ei nomen eſſet, ἔπειτα se v
 Vlyſſes aſſeruit. Gigas naturæ vini neſcius, alto iam ſomno
 ſus, ſuique penitus immemor, ab Vlyſſe (cui pollicitus
 vnum ſe poſtremumque poſt ſocios omnes peremptum &
 ratum iri) oleagino trunco, in oculo, quem vnicum in ſe
 habebat, acriter læſus eſt, & eodem effoſſo conſternatus
 vulneris acerbitate vocem cœpit attollere, vt alios Cyclop
 ſolito rugitu conuocaret. Quærentibus ab eo, quis vuln
 ſiſſet, & ἔπειτα (quæ vox Nullum, vel Neminem ſonat) di
 riſerunt, eumque velut furentem reliquerunt. Sic enim loq
 apud Euripidem:

ἔπειτα μὲν ἀπώλεισιν.

Chorus reſpondet,

ὅτι ἄρ' ἐδείς ἠδίκησθ.

Deinde illud:

ὅτι μὲν τοφλοῖ βλήφαρον. καὶ ὅτι ἄρ' εἰ τοφλοῖ.

Totum hoc fuſius apud Homer. Odyſſeas i. Ouid. 14. Me
 Virgil. 3. Aeneid. Compara feſtiuum Luciani dialogum καὶ
 πρὸς καὶ ποσειδωνος. Quæ fabula intelligi datur, quod vt bieri
 ſic appoſitè ſcripſit Heſiodus:

οἱ αὐτὰ κακὰ πύχθ' ἀνὴρ, ἄλλα κακὰ πύχθον.

Ipfum ſe ladis, alium qui ladere quatit.

*Qui alium ma
 dam fabricat,
 ſibi arcas ſis.*

& quod eſt in prouerbio, Ruinam ſibi fabricat, alijs qui t
 cat. Vel ſpecialiùs in eos torqueri poterit δημοκόρος Tyrann
 Reipubl, peſtes infeſtiſſimas, qui diuina tandem ira vitali l
 ne priuantur, vel ad exitium morte grauius, aut infamia
 maximam capitis deminutionem præcipites ruunt, cum
 rea quibus potiffimum terrori fuerant, rideantur & con
 proſcindantur. Meminit, ſed alioſum, Brodæus Miſcell
 cap. 7. hoc tandem obiter. Seruius ad 3. Aeneid. aliò tor ſit t
 lam de exoculato Cyclope. Cyclops, inquit, vir fuit ſapier
 mus, & ob hoc oculum in capite habuiſſe dicitur, id eſt,
 cerebrum, quia prudentia plus videbat. Verùm Vlyſſes
 prudentia ſuperauit, & ob hoc fingitur eum excæcaſſe. Pl
 chus Apophthegmatis refert Oratorem Demadem, Alexa
 mortuo, dixiſſe, Macedonum exercitum Imperatore care
 ſimilem ſibi videri Cyclopi excæcato. Non percurram Gi
 rum ſcholiaſtum allegorica placita, ſed Heraclidis Pontici
 taxat explicationem ad Homericam Odyſſeam: qui ait Cy
 pem nominari affectum ratione priuantem: κύκλωψ ὡς ὄρα
 ὁ τὸς λογιμὸς ὑπολωθῶν.

*Cyclops quid
 ſeruius.*

Vel poſt mortem formidoloſi.] Suetonius: Tiberij morte

ita lætatus est populus, ut ad primum nuncium discurren-
 s Tiberium in Tiberim clamitaret: pars terram matrem
 que manes orarent, ne mortuo sedem ullam nisi inter im-
 larent, &c. Cùm senatusconsultum actum esset ut pœna
 atororum in decimum semper diem differretur, fortè acci-
 quorundam supplicij dies is esset, quo nunciatum de Ti-
 erat. hos implorantes hominum fidem, quia absente ad-
 daio, nemo exstabat qui adiri interpellarique posset, cu-
 s ne quid aduersus constitutum facerent, strangulauerunt,
 eruntque in Gemonias. Creuit igitur inuidia, quasi etiam
 portem tyranni sæuitia permanente.

in residet Cyclops.] Fusissimè hanc historiam narrat Isacius
 zes in Lycophonem, quam ne huc traducam, me prolixi-
 uocat.

uosi in faucibus antri.] Sic Virgil. dixit in 6.

Vestibulum ante ipsum, primisq; in faucibus Orci.

: noster in Emblemate primo:

— *sinuosi è faucibus anguis.*

binis.] *Achiui*, à *Ἀχαιοί*, Græci: & nonnumquam pro quoli-
 opulo ciuili. Horatius:

Achæm.

Quicquid delirant Reges, plectantur Achiui.

ll. in Argonaut.

Nam simulac fessis dederit fors copiam Achiuis.

tremuntq; Vin, &c.] Οὐνία se postremò voraturum bellè *Vtin,*

ἄνε.

xerat, & ἄνεα, id est neminem, vorauit: imò ab eo, qui

quam esset οὐνός, aliquis erat, exoculatus est. Tamen sup-

m differre diutius, grauissimū habitum: & statim puniri

beneficij loco est, ut in historia Machabeorum, lib. 2. c. 6.

parui, inquam, beneficij loco habitum, ut quis prior in-

eretur: exemplum apud Cornel. Tacitum 1. hist. vbi Otho-

sta crudelia perconfer. Titus Diuius, inquit, ad hoc tantum

ri fratri prælatus est, ut prior occideretur.

idiit hac Ithacus.] Nempe defensio propriæ salutis nemini

probro, ut in l. si quis percussorem, C. ad l. Corn. de sicar.

c non scripta, sed nata lex, ait Tull. in Milon.

vine cassum.] Cæcum. Virgil. 2. Aencid.

Cassum lumine.

— *nunc cassum lumine lugent.*

Nullum cum victis certamen & athere cassis.

cretius:

Nunc potis est cerni quod cassum lumine fertur.

nius Parentalib.

Saucius extincto corpore cassus erat.

sic enim poëta interdum vsurpant lumine cassum, & luculentem pro mortuo: vt & lumina lucemque relinquere. gil. in 4.

Quò magis inceptum peragat, lucemque relinquat.

Catullus: *Nobis cum semel occidit brevis lux. Lucretius: Lumina sic etiam Solis bonus Ancus reliquit. ex pœnas ut sum auctor habet!*

— non est lex iustior vlla.

Quàm necis artifices arte perire sua.

Fraudem in suum auctorem retorquere dignum est, l. pent delegat. Ovidius,

Discat in auctorem pœna redire suum.

Alludit ad alia quæ sequenti Emblemate consultò adferen-

AD EMBLEMA CLXXII.

*Coruus ser-
pensans.*

SIMILE est apud Aesopum de Coruo cibum quaritan-
serpentem in aprico dormientem corripiente, à quo let-
rum spiculum sentiens, iustam in se ultionem animalculi vi-
mi sensit. quod idem accidit iis, qui re flagitio parta, su-
mum magno malo discunt, malè parta malè disperire. E-
fit, vt, quod vulgò dici solet, captorès ipsi capiantur, raptore
ab aliis etiam vicissim correpti decidant & illaqueentur: vt
à veneficis falsarij, calumniatores, adulteri, & id genus ali-
luntur è medio, vel cum latrones à prædonibus prehendi
& spoliantur. Quò spectant adagia, Cornix scorpionum: &
ipsius laqueo captus: &, Coruus serpentem. Carmen ipsu
Archix Græco petiitum est libro 1. Græcorum Epig-
matum:

*Captorès sapa
ipsi capiuntur.*

*Emblematis
tyrius.*

ὦ πότι πιυφάισι π μελάτρε & αἰθέριω μῶν,

σκορπίου ἐκ γαίης εἶδ' ἰσοῦντα κόραξ.

ὄν μάρψαν ἄριστον ὄδ' αἰξαστ' ἐπ' οὐδ' αἶ,

ἢ βροδύς, δὲ κέτρε πίζαν ἔτυψ' εἰλαί,

καζαῆς μιν ἄμιστον. ἰδ' ὅσον ἔτυχε ἐπ' ἀλλοί,

ἐκ κείου τλήμων αὐτὸς ἴδεντ' μόρον. id est:

Scorpius è terra prorepserat, idque vidente

Coruo, qui calo victitat in liquido;

Corripuit visum, fugitque: sed hic vt humum ales

Contigerat, solo mox feris atque necat.

ecce tibi quod in hunc avis insidiosa parabat,

Inde sibi acciurus ipsa necem misera.

liquando conspicuo in æthere nigrior se vibrans

Scorpium è terra vidit exilientem coruus.

quem correpturus irruit: at ille (scorpius) eius qui irruitet ad
solum

Non tardus multùm aculeata pedem percussit sagitta.

vita cum priuauit. ecce quantùm (quisque) fecerit in alium,

Ex illo miser ipse accepit necem.

Quondam conspicuo se coruus in æthere vibrans,

Scorpiion inuictus qui volitabat humo est.

quem dum correptum tenuit, percussit inermem

Raptoris corui cuspis acuta pedem;

atque neci dedit hunc. in quemquam qui facit, ecce,

illi tantundem debita fata luet.

is qui fata parabat.] Fuere qui semet eodem illo pugione, *Memorabile*

Cæsarem violauerant, interemerunt. Suetonius in Cæsare. *fatum.*

Id de Cæsare memoriæ traditum est, hoc etiam de Gordia-

lordus euenisse scribit. Nam omnes quicumque illum gla-

ppetuerunt, qui nouem fuisse dicuntur, postea interemtis

ippis, sua manu, suisque gladiis, & iisdem quibus illum

asserant, interiisse dicuntur: Iul. Capitolinus in Gordianis

is, sub finem. Salustius in fragment. historiar. Prava inco-

onsultoribus sunt noxæ. Lucretius lib. 5.

Circumretis enim vis, utque iniuria quaque,

Atque vnde exorta est, ad eum pierumque reuertis.

lines 1. De arte:

Fallite fallentes: ex magna parte profanum

Sunt genus: in laqueos quos posuere cadant.

Hel. Tacit. 6. Annal. vbi de multis ob amicitiam initam *Dolosi dolo*

Sciانو periclitantibus, iustoque damnatis: quo lætius ac *capiti.*

um, sua exempla in consultores recidisse. Seneca epist. 95.

que cum multis fuerunt mali, loquitur de Alexandro, Cn.

peio, C. Mario, pestiferam illi vitam, qua plerisque nocue-

ipsi quoque sentiunt. Claudian. Quàm bene dispositum

is, ut dignus iniqui Consilii fructus primis auctoribus instet.

ri verba sunt apud Euripidē. de Lyco interfecto ab Hercule,

τοια δ' ἐπέσιαι, εἰλμα, διδύς γε ἢ δεδραμμένων δίκω: talio-

perfoluens sustine, dans pœnam ob patrata scelera. Ouidius

emed. 2.

Parua necat morsu spatiosum vipera tantum:

A cano non magno sape tenetur aper.

Multo id quidem generalius in iure : fraudem in suum aut rem retorqueri dignum est, l. pen. Cod. de legat. vel quod id Ovidius alibi,

Discat in auctorem pœna redire suam.

Sed properanti mihi occurrit illud Victoris Aurelij in Vllio, Huius tempore Vespasianus; ait, in Oriente principat arripuit: à cuius militibus certamine sub muris vrbs superat. è palatio quo se abdiderat Vitellius, vincit à tergo manū productus circumducitur ad spectaculum vulgi: ac ne hoc impudens, in extremis saltem, malorum quæ gesserat ruborem demitteret, subiecto in mentum gladio, seminudus, natis cœno, fimo, & ceteris turpioribus dictu purgamentis tum eius incessentibus per scalas Gemonias trahitur, vbi Solum Vespasiani fratrem necari permiserat, numerosis istis confossus interiit. Hæc Victor. Apud parœmiographum H. prouerb. 26. Qui fodit foueam, incidit in eam: & qui litem vibrat, ad eum reuertetur. Et video latissimè id portit technarum, fraudumque machinatores, qui tandem suam mesin sentiunt, & vt sementem fecerint ita & metent. M. huc comportari possunt ex Plutarcho de his qui tardè à nune puniuntur.

AD EMBLEMA GLXXIII.

Tubien in bello captus, aut se excusatis.

Agentes & consentientes pari pœna puniendi.

Bellorum suosores.

Ex Aesopi apologo, de tubicine in bello capto, qui fontem prædicabat quòd nullum occidisset, sed ne quemquam gladium distinxisset, qui mox audiuit: *Ἄρα ἔμαλλον πεθίξῃ, ὅπσὸ μὴ δυνάσθῃ πολυμῆν, τὲς πάντας ἐργάζῃ ἐγείρεψ.* Sed idèò magis tibi moriendum est, qui cum grandi sis expers, alios omnes ad pugnam concitas. Ete (quod aiant Iureconsulti) Qui agunt, & qui assensum præbent pari supplicio afficiendi sunt: & satis ipse facit qui per alium cit. Hoc in eos torquetur potissimùm, qui oratione & consilio Principes ad suscipienda bella inflammant, cum ipsi pugnet detrectent, nec vlli sese periculo patriæ aut Principis nocent committunt: quibus quidem certè nullus probabilis esse potest consilij tam nefarij prætextus, cum ipsi reuera sint nocentes, maiusque detrimentum eminus linguâ cæteris adferunt, quàm qui cominus gladiis decertant. Nulla enim fortè interiret Martis violentia, nisi antecederet eiusdem committentis persuasione.

uasio. Vel de his intelligitur, qui cruore quidem manus non
 unt, at nihilominus parricidij faciendi consilium sugges-
 t. Occurrit illud Demosthenis de patre cuiusdam faciedo-
 quem Brauroniam appellat. Is, cum alterum quispiam oc-
 ret, impellebat & hortabatur ad id facinus. Palam erat ho-
 tem mortuum ne digito quidem ab eo tactum, sed ab occi-
 dumtaxat; ita vulgò iudicabatur non teneri cædis. Sed
 opagitarum aliud iudicium fuit, qui censuerunt eum qui
 tendo iuisset, eodem obstrictum scelere. Nam constat ho-
 ies audaciores fieri adhortatione: nec solum manu, sed
 m voce & proclamatione opem & auxiliū ferri. Itaque ille
 nnatus, & in exilium pulsus est. Aristot. 1. Rhetoric. argu-
 ntum citat quo vsus est orator Leodamas aduersus Calli-
 tum: dicebat enim eum qui consiliū dedisset, magis in cul-
 esse, quàm qui scelus commisisset: quia scelus admissum non
 t, nisi eius auctor & consultor aliquis exitisset. Ciceronis
 mplum vnum proferam ex oratione in Pisonem: Quid in-
 iuit inter Catilinam, & eum cui tu senatus auctoritatem, sa-
 m ciuitatis, totam Remp. prouinciæ præmio vendidisti?
 æ enim L. Catilinam conantem consul prohibui, ea Pub.
 adium facientem consules adiuuerunt. voluit ille senatum
 trificere, vos sustulistis: leges incendere, vos abrogastis: inter-
 patriam, vos adiuuistis. Quid est vobis Coss. gestum sine
 nis? incendere illa coniuratorum manus voluit, urbem: vos
 s domum, quem propter vrbs incensa non est. Ac ne illi quin-
 n, si habuissent vestri similem consulem, de vrbs incendio
 gitassent. Huc facit M. Quintilian. declamatione 270. Satis
 endit ipsa pœna, inquit, eum teneri qui idem commiserit,
 od si occidisset. Neque enim grauius quicquã aduersus eum
 i sua manu interfecerit, constituere potuit legum lator,
 im aduersus eum qui causam præstitisset. Ergo & similitu-
 e pœnæ etiam crimen par exigere debetis. Hæc ille. Cæte-
 n cum hoc nostro Emblemate magis conuenit quod Leoda-
 s, de quo proximè dicebat, eum in maiore culpa esse qui fa-
 us commiserit, quàm qui consilium dederit. cõsilium enim
 silius est momenti, nisi sit qui illud sequatur. Et interitus
 sam, non interitum spectari oportere, dixit in Miloniana
 ertus orator. Vlpianus etiam, vt est in lib. 11. de iniuris:
 n solum is iniuriarum tenetur qui fecit iniuriam, hoc est
 i percussit, verum ille quoque continetur qui dolo fecit, vel
 i curauit vt cui mala pugno percuteretur. Eodem recidit
 15. ad l. Cornel. de sicariis, vbi idem Vlpian. ait, Nihil in-

Locus Demo-
 sthenis.

teresse, occidat quis, an causam mortis præbeat. In nefarios
 li consultores & publicos regnorum incendiarios hoc esse
 tum diximus. Ad id Ciceronianum illud pertinet in Lælios
 probis est poena statuenda: nec minor iis qui secuti erunt a
 rum, quàm iis qui ipsi fuerint impietatis duces. Ad hanc
 tentiam multa iuris pronunciata pertinent. In l. Mela, D. de
 Aquil. ferens auxilium facit delicti participem. Imò, quod
 vetere mimo: Bis peccat qui peccanti auxilium accommo
 Et qui occasionem damni dat, damnum dedisse videtur, l.
 occidit, §. pen. eod. tit. ad l. Aquil. Et qui per alium facit, per
 ipsum facere videtur, l. ita tamen, De adm. tut. C. qui per al
 de regul. in 6. Sed vniustamen factum alios in periculum
 here non debet, l. illicitus, §. sicut, de off. præsid.

Lituus.

lituo.] Lituus, genus buccinæ incurvæ. Festus ex Ennio:

Inde loci lituus sonitus effudit acutos.

Et Ouid. 3. Fast.

Iam lituus pugna signa daturus erat.

Lucan. de bello ciuili, *Iam litui strepunt.* Amm. Marcell. 31.
 Cumque arma ex latere omni concuterentur, & tela lituosi
 Bellona luctuosos inflaret.

Classicum
belli.

perflantem classica.] Classicum canentem. Classicum can
 signum est dare quo milites pugnare incipiant. cui opponit
 Canere receptui. Virgil. ad finem 2. Georg.

Necdum etiam audierant inflari classica.

victrix turma.] Victrices copiarum.

quia ipse magis peccas.] Frustra legis auxilium implorat qui
 legem committit, l. auxilium, 78. in fi. D. de maiorib. Q
 homo perniciosus suscitatur lites, & peruersus separat pri
 pes, ut apud Hebræum paræmiastem, prouerb. 16. Et sese
 fert locus elegans Hieronymi epist. ad Celantiam: Malitia
 odium, atque inuidiam (quæ vel maxima, vel sola sunt
 cendi semina) à se propellat anima Christiana: neque mi
 tantum aut lingua, sed corde quoque custodiat innocentia
 nec opere modò, sed voto etiam nocere formidet. Quant
 enim ad peccati rationem atinet, nocuit & qui nocere
 posuit.

clangore aris.] Tubæ sonitu. Metonym. in dictione, &
 pro tubæ.

AD EMBLEMA CLXXIIII.

ERI QVE sunt, qui cū non possint iis noxam inferre quibus se læsos putant, vt acceptam iniuriam vlciscantur el pueros, vel famulos, vel etiam, si fieri possit, suorum adriorum amicos adoriuntur, impoienti quidem & iniquo tu. qui mos perinde est ac puerulorum, qui subita iracūderculsi, virgas adurunt quibus plexi sunt. Eiusmodi sunt, aūctas adiuuantes vel per se omninò ad agendum ineptas efficientibus imperitè vsurpant, vt Medæe nutritix, dum culconferret in trabes abiegnas è nemore Pelio auetnas, qui Argo nauis facta esset, in qua Mædea cū Iasone aufugisset, vt ad nostros mores sermonem conuertam, omnibus inello est, quot quantaq̃ue infortunia in dies nobis impent, & interdum grauiter virgeant: quorū causam inconsultò mus in eos fortasse, qui nullo modo sunt in causa, cū mis errores & lapsus nostros agnoscere, & pia sinceraq̃ue uxor tot contractas vitiorum sordes eluere deberemus, nec vt is in lapidem sæuientes, inculcare iustissimam supremi & inapti iudicis Dei animaduersionem. Id si placet ad iræ iniuriam conuertere, vnà etiam Senecam audiamus ita disputem 1. De ira: iam verò si affectus iræ damnaq̃. velis intueri, pestis humano generi pluris stetit. Et deinde. Id nō est ira, quasi ira: sicuti puerorum, qui si ceciderūt, terram verberari nt, & sæpè nesciunt quidē cui irascantur, sed tantūm irasur sine causa & sine iniuria, non tamen sine aliqua iniuriæ e, nec sine aliqua pœnæ cupiditate. Deluduntur itaq̃. imine plagarum, & simularis dyprecantium lacrymis placan- & falsa vltione falsus dolor tollitur. Idem Seneca eodem cap. 16. iram ostendit ita impotentem esse, vt sæpè infesta onno, reum damnet: & si veritas oculis appareat, inquit, taerrorem tuetur, & in malè cœptis honestior illi videtur peria quàm pœnitentia. Apponit exemplum in Pisonem quon, qui cū iratus duci eum iussisset, qui ex com meatu sine militone redierat, quasi interfecisset quem non exhibebat: anti tempus aliquod ad conquirendum, non dedit. Damextra vallum deductus est, & iam ceruicem porrigebat, subitò ille cōmilito apparuit, qui occisus videbatur. Tuncurio supplicio præpositus, condere gladium spiculatorem t, damnatum ad Pisonem reducit, redditurus Pisoni inno-

*Impotentum
hominum af-
fectum.*

*Insignes Seneca
caus.*

centiam: nam militi fortuna reddiderat. Ingenti concursu
ducuntur, complexi alter alterum cum magno castrorum
dio commilitones. Conscendit tribunal furens Piso, ac iube
ci utrumque, & cum militem qui non occidit, & eum qui
perierat. Quid hoc indignius? Quia vnus innocens apparu
duo peribant. Piso adiecit & tertium. Nam illum centurion
qui damnatum reduxit, duci iubet: constituti sunt in eo
loco perituri tres ob vnus innocentiam.

Arripit ut lapidem catulus.] Fons Emblematis è Pacu
sicuti à Marcello Nonio citatur: Nam canis quando est
cussa lapide, non tam illum appetit qui se icit, quàm i
ipsum lapidem quo ea ipsa icta est, petit. Comparatio ea
est apud Platonem de Repub. s. quo loco in eos agit qui
uiunt in humana cadauera: ἢ οἷα πιάφορον δῶν τὸς ἄνω
κουῦτες τῶ καυῶν, αἱ τῆς λίθοις οἷς ἀν βληθῶσι χαλιπαίνεσι τῶ
λέοντι ἐπὶ ἀπτόμασι. Non differre dicit eos à canibus;
scuiunt in iactos lapides; eum vero qui iecerit præter
tunt.

catulus.] Canis.

morsu fatigat.] Mordet.

Mutua damna.] Talem iniuriam. Reprehenditur hîc Alci
ineptæ Latinitatis à quodam, qui se suo iudicio pro docto
ditat, quòd, damnum facere, non dicamus. Sed imperitus
gator non legerat hunc M. Tullij locum c. act. in Ver
Quid si docebo, iudices, eos damnum facturos fuisse, si, &
veros hostes.] Ipsissimos aduersarios, à quibus orta est
iuria.

Noxia.

noxia.] Noxia de maleficio dicitur. Noxam dixere anti
quod nocet: & est detrimentum, culpa, pœna. Lege ipsam
Alciatum Commentario in tit. De verb. & rer. signific. l.
quem locum & nos suprâ citauimus ad Emblemata, cuius
lus, *Remedia in arduo, mala in prono.*

dente petunt.] Iniuriis vel conuiciis proscindunt, quod v
iniustitiæ non paruum facinus, quia iniquum est aliquem
no odio prægrauari sicut Imperator Iustinianus in l. Si quis
§. legis autem, Cod. de inoffic. testam. Et Callistratus l. 2.
de pœnis. Crimen, vel pœna paterna nullam maculam filio
figere potest, nam vnusquisque ex suo admissio sorti subiicit
nec alieni criminis successor constituitur. Quod si ad vi
ctam publicam id protendere liceat, audiamus Arcadij &
norijs rescriptum, ex l. 22. Cod. de pœnis: Sancimus ibi esse
nam, vbi & noxia est. Propinquos, notos, familiares pro
calur

nia submouemus, quos reos sceleris societas non facit, enim societas vel amicitia nefarium crimen admittit. Peccatur suos teneant auctores: nec ulterius progrediatur metuam reperiat delictum. Adici placet illud e iure nostro, odio neminem debere prægaurari, l. sancimus, Cod. de. Sic enim Arcadius & Honorius sanciant ibi esse peccati & noxia est: propinquos, notos, familiares procul a nia submouent, quos reos sceleris societas non facit: nec affinitas nec amicitia nefarium crimen admittit: ergo ita suos teneant auctores: nec ulterius progrediatur metuam reperiat delictum. l. si quis testamento, §. legis, in fi. de inoff. testam. instit. Hoc inquam iudicantes ne alterius prægauratur alter, Seneca de ira lib. 2. cap. 34. Nihil est inis quam aliquem paterni odij heredem fieri. Cicero ad Brutum: Est acerbum, parentum scelera filiorum poenis luiant. non minus grauer lib. 6. cap. 18. Qui referre iniuriam, cum ipsum a quo læsus est, gestit imitari: ita qui malum utur, bonus esse hullo pacto potest.

A D E M B L E M A C L X X V .

E C T E monuit Menander: Vlciscere hostes sed absque tuo damno: *ἰχθῦς ἀμύνει μὴ ἐπὶ τῆ σαρτῆ βλάβῃ.* Hoc enim arguitur temerarius furem hominum impetus, qui aduersariis, sed sibi maximè nocent, quòd iræ præcipiti committant, omnemque viam rationi præcludant: vnde, vt, quod ait Horat.

*Insania pœna
in eum lapsa
unde manauit.*

Vis consilij expers mole ruit sua.

im furentis animi affectus si hominis animum e sua sede ouet & exturbat, vt non secus atque Circe altera hominem illuam ferocissimam transformet: quo fit, vt qui talem hominem excipiat, non aliter faciat, ac qui sese vna cum ipsis ædicendio perdat: eoque deterior est, quòd ita tumultu, calidissimoque. cuncta intus errore mentis compleat, vt nec certum integrum sit, nec eos audire qui volut opitulari. Id quidem in culos posuit Homerus Iliad. C. & Odyss. æ. sub persona tum illis, cuius iram facit implacabilem, tum Aiakis, quem tancecessit rabies ob Achillis arma Vlyssi adiudicata, vt in portum gregem furibundus insilierit, eosque trucidarit, existimans se Græcorum copias prosternere. Ille itaque cum duos

Aiakis insania.

quosdam maximos fues de trabe suspensos, flagris cecidisse Agamemnonem & Vlyfsem putans (quorum alter iudici, alteri ut victori potiffimum erat infensus) fuis ita peqsis multo, cum rifu infultauit, addens conuicia quæcubilis fuggerebat. Postquam autem refipuiffet, facti pudore mortem confciuit, qua de re pulcherrima efl Sophocleflra dia, quæ infcribitur *Αἴας ἠγαστὸς*. Horatius 2. Sermonu

— *infanus quid etiam Ajax*

Fecit, cūm ftrauit ferro pecus? abflinuit vim.

Vxore & gnato, mala multa precatus Atridis.

& — *cur Ajax heros ab Achille fecundus*

Putrefcit, toties feruatis clarus Atridis.

Gaudent ut populus Priami, Prifamūq; inhumato,

Per quem tot iuuenes patrio caruere fepulcro?

Mille ouium infanus morti dedit, incluyit Vlyfsem,

Et Menelaum vnū mecum fe occidere clamans.

Et deinceps: *Ajax immeritos dium occidit, defipit, agnos.*

Locus ex
Cornelio Celfo.

Cornelius Celfus de re medica lib. 3. cap. 18 inter infaniam nera illud longè maximum ponit, & longiffimum, quod vifpam nō impediatur, idq; robusti corporis eflè confuefcatur. Hæc fpecies duæ: nam quidam imaginibus, non mente fallunt qualem infanientem Aiace m vel Oreflem fabulæ ferunt: eadamo animo defipiunt, &c. Seneca 2. De ira, cap. 36. Vident illud quàm multis ira per fe nocuerit: Alij nimio feruore rite venas & fanguinem: fupra vires elatus clamor egeflit, & minui fuffudij aciem: in oculos vehementius humor egeflit & in morbos ægri recidere: nulla celerior ad infaniam via. Multi itaque continuauerunt iræ furorem: nec quam expiant mentem, vnquam receperunt. Aiace m in mortem egit, in furorem ira. Mortem liberis, egeflatem fibi, ruina mui imprecantur, &c. Hæc Scæca. Ad illuftrationē argum huius commodè referes, quæ de impatientia & vindictæ aq; titione doctè Lactantius difputat libro 6. Diuini. inftitut. c. 11. Hiftoriam pete ex Ouid. Transform. 13. & lege Prouerb. 14. cis. rifu.

Setigeri gregis.] Porcorum.

enfi fer Ajax.] In fuperioribus Aiace m fcuitiferum, hinc enfirum vocat, ab effectu mortis vltionæ, quæ efl confecuta.

Cede fuum.] Porcorum internecone.

Græci Tantalida.

Tantalidas.] Græcos, qui à Tantalio Tantalidæ diæi fcorum enim plerique à Tantalio Iouis ex Plota Nymphe traxerunt originem. Iupiter Tantalum genuit: Tantalus filiu Pelopon

Pelopon

pem habuit : Pelops pater Atrei : Atreus Agamemnonis.
 ue Iupiter fuit Agamemnonis abauus. Id epitheton vsur-
 oportune Ouid. oratione Aiacis, qua heros ille Vlyffis or-
 genus à Tantalò, tamquam probrum, obiicit.

hostia sic tamquam sus succedanea, &c.] Sus erat tamquam *Succedanea*
 mæ, quæ pœnas luebant pro Græcis iudicibus & Vlyffie *hostia.*

edanea autem hostia olim dicebatur, quæ secundo loco
 ut. Si enim primis hostiis litatum non fuiffè putassent sacri-
 alix hostiæ post primas eductæ cædebantur duæ, quæ
 tribus iam cæsis luendi piaculi causâ subdebantur. Gell. l. 4.
 succedaneas, non succedaneas esse dicendum ait, ob voca-
 compositionem.

o caueaq;.] Cauea, polysemum est. Hic Iudicium confessum *Cauea quid.*

lige. Est autem Metonymia, pro iudice Agamemnone.
 Cauea pro subselliis equitum & populi. Virg. 5. Aeneid.

Hic totum cauea confessum ingentis, & ora
Prima patrum magnis salus clamoribus implet.

ro in Lælio : Qui clamores tota cauea nuper hospitis, &
 mei M. Pacuuij in noua fabula?

escit obesse, &c.] γνώμη. Iacundus & mente captus non iis
 odio prosequitur, sed sibi nocet: non inquam eos quos
 imè vellet afficit iniuria, sed se ipse lædit & interdū enecat.
 osi nulla volūtas. l. furiosi. D. de re iudic. cum enim ille ab-
 s habeatur loco. l. furiosus, de reg. iur. si fortè quem impe-
 t, aut occiderit, abibit impunè: satis enim furore ipso puni-
 uriosus. l. Diuus. D. de off. præsid. l. infans, ad l. Corn. de si-
 pen. in fin. ad l. Pomp. de patricid. quare si Principi male-
 rit, pœnæ non subiicitur. Et id quidem non omnino præter-
 ne quis fortasse putet nos abuti otio. Videntur enim pa-
 sanæ mentis esse qui cum furiosis, aut mente captis, si no-
 iat, summo iure agendum præsent. Excusat enim mentis de-
 ium, vt quod fit à dormitante, vel puero septenni, vel quin-
 ni, in quem cum dolus non cadere posse videatur, nec pœ-
 iam cadere debet.

escit obesse suis furor.] Furor, mentis cæcitas definitur à M.
 lio 4. Tuscul. ea est *μαρία* Græcis. In paradoxo contra Clo-
 n, exagitur is animi morbus, quo docet omnes stultos fu-
 id est cæco mentis impetu in omni scelere versari, quæ per-
 atio sæpè à nimia ira proficiscitur.

sua damna ruit.] Seneca Hercule furente:

— in se semper armatus furor.

em, — quodq; habes proprium furor,

In se ipse sanis.

AD EMBLEMA CLXXVI.

Vfus elephan-
torum in bellis.

Elephantus in
triumpho.

Julij Caesaris
triumphus.

Seneca locus.

Typus Emble-
matis.

ELEPHANTORVM in bellis vsum olim fuisse celeberrimum, notius est quam vt confirmare opus habeam: v apud plerofque pro belli symbolo reperio, vt hic etiam proce, diuerfa tamen ratione & fine. Elephantes enim, qui equitacie terrorem incutebat, qui sui horrendo spectaculo milipfos conturbabat; quiq; eburneo dente pugnantium horum equos corripiebat, pace parata, collum iugo fuppositum Caesaris currum triumphalem ad templum venit, quasi agscens in vitam inter populos concordiam, ideoq; ad pacis nenia obeunda sese subiiciens Quod sanè intelligi licet de ferocissimis quibusque, & fortissimis belli ducibus, qui truculentipfi mores, & ferocitiam bellicam redempta pace deponunt: que fit, vt sese postea conuertant ad ea quæ ad religionem, publicam ciuitatis administrationem pertinent: quæ quondam inter arma vel silebant, vel consopita peneq; oppressa missitu iacebant. Calliodor. Variar. formul. lib. 3. epist. 1. populum ferocia corda longa pace mollescunt. Hæc quidem enarrari velim, nisi malis Epigrammatis huius literam refert Julij Caesaris triumphum, de quo Suetonius agit. Ait enim cum ascendisse capitolium ad lumina quadraginta elephat dextra atq; sinistra lychnuchos gestantibus, idq; in signipacis bello paratæ. Elephantus etiam Pompeiū Magnum triumphasse testatur Plin. lib. 8. quod prius India victa Libero pafactum memoratur. Seneca De vitæ breuitate cap. 14. ait, bellum victis in Sicilia Pœnis triumphantem, vnum omnium Romanorum ante currum censum & viginti captiuos elephatos deduxisse. Et Capitolinus de Gordiano iuniore: Quadriclephantorum Gordiano decretæ sunt, utpotè qui Persas vifet, triumpho Persico triumpharet. Cæterum non prætermittoro Græcum hexastichon Φιλίππου, quod hic Alciatus Latreddidit, sed. αειφραπικως:

αει φραπικως ο φαλαγγιστας ετι δηρω
αγει ορμικει περιδυσ ελιφας,
αλλα φοβει σειλας βαθον αυχενα προς ζυγδισμους,
αυτουα διφραλκει καιστερ ο βραυις.
εγω δ' ειρηνης κη δηρ χαλει, εργαταριψας
αρι ο ευνομικς αυτουα γη πιτιερα.

Non iam turritus phalangibus pugnans in certamine
 Indomitus irruit candentes habens dentes Elephas:
 ed metu contrahens humilem ceruicem ad lora subiugia
 Currum trahit Cæsaris diuini.

Non ita autem etiam pacis fera gratiam; instrumentis deiectis
 Martis, æquitatis vicissim vehit patrem.

Non iam turritus, nec iam certando phalange

Indomitus dentes irruit hic Elephas.

Contracta ac ceruice metu, currumq; trahendo

Cæsareum, subdit mitia colla iugo.

ergo bonum pacis nouis fera: namque reiecto

Marte, equi & insti nunc vehit illa patrem.

præclarus sese locus offert ex Panegyrico, qui Constantino
 Augusto Constantij filio dictus est, nobisque transmissus incer-
 nomine. Hunc enim locum quia puto gratum fore studiosis
 antiquarum, totum ascribam. sic itaque: Quid egeras
 perator? in quæ nos fata proieceras? nisi te diuina virtus tua
 dicaßet. quæ hæc est impatiëntia? aut quò tibi manus nostras,
 versa vice pugnas ipse pro nobis? Hæc ego non dicerem Im-
 ator, neque ab aliis dicta memorarem, nisi beneficio tuæ le-
 tis tutior esset nostra in verbis, quàm tua in armis audacia.
 ia enim quadam varietate naturæ, confusoque virtutum
 peramento, idem es in præliis ferocissimus, & parca securi-
 mitissimus. Cùm enim dato obsessis tempore pœnitendi,
 uileciam quoque de legatis eorum ac supplicibus recepisses,
 atiq; se tibi dedidissent, quod obsidèdo seruaueras, ignouisti
 nibus, & vitam quam desperauerant, reddidisti, & quidem
 isti arma deponere, vt multo tutius victoris pietate tege-
 tur. Vt tamen pertinaciæ suæ merita sentirent, corripui eos
 ciriq; iussisti, non ad supplicium, sed vitam, ne conscientia
 ore diffugerent, grauiusq; delinquerent, conseruarique ite-
 non mererentur, si seruati non fuissent. Sed vnde tanto ho-
 num numero tot vincula, quæ continere militares, & paulò
 è armatas manus possent? Stupere milites qui producendos
 eperât, & custodiæ curam abnuere, & prorsus nescire quid
 erent. Ipsi etiam, qui tibi in consilio erant, ipse etiam Præfe-
 s hære, cum tu diuino monitus instinctu, de gladiis co-
 gemina manibus aptari claustra iussisti, vt seruarent dedi-
 gladij sui, quos non defenderant repugnantes. O pulcherri-
 m, & qui omnium oculis subiici debuisset, triumphum vir-
 us & clementiæ tuæ! Cuius enim potentiæ fuit hostibus ar-
 diripere, eius humanitatis deditos ad impunitatem suis ar-

*Locus è Paneg-
 yrico Con-
 stantini.*

mis alligare, atq. etiã vincere. Vt eos ferri illius, quod contra gesserant, quouidie pœniteret, gladius ille quem in te destrinat hostis infestus, ipse domini sui manus tenuit, & paratus eadem, custos factus est ad salutem. Magnus Poëta, dum bellum toto orbe surgentium discursum apparatusque describit

Es curua, inquit, rigidum falces constantur in enses.

*Exemplum
curua
rigidum
falces
constantur
in enses.*

Triste nimum tempus id, cum instrumenta cultui pecudu præparata, in eadem hominum verterentur. At nunc rigidi mortiferique mucrones in salutaria vincla curuantur, & ex matum hominem non interimunt, sed coërcent, deditosque hostes gladij sui collihi obtusique. tutantur, qui nihil illis prodesse integri acutique potuerunt. Omnium ergo armorum ministeria ad diuersos effectus arbitrio tuo seruiunt Imp. tibi videntur gladij, tibi seruiant, te pugnante ferunt, te ignoscente custodiunt. vt Deus ille mundi creator & dominus eodem fulmine suo nunc tristes, nunc lætos nuncios mittit, ita eadem signumine tuo tela inimicos, aut supplices tuos, pernicie aut conseruatione discernunt.

Turrigeris humeris.] Expressit epitheton *πυργωδης*, turribeneratus, id est, *πυργοφειος*. Lege Plin. 8. Cur autem barridicatur, iam explicuimus Emblemate, cuius tit. *In illanda laudantes.*

Qui superare ferox, &c.] Explicatius in Græco, *ὁ φάλαγγιστας ἐπὶ δὴ ἐστὶ ἄχου ὀρμαίνε*, phalangibus pugnans indomitus impetuose irruit ad pugnam cum phalangibus in acie stan-

Vel fera cognoscit.] De particula, vel, quædam Alciat. nosti ad l. 96. de verb. sign. §. prædia.

AD EMBLEMA CLXXVII.

EIVSDEM materiae diuersa & contraria possunt esse instrumenta, vt cum ex galea, ense, vel ægide militari constantur falces aut ligones agricolis idonei; quibus etiam pacetempus intelligunt: quod *ἡ πρῶτη περὶ τῆς* de falce exen Martialis exprimit in Apophoretis:

Pax me certa duces placidos curuauit in usus:

Agricola nunc sum, militis antè fui.

At Virgil. bellum significans, ait Georg. 1.

Et curua rigidum falces curuantur in enses.

Ouid. item Fastor. 2.

Plus erat in gladio, quàm curuo laudis aratro.

in quocumque loco:

*Bella diu tenuere viros: erat aptior exsis
Vomere: cedebat ianuis arator equo.
Sarcula cessabant, versiq; in pela ligones,
Factaq; de raris pondere castis erat.*

Deinde pacem; his sequentibus:

*Pax ades, & toto misis in orbe mane.
Dum desunt hostes, desit quoque causa triumphis:
Tum ducitur bello gloria maior erit.
Sola gerat miles, quibus arma coercet, arma;
Caneturq; feræ nil nisi pompa tubæ.*

Quidam de bello Getico huc respexit, signa patris pacis
morans:

*Non iam delectus miseri, nec falce per agros
Deposita, iaculum vibrans ignobile messor:
Non tentat clypeum proiectis sumere raris.*

currit & illud Bacchylidis Lyrici Poëtae, ex Stobæo & Plu- Bacchylidis
Lyrici venen-
sus locus.

cho:
ἰκτὴρ θνατῶσι εἰρήνη μεγάλη
πλούτη: Pax magna hominibus affert diuitias.

Deinde sequitur:

*ἐν ᾗ σιδεράδι τοῖσι πόρπαξι ἀθῶν ἀράχιασ
ἰαί πίλοισι, ἰγχεῖ τε λογχεῖ τε,
ἕφι εἰάτ' ἀμφάκια ἰυρὸς δάμναται χαλκίωσ
ἕκπ σαλπίζων κλύωσ, ἕδ' ἐσὺλάσ) μελίφρον ὕπνοσ
δὲ βλεφάρων ἀμὸσ, ὅσ θάλπει κίεσ. • id est,*

in reuinctis ferro clypeis nigrorum araneorum telæ sunt, ha-
cuspīdātās, & enses ancipites ærugo consumit: ærearum-
non amplius tubarum clangor, neque subripitur mellitus
anus à palpebris, nostrum qui cor fouet. Huc etiam referam
vatis illud: Contudent, inquit, gladios suos in ligones
vomerēs, & lanceas hastasq; suas in falces; neque ultra aue-
lum addiscent, aut prælio affuescēt. Sic Cassiodorus in qua-
ad Valerianum præf. prætorio epistola lib. 12. Variar. Ar-
iant ferrum, inquit, sed vnde agros excolant: sumant cuspi-
boum stimulos, non furoris. Quæ idē adduximus, vt non
dō Emblematis *πιρραφῶσ*, sed & duo priora disticha, per se
qui clara, explicemus aperitiūs. his enim ostendit temporis
andam cōuersionem & vicissitudinem, cūm ex bello pacem
uit sub galeæ symbolo, quæ belli tempore sæpiūs hostium
guine tincta, nunc demūm pace, in apum aluearium com-
taretur. Eodem fermē modo Marius Molsa de rostris na-
malibus,

*Carum Mofa
lapidum opti-
g. 1. 1. 1. 1. 1.*

ualibus, cuius carmen propter affinitatem ascribere non pig-

Ferrea rostra olim pressis erepta carinis,

Quæ Nili fractas testificantur opes,...

Ecce apibus parvis pandas prapandimus aulas:

Congesta redolent (quis putes) ara thymo.

Cæsaris hac ingens laus est, quo vindice, pacis

lucundos fructus arma inimica ferunt.

*Quanta de-
beat esse cura
non in bellis
suscipiendis.*

Porro ab armis disluadet, nec ea omnino sumenda vult, nisi a ratione in pace ac quiete vivere non possimus. Rectè Cicero ait temerè in acie versari, & manu cum hoste confingere, imò ne quiddam, & belluarum simile: sed cum tempus necessitas postulat, deestandum manu esse, & mortem scrupuli turpitudinèq. anteponendam. Certè bellum non tam facile suscipiendum, quàm putant quibus, inexpertis potissimum, dulce: & de vlla re alia magis deliberandum est, neque religiosius consultandum, aut maturius aliquid statuendum quàm de bello cuius alea ut anceps & dubia, & in quo bis peccare non licet, damnosa maximè, & omni parte periculosa: quandoquidem & qui vicit, & qui victus est, suo damno de suo gradu decit ille quidem magno fortè sui suorumq. dispendio victoriam mercatus: hic, quòd spes irrita ceciderit, quàm ægrè ferat, quoque dolore contabescat, omnibus coniectandum relinquere. Principes itaque, magnates, aut etiam magistratus, nunquam nisi tamquam inevitabili necessitate pressi, aleam belli mouere vel minimum debent; sed omnibus primùm tentatis remediis, sic se gerant, ut de suo iure quicquam decedat potius, quàm sua auctoritate tale aliquid committatur. Notum est illud Africani Scipionis, turpe esse in re militari dicere, Non putaram, quin inemendabilis error sit, qui violentia Martis committitur. Incillimum est enim arma sumere, at eadem sumpta deponere non æquè facile. Nec verò ut sufficias iuerim belli principum penes Principes esse, sic exitus sanè à diuina prouidentia penes te certò dixerim. Quòd si quisque, ut decet, per se coniceret quàm intersit leui de causa bellum mouere, agnosceret quàm periculosus sit Principum ludus, quibus tam parui est momenti clades & strages populi multitudinè innumerabilis; ruina, & stititasque: sed & indigna locorum permultorum vastitas, solitudo, conflagratio. Valeant itaque quibus tam placet belli fortuna, cuius etiam vel prosperè gesti euentus ipsum poenitentem Principem decet, si modò vel minimum sapiat, aut nisi ab hoste manitate proflus abhorreat: Addam etiam & illud (quòd in istina hæc & plus quàm civilia bella Gallica nobis tam fa-

*Principum lu-
das periculo-
sus.*

quod diu bilem moucant) nullum regnum, nec ullam Remp.
 manere incolumem potuisse, quæ arma crebrò mouerit.
 iminerint quibus dulce bellum est, quoties in extremum dis-
 cimen venerint Athenienses quondam felicissimi & potentissi-
 mi, tot tantisque bellis atrox, & postmodum deleti, quorum
 nunc ciuitas à Persis incendio perdita; à Laconibus affecta
 pessimè, ac mœnibus ipsis exuta, à Philippo Alexandri patre
 regata, ab altero Philippo afflicta, à Rege Ponti Mithridate
 tribus & cruore infecta, à Sylla propemodum concussa & diru-
 ta. Quid Lacedæmonij? quamquam diu satis floruisse visi sunt,
 tamen tamè, quod aliæ florentissimæ monarchiæ, & oligarchiæ,
 experti; quarum quidem exitium non ab externis, sed cer-
 uentestinis potissimum odiis atque dissidiis est profectum.
 Nil illa incluta Roma clarius aut admirabilius, ut quæ

Imperium terris, animos aquauit olympo.

us tamen quantum aliis gloria & præcellens dignitas eminen-
 ter fuit, tantò ruina casusque grauior & periculosior. Si verò
 tunc imperij labefactati causam inuestigemus, bellorum alex-
 ceptum esse referendum citra negotiū æstimabimus. Ea enim
 Romana ciuitas primùm à Porsena obsessa; à Pyrrho territa,
 à Annibale identidem concussa, à Tatio capta, à Brenno expu-
 lta, & à Gallis incensa: denique viribus ipsa suis miserè prostra-
 ta, & penitus fracta, quid posteris Gothis aut Vandalis reliqui-
 uerit, quod labefactandum aut concutiendum daret? Credi-
 tum est tantum imperium tam citò non fuisse lapsurum, si pri-
 ores ipsi, qui que Reipubl. clauum tenebant iis temporibus, in-
 iuriæ parta erant, conseruandis citius elaborassent, quàm alie-
 nati tanto impetu & ardore animi prouincias inuasissent, vel
 exterius, aut etiam seipfos ferrum strinxissent.

que fauos grataq; mella gerit,] Sic ex pace vberras, quod di-
 in sequenti, ut colligas omnium fructuum prouentum ex
 ce, contrà ex bello vastitatem omnem & calamitatem. Quò
 dicitur etymologia Grammaticorum, qui *πρόλαμψο*, quasi *πρό*
λαμψο *πρόλαμψο*, *ἢ τὰς πολλὰς μεθ' ὧν ἢ ἀλλύειν*, quòd ciuitates, multos-
 que homines concutiat, perdat, labefactet.

as sit tunc sumere bellum &c.] Cicero 1. Offic. Suscipienda
 bella sunt, ut in pace sine iniuria uiuatur. & Vegetius lib. 3.
 1. Qui desiderat pacem, præparet bellum: qui victoriam
 petit, milites imbuat diligenter. Adhæc scripsit Arist. *τὸ εἰρη-
 νικῶς εἰρήνην εἶναι*. Cicero 8. Philipp. Nec ego pacem no-
 sed pacis nomine bellum inuolutum reformido. Quare si
 de frui volumus, bellum gerendum est: si bellum omitemus,

pace

*Atheniensium
 bella exitiosa.*

*Lacedæmonio-
 rum bella in-
 testina.*

*Romanorum
 bella.*

*Breui catalo-
 gus bellorum
 Romanorum.*

*Quando bella
 suscipienda.*

pace nunquam fruamur. Cassiod. lib. 3. Variar. epist. 1. Tu
 utile solum est ad arma concurrere, cum locum apud aduer-
 rium iustitia non potest inuenire. D. Augustinus Epist. 1. ad
 nifac. in cap. Noli existimare. c. 23. q. 1. Pacem habere volē-
 tatis est: bellum autem debet esse necessitatis, ut liberet Deum
 necessitate, & cōseruet in pace. Non enim pax quæritur ut bellum
 exerceatur, sed bellum geritur ut pax acquiratur. Esto et
 bellando pacificus, ut eos quos expugnas, ad pacis unitatē veni-
 cendo perducas. Idem can. Apud veros. ead. c. & q. Apud veros
 Dei cultores, inquit, etiā ipsa bella pacata sunt: quæ nō cupi-
 tate aut crudelitate, sed pacis studio geruntur, ut mali co-
 ceantur, & boni subleuentur. Aristot. Politic. 7. cap. 9. ait necesse
 esse arma domi necessariō posita in armentario iis qui Reipublice
 præsumunt, tum propter eos qui detrectant imperium, tum propter
 pter exteros qui iniuriam conantur inferre. Reperio & apud
 Cornel. Tacitum, latiore fuisse Tiberium imperatorem, quam
 pacem sapientia firmavisset, quam si bellum per acies con-
 cisset. Addam hoc postremō, dignum certē memoria exem-
 plum. Vitruuius cap. 7. lib. 2. ait veteres Hetruscos quōdā
 bus suis persuaderent, arma inuenisse, ut iis aduersus hostes
 non ad ciuilem discordiam vterentur; qui ædem Martis
 campum, & extra urbem, non, ut aliorum Deorum, intra mura-
 lia consecrarunt.

AD EMBLEMA CLXXVIII.

INSCRIPTIO consentit cum hac Euripidis, Supplicibus (The-
 monente, ne bellum moueat in Thebanos) ὄσα τε πολίμῳ περι-
 σσι εἰρήνη βροτέϊς! ἢ πρῶτα ἢ μύσσοισι προσφιλεστάτη. ποινοῦσι
 ἐχθρὰ, τίρπετα τ' ἐν παιδίᾳ, χαίρει δ' ὡς πατὴρ. καὶ τ' ἀφίπτεσι οἱ
 πρὸ πολέμου ἀναιρέμιδα, καὶ τὸν ἥσωνα δ' ἄλκιμ' ἀνδρῆς αἰδῶ
 καὶ πόλις πόλιν. Quanto bello potior pax hominum gene-
 ritim quidem ea Musis gratissima, cruciatibus inimica,
 lectatur fœlice sobole; ad hæc diuitiis abundat, hæc tamen
 improbi contempnimus; bellaque vltro suscipimus, & mi-
 fortem subigimus viri virum, & ciuitas ciuitatem. Cuius
 istud Menandri senarium:

εἰρήνη γενομένη καὶ πίστεσι τρέφει καλῶς,
 πολίμῳ δ' ἐστὶ πιδίη κακῶς ἔφυ.

Alit colonum pax vel in faxis bene,

At bellum in ipso noxium campo quocumque.

το̄ huius carminis fontem lubens repeto ε̄ Basilij Magni
 aẽmero; quamquam sciam, idem apud alios certẽ veteres
 : sed mihi admodum placet viri huius sanctissimi doctri-
 x̄ eloquentia. Sic enim ille Oratione 8. in Hexaẽm. ἀλκυὼν
 ἐλάττειν ὄρνιθον. αὐτὲ παρ' αὐτῆς τοσούτοι τὰς ἀειγαλῆς πέ-
 ρω, ἐπ' αὐτῆς τὰ αὐτῆς ψάμμε κατατρῆν. Ἐνοσάει κατὰ
 τὰ πρὸς τὸν χιμῶνα, ὅτι πελοῖς καὶ βιαιῶς ἀνέμοις ἢ θάλασσα
 ἢ προσαρῶσται. ἀλλ' ὅμως κριμίζονται ἢ πάντες ἀνεμοὶ ἢ συ-
 νῆ κῦμα θαλάσσιον, ὅταν ἀλκυὼν ἐπιβάσει τὰς ἐπιτὰ ἡμέρας. ἐν
 ὑπαισι γὰρ μόσαις οὐκ ἐπιτίθει τοὺς νοστίους: ἐπει δὲ καὶ τρυφῆς αὐτοῖς
 κ. ἄλλας ἐπὶ τὰ πρὸς τὴν τῶν νοστίων ἀύξησιν, ὁ μεγαλόδωρος πο-
 κρηγῶτα ζωὴν περιέχει, ὥστε καὶ ταυ κατὰ πάντες ἴσοσι τῆτο, καὶ
 νοσίδας τὰς ἡμέρας ἐκείνας προσαγορεύουσι ταῦτι σὺ εἰς προ-
 λῶ ἢ αἰτῆν παρὰ τῆν τὰ πρὸς σωτηρίαν. ἀλλ' ὅτι πρὸ τὰ ἀλόγη
 ἢ προνοίας νεομυθίστηται. τί σὸν αὖ γλῶσσο ἢ παραδ' ὄξει ἴτα-
 υ, ὅς καὶ ἐκόντα γέγοναι τῷ θεῷ ἔπειτα ὑπὲρ ὄρνιθον ἔτα με-
 ἢ μεγάλη καὶ φοβερὰ κατέχειται θάλασσα ἐν μέσῳ χιμῶνι πο-
 ἢ ἄγειν ἐπιταχθεῖσι. Quorum verborum hæc est sententia:
 non avis est, quæ mare accolit: quæ cum sit in maris lit-
 prætere solita, deponit oua in arena, & media hyeme nidum
 ponit, quo maximè tempore ventorum impetu mare tem-
 piosum est. Sed tum venti sermittunt: compescitur ipsum
 mare, cum alcyon septem diebus incubat: excludit enim pullos
 mare. qui cum cibum appetunt, septem alios dies ad pullo-
 incrementum minutissimo animali liberalis Deus elargi-
 tur. Omnes itaque qui se mari committunt, id obseruant, eos
 dies Alcyonios nominant. Quæ tibi concessa ac tradita
 à diuina prouidentia, cuius etiam vis elucescit in iis anima-
 bus quæ rationis expertia sunt, vt te commonefacerent ad ea
 quæ ab eo quæ tibi ad salutem cõferrent. Quidnam etiam,
 quod, vel quod fidem excedat alioqui, non est tua paratum
 à Deo, qui ad Dei factus imaginem sis, cum propter eam tam
 salutarem aem vastum illud ac terrificum mare sederet, & hye-
 mæ media Dei iussu coëreatur? hæc ille. Naturalem hanc
 prædicationem accommodat Alciatus ingeniosè ad pacis optimæ
 promotionem: cuius pacis laudes ex 53. capite Stobæi adiiicerem,
 virtutem satis esse ea de re studiosos admonere. Significat
 etiam optimi Principis officium in id incumbere penitus debe-
 re, vt populum in suis regionibus & prouinciis necessario pro-
 teget, & tutetur, habita primùm ratione
 temp-

*Emblema ε̄
 Basilij Magni
 Oratione 8.*

*Alcyonios die-
 bus.*

*Officium boni
 principis.*

*Alcyonum
sollertia in
nidificando.*

tempestatum, earumque calamitatum quæ solent in dies a
dere: sinatque ventos remittere, & tandem procellas ebull
tes hostium conquiescere, vt securis in pace postea viuatur:
que Alcyonum more, quæ in medio mari nidum conficiunt
mirabili quadam sollertia, paulum eminentiore, & perpe
angusto, grandium spongiarum similitudine, qui ferro non
intercidi, nec vnde configatur inueniri, tradit Plinius. Quic
ex spinis aculeatis, alij ex spicis segetum & vitium pamp
cum confectum esse nidum volunt. Fortificant bruma, qui
Alcyonides ideo vocantur, totidemque post diebus parit
quo tempore mare tranquillum creditur nauigantibus, qu
dies obseruat accuratè. Varro De lingua Latina 6. Alcedo C
cè ἀλκυών. hæc hyeme quod pullos dicitur tranquillo mar
cere, eos dies Halcyonios appellant. Vnde Pacuuius:

Halcyonis ritu litus peruolgans furor.

Lege Plin. 10. cap. 32. Plutarch. quo libro disputat, vitum
malia prudentiora, terrestriane an aquatilia.

Halcyones.] Halcyones Grammatici rectè deducunt ab ἀ
κύων, quod in mari pariant, id est, παρά τὸ ἐν ἀλὶ κύων. & τὸ
κύωνιον marina spuma qua nidum congerunt Halcyones,
Dioscorides in 5. cap. 136. Theophrast. lib. 1. cap. 8. πρὸς ἀ
φυσῶν. Dies sereni quibus Alcedo fortificat, à re ipsa nomen
uenerit ἀλκυονίδης καὶ ἀλκυονίδες. dicuntur & Aristoteli ἀ
λεινωὶ ἡμέρας, Hist. animal. 5. cap. 8.

compta.] Ornatae, suauis, gratæ. vel ad nidum, vel ad
quillitatem refer. Plutarch. dixit alienubi bonam valetudi
idem esse voluptatibus, quod cæli tranquillitatem Halcy
bus, quoniam eis concedit vt tuto & secure incubent.

tranquilli mar noris.] Id est, in marmoreo vel saxeo scop
quod aqua marina alluit: vel potius marmor pro mari pelluc
& æqualiter strato accipitur.

Inuolucres.

inuolucres.] Nondum apti ad volatum, impuberes.

Latus erit Cereri, Baccho quoque.] Proventus & vbertas eri
nonæ maxima. Annona ponitur inter res eas quæ civitati
ximè necessariae sunt: cui diligenter esse prouidendum Prin
bus & Magistratibus sapientes monent, ne victus annuus
tati desit. Noti sunt populares Romæ tumultus ob annon
ritatem. itaque frumentum sæpe aduehebatur ex Africa, S
nia, Sicilia: quas tres prouincias, tria Rom. populi frumen
subsidia Cicero appellat in ea quæ est pro lege Manilia.
quarta Verrina, Siciliam nominat cellam penuariam Rei
nutricem Romanæ plebis. Et præfectus annonæ creabatur
fru

mentum vndique cōmendum curaret, & in urbem adueniusto pretio venire iuberet. Huc quodammodo refertur quod quidam Alcyonem pro iustitij forensis Hieroglyphico vult. qua ratione à Plauto dicitur, Alcedones esse iuxta forid enim cōmodi intelligitur de intermissis fori procellis & in quibus: quo alludit Horatius, cūm dicit se rursari ciuilibus: ita dies Alcyoniæ nominantur in quibus fora contice-

Equorei si Rex aliis inflat aris.] Si sese habeat in suos Principulibet ac Alcedo marina in pullos. Est enim Principis is maxima, nō modò nosse, sed & tutari suos. Quod quam- u perspicuum sit omnibus, illustrandæ tamen huius pul- rimæ sententiæ causâ, repetam grauem sanè & cordatam nis Chrysoptomi disputationem de regno, qua Regum of- m & condicionē ponit ob oculos. Sic ergo primū: Prin- m continuis laboribus & vigiliis intentum esse deçet. Nam au licet vectoribus absque cura plerumque desidere, & ne- ere quidem marinos fluctus, imò verò neque scire, quod e, vbi nam terrarū sint. Sic enim permulti hoc modo pon- securi traiciunt, talis ludunt, canunt, conuiuantur totos & tempestate ipsa vndiq. imminente inuoluti expectant tum: alij oppressi altissimo somno nō antè surgunt, quàm ortum appulerunt. At gubernatori necesse est mare ipsum inuò obseruare, aërem cælumque intueri, ad terram aspi- neque ignorare quæ in fundo sunt, nisi velit allidere ad ulos qui in aquis lateant. Neque verò ille vnus noctu dor- aliis altè stertentibus: interdū autem si breuem somnum iando suffuretur, tamen dubius hæret, neque præsentī ani- d facit, vt sæpe suos adhortetur aut contrahenda vela, aut um sistendum, aut quidpiam tentandum aliud, vt etiam dormiendum nihilo segnius officium faciat, cūm aliis im- somnum capere liceat. Eadem ratio est expeditionum. um quisque sui dumtaxat curam sustinet: at ducis munus è maius est atque difficilius: nempe vt omnes & singuli armati sint, habeantque vestium satis; nec modò vt illis um satis sit, sed & vt equi diligenter instructi sint. Quod us videat quàm par sit, maiore tristitia ille afficitur, quàm ibus ipsemet indigeret: quippe qui suorsū salutem non mi- æstimet quàm suam ipsius. Et quidem reliqua pulchra re- sunt: sed hæc hætenus satis.

*Disputatio Chry-
soptomi præ-
clarus locus.*

AD EMBLEMA CLXXIX.

Character
Emblemati.

ΕΤ hoc ἄδῃλον ἐστὶ. Græcorum Epigrammatōn traxit.
enim habet Græcus:

ἄτθι κόρα, κελίφρω π, λάλῳ λάλον ἀρπάξασα
τίτλιχα, πτανοῖς δ' αἴτω φέρεις τέκισιν.
τῷ λάλον, ἀλωλόσσα τ' ἔυπερρον, ἀ πτερόσσα
τ' ξένον, ἀ ξῆνα ἀρῖνοι ἡερνά.
ἔχί τάχῳ ῥίψεις; ἢ γ' ἴμις, ἔδ' ἰδαίος
ὄμουδ' ὕμνοσὸλως ὕμνοσὸλοις σόμασι.

O Attica, decenti forma, cantu nutrita, [aur] vocalis vocalis
diripiens

Cicadam, pennatis in prædam fers pullis?

Garrulam garrula, & volucrem plumis prædita,

Hospitam hospita, vernam verna?

Non cita conflisteris. non enim fas, neque iustum, [est]

Perdere canoros canoro ore. [id est, ut animalia canora
glutiāt, & absumant ea quæ sunt ore vocali & canoro]

Cur agedum in prædam fers pullis ore cicadam

Attica, forma decens, carmine sueta leui?

Garrula garrulam adhæc, volucrem plumata canoram,

Vernam verna etiam, tuq; auis hospes auem.

Quin age siste precor, neque enim fas iusve canoros

Tam diris animis ora canora vorent.

Rixa & con-
tentiones à flu-
diofii aliena.

Increpat hirundinem, quæ cicadam ad pastum corriperet. c
orationis inuolucro doctos mutuò sese prouocantes arguit.
enim rixis & contentionibus ferè fit, ut nullum aliud perniti-
sius malum suboriri possit. Si quo conuicio docti ab ignorantium
rerum insciis impetantur, non debet haberi nouum aut insolentem
cùm ut plurimum in audax esse soleat ignorantia, qua nulli ali-
malū aut intractabilius aut difficilius. At cùm doctus doctus
& Christianum Christianus iniurus, contumeliosus, clamoribus
disputationibus, vel etiam famosis libellis impetit, quod bene
literis & Reipubl. malum atrocius aut exitialis esse potest
quæ clades, imò quod naufragium præsentius, cùm in me-
fluctibus irato mari concerratio nascitur inter nauis ductores
aut etiam gubernatores ipsos, à quibus eorū qui sunt in eadem
nauis, vel vita, vel mors pendeat? Nullum certè miserius a-
dere detrimentum societati humanæ potest, quàm cum erunt
crucis

ditos (à quibus certè pendere debet popularis multitudo, eorum ductu sese in officio contineat) nigro dente conuel-
lit: quo fit interdum, vt diutius altercando veritatem oppri-
ant. Num verò absurdum & odiosum maximè omnibus vi-
ri debet, eos, quos par est inter se omninò conuenire, mutuis
e officiis animos inuicem sibi deuincire; nimirum quòd iis-
dem sacris initiati ad vtilitatem communem liberales disci-
pulas excolere ex officio decet, quas tamquam communi quo-
rum vinculo, & quasi cognatione inter se còtineri nemo nescit.
Inquam, profusum ridiculum est, eos sese mutuis iniuriis
oscindere, in vitam moresque debacchari, & falsis crimina-
nibus æmulos onerare, qui alios coercendi ius habent, quos
s aliqua vel leui occasione rixantur & decertant? Quæ sanè
contumeliæ eo nocentiores sunt, quòd in plures derivantur: ex
enim non minimum famæ detrahitur eorum potissimum,
si, vt loquitur Horatius, hoc succo lolliginis, & æruginè mera-
guntur. Non inuitus quidem fatebor in concertationibus
modi quædam certè, nec obscura ingeniorum videri speci-
na, id tamen generis eiusdem semper iudicauit non tam la-
nosæ quàm periculosæ plenum opus alexæ, in quo sæpenu-
erò vbi quis commendationem nominis aucupatur, nescio
quo fato famæ iacturam facit. Certè vt hoc adiciam, neminem
quam fuisse credo, qui maledictis & conuiciis in aliam ia-
st honestiorum famam mercari vnquam potuerit. Quæ por-
tæcitas in hisce decertationibus ad iudicem confugere om-
nem corruptissimum & iniquissimum, nempe turbam popu-
lem? cùm dubium non sit, quàm non videat, quàmque cæcu-
t, vt videre non possit,

Edibus in propriis quæ recta aut praua gerantur?

que quæ fieri possit, vt sano mentis oculo quæ captum exce-
dit suum, intueatur? Id quidem (quod tamen grauatè dicam)
in poribus nostris exulceratissimis sæpenumerò vidimus, non
modò in iis disciplinis quæ ad humanitatem pertinent, sed &
diuinis omninò scriptis, atque pieratis Christianæ oraculis:
eorum auctoritati apud quamplurimos non parum detra-
ctum est, quòd de iis importunè & intempestiuè doctores ple-
rèq. digladiari viderint. Ex quibus mutuis dissidiis nihil certè
literariæ fructus, aut ornamenti accessit, sed de pierate &
eius moribus non minimum decessit, dum non est qui velit
genio cedere. Sit aliqua inter studiosos contentio, sed absit
maledictis, à contumeliis, à rixis: & vt sunt expertes inuiden-
tæ Musarum fores, quemadmodum ex veteribus plerique di-

*Nullus è ma-
ledictis famam
capit.*

xerant, sic ne admittant quidem iurgia, vel animorum distractionem aliquam inducant. Scitè Chryſippus: Qui ſtadium currit, inquit, contendere & eniti debet quàm maximè poſſit, vt vincat, at cum cum quo ceter, aut ſupplantare, aut manu depellere nulla ratione debet: ſic tota animi contentione licee ex literis indefeſſo curſu ſplendorem, & nominis celebritatem aucupari, ſed ſocij aut rivalis curſum dolo quodam malo remorari, aut eius mores impetere, vel etiam doctrinam (niſi prorfus mala ſit) mordaci aceto conſpergere, quò vel deſiſtat, vel habeatur contemptui, non modò hominis eſt diſſoluti & inuidi, ſed & animi puſilli & planè illiberalis. Inter pares tamen inuidia ſæpe ſolet innasce, quod præter ceteros not. gloſſographus Accuſius, auetor non pœnitendus, ad l. ſi exceptione, 14. §. eo qui, D. quod met. cauſa. hi dicuntur Luciano lib. de calumniis, ἰμότηχτοι, inter quos propter artis eiufdem communitatem peraceres ſimultates & iurgia nonnunquam implacabilia exardeſcunt, vel occasione ſperatæ gloriæ, aut lucri caprati, cum nemo artifex ſe libenter poſtponi patiatur, aut contemni. Sed tamen dignum eſt vt qui ſimilem cum alijs vitam ſuſcipiunt, ſimilem cum alijs ferant diſciplinam, c. recolentes, de ſtat. monachor. Imò qui iifdem ſacris initiati ſunt artium meliorũ concordia pace ligentur, vt meminerint Muſas dici Græco verbo, μῦσας, quaſi ἰμυίſſας, id, eſt, ſimiles, inter quas ſumma ſit concordia, quamquam inter tonos diſpares. Omnium enim honeſtarum diſciplinarum inter ſe magna ſimilitudo & concordia eſt, quæ omnes ad humanitatis ſeſe cultum comparent. Solemne eſt, ſι ἀρετῆς ἀρετῆς καὶ ποτῆς, καὶ τῆς τῆς τῆς, vt ait Heſiodus, ſed inhumanum eſt, & nullo ferendum pacto, ſi Grammaticum inceſſat Grammaticus: ſi Rhetorem Rhetor: ſi Logicum Logicus, quia cenſemus inanem eſſe artium meliorum uſum, niſi cum litterarum ſucco mores iſtituantur, vitæque ratio conformetur, qui ſinis eſt eruditionis omnis ac doctrinæ. Eloquentia malè ſine moribus diſcitur, ait Plinius Secundus. Æuo ſuperiore maiores noſtri viri ſani patienter audiuerunt rixas, quæ in Italia per aliquantum temporis ortæ ſunt inter Robortellum, Maioragium, Nizolum, Sigonium, quarum contentio- num veſtigia libris editis poſt auetorũ mortem ſuperſunt. Et in hac noſtra vniuerſi ſchola diu non ſine rixis ac cauillis contenderunt eruditi viri Anton. Goueanus, & Ioachimus Perionius in P. Ratum: quos proximè ſecuti Adrian. Turneb. Iac. Carpentarius, Leodegarius Quernus, diutius de re litteraria contenderunt, ſed quanto cum fruſtu, viderint qui ea de re iudicare ſobriè poſſunt.

Progne.] Hirundo, de qua dictum est supra.

vocalem.] Canoram, *λάλον.*

pignoris.] Pullis.

Stridula stridentem &c.] In Græco eadem sunt *πλυπλώσες.*

Nam τὸν *λάλον ἀλαλόμενα* reddit, stridula stridentem: τὸν *ἀρῖον ἡσυχία*, vernam verna, id est, vere cantillantem: τὸν *ξένον ἀξένον*, hospitam hospita: utraque enim non abhorret ab hominum hospitibus, altera enim prope lares patrios nidificat, altera vel in horulis nostris exauditur. τὸν *ἕυπερον ἀπέρουσα*, aligeram aligera, aliger ales. Permultum illustrabit hoc Emblemata quaestio 7. sympos. 8. Plutarchi, quæ est de nota seu symbolo Pythagorico, quo hirundinem hospitam recipi vetabat Samius ille senex. Carnem depasci solet hirundo, inquit, venaturque sacras illas Musis canoras cicadas: *σκερκεφάγου γὰρ ἐστὶν ἢ χελιδῶνα, καὶ ἀλίαν τὸν τέτυχον ἰσὺς ἢ μουσικὸς ὄντας ἀπικτίνουσι καὶ στέουσιν.* vide reliqua.

Hirundo canora.

abice.] Abiice, Syncope.

nam musica pectora, &c.] Græcus dixit ὕμνοπόλος id est, canentes, stridorem emittentes cicadas. Musica autem pectora dixit interpretes, quia plerique docent, omnes aves canoras dici Musarum volucres. Cicadas verò ob cantum Apollini sacras esse volunt, iuxta Aristophanis Scholiasten ἐπιπέλ. οἱ τέτυχοι μουσικὸν ὄντες ἀνάκρηπτι τῷ Διόνυσῳ. & Troianos oratores cicadis comparavit Homerus Iliad. γ. Cæterum hæc γνώμη est, qua nonnisi absurdum esse, & fermè impium, eiusdem ordinis viros esse mutuò conficere. tum enim vel maximè periculosa esse tempora ferunt, quibus lupus lupinâ est: & quamquam, ut loquitur Iustin. lib. 16. assiduum inter pares discordia malum sit, tamen id locum habere non debet inter doctos, & studiosos Musarum cultores, inter quos vera & constans animorû consensus & concordia necessaria est. Huc facit Themistius, oratione quadam: quo loco ait Musas inter se nunquam rixari, sed optime illis cum Apolline convenire: ita etiam poetas minimè à cœtis debere dissidere. Græcè ita, καὶ αἱ Μῦσαι ἕνεκα συγχωριούσιν ἀλλήλαις καὶ τῷ Ἀπόλλωνι, ἔχουσιν ἀσπῶν ἀγαπητῶν πρὸς τὰς θεάς, ὅτι μὴ μόνη σοφία ἐστὶν, μηδὲ αὐτὴ μόνη προσεύχεται οἱ ποιηταί. Huc Prouerb. Canina visitans, Cynocephalum oppugnas.

Musarum volucres.

Periculosa tempora quando maxime.

AD EMBLEMA CLXXX.

Typus Emblematis ex Luciani Hercule.

HÆC ἀνδραπογοφία Herculis expressa est Luciani quadam præfatione, qua ostendit Celtas, id est Gallos olim Herculem ὄγκιον nominasse, eumque eloquentiæ sapientiæque. Deum existimasse, apud quos ita effingebatur, ut senex caluus & rugosus, incultò capite & glabro, cuiusmodi seniore nautas marinos videmus: adhæc leonino tergore indutus, dextra clavam tenens, arcum sinistra, pharetram ex humero pendulam habens; confertissimam quandam hominum multitudinem trahens catenulis ex auro & electro tenuissimis, lingua suæ extremitate perforata insertis, eamque non inuitam, sed ultro sequentem, imò etiam hilares omnes, nec ullo modo resistantes, ut huic assentiri videas, ducentem se Deum laudibus efficientes. Id nihil aliud indicabat, quam Herculem eloquentiæ & fortitudine præstantem, dissipatos olim Galios & effertatos, ad iustitiam, & mitiorem vitam vitæ viribus eloquentiæ reduxisse: cuius factitam insignis historiam mendax Græci figmentis est persecuta, & ad armorum stupenda facinora poste convertit, atque ad suum Herculem Iouis ex Alcmena filium retulit: quod Herculi Gallo diuinæ cuiusdam naturæ, viro propter sagacitatem, prudentiam singularem, & admirabilem eloquentiam peculiare fuit. Putant nonnulli ex philologis, nec leuibus sanè coniecturis asserunt, Gallos veteres tum eloquentiam tum linguæ Græcæ fuisse perstudiosos. Ioan. Annius in Bersum (nisi me nomen Berossi fallit) de regibus Babylonix, tradit Græcos à Gallis literas habuisse: apud quos quàm domestica fuerit eloquentia, pluribus contendit Budæus noster I. D. assè, & maximè Commentariis in Pandectas ad l. i. De sen corrupt. §. Quod ait prætor. Quin audiamus ipsum Lucianum sua loquentem lingua: Τὸν ἥρα κλέια οἱ κελτοὶ ὄγκιον ὀνομάζουσαν τῆ ἐπιχειρῶ τὸ εἶδος ἔθῃ πάνυ ἀκρίστη γράφασιν. γέροντες ἐστὶν αὐτοῖς ἐς τὸ ἕκαστον. πολλοὺς ἀκρίβως. ὅσα λοιπὰ τῆ τριχῶρουσος τὸ δέρμα, καὶ ἄκρικου μὲν ἐς τὸ μελάντωπον, οἷοί εἰσιν θαλαττῆρσι γέροντες. ἀλλὰ ἐπιῦτε ὦν, ἔχει ὅμως τὴν σφῆλαι ἥρα κλέιας, καὶ τὴν διφθέραν ἐν ἡπτατῶν ἔλεοντες, καὶ τὸ ῥέπλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, ἔτῃ ζωυτὸν περιήρηται, καὶ τὸ τόξον ἐπιπλεῖ. οὐκ ἀριστερῶ περιδείκνυσι, ἔθῃ ἥρα κλέιας ἐστὶ. καὶ τοὶ τὸ παρεδοξίωται ἀδέκω ἴφλω τῆς εἰκότος. ὁ γὰρ δὴ γέρον ἥρα κλέιας ἐκείνη ἀνδρῶπι

Quid Herculis ille Gallicus.

Galli veteres sapientiæ Græcæ periti.

visum est, senex ille Hercules cōfertissimam quādam hominum multitudinē trahit, omnes auribus vinctos. Vincula si-
 renues quādam catenulæ auro electrice fabricatæ, spiræ
 collaribus pulcherrimis similes. Ad hi certè tam exilibus vincu-
 lis ducti, ne de fuga quidem cogitant, tametsi facile possint: &
 omninò resistant, aut pedibus in diuersum reuoluntur quasi
 supinantes, sed hilares lætisque suum ductorem laudant, spe-
 te festinantes omnes, vt studio præueniendi laxa etiam vincu-
 la relinquunt, perinde ac tristes futuri, si eiusmodi vinculis e-
 mantur. Quod autem absurdissimum mihi visum est, non
 gebit referre. Cùm enim pictori reliquum iam nihil esset, vt
 de catenarum extremitates innecteret, dextera nempe cla-
 ferenda occupata, sinistra verò arcu tenendo, summam I-
 linguam perterebratam esse voluit, ex eaque religatis caten-
 eos trahi fecit: ipse nimirum ad eos qui ducebantur, se conu-
 tendo arridebat. Hæc ego quidem cùm diu consistendo
 sem contemplatus, admirabundus, hæsitans & indignans, Gal-
 lus quispiam qui tum fortè aderat, haud quidem ignarus
 rum nostrarum, vt qui linguam Græcam exactè doctus esse
 Philosophus, vt opinor, ex iis qui in Gallica sunt regionibus
 Ego tibi, hospes, inquit, picturæ huius explicabo rationem: &
 deris enim non nihil hac in re conturbari. Nos itaque Galli se-
 monem & orationem; vt vos Græci, dicimus esse Mercurius
 sed Herculi eam tribuimus, non quòd hic Mercurio longè
 bustior fuerit. Quòd autem senex fingatur, non est quod
 rerè. Solet enim eloquentia in senectute demum suum omne
 vigorem * ostendere, si modò vera sunt quæ Poëtæ vestri di-
 runt: Juniorum mentes instabiles & volucres esse; senectute
 autem doctius scire dicere, quàm iuuentus ipsa possit. Hinc ce-
 tè ex Nestoris lingua fluere mel à vobis dicitur, & Troian-
 rum oratores floridam quādam vocem emittunt, id est, liri-
 effam: nam liria, quantum commemorari, vocantur flores. Præ-
 inde quòd auribus homines ad linguam vinctos trahit sen-
 ille Hercules, id est sermo, non est quod mireris, cùm scias I-
 guæ auriumque esse cognationem. Neque verò ad contum-
 liam illius hoc dicitur: meminisse enim, ait, iam bōs quosdam
 micos è vestris didicisse: loquacibus extrema in parte omnibus
 lingua est pertusa. Cæterum opinamur Herculem oratione or-
 nia perfecisse, virum quidem sapientem, qui persuadendo facti-
 dia quamplurima subegerit: siquidem tela ipsius acutos, certo
 celeres, & animas fauciātes sermones interpretamur: hinc eni-
 pennata verba vos etiam dictitatis. Et hæc Lucian. Nolim equi-
 det

*Gallus Her-
 cules philoso-
 phus, lingua
 Græca gnarus.*

*Hercules apud
 Gallos, oratio-
 nis numen.
 Senectus elo-
 quentior.*

*al. exerce;

*Homines vin-
 cti auribus.*

*Herculis elo-
 quentia.*

intransilire quod Seruius 6. Aeneid. annotat ad illud,

Locus Seruij.

Tartareum ille manu custodem in vincla petiuit.

eo loco ait, Herculem à prudentioribus mente magis quàm
impote fortem habitum, ad eò vt duodecim eius labores ad ali-
quod excellens virtutum opus referendi esse videantur. Huc
pertinet quod de Porphyrio eloquenti homine dixit Eunapius
inudianus libro De vita sapientum, quo loco sumit catenam
Mercurij, pro facundi & disertis hominis lingua, his planè ver-
sis: ὁ περὸύριος ὡς περ ἰερμαίνῆς τις σφραγὶς καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἐπι-
λύσει διὰ πικρῆς παιδείας πάντα ἐς τὸ εὐχριστόν. Εὐχριστὸς ἰξή-
ρως. Porphyrius, vt catena quædam Mercurialis ad homines
acta, produxit omnia clarè purequè variæ doctrinæ arcana.
Hinc hanc video armorum & litterarum sicuti reipub. admi-
strandæ rationem esse crebriò usurpatam apud auctores bo-
nos. Tull. 1. de Offic. Non minorem vtilitatem adferunt qui
reipub. præsumunt, quàm qui bella gerunt: itaque eorum consi-
lia sæpe aut suscepta, aut decreta bella sunt. Quare experenda
agis est decernendi ratio, quàm decertandi fortitudo. Teme-
renim in acie versari, & manu cum hoste configere immane
periculosum est, & belluinum. Idem de aruspicum responsis vo-
cat arma iudiciorum atque legum. Et quidem nihil æquè valet
in muniendam civitatem, & tuendum principum domina-
tum. Nec abs te laudati imperatores, qui tam iuriconsultis
quàm satellitibus stipendia præbuerunt, vt Hadrianus Cæsar,
et Iulio Cæso, Saluio Iuliano, Prisco, atque Neratio pluri-
mum usus est. Antoninus Pius, qui Valentem, Martianum,
et Arcellum, Iabolenum coluit: & Antoninus philosophus, qui
libertatis consuetudinem præcipuè amavit. Itemquæ Alexander
verus, qui frequenter apud se habuit Sabinum, Paullum at-
que Vlpianum, vt refert Lampridius: id eò summus fuit imper-
ator, quòd Vlpiani consilio reipub. administraret. Pertinet
et illud Horatij in arte:

Siluestres homines sacer interpretæq; Deorum

Cæditus & victu scædo deterruit Orpheus:

Dicitus ob hoc lenire tigres; rabidosq; leones.

Dicitus & Amphion Thebana conditor arcis

Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda

Ducere quòd vellet. Idem 1. Carm.

Mercuri, facunde nepos Atlantis,

Qui feros cultus hominum recentum

Voce formasti catus & decora

Mora palastra.

In appendicibus Virgilianis,

Threicius quondam vates fide creditur canora

* Monisse sensus acrisum ferarum:

Atque amnes tenuisse vagos,

Es surda cantu concussa saxa;

Suavissonosq; modo secludinis arbores secuta,

Vrbam feruntur prebuisse vati:

Sed placidis hominum dictis fera corda mitigauit,

Doclaq; viros voce temperauit.

Iustitiam docuit, cætu quoq; congregauit vno,

Moresq; agrestes expoliuit Orpheus.

Superior ille locus quem adduximus ex Luciano de Hero philosopho Gallo, rerum Græcarum perito, non est alienus eo quod legitur apud auctores haud quaquam aspernandæ nepe Gallos fuisse φιλέλλους, hoc est, vi ego interpretor, Græcæ non modò linguæ, sed & doctrinæ peritos: idque primi ex C. Cæsare confirmant, priuatim publiceq; Græcis literis olim Gallos; & in castris Heluetiorum tabulas repertas Græcæ elementis conscriptas. Massilienses quidem locutus Græcæ Stæbo geographus primi nominis testatur, quo tempore incerta esset minimeque consula Phocensium colonia. Nec vi prætermittunt Drindasilios veteres religionis Gallicæ antistites quos isdem disciplinæ fuisse imbutos atque sophos Græcæ memorant. Imò etiam coniecturis quibusdam non inaniter asseuerant disciplinam Semnothæorum, Druidarum, Bardum, Saronidarum vetustissimorum in Gallia doctrinæ omnium liberalis professorum multis antè seculis apud Gallos floruisse quàm Cadmus è Phœnicia venisset in Græciam: quam ad probandam citant Aristotelem in magico; qui ait philosophi à Celtarum Semnothæis duxisse initium, & Galliam fuisse originem Græciæ. Longum esset percurrere quàm doctis & excellentissimis hominibus iam olim Gallia multisq; seculis addarit: hoc vnum adiucio; nullum numen maiore quondam religione cultum apud Gallos, quàm Pitho fuerit, quæ Suada seu Suadela est Romanis, illa vna non temerè dicta Ennio flexima, id est, ψυχάγωγος. Colligimus etiam ex vetustioribus literarum monumentis, præcos Gallos doctrinæ & facundiæ gloriæ fuisse insignes, eos inquam qui florere temporibus prioribus Galliarum principum, Samothis, Magi, Saronis, Bardis, Longonis, Celtis, Herculis, Galatis, Albonij, Lugdi, Belgij: ij enim memorantur inter eos qui legibus & moribus populum Gallicum excoluerunt. Et id quidem de Gallorum veterum cultu & disci-

De Galli veteri
lingua periti.

ia eo est ignotius, quo à paucioribus traditum fuit, quia vel illi aut parum admodum posteris reliquerunt maiores illi illi; aut quia suam doctrinam non scriptis, sed per manus fuito tradi voluerunt.

Arcum laua tenes, &c.] Idem omninò cultus eademque figura Herculis illius, quem Poëta Græci leonis exuuiò, claua & armis instructum faciunt.

Optegit & Nemees.] In insula Nemea leonem occidit Hercules pelicem auri vice thoracis induisse, eo autem indumento cum fuisse usum, & talem fingi, ut homines, antiqui us admonerentur, ait Festus lib. 14. Sed hæc paterga.

non conuenit illud, &c.] Huius absurdi & ἀνοήτου & causam Luciano repetit.

tempora cana.] Caput canum, effecta senij.

Sedunt arma toga, &c.] Hemistichium Ciceronianum, quo orator ipse δεικνύων, pacis semper fuisse studiosam declarauit. Versus hic,

Cedant gyma toga, concedat laurea lingua,
ermulus obrectatoribus reprehensus est, quo nomine Cicero laborauit inuidia. Sed apologia hæc fuit Oratoris ex oratione contra Pisonem: Non illa tibi, inquit Piso, nocuit inuidia, sed versus tui. Nimis magna poena, te Consule, constituta est, siue malo Poëtae, siue libero. Scripsisti enim versus, *lanq̄ arma toga.* Quid tum? hæc res tibi fluctus illos excita-

At hoc nuiquam opinor scriptum fuisse in illo elogio, quod, Consule, in sepulchro Reipubl. incisum est, Velitis, iubeatis, quod M: Cicero versum fecerit, sed quod vindicauit. Veritatem quoniam te non Aristarchum, sed Phalarim Grammaticum habemus, qui non notiam apponas ad malum versum, Poëtam armis prosequare: Scire cupio, quid tandem isto versu reprehendas, *Cedant arma toga.* Tuæ dicis, inquit, togæ summum Imperatorem esse cessurum. Quid nunc te, a sine, libris doceamus? non opus est verbis, sed fustibus. Non dixi hanc togam, qua sum amictus: nec arma, scutum, & gladium vnus Imperatoris; sed, quod pacis est insigne & otij, toga: contra autem arma, tumultus, atque belli: more Poëtarum locutus, hoc colligi volui, bellum ac tumultum paci atque otio concessurum. Quære ex familiari tuo, Græco illo Poëta: probabit gestipsum, & agnosceret, neque te nihil sapere mirabitur. At in alteto, inquit, hæret, *Concedat laurea lingua.* Imò me hercule iubeo tibi gratiam. Hæc enim, nisi tu me expedisses. in eum in timidus ac tremens tuis ipse furacissimis manibus

Leo Nemeas ab Hercule occisus.

Versum Cicero in à multis reprehensus.

Locus in oratione in Pisonem.

bus detractam è cruentis fascibus lauream ad portam Esq
nam abiicisti, indicasti, non modò amplissimæ, sed etiam
nimæ laudi lauream concessisse. Atque ista ratione hoc tam
intelligi, scelerate, vis, Pompeium inimicum mihi isto
esse factum: ut, si versus mihi nocuerit, ab eo quem is versu
fenderit, videatur mihi pernicios esse quæsitæ. Omitto, ut
istum versum pertinuisse ad illum: non fuisse meum, quò
quantum potuisssem, multis sæpè orationibus scriptisque
corasssem, hunc vno violare versu. Sic Cicero. Hic autem
est, & ἡγήματα τ' ἄρρωστον γὰρ φίας, nimirum quòd Hercules
noster (& Orator quisque insignis) non quidem viribus col
vis, sed eloquentiæ laude auditores trahat quò vel. t. Id Ci
locis quamplurimis confirmat. Nam & Orpheum aiunt ci
re dulcisonæ modulo feras & saxa mouisse: quòd est refe
dum ad vim eloquentiæ, quam Euripides reginam, & En
flexanimam appellauit. Lege Valer. Max. 8. cap. 9. & 10.

AD EMBLEMA CLXXXI.

*Moly herba
quidam figentia.*

HOMERVS Odyss. 2. moly herbam à Mercurio V
datam ait, tamquam amuletum præsentissimum ad
sus omnia veneficia. plerique desectunt *περὶ τὸ μολύειν τὰ
εύς*, à sedandis morbis, quòd tradit Apuleius, libello De
bus herbarum, cap. 48. Herbam hanc nigrae radicis, sed flori
stei, & ingentu difficillimam facit: cuius etiam mentio est a
Plin. lib. 25. cap. 4. Sic autem habet Homerus:

*ῥίζη μὲ μίλας ἴσως. γάλακτι δ' εἰκελον ἄνθος,
μῶλυ δ' οὐ μὲν καλέουσι θεοὶ, χαλιπὸν δὲ τ' ὀρέσσουσι.
ῥίζη ῥοσὶ γὰρ θνητῶν, θεοὶ δὲ πᾶντα δύνασται.*

Radix quidem nigra erat; lacti similis flos;

Moly autem ipsum vocant dii: difficile verò [est] effo
Viris mortalibus. dii autem omnia possunt.

Flos similis lacti, & nigra radice, sed ipsam

*Moly vocantur fœperi; quam vix hominum genus vnquam
Effoderet vel conando. sed di omnia possunt.*

Id figmentum non rarò intelligitur de virtute, omni que
ditione, ad quam primus aditus arduus est ac sudoris plenus
suauissimus omnium fructus. τὰ γὰρ χαλιπὰ τὰ καλὰ, ut h
vetus adagium. Hic autem eloquentiam primò quidem ab
sam & difficilem, deinde multo labore & diligentia patram
cun-

AD EMBLEMA CLXXXI. AND. ALCEATI. GR
issimos adferre fructus, hominesque sui candore allicere
igitur.

videtur.] Remedium, ex *Arvi regi d'edipi.* datur enim con-
ennum.

ae Circes.] Virgil. 3. Aeneid.

Inferniq; lacus, Æeaeq; insula Circes.

multi res est tanta laboris opus.] Cicero 1. de Orat. Hoc
imè & eloquentissimè docet. Quis non iure miretur, in-
ex omni ætatum memoria, ut temporum, sic & civitatum
exiguum oratorum numerum inueniri? Sed nimirum ma-
hoc quiddam, quàm homines opinantur, &c. Vult au-
M. Tullius eloquentiam omnium difficillimam videri,
constet rerum pulcherrimarum scientia, compositione
verborum; motuum cognitione, iocorum & facietiarum
tione; subtilitate respondendi & laceffendi; urbanitate;
tia, prudentia iuris, actione, memoria. Eandem difficulta-
loquentiæ ipsemet aliis locis, sed in ea maximè pro Cz-
An vos aliam causam esse vllam putatis, cur in tantis præ-
loquentiæ tam pauci sint semperque fuerint qui in hoc
e versentur? Omitendæ sunt omnes voluptates: relinquen-
dia delectationis, ludus, iocus, conuiuium, sermo etiam
omnium familiarium deferendus: quæ res in hoc genere
ines à labore studioque dicendi deterret.

AD EMBLEMA CLXXXII.

ONVERTIT Protei *πολυμορφῆ* fabulam in scriptores
quosdam rhapsodos, & rerum antiquissimarum, quæque
omnium memoriam positæ vnt, narrationem è variis &
pugnantibus inter se petitam concinnantes: qui cum sibi
conueniant, & pro arbitrio somnient de rebus à se remo-
nis, & ingenij humani captum excedentibus, pro germana
aliq; rerum veritate tenebras quasdam fabularum of-
unt, & portentosam historiæ formam è variis petitam, seu,
teris veriùs, indigestam quandam mistamque, nullaque
sibi parte cohærentem farraginem nobis obtrudunt, ut
a Proteum quandam in eiusmodi scriptionibus effingere
videantur. Quod antequàm doceam apertiùs, referam Ar-
i verba ex libro 1. contra Gentes: Falsitatis, ait, arguitis res
as: & nos vestras arguimus falsitatis. Sed antiquiora, inquit,
tis,

*Scriptores
rhapsods va.
nditur.*

*Arnobij lo-
cno.*

us, nostra sunt, ac per hoc fidei & veritatis plenissima: quasi
 rō errorum non antiquitas plenissima mater sit, & non ipsa
 pereit res eas; quæ turpissimas Deus notas ignominiosis con-
 nauerunt in fabulis. Ante millia enim annorum decem
 potuerunt falsa & audiri, & credi? aut non simillimum veri
 fidem vicinis & finitimis, quàm spatiorum inesse longine-
 rate distanibus? Testibus enim hæc, illa opinionibus alic-
 tur: & procliuus multò est, minus esse in recentibus fictio-
 quàm in antiqua obscuritate submotis, &c. Gentes enim ple-
 que & nationes ignaræ verustatis, & veræ perpetuæque si-
 temporum, fabulosas quasdam origines conflexerunt: vt T-
 sali, qui ex lapidibus ortum suum repetebant: Arcades L-
 se antiquiores existimabant: Athenienses *αυτοχθονας* esse
 cum ostenderent, gloriabantur suum genus, Ionica gente,
 originem habuit à Iapheth Noëi filio, vetustius, ideoque
 brius: Quàm fallax verò & dubia olim fuerit in rerum or-
 nibus indagandis gentilitas, vel Plutarchus auctor est libri
 placitis philosophorum; sed melius & purius Euseb. Pamp-
 libris de euangelica præparatione, Theodoretus, de cura
 Græcis affectionibus, Iustin. martyr, Athenagoras, Tatian.
 Firmicus Maternus, de erroribus Gentilium, & alij non-
 Quotus enim quisque qui non videat, Herodotum & Dic-
 rum Siculum (vt de alijs taceam) initio suorum librorum
 ginosa quædam fabulamenta nobis & offucias obiicere? Tu-
 uius, multò verecundior, cum Romanæ vrbis, adeoque
 muli, Remique recenset incunabula: alioqui fateri cogitur
 rerum scriptorum commenta, qui magnas auctoribus suas
 rates commendarent: sed hanc veniam tamen putat antiq-
 ti dandam, & communiter receptæ opinioni. Nulla est hist-
 paganica, quæ non aliquid in se facis habeat: & nulla penè
 ta rerum antiquarum primordia, nisi quæ in libris diuin-
 guntur: imò multa nos fugiunt propter ignorance[m] lin-
 primigeniæ, vel quia multa temporum longa serie sint ob-
 Nec mirum, cum & in iis quæ nostra ætate, vel nonnunq-
 nobis videntibus accepta sunt, plerique scriptores vel recita-
 obliquè contorqueant, & ipsi sibi mera somnia fingant.
 autem is Proteus marinus Deus, vaticinij peritissimus, in qua
 libet formam se mirabiliter transmutans: nam fiebat

—aper, modo saxum, & cum velet, arbor,
 inquit Horatius, Quin & Virgil. 4. Georg.

—fiet subito sus horridus, atraq; tigris,
 Squamosusq; draco, & fulua cornice leana,

*Aur acrem flamma sonitum dabit; atque ita vincula
Excidet, aut in aquas tenues dilapsus abibis.*

em describit Empusam Aristophan. in Ranis:

Ἐμψὺν ἄρ' ἢ τὸ δῖα θήραον μέγα.
πῶσον τίς δεινὸν πατιότατον γούν γίγνεται.
τότε μὲ βῆς, πωὶ δ' ἔρεος, τότε δ' αὖ γούνη
ἄρασι τῶν τῶν: πῦρ ἴσι, φερ' ἔσ' αὐτῶν ἴσ',
ἀλλ' ἄρα ἔτ' αὖ γυνή σιν, ἀλλ' ἤδη κύνων.

At qui profecto maximam video feram.

Qualem? nouam, qua in cuncta mutatur statim.

Nunc mula, nunc bos, si quis, rursum saemina

Valde venusta ubi est? ad eam me confero,

Sed rursus illa haud mulier, at iam sis canis.

10 in Euthydemo Proteum ait Aegyptium fuisse sophi-
a, qui praestigiis quibusdam incautos falleret. Diodor. Si-
is, in 2. ait consuetudinem regibus Aegypti traditam,
eis causam huiusmodi transmutationis praebuisse, nam re-
is Aegyptiis mos erat, leonis, tauri, vel diaconis priorem
tem ferre in capite, principatus insignia: quandoque verò
nem, aliquando ignem, nonnunquam redolentia supra ca-
vnguenta, & aquas: haec enim spectabant ad ornatum, tum
iorem ac superstitionem quandam insipientibus iniicie-
t. Alij sunt qui hanc transformationem conuertant ad va-
um disciplinarum peritiam. Interpres Arati Proteum φε-
is aërem esse dicit, ideoque apud Homerum, in ignem at-
aquam conueriti. At Platonici exponentes illud Orphei de
ico,

— πόντα κληῖδας ἔχοντα: volunt Proteum eam esse men-
a, qua formae defluant. Claves enim ponti, generationem
m esse volunt. Certè Ponticus Heraclides sub Protei fabu-
iformem rerum materiam à Ποῖτις συμβολικῶς significari
cuius verba huc referam vel obiter. εἴθ' ἢ πλουπρόσωπον εἰς
ἔξ' ἀβύσσου πρῶτως μεταμόρφωσις πεισιπυγὴ καὶ θέραισι μύ-
κασι, εἰ μὴ τις ἐρωτῆσιν ψυχῇ τὰς ὀλυμπίας οὐρανὸν πλατῆσιν ἰε-
ωτήσῃσι τῶν οὐρανῶν ἀπομύθησιν τῶν ὄλων ὑφίσταται γῆσιν, ἀφ' ἧς
αὐτὸν βίβλασιν, εἰς ἐν τῷ βλέποντι ἕκει κατάστημα. πύλασι γὰρ ἦσαν
ἡρώσι πρὸς τὴν ἀτύπωσιν ἢ ὑποδύωσιν ἦν, ἐδέσσω περὶ μέρους
κατῆρσιν εἰς τέλειον ἡγεσσαν μερῶν. ἔπειτα γὰρ γῆ τῆ τῶν ὄλων εἰσῆσιν
φοῖσιν πῆγῃ βιόσῃσιν ἔπειτα ἐρανὸς πρὸς τῶν αἰδῶν φορῶν ἰδρυμέ-
αυκλῆσιν. πάντα δ' ἦν ἀτήλῃσιν ἡρεμῖα ἐκατηφῆσιν σιγῇ, καὶ
οἱ ἔδῃσιν ἦν ἡ κεκρυμμένη ὑλῆσιν ἀμερῶν ἀργῖα, σπῆρ ἢ δημιουργὸς
ἴστωσιν ἐκμερῶν ἀρχῇσιν σιγήσιν ἰλιγῆσιν τῶν βίβλῶν τύπῃσιν,

*Aristophanes
de Empusa.*

*Heraclides
locus.*

τὸν κόσμον ἀπέδωκε τῷ κόσμῳ διαζυγνυτο μὲν ἕρποντος γῆς, ἐχὼς
 ζεῖ τὴν ἡπείρου θαλάσσης. τίτλαρον ἢ τοιχῆα τὸ ὄλαν ῥίζα & ἡλιος,
 τάξει τῶν ἰδίων μερῶν ἐκρομίζετο. τῷ τῷ ἢ προμηθεὺς κερμαρῆ
 ἀπὸς μηδ' οὐμῆας ἕσσε ἀφ' ἀκρίστως ἀπὸ τῶν ἀμερῶν ὕλῳ. προμηθεὺς
 ἡγοῦσθε εἰδοθέντα διακρίσας εἰδὼς ἐκάστου ἡγοῦσθαι θία. ἀφ' ἕστε μία
 σπῆν ἂν φύσις ὁ ἀρωπύς, εἰς πολλὰς ἐκρομίζετο μερῶν ὑπὸ τῶ
 τοίαις ἀφ' ἀπλάτῃ μῶ.

ἦτοι μὲν πρῶτα λιὼν ἡγίετ' ἡγένοιτο.

αὐτὰρ ἔπειτα δράκον, καὶ κέρδαις, ἡδὲ μέγας οὖς.

γίνετο δ' ὕρπον ὕδωρ, καὶ δένδρον ὑψιπέτλον.

ἀφ' ἡ οὖν τῷ λείοντι ἐμπύρου ζῆς, τὸν αἰθέρα δηλοῖ. δράκον
 εἰς τὴν γῆν τὸ γὰρ αὐτόχθων αὐτῷ καὶ γηγενὲς, ἐστὶν ἄλλο πᾶσι τῶ
 σημαίνε. δένδρον γὰρ μὲν ἄσπιν ἀυξάνομερον, καὶ τῶν ἀπὸ γῆς ὄρμ
 μιπρσίαν ἀεὶ λαμβάνει, συμβολικῶς εἰπεῖσθε. τὸ μὲν γὰρ ὄδωρ
 ἀσφαλιστέρον ἂν προηλίζετο δήλωσιν ἐκ τῆς φανερῆς παρῆσθ
 εἰπών, γίνετο δ' ὕρπον ὕδωρ ὅσπερ ἕλογον τῶν μὲν ἀμερῶν ὕλῳ πρ
 τῶν καλεῖσθε, τῶν δ' εἰδὼν ἀπλάσθησθαι ἐκάστα πρόοισια, εἰδοθέν
 εἰς ἀμφοῖν ἢ πᾶσι ἀφ' ἀκρίθιν. εἰς τὰ σιωπῆ & προσηγορικῶν τῶ
 χροῖσθαι πιθανῶς ἢ καὶ τῶν ἡσθιν, ἐπὶ ἡ ταῦτα δειπῶσθαι, φάρον ἂ
 μασθιν ἐπειδὴ περὶ σφίρειται, τὸ ἡγῆσθαι, καὶ τῶν γῶν ἀφ' ἀρωπύ
 καὶ ἡλίμαχου εἰπεῖ τῶν ἄγων, ἀφ' ἀρωπύ οἷον γυνῆ. φυσιῶς οὖν
 ἀπ' αἰπῶν πατέρων χῶρον ἀτόμασε φάρον, ἐκ τῆς γῆς προσηγορικῶν
 ἀ μάλισθαι ἔβουλοτο, σημαίνε. Pontici Heraclidis locum ex int
 pretatione Gesneri apponam, ne studiosos nostra paraphu
 remoremur. Narratur multiformis, in quascumque res volu
 set, Protei mutatio: quæ omnia Poëticae & monstruosæ fabi
 videntur, nisi quis diuina Homeri mysteria, veluti sacra, me
 caelesti tractet. Etenim hac fabula primigeniam vniuersi c
 ginem constituit, qua omnes mundi partes confirmatæ, ill
 quam nunc videmus, speciem effecerunt. Erat enim olim mi
 dus informis & cœnosus, nondum discretis rerum notis et
 gritatem suæ formæ adeptus. Nam neque dum tellus centri
 suum pro fundamento rerum omnium stabilierat, neque
 li perpetuus motus certa sede voluebatur; sed omnia sine se
 vsu immota, tristiq̃ue silentio depressa læguebant: aliud ex
 bat nihil, quàm informis diffusæ materiæ segnities, an
 quàm principium illud, à quo producta & constituta sunt o
 nia, salubrem vitæ modum depromens, mundum mundo i
 deret, cælumq̃ue à terra, & pelagus à continente distingue
 quo tempore primùm elementa quatuor, ex quibus ceu rac
 ac generis principio nihil non gignitur, ordinem suum & i
 tam propriam acceperunt. Hæc igitur cùm diuina prouid

disposita sint, numen illud quod informem prius indiscern-
nque materiam certis formis obsignavit, ab Homero Pro-
filia Eidothea nominatur, idque merito, ut quæ εἰδύς ἐκάρυ-
αο, hoc est ideæ seu formæ cuiusvis inspectionem exhibue-
r. Quocirca Proteus, qui vna prius natura fuerat, in multas
inde species à providentia formatus dividitur.

Eidothea filia
Proisi.

- Principio est visus speciem subisse leonis.
- Mox aper, inde draco fieri, fera pardalis inde.
- In latices etiam se vertit, & arbore formam
- Mutavit præscam ramis ac frondibus alta.

et leonem, animal igneum, ætherem indicat. Draco tellus est,
potè indigena & è terra natus. Arbor autem quævis cum au-
atur, & à terra semper in sublime nativo motu feratur, sym-
ilum aëris est. Aquam verò ut clariùs ænigmatis vim demon-
aret, suo nomine manifestò vocat, inquit,

Leo quid.
Draco quid.
Arbor quid.
Aqua.

In latices etiam se vertit.

o inde convenit informem materiam Proteum appellari, Ei-
otheam verò providentiam, quæ singulis formam effigiemque
à addidit, & univèrsam molem ab utrisque discretam in con-
uas sibi & perficientes mundum partes divisam esse. Proba-
liter verò & insulam, in qua hæc facta sunt, Pharon appella-
t. Nam φέρω, generare significat: & Callimachus sterilem
tram, ἀφάρων dixit, ἀφάρων & οἶον γωνῆ, id est, ceu mulier
erilis. Itaque naturaliter locum parentem rerum omnium, nun-
ipavit Pharon, per vocis etymologiam à fecunditate ductam,
ad sibi vellet insinuans. Hæc Heracl. Ponticus. Clemens
lexand. Pædagog. 3. cap. 1. retulit Proteum ad cupiditatem
umi humani in varias sese mutantem formas, plus quàm olim
oteus, inquit, marinus dæmon, &c. Iulianus Epistola qua-
im ad Iamblichum de sapiente quodam, qui suam eruditio-
m tegetet, intelligi maluit.

Proteus, ma-
teria informis.

κατὰ τὸν αἰγύπτου φασὶ
ἐκίλει μὲρ φασὶ ἑαυτὸν ἐξαλλάττει, ὡς περ διδάσκει μὴ λάθῃ τοῖς
οὐροῖς, ὡς ἦν σοφὸς, ἐκφάνει ἐγὼ ἢ ἕπει ἦν οὐτὸ σοφὸς ἀσφα-
ύς, καὶ οἱ πολλατῶν ὄντων γνώσκων, ὡς Ὀμηρὸς λέγει, τῆς μὲν
ἡδὲ φύσεως αὐτὸν ἐπαινοῦ, τῆς γνώμης ἢ σοφῆς ἀσφαυ. διότι μὴ φε-
ροῦ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἀπαπῶν ἐρεθῆ ἑαυτοῖς, κρύπτων ἑαυτὸν, ἵνα
ἰσχυρῆσιν ἀνθρώποις ἢ. id est, Aiunt Proteum illū Aegyptium
in varias formas commutasse, quasi qui vereretur ne per im-
udentiam hominibus requirerentibus sapientem se esse de-
monstraret. Si autem verum est eum fuisse sapientem, & ut
ai multa animo perceperit (ut præter cæteros Homerus te-
atur) scientiæ quidem nomine laudari mihi potest, ob inge-
nium

Clemens in
Alexand. locum.
Iamblichus
locum.

nium verò minimè. Non enim viri boni, & liberaliter insti-
tuti, sed impostoris improbi partes agebat, cùm ita se finge-
ret occultando, ne hominibus prodesse posset. Basilus Magni
oratione *πρὸς νέους*, ad inconstantiae fugam conuertit. *φουκτί-
σικῶ*, inquit, *τῷ σωφροναῶν τῷ πρὸς δόξαν ζῆν καὶ τοῖς πολλοῖς
διδραῦται ψευδοποιεῖν, καὶ μὴ τῷ ὀρθοῖς λόγοις ἡγεμόνα ποιεῖσθαι. Ἐβί-
ως κὰν πᾶσι ἀνθρώποις ἀνπλίγην, κὰν ἀδολγεῖν, καὶ κινδυνεύ-
ωσι τῷ καλῷ δέει, μηδὲν αἰρεῖσθαι τῶν ὀρθῶς ἐγνωσμένων παρα-
εῖν. τὸν γὰρ μὴ ἕτως ἔχοντά π τῆ Αἰγυπτίᾳ σοφιστῆ φήσασθαι δόξα-
σαι, ὡς φυτὸν ἐγένετο, καὶ θηρίον, ὅτε ὅτι βέλοιστο, καὶ πῦρ, καὶ ὕδωρ,
καὶ πάντα ἀλήματα.* Quorum verborum hic est sensus: Cauet
dum igitur sapienti homini ne ad opinionem viuat, & ad e-
quæ populo placent, sed rectam rationem, vitæ ducem, referat.
Si ergo se omnibus opponere, si malè audire, si periclitari ope-
tuerit pro honesto, nec vlla vnquam ratione abducatur à veri-
sententia. Quod nī ita fecerit, quid nī dicemus eum similem e-
se sophistæ illi Aegypto, qui modò in arborem, modò in fi-
ram, aliquando in ignem & alium quempiam habitum se
transformabat? Sed iam satis; imò verò plus satis. Alij ad al-
referunt, vt Isacius Commentariis in Lycophronem, Certè
id postremò, quæ antiqua sunt, & extra hominum memoria
aut certè coniecturam posita, quæ inquam *παλαιὰ*, non ma-
Proteum Pallenæum referunt: de quo varij varia & *παλαιὰ καὶ
ποικίλα* referunt. Plerique vatem faciunt, alij Oratorem, v-
Sophistam, quidam saltatorem, alij marinum Deum: sunt
qui eum regem aut tyrannum fuisse velint. Sed hasce tam v-
rias & prodigiosas opiniones recensere nihil hīc aliud mihi v-
deretur, quàm Proteum quendam hīc affingere. Si qui Proteu-
denique ad *πρῶτον ὕδωρ* reuocant, sentiunt cum Heraclide:
qui probabilem historiam, cum Diodoro libro 2. Quò per-
net adagium: Pallenæa tunica. & Proteo mutabilior.

Proteus Busi-
rū.

Pallenæ senex.] Valer. Probus Proteum facit Aegyptium
quem propter insignem quandam crudelitatem Busirim n-
minatum ait; etsi Virgil. Pallenium faciat. Pallene vrbs
Thraciæ. Poëta sic:

*Hic, nunc Æmathia portus, patriamq; reuifit,
Pallenen.*

ad eam enim reuersus fertur, ob scelera filiorum Telegoni
Polygoni ab Hercule postea occisorum.

forma historica.] Varia & multiplex, qualis histrionum, q-
pro rei, quam fingunt, varietate varium cultum assumunt.

AD EMBLEMA CLXXXIII.

CONFERT insignia Poëtarum cum aliis stemmatis & symbolis gentilitiis, ceu κατ' ὀνομασίαν ἐντίθησιν. Sunt enim qui Aquilam circumferant, sunt qui Vulturem, alij Dracem, & alia eiusdem generis, quibus animorum diritas, immitas, rapacitas aperte declaratur. At Poëtis Olor est candidus, Phœbo sacer, quiq̃ue Regi quondam nomen dedit; animi ritatem representat, qualis in Poëta sacro debet esse, qui suos inanes labores ad Phœbum literarū Præsidentem, & ut loquuntur Græci, μυσσὸν γέλυ referre debet, ut cantus dulcedine posteriorem sibi devinciat, nec minus in admirationem rapiat, ac cypaulò ante mortem cantio, de qua illud Martialis:

Dulcè deflata modulatur carmina lingua

Cantator cygnus funeris ipse sui.

minus hoc Socratis ex Platonis Phædone: ὡς ἔσσις, τῶν κούων δοκῶ φαυλότερος ὑμῖν εἶναι τὴν μαντικῶν. οἱ ἐπὶ δ' ἀν' αἰῶνι δ' αὐτὸς δὲ πῶς εἶναι ἄδοντες, καὶ ἐπὶ τῷ πρὸς αὐτὸν ἔσση τότε δὲ εἶσα ἐκάλισται ἄδουσι μερηθότες, ὅτι μὲν οὐ παρὰ τὸν θεὸν ἀπίε, οὐκ εἰσὶ θεράποντες: hoc est. Ut apparet, ad divinandum vobis esse cygnis deterior: Illi quidem quando se brevi mortuos agnoscunt, tum magis admodū, & quidem dulcius molantur quàm antea consueverint, & quòd ad Deum, cuius sunt famuli, tunc sint migraturi congratulantur. Hic non meo, quod Aelianus 1. πικρὴλ. 1502. & Plin. c. 23. lib. 10. negant canere: id enim discutere non est nostri instituti. sed tē obiter adnotabo Aegyptios, cum musicum senem significent, cygnum pinxisse: quòd, inquit Orus, senescens concenn edat suavissimum. Quin & Pierius hac aui Poëtam, animi candorem, & Apollinem designari scribit: quem lege lib. 23. Themidorus, ut postremò id adnotem, lib. 2. De somniis, Cygnum ait musicum significari, atque ad cò musicam ipsam: occulta is detegit, coloris ratione, &c.

Gentiles clypeos, &c.] Videtur esse hypallage, pro, Alitem Ionia clypeis, &c. Ut Petrinax, Antoninus Pius, Iustinianus Illia, Herculiani Iuniores, qui sub magistro militum Præsenti militabant, Herculiani seniores id est Illyricæ legio, & Ioviani, alia legio: ex quibus hæc sub Maximiano, illa sub Dio-
 cletiano meruit aliisque multis.

Insignia varia
 quid notent.
 Insignia Poë-
 tarum cygnus.

Locus Platonis
 de cygno
 ante mortem
 canente.

Qui negent
 cygnum ante
 mortem canere.

Cygnus quid
 significet.

Aquila in
 stemmatis.

Sunt quibus aus serpens.] De quo symbolo satis primo diximus Emblemate.

Leo in stemmate.

aus leo.] In Antonini Mimo facies Leonis horridè iubar conspicitur in morem historicis concitatae. Traianus verò fortitudinem ita voluit exprimi, vt claua Leonino capiti insidere quo etiam spectat imago fortitudinis in C. Publicij Mimi. Leo enim cernitur suffocatus claua à pedibus strata, pharetra cum sagittis anteposita.

Nota est historia Lysimachi, qui coniectus ab Alexandro claustrum ferocientis leonis, belluam quamquam maximè terrificam strangulauit: quæ res admirationi fuit ipsi Alexandro, deditque ansam pictoribus id in clypeis & tabulis exprimi. Prætermitto alia multa quæ passim leguntur apud auctores.

Symbola debent apta rebus esse.

Dura sed hac uatum fugiant.] Signa hæc *ἄφωνα*, symbola, naturæ rerum, hieroglyphica debent hominum moribus, quibus tribuuntur, aut etiam rebus, quarum causa pinguntur, vel finguntur conuenire. Quæ enim mitia sunt, & quietia, non debent terrificis & truculentis speciebus representari. Et quidem rectè colligit Ælian. lib. 12. & 14. hist. variæ nullum neque ætorem aut statuarium ausum fuisse Musas Iouis filias efformare falsis & alienis imaginibus: neque opificem fuisse repletum hætenus ad eò rationis expertem qui eas armatas expressit. Nempe veteres illi scitè voluerunt ostendere vitam eam quæ studiis liberalibus impenditur facilem, pacatam & alienam, omni Martis strepitu esse debere. Sic Poëtis, quorum omnis vita est in ocio literario, rectè tribuitur color pro symbolo. Sicut hæc satis.

ceras.] Imagines cera expressas. Iuuenal. Satyr. 8.

Tota licet veteres exornent undique cera

Atria, &c. De veterum imaginibus cereis hæc addi potest. Vsus imaginum nobilitatis insigne fuit: quo honore donabantur olim qui aliquo gesto magistratu suam virtutem comprobassent: quod quidem ius non ita transibat ad posterum, ut eo ipsi possent uti: nec qui familiæ suæ imaginem inseruerat aliud efficiebat, quàm vt in suo funere & suorum gentilibus sua imago efferretur: quemadmodum hodie apud nos consuetudo inualuit insignia militaria præferendi, per retro quæ sepulchris affigendi; sed eorum imprimis qui aut nobilitate nati, aut splendore generis, aut munere aliquo insignes extiterunt. Eiusmodi autem veterum imagines cera, aut ære seu etiam ligno saxove efformabantur. Prudentius in Symmachum lib.

Vsus imaginum.

cum morem allusit. Quamuis illustres meritis, & sanguine
 ri Præmia virtutum titulis & honoribus aucti Ardua retule-
 re, fastorumque arce potiti Annales proprio signarint nomi-
 chartas, Atque inter veteres cera numerentur & ære. Ap-
 in. lib. 2. bell. ciuil. vbi agit de funere Iulij Cæsaris, ait à Mar-
 Antonio quasi lymphato vestem à pectore abscissam, eaque
 inctam manuum dexteritate lectum sub tentorio posuisse.
 deinde sic furente turba cum ad manus se accingeret, quem-
 ex castris lecto imaginem eius extulisse cera fabricatam.
 mos de cereis imaginibus in pompa funebri latis, pridem
 oleuit apud eos qui nomen Christianæ religioni dederunt,
 aliquam non ferendam superstitionis & idolomanix opi-
 nem: inque eius locum ordinis ornamenta restituta.

Hic Phæbo sacer.] Id testatur his verbis Plato: *ἀλλ' ἄτε οἱ μὲν* Cycnus Phæbo
ἀπὸ δὲ ὄντις, μὲν πηγίτι εἰσι, ἔπειθ' ὄντις τὰ ἐν ἄδ' ἔξαθα, sacer.
οἱ κατ' ἑρπύ] *ἐκείλω τὴν ἡμέραν ἀφ' ἑρπύρας, ἢ ἐν τῷ ἡμ-*
ερθερὸν χρόνῳ: Quia Phæbo sacri sunt, vt arbitror, diuinationo-
 præditæ prælagunt alterius vitæ bona, adeoque cantant ala-
 us, gestuntque ea die, quàm superiori tempore. Poëtæ *μυ-*
σῶντες dicuntur Theocrito: vt & Latini Poëtæ cycnos pro
 cæcis accipere non rarò solent, vt in eclogis Virgil.

Cantantes sublime ferent ad sidera cycni.

a ratione Pindarum, Diræum cycnum appellat Horatius;
 o sensu lusciniæ Musarum, *ἀήδεια μυσῶν* Palamedem Eu-
 ides dixit. sed hæc obiter. Non verebor Oëtauij Cleophilæ,
 ad Ouidianam venam proximè accessit, lepidos ea de re ver-
 apponere, è lib. De Poëtarum cœtu:

Interea niueos liquidum prope flumen olores

Audio calestes edere voce sonos.

Hanc volucrem Phæbo fertur sacrasse vetustas,

Quòd referat cantus Delphice magne suos.

Candida fama viget nullo violabilis æno,

Nec mors huic nigras iniicit atra manus.

Tu famam vates candorem rere volucrem,

Atque idèò vates concinit inter auis.

Rex olim veteres, &c.] Cycnus Ligurum Rex, in Gallia trans- Cycni regis his-
 dana, Musicæ laude clarus: qui cùm decessisset, ab Apolline toria.
 sui nominis auem mutatus creditur, ait Pausanias in Atticis.
 iam caussam 2. Metamorph. Ouid. adfert. Cycnumque alte-
 m Neptuni filium, in auem sui nominis mutatum facit, eius
 veris 12.

AD EMBLEMA CLXXXIIII.

Fons Emble-
maticus.

ID Strabo Geograph. 6. pertraçtat, cuius huc verba referam
 ἰδὲ εἰκνυτο δ' ἀνδρείας ἐν τῆσι λοκροῖσι εὐνόμου δ' κιθαροδῆς, τί τι
 γὰρ ἐπὶ τῷ κιθάρα κροθῆλλον ἔχαν. φησὶ ἣ τίμαιος πύθιαις πο
 ἀγωνισμένοις τῶν τε κηρύτωνα ἐγγύτοι ἐρίοισι παρὶ δ' κλήρω. τ
 μὲν δ' ἠρίτωνα δ' εἶδ' ἣ δελφῶν ἐαυτῶ συμπεράτειν. ἐς τοὺς γὰρ ἄν
 τῶν ἡρώων ἀγωνίους αὐτῆ, καὶ τῷ ἀπικίαν ἐν δένδρῳ ἐσάλθη. τ
 δ' εὐνόμου φησάντων ἀρχῶν μηδ' ἐμετῆται εἰσένις αὐτῆς ἣ π
 φωνῶ ἀγωνισμάτων, παρ' οἷς καὶ οἱ τίτιγεσις ἀφανοί, τὰ εὐφρο
 τατα τῶν ζώων, ὅμοις εὐδὲ κίμαι, μηδ' ἐν ἥτιον τὸν ἄριστον ἐς ἐ
 πίδι τῷ νίκῳ ἔχον. νικῆσαι μὲν τοι τὸν εὐνομον καὶ ἀναχθῆναι τι
 λεχθεῖστων εἰκόνα ἐν τῇ πατρῴῃ, ἐπεὶ καὶ τὸ ἀγῶνα μίαις τῶν χορδ
 ῤαγείσις, ἵππας τίτιξ ἐκπῶ κρῶσει τὸ φθόχον. id est: Ollienc
 tur apud Locros Eunomi citharædi statua, quæ insidentem c
 tharæ cicadam hæbet. Scribit autem Timæus, aliquando in P
 thiorum certamine illum vnà cum Aristone Rhegino veni
 in contentionem, vter præmium sortiretur. Aristonē fufis pr
 cibus Delphorum ciues rogasse, vt sibi adessent: maiores eni
 suos ipsi Deo Apollini consecratos, & à Delphis Rhegium m
 sam coloniam norat. Eunomum autem dixisse illis, numqua
 de musica ab eorum primordio certamina fuisse, cum quide
 apud eos cicadæ cunctorum animalium cantu suauissimæ or
 ninò sonum non haberent. Nilominus Aristonem speuisti
 riæ ad laudem assequendam strenuū: Eunomū tamen victore
 declaratum, statuam, quam diximus, in patria collocasse. Cū
 enim inter certandum choïda vna fracta defecisset, cicada f
 peruolans adfuit, quæ suppletentum vocis faceret. Hacten
 Strabo. Certè hoc Epigramma Latio donatum, & aliquot vi
 sibus ab Alciato coërcitum, legere est in sectione quarta Græc

Statua Euno-
mi.Τύπος Emble-
ματικῆς.

rum Epigram. titulo εἰς κιθαροδῆς, quod huc ascribam.

Εὐνόμον, ὃ πολλόν. σὺ μ' οἶδ' ἄμει πῶς ποτ' ἐνίκων
 πᾶρην ὀλοκροῖς ἐγὼ, πύθωμένοις δ' ἐρίω.
 αἰόλον ἐν κιθάρα τόμον ἐκροκον ἐν ἣ μισεύσασ
 ὠδ' ἄμει χορδᾶν πᾶν κροκον ἀπικρέμασιν.
 καὶ μοι φθόχον ἐτίμοι ὀπενίκα κειρὸς ἀπῆται,
 εἰς ἀκρᾶς ῥυθμὸν τῶν τρεκίς σὺν ἔργω.
 καί τις ἀπ' ἀντομάτω κιθάρας ἐπὶ τῆχων ἀναστᾶς
 τίτιξ ἐπὶ λῆξ τῶν τρεκίς ἀρμυγίης.

ἰὺρρον γὰρ ἐξείτικαςον ὄδ' ἐβδράμας ἢ μιλοίμαν
 χορδᾶς, καὶ ἐν τούτῳ γῆρῳ ἐκίχραμίμην.
 πρὸς γὰρ ἐμὴν μελίταν ὁ μουσαμβρόνος ἔρεισι ἄδ' ὄς
 τῆνο τὸ ποιμνικὸν φθίγμα μετρημόσιτο·
 ἢ μ' ἔκα φθίγγοιτο, σὺν ἀψύχοις τόποις νδραῖς,
 τῶ μεταβαλλομένη συμπετίπιπτι θρόα.
 ἔνεκα συμφώνων ἢ ἐγὼ χάλειν. ὄς ἢ τυπαθείς
 χάλειν, ἀμετίχας ἐζείδ' ἰὼ ἐρ κισάρας.

Eunomum, ô Apollo, tu quidem nolti me, quando vincebam

Patria Locrensis ego, interrogantibus autem dicam.

Æolium in cithara modum resonabam: at in medio

Cantu, mihi chordam plectrum suspendit (i. fregit.)

Et mihi sonum verum (i. paratum) quando occasio postulabat,

Ad aures numerorum non verè reddebat.

Atque (tunc) quædam vltro citharæ ad cubitum (siue, iugum) exurgens

Cicada complebat veram harmoniam.

Nervos enim pulsabam, quando septimæ curam haberem

Chordæ, huius voce utebamur.

Ad meum enim cantum meridiana è montibus cantatrix

Illium pastoricium sonum accommodavit.

Et quidem cum sonaret, vnà cum inanimatis nervis

Mutato simul congruebat sono.

Huius rei causa congruam habeo gratiam: sic autem formata i. expressa cicada)

Ære, nostra sedet super cithara.

Eunomus hic ego, scis quo vici tempore, Apollo,

Locrensis, referam iis qui mea nosse volent.

Æolio ut modulo resonabam; in pectine senta

Conticuit medio carmine fracta fides.

Me lyra destituit cum non foret ergo necesse,

Et mihi legitimos non dedit illa sonos.

At tamen ad cithara cubitum mihi sponte cicada

Adfuit, ut veram redderet harmoniam.

Corda fatigabat me septima, quando repente

Vox mea supplebat quomodocunque sonum.

Sed mihi cantatrix venit de montibus altis,

Obtulit atque suum meridiana sonum:

Egregiè reddens modulus, flectebat eosdem

Examimes nervos quodq; referret, erat.

*Ergo habeo grates merito; hincq; expressa cicada
Spectatur constans ere super cithara.*

*Musica ma-
gna vu.*

Memorat huius historię Clemens Alexandrinus initio statim orationis, qua Gentes hortatur ad pietatem. Nonius Exodico Quando ad ludos venit, alij cum tacerent, totum diem arguitur quasi cicada. Eius narrationis ἐξήγησιν continet ἱππύρχου, nimirum Musicam Diis esse curę: quod & significat Homerũ Iliad. 1. cum induxit Deos cithara videntes post contentionem de Achille. quod & certè non modò paganorum scripta testantur, sed maximè libri sacri continent, quanta fuerit lege diuinę Musicę commendatio, vt 1. Reg. 16: & apud regium Psalter variis in locis. Consule & D. Aug. De ciuit. Dei 17. c. 14. Scripsit Plutar. elegans de Musica commentarium, cuius vires attingit posteriore de fortuna & virtute Alexandri, & de cohibenda iracundia. Athen. item 12. c. 4. & 14. c. 11. Sed & Musicę pulchritudinis laudatio est apud Cassiod. lib. Variar. 2. epist. 40. Quantum autem ad hunc locum attinet, repetere Prouerb. Achantia cicada & Chordę vice: & Ad fractam canere, in Chiliad. Erasmi. Sed si quis plura volet, ad illustrationem huius Emblem. conduxerit fortasse legere Plutarchi tractatum De animę procreatione ad finem. Sed vide num huc conciliare possis Strabonis illud e lib. 10. εὖ μὲν γὰρ εἶρηται καὶ ἔστι, τὰς ἀνθρώπους μάλιστα μιμῆσθαι τὰς θεούς: ὅταν εὐεργετῶσιν ἄμεινον δ' ἀνέλγους, ὅταν ἰουδαίμοισι. τοῦτον τὸ χαίρειν, καὶ τὸ ἰορτάζειν, καὶ τὸ φιλοσοφεῖν, καὶ μουσικῆς ἀπολαύειν: Re-ctè quidem dictum est, mortales tum maximè Deos imitari quando benefici sunt: rectius verò quis dixerit, cum beati fuerint. quod ipsum est gaudere, festos dies agere, & philosophari, & musicam attingere. Sed nimis fortasse verbosè haec tenui. Nos ne otiosi omninò in hac explicatione simus, quatuor potissimum ex hac historia certè nobili colligimus.

*Locus Strabonũ
bonũ additus
ex coniectura.*

1. Primùm quidem apud veteres Musicam in magna laude habitam fuisse, & eius vsu in magnis quibusque conuentibus conuiujs, sacrificijs profecutum.

2. Deinde veteres illos, quanquã vera Dei cognitione destitutos, putasse tamen quædam esse numina, quorũ opem in rebus aduersis se sperabant impetraturos: vique hominum multarumque conditiones essent, sic peculiare esse Deos, credidisse.

3. Tertio, iis qui temeraria quadam proteruita contendebant & suis æqualibus debitam omnem laudem eripere conarentur sæpenumero malè cedere: iis verò qui modestè de se sentirent Deum vltro frequenter occurrere, ad eũ vt præter omnium sperande fortioribus victores euadant.

4. Quar

4. Quartò & postremò, prodigia quædam & quasi arcano-
n suorum recessus, Deum in rebus penè omninò desperatis
endere: vnde memoria sempiterna transiit ad posteros.

ed multò plura sunt reconditoris sensus in hoc Emblemate,
ogula diligentius appendi liceat.

5. Emulationem rerum honestarum incendere vires ingenij
gloriam aucupandam.

6. Inter pares æmulationem inflammari, cùm nemo sit qui
enio velit cedere: & nonnunquam inter eos qui patria dis-
ces vehementius excitari studium.

7. Deum ex improviso nonnunquam apparere, vel in rebus
nè desperatis.

8. Garrulam & stridulam cicadam garrulo fidicini opem tu-
e insperaram, & iuuisse fiduciam.

9. Pro impetrata ope Deo grates habitas vt in casu sanè dif-
li. Nos id opportunè stetit in discordes ac funestas pro-
um nostrorum rixas specie religionis excitatas: nam post oc-
onem Principis, non cicadæ è solo natæ, sed vnanimis nobi-
cœtus harmoniam suppleuit impeditam, & interturbatam;
emque concordem dedit, qua salutem Galliarum, & imperio
tanti succurreretur.

Deus nobis hac otia fecit:

omque erit is nobis semper Deus.

Delphice Phœbe.] à Delphis Phocidis ciuitate Phœbus Del- *Phœbus Del-*
phicus dictus est, in qua nimirum oraculum fuit toto orbe ce- *phicus.*
errimum.

Plectro. Instrumento, quo fides plectuntur & percutiuntur.
rtialis:

Exornent docilem garrula plectra lyram.

n hostem Spartyn.] In aduersarium Spartanum, id est, Aristo-
n. Spartyn, Græcus accusatiuus. Græcum epigramma, vt
oent vulgati còdices, securus Alciatus, in errorem potuit im-
gere. Quod eò dico, quia vox, *σάρπη*, videri suspecta, non
ne è potest. sic legendum putat Nicolaus Gulonius, litera-
n Græcarum professor Regius: *πατρίδα ὀλοκρῆς ἰγῶ*, &c. pro
quod diceremus, *καὶ τὴν πατρίδα ὀλοκρῆς*. sic enim recta erit
minis sententia. Eunomus enim Locrensis erat, non Spar-
us, nisi fortè putet aliquis *σάρπη*, esse agnomen quoddam
cognomen; quod nescio an probare debeam.

Frisa fides.] Rupta.

Stridere.] Dissonare.

Timbo.] Sono.

*argutus suavis ales.] Cicada suauiter canens.
descendit ad legem soni.] Aptauit sese ad instrumenti mul-
contentum.*

*ab altis saltibus.] à syluis, & relictis nemoribus, in quibus p-
tissimum frequentia est cicadarum.*

ô sancte.] Phœbe.

tua cicada.] Tibi sacræ. quo de suprâ.

*Pro cithara hic fidicen.] Ne tanti miraculi memoria tempo-
retitate deleteretur, citharam Apollini cum cicada ænea in-
dente consecrauit Eunomus. Ad finem huius Emblematum, Græ-
ci epigrammatis particulam postremam ita corrigit Gulon-
meus, τῆς καὶ συμφάνων μὲ ἔχω χάριν. quæ lectio, vt facili-
mihi probatur.*

AD EMBLEMA CLXXXV.

EPIMYTHION est elegantissimum, quo Ceteratori
æmulationem, quæ sæpenumero rixarum plena esse
lei, permultas vnâ secum aduehere difficultates, & contenti-
non tricas arguit. Id quia non minus varium quàm ingen-
sum sit, haud ego quidem possum vel paucis verbis soluere,
vno, quod aiunt, fasce complecti. Quia enim multa simul
currunt, auspicandum esse video à Cadmi fabula. Is Agenc-
Phœnicum regis filius, à patre missus in remotas terras Eu-
pam sororem quæsiturus, iussusq. Phœniciam non redire pri-
quàm illam vnâ secum reduceret, Apollinis oraculum dicit
adisse, vt quid sibi esset agendum, certò nosset; eumq. respo-
sum habuisse, vt indomitæ bouis ductum sequutus, ibi tand-
sisteret, sedemq. figeret, quò loco illa procumberet. Itaq.
oraculo paruit, Thebas Bœotias condidit, Harmoniam Ma-
ex Venere filiam duxit vxorem, Draconem Castalij fontis
stodem Marti sacrum interfecit, cuius dentibus (suasu Pal-
dis) humo, vt sata quædam mandatis, armatorum militum-
giones prodire, quæ se mutuò confecerunt: demtis quinc-
reliquis, qui Palladis consilio sædus & pacem inierunt: quib.
ita tandem conciliatis, & quasi aliquo certo sædere sociatis,
xilium Cadmo tulerunt in Thebis instaurandis. Ex quo factum
vt post aliquantum temporis, in numerosum populum ex-
uerint, totamq. Græciam suo genere & præclarè gestis co-
plerint. Sed de fabula plus satis. Historiam fusius 3. Transf-
mat-

Cadmi hysto-
ria.

tionum Ouidius est persecutus. Sati dentes labore Cadmi, *Sati dentes quid.*
 ræ sunt per totam Græciam primùm sparsæ, quas ille inge-
 sus & industrius admodum artifex Græcis ipsis primus tra-
 it. Quod omninò vel de sermone literarum monumentis
 nprehenso, vel de contentionibus hominum literatorum
 accipiendum. Draconem primùm *πυρρὸν τὸ δόρυ*, id est, *Draco unde dictum, & quid significet.*
 tissimè videre, nominatum aliàs admonuimus: quo sapien-
 n intelligimus, & disciplinarum circulum literarum con-
 tum monumentis. Nemo enim est qui nesciat liberalem
 nem doctrinam sermone vt plurimùm & scriptis quacunq-
 ua communicari. At ea liberalis cognitio sermone com-
 nicatur & scriptis. Sermonem quidem à serendis verbis ef-
 ictum Grammatici nos admonent; qui sermo qua parte li-
 s continetur, sedecim primùm characterum notis consta-
 ; tot enim Draconis esse dentes asseuerant; qui naturæ ar-
 ia inuestigarunt: & ij quidem characteres non modò pa-
 n inter se consentiunt, sed & seiplos mutuò quasi tollunt:
 st, coalescere, aut significare quicquam non possunt, nisi
 neque vales adfuerint, quarum ope ac beneficio redeunt
 gratiam, id est, articulatam orationem faciunt. Armatorum
 tas & gladios possumus transferre ad accentuum vel spiri- *Hasta, & gla-
 dy quid.*
 tum sedes siue notas: quæ non nisi Palladis, id est, intelligen-
 beneficio, bene inter se componi & conciliari queunt. Vel
 armatorum copiæ ex iis dentibus ortæ, studiosorum quo-
 idam factiones ostendunt, qui liuore quodam, & æmulatione
 grauiore moti, sibi mutuam inferunt internecionem, dum
 ptis vtro citroque editis, vel etiam verborum concertatio-
 nis, id est *λογομαχίας* tixantur, suorum *συνδρόμων* & eorum
 i versantur in eodem circo laboribus detrahunt, eorumque
 strinam importuniùs vellicant. Vidit plus quàm satis est
 s rei exempla nostra ætas, quæ vt politiorem concinnio-
 e non modò artium, sed totius philologiæ tradendæ viam
 rationem summo dei beneficio restitutam habuit: sic certè
 tra, & quidem nocentiora eo mōstra parturit, sic vt vero
 ius dictum sit, Vbi mel, ibi fel: & Vbi vber, ibi tuber suc-
 scere. Porrò numerus perexiguus à Mineruæ sapientiæ Præ-
 e in gratiam redire iussus, & qui tandem in infinitum nu-
 rum exereuerit, studiosorum conditionem notat, qui cum
 nutuò iuuant, vberissimum doctrinæ prouentum referunt: sed
 am pauci sint qui animi candore & ingenuè id faciant, non
 meum hoc loco dicere. Hanc fabulam ingeniosè & lepidè
 ducit Anulus in typographos Lugdunenses, refertque den- *Bartholo-
 mas
 Anulus.*

tes serpentis ad sedecim literas, quæ tot primùm fuerunt Cæmi tempore: ex quibus consonas sese interficere ait, quòd nihil vinum habeant si singulæ spectentur: quinque vocales, quæ per se vocem faciunt, quæque aliis soni vim communicant, et ferre quinque milites, qui mutuò in pacem conspirarunt. postremo typographum elementorum typos, quasi Cadmum serpētis dentes disseminare, quibus barbari ad vitæ cultum & humanitatem perueniant. Carmen Anuli hoc est:

Cui iaculum, iaculoq; animus præstantior omni,

Atque leoninum vis erat axiutum:

Cadmus Agenorides præstans facundia, & armis;

Ut iaculum penetrans, ut leo magnanimus,

Vexis in Europam literas Phœnicibus ortas,

In quibus humana circuleus est Sophia:

Quarum quinque (alsus se collidentibus ultrò)

Plena vocales integritate manent.

Ac terrestribus has animis insensit, & artes:

Civiles homines fecit & ex rudibus.

Fictus ob hoc vsq; dentes sparsisse draconis;

Exq; satis natos dentibus esse viros:

Qui se occiderunt per mutua vulnèra, tantùm

Post reliquos casos, quinque superstitibus.

Ex quibus est hominum post multiplicata propago,

Qui primi Thebas insoluerè nouas.

Huius ad archetypum, literas qui spargit in urbe,

Quæ nomen, vires, stemma leonis habes,

Quiq; libris homines sapientes perficit: an non

Iure pari possit dicere chalcographus?

Semino serpentis dentes in pelle leonis,

Hoc est Lugduni, qui Leo Gallicus est.

Vipereos dentes, &c.] Totam hanc narrationem Ouid. retulit

3. Metamorph. Lege Plin. lib. 7. cap. 56. Solin. cap. 13. Vipereos

autem dentes dixit, pro serpentinis, σκουρὸδοντῶν, speciei per

genere. Meminit Corn. Tacit. lib. vndecimo Annal. Allu-

Plutarch. ad fabulam Cæmi, qua dicitur serpentis dentes per

seminasse, initio disputationis, Cur oracula dare Pythia desine-

Sed fortasse conduxerit studiosos euoluere Symposiaca con-

eiusdem, quæst. 3. & 4. quo loco quærit cur A, literarum pri-

ma sit accepta. Aliò flexit hanc fabulam Dio Chrysostr. orat. 11. in

quem consule, si vacat.

credidit aruis.] Mandauit solo.

[*Aonio solo.*] In Græcia. Aonia dicta Græcia, ab Aone Neptulio, rege Bœotix.

[*Aonitu Tritonidos.*] Suasu Palladis. Ouidius:

Et sua iecit humi monitu Tritonidos arma.

[*Agenorides.*] Cadmus Agenoris filius. Hinc fabulæ materiam præferunt Poëtæ, quòd Cadmus literas Græcas à Phœnicia acas in Græciam detulerit, vti iam à nobis dictum est.

Quamquam satis multa de seminatis à Cadmo dentibus ad-
 erim, vt nihil sit quod studiosos remorari posse videatur,
 tamen iam ab instituta hac commentatione mihi propo-
 im nullam illustrandi Alciati materiam prætermittere, adij-
 hinc quod apud Isacium legi, ad hunc fermè sensum: Cad-
 cum draconem Martis interfecisset, aquam ad filiam* por-
 es, euulsos illius dentes seminavit; ex quibus procreati sunt
 ati viri: & à quibus aiunt Thebanos suum genus duxisse;
 tamen fabulosa esse constat. Palæphatus Stoicus (frigi-
 idem sed tamen allegoricè) tradit Cadmum è Phœnicia
 ientem, dentes elephantum habuisse, quibus humo manda-
 ppetias illi aduersus fratrem tulerunt. Sed Androtion hi-
 icus scribit Cadmum cum quibusdam Palantibus venisse
 ebas: existimat tamen idem Isacius, draconem illum prædo-
 o fuisse, vel præfectum quendam, insidiatumque sacra fa-
 ti Cadmo, & aliquot ex suis sociis sustulisse. Deinde Cad-
 m instructis militum ordinibus eundem draconem, & dra-
 is socios interfecisse, quos dentes nominat eo quòd morda-
 essent, ex his autem multos fudit, alios sibi affinitate iunxit.
 ille. Cornel. Tac. vti alio loco admonuimus lib. xi. An-
 um meminit Cadmi vt literarum inuentoris apud Græcos.

*Mythologia
de seminatis à
Cadmo denti-
bus.*

AD EMBLEMA CLXXXVI.

SEPTEM sapientum tanta fuit apud priscos auctoritas, vt
 propter vitæ integritatem & sententiarum quarundam pau-
 verbis comprehensarum pondus & grauitatem, soli omnium
 edicerentur. Vitæ quidem instituto & moribus ab aliis dis-
 bant, & sentis quibusdā sententiis & apophthegmatis alio-
 umores informabant. D. Augustinus De ciuitate 8. & 18.
 ait claruisse post Poëtas Theologos, & vitæ genere lauda-
 a quædam hominibus præstitisse, nullumque monumen-
 o, quod ad literas attinet, posteris reliquisse, nisi quòd Solon
 quasdam

*Septem Gre-
cæ sapientes
qui.*

quasdam leges Atheniensibus dedit. Thales verò Physic
suorum dogmatum libros reliquerit. Horum apophthegmata
permulti doctè copioseque sermonibus illustrarunt. In Græc
rum Epigrammatōn collectaneis œtostichon extat de septē
horum sententiis insignioribus, & de cuiusq. nomine & patri
quod hic propter concinnitatem ascribere non grauior. Ad
quod eadem ipsæ sint, quas Alcibiades illustrat symbolis, ut E
blematis naturæ & decoro inseruiat:

ἑπτὰ σελῶν ἰρία κατ' ἔπευ πόλιν ἔνομα φωνῶ.

μίτρον ἢ κλεοῦβλῶν ὀλίγδι εἶπεν, ἄριστον.

χίλων δ' ἐν κρίλῃ λακεδαιμόνι γινῶδι σωτὸν.

ὃς ἢ κόρινθον εἶναι, χόλῃ κρατεῖ, ἀξίαν δρῶν.

πίπτακ' ἔ, κ' δ' ἐν ἄγαν, ὃς ἔκω γῆρ' ἐκ μιτυλήνης.

τέρμα δ' ὄρῃ βιότιο σόλων ἰσραῖς ἐν ἀθήναις.

τὸν πλείωνας κακίης ἢ βίας ἀπέφηνε πολέμου.

ἐχθρῶ φύγῃ ἢ θαλῆς μιλήσει ἢ ἡυδα.

Nomina, dicta, urbes seriem canimus sapientum.

Optima mensura est, Cleobulus Lindius inquit.

Te cognosce ipsum, Lacedæmonia incola Chilon,

Quiq. Corinthius est, iram rege, ait Periander:

Pisacæ at, ne quid nimis, effatur Mitylexis.

Atticus hinc Solon vitæ inquit, respice finem,

Non spondere, Thales Milesius vile censet.

Plena malorum cuncta, Bias canit urbe Priene.

Apud Ausonium plenius eadem apophthegmata Græcè &
tinè repetes, apud quem etiam ludum eorundem sapientum
dere est. Cætera percurramus.

Cleobulus.

Cleobulus.] Hic ex Pindo urbe Rhodi insulæ, patre Euage
in Aegypto didicit. Dicebat, caueudas esse inimicorum in
dias, & amicorum inuidiam. Eius vitam lege apud Laërt. lib.
Huius insigne dictum fuit ἄριστον μίτρον, Optima mensura;
Optimus modus. Ad quod σμεῖολικῶς designandum, trut
siue lanx adhibetur: eâ enim quæque ponderantur. Idem ha
Hesiod. i. ἔργων.

Chilon.

Chilon] Lacedæmonius fuit Ephorus, qui magistratus à
bunatu plebis Romani non multum differebat. Fuit pauc
quus, in sermone cōcisus, quod ei fuit patrium. Hinc enim
conismus. Elogio proditum est, septem aliorum fuisse sapi
tissimum. Eius insigne apophthegma, γινῶδι σωτὸν, quod
speculum intelligitur. Plura Laërt. lib. i. Plin. lib. 7. cap. 32
Erasim. in Adag. Nosce teipsum. Sententiam hanc tribuit A
po Plutarch. ad finem Symposij septem sapientum. Sed c
spe

ulum cum sui cognitione? Inuenta sunt specula, inquit Seneca: quæstionum naturalium, cap. 17. vt homo se ipse noscet. Multa ex hoc consecuta: primò, sui notitia, deinde & ad dam consilium. formosus, vt vitaret infamiam: deformis, iret redimendum esse virtutibus quicquid corpori deesset: nis, vt flore ætatis admoneretur, illud tempus esse discendi, ortia audendi: senex, vt indecora canis deponeret, & de mor quid cogitaret. At hoc rerum natura facultatem nobis de osinet ipsos videndi. Hæc ille.

Periander.] Hunc aiunt tyrannum fuisse immodica quadam india, quicque ciuitatem auro spoliarit, & incestus non no andos perpetrarit. vnde plerique negant hunc fuisse vnum è m sapientibus, sed alterum quendam nomine Periandrum oraciæ natum. Dictum celebri *Irazo sobibendam*: quod fic ri admoto intelligi datur apud quosdam scriptores. Sed ulegium adhibetur, quod per inferiores partes bilem pur & admotum naribus medetur lipothymix. Vide Plin. 20. 1. & lib. 26. cap. 9.

Periander.

Pittacus.] Piradio patre Thrace natus, vir amans libertatis, timus & fortissimus. Huius egregium dictum, *μὴ δὲν ἄγοι, ἀλλ' ἄγεγε*: quorum altero mediocritatem, altero tempus agnoscendum, id est, temporis habendam esse rationem onebat. Symbolum autem prioris est gith, nigerimum n optimumque, excitatissimi odoris, quo minimo sumpto is dat saporis gratiam: largius autem, venenum exhibet, que suspicantur esse minutulum piper, quod poyuretum i vocant, & pharmacopolæ Nigellam Romanam. Plin. lib. p. 17. Melanthion & melaspermon nominat, de cuius ibi viribus satis & lib. 19. cap. 8.

Pittacus.

Solon.] In Salamine insula natus, quæ iuris erat Athenien s, parentibus nobilissimis ortus, leges Draconis, sanguine, utramento scriptas mitigauit, aliis promulgatis certè mitio toto orbe celebratis. Nullum ante mortem beatum dicen, sed expectandū vitæ finem dicebat. quod Ouid. 3. Trans at. reuulit his verbis:

Solon.

— scilicet ultima semper

*Expectanda dies homini, diciq; beatus
Ante obitum nemo, supremaq; funera debet.*

ermiini figura refert, cuius effigiei rationem suprà iam sa pressimus.

Bias.] Hic Prienis vrbe Ionix natus, cuius insigne dictum à mis celebratū: *Omnia mea meum porto: & illud nostrum,*

Bias.

Sardi.
Musimones.

οὐ πλεῖστος παρ' ἑνὶ, quo taxabat vitiorum inter homines omni parte scatentium multitudinem : quod figuratur per Sardum hominem mulsimoni insidentem. Musimones, asini, muli, aut equi breues, vt inquit Nonius. vnde Lucilius:

Pretium emit qui vendit equum musimonem.

Sardi autem deprauati & nefarii sunt habitus. Notatur itaque rerum malarum copia sub duobus hisce, quibus abundat Sardinia. Lege Plinium 8. cap. 49. De Biante Laër. Valer. Max. lib. 5. & Gell. lib. 5. Glossularij ciuilibus sapientiae celebrant nescio quibus brocardica, vt hoc: Bonus praesumitur qui est bonae nationis, malus, qui malae. Et illud,

Sape solet similis filius esse patri;

ad l. quod si nolit, 31. §. qui mancipia, D. de ædil. edict. Et Prætorius puellam commendans à genere, ait,

Crede non illam tibi de scelestâ

Plebe delectam, neque sic fidèlem

Sic lucro aduersam potuisse nasci

Matre pudenda.

Thales.

Thales.] Nobilissima ortus familia Mileti, Commetrix Astrologiae peritissimus. Inter eiusdem graues sententias est qua monebat sponsionem non esse faciendam, ἰσχυρὰ πᾶσι βλάπτει. qui enim se vadem statuit, sibi seruitutem, alteri libertatem parat. Clemens Alexandrinus 6. Stromatum, Sponsionem noxae filiam dicit (ex Thalete) sponsionis verò mulctam: id est ἰσχυρὰ ἀπὸς θυγάτηρ, ἰσχυρὰ δὲ ζαμία. Symbolum est parra vel scops, quæ pedibus aut visco captæ confocias attrahunt. Tales enim sunt debitores, qui vt sese explicent irretitos, alios capere possunt fideiussores aucupantur. Parra quidem avis inauspicata, quæ galerita vel alanda dicitur. Plinius 11. cap. 37. Mercurius quòd apes comedat, apiastra, idem lib. 10.

AD EMBLEMA CLXXXVII.

Oedipi vita & fatium.

VT minus prouectis aliquantisper consulam, paulò deinceps reperam carminis huius argumentum ex sententia Oedipodori Siculi, Sophoclis & Strabonis. Oedipus Colonæus natus, Agnoris ex Labdaco nepos & Iocastæ filius: quædam inter cetera cum ex oraculo futurum cognouisset, vt à filio vita prouideretur, Oedipum recens natum pastori dedit interficiendum, ipsum suspensum traiecitæ resti per utrumque pedem reliquit in C...

c. Sed Melibœus pastor regius, tum fortè misericordia mo-
 ad Regem suum Polybum detulit: qui cùm liberis careret,
 filio curavit educandū, & à tumore pedum Oedipum no-
 nauit, ἀπὸ τοῦ εἰδέναι τὴν πόδα. Cùm adoleuisset iam corpore
 iustus & animo forti, sui generis ignarus, Apollinis oracu-
 lum de patre consuluit: à quo responsum habuit se parricidam
 matris, & suæ matris maritum. Itaque Corinthum repetere
 coepit, viamque ingressus qua Thebas proficisceretur, obuium
 sibi inuentum (à quo, quòd nō cessisset, scepro fuerat percussus) in-
 terrogauit. Regio Thebana tunc temporis infestata erat cladibus,
 & atrociniis Sphingis. Monstrum id erat ore virgineo, quod
 hominibus & in præcipitum adductis ænigma solebat proponere,
 quod quis qui id nescirent dissoluere, de saxo præcipientes dabat. Hoc
 quòd tale fuisse traditur ænigma: *Quod animal esset & quadrupes
 & bipes, & tripes.* quod Ausonius Eidyllio decimoquinto, vbi
 ternario numero, bellè complexus est his verbis,

*Qui bipes & quadrupes foret, & tripes, omnia solus,
 Terruit Aoniæm volucris, leo, virgo triformis,
 Sphinx volucris pennis, pedibus fera, frons puella.*

con Thebanorum Imperator eam ob causam edictum pe-
 uersam Græciam promulgari iussit; estque pollicitus, vt qui
 Sphingis ænigma dissolueret, suam illi sororem daret vxorem.
 Hæc fama excitatus Oedipus; ad montem Spinthium profectus,
 ænigma soluit, deque humanæ vitæ partibus interpretatus est.
 Homo enim quadrupes infans, propter corporis imbecillita-
 tem: ætate incunte, bipes: senex autem tripes, quòd sæpius vten-
 tum baculo sit ea ætate, quæ aliquid vietum habet & caducum.
 Iusto ergo problemate Sphinx doloris impatientia se ex edi-
 cto monte præcipientem dedit. Hanc fabulam variis modis à scri-
 ptoribus traditam reperi. Sphingis ortum habet Hesiod. in
 Theogonia: suntque qui asserant Sphingem esse ex genere si-
 marum, vt Diodorus. At Albertus Magnus 22. De animalib.
 Solinus cap. 30. Polyhist. simias esse volunt. Alia Plin. scribit
 8. cap. 21. & 11. cap. 72. & 35. cap. 12. ex quibus locis peten-
 tum esse veram Sphingis descriptionem plerique censent. Sa-
 llic. principio Ennead. 7. libro 1. credit Sphingem pernicio-
 sum quendam hominem fuisse, qui sua calliditate multos pere-
 rit. Sed hæc missa faciamus, & ad mythologicam tractatio-
 nem veniamus. Sphinx triformis (vt potè quæ puellari forma
 plumis recta vt auis, & leoninis pedibus) ignorantiæ arguit,
 ineditissimo huius vitæ monte, & quasi theatro locatam, infi-
 nitam hominum multitudinem sua feritate opprimere nō alia

*Sphingis de-
 scriptio.*

de causa, nisi quod sese non agnoscant, id est, se homines esse ignorent. Triplex autem moniti forma refertur ad tres primarias causas efficientes ignorantiae. Nam virginea facies voluptatem repraesentat, foedamque libidinem, quae hominem in excacat & afficit, ut cum ab humanitate degenerem in belluam ferme naturam commutet, quo fit ut ab omni vera disciplina rectaque institutione penitus abhorreat. Plumae volucrum quibus totum corpus occupatur, & quasi obsidetur, leuitatem & inconstantiam animi satis aperte declarant, quae quidem cum rationis principatum, vel naturae vel consuetudinis vitio praeripuit & occupauit, quid in homine reliqui est, quod firmum ac constans esse vel videri possit? Caeterum pedes, quales sunt leoninis, indicant superbiam arrogantiamque; quae cum falsam rebus opinionem habeat, seque scire putet quod nescit, non mirum est si turpiter impingat, & longissimè absit à perfecta rerum cognitione. Prima itaque ignorantiae causa est ingenij leuitas, vel temeritas, quae quid maximè se deceat, non videt. Altera est corporis voluptas, primo quidem aspectu blandiens, sed a pererrima, tristisque, postquam gustaueris: De qua sic antè,

Virginis facies in Sphinge.

Plumae Sphingis.

Leonini pedes.

Ingenij leuitas.

Voluptas corporis.

meretricius ardor

Egregis iuuenes seuocat à studiis.

Superbia.

Tertia causa omnium perniciosissima, & ad nocendum in primis efficax, est animi elatio & arrogantia: de qua, quia iam in superioribus, verbum non amplius addam.

Sphinx, ignorantia sym-
bolum.

Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia. Quia hinc Sphinx ahibetur pro typo ignorantiae, id cerè primò videtur esse etum ex tabula Ceбетis Thebani: cuius ipsissima verba huc trduco ad maiorem fidem: *εστιν η̄ εξηγησις του κη̄α τω̄ της σφινγος ο̄ νιγμοσι, ο̄ σκεινη̄ ᾱσθεν̄ βαλλετο̄ τοις̄ αν̄θρωποις. εῑ μη̄ εν̄ αῡτο̄ σιω̄πης, ε̄σω̄ζετο̄ εῑδε̄ μη̄ σιω̄πην, λ̄πῑλυτο̄ ε̄τω̄ τ̄ σφινγος. ω̄σ̄οῡτως̄ δε̄ η̄ επ̄ῑ της̄ εξηγη̄σεως̄ τ̄ῡτης. η̄ γ̄ ᾱφρο̄συνη̄ τοις̄ αν̄θρωποις σφιν̄ ε̄στιν. ᾱνῑπῑτεταῑ δε̄ κ̄η̄ τ̄ᾱς̄, τῑ αγᾱθον̄, τῑ κᾱκον̄, τῑ ε̄τ̄ αγᾱθον̄, ε̄ κᾱκον̄ ε̄στιν̄ εν̄ τω̄ βιω̄ τ̄αῡτ̄ ο̄ν̄ ε̄αν̄ μη̄ τις̄ σιω̄πην̄ λ̄πῑλυταῑ ε̄τω̄ αν̄σ̄ο̄π̄εῑ εισ̄ᾱπᾱξ̄, ω̄σ̄περ̄ ο̄ ε̄τω̄ της̄ σφινγος̄ κατᾱθρᾱσκεῑσ̄ απ̄ε̄θνησκεῑ, ᾱλλᾱ κ̄η̄ μικρο̄ν̄ εν̄ ο̄λᾱ τω̄ βιω̄ κατᾱθρᾱσκεῑ, κᾱθᾱκᾱσ̄ οῑ επ̄ῑ π̄ρασ̄ παρε̄διδ̄ο̄μενοι. αν̄ δε̄ τις̄ γ̄νω̄, ανᾱπᾱλιν̄ η̄ η̄ ᾱφρο̄συνη̄ λ̄πῑλυταῑ αῡτος̄ η̄ σω̄ζεται, κ̄η̄ μᾱκᾱρῑος̄ κ̄η̄ εῡδ̄ᾱμων̄ γ̄ιγ̄νεταῑ εν̄ παν̄τῑ βιω̄.* id est: Hæc expositio eius ænigmatis, quod à Sphinge proponebatur hominibus. Qui enim illud intellexerat, salute quidem consequeretur; qui verò minimè, in exitium incideret. Eo modo se habet ea explicatio. Sphinx enim est hominibus insipientia. Hæc autem proponit quid bonum, quid malum

quid neque bonum, quid neque malum sit in vita. Quæ si quis minus intellexerit, ab ea interimitur: neque id semel, sicut is qui depastus à Sphinge moriebatur, sed per omnem vitam paulatim absumetur, ut qui perpetuis suppliciis addicti sunt: contra verò si quis agnouerit, occisa tandem insipientia, salutem ipse consequitur, & beatus & felix per totum vitæ curriculum euadit. hæc ille. Cæterum (quod nolim prætermisum) Clemens Alexand. 5. Stromat. Sphingem retulit ad ingenij sollicitiam, & robur corporis, ob humanam faciem & leoninum corpus. Attingit Aelian. de historia animal. lib. 2. cap. 7. Retulit ad iustitiam Dio Chrysostom. Orat. 10. sub finem, & torquet ad sophistarum genus.

At quibus est notum. &c.] Plato in Charmide, & Plutarch. variis locis tradunt ascriptum fuisse pro foribus templi Apollinis Delphici, literis aureis, Γ Ν Ω Θ Ι Σ Ε Α Υ Τ Ο Ν, id est, Ν Ο Τ Ι Σ Ε Τ Ε Ι Π Σ Υ Μ, in quo omnis sapientiæ neruos esse sitos permultis auctores tradiderunt: quod Alcibiadi apud Platonem Dialogo De natura hominis, omnium difficillimum videtur, eiusque difficultatis rationem explicat Anton. Zimara lib. Proleptatôn. Hanc sententiam diuino beneficio in terram ad homines delapsam plerique existimarunt, ut Iuuen. Sat. 11: cuius iudem diuini præcepti vires, ut copiosè, sic & eruditè tractat M. Tullius De legibus 1. Qui seipsum norit, inquit, primum se aliquid habere sentiet diuinum, tantoque munere Deorum semper dignum aliquid & faciet & sentiet: & cum seipse perspexerit, totumque tentarit, intelliget quemadmodum natura subornatus in vitam venerit, quantaque instrumenta habeat ad obtinendam, adipiscendamque sapientiam: quemadmodum principio rerum omnium, quasi adumbratas intelligentias animo ac mente conceperit, quibus illustratus, sapientia duce, bonum virum, & ob eam ipsam causam cernat se beatum fore. Jam cum animus cognitis perceptisque virtutibus, à corporis obsequio indulgentiaque discesserit, voluptatemque, sicut lacem aliquam dedecoris oppresserit, omnemque mortis dolorisque timorem effugerit, societatemque carnis eiecerit, tum omnibus se naturam coniunctum duxerit, cultumque Deorum puram religionem susceperit, & exacerit illam ut oculorum, & ingenij aciem ad bona eligenda, & reicienda contraria: que virtus ex prouidendo est appellata prudentia: quid eo dici aut cogitari poterit beatius? Idemque cum cælum, terras, maria, & rerumque omnium naturam perspexerit, eaque vnde generata, unde recurrant, quando, quomodo obitura, quid in his mortale

*Nesse seipsum
quam vult
bet.*

& caducum; quid diuinum æternumque sit, viderit, ipsumque ea moderantem & regentem penè prehenderit, seque non vni circumdatum mœnibus popularem alicuius definiti loci, sed ciuem totius mundi, quasi vrbis vnius agnouerit, in hac ille magnificentia rerum, atque in hoc conspectu, & cognitione naturæ, Dij immortales, cùm se noscet (quod Apollo præcepit Pythius) quàm contemnet, quàm despiciet, quàm pro nihil putabit ea quæ vulgò dicuntur amplissima! Atque hæc omni quasi sepimento aliquo vallabit, differendi ratione, veri & falsi iudicandi scientia, & arte quadam intelligendi, quid quamquam sequatur, & quid sit cuique contrarium. Idem Cicero in Tuscul. Est illud vel maximum, ait, animo ipso animum videte: & nimirum hanc habet vim præceptam Apollinis, quo moneat, vt se quisque noscat: non enim, credo, id præcipit, vt membra nostra aut staturam, figuramve noscamus: neque nos corpora sumus: neque ego tibi hæc dicens, corpori tuo dico. Cùm igitur, Nosce te, dicit, hoc dicit, Nosce animum tuum. Nam corpus quidem quasi vas est, aut aliquod animi receptaculum: a animo tuo quicquid agitur, id agitur à te. Hanc igitur nosse, nisi diuinum esset, non esset hoc acrioris cuiusdam animi præceptum, sic vt tributum Deo sit, hoc est seipsum posse cognoscere: & hæc hætenus Cicero. Apollo apud Ouidium 2. Artis, in suo templo:

Est tibi diuersum fama celebrata per orbem

Littera, cognosci qua sibi quemque iubet.

Ausonius cidyllio 4.

Quanquam difficile est se noscere, γινῶθι σαυτὸν,

Quàm properè legimus, tam citò negligimus.

Hanc porro sententiam Thaletis esse vult Laërt. lib. 1. Chilonis verò Plinius lib. 7. cap. 37. Lege Platon. in Amatoribus Stobæi sermonem ὡς ἔστι γινῶθι σαυτὸν. Macrobi. 1. Satur. cap. 6. Adagium, Nosce te; multosque alios qui auream hanc castemque gnomen scriptis commendarunt, & quantum habeat in mortalium rebus momenti, explicuerunt.

Delphica littera.] Sententia Delphica perbellè declaratur Xenophonte 4. Comment. sub persona Socratis. Platonis ista mihi occurrit è Philæbo: τῆς πρώτης ποιησίας ἐστὶ τὸ αὐτίον πρὸς ἑχόν, ἢ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἐν δελφοῖς γραμματέων. τὸ γινῶθι σαυτὸν λέγεται, ὡς ἄκριτος. Philemon Comicus ait hanc sententiam non temere laudem habuisse in Delphis maximam:

Τὸ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ. ἐ μάλιστα εὐ ἰσθ' ὅτι

Τὸ ῥῆμα ἔστ' ὀξυαν ἐν Δελφοῖς ἔχεται.

Præcipitis monstri.] Ignorantiæ, quæ est reuera *ἡμεῖς ἀλκιμον, δουπίλασεν κακόν*, vt loquitur Sophocles *ᾠδὴ ἀμαθίας*. Præcipitis monstri, id est deiecti, deturbati, ruentis. Vel monstrum æceps, idem est atque periculofum, eo quod in præcipitiis farum vel montium pericula maiora esse putentur.

Namque vir ipse bipesq̄, &c.] Tres hîc notantur ætatis humane partes, infantia, virilis ætas, & senectus. Alij aliter distriunt: sed non est instituti nostri cuncta persequi.

Primaq̄, prudentis laurea.] Primus sapientiæ gradus à veteribus celebratissimus, SEI P SVM N OSS E, vltimus N O S S I D E V M; vt rectè pieq̄ue monuerunt quidam Philosophi Christiani.

Laurea.] Victoria, gloria. Martialis 7. lib. 4.

— *veniat laurea multa licet.* & In 8.

Non minor ista tua laurea pacis erit.
cum in secundo dixerat, initio ferè:

Qua datur ex Dacis laurea, tota tua est.
Alfonijs eidyllio 2.

Hac præstigiati venit modò laurea belli.
nosse virum.] Oraculum id, *γινῶδι σαυτόν*, præter cæteros excusat Plutarch. libello De discrimine adulatoris & amici: quo ait, Deum sequi, & seipsum nosse, salutis esse summam. Et memens Alexandr. statim initio 3. lib. cui Pædagogogo nomen didit, pulcherrimam & maximam disciplinarum omnium esse, seipsum nosse: quia qui seipsum norit, Deum cognoscit, & videreliqua. Nemo insipientium (inquit Dio Chrysof. 4. orat. de regno) seipsum nouit. Neque enim id Apollo præceter in primis, nisi cuique difficillimum visum esset. Nónne tas inter morbos nullum magis perniciosum insipientiæ, nq̄ue qui sit insipiens, sibi ipsi nocentissimum? an etiam plunorum causfam malorum alijs esse?

AD EMBLEMA CLXXXVIII.

De ex Aesopi apologo de vulpe & capitis humani simulacro, quod cum offenderet, artem quidem & vultus efficti laudat elegantiam, sed nihili esse duxit, quia cerebro careret. quod

Forma nihil, si sola forma est.

quetur *πρός ἀνδρα μεγαλοπρεπῆς μὲν τὸ σῶμα, καὶ δὲ ψυχήν ἀλογίστου.* vel in quosdam formosulos & elegantigre cultu adoloscetes, cætera verò profus obtusos nulliusq̄ue frugis,

qui certè nihil aliud circumferunt, quàm quod dici solet, In a
rea vagina gladium plumbeum. vnde conquestus est nescio qu
Græcorum his quidem verbis:

πολλοῖσι θνητῶν ἢ μὲν ὄψις εὐγενής,
ὁ νῦν δ' ἐν αὐτῇ δυσγενής εὐείσκατος. id est,
Multis mortalium aspectus liberalis:
Mens autem in se ignobilis deprehenditur.

Rectè admonuit Thales laborandum non esse in facie exornan-
da, sed potius in actionibus & studiis honestis pulchritudine
esse quærendam. Lubens apponerem exemplum Nirei ex Ho-
mero Iliad. γ. qui κάλλιστος ἀνὴρ ἰσθ' Ἴλιον ἦλθεν, eorum qui a
Ilium venerunt formosissimus: sed, ut ille subiicit, ἀλαπαδὸν
ἔλω, imbelliserat, & in cæteris inutilis: cuius semel dumtax.
Homerus meminuit in nauium catalogo; ut perspicuè ostender-
eam corporis formam ad res excellentes, & quæ laude dign-
sunt, minimè idoneam. Est itaque operæ pretium, iuxta Socr-
tis præclarum monitum, quemque virtutis & honesti studie
sum τὴν ἑαυτῆς μορφὴν ἐν κατόπτρῳ παρασάμενον, εἰ μὲν καλὸς ε-
στὶν ὄψιν, ἀσκήσαι τοιαύτης εἶναι καὶ τὴν ψυχὴν, ἀποποιήσασθαι
ἐν καλῷ σώματι ψυχὴν ἀσχετὰν οἰκεῖν. εἰ δ' ἀίχρὸς αὐτῷ φῶνται
τὴν ὄψιν ὁ σώματος ἰδέσθαι εἶναι, τοσῶνδε μᾶλλον ἐπιμελεσθῆναι τὴν ψυχὴν
id est: suam ipsius formam in speculo debere conspiciere, ut
forma bona sibi videatur, exerceat eam vnà cum animo, & fi-
ciat quæ forma digna sunt: ut putet admodum absurdum es-
sè in pulchro corpore animum deformem continere: quòd si d-
formis sit in iis quæ corporis sunt, eo magis curandum sibi n-
rendumque, ut pulchritudinem animi consequatur. Cæterum
Philosophi permulti animæ sedem in cerebro, tamquam in ai-
ce summa posuere: vnde vecordes & insipidi vulgò dicuntur o-
rebro vacui. Iuuenal. Satyr. 14.

Cum facias peiora senex, vacuumq; cerebro
Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quarat?

Proverb. Caput vacuum cerebro. Apologum ita scitè redditum
huc apponam:

Mimi ingressa domum vulpes dum singula rerum
Visendi studio, scena instrumenta reuoluit,
Formosi laruam simulacrum repperit oris:
Inq; manu sumens, animoq; & lumine lustrans,
O quàm insigne caput: specie quàm dixit honesta,
Sed rationis inops, cassoq; informe cerebro.
Sed det honos forma, nisi cui sapientia iuncta est.

Cicero in oratione quæ non existat, in Clodium & Curionem

Cred

Nireus for-
mosissimus.

Socratis di-
ctum sapiens.

Focus morosæ
Ciceronis in
P. Clodium.

AD EMBLEMA CLXXXVIII. AND. ALCIATI. 647.
Credo postquam tibi speculum allatum est, longè te à pulchris
confisti abesse. Iocatur Tullius in Clodij formam, & ad cognomen
familix Pulchrorum alludit; eos proditum est fuisse pruden-
tes, sobrios, continentes, modestos, Reique publicæ suo
tempore perstudiosos, à quibus longe aberat Clodius. Sed quia
e forma corporis non nihil attulimus : huc conferre placet di-
tum Iuliani Imperatoris, quod vt memorabile laudatur à Mar-
cellino lib. 25. hist. Turpe esse sapienti cum habeat animum
aptare laudes ex corpore. Egregiè Seneca epist. 66. Errare mihi
videtur qui dixit,

Gratior est pulcro veniens è corpore virtus.

Non enim vlllo honestamento eget ipsa, at sui magnum est de-
us, & corpus suum consecrat. Clarum nostrum capi intue-
ri formosus mihi videtur, & tam rectus corpore quàm est ani-
mo. Potest ex casta vir magnus exire : potest ex deformi, humi-
lique corpusculo formosus animus ac magnus. Quosdam ita-
que videtur mihi in hoc natura tales generare, vt adprobet vir-
utem omni loco nasci. Si posset per se nudos edere animos, fe-
cisset. Nunquod amplius est, facit. quosdam enim corporibus
impeditos, sed nihilominus perumpentes obstantia, &c. Suc-
currit Galeni, seu Menodoti non inuenustus *αὐτὸς τέχνας* locus,
ibi de Nireo, de quo supra. Quid enim gratia formæ nisi sit
ultus animus?

Fabrè.] Id est, affabrè, ingeniosè, artificio quodam singula-
ri, *δαίδαλιος*.

O quale caput est, sed cerebrum non habet.] *ὦ καλὴ κεφαλὴ, ἀλλὰ
γυκέφαλον οὐκ ἔχει.* Græcè lepidius.

AD EMBLEMA, CLXXXIX.

Hic pertinet Diogenis apophthegma, cum diceret indo-
ctum diuitem, arietem esse in aureo vellere; & Socratis,
qui eius generis homines aurea mancipia, & equos argento
circumtectos appellabat. Hic verò notantur potissimum locu-
letes illi, qui cum sint hebeti & obtuso prorsus ingenio, du-
untur trahunturque pro vxorum arbitrio, vt eorum negotia è
amulorum ductu regulaque pendeant : nec secus ac infantes
nuculi è nutricis amplexu, illi quid loquantur, quidque sta-
uant, non habent, quòd illos animus & rationis copia deficiat,
in quos hoc Palladæ torqueri solet:

*Aries in an-
reo vellere.*

πλεῖστον μὲν πλεονεξῶν ἔχουσιν. ψυχρὸν δὲ πείνησιν,
 ὃ πῶς κληρονομίαις πλεῖσται, σὸν δὲ πείνησιν.

Serui homines
 quibus imperitiam.

Xenophontis locus 4. Comment. satis esse potest ad id Emblemata illustrandum: nempe ὅτι ἄνθρωποι δὲ θεοὶ ἀγνοῖαν, καὶ πλεῖστοι. quæ Socratis disputatio est cum Euthydemo. Non dedecet aliquando rebus seriis iocos immiscere non inurbanos. Sic ludunt nostri quidam in famulorum conditionibus:

Miles habes seruum: monachus, clericusq; sodalem:

Plerumq; socium stultius uterque tenet.

Nempe qui seruit militi, verè non simulatè obsequitur: at clerici & monachi sæpe pro seruis dominos ferunt, & ad eorum mores sese nimis aliquando supinè accommodant. ferunt ergo pudendam δουλοκρασίαν, digni seruire magis, cum nulla turpior seruitus quàm volūtaria. Cum Diogenis apophthegmate, de quo ante, consentit illud Caij Cæsaris, quod à Corn. Tacite memoratur lib. 13. Annal. Iulium Silanum auream pecudem appellabat C. Cæsar ob segnitiam, vel vecordiam potius. Certo ouis in Hieroglyphicis tum sceleratam, tum stultitiam arguit. sceleratam quidem ex oue portendi Etrusca disciplina olim docuit. Maro diuitias ostentans suas ait, *Mille mea Siculis errant in montibus agna.* Idemq; sceleratam aurei seculi sub Augusto reuiuiscens attingens, *Ipse sed in pratis aries iam suauis rubens,* &c. At de stultitia hæc pauca: Accius in Somniis posuit ouilem foetum in Tarquinium Superbum concitatum, tanto impetu irruentem, ut regem solo prosterneret: quod Brutum indicabat, quem Rex ille hebetem, & quasi pecudem existimabat. Fabius etiam Maximus, cum prima ætate communi hominum iudicio putaretur hebetior, Oviculæ cognomine appellatus est. Ut autem Phryxi fabulam attingam, ille noueræ insidias unè cum Helle sorore fugiens visus est per mare vehi ab ariete velleris auri. Aiunt autem ei nauem fuisse paratam fugienti, cuius insignis aries erat. Phryxi meminit Annal. 6. Tacitus: Parthi ferunt se Thessalis ortos. Fabulam de Phryxo deq; Helle copiosè narrat Isacius Tzetzes in Lycophronem.

pretioso in vellere.] De aureo vellere Ouid. 7. Metamorph. &

Aureum vel-
 lere.

Iustinus in Trogum lib. 42. Sunt qui aurei velleris pellem interpretentur fuisse librum quendam veterum more in pelle conscriptum, in quo auri conficiendi scientia traderetur: cuiusmodi libros cum Diocletianus summa diligentia perquisiisset apud Aegyptios (qui huius peritissimi censebantur) omne flamma consumpsisse fertur, ne diuitiis ita comparatis Aegypti

Roma.

Romanis inferre bellum auderent : atque ex eo tempore artem hanc publico Cæsaris edicto semper habitam fuisse flagitiosam. Sed dum alios plerosque auctores voluo, occurrit id quod de ureo vellere plurimi referunt, ex Suida potissimum, explicantque, uti iam admonui de arte, quam *χημεία* Græci appellant. Alij verò malunt hoc intelligi magnam auri vim, quæ apud Colchos esset, à principibus quibusdam viris congestam. At verò Colchica regio propter vicinitatem Caucaſi montis, auro bundabat, vel teste Strabone, qui scribit multos fontes ex Caucaſo manare, scaturientes arena aurea, tam tenui, ut oculorum ciem effugiat, eamque colligi ab incolis, pellibus quibusdam anosis in aquam injectis. Hinc enim suspicari possumus locum esse fabulæ datum: pelles enim, subsidente in iis arena, speciem iurei velleris præ se ferunt. Locum Strabonis ex 10. lib. huc transferre non pigeat. *παρὰ τούτοις ἢ λέγεται ἔχρυσόν καταφείειν τὸς χημάρους, ὑποδέχεσθαι δ' αὐτὸν τὸς βαρβάρους φάτταις καταπιτριμμένους, ἔμαλλαταῖς δωραῖς ἀφ' οὗ μιν μυθῶν ἔσθ' ἔχρυσόμαλλον δέρας.* Meminit Corn. Tacit. 6. Annalium.

[*sensu hebeti.*] Qualis est ouis, animalis stolidi & insipientis prorsus. vnde illud, *περβατίε βίον ζῆν, & περβάτων ἦθ'.* Piccius libro 10.

[*Coniugis aut serui quem regis arbitrium.*] Is aptè dicitur à Græcis *γυναικερατέμν'.* & *δουλορατέμν'.* Philæmon Comicus rectissime scripsit vxoris probæ partes esse, ut se non superiorem marito putet, sed dicto audientem: adiungit enim magnum esse malum si mulier viro dominetur eumque superet. Ita ille,

*Ἀγαθὴς γυναικὸς εἶναι, ὡ Νιγηστράτη,
Μὴ κρείττον' εἶναι τὰν δ' ἑσέ, ἀλλ' ὑπήκοον'
Γυνὴ δ' εἰν καὶ σ' ἀνδρὸς κρατὸν εἶναι μέγα.*

AD EMBLEMA CXC.

Duo sunt quæ matrimonio iunctis maximè conueniunt, idque stabiliunt, & communi vinculo ligant, nimirum fides & amor. Huius quidem symbolum, canis fidelissimum animal: illius autem pomus vel malus frugifera. Coniugum siquidem copula, quæ fit mutua corporum coniunctione, fide constantiaque fouetur imprimis atque conseruatur. Poma autem Veneri consecrata, cui nimirum aureum Hesperidum fuit ad-

Malum Veneri sacrum.

judicatum : & earum beneficio Atalantam vicit Hippomenes
& Galatea suum amatum malo petiit. Huc pertinet Epigram-
ma Platonis ex Laërtio :

*τις μήλω βάλλω σε, σύ δ' εἰ μ' ἔχουσι φίλεις μὲ, & c.
Malo ego te ferio; cape, si me diligis, illud.*

dextra iungitur.] Dextra, fidei symbolum, vti superius expli-
cuius.

catulus.] Canis, catellus, qui etiam fidei notam repræsentat.
Siquidem Socrates per canem iurat, cum obsequium & fidem
putat præstandam iis qui rerum habenas in ciuitatibus tenent.
Et in C. Mamilij numo, qui aliquando S. C. præfectus est limi-
tibus metandis, est canis allatrans, qui notat fidem esse præ-
standam ei qui eiusmodi operæ præficitur. Pierius in Cane, lib. 5
in leua.] Parte sinistra.

sic Scheneida vicit Hippomenes.] Atalanta Schenei filia suis pro-
cis certamen cursus proponebat, ea lege vt eum qui vinceretur
confoderet. Hippomenes, qui eam deperibat, Veneris arte, cur-
sum cum puella instituit, & primò in præcurrentem, pomum
vnum aureum, deinde alterum, & tandem tertium iicit : quare
capta pomorum tam rara pulchritudine, anteuertit cursum.
Hippomenes, & puellam vicit. Ouid. 10. Metamorph.

petiit sic Galatea virum.] Galatea Nymphea marina Polypho-
mo adamata, de qua 13. Metamorph. Ouid. Sed hoc intelli-
gerem potius de ea quam 3. Ecloga Maro celebrat:

Malo me Galatea petii lasciuia puella.

Lege Prouerb. Malis ferire.

AD EMBLEMA CXCI.

Hoc innuit, quanta in matrimonio requiratur puritas &
reuerentia. Si enim eam obseruent instinctu aliquo na-
turæ animalia ratione carentia, pudeat homines in hoc esse de-
teriores. Basilius Magnus in Hexaëmeron Oratione 7. ita ser-
mè ex anguis & murænæ congressu, quales coniugum mores
esse debeant, ostendit. Vipera, infestissimū animal eorum quæ
serpunt, inquit, cum marina muræna congregitur, sibiloque se
adesse significans, ex profundo eam ad concubitū euocat: hæc
autem morem gerit, & cum venenata bestia copulatur. Quor-
sum hæc spectat oratio? vt intelligamus, si duris & feris mori-
bus sit vir, cum esse vxori ferendum, nec coniugium vlla ex
caussa

Canis, fidei
symbo.

Hippomenes
vicit Atalan-
tam.

Galatea.

Fors Emble-
mata.

caussa dirimendum. Obiurgator est, at vir: vinolentus, at naturæ lege coniunctus: durus & morosus, at iam membrum tuum est, atq. omnium præstantissimum. Audiat etiam vir monitionem, quæ ad ipsum pertinet. Vipera virus euomit, reuerentia coniugij: tu animi inclementiam & inhumanitatem, conjugalem copulam reueritus, non depones? An aliam etiam nobis utilitatem adfert viperæ exemplum, quòd adulterium quoddam est naturæ viperæ atque murænae concubitus? Discant igitur ij qui in aliena cõiugia inuadunt, cuiusmodi bestia sint similes. Hæc ferè Basil. Græca si quis malit, propter viri tanti auctoritatē huc placet adicere. ἰχθὺν τὸ χαλιβάτατον τῶν ἑρπετῶν πρὸς γάμον ἀπαντᾷ τῆ θαλασσίαι μυχρίνης, ἔσσεργμῶν τῶν παρσίαι σημήνασαι, ἐκκαλεῖται αὐτῶ ἐκ τῆ βυθῶν πρὸς γαμικῶ συμπλοκῶ. ἢ δὲ ἰσακέει κῆ ἐν τῇ πρὶ ἰσοβόλῳ. τί βελεταί μρι ὁ λόγος; ὅπ κᾶν τραχὺς ἢ κᾶν ἄγγελος τοῦ ἡθῶ ὁ σύνοικτος, ἀνάγκη φέρειν τῶν ὁμοζυγα, καὶ ἐκ μηδμιᾶς αεσφάσιαι καταδεχσθαι τῶν ἐνωσι Διδασκῶν. πῶλῆκται; ἀλλ' ἀνὴρ. πάργινος; ἀλλ' ἐνωμένος κῆ τῶν φύσιν. τραχὺς καὶ δυσάρετος; ἀλλ' ἀμέλιος ἢ δησὸν, καὶ μελῶν τὸ πριώτατον. ἀπέτω ἢ καὶ ὁ ἀνὴρ τῆ αεσθηκέσης αὐτῶ παρκαίνέσιαι. ἢ ἰχθὺν τῆ ἰὸν ἐξέμετῆ ἀιδυμένη τῆ γάμον. σὺ τὸ τῆ ψυχῆς ἀπλῆς κῆ ἀπάνθρωποι σὺ δὲ πτίησαι ἀιδοὶ τῆ ἐνώσιαι; ἢ τῶν καὶ τῆ ἰχθὺνης ὑπόδειγμα καὶ ἐτέρας ἡμῖν χεσμεύς, ὅπ μριχία πρὶ τῆ φύσιαι ἢ τῆ ἰχθὺνης ἔ μυχρίνης ἐπιπλοκῆς διδωχθήπισαν εὖν οἱ πῆς ἀποτέλοισ ἐπιβλεῦοντες γάμοις, ποταπῶ εἰσὶν ἑρπετῶ παρκαίνέσιαι. De matrimonij cultu D. Paulus 1. Corinth. 7. & Lactant. 6. Diuin. institut. 23. Emblematis autem character videbatur trahendus ad illicitam commissionem, quia muræna & vipera sint specierum diversarum, quamquam vtraq. è serpentum numero. Sed nos id torquere possumus ad nuptias quæ contrahuntur cum exteris, vel iis qui sunt cultus, sectæque disparis, quod tamen non permittitur nisi sub certis conditionibus. scilicet Christiano homini minimè conceditur Iudæam ducere, nisi abiurata primum superstitione Iudaica, & initiata sacris Christianorum, lotamque sacro baptismi fonte. Id enim est euomere virus impietatis. Certè ad contrahendum legitimum coniugium non parui momenti est religionis disparitas, quod præter ceteros videtur expressisse Tertullian. ad uxorem lib. 2.

Cum furit in Venerem.] Dum coitum appetit.

Vipera.] à vi pariendo dicta, vt Græcis Echidna, πικρὴ τῆ μὴ Vipera partem ἰχθὺν ἐν ἰαυτῇ τῶν γονῶν ἀχει θανάτου. Refert enim Herodotus in Thalia, quòd in concubitu mas in os feminae caput inserit: at illa post rem peractam illud præcidit, mox paritura disrumpi-

tur: nec nisi effractis lateribus erumpunt nati quos paritura est. Nam non oua, vt plerique serpentes, sed catulos fermè viginti parere dicitur. Ergo non nisi parentum cæde foetus in lucem prodeunt. Ferunt autem ita cauiffe naturam, ne tam noxij animalis species supra modum augeteretur. Ait enim Solinus viperam insanabili esse morsu, eiusque venenum, vt vult Albertus, apprimè calidum est, ideoque magis noxium. Lege Plin. lib. 10. cap. 62.

Murænamq; ciens.] De Muræna Plinius lib. 9. quo nomine Lampetram intelligi pridem existimaram, secutus quorundam opinionem: à qua me facilè reuocat Ioan. Frater, vir exacti iudicij, amicus meus: siquidem Lampetra, muræna fluuiatilis appellatur, sed propter similitudinem quam habet cum Pliniana muræna, non quòd eadem specie dici debeat: nemo enim vnquam in dubium reuocauit quin mas esset in Lampetrarum genere; & cum feminis non difficiliùs & rariùs capi. Is verò captus, nunquam visus est dentes habere extra os. Itaque id intelligendum de murænis carniuoris, præsertim cum Plinius cap. 29. lib. eiusdem 9. tradat in murænis documentum scuitæ Vedium Pollionem Romanum inuenisse, qui viuariis murænarum damnata mancipia immergeret, ac si ad id terrarum ferre non sufficerent. Quod Lampetræ non potest accommodari. Cæterum fabulam hanc, seu historiam mauius, de muræna & serpentis concubitu, lepidè & copiosè retulit Oppianus 1. Halieuticôn, Aelian. 1. de animalib. c. 50. & 9. vlt. Verba hæc Pliniana è 32. c. 2. Licinius Macer murænas tantum feminei sexus esse tradit, & concipere è serpentibus, ob id sibilo à piscatoribus tamquam serpentibus euocari & capi. Quam ipse sententiam refutarat antè lib. 9. his verbis: Muræna quocumque tempore parit, cum cæteri pisces statò tempore pariant. In sicco litore elapsas vulgus coitu serpentum impleri putat. Aristoteles Myrinum marem appellat qui generat: discrimen esse quòd Muræna varia & infirma sit; Myrinus vnicolor & robustus, dentesque extra os habeat.

Maxima debetur thalamo reuerentia.] Imitatus est Iuuenal. illud è Saty. 14.

Maxima debetur puero reuerentia, si quid

Turpe paras. —

coniux Alternum debet, &c.] Id ipsum est quod ait D. Paulus: Vxori vir debitum reddat, & vxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: itemque vir sui corporis potestatem non habet, sed vxor. Disputant auctores canonum, de reddendo

lendo à coniugibus mutuo debito, tit. de diuortijs, lib. 4. De-
cretal. Martialis egregiè ac cordatè:

*Scire suos fines matrona & femina debet,
Ne vagus à thalamis coniugis erret amor.*

At Aufonius festiuè nimis, vt opinor:

Vxor, vade foras, vel moribus vtere nostris.

Prebell. Pollio in triginta tyrannis, vbi de Zenobia: Huius ea
astitas fuisse dicitur, vt ne virum quidem passa sit, nisi tentan-
tis conceptibus. Sic enim malo legere, non vt in vulgatis: nisi
entatis conceptionibus. Claudian. lib. 2. de laudibus Stili-
onis; qui alicuius ab omni illicito complexu, sola coniuge
sus sit:

*Hinc fuit vt primos in coniuge disceret ignes,
Ordiriq; virum non luxuriante iuuenta,
Sed cum lege thori casto cum fœdere vellet.*

Apud Clementem Alexandrinum, vxor dicitur βόνη & τὴν ἐσ-
χέουσα, socia & adiutrix operæ domesticæ, & sortis vtriusque
particeps. Et quid tam humanum, ait Vlpian. quàm fortui-
is casibus mulieris, maritum; aut contrà, viri vxorem esse par-
ticipem?

AD EMBLEMA CXCII.

PROSOPOPOEIA est nucis arboris, de pueris & viatori-
bus conquerentis, quòd vndique lapidibus obruatur, pro-
pter vberem suarum nucum prouentum: vnde colligit noxæ &
dispendio sibi fertilitatem esse. Quod certè transfertur in pa-
rentes, qui liberos habent vsque ad eò perditos & profligatos,
vt damnatum atrocissimum & infamiam iis arcessant, à quibus
sunt molliter educati. Tales sunt quos vitæ improbitate, vel
crimine aliquo insignes censura corripit, aut coërcet magistra-
tus, non sine parentum dolore incredibili. Ea enim vox est sub
persona matris apud Ouidium:

*Nunc vterus vitio est, qua vult formosa videri,
Raraq; in hoc auro est qua velis esse parens.*

Certè ego si numquam peperissem, tutior essem:

Istà Clytemnestra digna querela fuit.

Itemque:

Fructus obest, peperisse nocet, nocet esse fetacem;

Quæq; fuit mulier, hæc mihi prada malo.

*Molliter edu-
catiliberi dam-
num parenti-
bus arcessunt.*

*Locus è Næso
Ouidiana.*

Alciati Emblema tractum apparet è Græco Antipatriti, aut, alij volunt, Stratonis, ex quo etiam pulcherrima Ouidij Eleg de Nuce videtur sumpta. sic enim habet Græcus:

Typus Emblematis.

εισοδιῶ καρπῶ με παραρχομένοις ἐφύτθουσι
 πασιδὲ λιθοόλκτε πείγνιον εὐσυχίης.
 πάντας δ' ἀκρέμνιάς τε κ' εὐταλέας ὀροδάμνας,
 κίπλάσμαι, πυκινῶς χέρματι βαρκομένη.
 δένδρῳσιν εὐκάρποις ἐδ' ἐν πλίον. ἢ γὰρ ἔγρη
 δυσδαίμων ἐπ' ἐμῶ ἕβην ἐκαρποφόρῳ.

Præter Alciati versionem, hæc mihi quondam non pœnitent occurrebant: -

Quid me quisque petit, cur in me destinat ictum?

Hei mihi, quod fuerim tam propè iuncta via!

Sunt mihi rami omnes, sunt & viridantia fracta

Germina, tam crebris obruta missilibus.

Quid mihi profuerit, quod sim fecunda parensq;?

Me miseram! fructus in mea damna tuli.

Vix iunctam nucem me prætereuntibus seuerum

Pueris ludibrium, lapidum iaculatricis peritiæ: [qua nepe petitur scopus, id enim sonat εὐσυχία]

Omnes autem ramos & virentes surculos

Fracta sum, crebris lapidibus dum petor.

Plantarum frugiferarum nihilo melior est conditio: nam eg quidem

Misera, in mei noxam fructum retuli.

Nux ego iuncta via, lapidum iactu una inuenta

Ludibrium, à populo prætereunte petor.

Raros fracta omnes passim, frondesq; virentes,

Iactibus assiduis missilibusq; teror.

Non est fors melior plantarum frugiferarum:

Ergo mei in noxam fructum ego planta tuli.

Quædam huc commodè transferri possunt è Collectan. Sto hæc Sermon. 74.

rustica cura.] Rusticus laboriosus, vt Horat. 2. Carm. dixit,

Inuenumq; prodis publica cura.

ardua.] Altissima, ingens.

perstricto libro.] Rupto & scisso cortice. Librum vsurpat i

primaria significatione. Vide Cassiodorum lib. vndecime epist. 38. Variarum.

fundis.] Instrumentis ad lapides ciaculandos.

petor.] Dilapidor.

AD EMBLEMA CXCIII.

Hoc susceptum est in quasdam ferreas & abhorrentes ab *Matrum*
 omni humanitate matres, quæ fetus enecant, aut etiam *quarundam in*
 incuria perire sinunt: quas certè tanti flagitij vel eò magis pu- *fetus impietas.*
 lere deceret, cum quæ rationis expertia sunt, id numquam ad-
 nittant: certumque sit ex iis aliqua, & ut verius dixerim, præ-
 er admodum pauca, ferè omnia, tanta cura parvulos educare
 & tutari, ut se non foueant accuratiùs. Nemo est profectò qui
 nesciat tantam non esse belluarum feritatem, ac quorundam
 hominum, qui sua pignora relinquere non verentur, aut etiam
 perdere non exhorrent, quæ communis omnium parentis in-
 tinctus & pietas seruare iubet, iisdemque curare quæ ad vitam
 sustentandam necessaria sunt. Quibus itaque verbis, aut qui-
 bus, quæso, diris deuouebimus eiusmodi flagitium, non dicam
 parentum, sed carnificum impiissimorum, qui naturæ ius vel
 tiam honesti repagulum præcipuum dissoluerunt, quibus in-
 nimium cadere potuit tam infandum scelus, tantumque flagi-
 tum, ut vitam innocentibus adimant, non dicam ignotis aut
 xteris, sed iis qui quasi sui corporis membra sint, imò reuera
 xpressissima, non muta aut adumbrata, ut sic dixerim, simula-
 ta? Id fortè fit, ut famæ consulatur, & ne ob hanc labem cul-
 tamque terretimam apud eos, quibuscum viuunt, ruborem con-
 rahant. Sed tamen

Summum credo nefas animam præferre pudori,

Et propter vitam viuendi perdere causas.

Et enim quæ hæc vita esse potest, quæ astiduo sibi malè conscia
 teste dieque suum portet in pectore testem? Tantum verò
 best ut immanitas ea in belluis deprehendatur, quæ etiam
 ueros à matribus aut relictos, aut eiectos, uerbis interdum
 luerint, & pro viribus immunes à damno fecerint. cuius rei
 estes habemus historias tum Græcorum, tum Romanorum.
 Sic autem exemplum proponit palumbis, quæ sæuente fri-
 gore nidificans, & partum emittens, sibi plumas haud graua-
 ur auellere, ut paruuli molliùs incubent: quo fit ut ipsa sæpe
 nater gelu contabescat. Sulpicius Seuerus ait: lege diuina qui
 partum non deformatum mulieri excusserit, extremo suppli-
 io puniendum. Quid igitur mulier, quæ audet partum elide-
 re, quæ sua ipsius viscera (horrendum dictu factuque impium)
 euilce-

*Palumbes se
 ad fouendum
 fetus expli-
 ms.*

*Sulpicij Seueri
 locus.*

Tertullia-
ni locus.

euiscerat? Succurrit ad hanc rem grauiſſimum Tertulliani te-
ſtimonium: Cùm nobis homicidium ſemel interdictum ſi-
etiam conceptum vtero, dum adhuc ſanguis in hominem de-
libatur, diſſoluere non licet. Homicidij feſtinatio eſt, prohibe-
ri naſci: nec refert natam quis animam eripiat, an naſcentium
diſturbet. Homo eſt & qui eſt futurus: & fructus hominis iam
in ſemine eſt. Qua ratione mulier quædam Mileſia quòd me-
dicamentis partum abegiffet, damnata eſt capitis: quanquan-
enim eum qui nondum eſſet homo, expuliſſet, ſuſtulerat tamen
ſpem parentis, memoriam nominis, ſubſidium generis, here-
dem familiæ, deſignatumque ciuem Reip. vt Cicero in Cluen-
tiana. Ouidius alicubi deteſtatur facinus idem matrum, qua-
in ſuos fetus ita crudeles ſunt, vt vel abortiuos, vel etiam recen-
ditos vita priuent. Sic enim ait:

Praclarus

Ouidij locus,
in matres con-
ſulto abortien-
tes, aut fetum
evocantes.

Qua prima inſtituit teneros auellere fetus,

Militia fuerat digna perire ſua.

Si mos antiquis placuiſſet matribus idem,

Gens hominum vitio deperitura fuit.

Quid plenam fraudas vitem creſcensibus vuis,

Pompaq; crudeli vellis acerba manu?

Sponte fluent matura ſua: ſine creſcere nata:

Eſt pretium parua non leue vita mora.

Veſtra quid effoditis ſubiectis viſcera talis,

Et nondum natis dira venena datis?

Colchida diſperſam puerorum ſanguine culpant,

Aque ſua caſum matre queruntur Ilym.

Dicite quis Tereus, quis vos irritet Iaſon

Figere ſollicita corpora veſtra manu?

Hæc neque in Armeniis tigres fecere latebris,

Perdere nec fetus auſa leena ſuos.

Τῆρνα Εἰσθε-
ταίη.

Cæterùm ex Antipatri Græc^o tralatum eſt Alciati hoc hexa-
ſtichon:

χειμῆριαις νεφέλαις παλωσφῆρα πῦθας ὄρνις,

τέκνοις ἰουαίαις ἀμφέχει τῆρυγας,

μίσφα μιν ἐρατίον κρύβ^ω ὄλισσον· ἢ γὰρ ἔμεινον

αἰθέρ^ω ἐρατίαι ἀντίπαλ^ω νεφέων.

πρὸ κνήκῃ μήθεια κατ' αἶδ^ω αἰδέσθητε

μητέρες, ὄρνιθων ἔργα διδασκόμηναι.

Hibernis niuib^{us} conſperſa, cicur auis,

Pullis cubitorias circumfundit plumas;

Donec ipſam aërium frigus peremerit; ſiquidem perman-

Acris reluctatrix coeleſtium imbrium.

Proc

Procne & Medea, cum pudore pudeat vos,
Matres, auium affectus addiscentes.

*Sparsa niue, hyberno cictur ales tempore, vulsis
E plumis, pullis molle cubile parat.*

*Donec ab aërio sabescat frigore, ni fors
Permaneant victrix frigoris aëri.*

*Anne ullo affecta Procne & Medea dolere
Matres, nempe auium sunt ea facta licet.*

Cæterum quanta sit, eaq. naturalis in liberos *παιδῶν* parentum,
loctè Xenophon disputat 2. Commentar. in colloquio Socra-
is cum filio Lamprocleo, & Plutarch. *ἠὲ φιλοστεργίας*. Euri-
pidis citatur illud,

Ἐπασιν ἀνθρώποισιν ἡ ψυχὴ τέκνα.

Cunctis hominibus liberi sunt, anima.

Philostratus sic: *ζώοισιν ἡ ψυχὴ τέκνα*: animalibus liberi sunt
animæ instar. Is affectus à M. Tullio epistolis ad Attic. nomi-
natur: *ἡ στεργὴ φουσιῆ πρὸς τὰ τέκνα*.

Ante diem vernam.] Palumbes post solstitium parere Plinius
loccet lib. 10. cap. 35.

boreali frigore.] Sæuiente Aquilone, qui frigidissimus est.

Colchi.] *ἀπὸ σαργῆ* ad Medeam, quæ liberos, quos ex Iasone
isceperat, interfecit, vt prius annotauimus.

Progne.] Hæc Itym filium ex Tereo trucidauit, & patri come-
endum apposuit. De vtraque Iuuenal. Satyr. 6.

Credamus Tragicis quicquid de Colchide torua

Dicitur & Progne.—

licero 2. de Oratore: Feræ partus suos diligunt: & nos in libe- *φιλοστεργία:*

ros nostros vt debemus indulgentia. Item 5. Tuscul. Bestiæ
pro suo partu ita propugnant, vt vulnere excipiant, nullos im-
petus nullos casus reformident. Is vehementissimus in filios

minor potissimum in Pellicano, aut Ægyptia, celebratur, quæ se *Pellicani autē
pietas in suis:*

eci potius dedere solear, quàm paruuli capiantur. ea igitur via-
res fallit, eosque transfucos seducit: femora etiam vellicat vt

scusso sanguine filij pascantur aliquandiu. Imò in ardentem
flammam se coniicit, seque torrerit citius in rapida flamma sustinet,

uam vt suos foetus se superstiti sibi abripi patiatnr. In Pande-
is iuris ciuilibus animaduertimus id esse verum quod natura

innitiam parens singulis nostrum animis insecuit, pro affectu
trentes magis torqueri in persona liberorum, lib. 8. Quod me-
scassa. Ad id nobile est Arfinoës exemplum, quæ à Prole-

æo fratre insidiis & fraude decèpta; cum esset conspicua *Arfinoë mō
ra in liberōs*

missos percussores in filios impuberes, complexa eos ad se *pueros*
fugientes;

fugientes, ea parte qua vulnera filiis intendebantur diu corpus suum cædendum opposuit : multisque ita vulneribus acceptis eorum saluti consulere non potuit, sed vnà cum iis est miserri-
mè confossa. Legimus in expeditione Cyri minoris apud Xenophontem lib. 4. à puero quodam, Dracontio nomine, pe-
imprudentiam puerum interemptum fuisse : quamobrem in
exilium pulsus quanquam puer & imprudens. Sed iudices no-
tam quidem iniuriam, quæ non potest esse sine animo nocen-
di, quàm parentum iniuriam in filio vindicauerunt. Grati-
matici porrò veteres filium, quasi φίλιον vocant, quia nullus
amor paternum vincit, in l. cum furiosus, 7. C. de curat. fu-
riosi & l. isti quidem, 8. D. quod met. caus. Ex quo illud poëta
in 1. Æneid.

Omnia in Ascanio chari stat cura parentis.

Et Cicero ad Atticum: Filiola tua te delectari gaudeo: prob-
enim, vt qui maximè, τὸ πρῶτον φουσιπλὸν πρὸς τὰ τέκνα. Et cele-
brata sapientibus ἡ φιλοσοφία, de qua egregiè Plutarch. Ele-
gans apud eundem poëtam locus 4. Æneid. quo Anna sore-
Didoni suadet nuptias iterare πρὸς τὸ παιδοποιεῖν, his omnia
verbis,

Solane perpetua mærens carpere iuuenta,

Nec dulces natos, Veneris nec præmia noris?

Apud Gratianum, 2. q. 2. Pudor est feminis nuptiarum præm-
non habere. Quare & in ficticio argumento, lepido tamen,
Æneid. Iuno pollicetur Æolo se daturam pro præmio ny-
pham formosam, fœcundam, certo connubio sociandam,

Quarum qua forma pulcherrima Diiopeiam

Connubio iungam stabili, propriamq; dicabo:

Omnes vt tecum meritis pro talibus annos

Exigat, & pulchra faciat te prole parentem.

Sed hoc generalius: ad rem propius facit quod eleganter L.
Etant. lib. 6. cap. 20. in cruentissimos infantum occisores
ait: Ne illud quidem concedi aliquis putet; vt recentes natos
ceat oblidere, quæ vel maxima est impietas. Ad vitam eni
Deus inspirat animas, non ad mortem. Verùm homines,
quod sit facinus quò manus suas non polluant, rudibus adhu
& simplicibus annis abnegant lucem, non à se datam. Exsp-
ctet verò aliquis vt alieno sanguini parcant qui non parcu-
suo? Sed hi sine vlla controuersia scelerati & iniusti, qui
quos falsa pietas cogit exponere? non possint innocentes e-
stimari qui viscera sua in prædam canibus obijciunt: & que-
tum in ipsis est, crudelius necant, quàm si strangulasse.

Quis dubitet quin sit impius, qui alienæ misericordiæ locum non tribuit, qui etiam si contingat ei quod voluit, ut alatur, addixit certè sanguinem suum vel ad seruitutem, vel ad lupanar. Hastenus ille.

AD EMBLEMA CXCIII.

Hoc etiam extulit è Græco auctoris innominati, quod tale Τῆρις Ἐπιγράμματα.

est: ἐκ πυρὸς ἰλιακῆς, δὲ ρά τινι μίσην ἤρπισεν ἤρωσ
ἀνείας ὅσον παιδὶ βάρῳ πατίεω.
ἔκλασε δ' ἀργείοις, μὴ ψάυετι, μικρὸν ἐς ἄρη
κίρδ' ὃ ἦρα γλῆθ' ἢ φέρον, μέγα.

Sic conatus sum aliquando reddere:

Ex incendio Iliaco, telorum per medium eripuit heros

Æneas, pium filio pondus, patrem;

Acclamabat autem Argiuis: Ne tangite: exiguum ad Martem

Lucrum senex; at [mih] ferenti magnum.

Sustulit Æneas Graiūm per tela, per ignes

Inualidi sapientum quando parentis onus,

Parce ei, dixit: nihil hoc è Marte lucelli;

At mihi, sublato gloria summa patre:

Cum quo Epigrammate non inuitus conferre velim lepidum Actij Sinceri, Itali Poëtæ reuera politi & elegātis carmen, quod in gemmam scripsit è Sinuessæ ruinis erutam; quia in gemma culptus Aeneas Anchisen patrem & Ascanium humeris sustolens conspiciebatur. Id est eiusmodi:

Hac mihi qua roseos insit sordere hyacinthos,

Et nitet articulis unica gemma meis:

Cuius in exiguo ductor stat Troicus orbe;

Anchisesq; senex, Ascaniusq; puer;

Quis credat? veteres inter neglecta ruinas,

Et vili latuit semisepulta solo.

Tu tamen obrueras, nec te Sinuessa pudebat

Hoc decus, heu terris oculuisse suis.

Scilicet Æneam, natūmq; patremq; gerentem,

Ignibus ereptos obrueresq; Deos?

Parcere debueras, cui iam pia flamma peperci;

Nec te tam turpi dedecorare nota.

Et dubitem Belgasq; feros, rigidosq; Britanos

Hac comite ignotos & penetrare sinu?

Epigramma
Sannazarij.

*Hæc est Iliacos pietas spectanda per ignes,
Cum verita est profugos ladere flamma Deos.*

Aeneas pietas.

Aeneas potissimum commendatur ob summam in patrem Anchisen pietatem. Ilio enim expugnato, & iamiam conflagrante, ille cunctis aliis facile neglectis, Deos penates abduxit, & patrem humeris è media flamma sustulit: quod hostes Græcùm vidissent, moti pietate tam insigni, ei quod sibi dari postulabat, concessere, & abeundi quò vellet, facultatem non interclusere, fatentes illi quidem hostilitatis remitti iura, & mansuetudinem esse adhibendam, aduersus eos potissimum quæ ita verecundè se in Deos & parentes gerant. Refert Aelian. 3 *ποικίλ. ισορ.* Hoc certè monemur, quanta obseruantia quantoque amore debeamus prosequi parentes, à quibus secundum Deum vsuram vitæ communis accepimus. Sunt enim parentes viuz quædam veræque imagines communis omnium parentis Dei, *ἀγάλματα ἑ πάντων πατρὸς διὸς*, teste Proclo: dixitque Hierocles *τὰς γονεῖς εἶναι τὰς ἀδελφείας ἢ ἰσωνείας πρὸς θεὸν* Stobæus retulit ferm. 77. neque vllus est, qui Deum rectè colere & obseruare potest, qui in parentes fuerit impius. *θεοὶ μεγίστοις φρονέουσιν οἱ γονεῖς*: Parentes sunt instar Deorum certè maximorum apud prudentes. Platonis non malè quadrabit oraculum hoc loco. sic enim 11. Leg. Cuius pater materve, aut horum parentes senio confecti, quasi thesaurus aliquis, domi iacent, is putet numquam aliud sibi tale simulacrū vel magis efficax domi affuturū, si rectè, vnde decet, ab eo colatur. Id est, *πατὴρ οὖν ὅτῳ ἑ μήτηρ, ἢ τέτων πατέρων ἢ μητέρων ἐν οἰκίᾳ κενταὶ κειμήλιοι ἀπειρηκότως γήρα, κηδεῖς ἀναοχθήτω ππτε ἀγάλμα αὐτῶν τοῦτο ἐφέσιον οἰκῆμα ἐν οἰκίᾳ ἔχων μάλλον κύριον εἶσθαι, ἐὰν δὴ κατὰ τὸ πρῶτον γὰρ ὀρθῶς αὐτὸ θεωρεῖται ὁ κικτημύθη.* Sed hæc etiam Seneca addamus 3. De beneficiis, quòd ad argumentum faciant. Hæc agite, optimi iuuenes, proposita est inter parentes ac liberos honesta contentio. Sumite modò animum qualem decet, & desicere nolite, vt vincatis optantes. Nec desunt tam pulchro certamini duces, qui ad similia vos cohortentur, ac per vestigia suire ad victoriam sæpè iam partam ex parentibus iubeant. Vici Aeneas patrem ipse, cuius infantia leue tutumque gestamen grauem senio, per media hostium agmina, & per cadentis circæ vrbe ruinas ferens, cum complexus sacra ac penates Deos religiosus senex non simplici vadentem sarcina premeret, tulit illum per ignes: & quid non pietas potest? Lege Valer. Max. 5 cap 4. Sub Vitellij nefarij hominis principatu mirum dictū accidit, & non postremæ pietatis exemplum, Iulius Mansuetu

Locus Platonis, de pietate filiorum in parentes.

Pulcher Seneca locus.

x Hispania rapaci legioni additus, impuberem filium domiliterat. Is mox adultus inter Septimanos à Galba conscriptus, blatum forte patrem vulnere stratum, dum semianimem scrutatur, agnitus agnoscensque, & ex sanguem amplexus, voce fleili precabatur patris manes, néve se vt parricidam adersarentur, publicum id facinus, & vnum militem, quotam cilium armorum partem: simul attollere corpus, aperire humum, supremo erga parentem officio fungi. Aduertere proximi, deinde plures; hinc per omnem aciem miraculum, & queus, & sæuissimi belli execratio. hæc Tacit. lib. 3. Hist.

Per medios hostes.] Per medias Græcorum militum copias.

patria.] Ilij.

ab igne.] Incendio. prouerbiū sapit, quo vsus Aristides in pellæ genethliaco: *ὄν μίρα, φασί, πρὸς τὸ ἀνδρα σώζειν*: è meo, quod dicitur, incendio seruare virum; pro eo quod est, è maximo periculo liberare.

dulce parentis onus.] Sic ferè Ouid. 2. Fast.

Deq; viri collo dulce pependit onus.

Lucretia loquitur. Catullus ad Manlium:

Ingratum tremuli tolle parentis onus.

adorea.] Gloria, victoria bellica. Horat. 4. Carm. Ode 4.

Qui primus alma risit adorea.

in cap. 3. lib. 18. Gloriam ipsam à farris honore adoram pellabant, quia gloriosum cum putabant veteres, qui farris pia abūdaret, vt tradit Fest. Pompeius. Ammian. Marcell. 20. laborum factorumque vehens adorea celsas. Sidonius Apollinar. Epist. 7. Posses triumphalibus adoreis familiæ tuæ defatigati? Apuleius Asini aurei 3. Iam & ipse possum mihi priam istam virtutis adoram numerare. & 7. Vt, quod aiunt, mi foris que fortibus factis adorea plenè gloriarer. Mamertis Panegyrico: Cùm honorem meum adoreis militaribus curaret: Claudian. de laudib. Stiliconis in fine:

Hæc omnes veterum renouauit adorea laurus.

Marcellinus lib. 25. Hist. Catilina claras gloriarum adoreas semernis maculis obumbravit.

raptō, erepto.] Obserua discrimen significationis inter simplex compositum, vt illud est in superioribus:

Viris rapimur, piscibus eripimur.

AD EMBLEMA CXC.V.

Fons Emble-
matis.

PLUTARCHI hæc sunt ex eo quem De mulierum virtutibus libello scripsit: Περὶ ἀρετῆς γυναικῶν, ἐπὶ τῷ ἀντὶ τῷ Θεκυδίδη γράμμῳ ἔχον. ὁ μὲν γὰρ, ἥς ἂν ἐλάττω ἢ παρὰ τὴν ἑκτὴν ψόγην πρὶν ἐπιτεῖν λόγῳ, ἀρίστῳ ἀπεφάνετα· καθάπερ τὸ σῶμα ἢ τὸ ὄνομα τῆς ἀρετῆς γυναικὸς οἰόμεθα δεῖν κατὰ κλειστον εἶναι ἢ ἀνέδοξον ἡμῖν ἢ κρηψότερον μὴ ὁ Γοργίας φάσει, καὶ λέγουσιν μὴ τὸ εἶδος, ἀλλὰ τὴν δόξαν εἶναι πολλοῖς γνώριμον τῆς γυναικὸς. Longè aliter ego de mulierum virtute sentio quàm Thucydides. Is enim eam in primis laudandam esse mulierem vult, de qua vel minimus aut in bonam aut in malā partem rumor. Etenim censet optimè ut corpus, ita & famam sapientis feminæ domo esse inclusam, neque in publicum exire debere. At mihi hæc in parte concinnior videtur Gorgias, qui mulieris non formam, sed famam vult multis esse notā. Hæc Plutarch. Aristotel. in Oeconomicis, nec vestium elegantiam nitoremque, nec auri pretium aut magnitudinem tantum habere momenti ad mulieris commendationem ait, quantum modestia valeat & probati mores. Hinc illud Propertij matronas veteres laudantis:

Locus Aristoteli.

Non illis studium vulgò conquirere amantes:

Illis ampla satis forma, pudicitia.

Aegyptiis mulieribus calceis uti non fuit patrij moris, quo de mi se continere quodammodò cogerebantur. Et Valerius Maximus testis est quosdam suas vxores repudiasse, quòd cum alii fuissent collocatæ. Itaque Phidias Eliensibus Venerem finxit quæ pedibus testudinem premeret: idque innuebat matrem familiās à domesticis parietibus nusquam oportere discedere, vix potè cuius omne munus intra domesticos parietes contineatur eamque tacitam, vel certè pauciloquam esse debere. Quod rectè in Heraclidis admonuit Euripidès:

γυναικὶ γὰρ σιγή τε καὶ τὸ σφραγίσθαι

καλλίστην, εἴσα δ' ἡσυχίαν μένειν δόμων.

Id quidem & in connubialibus præceptis Plutarchus docuit, alij permulti qui de œconomia & officio matris familiās scripserunt. Sed illud Propertij subinde occurrit:

Felix Admeti coniux, & lectus Vlyffis,

Et quæcumque viri femina limen amat.

Sic Maro 2. Georg. *Castra pudicitiam seruat domus.* Olim put

ant non satis dignā matrisfamiliās nomine, si in publico veraretur: quamobrē Constantinus I. Nemo, Cod. de off. diuer. iud. etuit ne materfamiliās in publicum protraheretur, nempe ob erēcundiā sexus, l. 2. §. 1. Cod. de his qui ven. ætat. imp. Sed & mulieres virorum cœtibus immiseri non conuenit, ait Boniacius, in c. mulieres, De iudiciis, in 6. Succurrit exemplū nobisc & graue imprimis Sulpitij Galli, qui vxorem dimisit, quòd iam aperto capite foris versatā cognouerat. Lex enim, inquit, ibi meos tantum præfinit oculos, quibus formam tuam approbes. His decoris instrumenta comparata, his esto speciosa, horum e ceteriori crede notitiæ. Vltior tui conspectus superuacua iritatione accersitus, in suspitione & crimine subhæreat necessè est. Val. Max. lib. 6. cap. De seueritate. Quantum autem attinet ad mulieris silentium, Epicharmus aiebat sermonis parcitatem in muliere probitatis esse argumentum: Nicostratus, castitatis pignus: Democritus, ornamentum pulcherrimum. Illud iuc Sophoclis prouerbiale celebratur à doctis:

*Silentium
mulierem decere.*

γυναιξὶ λόσπον ἢ σιγὴ φέρεται.

Contrā vō, vt est apud Euripidem, quæ apud viros tacere non possunt, sese dedecore aspeigunt. Silentium vxoris, ego neque suspectum habeo, neque timeo (ait declam. 280. Quintilian.) taceat hoc matronalem pudorem: & si ducta fuerit ad magistratum, hoc illam maxime facturam arbitror, vt taceat. Hoc etiam agalma Phidiæ eodem penè modo Emblemate lepido expressit Hadrian. Iunius, rarissimum Galliæ Belgicæ decus:

Testudo premitur pede, clauem dextra reserat,

Vacat obstruendo dentium septo altera.

Ne vaga discurses conuex, non futilis es,

Ipsamq; cura opum tuendarum addecer.

Idem annotauit Pierius 28. lib. Hierog. Multa sunt apud Plut. Columella lib. 12. De præceptis quibus coniuges instituantur. Interea tamen non transiliam id Columellæ è proœmio 12. De rust. Cùm & operā & diligentiam ea quæ propoliuimus desiderarēt, nec exigua cura foris acquirerētur, quæ domi custodiri oporteret, iure à natura comparata est mulieris ad domesticam diligentiam, viri autem ad exercitationem forensē & extraneā. Itaq. viro calores & frigora perpetienda: tum etiā itinera & labores pacis ac belli, id est rusticationis & militarium stipendiorū distribuit. Mulieri deinceps, quòd omnibus his rebus eam fecerat inhabile, domestica negotia curanda tradidit. Et quoniā hunc sexum custodiam & diligentiam assignauerat, idcirco timidiorē reddidit quàm virilem. Nam merus plurimū confert ad diligentiam custodiendi.

Pudica mulieris officium.

Plutarchus in præceptis conubialibus ait, mulieres à luna oportere diuersas esse, quæ quo à sole spectatur remotior, eò appareat esse clarior: eadem cum Sole nullum habere videtur lumen. Nam vxor modesta & sapiens præsentem tantum viro à cæteris conspici, eodem absente, domi se debet continere. Porrò didicimus ex veterum historiis mulieres olim testudineas imagines gestare solitas, quas Veneri consecrarent. Apud Ægyptios tanta fuit pudicitiae muliebris cura, vt patrio instituto calceorum vsus esset interdictus mulieribus, ne tam sæpe palam conspicerentur, sed tanquam testudines in sua coclea manere cogerentur. Ex quo intelligimus non postremam fuisse matronarum laudem si domo non nisi necessariorè excederent, operaque muliebria tractarent. Legi epitaphium quoddam vetus pudicæ cuiusdam Matronæ Romanæ, quod ita se habet.

*Hospes quod dico, paulum est, asta, ac pellege,
Hoc est sepulchrum haud pulchrum pulchrae feminae,
Nomen parentes nominarunt Claudiam,
Suum mareitum corde dilexit suo.
Gnatos duos creauit, horum alterum
In terra linqvit, alium sub terra locat:
Sermone lepidò, tum autem incessu comodo:
Domum seruaui, lanam fecit, dixi, abei.*

Quæ postrema verba mihi in memoriã reuocant veterum morem, quo nouam nuptam in pelle lanata iubebant consistere: quo gestu polliceri videbantur marito, se adductas ad præstandam lanificij operam: Sed & hodie in plerisque locis Italiae, postero die quàm mulier est ingressa mariti domum, illi è geniali choro prodeunt, manè propinqui obuam veniunt, ei que offerunt fufum, colum, lanam, acum, forficem, omneque vas domesticum, vt cuique promptum est, quo admonetur officij muliebris, seque non ad delicias, sed ad ea curanda quæ domi necessaria sunt & accommoda vocari statim intelligat. Auson. Parentalib. in Æmia Aornia matre:

*Morigera vxoris virtus cui contigit omnis,
Fama pudicitia, lanificaq; manus,
Coniugiiq; fides etc.*

*De Lucretia
Qui d. 2. Fast.*

Idem in Veria Liceria:

*Huius si probitas si forma & fama fidesq;
Morigera vxoris, lanificaq; manus.*

Naumachius ita de officio matrisfamilias:

*λῆπτι ἢ οἰκῶδες * ἔχει τὰ ἐδωῶται ποίεσθαι,
οἷο δὲ τὰ οἰκοφῶδῃ μελέτω, μὴ γὰρ ὅτι φιλόσοφος*

μήδ' ἐμὴ ἐξέρχεται, τὰ μὴ δίδως ἐστὶ γυναικός.

Relinque illi (hoc est , viro) externa quæ conficere negotia potest: Tua cura sit rei familiaris , & custodia; Nec ipsum percontare de rebus quas nefas est mulieres nosse. Egregiè ille videm & veridicè: sed non illibenter adiungerem elogia longè præclara bonæ matris familiæ apud paræmiographum Heræum, nisi esset in omnium manibus; & quæ de Aspasia retulit Ælian. libris historiæ variæ. Verùm quia contrarium oppositum contrario magis elucet, apponam cuiusdam tetra stichon: i quandam,

Femina quæ loquitur multùm, passimq; vagatur,

Sultat & in cunctis desidiosa locis,

Quaq; vel ignotos nimis ambitiosa salutat,

Si quid agat, querat, appetit illa mares.

in lege vetere Romuli, viri consors mulier, sacrorumq; socia. Dionys. Halicarnass. in 2. γυναικὸς καμύτλω κτ' τόμος ἰστέος σωστ. ἕσσι ἀνδρῶν ἡγεμονίαν ἀπ' ἀντρῶν εἶναι χρεμιάτων τοῦ εἰρηδῶν: domina trum mariti, diuinæ & humanæ domus socia, in l. i. D. rer. mot. l. i. De rit. nuptiar. l. 4. C. de crim. expil. hæredit. Vnde materfamilias dicta veteribus οἰκοδίαστρια, Clementi Alexandrino, τῆς οἰκουμένης συμβίωσις, adiutrix operum rei domesticæ.

Velut vulnus.] Isthæc ethopœia honestæ feminæ, vel quali habitu esse illam deceat, præcipiente D. Apostolo. Quem adicum non videtur alienum traducere flammei nuptialis ritum, e quo Isidorus lib. de offic. referente Gratiano, c. feminæ, 3. 5. Feminæ, ait, dum maritantur velari solent, vt se meminerint semper maritis subditas, ac humiles: item quòd nubentes ost benedictionem vitta inuicem, quasi vno vinculo copulantur: videlicet id eò fit, ne compagem coniugalis virtutis distimpant: at verò quòd eadem vitta candido, purpureoq; colore permiscetur, hoc idè est quòd candor sit ad mundiciem, purpura ad sanguinis adhibetur posteritatem, vt hoc signo continentia, & lex continendi ab vtrisque ad tempus admoneantur: & post hoc, reddendum debitum non negatur. Item quòd in primis nuptiis annulus à sponso datur sponsæ, fit nuptiarum vel propter futuræ signum dilectionis, vel propter id magis vt eodem pignore eorum corda iungantur, vnde & quartus annulus digito inseritur, quòd in eo vena quædam, vt fertur sanguinis ad cor vsque perueniat. Hæc Isidorus. Et nos alio minimus loco nuptias à nubendo dictas, quod velare seu occurrere signat, vel propter flammeum illud, de quo diximus: vel

quod in nuptiis primas tenere partes verecundia debeat, quam custodem ac comitem virtutum omnium Cicero ait in Partitionib. Sed propius ad rem facere videtur quod Vlpian. l. 1. §. si quis filiam, D. de lib. exhib. Si quis, ait, filiam suam, quæ mihi nupta est, velit abducere, vel exhiberi sibi desideret, an aduersus interdictum exceptio danda, si fortè pater concordans matrimonium, & fortè liberis subnixum velit dissoluere: certo iure vitimur, ne benè concordantia matrimonia iure potestatis patris turbentur: quod tamen sic erit adhibendum, vt patri persuadeatur, ne patriam potestatem exerceat.

Testudo.

Testudo.] à regendo, vel quòd testa testa sit, ait Varro. Hanc *ἠερίον*, id est, domoportam appellat Hesiodus 2. *ἠερίον*. Cicero 2. De diuinatione, ex Pacuio citat hoc ænigmaticum:

Enigma de
testudine.

*Sanguine casta, domiporta, terrigena traditur,
Quadrupes, sardigrada, agreitis, humilis, aspera,
Capite breui, ceruice anguina, aspectu truci,
Etiscerata, inanima, cum animali sono.*

& alius quispiam alludens ad nostrum Emblemata:

*Tardigrada, herbigrada, domiporta & sanguine casta,
Sub pedibus Veneris Couis quam pinxit Apelles.*

Phidias.

Phidias.] à Plinio nominatur artifex numquam satis laudatus, excellens statuarius: cuius opera præstantissima repetit Plin. cap. 8. lib. 34. & cap. 5. lib. 36.

Venus vocatur
tam polyse-
mita.

ἑξέρωγ, referri femineum.] Venus pro vxore, amica, & matre familiâs alicubi reperitur. Virgil. 3. Eclog.

Parta mea Veneri sunt munera.

Macrob. etiam Satur. 1. pro generandi facultate accepit, vt apud Pompeium Festum, Cypris vel Cypria Venus, quia parientibus præsideat, quòd Græcè *ἠβέρ* parere sit.

AD EMBLEMA CXCVI.

Fons Emble-
maticus.

ID sumptum est ex Pausaniæ 3. qui Laconica inscribitur, vbi agit de Pudoris simulacro, quod Icarij patris Penelopes deum fuisse ferunt: Græciq; historiam de hac re huiusmodi conscripserunt. Cùm Icarius ab Vlysse frustra contendisset, vt Lacedæmone habitare mallet, id demùm filix persuadere conatus est. cumq; acrius instaret, ne se desereret, Vlysses iussit vt ea sponte sequeretur quem veller, aut cum patre, si grauaretur, Lacedæmona rediret. Penelope oblecta facie, nihil qui

quan

uam respondebat. Quare pater, intellecta filiaē sententia, eam imisit, & in facti monumentum eo loco Pudoris simulacrum rexit, quod in Laconia spectabatur. Cuius meminit Gyraldus yntagm. i. historię Deorum. Id quidem arguit, mulierem deere magnam parentibus gratiam & pietatem, sed maritum ræ cæteris sequi & obseruare: quod & sacræ literæ præcipiunt; liquidem homo relinquat patrem & matrem, & vxori adhæcat est necesse, sintque duo in carne vna. Videaturque huc referendum quadam ex parte, quod Ouidiana Penelope ad Vlysssem scribere fingitur his verbis:

*Mulier pareat
ei virum præ-
ferre debet.*

Me pater Icarus viduo discedere lecto

Cogit, & immensas increpat usque moras.

Increpat usque licet, tua sim, tua dicar, oportet:

Penelope coniux semper Vlyssis ero.

Ille tamen pietate mea, precibusque pudicis

Frangitur, & vires temperat ipse suas.

Cui forte dissimile non est quod scribit Eustathius interpres Homeri: *Ἐν γυναικῶν λέγεται ὁ ἀνὴρ, ἔχει δὲ ἡ γυνὴ τῆ ἀνδρὸς.* Sed huc maximè pertinent illa Quintil. declam. 259. Virgo ad patrem, nupta ad maritum pertinet. Eiusdem statuæ mentio est apud Lucianum in Imaginibus. Mulieres subditas esse viris oracula sacra præcipiunt, ex D. Paulo ad Ephes. 5. & Petri 3. Quod & subnotant canones, c. satis. c. mulierem. 33. q. 5. 6. est ordo, de pœnit. Distinct. 5. in l. alia. 15. §. eleganter. D. solut. matrim. Quanquam tamen dicatur vxor socia diuinæ & humanæ domus, l. aduersus. 4. C. de crim. expil. heredit.

Ithacæus.] Vlyssis patriam, insulam in mari Ionio, vnde ipse *Ithacæ.* Ithacus & Ithacensis cognominatur à Poëtis.

Sparten.] Id est, Lacedæmonem, ex qua fuit Icarus pater Penelopes.

Virgo.] Penelope. quod vocabulum non ita strictè accipitur, vt somniant plerique. Lege Vallam lib. 6. & apud Iurifconsultos, virgo pro femina viripotente accipitur, vt l. Mulieris, D. de verb. sign.

*Virgo pro
muliere qua-
ui.*

Velæ vultus.] Huc pertinet nummus vetustus, in cuius inscriptione legitur: *Sabina Augusta Hadriani Aug.* Cuius in altera parte dea sedet velo faciem operta, indice digito dextræ admotio ad iugulum, cuius inscriptio PVDICITIA. in alio quodam Herenniaē sigillum muliebri sedens cum conto in læuam vlnam iacente; dextra velum obducit ante faciem: huius inscriptio, PVDICITIA AVG. Præclarè Septimius Florens, qui non solum

folùm velum virginum & mulierum armaturam pudoris appellat, verecundiæ vallum, sexus foeminei murum, qui nec suum emittat oculos nec admittat alienos, verùm etiam modum præscribit ad quem veli huius forma produci debeat. Sic enim ille quantum resoluti crines occupare possunt tanta est velamini regio, vt ceruices quoque ambiantur: & quæ sequuntur. Adducit exemplum Arabiæ foeminarum, quæ non caput sed faciem quoque ita totam tegunt vt vno oculo liberato, contentæ sin dimidiam frui lucem, quàm totam faciem prostituere. Mauul enim foemina videre quam videri.

obnubis ocellos.] Hoc simpliciter referri posse videtur ad verecundiam pudicæ mulieris, quæ rectà viros non aspiciat, sed cùm loqui necesse habet, demittat: qualis apud poëtam Dido *εἰς ἴσθρον*, lib. 1.

Tum breuiter Dido vultum demissa profatur.

& in 3. de Andromache,

Deiecit vultum, & demissa voce locuta est.

vnde dictum olim, pudorem in oculis esse, ait Aristot. 2. De arte dicendi. Sed conuicio nostrum hunc non temerè verbo *obnubis*, vsus fuisse, vt alluderet ad veterem nuptiarum ritum: dictæ enim nuptiæ sunt à nuptu, hoc est opertione; nubere est velo tegere; mulier enim nupta, id est obuoluta, & recta velamine ducebatur in viri domum. Sic Neptunus, ait Varro, dictus est quòd terras & mare obnubat, vt cælum nubes. Id probant apud Festum Pomp. Cælius & Currius, quòd nubentis caput flammæ obuolueretur.

Hoc schemate.] hac figura, hoc cultu vel habitu, hac imagine. *ἔχμα, πῆρα, ἔχμα, ἔχμα.* Schema, habitum, colorem, figuram Rhetoricam, & alia per multa significat.

AD EMBLEMATA CXCVII.

*Puella que-
rela de patre
inhumano.*

CONQUERITVR hinc puella ingenua de patre perquam difficili & inhumano, qui eam locauerat viro cuidam turpiter inquinato ac miserè foetenti, meatagra, morbo Gallico, & aliâ simili lue consumpto. Quod facinus illi simillimum esse dicit, quod fuit olim solemne ac familiare *μωανδράτωρ* Mezentio Tyrrenorum Regi, Deorum & hominum contemptori: qui crudelitate omni & inaudita ferocitate solebat viua corpora mortuis colligare, vt foetore & intolerabili tabe

sentiret

infirmam animam infeliciter exhalarent. Perinde sese habent cruceles illi patres, qui suas filias egregia forma, integras, & bona aetudine, matrimonio (à quo dissolui postea nefas) copulare non horrent hominibus lepra & podagra confectis, & sæpiùs scapolitana scabie corruptis, iis quidem viuis cadaueribus, ui mortuis eo quidem peiores, quòd eorum factor & cruciatus ad vitæ vsque, & interdum etiã diuturnæ, finem maneat: eorum verò celerius animum debilitando enecet. Eiusmodi coniugium tam impar, vt eruditè, ita & festiuè depinxit rasmus in Dialogo cui titulus est, *ἄγαρ & γέμω*: ex quo placet huc transferre quæ ad rem faciant. Sic autem primùm nobilem puellam describit. G. A. Quid ego tibi depingam puellam non incognitam, quamquam plurimum gratiæ addidit ornatus natio decori? Mi Petroni, dixisses Deam quampiam esse: nihil illam non decebat. Interim nobis prodit beatus ille consus, trunco naso, alteram trahens tibiam, sed minus feliciter quàm Suiseti solent, manibus scabris, habitu graui, oculis languidis, capite obuincto: sanies & è naribus & ex aures fluebat. Alij digitos habent anulatos, ille etiam in femore gestat anulos. P. E. Quid parentibus accidit vt talem filiam reportento committerent? G. A. Nescio, nisi quòd hodie plebsque videtur adempta mens. P. E. Fortasse prædiues est. G. A. Et affatim, sed ære alieno. P. E. Si puella veneno sustulisset nobis auos & auias, quod grauius supplicium de illa sumi poterat? Si minxisset in patrios cineres, satis pœnarum datura erat tali monstro vel osculum dare coacta. Mihi sanè factum hoc crudelius esse videtur, quàm si illam nudam obiecissent Vrsis, aut Leonibus, aut Crocodilis. Nam aut feræ peperissent tam insigni formæ, aut subita mors finisset cruciatum. Mihi planè videtur hoc factum Mezentio dignum, qui *mortua*, inquit Maro,

— iungebat corpora viuis,

Componens manibusq; manus, atque oribus ora.

tamquam nec Mezentio, ni fallor, tam immanis erat, vt tamabilem puellam cadaueri iungeret. Nec vllum cadauer est, in non iungi malis quàm tam putido cadaueri. Siquidem hoc sum quod spirat, merum venenum est: quod loquitur, est vis: quod contingit, mors est. hæc ille. Huc refer etiam Proverb. Malè coniugati. Ad huius Emblematis sententiam puto pertinere illud Senecæ ex 4. de benef. cap. 27. Male consultit illa, qui illam contumelioso & sæpe repudiato collocauit. Necessissima coniugij copula non est temerè quibuscumque permit-

Erasmi locus.
è dialogo, cuius
titulus, Con-
iugium impar.

S. Ansid.

permittenda, sed sanis tantum corpore, animoque valentibus. Quid enim iure canonum prohibita leproforum coniugia, nisi quod inhumanum visum sit, contagione infecti corporis ac carnosissimi, sanum ac viuendum corpus turpi lue infestare? Sed auaritia tetra labes omnia iura naturæ & humanitatis violat, nec minus insanè committit, quàm qui olim viuos homines ad aram Saturni, vel Dianæ Tauricæ mactarent: vel qui miseros reos ad libertumias deicerent. Melius & decentius, ut apud Plinium Secundum lib. 1. epist. 14. formosus ac decorus sponsus elocatur puellæ ingenuæ. Est illi, ait, facies liberalis, & ingenua totius corporis pulchritudo, & quidem senatorius decor, quæ ego nunquam putem negligenda. Debet enim hoc castitati puellarum quæ præmium dari. Et hæc ille de Minutio Aciliano. Occurrebat illud Ouidianum:

Quàm malè inæquales veniunt ad aratra iuuenti.

Et quid tam dominatur in coniugiis quàm consensus, ac corpus animus? Nec enim tam concubitus & corporum mixtionem nuptias facit, quàm consensus animorum & voluntatum, ut nescit iureconsulti. Illud adici placet ex Plutarcho, dictum Democriti, qui generum nactus erit commodum, inuenisse filium qui verò incommodum, perdidisse & filiam. Non malè aggro Plinianum id ex lib. 8. epist. 18. de vxore Domitij Tulli; Mulier, inquit, natalibus clara, moribus proba, ætate declinans, diuidua, mater olim, parum decorè secuta matrimonium videtur diuitis senis, ita perdit morbo, ut esse tædio posset exor quàm iuuenis, sanusque duxisset: quippe omnibus membris exhaustus, & fractus, tantas opes solis oculis obibat: ac ne in stultulo quidem ab aliis mouebatur. Quinetiam scædum, miserandumque dictu, dentes lauandos, fricandosque præbebat. Auditum est frequenter ab ipso, cum quereretur de contumelie debilitatis suæ, se digitos seruorum suorum quotidie lingere. Volebat tamen, & viuere volebat, sustentante maximè vxore quæ culpam inchoati matrimonij in gloriam perseverantem verterat.

Dij meliora.

Dij meliora piis.] Optandi formula per apostrophen. scriptum id ex 3. Georg. Virgil.

Dij meliora piis, erroremque hostibus illum.

Græci sic efferunt, ἐξω κλον, Malum foras: &, ἐν φήμει τὸ καλόν, apud Lucianum. Cicero Antoniana 8. Dij meliora: id est ipsum agimus, ne quis posthac eiusmodi quicquam possit perliceri. Ouid. Epist. Helenes:

Dij meliora: similis non fuit ille tui.

dem 15. Metamorph.

—procul, ô procul omina, dixit,

Talia dij pellant.

t Epistola Laodameiæ Protefilao:

Dij, precor, à nobis emen remouete sinistrum.

Amorum 2. eleg. 10. idem:

Hostibus eueniat vita serena meis:

Hostibus eueniat vacuo dormire cubili.

t 3. eiusd. operis:

Eueniat nostris hostibus ille pudor.

Tibullus 3.

Dij meliora ferant, nec sint insomnia vera.

iuuius lib. 9. Oratione Postumij (qui Consul sub iugum missus ad Caudinas furcâs, dissuadebat fœdus à se ictum cum Samnitibus.) Quid tandem? si spondissemus urbem hanc relicturum populum Roman. si incensurum, si sub regibus futurum? Dij meliora. Quæ loquendi formula plena est affectus & uirginitatis, ut facillè apparet ex iis, quos modò citauimus, locis.

emptus quiddà tibi dote gener.] *Emptus gener*, ut apud Virgil. 1. Georg. *Tèque sibi generum Thetys emat omnibus undis:* quo allusum ad matrimonij speciem, quæ veteribus præemptio dicebatur; de qua Cicero in Topic. & Seruius. Quintilian. declam. 257. *Securus sis pater: petiti sumus: empti sumus.*

Gallica querô scabies.] Morbus hic Neapoli allatus, nondum unum nomen unicum est sortitus: nominatur interdum Indicus, quandoque Gallicus, quandoque Neapolitana aut Hispanica scabies: ea est superbissima, quæ nec lepræ, nec elephantasi, nec lichenibus, nec podagræ, nec mentagræ cedat, si res eueniat in certamen. Hanc luem ex Indis profectam tradunt uetores, cum qua in illa Hispaniensi India infantes nascuntur. Alij aliò referunt: sed certò constat in istas regiones inuentam non multo abhinc tempore; nimirum ignota fuit ante gloriosam, sed parùm felicem expeditionem Neapolitanam sub Carolo 8. Gallorum Rege.

mentagra.] Morbus est à mento sic dictus. Nam à mento per faciem, collum, pectus & manus, fœdo & insolito quodam urfure dilatatur. Plinius cap. 1. lib. 26. *Gravissimum, inquit, ex his lichenas appellauere Græco nomine, Latine quoniam à mento ferè oriebatur, ioculari primùm lasciuia, ut est procax natura multorum in alienis miseris, mox & usurpato uocabulo, mentagram, occupantem in multis totos ubique uultus, ocu-*

Morbus Neapolitanus, & lues Hispanica.

Mentagra:

lis tantum immunibus, descendente verò in colla pectusq̄
ac manus fædo cutis sursure.

Etrusci Ducis.] Mezentij Regis Etruriæ, quæ regio est Itali
mari Tyrrheno adiacens.

AD EMBLEMA CXCVIII.

SVADETVR hoc versiculo *ἰσομερία*, id est, æqua in libere
hereditariæ successionis diuisio, de qua B. Ambrosius lib. 6.
Iosepho patriarcha, cap. 2. Iungat liberos, inquit, æqualis gra
tia: lucrum pietas nescit pecuniæ, in quo pietatis dispendium
est. Quid inanius si propter fundum aut domum oriantur inter
fratres iurgia, quando propter tunicam inter sancti Iacob filii
exarsit inuidia? Hæc ille. Proditum memoriæ Chariclem
Antiochum, fratres Ponticos, cum paterna inter se bona diui
derent, poculum argenteum conscidisse, vestemq̄. mediam di
secuisse, vt neuter altero ditior, opulentiorq̄ rediret. vnde il
Tragica detestatio apud Plutarc. in Pyrrho: **Ἐν τῷ σιδήρῳ δι
μα διαλαχέει τὸς ἀδελφῆς*, acuto ferro diuidant fratres domum
Sanè ij & similes fratres ad eò pertinaciter æqualitatem secta
sunt, vt vel ficos non paterentur indiuisas, ex vetere verbo, *οὐκ
μὲν γὰρ*, ficos diuidere: Ex quo Martialis iocus in quinto,

Calliodorus habet consummatus (quis nescit?) equestrem,

Sexte, sed et fratrem Calliodorus habet.

Quadragesima secat qui dicit, οὐκ αὖ μὲν γὰρ,

Vno credis equo posse sedere duos?

Aristot. Politic. 2. cap. 1. scribit vbiq̄ ferè propter inæqual
tem oriri suspiciones. Idem cap. seq. multa in idem confert a
gumentum. Suppetunt multa ex Iurisconsultis, sed nos al
properamus.

*Cupressus un
de nominatus,
& eius natu
ra.*

Indicat.] Multi Cyparissum vocatam aiunt *Ἰσὸν τὸ κέρει
φέρειν παρῆρας κλαδῆς πικρῆς καὶ κερτῆς*, à fructuum æqualitate, p
riterq̄. ramorum quos producit. Siquidem Cupressus ab radi
ad summitatem recto stipite consurgit, suaq̄ue brachia omni
pari æqualitate in coni figuram ad fastigium protendit. H
quidem admoneri potest Magistratus & Princeps, vt in Repu
& prouinciis sibi subiectis æqualitatem seruent atque tueantur
Meminerit etiam optimus quisque paterfamiliàs suorum lib
rorum æquam habere procurationem, cum sint omnes æq̄
legitimi. quod tamen in plerisque nostræ Galliæ prouinc
iu

ure patrio non obseruari palàm est. Cassius Dionys. lib. 11. p. 5. Cupressi duplex nomen habet: & Charites, hoc est Græcæ appellantur ad delectationem: Cupressi verò, siue (vt Græci rectè appellanti) Cyparissi, quòd ferè pariles gestent & profolucant tum ramos, tum fructus. Ambrosius Sermón 4. in Psal. 118. de Cupresso verba faciens: (quid enim me pudeat uctorem tam pium & doctum huc aduocare?) Genus hoc arboris, ait, nunquam amittit viriditatem suam hyeme. Iuxta ætatem comam pascit, nec diuerso colore mutatur. Solum hanc arborem ventus suo nunquam honore despoliat: solum nunquam vetere exuitur amictu, aut nouo flore vestitur. Sic apostolica quoque græcia nescit defectum, sed uerustate sui floret. Cæterum quod hic scribit Alciatus de æqualitate, quæ paribus in liberos obseruanda sit, illustrari non minimum possunt his Ambrosij eiusdem uerbis in Hexaëm. lib. 5. cap. 18. Quis occidit nisi homo, filios abdicari? quis reperit tam immitia parum iura? quis inter naturæ fraternæ consortia fratres impares agit? Vnius diuitis filij diuersa sorte eduntur. Alius totius patriæ sortis adeptione inundatur, alius opulentæ hæreditatis atrix deplorat exhaustam atque inopem portionem. Nunquid natura diuisit merita filiorum? Ex pari omnibus tribuit, quod nascendi atque viuendi possint habere substantiam. Ista uos docent non discernere patrimonio, quos titulo germanitatis quaeritis. Etenim quibus dedistis communiter esse quod nati sunt, non debetur his, vt id communiter habeant, quod à natura substituti sunt inuidere, & c.

Locus D.
Ambrosii.

meta.] Meta, strues in acutum tendens, Græcis *χολή*. Virg. *Mesa.*

Hic uiridem Æneas frondenti ex ilice metam

Constituit.

lem alibi, Aërias quercus, & coniferas cyparissos appellat. Cite & istuc ex Ennio, Nonius:

Capitibus nutantes pinos, rectosq; cupressos.

Cupressum autem à Cyparisso puero nomen habuisse, eo quod in Telephi filio, ab Apolline adamato, & in arborem sui nominis commutato, fabulatur Ouidius in 10.

Fumosa est.] Cupressus Diti sacra, ideoque pro signo funebri ad domos posita. Plin. lib. 16. cap. 33. Hæc enim procerum matremque, sicuti Apium plebeiorum, sepulcris imponebatur, quòd putredinem auertere crederetur: quorum utrumque simili propemodum folio, colore, odore, facultate naturaque sit. Sunt autem qui ramos cupressinos ante defunctorum ædes positos uelint, nequis per imprudentiam ingressurus pollue-

Cupressus adhibita funebribus.

retur. In funeribus autem adhibebatur, quòd semel excisa nunquam renascatur: vel vt humanum corpus ab anima & animo iam relictum diutiùs seruarietur, atque incorruptum remaneret. Varro putat hunc morem inductum, ne cadauerum odor nares offenderet, interea dum vrentur. Vide Cupressum Pierij, id est lib. 52.

Funesta] Funeribus destinata, vel pro mortis signo adhibita: Ideò enim Horatius Cupressus appellat funebres Ode 3. Epod. vt Virgil. in 6. ferales. sic enim ait:

— cui frondibus atris

Intexunt latera, & ferales antè cupressos.

Idem 3. *Acneid.*

— stant manibus ara

Caruleis mastè vitis, atraq; cupresso.

Et non plebeios luctus testata cupressus.

Quid. 3, *Tristium, elegia 13.*

Funeris ara mihi ferali cinctà cupressu Conuenit.

Claudian. 2. de raptu Proserp.

Quercus amica Ioui, tumulos tectura cupressus. ☉

Videmus porrò inquam aliquando in magnatum ac nobilium sepulcralibus, & pollinaturis spargi cupressi frondes: sed iste tamen ritus apud omnes nostrates non æquè celebratur. Plebei dum parentant, saluia, hysopo, mentha, bûxo, & nonnunquam apio vt solent, non alia ratione crediderim, quàm ad olentem mephitim auertendam, & tetram cariem morticinæ. Quin & pueris, puellisq; morte raptis exhibentur flores, & corollaris fortè ad vitæ præcipitis marcorem innuendum. Cur verò Cupressus funeraria? an ob pariles ramos (vnde illi Græcum nomen) an quòd mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, regumq; tutes? hæc enim dominos seruis, & sceptrà ligonibus æquat. quin sese in omnes habet Arithmetica proportione, & quæ nullam ferat ἀρσωποληψίαν,

Disimiles simili conditione ligans.

quod argutus notat Lucianus dialogis mortuorum. Illud prædem mihi obuium erat Martialis, lib. 6.

Sed mihi perpetua nunquam moritura Cupresso.

Item Lucani 3. de bello Ciuili:

Et non plebeios luctus testata; cupressi

Tunc primum pressere comas. —

Id quicquid est opellæ dum concinnare pergo, nō verebor, fructus bona studiosorū venia, traducere carmina duo quæ dudum scripserā in maiore otio: Primū illud ad viri Principis epicedis

Quam tibi cura salus patria fuit, optime Princeps,

Hoc tua strenuitas claraq; gesta canant.

Nempe tibi constanti animo dum vita maneret,

Propositum fuerat vincere sine mori.

Perpetuas ergo inferias tibi magne sacramus:

Signaq; conspicuè, palma, cupressus, erunt.

Alterum verò γράμῳ habet non inuenistam, meo quidem iudicio:

Principio exili magnum capis incrementum.

Semins vti minimo proceras crescere plantas,

Et patulas aliè luxuriare comas;

Ut pendè umbriferam videas assurgere siluam;

Magna parens rerum scilicet edit opus:

E sententiola multos emergere sensus

Noueris; egregium cernis & istud opus.

Reperio etiam pinum & myrtum pro mortis symbolis accipi-
bitas à veteribus. pinus, quia semel excisa nunquam reuiuiscit,
ut etiam repullulascit. Myrtus etiam funesta, cuius foliis The-
bani utebantur ad tumulum Iolai herois maximi, ut scribunt
Choliastæ Græci.

Tinus & Myrtus, pro mortu sym- bola.

comere.] Ornare, hinc comptum dicimus ornatum.

*comere fronde.] Hoc κερκεφοεικῶς. Propriè Plautus: Dum po-
untur, dum comuntur, annus est. Claudian. in laude Serenæ:*

Non illo nitidos unquam bellante capillos

Comere.

*Pulchra coma, &c.] Huc refer dictum Phocionis in Leosthe-
nem Oratorem multis & magnificis promissis Athenienses ad
bellum concitantem: eius enim orationem cupressis esse simi-
lem aiebat, quæ cum pulchræ sint & proceræ, nullum tamen
fructum referant. Dicitur autem in eos, qui cum membris sine
legantibus & apprimè comptis, nullius tamen frugis sunt, ne-
que suis alicui commodo esse possunt. Refer huc adag. Cypa-
rissi fructus.*

Leosthenis in Athenienses dictum.

AD EMBLEMA CXCVI.

QRATA Ioui &c.] Quercus Ioui sacra, qui Deus habebatur Opt. Max. in ea enim reddebat oracula in Dodona sua. Virgil. 2. Georgic.

Quercus, sacra Ioui.

— nemorumq; Ioui qua maxima frondet

Esculus, atque habita Graiis oracula quercus.

Claudian 2. de raptu:

Quercus amica Ioui.—

Ouid. 4. Fatt. 1.

Postmodo glans nata est. bene erat tum glande reperta;

Duraq; magnificas quercus habebat opes.

Huius autem glandibus priscei velebantur ante frumenti vsu: fiebat etiam è fronde que na ciuica corona, quam ciuis ciui, à quo seruatus esset in prælio, tamquam vitæ testem, salutisque perceptæ monumentum dabat. Fiebat etiam ex ilice: quod genus superiori non admodum dissimile est. Gellius c. 6. lib. 5. & Plin. cap. 4. 16.

Seruanti ciuem.] Lucan. in primo:

Seruati ciuis referentem premia quercum.

Corn. Tacit. 12. Annal. M. Ostorius seruati ciuis decus meruit. & in 15. Si singulis manipularibus præcipua seruati ciuis corona imperatoria manu tribueretur, quod illud, & quantum decus, ubi par eorum numerus adipisceretur, qui attulissent salutem & qui accepissent? Sed quia forte nota omnibus non sunt quæ & quanta tribui solita essent iis qui ciuicam meruissent, adicere placet. Ea primùm corona utebantur in spectaculis: induenti assurgi etiam à Senatu moris erat, & Senatu proximus erat assignatus locus. Ipsi munerum vacatio, patriq; & auo paterno dabatur, quod filium Reipub. saluta:em genuissent. At ne temerè daretur, leges latæ sunt arctiores, nempe vt ciuis qui seruatus esset, seruatum se esse fateretur: testes enim adhiberi nihil proderat, neque si aliquem, alium quàm Romanum ciuem seruasset, quamuis Regem. Is igitur honos quia in maximis esset, eum affectarunt principes Romani, non prohi modò, sed & scelerati, adeoq; suis numismatis exprimi curarunt. Vt enim de iis taceam quibus merito is tributus honos fuit, in Cai Caligulæ numo ciuica cum glandibus spectatur, cum literis h. S. P. Q. R. PP. OB CIVES SERVATOS. Numus verò Galbæ imperatoris ciuicam habet cum inscriptione, S. P. Q. R. OB C. S. Eadem in Vitellij Germanici, in cuius medio hæc literæ, S. P. Q. R. OB CIV. SER. in numo aureo & alius quibusdam, ciuica etiam Neroni ex S. C. dedicata. Claudianus de Laudib. Stiliconis 3.

Mos erat in veterum castris, ut tempora quercum

Velaret, validis fuso qui viribus hoste

Casurum potuit morti subducere ciuem:

At tibi que poterit morituris ciuica reddi

Mœnibus, aus qua te pensabunt facta corona?

Glande aluit veteres.] Veteribus quernæ glandes victum præbuere: nunc verò arbor ipsa sola umbra prodest. quod conuer-
ti potest ad veterem illam legem populo Iudaico à Mose pro-
positam, qua æterni patris filius & seruator noster C H R I S-
T V S expectabatur: cuius quidem spei fidem certissimam cum
nobis Christianis dederit, possumus atque præsci illi subinde re-
petere, *ἐλπίς ὀψὲς*, reperta tandem, vel potius cuique nostrum
gratis concessa fruge omnium optima diuinissimaque, quam
ab Euangelio decerpimus. In eam sententiam Iusi aliquando
Epigram.

Glande patres aluit quercus, fagumq; vetustos:

Sed modò non cibus est, proficit umbra tamen:

Glandibus antiquis tantum fuit vsa vetustas:

Frugibus inuenis vitamur at quid id est?

Traiauit in sacro quacumque volumine Moses,

Glans erat, & veterum pabula præca patrum.

At largitor opum fruges inuenit I E S V S,

Et missa palea plurima grana dedit.

Umbra licet nobis lex sit vetus atque Prophetæ:

Sed noua lex C H R I S T I verior esto cibus.

sola nunc proficit umbra.] Vidi aliquando non improbum ac
ne quidem inficetum hominem qui hoc flesteret ad veteres mo-
nasteriorum bibliothecas, quæ superioribus sæculis habebantur
n pretio, quo tempore nondum typographi suam nobis artem
commendassent: nunc enim membranæ veteres, & codices ma-
nuscripti exolefcunt, & ferè sola se ostentatione venditant anti-
quitatis. malim ad corruptas traduci disciplinas, in quibus pa-
rum æuo, omisso puriore bonarum artium succo, soli diobola-
es in scholis terebantur Holcotus, Bricotus, Anselmus, Burida-
us, Floretus, Perchetus, Alexander de villa Dei, aliq̄ue id
genus tenebriones, qui quasi glandibus vsi veras disciplinas ac
puriores fruges excerpere non potuerunt, reuocati suorum tem-
porum barbarie. Sed hæc fortasse *πάρρησια*. Et placet ad fi-
nem aduci nostrum qualecumque de quercu & oliua carmen, si
quis tamen hoc quoque si quis captus amore leget. id sic habet:

Quercus amica Ioni, positur bona Pallas oliua:

Illius fructus, huius & umbra placet.

Glans inuat, umbra placet, prodest & fissile lignum,

Fronibus ista viret, sic quoque fragrat odor.

Vtraq; deletat nostris accommoda rebus,

Vtraq; securâ symbola pacis habet.

Quin & alterum grauitatis argumenti non iam ostendo, sed

committo candidis lectoribus, quo ego discrimen inter Ecclesiam, & dominatum temporarium sum complexus:

Non bene conueniunt quercus, olea, nec una

In scrobe plantantur, siue feruntur hamo.

Si facias, unam necat altera conscia causse

Natura, id uerum scilicet esse docet.

Cœlica misceri numquam terrestribus aquæ

Non eris: in cassum, qui facit ista, facit.

AD EMBLEMA CC.

HOMERVS Odyss. x. salicem ὀλισίκαρον, vt etiam Theophrastus 3. De plantis cap. 2. & 2. cap. 13. De causis, ὀλισίκαρον γένος appellat, quod semen ocysimè amittat, antequam omninò maturitatem sentiat, vt enarrat Plin. 16. cap. 29. ideoque hydropotarum potest esse symbolum, quò referes illud: Aquam bibens nihil boni parias. Sic autem Homerus, μακροίτι ἀγγεροι κὲ ἰτίαι ὀλισίκαροι. Retulit idem ex Homero Stobæus Serm. 100. ex Porphyrio, qui cum Plinio sentit, salicis fructum cum vino propinatum, sterilitatem inferre, genitale semen extinguere, ac libidinis impetum marcore afficere. Pierius Hieroglyph. 52. idem omninò, & alia quædam de salice notauit: vt Aelianus de hist. animal. 4. cap. 22.

Quod frugis perdam &c.] In eos fortasse torseris qui laborant gonorrhœa, id est, impuro seminis effluvio, quos ad eò seminifluos ait D. Bernardus, & Canonistæ. Malim in eos flecti qui studiis inanibus delectantur, & nihil vntquam profuturis, vt qui ad voluptatem meram referunt omnia, aut qui nefandis artibus ad sterilitatem venena propinant, non coniuges, sed fornicarij, vt ait B. Augustinus apud Gratianum in c. aliquando, 32. q. 2. Cæterum quod de salice hîc, notauit Porphyrius apud Stobæum serm. 98. de quo & Marcellus Virgilius in Dioscoridem lib. 1. cap. 121. Itemque Hieronym. in Esaiam cap. 16. ad torrentem salicum ducunt eos, vt scilicet nullus in eis fructus remaneat. Hanc enim seminis earum arborum esse naturam, vt qui illud in poculo hauserit, liberis careat. Vnde & sancti, qui propter peccata in confusione mundi huius esse cœperunt, salicibus Babyloniorum fluminum suspendunt organa sua, Psal. 36. De Clitorio fonte Vitruuius lib. 8. cap. 3. & Philander ad eundem.

Clitoris moribus.] Qui vino non utuntur. Plin. enim 31. c. 2. Clitorium lacum Arcadiæ aquam tali virtute imbutam habere licet, ut qui ex ea biberiat, vinum aspernentur. Ouid. 15. Metamorph.

*Clitorio quicumque sitim de fonte lenauis,
Vina fugis, gaudetq; meris abstemius undis.*

Clitorius lacus abstemius reddis.

Itaque homines clitoris moribus appellamus abstemios. Menageram quidem, κλειτροιάζειν, obscenum verbum, idem esse et ταταδων γυναικων αιδουσα ψηλαφίζουσα, ή τέτων καθάπτουσα, muliebria contrectare. nam κλειτροεις, ut traditur ab Helychio, est ε γυναικειν αιδουσα ή υποδουρισ (mendose υποδουρισ, ut legitur in vulgari Helychij exemplaribus) ή τούμφη, ή μύρτου, ή λειτροεις, caruncula quædam musculosa in media parte των ιδδιων γυναικειων. Itaque qui immoderatus muliebria contrectant, dicuntur κλειτροιαζειν, nempe non tam ωλοισι κερπει, et salaces, quam το απέρμα διαφθειροντες, qui venere licentius butuntur, proindeque ad generandum inepti fiunt. Quem ego germanum puto huius distichi sensum: non ut accipit iatibundus nescio quis & impudens plagiarius, qui bonam partem huius meæ commentationis sibi ante annos aliquot audacter & impunè vindicarat. Is, ut sibi videretur ingeniosior, λειτροιαζειν verbum ad venerem masculam retulit; Erasmi ueritate ductus. sed in eo tamen dubius est Erasmus, neque id perspicuè asserit, ut qui dumtaxat suum coniectaneum afferat.

AD EMBLEMA CCI.

CLINTVS cap. 10. lib. 16. In montibus editissimis nascitur abies, ceu maria fugerit. quod hic transfertur in eos, qui amplio rem mercedem consequantur, pericula subire non fugiunt.

abies in montibus.] Sic Maro 7. Ecloga:

Fraxinus in syluis pulcherrima, pinus in hortis,

Populus in fluuiis, abies in montibus altis.

dem 2. Aencid.

—etiam ardua palma

Nascitur, & casus abies visura marinos.

et Claudianus:

Apta fretis abies, bellis accommoda cornus.

Est & in aduersis maxima commoditas. Illud Ouidij quadrat:

— *Apparet virtus arguiturq; malis.*

Si nihil aduersi patiens vidisset Vlyffes,

Penelope felix sed sine laude foret.

Nota est Plinarchi studiosa disputatio, quomodo quis ab inimicis vilitatem capiat. Sic est: in natura hominum res aduersa docent, prospera sepius efficiant. *πυθίματα, μαθήματα*: & nocumenta fiunt documenta. Possis huc traducere quæ prius dicta sunt de perisico arbore, translato factâ meliore.

In aduersis.] Locis contrariis: dum enim abierte sit navis in aquis fluctuans, videtur locum habere sibi contrarium. Sic Plinius. Abies nauigis expetita, situs in excelsis montium, ceu maria fugerit, nec forma alia, materies verò præcipua trabibus, & plurimis vitæ operibus. Non piget Ambrosij ea de re huc sententiam è 3. Hexæmeron cap. 11. adicere: Abies, inquit, non contenta terrenis radicibus atque aërio vertice, etiam casus maritimos tuto subitura remigio: nec solum ventis, sed etiam fluctibus certatura processit.

AD EMBLEMA CCII.

Picea.

PICEA, quæ nullos emittit è sua stirpe stolones, hominem arguit, qui sine liberis vitam agat. De hac arbore satis multa Plin. lib. 16. cap. 10.

Stolo.

Stolones.] Stolo, virgultum est ex arborum radicibus, aut truncis productum. Quid si conuertas in eos qui nullum sui monumentum relinquunt, sed eorum vita ac mors iuxta æstimatur, ut ait Sallustius. Vide an huc quadret illud Senecæ, consolatione ad Martiam: Qui filios optat, nescit quas noxas optet. Id certe videri potest orbitatis symbolum, nisi noster hic malit alludere ad consuetudinem iam olim receptam in medijs quorundam monachorum claustris, in quibus videre est proceras quasdam piceas coniferas, quæ sunt pini species, perpetua viriditate conspicuas, quæ nec fructus, nec stolones educant, sed sola umbra commendant. Ego cum aliquando rogarem causam, cur potius hanc plantam monachi in loco claustrorum conspicuas quàm alias quasdam frugiferas confererent, docuit me vir nimè malus, sed qui tamen neque nare, neque litteras nosset, id habere arcani aliquid: nempe cum ad preces antelucanas cucullati sodales summo manè accincti prodirent, si arborem can-

prime

rimo contpexerunt, rei omnis Venereæ cogitatione immunes, toto die fore. Quam suauem profectò & nimis dilutam opinionem viderint etiam ipsi cœnobitæ. Ac puto id citius in morem enisse, ut ai bor ea index esset orbitatis, cui nomen dedere qui itam religiosam profitentur. At, absit inuidia dicto, id referre uodammodo vitam quorundam monachorum crediderim, ut, ut piceæ, neque fructum ferunt, neque stolones, sed sola umbra (quid enim uis longe multis præter umbram?) proficiunt. mò rides, & nimis vncis naribus indulges, ait aliquis. Certè, iam & ridendo dicere verum nil vetat, & interdum arrepto miscemus seria ludo. At ea non fuit Alciati mens, neque consilium, ut bonos illos sodales sale isto aspergeret. Credo non id oluit: sed si viueret, mecum, ut opinor sentiret, sanèque rideret, quem non puto fuisse ἀγέλασον.

AD EMBLEMA CCIII.

PLVTARCHVS in *ζαμικῆς παραφέλμασι* ita scribit: Οὐδὲν *Cotonea cur à nouis nuptiis edentur.*
 ἐκέλευε τῶν νύμφων τῶν νυμφῶν συγκατακλίνας μῆλον κυδῶν
 κατὰ τὴν ἄνοιαν, ἀνιπτόμενον ὡς εἶπεν, ἔπειθ' εἰ τῶν δότι εἶματ'
 φωνῆς χάριν ἐυάρεστον εἶναι πρὸς τὸν καὶ ἡδῆσαν: Solon iubebat
 sponsam cum sponto concubituram, prius edere malum coto-
 cum: innuens ea re, primam quæ ore & voce initur, gratiam
 cinnam debere esse & suauem. Idem in Problematis serè
 radit. De Cotoneis Plin. 15. cap. 11. & 17. de eorum sapore
 & odore eiusdem lib. cap. 28. Bene autem & sapienter illi vi-
 entur sensisse, qui bonis auspiciis utendum monuerunt. alio-
 ui quæ malo sint cœpta principio vix est ut bono peragantur
 xiu, ut apud Gratianum in c. principatus, 1. q. 1. Et plurimum
 interest, ait Val. Max. quibus auspiciis inchoetur negotium, &
 uo fine claudatur. Quare honestus amor conjugalis suam de-
 et in primis habere Suadelam, iucundos ac concinnos sermo-
 es, affabilem conuictum, & vitare quicquid consuetudinem
 animorum ac voluntatum possit offendere. Bene quidem Plu-
 archus ἐν ζαμικῆς παραφέλμασι, scribit veteres Mercurium vnà
 cum Venere coluisse, quo innuerent, maritalem coniunctionem
 maxime indigere sermonis, & orationis usu ac ministerio. Non
 nisi grauis offensa quæ statim initio committitur, nec bene vn-
 quam coalescunt animi, nisi sinceris illicis, & affectu candido
 consocientur. Hæc quidem omnia veteribus ἀπληροκαῶς ac-
 cepta.

cepta. Ceterum neminem puto fugere apud varios varia fuisse
 vilitata solemnium nuptiarum, quae comparata fuisse ad morum
 videntur institutionem. sed aliis praetermissis, vnum hoc Q. Cur-
 tij placet adiungi, lib. 8. Rex medio cupiditatis ardore iussit ad-
 ferri patrio more panem: hoc erat apud Macedonas sanctissimi-
 mum pignus amicitiae, quem diuisum gladio vterque libabat.
 Credo eos qui gentis mores erudierunt, parco & parabili vi-
 ctu ostendere voluisse in tantis opibus quantulo contenti esse
 debeant.

 AD EMBLEMA CCIIII.

Baccho sacra
 hedera.

Cissus, hirsuta
 Bacchi.

PINDARVS in Olympiis, Bacchum *κισσοφόρον*, id est he-
 dereum, vel hederaceum aut hederigeram appellat, quod
 ei hedera dicata sit. Tradunt autem nonnulli Cissum adoles-
 centem Liberi patris histrionem saltatoremque fuisse: qui cum
 Deo praesente Thyasos exerceret, in quendam terrae hiatus
 casu lapsus interit. Tellus autem cum gratificari Baccho vellet,
 florem produxit adolescenti cognominem. Legitur quidem
 primo Epigrammaton,

κισσοφὸν δὲ δῖονος ἀνὰ δ' ἔρα, ἀνὰ δ' ἔρα, ἀνὰ δ' ἔρα.

Bacchus amat hederas, & Iuppiter agide gaudet.

Retulit autem in Atticis Pausanias *κισσοφὸν δῖονος* Bacchum
 appellatum, quod in ea Atticae regionis parte, id est Acharnis,
 primum hedera visa sit: quo loco statuae etiam sunt hederæ.
 Sed & Homerus in hymnis *κισσοφόρον δῖονος*, id est, hederi-
 comam vocat. Probus Grammaticus ait, in Cytherone sacra
 Liberi patris arcana tertio quoque anno celebrari solita. Liber
 autem cum Musis & Apolline esse perhibebatur, idcircoque
 ex hederæ eius fronde Poetas coronari. Porro dicata est ei he-
 dera, quod ut ea semperviret, sic ille semper iuuenis, ut diximus
 initio: quamquam plerique referant ad ea ferta seu corollas,
 quas post expeditionem Indicam circumtulisse Bacchus dicitur,
 Plinio teste lib. 16. cap. 4. vnde & Dionysiaca hedera dicta est,
 & Bacchica Ouid. Fastror. 6.

Baccho racemiferos hedera redimite capillos.

Locus Plu-
 tarchi.

Idem alibi corymbiferum eum nominat. Plutarchus tamen
 Symposiac. 3. sectione 2. Hederam dicit à Baccho sumptam, non
 ut auxilium esset aduersus ebrietatem, aut ut vino aduersam,
 quippè qui Methymnæum, à methy, quod vinum sonat, sese
 appellari voluit: sed ut vinosi vino vero destituti, hordeaceo
 potu.

potu pro vino vitur, & è malis aut palmulis quædam sibi vina conficiunt: ita qui hieme desideraret coronam viteam, quod tunc temporis vitem nudam vidit, & foliis carentem, ob similitudinem quandam, hederam est amplexus. Non possum conniventibus oculis subicere quod didici ex Poëtis Græcis, & eorundem scholiastis, nempe vates appellari *δὲ φινφάγες*, id est lauriuoros, vel lauro vefcentes, aut laurum edentes: quod respexit Iuuenalis quadam Satyra, quo loco dixit,

—*laurumq; momordis.*

Poëtis autem hederas decretas esse, cum Pierio, & aliis quibusdam doctioribus crediderim, ut unâ cum lauro permiscerentur, non tam ut perpetuus viriusque viror, qui diuturna eorum scripta repræsentaret, in causâ fuit, quàm ut ostenderetur eos, qui digni hederis euassissent, laureamque meruissent, & arte & ingenio excelluisse. Siquidem per laurum intelligebant insitam quandam ingenij vim ac venæ fecunditatem, Apollinis radiis vberem atq. locupletem: per hederam verò artem & industriam perugili labore partam. Huius quidem rei indicium est, quod hedera suapte natura sit tam imbecilla, ut semper repere necesse haberet, nisi vel muro, vel plantæ, aut saxi hæteret, & pertinax conatu sese attolleret, ut tandem paulatim irrepens victrix euadat. Est autem operæpretium, utroque (arte scilicet & ingenio) si quis velit aliis antecellere; quandoquidem mediocribus esse Poëtis, non homines; non dii, non concessere columinæ, ut habet ille. Sed & istuc aduertendum,

—*ingenium cui sis, cui mens diuinior, atque os*

Magna sonaturum, des nominis huius honorem.

Et, — *ego quod studium sine diuite vena*

Nec rude quid possit video ingenium: alterius sic

Altera poscit opem res, & conjurat amice.

Procax.] Donat. ad Hecyram Terent. *procax* petacem significat: *procari* enim nihil aliud est quàm impudenter & importunè petere, ait Nonius. Hinc *procacitas*, seu *procacia*, ut in l. si traditio, C. de action. criip. Idcò autem Plutarchus amorem hederæ confert: *δὲ φινφάγες, ὡς αἰὲρ ὁ κίττος, αὐτὸν ἀκτῶν ἀνδρῶν καὶ θεῶν.* Ea est amoris vis, ut non secus atque hedera, valeat se applicare, arrepta omni occasione.

Exterius viridis.] Intelligit hederam nigram, quæ florem croceum habet, pulla folia. Id est, hederæ nigræ folia parte alterâ virefcunt, altera pallefcunt. Ne quid ad hæc requiras, consule Plinium lib. 16. cap. 34.

Hinc aptis.] Horatius 1. Carminum:

Poëta & vates
δὲ φινφάγες
211

Digni hederis.

Lauro, quid
intelligebant
veteres.

Hedera quid.

Hedera nigra.

Hedera poëtarum
sacra.

Me

*Me doctarum hedera premia frontium
Diis miscent superis.*

Idem in Epistolis:

Prima feres hedera victricis premia. —

Virgilius in Eclogis:

Pastores hedera crescentem ornate Poëtam.

Quod ridet in Satyrarum vestibulo Persius: ait enim,

*Heliconidasq; pallidamq; Pirenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hedera sequaces. —*

Hinc aptus vates cingunt.] Sic Ouid. 1. Trist. 6. eleg.

*Siquis habes nostris similes in imagine vultus,
Deme meos hederas, Bacchica ferta comis:
Ista decent laetos felicia ferta poëtas,
Temporibus non est apta corona meis.*

Idem 5. de Ponto, 4. eleg.

*Tu tamen è sacris hederae cultoribus unum
Nisime debueras sustinuisse iuo.*

Idemq; 3. Artis, ubi queritur poëtas sine honore esse,

Nunc hedera sine honore iacent.

Fama docto-
rum.

Palescunt undique.] Sicuti errabunda tenaxq; hedera sensim altum conscendit, exterius virescens, in cæteris pallida, & aureos corymbos ex se producit: ita Poëtae suis laboribus humo pedetentim sese effeunt: & quamquam assiduo studio pallidi sint fama tamen ex scriptis & ingenio concitata semper virent: quippe qui aureos eruditionis & doctrinae fructus parturiant.

AD EMBLEMA CCV.

MUTVATVS est huius distichi argumentum ex Aristot. Rhetoric. lib. 3. Pericles, inquit ille, Bœotios ilicibus esse similes dixit, ut enim ilices sese vicissim frangunt: ita Bœotios inter se præliari. Græcè ita: *Εἰς Βοιωτὸς ὃν ὄμοιοι τοῖς πρίνοις· τὰς τε γὰρ πρίνας ἰσὺ' αὐτῶν καὶ ἀκόσῃ τῶν, ἔτις Βοιωτὸς πρὸς ἀλλήλους μαχομένους.*

Ilex, nota se-
ditiosorum.

Seditiosi duræq; cervicis homines, quos citius frangas quàm flectas aut corrigas, suo magno malo efficiunt quod illex, cuius tanta durities est, ut non nisi magna difficultate profcindi queat, nisi etiam per se satisfacat & diffidatur. Proterui enim, quibus seditio & turbatus Reipublicæ status cordi est, cum

num-

numquam possint cum aliis conuenire, sæpenuero à reliquo ciuitatis corpore quasi agmine facto, discedunt: & tandem cum nonnihil dissentiunt à sua factione, facillimè corripuntur, suorumque flagitiorum pœnas luunt. Naturam huius arboris repetere ex Plinij 16. cap. 8.

Duritie nimia.] Poëta in eclogis, argutam ilicem ait, hoc est stridulam. Horatius pro nota fortis animi vsurpauit 4. Carm. 4.

Duris vs slex tonsa bipennibus, &c.

Id reuocat in mentem quod Plin. obseruat lib. Historiæ rerum 16. cap. 26. nuces pinus, quæ se in ipsa arbore præ nimia, aut potius præpropere maturitate diuisere, Zamias appellari, & nisi detrahantur, ceteras lædere. Hoc nos ipsi Franciæ vidimus, sensimus, expressimus, maximo nostro malo non ita pudem, cum plebs stupens quasi medio interregno fureret, nihil præter patriæ exitium affectaret, bonis quibusque & pacis studiosis aut mortem aut exsilium minareretur, vel extrema quæque discrimina etiam morte duriora intentaret. Qui furentium hominum impetus numquam sisti aut cohiberi posse videbatur, nisi fictio ipsa discessit, ac in se diuisa primùm fomenta ac seruina discordiarum retardasset. Nam hoc nouum potenti genus & exemplum insolens edidit turbulenti, vt de iis peius meriti sint qui suæ coniurationi nomen dederant, quàm alij qui contra calamitatem steterant. Ita rabie perciti sibi ipsis vim attulerunt, seseque confoderunt, & in exitium spontaneum coniecerunt. At uero quàm innumerabiles ex iis qui de vita potius, quàm de sententia decedere maluerint? imo supersunt adhuc qui restinctis notuum incendiis animum tamen armatum retineant; & nescio quid inuuant adhuc, cum aperte eloqui non audeant.

AD EMBLEMA CCVI.

MEDICA malus, quæ & Citrus, & apud nostros ob aliquam cum auro similitudinem nomen reperit, non inoncinnè amoris potest esse nota. Est enim coloris aurei, dulcis uidem & austeri nonnihil saporis habet, sed amari corticis: ita utpote voluptas primo blandiens aspectu, tota videtur aurea, sed ubi gustu dulce dedit, amarum ad satietatem usque aggerit: quod γλυκυπικρον nomen indicat. Plato itaque, vt scribit Marcellus in Symposium, amorem rem amaram vocat, nec certè iniuria, quia moritur quisquis amat. Hunc & Orpheus γλυκύπικρον, Citrus. Amor
vs symbolum.

*Amor
γλυκύπικρον.*

πικρῶς, id est, dulce amarum nominat; quippè cùm amor mors voluntaria sit. Vt mors est, amara res est; vt voluntaria, dulcis. moritur autem quisquis amat. Hæc Marf. Ficinus.

iucundus amaror.] Paronomasia elegans, quam lepidè vsurpauit aliquis è recentibus ita:

Non amor antiquo fuerat, sed amaror ab euo

Dicendus, cùm sit semper amarus amor.

γλυκύπικρῶς amor.] Sic Musæus:

ἤδη δὲ γλυκύπικρῶν ἰδέξασθαι κέντρω ἰρώτων.

Iam & dulcem amarum acceperat aculeum amorium.

& apud Hephæstionem Sappho ait:

ἔρως γλυκύπικρῶς ἀμύχαιος ὄρπιτον,

Amor dulciamara auis inexprugnabilis.

voluptas eadem ratione γλυκυθυμία dicitur. Huc Prouerbiū, *Amaro dulce mistum.* De amore qui γλυκύπικρῶς appellatur, Plutarchus 5. Sympos. prob. 7. Hanc γλυκυπικρῶτητα in Lyde Horat. expressit Od. 13 lib 1.

Vror seu tibi candidos Turparunt humeros immodica mero

Rixa, siue puer furens Impressit memorem dente labris notam:

Non si me satis audias, Speres perpetuum dulcia barbarè

Ledentem oscula, que Venus Quinta parte sui nectaris imbuit.

Idem oda 19. sequenti,

Vrit me Glyceræ nitor. Stidentis Pario marmore purius:

Vrit grata protervitas, Et vultus nimium lubricus affici,

In me tota ruens Venus Cyprum deseruit, &c.

Plautus *Cassina*: Vbi amor rudimentum inerit, cuius placituum credo, neque falsum prorsus, neque suauè esse potest quicquam, vbi amor non admiscetur: fel quod est amarum, id lenè faciet; hominem ex tristi lepidum & lenem.

AD EMBLEMA CCVII.

*Amantium
conditio per
biazum septa
ἀσπασα.*

BVXVS quorundam amantium vitam & condicionem refert. Vt enim est fronde semper viridi & pallida, ex cuius etiam ligno fistulæ optimæ conficiuntur: ita interno quodam vigore & vernantis ætatis affectu viuunt quicumq. se amori dedunt; pallorem tamen contrahunt, huic affectui peculiarem, quod singulis penè momentis reformident, ne spe concepta cadant, vel turpem quam sibi fingunt, repulsam patiantur. At quidem nihilominus hilarem præ se vultum ferunt, vt blandū & festiuū

fer.

sermonem, semperque aliquid cantuum, aut legunt taciti, aut meditantur studio, vel etiam scribunt aut recitant ad pellendos ex animo mætores, aut exprimenda ea quæ ipsi concipiunt.

crispaq; cacumine buxus.] Huic proximum illud Claudiani 2. de raptu:

— *hic denso crispat a cacumine buxus.
disparibus fistula.*] Virg. 2. Ecloga:

*Est mihi disparibus septem compacta cicentis
Fistula.* —

Ouid. 8. Metamorph.

— *sic rustica quondam*

Fistula disparibus paulatim surgit aenensis.

Idem loco alio de tibia buxæ:

Longaq; multifori delectat tibia buxi. Item 6. Fastor.

Prima terebrato per rara foramina buxo,

Vt daret effeci tibia longa sonos.

Phrygum tibiae è buxo fuisse memini, Afrorum è loto apud Iulium Pollucem.

Delicias taderis.] Amoribus blandis, & aliquando turpibus voluptatibus. Ouidius se tenerorum lasorem amorum vocat.

pallor inest illi.] Martial. 12. lib. 32.

Et non recenti pallidus magis buxo.

pallet & omnis amans.] Cur amantes palleant, rationem aperit Ficin. Commentar. in Platonis Conuiuium. In Priapeis, *Amantes pallidior.*

Vuis aridior puella passis,

Buxo pallidior, nouaq; cera.

Ouidius 2. Metamorph.

— *cui protinus intima frigus*

Ossa receperant. buxoq; simillimus ora

Pallor obis. Et 4. Metamorph.

— *orâq; buxo*

Pallidiora gerens exhorruit.

Idem in amatoriiis:

Palleat omnis amans: color hic est aptus amanti.

Catullus de amasio quodam:

— *inaurata pallidior statua.*

Horat. 3. Carmin. 10.

Nec tinctus viola pallor amantium.

D. Ambrosius lib. 3. in Hexaëmetron cap. 13. hæc de Buxo: *Bu-* *Locus D. Am.*
ros elementorū apicibus vtilis exprimendis; leui materia vsum brofii.

nanus puerilis informat. vnde ait Scriptura: *Scribe in buxo, sinul vt admoneat te ipsa materia quæ semper vires, nec vn-*
quam

quam foliis exuitur suis; ne vnquam spei tuæ dissimulatione nudetis, sed semper tibi per fidem germinet spes salutis. Apuleius 1. De Asino aut, Eumque auidè esitantem aspiciens, aliquanto inferiore macie atque pallore buxco deficientem video. Idem lib. 8. At ille modicum commoratus, refert sese, buxanti- que pallore trepidus, mira super conseruo suo renuntiat. Clau- dianus illud non est alienum à pallore amantum, qui de nuptis Honorij & Mar. gratus amantum pallor. Et Naso 4. Metam.

— *Palles facit hunc amor ipse colorem.*

AD EMBLEMA CCVIII.

FLORER prima omnium amygdala mense Ianuario, Martius verò pomum maturat. Plin. 25. cap. 16. quod torquetur in illud ingeniorum velut præcox genus, quod non temerè vnquam peruenit ad frugem, ait Fab. lib. 1. cap. 3. Sunt enim qui statim primoque omnia discant, memoriterque teneant, qui tamen quanto ætate fiunt prouectiores, tanto minus complectuntur, ita vt ad solidam eruditionem vix aliquando perueniant. Eam ob rem vulgò penè apud omnes creditum, eos, quibus sit ingenium tam præcox & præmaturum, aut insanos fore, aut non diu victuros. Proinde Actius apud Gell. 13. cap. 2. ait, in iuuenilibus ingeniis itidem sibi placere, vt in pomis immaturis acerbitas ipsa placet; ea enim demum maturefcere (maturitas enim tempestiuam adfert suauitatem) reliqua ante tempus putrescere. Id quidem obseruatum maximè fuisse in Her- mogene tradunt, cui vixdum pubescenti tam admirabilem ingenij & memoriæ vim fuisse dicunt, vt annos natus octodecim artem Rhetoricam conscripserit, quæ ab omnibus admodum commendatur: quem etiam declamantem aliquando Musonius Philosophus grauissimus audire non refugit, quemadmodum nec M. Imperator. At cum annum quartum & vicelimum attingisset, mente lapsus dicitur, omniumque penè rerum obliuis nulla euidenti causa. Præclara Lysia vox oratoris cum diceret se nolle conscribere quæ festinatio præcipitasset, & βέλους ἐπι- γασσώτατ' ἴσασυμένα*. quod tortū apparet in eos qui nimium præcipitante stilo edunt, seu potius euomunt quæ nondum bel- lè concoxerunt. Non minùs lepidè Synesius, cum diceret eos qui sibi in stylo indulgerent, cæca & subuentanea pârere: nec enim incubando fouere orationem eos quibus necesse est vomere.

fieri

Pueri præcoci ingenio.

De Her- mogene Rhetore mirum.

fieri namque *Stylum euanidum & ἐξίτηλον* : qui non congrua temporis mora dictionem elimat : nam quod in fœtu immaturo solet accidere, abortit; eoque fieri solet, ut abortus eiusmodi nihil pariat quod sit vitale, integrum, diuturnum. Philostratus tradit in Sophistis, cum M. Antoninus fama excitus Aristidis Smyrnæi, audire ipsum differentem vellet, dixisse : Hodie proponito, & cras audito; neque enim sumus è numero vomentium, sed exacta cura elaborantium. id est, *τήμερον πρόβαλε, καὶ αὐριον ἀκροῦ, ἔγδ' ἴσμεν τῶν ἐμῶντων, ἀλλὰ τῶν ἀνελθοῦντων*. Huc spectant adagia, Ante barbam doces senes : & ; Odi puerulos præcoci sapientia. cuius postremi meminuit Apul. 2. orat. pro se, sed aliò torquet. De Hermogene, cuius ante memini, hoc iactatum olim, *εἰ παισὶ γέρον, καὶ ἐν γέρονσι παισὶ* : quo elogio sunt qui laudatum adolescentis ingenium putent, sunt etiam qui non probatum omnino suspicentur; & quidem, ut est apud Menandrum,

ὁ παῦρ ἠλικίαν ἔσ, μῖστος ἐξεργάζεται,

mens præcox odiosa. M. Tullius 2. de Oratore: Non potest in eo esse fructus diuturnus quòd nimis celeriter est maturitatem affectus: Non minus sapienter sub persona cuiusdam *Q. Curcius* : Nullum esse eundem & diuturnum, & præcoccum fructum. Memini aliàs adagij vereris, Canem festinantem cæcos pârere catulos. Et in rerum natura præcoccem, nimisq̃ue celerem cucurbitam se in altum cacumen breui admodum spatio temporis efferre, & de se quid magni promittere, sed leui momento deficere. Et qualia censeas animalia *ἡμυρόβια*, quæ tam prope occidunt quàm nascuntur? Alcestidi obiectum à poëta vano legimus, quòd non nisi versus tres immenso labore conderet: at iactator dicebat centum: Bene inquit Alcestis, nam tui in triduum tantummodò; mei verò in omne æuum sufficient. testis Val. Max. lib. 3. cap. 7. Nos ad ingenia præmatura cum Alciato id flectimus. magna pollicentur primævo ætatis flore, sed postmodum languescunt aut debilitantur. Spem eam latent patres nimis indulgentes, aut stulti magistri, qui adolescentulos sibi concreditos fouent spe illa plerumque fallaci ac stolidâ, qua imbuti tenelli animi labores abiiciunt, vel studia ipsa deserunt, quia se iam putant consecutos cum vix per somnium doctrinæ solidæ gustum perceperint. At qui ut plantarum, sic & ingeniorum sua tempestiuitas expectatur, quibus si vis ante tempus iniicitur, nunquam maturescunt. Dixit veterum vnus nihil sibi videri inamabilius, quàm sit stultitia diligens, hoc est, *περηγία*, quæ contra naturæ leges cœpto nondum

vere, autumnum cogitat. Sic enim nondum benè delibatis rei Grammaticæ primordiis statim properant ad Logicas subtilitates manibus illotis, aut scholas iuris nullo pudore irrumpunt, vel alias graues disciplinas imparati adgrediuntur. Bene olim ac sapienter constitutum à maioribus, qui scholam Pausiensem bonis moribus ac legibus informarunt, vt annorum aliquot exactis spatiis, studiorum curricula exigerentur: collegia priuata per certas decurias, (classès appellat vulgo) tribuerentur: superiores collegiorum ordines, Theologorum nempe, Iurisprudentum, Medicorum suis legibus continerentur, quorsum enim ad gradus scholasticos promotiones non nisi statis temporibus cuiquam affectandas? Et quid, vt de aliis taceam, censente principe Iustiniano quinquennium præstitutum studiosis Iuris? vel quid primo anno, Iustinianæ noui nuncupati, dein Decretales, Papinianistæ, Lytæ, Prolytæ, nisi quòd censuerit studia non nisi maturè ineunda & perficienda? Sic enim ad honorum gradus euecti iam olim qui exacto legitimo studio fructum disciplinæ principis expressissent, non vt hodie fieri solemne per saltum, vt ita dixerim, datisque pecuniis, non virtute, sed ambitu occupantur tituli magnifici, quibus impensè multi nunc temporis intumescunt, sed imprimis qui non esse, sed videri volunt. Plinius Secundus suo æuo non ab re succensebat nouitiis aduocatis, obscuris & ineptis, qui nimis irreuerenter ac temerè ad centumuiralia iudicia itreperient: sed istud cacoëthes pridem nostrorum hominum animos occupauit, vt studiorum herbas amputare malint, quàm segetem expectare. Et sic ferè fit, vt quod Menedemus Eretriensis de iis distabat, qui studiorum causa Athenas concederent, primo anno philosophos, secundo Rhetoras, tertio rerum omnium imperitos: ita de nostris longè multis pridem iaculatum accepimus, primo anno Baccalaureos dici, secundo Licentiatos, tertio Doctores, quarto nihili censeari, & in magna rerum ignoratione versari. Contrà nihil desperandum putamus de iis qui primò tardiores, certèque rudiores, & in quibus vis ingenij viuida non statim erumpit. Hoc enim de se Actius tragicus iunior, apud Pacuuium seniore iudicauit, Gellio teste lib. 13. c. 2. Actius enim Atreum tragœdiam quam scripserat, Pacuuius legendam dederat. senex ille statim pronunciauit grandia quædam sibi videri & sonora, duriora, & nondum matura satis. Ita sentio, inquit Actius: neque me pœnitet: meliora enim spero fore quæ sum postea scripturus.

Cur properans.] Properare aliud est quàm festinare, ait Nonius;

AD EMBLEMA CCIX. AND. ALCIATI. 691
nius: qui enim vnumquodque maturè transigit, is properat:
qui multa simul incipit, neque perficit, is festinat. Sic omnino
Cato, oratione De suis virtutibus, vt apud Gell. legimus, lib. 16.
cap. 14.

præcocis.] De huius vocabuli inflexione Gell. 10. c. 11.

AD EMBLEMA CCIX.

MORVS quasi *μῆρος** quibusdam dicitur, quòd nigra sit: *Morus vnda*
alij à mora, id est, tarditate deriuant, quòd arborum po- *dila fit.*
strema floreat. Nonnulli *κατ' ἀντίφρασιν*; Morum quasi *μῆρος*
appellatam existimant, id est, stultam, cùm præ cæteris pruden-
tissima esse videatur. Sic enim Plin. lib. 16. cap. 25. Nouissima,
inquit, urbanarum germinat, nec nisi exacto frigore; ob id di-
cta sapientissima arborum: sed cùm cœpit, in tantum vniuersa
germinatio erumpit, vt vna nocte peragat etiam cum strepitu.
Hæc Plinius. Ea itaque prudentiæ gerit symbolum, ait Pierius
lib. 5. 2. quòd ne aëris iniuria lædatur, tempestiuam & commo-
dam occasionem præstolari videatur. Nam vbi primùm lenio- *Prudentia*
res & initiores aliquantum auræ spirauere, erumpunt germi- *symbolum,*
na, & flores exsnuant magna interdum strage ob temporis *morus.*
inconstantiam. Ne autem pruina lædi possit, quem hostem
sibi perniciosum agnoscit, non antè germinat quàm frigus
penitus lapsum fuerit, atque ad amœnissima adulti, veris tem-
pora peruentum omninò sit. Ita vir prudens grauiora nego-
tia, & consilia omnia consultò prorogat: neque ante tempus
sefe effert, sed maturam occasionem citra noxam & pericu-
lum expectat. Huc facit prouèrbium, Maturior moro. Politia-
nus Rustico:

Mox vbi tam sapiens cœpit frondescere morus,

Ante quidem sapiens, nunc ambitiosa.

Exemplo Bruti Iunij, qui ad tempus stultitiam simulauit, sed
maturè tandem virtute singulari Tarquinius expulit: quate
Bruti nomen non æquè illi impositum. Sic & Fabij Quinti di-
ctatoris, qui procaci cauillo cunctator audiit, tamen cunctan-
do rem restituit, ait Ennius apud Tullium, Et non ponebat ru-
mores ante salutem. Occasione symbolorum amygdali & mo-
ri, quæ noster hîc ingeniosè opponit, nos aliquando effudimus
eiusdem penè argumenti carmen, ad hunc modum:

*Glauca salix properat, sed multum tardat oliua:
 Illa perit citius, sed valet ista diu.
 Ingenium praeceps festinat praeceps cursu,
 Sic tamen ad frugem vix bene perueniet.
 Tardior at multo nunquam nisi tempore venit
 Natura, at multo fit magis illa tenax.*

AD EMBLEMA CCX.

*Laurus vatis
 cingit nota.*

APTHONIVS Rhetor Laurum vaticiniꝝ symbolum esse prodidit: idcirco veteres *μαντικὸν φυτόν* Laurum dixere, & Apollini diuinationis Deo sacram putarunt. Si enim strepitu quodam in igne crepuisset, felicitatem portendebat. Adhæc puluillo supposita dormientium, somniorum veritatem conciliare putatur, vt libris magicis proditum accipimus. Et quidem olim in maleficiis amatoris incendi laurus, & aliqua religione in ignem conici solebat, tanquam amantium querimonias representans. adag. Clamosior lauro ardente: quod videtur significasse his verbis Tibullus, *Laurus vbi bona signa dedit, gaudete coloni.* si verò tacita conflagrasset, habebatur inauspicatissimum, vt ipsemet ait:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

*ἀέθρη
 unde dicta.*

Plerique hinc *ἀέθρη* dictam putant, à *θε* intensiua particula & *θρηά*, quod est cano & voco. quòd in igne sonitum & crepitum edat: vt Latini à la, particula, quam etiam dicunt habere vim intendendi, & vro, vt significatione conueniat, non voce. Huc pertinet ex Lucilio illud à Macrobio citatum libro sexto Saturn. cap. 4.

Nec res vlla magis quàm Phoebi Delphica laurus

Terribili sonitu flamma crepitante crematur.

Præscia ventura.] Sic videtur legendum potiùs,

Præscia venturi laurus, fert signa salutis:

vt apud Claudian. 2. de raptu Proserp.

—venturi præscia laurus

Fluctuat. —

Ad idem Emblemata aliis versibus.

CAROLO V. victoriam Thunis referenti laurea corona debetur, quam triumphantes antiquitus gestabant. Pli-
 nius

nus 15. cap. vlt. idemque miras lauri virtutes lib. 23. cap. 8. Urbem eam ab imperatore Carolo expugnatam anno 1535. creptam Barbarossæ, suoque regi tandem restitutam à patribus non ita dudum accepimus, qua de victoria libri editi circumferuntur.

Pœnis.] Pœni fuere Carthaginenses: quo nomine Thunos *Pœni, Thuni* intelligit, vel Thunenses, qui eam regionem incolunt, in qua olim Carthago fuit, ut scriptores quidam tradunt, quorum in numero est Pacchimerius: qui tamen erroris conuincitur ab aliis quibusdam studiosis antiquitatum. Ea enim urbs Ptolemaeo est *ῥύνητος*: Straboni *ῥύνη*, ut Tunicense oppidum Plinio. Quia verò fortè Tunctum, vel ut alij Tunitum, digna monumentis literarum ciuitas est, addo quæ sequuntur in studiosorum gratiam. Tunctum itaque Scipionis ætate tumulus erat editior, vnde ille spectauit Carthaginenses ad classem Romanorum exurendam accinctos. Post excisam Carthaginem, eam incoluerunt pulsi à Romanis; patriaque carere coacti: quam ob causam amplificata illa fuit, adeò ut noua Carthago diceretur. Apuleius eam nominat Augustam amplissimam & honorificentissimam. in ea fuere viri literatissimi & gymnasium celebres; in quo profitetur se contendisse D. Augustinus. Aberat olim à Carthagine duodecim fermè passuum millibus; locus tum arte, tum natura suapte tutus, & qui à Carthagine conspici & præbere conspectum tum ad urbem tum ad circumfusum mare urbi posset. Doza epist. 51. in Africa oppressis Tunctibus grauius premitur Goletta, quam olim fuisse volunt Carthaginis portum.

Victrices ornent talia signa comas.] Horat. initio 2. Carm. de Pollione Asinio,

Cui Laurus aternos honores

Dalmatico peperit triumpho.

De corona Laurea triumphis aptata Ouid. 1. Metamorph. vbi de puella fugiente Apollinem in Laurum transformata. Quid ea de re sentiant Mythologi, viderint alij. Q. Curtius lib. 4. dextera præferens Lauream, haud dubium victoriæ auspiciam. de hoc satis. Id me obiter vnum mouet, quod Poëtæ sibi hederam tribuunt, arborem infrugiferam, soloque virore perpetuo celebrem. de hoc facile transilio aliorum coniectanea: & non displicet cuiusdam non illepidum ea de re carmen, quod excepti aliquando ex ore dicentis:

Quid Lauri sine honore virent? quia dia poësis

Despicitur lauris, principibusque viris.

Nampe poëta bonus non laurum poscit, at aurum;

Nec modò, si sapiat, esse poëta velit.

AD EMBLEMA CCXI.

*Populus alba
Herculis sacra.*

POPULVM albam Herculi sacram Plinius tradit c. 1. lib. 12. & lib. 16. cap. 23. Hæc quòd sit folio semper tremulo, supernè candicanti, & inferiori parte viridi, temporis motum continuum in diem clarum, & obscuram noctem distributum repræsentat. Sic autem Plinius: Populus alia alba, alia nigra, alia quæ Libyca appellatur, minima folio, ac nigerrima, fungisquæ enascentibus laudatissima. Alba folio bicolor, superinè candicans, inferiori parte viridi. Hanc albam populum Herculi Indigeti sacram, idem Plin. scribit, & Virgil. Ecloga 7.

Populus Alcida gratissima, vitis Iaccho.

Adhæc Lilius Gyraldus Syntagm. 17. hist. Deorum, hos Virgiliana auctoritate reprehendit, qui tradunt eos sola lauro coronari solitos, qui ad aram maximam Herculi sacra facerent. Sic enim Virgil. in 8.

—Herculea bicolor eum populus umbra

Velavitq; comas, foliisq; innexa pependit.

Et paulò pòst:

Populeis adsunt euincti tempora ramis.

Hoc quidem vidit diligentissimè Pierius lib. 52. qui populo arbore tempus significari ait, quòd sit bicoloribus foliis, quippe quæ diem ac noctem referre videatur. Quinetiam hoc habet populus commune cum tempore, quòd eius folia post solstitium circumaguntur; nec villo argumento certius intelligitur fidus confectum. Sunt quidem pleræque arbores, quæ duorum colorum folia habeant, vt sunt olæ, salices, citri: in illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera densior atque coloratior habeatur. In populo verò, alba præsertim, candor vna ex parte penè niueus ac cerussatus, ex altera porracei folij instar viridissimus. Eius arboris coronam gestasse Herculem narrant, cum ad inferos descendit, eamquæ partem quæ foris esset conspicua, fuligine tetri chaüs obscuratam, quæ condebatur interiùs, sudore ablutam candidiorem euasisse. Secus habet Pausanias. Sed omnes hæc opiniones sigillatim recensere vt non animus, sic non video quàm sit necesse. Apud Horat. I. Carm. Teucer, cum Salamina patremquæ fugeret;

Tempora populea fertur vinxisse corona;

Vices temporum, ac fortunæ designans. quod idem Horatius

tius

*Populus arbor, temporis
Symbolum.*

ius ad Canidiam Epodo, citra figuram arguit his verbis,
Vrget diem vox, & dies noctem.

Populeam coronam ad signum fortitudinis traxit Ovidius epi-
 stola Deianiræ Herculi:

Ausus es hirsutos mitra redimire capillos?

Aspice Herculeæ populæ alba comæ.

Sed nos ne quid antiqui sinamus intactum, Athenagoras, Athe-
 niensis Philosophus, Apologia pro Christianis, eo loci ubi deo-
 rum gentilium monstrositatem arguit, exempla quædam con-
 fert, sed primum Hercules, gigantum alterum, & tertium Pro-
 serpinæ. Herculem Deum inuolutum dracone ex Orpheo dicit:
 eundem cum Orpheo *ἑρμηνεύων* referens, ita describit, ut al-
 terum caput habere à natura leonis dicat: & inter alia duo, quo-
 rum vnum est draconis, alterum leonis, medium caput Dei sit,
 hunc Herculem tempus fuisse nominatum, & onus prægrande
 ait posuisse: quæ physicis rationibus vtrinque constant, ut so-
 lent reliquæ Græcorum fabulæ. Probus Grammaticus com-
 mentarius in Virgilium testatur physicos Herculem tempus in-
 terpretari. Ideoque illi populum arborem *ἀμφιχρῶς* assignari,
 quod bicolor sit: quæ hac ratione partes temporis indicet, dici
 scilicet ac noctis. Et serpentem seu draconem conuolutum tem-
 poris habere symbolum, in semetipsum reuoluti, notius est
 quàm ut testimoniis egeat. Tria igitur Herculis capita, tria sunt
 interualla temporis, præteritum, præsens, futurum: At præteri-
 tum quidem rectè per leonis caput exprimi, cum eius possessionem
 scriptis ac memoria firmissimam hominès teneant: futu-
 rum per draconis caput. Ut enim futura prospicimus, ita nullum
 animal est quod acutius videat: nam & draco à videndo dicitur,
 nempe *δράκων*. Præsens porro tempus per Dei caput expri-
 mitur, quia Deus, qui temporì subiectus non est, neq. præteri-
 tum, neque futurum sentit, sed in præsentì semper est. Quod
 autem hîc Hercules prægrande onus posuerit, vnde cælum &
 terra originem duxerit, hoc significat, huac mundum, & quæ
 in eo sunt omnia temporì esse subiecta: initium scilicet cepisse,
 & proinde habitura finem. Deum verò eius conditorem solum
 esse immortalem. Macrobius. 1. Saturnal. cap. 20. Herculem, tem-
 pus esse ex professo tradit, & Osiridis imaginem tricipitem de-
 scribit, quem & Herculem, & Solem nominat.

VERVM hîc iam terminus hæreat, & nos vt laboris diutini, sic quietis vices experiamur: quin his absolutis commentationum aduersariis, & quasi codicillis opera tumultuaria conscriptis, ad Iuris pristina studia reuocemus animum. Et speramus nobis certè condonaturos studiosos, si in ista rerum varietate quid incautis nobis exciderit, aut non satis opportunè conceptum sit, vel secus positum quàm debuerit, eò quòd prope rantibus multa præteruolent. Scio plerosque nostris officere luminibus, nimis delicatos, & defixos vni Tulliano characteri, vel paucorum eius generis, quibus non placeat vel Cassiodorus, cuius pergraues sententias non rarò comparauî, quæ ad rem facere viderentur, vel Gratianus canonum concinnator minimè pœnitendus, imò quibus fastidiosis lectoribus iuris Romani gnomæ pulcherrimæ displiceant, & quas cum audiunt, se in nouas insulas putant ablegatos. hos nihil moror inquam, nec pili facio si quid supina & caperata fronte de his collectis pronuncient. Et quantæ mihi curæ si nitidi, beneque pexi vel quid mussent, aut desiderent ad rerum adeò variarum pulchritudinem augendam? Palma in medio posita est, eam arripiat qui possit. Interea liberum esto cuique vel nostris vti candidè, sicubi opus habeat,

— *si quis tamen hac quoque, si quis*

Capitum amore leget:

vel reperire meliora, nec ita indignanter fastidire quod quibusdam fortasse prodesse possit, nocere nemini.

TIBI VNI, CHRISTE
OPT. MAX. GLORIA.

MONI-

M O N I T I O

A D

L E C T O R E M.

AD calcem huius Commentarij, admonitum esse volui philologum me de industria priore illa editione, quam tamquam fetum abortiuum parturieram superioribus anteaclis annis, transfiliisse vnum Emblemata, cuius argumentum mihi displiceret, ipsaque sententia, tum quod mihi non faceret ad stomachum, tum etiam quia non videbatur castis auribus committenda, censebatur indigna quæ mea explicatione illustraretur. Ne tamen studiosos omninò defraudem, qui me vrgent & certè cogunt, vt si nolim enarrare pluribus, quod ingenuè ac liberè me fateor ignorare, saltem ipsum fontem detegam Emblematis; id quidem certè ea velim cautione factum, ne quis offendantur. Epigrapha seu titulus carminis sic habet, *Aduersus naturam peccantes*: carmen verò ita:

Turpe quidem dictu, sed & est res improba factu,

Excipiat si quis chœnice ventris onus.

Mensuram legisq; modum hoc excedere sancta est,

Quale sit incesto pollui adulterio.

Video allusum fuisse ad Pythagoræ dictum, audio id torqueri in nefandum aliquod flagitium, idque comparatione ostendi. sed hæc satis. Cæterum id apparet esse tractum ex Artemidori 5. De insomniis. eius hæc verba: ἔδοξε πο εἰς χροῖκα χέζειν, ἐάλω ἀδιελφῆ ἑαυτῆ μιγύμω. μέτρον γδ ἡ χροῖσις. τὸ δὲ μέτρον, νόμος εἰσικε. τὸ πρὸν οὖν πικα παρνομοί, παρὰ τὰ νομοισμίαι κρινῆ τῆς ἐλάη. σι πρὰ πλῶν. Hæc Latine ita sonant: Quispiam sibi visus est in chœnicem aluum exonerare. conuictus de eo quod cum sorore cubitasset, damnatus est: mensura enim est chœnix: at quidem mensura legi similis est. quodam itaque modo legem transgressus erat, qui nimirum admisisset aliquid præter leges totæ Græciæ communes.

Turpe quidem dictu.] Isocrat. ad Dæmonicum: ἀ ποιεῖν ἀιχρῶν, ποιαῦτα νόμιζε μηδ' ἐ λέγειν εἶναι καλόν. Quod turpe factu, ne puta dictu pulchrum. Paullò diuersius tamen M. Tullius ea epistola, cuius initium, Amo verecundiam: Quædam fiunt nō turpiter, dicuntur non honestè. Et priori de Offic. Quatuor partium corporis vsus sunt necessarij, eas neque partes, neque earum vsus suis nominibus appellant: quodque facere turpe non

698 CL. MINOIS COMM. EMBL. CCXI. AND. ALC.
est, modò occultò, id dicere obscœnum est. Et ad finem eiusdem
libri: ita tetra quædã, ita obscœna, vt dictu quoque videantur
turpia.

excipiat si quis chœnice.] Chœnix, quodnam genus mensuræ,
suprà dictum, ad Embl. Desidiam abiiciendam.

legis modum excedere sancta.] Ea est quæ verbo vno dicitur *ἀνο-
μία*, legis transgressio. sed hïc non legis cuiuscumque, sed natu-
ralis ac diuinæ: quam turpiter & nefariè violant qui vel incestu,
vel adulterio sese inquinant. Quis enim, verbi causa, non ex-
horreat maculosissimam illam Semiramidis cum Nino filio
comissionem? quis Neronis cum Agrippina matre, Artaxer-
xis cum sorore, Bassiani Caracallæ cum nouerca, & alia eius
generis flagitiorum monstra, quæ qui patrarunt videntur haud
dubiè vim quasi armatam ipsi naturæ inieçisse? Sed hæc face-
fant quæ saluo pudore vix dici possunt.

FINIS.

INDEX

RERVM ET VERBORVM

QVÆ HIS COMMENTARIIS

CONTINENTVR.

A.

A BDOMEN. 349	Aegyptij symbola repererunt. 23
abies. 679. fretis apta, ibid.	Aegyptij cut oculum in sceptro
Abstemius. 128, 158	regio posuerint. 140. eorum
Abstinentia. 202. ab esu piscium.	Hieroglyphica. 23
36 à muneribus capiendis. 193	Aegyptij quid per leonem designa-
Abstinentiæ officia. 203	rint. 121. quid per serpentem.
Accola quid. 214	66
Acheloï cornu. 443	Aëlo harpyia. 197
Achilles fortiosissimus Græco-	Ælutus. 319. 320
rum. 380	Æmulatio impar. 518
Achilles vt tractatit Hectoris co-	Æneæ pietas. 659
pus. 547	Ænigma. 45
Achilles flaua coma. 437	Ænigma de testudine. 666
Achillis sepulchrum 497	Ænigmata. 24. eorum lex. 45
Achillis arma ad Aiæcis tumulum	Æschylus poëta. 156
delata. 181. 182	Æsculapius curdens habitus. 540.
de armis Achillis contentio. ibid.	sub forma serpentis cultus, ibid.
Achiui. 589	Ætates tres. 645
Aëxon in ceruum mutatus, & de	Æthiopem dealbare. 271
eò varia. 257. 252. 253.	Æthiops non albescit. 271
Aëxones venatōres. ibid.	Affectus iustitiæ debent cedere.
Actiæ Augusti matris somniū. 68	185. Affectus in iudiciis so-
Ad finem vbi peruenieris, he re-	daci. 527
deat. 30	Affectus moderandi sunt. 259
Admissarius pro homine immo-	A fronte & à tergo. 140
derata libidinis. 306	Agamemnon. 242
Adolescentia maximè feruida, & c.	Agamemnoni quid vitio datum.
129.	262
Adolescentis descriptio. 261	Agamemnonis clypeus. 266
Adolescentiati pro luxuriari. 428	Agamemnonis symbolum leo. 36.
Adonis. 314. 315	266.
Adorea quid. 661	Agathocles Peripateticus. 292
Aduersus Solem ne melito. 32	Agendi initium secundum vites cu-
Adorato circumactus. 35	iusque sumendum. 147
Adoraturi sedeant. 35	Agentes & consentientes pari pœ-
Aduersæ res statim accedunt, tar-	na puniendi. 592
dè recedunt. 486	Agelilai cordatum responsam &
Adulatio in aulis Principum. 209	consilium. 106
Adulator vt Chamæleon. 255	Aglaia. 564
Adulatorum mores. 254. & seqq.	Agrippa fictitius. 114
Adulterium vnde dictum. 271	Aiax qualis apud Homerum. 473
	Aiax vnde dictus. 243
	AIAX

Ajax seipsum interfecit.	598	Ἀλοπρίδαμος.	276
Aiaci tumulus vbi.	241	Ama tanquam osurus, &c.	129
Aiacis infania.	597	Amabiles post mortem.	583
Aiacis & Vlyssis contentio.	182	Amalthæa vnde dicta.	439
Alauda in gramine nidificat.	174	Amalthæa historia.	443
Alba vestimenta in conuiujs.	432	cornu quid.	440
Alboris significationes.	431	Amans verè semper amat.	559
Album & purpureum quid.	437	Amantes cur pallidi.	687
Albus color.	431	Amantium conditio per buxum	
Albus color gaudij signum.	431	repræsentata.	686, 687
Albutus.	519, 520	Amaranthus tumulis appositus.	498
Alcea cauda leonis.	277	Amaranthus.	499
Alce fera.	76	Amasidis fatum.	218
Alciati symbolum. 439. Epigram-		Amator, vt arces stolidum animal.	304
ma in detractorem. 518. in pæ-		Amatores meretricum.	307
dotribas. 567. 568.		Amatores nullum periculum de-	406
Alciatus iusciuite professus in Gal-		trebant.	406
lia. 73. eius laus in aliena pa-		Amazones cum Chimæra collata.	120. ab Hercule deuicta. 611
tria. 520. Emblemata eius Phi-		Ambages.	189
lologis omnibus probata. 11.		Ambitionis mala. 202. & seqq.	
12, 13. eius methodus in cursu		Ambitiosi & auari lupo cæcatis	282
studiorum.	135	collati.	
Alciatæ gentis insignia.	76	Amens.	110
Alcibiades.	255	Amicorum duo genera.	415
Alcibiadis factum vt populi rumo-		Amici qui diligendi.	557
res inbiberet.	317	Amici veri typus.	565
Alcimenes auceps.	375	Amici plures opprefferunt quàm	134
Alcyon vnde.	608	inimici.	134
Alcyonij dies qui.	607	Amicitia post mortem duras.	557
Alcyonis sollertia.	607	ἀμοιβῆς lex.	495
Alcyonum sollertia in nidifican-		Amor, affectus potentissimus.	377
do.	608	Amor in gemma sculptus.	377
Alex ludo vita hominis compara-		Amor, leonum domitor.	ibid.
ta.	483	Amor, rose similis, & hederæ.	381
Aleuadæ Thessali.	206, 208	Amor nudus, ridens, nullis armis	381
Alexander Magnus. Pellæus iuuen-		instructus.	381
nis. 69. eius præclarus ortus.		Amoti fax tributa.	382, 392
69. mater eius Olympias. 66. fi-		Amoris potentia & vis.	382, 385
lius discus Iouis Ammonis. 66.		Amor πανδαμίων omnia domat.	381, 384. fulmine superior.
eius apophthegma 76. 77. sum-		384	
ma in bellis celeritas. 76. insa-		Amor ignis, imò igne fortior.	386
tiabilis. 262. ambitiosus. 265.		Amor honori cur iunctus.	101
iracundus. 277. cur anulum		Amor & vinolentia celati non	406
ori Hephæstionis apprefferit.		possunt.	406
111. piratæ ad Alex. responsum.		Amor ex otio nascitur, laborem	413
217. ipsi acceptum Emblemata.		tamen creat.	413
76. eius pernicitas.	76, 77	Amore captus studiosus.	387
Alexander Phæreus tyrannus occi-		Amore non capi Musas quid.	425
sus.	208	Amor sine arcu & telis.	381
Ἀλιζήν quid.	314		
Ἀλιζήτιοι, & ἀλιζιφάρμακον.	314		
Aliud agere qui dicantur.	136		
Alius peccat, alius plectitur.	595		

Amores duo.	391	in aqua turbida piscari.	ibi.
Amor duplex. 391. aliis triplex.		Anguis quid significabat.	67
392		sinuosus.	69
Amoris honesti agnita.	390	Anguis Ambrosianus Mediolani.	
Amoris celestis effecta.	391. 392	541.	
Amor turpis vt pellatur.	394	Anguis præsagium.	68
Amoris natura.	400	Anguis sibi caudam mordens.	67
Amoris mel & fel 400. $\gamma\lambda\upsilon\kappa\acute{\iota}\mu\text{-}$		Anguis tortilis ducum Mediol. in-	
$\kappa\epsilon\gamma\sigma$.	400, 685	signe.	65
Amoris statua & descriptio.	404	Animalium genera.	358
Amor aliger.	385	quorundam solertia.	174
Amor cur nudus.	406	Animalia pro diis habita.	356
puer 407. inconstans.	407	Anima de cælo est. 91. sicca sa-	
phaterratus & sagittifer, alatus,		pienissima. 159. omnibus re-	
409. pennatus.	410	bus corporalibus præferenda.	
cæcus 411. $\tau\upsilon\phi\lambda\acute{\omicron}\varsigma \kappa\acute{\iota} \tau\upsilon\phi\lambda\omicron\sigma\upsilon\delta\iota\varsigma$,		545	
igneus.	411	Animi voluptas magnum virtutis	
Amorem tribus rebus induci.	421	præmium.	136
Amoris vulnera ex oculis.	422	Animi partes duæ.	356
ad Amorem inflammant verba &		Animum mutare difficile.	369
cantus.	423	Animi contemplatio quæ.	81
Amoris antidotum.	424	Animi amor Diis gratus	ibid.
Amor castus & pudicus.	101	Animi puritas Deo gratissima.	83
Amor laqueos vndiq. tendit. 154		Animus ab externis minimè pen-	
in Amando delectus & consilium.		dens.	214
307		Animus vt auriga.	259
in Amorem turpem amuletum si-		Animi sedes an in cerebro, an in	
ue remedium efficax. 316. 317		corde.	358
Amor vt inhiberi & sepiiri possit.		Anni quatuor tempora 364. 365	
ibid. quomodo ab amore su-		Annon leone vsus pro iumento.	
peretur. 394. ab Amore turpi		189	
quomodo cauendum.	307	Annulus in primis nuptiis cur de-	
plus amore quàm vi effici.	385	tus.	665
Amor sui pessimus.	289	Annulus, signum seruitutis.	28
Amphibianæ serpentes.	70	Annulum arctum ne gestato. ibid.	
Amuletum quid.	313. 318	in Annulo Dei figuram ne habe-	
Amuletum in obtreccationem.		to.	32
570		Annus iustus.	128
Amygdalus.	683	Ἀντίειρος , id est, amor virtutis. 391	
Ana-narsis Scythæ.	522	Ἀντίειρος , alium Cupidinem supe-	
Anagrammatismi ratio quæ.	45	rans.	394
ἀναγνώσις , & sensuū vacuitas. 285		Anteuorta & Postuorta.	140
Anas quis non inelegans.	248	Ἀνπάριξ vel ἀνδρῆς virago.	117
Anchora quid.	524	Antiochi stratagema in Galatas.	
Anchora delphino iuncta.	523	452.	
Anchora Thalassiarum Gallici.	523	Antiochus & Charicles fratres.	
Anchoram sacram soluere.	524	672	
$\text{ἀνίχῃς} \kappa\acute{\iota} \text{ἀπώχῃς}$.	202	Ἀντίπελος quid.	402
Angerona, silentij Dea.	110	Ἀντιπελαγῆς .	41. 191
Angli diuinatotis vana prædictio.		Antiquissima quæque commenta-	
374		tia.	621
Anguilla lubrica.	150	Q. Antistij seueritas.	163
Anguillas qui dicuntur captare. 339		M. Antonius tyrannus, patitur	
		pestes.	

pestis. 187. eius facinus.	186	Aries vir gregis.	306
Aper Erymanthus.	510	Aries in aureo vellere.	647
Apes citius pungunt pollutos libidine.	401	Arionis à Delphino seruati historia.	342
Ἀπλανῆς, symbolum.	40	Aristides Iustus. 266. cur Atheniensis pulsus.	146
Apum natura.	534	Aristippi cautio.	544
Ἀφροδίτη unde dicta.	389	Aristomenes Messenius.	199.
Apicius gulosus.	345		200
Ἀπρία cur veteribus laudata.		Aristoteles ingratus. in præcepto-rem.	280
124. & seqq.		Aristoteles cur ἡμίονος dicatur.	280
Apollo vbi natus.	364	Aristoteles & Cicero φίλοι.	293
Apollo & Bacchus cur iuncti.	363	Armorum symbola.	64
Apollo Loxias.	25	Arrogantes.	292
Ἀποτεγναία.	314. 318	Arifinæ mira in liberos pietas.	657
Aqua quid.	625	Ars sua cuique pro viatico.	359.
Aqua cur pro ærumnis vehemen- tioribus accipiat.	227		361
Aquæ vitæ.	339	Ars naturam adiuuat.	362
Aqualis & malluuium.	193	Artem qui sequantur.	362
Aquila, imperij symbolum.	37	Artes liberales quàm illiberales sequi satius.	359
Romanorum insigne & symbo- lum.	37. 201	Artaxerxis moderatus animus.	537
in stemmatis.	627	Arundo pro sagitta.	376
pro stemmate Imperatoris.	199	Arum genitale.	315
Aquila omen.	202	Asellus commissa sacerdotia.	97
præstantia.	201	Asini encomium.	96
Aquila in nubibus. § 16. fortitudi- nis nota. 199. auium regina & Iouis ministra.	83	Asinus vehens mysteria.	96
Aquila & Scarabei dissidium.	581	Asinus quid in hieroglyphicis.	95
Aquila sacra aues quibus.	201	Assentationis malum.	255. 256.
Aquila Pyrrhus dictus.	201		276
Aquilino naso homines.	201	Assentatorum mores.	256
Arabum assentatio.	255	Assuescere verbum.	327
Arbor quid.	625	Astrologi.	372. & seqq.
Arbustum vnum non alit duos eri- thacos.	350	Astrologi Iudicarij.	375
Arcades βαλανοφάγος cur.	414	Astrologorum reprehensio.	376
Arcades primi Lunam obserua- runt.	501	Astrologorum vanitas.	372
Arcades quæ ἀποσίλωνος dicti.	502	Astydamas histrio.	292
Archilochus poëta maledicus.	249	Atalanta.	650
Archilochia edicta, & c.	249	Atæ fabula in quos torqueri pos- sit.	487
Arcula Gratiarum inanis.	565	Ate Homérica.	485
Ardea.	331	Ater à nigro differt.	436
Ardeliones, eorumque studia.	328.	Atergatis dea.	35
329		Athanasius à paganis suggillatus.	257
Ardeola stellaris.	331	Athenæ doctæ. 88. earum laus. ibi.	
ex Arduis perpetuum nomen	488.	Athenæ unde dictæ. sub Mineræ tutela, cur Cecropiæ dictæ.	144
& seqq.			Athe-
Ἀρετὰ ὅτι τὸ ἴδιον.	479		
Ariadne à Baccho rapta.	161		
Aries amatorem significat.	394		

Athenienses ἀπὸ χθονός.	501	Bacchus Nymphis temperandus.	165
Athenienſium de cædibus iudicia.	501	(165)	
528. inſigne cicada.	501	Bacchus femori Iouis inſutus.	160
Athenienſium bella exitioſa.	605	Bacchus Bromius.	160
ἀδελφὸς voluptuarij.	85	Bacchus nudus, rubeus, igneus,	
Ἀπὸ πύθωνος.	205	cur. 164. 165. κίναρος ἔργος,	
Attalus.	282	Βακίεργος καὶ Δικίεργος.	162
Atyla.	478	Bacchus Liber pater.	161
Auari conditio.	332	Bacchus & Pallas cur eadem ara	
in Auaros.	334. 341	locantur.	156. 157
Auarorum principum commen-		Bacchus cur pater.	157
tum.	533	Bacchus & Pallas cur Ioue nati.	
Auari aſino comparantur.	334	157	
Auzitia.	331. 332	Bacchylides Lyricus.	603
Auaritia ſummum malum.	343	Baculus quid.	443
Auaritiæ quanta pernicietas.	342	Barbam vellere.	549
Auaritiæ comites.	343	Barrus, barricus, & barrire.	465
Auaritiæ mala.	343	Bartholomæus Anulus.	635. 636
Auaritiæ & volucrum collatio.		Battiaes Callimachus poëta.	338
510		Bellaria.	212
Audentes ſupra vires.	267	Bella Chriſtianorum quàm per-	
Augeriani lepidum epigram.	384	uerſa.	471
Augur purgatio.	511	ex Bello pax.	602
Auguſti ſymbolum.	38	Bellum quando & qua cautione	
Auguſti dictum.	147	ſuſcipiendum.	604. 605
Auguſtinus Nyphus Philoſophus.		Bellorum ſuaſores.	592
387		Bellicis in rebus celeritas.	76
Auium induſtria naturalis.	174	Bellum vnde dictum.	472
Aulicorum aureæ compedes.	336	Bellum ciuile.	221. 471
Aulicorum deſcriptio.	336. 337	Bellerophonis hiſtoria, & vnde	
Aurata, piſcis.	583	dictum.	120
Aureum vellus.	648	Bellifarius.	282
Auxilium mutuum.	559. 560	Benefacta malè locata, pro male-	
Auxilium nunquam deficientis.	562	factis arbitranda.	132
		Beneficij inter duos lex.	566
		Benevolentia ciuium firmiſſima	
		cuſtodia.	106
		Bias. 639. eius apophthegma.	214
		Bilem euomere.	568
		Bilis duplex.	278
		Bis dat qui citò dat.	565
		Burix, vrbs, & eius inſigne.	73
		Bonis auſpiciis incipiendum.	473
		Bonis à diuitibus timendum.	195
		Bos ad laborem natus.	440
		Botrus.	160
		Boues Lucæ.	465
		Bruti numiſma.	541
		Bruti opinio de fortuna, pernicio-	
		ſum delirium.	445. 450
		Brutus ſeipſum occidit.	444
		Brutus & Caſſius.	444
		Burgundionum tria repagula.	18
		Buſſum.	

	INDEX	R E R V M.
Bastum.	201	Cardamus noxius vicinis herbis.
Buxus.	686	575
Byrrhus gilvus.	435	Carneadis apophthegma. 207
		Carolus Magnus vt factus Imp.
		217
		Caroli V. Imp. symbolum. 237
		Caroli IX. symbolum. 39
		Caroli Lothareni symbolum. 40
		Carolus Dux Burgundionum. 263
		Carpere facilius quàm imitari.
		570
		Carthaginis historia. 208
		Caruialus in Erasmo. 553
		Castor & Pollux quid allegoricè.
		230.
		Castor & Pollux. 81
		Castor seu fiber testes sibi excin-
		dit. eiusque solertia. 544. 545
		Καθηγεῖ χεῖρε.
		195
		Catharinæ Medicæ symbolum.
		40
		Catonis pertinax animus impro-
		batur. 446
		Cauca quid. 599
		Causa occulta. 240
		Causæ rerum multæ hominibus
		incognitæ. 584
		Cecrops Atheniensis. 87
		Cecrops Ἀθηναῖος. 84. 87. idolola-
		trix inuentor. 84
		Celæno harpyia. 197
		Celenum, i. nigrum. 197
		Celeritas nimia, & nimia tarditas
		fugienda. 146
		Celeritatis & diligentia laus. 77
		Centauri. 530
		Cerberus triceps. 509
		Cerebrum non edendum. 29
		Cerua aëripes. 510
		Ceuere verbum obscenum. 331
		Chærephon cur appellatus vesper-
		tilio vel noctua. 272
		Chærephontes duo. 272
		Chamæleon. 255
		Chamæleon nō solo vescitur aëre.
		255. 256
		Charicles & Antiochus fratres.
		672
		Charites vnde dictæ. 564
		nudæ, virgines, iunctæ, talatia
		alata habent, vnâ duæ aliæ
		conspiciunt. 563. 564
		cur filiaouis & Eurynome. sibi.
		Chela

C.

CACHINVS.	544
Cadmi draco.	67
Cadmi historia.	634
de feminatis à Cadmo dentibus	
mythologia.	637
Caduceatorum legati cur.	442
Caduceo implicati serpentes.	442
Caduceus Mercurij.	442
Caduceus.	439. 442
Cæcitas animi maxima.	290
Cæcus claudum gestans.	560
Caruleus color.	434 437. 438
Cæruleus ἀλκυρίς cur.	438
Casar Borgia.	239
Casar ambitiosus. 265. imitatus	
Alexandrum.	76
Casar occisus in senatu. 186. 187	
Casaris occisores.	444
κατὰ δόμοις.	489
Calais & Zetes.	197
Calais cur sit dictus.	198
Calchantis vaticinium.	488
Calix autens.	92
Callimachus poeta.	338
Καλὸν ἀ καλεῖν.	379
Canceri fluuiales.	347. 348
Candidæ vestes grauij signū.	431
Candidati vnde dicti.	431
Candidus.	436
Cantor animi vnde.	ibid.
Canes pro rapacibus.	288
Canis percussa lapide, non percus-	
sorem, sed lapidem petit.	596
Canis pro inuido.	572
Canis quid in Hieroglyph.	572
Canis orbem Lunæ conspiciens	
quid.	570
Canis fidei nota.	650
Canus color isque natiuus.	438
Capere, pro decipere.	94
Capra Scythia.	517
Capra meretricem significat.	507
Capra lupi catulam lactans.	279
Captare verbum.	472
Captores ipsi capiuntur.	590
Captiuus ob gulam.	350. 351
Capus vacuum cerebro.	645

Chela quid.	349	Καίτηρα, & 247.	679
Chicani tabulæ vnde.	353	Clementia principis.	210. 535
Chilon.	463. 638	Cleobulus.	658
Chimæra quale monstrum.	110.	Cleomenis verba grauissima.	445
120		Cliens.	238
Chimæram pro muliere ponit Ly-		Clitorius lacus abstemios reddit.	
cophon.	119	678. hinc Clitorij mores.	679.
Chiton Centaurus.	529	Clune capi.	327
Chitonis femina natura quid.		Clypei latens significatum.	413
529		Clypeus Myrcili.	563
Chœnix quid.	325. 698	Clypeus vnde dictus.	413
Chœnici non insidendum.	27. 325	Clytium Alexander iratus interse-	
Chouardus Peutinger Augustanus.		cit.	277
61. 62		Coccinea vestis.	437
Christianorum Imperatorum pru-		Cœnobitarum quotundam desu-	
dentia in hæreticos.	142. dum	dia.	321
ii inter se rixantur, auctum im-		Colobotes.	355
perium Turcicum.	470. 471	Color quid.	436
Cibus in matellam.	30	Color albus, niger, cæruleus, viri-	
Cicada nobilitatis insigne apud		dis, rubens, &c. 428. & seqq.	
Athenienses.	501	Color albus & rubeus.	257
Cicadam ala corripere.	569	Colores affectus animi exprimunt.	
Cicero ab Antonio interfectus.		428	
185. præncps Romanæ elo-		Colorum differentia penè innu-	
quentia.	187. 188	merabiles.	436
Ciceronis & Aristotelis φιλαυ-		Colorum nomina varia.	439
τία.	293	Columba timiditatis symbolum.	
Ciceronis dissimulatio post ciuile		201	
bellum Pompeianum laudatur.		Comitis S. Pauli infustus casus.	
446. responsum de amore &		576	
philosophia. 387. sua emenda-		Compedes aureæ aulicorum.	336
te non verebatur.	14	Compos & impos vnde.	261
Ciceronis infelix contentio in		Concio.	184
Antonium.	447	Concordia per lyram designatur.	
Ciceronis in P. Clodium iocus		104	
mordax.	646. 647	Concordia vnde deriuata.	105
Ciceronis versus à multis repte-		Concordia ciuium principibus eu-	
hensus.	619	ra esse debet.	217
Ciconia veris nuncia.	462	Concordia vis, commoda & sym-	
Ciconia pietas, effigies in sceptis.		bolum.	105. 217. 220. 221
191. 192		Concordiam vt suauit Heraclitus.	
Cimbrorum & Teutonum arma.		134	
37		Coniugium quibus permissum.	
Cineticus.	438	681	
Circe metetrix, filia Solis.	310. 312	Conscientia malæ tormenta.	368
Cirrus, & Citraci, quid.	554	Consilia in quibusdam rebusa-	
Cissus Bacchi histrio.	682	pienda potius quàm quaerenda.	
Citrus amoris symbolum.	685	459.	
Ciuis optimus.	495	Consilia non vulganda.	112
Classicum belli.	594	Consilia Regum paucis committ-	
Clauum clauo pellere.	394	tenda.	112. 113
Cleantidis industria laudanda.	453.	Consilij & fortitudinis vis.	118
455		Consilio & virtute Chimæram su-	

perari, quid.	118	gius maior communi.	180
Consilium viribus destitutum.	226	Cuculus quis verè, & vnde.	271.
Consilium & vites.	224	272	
Consilium res sacra.	114	Cucurbita ad pini ramos.	467
Constantij adulatores.	209	Cucurbita quid allegoricè.	467
Constantius credulus.	125	Cui des videto.	64
Consultor res sacra.	112	Culina parua duobus ganeonibus	
Contemplantés alta cadunt.	375	non sufficit.	342.350
Continentiz gestus.	205	Culpa in insontes reiecta,	595
Contumelia sæpè animis tran-		Cunctatio.	148
quillissimis patientiam extor-		Cupidines duo.	391
quet.	568	Cupidinis & Amoris differentia.	
Cor ne edito.	28.299	393	
Cordum quid.	479	Cupidinis fax.	382.392
Corinthij <i>χοινοκαίρια</i> .	325	Cupidinis telo inuiolabiles.	315
Corneis poculis utebantur vete-		Cupido cur Veneri adiunctus.	401
res.	162.163.164.	Cupressi frondes in sepulchralibus	
Cornicis vox, cras, cras.	235	magnatum.	674
Cornicum concordia.	217	Cupressus vnde nominetur, & eius	
Cornicum oculos configere.	79	natura.	672.673
Cornicū & vularū dissidium.	145	Cupressus adhibita funetibus.	673
Cornix cur reiecta à Pallade.	145	Cura vnde dicta.	215.299
Cornix in Palladis manu.	145	Curculio.	345
Cornix inauspicata.	303	Curia.	519
Cornix quid.	218	<i>Κυαμοτῆς</i> .	30
Cornua sumere.	164	Cyclops quid Setuio, quid Hera-	
Cornua audaciam significant.		clidi.	588
163.164		Cycni regis historia.	629
Cornu Amaltheæ.	440	Cycnus Phœbo sacer.	629
Corona graminea.	180	Cycnus quid significet. 627. de	
Corona quæna.	173	Cycno ante mortem canente	
Corona ciuica donati qui.	676	Platonis locus: item qui negent	
Coronam ne carpito.	33	cycnū ante mortem canero. ibi.	
Coronæ deorū statuis appensæ.	99	<i>Κύμα</i> quid, & Cymatilis.	438
Corpus vitiosum vitiosæ naturæ		ad Cynosarges quid.	513
imago.	245	Cypria Venus.	315
Coruus serpentem, &c.	590		
Cotonea cur à nouis nuptis ede-		D.	
rentur.	681	D ARDALVS.	115
Corys dea turpitudinis.	304	Damnum præferendum turpi	
<i>Κορυτή</i> vnde.	164	lucto.	463
Credere omnibus & nulli, vitium		ex Damno alterius, alterius utili-	
est. 125. 126. 133. cui non cre-		tas.	470. & seqq.
dendum.	159	<i>Δάφνη</i> vnde dicta.	692
Credere omni spiritui scriptura		Daulia, Daulis, & Daulias pro lu-	
prohibet.	130	scinia cur.	296
Credulitas fugienda.	125	Decretum quid.	528
Credulitas nimia magnū malorū		Defraudare genium.	335
agmen secum aduehit. 133. 134		Delphin in mari absorptus quid.	
Crepido.	303	576	
Cruis, signum saluciferum.	38	Delphin Cupidini iunctus.	552
Cubicus pro mensura. instrumen-		Delphin <i>φιλάνθρωπος</i> .	521. 552
tum architectorum. Cubicus re-		Delphinus alligatus anchoræ.	523
		temoræ.	148

Demades. 181
 Demades Atheniensis ab impetu
 in Macedonas retraxit. 129
 Demaratus cur sileret rogatus. 108
 Democriti risus. 542
 Democritus. 544
 Demosthenes auersos habebat de-
 magogos, &c. 144
 Dentes fati laudate Cadmi quid. 635
 Dentis petere. 596
 Deprehensus interceptus est. 149
 in Desciscentes. 517
 Desiderare. 323. in modio. 324
 Desideria. 321. abicienda. 325
 Desidia quorū a Cœnobitarū. 321
 Desperantis opinio. 445
 Despondere animum. 240
 Detrahores. 567
 Deū colere & timere oportet. 284
 Deus omnia videt. 177. eius
 oculum nemo fallit. 193
 in Deo lætandum. 78. eius arca-
 na scrutari non opus. 371
 Deucalio in graui beneficio ser-
 uatus. 138
 Dextrā symbolū fidei. 102. 219.
 hospitij insigne. 220
 Dextera iuncta pro cōcordia. 220
 Dialecticæ symbolū serpentes. 443
 Dicta septem sapientum. 637
 Difficultas, &c. 261
 Dij quā vocant, eundem. 97
 Dij qui veteribus habiti. 154
 Dij multi isdem aris positi. 154
 Dij *quasi*, in eodem templo cul-
 ti. 154
 Dij meliora. 670
 Deorum coronæ. 99
 Diligentia omnia perfici. 767
 Diogenes Mælicos stultitiæ cur
 arguerit. 104
 Diomedes. 226
 Diomedis & Vlyssis effigies iun-
 ctæ quid. 224
 Diomedes Thrax victus. 511
 Dione mater Veneris. 103
 Dionysius nepos & gulosus. 345
 Dioscuri pileati. 542
 Dioxippi historia. 378
 Dipsas serpens. 376
 Ditum quid. 381
 Disciplina vna unicuique exco-
 lenda. 328. 329

Discordia dea. 219
 Diues indolens. 647. malus & im-
 peritus. 302. aut iniquus, aut
 iniqui hæres. 480
 Diuites publico malo. 338. 339.
 340.
 a Diuitibus timendum. 195. 196
 Diuitum semper cura statio, pau-
 perum non item. 582
 Diuinatoris Angli vana prædictio.
 374
 Docti qui amoris operam dede-
 runt. 387
 Doctores noui reprehensi. 289
 Doctorum fama. 684. agnomina.
 354
 Doctorum dissidia & certamen.
 611. 635
 Doctos doctis obloqui nefas. 610
 Doctrina non est sine magistro. 71
 Dolosi dolo capti. 591
 Dolus in suos. 247.
 Dolus malus. 246
 Dolus an Virtus quis in hoste re-
 quirat. 463
 Dona hostium non dona. 578
 Draco quid. 625
 Draco vnde distes. 151. 635.
 quid significet. *ibid.*
 Draco Amphiarai. 36
 Dracones & vlulæ cur Palladi cō-
 sectentur. 152
 Dulcia quandoque amara fiunt.
 399

E.

ECCLESIA in aduersis crescit.
 211.
 Echeneis vel Remora vnde di-
 cta. 184. 327
 Echo Papi amica cur. 461
 Εχθρῶν ἰσχυρὸν δῶκεν.
 578
 Egens vnde dicatur. 455
 εἰδῶν quid Protei. 141
 Eidothea filia Protei quid. 625
 εἶς ἀντὶ, ἰδὲν ἀντὶ.
 224
 Elementa quatuor toridem doo-
 rum nominibus intellecta. 78
 Electores Imp. septem. 217
 Elephantum, Lucæ bonus. 465
 Elephantorum vsus in bellis. 464.
 600
 Elephantus porcum perferre non
 potest. 464
 Eic.

Elephantus in triumpho.	600	tionem.	453
Eloquentia fortitudine præstan-		in fœderum & fidei violatores	
rior.	614	principes.	463
Elpidius.	233	Ex damno alterius, alterius utili-	
Emblema quid, & eius ratio, vsus,		tas.	470. & seqq.
laus, & c.	46.47	Exempla eorum qui descuerunt	
Epaminondæ laus.	108	à virtute.	517
Epaminoudas morti proximus.		Existe è potestate qui di. àtur.	261
499		F.	
Éphyre.	305	FABA immunda.	30
Epicharmus.	132	Fabis abstinendum.	29
Epicteti philosophia duobus ver-		Fab. Maximus.	172
bis comprehensa.	202	Fabij Maximi constantia.	212
Epictetus, & eius lucerna.	204	Facem accensam tegete quid.	323
Epicuti vitæ futuræ contemto-		Factio Veneta & c.	437
res.	84	Facundia difficilis.	620
Epidaurius serpens.	67	Fama doctorum.	684
Episcopi munera & officia.	121	Fama nunquam intermotitura.	
Equi Solis.	264	497	
Equitandi peritia principibus ne-		Familiaritas nimia parit contem-	
cessaria.	207	ptum.	131
Equus animal ferox, adulari ne-		Fatiscere.	231
scium & c.	207. 208	Fatuitas.	281
Equus populo ferocienti compa-		Fatum memorabile.	521
ratum.	207	Fauces.	69
Equus in ingressu itineris cespia-		Fauni & Hecates fabula.	414
tans.	474	Fecunditas sibi ipsi damnosa.	653
Erasmii Terminus & symbolû.	553	Felices qui.	82
Erasmii responsio ad Caruaialû.	553	Felicitas momentanea, 466.	467
Erithacus.	350	Felicitas quid.	537
ἐριθακίον.	97	Femina inerts animal.	346
Error periculosissimus quis.	555	Fennorum descriptio.	613
Errores eorum qui literas addis-		Fera Libya.	87
cunt.	135	Ferocissimos domari.	185
Eruca.	301	Ferocitatis signa.	266
Esxi qui.	323	Festiva horæ.	63
Eteonicus.	144	Fiber, vide Castor.	
ἐτεονικός δίκην.	571	Ficedula.	350
Eucratia delicti hæretici. I 27.	128	Fidei symbolum, dextera.	102
ἡ δασμοειν.	82	simulacrum.	101
Euentus bonus.	235	Fides quid.	101
Euentus boni imago.	236	vxoria.	649
Eunomi statua.	630	non est habenda ei qui fidem	
Eunomi & Atistonis cerra-		violauit. 158. fidei nota ca-	
men.	630	nis.	650
Euphrosyne.	564	Fidei ancipitis, fallacis homines.	
Eusynome Gratiarum mater.	566	150. 174	
Eusebij cuiusdam cõstans animus		Fidendum quatenus. I 26. & seqq.	
in tormentis.	116	Fidiculæ vel fides.	117
εὐσεβίας.	377	Fidij simulacrum.	101
Eutropius.	398	Filius vnde, & filiorum amor	655.
Excursus in miseram adolescen-		657. 658	
tium felicissimi ingenij condi-		Firmissima conuelli nõ posse.	126
		Fiscus	

Fiscus quid.	533	Galea 1 s i. in vsum aluearis.	602	
rapit, quod Christus nō capit.	614	Galeacij tumulus & gesta.	492	
Flabellum muscarium.	569	Gallica lingua vetus.	74	
Flagriferi.	568	Gallica scabies.	671	
Flammei nuptialis ritus.	665	Galli veteres Græcæ linguæ & sapientix periti.	614.616	
Flauia familia vnde.	437	Galli nomine Doctores sacri intelliguntur.	121	
Flauus color. 437. quorū sit.	433	Galli cantus noctū vtilitas.	122	
Fœdera inter principes viros per amoris vim significari.	463	Gallo candido abstinere.	33	
Fœdus.	103	Gallus Pythagoræ.	33	
Forfex quid.	349	Gallus cur in manu Apollinis pictus.	122	
Forma histrica.	626	Gallus vigilantix symbolum.	121	
deflorescit senectute.	305	cur sacris turribus statuatur.	121	
nihil, si sola forma est.	645	Gauco quid.	349	
Formosa fato præcepta.	551	γαυκοῦ ἀνδρῶν τῆ δίδε.	83	
Formidolosi post mortem.	584	Ganymedis etymon, & fabula.	82.	
Fortis non est qui se necat.	445	83		
Fortium signa.	199	Garrire.	149	
Fortuna quando maximè timenda.	204	Garruli cum sapientibus vix possunt habere commercium.	145	
cur insideat orbi.	361	Garruli odiosa importunitas.	296	
vnde dicta.	ibid.	Garrulus & gulosus.	352	
quid significet.	360	Garrulitas.	295. 296	
virtutem superans.	449	γαργυλλῶν.	349	
Fortuna pilæ insistentis cum nouacula.	458	γαργυλλῶν.	352	
Fortunæ imago, descriptio, facta, rota.	264. 360. 361	Genetiosi & nobiles, qui.	500	
Fortuna virtuti comes.	439. 440	Genium defraudare.	335	
Fortunæ varietas.	469	γεννητικὰ μόρια.	413	
Fortunæ multum tribuerunt veteres pagani.	449	Gentilitas quàm fallax in rerum originibus inuestigandis.	622	
Fortunam qui sequantur.	362	Germanorum principum de Turcis victoriz.	227	
Francisci i. salamandra.	39	Geryon vnde dictus, & cur triceps & tricorpor.	222. 223	
Francum pto amico habere non vicinum.	575	Geryonem superauit Hercules.	511	
Fraternitatis descriptio.	212	Gestus viri boni nō minorem vim habet quàm oratio.	126	
Fraudulenti.	241. 244. 257	Gigantes tetrigenæ, anguipedes.	88. 89	
Frigilla.	366	Gilius, seu melinus.	429. 435	
Fruus qui maturi dicantur.	147	Gith, quid.	639	
Frugalitas.	127	Gladiatorū prima institutio.	430	
Fugax tandem deprehensus.	149	Glandes quernæ veterū cibus.	677	
Fulca seu fulix.	583	Glans quid.	414	
Fulmen aligerum.	385	Glaucus comeso gramine immortalitatem est adeptus	174. vita ei restituta à Polybo vate.	175
de Fuluiō historia.	113	γλαυκῆ ἵππατο.	143	
Fuluus color.	429. 438	Gloria nulla sine labore.	489	
in Furaces & raptores.	480	γλοσσογάστρου quid.	353	
Furor & rabies.	266	γλίμμα.	180	
Futurorum coniectores.	369			
G.				
GALATÆ qui.	465. ab Antiocho victi.			
Galatea.	650			

Gnoſſis ſeu Gnoſſis Ariadne.	161	Harpocratium nomine quid ſignifi-	
Gnoſus.	115	cetur.	197
γνώσις Ἀριάδης.	643	Harte & gladij.	635
Gorgoneum Meduſa caput.	552	Hecates & Fauni fabula.	414
Gorgonis caput in clypeo.	152	Hector ab Achille occiſus & digiſ	
Gothica barbatus.	585	alligatus, &c.	547
Græca fides.	242	Hectoris & Aiæcis ſædus.	579
Græci Tantalida.	598	Hedera nigra.	683
Græcia cur Aonia diſta.	637	Hedera poetis ſacta, & Baccho.	
Gramen tutelæ, præſidij, & ſalutis		682, 683	
ſymbolum.	172	Hedera quid.	685
Gramen Saturno & Marti cur ſa-		Hederis digiti.	683
crum.	175	Hedui, ſeu Auguſtodunenſes.	73
Graminis cum Marte ſimilitudo.		Heluetiorum uſus.	39
176. in gramine nidificat alau-		Henrici I. ſymbolum.	39
da.	174	Henrici III. ſymbolum.	39
Graminea corona, quæ & obſidio-		Henrici IIII. ſymbola.	39
nalis.	172	Henticus VII. Angl. Rex.	374
Gratia referenda. 190. quomodo.		Heractus, & ceterus Herus.	542, 544
366		Heraclitus ut concordiam ſuaſe-	
Gratiæ.	563	rit.	134
Gratiæ iunctæ Veneti.	564	Hæxæ vnde.	512
Gratiæ cur nudæ.	563, 567	Herbam dare.	172
Gratiarum arcula inanis.	565	Herculem præ grande onus poſuiſ-	
Grex ſimus.	309	ſe quid.	694, 695
Gruis ſymbolum.	138	Herculem pygmæi adoluntur,	
Gruum ſagacitas.	139	267, 268	
Gruum volatus.	138	Hercules multi.	506
Gula. 344. in ſeruitutem petra-		Hercules vir Gallus.	509
hit.	350, 351	Hercules Gallus Philoſophus lin-	
Guloſorum imago.	344	guæ Græcæ gnarus.	616
Guloſi inſignes.	345	Hercules noctus.	513
obgulam capti.	351	Hercules ὄρνις.	614
H.		Hercules Gallus quid.	614
H ALCYON, vide Alcyon.		Hercules apud Gallos orationis	
Halicutica lyra forma.	105	numen.	616
Hannibal.	174	Hercules Deus.	694
Hanno Carthaginiensis.	149, 150	Hercules Geryonem vicit.	212
Harmonia vnde diſta. 107. in rep.		Hercules magnus corpore & ani-	
103		mo.	267
Haro dux Normaniz, cuiusque cla-		Hercules cur Alcides diſtus.	268
mor.	585	Herculis eloquentia.	616
Harpa.	519	Herculis duodecim labores.	505,
Harpagare.	197	509, 510, 511	
Harpocrates ſilentij Deus Serapi-		Herculis tria capita.	695
di præpoſitus.	110	Hermæ & Hermathenz, ſtatuz	
Harpocratis ſigillum in annulis.		Mercurij.	97, 98
111		de Hermogene mirum.	688
Harpocratem facere & reddere		Hesiodus Aſcræus.	235
quid.	110	Hesperidum poma.	511
Harpyiæ quæ, quot, vnde diſta,		Hicoglyphica.	23
cur virgines, cur volucres, cur		Hieronymus Paduanus, vir do-	
plumis prædita, & cur tres.	197	ctus, amore captus.	387

Hippocentauri qui, & de iis fabula vnde originem sumpserit. 421
 Hippocomon. 209
 Hippocrates sua emendate non veritus. 14
 Hippomenes vicit Atalantam. 650
 Hircus libidinis symbolum. 358
 Hirundinem sub tecto ne habeto. 32. 296
 Hirundo. 296. 366
 Hirundo veris nuncia. 366
 Hirundo carniuora. 613
 Hirundo nidificans ad statuam Medea. 258. cicada corripientis. 610
 Historia paganica nulla, quae ali- quid factis in se non habeat. 622
 Hultrica forma. 626
 Historiarum scriptores thapsodi. 621
 Homerus cur Mæonius dictus. 83
 Homo cur dicatur creatura om- nis. 357. Dei imago. 356
 Homo naturæ vniuersæ compen- dium. 357. qua maximè te à mutis animalibus differat. 356
 Homines imputi & sordidi. 337
 Homines auribus vincti. 616
 Homines *συνδυσιαστοί* cur appella- ti. 561
 Homines soli minimè viuere pos- sunt. 561
 Homines foliis similes. 229
 Homo cur dicatur puluis, &c. 229
 Homines serui ob imperitiam. 648
 Hominis proprium bonum. 89. 90
 Hominis descriptio. 356
 Hominis partes duæ. 356
 Hominum natura triplex. 356
 Hominum proteruitas in vitijs notandis. 355
 Hominum diuersa iudicia & vo- luntates. 428
 Honor alienus non affectandus. 94. 95
 Honoris species vndecim. 493
 Honos alit artes. 293
 Honoris imago. 101
 ex Honoris & Reuerentiæ coniu- gio Maiestas nata. 102
 Honor deus. 102
 Horæ festiuæ. 63
 Horatij scholiastæ. 14
 Hostia succedanea. 599
 Hugo Capetus. 217

Humi serpere. 516. humum pedi- bus quatere. 403
 Hunniades dux Turcisterribilis. 524
 Hunnorum descriptio. 214
 Hydra Letæa. 510. sophistica. 510

I.

IANI bicipitium duplicem prin- cipis virtutem designat. 140
 Ianus biformis cur. 140. Sol. 140
 Ianus idem cum Noëo. 141
 Ianthinus color. 438
 Iason Pagafæus. 318
 Ibis auis. 337
 Icarij historia. 171
 Icarus fabula. 372. 373
 Ida mons. 390
 Iecur libidinis sedes. 471
 Ignem ne gladio fodito. 28
 Igniarium, symbolum Burgundi- ducis. 38
 Ignis & aqua in thuribulo & phia- la. 193
 Ignis quid. 323
 Ignorantia *δυσείλαστον κακόν*. 292
 Ignorantiæ causæ præcipuæ. 642
 Illex seditiosorum nota. 684
 Illex. 94
 Imagines Romanæ. 504
 Imagines nobilitatis. 42
 Imaginum vsus. 628
 Imaginum vsus quando cæperit antiquari. 506
 Impatilitas. 515
 Imperatores & principes sæpe ho- nesto vtile præferunt. 463
 Imperatores boni & pij. 535
 Imperatoris maiestati nihil tam peculiare quàm humanitas. 538
 Imperatoris virtutes. 76
 Imperatoris edictum nequis in Ita- lia nouellaret. &c. 171
 Imperatoris & militis munera. 225
 arcana domus Imperatoris non sunt detegenda. 114
 Imperiti *εἰλαυτοί*. 289
 Impetus inanis. 570
 Impluiatus color. 438
 Impossibile. 269
 Impotentium hominum affectus. 595
 Improbi nulla gratia flectuntur. 280

Improbiorum quorundam tenuis fortunæ hominum descriptio.	582	Ioachimus Bellaius.	550
Impudentia tribus vitiis rabidissimis comes.	287	Ioannes Papa 1. orauit Iustinum vt edictum aduersus Atrianum reuoceret.	142
Impudentia ingratitude sequitur.	280	Ioannes Hunniades.	584
Incepta constanter perficienda.	237	Ioan. Marius Belga.	550
Incestus.	240	D. Ioannis aquila.	82
Inconstantes.	327	D. Ioannis herba.	173
Indigena.	504	Iocus intemptius.	108
In dies meliora, ad quos pertinet illud præceptum.	237	Iosephi nobilis adhortatio ad Iudeos, ne sibi ipsis manus inferant.	447
Indulgere genio.	335	Iphicrates.	118
In eum qui truculentia suorum perierit.	576	Ira.	276
In eos qui ob prosperos successus intumescunt.	467	Ira cohibenda est.	276. 277
In facile à virtute desciscentes.	327	Irati descriptio.	277
Inferæ.	430	Itus.	403
Infirmitas obnoxia.	582	Isis & Tiphon cærulei.	438
Infortunia semper præsto sunt.	482	Isis Ægyptia.	96
Ingenia præcocia quæ.	688	Isocratus nimia in compositione diligentia improbata.	8
Ingenij leuitas.	642	<i>isouesia.</i>	672
Ingeniorum inæqualitas.	515	Ithaca.	667
Ingrati.	279	Iudæi parati sibi ipsis manum inferre.	447
Ingratitudo summum vitium.	279	Iudæorum ritus in manibus abluendis.	193
Innocentia Deo gratissima.	83	Iudex sedeat. 35. cur.	525. 526
Innocentia vera.	451	Iudices abstemij.	128
Infantia quid.	278	Iudices munera accipere non debent.	527
Infantia pœna in eum lapsa, vnde manauit.	597	Iudicis officium, virtutes, æquissimi notæ.	193. 194. 195
Insignia varia quid notent.	627	Iudicium Thebanorum imagines.	524. 525
Insignia poetarum cycnus.	627	Iudicium affectus debent esse sedati.	527
Insignia nobilium.	42	Iudicium in ratione.	178
Inuestis.	192	Iugum pro legum symbolo.	341
Inuidia inter pares sæpè innascitur.	612	Iugum quid significet.	189
Inuidia.	297	Iuliani Imperatoris dictum.	647
Inuidia nullum vitium damnosius.	297. 298	Iuliano obfuetunt assentatores.	300
Inuidiæ nulla voluptas, nullum commodum.	297	Iulij Cæsaris celeritas.	76
Inuidia vt vipera.	298	clementia.	535
Inuidia literatorum.	635	triumphus.	600
Inuidiæ obiecta semper gloria amplissima.	300	Iulius Bassus repetundatum accusatus.	527
Inuidi pallor.	299	Iulius Silanus, aurea pecus.	648
Inuidi maledicentia.	299	Iupiter quid.	82
Inuolucres.	608	Iupiter Pistius, Sanctus, Sagus. 101 Saturnius. 200. Ammon.	70
		Iouis Flamen albatu.	437

Iuris periti vete. artem suam vulgare noluerunt.	79	Limbus.	105
Ius dicere.	194	Lentigo.	247
Iusti qui.	303	Leodegarius Agathochronius vir pius & doctus.	10
Iustitia, Nemesis.	177	Leo cauda catalos verberans quid.	276
Iustitiæ nomine quid Plato intel- ligat.	303	Leo cur ante templi fores etiga- tur.	123.124
Iustitia premitur, non opprimitur.	182	Leo vndedictus, & quid.	121.123. 189.625
Iustitia in voluntate.	178	Leo symbolum Pompeij.	37
Iustitia tandem obtinet.	181. & seqq.	Leo terroris symbolum.	266
Iustitiæ munera.	303	Leo custodia symbolû.	121.122
Iustitiæ imago.	525	Leo in stemmate.	628
Lynx, iyn gem habere.	315	Leo Nemezus ab Hercule occisus.	502.619
L.		Leones qui.	378
L ABIA & labias in feminino ci- tra differentiam veteres di- cebant.	110	Leones amore furere.	378
Labra vnde dicta.	110	Leones magnæ deæ currum ve- hunt.	189
Labyrinthus Minotauri.	112	Leonis catulus nõ nutriendus.	32
Lacedæmoniorum in acie instru- enda institutum.	105	Leonis irati signa.	276
Lacedæmoniorum bella intestina.	605	Leonis cauda cur dicatur Alca- ra.	276
La&uex folia, vis, vsus	314.315	Leonini pedes.	277
La&uex monumentum.	304	Leosthenis promissa.	675
La&uex formosissima.	304	Lex in mente.	178
Lanugo.	161	Lex æquitas.	495
Lapis in hieroglyphicis quid.	285	Lex vinculum civitatis.	340
paupertatis symbolum.	455	Lex cur primùm lata.	340
Lapides insulæ Cycladicæ integri natant.	221	Legis virtus.	340
Laqueo amor significatur.	309	Legum inuentio ad deos cur rela- ta.	293
cum Laruis non luctandum.	547	Legum latores primi.	293
Larus, hians.	344	Liberales artes illiberalibus præ- ferendæ.	359
Lasciuia.	319	Libellio.	389
Latex.	93	Liberi molliùs educati damnum parentibus atcessunt.	653
Latina lingua.	74	Liberi pignora.	192
Latto vnde dictus.	253	Liberorum amor.	655
Latrones magni à laqueo immu- nes.	339	Libertinæ fides in tormentis.	116
Latrones olim pro stipatoribus.	353	Libidinis symbolum.	300
Laudantes illaudata.	463	Libidinis sedes iecur.	411
Laurentis Medicæ symbolum.	40	Libido quomodo possit submoue- ri.	316.317
Laurus quid veteribus.	683	Libidinosos ab apibus citiùs pun- gi.	401
Laurus vaticinij nota, & victoriæ signû, poetis tribuenda.	683.692	Libyca fera.	87
Lezna meretricem significat.	304	Lien siue splen, & eius officium, eo crescente reliqua membra ta- bescere.	530.531
Lezna meretricis patientia in tormentis.	115	Lignipedes.	435
Leæto surgês cõturbes stragula.	35		
Leæto putus.	35		

Lingua effrenata.	110	M.	
Linum.	431	M Azépus qui.	82
Litæ.	485	Macciauellitæ.	90
Litæ claudæ & Iulæ cur.	486	Macciauellius Italus.	529
de Litæ & Afa Pontici Heraclidis allegoria.	687	Mæxander.	355
Litæ cur Ionis filia.	488	Mæcenatis rana.	38
Litera occidit, Spiritus viuificat.		Magni cognomen quibus tribu- tum.	530
634		Maicetas quorum filia.	102
Litterarum studiis immortalita- tem acquirit.	492	Mala in equis veniunt, sed pedibus & lento gradu recedunt.	486
Literatorum inuidia.	635	Mala nomina.	273
Lituus.	594	Mala veniunt non vocata.	482
T. Liuij imago cur digitum ori appressum habeat.	111	Maledicentia.	249
Locustarum histrix.	475. 476.	Malè parata malè dilabuntur.	480
477		Mali aliquid propter vicinum ma- lum.	573
Lodoici xii. symbolū histrix.	39	Malignitatis nota in plerisque animalibus.	244
Loquaciores qui.	296	Malluium.	193
Loquacitas index stultitiæ.	108	Malum Veneri sacrum.	649
Lotos, & Lotophagi.	417	Malus Medica.	685. 686
Luce boues elephantis.	465	Mancipare quid.	281
Lucifer e cælo derubatus.	486	Manipulares legiones.	37
Lucri parum è rebus minimis.	350	Manum habere sub pallio.	324
Lucro turpi damnum præfere- ndum.	463	Manus oculata.	132
Lucrum non est aliena corrādere.		Manus abluere quid olim.	194.
479		manus puræ.	195
Lues vnde.	381	Manus vocabulum pro hominum multitudine.	268
Lumen pro spe.	232	Manus tendere.	220
Lumine cassus.	589	Marcor.	295
Lunulæ in Romanorum calcis.		Mares, naturæ duplicis.	87
501		Mare pro tumultu.	227
Lupata.	210	Maris pericula.	577
Luporum & ouium dissidium.		in Martes consulto abortientes, aut fetum enecantes.	656
584		Matrum quarumdam in fetus im- pictas.	655
Lupus ceruatius.	281	in Matrimonio reuertentia requi- situr.	650
Luscina.	296	Matronæ pudicæ schema.	688
Lusorum tria genera.	62	epitaphium.	666
Luxuriosorum opes.	302	Matronarum ornatus nimius.	
Lycurgus vitem secouit.	170	319. 320	
Lycurgus à Baccho hostili odio prosecutus.	171	Matronæ Rom. vinum non attrin- gebant.	159
Lydi mollitiæ insignes.	401	Matula.	568
Lydius infans Amor.	401	Maturandum.	146
λυσις quasi λύσις.	29	Maturitas Muciani.	148
Lyræ quid designauerit apud vete- res.	104.	Maturitas quæ virtus.	147
Lyræ siue testudo.	105	Maximinus iunior.	68
Lyræ inuentio.	106	Medea cur Colchia dicta.	259
Lyfandri astus.	463	cur Phæaia.	318
Lyfimachi historia.	628		
Lyfippus stægnarius.	458		

<i>μεινίζω.</i>	146	Minerva cur armata à Iouis cetero	
<i>μεινίζω καλλόματος.</i>	76	bro profiliit.	144
Medicata.	346	Minerva cur Tritogenia dicta. 152	
Mediolani ctymon.	72	Minerva virgo. 153. armifera.	
Mediolani vrbis fundamenta.	72	144	
Mediolanen. ducum insignè.	63	Minerva vnde dicta.	71
Megabizus reprehensus à Zeuxi-		Minervæ simulacrum.	150
de.	108	cur ei draco apponitur.	151.
Megantensium stratagemata.	464	152	
Melanthius poeta.	344	Minervæ panoplia.	151
à Melanuro cauendum, quid.	26	à Minimis timendum.	581
Membrana.	387	Minotaurus.	115
Menelæi oratio cordata.	108	effigies eius cur in signis milita-	
Menelaus flava coma.	437	ribus.	112
Mēns quid & vnde.	278	Modestia decet vel maximè for-	
Mens.	356	runatos.	484
Mentem non formam plus polle-		Modius.	323
re.	645	Molionides pro concordia fratrum	
Mentagra.	671	amore.	222
Mercuriale.	98	Moly herba quid.	620
Mercurij imago.	361	Monstrum humano capite, angui-	
Mercurio non vino sed lacte sa-		nis pedibus.	84
crificatur.	168	Morbus Neapolitanus & lues	
Mercurio dextro.	98	Hispanica.	671
Mercurium & Venetem cur vna		Mores, vel animum mutare diffi-	
colueant veteres.	681	cile.	269
Mercurius geminus cur.	224	Mors & amor mutant tela.	
qualiter effictus.	361	550	
cur cubo insideat.	361	Mors atra. 436. incurabilis. 553.	
Mercurius ὄστος καὶ ὀχμῶστος.	98	nemini patitur.	305
Mercurij othicia. 98. interpretis		Mortem nobis ipsis non debemus	
deum.	98	inferte.	447. 448. 451
Mercurij caduceus.	442	in Mortem præproperam.	551
Meretrix vnde dicta. 427. 428. à		Mortis tela officia. 550. fracta.	
meretricibus cauendum.	309	233	
Meretrix differt à prostibulo. 427		in Mortuos non sciendum.	
Meretricis tumulus.	304	547	
Meretrices à matronis adulterij		Mortuis non maledicendum.	
conuictis distinctæ.	433	548	
Meretricum amatores.	307	Motus vnde dicta.	691
Mergus.	583	Morus prudentiæ symbolum. 691	
Messalina cur dicta Myconia. 319		Motacilla quæ auis; Iasoni à Ve-	
Meta.	673	nere tradita; veneficis utilis. 315.	
Metellus Macedonicus.	112	317. 318.	
Mezentius crudelissimus. 668.		Multrale.	518
669		Mulier prodiga. 346. illicium.	
Michaël Imperator. 263. 546		421	
Militis & imperatoris munera.		Mulier infracti animi in tormen-	
225		tis.	117
Miluius cur dicatur iustus; & ve-		Mulier parenti virum præferre de-	
ris indicium.	366	bet.	667
Milvus.	518	Mulierem olere.	320
Minicides.	373	Mulierem decet silentium.	663

Mulieres cur vrantur suffitu, &c.		Nemeseos & inuidia discrimen.	
519. 520.		179	
Mulieres Aegyptia.	664	Nemeseos imago.	177
Mulieris famam, non formam vul-		Nemesis Adraastia dicta.	177. 179
gatam esse oportet.	662	Nemesis virtus.	179
Mulieris pudiciz officium.	664	Nemesis ἰχθυί.	180
Mullus.	519	ἰσθρ. & μύσων ἀμείν.	124
Mundus muliebris.	347	Nero ab Iudoro Cynico merito	
Muris salacitas.	319	reprehensus.	104
Mus albus.	319	Nero matrem interfecit.	180
Musa vnde dicta.	105	Nestor eloquens.	108
Musæ cur palma coronatz.	211	Nestoris crater.	366
Musæ Syrenas explumant.	424	Nestoris sapientia.	366. 367
Musarum voluctes.	613	Nicæi colloquij tempus.	229
Musas amore non capi quid.		Nico meretrix cur ἀἰξ dicta.	308
425		Nigtoris symbolum.	429
Musca quid allegoricè.	569	Nihil reliqui.	475
Musca splenem habet, & formica		Nihil tam durum quod frangi non	
bilem.	581	possit.	286
Musæ improbitas.	569	Nihil est quod reprehendi non	
Muscas depellere.	569	possit.	570
Muscus Arabicus vnde dictus.		Nihil procrastinandum.	76
319		Niobes fabula.	283. 285
Muticæ magna vis: diis curæ.		Niphalia lunonis sacra.	128
632		Nireus formosissimus.	646
Musimones.	640	Nobiles qui.	500. 501
Mustela occursus.	475	Nobilitas eumentita.	502
Myrtus quis, eiusque clypeus.		Nobilium insignia.	36
562. 563		Noctua tumulo.	427
Myrtus quid. 414. Veneri sacra.		Noctua cur Mineræ sacra.	143.
173. iunesta.	675	145. prudentiæ symbolum.	143
Mytheria vnde appellata.	96	Noctua volatus victoria signum.	
		143	
		Noctuas Athenas, prouerb. vnde.	
		143	
		Nola seu tintinnabulum.	123
		Non es deus aselle sed deum fers.	
		95	
		Nosse seipsum quam vim habeat.	
		643	
		Nothi qui.	514
		Nothi nobiles.	513
		Noui doctores reprehensi.	289
		Noxa & noxia.	487. 596
		Nullus è maledictis famam captat	
		611	
		Nullus est paruus hostis.	581
		de Numine bene sentiendum.	283
		284	
		Nupta contagioso.	668. 669
		Naptiarum situs.	665

O.

OBDVRANDVM aduersus virgin-
tia. 211

Obliti sui & suorum. 415

Obliuio paupertatis patens. 281

Obscure obscuris descripta. 85

Obdionalis corona. 172

Obstruere luminibus. 196

Obtrudere palpum. 209

Occare & occa. 459

Occasio calua à tergo, comata à
fronte. 458

Occasio volatica. 458

Occasionis nouacula. 458

Occasio. 456

Occasionis vis. 457

Oceanus pater quid allegoricòs.
228.

Oceanus vnde dictus. 228

Oeni effigies. 345

Oeni funiculum torquere. 346

Oenus cur sic dictus. 346

ὄνος καὶ ὄκνηρος quid. 346

Octauij Augusti de Roma æterni-
tate dictum. 416.417

Oculi irritamenta victiorum. 422

Oculo lippo vti. 519

Oculus in Hieroglyphicis quid.
527

Oculus impudicus cordis impudi-
ci nuncijs. 423

Ocypete. 197

Oedipus vnde dictus 641. eius vi-
ta & fatum. 640 641

Oenocrates. 518

Oïnos vnde dictus. 167

Olea cur Mineræ sacra. 158

Olea castitati sacra. 158

Oleum pro adulatione. 33

Oliua cur à callis inferi debeat.
158.160

Olla ænea. 574

Olla terrea. 574

Olla à micitia. 574

Ollæ vestigium ne turbato.
31.

Olympias, mater Alexandri.
66

Omnia mea mecum porto. 214

Onocrotalus. 344

Onocrotalus quid referat. 352

ὄνος ἀγῶνι μυστήριον. 96

ὄνος vnde. 151

Opinio sæpe terrorem inducit.
461

Opulenti hæreditas. 355. 356

ὄρα ἢ quid & vnde. 278. 284

Ornatus matronarum nimius.
319

Os infrene. 262

Oscen. 235

Ocho ab otide. 281

Otis auris. 283

Otium fugiendum virginibus.
151

Otus fatuus. 281

ὄτος qui. 281

Ouidius in Ibin. 338

Ouis quid in Hieroglyph.
ἄνε. 589

P.

PÆDAGOGI miseri. 454

Paganorum studia quæ. 86

Pagasa. 318

Παλαύστρια. 248

Paleustio. 248

Palla. 233

Pallas nata Iouis capite. 70

Pallas vnde dicta. 71

Pallas, Tritonia. 71

Pallas cur armata. 145. 151

Pallas γλαυκῶπις cur.
quæ re reliqua in Minerva. 437

Pallene. 626

Pallium. 152

Palma quid significet. 211

Palmarum symbolum Ecclesie victri
contributor. 211

Palmarum natura. 211

Palmam ferre vnde dictum. 211

Palmula quid. 338

Palpum obtulerit. 209

Palumbes se ad fouendos fetus ex-
plumat. 655

Pan Deus. 355

Pan homo. 355

Pan dux Bacchi 451. eiusdem iu-
uentum. ibid.

Pani cornua cur tributa. 461

Panici tumultus ac terrores. 461

Pandora. 235

Pandoræ pyxis. 234

Pancry

Panem ne frangito.	34	ΠΙΣΣΑ.	564
Panis fractio.	34	Πῖσι πασιβλῆ, &c.	135. 136
Para rex Armeniorum à Valente oppressus.	125	Pelagus quid.	575
Parasiti.	347	Pelecani avis, pietas in suos.	657
Parasiti nimia licentia.	348	Pellex.	247
Parentes instar Deorum.	660	Πελοπῶνα bellaria.	212
Parentibus quantum debeamus. 190		Penelope Vlysseni sequi maluit quàm patrem.	666
Parentibus damnùm arcessunt mollius educati liberi.	653	Peniculus, vel penicillus.	233
Parisiensis Academiae multæ scho- læ.	454	Penus.	351
Parma quid.	64	Peplum quid.	93
Parra quid.	640	Per publicam viam ne ambules. 31	
Παρρῖσας vnde.	153	Peregrinatio confert ad amorem declinandum.	424
Pastoris Ecclesiastici munera duo. 111		Petriander.	639
Patientia.	202	Periculosa tempora quando ma- xime.	613
Patientiæ & constantiæ præmiũ. 212. 213. 214		Pernicies vnde.	188
Patientia quid doceat.	102. 211	Perisatum mos in arcanis Regis celandis.	113
Patientia quorundam in tormen- tis.	115. 116	apud Persas qui sint consiliorum confisij.	113
Patres Senatores.	174	Persica pyrus vnde § 21. nota eo- rum qui in alieno cælo melio- res sunt.	520
Patria est ubicunque bene est.	414	Persica arbor cur Iudæi consecrata. § 21.	
patriæ obliuio.	414. 415	Persicum pomum in Perside viru- lentum.	520
patroclus quid allegoricè.	555	Pessum vnde.	188
Patroclus occisus, eiusq. exequia. 556		Pestis vnde dicta.	188
Paulus Aemilius cur Terentio Varroni collega datus.	146	Pestis patriæ.	188
Pauli Iouij dialogus de symbolis amorum & amoris.	521	Petasus.	63
Pauper vnde dictus.	455	Phaëthon è plaustro paterno de- cidit.	262
Paupertas ubique rura.	214. 216	Phaëthontis fabula ad varia refer- ri potest.	265
Paupertas summis ingeniis obest ne prouehantur.	453	Phalanx.	115
Pausanias insolens.	467	Phantasia.	275
Pax.	600	Pharisæi.	92
Pax ex bello.	600. 601. 602	Philias statuamus.	150. 662
Pacis redemptæ signa.	602	Φλαυτιæ.	289
ex Pace vberris.	606	Φλαυτιæ quæ sequantur.	291
Peccantes aduersus naturam.	697	Φλαυτιæ malum eiusque reme- dium.	289. 290
Pedere & eructare, obscena verba. 86		Φλαυτιæ morbus maximus.	290
Pegasus equus alatus.	119	Philippides Comicus.	113
Pegasus quid allegoricè significet. 110		Philippus Macedo vulturem præ- sticit.	271
Pegasus equo alato vestus quid. 119		Philippus Macedo ex insolenti moderatus.	467
Pegasus non fuit equus.	119.	Philosophi humiles.	85
110			Philo-

Philosophi φιλοσοφῶν.	293	Platonis modestia.	293
Philosophi cæci.	273	Plebis concordia Principi necessaria.	217
Philosophia Epistæti duobus verbis comprehensa.	202	Pleiades.	367
Philosophorum veterum similitudo.	92	Poculum aureum.	92
Philosophia vetus qualis.	78.79	Pœni.	174, 693
Philosophorum cum poëtis comparatio.	78.79	Poësis ænigmatum plena.	78
Philosophorum quorundam nugacitas.	53	Poëtæ, primi philosophi.	79.80
Φιλοσοφία.	658	Poëtæ & vates δεξιμάρτοι.	683
Philoxenus gulosus.	344	Poëtarum insignia.	627
Phineus.	197	Poëtarum veterum consilium.	79
Phocionis dictum in Leosthenem oratorem.	675	Poëtica figmenta triplicia.	78
Phœbus Delphicus.	633	Pollux & Castor.	231
Phryne femina pulcherrima.	379	Polybides.	175
Phryxi fabula.	648	Polyphemus.	587
de Phryxi ariete locus Taciti.	648	Polyphemus exoculatus a Vlyse.	588
Picea. 680. orbitatis symbolum.	681	Poma Hesperidum.	511
Picea cœ in claustris Monachorum.	680	Pompeijanulus.	37
Picea quinta cedri species.	268	Pompeium quomodo obtrectatores vituperarint.	300
Picus in avem mutatus.	312	Pompeius ambitiosus.	300
Pierij Valeriani Hieroglyphica.	25.26	Popilius Lænas Ciceronem occidit.	186
Pietas in parentes. 190. 659. 660		Poples.	205
Pietatis verbum vnde.	192	Populari aura vesci quid.	257
Pietas Ciconiæ.	190. 191	Popularis consensus stabilimentum regum.	217
de Pietate filiorum in parentes Platonis locus.	660	Popularis rebellio vnde sæpe.	206
Pietatis in patrem exemplum.	660	Populi consensu Reges primi.	217
Pignora carissima liberi.	192	Populus lenitate retinendus.	207
Pilatus iudex iniquissimus.	194	Populus alba Herculi sacra.	694
Pileus libertatis signum.	541	Populus arbor, temporis symbolum.	694
Pileus in numis.	543	Porci natura.	236
Pindarus imitationi inaccessus.	516	Porphyrio avis pudicitie symbolum.	239
Pinus & myrtus pro mortis symbolis.	675	Porphyrtionis natura.	239
Pipinus quomodo creatus Francorum.	217	Potentiorum mala non inquitenda.	112
Piratæ ad Alexand. responsum.	217	Præcidere.	234
Piscari in aqua turbida.	338.339	Præpes quid.	371
Piscibus abstinere.	35	Præstigium amoris præstigio non pellitur.	316
Piscis quid allegoricôs.	421	Prætor & iudex non idem.	194
Pisonis factum indignû.	595.596	Prætoris officium.	194
Pitho, id est, Suadela apud Gallos maximè culta.	618	Prætoris & ius dicentis differentia.	194
Pitracus.	639	Prandia captare.	472
		Præsina factio.	437
		Præsinus color.	437
		Præxi.	

Praxiteles.	161	Pio-nethus Caucaſo alligatus.	
Primas tenere non poſſunt omnes.	515	quid	368
Princeps ſubditorum incolumitatem procurans.	522. 523	Properare aliud eſt quàm feſtinare.	690. 691
Princeps bonus pater patriæ.	539	Proprietares occultæ.	584
Princeps bonus, iudices bonos diligit.	525	<i>ἰδίω καὶ ἰδίω.</i>	140
Principes ab aſſentatoribus perditii.	209	Proteus quis.	621. 622. 623. 624.
Principes fatui & ſocordes.	262. & ſeq.	625. Buſiris.	625
Principes ambitioſi cum Phaëthonte comparantur.	265	materia informis.	625
Principes fidei & ſæderum violatores.	463	Protogenis tabulæ.	8. 145
Principis boni officium.	607	Prudens magis quàm loquax.	143
doctrina debet omnibus ſubditis prodeſſe.	141	omnia ſperanda in peiora conſtituit.	484
Principis boni Senatus.	525	Prudentes vino abſtinent.	158
Principis quæ ſit optima cuſtodia.	104. 105. 106. 107	pauciloqui.	108. 143
Principis clementia.	210. 535	Prudentiæ nota & prudentis officium.	140. 141
Principibus equitandi peritia quatenus neceſſaria.	207	Prudentiæ ciuiliſ duo exempla.	141
Principum Chriſtianorum rixis auctum eſt Turcicum imperium.	470	Pruiſa vnde.	215
Principum quorundam ambitioſorum miſera fortuna.	265	Pſecæ.	355
Principum ludus periculoſus.	604	Pſeudochriſtiani.	93
Principum lenitudo aſſicti ſtatuſ ſolatiu.	538	Pſeudoſophi.	92
Principum quorundam rapina.	339	Pudicitia.	239. 240
Principum bonotum exempla.	531	Pudoris ſtatua.	666
Principum auarorum commentum.	533	Puellæ quæſtela de patre inhumano.	668
Principum Conſiliarij.	529	Puellarum mors præpropere.	551
Principia optima quid præſtent.	473	Pueri præcoci ingenio.	688
Proboscis ſeu promuſcis.	465	Pulchritudinis viſ.	378. 379
Procare verbum.	257	Pulegium.	134. 639
Procax & proci vnde.	257	Pullæ veſtes in funeribus cur.	429.
Procopij Cilicis caſus.	264	436	
Prodigi.	254	Pullus color.	429. 436
Prodigo ſuorum aliena non credenda.	257	Pullus color mœſtitiæ ſignu.	429. 436
Proditorum fraudes.	247. 274	Pura veſtis.	431. 432
Progne.	656. 657	Puræ manus.	195
Promethei fatum.	368	Purpurea & linum.	432
		Purpurea veſtis.	93
		Purpureus color ſymbolu veredundæ.	434
		Purum quid.	431
		Puſio.	380
		Pygmæi qui.	268
		Pygmæi Herculem adoriuntur.	268
		Pylius ſenex.	161
		Pyrrhus Epirora.	282
		Pyrrhus luſori imperito comparatur.	282
		Pyrrhus Aquila diſtus.	202
		Pythagoras.	26. 139
		Pythagoræ ſymbola.	25. 326
		Pythæ.	

Pythagoræ Samij elogium.	109	Remedium efficax in amorem	110
Pythagoræ aurea carmina.	136	Rhamphusa, vindex.	177
Pythagoreorum silentium:	108	Rhea vitam præfert.	79
Q		Rhemnius Palæmon.	293
Quæ ceciderunt ne tolliro.	33	Rhetæum.	499
Quæ supra nos, nihil ad nos.	370	Remota quid.	148. 327
Quæ vncis sunt vogibus.	31	Respublica liberata.	541
Quæstioni non cedendum.	115	Reipublicæ arcana non euulganda.	113. 114
Quatuor temporum symbola.	365	Reipublicæ cum lyra comparatio.	103
Quercus quid.	229	Reip. cum nauis ventis agitata comparatio.	230
Quercus sacra Ioui 675. veterum cibis.	676. 677	pro Republ. mortui.	498. 499
Quercus annosa ventis non deicitur.	228	Risus tria genera.	403
Quercus nunc sola umbra proficit, ad quid referatur.	677	Rixæ & contentiones à studiosis alienæ.	610
Quintilianus sua ipse errata correxit.	14	Robur corporis sine consilio.	224. 225
Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.	398	Roma, Babylon Hieronymo.	93
R		Roma quandiu incolumis & inuisa.	103
RAVLA quis & vnde.	352	Roma terra Martia.	221
Rapina.	288	Roma Urbis per excellentiam.	415
Raptus.	288	Roma æternâ.	415. 416
Rapto & fraude viuentes.	480	Romæ duo nomina.	112
Ratio quid.	91	Roma vt excisa.	221
in Ratione iudicium.	178	Romanæ urbis elogia.	416
Rebellio popularis vnde nascatur.	206	Romanæ mulieres quo habitu inludu vsq.	430
Reciprocate vnde.	257	Romani continerunt manus à bonis proscriptorum tempore civilis belli.	533
Reges primi ex populorum consensu.	217	Romanorum bellorum brevis catalogus.	605
Regibus date consilium difficile.	210	Romanorum prudentia in victis populis.	141. 142
Regis optimi typus.	140	Romanorum nobiles in calceis lunulas habebant.	501
Regis arcana qui sciunt, imitari debent armaria.	113	Romulus sobrius.	158
Regis mundus.	105. 106. 107	Rosa Veneti dicata.	382
Regum in sceptris effigies ciconiz.	191. 192	Roscius infans serpentis amplexu circumplicatus.	68
aut Regem aut fatuum nasci.	264	Robeus color.	437
Regum Galliarum priorum symbola.	41	Ruboris nota.	433
Regna magica, magna atrocina.	217	Rufus color.	438
Religio cum sapientia.	91	S	
Religio, summam bonum hominum.	89. 90	Litera cur tricliniorum foribus superponi solita.	112
Religio sacra.	91	Sabini sacram tria præfigurant.	101
Remedia in arduo, mala in prono sunt.	486	Sacerdotes primi magistri apud Aegyptios.	25

Sacerdotibus honos exhibendus.		Scutæ descriptio.	347. 349
94		Scutica.	389
Sacrum carmen precationis.	474	Scutum.	152
Saginata color vnde.	438.	Scylla quid.	287. 288. 312
Sagmen seu sagmina, seu verberna.	173	Scylla in monstrum marinū.	287
Sal apponito.	34	Scyllæ duæ.	288
Sal pro sapientia.	34	Scytharum descriptio.	213
Salix semen amittit.	678	Sedere quid habeat mysterij.	526
Salix frugisperda; in quos torqueri possit hoc dictum.	678	Sedere in dolio vel modio.	234.
Salus ære redimenda.	544	323	
Salus publica.	540	Seianus.	181
Sanctus Fidius & Semipater.	101	Sellam oleo ne absterferis.	33
Sanna.	143	Semidei.	200
Sannazarij epigramma.	659	Sempronius Sophus.	153
Sanniones qui dicantur.	335	Senatores cur patres dicti.	174
Sapientes septem Græciæ qui, & eorumdem auctoritas.	637	Senatus boni principis.	524. 525
Sapientes pauciloqui.	108. 143	Senectus eloquentior.	616
Sapientes cur silentes etiam effin-xerit Homerus.	108	Senectute forma deflorescit.	305
Sapientes temperatissimi.	127	Senes bis pueri.	426
Sapiens an amatutus sit. 387. ditescere potest si velit.	439	Senes procul à voluptatibus corporis.	426
Sapientia humana, stultitia apud Deum.	84. 90	Senes cur ament.	550
Sapientiæ & religionis coniunctio.	91	Senex Acheronticus.	550
ad Sapientiam primus gradus.	645	Senex puellam amans.	426
Sarda piscis.	583	Senum amor vehemens.	426
Sardi.	640	Senenses in bello Italico, &c.	274
Sargus piscis.	307. 519	Sensus corporis equo comparantur.	259. 260. 261
εἰσός.	27	Serapidis simulacro præpositus Harpocrates.	110
Saturnus mentem diuinam præferr.	79	Sergius Galba reus.	528
Satyri libidinosi.	300q.	Sermo vnde dicatur.	635
de Satyris historia prodigiosa.	301	Serpens Epidaurius.	67
Satyrus 300. vnde dictus.	300	Serpens quid.	540
Saxeus quid.	430	Serpens salutis symbolum.	540
Scæua quid.	254	Serpens saxeus.	490
Scarabæus aquilam querit.	581	Serpens in se reuolutus quid significet.	65. 491
Sceptrum regni hieroglyphicum.	217	Serpens quid in hieroglyphicis.	66
Schema quid.	668	Serpentem ore parere.	65
Schemata gentilitia.	41	Serpentes dialecticæ symbolum.	443
Sciluri factum.	221	Serpentis ostentum.	67. 68
Scipionis cordata vox.	207	Serta.	99
Scomma.	349	Serui homines ob impetitiā.	648
Scriptor maledicus.	249	Serui manumissis albo vestitu vtebantur.	437
Scriptores rapsodi taxantur.	621	Seruitia.	648
Scurta Philippi Macedonis.	255	Seruius Grammaticus non omnibus satisfecit suis in Virgilium Commentariis.	14
Scutæ varia nomina.	348	Seuerus Imp. 68. eius nummus.	539

Sicariorum receptatores.	251	<i>αὐτῶν βραδύων.</i>	147
à Signatis cauendum.	244. 245	Sphingis descriptio.	642
Silentij præmium tutum.	109	Sphingis virginea facies, plumæ,	
Silentium.	108. 144	& pedes leonini.	642
Silentium mulierem decet.	663	Sphinges templorum liminibus.	25
Simonidis cordatum responsum.	370	Sphinx ignorationis symbolum.	642
Simplicitas puerilis Deo grata.	83	Splen siue lien, & eius officium.	530. 544
Simus grex.	309	Splen auctior maciem cæteris partibus inducit.	530
Sirenas à Musis explumari quid.	424	Spuere in sinum.	309
Sirenes quæ, & quid.	417. 418	Sputij qui.	514
Sirenû nomina vnde imposita.	424	Stare & cædere varia significant.	218
Sirenium descriptio.	419	Stateram ac transfiliâs.	26
Sistrum.	164	Stellio.	244
Sobrietatis animi robur.	132	è Stellionibus malum medicamentum.	244
Sobrietatis laus.	127. & seqq.	Stellionatus crimen.	244
Societas cum quibus non sit in-cunda.	573	Stemma quid.	69
Socrates cur se nihil scire dixerit.	274	Stemmatum vsus vnde.	36
Socratis modestia.	291	Stipator à stipe dictus.	254
Socratis dictum sapiens.	646	Stola.	431
Solis equi.	264	Stolo.	91
Solon.	639	Stragula semper circumuoluta.	32
Solonis factum.	450. 451	Stragulum.	215. 435
Solonis lex de neutris in discordia ciuili.	275	Strena vnde dicta.	238
Solymanus Turcus.	227	Strenatum mos vnde.	238
Solymanus Viennam Austria frustrà obsider.	227	Studia nusquam non opportuna.	563
Somnus tranquillus post sui recognitionem.	137	Studioſi laborum difficultate deterrantur.	211
Sonipes.	209	Studioſorum contentio qualis debeat esse.	611
Sophistæ.	292	Studioſus amore captus.	387
Sophocles amator senex.	427	Stymphalides aues.	510
Sordidi.	337	Styx.	484
Spartani cur ante bella Musis sacrificarent.	491	Suada siue suadela.	564
Spartum.	346	Sub tunica & sinu.	324
Spectare sidera quid.	233	Succedanea hostia.	599
Speculum.	305. 306	Superbia.	283. 284. 642
Sperate quid liceat.	238	Superis impari numero sacrificandum.	31
Spes & Nemesis in eodem altari.	238. 239	<i>σὺκα μισέζεις.</i>	672
Spes etiam in moribundis.	234	<i>σὺγκυλος, ἰσὸν χεῖμα.</i>	112
Spes vigilum somnia.	236	Sycophantiæ hominû monstrû.	121
Spes proximæ.	219. 230	Symbola typographorum.	43. 44
Spes seruat affictos.	233	Symbola Pythagoræ.	25. 26
Spes viridi veste induta.	233	Symbola debet esse apta rebus.	628
Spei simulachrum.	232. 233	Symbola seu hieroglyphica.	24
Spei descriptio & effecta.	232. 233	Symbola rei militaris.	36
Spes dea.	232	Symbolorum farrago.	38

Symbolorum ars quædam.	42.43	gnus.	108
Symbolorum origo.	23	Thessali arrogantia.	294
Symbolorum utilitas.	37	Thessali primi equitandi artem vsurparunt.	421
Symbolorum tria genera.	41	Thessalia cur Aemonia dicta.	580
Symbolum quid.	23.24	Thetis.	499
Symboli acceptio multiplex.	24	Thracum mos barbarus.	170
Symbolum, pro belli tessera.	24	Thrasylbulus tyrannorum expul- sor.	495
Symbolum, seu symbola.	24	Thrasylbulus cur sic dictus.	496
quædam dicitur <i>propheta</i> .	224	Thrasylus insanus.	293
T.			
T littera salutifera.	38	Thryli tyranni historia.	218
Tania.	411	Thuni.	693
Tantali pœnarum causa.	332	<i>Θύμος</i> quid.	278
Tantali ænigma, quid significet.	332.333.	Tiberius Cæsar.	68.112
Tantalus avarus.	332	Tiberij cautus animus.	115
Tantalus vade dictus.	334	Tiberij morte quantum populus lætatus sit.	588.589
Tarditas nimia fugienda.	146.147	Tiberij oratio qua M. Hortatio respondit.	326
Tauri symbolum quid significet.	203.205	Tiberius Imperator conuicia non cutauit.	538
Taurum Hercules domat.	511	Tigrides cur Bacchi curæ iudicet.	169
Techna.	115	Timendum a minimis.	581
Telum quid.	148	Tithia variciniû de Narcisso.	283
Telum signum velocitatis.	149	Titanes.	524
Temerarij.	262.267	Titi clementia.	538
Temeritas.	262	Tollenti onus auxiliare.	31
Temperantiæ symbola.	179.180	C. Toranius.	279
Tempora periculosa quando ma- ximè.	613	Torrentis quid.	574
Temporum vicissitudo.	364	Toruh.	63
Tempus omnia aperit.	183	<i>Τορὺς</i> quid.	301
Tereus in vrpam mutatus.	287	Tram dictum.	531
Terei Regis arx.	297.389	Trames.	109
Terminus mors.	553	Triton deus marinus.	491
Terminus quid significet.	554	Tritonum imagines.	491
Terminus.	553	in Tritonio esse.	100
Terram pedibus quætere.	403.404	Troiani nimia credulitate proci- di.	129
Terrifici post mortem.	584.585.586	Trophæum vnde.	465
Terror subitus.	460.461	Tuba famæ nota.	491
Tessera.	62	Tubicen in bello captus cur se ex- cusarit.	592
Testamentorum captores vulu- res dicti.	556	Tumulus.	99
Testis oculatus.	133	Tupetum quid.	693
Testudo.	666	Turcatum exercitus ad Viennam Austriæ urbem fusus.	227
Thalia & Suada.	564	Turdus.	376
Thales.	640	Turni arma & symbola.	37
ictus ab ancilla.	376	Tympanû luxuriæ instrumentum.	63
Thebani iudices.	524.525	Tympanû cur adiectû Baccho.	163
Thecla D. Pauli discipula martyr.	75	Typographorum symbola.	43.44
Themistoclis moderatus animus.	532	Tyrannus quis.	206.207
Theodosij lex de reis.	128		
Thersites cur vituperatione di-			

Tyranni opulentia, paupertas sub- iectorum.	530. 531	Vespasiani symbolum, delphinus anchoræ illigatus.	38
VASER quis.	89	Vespasiani astus & avaritia.	534
Vasrorum species.	85	Vespasiani clemens animus & Titi filij.	538
Valentiniani nimia avaritia.	532	Vespertilio.	272
Valentiniani truculentia.	537	Vespertilio vnde nomē ducatur.	275
Valentis credulitas.	126	Vespertilio biformis.	275
Valerius Soranus cur occisus.	112	Vespertilionis nomen quibus con- ueniat.	273. 274.
Valetudinemque conseruent.	363	Vespertilionis descriptio.	275
Vatinius.	347	Vestales albatæ.	437
Vbertas ex pace.	606. 607	Vestis coccinea.	437
Vellus aureum.	648	Vetereum industria.	252
Venandi studium nimium.	252	Veterū ritus, quo nouam nuptā in pelle lanata iubebāt cōsistere.	664
Venatores otiosū.	252	in Via non secunda ligna.	34
Venatores AÆtiones.	251	Viatores homines in hac vita.	100
Venefici.	298	Viatores Mercurio sexta præbent. 98.99	
Veneficia & incantationes nihil possunt.	316	Vicini boni summa cōmoditas.	573
Veneres dux.	391	Vicinorum commoditas, &c.	196
Veneri rosa dicata.	382	Victoria dolo parata.	241
Veneris statua.	383	Victus ratio quid agat.	314
Veneri spiculum dicare.	305	Villum filius occidere fecit.	280
Veneris an. Alterum.	313	Vindicta iusta.	587. 588
Veneri poma consecrata.	649	Vini incommoda.	160
Veneris cælestis templum vbi.	393	Vini vtilitas.	162
Veneris vulgaris templum.	393	Vini vltus apud Loccos.	159
in Veneris tusela horti.	382	Vini vis.	155
Venus Cypria vel Cypris vnde di- cta.	315. 390	Vinum quatenus laudatum à Pla- tone.	155
Venus cur dicta & apud Græcos.	389	Vini diluendi prima institutio. 165. 166	
Venus Cytherea vnde dicta.	389	Vino quomodo vtendum.	168
Venus cur Adonidem lætucæ fe- lis occultauerit.	313. 314	Vino qui abstinerit.	169
Venus vinculo significatur.	309	Vino vnde amentia, &c.	169. 170
Venus amica risus.	403	Vino prudentia augetur, & inge- nium acuitur.	155
Venus vulgaris.	392	Vino sapientiam obumbrati.	158
Venus cælestis.	392	Vinum quibus prohibitum.	163
Venus cur Amori iuncta.	401.	Vinum cur oīres.	163
Phidix, testudinē premens.	662	Vinū igni vitō æqualem habet.	165
Venus vocabulum polysemū.	666	Vinum insanire facit.	164
Veneta factio.	437	Vinum quibus interdictum.	159
Vento viuere.	257	Vinum matronis Romanis inter- dictum.	158. 159
Verba inflāmant ad amorem.	423	Violaceus color.	435
Verbena seu sagmina cur sacra.	173	Vipera vnde dicta.	651
Veritas fortissima.	386	Viperæ partus & sætus qualis.	651
Veritatis vis.	182	Vit gregis.	306
Veritas mater fidei.	101	Virago.	117
Veritas dea, quomodo & cur nu- da picta.	102	Viti excellentes nullo in honore quandiu	
Veritas premitur nō opprimitur.	82		
Versipelles qui.	274		
Vespe abusiue pro apibus.	534		
Vespe obiectatores.	251		

quandiu vixerint.	183	Vltio iusta.	330
Viri illustres pro diis habiti.	364	Vlulz & dracones Palladi conse-	
Viri boni lacrymabiles.	243	crantur.	152
Viri animo insignes.	492	Vlulatum & cornicum dissidiu.	148
Virgines custodiendas.	150. 151	Vlysses sapientiz typus.	418
Virginum custodia.	153	Vlysses.	226
Virgo pro muliere quauis.	667	Vlysses Cyclopem excaecauit.	388
Viridis color.	437	Vlyssis socij in belluas transforma-	
Viror spei nota.	433	ti.	309
Virtutem lugere quid.	241	Vlyssis socij qui.	309
Virtutem à Græcis deseri indignis-		Vlysses quid.	310
simum.	242	Vlyssis oratio vehemens.	108.
Virtutes quatuor, honesti amoris		Vlyssis astus.	388
obiecta.	390. 391	Vlyssis & Diomedis statuz iun-	
Virtutes quatuor coronis iv. si-		ctaz.	224
gnificantur.	390	Vlysses restitit poculis Circes.	62r.
Virtuti fortuna comes.	439	cum Aiace contendit de armis	
Virtutis descriptio.	393	Achillis:	182
Virtutis vis.	445	Moly herbam accepit à Mercu-	
Virtutis triplex gradus.	203	rio.	620
Virtutis iter arduum.	489	Vngatia occupata à Turcis.	227
Virtus ad Aiacis tumulum deflexus.		Vnguium præsemina & capillo-	
240. 241		rum.	31
Virtus sui magnum est decus.	647	Vnguicuruia.	31
Virtus quid significet.	440	Vnum nihil, duos plurimum posse.	
Virtus, verba & voces.	452	223. 224	
Virtus difficulter paratur.	489	Vnus vir, nullus vir.	224. 361
Virtus multis obtuit.	577	in Voluntate iustitia.	178
Virtutem vitia imitantur.	92	Voluptas esca malorum.	308
à Virtute facile desistere.	327	Voluptas corporis.	642
Virum bonum non decet rebus		Voluptatis tres illecebræ.	421
prosperis mores mutare.	415	Vpupa.	297
Virus melle litum.	420	Vrceus & malluium in tumulo	
Viscera diuitiaz.	482	Iudicis quid.	193
Visus amoris initium.	422	Vrceus.	194
Vita beata in philosophis non fuit.		Vrere.	215
91. 92		Vrsa duplex.	367
Vita innocens.	198	Vtis & vs.	589
Vita humana.	542	Vultures qui.	516
Vita humana alex ludo cõparata.		Vxoris bonæ officiu.	649. 650. 651
483		X ΑΡΘΟΧΩΡΟΣ qui.	437
Vita humana peregrinatio.	100	Xenia.	238
Vitæ humanæ lapsus in tribus.	136	Xerxes.	479
Vites vlmis adiunctæ.	558	Z ΑΛΕΥΓΙ lex.	155
Vitis significata.	557	Zelotypus.	246
Vitia potius quàm virtutes obser-		Zenalis.	226
uantur.	354	Zeno senex inter pocula taciturnus.	109
Vitia Deo & naturæ repugnãtia.	416	Zenonis naufragium.	563
Vitiis quæ maxime perniciofa.	93	Zetes & Calais.	197
Vitia naturalia vix facillè tollun-		Zetes vnde.	198
tur.	270	Zibellus.	320. 326
Vitæ in nuptiis quid.	665	Zisca vel Ziscas Bohemus.	387
Viuendo quid cogitandum.	553		

